Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ald. 2. 1.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
ALDINI
II
I
24
RACCOLTA NENCINI

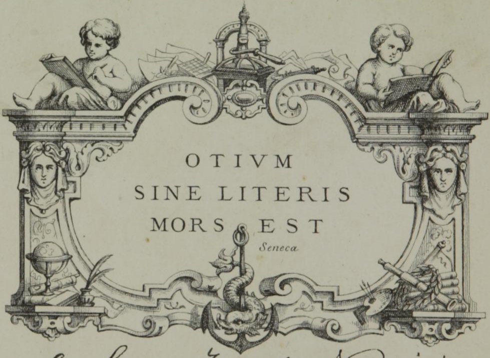

Ex Libris Ioannis Nencini
1874

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

PAVLI AEGINETAE MEDICI OPERA.

*

A IOANNE GVINTERIO Andernaco Medico exercitatissimo summique iudicii conuersa, & illustrata commentariis.

Adiectæ sunt annotationes IACOBI GOVPYLI *medici Parisiensis, in aliquot singulorum librorum capita.*

IOANNE BAPTISTA CAMOTIO PHIlosopho nouissimè corrigente, cum quibusdam scolijs in margine positis.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

AL DVS

VENETIIS.

M D LIII.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

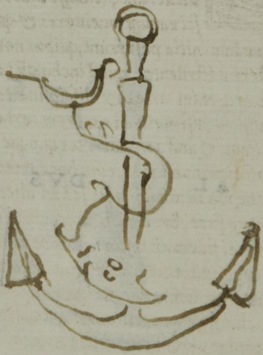

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

AD ILLVSTRIS. ET REVERENDISS. CARDINALEM. D. O. COLLIGNIVM CASTILLIONAEVM,

*

IACOBI GOPYLI MEDICI PREFATIO.

CVM apud me reputo, qua ratione doctißimi quidam homines medendi artem, eiusq; scriptores restituere nō ita pridem aggreßi sunt, eandem illos uiam, qua qui artes primùm constituerunt, tenuisse uideo. Nam prisci earum inuentores & quasi architecti, parua quædam initia posuerunt, quibus noua in singulos dies posteri adstruentes, quód inchoatū tantum erat, perfecerunt. neq; enim artes & disciplinæ tam perfectè absolui potuissent, nisi multi ad eam rem certatim operas suas contulissent. Quod Hippocrates quoque significare uidetur, non solùm inueniri artes in hoc tam exiguo, tamque breui uitæ momento nō posse, sed ad discendum, quæ ab alijs inuenta sunt, breuem hanc uitam esse, dictitans. Huius autem rei fidem ex historia facere nobis licet, artium initia cogitantibus. Et ne longius abeamus, rudis initio & uulgaris medicina fuit, ut imperitißimæ etiā gentes herbas, aliaq; prompta in auxilium uulnerum morborumque nouerint, ueruntamen apud Græcos uetustißimus auctor Aesculapius eam excoluit, ut ob diuinum illud beneficium, quo genus hominum affecerat, in Deorum nu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

merum receptus sit. Huius deinde duo filij Podalyrius & Machaon bello troiano ducem Agamennonẽ sequuti, non mediocrem opem cõmilitonibus suis attulerunt: quos tamen Homerus non in pestilentia, neque in uarijs generibus morborum aliquid auxilij attulisse, sed uulneribus tantummodo ferro & medicamentis mederi solitos esse proposuit. Post eos nonnulli clari uiri medicinam exercuerunt, donec maiore studio literarum disciplina hæc agitari, & pars sapientiæ haberi cœpit: ut & morborum curatio & rerum naturæ contemplatio sub iisdem auctoribus nata sit. ideoq; multis ex sapientiæ professoribus peritos huius fuisse accepimus: clarissimos uerò ex his Pythagoram, Empedoclem & Democritum, cuius (ut quidã crediderunt) discipulus Hippocrates Cous uir arte & facundia insignis, primus quidem ex omnibus memoria dignis artem hanc diligenter exercuit, & per eum salutaris ista nobis professio multum increuit. Post quem Diocles Carystius, deinde Praxagoras, & Chrysippus, tum Herophilus, & Erasistratus eam horridam adhuc sic excoluerunt, ut magnum splendorem ei accersiuerint. qui cum aliquandiu luxisset, desinentibus præsertim Græcorum scholis obsoleuit, ut non minor postea opera ad restituendum huic arti nitorem suum conferenda fuerit, quàm studium in ea absoluenda positum fuerat. & certè nisi uiri quidam egregiè cordati intra hos centum annos in eo euigilassent, ut rei medicæ auctoribus à prioribus seculis malè habitis, opem aliquam ferrent, nulla ægris medicina salutariter adhiberetur. quanquam hi quidem efficere nõ potuerunt ut in medicorum libris, quasi in tenebris homines præsertim parum uidentes nihil offenderent. Quod tamen in eam partem accipi uelim, ut nemo me illis insul-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tare putet. Pro magno enim illo beneficio, quo uniuersam τῶν φιλιατρῶν nationem affecerunt, maximas ijs gratias agendas & habendas iudico. Nã & nisi Timotheus (quēadmodum Aristoteles ait) fuißet, non haberemus tam absolutam musicam: & nisi Phrynis eum anteceßisset, talis non euasißet: ita nisi principes illi uiri uiam ad huius auctoris lectionem, tanquam ad inaccessam antea locorum difficultatibus regionem, muniuissent, labor Herculis hic exantlandus fuißet, atque stabulum quoddam Augiæ repurgandum, tantum abest, ut hoc bellum à me profligatũ & confectum dicam: tamen quod à me præstitum est, non leuem uictoriam iudicabunt hi, qui multos huius auctoris locos peruersos & conturbatos, à nobis restitutos atque explicatos intelligent. Quem laborem eò lubentius suscepi, quòd cum ab hinc tres annos Alexandri Tralliani libros ex Regia Bibliotheca depromptos emendassem atque edidissem sic studium hoc meum doctis quibusdam hominibus, qui mihi pro centum millibus sunt, probaui, ut nihil tam artis medicæ studiosorum intereße censuerint, quàm ætatis illius auctores restituere, in qua naturalis nitor medicinæ inerat, non fucatus. Ad te uerò patrone benignißime quod cõmentatus sum ob eam maxime causam mittere uolui, ut nihil mihi antiquius esse intelligas, quàm ut tuæ uoluntati paream, hoc est, ut ex hoc otio, quod mihi tua benignitate contingit, aliquid ad communem fructum afferam. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

AD HONORATISSIMVM VIRVM IOANNEM BELLAIVM CARDINALEM ET EPISCOPVM PARISIENSEM,

*

IOANNIS GVINTERII ANdernaci *Medici in Paulum Aeginetam præfatio.*

*

QVAM olim Pauli Aeginetæ interpretationem latinam tibi dicaui, vir honorate, & omni dignitate princeps, eam rursus maiore nunc cura, & fide ad uetusta exemplaria, ipsiusq; artis rationem exactam, recognitamq; , ac breuibus quibusdam commentarijs illustratam offero: non dubitans, quin illam eo sis animo excepturus, quo olim ueluti rudimenta, & prima operum nostrorum exercitia solebas. Hoc autem nomine potissimũ offero: vt egregijs tuis in me beneficijs, literata quadã remuneratione ac debita beneuolentiæ memoria gratiã reponã Tu siquidẽ iuuẽtutis nostrę studijs ad optimas quasque artes celebrãdas, recolẽdasq; fauere nunquã destitisti: per te labores nostri, qualescunque in Græcis medicinæ autoribus suscepti, clarissimo Francorũ Regi Frãcisco innotuerunt. Vnde mihi non uulgaria præ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mia,& data ſunt,& propoſita,ſiue ad opes,ſiue ad gratiam.Ergo quicquid à me vnquam exactius eruditiuſque prouenerit, id omne iure tibi optimo debere me libenter agnoſcam. Cui enim potius aliquis otij ſui fructum acceptum referre poterit,quam Mecœnati ſuo, & patrono,eique eruditione,prudentia,& pietate excellentiſsimo? ſub cuius etiam nominis celebritate, & patrocinio tutior a maleuolis, & uitilitigatoribus eſſe poſsit. Nam hodie ita comparatū eſt, vt ſtatim vbi quis ingenij ſui fœturas magno partas ſudore in publicum ediderit,nonnulli maleferiati homines, acutius atq; acrius vitia quam recta videant: autori potius,quam codicum deprauationi aſcribentes, quāquam nullius hactenus fuerit philoſophiæ, aut medicinæ interpres,quem nō ſæpius aberraſſe demonſtrare poſſem. Nullus autem labor in diſcipli nis veteribus inſtaurandis,magis quidē negotij,et moleſtiæ plenus,minus autem autori glorioſus ſuſcipi queat, quam qui in autoribus conuertendis inſumitur. Id quod ego annis iam ſat multis experior,dum communibus hominum ſtudijs & publicæ vtilitati prodeſſe cogito.Cum enim olim Lutetiæ medicinam publice docerem,nō paucos obiter Græcorum libros ſcholæ noſtrę quaſi latinitate donaui,ac ī hoc præſertim excudēdos permiſi: primùm vt amicis aliquot gratificarer: deinde vt haberē ex ueteribus medicis, quos ſtudioſis prælegerem.Eos tamen libros ex tempore ſic potius quàm cura trāſlatos,interim per interualla reuiſere,ac recognoſcere decreueram,maius aliquando

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

otium, & meliorum codicum exemplaria nactus, sine quibus nihil posse quemlibet ingeniosum puto. Inter cæteros Paulum quoque Aeginetam, excellentem medicinæ scriptorem, annis mille desideratum, primus integrũ latinum facere sum aggressus: ea sane causa & ratione, vt post ampla illa Galeni theoremata cõpendiosum aliquem authorem scholæ nostræ haberent, ex quo medendi rationem, quam practicẽ vocant, fideliter condiscerent. Paulus siquidem omnes recentiores a Galeno citra controuersiam compendio, ordine, artificio, perspicuitate, & doctrina superat. Adde quod multa eruditè tractet, aliȷs aut intacta, aut etiam incognita. Quid de parte chirurgica dicam? quam ita feliciter & dilucide persequitur, vt Auicenna ille Arabicę familiæ princeps non pauca in suum librum mutuare sit dignatus. Porro quod ad partes meas attinet, in hisce septem Pauli libris plurimũ laboris mihi subeundum fuit, tum exemplariũ vitio, quamuis tria contigerint diuersa, tum quod in Chirurgica vel instrumentorum nomine difficillima, nulli fere Latini autores habeantur, quos tuto queas imitari. Quippe is semper mihi in vertendis Græcorum monumentis fuit animus, vt pręter fidem, purè omnia Latine & planè quoad eius fieri potuit, exprimerem. Quanquam hodie multos agrestes hircososque philosophos, si diȷs placet, uidere liceat, quos impolita, & rudia magis delectãt Ex horũ numero nonnulli grauiores disciplinas exponere aggressi, vocabulis sordidis, & a politiore humanitate alienis fœdarunt, cõtaminarunt-

que. Vnde fit, vt qui paulo humanius educati, institutique sint, non reformident illas adeo, sed fugiant, oderint, & despiciant: cum magis referret egregias mentes, præclaraque ingenia, sermonis venustate, & elegantia, ad seueriores illas, vt ita dicam, matronas allicere Quod an nos in hoc opere præstitimus, aliorum esto iudicium: certe sedulo conati sumus. Vale vir clarissime apud Mediomacrites.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

CAROLO RVINO IVNIORI EQVITI BONONIENSI ORNATISSIMO.

*

Ioannes Baptista Camotius S. D. P.

Ἦρα τότ' ἦσαν χρύσειοι πάλαι ἄνδρες, ὅκ' ἀντεφίλησ' ὁ φιληθεὶς *ait Theocritus. id quod & aurea ſaturni tempora facilè teſtantur. Nanq; aureæ ſtatuæ iis ſtabant, qui in amore beneuolentiaq; reſpondebant. Quorum uita procul dubio beata erat, quum eius tempeſtatis homines alius alium uerè atq; ex animo diligerent, ut eſt apud Platonem diuinitus ſcriptum legum libro quarto. Ego equidem ſummè ſemper laboraui laboroq; quotidie magis, ut erga te fratresq; tuos ſummæ probitatis adoleſcentes, qui de me optimè mereri ſummopere gaudetis, quam gratiſsimus cognoſcar eſſe. atq; ut ſtudioſius colam fidè amicitiamq; ueſtram, illud facit, quòd coniunctius atq; in iiſdem ædibus ueſtris, in iiſdem ſtudiis diſciplinisq; literarum uobiſcum quotidie uiuere ſoleo. Hac de cauſa Paulũ AEginetà ab Andernaco doctiſsimo atq; celeberrimo medico ſuperioribus annis in latinum ſermonem conuerſum & commentariis auctum, noſtra poſtremum induſtria recognitum & cum græco codice collatum, auctum quoq; à nobis inter legendum quibusdam lucubratiunculis in margine repoſitis, quem inter nonnulla alia monumenta Venetiis imprimendum reliquimus, quum inde nos Bononiã recepimus, amoris ergò dignitati tuæ conſecramus. Et quanquam ſtudia philoſophiæ magis noſtra ſunt,* ἀλλ' ὅμως περὶ τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας μέρος διατρίβουσαν τὴν ἰατρικὴν ἄριστον μὲν πρᾶγμα καὶ θειότατον ὑπάρχειν *experitur quotidie genus humanum. Vale.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

PAVLI AEGINETAE PERIODE VTI IN SVVM DERE MEDICA OPVS, PRAEFATIO.

*

Pauli laborem nosce me, qui plurimas
Inuisit orbis terras, Aegina satus.

NON EQVIDEM opus hoc, quasi veteres aliqua arti necessaria prętermiserint, componere sum aggressus, sed totam vt disciplinam in compendium redigerem. E contrario enim illi rectè quidem omnia & integrè elaborauerunt: recentiores autem præter quam quòd illos ne legere quidem curant, etiã loquacitatis adhuc coarguunt. Qua ratione impulsus volumen istud elucubraui, quod illis sanè, qui ipsum, vt verisimile est, habere velint, eorũ quę legerunt commentarius, mihi verò exercitij loco erit. Absurdum nanque fuerit rhetoras quidem compendiosis vti libellis iudicialibus, & ad circunferendum accommodis, in quibus legum capita continentur, vt dum vsus postulat, in promptu habeant, nos verò, nullam eorum habere rationem: quum illis non pauco tantum, sed iam longo etiam tempore, legibus inspiciundis immorari, ac differre iudicium liceat, nobis neutiquam, aut certe rarò ea facultas concedatur. Etenim necessitas in quibusdam morbis frequenter uullam ferens dilationem, subitam concertationem opemq; postulat. ob quod rectè Hippocrates occasionẽ dixit, præcipitem. Illos pręterea in solis ferè vrbibus rerum vtilitas incitat, & vbi libri nequaquam desiderantur: medicis autem non tantum in vrbibus, aut agris, aut etiam locis desertis, verum iam quoque per mare frequenter in ipsis nauibus subita morborum necessitas ingruit, in quibus dilatio mortem, aut omnino extremum adfert discrimen. Quoniam igitur vniuersas medendi rationes, aut particularem omnem materiam memoria tenere vel difficillimè, vel nequaquam aliquis possit, compendium hoc ex veteribus col

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

legi. Nulla enim de meo inserui, nisi paucula quædam in artis operibus mihi & visa & comperta. Nam in pluribus egregijs autoribus, magisque in Oribasio versatus, qui & ipse librum totum, quo vniuersam de tuenda valetudine rationem comprehendit, aliunde collegit: vtpote Galeno posterior, adeoq; recentior adhuc, optima quæque ex ipsis selegi, nullũ quatenus licuit, ex morbis pretergressus. Etenim Oribasij ipsius volumen, à septuaginta libris quos continet Hebdomecontabiblon appellatum, quod totam in se artis materiam complectitur, nõ omnes, quod grandius sit comparare sibi possunt. In huius autem Epitome ad Eustatium scripta, præterquàm quod plerique morbi non attingantur, etiam imperfectam reliquorum præceptionem uideas, partim causarum, partim signorum, nonnunquam & curatio integra desideratur, ceu alia in memoriam venerint.

PRAESENS autem commentarius notas, causas, & curationem omnium morborum continet, similarium, instrumentariorum, & eorum quæ ad vnitatis diuortium pertinent: idque non summatim, sed quatenus licet amplè & diffuse. Ante hæc autem omnem victus rationem quæ sanitati tuendę facit, exposuimus. Postremum autem librum de simplicibus compositisq; medicamentis conscripsimus.

Quid singuli septem totius operis libri, nam totidem habentur, contineant.

PRIMVS omnem sanitatis tuendę rationem tradit. item quomodo morbi peculiares ætatibus, anni temporibus, temperaturis, alijsque nonnullis, caueantur, emendenturque. Pretera ciborum omnium vires & vsus habet, vt in capitibus comprehensum est.

SECVNDVS febreis vniuersas enumerat, ita vt præponantur ipsis, quæ eò conferunt, exempli gratia, notæ ex recrementis, diebus decretorijs, & id genus aliæ. Subiunguntur autem casus qui febribus superueniunt.

TERTIVS affectus declarat, qui singulis corporis partibus obueniunt, sic vt à summo capite ad imos pedes, adeoq; ungueis descendat.

QVARTVS agit de exterioribus, & veluti in aperto contractis uitijs, quorum non certę sedes assignari possunt, sed plureis particulas infestãt. In quo & de tineis & dracũculis tractatur.

QVINTVS de animalibus ictu, morsu ve uenenum relinquentibus disserit, vbi & de rabiosi canis morsu, & metu aquæ, adhæc de non rabidi canis morsu hominisq; agitur. Inibi de venenis eorumq; remedijs disputatur.

SEXTVS chirurgicam omnem exponit, tum quę carnis vitia curat, vbi & teli extrahendi ratio comprehenditur, tum quæ ossium fracturas, luxationesque artuum complectitur.

SEPTIMVS omnium medicamentorum vireis continet, primùm quidem simplicium, deinde & compositorũ, eorumq; potius quę in sex aliorum librorum discursu commemini, pręsertim maiorum & nominatarum compositionum. Scio enim illic non omneis diffusè explicari, ne disciplina tędium afferat: tum, vt quęrens aliquis vnam, aut etiam plureis nobileis confecturas, facilè inueniat. In fine adduntur nonnulla ad medicamentorum compositiones vtilia. Item de alternantibus inuicem remedijs agitur, vt totus liber in disciplinam de ponderibus & mẽsuris desinat. Incipiemus itaq; primum volumen.

PRIMVS totius operis hic liber est, in quo omnia sanitatis tuendæ pręcepta tradidimus, quemadmodum iam in præfatione dictum est. dicenturq́; iterum capita, vbi tantum hoc prælibauerimus, quòd in primo, & secundo volumine plurima ex Oribasio mutuati sumus. Non enim peculiarem voluimus constituere opinionem, sed ex omnibus vtilitatem indipisci. In reliquis quinque libris paucissima tantum ex illius commentarijs huc transtuli.

CAPITA PRIMI LIBRI.

*

QVAE grauidis ſuperueniant, & quæ victus ratio conducat. cap.1
De nutrice. cap.2
De lacte nutricis. cap.3
Quomodo lac vitiatum corrigatur cap.4
Educatio pueri. cap.5
De puſtulis puero obortis quæ exan-themata dicuntur cap.6
De tuſsi & grauedine pueri. cap.7
De pruritu gingiuarum. cap.8
De dentium ortu. cap.9
De oris vlceribus, quæ aphthæ dicuntur. cap.10
Ad femorum intertrigines. cap.11
Ad aures humentes. cap.12
De Syriaſi. cap.13
Ratio victus infantium, atq; reliquarum deinceps ætatũ ad vſq; declinantes. cap.14
De frictione præparatoria q̃ paraſceuaſtice dicitur ca.15
De exercitatione. cap.16
De exercitationum generibus. cap.17
De generibus frictionum. cap.18
De vocis exercitatione. cap.19
De laſsitudinibus ob exercitationem. cap.20
De cute aſtricta. cap.21
De ſpontaneis laſsitudinibus. cap.22
Ratio victus ſenum. cap.23
De rugoſo corpore. cap.24
Qua ratione corpus ſuauiter oleat. cap.25
Quomodo habitus recaleſcat. cap.26
Quomodo color malus emendetur. cap.27
Ad liuores. cap.28
Quomodo dentes ab iniuria aſſerantur. cap.29
Quomodo grauis auditus corrigatur. cap.30

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ad oculorum caligines. cap. 31
De repletione. cap. 32
De ebrietate. cap. 33
Quibus cibi corrumpuntur. cap. 34
De Venere. cap. 35
Ad eos qui venerem exercere nequeunt. cap. 36
De iis qui immodicè coierint. cap. 37
Si ſemen genitale redundet. cap. 38
Si perfrictio nocuit. cap. 39
Si inſolatus aduſsit. cap. 40
De pituita in ſuperiore ventriculo redundante. cap. 41
Quomodo facilè quis vomat. cap. 42
Quæ ſanis alluũ ſubducant, & quæ vrinã moueãt. cap. 43
De clyſteribus. cap. 44
De glandibus. cap. 45
De iis quæ per os, & nareis caput euacuant: quæq; eiſdem partibus delinuntur. cap. 46
Quæ menſes ducunt. cap. 47
Quæ ſudorem mouent. cap. 48
De aere cap. 49
De aquis. cap. 50
De lauacris. cap. 51
De balneis naturalibus. cap. 52
Quæ victus ratio quolibet anni tempore ſit vtilis. cap. 53
Victus eorum qui in laboribus vitam agunt. cap. 54
Proficiſcentium victus ratio. cap. 55
Nauigantium victus. cap. 56
Quomodo extenuetur corpus. cap. 57
Quomodo tenues impleantur. cap. 58
De partium attenuatarum curatione. cap. 59
Optimi temperamenti notæ. cap. 60
Intemperatorum corporum notæ. cap. 61
De capitis formatione. cap. 62
Temperaturæ cerebri notæ. cap. 63
Ventriculi temperaturæ notæ. cap. 64
Pulmonis notæ. cap. 65
Cordis notæ. cap. 66
Iocinoris temperaturæ notæ. cap. 67

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Testiculorum temperaturæ notæ. cap.68
Quæ prætermissa sunt. cap.69
Quomodo calida intemperis corrigatur. cap.70
Quomodo frigida intemperies emendetur. cap.71
Quomodo sicca intemperies in ventriculo veluti exemplo, deinde & aliæ corrigantur. cap.72
De alimentorum facultatibus. cap.73
De oleribus. cap.74
De asparagis. cap.75
De radicibus quæ cibi rationem obtinent. cap.76
De tuberibus & fungis. cap.77
De frumentaceis. cap.78
De leguminibus. cap.79
De fugacibus fructibus. cap.80
De arborum fructibus. cap.81
De animalibus, & primo de volatilibus. cap.82
De ouis. cap.83
De terrestribus animalibus. cap.84
De partibus animalium. cap.85
De lacte, & terrestrium sanguine. cap 86
De lactis potione. cap.87
De lacte scissili. cap.88
De caseo. cap.89
De piscibus. cap.90
De testaceis. cap.91
De malaciis. cap.92
De cartilagineis. cap.93
De cetaceis. cap.94
De vini viribus. cap.95
De melle & mulsa. cap.96
De somno. cap.97
De vigilia. cap.98
De sopore. cap.99
Dioclis epistola, ad valetudinem tuendam conscripta. cap. 100

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

INDEX EORVM QVAE HOC OPERE CONTINENTVR.

ABaptismus instrumentum 189
Abdominis interioris membranę ulnera quomodo manu curent 166
Abdominis tuendi ratio 167
Abies 228
Abrasa quomodo curanda 125
Abrasa ab inflammatione quid tueatur ibid.
Abrotanum 203
Abscessibus corporis exterioribus cõuenientia medicamẽta 126
In abscessibus qualia corpora inueniri soleant 126
Abscessui quomodo manu scalpelloq; sit medendum 167
Abscessum in pus transijsse quomodo deprælendendum ibid.
Abscessus medicamentorum 167
Abscessus quid 127
Abscessus rumpentia 126
Abscessuum generatio 127
Notæ ibidem
Abscessuum neruicorum medicamenta 127
Absinthium 209
Acacalis 205
Acacia ibid.
Acalyphe 205
Acantha Aegyptia uel arabica 205
Acantha leuce ibid.
Acanthium ibid.
Acanthobolon 167
Acanthus 205
Aceratos emplastrum Gal. 269
Acetabulum 221 & 286
Aceti fæx 238
Acetum 228
Acetum scillites 249 quibus utile 249
Achores quid 49 unde oriantur ibidẽ quomodo curẽtur ibidem
Achras 209
Acidorum uires 203
Acinos herba 205
Acini mali punici 232
Aconitum 205
Aconiti poti notæ 155 Remedia ibidem
Acopa unde dicantur 101 275 & 283
Acopa calefacientia quibus constent 275 eorum usus ibidem
Acopa emollientia quibus conueniant ibidem
Acopa quam spissitudinẽ habere debeant ibidem
Acopon à uarietate pœcilon dictum 275
Acopon azanitæ ibidem
Acopon barbaricum dia euphorbiu, ad coxẽdicũ dolores, & alia pleraque 276
Acopon Basilij ibidem
Acopon bromion 275
Acopon cui nomen est pyxis 276
Acopon dysodes ex Gal. 276 aliud ibidem
Acopon ex abiete Gal. 277
Acopon ex atramento librario, cutis ruborẽ peculiariter inducens, idq; potissimũ in ijs quibus altera capitis pars dolet, ex commentarijs Alexandri 277
Acopon ex nigra populo. 276
Acopon lysiponium 276
Acoron 205
Acopus nostra 276

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Acorus ueterum ibidem
Acrides 205
Acrium uires 203
Acrochordon 101
Acroteriasmos 185
Acron acraganthus 38
Acte 205
Aculeos extrahentia medicamenta 140
Acutus morbus exacte non exacte 315
Acutus morbus ibidem
Acutus ex decedentia 315
Adarce tantum acrimoniç & caloris habet ut extrinsecus cũ alijs imposita urat. 204
Adeps animalium 21 & 235 suillus ibidem caprillus ibidem anserinus ibidem. gallorum, gallinarũ ibidem. leoninus ibidem. bubulus ibidẽ. ursinus, uulpinus ibidẽ uiperinus ibidem
Adeps marium calidior et siccior quam fœminarum ibidem
Adeps uetustate calidior redditur 235
Adglutinamenta 260
Adianthum 204
Adolescentia çtas 291
Aedçon 204
Aegilops 204
Aegilops morbus quid. 65 & 164 curatio ibidem
Aegirinum oleum 278
Aegiros 204
Aegyptia artaba 286
Aegyptia, pessus 281
Aegyptia spina sanguinem & alias fluxiones retinet. 205
Aegyptia stomatica 259
Aegyptia terra 211
Aema 204
Aequinoctium uernum quid in hominibus efficiat 24
Aequinoctio uerno quid faciendũ ibidem
Aequinoctium uernum dies habet quadraginta sex usq; ad uergiliarum ortum ibidem
Aequinoctium autumnale quid in homine efficiat 24
Aequinoctio autumnali quid faciẽdum ibidem
Ab çquinoctio autumnali dies sunt quadraginta sex ad occasum uergiliarum ibidem
Aera lolium 205
Aereç aquæ quibus conferunt 11
Aerem morborũ causam esse quomodo cognoscatur 38
Aereolus 285
Aer intemperatus contrariç temperiei confert 10
Aeris flos mixtus collyrijs palpebrarũ & asperitates & ficus exterit. 239 quõo coqui debeat 282
Aer optimus. 10 semper prodest ibidem
Aer temperatus temperatis corporibus utilis ibidem
Aer uitiosus ibidem. semper nocet ibidẽ. quomodo emendandus 38
Aerugo 216 quomodo coquenda 282
Aes combustum ad cicatricem ulceribus obducendam in siccioribus corporibus prçstantissimum est. 239 quomodo coquendũ 282
Aestate quç uictus ratio conueniat 11
Aetatum omnium uictus ratio 3
Aethale 204
Aethiopica olea 213
Aethiopis 204
Aetius Cappadox 119
Aetonychon 204
Agallochum 203
Agapeti cõpositio ad podagram
Agaricum 203
Agarici nigri damnum corpori afferentis remedia 158
Agarici uires 242 Dandi modus & pondus. ibidem. Quale deligendum ibidem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ageraton 203
Ageratus 224
Agglutinamenta 260 & 261
Agglutinamenta oculorum qui de fluxionibus infestantur 264
Agnus 204
Agninus sanguis 204
Agrestis 204
Agriocordon 234
Aima 204
Aiznon 204
Alabastrites 224
Alana terra 211
Alę quomodo adurantur 171
Alauda 221
Albus cygnus 261
Albugines oculorum quomodo curentur 67
Album diarodon 263
Alcęa 205
Alcibiadion 214
Alcibiadios anchusa 204
Alcyonium 205
Alexandri cyphoides 252
Alexandri purgatio ex Rhodomelite confecta 243
Alexandri acopon ex atramento librario 277
Alica 19
Alimenta quæ laudatiss. 17
Alimentorum facultates ibidem
Alimon 205
Allium 18 & 234
Allium syluestre ibidem
Alme 205
Aloe ibidem
Aloe quibus danda 241
Aloes dosis 241
Aloen exhibendi tempus & modus ibidem
Aloe quomodo coquenda 283
Aloe sola inter medicamenta purgantia stomacho conducit 241
Alopex 206
Alopecia unde dicta 46
Alopeciæ remedia 47
Alopecia et ophiasis quomodo differant 46
Alos achne 206
Alos anthos ibidem
Alphitidon 188
Alphorum generatio 123 curatio ibidem
Alphi albi unde ducant originem ibidem
Alphi nigri unde generentur ibidem
Als 205
Alsine 206 & 227
Altercum 238
Alterci assumpti notæ 155 Remedia ibidem
Althæa 205
Alumen 235 quomodo coquendum 282
Aluminatæ aquæ ad quid conducant 11
Aluus quomodo subducenda 6
Aluus pueris quomodo cienda 24
Aluus quomodo emollienda 24
Alui deiectiones quid præsagiant. 32 uide deiectio.
Aluo astrictæ quomodo medendum 93
Aluus quomodo subducenda famis 9
Alui fluxionibus maxime biliosis medetur lac coctum in quod demissi sunt igniti marini calculi 21 & intestinorum torminibus 21
Alui astrictæ citæ & cruentæ in febribus causæ & curatio 44
Alypon 206
Alypi seminis uires, quantitas. & dandi modus 242
Alysson 206
Alyssi uires & utendi modus 242
Amantium notæ 58 curatio ibidem
Amaracinum oleum 279
Amaracus 206
Amarantus 206 & 213
Amarorum uires 203
Amaurosis oculorum 68

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ammanitæ fungi 19
Amazonum pastillus 255
Ambrosia ad febres arcendas apta 275
Ambrosia 206
Ambustorum medicamenta 124
Ambustis quomodo pili renascantur 125
Ami 206
Amiantum ibidem
Amithaonis empl. 267
Ammos 206
Ammoniacum quomodo coquendum 283
Ammoniacum thymiama 206
Ammoniacum suffimen ibidem
Ammoniaci gutta ibidem
Ammoniaci suffiminis, pondus. modus utendi, atque uires 243
Amomum 207
Amores 53
Ampelos melæna 206
Ampelos leuce ibidem
Ampelos agria ibidem
Ampelos hemeros ibidem
Ampeloprasum 206
Ampelitis terra 211
Amphisbenæ morsus curatio 150
Amygdalinum oleum 278
Amygdalinum metopion ibidem
Amygdala, dulcia, amara 20 et 206
Amylum 19
Amylon 206
Amurca ibidem
Anagallis 207
Anagyrus ibidem
Anarrhinon 207
Ancylosis quid et quomodo curanda. 142
Anaphorici 77
Anas 20
Anatis sanguis 205
Anchilops eiusque curatio 65
Anchusæ quatuor 204
Ancylosis ibidem
Ancylion 165
Ancyloglosson ibidem
Andrachne 207
Andronis pastillus 255
Androsæmon 207
Audrosarces ibidem
Anemonæ ibidem
Anethine malagma 275
Anethinum oleum 278
Anethum 207
Anethum olea incoctum, dolorem lenit & somniferum est 40
Aneurisma quid 168 Eius causæ 169 Notæ ibidem curatio ibidem
Angina eiusq; species, & curatio 75
Anguis senecta 211
Aniceetos empl. 269
Ani inflammationis curatio 102
Ani erysipelata quomodo curetur ibidem.
Ani dolorem mitigantia 102
Ani excrescentiæ quomodo curandæ ibidem. & 103
Ani ulcera pascendo serpentia quomodo ananda 101
Ani rimas curantia ibidem. & 102
Ani condylomata quomodo curanda 102
Ani condylomata, tubercula & rimæ quomodo manu curentur 184
Ani fistularum curatio manu administrata 183
Ani non perforati curatio 184
Ani ulcera humida quomodo curanda 101
Ani ulcera citra inflammationem oborta quomodo curanda ibidem
Ani procidentis curatio 103
Ani ulcera sicca recentia quomodo curanda 101
Animi relaxatio ad probam corporis educationem plurimum affert momenti 3
Animæ defectus caussæ & remedia 45 & deinceps
Animalia pedestria 20

Animalia fera ficcius, quàm domestica, alimentum exhibent, minusque excrementicium 21
Animalia uolatilia 20
Animalium partes 21
Animalium pedestrium carnes ibidem
Anisum 207
Anodynon medicamentum ad abrasa, flagris cæsa, & articulorum contusiones 125
Anodynon collyrium liquidum 63
Anonis 207
Anorexia 84
Anseres 20
Anserinus adeps 235
Anseris sanguis 205
Anserum oua 20
Anthemis 240
Antheron 257
Anthyllis 207
Antiadas curantia 75
Antidotum quid 247
Antidotum dia hematon ex sanguinibus 205
Antidotorum differentia 245
Antidotum Mitridatis, diastincu 248
Antidotum philonis 249
Antidotum, Sotera 250
Antidotum Satyriacum 253
Antidotum theodoretum 49
Antidotum theriace quomodo paretur 247 Eius usus 248
Antirrhinon 207
Antiochi hiera 245
Antilium 274
Antitasis 191
Aparinæ 207
Apechema 189
Aphace 209
Aphrodes papauer 226
Aphronitrum 209
Aphroselenes lapis 224
Aphroditarium 257
Aphrodisiasticon clidion pastillus 254
Aphros 209
Aphthas curantia 3 & 74
Apiastrum 226
Apios 207
Apium 233
Apium grande 216
Apium ictus notæ 148 Remedia ibidem
Apium montanum 229
Apium syluestre 235
Apij dimidij quod ad radicem est utendi modus 243
Apium quas uires possideat 18
Apochyma 207
Apochymatis coctio 282
Apocynon 207
Apollinaris herba 238
Apomeli 260
Apomeli, ex commentarijs philagrij 260
Apoplexia quid 59
Apoplexia cui ætati & temperamento potissimum accidat 59
Apoplexiæ signa ibidem
Apoplexiæ caussa ibidem
Apoplexiæ curatio 59
Aposyrmata quomodo curanda 125
Apotherapia 4 & 5
Apothraulis 188
Appetentia canina quomodo curanda 43
Apri iecur 215
Aqua 238 nitrosa, bituminosa, ibidem, pluuialis, ibidem, marina 215
Aqua hydropicis quomodo emittatur 172
Aqua inter cutem. Vide hydrops.
Aquæ aluminatæ ad quid conducant 11 nitrosæ, & salsæ ibidem sulfuratę ibidem. bituminatę ibidem, ferreæ ibidem.
Aqua in qua ferrum extinctum est 233
Aqua frigida quando assumenda

10
Aquam educentia 243 quibus conueniant ibidem
Aquæ rosatæ quam hydrosatum dicunt, compositio 260
Aquosorum uis 203
Aquosum ramicem curantia 99
Aqua frigida quando cum fiducia propinanda in febribus 36
Aquam elicientia quibus exhibenda 243
Aquæ bituminatæ quibus conferant 11
Aquarum naturalium differentiæ ibidem
Aquæ sulfuratæ quibus conferant ibidem.
Aqua uitiosa quomodo emendanda 10
Aquæ salsę & nitrosæ quibus conferant 11
Aquæ ferreæ quibus conferant ibidem
Aquæ uitiosæ notę 10
Aquę frigidæ potu coercendi phrenitici 52
Aquam educentia 95
Aquam uitiosam sumpturus quæ præmittere debeat 10
Aquosorum uires 203
Aqua marina 215
Aquarum naturalium uis 11
Aqua frigida in febribus putridis quando tutò exhibeatur 34
Aqua quæ optima 10 eius notæ ibidem.
Aquę æreæ quibus conferant 11
Aquæ frigidę subito ac cumulatim potę remedia 158
Aqua uitiosa 10 quomodo corrigenda 10
Aquarum sponte prouenientium differentiæ 11 uires ibidem
Arabica spina 205
Arabicus lapis 224
Arachne 207
Araneus ibidem
Araneæ ictus notæ 148 remedia ibidem
Arbutus 220
Aceuthos 207
Archigenis hiera 245
Archigenis medicamentum ad uiperarum morsus 150
Archigenis medicamentum ad erosionem mamillarum cum malignitate 83
Archigenis medicamentum ad carcinode & cacoethe ulcera 131
Arena 206
Algemon 66
Argemone 207
Argæi montis Cappadocię lapides 224
Argentum uiuum 238
Argenti spuma 224 quomodo coquenda 281
Argenti uiui assumpti notę & remedia 158
Argenti recrementum 215
Arida medicamenta eorumq; uarię differentiæ 257
Aridum ad xerophthalmiam &c. 264
Aridum collyrium Gal. quod oculos tuetur 264
Aridum dia crocu 264
Aridorum mensurę 286
Arietum testiculi 21
Ariobarzanion emplastrum 266
Arisarum 207
Aristolochia ibidem
Aristolochiæ clematidis pondus, modus exhibendi & uires 242
Aristophanium emplastr. 267
Armenia 20
Armenia emplast. 269
Armenia terra 211
Armeniacus lapis 224
Armeniacum 207
Armenia mala 20
Arnabo 208
Arnoglossum 208

Aron 208
Arquatus 98
Arsenicum 208
Artaba ægyptia 256
Artemisię 208
Arteriace ad abscissum uocis sonum & eius claritatem faciens 77
Arteriace, hypoglossis appellata, ad abscissionem uocis, raucitatē & ægre reijcientes ibidem
Arterię quid 27
Arteriarum usus ibidem
Arteriarum origo ibidem
Arterię omnes eodem pulsandi modo inter se & cum corde conueniunt ibidem
Arterię quę tangendę pulsus dignoscendi causa 28
Arterię post aures in quibus passionibus incidendę 159
Arterię quomodo diuidantur ibidem
Arterię asperę tumor qui bronchocele dicitur 169 eius differentia duplex ibidem curatio 169
Arteriam humidiorem quæ reddant 31
Arteria aspera quomodo incidi debeat 167
ἀρτηριακον 76
Arteriotomia 159
Artritis quid 112 signa ibidem
Arthritidis causę 112
Arthritis a podagra quid differat. 112
Arthritidis ex sanguineo humore curatio 114
Arthriticis non sanguineis solum, sed pituitosis etiam & melancholis in morbi initio sanguis mitti debet. ibidem
Arthritidis ex bile curatio 113
Articularius morbus uide arthritis.
Articulorum dolor uehemens quomodo leniendus ibidem
Articulorum relaxatorum curatio ibidem
Articulorum doloribus contractis intenso frigore aut humoribus inter ossa articulorum impactis 115
Articulorum tophi quomodo curandi 115
Articulorum tophos quid coalescere impediat 114
Articulorum intortorum & contusorum remedia 132
Articulorum contractio seu ligatio quę ancylosis dicitur, quomodo curanda 142
Articulorum contusionum medicamenta 125
Articulorum morbis quomodo & quæ medicamenta adhibenda 114
Articulorum ulcerum curatio 140
Artos 208
Artus sanguine infestati quomodo curentur 115
Asarum 208
Asbole 208
Ascalabotes ibidem
Ascarides lumbrici 145 ubi generentur ibidem, causæ & curatio. 145
Ascyrrhon 207 & 208
Ascyrrhoides 207
Asclepias 208
Asclepion chironium 229
Asclepion panaces ibidem
Asclepios smegma aridum 258
Aselli 200
Asię petrę flos 224
Asini 228
Asininum lac 210
Asininum iecur 215
Aspaltus 208
Aspalatus 208
Asparagus 208
Asparagorum differentiæ & uires 208
Asphodelus 18
Aspera arteria quomodo iucidi debeat 167

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Aſpidis morſus notæ 151 curatio. 151
Aſpidis tria genera 151
Aſpidis exuuium 211
Aſplenon 208
Aſtaphis ibidem
Aſter atticus ibidem
Aſter magni 263
Aſter paſtillus 254
Aſtragalus 208
Aſthmatici 78 eorum curatio ibidem
Aſtringentium uires 203
Aſtringentium ante & poſt cibum ſumptorum facultas 20
Atactos compoſitio ad podagram 253
Attagena 20
Athanaſia Oribaſij 249
Athena emplaſtrum 268
Athera 204
Atheroma quid 133 curatio ibidem. & 168
Atracton 187
Atractylis 209
Atractylis uires 18
Atrabilis duplici modo generatur 242
Atram bilem uacuantia medicamẽta ſimplicia 242
Atram bilem purgantia medicamenta quibus & quando exhibẽda 242
Atramentum indicum 225
Atramentum ſcriptorium 225
Atramentum ſutorium 239 quomodo coquendum 282
Atriplex 209
Atrophia oculorum 68
Attenuantium alimentorum uires 17
Auditum grauem corrigentia 6
Auditum grauem curantia 70
Auditus grauis quomodo curandus 71
Auditorij meatus nõ perforati cauſa & curatio 164
Auellana 26
Auena 19 & 210
Auenæ decoctio 19
Aues 20
Aures animalium 21
Auricula muris 206
Aurium ſordes extrahentia 70
Aurium dolor quas cauſſas habeat & quomodo curari debeat. 69 & deinde per totum caput.
Auribus incidentia quomodo extrahantur. 71
Auribus incidentia quomodo extrahantur. 165
Aurium ſonitus quomodo curandus 71
Aurium uermes quomodo curandi 70
Aurium cruorem fundentium remedia ibidem
Aurium ulcera diuturna quæ ſanent. ibidem
Aurium tinnitus quomodo emendandus 71
Aurium humiditates deſiccantia 3
Auris contuſæ curatio 191
Aurium pus curantia 70
Aurium caro excreſcens quomodo arcenda 70
Aurium ulceribus cum inflammatione quid faciendum ibidem
Aurium curta quomodo ſarcienda 165
Aurium contuſio quomodo curanda 71
Auripigmenti aſſumpti notæ 157 remedia ibidem
Auripigmentum 208 quomodo coquendum 282
Autumno quæ uictus ratio conueniat 11
Auulſorum remedia 88

B

BAccæ prunorum ſylueſtrium 220
Baccharis 209
Baion malagma 273

Balaninon oleum 279
Balanus myrepsica 209
Balaustium ibidem
Balenę 22
Ballote 209
Balnea aluminosa quibus conferant 10
Balnea ęrea quibus conferant ibidem
Balnea bituminata quibus conferant ibidem
Balnea ferrea quibus conferant ibidem
Balnea salsa & nitrosa quibus conferant 11
Balnea sulfurata quibus conferant ibidem
Balnei aquæ dulcis calidi utilitates ibidem
Balneorum naturalium differentiæ ibidem
Balneorum sordes 211
Balsamum 209
Barbara, emplastrum 260
Barbaricum acopon, dia euphorbiu 276
Barbe alopecijs efficax remedium 65
Basilisci morsus notæ 151
Basilicum tetrapharmacum 265
Basilij acopon 276
Bassi hygra ad hypopios 67
Batina mora 259
Batrachi 209
Bdellium ibidem
Bdellij pondus, & modus utendi 243
Bdellium quomodo coquendum 283
Bechicon 77
Bechicon ex styrace ad tussim 250
Bechium 210
Belulcum 187
Besasa 227
Beta 236
Betæ uires 18
Betonica 209
Bilis atra duplici modo generatur 119
Bilis uomitioni quomodo occurrẽdum 44
Bilem atram uacuantia medicamẽta simplicia 242
Bilem atram purgantia medicamẽta quibus & quando exhibenda ibidem
Bilem flauam educentia, quando et quibus exhibenda 241
Bilem flauam purgantia medicamenta simplicia 241 & sequentibus
Biliosis alui fluxionibus medetur lac coctum in quod calculi marini igniti decocti sunt 21 & intestinorum torminibus ibidem
Bithynus pastillus 255
Bituminatæ aquæ quibus conferant 11
Bitumen quomodo coquendum 242
Blatta quæ in pistrinis inuenitur 234
Blepharoxiston 65
Blitum 210
Bliti uires 18
Boleti 19
Βομβύλια 54
Botanicum emplastrum 265
Botryon 66
Botrys 210
Bouis femora cremata 229
Brachialis luxatio quomodo curetur 199
Brachij confracti curatio 195
Brassicæ marinæ facultates 18
Brassica marina 207
Brassicę facultates 18
Brathy 210
Brion 210
Brittannica ibidem
Bromion acopon 275
Bromus 210
Bronchion 79
Bronchus 76

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Bronchocele 169
Bryonia 210
Bryon thalasſion ibidem
Bubonium 210
Bubo quid 129 Curatio ibid.
Βουβονοκήλη 99 & 179
Bubulum lac 210
Bubula caro 20
Bubulum ſtercus 114
Bubulum ſtercus 221
Bubulus talus 229
Bubulus adeps 235
Bucellatus purgans 243
Buccina 22 & 219
Bugloſſum 210
Bulbus 210
Bulbus agreſtis 156
Bubi 18
Bulimos quomodo curetur 43
Bunium 210
Buphthalmon ibidem
Bupreſtis aſsumptę notę 154. Curatio ibidem
Bupreſtis 210
Butyrum 210

C

Cacalia 217
Cachexia quid 95 eius curatio ibidem
Caſtus arbor 235
Cacoethe ulcera 137
Cactos 158
Cadmia 217 quomodo coquenda 282
Cæcitudo nocturna quid & quomodo curetur 63
Cęſi flagris quomodo curandi 12, & 126
Calamagroſtis 217
Calamus ibidem
Calamintа 217
Calcanei ex longo decubitu attritus quomodo curandi 117
Calcaneorum & plani pedum fciſſuræ quomodo curandę ibidem
Calciamentorum ueterum coria 212
Calx 237
Calcis aſſumptæ notæ 157 remedia ibidem
Calculorum in renibus notæ 90
Calculi ne creentur 91
Calculorum materia 90
Calculi tuſsi eiecti 76
Calculorum cauſſæ 90
Calculi in ueſica notæ 176
Calculorum in renibus curatio 90
Calculi ueſicæ quomodo excindendi 176
Calculus quibus excinditur, qui facile curationem recipiant ibidem
Calculos quatuor aut quinque aſperos tribulorum modo, ad magnitudinem ſiliquarum trium, aut quatuor expuit quidam 79
Calculus per anum in teneſmo excretus 86
Calculi in ſanguinis reiectione excreti 76
Calida intemperies quomodo corrigatur. 16
Calidi & ſicci temperamenti notę 13
Calidioris temperaturę notæ ibidem
Calidi & humidi temperamenti notæ 13
Caliginem oculorum prohibentia 6
Callus quid 183
Callos excindentia 139
Caluariæ fractæ curatio 189
Caluitium unde fiat 46
Caluitij curatio 46 & 47
Camarosis 188
Cameli cerebrum 213
Campe 217
Cancamum 217
Caucanus ibidem
Cancer in quibus corporis partibus oriri ſoleat 131 Cauſę ibidē Signa 131 Curatio 131
Cancer in fœminarum mammis

cur potissimum accidat 131
Cancer latens 171
Cancer unde appelletur 131
Cancer cur planè non consanescat ibidem
Cancer quid 119 Incurabilis ibidem.
Cancer quomodo præcauendus 131
Cancer quibus partibus corporis accidat 171
Cancer quid 171 unde dicatur, ibidem. Eius curatio manu adhibita ibidem
Cancri 218
Canis non rabiosi morsus remedia 148
Canis qui momordit rabiosus sit an non, qua ratione cognoscas 147
Canis rabidi morsuum symptomata 147
Caninus appetitus quomodo curandus 43
Canis rabidi iecur 215
Canis rabidi signa 147
Canum stercus 220
Canes rabiunt plerunq; in æstu uehementiore 147
Canis rabiosi morsuum remedia 147
Cannabis 217
Canopus 243
Canopon 217
Cantharidis assumptæ signa 153 curatio ibidem
Cantharides 217
Capillus qua ratione aureus reddatur 48
Capitis dolor ex insolatu contractus quibus notis dignoscatur 50
Capitis dolor ex insolatu contractus quomodo curetur ibidem
Capitis dolorem ex frigida intemperie notantia, & curantia ibidem
Capitis dolorē ex bilioso humore curantia 50
Caput consortij lege indolescens quomodo curetur ibidem
Capitis dolor ex uino quomodo curetur 51
Capitis dolor ex ictu quomodo curetur ibidem
Capitis psydracia quomodo curetur 48
Capitis dolorem ex calida intemperie curantia 50
Capitis dolor unde oriatur ibidem
Capitis ulcuscula densa, rubraque quomodo curanda 49
Capita 219. Menarum ibidem. Smaridis ibid. Muris ibid. Milui ibidem. Lacertæ ibidem
Capitis quantitas & figura quę bona, quæ mala 13
Capitis morbos quę signa pręcedant 23
Capitis ulcera manantia unde fiant 49 quomodo curentur ibidem, & 49
Capitis exanthemata quomodo curentur 49
Capitis morborum signis neglectis quæ ęgritudines sequant 23 24
Capitis morborum signa ubi apparuerint quid faciendum ibidem
Capitis faui unde nascantur & quomodo curentur 49
Capitis formatio 13
Capitis pediculi quomodo abigendi 49
Capito piscis 21 & 22
Capnistos pastillus 78
Capnion 217
Capnos ibidem
Capparis 18 & 217
Caprarum sanguis 204
Caprarum syluestrium sanguis ibidem
Caprillus fimus 114
Caprillum stercus 221

Caprillus adeps 235
Caprilla caro 20
Caprillum lac 21
Caprillum cornu 218
Caprillum iecur 215
Caput adurendi modus 158
Caput quomodo aduratur in lippitibus ægre spirantibus, & elephanticis 158
Caput per os & nares quibus medicamentis euacuandum 9
Carbunculus quid 130 Causę ibidē. Notæ ibidem. Curatio ibidem
Carbunculus 130
Carbunculus oculorum 67
Carcinoma oculorum ibidem
Cardamine 234
Cardamomum 218
Cardamnm 217
Cardiogmos 55
Carduus 234
Cari radix 18
Caricæ 19
Caris 218
Caries lignorum 233
Carnes optimę quę 20
Carnes uolatilium quomodo differant 20
Carnem generantia medicamenta 309
Carnis contusę curatio 132
Caro bubula 20
Caro ceruina ibidem
Caro hircina ibidem
Caro humana ibidem
Caro leporina ibidem
Caro ouilla ibidem
Caro suilla ibidem
Caro thymi salsi 236
Caros 53
Caros à lethargo quid differat 53
Carpesium 218
Carpesię liquoris poti notę 155 remedia ibidem
Carya 218
Caryinum oleum 279
Caryophyllon 218
Caseus 21 & 238
Caseus laudatior 21
Caseus acris ibidem
Caseus pessimus ibidem
Caseus oxygalactinus 238
Ceseosum lactis 210
Cassamum 218
Cassia ibidem
Castaneę 20
Castorium 218
Catagmatice Oribasij 271 ex commentarijs Heracleti ibid.
Catalepsis 54
Cataphora quid 31
Cataphorę curatio 40
Cataphora quid 23. Caussę ibidem. Curatio ibidem
Cataplasma quod oras uulneris latas in rabidi canis morsu seruat 147
Cataplasma ad sacrum ignem, herpetas, abscessus, parotidas, & ambusta 129
Cataplasmata 257
Catapotia ex aloe 243 modus utendi atq; pondus ibidem
Catapotia ex lapide armenico, arthriticis 244
Catapotia ad tussim ueterem accommodata 77
Catapotia ex xylomacere, dysentericis utilia 253
Catapotia ad destillationem in fauces & tussim 77
Catapotia Desithei ad iecur inscripta 252
Catheter 93
Catheterismus 176
Catochos 52 & 54
Catochi causę ibid. Signa ibid. Curatio 54 & 55
Catochi uel catochomeni unde dicti 54
Caucalis 218
Cauda equina 216
Causos febris 35
Caustica 66

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Cecis 219
Cedrea 218
Cedrus arbor ibidem
Cedrus frutex ibidem
Cele, Vide ramex
Cenchros ibidem
Cenchri morsus notę 151
Curatio ibid.
Centaurium 218
Centaurij minoris uires 242 Pondus ibibem. Exhibendi modus ibidem
Centunculus 211
Cepa 18 222
Cepea 219
Cephaleam curans apophlegmatismus 52
Cephaleæ 219
Cephalee curatio 51
Cephaleam curans epithema. ibidē
Cephaleam curans unguentum 52
Cephalea 51
Cephaleam curantia medicamenta uaria 52
Cephalalgia unde oriatur 50
Cephalicus puluis, capiti conueniens 257
Cera 219
Cerę cum oleo qui modus esse debeat in cōficiendis unguentis 283
Cera quomodo coquenda 282
Ceras 218
Ceramium 286
Ceramium Italicum ibid.
Cerasia 20
Cerasia 219 dulcia, austera ibidem acida ibidem
Cerasi arboris gummi ibidem
Cerastis morsus notæ 151 Curatio 151
Ceratium 286
Ceratonia arbor 219
Ceratoides membrana 66
Ceratum thaidis quo facies rubescat 73
Ceratū dia turpenes ad podagram dolorem leuiens mirabiliter 271
Cercosis quid 180 quomodo sit emendanda ibidem
Cerebrum 213 Leporis ibidem, Galli ibidem. Cameli ibidem. Mustelæ ibidem Hirundinum ibidē Ouillum ibidem
Cerebri mēbranæ inflammationis notæ, caussæ & curatio 190
Cerebri uulnerati notę 187
Cerebri membranæ conuulneratę signa ibidem
Cerebri membrana nigrescens quo modo curetur 190
Cerebri erysipelatis signa & curatio 53
Cerebri temperaturarum notę 13
Cerebrum animalium 21
Cerebri inflammationis signa & curatio 53
Cerion quid 183 eius curatio ibid.
Ceruicis tumorum curatio 169
Ceruicornu 218
Cerui masculi pudendum 204
Ceruina caro 2
Cerusię assumptę signa 157 remedia ibidem
Cerusa 240 quomodo coquenda 282
Ceryces 219
Cherefolium ibidem
Chalbanę 239
Chalazion & eius curatio 65
Chalcanthon 23
Chalcitis ibidem
Chalcitis quomodo coqui debeat 282
Chalcidica lacerta 233
Chalcos 239
Chalcus 285
Chalcuanthos 239
Chalazium quid 163 curatio ibidē
Chamę 22
Chamæacte 205
Chamędrops 240
Chamędrys 239
Chamęleon ibidem
Camęlęę poudus et modus admini

strandi 242 uires ibidem
Chamelea 240
Chamaeleuce 239
Chamaeleontis nigri assumpti notę 154 curatio ibidem
Chamaeleontis sanguis 204
Chamaemelon 240
Chamęmelinon oleum 278
Chamaepityos pondus & utendi modus 243
Chamaepitys 240
Chamaeraphanon 243
Chamaesyce 240
Chelidones ibidem
Chelidonia aspidis genus 151
Chelidonium 240
Chema 285
Chemosis quid, & quomodo curetur 64
Chersaea aspidis genus 151
Chezananze 246
Chia terra 211
Chiacum collyrium 261
Chirurgicae partes duae 158
Choenix 286
Chole 24
Cholera quid 85 eius curatio ibidem
Chondrilla 240
Chondrus 240
Chondri coctio 19
Constantini sapo 258
Chorion 182
Chrysanthos 213
Chryse emplastrum 271
Chrysocolla 240
Chrysocome 240
Chrysitis 240
Chrysos, pessus emolliens 281
Cibis in uentre corruptis quid faciendum 7
Cibi fastidium prohibentia 1
Cibi fastidium eiusque caussę signa & curatio 83 & 84
Cibi qui laudatissimi 17
Cibi uarij assumi non debent 18
Cibi fastidium in febribus quomodo curandum 41
Cicadę 236
Cicatrix ulceri quō inducenda 137
Cicatrices oculorum quomodo curentur 67
Cicatrices nigrę quomodo tollēdę 138
Cicatrices quomodo tingantur 67
Cicer 19
Cicer 214
Cichorium 220
Cici 219
Cicinum oleum 278
Ciconiarum stercus 221
Cicuta 225
Cicutę potę notę 155 remedia ibi.
Cimolia terra 211
Cinara quomodo pręparanda 19
Cinerula 235
Cinis 237
Cinnabaris 219
Cinnamomum ibidem
Cinarae uires 19
Cinocrambe 207
Circęa 219
Circunciforum curatio 175
Cirsocele 178
Cissaros 219
Cisseris 219
Cissos 219
Cisthos ibidem
Cissimum emplastrum 266
Cittę causa 1
Citta grauidarum symptoma unde nomen acceperit 1
Citreum malum 20
Citrei mali tres partes ibidem
Citrium 219
Citrium malagma 274
Claudiacum dia smyrnon 262
Clauus quid 117 curatio ibidem
Clauus quid & unde dicatur 186 curatio ibidem
Clauiculę luxatae curatio 197
Clauiculae confractę curatio 192
Clematis 220
Clematis altera ibidem

Cleonis collyrium 263
Cleopatrę mors 151
Clidion aphrodisiasticon, pastillus 254
Clidion oribasij ad dysentericos et cœliacos ibidem
Clinopodion 220
Clystere uesicæ 176
Clysteribus qui uti debeant 9 & qualibus ibidem
Cneoron quas uires obtineat 243
Cnicus 220
Cnici seminis pondus & sumendi modus 243
Coagulum 232 leporinum ibidem equinum ibidem. Phocę ibidem
Coccos cnidios 220
Cocci gnidij uires, pondus, & sumendi modus 243
Coccos baphicos 220
Coccymelæa ibidem
Cochlea 221
Cochleæ 22
Cochleę terrestres ibidem
Cœlia 220
Cœliacus affectus 86
Colchicon unde dicatur 156
Colis glans contecta quomodo apeiatur 174
Colicus dolor in Italia uictus ratione temeraria curatus a quodam medico 89
Colla 220
Colon quid 88
Colobomata 165
Colocyntha 220
Colocynthis ibidem
Colocynthidis effectus 242 pōdus ibidem. exhibendi modus ibidē quibus exhibenda ibidem
Colicorum remedium 94
Colis glans nuda quomodo contegenda 174
Colicus morbus quid 88 caussæ ibidem signa ibidem curatio 88 & deinceps
Colico & renum dolori quid commune, quid proprium 90
Colliquamenta corporis quomodo curanda 40 & sequentibus
Color urinæ aquosus rufus & biliosus mediocriter, pallidus quid significet 3
Color malus corporis quomodo emendandus 6
Colpos quid 138 curatio ibidem
Columbarum sanguis 204
Columbinus pullus 20
Columbarum syluestrium stercus 221
Columella 166 curatio ibidem
Columellę inflammatio quomodo curanda 75
Collyrium anodynon 63
Collyrium malabathrinum 262
Colymbades 220
Collyria 260
Collyrium ex succo fœniculi 263
Collyrium ex opobalsamo ibidem
Collyrium ex aloe 263
Collyriū ex succo fœnugręci 263
Collyrium cleonis ibidem
Collyrium crassius ex uino 264
Collyriū ex duobus lapidibus ad asperitudinem 264
Collyrium aridum Gal. quod oculos tuetur ibidem
Collyrium chiacum 261
Collyrium ex oleę turionū succo tenerum 262
Collyrium ex decoctis 261
Collyrium ex cornu Galeni 263
Collyrium monohemeron 261
Collyriū dia hydrias repellēs 261
Collyrium liquidum ex caucalide 264
Collyrium dia crocu ibidem
Collyrium Ilambonis 262
Collyrium e thure 263
Coma 52
Coma uigilans 52
Comatis uigilantis causę 54 signa ibid. [illegible] ibidem
Comaros 220

Comitialis morbi notę 55
Comitialis morbi causśę ibidem
Comitialis morbi curatio 56 & deinceps
Comitialis morbus cui fere ętati accidat 55
Comitialis morbus trifariam gignitur ibidem
Comitiales quomodo coarguendi 56
Comum 223
Commi 220
Compositio Procli, podagrę & coxendicum doloribus accommodata 2?3
Compositio dia hermodactylu ad podagram 244
Compositio dia citriu quod est ex malo medico, stomacho utilis 243
Compositio dia coronopodiu 244
Compositio rhodostacti 260
Compositio Agapeti ad podagram 253
Compositio atactos ad podagram ibidem
Compositio pęonia 252
Conchulæ Indicę 228
Conchylia 220
Concoctionis signa nunquam sinistre apparent 26
Conditū calculos confringens 252
Condylomata locorum muliebriū 180 quomodo excidenda ibidem
Condylomatum ani curatio manu administrata 184
Confectio Rhoetis 260
Confectio masuchę 281
Congius 286
Conuulsiones unde oriantur 61
Conuulsionibus puerorum medentia 2
Conuulsiones ex inanitione originem ducant an ex repletione quomodo cognoscendum 61
Conuulsionum curatio ibid.
Conyza 220
Copros ibidem
Copton ad duritiem stomachi & iocinoris malagma 254
Coracon emplastrum 267
Coria calceamentorum ueterū 212
Corallium 221
Corium ibidem
Coris herba ibidem
Cordis affectus quomodo curandi 82
Cor animalium 21
Coriandrum 221
Cordis palpitatio 82
Coris animal 221
Coriandri assumpti notę 155 curatio ibidem
Corianum 221
Cordis temperaturę notę 15
Cornu 218. Caprillum, hircinum ibidem: cerui ibidem. Taurinum ibidem
Cornea membrana oculi 66
Coronopos 221
Corpus hominis in quatuor partes diducitur 23
Corpus ut bene oleat quomodo efficiendum 6
Corporis liuores prohibentia ibi.
Corpus crassum quomodo extenuandum 12
Corporis habitus quomodo recalfaciendus 6
Corpus tenue quomodo impleatur 12
Corporum intemperatorū notę 13
Corporis temperatissimi notę 12
Corpus pletoricum 27
Corpus quomodo erugandum 6
Corporis malus color quomodo emendandus ibidem
Corporis colliquamentorum remedia 40
Cortex piceæ 230
Corydallus 221
Corydos ibidem
Coryza 76
Cos olearia 224
Costarum rupturę & contusionis notę

notę & curatio 192
Coſtus 221
Cotis noxię detrimentum 224
Cotyla 286
Cotyledon 221
Coxarum dolor ab articulari morbo quid differat 111
Coxarum doloris cauſſę ibidē. Notę ibidem curatio ibidem
Coxarum fracturæ, differentiæ, notæ, & curatio 193
Coxæ luxatæ curatio 200
Coxendices quomodo adurantur 182
Crania 221
Crambe 221
Crapulam quid diſcutiat 22
Cratęgonos 222
Cremaſteres 177
Creta ſutoria 225
Cretica terra 211
Crethmon 221
Crinaton ſuffimen 280
Crimnon 221
Crinon ibidem
Crines 237
Criſis inſtans quomodo agnoſcenda 26
Criſis futura quomodo prænoſcenda ibidem
Criſis optima peracta quomodo agnoſcenda 27
Criſis qualis futura ſit, quomodo dignoſcenda 26 & ſequentibus
Crithe 221
Crithe quid eiuſq; curatio 65
Critonis ſmegma 258
Crocinum diarhodon 263
Crocinum oleum 280
Crocides peſſus 281
Crocides paſtillus 254
Crocodili terreſtris ſanguis 204
Crocodilorum terreſtrium ſtercus 221
Crocodilorum fluuiatilium ſtercus 221
Crocodili morſus remedia 152
Crocodilus terreſtris 234
Crocodilion 222
Crocus ibidem
Crocomagmatis confectura 280
Crocomagma quomodo paretur 255
Crommyon 222
Crotones 249
Crudis humoribus abundantes quam curandi rationem deſyderent 39
Cruenti ſputi cauſſę ſigna 79
Cruentum ſputum quomodo curetur 79
Crus quomodo reponi debeat 195
Cruſta generantia medicamenta 141
Cryſtalloides humor oculi 68
Cubiti fractura quomodo curanda 194
Cubiti luxatio quot modis fiat & quomodo curetur 199
Cucumer 19
Cucumis 235
Cucumis ſylueſtris ibidem
Cucumeris ſylueſtris radicis corticis pondus 243
Cucurbitulas admouendi modus 170 & deinceps
Cucurbita ſylueſtris 220
Cucurbita 19
Cucurbita 220
Cucurbitularum uſus 170
Cucurbitula leuis quid efficiat 170
Cucurbitula cum ſcarificatione ad quid pręſtet 170
Cuminum 222
Cupreſſus 222
Cura quid 58
Curei malagma 274
Cutis aſtrictio 5 Eius cauſſę ibidem Notę ibidem. curatio 5
Cuti ſenili teneræq; conuenientia medicamenta 125
Cyamos 222
Cyanos ibidem
Cyclaminus 222

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Cyclamini radicis pondus & modus utendi 286
Cyclisti 189
Cygnarium 261
Cygnus albus ibidem
Cygnus rubens ibidem
Cyminum 222
Cynosbatos ibidem
Cyphi 280 Eius materia ibidem. usus ibidem.
Cyphi magnum quod uocant solare ex rebus triginta sex confectum 280
Cyphi, quod rebus uiginti octo cõstat, lunare appellatum 280
Cyparissus 222
Cyperus ibidem
Cyphoides Alexandri 252
Cyphoides medicamẽtum ad iecorosos & pectoris uitia 252
Cypros 222
Cytinus 232
Cyprinum oleũ ex commentarijs Posidonij 279
Cyprinum aliud ibidem
Cytisus 223

D

Damascena 20
Damascena 220
Damascene 212
Damasonium ibidem
Daphne ibidem
Daphne herba ibidem
Daphnoides 220
Darti 177
Daucus 212
Dauci radix 18
Decretoria signa ĩ morborũ principio praua sunt 26 Sed ubi morbus inclinauerit, bona sunt ibidem
Decamyron malagma 275
Deiectio quę optima 32
Deiectio cruda ibidem
Deiectio mere ruffa ibidem
Deiectio uiridis ibidem
Deiectio nigra ibidem
Deiectio liuida ibidem
Deiectio oleosa, pinguisq; ibidem
Deiectio uiscosa ibidem
Deiectio nimis fœtida ibidem
Deiectio omnium deterrima et pestifera 32
Delphini 22
Dentes quomodo eximantur 165
Dentes exesi quomodo eximendi ibidem
Dentes superflui quomodo tollendi ibidem
Dens confractus quomodo curandus ibidem
Dentes ab interitu uindicantia 6
Dentium dolorem sedantia 73
Dentes quo tempore oriantur pueris 2
Dentes attritos curantia 74
Dentium candorem facientia ibid.
Dentium stuporem tollentia ibid.
Dentium inflammationem curantia ibidem
Dentes mobiles stabilientia 74
Dentifricium 74
Dentientibus pueris superantia 2
Dentium smegma 74
Derma 212
Destillatio 76
Destillationis curat. ibidem
Destillationis acris tenuisq; curatio 77
Denterion 182
Dia aloes medicamentum 257
Dia anacardion 251
Dia alicacabu pastillus 256
Diabrosis 79
Dia bacanu medicamentum hepati accommodatum 252
Diabetes quid 93 eius signa ibidem. curatio ibidem
Dia calaminthes 251
Diacodion, ex papaueris capitibus & melle 249
Dia coralliu pastillus 254
Diacodion compositum 249
Dia citriu medicamentum, tarde concoquentibus efficax 251

Diacodion, ex papaueris capitibus & sapa. 249
Dia chartiu pastillus 255
Dia citriu compositio stomacho utilis 243
Dia chartu 258
Dia coronopodiu compositio 244
Dia ægylos, acopon 276
Dia ęron emplast. 269
Dia cadmias emplastrum 267
Dia dictamnu empla. 268
Dia erigerontos empla. 266
Dia euphorbiu, acopon 276
Dia coralliu medicamentum, podagricis idoneum 253
Dia electru pastillus 254
Diarrhæa 86
Dia hæmaton antidotum 248
Dia hermodactilu compositio ad podagram 244
Dia libanu 257
Dia œnelæu pastillus 256
Dia ostreon 257
Dia oxynyrsines 258
Dia phellon pastillus 255
Dia physalidon 255
Dia rhoden pastillus 254
Diastole pulsus 27
Diascincu 288
Dia spermaton pastillus 254
Dia sphedes, hoc est, ex fæce uini conbusta, Manethonis 257
Dia cinnabareos empla. 270
Dia iteon empl. 268
Dia meliloton malagma 272
Dia spermaton malagma 274
Dia strutiu emplastrum 265
Dia rhodon, quę septuaginta duas uncias pendunt 263
Dia talias cellyrium 262
Dia thalias, ruffum ibidem
Dia smyrnon, claudiacum ibidem
Dia moron simplex 259
Dia moron compositum ibidem
Diamoron ex moris batuis, quæ rubi fructibus sunt 259
Dia caryon simplex ibidem
Dia caryon compositum ibidem
Dia gyreos emplastrum 265
Diagleucous 259
Dia besasa ibidem
Dia rhodon album 263
Dia smyrnon ad & rhiadas & ęgilopas 262
Dia gigurton, malagma 274
Dia stactes emplastrum 270
Dia chilon emplastrum 265
Dia asphodelu emplastrum 265
Dia ceratos collirium Galenus 263
Dia elcismatos 266
Dia melitos emplastrum 265
Dia aloes collirium 263
Dia libanu collirium 263
Dia scoridon emplastrum 266
Dia rhodon Crocinum 263
Dia piranu emplastrum 266
Dia hidrias collirium 261
Dia zomaton collirium 261
Dia crocu aridon 264
Dia rhodon Nili 263
Dia pternes emplastrum 270
Dia leptocarion emplastrum 271
Dia turpęnes ceratum 271
Diahalon emplast. 270
Dia sampsicu malagma 264
Dichromon emplast. 269
Dictamnum 212
Dies decretorij 26
Dies speculatorij 26
Digerentia medicamenta 53
Digiti in manu ubi adnascantur 171
Digitorum adnatorum differentia ibidem
Digiti adnati quomodo præcidendi. ibidem
Digitorum luxatio quomodo curetur 199
Digitorum pterigia putrida quomodo curanda 118
Digitorum pedis luxatorum curatio 202
Digitos puerorum, dentibus uulne

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ratos quid ſanet 2
Digitorum contuſionis & confractionis curatio 195
Dioclis epiſtola Antigono regi ſcripta ad ualetudinem tuendam 23
Dionyſias 212
Dioſpolites 251
Diphryges quomodo coqui debeat 282
Diphryges 212
Dipſacos ibidem
Dipſas unde dictus. 150
Dipſadis morſus notæ ibidem curatio ibidem
δισιχίασις quid 160 Eius cauſſæ ibidem curatio ibidem
Dolichon 19
Doloris ſpecies & cauſſę 39 & 40 remedia ibidem
Doloris capitis in febribus curatio 41
Doloris in febribus cauſſæ 39 remedia ibidem
Dorias 214
Dorycinon 212
Dorycnij poti notæ 156 remedia ibidem
Doſithei catapotia ad iecur inſcripta 252
Dothiene emplaſtrum 265
Dracunculus 212
Dracunculi 145 ubi generentur ibidem. curatio ibidem
Dracunculi curatio 185
Draconis marini ictus cura 15
Dracuntium 212
Dropax Gallus Oribaſij 276
Dropacis duplex præparatio 275 uſus ibidem
Druppæ oliuę 20
Drys 212
Dryini morſuum ſigna 150 remedia 150
Dryinus peſsimus ſerpens 150
Dryopteris 212
Dulcis radicula 211
Dulcium uires 205
Duracina 20
Dyſenteria quid 87 ſpecies ibidē. cauſſę ibid. ſigna ibidem. curatio ibidem. & ſequentibus
Dyſenteria cruenta ibidem. Iecoraria ibidem.
Dyſentericis utilia catapotia ex xylo macere 253
Dyſodes acopon ex Gal. 276 aliud ibidem
Dyſodes malagma 274

E

Ebenus 213
Ebrietatem præcauentia 22
Ebrietatis curatio 7
Ebulus 205
Ebur 213
Eccope 188
Echini 22
Echinus herba 214
Echinus ibidem
Echinon ibidem
Ecchymona quid 132 curatio ibidem
Echidna 214
Eclegma ex marrubio compoſitum 250
Eclegma ad tuſsim 77
Eclegma ex marrubio ſimplex 250
Ecpieſmus oculi 69
Ecpieſma 188
Ectropion, eiuſq; curatio 65
Ectropion 162 Eius cauſſæ ibidem curatio ibidem
Educentia ſpicula aculeos, arundines, ſpinas & conſimilia 140
Eis onycha 188
Elate 213
Elatine ibidem
Elaterij noxæ quomodo remouendæ 158
Elaterij effectus 242 quale deligendum. ibidem. Exhibendi modus & pondus ibidem
Elaphoboſcus [illegible]

Elaterium ibidem
Elea 212
Elæon ibidem
Elæa æthiopica ibidem
Eleomeli ibidem
Elephantia quid 119
Elephantia incurabilis quare ibidem
Elephantia duplex ibidē. Quę minus maligna ibidem. Quæ malignior ibidem
Elephantię minus malignę curatio ibidem
Elephantia laborantium spirandi difficultas quomodo curanda 120
Elephantiæ caussæ 119
Elephantiæ uictus ratio conueniens 119
Elleborine 213
Eleoselinon 213
Elelisphacus ibidem
Electrum 215
Elos 66
Elymus 214
Empetron 214
Emphysema quid 64
Emphysematis cura ibidem
Empiema 80 caussę 80 signa ibidem. curatio ibidem
Emplastrum smilion ad abscessus 266
Emplastrum diascorodon ad rumpendum. ibidem
Emplastrum dia apyranu ad discutiendum ibidem
Emplastrum dia struthiu, strumas discutiens ibidem
Emplastrum pelarion ex scoria argenti 266
Emplastrum è fermento abscessus rumpens 265
Emplastrum dothiene ibidem
Emplastrum ex succo lini seminis discutiens detergensq; 265
Emplastrum ex melle ibidem
Empl. barbara quod cruentis protinus uulneribus inijcitur, & fracturarum callos firmat 268
Empl. ex salicibus, glutinans cruenta excreantibus, & purulentis efficax, thoraci impositum 268
Empla. Galeni aceratos, glutinat, concoquit, ulcera ad suppurationem perducit 269
Empla. ex oxeleo 267
Empl. ex achate, discutiens emolliensq; ibidem
Empl. ex plumbagine ad calidas affectiones ibidem
Empla. coracon ex oxymelite, ad naturalium uitia & nomas accommodatum ibidem
Emplastrum Icesios ad strumas, abscessus, lienem, articulos, & coxendicum dolores 268
Empl. Neronis, ad ictus omnemq; particularum carnosarum dolorem 268
Empla. ex cerusa uel oui 267
Emplastrum parygron Oribasij ibidem
Emplastrum ariobarzanion 266
Emplastrum ex dracunculo ibidē
Emplastrum Aristophanium emolliens 267
Emplastrum ex althęa, podagricis alijsque duricijs accommodatum 266
Emplastrum cissonum ad neruorū uulnera, punctus, & maximè diuturna ibidem
Emplastrum botanicum 265
Emplastrum ex polline farinacea 265
Emplastrorum materia, præparatio & differentia 264
Emplastrum pyrine, ad duritias scirrhos 266
Emplastrum tetrapharmacum 265
Emplastrum dia chylon 265
Emplastrum dia asphodelu ibid.
Emplastrū oxera multiplicis usus 269

Empla. ex ochra, inflammationem arcet tum sponte, tum in iudicio tortis idoneum 270
Emplastr. ex cedria, glutinat discutit, abstergitque ibidem Aliud molliens ibidem
Emplastrum ex pumice, ad cicatricem ducendam 270
Emplast. paula, strumis & bubonibus efficax ibidem
Emplastrum palmulatum 267
Empla. ex metallicis 269
Emplastrum armenia fracturis accommodata ibidem
Emplastrum ex anchusa, ambustis efficax 267
Emplastrum ex pampholige ibid.
Emplastrum leæna, noxia educit in superficiem, humoresq; euacuat 269
Emplastrum Macedonicum ibidem
Empla. chryse, cruentis uulneribus accommodatum 271
Emplastrum anicetos glutinat discutit, squamas separat, & ad articulos recenti cicatrice contractos ualet 269
Emplastrum Serapionis Melene ibidem
Emplastrum ex lolio 269
Emplastrum Isis, cruentis accommodata, ad glutinandum, carnem inducendum, & purgandum 268
Emplastrum ex urina muli, podagricis utile 271
Emplast. ex lapidis asij flore, philagrij ad scyrrhos ibid. ex eodem Galeni ibidem
Emplastrum ex salis flore, articularijs iudeclinatione accommodatum 271
Emplast. quod nutriendæ ulcerum carni est ibidem
Emplast. Italicum ad purgandum sordida, inducendumque carnem 271
Emplastrum entaticon ibidem
Emplastrum ex cinnabari ad tophos aliosque omnigenos tumores induratos, dicitur pamplethes 270
Empla. uiride simplex 270 aliud uiride, ad humida uitia, & carnis excrescentias ibidem
Emplastrum peganera ad pleuriticos ibidem
Emplastrum athena, ad ulcera sordida, impacta, neruorum uulnera 268
Emplastrum, dia dictamnu, glutinans, ad canum morsus, & omnigena ulcera ibidem
Emplast e nitro ad abscessus, scyrrhos, ad tumores 270
Empl. conglutinans ad ulcera quæ serpendo depascunt, & sanguinis sputum 269
Emplast. ex cinere aspidũ, discutit strumas & podagras ibidem
Emplast. legna, siccat discutitq; ibi.
Emplastrum ex nitro ad carbunculos 270
Emplastrum ex anemone ibidem
Empla. uiride Macherionis, ad coxendicum cruciatus, articulos infarctos, & abscessus ibidem
Emplast. ingredientia medicamẽta quomodo coqui debeant 281
Emplastr. philocoryche, dolorem leniens, ad sedem utilis 267
Emplast. Amithaonis, ad articulos recenti cicatrice contractos, conuulsosq; ad extrahendum etiam efficax 267
Emplastrum ex perna tophos soluit 270
Empla. ex lixiuio, coxendicum doloribus, articularijs et tumoribus eodema referentibus utile 270
Emplast. ex auellanis, ad articulorum tophos probatum 271
Empla. Sphærien ad ardores 270
Emplastrum Nicolai ad recentia

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

imlneta, & sinus glutinandos aptum 263
Empla. ex liquore sycamino 269
Emplastrum dichromon. ibidem
Emplastrum dia cadmias, cicatricem inducens 267
Emplastrū Mnasæi discutiens 266
Emplast. melanchlorum 266
Emplast. ex senetione 266
Emplastrum psitacium ibidem
Emprosthotonos 61
Encanthis quid eiusq; cura 66
Enchephalos 213
Engisoma 188
Entaticon emplast. 271
Enterocele 179
Enthenstici 57
Ephelidem curantia 73
Ephemeron 214
Ephemeri assumpti notæ 156 remedia ibidem
Ephialtes unde dicatur 58
Ephialtes quomodo cognoscatur ibidem.
Ephialtes quomodo curandus ibi.
Epicaunia ulcus oculi 66
Epilepsia trifariam gignitur 55
Epilepsiæ curatio 56 & sequent.
Ephialtes unde constituatur 58
Epilepsiæ caussæ 55
Epilepsia cui ferè ætati accidat ibidem
Epilepsiæ notę ibidem
Epileptici quomodo coarguēdi 56
Epimedium 214
Epimyctides quid 124 signa curatio ibidem & 124
Epimelis 214
Epiphora oculorum quomodo curetur. 63 & 64
Epiploenterocele 179
Epipactis 214
Epiplocele 179
Epistola Dioclis Antigono regi scripta ad ualetudinem tuendam 23
Epithymi uires, pondus, & utendi modus 248
Epithymbri uires ibidem
Epithymum 214
Epomphalium medicamentū quod umbilico illinitur ad aluum subducendam 246
Epithematū differentia et usus 272
Epulis Eius curatio ibidem
Epulis quid & quomodo curetur 74
Equarum sanguis 204
Erasistrati panchrestos hygra 264
Erethrias terra 211
Eria 214
Erice ibidem
Erigerum 215
Erinaceus 214
Erimon 214
Eruum 229
Eruca 214
Erucæ picearum 230
Erucæ facultates 18
Erucæ pinorum assumptę signa 154
Curatio ibidem
Erucæ olerum 217
Eryngium 215
Erysipelas inflammatorium 41
Erysipelas quid 125
Erysipelata capitis periculosa 42
eorum curatio ibidem
Erysipelas quid ibid. Curatio ibid.
Erysipelatis cerebri signa & curatio 53
Erythrodanon 214
Erythroides tunica 177
Erythrum 274
Eupatorium 214
Euphorbium 214
Euphorbij pondus, uires, et modus utendi 248
Eunuchi quomodo fiant 180
Eunuchismus ibidem
Euodes, à grato odore dictum, malagma 273
Euzomon 214
Exanthemata puero oborta quomodo curanda 2

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Exanthemata ficosa capitis et menti quomodo curanda 49
Exanthematum capitis præsid. 49
Exarthroma 197
Exercitationum genera 4
Exercitatio ualida seu uiolenta 3
Exercitatio celeris 4
Exercitatio composita ibidem
Exercitatio quando finienda 4
Exercitatione finita quid faciendum 4
Exercitatio quid ibidem
Exercitationis commoda 3
Exercitationis tempus idoneum, urinarum color indicat ibidem
Exercitatio uocis qualis esse debeat & quæ eius sint commoda 4
Exomphalon 173

F

Faba 222
Fabæ 19
Faba Aegyptia ibidem
Facies ut rubescat quomodo efficiendum 73
Faciem à rugis asserentia 72
Faciei pillos tollentia 73
Faciei nigritias tollentia ibidem
Faciei uaros tollentia ibidem
Faciei aspretudinem tollentia ibidem
Faciei uitia quomodo curentur 72
Facultates alimentorum 17
Fames grandis, in febribus quomodo curetur 43
Farinaceus pollen 212
Fastidium cibi 84
Fastidium cibi in febribus quomodo curandum 43
Fastidium cibi prohibentia 1
Fatuitatis caussa 55
Faustini pastillus 255
Fauus quid 18; curatio ibidem
Fauus quid 134 quomodo curetur ibidem
Faui capitis unde nascantur, & quomodo curentur 49
Febrium continuarum origo notæ & curatio 36
Fex 237
Febrium putridarum agnitio 34
Febrium tertianarum agnitio 34
Febris tertiana 34
Febris tertiana exacta ibidem
Febris tertiana extensa ibidem
Febrium putridarum curatio 34
Febris tertianæ uictus 34
Febris tertianæ curatio ibidem
Febris tertianæ nothæ curatio 35
Febrium quartanarum agnitio ibidem
Febrium quartanarum differentiæ ibidem
Febrium quartanarum curatio ibi.
Febrium quotidianarũ agnitio 35
Febrium quotidianarum curatio ibidem
Febris quartana quo ferè anni tempore incipiat 35
Febris hepialis signa, caussæ & curatio 35
Febris hepialis unde dicatur ibid.
Febrium ardentium agnitio 36
Febrium ardentium curatio ibidem
Febrium quibus ex affectu erysipelaceo origo est notæ ibid. eorundem curatio ibidem
Febrium hecticarum agnitio 37
Febrium hecticarum duæ species ibidem
Febrium hecticarum curat. ibidem
Febrium diariarum caussæ 33
Febris diaria qua ratione dignoscatur ibidem
Febri diariæ qui opportuni ibid.
Febri diariæ curandi ratio ibidem
Febri diaria laborantium uictus 33
Febrium putridarum notæ ibidem
Febrium putridarum curat. 34
Febris semitertianæ notæ, eiusq; generatio duplex 37
Febris semitertianæ curatio ibidē
Febres continentes 36
Febris continens quid ibidem

Febres curaturus quot & quæ per quirere debeat 25
Fel 240 Suillum 240 Ouillum ibidem. Caprillum, Vrsorum, Boum, Taurinum ibidem. Hyænæ, Callionymi piscis ibid. Scorpionis ibi. maxime Hirundinis, Capræ syluestris, ibid. Gallorum, Perdicum, Accipitrum, Aquilarum ibidem.
Fel uolucrum acrius & siccando uehementius, quàm quadrupedũ ibidem
Felis morsus notę 149 curatio ibidem
Femora bouis cremata 229
Femorum intertrigines curantia 3
Femoris fracturę quomodo curentur 195
Fœniculum grande 216
Fermentum 215
Ferreę aquæ quibus conferant 11
Ferrum 233
Ferula 227
Ficus 19
Ficus 236
Ficus arbor 236
Ficus humilis 240
Ficus capitis morbus quomodo curandus 49
Ficosa capitis & menti exanthemata quomodo curanda ibidem
Filicula 212
Filicula 231
Filix 232
Fistula quid 182
Fistula quid 139 coratio ibidem
Fistulę insanabiles 183
Fistulę ęgrè cõ sanescentes ibidem
Fistularum ani curatio quæ manu peragitur ibidem
Fistularum differentiæ 182
Fistulæ quomodo manu curandæ ibidem
Fistularum ani latentium notæ 183
Fistularum ani manifestarum notę 183
Flagris cęsi quomodo curandi 124 & 125
Flatus uentriculi unde generentur 85 quomodo curentur ibidem
Flauum medicamentum 257
Fluxionibus alui biliosis maxime medetur lac coctum in quod calculi marini igniti demissi sunt 21 & intestinorum torminibus ibidem
Fœniculum 225
Fœnugræcum 19
Fœnugręcum 237
Fœtum educentia 104
Folium 239
Fracturis idoneum medicamẽtum Oribasij 271 Ex commentarijs Heracleti ibidem
Fractura ossis quid 188
Fractura in capite quid ibidem
Fracturarum differentię ibidem
Fracturarum capitis differentię ibidem
Fracturę capitis species quomodo deprehendenda 189
Fracturę capitis curatio 189
Fracturę cum uulnere curat 196
Fracturę callo non firmatę quomodo curandæ 197
Fracturę immodico callo obductę quomodo curentur 196
Fraxinus 226
Frictionum genera 4
Frictionum nouæ coniugationes 4
Frictio dura 4
Frictio mollis ibidem
Frictio mediocris ibidem
Frictio multa & dura ibidem
Frictio modica & mollis ibidem
Frictio apotherapeutica ibidem
Frictio præparatoria 3
Frigida lauatio quibus conueniat 10
Frigida intemperies quomodo corrigatur 16
Frigus cui nocuit, quid facere debeat 8
Frigidi & sicci temperamenti no-

tæ 13
Frigidi & humidi temperamenti notæ 13
Frigidi temperamenti notæ 13
Frons quomodo incidatur & quibus 160
Fructus temporarij 19
Fructus arborum ibidem
Frumentaceorum uires 19
Fucus 239
Fuligo 224
Fuligo 204
Fumaria 217
Fungorũ assumptorũ remedia 157
Furunculus quid 130 curat. ibidem
Fuca purgans & stomacho grata 244

G

GAgates 224
Gala 210
Galactites 224
Galbanum 283
Galbanũ quomodo coquendũ 283
Galeni collyrium ex cornu 263
Galenium malagma 274
Galeni picra 251
Galerita 221
Galion 210
Galliopsis ibidem
Galla 219
Galli cerebrum 213
Gallina 20
Gallinarum stercus 221
Gallinarum uentris interior membrana 220
Gallus dropax, Oribasij 276
Gallinarum cohortalium sanguis 204
Galopsis 210
Gammari 22
Ganglion quid 169 Eius notæ ibidem. Curatio ibidem
Ganglium quid 125 curatio ibid.
Gangræna quid 127 curatio 127
Gangrenarum remedia 128
Garum 210
Ge ibidem
Genista 237
Genitali exulcerato conueniẽs medicamentum 116
Gentiana 211
Genu articulus luxatus quomodo reponatur 202
Geranium 211
Geras 211
Ges entera ibidem
Gigarta ibidem
Gingidion 18
Gingidium 211
Gingiuas corrosas curantia 74
Glandes 20
Glans unguentaria 209
Glans penis cõtacta quomodo aperiri posit 175
Glandes ad quid conueniant 9
Glandes unde conficiantur ibidem
Glans colis nuda quomodo contegenda 174
Glandulæ animalium 21
Glastum 216
Glaux 211
Glaucium ibidem
Glaucoma quid eiusq; remedia 68
Glechon 211
Gloeos ibidem
Gluten piscium 217
Glutinum 220
Glutinum bubulum 213
Glycea quomodo curentur 72
Glycyrhiza 211
Gnaphalium ibidem
Gone pessus 281
Gongylis 212
Gordylion ibidem
Gramma oboli 282
Gramen 204
Gramen arundinaceum 217
Grandines tussiendo eiecti 76
Granum gnidium 220
Granum tinctorium ibidem
Crassum corpus quomodo extenuandum 12
Grauedo 176
Grauedinis curatio ibidem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Grauedinis puerorum curatio 2
Grauidarum Symptomata, corumque remedia 1
Grosi 228
Grues 20
Gummi 220
Gummi cerasi arboris 219
Gurgulio 166
Gutturis aspredinem curantia 77
Gutturi spinæ quõ eximantur 167
Gipsum 212
Gypsi poti notę & remedia 157
Gyrgathon 58
Gyris 212
H
Habitus corporis quomodo recalfaciendus 6
Hæmatites 224
Hemorrhoides cæcę curatu difficiles existunt 102 quomodo aperiendæ ibidem
Hęmorrhoidum fluxus superfluus quomodo sistendus ibidem
Hæmorrhoides quid, & cur sic dicantur ibidem
Hæmorrhoides muliebrium locorum quomodo excludendæ 180
Hæmorrhoides ani quomodo manu curandæ 184
Halaria, quasi dicas ex sale confecta, purgatio 244
Halimi uires 18
Harmation 264
Hastula regia 209
Hedera 219
Hedera terrestris 239
Hedychroi confectio 247
Hediosmus 215
Hedysarum ibidem
Helcysma 213
Helleborus ibidem
Helechryson ibidem
Helenium ibidem
Helioceş medicamentum 257
Helxine 214
Hemerocalles 215
Hemicrania 51
Hemicraniæ curatio 91
Hemina 286
Hemionitis 215
Hemiplagia quid. 59
Hepar 215 Vide Iecur
Hepar quomodo uratur 172
Hepatis temperaturæ notæ 15
Hepialus febris 35
Hepiali curatio ibidem
Hepsema 214
Heraclion 224
Heraclius lapis ibidem
Herba lactaria 237
Herba apollinaris 238
Herbæ quomodo coquendæ 283
Hermaphroditi unde apellati 180
Eorum quatuor differentiæ, in uiris tres, in mulierib. una ibidem
curatio ibidem
Hermodactylus stomacho nocet 14
Herpes quid 125
Herpes exedens 128
Herpes miliaris ibidem
Herpyllum 214
Hidros 216
Hieracitis 224
Hiera Antiochi 245
Hiera Archigenis 246
Hiera Galeni 245
Hiera Iusti ibidem
Hiera Rufi 245
Hippocampus 216
Hippolapathum ibidem
Hippomarathron ibidem
Hippopotami 216
Hippopotamus 216
Hipposelinon ibidem
Hipposelinon 235
Hipposelini uires 18
Hippuris 216
Hircina caro 20
Hircinum iecur 215
Hircinum cornu 218
Hirundines 240
Hirundinum cerebrum 213
Hirundinaria herba 240

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Hirudinum deuoratarum dignotio 154 curatio ibidem
Hyssopi liquidi medicamenti præparatio 271
Hœdi sanguis 205
Hominis temperatiss notę 12
Hominis morsus remedia 152
Hordeum 222
Humana caro 20
Humerus summus quid 197
Humeri luxati curatio 198
Humiditates aurium desiccantia 3
Humidi temperamenti notæ 13
Hyalos 238
Hyacinthus 238
Hydatis quid 162 notæ ibidem cu ratio ibidem
Hydnon 238
Hydor ibidem
Hydrargyros ibidem
Hydros 151
Hydrocele 99
Hydrocephalon quid 159 Eius caussæ ibidem. notæ ibidem. curatio ibidem
Hydromalum uinosum 259
Hydrops leucophlegmatias, hyposarcidios, uel anasarca, eiusque signa & caussæ 96 eiusdem curatio ibidem. & 96
Hydropeperi 238
Hydropicis aqua quomodo emittatur 172
Hydrophobia 147
Hyemi quæ uictus ratio conueniat 24
Hygra ex caucalide 264
Hygidion Ammonij 262
Hyoscyamus 238
Hypericum ibidem
Hypericon 221
Hypecoon 238
Hypocistis ibidem
Hypoglosson ibidem
Hypoglottides medicamen. 77
Hypopyi 163
Hypopij 67
Hypophesston 238
Hyposphatismus 160
Hypospadiæon 175
Hyposphagma quid eiusq; curatio 64
Hyrcorum sanguis 204
Hyssopum 238

I

IAspis 224
Ichores 78
Ichthyocolla 217
Icterus quid 98
Icterus niger 97
Ictericorum remedium 94
Icterus ratione iudicationis in febribus facile curatur 98
Icteri ex calida intemperie iocinoris notæ ibidem. curatio 98
Icteri ex calida intemperie solidarum partium generatio 98 notæ 98 curatio ibidem
Ictericis quæ uena secanda ibidem
Idæa radix 216
Iecur 215 Canis rabidi ibidem caprillum ibidem. Hircinum ibidē lacertæ ibidem. Lupinum ibidē. Asininum, Apri ibidem. Mergi ibidem
Iecur animalium 21
Iecur suillum ibidem
Iecur quomodo uratur 172
Ilambonis collyrium 262
Ileos quid 90
Ilex 231
Incrassantium alimentorum differentiæ & uires 17
Incubo uel Incubus unde dicatur 53
Indicus lapis 224
Infans recens natus quomodo nutriendus 2
Infantium uictus ratio 3
Inflammatio proprie quid 125 curatio 126
Inflammatio erysipelacea 42
Inguinalis herba 128
Inguinibus conueniens medicamē-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ctum 127
Intemperies frigida quomodo corrigatur 16
Intemperatorum corporũ notæ 13
Intertrigines femorum curantia 3
Intertrigines curantia 125
Inteſtina terræ 211
Inteſtini procidentia quomodo curan. 174
Inteſtina animalium 21
Intybus ſylueſtris 220
Intybi facultates 18
Iocinoris affectus 93
Iocinoroſi qui ibidem
Iocinoris temperaturæ notæ 15
Iocinoris imbecillitas 93
Iocinoris frigidæ intemperiei notæ ibidem curatio 94
Iocinoris caua pars per aluum gibba per urinas expurgatur 95
Iocinoris ſiccæ intẽperiei notæ 94 humidæ notæ ibidem
Iocinoris inflammationis ſigna ibi. eiuſque curatio 95
Iocinoris inflammatio à pleuritide quomodo diſcernenda 94
Iocinoris inflammationum in gibba eius parte, notæ ibidem
Iocinoris uenarum obſtructionis notæ ibidem curat 94
Ion 216
Ios ibidem
Iris 216
Iſatis 216
Iſis emplaſt. 268
Iſopyron 217
Iſotheon collyrium 264
Itea 217
ἴτρον 53
Iudicium futurum quomodo præ-noſcendum 26
Iudicium inſtans quomodo agnoſcendum 27
Iuglans 20
Iuguli confracti curatio 192
Iuncus anguloſus 222
Iunci odorati & rotundi flos 236
Iuncus paluſtris ibidem
Iuniperus 207
Ixos 216
Ixiæ ſigna 155 remedia ibidem
κακοχυμία quid 11
Καρωτικὰ medicamenta 53

L

Laborioſam uitam agentium uictus ratio 11
Labrum ueneris 212
Lac 210
Lac recens multum 21
Lac bubulum 210 Muliebre ibid. Caprillum, Aſininum, Ouillum, Vaccinum ibidem.
Lac coctum 21
Lac nutricis uiciatum quomodo corrigatur 1
Lac ouillum 22
Lac ſciſsile 21
Lac humidius 21
Lac caprillum ibidem
Lactis probatio 2
Lac craſsius 21
Lac coquendi modus ibidem
Lac ſtatim à partu redditum 21
Lac nutricis quot modis uicietur 2
Lactaria herba 237
Lacerta 233
Lacerta 235
Lacertæ iecur 215
Lactuca 216
Lactucæ facultates 18
Ladanon 223
Lagopus 223
Lanæ 214
Lanæ pinguitudo 228
Lapathum 223
Lapides 224
Lapides quomodo coquendi 282
Lapides argæi montis cappadociæ 224
Lapis ſpecularis 235
Lapſana 224
Larinx 75
Larix 232
Laſerpitium 234

Lassitudinum ob exercitationem quatuor species earumque remedia 4 & 5
Lateralis dolor quid 81 notæ ibi. caussę ibidem curatio ibidem
Lathyris 223
Laurus arbor 212
Laurus Alexandrina 212
Laurinum oleum 279
Legna empl. 269
Legumina 19
Lemæ quid 52
Lamonium 223
Lemnia terra 211
Lentes 238
Lenticula 19
Lenticula palestris 239
Lenticulas curantia 73
Lentiscus 236
Lentiscinum oleum 279
Leontopetalon 223
Lepidion ibidem
Lepidoile ossa 158
Lepis 223
Leporina caro 20
Leporis cerebrum 213
Lepra quid 121 caussæ ibidē signa ibidem curatio 121
Lethargi caussę 53 signa ibid. curatio 54
Lethargus à caro quid differat 53
Leucacanthum 223
Leucas ibidem
Leuce ibidem
Leuce quid 122 caussæ ibidem curatio ibidem
Leucus pastillus 256
Libanius pessus 281
Libanotides 224
Libanotos ibidem
Libanum 263
Libellæ 22
Libra 286
Lichen herba 223
Lichenes equorum ibidem
Lien animalium 21
Lien quomodo aduratur 172
Lienis obstructionis notæ 97
Lienis expultricis facultatis imbecillitas quomodo cognoscenda ibidem
Lienis intemperies quomodo curetur ibidem
Lienteria quid, eius species, caussę notę, & curatio 86
Lignys 224
Lignorum caries 233
Ligysticum 224
Lilium 222
Liliaceum oleum 278
Linguę animalium 21
Linguæ morbus 74
Linguę scabrities quomodo curanda 44
Lini semen 224
Linospermon ibidem
Linozostis ibidem
Liosporon 224
Lipasmata 60
Lippitudinis caussa 63 curatio ibidem
Liquidorum mensurę 286
Liquidum coly. ex caucalide 264
Liquor 229 Cyrenacius, Medicus, Syriacus ibidem
Lirinum suffimen 280
Lysiponium acopon 276
Lithargyros 224
Lithi ibidem
Lithospermon 224
Litrum 224
Liuores corporis prohibentia 6
Locustæ 22
Loligines ibidem
Lolium 205
Lonchitis 225
Lonchitidis seminis pondus & modus utendi 243
Lotus herba 225
Lotus arbor 225
Lumbricorum origo 143
Lumbrici rotundi infantibus peculiares 143
Lunare cyphi 280

Lupinum 216
Lupinum 19
Lupinum iecur 215
Luporum stercus 220
Lupus, piscis 22
Luxatio quid 197
Luxationis duę species ibidem
Luxatio cum fractura quomodo curetur 202
Luxatio cum ulcere quomodo curetur 202
Lycaonis signa 58 curatio ibidem
Lychnis 225
Lychnidis seminis pondus & modus utendi 242
Lycium 225
Lycoctinon 205
Lycopsis 225
Lycopsis 204
Lygis ibidem
Lynceus ad claritatem oculorũ 263
Lypyrię febres 36
Lysimachium 225

M

Macherionis empl. uiride 270
Macedonicum empla. 269
Madarosis quid et eius curatio 65
Magnes 224
Magni aster 263
Mala 226
Mala dulcia ibidem austera, acida, assa, elixa ibidem
Mala punica 20
Malabathrinum collyrium 264
Malobathron 225
Malacia piscis 22
Malacia grauidarum Symptoma 1
Malache 225
Mala costrata 22
Malagma ad capitis dolorem 51
Malagma anethine 275
Malagma ex baccis lauri 274
Malagma ex seminibus ibidem
Malagma erythrium 274
Malagma mendesium 272
Malagma marciatum 272
Malagma pentamyron 273
Malagma euodes 273
Malagma ex sertula campana 272
Malagma citrinum 274
Malagmatum differentia &, usus 272
Malagma dia sampsychu 274
Malagma ex uinaceis ibidem
Malagma decamyron 273
Malagma ex oenanthe 274
Malagma polyarchion ex Galeno 272 aliter ibidem
Malua 225
Maluæ uires 18
Malicorium 232
Malus armeniaca 226
Malum citreum 20
Malum medicum 219
Malus persica 226
Malum punicũ 232 Eius acini ibi.
Malum terræ 207
Mamillarum affectus curantia 82
Mamiras 225
Mammarum inflammationes quomodo curandæ 131
Mammis medicamentum conueniens 127
Mandragora 225
Manerhonis dia sphedes 257
Manus summę contusionis curatio 195
Manna thuris 225
Manna thuris quomodo coquẽda 283
Marathron 225
Marasmos 37
Marcellius thronus pastillus 255
Marciatum malagma 272
Marina aqua 215
Marrubium 231
Marrubium nigrum 209
Masuaphion confectio 281
Massalioti medicamentum 258
Mastiche 225
Maxillæ confractę curatio 191
Maxillarum luxatio quomodo curanda 197
Maza 19

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Mecon 226
Medicamentum ex thure 257
Medicamentum uomitum citans 246
Medicamentum ex ostreis 257
Medicamẽtum ex duplici pipere 249
Medicamentum ex charta, ad nomas oris potissimum & naturalium ulcera 258
Medicamenta purgantia composita 243
Medicamentum heliocæs, adurens, 257
Medicamenta atram bilem purgantia quibus & quando exhibenda 242
Medicamenta simplicia bilem flauam purgantia 28
Medicamentum dia besasa ex ruta syluestri 259
Medicamentum ex syluestris maluę feminę 253
Medicamenti hyssopi liquidi pręparatio 271
Medicamentum philoxeni, purulentis & longa defluxione infestatis idoneum 250
Medicamentum è musto 259
Medicamentum dodecatheon 250
Medicamentum dia citriu, tarde concoquentibus efficax 251
Medicamentum massalioti 258
Medicamentũ quod umbilico illinitur epomphalium dictum, ad aluum subducendam 246
Medicamentum ex myrto syluestri 258
Medicamentum dia coralliu podagricis idoneum 253
Medicamẽtũ dia calaminthes 251
Medicamentum dia bacanu, hepati accommodatum 252
Medicamentum zopyrios ibidem
Medicamentum Galeni è stilla comitialibus potissimum efficax 249
Medicamentum dia trion pipereon 251
Medicamentum ex succo mali punici 259
Medicamentum ex succis malorũ ad appetẽtiam abolitam et ęgram concoctionem probatum 251
Medicamẽtum fracturis idoneum Oribasij 271 Ex commentarijs Heracleti ibidem
Medicamentum ex sanguine hirci no 252
Medica mentum nephriticum ex cicadis 253
Medicamentum ex eruis 250
Medicamentum ex malorum cotoneorum carnibus 250
Medicamenta liquida quę illinuntur ad oris uitia, ac guttur accommodata 258
Medicamenta purgantia stumacho aduersantur, excepta aloe 241
Medicamentum à murino colore psaron dictum 257
Medicamentorum emplastra ingredientium differentia eorumq; coctio 264
Medicamentum ex lupino iecore præstantissimum 251
Medicamentum xanthon 257
Medicum malum 219
Medimnus 286
Medion 226
Medimnus atticus 286
Medulla animalium 21
Melan 225
Mel 22
Mel coctum ibidem
Mel non coctum ibidem
Mel sachar 226
Mel uino quanto ponderosius 286
Mel oleo quanto grauius 286
Mela 226
Melancholia quid 57
Melancholiæ caussę ibidem
Melancholię signa ibidem
Melancholię curatio ibidem

Melancholia

Melancholia hypochondriaca 57
Melanthion 225
Meli ibidem
Melanchloron emplastrum 266
Melanchlorus pastillus 256
Melanteria 225
Melaplacontium quomodo pare-tur 251
Melenæ serapionis emplastrum 269
Melea 226
Melia 226
Melitera Or basij 257
Meliceris quid 168 eius notæ ibi-dem curatio ibidem
Meliceris quid 133 curatio ibid.
Melilotus 226
Meline 214
Melinum oleum 278
Melitites 224
Melon 66
Melopepon 19
Memęcylos 226
Membrum distortum callo firma tum quomodo curetur 196
Membrorum attenuatorum cura-tio 12
Mēbrana cerebri si nigruerit quo-modo curanda 190
Memorię noxa quomodo accidat 55 quomodo cognoscatur ibidē quomodo curetur 55
Menses cientia medicamenta 103
Menses mouentia 9
Mensiū immoderatus fluxus quas causas habeat 104 quomodo cu-randus ibidem
Mensium suppresio complures af fectus & longos procreare solet 103
Mensium suppresio ob interanea-rum partium aliquam primario affectam quomodo curari de-beant ibidem
Mensium suppresionis caussæ qui bus notis deprehēdantur ibidem
Mensium suppressorum caussę ibi.
curatio.ibidem
Menses uulneribus quando fluere incipant 102 quande desinant 102
Mensium tempus ibidem
Menses moratos prouocantia ibi.
Mensuræ 285
Mensurarum notæ ibidem
Mensurę aridorum ibid. & 286
Mensuræ liquidorum 285 & 286
Menta 215
Meon 226
Mercurialis herba 224
Mergi uenter 220
Mergi iecur 215
Merulę 20
Mespila 226
Mespila 20
Metopion 278
Milax 226
Millefolium 227
Milium 218
Milium 19
Milphosis quid & eius curatio 65
Mina 286
Mina ęgyptia ibidem
Mina attica ibidem
Mina Romana ibidem
Minium quomodo coquendū 282
Minium rubricum 211
Misy 226
Misy quomodo coquatur 282
Mitrhidatis antidotum dia scincu-248
Mnasęi emplastrum discutiens 266
Modius 286
Modius ægyptius 286
Modius Italicus ibidem
Mola quid 107 notæ ibidem cura-tio 108
Molæ & aquę inter cutem diffe-rentia 63
Moly 227
Molybdos 226
Molibdęna ibidem
Monohemeron collirium 261
Mora 19
Moræa 227

Morbi principium quod 25
Morbus comitialis trifariam gignitur 55
Morbi publice grassantes 37
Morbi publice grassantes unde oriantur ibidem
Morbi ex aeris statu futuri quomodo praesagiẽdi & prohibẽdi 38
Morbi letalis notae 25
Morbi non letalis signa ibidem
Moroxus 224
Morus 227
Motus mediocris ualetudini tuendae summum affert praesidium 18
Muliebre lac 210
Mulier aegre pariens superstes ne futura sit an minus qoomodo cognoscendum 182
Muliebris fluor 104 eius species & caussae ibidem, notae ibidem. curatio ibidem
Muliebres loci, uide uulua & uterus
Muliebrium locorũ clausurae caussae 180 incommoda ibidem curatio ibidem
Muliebrium locorum thymi cõdylomata & haemorrhoides quomodo excindantur ibidem
Mullus 237
Mullus piscis 22
Mulsa 22
Mulsae praeparatio ibidem
Multipedae 228
Muria 205
Murenae morsus curatio 151
Muris aranei ictus notae 141 curatio ibidem
Muris auricula 227
Murium stercus 221
Musae pastillus 255
Mustela 210
Mustelae uenter 220
Mustelae cerebrum 213
Muscus 210
Muscus marinus ibidem
Myaces 227
Myagros ibidem
Myaron ibidem
Mycetes ibidem
Mydriasis oculorum 68
Myelos 227
Myocephalon 66
Myopiae qui 69
Myopiasis ibidem
Myosote 227
Myrica ibidem
Myriophyllon 227
Myrmecia 101
Myrmecia quid 186 unde sic uocetur 186 curatio ibidem
Myrrha 235
Myrrha 227
Myrrha quomodo coquenda 283
Myrrhis 227
Myrrhine ibidem
Myrsinatum emplastrum 267
Myrsine 227
Myrsinoides 210
Myrtus 227
Mystrum 286
Mystrum magnum ibidem
Mystrum paruum 286
Mytuli 227
Myurus unde dicatur 29
Myxa 227

N

NApus 18
Napy 227
Narce 227
Narcissus ibidem
Narcoticorum largior usus quae incommoda afferat 113
Nardinum 261
Nardostachys 227
Nardus cizicine iniectio prima 273 altera iniectio ibidem. tertia iniectio ibidem
Nardus gallica 227
Nardus montana ibidem
Nares fractae & contusae quomodo curentur 191
Narium uitia 71 & deinde per totum caput

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Narium sanguinis fluxus quomodo sistendus 72
Narium ulcera quomodo curentur 72
Narium fœdus odor quomodo curetur ibidem
Narium uitia quomodo emendentur 71
Nartex 227
Nascanthon 227
Nascaphthon ibidem
Nasturtium 217
Nasturtij uires 18
Natricis morsus notę curatio 151 ibidem
Naturalia. Vide pudenda
Naturalium inflammationes quomodo curandæ 131
Naturalium ulcera citra inflammationem oborta quomodo curanda 101
Naturalium particularum conseruatio 99
Naturalium aquarum uis 10
Naturalium aquarum differentiæ ibidem
Naturalium balneorum differentiæ ibidem
Naturalium thymi 175
Nauigantium uictus 12
Nausea quomodo curanda 44
Naxiæ cotis detrimentum 224
Nephritici 90
Nephriticum medicamentum ex bellarijs uesicæ & renum exulcerationi idoneum 253
Nephriticum medicamentum ex cicadis 252
Nepita 217
Nerion 228
Nerui testium 177
Neruus præcisus quomodo curandus 142
Neruis uulneratis aut punctis quę accidant 141
Neruorũ uulneratorũ curatio ibid
Neruorum contusorũ curatio 142
Neruicorum abscessuum medicamenta 127
Neuras 228
Nigellę incõmoda quomodo amolienda 158
Nili dia rhodon 263
Nili malagma ad lienem omnemq; duritiem 274
Nitrum 224
Nitrũ quomodo coqui debeat 282
Nitri spuma 209
Nitrosę & salsę aquæ quibus conferant 11
Noctuę sanguis 204
Nuces 218
Nuces 20
Nuces uirides, aridæ ibidem
Nuclei acinorum uuę 211
Nutrix qualis esset debeat 1
Nutrici quæ sint uitanda ibidem
Nutricis lac laudatissimum ibid.
Nutricijs lac quot modis uicietur 2
Nutricis lac uitiatũ quomodo corrigatur ibidem
Nyctalops quid & quomodo curetur 68
Nymphæa 150 228
Nymphe quid 100 Quomodo excindenda ibidem
Nymphodoti pastillus 256

O

Obolus 286
Oboli gramma 286
Ochra 211
Ochron 19
Ocimum 241
Ocimoides ibidem
Oculorum caligine prohibentia 6
Oculorũ expressionis curatio 69
Ocularium medicamentorum differentia atq; usus 260
Oculorum suffusio 163, unde fiat ibidem. notæ ibidem. curatio 164
Oculorum qui defluxionibus infestantur agglutinamenta 264
Oculorum carcinomati quid fieri debeat 67

Oculi procidentia quomodo curanda 66
Oculi humor cryſtalloides 68
Oculorum obſcuritas 69
Oculorum ſuppurationem curantia 67
Oculi procidentia 66
Oculorum hebetudo 67
Oculorum confuſio quomodo curanda 69
Oculi purulenti quomodo curandi 66
Oculorum ſuffuſio quid, eiusq; curatio 68
Oculi ſi cute non obtegantur, curatio 161
Oculi purulenti quomodo curandi 163
Oculi dolorum cauſſæ 63
Oculorum epiphora, id eſt, defluxionis impetus quomodo curetur 63
Oculorum unguis 163 curatio ibidem
Oculorum phthyſis eiusq; curatio 68
Oculorum atrophia eiuſque curatio 68
Oculorum hebetudinē curantia 67
Oculorum albugines quomodo curentur 67
Oculorum unguis qui pterygion græcis dicitur, quid, eiuſq; curatio ibidem
Oculorum ulcera eorumq; curatio 66
Oculorum inflammationis curatio 63
Oculorum cicatrices quomodo curentur 67
Oculi membrana cornea 66
Oculorum carbunculo quid faciendum 67
Oculi tunica ῥαγοειδὴς 66
Oculi dolorum curatio 63
Oculorum mydriaſis 68
Ocimum 18
Odora 203
Oe 228
Oedema quid 131
Oedema quid 131 cauſſæ ibidem. curatio ibidem
Oedema aliorum morborum accidens nonnunquam 131 quomodo curandum ibidem
Oedemata pedum diſcutientia 1
Oenanthe 228
Oenantharia 280
Oenanthini confectio ibidem
Alia 280
Oenos 228
Oeſypus ibidem
Oeſypos 214
Olea 286
Olea 213
Oleæ radicis, corticis pondus & utendi modus 242
Olea digerentia 39
Oleum 213
Oleum amaracinum 279
Oleum amygdalinum 278
Olea Aethiopica 213
Oleum ægirinum 278
Oleum anethinum 278
Oleum balaninum 279
Oleum caryinum ibidem
Oleum chamæmelinum 278
Oleum cicinum 278
Oleum cyprinum poſidonij 279
Aliud ibidem
Olei cum cera qui modus eſſe debeat in conficiendis unguentis &c. 283
Oleum crocinum 280
Oleum dulce 213 omotribes ibid. elotum ibidem. Vetus ibidem. Tenue ibidem. Sabinum ibidem Ex agreſti olea ibidem. Ricininū ibidem. Seſaminum, Raphaninum ibidem
Oleum irinum 279
Oleum laurinum 279
Oleum liliaceum 278
Oleum lentiſcinum 279

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Oleum mastichinum 279 magis uarium ibidem
Oleum sycionium simplex 279 compositum ibidem, aliud efficacius ibidem
Oleum melinum 278
Oleum picinum 230
Oleum raphaninum 278
Oleum ricininum ibidem
Olei rosacei confectio 278
Oleum sesaminum 278
Oleum susinum ibidem
Oleum uiolaceum 228
Oleum melle quanto leuius 286
Oleum uino quanto leuius ibidem
Oleum quomodo coquendum 282
Olei diuersa genera quomodo conficiantur 277
Oleosorum uires 203
Olearia cos 224
Olera syluestria uitiosos humores gignunt 18
Olerum facultates ibidem
Olera cruda peiores succos pocreant quàm cocta 18
Olera condita muria uel oxalme quas facultates habeant ibidem
Olfactus uitia 71 & deinde per totum caput
ὀλιγοφόρον uinum 53
Oliuæ 20
Olostium 228
Olympos seu olympiacum 262
Olynthi 228
Omenti procidentia quomodo curanda 174
ὠμὴ λύσις 75
Omphacium 228
Omphacomelitis præparatio 260
Onagra 228
Onobrychis 228
Onochelos 204
Onoclæa ibidem
Onoma 228
Ononis ibidem
Ononis 207
Ononis 228
Ononis 228
Onothera ibidem
Onothuris ibidem
Onyches 228
Oon 241
Ophiasis unde dicta 46
Ophites 224
Ophthalmia unde fiat 63
Opisthocranion 158
Opisthotonos 61
Opisthotonicis potio accommoda 62
Opopanax quomodo coqui debeat 283
Opos 229 Cyrenaicus, medicus, syriacus ibidem
Orchis herba 229
Ordeum 19
Oreoselinum 229
Oribasij clidion 254
Oribasij dropax Gallus 276
Oribasij melitera 257
Oribasij parygrum emplastrũ 267
Origanum 229
Oriogenes pastillus 256
Oris affectus 63
Oris uētriculi inflammationes quomodo curentur 83
Oryza 19
Orminum 229
Orobanche 229
Orobos ibidem
Orthopnœa 78
Oryza 229
Ossa 229
Osta ibidem
Ostheon 177
Ostraca 229
Ostracoderma 22
Ostracites 224
Ostrea 22
Ostrea 229
Osyris 229
Othoma 228
Otium summum ualetudini maxime obest 18
Oua puncta 20 Fricta 21

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ouilla caro 20
Ouillum cerebrum 213
Ouium stercus 221
Ouillum lac 210
Ouina pellis 212
Ouron 229
Ouum 241
Oui candidum ibidem
Oui luteum ibidem
Ouum aceto incoctum uentris fluxiones desiccat ibidem
Oxera emplast. 268
Oxos 228
Oxyacanthos ibidem
Oxybaphus 286
Oxymeli simplex 249
Oxymeli Iuliani 243. Pondus 243
Vires ibidem
Oxymeli splenicum 252
Oxymeli scillinum 249
Oxænas curantia 72

P

Paeonia 211
Pæonia compositio 252
Paguri 22
Paliuron 229
Palma 239
Palpebrarum pili oculum irritantes quomodo curandi 65
Palpebrarum ustionem ex urente medicamento factam ueteres omnes damnarunt 161
Palpebræ superioris sutura quomodo administranda 161
Palpebrarũ pediculi quomodo arcendi 65
Palpitatio cordis 82
Palumbus 20
Palumbi sanguis 204
Palumbi uenter 220
Panaces Herculeum 229
Pancration 229
Panicum 214
Panis 208
Panis syncomistos 19
Papauer 226
Papaueris liquoris epoti notę 155
Curatio ibidem
Papyrus 230
Paracynanche 75
Paralysis quid 59
Pararthrema 197
Parastatæ 177
Pardalianches 205
Paresis curatio 59
Parietaria 213
Paronychia 230
Paronychia 117
Parotis quid 71
Partes animalium 21
Particularum naturalium conseruatio 99
Particularum principalium uulneratarum agnitio 187
Partium attenuatarum curatio 12
Partiũ extremarum præcisio quomodo administranda 185
Parthenium 213
Partheni uires, & utendi modus 242
Partus difficilis caussæ 110 curatio 110
Partus ex utero qua ratione excutiatur excindaturq; 181 & deinde per totum caput
Parulis 165 Eius curatio ibidem
Parulis quid & quomodo curetur 74
Parygrum emplast. Oribasij 267
Passer troglodytes 238
Passeres exigui 20
Pastillus Oribasij clidion 254
Pastillus dia spermaton 254
Pastillus purgans 244
Pastillus ex spina Aegyptia 254
Pastillus dia castoriu, colicis efficax 256
Pastilli scillini quomodo præparentur 247
Pastillus dia rhodon 254
Pastillus faustini 255
Pastillus leucus 256
Pastillus cui nomen est thronus Marcellius 255

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Pastill. ex erica, lieni dicatus 255
Pastillus neræ ex Heræ commentarijs 255
Pastillus trigonus 254
Pastillus nymphodotí 256
Pastillus capnistos ad tussim continuam 78
Pastillus oriogenes 256
Pastillus musæ 255
Pastillus ad capitis dolorem ex intemperie calida 50
Pastilli 254 eorum differentia ibidem. Vsus ibidem
Pastillus aster dictus 254
Pastillus dia coralliu 254
Pastinaca 235
Pastinaca marina 237
Pastinacæ radix 18
Pastinacę 22
Patella 195
Patellæ fractæ curatio ibidem
Panicum 19
Pauo 20
Pectoris rupturæ, impressionis, cō fractionis notę & curatio 192
Pediculi capitis quō abigendi 49
Pedis ossa fracta quomodo curentur 195
Pedis digitorum luxatorum curatio 202
Pedū rimæ quomodo curand. 117
Pedum œdemata discutientia 1
Peganera emplastrum 270
Peganum 230
Pelagij pisces 21
Pelarion ad ulcera 261
Pelarion ex scoria argenti 266
Pelecinos 215
Pelles calceamētorum ueterū 212
Penis glans nuda quomodo contegatur 175
Pentamyron malagma 273
Pentaphyllon 230
Peperi ibidem
Peplion ibidem
Peplon herba ibidem
Pepon 19
Peponatum smegma 258
Perdix 20
Periclymenon 230
Periphymosis 175
Peripneumonia quid 78
Periscyphismus 160
Peritonęi uulnera quomodo manu curanda 173
Perniones quid 116 eorum curatio ibidem
Persæa 230
Perturbationis oculi caussa 63
Pessi 281
Pessus quid 103
Pessorum differentię 281
Pessus titianus 281
Pessorum aperientiū materia 281
Vsus ibidem
Pessus Aegyptia 281
Pestilentia quomodo praecauenda 38
Pestilentię notę 38
Pestilentiam arcentia 38
Petasites 230
Peuce 230
Peucedanum ibidem
Phaci 238
Phacos ibidem
Phęon ad oculos sanguine suffusos, & magnos affectus 261
Phagedęnę remedia 136
Phalangites 239
Phalangiorum morsus notę, & curatio 148
Phalaris 239
Pharicis poti signa 156 remedia ibidem
Pharygx 75
Phaselum 19
Phasganion 228
Phasianus 20
Phasiolum 217
Phellos 239
Philagrianum malagma 272
Philocotyche emplastrum 267
Philonis antidotum 249
Philyras 239

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Phlegmone quid 125
Phlomitis 228
Phlomos 239
Phlyctæna 66
Phlyctenæ quomodo curandę 124
Phœnicine emplastrum 267
Phœnix herba 239
φοίνιγμοι 54
Phormion 239
Phrenes 52
Phrenitis quid 52
Phrenitidos caussæ ibid. & signa ibidem. Curatio 52
Phrygius 224
Phrynion 231
Phthysis oculorum 68
Phthysis quomodo curetur 81
Phu 239
Phusta, ad cõterendũ calculos 252
Phycos 239
Phygethlon 129
Phylites 239
Phyllon 239
Phyma quid 129 curatio ibidem
Piceę cortex 239
Picis flos ibidem
Picinum oleum ibidem
Picra Galeni 251
Pilos augentia 47
Pilos extenuantia 47
Pili palpebrarum oculum irritantes quomodo curandi 65
Pilos nutrientia 47
Pinaster 230
Pingitis terra 211
Pinguedo animalium 21
Pinguia quomodo coquenda 282
Pini resina 232
Pini nucleus 20
Pinus 230
Piper 230
Piper aquaticum 238
Pappi quid 158 eorum remedia 158
Pirum agreste 209
Pirus 207
Pisces 21
Pisces cetacei 23
Pisces omnium deterrimi 21
Pisces molles cute 22
Pisces pelagij 21
Piscium ius 215
Pissa 230
Pisselæon 230
Pistacia 20
Pisum 19
Pituita in uentriculo redundans, quomodo uacuanda 8
Pytyides 230
Pityocampæ ibidem
Pityos phlœos ibidem
Pityriasis 48
Pityriaseos curatio ibidem
Pityusa 231
Pix 236
Plantę sordida ulcera quomodo curanda 116
Platanus 231
Plethoricum corpus 27
Πληθώρα quid 11
Plumbago 226
Plumbago quomodo coquẽda 282
Plumbum 226
Plumbi scobis potæ signa 158 remediæ ibidem
Pneumon 231
Pnigalion 58
Podagra quid 112 signa 112
Podagræ caussę 112
Podagrica remedia 253
Podagra ab arthride quid differat 112
Podagra quomodo præcaueri possit 116
Pœcilon acopon 275
Pollen farinaceus 212
Polycnemon 231
Polygalon ibidem
Polygonon ibidem
Polygonoides 220
Polyidę sphragis 255
Polypi 22
Polypus quid 165 unde dicatur ibidem curatio ibidem

Polypodas

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Polypodas curantia 72
Polypodion 231
Polypodij radicis uires & modus exhibendi 232
Pomorum omnium facultates 19
Pompholyx 231
Pompholygeion emplastrum 267
Pondera 285
Ponderum notæ ibidem
Populus nigra 204
Porrigo capitis 48
Porphyræ 231
Porrum 18
Porrum agreste 206
Portulaca 207
Potamogeton 231
Poterion 231
Pralion 231
Prasoides 214
Præcocia 20
Præster unde dictus 150
Priapismus quid 101 caussæ ibid. curatio ibidem.
Principium morbi quod 24
Prinos 231
Proficiscentium uictus 11
Propolis 231
Propolis quomodo coqui debeat 283
Pro ecnij stacticum 262
Prosphysis 177
Protelus ad claritatem oculorum, cicatricesq; extenuat 263
Prunus 220
Prunus ibidem
Pruni fructus ibidem
Pruna damascena ibidem
Pruritum gingiuarum puerorum curantia 2
Psaron medicamentum 257
Pseudodictamnon 240
Psilothrum 258
Psilothra medicamenta quæ 99
Psimmythion 240
Psitacium emplastrum 267
Psora quid 121 caussæ ibidem signa ibidem curatio ibidem
Psoricon 2,0
Psorophthalmia quid eiusque curatio 64
Psydracia capitis 49
Psyllium 240
Psyllij assumpti notæ 155 remedia ibidem
Ptarmicæ 231
Ptelea ibidem
Pteris ibidem
Pterygion quid 163 curatio ibid.
Pterygion oculorum quid eiusque curatio 67
Ptyas aspidis genus 151
Pudendum masculi cerui 204
Pudendorum ulcera quomodo curanda 116 & 118
Pudendorum rimas curantia 101
Puerorum stercus 220
Puerorum aphthæ quomodo curentur 3
Pueri quomodo cicdi aluus 2 et 2
Puerorum tussis quomodo curanda 2
Puerorum morbi & symptomata ibidem
Pueri quo tempore dentiant ibid.
Pulegium 211
Pulegij uires, pondus & sumendi modus 242
Pulicaris herba 240
Pullus co umbinus 20
Pulmo animal unum 21
Pulmonis temperaturæ notæ 14
Pulsus ad purgandum 244
Pulsus quid 27
Pulsus usus duplex ibidem
Pulsus duri & uehementis discrimen 31
Pulsuum genera & differentiæ recensentur & explicantur 28 & deinceps
Pulsuum caussæ & præsagia 30 & sequentibus
Puluis cephalicus, capiti conueniens 257
Puluis pilos abolens, ad podagram 258

Puluis ex aloe 257
Pumex 219
Pumex quõ coqui debeat 282
Purgans puls 244
Purgantia medicamenta non simplici quodam temperamento, sed totius substantię proprietate purgant 241
Purgantes oliuę 243
Purgatio ex Rhodomelite Alexandri 243
Purgationibus quos uti conueniat 241
Purgationis tempus ibidem
Purgans fusca, & stomacho grata 244
Purgantia medicamenta composita 243
Purgans pastillus 244
Purgans uinum in hydropicis ibi.
Purgans bucellatus 243
Purgatio halatia 244
Purgatione modũ excedente quid fieri debeat 245
Purpurę 231
Purulenti quomodo adurendi 171
Purulentorum curatio 80
Putredini quamlibet partẽ occupanti accõmodata medicamenta 136
Pycnocomon 232
Pyrethrum 232
Pyrethri pondus & utendi modus 242
Pyrgitę 20
Pyrine emplastrum 266
Pyritis 227
Pyros 232
Pytia 232
Pyxis acopon 276

Q

QVantitatis quæ mensuratur tres differentiæ 238
Quercus 212
Quinque folium 230

R

RAdicula 18
Radicula dulcis 211
Radices quomodo coquendæ 285
Radij fractura quomodo curanda 194
Raiæ 22
Ramicum genera 99
Ramex intestinorum rupto peritoneo difficilius curatur, quam qui ob raritatem illius contingit ibidem
Ramex omenti 179
Ramices pueri frequentius patiuntur & quare 99
Ramex uaricosus 178 eius notę ibidem curatio 178
Ramex tophaceus 178 curat. ibi.
Ramex uentosus ibid. curatio 178
Ramicis curatio 99 & deinceps
Ranę 209
Ranę rubetę' haustę signa 152 curatio ibidem
Ranarum sanguis 204
Rapa 18
Raphanis ibidem
Raphanidon 188
Raphanus 232
Raphano quando & quomodo utẽdum 18
Raphaninum oleum 278
Rapum 212
Ratiocinationis offensa quomodo contingat, dignoscatur & curetur 55
Raucitas 75
Recrementum 234
Refractio 188
Remedia 189
Renes animalium 21
Renum affectus quomodo dignoscendi & curandi 90
Renum calculi caussæ, notę & curatio ibidem & deinceps
Repletionis curatio 7
Resinę 232
Resolutionis curatio 59
Rha 232
Rhacos ibidem
Rhagadę ani & pudendorum quo-

modo sanandæ 101
Rhamnus 232
Rheon 232
Rhetinæ 232
Rhinarium 262
Rhoda 232
Rhodia radix 232
Rhodia ad supprimendum sanguinem ulcera depascentia, & excrescentias 257
Rhodomalum 260
Rhoe 232
Rhœa ibidem
Rhoetis confectio 260
Rhogme 188
Rhu 232
Rhyas quid, eiusq; curatio 66
Rhypos 232
Rhythmus quid 28
Rhythmi differentiæ ibidem
Rhythmus in pulsu quid ibidem
Ricinum 219
Ricininum oleum 278
Ricini pondus, utendi modus, & uires 243
Ricinorum sanguis 204
Rigoris in febribus curatio 41
Rimæ ani quomodo manu curandę 184
Rimæ digitorum totorumq; pedū quomodo curandæ 117
Rhododaphne 228
Rosæ 232
Rosacei confectio 278
Rosmarinus 223
Rostra animalium 21
Rubia 214
Rubra tinctorum ibidem
Rubus 209
Rubus caninus 222
Rubens cygnus 261
Rufi potio contra pestem 28
Rumex 223
Rumex grandis 216
Ruptorum remedia 132
Ruptis a quibus abstinendum 99
Ruta 230
Ruta siluestris 227
Ruta ueneris ardorem obtundit 7

S

Sabina 210
Sachar 226
Sagapenum 233
Sagapenum quomodo coquendum 283
Sal 205
Sal quomodo coqui debeat 282
Salis flos 206
Salamandra 253
Salamandræ assumptæ signa 154
curatio ibidem
Sales theriaci 248
Salix 217
Salsamentum thimi 236
Salsę & nitrosæ aquę quibus conferant 10
Salsorum uires 203
Saluia 213
Sambucus 205
Sambuci corticis radicis pondus, uires, & modus utendi 243
Samia terra 211
Sandaracha 233
Sandaracha quō coquenda 282
Sandix 233
Sanguis 204
Sanguinem e naribus profluentem in febribus quomodo sistere oporteat 45
Sanguinis e naribus profluuium sedantia 72
Sanguinem commouentia 103
Sanguis bubulus 21 leporinus ibid. porci iuuenis ibid. caprillus ibid.
Sanguis ex uena, arteria uel naribus profluens quomodo sistendus 140
Sanguinem uena ne an arteria profundat quomododignoscatur 140
Sanguinis renum profluuij curatio 92
Sanguinis profluuium curans medicamentum 92
Sanguinis ex ore profluuium quo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

modo sistendum 75
Sanguis animalium 21
Sanguinaria 231
Saporum species 203
Sapphyrus 224
Saprotes 233
Sarcocolla ibidem
Sarcomata curantia 72
Sardonia herba 156
Sardoniæ herbæ potæ signa ibid.
Satureia 216
Satyriasis quid eiusq; caussæ 100 quæ symptomata eam consequantur ibidem
Satyriacum antidotum 253
Satyrion 233
Saura 233
Saxifraga ibidem
Saxiphages ibidem
Scammonia 234
Scandix 18 & 234
Scapularum compressionis, rupturæ, refractionis notæ & curatio 192
Schidacidon 188
Schinos 236
Schistos 224
Scillini, pastilli quomodo præparentur 247
Scingos 234
Scirrhus quid 132 eius differentiæ ibidem. qui sit insanabilis ibi. caussæ ibidem. curatio ibidem & 133
Sclerophthalmia quid eiusq; curatio 64
Scolopendra marina 234
Scolopendræ morsus notæ 149 curatio ibidem
Scolopomachærion 160
Scolymon 234
Scolymos quas uires habeat 18
Scordion 234
Scordon ibidem
Scordoprason 234
Scorpioides 234
Scorpius 177
Scrotum 177
Scroti inflammationis notæ 100
Scrupulus 286
Scylla 234
Scytales morsus cura. 150
Secundæ relictæ quomodo manu educendæ 182
Sedes, uide anus
Sedi illita quæ purgent 245
Sedis tuberosa ulcera quomodo curanda 131
Selache 22
Selemusia terra 211
Selinon 233
Semen redundans quomodo imminuendum 8
Semina quomodo coquenda 283
Seminis redundantis noxa 8
Seminaria uaria 15
Semperuiuum 204
Senescio herba 215
Senecta anguis 211
Senum habitus quomodo recalfaciendus 6
Senum uictus ratio 5 & sequentibus
Sepiæ 22
Sepiæ testa 233
Seps ibidem
Serapionis melænæ emplast. 269
Serapias 229
Seris 233
Seriphum ibidem
Serpillum 214
Sertula campana 226
Serum lactis quomodo à caseo discernatur 21
Sesamoides 233
Sesaminum oleum 278
Sextarius 658 & deinceps
Sicci temperamenti notæ 13
Sicyos 233
Sicyos agrios ibidem
Sicyonium oleum simplex 279 compositum ibidem. aliud efficacius ibidem
Sideratio quid 127 uide sphacilos
Sideritis 233

Sideros ibidem
Sidion 232
Signa decretoria in morborũ principio praua sunt 26
Signa concoctionis nunquam sinistre apparent ibidem
Signa decretoria ubi morbus inclinauerit, bona sunt ibidem
Siliqua 286
Siliquæ 20
Silphe 234
Silphium ibidem
Silurus ibidem
Silibon ibidem
Sinapi 227
Sinapismi usus 275
Sinciput quibus secetur 160 et quo modo ibidem
Singultus caussæ 44
Sion 234
Sion quas habeat uires 18
Siræon 214
Siricum 233
Sisarum 234
Siser ibidem
Sisymbrium ibidem
Si.on ibidem
Sitis in febribus curatio 43
Smegmata 257
Smegma dentium 74
Smegma peponatum 258
Smilax 235
Smilacis potæ signa 156 remedia 156
Smilion ad abscessus 266
Smyris 224
Smyrna 235
Smyrnion ibidem
Smyrnij uires 18
Stœchas 235
Solsi quem exusserit, quid faciendum 8
Solani furiosi poti signa 156 remedia ibidem
Solanum 235
Solare cyphi 280
Solstitium æstiuum quid efficiat in hominibus 24
Solstitium hyemale quid in corporibus humanis efficiat 24
Somnus quid 22
Somni uehementis caussæ 23 curatio ibidem
Sonchus 235
Soporis uehementis caussę ibidem curatio ibidem
Soporis noxij curatio 40
Sorba 20
Sordes 232
Sordes balneorum 212
Sori 236
Sparganium 235
Spartos ibidem
Speclarium 235
Specularis lapis ibidem
Sphacelos quid 127 Curatio 127
Sphærion emplast. ad ardores 270
Sphincter 88
Σφιγκτηρ 145
Sphongion malagma 274
Sphragis polyidæ 255
Spica nardi 227 Indica, Syriaca ibidem
Spina alba 205
Spina Aegyptia uel Arabica ibid.
Spinæ gutturi quomodo eximantur 167
Spirandi difficultas 78
Splen, uide Lien
Spodium 235
Spondylion 236
Spondyli 22
Spongia 234
Spongos ibidem
Spongiarum lapides 224
Spontanearum lassitudinum tres species, earum curatio 5 & deinceps.
Spuma nitri 209
Spumę argenti potę signa 157 remedia ibidem
Sputi notę 33
Sputum cruentum curantia 77
Squama 223

Squamę Cypriæ pōdus & modus utendi 243
Squatinę 22
Squillę ibidem
Stachys 235
Stacticum profechij 262
Staphiloma 66
Staphyloma quid 163 curatio ibidem
Staphylinus 235
Steata 235
Steatoma quid 133 Curatio ibidem
Stegnosis 5
Stellio transmarinus 149
Stellionis transmarini morsus remedia ibidem
Stercus 220 Canum ibidem. Puerorum ibid. Luporum ibid. Caprillum ibidem. Bubulum ibidem
Stercus caprillum 114
Sterilitatis remouendæ ratio 109 & deinceps
Sternutamenta quæ citent 72
Sternutamenta in febribus quomodo curentur 42
Stigmata quomodo curanda 123
Stimmi 235
Stœbę ibidem
Stomachus quomodo aduraf 172
Stomachus atrabile uitiosus quomodo curandus 84
Stomachi exundationem impedientia 1
Stomacho in febribus quæ cura adhibenda 41
Stomachi dolores conuulsorij quomodo curandi 85
Stomachi affectus curantia 83
Stomachi rosionem emendantia 1
Stomatica Aegyptia 259
Stomatica medicamenta 258
Strabismus quid, & quomodo curetur 69
Strangulatorum curatio 75
Stratiotes 235
Strobilina resina 232
Strobilus 20
Struma quid 163 Vnde dicatur ibidem, ubi oriatur ibidem, curatio ibidem
Strumę quomodo curandæ 13[illegible]
Strutiochameli 20
Strychnon 235
Stultitia unde fiat 55
Sturnorum stercus 221
Stypteria 235
Styrax ibidem
Styracis albi pondus, et utendi modus 242
Suber 239
Succidanea inuicem medicamenta 283 & deinde per totum cap.
Succinum 215
Sudor 216
Sudorem elicientia 10
Sudori in febribus quid adhibendum 41
Suffimenta 280
Suffimen rosatum ibidem
Suffocatorum curatio 75
Suffusio 163
Sugillata quomodo curentur 73
Suilla caro 20
Suillus talus 219
Sulfur quomodo coqui debeat 282
Sulfuratæ aquæ quibus conferantur 11
Sulphur 215
Suppurationem oculorum curantia 67
Surditatis remedia 71
Susinum compositum 278
Susinum oleum ibidem
Suspiriosi qui 78 Eorum curatio ibidem
Syca 236
Sycamina 19
Syce 236
Sycomora 20
Sycomorus 236
Sycosis quid eiusq; curatio 65
Symphytum petræum 236
Symptomata & morbi puerorum dentientium 2 eorum curatio ibi

dem & sequentibus
Synanche 75
Syncopes in febribus caussæ 39 remedia ibidem
Syntexis 21
Syntexes quō curari debeant 40
Syriasis quid 3
Syriasi succurrentia ibidem
Syrica 20
Syrmaismi 24
Systole pulsus 27

T

Tabes quomodo curetur 81
Tali articulus luxatus quomodo reponendus 202
Talus bubulus 229
Tamarix 227
Tarichos 236
Taurocolla ibidem
Taurinum cornu 219
Taurorum sanguis 204
Tauri recens occisi sanguinis poti notæ 157 remedia 157
Taxus 156 & 235
Tecolithos 224
Tela e corpore quomodo extrahenda 186
Telephion 237
Telis ibidem
Tellinę 236
Temperamentorum ordines & interualla 203
Temperamenti optimi notæ 12
Tenesmus quid, unde oriatur, & quomodo curetur 86
Tenue corpus quomodo impleatur 12
Tephra 237
Terra 211
Terra quomodo coquenda 282
Terrę intestina 211
Terræ tuber 238
Terebinthus quid, eius caussę notę & curatio 130
Terebinthina resina 232
Terebinthinę ad aluum subducendam quantitas & exhibitionis tempus 9
Terminthos 236
Testæ 229
Testes aphthæ ulcere pressi quomodo curandi 100
Testiculorū caro excrescens quomodo amouenda ibidem
Testiculi inflammationis notę 100 curatio 100
Testiculus quid 177
Testiculi animalium 21
Testiculorum inflammationes quomodo curandæ 131
Testiculorum tēperaturę notæ 15
Testium conseruatio 100
Testudinis marinę sanguis quomodo pręparetur 152 Eius usus ibi.
Tetrapharmacum emplastr 265
Tettiges 236
Teucrion 237
Teutlon ibidem
Thalassion hydor 215
Thalasseros 264
Thalietrum 215
Thapsia 215
Thapsia quomodo coquenda 283
Thapsia quæ pericula nonnunquam afferat 153 eorundem remedia ibidem
Theion 215
Thelypteron ibidem
Theodothion minus 262
Theriace antidotum quomodo paretur 247 Eius usus 247
Theriaci pastilli quomodo fiant 247
Thermarum differentiæ & uires 11 & deinceps.
Thermos 216
Thlasis 183
Thlasis aurium 71
Thlaspi 215
Thoracis morbos quę signa pręcedant 24
Thridax 216
Thronus Marcellius pastillus 255
Thus 224

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Thuris lachryma quomodo coquẽda 283
Thuris manna 225
Thylacitis 227
Thymbra 216
Thymus 216
Thymus 101
Thymus locorũ muliebrium 180 quomodo excindendus ibidem
Tuymi naturalium quid 175 eorũ differentia ibid. curatio ibidem.
Thynni prægrandes 22
Tibiæ fracturæ quomodo curandæ 195
Tilia 239
Tiphodes febres 36
Titanus 237
Tithymalus 237 Eius septem species ibidem
Titianus pessus 281
Tonsillæ 166 Eius caussæ ibid. Curatio 166
Tonsillarum inflammationi resistentia 74
Tophos in artubus quid coalescere impediat 114
Tophi articulorum quomodo curandi 115 & 116
Tophorum commune 116
Tormina quomodo curentur 87
Torpedines 22
Torpedo marina 227
Toxicum unde dictum 156
Toxici poti notæ ibid. Remedia ibidem
Trachoma quid, eius curatio 65
Tragacantha 237
Tragium ibidem
Tragoriganum ibidem
Tragossitodes ibidem
Tragus frumentaceus ibidem
Terebinthus 236
Tremoris origo 62
Triblium 292
Tribolos 237
Tribulus ibidem
Triches 237
Τριχίασιν quæ curent 65
Trichismus 188
Trifolium 233
Trigle 237
Trigonus pastillus 254
Triorchis 229
Triphyllon 233
Tripolium 237
Triticum 19 & 232
Trixago palustris 234
Troglodytes passer 238
Tryglion 286
Trygon 237
Tryx ibidem
Tuberum facultates 19
Tubercula ani quomodo manu curanda 184
Turdi 20
Turtur ibidem
Turturis sanguis 204
Tussis 76
Tussim continuam pastillus curans 78
Tussi in febribus quomodo occurrendum 42
Tussi grandines & calculi ex pectore educti 76
Tussilago 210
Tussiculæ puerorum curatio 2
Tylosis 65

V

Vaccinum lac 210
Valetudini tuendæ summum otium maxime obest 17
Varices 178
Varicosus uarix ibidem
Vari quid & quomodo curan 73
Vasorum aductio quomodo administranda 160
Venę sectio quomodo administranda 170 & deinceps
Venena 151
Venenorum simplicium enumeratio 153
Venter 220 Mergi ibid. Gallinarum uentris interior membrana ibidem. Palumbi ibidem. Muste-

lae ibidem
Ventriculi affectus curantia 83
Ventris morborum signis apparentibus quid faciendum 24
Ventriculus animalium 21
Ventriculi temperaturae notę 14
Ventriculi flatus unde generentur, & quomodo curentur 85
Ventriculi intemperies quomodo corrigantur 16
Veneris ardorem obtundit ruta 7
Veneris commoda ibidem
Veneris impotentia 101 caussae ibidem. Curatio ibidem
Veratrum 185
Veratri albi assumpti noxae quomodo curandę 158
Veratrum quibus conueniat 241
Veratrum quomodo exhibeatur 246
Verbascum 239
Verbenaca 230
Vergiliarum exortus quid efficiat in hominibus 24
Veri quę uictus ratio cõueniat 11
Vermes terreni 211
Vertebrarum cõtusionis, & fracturae notae, & curatio 193
Vertiginis curatio 54
Verruca quid 186 unde sic nominetur ibidem. Curatio ibidem
Verruca pensilis 101
Vesicae affectus quomodo dignoscendi, & curandi 90
Vesicae calculi signa 176
Vesicę clystere 176
Vesicae exulceratae signa 91 Curatio ibidem
Vesicae morbos quae signa praecedant 24
Vesicę morborum signis neglectis quae aegritudines sequantur ibid.
Vesicae resolutio 93
Vesicae resolutionẽ comitantia ibi.
Vespertilionum sanguis 204
Vestis attritae fragmentum 232
Victus nauigantium 12
Victus ratio omnium aetatum 3 & deinceps
Victus ratio infantum ibidem
Victus ratio in laboribus uitam agentium 11
Victus ratio senum 5 & sequentibus
Victus ratio quolibet anni tempore quae seruanda 11
Vigilię quomodo arceantur 23
Vigiliarum uarię caussę ibidem
Vigilijs in febribus quomodo resistendum 40 & sequentibus
Vinum album 22
Vinum dulce 22
Vinum meracioris copiosi assumpti remedia 158
Vini moderate sumpti cõmoda 22
Vini immoderati sumpti incommoda ibidem
Vinum omne nutrit 22
Vini potio in febribus quando conueniat 34
Vinum purgans in hydropicis 244
Vinum rubens & crassum 22
Vini uires ibidem
Viola 216
Viola alba 223
Violaceum oleum 278
Vipera 214
Viperae tum maris tum foeminae morsus notę 149 Curatio ibidem
Vires quae dissoluant 31
Viride emplast. Macherionis 270
Virulentorum precautiones 146
Viscum 216
Vitis nigra 206 Satiua ibidem
Vitrum 238
Vituli marini 22
Vlcus simplex quid 134 Quomodo curandum ibidem
Vlcus cauum quomodo implendũ 135
Vlcera sordida quomodo purganda 135
Vlceri cicatrix quomodo inducenda 137

Vlcera carcinodc quomodo curentur 131
Vlcera chyronia quomodo curanda 130
Vlcera capitis manantia unde fiant 49 quomodo curentur ibid. & 49
Vlcerum uermes quomodo arcendi 135
Vlcera oculorum eorumq; curatio 66
Vlcera cacoethe 137
Vlcera chironia, telephia ibidem
Vlcera uetera quomodo cur. 130
Vlcera articulorum quomodo curentur 140
Vlcerum diruptorum curatio 139
Vlcus circa os sacrum unde proueniat 46
Vlophonos 155
Vmbilico illita quę purgent 245
Vmbilici prominentis caussæ 173 notę ibidem. Curat. ibidem
Vmbilici prominentis curatio 98
Vncia 286
Vnedon 214
Vnguenta quomodo coquan. 282
Vnguentum zosimi ad tremulos celebratum 276
Vngues 22
Vngues qui laborauerint, ut abscedant 118
Vnguis oculorum quid eiusq; curatio 67
Vnguium petrygium quid 185 caussę ibidem. Curatio ibidem
Vngues cruenti quomodo curandi 118
Vngues contusi quomodo curandi ibidem
Vnguium reduuiæ quid 117 curatio ibidem
Vocis exercitatio qualis esse debeat, & quę eius sint commoda 4
Volatilia 20
Vomenti quid obseruandum 9
Vomitus quõ prouocandus 24
Vomitu qui uti debeant, et quomodo 24 & sequentibus 24
Vomitus quę comod. pręstet 8
Vomitioni bilis quomodo occurrẽdum 44
Vranium 263
Vreteres 91
Vrina 229 Humana ibidem. Pueri uenerem non experti ibidem. Mulorum ibidem. Caprarum, Chamelorum ibidem
Vrinam cientia 24
Vrinarum color aquosus, rufus, & biliosus, mediocriter pallidus quid significet 3
Vrinæ difficultas quomodo cu. 93
Vrinæ difficultatem indicantia ibidem
Vrinæ incontinentia unde oriatur 93
Vrinam quæ moueant 9
Vrinam mouentia 96
Vrinarum notæ 32
Vrinæ retentionis caussæ 176
Vrsorum sanguis 204
Vrtica ibidem
Vteri abscessus notę 105 Curatio ibidem
Vteri affectus 105
Vteri callus quomodo curand 110
Vteri cancrorum species 106 notę ibidem. Curatio ibidem
Vteri clausuræ, quam phĩmõ appellant caussę 109 Curatio ibidem
Vteri duricies quomodo curanda 107
Vteri hæmorrhoides quomodo deprehendendę 110 Curatio ibidem
Vteri inflammationis caussę 105 Signa ibidem Curatio ibidem
Vteri fluor, uide Muliebris fluor.
Vteri à naturali sede declinantis curatio 105
Vteri mola 107
Vteri ulcera pascendo serpẽtia quomodo curanda 106
Vua 166 Curatio ibidem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Vuę 19
Vuę inflammatio quomodo curanda 75
Vua paſſa 208
Vulpes 206
Vulua uide Muliebres loci
Vuluæ abſceſſus quomodo manu curandus 131
Vulua animalium 21
Vuluæ fluor 104 Eius ſpecies, & cauſſę ibidem. notæ ibidem. Curatio ibidem
Vulue oſtij phymus quomodo curetur 181

X

XAnthion 228
Xanthon medicamentum 257
Xerophthalmia quid eiusq; curatio 64
Xeſtes 286
Xiphion 228
Xyris ibidem
Xyraphium medicamẽtum aduerſus capitis & menti ſicoſa exanthemata 49
Xyris 228
Xyſter 262

Z

ZEa 215
Zingiber ibidem
Zomos 215
Zopyrios medicamentum 252
Zoſimi unguentum 276
Zyme 215
Zythus ibidem

FINIS INDICIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

PAVLI AEGINETAE LIBER PRIMVS, IOANNE GVINTERIO ANDERNACO MEDICO INTERPRETE,

*

Quæ grauidis superueniant, & quæ uictus rationis conducat. Cap. i.

QVANDOQVIDEM inter ea que grauidis superueniunt, hæc potissimum infestare solent, stomachi exundatio, cõtinuæ uomitiones, sputa crebra, oris ventriculi rosio, & cibi fastidium, non alienum fuit remedia quibus ab eis vindicentur, præscribere. Prosunt itaq; obambulationes, cibi non nimium dulces, vina fulua, odora, maxime quinquennia, & moderata potio. Hæc enim omnia ne mulier stomachi exũdationem experiatur vomatq;, impediunt. At medicamenti nomine, vincit polygonium herbam aqua elixam bibere, item anetum, & ponticam radicem, quæ indigeti vocabulo rha nũcupatur, hæc tum ante, tum post cibu licet assumere. Extrinsecus præcordia adiuuari debent cataplasmate ex œnanthe balaustio. † cytisi smyrniiq; coma, & fœniculi semine, siue per se, siue quomodocunq; voles miscere, cũ palmulis & vino veteri. Aduersus stomachi rophones confert, calidam aquam bibere, quiete inambulare, præcordia contegere lana molli. At eas quæ cibum fastidiunt, variis & ad voluptatẽ quæsitis cibis amyloq; sicco solicitabis. magis autem hoc obtuleris iis quæ terram edere concupiscunt, vt in malacia, quod vicium Græcis Citta dicitur, accidere consueuit. id tertio a conceptu mense potissimum contrahitur. Nam tunc id quod in vtero est, quicquid ratione alimenti ad ipsum fertur, tanquam imbecillius, nequit consumere, vnde fit, vt quum varia ex eo recrementa in stomacho grauidæ redundent, varia, & naturæ aliena appetat, exempli gratia, carbones extinctos, cretam Cimoliam, aliaq; complura. Hanc enim ob causam appellationẽ huiusmodi affectus accepit, vel a picæ auis varietate, vel quod eadem subinde hoc malo corripiatur. Iam

Hæc Aristo. testatur. vii. de animalibus.

œnanthe species uitis agrestis. ita uocat Plin. est et auicula quædam. sciẽdũ in primis animi medelã pcedere dbere corporis medicationẽ. nã

ab animi passionibus morbos corporis esse Stoici asserűt & Ga. assentiũ. sed medela animi est uel ex philosophia vel ex beneacta uita optimoq; & moderata aĩ quiete. nutricibus & pueris uinum minime ꝓdesse tes. Arist. est in libro de sono & vigilia. Ideo q; sibi destinatur in potũ vini modicum et aquosum Sapiens græcia fœminas puerosq; uino arcebat Athen.

labor, & longior peregrinatio etiam stomachum ad cibos excitat. Quæ vero mulier citra labores agere consueuit, ea si vterum gerat, haud commode repentinas subibit motiones. Verum acria quandoq; gustare præsertimq; sinapi, cibum fastidienti nõ fuerit alienum. Cæterum eximios pedum tumores, quos œdemata Græci dicunt, anthyllis quæ in aceto maduerit, foliaq; brassicæ inlatum super deligata discutiunt. Item Cimolia creta ex aceto illita, similiter alumen cum aceto proficit. Recte etiam pedes malorum medicorum, quæ Citria alias dicuntur in aqua decoctorum iure lauantur.

†Hic locus sic legitnr in veteribus libris manuscriptis, ἔξωθεν δὲ οἰνάνθῃ, καὶ βαλαυστίῳ, καὶ κυτίνῳ, καὶ σμυρνίου κόμῃ, καὶ μαράθρου σπέρματι, κοινῇ τε καὶ ὡς ἂν μίσγειν ἐθέλῃς μετὰ φοινίκων, καὶ οἴνου παλαιοῦ καταπλάσσεις, &c. Quæ lectio magis probatur, quod cytinus accommodatior sit huic medicamento, quam cytisus.

De Nutrice. Cap. ii.

DEligi nutrix debet, nulli morbo obnoxia, ætate nec vetula nimiũ, nec adeo adolescẽs, ita vt iunior quinque & viginti annos compleuerit, grandior quinque & triginta non excedat, pectore sit amplo mammis magnis, papillis, neque conniuentibus, neque auersis, reliquo corpore nec admodum obeso, nec nimium gracili. Præterea magnum est infanti commodum, si nutrix non multo ante pepererit, maiusque, si masculum. Vitanda ei sunt, admodum siccantia, salsa, acria, acerba, acida, amara, & valide calefacentia. Item odores tum fœdi, tum suaues præter modũ, condimenta, aliqua acria nocent. Ad hæc venere nutrix abstineat, manus humerosque molẽdo texendoque exerceat, puẽrum vlnis gestet, treis iam menses quatuorue natum.

De lacte Nutricis Cap. iii.

LAudatissimnm lac est, moderatum spissitudine, copia, colore, & gustu. Commendatur & quod in vnguem pollicis instillatum, eo inclinato ad lucem, neque subito neque tarde videtur defluere. Iam vero in hũc modum probari potest, infuso lacti in vas vitreum coaguli exiguum admiscetur, digitisq; agitatur. In quo postquam cõcreuerit, inspicietur, num casei, portio minorquam serum fuerit. Hoc enim lac inutile est, contrarium huic, concoctu contumax, probatissimum quod vtraque habet mediocria.

Quomodo lac vitiatum corrigatur. Cap. iiii.

LAc vitiatum hoc modo corrigi debet, si crassius fuerit, pituita vomitu elicietur, qui optime ex melite epotocitatur, laboribus etiam cibum præcedentibus eadem extenuabitur. Tunc nimirum in

cibo conducunt. origanum, hyssopum, satureia, scandix, & thymus, itẽ raphani momentum, vetusque salsamentum cum oxymelite. At si acrius tenuiusque lac euaserit, multis quidẽ tunc laboribus nutricem leuare, sorbitionibus autem & carnibus suillis, sapæque & vini dulcis potu reficere conuenit. Si lac fuerit imminutum, sorbitionibus & pleniori modo sustentanda est, vinum dulce potui dabitur, pectus & mamillas perfricare oportet. Isdem cucurbitula quoque defixa abunde præstitit. Medicamenta vero etsi lacti generando proficere quidem aliquid sciam, non tamen frequenter ipsis vti præceperim, ut quæ violentius consumant. est autem fœniculi radix, & semen. ptisanæ incocta, item citisi folia ex vino nigro aut ptisana, melãthium in passo & anethum, pastinacæ radix atque semen, quæ calida prius irroratis admouenda sunt. Omni vero lacte vitioso siue crassum, siue acre fuerit & fœtidum, prius emulcto, puer mamillis admouendus est. Lac autem acre nunquam ieiuno adhiberi debet, fœtorẽ eius vinum odoratum & cibi dulces emendare possunt. Porro de caseato lacte tertio volumine in capite de mamillis tractabimus.

Educatio pueri. Cap. v.

PRimum infans recens natus melle nutriri debet. mox lacte, idq; bis die, aut plurimum ter, cum autem prompte & alacriter puer assumit, ac spes est eum posse quod oblatum est concoquere, tunc iam & cibus solidior recte datur qui non ipsum repleat. At si forte imprudentibus nobis puer repletus fuerit, somniculosior autem statim & torpidus magis euadat, venter intumescat, infleturque, & vrinæ aquosiores reddantur, quæ repletionis notæ sunt, nihil exhibere oportet, donec cibos prius ingestos consumpserit. Abunde autem fuerit, duobus annis lacte puerum enutrire, inde ad cibos solidiores transgredi.

De pustulis puero obortis quæ Exanthemata dicuntur. Cap. vi.

PVstulis quæ quod puero per cutem veluti efflorescunt, Græci ἐξανθήματα nominant, primum sane nullum facessere negotium oportet, vbi vero probe ad summa eruperint, tunc iam curare tentabimus, balneis, quibus iniciantur myrtum, aut lentiscum, aut rosa. deinde rosaceo aut lentiscino vtendum, ceratoque cum cerussa, adhæc nitro abstergere lenius expedit, nam valentiora nõ substinebit. Optimum vero est nutricem dulciori victu vti. Laudatur autem maxime si puer etiam ipse neque pleniore, neq; nimis tenui cibo alatur. At si venter ipsius non respondeat, tunc mel cibo infusum simul coquere oportet, si ne sic quidẽ descẽderit, terebenthinæ instar ciceris iniicies. Humectata aluo, milium potissimum offerre conducit.

modico lacte alẽdus ĩfãs vt tutus sit a spasmis Arist. vii. animal. mara. thriadis lacte in caseum cõcreto

educatio prima omniũ vt apud Xeno. indictis Socratis ἀρχὴ ἡ τροφὴ πρώτη πάντων. & Aris. vi Polit. ostendit educationem optimam primam q; esse tuendus a spasmis puer est ante omnia.

ἐξανθήματα flores lactis appellantur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De tussi, & grauedine pueri. Cap. vii.

Coryza quasi lactea p̄ os emissa cū pituita.

QVod si quandoq; tusicula aut grauedo puerum affligat, molitif mi dicti adhiberi debent. Conuenit igitur puero liberaliore aqua calida loto caput ipsius melle copioso calido illinere, deinde digito linguam leniter premere, multum enim hoc pacto pituitæ vomitu egeret.

Vomit phlegma multum.

† De gingiuarum pruritu. Cap. viii.

PRurientibus gingiuis fomento vtendum est & liberali vnctione ex oleo discocto, in quo ceræ momentum eliquatum sit.

In margine alterius exemplaris manu scripti hæc verba leguntur ὀδαξυσμὸς ἐστὶ περισσή τις σὰρξ τοῖς οὔλοις ἐπιφυομένη ἐοικυῖα ὀδοῦσι. Id est, odaxysmus est superuacanea quædam caro adnata gingiuis, similis dentibus.

De dentium ortu. Cap. ix.

Hoc idē et habet Aristot. viii. ani.

DEntiunt septimo quidem mense pueri, experiuntur autem tunc inflammationes gingiuarum, maxillarum, & tendinum. aliquando etiam conuulsiones. Tunc igitur puero nihil dandum, quod mandi postulet. digito autem in lauacro gingiuæ continenter contrectari, & gallinaceo adipe vel leporis cerebello emolliri debent. Vbi iam dentes prodierint, ceruix, caput, & maxillæ delicatis lanis puris contegentur, oleoq; dulci & calido fouebuntur, idemq; meatibus auditoriis instillabitur. Cæterum plenius infantem tunc alere, & calida lauare oportet, & si alui profluuium experiatur, tentabimus eam epithematis quæ præcipue sistunt, contrahere, inspergē do lanæ cuminum, aut anethum, aut apium. Salutare est etiam semen rosarum admiscere, & summatim † calide desiccare. At si venter nihil reddit, melle in glandis figuram coacto inferius leniter irritabitur, aut nepita detrita cum melle illinetur. Porro conuulsionibus puerorum optime uidetur auxiliari heliotropium in aqua elixum, si puer in hac lauetur. confert & irino aut cyprino, & sycionio perungere, & vniuersum calefacere. Cum autem exortis dentibus digitos mordet uulneratq;, benefaciet radicem iridis derasam, nec admodum siccam ore continere. Hoc remedium vlceribus quoque opitulatur, butyrumq; cum melle illitum adiuuat. Gingiuarum autem pruritus, ueteris salsamenti caro lenit.

Habēda est cura potissimū bregmatis in summo vertice capitis & curā dum est ut pueri dormiāt rata mē sura, q̄d natura p̄mæ ætatis somnum delicate appetit ex

In ueteri codice hoc loco duplex est scriptura, prior enim καὶ ὅλως θερμαίνειν καὶ ξηραίνειν. Posterior καὶ θερμῶ ξηραίνειν, calido desiccare.

De oris Vlceribus quæ Aphthæ dicuntur. Cap. x.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

OBoritur puero etiam vlcus quod aphtha vocatur, nunc iubalbidum, nunc subrubrum, alias crustæ modo nigrescens, quod omnium periculosissimum & lethale est. Remedio erit, iris cũ melle, & sicca inspirata. Item rosarum folia contusa, earumq; flos, crocum, myrrhæ exiguum, galla, lachryma thuris & cortex eiusdem & simul & priuatim singula melle tincta, adhæc mulsa, & mali punici dulcis succus proficit.

humore affluẽte, q, caput petit. neque som niat ætas illa ob nimi um ex cibo calorem. Cyperũ.

Ad femorum intertrigines. Cap. xi.

FEmorum intertrigines myrtus arida iuncusangulosus, & rosæ inspersæ iuuant.

Ad aures humentes. Cap. xii.

AVrium humiditates lana ex alumine imposita, aut mulsum, aut vinum vetus instillatum, aut crocum ex vino detritum, desiccant.

De Syriasi. Cap. xiii.

SYriaps, est inflammatio partium circa cerebrum eiusq; membranas, concauum in ea fit sinciput, concaui itidem cũ pallore oculi. accedit & corporis totius siccitas. Succurrit huic malo vitellus oui sincipiti cum rosaceo, tomenti modo impositus, sic tamen, vt continue renouetur.

Aliud ad Syriasim.

† Oportet eidem loco imponere folia herbæ quam Græci heliotopion, latini solarem nnncupant, cucurbitæ ramenta, cucumeris, quem peponem dicunt, cutem carni adiacentem, aut hortensis solani succum cum rosaceo.

† In ueteri codice hic locus sic legitur κατὰ τοῦ βρέγματος ἐπιτιθέναι χρὴ ἡλιοτροπιοῦ καὶ ῥοῦ καλουμένου. sed legendum suspicamur ut apud Aetium ἡλιοτροπίου σκορπΐου ῥυ καλουμένου, Id est, heliotropii quod scorpiuron uel scorpiones dicirur.

Ratio uictus infantium atque reliquarum deinceps ætarum, ad usque declinantes.

Cap. xiiii.

POstea quam lacte nutriri infantes desierint, liberiore eis modo & suo ingenio hilariter viuere permittemus, exercitia autẽ & alimenta leuiora. Ab anno sexto & septimo, tum pueri, tum puellæ, literatoribus blandis humanisque tradentur, tales enim cum animi remissione & gratia docent. Animi autem relaxatio ad probam corporis educationem plurimum adfert momenti. Duodecimum annum egressi, ad grammaticos iam & geometras mittendi sunt, corpusq; eorum exercere oportet. A quartodecimo vs-

per hoc disciplinarũ ætatum gradus Galenus itidem que

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

que ad primum & vigesimum, mathematicis disciplinis & sapientiæ studio incumbent, exercitiis pluribus propter corporis robur credentur, vt & animo & corpore laborantes, a libidinis impetu coerceantur, his etiam vinum circuncidendum est†. Aetate florentibus educatio absoluta tum animi, tum corporis congruit, eoque exercitiis omnibus, presertim quibus quisque assueuit, vtendum cibo pleniore & valenti. Declinantibus autem remissa competit & animi & corporis educatio. Exercitia enim qualiacunque fuerint, pro horum ratione imminuere oportet, alimento detrahendum, vt quorum habitus iam frigescere incipiat.

De frictione præparatoria, que parasceuastice dicitur. Cap. xv.

Ante exercitationē, corpus mediocriter calefacere oportet frictione līteis adhibita, deinde nudis manibus oleo intinctis perfricare vsque dum bene incalescat emoliaturque, colore viuido rubescat, & in tumorem attollatur.

De exercitatione. Cap. xvi.

Exercitatio motus est vehemens, vehementiæ autem finis est respiratio crebra. Id vero commodi præstat, quod parteis instrumentarias morbis non opportunas efficit, & functionibus obeundis validas, præterea vt alimenta fortius attrahant, promptius immutēt, & liberalius reficiantur, caloris beneficio quem illa excitauit. adde quod meatus expurget, recrementa, propter validam spiritus motionem expellat. Quoniam igitur alimentorum per corpus membratim digestionem adiuuat, non debet crudi incoctique siue cibi siue humoris copia, in ventre, aut vasis cōtineri, periculum enim est, ne priusquam probe fuerint concocti, in vniuersas animantis particulas distrahantur. Vnde manifesto liquet exercitationem cibum præcedere oportere. Notæ autem quæ opportunitatem laboris subeundi ostendant, ex vrinarum colore petuntur, etenim aquosa nondum coctum humorem, qui ex ventre distributus est, significat, rufa autem & biliosa, iampridem elaboratum esse notat, mediocriter pallida, concoctionem modo factam indicat. Tunc igitur ad exercitia veniendum est depositis prius recrementis, tum quæ in vesica, tum quæ in aluo continentur.

† Veterum librorum alter habet hanc scripturam δεῖ μήτε πλήθος ὠμῶν καὶ ἀπέπτων, μήτε σιτίων, μήτε περιττωμάτων, μήτε χυμῶν, &c. Id est non debet cruorum & incoctorum neque ciborum, neque exerementorum, neque humorum copia &c. Quam lectionem meliorem esse facile quiuis ex secundo libro. περὶ ὑγιεινῶν. intelligere potest.

fili ñ grææciæ ad sapientiā peruenerūt. vino quoque vsque ad certā ætatē carebāt. Persæ docebāt pueros suos iura tātū memoriter Xeno. primo c ri pædi i as vtraque natura exercenda est corpus et animus. qa ἡ κίνησις κρατύνει, ἀργία τ' ἀμβλύνει motus roborat, otium soluit. & exercenti laborē nō opus ē gymnasiis græcorum. M. Varrone autore li. ii. de re

De exercitationum generibus. Cap. xvii.

Omnis exercitationis commune est, quod animali ex ipso caloris augmentum excitat. Singulæ autem exercitationes proprium habent officium, valida sane, hoc est, violenta musculis & neruis robur præstaret, cuius generis est quum quis fodit, & maximo onere sublato aut eodem loco manet, aut paululum procedit, item accliuis ambulatio huius quoque generis existit, preterea per funem manibus apprehensum scandere, aliaque plurima consimilia. Celeris autem exercitatio citra robur violentiamque peragitur, id genus sunt cursus vmbratilis. armorum meditatio, aut quum duo summis manibus concertant, tum quæ per coricum & paruam pilam fit exercitatio. Composita autem ex valida & celeri, quando quas validas diximus iis omnibus vt vehementibus vti licet, motus modo celeritatem adiicias. Præterea per alias exercitationes lumbi magis quam brachia cruraue laborãt, per alias spina tota, aut thorax tãtum, aut pulmo. Exerceri vero oportet, quousque corpus in tumorem attollatur & rubescat, motus prompte æquabiliter & concinne ædat. Inter hæc autem sudorem cum calido vapore mixtum cernes. Pausandum vero ab exercitatione tunc primum est, quum aliquod horum fuerit immutatum, nempe si contractior corporis moles videbitur, ilico desistendum est, similiter quum coloris gratia deperit, cessare oportet. Quinetiam quum motus remittere quippiam cernitur, protinus desinere conueniet. Itidem si in sudore vlla qualitatis eius, aut quantitatis mutatio accidat, quum enim is aut minor, aut frigidior factus intelligitur, tũnc desistendũ scias. oleo mox corpori superfuso, apotherapia vti deinceps oportebit, inde frictionem apotherapeuticam adhibere, vt pædotribæ factitare solent.

De generibus frictionum. Cap. xviii.

Inter frictiones, dura ligare corpus potest, mollis, soluere. qua propter quæ supra modum resoluta sunt, duriter perfricare oportet, quæ autem astricta, molliter. At si mediocri quis corpore præditus sit, neque molliter neque duriter fricandum id esse constat, sed quatenus licet, uterque excessus vitari debet. Siquidem multa & dura frictio, corporis molem deprimit. modica vero, & mollis, e contrario implet. Porro tres quantitatis frictionum differentias, si tribus quæ a qualitate ducuntur, iunxeris, nouem coniugationes effeceris, vt subiectum est. Etenim vna iuxta qualitatem, nempe multa si tribus quæ a qualitate sumuntur, duræ dico, molli, & mediocri, adiungatur, treis secundum duritiem differentias efficit, modica rursus si eisdẽ tribus addat, treis alias procreat. At mediocris qualitate eisdẽ tribus iũcta, alias treis progignit, vt in formula subiecta videre licet,

rustica præcipi turq;, post exercitatio nem sta ti non es se capien dum cibũ potũ ue, ex quo vt a libi Pau lus ha bet, sudã ti atq; e labore redeunti uinum maxime dulce po tui datũ esse uene nnm. cauendũ in pri mis, ne ob nimi am exer citatio nẽ febris oriatur. reliqua mihi ex omnibus est exer citatio, dictũ re gis ĩdiæ apud phil...

QANTITAS		QVALITAS
Multa		Dura
Multa	&	Mollis
Multa		Mediocris
Pauca		Dura
Pauca	&	Mollis
Pauca		Mediocris
Mediocris		Dura
Mediocris	&	Mollis
Mediocris		Mediocris

De uocis exercitatione Cap. xix.

Vocis exercitatio tanti laboris ē vt Arist. author sit Doctores. q viua voce seminant doctrinam, uel grammaticos, et eiusce modi nulla alia egere exercitatiōe.

INter vocis exercitationes suauis lenisqꝫ modulatio nihil ad sanitatem tuendam proficit, grauioris autem vocis sonus vtilis habetur, eoque exercere eum oportet. Ita enim aer copiosissimus inspiratu in corpus attractus, thoracem, ventrem & meatus totius corporis diducit, dilatat, aperitqꝫ. Quapropter ipsa lectione humiditates quæ redundant, excernit, fortius igitur legentibus, magis & per sudores, leuius autem, per latentem totius corporis perspiratum. Accidit enim propter extenuationem multa recremēta, nempe sputa, mucos & pituitam, per secreatum excerni consumiqꝫ. Iis vero qui propter frigiditatem excalfieri desiderant, quodnam aliud præsentius remedium esse potuerit, quam unctio quæ respiratione peragitur? Consilium igitur est, hos frequenter legere, vt toto corpore relaxato, fusaqꝫ carne, arteriam & alios spiritus transitus studiose rare facientes, per grauiores vocis actiones modulentur. Vti autem oportet uocis officio neqꝫ temere, neque inconsiderate, sed quum nec vitiosis corruptisqꝫ humoribus repleti sunt, neqꝫ magnæ & euidentes stomachi cruditates apparent, ad vocis exercitationem accedendum est, ne corrupti vapores per corpus largius distribuantur.

De lassitudinibus ob exercitationem. Cap. xx.

Lassitudinem ex nimia exercitatione uergere ī febrē dictū est antiquorum

VLcerosa lassitudo ab excremētorum tenuium simul & acrium copia contrahitur. Tensoria nullum quidem excrementū, cuius ratio aliqua sit habenda, in corpore contineri indicat, sed in musculis neruisqꝫ affectus quidam quo tendi videntur, residet. Ea vero quæ inflammationis speciem præ se fert, in qua nimirum ceu contusas, aut inflammatione obsessas parteis sentimus, tunc solet incidere, quum musculi impendio excalfacti, aliquid ex circunfusis sibi recrementis attraxerunt. Est & alia quædam præter has quarta affectio, quæ oritur, quum musculi supra quam par est, siccantur, ita vt

veſtibus exutis ſqualēs corpus contractumq́ appareat, atq́ ad motus pigrum. Remedium vlceroſæ laſsitudinis eſt, ſi quæ redundant, euapores frictione multa molliq́ue cum oleo copioſiore, quod omnis aſtrictionis ſit expers. Altera laſsitudo in qua tēſio ſentitur, hoc pro curatione deſiderat, vt relaxetur. ſane relaxatur quod diſtentū eſt, pauca & molli frictione, eaq́ ex oleo dulci atq́ egelido, item intermiſſione omnino, quiete, balneis temperatis atq́ in calida, mora longiori, adeo ſi bis ter ve ipſum laues, plus profeceris. Tertiæ laſſitudinis inflammatoriæ curationis conſilium, ad tria dirigitur, nempe, ſuperuacanei euacuationē, extenti remisſionem & inflammationis refrigerium. itaq́ & oleum copioſum tepidumq́, & frictiones mollisſimæ, & lenta in temperatis aquis, mora, eiuſmodi laſsitudines perſanāt. pari modo & multa quies vnctiones aſsiduæ. Quarta affectio nihil ſane a priori conſuetudine immutari poſtulat, niſi calidiorem aquam quæ ſenſim contrahat, altero die, apotherapiæ exercitationem. protinus autem in lauacra frigidi ſoli exiliant.

medicorum

κάματος φύσει πυρετώδης

†Omnes autem qui laſsitudinibus laborant, cibo boni ſucci reficei debent.

†Vetus codex hanc, ſcripturum habet, εὐθύς δὲ ἐκβάντες οἱ κεκοπωμένοι δὲ ἐονται τροφῆς. Ideſt ſimul atque balneo exceſſerint cibo indigēt. Quā lectionē Copus ſequitur ſed ſcriptura quam Oroſius reſtituit εὐχύμου δὲ ἅπαντες οἱ κεκοπωμένοι δὲ ἐονται τροφῆς, melior eſt.

De cute aſtricta Cap. xxi.

Aſtrictio, quam Græci ſtegnoſin vocant, accidit, aut obſtructis aut dēſatis meatibus. obſtructio quidē ex copioſis craſsiſq́ humoribus crudis concoctionemq́ non expertis, oritur denſatio autē, ab iis quæ refrigerāt, aut aſtringūt, aut deſiccāt. Ac deprehēdit ſane iam dictus affectus, ſtatim, vbi ſe exuerint, ex colore albo & cutis tum duritie, tum denſitate, tum quod in ipſa exercitatione vix incaleſcant. Succurrit huic affectioni calefactio, quæ valentiore exercitio, balneisq́, calidioribus petenda eſt. Mora vero in frigido ſolio diuturna non ſit, imo nec ipſa aqua nimium ſit frigida. Vbi veſtes ſunt induturi, vngentur aliquo, quod mediocriter calfaciat, oleo dulci ac tenui. Cutis autem denſitatem abunde etiam ſanat oleum anethinum, præſertim ſi viride fuerit anethum, oleumq́ ex populo nigra confectum.

De ſpontaneis laſsitudinibus. Cap. xxii.

Quoniam vlceroſa laſsitudo ex acrium recremētorum vitio cōtrahitur, ſiquidem paucus omnino vitioſus humor fuerit, apotherapiæ exercitatio ſuffecerit. ſi copioſior & altius in corpore redundarit, eiuſmodi malo obnoxiis, nec exercitationem, nec vllum

omnino motum iniungemus,sed quiete,somnoque recreatos abstine re cibo totum diem cogemus,deinde vesperi pinguiter vnctis, temperatoque balneo lauatis,cibum boni succi & sorbilem modicum dabimus non tamen a vino eos arcentes. hoc enim semicrudos humores,si aliquid aliud, concoquit. Si ergo his peractis simptoma conquieuerit,ad consueta munia paulatim reducendi sunt,sin in posterum etiam dei remaneat, de valentiore iam remedio considerādū est. Si enim vires constent,duorum alterum,aut sanguis mittēdus est, aut purgatio exhibenda. sed ita vt discernamus, vtrum magis expediat. Quod si vires inualidæ sint,sanguinem dimittere haud quaquam oportet,sed deiectionem mediocrem tentare. At si crudi humores omnino fuerint,neque sanguinis detractio,neque purgatio, neque exercitium ex vsu est,imo ne mouere quidem in totum, aut lauare expedit. Tales igitur in quiete omni seruandi sunt,cibis, potionibusque,& medicamentis quæ extenuent, inciduntque sine manifesto calore,reficiendi. Pro cibo igitur oximel,modicum ptisanæ,nōnunquam,& mulsæ exhibebitur. Quoniam vero præcordia eiusmodi omnibus turgida,inflataque sunt,ac facile quicquid assumpserint, in flatus conuertitur,satius fuerit cum cibo piperis aliquid offerre. Vtilius autem erit,& medicamento quod diospolites dicitur vti, item dia trion pepereon,simplici,vtilissimumque ipsis est oximel. Potui sument apomel,præsertim vbi coacuit,vinaque leuiter acescentia. cibi erunt,qui sine calore attenuēt,cuiusmodi est capparis si ex oximelite,aut oxelæo assumatur. Porro tensionis lassitudo quæ sine exercitiis oboritur,copiam innuit solidas corporis parteis distendentem Constat autem omnibus, optimum esse presidium quum sanguinis copia subest,aut venam incidere, aut malleolos scarificatu sauciare. Quæ vero inflammationem represẽtat lassitudo spontanea, ea ne paucis quidem horis,nedum duobus, tribusue diebus eodem tenore consistit,sed protinus febrem accendit vehementissimam, nisi sanguinis detractione malo prius occurreris. Præstiterit autem si fieri queat,bis eodem die sanguinem detrahere, ac primum quidem ita mittere conuenit,ne animi defectu homo periclitetur,secuudo autem ne defectio quidem ipsa formidari debet. At qui sic affecti sanguinē non dimiserint,hi vt periculum euadant seruenturque,bonæ fortunæ beneficio opus habent.

Victus senum ratio. Cap. xxiii.

SEnectus quum sicca,frigidaque existat,per calefacientia,humectātiaque corrigi debet. Frictio itaque adhibenda est,citra lassitudinem,imbecilliores ter die cibo refici debent, ad tertiam quidem horam,panis exiguo cum melle attico,septima vero hora vbi frictio-

pem,exercitationesque ipsis congruas,& balneum fuerint experti, primũ sane quæ aluũ emolliunt,assument,deinde pisces,aut auiculas, hinc in cœna ea quæ optimi succi sunt,& ægre corurpunt. Non prohibeo item vinis ex melle præparatis vti,præcipue quibus de calculo in renibus creato,aut etiam podagra suspitio est,quando petroselinum vino recte inijcitur. At si quando pituita in ventriculo contracta,necessitas est aliqua quæ eã incidant, deligere,protinus ad humectantem victus rationem digrediendum est, ac fici maturæ ante alium cibum ipsis exhibentur,per hyemem vero caricæ,si nullum in dextra præcordiorum parte simptoma accidere sentiant. At quia serosa pituitosaque in senili corpore excrementa colliguntur, vrinam quotidie promouere consilium est, & aluum subducere, præsertim oleo quod ante cibum absorbeant. Clarum vero est,omnia olera ante cibum ex oleo,garoque sumi oportere,item oliuas muria seruatas quas halmadas dicunt,& damascena. Quod si venter magis astrictus nihil deiecerit,& mercurialis herba,& cnicum abunde sunt. benefacit etiam resina terebinthina,interim vnius auellanæ,interim duarum triumue magnitudine sumpta. Iam oleum quibus aluus contracta est,per clisterem vtilissime infunditur.

De rugoso corpore. Cap. xxiiii.

ERugat corpus erui,farina viti albæ mista.

Aliud smegma quo continue corpus abstergitur.

FIci pingues simul cum bryonia contusæ, farina erui, combusta sepiæ testa cum mellis momento affuso.

Quomodo corpus suauiter oleat. Cap. xxv.

VT corpus bene oleat,eidem unctioni cupresi comam aridam cõtusam admisceto,aut piceæ corticem. Meminisse uero debes, ut mane postquam corpus uestimentis munierint,pauxillum casiæ aut sabinæ herbæ degustent.

cum mellis. destillantis momento.

sabinæ herbæ βϱάθυος

Quomodo habitus recalescat. Cap. xxvi.

QVandoquidem uero habitui senum succurrere oportet, utatur dũ lauat,puluere calefacienti,aquæ indito,qui constat,nepita,samsucho,hissopo,baccis lauri,rore marino,lapide pyrite,sale,fæce cõbusta,nitro,pumice,ꝓ cuiusq; rõne,itẽ sinapis,herbæ pediculariæ,cocci gnidii momẽto. a balneo, acopo q̃d calefaciat vtat̃. Vinũ fuluũ uetus potet,sumatque ꝓpoma ex mulso pipere,ruta, & cõsimilibus.

ruta. πήγανον

Quomodo color malus emendetur. Cap. xxvii.

COrpus decoloratũ pallidumue uita læta & cibus gratus emẽdat,miscetur autem huic radicula, porrũ,et uiride cicer, Iã mali punici dulcis succus sorbitionis modo sumptus, bonum colorem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

efficit. Proficit etiam oleum cui bryoniæ radix diutius sit incocta. idem & corporis cutem intendit, erugatq;. His autem, qui corpori nitorem conciliant, miscere couenit pastillos, qui fiunt ex cuiusdam abstergentis farina, bulbo, narcisso, & bryoniæ radice. bene colorāt si copia datur, tum radix, tum semen amaræ amygdalæ in aqua elixa, qua pro lauacro vtitur.

Ad liuores. xxviii.

Liuescere senum corpora prohibemus, si cutem ipsorum crassam, & iniuriis haud facile opportunam, habitumq; calidiorem reddiderimus. Vt autem celerius id assequamur, sale in balneis, super partem quæ nigruerit, vti conueniet eandemq; fomentis per spongias decocto raphani aut absinthii immersas. adiuuare.

Quomodo dentes ab iniuria asserantur. Cap. xxix.

Dentes ab interitu vindicabis, si primum caueas, ne cibi quos ingesseris, corruptionem experiantur, adhæc ne continue vomas, deinde escas dentibus incommodas, nempe ficus aridas, mel coctum quod durum nimis sit, palmulas vix fragiles, adhæc omnia glutinosa, quæq; adeo frangi contumacia sunt, vt denteis commoueant. insuper vitare oportet, quæ denties stupefaciunt. per frigida cuncta & putrida. Conducit itidem secundum cibum denteis purgare.

Quomodo grauis auditus corrigatur. Cap. xxx.

Ad grauem auditum corrigendum, vincit primum meatus per quos audiendi facultas est, sordibus expurgare, per interualla autem linteum dropaci intinctum ipsis demittere, atq; prius expressum retrahere. summe enim meatus purgat, & simul auditū auribus reddit. deinde aliquo erui instar inserto, meatum ad diem obturabis. postea ipso exēpto, quotidie oleo amigdalino, aut nardino, aut chamæmelino, aut pingui anserino, cum exiguo fellis bubuli perunges. Rursus diebus aliquot interpositis, sinapi, & ficis contritis factum penicillum ad horas duas imponis, inde hoc exēpto infundis oleū, quod in asphodeli radice excauata efferbuerit.

De oculorum caligine. Cap. xxxi.

Quidā & dicunt vertendum, ne a legē doquidē tum desi stas.

Ne caligine oculi corrumpantur, quum in aquam frigidam te mergis illos diu in eadem apertos esse conueniet. Hinc enim robur visui adiicitur. Lectione vero non te fatigabis, vino crasso & dulci abstinebis. similiter cibis qui in superiore ventre diu remorantur, concoctu difficiles, & qui humores lentos., crassosq; generant, item caucbis erucam, porrum, & omnia, quorum acrimonia sursum effertur. Vitare etiam oportet supinum incubitum diuturnum, frigus ventos contra oculos flantes, fumum, & puluerē. iam vero aquā oculis instillare quotidie ad mensem totum, iuuat. quæ in hunc mo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

dum præparatur, fœniculum viride fictili vasi extrinsecus picato, cũ aqua cœlesti dimittitur: deinde exempto fœniculo quod reliquum est repones.

De repletione. Cap. xxxii.

PLurimum noxæ ciborum repletio conciliat, quamuis enim probe quippiam ventriculus concoquat, venæ tamen nimium repletæ laborant, distenduntur, rumpuntur, obstruuntur, flatu implẽtur, & valde grauantur. deterrimum autem habetur in morbis, venas esse repletas. at ventris repletio si vrget, interim vomitu quod redundat, interim per aluum excernitur: in totũ inualidior hæc, ea est quæ venis accidit, non tamen & ipsa admitti debet, sed si quis impendio plura assumpserit, statim eum vomere oportet. periculum etenim est, ne obita concoctione venæ repleantur. magisq́ si intemperantius cibis continue assumptis, nullam deinde vacuationẽ experiatur. vomitu igitur sollicitare debet prius, quam cibi corumpantur. At si aliquid eum impendiat, aluus soluta frequenter succurrit. sin minus illa fluxerit, certe diutius dormire & potui aquam calidam frequenter sumere consilium est. Vbi iam abunde concoxerit, præsertim aluo largiter fusa, lauacris fomentisq́ adiuuare, salsamenti parum ac potionem dilutam exhibere oportet. At si neque descenderit aluus, neque celeriter obita est concoctio, sed corpus vniuersum graue, ad motus pigrum, & somnolentum fuerit, mens præter rationem quodam modo torpescat, venarum repletionẽ esse cognoscas. Qui vero præter hæc lassitudine premuntur, eos coquiescere dum ventriculus ingesta concoquat, deinde laboribus inanire expedit.

Plures interficit crapula quã gladius.

De ebrietate. Cap. xxxiii.

EBrietatem vomitus repente obortus discutit, item aquam et mulsam liberalius superbibere vincit, atq́ sic vomere, vsq́ dum plurima reiecerint, ac stomachi vellicatus obtundatur. a vomitu solium ingressi copiose vngentur, reliquo tempore conquiescent, & accurate cooperti dutissime dormient, quousque temulentia discutiatur.

Quibus cibi corrumpuntur. Cap. xxxiiii.

CIbis in ventre viciatis, si quæ corrupta sunt deĳciuntur, maximũ ad sanitatem est cõpendiũ, sin minus, ĳs quæ leniter subducunt, aluus irritanda est. Huiusmodi autem malo affectis vomitus ante cibum, vini dulcis potu excitatus conducit. Nullum præterea cibum vel nidorosum, uel graueolentem, vel in totum corruptioni opportunum assumere ipsos consuluerim, sed ea quæ boni succi sũt deligere. Iam per interualla temporis mediocria aluum subducere, ex ĳs quæ mediocriter purgant, ita affectis confert.

Testatur & com. vt edormiam hoc vini

De Venere. Cap. XXXV.

VEneris hæc sunt commoda, repletos inanit, corpus agile præstat: in augmentum promouet, & utile magis efficit. Quantū vero ad animum spectat, impeditam intelligentiæ uim dissoluit, iratos mitigat, eoq; melancholicis coitus, si quid aliud, remedium est accomadatissimum. item alio modo insanientibus integritatem sensuum restituit. Iam ex pituita morbis venus est vtilissima. cæterum alij etiā cibum respuentes, eius cupiditatem hinc recuperarunt, alij cōtinuis per somnum veneris imaginibus liberati sunt. Porro natura veneri, est calida, & humida, vt quæ reliquis salacior sit. Minime vero coitum excitat victus qui siccat refrigerat q;, ætas senilis, tempus autumnale. Qua propter victus ratio humida calidaq; adhiberi debet, mediocritas & laborum & ciborum. Quemadmodum vero moderati labores, ita etiam concubitus ipse mediocris conuenit. Nam & ad opus incitat, & facilitatem quandam consuetudini præbet. Requirit autem libido, si quid aliud, alimenti exuberantiam, eoq; cibi potissimum valentis materiæ vtiles sunt, ex piscibus autē polypodes, vt qui alioquin etiā, ad venerem incitare credātur. his adduntur, molli cute præditi, ex oleribus autem, orminum, erysimum, eruca, & rapum, quæ in medicamentorum vicem dantur. ex leguminibus prosunt, faba, cicer, ochri, & dolichi, & pisæ, quæ præterq̃ quod largiter corpus alunt, flatibus etiam replent. Ruta igitur quia flatus discutit aboletq;, ideo etiam veneris ardorem obtundit. magnifice autem probo vuas, ut quæ humectent, ✝ & spiritu sanguinem repleant, qui in venerem proritat. Quum igitur concubiturus es, nimiam facietatem, cruditatem, lassitudinem cauebis, item ne vomitus aut purgatio præcesserit, similiter repentinum alui profluuium, inueteratum enim fluorem venus deficcat. At vehementis coeundi cupiditates non laudo, sed potius resistere eis consulo, præsertim iis quos morbus aliquis infestat. Saluberrimum igitur post excitationem, balneum, moderatumq; cibum, venerem exercere: ita .n. viribus conducit, & frigus obortum minus efficitur. Tempus autē concubendi opportunum est secundum cibum, ut supra dixi, antequā somnus inuadat, lassitudo siquidem ex coitu contracta, obdormienti statim remittitur. Id uero, tempus etiam liberis procreandis accommodū est, tum aliis de causis, tum quod, mulier consopita, genituram facilius retinet.

✝ Hic locus sic legitur in antiquis codicibus. καὶ πνεύματος ἐμπίπλασι τὸ σῶμα, ὃ δὴ ἐξορμᾷ πρὸς ἀφροδίσια. Id est, corpus flatu implent, qui ad libidinem excitat. Qui sensus simplicior est.

Hoc p̄cēpit Thetis apud homerū Achilli mærenti ob patroclū ītere ptum, vt venere vtatur. idonea,

si vis plurima genitalis humoris abūdat, ipsam crebro p̄ venerem eijci prodeste tantū ad bñ valēdū. cæterum ad fortitudinem & ad generandū non prodest. ex Arist. multi tñ a cibo cō cubitū accusāt, & matutinum magis laudant.

Ad eos, qui venerem exercere nequeunt. Cap. xxxvi.

NAturalia continue pingui vngentur, cui adiectum sit narcissi radicis momentum, aut coccignidii, aut pyrethri, aut herbæ pedicularię, aut seminis vrticæ, aut viticis. Præbibere autem ante venerem oportet piper, aut satyrion, aut erucam, aut cnicum, aut simul omnia. cōfert esse ante cibū bulbos tostos, rubentes ac exiguos, cum sale & oleo, aut scillæ marcidæ modicum, item compositis aduersus hoc vitium inscriptis remediis vtendum est, item subinde lasciua legere competit.

quia tūc bene concoctus ē cibus & valētius est corpus, & supe fluū cibi semen est. macescentes quoque fœminas melius concipere dicuntur.

De ijs qui immodice coierint. Cap. xxxvii.

QVoniā ex immoderata venere corpus rarius, frigidius, siccius, & imbecillius euadit, ratio est admouere nimirū, quæ densent, calefaciant, humectent, confirmentq́. Qui igitur immodico concubitu exhausti sunt, vestimentis calidis operti cōquiescent, somnoq́ satis indulgebunt, donec corporis contentio subsidat, & illi ab imbecillitate sese recollegerint.

Si semen genitale redundet. Cap. xxxviii.

NOnnulli semine copioso & calido collecto, in venerem proruunt, quod cum in coitu egesserint, corpus inualidum & stomachum resolutum obtinent, extenuantur siccanturq́, ob quā causam si rursus a concubitu abstinuerint, capite grauātur, & anxii fiūt. deinde statim veneris insomnia experti eodem modo afficiuntur. Nihil igitur his quod semini augēdo efficax est, sed potius & cibi & medicamenta quæ id corrūpant, offerri debent, a balneo lūbos oleo rosaceo, melino, & omphacino perūgere oportet. Satius autē est oleum cera addita, ne defluat, crassius efficere, miscereq́ succum aliquē refrigerantē, nempe semperuiui, solani, cotyledonis & psillii, ac horū quidē per æstatem, reliquis aūt anni tēporibus, tum aliorū, tum lactucæ succū, item lini semen quod aqua fuerit incoctum. nam hoc quoq́ refrigerātem succum exhibet. Ad hæc lamina plumbea lumbis subiecta, veneris insomnia cohibet. Iam herbæ refrigerante vi præditæ si cum ruta substernātur, & teneris vitricis surculis, idē præstant. Præterea semen viticis & rutæ in cibo sumptum. Cauendum vero est, ne lumbis vehementer refrigeratis, renes offendantur.

Perraro uti rebus uenereis tum ad salutē tū ad ualitudinem et ad pro creādos liberos prodesse.

Sēper ui ui solāni ἀείζωον στρύχνον

Si perfrictio nocuit. Cap. xxxix.

QVi frigori nimio patuerunt, locis calidioribus decumbent, cyprino aut irino peruncti. postea vbi modice incaluerint, piper, myrrham cum vino dulci odorato & veteri assument, aut liquorem cyrenaicum cum vino vel aceto, aut pyrethrum castoriumve ex aceto, cibo autem calidiore recreandi sunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

In calido, frigido, ficco & humido, ꝑ ut ipsa se habet, uita, mors morbus, iuuentus, & senectus consistunt. Arist. ij. de part. anima. q̃a hæc principia sunt naturalium elemẽtorũ.

Si insolatus adusit Cap. xxxx.

SI qui vero exusti in sole sunt, his locis aëri expositis decumbendum est, perfundendaq; frigida, facies, manus, & crura, si siti conficiuntur, frigidam aquam qui assuerunt, bibent. atque hæc paulatim, & non vna viceac subito facere expedit. cibum assument modicum, qui facile in membra distribuatur, humidiorem potius quam † solidiorem.

† Vetus scriptura hoc loco habet σκληροτέραν, id est duriorem, ἀντὶ τοῦ παχυτέρου καὶ στερεωτέρου, quibus nominibus medici cibũ solidiorem significant. uix unquam inuenitur σιτωδέστερον in hac significatione.

De pituita in superiore uentriculo redundante Cap. xxxxi.

QVuod si in aliquem interdũ incidas fastidientem, qui quidem cibos valẽtis materiæ auersetur, & si assumere cõpellas, nausea afficiatur, sola vero acria appetat, & ĳs quidem oblectetur, sed ventris inflationem experiatur, nauseetq;, ac paulalum ructibus solis leuetur, interim vero & ipsi cibi quos assumpsit, præsertim in acorẽ conuersi, vitientur, omnino intelligendum tibi venit summam curationis existere, vt pituitam a ventriculo abstergas. Ego quandoque ita affectum noui, qui raphanis ex oxymelite sumptis, incredibili crassioris pituitæ copia vomitu egesta, integræ statim sanitati restitutus sit.

† Hic locus sic descriptus, est in uetereibus libris. Εἴ τινι περιτετύχηκας ἀποτὲ τὰς μὲν τῶν τροφίμων σιτίων προσφορὰς ἀποστρεφομένῳ, ἀποσίτῳ δὲ μένοντι Id est, Quod si aliquem incideris, qui cibus ualẽtis materiæ auersetur, atque non alatur, ἀπόσιτος enim uidetur positum ἀντὶ τοῦ ἀτρόφου.

Multi quoque animantes habẽt a natura datũ vt herba, quadam gustata euomãt, Aristo. ix. de anima.

Quomodo facile quis uomat. Cap. xxxxii.

QVoniam valide vomentibus multa solent absurda superuenire, commodum fuerit quomodo quis facile vomat, exponere. Et enim vomitus pituitam manit, caput leuat, & ne qui auidius nonnunquam cibum ingesserint cruditate laborent, item ne qui vinum liberalius sumpserint, offendantur prohibet. At quæ offerentur, neque acerba, neque sicca erunt, sed partim dulciora, humidioraq;, partim acriora. Commendatur ad hæc raphanus, eruca, salsamentum vetus, origanum viride, cepæ momentum, & porri. Promouet vomitus etiam ex leguminibus ptisana, cui mellis aliquid additum sit, ferculum ex fabis fresis confectum, magisq; carnes ipsarum. verum non solum cremores ipsarum, sed ipsas quoque integras deglutire oportet, coq; vomiturus non diu mandendis ipsis immorabitur. omnia vero per coctionem mollia, flaccidaq; erunt. Iam constat, vina dul-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

na dulciora deligi oportere, vt quæ in stomacho magis supernatent atq; eam potionem tepidiorem assumi. Confert etiam amygdalas melli intinctas comedere, ac placentas gustare, item peponis & cucumeris semen maceratum detritumq; cum melle assumere, radiceq; cucumeris contritam ex melle. At qui valentioribus vti volūt, narcissi bulbo aquæ incocto, vinum temperant. Mouet autem vomitiones irinum quoq; vnguentum, si digitis eo perunctis, irrites. Porro vomentis interest, ne cesset vel intermittat, usq; dum omnia eiecerit, a vomitu os colluat, faciemq; posca aut aqua abstergat. id namque dentibus conducit, & caput releuat.

Quæ sanis aluum subducant, & quæ vrinam moueant. Cap. xliii.

VEterum nonnullis satis esse ad secundam valetudinem tuendam visum est, si alluus quotidie & vrina pro ingestorum tum cibi, tum potus copia, sine vitio & abunde responderet. ac quum vacuatio iuxta assumptorum proportionem accidebat, commendabant, sin minus, promouebant, vrinam quidem scandice, a pio, asparago petroselino, aniso, nepita, origano, absinthio, graminis carduiq; radice, cytiso, adiantho, omnibus in aqua elixis, quorum decoctum cum vino potui exhibebant. hæc enim per vrinam sanguinem repurgant, vnde non parum vtilitatis percipitur. Aluum adiuuabant terebinthina, ex qua oliuæ magnitudinem dormituris deglutiendā offerebant. At quum magis subducere eam cogitamus, rheu momētum admiscebimus. Accommodata deiectioni sunt, oua sorbilia, ex oleribus, beta, malua. item cochlearum ius, atq; hæc forte abunde erunt. Efficacior est herba mercurialis, in aqua cum sale elixa comestaq;, eiusq; decoctum potui datum, similiter folia sambuci. idem præstat polypodii radix duarum drachmarum pondere, salsamento inspersa, aut etiam in ptisana sorpta, adhæc seruum lactis cum sale aut melle, ad treis heminas quatuorve assumptum, veteris quoque gallinacei ius, tum per se, tum cum cnici darchmis duabus. nonnunquam & aloe trium cicerum instar secundnm cœnā rectæ assumitur. Præstantissimum vero est epithimum in vino post mediocrē cœnam potum, qui vehementius vacuare desideret, mane epithimi drachmam ex oximelite, verno tempore ebibat.

hoc est liquamē vel iuru lentum aliquod miscebimus, q a ius subducit vētrem.

De clisteribus. Cap. xliiii.

IN quibus venter ægre descendit, & stomachus imbecillis medicamenta ad subducendum efficacia non sustinet, clisteribus vtendum est, quum pituita quidem in intestino residet, iis quæ fiunt decocto caricarum, bete, nitri, syluestris cucumeris radicis, melle, oleo chamæmelino, aut anethino, quum siccitas magis vrget, iis quæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

constant althæa, fænum græco, chamæmelis, oleo, mellis exiguo. interim etiam oleum per se dimidiæ heminæ mensura iniectũ abunde proficit. non tamen continue id faciendum est, ne natura his irritata, spontaneæ excretionis obliuiscatur.

De glandibus. Cap. xlv.

VTimur etiam glandibus subinde stercoris excernendi gratia, & in quibus id quod per clysterem inditum est, non egeritur.. Finguntur autem glandes ex sale tosto, melle, & nitro, item thymus discocto melli additur. Fiunt etiam ex resina terebinthina, & nitro, interdum & cocco gnidio modico. Sed quia vellicatus mouet, parteis ipsas oleo delinere conuenit. præterea pyrethrũ aut piper admiscetur, conuenitq; resolutionẽ expertis, & iis qui ex perfrictione inflationes contraxerunt. Insuper centaurium pici & ceræ commiscetur, ac naturalium relaxationibus aptum est præsidium. Infantibus aũt etiam salis grumus ano imponit. Fit quoq; glans ex ficucũ nitro

De iis quæ per os & nares caput euacuant, quæq; eisdem partibus delinuntur. Cap. xlvi.

HVmores in capite residentes per sputa uacuamus. quod si modice facere uoluerimus piper cum mastiche temperabimus. si largius uacuare libet pyrethrum aut herbam pedicularium mandi pcipiemus. item anemonæ omnis radix mansa pituitam prouocat capparisque radicis cortex. Itaque huiusmodi remedia serosum excremẽtũ vacuãt. crassam uero lentãq; pituitã, sinapi cum oxymelite gargarizatũ, aut sapa in qua origanũ, aut hyssopũ sit ĩcoctũ. Ego aũt sapã cũ sinapi et oxymelite misceo. At si cerebrũ muco purgari desiderat, acribus eũ remediis, quorũ nõnulla ẽt starnutamẽta mouẽt, euocabimus. Itaque anagallidis vtriusq; et anemonæ cuiusuis, et betæ succus p nareis purgat, itẽ cucumeris syluestris foliorum succus naribus ipse & p se et cum betarum decocto succo ve infunditur. sternutamẽtum vero crudis humoribus qui in thorace, pulmone, & capite continentur, non expedit. Quod autem ori illinetur tale est, sapo cũ betæ succo palati regionibus & colũnellæ delitus bene facit. idem etiam per nareis purgat, melanthio vero quod facile paratur, ad narium illitione snbinde vsus sum, interim aceto acri pridie macerans, deinde postridie cũ aceto rursus leuigans infundens quenaribus. Nõnũquã oleo veteri idẽ melãthiũ detritum, similiter illeui. Sic igitur et Archigenes eo in nariũ obstructiõe vsus est, priori autẽ, ex aceto rito ĩ morbo regio vti solebat.

morbus regius, ictericus

Que mẽses ducũt Cap. xlvii.

QVæcunque vrinæ ciendæ sunt, eadem omnia menseis ducunt, nempe brasicæ radicis decoctum potum, persicæ radix ruta,

hoc &

chryſanthemon,dictaminum,& erucæ ſemen,item quæ ori vuluæ ſubiiciuntur,menſeis cõmmouent,vt ruta cum melle trita,aut porri ſuccus,aut allium tritum ſubiectum,aut myrrha cum vino læuigata, aut leporis coagulum.

Quæ ſudorem mouent. Cap. xlviii.

SVdorem eliciunt chamæmelum aridum tritumque,oleo inſperſum,ſi ſummæ cuti valide infricetur ſeſeli,pyrethrum,cachry,anyſum, ſimiliter oleo inſperſa. item nitrum toſtum non nimis tenue,cũ oleo efficax eſt,adhæc ſalis flos oleo temperatus,& liquor cyrenaicus aqua dilutus corpori infricatus epotuſque ciceris magnitudine,Pari modo nepita & pota cum mulſa, & extrinſecus cum oleo infricata proficit.

De aere. Cap. xlix

LAudatiſsimus aër eſt,qui exacte purus,is autem nimirũ erit qui non ex ſtagnorum,aut paludum vapore turbidus exurgit,neque ex profundo quodam ſpecu peſtilentem auram exhalante prouenit ita qui ex cloaca quadam magnam ciuitatem expurgante turbidus exit,uitioſus eſt. Quin etiam nebuloſus ſimiliter ſanitati nõ facit, quemadmodum item qui in cauo loco altis vndique montibus incluſus,nullam auram recipit. Hoc igitur modo vitioſus aer omni ex æquo ætati nocet, omniq; temperaturæ,ſicut optimus prodeſt. At qualitate varians aer calore dico,frigiditate,ſiccitate,& humiditate,non ſimiliter vniuerſos afficit.Etenim temperatis corporibus aër temperatus vtilis,intemperatis,qui contrariam temperiem habuerit, confert.

cõueniẽſ noſtrætẽperaturæ aer quæ rẽdus. is .n. θεῖον appellabatur ab antiquis quaſi numẽ ſalutis. a cuius uaria naturadiuerſitatẽ quoq; morum prouenire tradit & ipſe Pol.iii.. hiſtoriatũ et Ar. iii.de gener.ani- .iiii eiuſ dẽ diſciplinæ.

De aquis Cap. l.

AQuarum præterea & virtutes et vitia cognita habere expedit, vt quæ ex multiplici ipſarũ vſu magis fere quam omnia alia ad quamlibet uictus rationem requirantur. Ea igitur optima aqua cenſenda eſt,quæ nullam aut guſtu,aut odore qualitatẽ repræſentat, ſed protinus bibenti ſuauis eſt,& viſu pura limpidaque,quum vero etiã a præcordiis ſtatim deſcendit,melior alia quærenda non eſt. Nam quæ in præcordiis reſidet diutius,ventrem ferit, inflat.grauatque, vitioſa cenſebitur,huiuſmodi aqua neque cito caleſit neque refrigeratur, ſed quæ in ipſa elixantur, tardiſsime peiuſque decoquuntur. Præſtat itaque talem aquam experimento diſcernere. Qui vero notis quoque eam volet agnoſcere, iis quæ dicentur attendat. quæ enim ad ſeptentrionem ſpectat,a ſole auerſa, tarde ꝑmeat,ægræ cõcoctionis lente caleſcit & refrigeratᷓ,quæ autẽ ad orietẽ erũpit, ãc permeatũ quendã,aut terrã colatᷓ puram,eadẽq; citiſsime caleſit,iterũ q; refrigeratᷓ protinus,hanc optimã eſſe exiſtimãdũ eſt. Probatur itẽ quæ æſtate frigidior, hyeme calidor eſt, Nonnulli & pondere a-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quam examinant, leuem præstare credentes, hoc igitur si aliis a me comemoratis accidit, comendatur, verũ sola hæc bonæ aquæ nota non sufficit. At imbriũ aqua autore Hippocrate leuissima est dulcissima, limpidissima, tenuissimaq; eo quod sol leuissimũ & tenuissimum attrahat, ac id nõ ex alia aqua solũ, verum ex mari quoq; & corporibus, quapropter etiã omnium promptissime cõputrescit, vt quæ diuersis ex qualitatibus sit conflata. Nemo aũt aquam putrefactioni opportunã deterrimam esse existimet. nã mutationis facilitas virtuti potius. quã vitio tribuitur. Quæ igitur aqua optimæ notas habet, si prompte etiã putrescat, ea cã censebitur saluberrima, & si quum mutari incipit, occasionẽ rau cedinis, tussicule, & grauitatis vocis iis qui biberunt, præbeat. At inter imbrium aquas, æstiua quæ tonitru decidit præstantior est, quã que nimbis demissa est. Ex glacie & niuibus aqua, insaluberrima est. Nam ea congelascente, tota pars tenuior exprimitur. Porro palustrem fœdiq; odoris & absurdas recipientem qualitates, recte decoques atq; ita meliorem redditam potui dabis vino temperatã, si adstringit, dulciori, aliam vero, acerbiori. Nonnullas percolare expedit, nempe limosas salsas, et bitumen referentes. At frigidæ nimium a cibo assumi debẽt, non tamen subito ac vna vice. Non desunt qui cibos & potiones aduersus aquarũ vitia inuenerint, ac alii cicerũ decoctiones præbibunt, vel eadem quoq; edunt, alii caucalidẽ similiter cum pisciculo quodam elixam, item fœniculum, reliqui betam & cucurbitam sale cõspersam cum vino dilutiore præsumunt.

putrescit etiã, quia a duplici generatione aqua ẽ. gelidam ac limpidã laudat sæpe Homerus. nempe quæ ex circũstãtia calorem ĩ corpore auget. sed liber meroreorũ secundus ad hæc vtilis.

De lauacris. Cap. Ii.

FRigidam lauationẽ ita quidẽ laudo, vt nõ iis qui nullo victus delectu agunt, ex vsum esse dicã, verũ solis illis qui accurate viuunt, & laboribus, & cibis sicut expedit, vtentes. Porro multis qui amplius interdũ refrigerari desiderant, abũde est natare per æstatem, si iuuenes sint carnosi, & frictioibus ante excalfacti. Sint autẽ qui aqua ingrediẽtur, neq; venere, neq; alio quodã modo lassi, neq; cruditatem sentiant, neq; vomitu, aut aluo inaniti, neq; vigiliis defatigati. Periculosum.n.si quis ita affectus frigidæ lauacro vtatur. Calidũ vero balneũ & optimũ & tutissimũ est, lassitudinẽ soluit, humorũ repletionẽ per habitũ digerit itẽ excalfacit, mitigat, emollit, flatus vbicunque decubuerint, diffundit, somnum conciliat, carne replet. Est autem aptissimum omnibus, & viro & mulieri, & puero, & seni, & priuato.

Apollonius tyanæus vt refert Phil. balinea sẽper frigida inibat. dicebatque balineũ esse senectutẽ ho

De balineis naturalibus. Cap. Iii.

NAturalium balneorum alia nitrum, alia salem, alia alumẽ, alia sulfur, alia bitumen, alia æs, alia ferrum repræsentant, nonnulla,

compoſita ex his omnibus reperiuntur. Itaque aquarum naturaliũ vis eſt, quæ deſiccet & calefaciat ampliter, ac humidis frigidiſque affectibus maxime conducit. Iam vero quæ uitrum & ſalem obtinent, capiti, thoraci fluxtione tentato ſtomacho humentiori, aquæ inter cutem, tumoribus laxis, œdemata Græci vocant, qui ex morbis proueniunt, & pituitoſis ſunt accõmodatæ. Aluminatæ ſanguinis reiectioni, ſtomacho vomitioni opportuno, immoderatis mulierum purgationibus, continuiſq; abortibus, vtiles exiſtunt. Sulfuratæ neruos emolliuunt calefaciuntq;, & dolores mitigãt, ſtomachum vero eneruant euertũtq;. Bituminatæ caput replent, inſtrumẽta ſenſibus diſtribuendis dicata, offendunt, calefaciunt autẽ continue, & temporis proceſſu emolliunt. Quæ æris naturam occupãt, ori, tonſillis, vuæ, et oculis p̃cipue conferunt. Ferri virtutem ſortitæ, ſtomacho & lieni ſunt vtiles. Oportet autem in aquã ſine tumultu, & lente deſcendere, quo virtus corpori relaxato accedens immergatur.

minũ. rõ eſt, quia balneum eneruat vires. vt ἐν νεφέλαις. inquit Ariſtophanes. balineorum uero uſum eẽ antiquiſſimum docet apud callimachũ pallas ĩ Sicilia apparans Herculi balineũ. itẽque homerus facit non prius ad cænã hoſpites admitti, q̃ balinea ingrediãtur.

Quæ victus ratio quolibet anni tempore ſit vtilis Cap. liiii.

Non alienum eſt, pro ſingulis quoque anni temporibus victum inſtituere. Ac hyeme quidem pluribus vti laboribus plus eſſe conuenit præſertim diebus aquiloniis. Nam auſtrinis laborare quidem ſimiliter, ſed minus cibi & potus aſſumere oportet. Summatim humido tempore corpus omnino ſiccum reddere, quẽadmodum in frigido, calidius, carnes calidas comedere & olera, plus vini bibere oportet. Vere autem ineunte, alius vomitu, alius per aluum euacuari debet, alius ſanguinis demiſſiõe, prout cuiuſq; cõſuetudo & voluntas fuerit. Per æſtatem a laboribus cõquieſcendum, ciboq; demendum eſt, qui recte frigidioris erit naturæ potione largiore vtendum, ac omnia fieri debent, quæ ad refrigerationem humiditatemq; cõferunt. At in autumno, quoniã prorſus inæqualis inordinatuſq; eſt, & omnigenos morbos inuehit, magna victus habenda ſollicitudo eſt, frigus vitare, concubitu & frigidæ potu prorſus abſtinere expedit. itẽ frigidus aurora aer, meredianuſq; ardor recte cauebitur, poma affatim aſſumere noxium eſt, vt quæ non copia tantum obſint, verumetiam vitioſos procreent humores, & inflationes. Etenim præſtantiſſima ipſorum, nempe ficus & vuæ, flatus pariunt corrumpuntq; cibos, niſi ante alios præſumantur, ita vero neque corrumpunt. Vbi aer frigidior euadit, corpus pro frigoris ratiõe calefacere, omniaq; peragere oportet ceu hyeme aduentante. Nihil mali autem fuerit poſt æquinoctium vacuationem ex commemoratorum aliquo tentare, ne aliquid ſuperfluum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

commemoratorum aliquo tentare, ne aliquid superfluum in corpore retentum hyeme facessat negocium.

Victus eorum qui in laboribus vitam agunt. Capi. IIII.

a labore desiste, priusq̃ fatigeris Isocr.

SI quis in laboribus vitam transigit, considerandum est, priusne is exerceri consueuerit, an nullo exercitio se credens, mediocriter† eiusmodi consuetudinem ferat, ita vt non morbo implicetur, continue facili præditus perspiratu meatuum, eiusmodi enim corporis naturam ad aliam consuetudinem traducere non oportet, imo nec eos qui ex longiore tẽporis interuallo ægrotant. At si assidue quis morbo conflictari videtur, in humorum quidem redundantia πληθωρίαν græci appellant, eo per totam salubrem victus rationem, consilium diriges, vt humorum mediocris sit † copia, in eorum vero prauitate, κακοχυμία græcis dicitur, vt optimos efficaces. Qui igitur humorum redundantia laborant, in balneum deduci, deinde frictionem adhibere, & paululum dimoueri prius debent. Qui vero eiusmodi facere antea sunt agresi, iis hæc eadem paululum augere, cibo autem detrahere, eumque imbecillis materiæ ingerere consulemus. At qui prauos humores colligunt, non vno consilio tractantur, quoniã neque vna vitiosi humoris species est. Nonnulli si quidem frigidiorem magisq́ pituitosam colligunt, alii calidiorẽ biliosioremq́, queãdmodum alii melancholicam magis accumulant. Quapropter singuli, cibo potuq́ abstinebunt, quæ collectam ipsis humorum colluuiem solent generare. In omnibus autem his commune est præsidium, alui subductio.

† Vetus scriptura est ῥαδίως, id est, facile, non μετρίως.

† Ante hoc verbũ in manu scripto est vox ἀεὶ, id est, semper quæ omissa videtur a librarijs.

Proficiscentium victus ratio. Cap. IV.

FAcillime quis profectionem inibit, si in unctus sit, & non fortiter incedat, Præterea ad proficiscendi facilitatem conducit per æstatem fascia mollis digitos sex aut septem lata, quinq́ autẽ cubitos non minus oblonga, lumbos ad ilia vsq́ cõplexa. Item baculus ad iter vtilis habetur. Etenim per decliuia præmissus, corpus, quod præceps ruit, ceu conto cuidam innixum retinet. quũ ascendẽdũ est, ipsi innitentes facilius in accliuia corpus promouemus. Porro cum in itinere cessamus, vnctio & pauxillum cibi cuiusdam æstiui, potioq́ modica eo tempore conuenit, a prandio ante quam iter arripiamus, conquiescendum est. Si vero necessitas abeundi fuerit, & sitis vrgeat, tenuis polenta ex aqua cum salis momento bibetur, æstus ardorque solis caueri debet, cui nec corpus nudum exponere sed contectum esse oportet, ne ex itinere siccescans, induresc at,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Hac enim ratione, & minus lassatur, & nullum ex prædictis affectibus similiter percipit. Hyeme quum frigus vrit, antequã itineri te accingas vẽtre subducto, & vnctione adhibita hyemaleis cibos copiose assumes, potionem modicam. Cæterum fascia longiore nõ solum lumbos sed spinam quoq; & pectus recte inuolues. Requiescẽti autem, si interea vehemens frigus vrat, neq; vngi, neque cibum potum ve assumere præstat, neque alio quodam modo refici debes, si ini bi mansurus es. At secundum longas profectiones, aliosq; validos labores, etsi lassitudinem quis non sentiat, non aliter quam lassi curabitur. minus enim sic periculis erit opportunus.

cõsuefacere naturã sua lescere absq; medicamentis.

cognoscei vlisses erro res ex Hom. et Apollo. peregrinationẽ ex Phi.

Nauigantium victus. Cap. lvi.

Vomitionibus quibus nauigantes premuntur, primum oborientibus nec facile, nec vtiliter succurimus, vt quæ omnino magna ex parte præsidio esse soleant. A vomitu autem cibi non copiosi, nec quilibet offerri debent, sed aut lenticula vti sicca, decoctaq;, cui pulegij modicũ sit adiectum, aut panem ex vino aquoso, & odoro maceratum ingerere oportet, potione vti modica, eaq; vel ex vino prorsus aquoso, vel aceto mulso. Lenticulam incoqui dũ emollescat, conueniet, mox in tenuem puluerem redigere, inde siccare, postea in vas fictile condere. At si diutius crebriusq; vomitus vrgeat, cibo magis subtrahendum est, eademque potione modica vtendum, vel aceto mulso cum aqua, in quo thymum aut pulegium commaduerit, item aqua cum polentæ polline aut vino odorato, eoq; aquoso cum illius polline similiter, recreatio tentabitur. Ad graueis autẽ nauium odores, aut mala cotonea naribus admouentur, aut thymus, aut pulegium. Mare nequaquam aspiciendum est, vsque dum in nauibus versari assuescas. Aquis porro cura adhibenda est, ne turbidæ, fœdi odoris, ac salsæ existant.

polentæ. potio liqda nõ durescẽs ex flore farinæ.

Quomodo extenuetur corpus. Cap. lvij.

Qvum immodice corpus plenum est, extenuare id atque imminuere oportet. Quia ergo calidior temperatura & siccior gracile corpus reddere demonstrata est, crassis eam, si mediocres reddere voluerimus, inducemus. Didicisti autem citas exercitationes, victum extenuantem, similiaque medicamenta, & animi curas, temperamentum siccius & calidius eoque corpus gracilius efficere. Quæ igitur victus ratio extenuet, nulli non cognita est, medicamenta vero vehementiora hæc sunt, rutæ semen, præsertim syluestris, cum ipsis corymbis, aristolochia rotunda, tenue centauriũ, gẽtiana, poliũ, quæq; ad vrinã ciẽdam valentiora sunt, vti petroselinũ, singula nanq; hæc, et p se, et cũ alijs oĩa, humores abunde extenuãt, inaniũtq; corpus. Quinetiã sales ex crematis viperis largiter ex-

ex vehemẽtiori tñ exercitatiõe plures magis pinguescere annotatũ.

tenuare solēt, ipsaq; adeo theriace. digerit autem, extenuatq; oleū, cui radix syluatici cucumeris, hibisci, gētianæ, panacis, & aristolochiæ sit incocta, si illinatur, sic polium & centauriū. At cibus non statim a balneo dari debet, sed prius somnus est indicendus. Præstaret ēt aquam balnei ex iis esse quæ digerant, si quidem spōte sua scaturientem habeamus, qualis est Mitylenæ, sin minus, salis florem aquæ marinæ commiscebimus. Vino vtemur tenui & albo. Cæterum frictio sicca linteis crassioribus durisq; adhibita, idem abunde efficit. Adhæc oportet cibi minus quam ꝓ exercitiorum ratione ipsos assumere, iuuat etiam obæsos insolatus. ꝑbibere autem non debent. sed epulas semel tantū die sumere, magis expedit. item corpus nitro & sale asperiore infricare. In balneis copiosum nitrū extenuat, modicum vero probam corporis nutritionem excitat. Postremo extenuat & medicamentum, quod recipit piperis & petroselini duas portiones, assari & anisi dimidiam. Hoc & vrinæ & aluo promouendæ efficax est.

theriace etiam quæ ex pluribus herbis ꝑstantissimis cōficitur. vt Alex. inquit ī ꝓble. non solū ex serpētibus.

Quomodo tenues impleantur. Cap. lviii.

QVum extenuatos implere volumus, vinum quidē crassum, cibus autē crassi succi, exercitatio modica, frictio mediocris, et vt summatim dicam, omnia prædictis contraria expediunt. Commodum est iisdem & pice diebus tribus quatuorve interpositis, oblini. Si ieiunus aliquis lauetur, ante balneum linteis corpus donec rubescat, infricare debet, deinde frictione dura non tamen multa cutem cogere, quo densa duraq; euadat. Expedit igitur iis qui pallido sunt colore præditi, nec alimentum sentiunt, iram animiq; motus excitare.

De partium attenuatarum curatione. Cap. lix.

EXtenuantur plerunq; partes nōnullæ, vel diuturna ipsarū qete vel deligaturæ modo, quo cōfracta fasciantur. Itaq; virtus partis extenuatæ firmari, sanguisq; ad eam elici debet copiosus, frictione moderata, aptoq; motu, & calentis aquæ mediocri superfusione. Hæc sane tantisper facienda sunt, dū rubescens corpus attollatur. cessandum vero prius quā, collabatur. Iam & picationem prædictis membris adhibere congruit. Quum aūt frigidiorem partem senseris, linteis ipsam confricare, ac calefacienti quodam medicamine oportet. Vsusum aliquando & thapsia, nunc cum melle, nūc cum cerato illinens.

Optimi temperamenti notæ. Cap. lx.

Negat quasi reperiri posse Gale-

TEmperatissimus homo est, cuius corporis compositio omnium extremorum exacte medium occupat, nempe gracilitatis, crassitiei, mollitudinis, duritiæ, caloris, frigiditatis, humiditatis, & sic-

citatis, in vniuerſum naturæ ac animi functiones habet inculpatas medius quoꝗ eſt glabri & hirſuti nigri & albi, pilos in pueritia ruſos magis quam nigros habet. in vigore, e contrario.

Intemperatorum corporum notæ. Cap. lxi.

CORPORA moderato calidiora citius dẽtient, increſcẽtꝗ ſimiliter, tãgẽtibus aũt calidiora, minuſꝗ pĩguia apparẽt, colore ſunt rubido, pilis nigris, mediocriter hiſpidis, & latis venis. At ſi quis ſimul & pinguis, & craſſus latiores venas habeat, is ob cõſuetudinẽ, nõ natura pinguis euaſit. Frigidioris tẽperaturæ nota eſt, ſi ad tactũ frigidius apparet corpus, glabrũꝗ ſit et pingue, color vna cum capillis rufus, ſi multa ineſt frigiditas, liuens quodãmodo & plumbeus, venæ anguſtiores, ſi gracilis eſt eo tẽperamẽto præditus, neꝗ is neceſſario talis, ſed ex cõſuetudine factus ẽ. Sicca aũt tẽperies durior eſt, graciliorꝗ tẽperata, atꝗ hirſuta, durities igitur a ſicca temperie oĩno ſeparari nequit, gracilitas aũt non modo naturales temperaturas, ſed ẽt ex longa cõſuetudine acquiſitas comitatur. Indicium ſiccitatis eſt, ſi corpus ægre mouetur, ſiccũ, & ſqualidũ a ſiccãtibus euadat. Humida tẽperies, cætera quidẽ tẽperatæ ſimilis eſt, ſed mollior, corpulentiorꝗ, ac ab hac ſeparari nequit mollities, quẽadmodũ & craſsitudo, nõ inſitũ modo tẽperamentũ comitatur, ſed ẽt ex longa quadã conſuetudine cõſtituitur. peculiare vero humiditatis ſignum eſt, corpus maxime hirſutum, facilis pilorum capitis ꝓuentus, iique nigri ſunt, & per iuuentutẽ copioſi, proceſſu tẽporis caluitiũ ſequitur, venæ latæ ſunt, ſicuti & arteriæ grandes, ſimulque vehementisſime pulſant. præterea totũ corpus validũ, articulatum, muſculoſum, pinguedinis expers apparet, cutis dura & nigrior. Frigidã humidãque temperaturã teſtatur thorax anguſtus. ſicut ẽt totum corpus glabrũ, cutis tenera & alba, capilli ſubrufi, præſertim in iuuentute, hac præditi in ſenio non caluefcunt, verũ ſtatim timidi puſillanimes, pigri, venis latentibus, craſſi pingueſque, & femoribus, & muſculis indiſtincti, inarticulati, bleſiꝗ fiunt. At ſi humiditas frigiditasꝗ magis fuerit adaucta, color vna cum pilis rufus videtur, ſi plurimũ increuerit, liueſcit. Porro calidum ac humidũ tẽperamentum mollius carnoſiuſꝗ, optima tẽperie exiſtit, auctũ ampliſſime, putridis affectibus opportunũ eſt. Quum aũt paulo quidem humidius, multo autem calidius fuerit, eo donati molliores paulo, corpulentioresꝗ temperatis exiſtunt, non paulo vero hiſpidiores, imo ẽt ad tactum calidiores apparent, nigri ipſis pili exiſtunt, et caro pinguitudinis expers. Quod ſi paulo qdem fuerit calidius, multo aũt humidius, mollis his caro, multaꝗ exiſtit, et color ex rubro, & albo commiſtus, tangentibusꝗ paulo calidiores apparent.

nus hominem ita tẽperatũ ideã quaſi tãtũ in animo habere medicũ oportet, ꝙ tẽperies hominũ metiatᷣ.

a calido et frigido, ſicco & humido cætera corporis tractabiles differentiæ proficiſcuntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

At si frigiditas pariter cum siccitate ex æquo augescit, corpus erit durum, gracile, album, non masculosum nec articulatum, pilisq; vacuum tangentibus frigidum deprehenditur. pinguedo tamen, graciles licet eiusmodi existant, per carnem dispersa est, color autẽ & capilli frigiditati proportione respondent. Quod ad animi mores pertinet pusillanimes, timidos & tristes eiusmodi temperamentum efficit. Ac, vt semel expediam, in coniugatis temperaturis semper euincentis qualitatis notæ superare solent.

De capitis formatione. Cap. lxii.

de hoc vide Hippo. quo. fasciis linteolisq; formabant capita puerorũ antiqui. vinciebant. n. ne inde formẽ latitudinẽ adolescerent.

EXiguum sane caput prauam cerebri structuram proprie notat, magnum vero non necessario bonam testatur. Si nanque tale insitæ virtutis, materiam probam, multamq; efformantis robore factũ est, bonum est indicium, sin ex solius materiæ copia, non item. Verum distinguere ea conuenit figura, & iis quæ ex illo processerint. Figura quidem, si concinna, aptaq; fuerit, hæc enim semper bona est constructio, iis autem quæ ex illo procedunt, si optime sit disposita, & si neruosum genus ipsi integrum, bene habitum, valens, sicq; oculi acriter cernant. In acutum fastigiata capita, deficiẽtem in fronte, vel occipite habent eminentiam, aut magis quam decens est, auctã. Plerunque igitur, vt magnam, ita has quoque deprauatas comperiemus sit tamen, sed raro vt nonnullæ ex his bonæ proueniant. cum formans scilicet vis non inualida fuerit.

Temperaturæ cerebri notæ. Cap. lxiii.

ad tẽperamenta ꝓtiũ cognoscenda vtilis disciplina Aris. ẽ de partib. aĩalium.

CErebrum temperatũ moderatas habet, & animi functiones, et excremẽta, minimeq; ab omnibus exteris offendetur. Talium pili capitis in infantia subrufi, pueritia subflaui apparent, vbi adoleuerint flauescunt, medii quodammodo inter crispos exacte ac simplices, nec tamen facile caluescunt. Si vero calidius temperato extiterit, omnia quæ circa caput existunt, & calidiora & rubicundiora apparent, oculorum venæ sensibiliter apparent, capilli his in lucem æditis protinus in capite oriuntur. Iis autem qui multo sunt calidiores, nigri, validi, & crispi, qui non multo iis flaui primum, deinde nigri proueniunt, procedente ætate caluescunt, interim his recrementa sunt exigua, & inculpata fruuntur valetudine, capite vero a calefacientibus cibis, potu, odoribus, & foris accedentibus implentur grauanturque, modicus somnus in huiusmodi temperaturis sufficit, neque is profundus admodum. Frigidius autem quam conuenit cerebrum fatentur, excremẽta copiosiora per meatus ei peculiares emanantia, capilli recti, rufi, firmi, & facile a frigidioribus causis læduntur. destillationibus, & grauedinibus continue infestantur, oculorum venæ latent. somno maxime premuntur. Siccioris cerebri nota est,

ſi nihil excrementi emanat, ſenſuum acrimonia, vigiliæ, capilli ſunt robuſtisſimi, ſtatim ab ortu, ac iis criſpi magis, verum ex facili caluent. Humidioris autem, capilli ſimplices planique, & nequaquam caluitium experiuntur, ſenſus turbulenti, excrementorũ copia, ſomnus multus & profundus. Calido, & ſicco cerebro præditi, recrementis carent, exactos ſenſus obtinent, vigilantisſimi ſunt, facile caluẽt, primum vero capilli celerrime ipſis proueniunt, & optime habiti, plenisſimiq́ʒ, nigri, calidi ad tactum capitis, rubriq́ʒ vſque ad vigorem apparent. At ſi calori humiditas acceſſerit, ita vt vtraque paulu lum excedant mediocritatem, colorati calidiq́ʒ ſunt, venæ oculorũ grandes, excrementa pleniora, mediocriter concocta, capilli recti, ſubflaui, caluitium haud facile experiuntur, verum capita ipſorum calefacientibus, humectantibuſq́ʒ implentur, grauanturq́ʒ. Vbi vero humiditas, caliditaſq́ʒ accreuerit, caput morbidum euadit, facileq́ʒ ex calidis & humectantibus noxam contrahit. eiuſmodi temperamento præditi, vigilare diu nequeunt, dormientes autem imaginibus per inſomnia torquentur, oculi caligant, non exactos ſenſus obtinent. Frigida vero ſimul & ſicca temperamenta cerebri, frigidum decoloreq́ʒ caput efficiunt, oculorum venæ non extant, a frigidis cauſis prompte offenduntur, eoq́ʒ inæquali valetudine feruntur, ſenſibus ꝑ adoleſcentiam exactis inculpatiſq́ʒ proceſſu temporis ſubito contabeſcunt, ſummarium circa omnes capitis partes cito conſeneſcunt, capilli a natali die vix erumpunt, exorti non aluntur, ruffeſcuntque. Humidum frigidumque temperamentum cerebri reddit ſoporoſos, ſomnolentos, ſenſibus vitioſos, excremẽticios, frigori opportunos, capita habentes quæ facile repleantur, deſtillationi, grauedini obnoxios, non tamen hi caluitium experiuntur.

hoc cerebrũ aptiſſimũ ingenio et meditationi ẽ.

vſq́ʒ ad vigorẽ ætatis, quã cõſiſtẽtiã q̃dã vocãt. q̃dã tñ ipſam falſo negant Ariſt. ipſam approbante.

Ventriculi temperaturæ notæ.

Capit. lxiiii.

VEntriculi natura ſiccioris indicium eſt, ſi confeſtim eo donati ſitiant, & modico ſint contenti potu, largiore grauentur, fluctuationes experintnr, vel id quod redundat in ventriculo ſupernatet, cibiſq́ʒ delectentur ſiccioribus. Humidiorem notant, ſi nulla ſitis vrget, & largior humor non moleſtat, cibiq́ʒ placent humidiores. Calidior natura ventriculi melius ſane concoquit, quam appetat, & dura potius, quæque difficulter posſint immutari, calidis cibis, & potionibus oblectatur, neque a frigidis quicquam incommodi ꝑcipit, ſi modice vtat̃. Frigidior, appetẽdo q̃dẽ valet, cõcoquendo minus, præſertim ſi cõtumacia frigidaq́ʒ alimẽta aſſumpſerit, quæ facilẽ in eo aceſcũt, frigidis q̃dẽ gaudet, ſed ĩmoderatius aſſumptis ꝓptẽ

offenditur. At intemperies ex morbo cõtractæ hac ratione ab inſi tis differunt, quod contraria ſibi, non ſimilia appetant. Si igitur ve ter probe concoctionem obit temperatus, ſi non concoquit, intem peratus eſt. Item ſi nidoroſos ædat ructus, immodicum ẽt feruorẽ igneum fatetur, ſi acidos, contrarium. Rurſus ſi rebelles concoctio ni cibos probe concoquat, immodicum, ſi piſces concoquat, illos minus, imbecillem. quod num ex humore quodam aliunde influẽ te accidat, conſiderare oportet. Etenim pituitoſi, acidum, bilioſi ni doroſum graueolẽs, aliaſq; extraneas qualitates ructãt. Cõiter au tem vtriuſq; nauſea ſuperuenit. verum ſi vitioſi humores in conca uo ventriculi ſpatio ſupernatent, vomitu reiciuntur. qui aũt corpo re ventriculi contenti, tunicis eius adhæreſcunt, fruſtra eum ob ina nem ad vomitum nauſeam conturbant.

Pulmonis notæ. Cap. lxv.

NOn modo ventriculus ſitim vel adfert, vel arcet, ac frigidæ ca lidæq; potionis appetentiam facit, ſed etiã quæ in thorace con tinentur viſcera, cor, pulmo, & iecur. Verum qui ob horum calidi tatem ſitiunt, largius inſpirant, expirantq; longius, item ſentiunt in thorace ardorem, non ſicuti qui in ventriculo ſubter præcordia il lum experiuntur. † Quinetiã ſi biberint, non ſtatim ſitire deſinũt, ac frigida potio magis quã calida admodum ſitim ipſorum reſtin guit, frigidus aũt aer inſpiratus refocillat, quum nihil ventriculi vi tio ſit ibũdos ſoletur. Hac ratione qui e contrario affecti ſunt, a fri gido inſpiratu ſenſibilem moleſtiam percipiunt, quod maximum pulmonum frigiditatis indicium eſt, adeoq; pituitam ſcreatu & cũ tuſſi reijciunt. Sicci autem pulmones excrementis carent, & pitui ta, quẽadmodum humidi excrementicij ſunt, & obſcuram raucãq; vocem efficiunt, ac recrementa ipſis interueniũt, vbi aut vehemen tius, aut acutius loqui ſtuduerint.

κλαμπὺς φωνὴ nõ bñ fulgida uox dicitur, quia colorum nomina ad diuerſa quoq; rerum genera quadrãt, vt ĩ probl. ẽ.

† Hæc verba ita leguntur in vetuſto codice. καὶ μὲν δὴ καὶ πίνοντες, οὐκ αὐτίκα παύονται, καὶ τὸ ψυχρὸν ὀλίγον ποτὸν ἴσχει αὐτῶν μᾶλλον τὸ δίψος, ἤπερ τὸ πολὺ θερμόν. Id eſt. Quinetiam ſi bibant, nõ ſtatim ſitire deſinunt, ac frigidæ paucæ potio magis quã multæ calidæ ſitim ipſorum reſtinguit. Qui ſenſus huic loco ma gis conuenire videtur.

Cordis notæ. Cap. lxvi.

COrdis calidioris notæ ſunt, reſpiratio magna, pulſus velox & creber, itidem audacia, inſanaq; ferocitas, thorax ipſis hirſutus præſertim pectora exiſtunt ac præcordiorum regio his vicina, ma gna vero ex parte totum quoque corpus calidum, niſi iecur vali de renitatur. Quinetiam thoracis latitudo calorem notat, niſi &

hic cerebrum valde resistat. Porro cor frigidius, pulsus habet mediocribus minores, ac qui tale habent ⸸ timidi natura sunt & pusillanimes, negligentes pectore glabro. Cor siccius pulsus edit duros, iram excitat non ꝓcliuem, sed ferā & quæ non facile queat placari, magna vero ex parte vniuersum corpus reddit aridius, nisi iecur repugnet. Humidius cor testantur, pulsus molles, mores ad irā proni, sed quæ facile pacari possit, ac totū corpus humidius, nisi iecur resistat. Calidum & siccum cor ostendunt pulsus duri, magni, veloces, & crebi, itē respiratio magna citata & frequēs. hoc donati corde, maxime hirsutum pectus, nec non præcordia obtinent, impigri tractandis negotiis, furibūdi, temerarii, moribus tyrannicis. etenim ad irā procliues, que nō facile conquiescat. Si autem humiditas cū calore superauerit, tales minus hirsuti sunt, quā commemorati. prompti autem functionibus obeundis, neque tamen fero animo, sed ad iram prono duntaxat existunt, pulsus in eis magni, molles, citati & crebri. Humidioris frigidiorisq́; pulsus quidem molles, mores, autem pusillanimes, timidi, & pigri, talium pectora pilis vacant. ac nequaquam irā retinent diu, queadmodum neq; ad eandem ꝓcliues sunt. Frigidum & siccum cor, pulsus duriores & exiguos efficit. huiusmodi corde donati minime omniū iræ sunt obnoxii, sed vbi semel eam conceperint, diu retinent, pectora ipsorum omnium maxime pilis vacant.

Et præsertim naturam cordis tota hominis tēperies et ingenii differentia consequitur. Aristo. ii. de partibus animal.

⸸ Auctor earum annotationum in Paul. Aeginetā, quas Cratāderformis expressit anno. 1 5 4 3. & Oroscius locum hunc ꝑuerterunt. Ita enim legendum putant, ἄτολμοι καὶ ἀμελητοί. cum ex fide exemplaris vetustissimi artis paruæ Galeni (ex qua totus hic locus desumptus est) quod Aldus sequutus est, legendum sit μελλητοί. μελλητὴς enim significat ὑπερθετικόν, id est, cūctatorē. Et μέλληχσις vel μελλησμός, id est, cunctatio propria eorum ē. qui cor frigidum habent vt scribit Gal. lib. 2. περὶ κράσεων. Quod autem Oroscrus ex Oribasio legendum putat καὶ ἄτολμοί εἰσι καὶ ληθαργοί καὶ ἀμελητοί, æque magnum vitium in ea scriptura. Nam pro ληθαργοί omnino legendum est ἀργοί, id est, pigri Nam ληθαργὸς affectus est cerebri potius quam signum, quo cognoscas cordis frigidam intemperiem pro ἀμελητοί vero legendum est μελλητοί, vt iam ostendimus. Fere enim fit, vt curiosi hi διορθωλαί, παραδιορθωταί inueniantur.

Iocinoris temperaturæ notæ. Cap. lxvii.

IEcoris calidi notæ, venarum latitudo, flauæ bilis copia, per ætatis aut vigorē, ēt atræ, sanguis calidior, eoq; totum ēt corpus existit, nisi cor obstiterit, ꝑcordia & vēter pilis obsita sunt. Frigidio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ris indiciũ, venæ anguſtæ, pituita copioſior, ſanguis, totusque corporis habitus frigidior, niſi a corde incaleſcat, p̃cordia & vẽter pilis vacãt. Siccius iecur teſtatur ſanguis craſſior minuſq; redũdans venæ duriores, ac vniuerſa corporis habitudo aridior. Humidioris notæ ſunt, ſanguis copioſus & humidus, venæ molliores, ſic ẽt totũ corpus, niſi cor reſtiterit. Calidi ſimul & ſicci indicia ſunt, p̃cordia maxime hirſuta, ſanguis craſſior et ſimul paucior, amara bilis copioſiſſima, ac in ætatis vigore, atra, venarũ latitudo duritiesq;, pari modo & totũ corpus calidũ ſiccumq;. Si quidẽ calor a corde ꝓcedẽs, frigiditatẽ a iocinore ꝓuenientem pòt euincere, queadmodũ & frigiditas caliditatẽ, ſiccitatẽ vero non pòt cor humidius ad contrariũ ꝑducere. Conſtat aũt quod ſi in idẽ vtriusq; principii tẽperamenta concurrerint, totũ oĩno corpus illorũ ratione affici. At humidũ ſimul & calidum iecur, minus quã calidum & ſiccum p̃cordia efficit hirſuta, plurimũ vero ſanguinis, venas grandes, habitũ humidũ & calidum, niſi cor obſiſtat. Quod ſi vtraq; qualitas longius a naturæ modo receſſerit, morbis quĩ ex putredine vitioq; humorum habent originẽ, corripiuntur, idq; magis, ſi plurimum humiditas, parũ calori creuerit, ac humoribus vitioſi fiũt. Cæterũ humidius frigidiuſq; glabra habet p̃cordia, ſanguinẽ magis pituitoſum, nec non venas anguſtas, totũq; corpus ſimiliter afficit, niſi cor ad contrariũ deducat. Frigidũ ſimul & ſiccũ iecur corpus efficit, modico ſanguine, veniſq; anguſtis. & frigidius, p̃cordia glabra, niſi & hic cor ſuperauerit.

> Quia ἐκ συνδρομῆς τῶν τε ασάρων πρώτων στοιχείων ποιοτήτων κρᾶσις γίγνεται

Teſticulorum temperaturæ notæ. Cap. lxviii.

Calida teſticulorum tẽperatura, ad libidinem ꝓclivis eſt, fœcunda, & maſculos ꝓcreat, parteis genitaleis celeriter hiſpidas efficit, ac vicinas ẽt attingit. Frigida contra. Humida, copioſo ac humecto ſemine abundat. Sicca pauci & craſſi ſeminis efficax eſt. Calida & ſicca tẽperies mediocriter craſſum ſemen ꝓgignit, eſtq; fœcundiſſima, ac celerrime ad libidinem iam inde ab initio animal ĩcitat. Tales itaq; teſticuli hiſpida ſtatim genitalia, eorũq; viciniam efficiunt ſurſum, vſq; ad vmbilici regionẽ, infra vſq; ad media femora. ac eiuſmodi tẽperamentũ abunde venerẽ cõmouet, ſed celerrime ſatiatur, & ſi cõpellas, offendit. Porro ſi humiditas calori fuerit cõiuncta, hiſpidos quidẽ minus tales reddit, copioſo aũt ſemine magis abundant, non tñ magis quã alii appetunt, minus aũt frequentior cõcubitu læduntur, ſi aũt vtraq; & humidũ & calidũ impenſe creuerint, non ſine noxa a venere abſtinent. At humidi frigidiq; tẽperamento teſticuli, vicinas parteis glabras reddunt, ac tarde concũbere incipiunt. neq; ad actionem excitantur, † aquoſum, tenue, & inualidum ſemen, ac fœminæ efficax proiiciunt. Siccum frigidumq; tẽ-

> ex concurſione quatuor primarum elementorum qualitatum temperamentum conſurgit, in hoc enim ſanitas cõſiſtit.

peramentum, aliaquidem similia prædicto, crassius autem semen & plane exiguum progignit.

† Scriptura vetus huius loci est, ὑδατῶτες δὲ καὶ λαπτὸν αὐτοῖς τὸ σπέρμα καὶ ἄγονον ἐστὶ καὶ θηλύγονον, Semen ipsorū est aquosum tenueq; ac in fœcundum. quem locum ita legendum esse facile ex arte parua Gal. atque adeo ex re ipsa intelligi potest. Sed id erratum Oroscius prius emendauit.

Quæ prætermissa sunt. Cap. lxix.

SIngulæ corporis nostri partes peculiarem quandam & temperaturam & uim sortitæ sunt. omninm uero notas hoc loco exponere necessarium non esse duco, quum infinitæ propemodum sint. & nos compendium scribere proposuerimus. Porro de iis egimus. quæ potissimum totum corpus consortii quadam lege afficiunt, de reliquis eadem ratione & uia considerare præcipimus, temperamenta ipsorum tum ab excrementis, tum ex reliquis functionibus, tum iis quæ superueniunt dignoscentes. Tempestiuum igitur est, vt oratione, conuersa doceamus quomodo totius corporis intēperies corrigi debeat.

quia ēt una q̄q; pars nostri corporis & quodq; membrū quatuor hēt virtutes Gal. de temp. & Arist. id cōfirmat.

Quomodo calida intemperies corrigatur Cap. lxx.

QVum itaque in calida intemperie bilis superet. si per inferiora descendit, notum est omnibus, nullum oportere negotium facessere, si ad superiorem vētriculum tendit, vomitu euacuare, qui post exercitationem ante cibum factam aquæ potu cietur. Vtilius autē exercitium ipsis est, quod non velox ac ualidum, sed remissius leniusque. Nonnulli vehementer calidi nequaquam exercitationem requirnnt, verum obambulatio balneumq; ipsis sufficit, iidem lauacris quoque secundum cibum oblectantur. Quibus adiuncta est siccitas, hi ratione victus humectante indigent, ex cibis humectis, balneis, & exercitiorum valentium & multorum abstinentia. Quare per æstatem citius lauare, & a cibo rursus debent. Frigida hos potius iuuat. Venus autem siccis temperamentis maxime est inimica, cauenda ipsis lassitudo, insolatus, solicitudo, & vigiliæ humidæ et calidæ natura intēperies in pueritia morbis patent rehumaticis, plethoricisq;, et pterea iis qui putredini feruntur accepti. Itaque pluribus egent exercitiis, exacta in vētre cōcoctione excretioneq; per vrinas, qua pp̄ter si etiā ante cibū bis ter ve lauent, vtant̄q; aquis natura calidis, magnū sentiūt p̄sidiū. Porro defluxionibus prospiciendū est, lauacris, multa exercitatione etiā ante cibum, vrinæ, aluiq; excretionibus. Nihil autem prohibet, etiam apophlegmatismis nonnunquam vti, & purgationibus, cibis boni succi, & vino quod vrinam moueat.

quia nō tute pueris pharmaca adhibentur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Quomodo frigida intemperies emendetur. Cap. lxxi.

Quia cito corruit humore nullo cohærescens.

INnter frigidas intemperies, tres numerantur differentię, ex quibus sicca est deterrima, quod enim processu temporis senescentibus obuenit, id statim ab initio hos affligit. Itaq; humectare eos & calefacere oportet, quod commode fiet exercitijs mediocribus, cibo humido & calido, vini calidioris potu, somno pleniore, cura tamen adhibita, vt quæ in corpore recrementa, quotidie procreantur, omnia euacuentur. Cæterum venus omnes sicciores, & præsertim qui præterea frigidi sunt, offendit, solis autem calidis humidisque tuta. Porro vitiosa quoque frigida temperamenta sunt, quæ humiditatem habent coniunctam, & hæc potissimum rheumaticis corripiuntur morbis. prodest ipsis balneo abstinere, largius exerceri, victus tenuior, vnctiones mediocriter calidæ. Qui autem frigidioris natura sunt, mediocriter vero sicci humidiq; temperamento, horum calor suscitari firmariq; debet, ac in humiditatis siccitatisq; totius victus specie, media deligi debet.

Quomodo sicca intemperies in ventriculo, veluti exemplo, deinde &, aliæ corrigantur. Cap. lxxii.

ὡς ἐπὶ παραδείγματος ad speciē ideæ quādam.

INtemperies sicca, alia est, vbi solida similarium partium substantia reddita est siccior, quæ nihil in medicina spei habet, alia cum substantia, quæ ex humore concreto constat, est colliquata, tertia præter has, cū propria humiditas, vnde partes nutriuntur, omnino est absumpta, quæ continetur in omnibus animalis partibus, rorio modo eis inspersa. hanc igitur particularis sine nutrimento inserere, nulla ratione queas, ideoq; difficillima est omnium eiusdmodi affectuum curatio. At quæ in exilibus arterijs venisq; consistit siccitas, curationem recipit, si singulas similarium partium, propria humiditate, humectantis alimenti auxilio repleas. Balneum igitur tēperatum conuenit, in quo diutius versari hominem expedit, inde statim lac exhibere asininum, quod recens mulctū fuerit, & pauxillum mellis tepidi adiectum habeat, postea conquiescere ad secundā vsque lauationem permittes, tum modice fricabis simul & pinguiter, vtique si lac quod sumpsit, iam omnino confecit, id quod tum ex ructu tum ventris mole licet conijcere. modicum vero temporis inter primam & secundam lauationem. interuallum erit, vt quatuor, aut quinque æquinoctialium horarum spatium intersit, scilicet si tertio adhuc lauare paras, sin aliter, plurium. Quinetiam post vnamquanque lauationem, hominem, priusquam se vestiat oleo perungemus, ac si quidem lacte oblectatur, post secundam quoque lauationem id exhibebis, sin aliter, ptisanam diligenter incoctam,

Quia balnea extenuant nimis eneruantque.

aut ilico ad cœnam. Sit autem panis præparatus illi purus, & qui curiose in furno sit coctus. obsonium quoq; ex saxatilibus piscibus aut ex albo iure asellus, & vt paucis alimenti summā complectar, concoctu sit facile. nutriens, minimeq; glutinosum & excrementitium. potus, vinum aquosum & album, purum, & quod minimam, si diluitur, aquæ mistionem sustinet, oligophoron Græci nominãt, modicæ astrictionis particeps, atque hæc maximæ siccitatis curatio est. Modica vero non tam exacto victu indiget, & pleniorem cibum admittit. Proponatur autem & nunc siccitas priori similis, copuleturq; ei frigiditas mediocris, in qua ad calefacientium materiam transeundum est, ac commemoratis modo adiiciemus, in lactis quidem vsu, mel copiosius, vinum autem minus aquosum prio re dabimus. Quinetiam esculenta omnia calidiora, idq; non naturalibus modo ipsorum temperamentis, verum recentibus etiam qualitatibus, exhiberi debent. Nardino præterea vnguento vngendus assidue venter est, aut mastichino. At vero si cum siccitatis intemperie multa sit frigiditas, primum ipsam difficillimam & vix emendabilem censeto, eisdem vero vtere, & melle per se discocto despumatoq;, vinum autem eliges antiquius. Optimum sane medicamẽtum talibus est, quo picatores assidue vtuntur. & illinere eo ventrẽ conueniet, ac post auellere etiamnum calidum. Cæterum iuuat eos probe carnosus puellus vna sic accubans, vt semper abdomen contingat. Iam vero multæ siccitati moderata caliditas iuncta esto. In eiusmodi sane intemperie primum curationis modum seruabimus, ita vt mel prorsus non degustetur, vinum vero exhibeatur quod minime sit vetustum. Porro cibos tepidos, lactis modo offeremus, & ventriculum oleo tum crudo tum melino perũgemus. Verum hos vehementer admodum refrigerare periculosum est, quandoquidem hæc affectio, febris quodammodo naturam, vbi calor superarit, imitatur. Fingamus itaque rursus calidam intemperiem præpollere, huic autem adiunctam esse humiditatem. talem, frigidæ aquæ potu curabimus. huc optime facit vsus ciborum astringentium, sed qui citra calorem sint austeri. Quum humida sola intemperies est, siccãtes cibi, ita vt non calefaciant, aut refrigerent valide, auxiliantur. adhæc consuetæ potionis penuria. Si cum frigiditate humida vrget intemperies, optima remedia sunt, omnia acria. misceri autem his debent etiam quæ sine manifesto frigore astringunt. optima simul his est exigua potio, eaq; vini valide calfacientis. Hoc igitur modo intemperies qualitatum curantur. Quoniam vero sæpe in ipso ventriculi sinu contentus humor, interim autem in ipsis ventriculi tunicas absorptus, intemperiem procreat, non alienum est de his dis

Oleo q̃ que perungi a balneo laudat Hom. καὶ ἔχρισεν λίπ' ἐλαίῳ. ut poros a balneo rare factos stipet oleũ consolidetq; supremam corporis cutem. Ita a balneo redeuntes et a gymnasĳs oleum comitari docet et M. Varro ca. lv. mosquoque fuit Persarũ regem foueri a duabus uirginibus.

euolue cartam, et inuenies in sequenti pagina. disserere. x

mitum facile conquiescit, si autem rursus ex alia quapiã aliisue particulis confluxerit, exactam requirit dignotionem, curatio vero statim subsequetur. Etenim vniuersam eam parti affectæ oportet accõmodare, cura adhibita, iis quæ recipiunt, ne facile quæ confluunt, admittant. Fiet autem hoc astringẽtibus & iis quæ totum corpus ad bonam habitudinem perducunt. At vitiosos in ventriculi tunica humores, mediocriter purgantibus educemus, cuiusmodi est aloe et ex ea confectum medicamẽtum amarum quod hiera picra dicitur. Verum quibus lẽta simul pituita ventriculo impacta est, iis prius exhibenda sunt quæcunque hanc dissecent. deinde purgatio tentanda. Quod si ad vomitum sunt idonei, ex sumpta radicula vomant. Sin nec lentus humor sit nec crassus, vtique abunde est a ptisanæ cremore vomuisse. item a mulsa, proficit & absinthii succum in mulsa bibere, reliquarum vero partium intemperies haud absimiliter curare oportet, ita vt humoribus idoneos effluxus inuenias. Nam si particula sensibilem, effluxum non habeat, redundantem in ea vel saniem vel humores, quemadmodum si id quod continetur, spiritus sit flatulentus, eua portatu discutere ac vacuare conuenit.

Qa cogere ad uomitũ uio lentũ ẽ, quo . n. natura; uergit. uergitãt per proprios meatus.

De alimentorum facultatibus. Cap. lxxiii.

QVum de alimentorum facultatibus sermo, pars sit operis quod de sanitate tuenda præcipit proximum est vt iam dictis eum subnectamus, vbi prius q̃ particulatĩ ipsa ꝑsequamur, paucula quædam prælibauerimus. Quippe alimentorum vireis, si quid aliud, ꝑceptas habere conuenit. Quæ igitur attenuandi virtutẽ obtinẽt, meatus aperiunt, viscosa adhærescentia abstergunt, crassa incidunt extenuantq;. Quod si diutius ea in cibo adhibeas, serosabiliosaq; contrahes recrementa, ac si vberius ingeras, sanguis atra bile vitiosus redditur. Quare continuus ipsorũ vsus præsertim biliosis temperamento vitari debet, conueniunt. n. solis iis, qui pituitã, humoremq; crudum, lentum, & crassum collegerunt. Porro q̃ incrassandi viribus cõstãt, valentis admodum materiæ sunt, & si in ventriculo ac iocinore decenter fuerint concocta, boni succi sanguinem producunt, sed lienem & iecur obstruunt. Ex his alia sunt crassi duntaxat succi, vt lenticula, alia viscosa, sicuti maluæ. quibusdam vtraq; contingunt, nempe ut & crassi sint succi, & glutinosa, vt testaceo tegmine ꝑdita. Itaq; victus extenuãs ad sanitatem tuendam tutior quam qui incrassat, existit. Quum vero imbecillis sit materia non robur nec vireis corporibus suppeditat, ac oportet nonnunquam valentis materiæ cibum, quum inedia quædã pressit, mediocriter exhibere præsertim, veroc

tra periculum aſſumunt qui ſe exercent, & quantum libet dormiūt. omnes autem quibus ante cibum exercitari non licet, craſsi ſucci alimenta euitabunt. Imo neque in otio degentes eiuſmodi cibos aſſument. Porro quemadmodum ſummum otium maxime valetudini tuendæ obeſt, ita mediocris motus ſummum adfert præſidium. Cæterum cibi inter eos qui incraſſant & attenuant, medii, omnium ſunt laudatisſimi, vt qui mediocrem ſubſtantia ſanguinem procreent. Talis itaque cibus corporibus noſtris congruit, qui autem vitioſos humores gignit, noxius eſt, eoque ſemper caueri debet. Iam & varia ciborum genera aſſumere, cautio eſt, præſertim ſi ex diuerſis conſtēt facultatibus. ingeſta enim concoctionem non, vt par eſt, ſortiuntur.

De oleribus. Cap. lxxiiii.

LACTVCA manifeſto & refrigerat et humectat, eoque ſomnum accerſit. vt autem inter olera valenter nutrit, ita boni ſucci ſanguinis efficax eſt. Intibum frigidi humidique temperamenti, ſed minus quam lactuca exiſtit. Malua refrigerat qnidem, ſed non euidenter, magis autem humectat, vnde etiam aluum ſubducit, idq; propter genuinam eius viſcoſitatem. Beta vi abſterſoria ventrem ſubdūcit, eoque ſtomachum largius comeſta erodit, iecoris lieniſque meatus aperit. Brasſica bis cocta ſi edatur, aluum cohibet, ſemel autem non tamen vehementer cocta cum oleo & garo, vel ſale comeſta, magis ſubducit quemadmodum ſuccus ipſius etiam lenticulæ efficacius purgat. Hac magis adhuc marina brasſica aluum emollit, manifeſto ſalſa, & ſubamara, idem præſtat halimon, amplioris autem ſalſæ qualitatis particeps, aluum ſubducit, magis quam brasſica ſtomncho conducit, ceu aſtrictionis modicæ compos. lac, & ſemen producit. Blitum & atriplex humida quidem & ventrem ſoluunt, ſed parum alimenti præſtant. Omnia ſpinoſa vt ſcolimos, attractilis, eiuſque generis alia ſtomacho præter cinaram conducunt, quæ cum dura euaſerit, improbū ſuccū ꝓcreat, quapropter optimū eſt, in coctam cū oleo, garo, & coriandro aſſumere. Apiū, hipposēlinū, ſiō, & ſmirnium, oīa vrinæ ciendæ ſunt, ſed ſmirnium aromaticū ſpirat, magis acre, vrinæ ducendæ proficit, et mulieribus menſeis cōmouet, apia ſuauiora ſunt, ideoq; ſtomacho magis amica. Eruca calida eſt, & ſeminis efficax, ob quod libidinem & capitis dolorem, quam cephalæam dicunt, excitat. Naſturciū, ocimū, & ſinapi, calida quidē & acria, ſed maxime naſturciū, cōcoctu vero difficilia, ſtomacho inimica, et vitioſi ſucci. Vrtica extenuat, ventrē ſubducit modice, alit. ſcrere. Prior itaq; affectio ſi ſemel radices egerit, purgatione per vo

eſt dictū ſapiētiſſimorū hoīum cibi loco ea eſſe debere, q̄ p̄ter cibi uſum aliquam quoq; facultatē medēdi haberēt. atriplex ἀτράφαξις.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Gingidion simile est scandici, astringentis & non parum amaræ qualitatis particeps. præterea stomacho congruit, vt etiam cibum fastidientibus cum aceto assumptum, proficiat, parum vero alimenti corpori ministrat. Porro syluestria dicta olera maxime vitiosos gignunt humores. Capparis cibi cupiditatem prouitat, iecoris lienisque meatus aperit, pituitam subducit. Vtendum vero ea est ante cibum alium, ex oxymelite aut oxelæo.

De asparagis. Cap. lxxv.

BLiti, lactucæ, atriplices, maluæ et betæ, planta quidem humida est, asparagus autem siccus. Contra, raporum, sinapis, radiculæ, nasturcij, pyrethri, brassicæ omniumque aliorum quæ calida sunt, plãta quidem sicca, asparagus autem humidus est. At a spinosis stirpibus palustris & hortensis, asparagi, item qui a bryonia decerpuntur stomacho quidem vtiles sunt, & vrinam citant, sed inualide alunt. At si probe coquantur, magis quam ij qui ex oleribus sumuntur nutriunt. Consimili modo & chamædaphnes asparagus agit.

De ijs quæ radices esculentas habent. Cap. lxxvi.

NApus & rapa si bis coquantur, nihilominus quam reliquæ stirpes alunt, continue autem assumpta, crassum succum procreant. Bulbi astringunt, abstergunt, cibi cupiditatem mouent, stomachum confirmant, & viscosos pectore humores eliciunt, bis incocti valẽtius quidem nutriunt, sed nihil emolliuntur, amara ipsorum qualitate sic abolita præterea semen genitale augent, libidinemque excitant si largius vtare. item inflationes & tormina, pariunt. Quod si ex aceto cum garo & oleo edantur, suauissimi sunt, flatus non generant, valenter alunt, concoctu faciles. Pastinacæ vero, dauci & cari radices quidem minus quam rapa nutriunt, calidæ autem aromaticæque manifeste sunt, & vrinam cient, Si vero immoderatius vtatur aliquis, vitiosos humores gignunt & ægre concoquuntur communi radicum ratione. Nonnulli syluestrem pastinacam daucum nominant, efficaciore ad vrinam ciendam virtute præditum. Radicula quæ græcis raphanis dicitur extenuandi calefaciendique vireis obtinet. sumitur recte ante cibum ex aceto & garo, alui ducendæ gratia, secundum cibum, nequaquam. Cepa, allium, porrum, & ampeloprasum acri virtute donata, corpus calefaciunt, extenuant, & crassos in eo humores incidunt, bis cocta, parum alunt, cruda, omnino nihil. Atqui allium magis meatus reserat, humoresque discutit. Sunt autem porris $\text{s}$icciora ampeloprasa, vtpote syluestria. In totum omnia cruda olera, si edantur, peiores quam cocta succos procreant ac plus humoris excrementitij continent. Verum quæ condita vel muria vel oxalme reponuntur, stomacho prosunt & appetentiam

excitant, crudos humores incidunt, sed ægre concoquuntur, & si abutare, vitiosos succos gignunt.

De tuberibus & fungis. Cap. lxxvii.

TVber humorem de se reddit qualitatis expertem, sed frigidiorẽ & crassi succi. Fungi vero frigidi pituitosi & mali succi sunt, in his ipsis minus nocentes boleti sunt, qualitatis expertes, si probe coquantur. Qui vero ammanitæ dicuntur, secundum ab his ordinem obtinent. aliis fungis abstinendum, plerique siquidem ipsorum lethales. Ac ipsi boleti nisi exactius decocti edantur, periculi occasionem frequenter præbent. Si probe coquantur hoc est si expurgantur.

De frumentaceis. Cap. lxxviii.

Ex iis quæ frumentacea nominantur, chondrus egregie nũtrit, & glutinosos parit humores, verum elotus, prauus habetur, quoniam prompte crassescens, concoctionis expers permanet. probatur magis cremor chondri, si totus probe ptisanæ modo fuerit decoctus. Alica in cæteris chondro quidem respondet, sed aluum magis astringit. Triticum, elixum sane, concoctu difficile est, & inflationes creat, vbi vero concoctionem expertum est, alimentum præbet valentissimum. In panem autem coactum minus inflat, minusq; ægre concoquitur, vtpote fermenti & salis particeps. Inter panes firmissimus est siligineus, deinde ex simila, tertius a quo cribro nihil excussum est, Græci syncomiston quasi dicas confusaneum appellant. Sordidus panis minus quidem nutrit, sed magis per aluum deiicitur. Amylum parum alimenti præstat, quemadmodum & panis elotus. Ordeum frigidæ facultatis est & abstersoriæ ptisanæ modo incoctum, humectat, torrefactum, qnemadmodum in polentis fit, desiccat. Polenta per æstatem ante balneum cum aqua pota, siti medetur. Panis ordeaceus fragilior est, & parum nutrit. Maza difficilius concoquitur, flatusq; magis quam panis ordeaceus gignit, melle autem adiecto aluum citat. Auena & calida est, & imbecillis materiæ. Milium & panicum refrigerant, siccant, pauxillum nutriunt, & aluum cohibent. Omnino autem milium panico est præstantius. Oryza vix concoquitur parum nutrit & ventrem retinet. Porro ptisana in hunc modum coquitur, vni eius parti, aquæ qu indecim er olei momentum adiiciuntur, vbi ebulierint, acetum quoq; addes. quum iam exacte cocta fuerit, sal tenuis superiniicitur, in quibusdam porrum, & anethum ei miscent. Cæterum auena chõdrusque in ptisanæ modum decoquuntur. Sordidus panis minus nutrit, magis autem per aluũ demittitur

De leguminibus. Cap. lxxix.

Ex leguminibus lenticula vitiosum succum, & melancholicum producit, imo etiam, præsertim bis cocta, aluum cohibet. deco-

ctum vero ipsius cum oleo & garo potum aluum proritat. at quia inflationes mouet, satureia, vel pulegium admiscendum est. Fabæ leues sunt, inflant & abstergunt. Aegiptia autem faba humidior nostra est, & excrementicia. Pisum laxum quidem, non tamen ad eo flatuosum est. Cicer inflat, abstergit, genitale semen auget, libidinem incitat, & calculos confringit, frictum, minus quidem inflat, sed ægre cõcoquitur. Lupinum concoctioni rebelle, haud facile per aluum transmittitur, crudi humoris efficax. Fœnu græcum si ante cibum sumatur, calefacit, & aluum mouet. Ochron & phaselum macerata donec etiam radices succreuerint, ex garo ante cibum sumpta, aluum subducunt, ac plus quam fœnugræcum alimenti exhibent. At phaselum & dolichon integra cum siliquis viridia comesta, excrementitia magis redduntur.

a fabis potissimũ: pythagorici abstinebãt vnde et q̃dã pitagorica fœmina coacta a tyrãno edere cuasã, quare nõ ederet fabã, expuit in os cuius linguã deli abscissam.

De temporariis fructibus. Cap. lxxx.

CVcurbita refrigerat humectatque, & ventrem subducit, sed parum alit. Pepon totus vitiosi succi est, frigidus, humidus, & vomitioni dicatus, non coctus, bilem generat. semen eius vrinam citat & calculos in renibus confringit, ac in totum, abstergit vehemẽter. Melopepon omnia quæ de pepone dicta sunt, inualidius efficit. Cucumer minus pepone frigidus, humidusque est, sed acrius cit vrinã, difficilis concoctu & vitiosi succi, etiam si concoctus fuerit. Summatim omnia poma refrigerant humectantq;, imbecilliter alunt, & vitiosum humorem progignunt.

De arborum fructibus. Cap. lxxxi.

FIcus & vuæ inter omnia poma principatum obtinent, vt quæ minus vitiosos humores generent, & magis nutriant. Inter hæc ipsa ficus probioris succi sunt, valentiorisque materiæ aluo, & vrinæ ducendæ, renibus purgandis idoneæ, præsertim admodum maturæ. Idem præstant caricæ, quanquã inflationes & sanguinem non probum pariant, eoque frequentius vsurpatæ, pediculos procreant. Vuæ, si non descendunt, non quidem concoquuntur, verum etiam crudũ humorẽ generant, sin ãt deiiciantˉ, moderatiores sunt. Vuæ passæ aliis calidiores sunt, stomacho gratiores, valẽtius alũt, sed minus subducunt aluum. Mora q̃ alias sicamina Græce appellãtur, ĩpẽse humectant, mediocriter refrigerant, ac ante alios p̃sumpta, ventrẽ soluunt, non admodum ingrata stomacho, sed exigui alimenti. Ex cerasiis, dulciora quidẽ aluũ subducunt, verũ stomacho inimica, quibus inest astrictio minus quidem stomachum lædunt, sed non ventrem citant. Atque hæc ratio tum in vuis & moris, tum in aliis cõpluribus seruatur. In vniuersum, astringentia si prius ante alium ci-

bum aut eduntur, aut bibuntur, aluum comprimũt. quibus autem ob imbecillitatem venter non respondet, ii molliendi virtute prædita, nempe olera aut pisces, aut id genus aliud præsument, deinde astringentia, quæ dum ipsum firmant, deorsum propellunt, & ad excretionem incitant. Pini nucleus, qui & strobilus dicitur, boni quidem succi est crassiq́;, & ad nutriendum valens, non tamen ex facili concoquitur. Persica praui succi, acidiq́; sunt, & facile corrumpuntur, eoq́; primum exhiberi debent, quo protinus deiiciantur, nullamq́; in ventriculo diutius immorata, corruptionem sentiant, præcocia, duracina & armenia, persitis præstant, neque enim acescunt, neque similiter corrumpuntur, ac sunt etiam gustu gratiora. Malorum, dulcia sane aliis calidiora sunt, & facile in corpus distribuũtur, præcipue vel assa, vel elixa, acida, magis refrigerant, & humores ventriculo impactos incidunt, atque his magis cotonea. Idem præstant pira grandia maturaq́; præterea etiam valentius nutriunt. Mala punica frigefaciunt, & parum alimenti præbent. Mespila sorbaque vehementius astringunt, eoque aluo fusæ accommodantur. Palmulæ, nisi admodum sint pingues, stomacho prosunt ventrem retinent, crassos, glutinososq́; humores gignũt, capiti faciũt dolores. Ex oliuis, druppæ stomacho aduersantur crassi humoris efficaces, muria conditæ, & colymbades, si ante cibum sumantur, appetentiã faciunt, et aluum subducunt, ac magis quæ ex aceto & oxymelite præparantur. Inter nuces, iuglans, auellana minus nutrit, stomacho gratior. Nux viridis humidior est, & ventrem citat, arida, si vbi in aqua commaduerit membrana ipsius interior adimatur, consimilem uiridi potestatem obtinet. Amygdala incidendi extenuandique viribus pollent, ideoque viscera & thoracem expurgant, idque efficacius amara. Similiter & pistacia, verum iecur efficacius obstructione liberãt. Damascena ante cibum sumpta & cruda, & in mulsa elixa ventrẽ soluunt. Syrica ægre coquuntur, stomacho noxia, modiciq́; alimenti. Siliquæ ægre conficiuntur, aluum cohibent, et humores creant vitiosos. Sycomora manifesto et frigefaciunt & humectant. Citrei mali pars exterior acris & concoctioni rebellis est, caro valenter alit, & ipsa ad concoquendum contumax. interior pars siue acida, siue aquosa fuerit, abunde refrigerat. Glandes non minus quam frumentacea alunt, sed concoctu difficiles, crassi succi, & tarde permeant. Castaneæ omni ex parte his præcellunt.

oliuæ druppæ hoc est crudæ et ab arbore deciduæ

De animalibus, & primo de volatilibus.

Cap. lxxxii.

ANimalia quæ volatu nituntur, minus quidem quam quæ pedibus fidunt, & præcipue quam sues, alunt, sed prõptius cõco-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quuntur, magisq́ perdix, attagena, pullus columbinus, gallina, & phasianus. At turdi, merulæ, & exigui passeres, inter quos sunt et a turribus vbi nidificant pyrgitæ appellati, durius alimentum præstant, atque his magis adhuc turtur, palumbus, & anas, sed multo durius, concoctu difficilius, magisq́ fibrosum pauo exhibet. Anserum vero & struthiocameli caro excrementicia, ægrius quam omnia commemorata concoquitur, si alæ excipiantur, quæ non minus quam aliarum auium probi succi existunt. Porro gruum caro fibrosum durumq́ præbet alimentum. In totum iuniora veteribus humidiora sunt, promptius concoctioni parent, valentiorem cibum præstant, atque per aluum facile descendunt. Similiter elixa ab assis, & in sartagine frixis differunt. Iam quæ in siccis locis & montosis proueniunt, citius concoquuntur, minusq́ excrementicia sunt, quam quæ in paludibus nutriuntur.

Colũbæ magis salũt & salaces sũt ideo vetustas eas veneri consecrauit. q́ prælabore & motu volatus agiliores aues, vtilioresq́ ad edendum.

De ouis. Cap. lxxxiii.

OVa gallinarum, phasianorumq́ omnibus præstant. Anserum & struthiocamelorum praua habentur. Ex omnibus autem recentia veteribus multo sunt præstantiora, ac tremula plus alimenti habent, sorbilia magis descendunt, ac faucium asperitates leuigant. Reliqua omnia ad concoquendum rebellia, tarde transeunt, & succum gignunt crassiorem, præter ea quæ pnicta dicuntur, hæc autem fiunt si cruda immergantur in aquam calidam cum garo, vino, & oleo, & in vase mediocriter coagulentur. Huiusmodi enim coqui facilia & boni succi habentur. Omnia vero quæ sartagine friguntur deteriora sunt.

Ex ouis ĩ sole siccatis viuere quosdã populos Her. test.

De pedestribus animalibus. Cap. lxxxiiii.

INter animalium quæ pedibus fidunt, carnes, suilla maius quam alii cibi alimentum præbet, eo quod gustu & odore familiaritatẽ cum humanis corporibus sortita est, vt nonnulli qui imprudẽter humanas carnes gustarunt, cognouerunt. Alimentum vero quod ex illis contrahitur, viscosum est, & non facile in membra potest distrahi. Ouilla excrementicia prauiq́ succi est. Caprilla acris est, malumque succum efficit. Deterrima hircina, siue succi bonitatem, siue concoctionem respicias. Bubũla melancholicum humorem facit. Leporina crassi succi est, sed minus quam ouilla & bubula. Ceruina dura est, & concoctioni rebellis. In totum, iuniora vetustis humidiora, molliora q́, & ad concoctionem faciliora sunt. Hoc modo etiã castrata non castratis, bene habita macris præstant.

cuiusmodi et anthropophagi. quos vere esse et Arist. testatur.

De partibus animalium & sanguine. Cap. lxxxv.

SVmmæ corporis particulæ neruosæ sunt. citra pinguedinem, & excarnes. eoq; glutinosæ, exigui alimenti. ac ad aluum mouendã efficaces, si excipias quæ volatu nituntur, ob nimiam siccitatem. Rostra & aures cartilaginosæ, ad concoctionem sunt pertinaces. Lingua, est fungosa laxa ve, exanguis, parum alimenti habet. Glandulæ suaues sunt, & friabiles, sed mammarũ, præcipue scropharum, quum lacte scatent, dulciores habentur, hæ autem non minus quam carnes alunt. Renes & testiculi gustu insuaues & concoqui difficiles. At saginatorum gallinaceorum testiculi & suaues sunt, & probum corpori alimentum præstant, quemadmodum taurorum, hircorum, & arietum concoctioni resistunt, & vitiosos creant humores. Cerebrum pituitosum, crassi vitiosiq; succi, lente transit, concoctioni aduersatur, stomachum lædit, & nauseam excitat, si autem probe coquatur plurimum exhibet alimẽti. Medulla pinguis, & cerebro suauior est, in cæteris ei respondet. Pinguedo & adeps pauci alimenti sunt, & stomacho nocent. Cor & iecur crasfi succi, ægre concoquuntur, & lente transeunt,. At suillum iecur aliis præstat. Lien tum vitiosi succi est, tum melancholicum humorem efficit. Pulmo facilius quidem, vt pote fungosus, concoquitur, sed leuiorem cibum præbet. pituitæ generandæ efficax. Ventriculus, vulua intestinaq;, dura, concoctioni aduersantur, pituitæ efficacia. Summatim fera animalia siccius quam domestica alimentum exhibent, minusq; excrementicium. Sanguis quilibet, uix concoquitur, præsertim crassus, & melãcholicus, qualis nimirum est bubulcus, leporinus, vt pote suauissimus cõmendatur. Ac multi ipsum cum iecore solent incoquere. quidam vero, & cum aliis visceribus. nonnulli & iuuenis porci sanguinem edunt. Caprillum vero nonnullos comedisse, etiam Homeros testatur.

Quia omne mẽbrũ alimẽtũ generat sui simile.

Carnes vero salubriores quæ a musculis sunt labore magis exercitis. Gale. Aris. pp motũ & ğ saltus exercitationem.

De lacte. Cap. lxxxvi.

LAc coctum probe nutrit gingiuis autem & dẽtibus nocet. quapropter vbi assumptum est, primum mulsa, deinde vino astringenti os colluere oportet. Item caput tentat, præcordia, ventremq; inflat, calculos in renibus gignit. Ac humidius, minus quidem alimenti præbet. sed magis aluum proritat, crassius autem econtrario, magis alit, minus descendit. At caprillum lac, mediocri consistentia est, sicut ouillum, crassius, et quod statim a partu redditur tenuius est, procedente tempore crassius, deteriusq; efficitur.

De lactis potione. Cap. lxxxvij.

QVi lac potare voluerit, ab aliis abstinere cibis debet, donec concoctum fuerit, et inferius descenderit. Satius itaque est ma

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ne recens mulctum bibere, ac post id nihil assumere, nec non labores nimios deuitare, vt quod laborantibus necessario acescat, sed lente obambulare satius est, & interea vigiles, conquiescere, hoc enim pacto quamprimum per aluum descendit. Vbi deiectum fuerit, aliud bibendum est, ac si hoc quoque descendat, aliud. Initio itaque purgat vtiliter, non quidem copiosum ex reliqua corporis mole, sed quæ in ventre continentur, mox venas ingreditur, ac optime nutrit, atque non amplius deiicitur. Porro in biliosis fluxionibus, & quum syntexes, hoc est colliquamenta corporis ad ventrem concurrunt, coctum lac exhiberi debet. Coquetur autem primum lente paulatimque vt pars descendat, pars consumatur, deinde magis, ac magis incoquetur, cura adhibita, ne aduratur, aut in caseum coalescat, quod optime fiet, si leuiter ipsum coquamus, et agitando id quod recesserit vndique abradamus. Agitabitur autem ferula leui & tenui, & si quid oris ollæ inferuescat, hoc quoque spongia adimere oportet, id enim subinde etiam reliquum lac corrumpit. Eo igitur modo quo dixi lac coquendum est, vsque dum æquabiliter crassius dulciusque crudo euaserit. Quod in eo tenue est & seorsum calculis marinis ignitis in id demissis, ebibitur consumiturque. Atque hoc alui fluxionibus, præsertim biliosis est accommodatum.

De lacte scissili. Cap. lxxxviii.

SErosa lactis portio a caseo discernitur, si vehementius ad ignem largiorem citra fumum excoquatur, deinde colo, aut panniculo exacte traiiciatur. Porro miscetur sero mellis momentum, aut oxymelitis aliorumue. daturque subducendi ventris gratia, ætate quidem florentibus ad duos sextarios, iunioribus, nō minus sextario. Quod vero marinis calculis ignitis aut ferro candenti demisso lac incrassatum est, intestinorum torminibus & alui profluuiis recte exhibetur.

De caseo. Cap. lxxxix.

OMnis casus acris est, sitim facit, ægre concoquitur, vitiosos succos, calculosque generat. Laudatior est recens, laxus, mollis suauis, & modici salis particeps, qui secus habet, pessimus est.

De piscibus. Cap. xc.

habēt pisces quoque ana lugiū a iobus.

OMnes pisces frigidioris, humidiorisque temperamenti esse, nulli non constat. Omnium vero optimi sunt, saxatiles, ad concoquendum prompti, bonique succi, modice humectant, vbi non duram carnem occupauerint. Verum ex non saxatilibus, pelagii, multum ab iis variant, qui in limo nutriuntur, vel in fluuii ostio, sed omnium deterrimi qui vel in stagnis vel mari stagnante viuunt. Particulatim vero capito si pelagius fuerit, mediocriter suauis est, minus concoctioni rebellis, & boni succi, sanguinem vero gignit tenuio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

rem imbecilioremque. similia & lupus præstat. Mullus qui & ipse pelagius est, aliis piscibus durior est, fragilis, concoctu facilis, validæ ad alendum materiæ, suauis & pinguedinis expers.

capito, idest cephalus piscis. q ex putri nascũtur. sequitur ordinẽ Arist. in libr. de historia anim.

De testaceis. Capi. xci.

GEneratim pisces qui testa conteguntur, Græci vocant ostracoderma, salsum crudumq; humorem producũt, Ex his ostrea mollissimam carnem obtinent et facilius descendunt. Chamæ vero, purpuræ, vngues, spondyli, buccina, cochleæ, atque huiusmodi alia dura. Ac quæ molli testa integuntur, malacostrata græcis nominantur, nempe gammari, paguri, cancri, locustæ, & squillæ, concoctioni repugnant, sed alimentum præbent & vẽtrem comprimunt, si in aqua dulci sæpius decoquantur. Omnibus vero crustatis inest succus, aluo subducendæ vtilis, eoque etiam terrestribus cochleis. Ac quum hæc duram carnem, concoctu difficilem, valentis materiæ & succis vitiosam sortiantur, nonnulli ius ipsorum cum oleo & garo conditum, ad aluum subducendam adhibent. Echini modice frigefaciunt, exigui alimenti, & vrinæ ciendæ efficaces.

De mollibus, quæ malacia dicuntur.
Cap. xcii.

MOlles cute pisces, vtpote polipi, sepiæ, loligines, dura carne & concoqui difficiles sunt, præcipue polipi, salsum humorem modicum obtinent, concocti autem nõ parũ alimenti corpori exhibẽt.

De cartilagineis. Cap. xciii.

c Artilagineorum quæ selache Græci dicunt, torpedines, pastinacæ, mollem suauemq; carnem occupant, quæ celeriter descendit, facile concoquitur, & probe alit. Raiæ, leuiraiæ, squatinæ, atque eius generis reliqua, duriora sunt, concoctioni renituntur, & valentius nutriunt. In summa, quibus dura caro est, & ægre concoquuntur, & plenius alunt, vbi vero concocta fuerint, cõpiosum solidumque alimentum præbent.

De cetaceis. Cap. xciiii.

c Etacea, vtpote balenæ, vituli marini, libellæ, delphini et prægrandes thinni, duram, concoctu difficilem & crassi succi carnem habent. Sale condita eiusmodi moderatiora efficiuntur, iam qui ex aliis piscibus humidiores habentur & magis excrementicii, ad condituram magis sunt accommodi. Talis autem in condituris est differentia, qualis & piscium, vnde conficiuntur.

De vini viribus. Cap. xcv.

QVi ſanitatis tuendæ curam ſuſceperit, eũ quoq; vini facultates cognitas habere expedit. In vniuerſum itaque vinum omne nutrit, verum rubens & craſſum, magis, boni autem ſucci non eſt efficax. Item dulce & ipſum quidem impenſe nutrit, ſed ſtomacho nocet, Auſterum ſtomacho quidem amicum eſt, verum ægre in corpus diſtribuitur, leuiusq; alit, hoc autem minus, album. Præſtantiſſimum eſt colore fuluum. Porro vetuſtius nouo magis & calefacit et deſiccat. hæ igitur vini ſunt facultates, veluti ſummatim expoſitæ. Cæterum vinum calorem genuinum refocillat, vnde concoctio melior, & ſanguis probus euadit, cibum per omnia corporis membra, vt quod facile penetret, deducit. Quamobrẽ ex morbo emaciatos reficit, corpusq; ipſorum auget. Etenim cibi cupiditatem facit, pituitam extenuat, bilem per vrinam educit, & bonum colorem conciliat, animo læticiam, voluptatemq; parit, & robur adijcit. Harum itaque commoditatum moderata vini potio, immoderata vero contrariorum occaſionem præbet, eoq; temulenti, animo turbantur. deſipiunt, & graui ſomno quæ cataphora dicitur premuntur. qua de cauſa immodica vini potio diligenter vitanda eſt, quanquam longiore temporis ſpatio interpoſito liberaliter bibere conducat. ita nã que vrina largius & ſudores promouentur. Vincit autem mox vomere, aſſumpta prius mulſa, quo ne paululum quidem ab eo noxæ percipiatur. Qui igitur potationi indulgebit, alio cibo non admodum repleri debet, ſed inter potandum braſſicam elixam eſſe, & bellaria præſertim amygdala aſſumere, vt quæ capitis dolores leuent, et vomentibus nihil adferant moleſtiæ. Præſtaret autem abſinthij dilutum ante potionem bibere, vt quod omnium maxime crapulæ diſcutiendæ ſit efficax. At ſiquis roſionem a vino ſentiat, frigidam bibet, inſequenti die, abſinthij rurſus dilutum, obambulatione itidem, frictionibus, balneo, & exiguo cibo reficietur.

μὲνος μέγα οἶνος ἀέξει Home. vinum auget multũ vires. Illud ſciendũ in primis a vino fulmine gelato lacte, fructibus, carnibuſ animantũ fulmine ictis, et ab vnguentis, liquoribusq; eſculẽtisq; ĩ domo fulmina ta sũt, eẽ abſtinendũ. iõq; peſtẽ afferũt & dementiã. Sen.

De melle & mulſa. Cap. xcvi.

MEl coctum valentius nutrit, q̃ ſubducat aluum, non coctũ, econtrario, ac frigidis humidiſque temperaturis conducit, calidis in bilem vertitur. Mulſa vero non admodum bilioſis vtilis eſt, vt quæ in bilem degeneret. Itaque in eiuſmodi naturis dilutior mulſa recte dabitur, iis qui viſcera habẽt affectibus opportuna, incommoda eſt. Cæterum hoc modo præparari mulſa debet. Octupla aquæ portio melli admiſcetur, incoquiturq; donec ſpumare deſinat. ſpumam vero continenter ab ea tollere, ſimul atque orta eſt oportet.

De ſomno. Cap. cxvii.

POſtea quam omnia quæ ad victus rationem ſpectãt, ſumus exe

cuti, superest vt de somno, eo quod omnium postremus magna ex parte initur, differamus. Itaq; somnus virium animalium (vt ita dicam) requies est, vtili humiditate cerebrũ madefaciente proueniẽs. Qui si recte ineatur, multa præstat commoda, cibum elaborat, humores excoquit, dolorem lenit, lassitudinem solatur, intenta laxat, animi vero ægritudines obliterat, rationem vitiatam corrigit. Porro tempus somni optimum est a cibo. sed diurnus haud omnibus est idoneus. Tempus enim quo obdormiscunt ad absolutam ciborum concoctionem non sufficit. interrupta enim ante horam suam concoctione a meridie resurgentes, subinde acidos ructus ædunt, & flatibus replentur. Nonnulli vero fluctuatione ventris infestantur, nisi vel ex consuetudine, vel sufficienti somno vsi, eiusmodi mala effugiant. Cæterum optimus somnus est nocturnus, quoniam nox naturali humiditate, silentioq; animum in somnum deducens, absolutam molitur concoctionem. Item post somnum nocturnum plurima parte ad excretionem recrementorum instigamur. Terminus autem somni esse debet perfecta ciborum concoctio, quæ tum ructibus, tum ventris contractione deprehenditur, secundum quam vigilantia non inutilis, vt quæ recrementorum ex cõcoctione deiectionem moliatur.

Sõne pã rens hominũq; deumq; Hom. dixit, q; requies videtur eẽ naturæ viuẽtiũ. grauitatẽ capitis facit nimius somnus Aris. II. de partibus ani.

De vigiliis. Cap. xcviii.

Vigilias quæ laborantes iam affligũt, ex dolore, aut febri, aut acutiore quodam casu orientes, secundo libro de Febribus persequemur. quæ autem sanos infestant, hoc loco nobis exponẽdæ sunt. Si igitur aliquis ob mœrorem, aut curam, aut quandam animi ægritudinem vigilauerit, primum id quod molestat, quatenus licet protinus amputabimus, deinde suauium sonorũ auditu mens a sollicitudinibus abducenda est, id quod nonnulli leni aquæ murmure machinãtur, qui enim sic permulcentur, somno facile capiuntur. Præterea balneis præsertimq; vespertinis quum bene concoxerint vtentur, ciboque humectanti vtpote lactuca & id genus aliis, nonnunquam nigri papaueris folia viridia obsoniis admiscebunt. Piscibus ad concoctionem promptis, vino largiore tenui & nõ vetusto recreari debent. Dormituri rosaceo caput perungent, aut oleo in quo papaueris capita, aut mandragora sint incocta. item anethinum non vetus somnum accersit. Noui autem qui post lassitudinẽ quiete subito succedente, somno caperetur. Adhæc venus moderara idipsum præstat. Alii caput aut pedes refrigerantes, facile somno corripiuntur. At si ex cibi copia vitiove stomacho grauato vigilauerint (nam hoc etiam accidere nouimus) quemadmodum rursus alii præter cõsuetudinem inedia pressi, aut modico cibo sumpto, vigiliis sunt in-

festati, considerare id ac causam succidere, oportet.

De sopore vehementi quæ cataphora græcis apellatur.

Cap. xcix

AT si e contrario alti vehementesque somni, q̃ cataphora dicitur, vrgeant, ab assiduis lauacris & refrigerante vnctione abstinebimus, medicamentis pituitam per os elicientibus vtemur, atque in totum ad calidiorem victus rationem, ficciorem imbecilioremq; ipsos traducemus, quandoquidem huiusmodi effectio a frigidiore, vt plurimum & humidiore materia cerebrum imbuente, accidit.

Dioclis Epistola ad valetudinem tuendam conscripta.

Cap. c.

DIOCLES ANTIGONO REGI.

QVoniam tibi omnium regum literatissimo esse contigit, & multum iam ætate prouecto, omnis philosophiæ disciplinarumque mathematicarum peritia excellere, existimaui eam philosophiæ partem quæ valetudinis tuendæ præcepta tradit, haud alienam a regia maiestate fore, coq; tibi perscripsi, vnde morbi hominibus oriantur, & quibus signis præcedentibus, quomodoq; ipsis succurrere conueniat. Quemadmodum enim in cœlo nunquam tempestas ingruit, quam non indicia quædam præcedant, quibus nautæ cæteriq; probe periti homines certiores reddantur, ita humanam naturam nullus inuadit morbus, quem non signum aliquod denũtiarit. Tu itaq; si iis quæ a nobis picentur, animum attendas, exactam illorum cognitonem indipisceris. Hominis corpus in quatuor parteis diducimus, caput scilicet, thoracem, ventrem & vesicam. Igitur vbi caput morbo conflictaturum est, hæ plurimum notæ solent præcedere, uertigo, capitis dolor, superciliorum grauitas, aures sonant, tempora saliuint, oculi mane illachrymant, caligãtque, nares oppletæ odorem non sentiunt. dentium gingiuæ attolluntur. Quum ergo ex his aliquod accidit, caput purgari oportet, nullo quidem medicamento, sed vel hyssopi uel origani summitatibus tritis, quæ in ollula cũ musto, aut sapæ heminæ dimidio deferbuerint, atque hoc absorbens ieiunus os colluet, & gargarizando humores ex alto deducet, eaque capitis affectuum curatione, nulla leuior est alia. Optime facit etiam si sinapi, mulsa calida dilutum, ieiunus absorbens gargarizet, pituitamque ex capite eliciat. Cæterum caput operimentis prius calefacere oportet, quo pituita liquefacta, prompte effluxioni pareat. Si quis hæc signa neglexerit, huiusmodi ægritudines solet experiri, lippitudinem, glaucomata, aurium vomicas ac eruptiones, in ceruice strumas, cerebri cariem quem σφακελόν græci vocant grauedinem, anginam, nyctilopa, teredines,

vuam, capillorum defluxus, capitis vlcera, & dentium dolorem. Quum autem a thorace morbus nascetur, totum corpus incipit sudare, thoraxque, lingua fit crassior. sputum salsum aut amarum aut biliosum existit, dolor costas aut scapulas sine occasione inuadit, oscitatio frequens, vigiliæ, suffocatio, sitis ex somno, animus tristior, pectus frigidum, brachia & manus tremiscunt. Succurrendum est prudenter hoc modo, vomitus quam optime fieri potest post cœnam sine repletione, sineque medicamento citari debet, vtiles sunt & vomitiones ante cibum, quas Græci sirmaismos appellant. Oportet autem eum qui sic vomet, radiculas tenueis præsumere, nasturtium, erucam, sinapi & portulacam, mox aqua tepida superbibita, vomere. At si huiusmodi indicia contemnãtur, hi morbi solent obuenire, pleuritis, peripneumonia, melancholia, febres acutæ, phrenitis, lethargus, febris ardens cum singultu. Quod si a ventre morbus orietur, hæc erunt signa, venter prius cruciatur, turbaturque, cibus & potio amara videntur, genua grauantur, lumbi nequeunt flecti, totumq; corpus etiam sine occasione laborat, crura torpent, febriculæ exiguæ affligunt. His itaque cognitis, ventrem prius emollire oportet, non medicamentis, sed victu. Tutius enim est vti iis quibus nullus error committi potest, vtpote betis mulsæ incoctis, alliis elixis, maluis, lapatho, mercuriali herba, & ex melle confectionibus. Omnia siquidem aluo subducendæ sunt. Si quod e signis intendatur, cnici succum omnibus decocti admiscere oportet, vt quæ suauiora & sine periculo sint. Iam & læuis brassica in aqua largiore cocta, eiusque succus ad heminas quatuor potus cum melle & sale, vtilis est, vel ciceris aut erui decocti aquam eodem modo ieiunus vtiliter bibet. Qui nullam eiusmodi signorum rationem habent, in his morbis tentari solent, alui profluuio, intestinorum torminibus, eorumque læuitate, ilio, coxendice, febre tertiana, podagra, apoplexia, hæmorrhoidibus, morbo articulari. A uesica qui nascuntur morbi, hæc dabunt signa, pleni ex cibo modico esse videntnr inflationes ventris vrgent, ructus, pallor totius corporis, somni graues, vrina lliuida et vix erumpens, naturalia tument. Quum itaq; huiusmodi notæ apparuerint, odoratis, vrinam cientibus tutissime occurrere malo oportet. Itaque fœniculi apiique radices, vino albo odorato madefacito, atque huius diluti cyathos duos, mane ieiuno singulis diebus propinabis cum aqua dauci, smirnii, helenii, quodcunque horum habueris, nam omnia proficiunt, adhæc aqua ciceris macerati cum vino idem efficit. Qui hæc signa negligunt, hos morbos expectent, aquam intercutem, lienem magnum, iecoris dolores, calculos, renũ cruciatus, vrinæ stillicidium et ventris tumorem. In omnibus huius-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

modi indiciis infantes sane leuiori, adultos, acriore curatione tractabimus. Cæterorum anni solstitia in quibus hæc solent ingruere silentio prætermittenda non sunt, sed quæ in singulis alimenta conueniãt, paucis exequemur, auspicati ab hyemali.

Solstitium hyemale.

Solstitium itaque hyemale vsque ad vernum æquinoctium auget in hominibus destillationes humiditatesq; ac propterea calidioribus vti cibis, parciore potu, sed meraciore, atque ex origano bibere oportet, necnon veneri indulgere. Numerantur dies ad æquinoctium, nonaginta.

hoc tpe græci quoque conubia celebrabãt ath. et Aris. in 5. de anim.

Aequinoctium vernum.

Hoc tempore pituita in hominibus crescit, & dulcis sanies sanguinis, vsque ad vergiliarum ortũ, eoq; tunc maxime succosa acriaque assumi debent, corpus exerceri, & venus. Sunt autem ad vsque vergiliarum ortum dies sex & quadraginta.

Vergiliarum exortus.

HOC tempore bilis amara augetur, amaraq; sanies, vsque ad æstiuum solstitium, dulcia omnia tunc, quæ aluum moueant, conueniunt, venus quã parcissime exercenda, hinc ad solstitium æstiuum dies quinque & quadraginta existunt.

Solstitium æstiuum.

HOC anni tempus atram bilem adusque æquinoctium autumnale, promouet, quapropter aqua frigida atq; odoratis omnibus vtẽdum est, venus perniciosa, aut innocentius saltem quæ de ea præscripsimus adhibeto. Porro sunt ad æquinoctium autumnale, dies tres, & nonaginta.

Aequinoctium autumnale.

HAEC anni pars pituitæ copiam generat, tenuesq; defluxiones, donec vergiliæ occidant. Conuenit igitur tunc humores ex capite elicere, atque acerrima, maximeq; succosa assumere, vomitum rarissime citare, exerceri, atque concubitum vitare. Numerantur ad vergiliarum occasum dies sex & quadraginta.

Vergiliarum occasus.

HOC tempore pituita adusque solstitium hyemale in hominibus redundat, quam ob rem acerbissima quæque, vinum suauissimum, assumere oportet, pinguibusq; vti & exercitari. Sunt autem ad solstitium hyemale dies quinque & quadraginta.

LIBRI PRIMI FINIS IOANNE GVINTERIO ANDERNACO INTERPRETE.

PAV-

PAVLI AEGINETAE
LIBER SECVNDVS.
DE FEBRIBVS, IOANNE GVINTERIO ANDERNACO MEDICO INTERPRETE.

*

CAPVT I.

ABSOLVTIS de ualetudine tuenda præceptis, exequi aggrediemur, quomodo eos, qui morbis iam conflictantur, restituamus, a similaribus vtpote simplicioribus morbis exorsi. quales nimirū sunt, quos febriles appellant. Rursus igitur nos Oribasii compēdio, quod ex Galeni sane potissimum, & aliorum præterea compluriū commētarijs est excerptum, vtentes paucula quoqꝫ ab illis omissa adiungemus.

dicitur a pitissimis tot morbis laborare iumenta quot hominem.

Quot & quæ principalia in morbis potissimum febrilibus perquirenda. Cap. ii.

PRimum quidem perquirere conuenit, morbus salutemne promittat, an mortem minetur. & si polliceatur salutem, vtrum acutus sit, an longus. Hæc sane in alijs quoque magnis affectibus commode quæruntur. Tertium quoque nunquid vna vice crisim expertu rus, quod febribus potissimū peculiare est, an particulatim soluetur.

Ex Galeni commentarijs, quale morbi principium dicamus. Cap. iii.

NEque enim capitis dolores & febris idem existunt, quemadmodum neque vigilia, & cibi fastidium totiusqꝫ corporis grauitas, aut sensus lassitudinis, verum vnumquodqꝫ harum licet a febri sit diuersum, ipsā tamen denuntiat. porro febris inuadens, præsertim acuta, neqꝫ nos potest, neque imperitum aliquem latere. Sed finge, si placet, etiam latere, miraculum tamē iudicauerim, si hora amplius ægrū subterfugerit. Quamobrem illud tempus morbi esse principium dicemus, quo manifesto febricitare incipientes decumbant.

Illud ex Plato in Phæd. tenēdum est, mortale uullu debere e vita excedere inuito numine

Vnde cognoscendum, morbusne sit sanabilis, an perniciosus. Cap. iiii.

LEthales notæ ſunt, facies cadaueroſa, nares acutæ, oculi concaui, reliquaque ab Hippocrate commemorata, ſi hæc neque ex vigilia, neque euacuatione, neque inedia acciderint. Item in propinquo mors eſt, ſi ægri lumē r. fugiunt & illachrymant, non ex quadam a foris accidente cauſa, neque tamen oculis peculiari vicio obnoxiis. Adhæc ſi alter ex his minor appareat, quæque in iis alba eſſe debent, rubeſcant, aut liueant, aut nigricēt. Aut ſi pituita ipſis inhæreſcat, perq́ ſomnum alba oculorū appareāt palpebris extrorſum non commiſsis, niſi ea larga vacuatio expreſſerit, aut ex conſuetudine ipſis hoc acciderit. Iam illa mortis ſunt indicia, dentibus ſtridere, aut deſipere, aut in veſte floccos legere, aut feſtucas, carpere. Attēdendumq́ eſt ad incubitum, nam ſi æger ſupinus cubat, & veluti reſolutus, vel ſi etiam deorſum a lecto ad pedes delabatur, extremam imbecillitatem fatetur. Multo adhuc peius eſt, frigidum ſpiritum ex naribus, & ore elidere, item pulſus languidus creberque, & deficiēs, item ſi æger ad animi deliquium ſudore digeratur, perniciem præſagit. Si igitur omnia, quæ retulimus indicia, aut plura ex his appareant, aut etiam pauciora, ſed valida, nullumque ſalutis argumentum affulſerit, periculum mortis ineuitabile ſignat. Contra ſpirandi facilitas, pulſus vegetior, mens ſibi conſtans, bene erga cibum oblatum affici, adhæc facies iacentisq́ habitus, ſani ſimilis, bona indicia ſunt, et ſalutaria. In uniuerſum quæ a naturali habitu maxime abhorrent, peſtifera ſunt. quæ vero ipſi reſpondent, ſalutaria. Cæterū præſagia ex vrinis, deiectione, & ſputo paulo poſt exequemur.

†De ſignis longæ valetudinis. Cap. v.

QVatuor notis morbi dignoſcuntur, ipſorum motu, ægrotantis habitu, pulſu, febrium ſpecie. Motu quidem in eum modum, ſi quatuor particularis acceſsionis tempora, ocyus & breuisſimo ſpatio inuaſerint, peracutus erit affectus, cuius extremus terminus eſt, Septimana, magna vero ex parte, quarto die criſim experitur. At ſi longius quidem quam hic afflixerit, ſed duodecim horarum ſpaciū non excedat, acutus prædicitur, qui intra quartumdecimum diem potisſimum iudicatur, ſi uero plures horas prorogetur, vt initium duntaxat, et incrementū longiore tū diei, tum noctis tempore abſoluat, talis morbus longus exiſtit. at ſi particulares acceſsiones morbus nō habeat, ſed inde ab initio aduſq́ finem continuet, tanquam vna ſit acceſsio, veluti in continuis, etiā hunc nimirū acutis adſcribes. Aegrotantis habitu hoc pacto deprehenduntur. Si quidem facies, & totū corpus reliquum collabatur, acutum morbū præſagire eſt. Si prorſus nihil emacreſcit, longus erit. quippe copia materiæ longiore ſpatio concoquendæ ſignatur, Ex arteriarum motu ita diuineris. Magnus

qa ut ibi explicat Olymp. erant, q exiſtimabāt ſicut ſtoici qnq́ de cauſis hoīem excedere uita d̄bere ſpōte ſua primo ob magnā patriæ vtilitatē. Secūdo, ne extrema dedecora patiamur. tertio, ſi amentes ſumus q̄to ſi asſiduo morbo torq̄mur inutiles nobis et patriæ quīto & poſtremo ob ſummā rerū inopiā.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

pulſus,vehemens,citatus,creber,acutum morbum indicabit, contrà rius,longum. A' febrium ſpecie hunc in modum,quatenus calidæ et vrentes,acutum ſignant morbum, mitiores autem & veluti delitescentes,diuturnum.

†Hic titulus ſic legitur in vetuſto Cod. πῶς ἐξαγινόσκομεν ὀξὺ κὶ χρόνιον νόσημα, id eſt,de ſignis acuti & longi morbi. Qui quidē titulus huic capiti maxime conuenit.

Quomodo præſciemus an morbus iudicium ſubiturus ſoluendusue ſit. Cap.vi.

HOc quoque præſcire licet ex iis quæ modo ſunt nobis dicta,nēpe ex febrium ſpecie,& tempore.Forſan autem totum ex febrium ſpecie.Siquidem calidæ,& perurentes,breui finiuntur,& excretionibus ſolui ſolent.Mitiores leuioreſq; prorogantur diutius,et in abſceſſus magna ex parte erumpunt. Hinc liquido conſtat, non ſolum quando morbus ſoluetur,ſed etiam quo pacto,acuti enim potius per excreta iudicant̄,queādmodū rurſus lōgiores,per abſceſſus.

aliter, et excretionibus iudicari amaret.

De diebus decretoriĳs. Cap.vii.

DIerum decretoriorum aliĳ de ægris frequenter,cum fide,ſalubriter,perfecte,manifeſto,& inſigniter iudicant,alii contrario his modo.Tertius decimus medium quendam inter vtrunque dierū genus ordinē habere mōſtratus eſt.Ac ſunt ex ipſis, qui vel exiguum naturæ impetum nacti de morbo poſſunt decernere ,quemadmodum ſeptimus,& quartus decimus,plerique vero,niſi in vehementibus naturæ motibus,morbos neutiquam poſſunt per criſim ſoluere. Verum nec vniuerſi boni,ſimili inter ſe modo boni ſunt nec omnes mali,pari ratione ſunt mali.item nec certo ordine bonitatem malignitatemue obtinent. Qui igitur primi ſunt ordinis, nempe bonorum numero comprehenſi,hunc in modum ſe habent.Præſtantisſimi omnium ſunt ſeptimus,& quartuſdecimus,mox nouus, vndecimus,& vigeſimns,deinde decimuſſeptimus,& quintus. hos ſequitur quartus,poſt hunc tertius,& decimuſoctauus. His contrarii, ad ſecundum ordinem referuntur, pesſimus, quique cum periculo, nec clare de morbis iudicat,ac veluti ex aduerſo ſeptimo diei opponit̄, ſextus eſt.Huic cōſimiles,octauus,& decimus,ſecundū quos duodecimus,ſextiſdecimus,& decimuſnonus habentur.Medius horū eſt, & tertiuſdecimus,nec ita repudiandus,ſicut ordini ſecundo aſcripti, nec tā feliciter morbū pōt ſoluerere q̄ illi q ad primā claſſem ꝑtinent. Atq; hoc dignitatis ordine Galenus ē vſus.Numerorū vero ordine boni ſunt,tertius,q̄rtus,q̄ntus,vndecimus,q̄rtuſdecimus,decimuſoctauus,vigeſimus,mali autē ſextus, octauus,decimus,duodecimus,

cū fide, q̄a non oēs certā fidem habent. plærūq; n.euenit vt ī diebus decretoriĳs ægri nō ſanent̄ , & ī nō decretoriĳs recte ſanetur. id q̄d ēt ari.ī.v. de phyſica auſcultatione atingit.

sextusdecimus, decimusnonus. inter hos medius consistit, tertiusdecimus. Porro ex his decretoriis nonnulli quoque aliorum sunt indices, quos Hippocrates appellauit speculatorios, eo quod iudicia alio die decretorio futura prænuntient contemplandaq; exhibeant, exempli gratia, quartus, iudicium septimo die futurum præmonstrat, dum videlicet sudores quosdam, aut madores, aut eiusmodi particulares vacuationes molitur, aut significationes prius non factas, aut concoctionis notas repræsentat. Iam vero Galenus etiam sexti, licet nõ boni quartum esse indicem esserit. Vndecimus quartidecimi index est, septimusdecimus autem, vigesimi. Itaq; ad quartumdecimũ vsq; diem valentissima de morbis fiunt iudicia. proxime succedunt, qui vsque ad vigesimum habentur. Qui post hunc adusque quadragesimum porriguntur, paulatim vehementiam remittunt. Primæ dignitatis sunt, vigesimusseptimus, trigesimusquartus, & quadragesimus. Hos sequuntur, vigesimusquartus, trigesimusprimus, trigesimusseptimus. Qui vero dies reliqui a vigesimo adusque quadragesimum intercedunt, omnes iudicĳ sunt expertes. Sicut qui post quadragesimũ habentur, omnes prorsus elanguescunt, concoctione potius & abscessu, quam crisi morbum finientes. Atque alios quidem a quadragesimo die Hippocrates omnino negligere videtur, sexagesimi vero, octuagesimi, centensimi, & cẽtesimi vigesimi rationẽ habet. Ab his deinde alios morbos septem mensibus, alios septem annis, alios, vt uerisimile est, duobus & tribus annorũ septenarĳs iudicari tradit.

θεωρητικαὶ ἡμέραι

Decretoria indicia in morborum principio esse praua. Cap. viii.

Concoctionis signa nunquam sinistre apparent. quippe omnis concoctio, naturæ vincentis opus est, eoq; semper securitatem pollicetur. Decretoria vero signa aliquando incommode apparent, propterea quod crisis ipsa ambigat, nunc bona, nunc mala contingens, vti prius in capite de iudicatoriis diebus est comprehensum. Neque igitur per initia, neque in augumento ipsa commode apparent, sed vbi morbus inclinauerit, quo tempore natura morbo valentior est.

Propter id, quod supra attigimus, s.i.n. media ars ut uult Alexã. sciẽtiam ꝑ se habet fert, potiusq̃ artẽ tñ materia in definitẽ se utitio sollutione ꝓ iudicatione, ne forte q̃s decipiatur.

Quemadmodum futurum iudicium prænoscendm sit Cap. ix.

Si accessiones vrgeant præueniantq; tempus consuetum & multo fiant vehementiores ac tertio quoque die significationem sui ꝓbeant, tñ concoctionis signa in vrinis, aut deiectationibus, aut sputis cernantur, siue mora plane morbus iudicabitur. Sin accessiones lente moueantur, eademq; hora inuadant, ac quotidie affligant, longiore tẽporis spatio interposito morbi solutionem expectabis. Item ĳs

qui obrigores vehementer febricitant, fieri non pōt vt morbus ante soluatur, quã illi fuerint leniti. si enim rigor nihil remittat, haud quaquam morbus ad statum peruenerit, multoq; minus inclinatio ipsius speranda est.

Quomodo instans morborum iudicium agnoscatur. Cap. x.

ANte quamlibet iudicationem ægrotus grauiter excruciatur. Atque si interdiu illa contingit, noctu affligitur, si per noctẽ futura est, interdiu exagitatur. Ac superueniunt symptomata, vtpote capitis dolor, quem prius non sensit, præterea collum simul dolet, præcordia sursum conuelluntur, spirandi quædam difficultas repentina oritur, aliaq; grauia accidentia, quæ superiori tempore non percipiebantur, apparent. Atque his obuenientibus, si pulsus non concidant, sed sublimius attollantur, vehemẽtioresque fiant, adhæc si dies decretorius indicetur, isq; potissimum ex illorum ordine, qui probe decernunt, nõ iudicium modo futurum salutiferum quoque expectato. Neque deterrere in his te debet, si ægrum delirantẽ, exilientẽve conspicias. Etenim & hæ succorum ad superiora tendentiũ notæ sunt, sicut e diuerso inferiora petẽtium, aliæ, puta imi ventris rosio, circa vmbilicum tormina, lumborum dolor, vẽtris murmuratio. Est cum alia quoque indicia consimilia deprehenduntur. Adhæc si ꝑ hæmorrhoidas vacuari laborans consueuit, etiam huius vacuationis circuitus una incidit, repetitq;. Pari modo in menstruis, si mulier est quæ laborat, † non absurdum fuerit per talem vacuationẽ morbi fieri iudicium. Iã sudores tum ex corporis madore qui præcessit. vt verisimile est, & præsertim in die contẽplatorio erumpentes, tũ ex meatuum adapertione præsnoscendi sunt. Ac quæ ꝑ superna vacuationes futuræ sint, ex his maxime intelligas licet. Nam præter ea quæ iam nobis sunt exposita, etiã ægrotantis facies intuenda est. Item si qua partiũ ipsius palpitet, aut venæ in tẽporibus pulsent, aut gena, aut nasus, aut oculus rubicundior appareat, maior spes vacuationis per superiora futuræ subest. Quod si etiam sine voluntate illa chyment, aut splendores oculis obduci imaginentur, ac naribus veluti scabendi studio manus admoueant, tũc quidẽ nõ amplius morari, sed iam adesse fluorem sanguinis videbis. Vbi enim semel ac iterum scaberint, erumpit. Rosio vero stomachi, & labri inferioris tremor, csisim per vomitiones futuram subinde nuntiarunt. Atque de his abunde est. Accedit ipsis, ægrotantis ætas & natura, quæ spem nostram confirment. præterea anni tempus, & præsens aeris status. Nam si æger adolescens est, aut alioquin naturæ calidæ, aut sanguinis copiosi cõpos, multo magis sperandũ est. Quod si etiã antea, vel

quoniam periodum suã q́sq; sequitur morbus prorone substratæ & denuo pullulantis materiæ. Alexã. et Aris. ĩ probl. atque in libr. de hist. ani. atq; hoc ex eo ẽ, q uitia, etin natura sequuntur ordinẽ quẽdam haud secus, q̃ uita generatioque animatis et ipsius actiõesambituquodã eunt ac reuertunt imitatione uniuersi ut refert

Arist. in 4. de gene. aĩal et ĩ iiii. de Physica disciplina aer montibus oĩbus moderari motum vniuersi idolym. quoq; ĩ Alcibia de testat ex versibus orphei.

æger, vel sanus, vt supra dictum est, vacuarionem sanguinis experta
tus fuerit; hoc vel solum ad profundendi sanguinis spem exhibendã
satis est. Iam vero si anni tempus æstas est, aut si non æstas, certe cali
dus aeris status, ac sæpe illo tempore per sanguinis profluuium cri-
sim sustinuerunt, corpusq; sanguine redundet, quod πληθωρικὸν nomi
nant, & consuetarũ excretionũ sit retentio, hæc quoq; spem tibi au
xerint. Similis porro, & in reliquis vacuationibus ratio habenda
est. At si horũ nihil apparuerit, sed æger in aliquo decretoriorũ, qui
post vigesimũ maxime sunt, dierũ grauiter morbũ ferat, idq; cũ con
sistit, ac dolores quidã in articulos aliquos decumbant, aut iuxta aũ
res, aliasve particulas hæreãt, aut dolores quidẽ minime infestẽt, ve
rũ sudores, particulares cõtinue ex particula quadã erũpãt, ꝑ abscef
sum crisim excipere oportet. Ac in illa potissimũ particula abscef-
sus se ꝓmet, quãcũq; vel sudores, vel dolores, vel tumores exerceãt.
†Hæc ita legunt οὐδὲν ἄτοπον διὰ δὲ τοιαύτης κενώσεως προσ
δοκᾶν γίνεσθαι τὴν κρίσιν, idest, non absurdum fuerit per talem va
cuationem expectare morbi solutionem, sed hæc leuia sunt.

Quemadmodum optimum iudicium peractum agnoscamus. Cap. xi.

SI vacuatio cõpetens post cõcoctionẽ accidat, & febris crisim
experiunti soluatur, ægerq; aliis liberetur accidentibus, & co-
loratior euaserit pro vacuationis ratione, pulsumq; vegetiorẽ acce-
perit, ac tũ insurgendo, tum sese erigendo fortior sit redditus, quodq;
oĩum securissimũ est, si ad morbũ ferẽdũ facilitas subsecuta sit, ea sa-
ne laudatissima iudicatio habetur. Quod si horum aliquo deficit,
tantum ab optima abest, quantum id valeat, quo deficit.

De pulsibus ex Galeni commentariis. Cap. xii.

arterie a recipit. spiritum versa sã guinẽ.

PVlsus motus est, quo cor & arteriæ attolluntur, submittũturq;.
Vsus ipsius duplex est. Etenim eleuatione Græci διαστολὴν ap
pellant, qua arteria veluti explicatur, quodãmodo, ac patescit, frigi
dus aer ingreditur, vitale robur euentilans, recreansq;. ex quo etiam
animalis spiritus habet originẽ. Submissiõe, συστολὴ Græcis voca
tur, qua arteriæ extrema ad mediũ sui considunt, conniuentq;, fuligi
nosa recrementa expelluntur. Cæterũ hæ arteriæ, oblonga sunt va-
sa, venarũ modo cõcaua, sed duplici tunica muniunt̃, tũ prædicti mo
tus gratia, tũ quod sanguinẽ, spiritũq; cõtinent. Originẽ trahunt ex
corde, sed ꝑ totũ corpus mẽbratim distribuunt̃. Oẽs igit̃, & eodẽ
pulsandi modo inter se, & cũ corde conueniunt. Quãobrẽ ex vna
ipsarũ, oĩum rõnẽ queas colligere, nõ itẽ oĩum ex æquo motũ per-
cipere. Sed earũ q̃ excarnes corporis partes perreptant, promptius.
quæ carnosis subsunt, obscurius. Porro iis quæ per brachiale excur

Ex quo & antiqui arterias venas appellabãt. Ga

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

runt omissis, nullam, aut congruentius, aut usu commodius attigeris. Primum pulsuum genus ex motus tempore sumitur, ut quod elevatione arteriarum, atque submissione examinetur. Differentiæ ipsius sunt, citatus pulsus, tardus, & mediocris, quoniam omne quod motui est accommodatum, aut celeriter, aut lẽte, aut mediocriter pro temporis ratione mouetur. Citatus est, qui exiguo tempore multũ spatii motu emetitur. Tardus, qui longo tempore paruum interuallum perficit. Mediocris, qui medium quendam motum inter citatum & tardum, peragit. Alterum genus diastoles quantitate constat. Quoniam enim quodlibet corpus tria sortitur interualla, longum, latum, profundum, arteria autem corpus etiam est, ipsam quoque tribus constare interuallis, necessum est. Verum in naturali animantis habitu, mediocriter ipsam vndequaque eleuari reperies. Contra, cum animal præter naturam habuerit, nonnunquam in aliqua horum distantia deficit, aliquando excedit. In quo statu, meminisse conuenit, qualis pulsus naturalis fuerit. si latitudine maior inueniatur, latum vocabis. si longitudine, longum. si profunditate, sublimem. Liquet autem contrarios quoque ipsis, & naturali minores, ad eum esse modum appellandos, arctum, breuem, & humilem. at inter eos qui omni distantia æqualiter in statum naturæ cõtrarium vertuntur, quicunque hac ratione imminutus est, paruus, quicunque auctus, magnus nominatur. Tertium genus pulsuum, ad virtutis robur exigitur. Differentiæ ipsius tres sunt, vehemens, languidus, & mediocris. Vehemens quidem est, qui tangentis manum valide percutit. Languidus, qui inualide, & imbecilliter. Mediocris, horum medio consistit, quem nonnulli naturalem esse putauerunt. Nam ira & exercitiis vehementiorem fieri pulsum asserunt, qui a naturæ habitu recedit, quorum dictis Galenus venit obuiam, non constantem inquiens, sed prompte mutari eum pulsum, qui ex causis non naturalibus (vehementior euadit. Pulsus igitur vehementior, qui non expedite mutatur, is nimirum naturalis, & moderatus fuerit. Quartum genus, instrumenti constitutione constat, dico autem arteriæ corporis statu. differentiæ huius quoque tres sunt. Vel enim instrumentum durius est, quam natura exigit, ac pulsus vocatur durus. Vel mollius, ac nominatur mollis. Vel mediocriter habet, ac moderatus inde nuncupatur. Quintum genus, ex quantitate humorrs infusi arteriæ pendet. Hæc habet discrimina. Plenus est, vacuus, & mediocris, quoniam totum vas, aut plenum est, aut vacuum, aut mediocriter repletum. Plenus itaque est pulsus, ut Archigenes definit, qui arteriam pleniorem repræsen-

le. Hip. Ad disciplinã tamẽ de pulsibus cognoscẽdã ꝑ ter scripta Gal. Aristo. quoq; ẽ spiritu libellus totus est ꝑ discendus. Cognitio de usu pulsuum ignota apud antiquos videtũ ãt nõ multũ ẽ pulsibus Hipp. laborasse, attẽdisse tñ signa ꝑ excremẽta neque Home. ferũt de pulsibus dixisse qc q̃ q venas ĩ Iliade ponit ꝓ arteriis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tat,& occurſum eius humiditate plenum,vacuus qui aeris modo arteriam excitat,vt digitorū impreſsione loci inanitas occurrat. Hæc igitur quinq; pulſuū genera,vno arteriæ motu conſtant.quoniā vero caloris,qui in corde habetur qualitas,ex arteria quodāmodo magis euidenter apparet,dignati ſunt quidam etiam hoc pulſuū genus Sextum cōmemoratis annumerare. Ad reliqua vero genera, tum quæ ex vno,tū quæ ex multis pulſibus ſumunt̄,pertinet quod quietis tempore cōſtat,& quod rhythmo, & quod æqualitate, & inæqualitate,inſuper quod ordine & inordinatione cōſtituitur. Quod itaq; quietis tempus ſpectct,Septimum a primo numeratum diuiditur in ſrequentem,& rarum,& moderatū.Nā cū arteria duplici agitetur motu, qui ex cōtrariis conſtat particulis neceſſe eſt vt duplex quies cū ipſo coincidat. Altera quæ poſt eleuatione̅,ante ſubmiſsionem eſt,altera quæ ſecundum ſubmiſsione̅, eleuationem præcedit, quæ etiā quies pleriſq; imperceptibil is eſſe videtur,vt inter duos motus quies aliqua media exiſtat.Cui itaque longū quietis tempus eſt, is rarus dicitur,cui breue,creber,cui mediū,moderatus. Octauū genus pulſuum ad rhythmū pertinet.Eſt aute̅ rhythmus ſummatim q-dem diſpoſitio,aut temporis ad tempus proportio.In pulſu aute̅, ſecundū nonnullorum ſententiā ſane,temporis motus,ad quietis tempus,vt eleuationis & ſubmiſsionis,ad aliquam quietem interpoſitā. Secundū aliorum vero opinionem temporis motus, & quietis, ad motus quietiſq; tempus,aut motus ad motū, nempe eleuationis ad ſubmiſsionem,aut quietis ad quietem,puta interioris ad exteriorem ꝓportio. Differe̅tiæ rhythmi principes ſunt,duæ pulſus boni rhythmi, & nullius rhythmi. Porro vocatur pulſus nullius rhythmi,nō qui nullū rhythmum obtinet,id enim fieri non poteſt,ſed malo rhythmo præditus,quemadmodum nullā habere vocem,nullam ceruice̅, eum dicimus qui malam ceruicem malamq; vocem ſortitus eſt. Cæterum pulſus cui nullus rhythmus adeſt,triplex differentia exiſtit. Alius ſiquidem eſt pararhythmus,mediocre̅ boni rhythmi peruerſione̅ obtine̅s. Alius heterorhythmus,id eſt alterius rhythmi,qui lōgius a bono receſsit. Alius ecrhythmus,q omnino bonitate̅ rhythmi corrūpit. Veluti cum puer ſignificatur, peculiaris quide̅ puerili ætati ſecūdū rhythmū pulſus eurhythmus appellatur, qui ad vigente̅ ætate̅ pertinet,heterorhythmus, qui nihil huius ſeruat,ecrhythmus dicitur.Nonum pulſuum genus eſt,quod in omnibus prædictis inuenitur æqualitate & inæqualitate conſtans, quod vel in vno pulſu ſpectatur, vel in pluribqs id quod a collectione plurium,ſyſtematicum quoque vocant. de quo prius tanquam manifeſtiore dicendum erit. Aequalis itaque pulſus eſt, qui conſequentia par eſt ſiue

Corporis cibo abſumptoq; ac depaſto cue̅tilantur,& ī hoc actu pulſū cōſurgere. Sunt et qui dicūt, ultimā, ꝑfectā ꝗ cibi ſnmpti cōſumatione̅ intenuiſsimas auras ſpiritales trāſmitti. animæ aute̅ maieſtate̅ ꝑ hoſce ſpiritus toti Corpori intereſſe ipſam in corde ſede̅te̅. Cuius rei ſignū eſſe ꝓ obali q̄d ſymptoma a curſu

magnitudine, siue robore, aũt velocitate, aut reliquorũ aliquo, aut
etiam omnibus. Inæqualis, qui consequentia impar est. Si enim sub
sequentes vniuersi pares magnitudine qualicunque inciderint, eius-
modi pulsus æqualis vocatur. At si primus, secundus, & tertius pa-
res fuerint, quartus autẽ impar, talis nimirũm magnitudine inæqua
lis dicitur. Huius generis sunt, & deficiens, & coincidens. Non so-
lum enim post vnũ aut etiam plures magnos vnus minor apparer,
sed nonnunquã totus quoq; motus omnino aboletur, & pulsus de-
ficiens appellatur, sicut alter huic cõtrarius coincidẽs, cum expecta
ta quiete in medio tanquam superuaceaneus aliquis pulsus inciderit.
Sin autem secundus primo paulo minor factus sit, tertius secundo,
& quartus tertio pari modo, idque deinceps longius, illiusmodi pul
sus myurizontas & myuros nuncupant, nomẽ a figuris, quæ in mu
cronem desinunt trãsferentes. Qui quidem perpetuo ex ipsis immi
nuuntur, ac nunquam decrescere cessant, in absolutam motus defectio
nem finiunt, ac vocamus ipsos myuros deficiẽtes. Qui vero cessant,
duplici continentur differentia. Nonnulli siquidem ipsorum in qua
primum desierant paruitate, hanc perpetuo conseruant. Quidã ve
ro augescunt rursus, vel in parẽ priori magnitudinẽ redeũtes, vel ad
minorẽ, vel ad maiorẽ, ii myuri recurrẽtes dicunt̃. Iã vero et ĩ vnius
pulsus inæqualitate myuri pulsus fiunt, de quibus suo loco paulopost
tractabit̃. Huiusmodi sane quædã est pulsuũ inæqualitas, quæ syste
matica appellatur. Atq; vno in pulsu depræhenditur, vel in vna ar-
teriæ particula, vel in diuersis accidit, quemadmodum in motu, ex-
empli gratia, in vna quidẽ particula arteriæ inæqualitas dicitur, cũ
aliter inceperit, ac aliter desierit moueri circa vnũ digitum arteria, in
cipiẽs quidẽ citatior, desinens autẽ tardior, vel e contrario. Atq; hoc
triplici modo accidit, vel motus continue manet, vel intercidit, vel
repetit, & veluti bis percutit. Si igitur manens cõtinuus & nõ inter
cisus, a celeritate ad tarditatem trãsierit, aut e cõtrario, impar citatus
græce ἀνισοταχὺς eiusmodi pulsus, & est, & dicit̃. Quod si quies-
cat, et quiete interpollata postmodũ velocior appareat, Caprizans
appellat̃, ex capra animãte sumpta trãslatione, quæ saliẽdo ublimis
in aere cõsistit, et secũdũ quẽdã motũ inopinatũ priore citatiorẽ mo-
litur. Porro si ab eleuatione recurrerit, & ante submissionẽ absolutã,
secũdo manũ tãgẽtis ferierit, dicrotus huiusmodi pulsus appellat̃. Si
mile quippiã in incudibus fieri cernas licet, quippe mallei, simulatq;
semel manu in ipsas incusseris, reciprocant̃, incudũ renixu, et secũdũ
rursus, vel ẽt tertiũ feriunt, Atqui nõ solũ inæqualitas q̃ vno ictu in
eadẽq; arteriæ particula accidit in motus tẽpore, potest fieri, verum,
& illa quæ virtutis robore cõstat. non autem ea quæ distanziarum

suo spi-
ritus a-
uocati
totũ cor
pus om
ni regi-
mine de
stitutũ ia
cere pa-
tiunrur.
anima
autẽ in
corde ad
huc mo
rat̃ Er-
go spiri
tus oĩs
formæ
uitalis
satelli-
tes qui-
dã mini
striq; sũt
aĩa ue-
ro ñs ĩ-
uecta to
tũ cor-
pus re-
gitet ad
mini-
strat. sic
& Pla-
tonici
existi-
mãt. In-
æquali-
tatẽ aũt
et inten
sionẽ re
missio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quantitate comprehenditur. Nullo enim modo idem pulsus eadem in particula magnus & paruus queat effici, neq; in alio genere, sed in diuersis particulis. porro in variis arteriæ particulis vnoq; in pulsu duplex fit inæqualitas. nunc quidem cū motus manet continuus, & arteria iuxta quosdam digitos citius mouetur, iuxta quosdā vero tardius. nunc autē cū motus quoq; intercīditur, vt nonnulli quidem digiti motum apprehendant, nōnulli vero nō. Ac iuxta eleuationis quantitatē in pluribus quidē particulis inæqualitas manifesta est. Ex quo genere sunt myuri vno in ictu inclinantes, quos Græci vocant ἐπινενευκότας, & περινενευκότας. Si nanq; interna digiti parte magnus occurrit pulsus, & curuatus inde iuxta rationē minuitur, vt in exteriore quæ ad ægrotantis pollicem spectat arteriæ parte, minimus idem appareat, myurus vocatur ad muris caudæ similitudinem, vel meiurus quod caudæ modo imminuatur. At si iuxta medios digitos magnus occurrat, curuatusq; vtrobiq; minuatur, minor apparens, hunc Archigenes νενευκότα quasi dicas latine inclinantem, & περινενευκότα appellauit, manifesto significare volens eleuationis breuitatem, cum extremorū vtrorūq; veluti inclinatione. Non. n. vt abscisis vniuersim ac subito, vtrinq; partibus, sed veluti inflexis in arctū contractus est, vtpote myurus, hoc est imminutus magnitudine vtrisq; in partibus. Ac cum secundū magnitudinē inæqualitas, id quod maturius est, aut tardius, assumpserit, tum vndosi, tum vermiculantes, pulsus oriuntur. quod si id quod in situ est, acceperint, conuulsorū & turbulenti, vt vocant, constituuntur. exordiendum igitur est ab vndosis, in quibus nō simul apparet in tali inæqualitate arteria omnis eleuari, sed pars illius alia primum, mox alia, dein alia, postremo quarta, vt motus continuus maneat in modum vndarum sese eleuantiū. ac nonnulli vndam in rectum tendentem obtinent. quidā in latus inclinantē, & alii in breui longitudinis distantia, altitudinē magnā habent, alii cōtra, aliqui latitudinē, aliqui angustiā. Similiter etiā celeritate & robore inæquales sunt. Vndosus totus in paruitatē cessans, vermiculans appellatur, vermis gressui assimilatus. Quemadmodū vero vndosum pulsum minorem factum vermiculans excipit, ita vermiculantē formicās, vbi motibus multis abolitis in vnū eundēq; per q̄ exiguū desierit. Vocatus hic quoq; est a formicæ animantis similitudine, tū ob paruitatē, tum ob motus spēm. Est. n. formicans admodū exiguus, vt quo minor alius nō extet. Pari modo languidissimus omniū creberrimus nō tamen citatus, vt Archigenes existimauit. Huic cōfinis est Hecticus. quem admodū. n. febris, sic etiā pulsus Hecticus est, qui nullā magnā mutationē subit, sed perpetuo cōsimilis manet, trahitq; vt ab initio ince

nem ve pulsuū ī corporalibus q- busdā affectibus et ī aīæ passionibus vt ī metu, spe, gaudio, ac mœrore positam esse peripatetici & Gal. arbitrantur. Dubitatio āt est, q̄ Aristo. quoq; ī v. Physicæ auscultatiōis attingit, an spiritus in arteriis iidē semp̄ sint eandēq; ī toto corpore valetudo, an alii & alii spiritus spiritus

pit,& nunquam soluitur,toto habitu in morbum cõuerso. Porro cõuulsorii pulsus vtrinq; ab extremis sursum retrahi,tendi,& conuelli videntur,ceu chordæ cuiusdam tensæ sensum præbeant,at in turbulentis nihil tale reperitur. Sed maior in his eleuatio est, vt arteriæ particulæ quædam sursum ferantur,vno eodemq; tẽpore,ac motum ipsarũ spiculis rectissime assimulaueris,quæ validius emissa,celeriter feruntur vibrata. Serratus pulsus est cũ alia pars arteriæ elata,alia minus,ob duritiẽ nimirũ ipsius esse videtur. Cæterũ pulsus hic etiã turbulenti quippiã possidet,ac citatus quidẽ est,creberq;,non semper aũt magnus. Decimũ genus pulsuum ex inæqualitate profectũ cõmemoratis succedit,quod ordine,& in ordinatione cõstat. Nam ordinatus & inordinatus inæquali in circuituum paritatem,& prorsus imparitatẽ diui so,ex vtraq; sectione originem tra hunt. Ex circuituum paritate ordinatus,ex absoluta vero imparitate inordinatus,etenim pulsus æqualis omnino est etiã ordinatus, siquidem subsequentia parem ipsum dicebamus,inæqualis aũt nõ oĩno inordinatus est. Si nãq; paritatẽ corrumpat,circuitũ vero seruet aliquẽ,vt, in eleuationis quantitate,verbi gratia, si duo magni, & vnus paruus sit,deinde rursus duo magni,& vnus paruus,atq; sic deinceps, vocabitur inæqualis quidẽ,sed ordinatus. At si præterquã quod paritatẽ corrumpat,ne ordinẽ quidẽ aliquem inæqualitatis conseruet, cũ inæqualis tum inordinatus talis est, similiter in aliis quoq; generibus se habet. Inordinatorũ quidẽ alii sunt ex toto inordinati, ne vel exiguum quendã circuitũ conseruantes,alii vero secundum circuitus ordinati. Quatenus.n. continuã ordinationẽ nõ habent,inordinati vocabuntur,quatenus autẽ diu circuitũ quendã tuentur, secundum circuitus,ordinati vocari queant. Exempli gratia,si cõtingat duos magnos fieri,duos item paruos,deinde tres magnos, & tres exiguos, quatuor magnos,& pares exiguos,& rursus tanquam reflectentes duos magnos,& duos exiguos,tres magnos,& totidem exiguos, & deinceps similiter. scire vero cõuenit,inter alios quidẽ cõtrarios singulos,quẽdã esse mediũ. Aequalis aũt & inæqualis mediũ nullũ, neq; ordinati,neq; inordinati,nisi voles secundũ circuitus ordinatũ mediũ dicere ordinati & inordinati. Cæterũ aliorũ oĩum medii, secũdũ naturã sunt,præterquã vehemẽtis & languidi, vt a nobis ostẽsum est. Inter hos aũt æqualis solus secundũ naturã est,reliqui præter naturã,inæqualis ordinatus & inordinatus. Hæc pulsuũ genera vniuersa sunt,& generales ipsorum differentiæ. Nõnulli vero his etiam alia duo annumerarunt. Primum a situ arteriæ sumitur, quatenus sursum, deorsum, dextrorsum, sinistrosum deducta esse videatur. Alterum quo maturius, aut tardius, ex quorum numero vn-

sint, & alia alia que valetudo. Ratio ẽ q; habitus corporis& valetudo non idẽ semper subiectũ habẽt. fluit .n. substantia absumpto cibo, & alia succedit. varietasq; cibi est, diuersitas aeris aquæ,et regionũ Ergo mõ fluminis labit sanitatis ipsius subiectum. alia igitur matutina valetudo et vespertina.

dosos turbulentosq; pulsus esse diximus, ac nos cōpendii gratia simplices solū differētias prodidimus. ex dictis autē si cōiūgamus has, facile erit etiā cōpositas inuenire. † Porro opportunū erit deinceps, causas quoq; pulsibus cōuenientes exponere, quas comitat etiā præsagiū ab ipsis desumptū, ac initiū a magnitudine capiemus, quoniā hæc aliis est manifestior. Magnus igitur pulsus redditur, vel ꝓpter vsum vrgentem, qui calor est in corde exuperans, externæ appetēs refrigerationis, & veluti euentilationis, aut propter corporis gracilitatē, vt posterius ostenditur. Porro augescit calor, aut ex causis naturalibus, vtpote ætate florida, aut puerili, aut simpliciter calida, anni tēpore, regione, & tēperamento calidiore. Aut causis nō naturalibus, veluti aere qui nos ambit calidiore, balneis calidis, exercitiis, cibis, vino, medicamētis calfaciētibus. Aut causis naturæ cōtrariis, puta intemperie calida, aut humorum putredine, aut ira, aut similibus. Discernes vniuscuiusque pulsum hoc discrimine, quod causæ naturales magnitudinē ipsius faciunt stabilē, & quæ difficulter mutari queat. Reliquæ vero, ex facili mutabilē, vt etiā manu adhuc admota frequēter, aut certe paulopost subsidat. Iā vero pulsibus, qui sane ob balineas calentes magni sunt, mollities quoq; accedit, quemadmodum iis, qui ob calidā & præsertim cum siccitate intemperiē magni existunt, durities. Exercitatis vero mediocriter, aut perfricatis, nec duri, nec molles sunt, medio statu præditi. Pectoris autē regio, multo calidior est, quod iā & iratis accidit. Ex cibo autē magis, aut vini vsu, aut ira, præter magnitudinē etiā vehemētia inest. Qui vero occultare irā studet, aut aliud quid præter medici permissionē factū, verbi gratia medicamē calidū sumptum, eundem medicum simulatq; manū attingat, interrogaatē celare volentes, iis præter manifestā quoque oboritur inæqualitas. Ad hæc ægrotantis mores & consuetudo nō mediocriter ad pulsus dignotionē faciunt. Cōsuetudo quidē, si medicaminū appetens sit si & rudis mores, si opinionis eximendæ peritus & callidus sit. Ex humorū putredine magnus, ad magnitudinē adhuc submissionē magis citatā habet. Verum ad magnū pulsum efficiendum, non solū vsus abunde est, sed etiā virtutis ministeriū desiderantur, instrumētiq; cōmoderatio inter siccitatē & mollitiem. Aucto igitur cordis calore propter quamlibet causam ex cōmemoratis, primū quidē magnus pulsus efficitur, vbi vero magnitudo vsui nō suffecerit, statim etiā celeritas ipsi accidit. At si ne sic quidem satis fuerit, mox frequentiam assumit, parui autem, tardi & rari pulsus, itidem a contrariis fiunt. Sed quandocunque a magno citato & crebro ad contrarios fit mutatio, vsu nimirum postulante, nō amplius id quod in pulsu primum factum est, id etiam pri-

Et ī hoc laborare industria medici debebit. dico in vtroq;, quia pleriq; alte ro contē pto alterum curare ægre possunt. spiritus quoque quēlibet animæ affectū sequuntur. & magis Physicus habebitur ille, qui tam apertum quam abditū corporis & animæ quamuis leue momentum considerabit.

mum cessat, verũ quod postea acquisiuit, id primum abiicit, statim quidem rarus euadens deinde tardus, postea quoq; exiguus. Sin autem tarditas paruitasq; accreuerint, e contrario raritas in crebritudinem transmutatur, vt per eam vt per eam vtcunq; vsui fiat abunde. Hæ igitur magnitudinis, celeritatis, frequentiæ, & contrariorum ipsis pulsuum causæ habentur. At iũgetur ipsis ea quoq; pulsus imminutatio, quæ vna solum distantia constat. Itaq; latitudo sola augetur, dum humiditas porrissimum, vel secundum naturam, vel etiam ab exterioribus causis redũdat, quemadmodum sublimitatis pulsus ob instrumenti mollitiẽ virtute ad hoc opitulante, longitudo a siccitate, & carnium circumpositarum emaciatu palam efficitur, reliquis distantiis collapsis. Non enim arteria lõgior, quam postulat natura fieri potest, ac proprie magis pulsum huiusmodi gracilẽ appellaueris, queadmodũ ipsi contrariũ secundũ latitudinem solã, & profunditatem adauctũ, amplũ. Cõtrariis autẽ horum affectibus pulsus nonnunquã incidit, & in aliqua, aut aliquibus distantiis prohibetur, humilis, aut arctus, aut breuis apparẽs, cũ talis non sit, sed ob pinguedinis cuiusdã, aut carniũ, aut membranarũ oppositarum crassitiẽ apparens. interim, etiam totus paruus videtur, cũ re vera paruus non sit, et languidus similiter. Quid opus est verbis, sæpe absoluta pulsus defectio quibusdam esse putatur in omnibus arteriis, cum vere non sit & maxime iis qui negligentius ipsum tangunt, sed cum motus ob carnium copiam delitescit, re vera obscurus existet. non enim extrema pulsus defectio homini potest accidere, quoad vita fruatur. queadmodum igitur rursus in locis excarnibus, etiam parui pulsus, magni esse videntur. Corpore itaque vehementer emaciato, arteria spinam perreptans, sæpe tangentibus abdomen, motum repræsentat, ac nonnulli etiam ex his, quæ prius in artubus non erant conspicuæ. Quamobrem omnibus causis diligenter attendendum censeo, ne dignotio ipsorum nos lateat. Pulsus autem vehemens virtutis robore efficitur, si nulla ex causis reliquis renitatur, vtpote vsus dissolutus, aut instrumenti durities. Languidus autem pulsus, imbecillæ virtutis & solius soboles est, aliud licet nullum adfuerit. Siquidem vehemens omnibus causis ad sui generationem indiget, languidum etiam sola imbecillitas efficit. Qui igitur per initia vehemẽs est, ætates, anni tempora, regiones, & temperamenta moderata comitatur, languidus immoderata. Porro qui a languore in vehementiam incidit, virtute vindicata ab imbecilliiate prius occupante efficitur. Vindicatur vero, aut ex his quæ in ipso corpore continẽtur, veluti humorum concoctione, vel excretione vel ira, aut ab exterioribus, nempe vino, cibo, exercitiis, ac aliis quæ in-

quia ad bene ordinandũ pluribus rebus opus ẽ ad destruendũ una sat ẽ. Arist.

aliis quæ intemperiem corrigunt. Vires dissoluunt, inedia, vigiliæ, vacuationes immodicæ, tristitia, curæ & dolores, maxime animæ defectionẽ inferentes, ac oĩa quæ intemperiem faciunt. Quidã vero ex rudibus ac inexercitatis, durum pulsum vehementẽ esse putauerunt, quod discrimen exercitatum, tum rõne, tum tactu, nunquã latuerit. Nã vehemens magna ex parte cum magnitudine in sublimitatem attollitur, tactum valide percutiens, durus magnitudinem nõ recipit propter arteriæ contumaciã, fit igitur durus, ob instrumẽti duritiem, quã refrigeratio immodica, aut siccitas, aut tensio ab inflãmatione profecta, aut conuulsio generat. Statim vero duritiẽ etiã paruitas, & celeritas nonnunquã, & frequentia magnitudinis loco propter vsum sequitur. Mollis pulsus, arteriæ humiditatis comes est, quã humidiorẽ reddunt ex iis quæ secundum naturam sunt, humectiores cibi, balnea frequentia, somnus multus, victus copiosior & animi oblectatio, ex his quæ præter naturã sunt, sopores, lethargi, aquæ subter cutem, & reliqua pituitæ vitia. Plenus pulsus, aut humorum copiam, aut ciborum aut vini potionis abundantiam indicat, quemadmodum vacuus contraria, aut enim inediam, aut vacuationem. Vbi calidius arteriæ corpus occurrit, multã in corde caliditatem, reliquo corpore refrigescente, aut conuulsoriam quãpiã arteriarum violento motu incalescentium, dispositionem fatetur. Archigenes vero tradit arteriæ locum proprie in catochis calidiorem deprehendi, quemadmodum in iis, qui cõuulsionem cum graui animi in somnum delatione quã cataphorã appellãt. At rhythmus, de quo disputatum est, si par sit motu & quiete, probam totius corporis tẽperiem præ se fert, quantum ad se pertinet, vel non magnam a bona declinationẽ, sicut in ætate puerili, & corporibus alioquin temperatis. Ac si longius quietis tẽpus fuerit eo quo motus peragitur, calorem præpollere notat, quemadmodum in ætate florentibus, & his proximis, veluti igitur in corporibus senilibus æquabiliter frigidis, diuturnius motionis tempus est quã quietis. Notare autẽ oportet rhythmi inæqualitatem mensuram esse eius quæ celeritate & frequentia consistit. hanc autẽ veluti materiæ rõnem ad rhythmũ obtinere. Iam vero deficientes, coincidẽtesq; pulsus fiunt, viribus oppressis, & veluti aggrauatis, sed coincidentes minorẽ offensam, deficientes maiorẽ significant, ac in vniuersum uirtus oppressa grauataq; pulsus mutat ad inæqualitatẽ inordinationẽq;, tum aliã quãlibet, tũ eã quæ vehementia & magnitudine constat. Ac ex myuris pulsibus genere duplicibus demonstratis (vel enim in systematica, vt vocãt, inæqualitate, vel in ea quæ vno fit ictu, deprehenduntur) deficientes quidẽ extremã virtutis internitionẽ notant, repetẽtes autem recur-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

rentesq;, & ipſi quidem imbecillem, ſed repugnantem adhuc reſiſtē
temq;, & renuentem indicant. in vno autem ictu myuri & inclinan
tes, quos ἐπινενευκότας vel περινενευκότας appellamus, maxime
iis fiunt, qui paulatim contabuerunt, inflammationibus non ſolutis,
præterea plurimis quomodocunque tabeſcentibus, dum partes quæ
circa arterias habentur, emarceſcunt. Porro inæqualiter citati & ca
prizantes, febriles potiſſimum calores comitantur. verum ſi pulſus
eleuationis principia diſſoluens, extremum ipſius acceleret, & ſub-
miſſionis initium, putredinem exuperantem notat, natura fuligino-
ſis recrementis excernendis incumbente. Sin autem e contrario ſub
miſſionis initium diſſoluerit, ad eleuationem vero magis inſtet, ca-
lorem præpollere ſcias, qui refrigerationē deſideret. Comitatur hæc
in febri etiam crebritudo plurima ex parte, interdū magnitudo quo
que, niſi virtutem inſtrumenti duritia impediat. Cum autem hæc in
arteria intenditur, & virtus non ſit inualida, pulſus fit qui a bis ferien
do Dicrotus appellatur. Porro vndoſus humidiores potiſſimū affe
ctus ſequitur, atque his magis aquæ ſubtercutem genus, quod Ana
ſarca vocant, item lethargos, & peripneumoniam. At cum virtus
diſſolui inceperit, ſed paululum adhuc reſiſtat, vndoſus in vermicu-
lantem decidit, vbi extreme collapſa fuerit, etiam hunc formicans
excipit. Hecticus autem proprie contabeſcentes & alioqui emar-
ceſcentes ſequitur. Conuulſorius fit, quum neruorum origo inflam-
matoria quadam affectione conflictatur, ſicut in phreneticis & acu
ta epilepſia correptis, quando etiam moriuntur, adhuc calentes, qui
hoc vitio ſunt occupati, contrario his modo quos ſyncope inua-
dit. illi nanque vehementer etiam frigidi, adhuc viuunt. Turbulen
tus autem pulſus efficitur, cum vſus magnam eleuationem requirit,
ac vitale robur eam poteſt creare, ſolum vero arteriæ corpus præ du
ritie in magnam attolli diaſtolen, vt in magnis inflammationibus,
obſtructionibusq; diuturnis, impotens refragatur. Pulſus ſerratus in
totum index eſt inflammationis, & præſertim partium quarun-
dam neruoſarum, quinetiam pleuritidi peculiaris eſt, remittens qui
dem, leni & ex facili concoquendæ, intenſus autem difficili, &
concoctu peruicaci, quæ cum imbecilla quidem virtute, ſubito
in periculum præcipitat, cum valida autem longo tempore con-
coquetur. Vel enim in vomicam tranſiit ſubinde, vel marci-
da tabes ipſam excepit. Iam vero ſciendum venit, inordinatio-
nem comitari inæqualitates. raro ſiquidem inuenire eſt inæ-
qualem pulſum, ordinatum. Minores offenſæ, inæquales pul-
ſus & ordinatos, maiores, inæquales & inordinatos procreant.
Hæ igitur ſimplices pulſuum cauſæ ſunt & præſagia. Ex his

minime vero pleuritidi proprius. habere Aldus videt.

etiam compositas, vt in sermone de differentiis ipsorum dicebamus haud negotiosum est inuenire.

†Rectior est hæc scriptura quæ in vetusto codice est. ἑξῆς δ᾽ ἂν ἀναλέγειν καὶ τὰ αἴτια τὰ τρέποντα τοὺς σφυγμούς. Porro opportunũ erit deinceps causas pulsum immutantes exponere, facile enim fuit librario scribere πρέποντα pro τρέποντια.

De deiectionibus. Cap. iii

ALuus optima est, mollis, cohærens, & eodem tempore quo in secunda valetudine assueuit, reddita. Talis nimirum est quæ leuiter russa est, simul & conuenienter spissa, non nimis fœtida, quæ talis non est, mala censetur. Quæ igitur colore similis cibo ingesto cernitur & tenuis, & non exuccata & celeriter descendens, cruda est. At mere russa, initio quidem biliosiorem morbum indicabit. sin autem in declinatione talis excernatur, corpus probe expurgari denũtiat, viridis æruginosæ bilis nota est. nigra, vel atræ bilis, vel sanguinis cuiusdam indidem adusti. liuida, refrigescere quodammodo, & emori non parum interiora significat. oleosa pinguisque, corporis pinguitudinem consumi innuit, queadmodum rursus viscosa, pinguicum sit deterior, animantis particularum consumptionem præ se fert. Nimis fœtida haud exiguam fatetur putrefactionem. Porro in omnibus hisce, si aluus qualitate cibo assumpto non respondeat eodẽ iam modo affectio quoque considerabitur. Omnium deterrima & pestifera, erit nigra, liuida, oleosa, celeriter transiens.

hæc fuse lateque apud Hipp. in pro nost. traduntur.

De vrinarum notis. Cap. iiii.

QVemadmodum in deiectionibus, ita in vrinis quoque regula sanorum vsi, de ægrotis indicia sumemus. Vrina igitur prestantissima est quæ sanis simillima. Talis nimirum est subrufa simul & subflaua. nimirum vero hæc & crassitiem moderatam habet. At cum triplex turbidarum vrinarũ sit differentia, (vel enim redditæ tales, paulopost subsidunt, vel consimiles perpetuo manent, vel puræ excernuntur, deinde vero turbantur) praua quidem existit tertia ordine dicta, moderata benignaque, prima, medio vtriusque consistit secunda, summe cruda est, exacte aquosa, veluti desperatæ cõcoctionis venosi generis accidens. Quando autem celeriter descẽderit, diabetes, vt Græci appellant, efficitur verum hæc sane inter vrinas crudas deterrima est succedit autem ipsi, tenui admodum & aquæ modo exalbida. Huic vicina est alia vrina, quæ multis in morbis apparet tenuis, admodum, & albæ propinqua. Subpallida vero hãc sequitur, quæ pallida quidem modo erit, & subrufa, cõcoquitur autẽ tam quantum ad colorem ipsius attinet. Tantum vero crassitie ipsam ab aquosa recessisse oportet, si probe concoqui debeat quantum

ná quæ bene

etiam

etiam colore, sin autem hoc secundum naturam adamussim seruato, subsidens album, leue, æquale, & copiosum reddit, exactæ nimirum concoctionis nota fuerit, largius autem crudum, humorem, expurgari signat. Iam vero si vrina crassa modice fuerit, habeatq; subsidēs aliquod, non cruda, iam ex toto erit. Si enim subsidentia parti farinæ crassiori, aut laminis similia, aut furfuri, aut nigra, aut liuida, aut viridia, aut fœdi odoris, habeat, præterquam quod quæuis huiusmodi in cruditate est, etiam mortis periculum alias ostendit. Porro boni coloris vrinæ quæq; simul, vel subsidētia alba, leuia, & æqualia repræsentent, vel nebulas quasdam similes, vel suspensa, omnium vrinarum sunt laudatissimæ, & præcipuæ, quarum subsidens, tale extiterit. Deinde commendatur vrina cuius suspensa huiusmodi cernuntur. Tertium bonitatis locum habet, cuius nebulæ tales apparēt. Ac, vt vno verbo expediam, quæ vrinis probe innatant, quanto inferius subsiderunt, tanto magis laudantur.

cōcoquūtur, crassescere docet Philosophus. 4. Meteo.

De sputi notis. Cap. xv.

Sputum subflauum, subrufum, leuiter spumans, & tenue, solam cruditatem, malum vero nullum insignius denuntiat. At syncere flauum, rufum, spumosum, viride, glutinosum, rotundum, atq; his adhuc magis nigrum, prauum est. Etenim præter sanguinem, quisquis alius humor syncerus est, prauam ostendit affectionem, caloris flammei sobolem. Cruenta igitur sputa mediocria sunt, flauæ, aut nigræ bilis, difficilia. Cæterum quomodo ipsa ædantur, inspicere simul expedit. Nam si prompte excreentur, liquido constat talia quidem esse salubria. contraria vero periculum testari. absolutam itaque concoctionem fatetur sputū leue, albū, æquale, & substantia neq; liquidum, neque valde crassum. Summæ ver o cruditatis nota est, si nihil prorsus expuit. At si expuat quidē, sed tenue, lāguidæ cōcoctionis argumētum est, Sin autem syncere rufum prodierit, aut flauum, nihil boni pollicetur. Si liuidum, aut æruginosum aut atrum, summā pernitiem portendit.

Sputa, egestiones, vrinas, Symptomata maxime obseruabant antiqui, de pluribus parū soliciti erāt. Arist. tñ ī libello de spiritu q̄dam tangit.

De febribus diariis dignoscendis curandisq;. Cap. xvi.

Diarias febres, vrinarum in primo die concoctio, calorisq; suauitas seu propria ipsarum & inseparabiles notæ testantur. Verum a prima febris solutione, certiorem habiturus es earum cognitionem. Quippe arteriarum in hac motus ei qui in secunda valetudine fuit, ex toto respondet, cum nulla ex al iis febribus in naturalem statum reuertatur. iam vero quod facile morbum fert æger, maximū & id indicium est. Opportuni sunt id genus febribus, in quorū corpore quod defluit, halituosum non est, sed mordax & acre fumi, instar. Hi autem sunt calidi & sicci tēperamento, breuiter biliosi, quos

A nimia solicitudine aī corporisq; la-

boribus oriri generatim febris solet.

πικροχόλους Græci vocant. qui igitur ob laſſitudinẽ febricitarunt, pinguiter ſimul ac molliter fricandi ſunt, in balneumq; ducendi. Quibus ſiccitas febrem intulit, fricandi hi quidem minus, ſed lauandi ſunt liberalius. Quos curæ mœrores, vigiliæ & ira exercuerunt, lauare quidem non ſubinde oportet. verum oleo copioſiore tepido, cui minime aſtringens vis inſit, tum paululum fricare, tum ex conſuetudine lauare conuenit. Ab inſolatu vſti, protinus ab initio refrigerationem deſiderant, tum crebriorem lauationem, minime vero aut oleum largum, aut crebram frictionem. Sint autem quæ refrigerent & roſaceum & omphacinum ſine ſale confecta, eadem vero ſincipiti vehementer refrigerata ſuperfundere oportet, & vbi febris inclinauerit, in balneum æger ducendus eſt. Si quis ex frigoris iniuria febrim cõcepit, etiam is in remisſione lauandus eſt. At ſi cum grauedine, & deſtillatione febriat, priuſquam hæ concoquantur, lauationi non committetur. Porro qui ex æſtu Solis febricitant, ĩj, etiam cum hæc adſunt, lauandi ſunt, qui autem ex frigore, iis quoque caput mediocriter calefacientibus perfundendum eſt, cuiuſmodi irinum eſt, & nardinum vnguentum. Verum in quibus meatuum conſtipatio febrem excitat, his conuenit ex aqua dulci, & temperata lauatio, tum frictio, quæ rarefaciat, & exercitationes modicæ, victuſque bonis procreandis ſuccis idoneus. At cui propter inediam, febris contracta fuerit, ei opus eſt ſtatim, vbi prima acceſsio remiſerit, in balneum perduci, & tepente oleo largisſime perfundi, tum molli manu perfricari, diutisſime in calidi ſolii aqua immorari. Simulatque exierit, ac ſeſe recollegerit, denuo balneum ingredi, poſtea aquam calidam potare, mox ptiſanæ cremorem, deinde lactucam aſſumere, & aliquid piſcium eorum qui molli ſunt carne, ex albo iure. Omnium vero communis eſto victus ſpecies, quæ & boni ſit ſucci, & concoctu facilis, & quæ nuſquam exiguis cutis meatibus inhæreat. Vinum propinetur & aſpectu, & viribus aquoſum. Oportet autem in primæ febrium acceſsionis inſultu nonnunquam aliquos horum nutrire, in quibus corporis intemperies ad calidius, ſicciusq; tranſiens, febres accendit. Qui ob bubonem hoc eſt inguinum inflammationem febrim conceperunt, ne medicum quidem interrogãt quid ſit faciundum, ſed vlceri, quod bubonis occaſio fuit, proſpicientes lauant, vbi acceſsio declinauerit. Cæterum a vino ipſi ſunt arcendi, donec inflammationes inguinum fuerint ſolutæ, & tenuiore victu enutriendi.

Febricitantes quoque ſomnolẽti dicunt eſſe.

De putridarum febrium agnitione. Cap. xvii,

PVtridæ febres dignoſcuntur eo quod nulla ipſas exterior cauſa præcedat, item quod a rigore incipiant, neque inſolatu, neque ve

hementi frigore prægreſſo. id quoq; peculiare eſt febrium putridarũ indicium, ſicut & pulſuum depreſsio. Nominant ſic, cum incipiente acceſsione perexiguos quidem ipſos & inæquales obtinent, hoc enim ſingulariter huiuſmodi febrium eſt proprium. maxima autem putridarum febrium nota eſt etiam qualitas caloris, qui fuliginoſus adeo exiſtit, vt manum erodat. Similiter ad ipſas proprie ſpectat etiã vrinarum cruditas, & obſcura concoctio. Magnum vero & notabile concoctionis indicium, in primis vrinis nunquam eiuſmodi febres repræſentant.

Curatio febrium putridarum. Cap. xviii.

SI vires ſint validæ ei qui ex putredine febricitat, ſanguinem dimittes protinus, modo cruditas in ventre non exiſtat. At ſi vires imbecillæ, aut ætas prohibeat, ſanguinem non detrahes, a cuius vacuatione, putrida per vrinas, aluum, & ſudores expurgare conuenit. Sin autem ſponte ſua nonnunquam impetum ad os ventriculi capeſſant, etiam per vomitum, alioqui non oportet ea præter naturam irritare, cæterum deligi materiæ debent, quæ ſine calefaciendo ſiccando q; valenter, prædictas vacuationes moliri poſſunt, veluti ptiſanæ cremor, aqua mulſa, oxymeli, & apomeli, apii q; radix in aqua pota bili incocta. Cum aluus nihil deiicit, ex aqua mulſa cum oleo clyſte re ducenda eſt. verum totum corpus rarefacere prius non expedit, quam vacuatum fuerit, vbi vacuaueris, rarefacias vtique licet, medicamento tepido calore prædito, quale eſt, quod ex chamæmelo conficitur. in hoc tempore vinum aquoſum potui datum, vniuerſas promouet vacuationes, eiuſdem facultatis eſt temperatum dulcis aquæ lauacrum. Quod ſi vero febris magnitudo obſtiterit, neque vino vtẽdum, neque lauacro, neque vnctionibus rarefaciendi virtute præditis, ſed aqua frigida his in febribus cõmode bibitur, niſi quid & hanc prohibeat. Ergo ſiquidem & vires robuſtæ omnes fuerint, & febris ardentisſima, & concoctionis ſigna plane euidentia, frigidam cum fiducia exhibebis. Præterea ſi bona corporis habitudine ſit æger, tũ ſtatus cœli calidus ac ſiccus, etiam ſi in frigidam natationem hunc dimittas, haud quaquam lædetur, ſin autem mediocris exiſtat febris, & vires inualidæ, ſed cum notis concoctionis, iis qui ita habent balneum prodeſt, & vini potio. Tum vero ex vnctionibus eæ quæ rarefaciunt.

qa quo natura vergit &c.

† attẽdẽdũ ĩ primis a medico diligẽter eſt, q̃ ſõnia ægrotantes viderĩt. id. n. atti prodeſt plurimum.

De tertianarum agnitione. Cap. xix.

TErtiana febris cum ſit flauæ bilis commotæ ſoboles, protinus ab initio rigorem, haud exiguũ infert. hoc diſcrimine a quartanæ rigore variat, quod pungere videatur, & cutem conuulnerare. In quartanis autem, acceſsionis inſultus vehementem perfrictionem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

de causis aūt periodisq; febriū vide Gal. ĩ sua discipli na. et Alexā. Aphr. in probl. et Proclū ĩ Timæo. ubi planetis ad scribit succos ipsos & eorū qualitates. sed res cognitu difficillima est. Dicit voce oĩum inter animātes & caprā & leonē eē sine febri nunquā.

habet. Quotidianas vero nequaquam rigor præcedit, sed solum per frigescunt. Cæterum tertiana etiam exactum pulsuum ordinem obtinet. sitis vero vehemēti in statu affligit, & hominem perurit, ac paulo post consistit, calorq; æquabiliter per omnes corporis partes diffunditur. Et si manum iniicis, primo quidem contactu, calor copiosus & acris occurrit, veluti cum vapore quodam erumpens, sed paulo post a manu remanente vincitur. Vbi potione æger fuerit recreatus, statim copia vaporis calidi per cutem emergit, sudorum nuntia. Bilis vomitio superuenit, aut aluus soluitur, perq; vrinam biliosa redduntur. Præterea ad integritatem tertiana desinit, vbi accessionis tēpus, horarum non plurium duodecim expedierit. Febrem igitur quæ intra duodecim horas terminatur, exactam tertianam nominamus, quæ vero diuturniorem accessionem habuerit, illam simplici vocabulo tertianam nuncupamus. quæcunque autem longissime productam accessionem seruauerit, exiguum vero interuallum, hanc rursus extensam tertianam dicimus.

Curatio tertianæ. Cap. xx.

EXquisitam tertianam, vt quā flaua bilis procreet, humectare oportet ac refrigerare. & sane quod in ventriculum confluit, vomitionibus, & inferius elicere. Item per vrinas, & sudores deducere idipsum conuenit. Aluus itaq; mollibus clysteriis euocatur, vrina potionibus, in quibus apium, & anethum maduerunt, & si concoctionis signa deprehenderis, magna iam confidentia etiam absynthium dabis. Balnea vero ex aqua calida potulenta conueniunt, quibus neq; nitrum, neque sal, neque sinapi adiici, sed ægrum oleo quam maxime calido perfusum in solium descendere oportet. At qui balneis admodum gaudent, eos etiam si bis die laueris, haud peccabis. Vbi vero concoctionis notas perceperis, tunc, vel si sæpius laueris, nihil offendes. Porro vinum priusquam morbus concoquatur, ex toto circuncidendum est. simul atque vero concoqui inceperit, tenue, aquosum, modicum, primo die exhibendum. Cibi humectantes, refrigerātesq; vtiliter assumuntur. A melle abstinendum, sinapi, salsis & acribus omnibus. vinis autem admodum vetustis, & natura calidis. Cæterum nihil miri est, si in hominibus primū exercitis, inediamq; expertis, nunc autem ordine conuerso otiosis ciboq; vsis pleniore, bilis maxima ex parte mixta pituitæ reperiatur. Cuius rei gratia cōplures tertianæ, aut citra rigorem fiunt, aut perexiguus ipsis, oboritur, vnde etiam animaduersionem propriam desiderant. Neque enim balneum, neque cibus aliquis liberalior tertianis spuriis ante concoctionem conuenit, quoniam ne panis quidem micæ, oua, & consimilia.

Curatio tertianæ nothæ. Cap. xxi.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

LAuare in tertianis spuriis per initia salubre non est, sed quando iã concoctionis notæ apparent, neque cibum quotidie exhibere, sed alternis diebus abunde est. Quies autem & præcordiorum fotus ipsis conducit tum sorbitiones concoctu faciles & clysteres aluo indíti non admodum molles. Atque si sanguinem detrahere opus est neque hoc omittere oportet. Tota vero victus ratio erit non quæ refrigeret in totum humectetq́; verum etiam modus aliquis qui magis incidat ac calefaciat adhibeatur. Maxime vero conduxerit ipsis ptisanæ cremor pipere iniecto. vel hyssopum quoque nonnunquam vel origanum vel spica nardi aquæ mulsæ admista incoctaque potui exhiberi & alia quæ vrinæ ciendæ sunt præterquam ea quæ vehementer calefaciunt exiccantque. Potissimum vero absynthium post septimum diẽ porrigi debet. Iam & oxymel epotum multis fuit auxilio. ad hæc nonnulla ex his quæ molliter ventrem subducũt. Porro vomitus secundum cibum iis quibus hæc febris in vetustatem incidit vtilissimus est.

Quartanarum cognitio. Cap. xxii.

QVartana inuadit multa cum perfrictione vt quæ ex frigido humore atra bile originem trahat. Calorem vero feruoremq́; febrilem tertianæ modo non obtinet, imo nec bilis vomitus eam comitatur. Adhæc si vrinæ tenues albæ & aquosæ fuerint quartana erit febris. Eximia vero ipsius nota est pulsus exiguus & rarus. Cæterũ in autumno potissimum incipit erraticis superueniens febribus ac nonnunquam in forma eius potissimum subsistit quæ quarto die reuertitur, aliquando etiam plurium dierum interuallo iuxta quosdam circuitus accessionem habet.

Curatio quartanarum. Cap. xxiii.

QVartana laborantes leniter tractandi sunt neq́; medicamento vllo forti sollicitandi neque vacuatione, nisi forte sanguis vehementer exuperare videatur, cum venam dissecare conuenit. Victus eis offeretur optimus, qui non inflet, & venter his quibus vti cõsueuit, emolliri debet. Quod si hæc nihil proficiant, clysteribus per initia quidem mollibus, deinde vero acribus vtendum est. A suilla carne prohibeantur ægri, atq́; ab omnibus cibis qui glutinosi, ad exitũ tardi sunt, tum qui refrigerant corpus, siccantq́;. Vinum vtile est tenue, album & modice calidum. Item salsa & sinapi ex vsu sunt, tum per dies aliquot assumptum medicamentum diatrion pipereon, idest quod triplici constat pipere, vel quod diospoliticon appellant. Iam & piper solum recte ex aqua quotidie sumitur. In morbi statu victus ægro tenuissimus præcipietur, statim vero etiam vt diu coquiescat, iniungendum est, tum visceribus prospiciendum per ea quæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

emolliunt, relaxantque. In securis diebus medicamenta conferunt, quæ vrinam cient. atque si concoctionis notæ apparuerint, cum fiducia tunc quoque iis vti expedit, quæ atros humores vacuant, idque non semel duntaxat, verum etiam sæpius. Porro secundum validam purgationem, & medicamentum quod viperis constat, exhibetur, & alia quæ ad eiusmodi febres commendantur, inter quæ est & nobis familiare, omnium probatissimum, quod succum cyrenaicum recipit.

φάρμακον δι' ἐχιδνῶν

Quotidianæ agnitio. Cap. xxiiii.

QVotidiana haudquaquam cum rigore primo statim die inuadit, sed procedente tempore perfrictio magis quam rigor oritur. Aegre vero incalescit, & diuturnum habet incrementum, imo neque adurit ægros, neque multum, & crebro spirare compellit, neque efflare, vel frigidam bibere. pituitosi autem vomitus hic accidunt, & quæ per aluum vacuantur, frigidiora, crudiora, aquosiora cernuntur, totum corpus crudis humoribus redundat, sudores minime primis diebus erumpunt, neque ad integritatẽ venitur, cutis ægrotantibus albicat, vrinæ vel tenues sunt & exalbidæ, vel crassæ, turbidæ & rubræ.

Curatio quotidianæ. Cap. xxv.

QVotidianam curantes, oxymelite primis diebus vtimur, tum iis quæ vrinam probe eliciunt, ac vniuersa victus species incisoria esto, circa statum vero ventriculi habenda est ratio, præsertim ipsius orificii, deinde ægris iubendum est, vt a radicula & cibis assumptis vomant. Itidem vtantur iis quæ pituitam subducunt, idque tamdiu quam febris cessauerit.

De hepialo febri & rigore qui ægre potest excalefieri. Cap. xxvi.

SI vitrea pituita, quæ omnium aliarum frigidissima est, nondum putrefacta toto in corpore exundauerit, rigorem qui ægre excalfieri potest, sine febri excitat. In febribus enim, quæ humoris vitio accenduntur, putrefactio maxime febrilem calorem suscitat. At si tota hæc pituita putruerit, quod tamen raro fit, ob immensam frigiditatem quotidianæ febris causa redditur. Quando vero non tota æqualiter, sed ex dimidio ipsius putrida fuerit, aut aliquæ ipsius partes, nonnullæ vero non putruerint, Hepialum febrem hanc facit, in qua simul & rigent, & febricitant. Particulæ quidem humoris eius nec dum putredinem expertæ, omnibus venis, vel etiam reliquo corpori communicatæ & sparsæ, rigorem creant, putrefactæ vero febrem accendunt. † Dicta est autem Hepialos per translationem a sale, dico autem mari, quod tranquillum quidem apparet, in principio au-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tem difficile turbulentumq; erat. Vel ab Hepios, quod est molliter & alexnin, quod signat calefacere, quasi dicas, quoniam blande & leniter calefacit. At que hæc febris cum ex quotidianarum genere existat, vt pote ex pituita nascens, illarum curationi subiicitur speciali, nisi quod tanto commemorata quotidiana calidioribus magisq; incidentibus presidiis indiget, quanto etiam pituita frigidior illa existat. Hepiali uero rigor multo magis calefacientia requirit. Itaq; medicamentum ex triplici confectum pipere, ex calaminthe prætererea, & quod liquore cyrenaico constat, his sunt accommoda. Item ex castoreo. similibusq; præparata remedia conueniunt. Latius autem diffusiusq; explicatam curationem horum reperies in capite quadragesimoquinto de rigore & perfrictione. Insuper Lypyrieæ & Tiphodes, quæq; præter commemoratas febres dicuntur cum sint ex relatarum numero, etiam curationes, tum in illis expositas, tum exponendas postulant.†

† Locus hic multo rectius in libris manuscriptis quam impressis, quos interpretes sequunt̃, exaratus est. Sic enim legitur in antiquis cod. λέγεται δὲ ἠπίαλος ἢ ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς ἁλὸς λέγω δὲ θαλάσσης, ἠπίας μὲν φαινομένης, χαλεπῆς δὲ κατὰ τὰς ταραχὰς αὐτῆ ὑπαρχούσης non κατὰ τὰς ἀρχας. quibus uerbis significatur mare esse molestum & difficile cum turbulentum est & agitatur.

De febribus continentibus Cap. xxvii.

Continentes finitimæ sunt singulis intermittentibus, tertianæ quidem exactæ ardens, quæ causos dicitur, quotidianæ, ea quæ singulis diebus accessionem habet, non autem ad integritatem desinit. Sic etiam quartanæ, ea quæ quarto die accedit. Exactus nanque causos, cum omnes alias exquisitæ tertianæ notas seruet, hoc solo discrimine variat, quod non cum rigore inuadat, neque ad inregritatem ueniat. Qui singulis diebus acces sionem obtinet causos, omnes similiter exactis quotidianis notas præse fert, quod autem ad integritatem non peruenit, hac re a quotidiana specie consimili differt, ea ratione & quæ quarto quoq; die accessionem habet, verum ad integritatem non cessat, finitima est quartanæ. Continens itaque febris est, quæ non ante ad integritatem terminatur, quam ex toto fuerit soluta. Quum autem ne declinatio quidem accidit. quæ sensibus queat percipi, hæc quoque ex ardentium genere habetur, sed acumine ab ipsis variat.

Agnitio febrium continuarum quas synochos græci vocant, & curatio cap. xxviii.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ontinuarum febrium, synochos græci appellant, origo ex sanguine est, nunc efferuescente, nunc putrefacto propter obstructionem. Quapropter accessio ipsis adusq; finem vna est. Indicia vero sunt, pulsus maximi vehementes, citati, crebri, æquabiles, nō mordaces. Vrinæ non multum adeo a sanis recedunt. Curatio est, sanguinis quousq; deficiat anima, dimissio. Qui si non fuerit detractus, febricitantes in summum veniunt discrimen. At si quid per venæ sectionem vacuare prohibuerit, aliis vti remediis oportet, quæ meatus recludunt, copiam materiæ vacuant, & febrium feruorem leniūt. Cum autem euidentes humorum concoctionis notas in ipsis videris, neque in principe particula inflammatio quædam, aut tumor œdematis speciem repræsentans, aut scirhus fuerit, neque particula aliqua adeo frigida, vt in hanc noxa procumbat, cum fiducia frigidam propinato, maxime si æger eius potioni assueuerit.

Ardentium agnitio. Cap. xxix.

Rdentibus hæc superueniunt, arida lingua, aspera & nigra, vẽtris rosio, dejectiones pallidæ, sitis vehemens, vigiliæ, nōnunquam etiam delirium.

Ardentium curatio. Cap. xxx.

Orum alterutrum fieri necessarium est. si perfecte morbus solui debet, aut biliosos excerni humores, aut eosdem extingui. Excernuntur itaq; per sudores, vomitiones, & imum ventrem. Extinguuntur autem frigidæ potu, quo nos vrentes febres, causos appellant, ex toto curauimus. Sustinere eos qui his cruciantur, nō aqua sola conuenit, neq; mulsa duntaxat, verum aquosa mulsa exhibita. Nā qui huiusmodi morbis conflictantur, sola potione sustentandi sunt. Porro balneum illis solum vsui est, qui citra tumorem inflammatorium, aut erysipelatium, ardenti febre laborant. Quod si vero concoctionis notæ percipiantur, multo magis ipsis conducet. Qui ex salso humore, febrim ardentem conceperunt, his est inutile. Verum iisdẽ ptisanæ etiam cremorem cibi loco offerre conuenit.

Febrium quibus ex affectu erysipelaceo origo est, curatio & agnitio. Cap. xxxi.

Ebres quæ ex Erysipelaceo viscerum affectu procreantur, his notis agnosces. interna feruent immodice, dolor vrget vehemens, præterea sitis excruciat, & ardor immoderatus. Summatim ex indiciis accerrimæ bilis cum pauco sanguine putrescentis deprehendes. Hunc in modum curabitur. A balneo in totū abstinere decet. Aqua frigida per morbi statum vehementi, hoc est frigidissima vtendū est, per initia non item. Extrinsecus vero refrigerantia imponentur, & si nihil hæc promouerint, etiam intro eadem sumere ægri cogentur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Maxime ipsis conueniunt lactucæ, & quæ parem his facultatem obtinent. a foris & ipse lactucæ succus idoneus est, adeoq; intybi & semperuiui, & reliqua refrigerandi virtute prædita. sed præstantissimo parte plurima vtimur. Nam liquorem refrigerantis alicuius expressum pilæ cum portulaca iniicimus, deinde contusa exprimimus. cum vsus exigit, modico polentæ mixto hæc in aqua frigida mersa, refrigeramus. Linteum vero duplicatum in ea intinctum extrinsecus, aut vbi calor sentitur, præcordiis obtendimus, non diu adhærere sinentes, verum aliud frigidum eius loco applicantes. Iam vero & oleum omphacinum medicamini nonnunquam miscemus.

Hecticarum febrium agnitio. Cap. xxxii.

Hectica febris non in humoribus, & spiritu solum, sed iam partibus etiam solidis consistit. Hæc absque dolore consistit, & qui ea detinentur, nequaquam febricitare se existimant, neque enim calorem percipiunt, cum vniuersæ ipsis particulæ æqualiter sint excalfactæ. Duplex hecticarum febrium species est, prima ardentibus magna ex parte superuenit quæ prorogantur adeo vt tempore corporis ipsius cordis madorem absumant, vel etiam multo adhuc permanente. Quæ vero manente etiamnum humiditate fiunt cordis corpus occupantes, inde potissimum accenduntur, Vnam sane ipsius generationem prodidimus. Reliqua vero est cum statim ab initio inuadit, primam originem diariis similem, ex mœrore, ira, lassitudine maiore, vna cum exustione in sole, sortita. Hæc igitur non difficulter cedit remediis. Quæ vero ex ipsis in marcorem qui Græcis, dicitur μαρασμὸσ deuenit, omnē respuit curationem. Atque hæc sane cognitu est facillima, oculi siquidem præter modum concaui eam testantur, & lemæ ipsis inhærescentes aridæ, tum dispositio quædam squalida, viuidi ipsorum coloris flos emarcuit, frons sicca est & intenta. Quinetiam conniuent plurimum, hac occupati, quemadmodū dormiturientes. verum affectio, somnus non est, sed vigilandi impotentia, tempora collapsa sunt & quid enim aliud præter ossa & cutem solam habent? Nam si denudatis ipsis ventrem inspexeris, neque intestinum neque viscus vllum superesse tibi videbitur, præcordia sursum conuelluntur, & cutis ipsis extrema reficcata est, pulsus gracilis, creber & durus. Caliditas autem primo occursu languida, paulopost acris & rodens erumpit. quousque igitur humiditatis aliquid reliquum est, hectica solum febris dicitur. Cum vero periclitatur, ne nihil amplius humoris supersit, absolutus iam marcor constituitur.

alit. Hāc igitur curare difficile est.

q̄a cōuelluntur mē bra ad suū quodque principium Gale. & Hippo.

Hecticarum febrium curatio. Cap. xxxiii.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

HEctica febre laborantes, statim ab initio nutriri desiderant, humorum rodentium gratia. Maximum vero remedium huius est, victus humectans. Conuenit igitur quam maxime ptisanæ cremoris halicæq; sorbitionibus, & pane præterea adiecto ægrum nutritum, moderato frigidæ potu curare, si neque inflammatio quædam, neque humorum putrefactio subest, atsi magnam inde offensam fore coniecturaueris, frigida abstinere oportet, extrinsecus autẽ impositis, quæ refrigerant auxiliis, uti. Balnea vero hoc morbo obnoxiis, quolibet tempore sunt idonea.

De semitertianis. Cap. xxxiiii.

QVãdoquidem tertiana cum rigore, quotidiana vero citra illum inuadit, quæ ambarum mistura constat, horrorem inducit, quia minor quidem res est rigore, maior autem perfrictione. Quapropter cum horror æquali ab vtrisque extremis interuallo, medium amborum rigoris nimirum & frigoris occupet, quod contemperatis inuicem extremis accidit, non abs re nomen huiusmodi febri semitertianæ indiderunt. Porro duplici modo generatur. vel enim duæ accessiones in idem tempus concurrunt, vel statim ab initio ambæ inuicem iunguntur. Quando igitur tertiana præpollet, magis horrifica febris efficitur, & rigoris etiam nonnihil per accessionem assumit. Protinus autem talis calidior est & ardentior, tum vomitionẽ quandam bilis, aut deiectionem, aut madorem adfert. Quando altera pituitosa superat, perfrictiones quidem summa exercent, pauci vero horrores, neque tamen sitis, neque ardor in his affligit. Cum pares magnitudine sunt tertiana intermittens, & quotidiana continua, insultus quidem accessionis cum horrore accidit. At cum ex pituita proueniens febris præcelluerit, depressiones pulsuum fiunt, & horrores. Si vero calidior præualeat, subito ac vna vice incalescunt. Talis sane est exacta semitertiana, ex æquiualente duarum febrium, puta tertianæ intermittentis & quotidianæ continuæ temperatura proficiscens. Non exquisita vero vel bilem largiorem, vel pituitam causatur, quæ iam magis etiam curationi renititur, cum modicus humor a copiosioris dominio artisque auxilio expedite vinci possit. Si.n. pituita sit superior, præsidiis maxime vtemur quæ in quotidiana exposuimus, sin autem flaua bilis, iis quæ in tertiana comprehensa sunt, In totum ei quod vrget incumbentes, sed ita, ne alterum prorsus negligamus.

De morbis publice grassantibus. Cap. xxxv.

PVblice grassantes communesq; morbos nominant, qui multis simul obueniunt quorum vt generatio, sic etiam causa commu-

nis est. Cibique igitur communes praui, illiusmodi morbos communes pariunt, item aquæ vitiatæ potio exercitia immoderata, labores quibus quisque assueuerat omissi, inedia, repletio, idque dum fames grassatur, aut fœcundus annonæ prouentus est. Item regionum naturæ, communes subinde morbos intulerunt, quæ nonnunquam palustres sunt, aliquando barathrum habent vicinum, quod vaporem exitiosum prauumque exhalet. Hæc quidem non continue accidere consueuerunt. †aer vero nos ambiens, temperamenta corporum commutat, vel calidior impendio, vel frigidior, vel humidior euadens, siquidem in alias causas neque omnes simul incidimus, neque eis toto die immoramur. aer autem quoniam omnibus circunfusus est, & per inspiratum attrahitur, vt animalium corpora, pro temperamenti ipsius immutationibus simul afficiat, necesse est. Qui igitur hæc intelligit, non solum morbos ex vnoquoque aeris statu futuros præsagiet, sed etiam ne fiant prohibebit, contrarium immoderatis circunflui aeris temperaturis victum accommodans. Itaque corpora morbo alicui ex propria intemperie vicina, hæc a simili circundantis nos aeris temperamento deprehenduntur. Quæ contrariam cœlo temperiem obtinent, præterquam quod nullam offensam experiuntur, etiam meliora fiunt, dum repugnans aeris immoderatio temperamenti immoderationem punit. ac qui hoc nouit, secundam valetudinem tuebitur, contraria corporibus inducens, nunc refrigerantia scilicet, nunc calida, aqua quidem superinfusa refrigerans, itidem ocio, ciborum inedia, & potu largiore, calefaciens autem, operimento, laboribus, cibo liberaliore, & interdum parciore. Præterea lignorum aceruatim cõstructorum incendio haud mediocriter aerem ad calidum & siccum mutaueris, si tunc humidus fuerit, quo modo Acronem agrigentinũ factitasse ferunt.

aeri plumũ attribuit, ex quo & θεῖον Græce dicebat.

id quoque Hip. & Gal. fecerũt pestẽ abigẽtes et Empedo. Hip. artoxersi, peste laborãti auxiliari noluisse tradit.

† In antiquo codice hac aliquanto explanatiora sunt in eo enim hæc verba ita leguntur. ὁ δὲ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ, τρέπει τὰς κράσεις, ἤτοι θερμότερος ἀμέτρως, ἢ ψυχρότερος, ἢ ξηρότερος, ἢ ὑγρότερος γινόμενος, Idest, Aer qui nos circunstat vel calidior, vel frigidior, vel siccior vel humidior temperamenta immutat. Quam huius loci veram esse scripturam vel ex iis quæ de eadem re scribit Aetius intelligi potest.

De pestilentia ex commentariis Rufi. Cap. XXXVI.

Pestilentiæ grauissima omnia superueniunt, nihilque in hac sicut in aliis morbis singulis occultatum. Etenim deliriũ accidit,

Pestilentia pisces carent.

& bilis vomitio, præcordiorum intentiones, labores, sudores largi, extrema algent, alui profluuia vrgent biliosa, tenuia & flatulenta, vrinæ cernuntur aquosæ, tenues, biliosæ, nigræ, mala habent subsidentia, suspensa pessima, nares destillant, pectus ardet, lingua torrida est, siticulosa, remissa, torquent vigiliæ, conuulsiones uiolentæ, aliaq; multa praua. † At si quis pestem venturam prænoscet, ex maligno rum anni temporum, & vitæ studiorum ad sanitatem haud conducentium animaduersione, aliorumq; animalium præcedente interritu, his apud se consideratis, & illud præterea perpendito cuiusmodi sit præsens anni tempus, qualisque vniuersus annus. Inde si quidem qualis victus ratio esse debeat optime deprehendes, vtpote cum anni tempus, si quidẽ recte ortum est, ex sicco humidum nunc euaserit necessum est victus ratione desiccare, vt humor superfluus absumatur. item ventris quoque habenda est ratio. Quibus superior ventriculus pituitam continet, vomitionibus sollicitare, quibus autem sanguis inundauerit, secare venam oporret. Iam per vrinas purgatio, aliæq; & totius corporis, proficiunt. Quod si etiam æger ardore æstuet, & flamma vsque ad pectus pertineat, haud abs re fuerit refrigeria pectori applicare, & potionem frigidam offerre, idq; non paulatim nam magis hoc pacto incendit verum vna vice ac semel vt flammam extinguat. In quibus autem ardor interiora occupat summa vero inalgescunt cutis in superficie frigida percipitur præcordia contrahuntur, venter colliquata partim supra partim inferius transmittit, vigiliæ vrgent, mens desipit, lingua est aspera, hi calefacientia requirunt remedia ut calor per totum corpus distraharur † ac si alio quopiam modo ab internis foras poterit elici. Iam vero & hæc potio vtiliter præsumitur. Aloes partes duæ guttæ ammoniaci partes duæ myrrhæ pars vna. Hæc in vino odorato contrita instar dimidiæ fabæ exhibentur nimirum quotidie. Haud noui, inquit Rufus qui hoc potu pestem non superauerit. Hæc quidem Rufus memoriæ prodidit. Galenus autem tradit ad pestilentiales putredines bolum armeniacum salubriter potari. Simili felicitate etiam Theriacem ex viperis magnam prodesse. Etenim in pestilentia quæ Romam internecino morbi genere depopulata est, omnes quos nullũ ex his medicamentis adiuuit, interisse scriptum reliquit.

[In margine:] mũditiẽ adhibendã ĩ peste ante oĩa docet Ho. i. in iliadis. λαούς δ᾽ ἀτρείδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν

[In margine:] purgari ãt populos iussit atrides. præcedere quoq; interitũ aĩaliũ et ipse docet.

[In margine:] magis ĩcẽdit tãq̃ si calci exiguã aquã sup fuderis, calx q̃si ardescet.

† Simplicior & meo quidem iudicio huius loci sensus verior est in exemplaribus manu scriptis. Sic enim habent. συνείδοι δ᾽ ἄν τις μέλλοντα ἥξειν τὸν λοιμὸν προσέχων ταῖς τῶν ὡρῶν &c. id est conspiciet autem quispiam futuram pestilentiam si attente consideret temporum &c.

† Quod est in impressis κάτωθεν in manu scriptis magis expla

[In margine:] oĩa quoq; afflata fulmine pestilentia sunt. ita fulmi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

natum est ἐκ τοῦ βάθους id est ex profundo.

De iis qui ex redundantia crudorum humorum synco pe periclitantur. Cap. xxxvii.

ne gelatũ vinũ demẽtes facit potatores.

NOnnulli febricitare incipiunt vbi magnam crudorum humorũ copiam ore ventriculi simul offenso, congesserunt. His & præcordia inflantur & os ventriculi vastiore mole quam pro naturæ modo cernitur, adhæc color ipsis ad albidius aquosiusq; magis est mutatus quibusdam ad nigrius. Nulli talium sanguis mitti sine maximo dispendio solet etsi vacuationem desiderent. Verum nec sanguinis dimissionem nec purgationem sustinet vtpote quos etiam si ne his syncope subito adoriatur. Ratio igitur medendi talibus est quam frictiõe molimur. Incipere vero per initia statim morbi oportet ac primum a superiore crurum parte deorsum, idque linteis non admodum mollibus, sed modice asperis. Deinde tota brachia ab humeris vsque, & superiore parte deorsum simili modo sunt fricanda. Vbi vero artus omnes abunde calidi videntur, & metus est, ne quis ex ampla frictione lassitudinis sensus superueniat, oleo relaxãte vteris, ab astringentibus autem abstinebis. per hyemem vero etiam digerentium vsus erit, quod genus est sicionium, & chamæmelinum. Cum iam artus plurimum perfricueris, postea oleum detergetur, inde ad spinam dorsi transitus est, hæcq; tota perfricabitur similiter, ab hac rursus ad crura te conferes, & hinc ad brachia. exinde rursus ad spinam. ita toto die facies. Porro mulsa in qua coctum hyssopum fuit his est aptissima, cauendumq;, ne vel cibum, vel sorbitionem, vel aqua m exhibeas, vel omnino liberaliter bibere sinas, nisi mulsam tribus primis diebus duntaxat, tuis ipse manibus, quas dixi partes ordine perfricans. Sin autem robore mediocri sit, et aluus sua sponte cõmode non deiiciat, cum fiducia aliquid ab inferioribus partibus infundes, Quod si maior iusto recrementorum impetus ad aluum citetur, principio quidem percoquere mulsam amplius oportebit, minus enim ea subducit, At si plenius superuacua descendant, ne sic quidem sistenda aluus, sed exhibendus pro aqua mulsa ptisanæ cremor est. Si vero fluere pergant, chondri sorbitione nutries. Si ex pulsu vires collapsas ob imbecillitatem didicerimus, panem ex vino diluto exhibere conueniet, vtique si nec venter nec iecur inflammatione laboret quando si hac infestentur iam corpore crudis succis referto, nulla plane medicina periculo subtrahit. Sin autem quandoque crassi abunde humores deprehendantur, oxymeli pro mulsa continue exhibebitur. Ergo si æstas sit, & æger calidi temperamenti frigidæq; potioni assuetus, frigidum huic oxymeli dabis. sin hyems sit, calidum omnibus. Sane balneum his est aduersissimum. Porro iis quos syncope

iam premit,ſi partes modo commemoratæ inflammatione vacent, panis exhibebitur modicus,uſque ex vino quod celerem in corpus digeſtionem adiuuet,ſtatimque ad frictionem veniundum eſt, quæ pro tradito quoque iam modo adminiſtrabitur,verum quibus ex flaua bili,quæ os ventriculi infeſtet,ſyncope incidit, is frigida offerenda potio eſt vinum tamen tenue,fuluum & vetus.

De his qui ob prætenues humores ſyncope opprimuntur. Cap. xxxviii.

QVi tenuium humorum vitio ſyncope premuntur,diuerſam a ſu pradictis curandi rationem deſiderant,vt quos dignoſcendi notæ illis contrariæ teſtentur.Nutrire hos oportet paulatim & continue.Porro ad exitium ſpectare exiſtimandi ſunt, ſi vel iecur ipſorum,vel ventriculum inflammatio obſedit, viribus iam languentibus.In eiuſmodi affectibus emortua illa ſpecies in facie celeriter apparet. Sane nutrire eſt neceſſe, ſicut etiam corporis ſumma denſare, non ſecus quam priorum rarefacere,& frigidam ipſis aerem accerſire.Vngendi ſunt præterea aſtrictoriis vnguentis.tum cibi iis dandi,qui non admodum prompte diffluant,non aqua mulſa,non ptiſanæ cremor,ſed panis & ſorbitio ex chondro,& fructus auſteri,qui non facile corrumpantur,tum ipſi per ſe,tum vero & cum pane. Vinum iis aquoſum neceſſarium inter initia eſt,ſumptum poſt cibum.

quod videlicet adeo tenues ſunt, vt citius penetrent. Nam vina quoque tenuia magis temulentiam afferunt q̃ grandia. Ex eo eſt, q̄ celerius penetrāt & ſpiritus itinera occupant.

De reliquis occaſionibus,quibus ſyncope ſuccedunt. Cap. xxxix.

REliquæ occaſiones,quæ ſyncopas concitant,quatuor ſunt numero,dolor vehemens,vigiliæ,immodica inanitio, ac in iis qui aliena loquuntur,aliquando motus.Sed & quintam,ſi placet,addas,nempe principiorum intemperiem. Celerrime igitur cor affectum in perniciem præcipitatur,mox cerebrum,deinde breui iecur.

De dolore. Cap. xl.

ITaque dolor ſtupidus ex frigida oritur affectione. Pulſatilis autē dolor magnæ inflammationi peculiaris eſt.Sin autem tanquam a palo impacto,aut veluti a terebro forari putes, craſſi inteſtini ſpecies doloris eſt.Punctorius autem, circa membranas conſtituitur. Pertundens vehementiſſimis non heterocraniis ſolum, ſed cephalæis quoq; accidit.Eſt autem pertundens dolor, cum a parte primario affecta,ceu a radice ſubito in vicinas perfertur. Porro diſtendentes vtrinq;,neruorum dolores ſunt,cū & laborant,& ad vtraq; extrema tenduntur.minime vero in latitudinem porrectos nerui dolores percipiunt.at tenſiuos,ſtupefacienteſq; dolores membrana quidē ſub cute porrecta inducit.quæ vero inter carnem hæreſcit, tanquam diuellentes cruciatus excitat.multæ ſi quidē exiſtunt inæqualiterq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

inhærescunt,& ipsam carnem amplectuntur. Membranarum vero quæ ossibus circundantur,profundi sunt,ipsorumq; ossium tãquam dolentium imaginem repræsentant. Quando igitur nulla extrinsecus doloris occasio fieri apparet,præcedens victus ratio venit inspicienda,fuerit'ne præter consuetudinem otiosa, aut cibis homo vsus sit largioribus,iisq; ex valenti materia,vel solita excretio sit retenta.Nam si ex his aliquod,vel omnia quoque appareant,doloris causa est repletio,ac quam citissime homo vacuari debet.Sic enim licebit tibi maxima cum securitate iis vti remediis, quæ fluxiones dolentibus particulis incumbentes repellant.Si igitur sanguinis sit copia,quod distendit,veluti in inflammatione oriri solet,protinus si vires patiuntur,sanguis dimittendus est, per magnam venam patienti particulæ propinquam. Vbi autem vitiosus humor duntaxat affligit,purgandus est.Si vtraque coeant,ambabus vtere vacuationibus, sanguine prius emisso. Quod si his peractis dolor etiam remanet, constat profecto in ægrotante particula impactum esse,quod afficit. Patet vero curationem ipsam per digerentia quoque medicamenta esse moliendam. Pari ratione,& qui ex flatuoso spiritu dolores contrahuntur,curabimus,auxiliantes simul in his potius tum extenuantibus cibis,tum per sedem iniectionibus,item cataplasmatis irrorationibus atque fomentis ambiens ipsum corpus rarefaciẽtes.Sin moles grauando,contundendo've dolorem excitet,moli eidem est medendũ.Sin rodens humor est qui affligit,aduersissima huic sunt quæ extenuant,& calefaciunt. Anethum oleo incoctum,dolorem lenit, & somniferum est,& viride sicco magis.

Ad syntexes,hoc est corporis colliquamenta. Cap. xli.

QVum per ventrem aliquid non ex esculentis,poculentisq;,verum ex ipsius corporis substantia excernitur, humore in aluum ipsam confluente,qui quidem flauæ bili continue per vomitũ, & infra erumpenti consimilis est, odoris autem fœditate ab ipsa differt,tum quod deiectus rufus magis,& crassitie glutinosus, interim vero oleosus appareat,tunc nimirum caro pinguis & recens coacta ab ardenti febre resoluitur,& eliquescit.Malo inueterante, nonnihil etiam ex ipsis solidis partibus absumitur.In hac perniciosissima febri frigidæ potio vtilis est,quæ ex fonte frigidissima petitur.Huiusmodi quoque esse conuenit cataplasmata,& epithemata, quæ refrigerent,thoraci,& præcordiis imposita.Item cibi refrigerantes,recte offeruntur.

De vigiliis in febribus. Cap. xlii.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

AT vero eorum, qui immodicis torquentur vigiliis, crura & brachia vincire, † quo tempore somnum captare solent, iubemus, et excitari. nonnunquam palpebras aperire, si conueniant cõpellimus, donec abunde fatigentur. Inde subito vincula soluimus, lucernamq; tollimus, & altam esse quietem iniungimus, si nihilominus vigiliæ pertinaciter vrgent, vbi accessio remiserit, frons nigri papaueris albi cortex torrefactus, detritusq;, & mandragoræ radicis leuigatæ tantundem cum vino, & rosaceo malagmatis forma fronti applicetur, serpilloq; cum meliloto in passo decocto. Hoc etiam in accessionibus est vtendum, vel trita papaueris capita excipientes pane cum rosaceo, vel eiusdem cerato illinimus. Cibus quodammodo sit magis accuratus. Adiiciatur autẽ sorbitionibus capitum papaueris albi seminis cochlearium trium instar. † oleribus commisceatur papaueris nigri, si quidem folia fuerint viridia, quantum tribus digitis potest comprehendi, sin minus, tria quatuorue papaueris capita sicca, simul incocta deligantur. Si ne sic quidem somnus accesserit, papaueris lachrima, aut succo mandragoræ circumlinentur. Iam linctus ex papaueris capitibus compositus, & præsertim ex sapa, mensura cochlearii, vel vnius, vel dimidii potus, somnum frequenter accersiuit. In quibus autem caput non facile humoribus repletur, & vigiliæ infestant. vtere in declinationibus etiam tali suffitu. folii amomi, costi, arnabo, singulorum vncia. carpobalsami drachma, styracis, amomi, ammoniaci, bdellii scynthici, mandragoræ radicis, lachrymæ papaueris, singulorum drachmis quatuor. Ex lignis cupressi accensis suffito.

succus vero papaueris potissimũ accersit sõnũ vnde et poetæ faciunt Deũ sõnũ gestãtẽ papaueris ramos letheoro re respersis inuiscere ædes moraliũ & deorũ. q̃ tñ allegorice apud platonicos expõit.

† Hæc verba sic leguntur in veteri codice, ὑπερβαλλόντως δὲ ἀγρυπνούντων, σκέλη καὶ χεῖρας δεσμεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καθ᾽ ὃν ὠθῆτ᾽ ὕπνον εἰώθασι τρέπεσθαι κελεύομεν τὶ ἐγρηγορέναι διοίγειν τε πολλάκις μῦσαι ἀναγκάζομεν τὰ βλέφαρα, id est, eorum vero qui multis vigiliis torquentur, crura & brachia iubemus, quo tempore somnum capere solent ligari, & excitari, palpebrasq; sæpe aperire & claudere cogimus donec &c. Qui sensus magis cõcinuus ẽ.

† Id sic legitur in antiq. lib. τοῖς δὲ λαχάνοις συνεκζέεσθω μήκωνος μελαίνης, simul coquatur & ferueat cũ oleribus papaueris nigri.

Curatio soporis noxii, qui cataphora Græcis dicitur. Cap. xliii.

FRons posca lactis modo tepenti abstergitur, & summa valide ligamentis excipiuntur. naribus admouentur quæ incisoriam facultatem obtinent. In remissionibus etiam cucurbiculæ valenter dorso, & spinæ defiguntur. Si vero morbus his non cedit remediis,

etiam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

etiam quæ sternutamenta excitant, obiiciuntur. Ciborum materia sit, quæ incidat, diuidatq;, veluti in præceptis de sanitate tuenda est comprehensum.

aliter. q̃ sternutamenta excitāt, in remissione paroxysmi obiiciuntur.

Curatio doloris capitis in febribus. Cap. xliiii.

†SI capitis dolor in febribus affligit, post conuenientem febrium vacuationem in accessionum declinationibus, caput inungi debet, primum communi oleo crudo, vel rosaceo, cui etiã aceti pauxillum sit admixtum, si æstas sit, & febris ardens, frigido, sin hyems, neq; febris ardens, calido, aut tepido. Incoquatur nonnunquam oleo & serpilli polygoniq; succus, per æstatem etiam papaueris capita, vel ipsum papauer, quemadmodum hyeme peucedani momentum. Quod si vero dolor in fronte perseueret, sinciputq; pilis careat, hoc quoque obducendum est veteri polenta, & polygonio, vel modica myrto, vel serpillo. Quosdam & pulegium applicatum magis leuauit. Nonnullis etiam cum igneus sensus inest, psyllium polenta temperatum profuit, vel ipsum per se in viscum coctione redactum, & continue mutatum. Item coriandrum similiter cum polenta, & aloe cum aceto illinitur, myrrhaq;, & ammoniacum pari modo, nec non crocomagma. Pulsatiles autem dolores ruta, mentaq; cum pane difflat, rosaceo quoque superadditto. Atqui si dolor commemoratis auxiliis non eliditur, primum caput ad cutem attondere oportet, deinde pinguioribus asperginibus totum ipsum foueri, mox cucurbitulæ occipitio agglutinari, & summæ partes deligari debent, permulceriq;. Iam vero hirudines recte affiguntur. Cæterum si defluxio quædam a capite, vel grauedo oborta capitis dolorem suscitauerit, iis vtendum est auxiliis, quæ aduersus hæc suo loco perscribentur. Sin autem a stomachi regionibus vapores sursum tendentes caput offenderint, etiã horũ ratio habenda est, veluti præceptum a nobis est.

†Vera scriptura huius loci est, μετὰ τὴν προσήκουσαν τῶν περιττῶν κένωσιν, idest, post conuenientem excrementorum vacuationẽ, facilis enim fuit librarii lapsus.

Quomodo stomachi curam habere conueniat.
CAP. xlv.

SI stomachus imbecillis fuerit, corroborantibus oblinetur, quod genus palmulæ sunt, vinum, polenta, crocus, mastiche, & aloe. aspergique debet oleis ex absinthio, melino, mastichino, nardino, & vino. At si ardorem experiatur, miscendum aliquod ex refrigerantibus, puta cucurbitæ succus, lactucæ, portulacæ, solani, sereos, †et vuæ immaturæ. Sin autem inflammatorium quiddem in visceribus appareat, etiam relaxantia quædam adiungenda sunt aspersionibus, oleũ chamæmelinum, cyprinum, adipes gallinæ, aut anseris, bdellium, vel

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ammoniacum, & similia. cataplasmatis autem, apii semen, fœnugræcum, altheæ, chamæmelorum flos, & vt vno verbo expediam, compositam habeant facultatem, tum relaxantem subtilium partiũ, amaramq́ue, tum astringentem.

†Hic locus integer est in veteri exemplari, sic enim descriptus est, οἷον κολοκύνθης τε τὸν χυλὸν, καὶ θριδακίνης, καὶ τῆς ἀνδράχνης, καὶ τοῦ στρύχνου, καὶ τῆς σέρεως καὶ τοῦ ὄμφακος, οὗτος μέν γε οὐ ψύχει μόνον, ἀλλὰ καὶ στύφει, idest, vt succus cucurbitæ, lactucæ, portulacæ, solani, sereos, & vuæ immaturæ. Hic enim non solum refrigerat, sed etiam adstringit.

De immodica perfrictione in febribus, & rigore. Cap. xlvi.

RIgori, qui crisis ratione obuenit, remediis occurrere non oportet nec concertationem naturæ dissoluere. Quod ex sudore frigus, prouenit, prompte remittitur, ac nihil adfert molestiæ. In solo autem rigore, aut perfrictione (ex frigidiore vero, copiosaq́ue maxima pituita nascitur) primum quidem artus plurimis in locis cõstringẽdi sunt, mox oleo delinendi chamæmelino, aut cyprino, aut irino. Sin autem maiore auxilio tibi opus sit, etiã piper oleo admiscebis, vel cachry, vel adarcen, vel castoreum. molliterq́ue totum corpus infricabis. Porro ne facile oleosum istud præsidium defluat, haud fuerit absurdum & ceræ momentum colliquefacere. At si per hæc rigor non possit excalfieri, valentioribus quoq́ue ex his factis acopis, necnon dropacibus, & sinapismis vti consilium est, aliaq́ue fomenta rite admoliri. Itẽ acriora ex iis quæ admouentur naribus, commode faciunt, calaminthe, pulegium, & hyssopum. Potui dabitur ante accessionem mulsa, in qua piper, & ruta sit incocta. adhæc liquoris cyrenaici cocto melle formati instar milii duabus horis ante accessionem præstabimus. Similiter & liquoris silphii. Adhæc quod in quartanis ex liquore cyrenaico componitur, multis fuit auxilio. Iam vero in oleum largius, quod incaluerit nonnulli descendentes, rigores pertinacissimos absterserunt, vt Archigenes memoriæ prodidit. Galenus autem ante accessionem, cutem abrotano infricandam præcipit, vel calamintha arida, vel cunilæ tum foliis tũ floribus, vel costo, vel pyrethro, vtroque horum cum oleo. vnde fiet, vt vel nequaquam, vel certe minus rigeant.

De sudoribus. Cap. xlvii.

SVdores, in crisi erumpentes excipere oportet, quandiu satis vacuatum fuerit, adiutareq́ue calore mediocri, & quiete, adeo vt neque abstergantur, quoniam alius quoq́ue alium elicit. item calido clystere in aluum dato, & sorbitione, & somno. At sudores in remissionibus

q̃m natura se-

morborum apparentes idem quod in crisi prouenientes, administerium capient. Itaq; præsidia quibus sudores euocantur, libro superiore, capite quadragesimo octauo abunde sunt comprehensa. Cum vero sudores largius eruperint, tunc abstergendo, leuandoq; operimenta recreare conuenit. Etenim lassant, supra modum excidentes, vt in syncopen frequenter ægros perduxerint. Tenui velamine madidoq; debent esse contecti, perflatus aeris frigidior accedat. his somnus adiungatur, & euentilatio. Insuper myrtus nigra in pollinem coacta, corpori inspergatur. Similiter galla, piceæ cortex, electrum, & polenta cum vino astringente, particulis sudores recipientibus imponantur, faciesq; posca per spongiam aspergatur. Archigenes etiam calcem non restinctam, & floces vini combustas, tum in his, tum in rigore, quem nullus euincit calor, assumit. Ambæ siquidem inquit, recalescentes, siccantur. Media vero corporis loca delinenda succo plantaginis, vel coriandri, vel portulacæ, vel brassicæ præcipit, vt vndique concreta, sudores reprimant. †Per somnum vero creta cimolia aqua dissoluta, dorso, & thoraci subiecta proficit. Totum vero corpus rosaceo perungitur, vel melino, vel myrteo, vel lentiscino, vel ceratis quæ ex his confiunt. Nam magis sunt his idoneæ reunctiones, quæ latentes meatus obstruendo, humidi exitum prohibeant. Patet autem omnibus, quod cibus quoque siccior his cõuenit, & vina mediocriter astringentia. Cæterum largiore potu, & præsertim humidiore, tum crebris per aluum iniectionibus abstineant. Si autem fieri potest, gestatione corpus agitandum, in frigidiore aeris statu, & summæ his partes potissimum refrigerentur. Qui per validam expressionem sudores fiunt, (hi autem vel ob dolores excitantur, vel conuulsiones) facile curantur, †si extrema deligentur, calfiant, & per laneos panniculos reficiantur.

per excernit succos prauos clam et p̱ sudores διὰ τὴν ἄδηλον διαπνοὴν vt inquit Gale. & Ari.

†Scriptura quæ in veteri exẽplari multo melior & syncerior est. Sic enim habet. ἐν δὲ τοῖς ὕπνοις κιμολίᾳ ὕδατι διαλυθείσῃ πιαινόμενα ῥάκη ὑποβάλλεται μεταφρένῳ καὶ θώρακι. Idest, panni pinguefacti cimolia dissoluta aqua subiiciuntur dorso & thoraci. librarius enim indoctus ex ῥάκη fecit δρᾷ καὶ.

†Concinnior sensus est in veteri codice, ita enim in eo scriptum est. καὶ θάλψει τῶν ἄκρων καὶ ἀποψύξει διὰ ῥακιδίων ἀραιῶν κούφως θεραπεύειν, idest, leuiter curare oportet extremorum deligatione fotuq; ac exiccatione per pannos raros.

De tussi in febribus. Cap. xlviii.

TVssi in febribus, præsertim cum rigore obuenientibus, occurrere conuenit. Nam tussis intentione, febris quæ inclinabat vires

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

resumit,ac redintegratur. Aduersus hanc formulæ medicamenti ex melle cocto coactoq;,hypoglottia vocant,offeruntur. Linguæ autem supposita, vnde nomen habent,eliquescunt,& quod spirandi impedit facilitatem,discutiunt,tempus ipsarum est in accessionum statu,& spatio quod paulum accessionem præcedit. datur etiam hydromeli discoctum. Quibus autem de neruoso genere metus nõ est,temporis processu exhibebis cum fiducia & oxymeli. sin minus,hyssopi decoctum,quod etiam rigentibus auxiliatur. Item castoreum cum febris ardens non est,neruoso quoq; generi confert. Ad hæc linctus ex piceæ fructu,nucleis pineis,iride,semine,lini, amygdalis amaris, & vrticæ semine,plurima vero ex parte cibis quoq; hæc simul adiungentur. Ac resina quoq; terebinthina in ouo exhibetur. Extrinsecus autem thoraci,& locis arteriæ vicinis,lana sulfure imbuta imponatur,ac pingue,oleum've rutaceum esto,vel irinum, vel anethinũ. Præterea deligatura valida in longum porrecta, tussim exacte cohibet,dico autem per medias partes extremasq;. Non ratione caret, & vua syluestri quæ staphis agria dicitur,tussis gratia vti, simul cũ domestica,aut cum mastiche mansa. summa debent infricari,permulceri,& ligaturis intercipi. deinde rursus soluenda est in contrarium retractio. At si propter ebris acrimoniam tussis concitatur, vtẽdum est gargarizationibus ex aqua tepida,necnon frigida subinde profuit,& ex posca,& palmularum decocto,vel rosarum,vel dulcis radiculæ. Visceribus autem,vel etiam cordi ipsi iniiciuntur quæ modice refrigerant.

aliter. Hydromeli nõ coctum & recte cõgruit, q̃a ante accessionẽ vires satis bonæ sunt.

De sternutamento. Cap. xlix.

STernutamenta febribus sæpe incidentia,molestant. Etenim caput replent,& virtutem arguunt. Nonnullis sanguinem quoque eliciunt,& alia huiusmodi inferunt incommoda. Quare aduersus ipsa remediis pugnandum est. Cohibet itaque sternutamentum irruens, nasi,frontis & oculorum perfricatio,item oscitatio, studiosa palati, frictio,ructus,ilium intentio,capitis in altum eleuatio, inclinatioq; ad latus,summarum partium mollis contrectatio,maxillæ musculorum perunctio,calentis olei in aures infusio,puluinum calidum mento subiectum. Caueri debet repentina ex somno excitatio,fumus,puluis,acrior odoratus piperis,castorei,sinapis. Mentæ autem malorum,& polentæ odor conducit. obtundit enim sternutamẽti elisum, Idem spongiæ ex mari vacuæ efficiunt. Vbi vero cupiditas sternutandi oborta fuerit,non autem sternutamentum erumpat, labii quies accommodetur,& continue acrium odorum experientia, & mentis remissio.

q̃a exilit poros rare factos humor noxius, sicut per terram rariorẽ expirantur occulti flatus vẽtorũ.

De cibi fastidio. Cap. l.

QVibus vitiosi humores fastidium procrearint, iis illa & escu-
lenta & poculenta dare cõuenit, quæ huiusmodi succos vel ab
stergendo per vomitiones, seu per aluum excernere soleant, vel at-
temperando, meliores reddant, quorum materiam libro superiore, q̃
totius operis primus est, comprehendimus. At si ob virtutis imbe-
cillitatem, cibum respuant, quoniam omnis facultas ex particularũ
intemperie infirmatur, conuenit in temperamenti speciem, contrariis
medicari. Plura de fastidio, in stomachi vitiis libro tertio pertracta
bimus. In febricitantibus autem, statim per initia cibi cupiditas, iis
quæ odorem mouent, recuperanda est. Potissimum vero polenta in
aquam mersa, vel posca, vel diluta vini potione. Aut cuiusdam odo
rati pomi, & astringentis decocto, item perunctione odore grata, &
moderata totius corporis frictione, ac blanda contrectatione tum fa
ciei collutione, aquæ sorbitione modicæ. Iam stomachus digito im-
misso turbatus, ad cibum assumendum quodammodo conuertitur,
præsertim, vbi biliosum quid, aut acidum sursum eiecerit. Secundum
primos dies, †cataplasmatis quoq; a foris stomachus ad cibum solli
citetur, ex palmulis, malis cotoneis, œnanthe, absinthio & aloe cõ
fectis. Cibi autem præparentur plures simplicesq;, & frumentacei, q̃
alterius quoq; generis varietatem quandam habeant non tamen ab
iis multum recedant, qui in febribus dantur, in quibus & poma con
ueniunt, quæ non ex facili acescunt, neq; nimium dulcia sunt, sed ma
tura, neq; ad satietatem exhibenda, verum solum quod ad aliorum
ciborum cupiditatem excitandam sufficit. Præsto autem sint ægris
dum alentur familiarissimi, qui tũ corripere eos, tũ inhortari queant.
Porro febribus solutis, si in virium recreatione perduret fastidiũ, etiã
sisarum cum oxymelite coctum, lactuca, oliuæ halmades, capparis,
salsamentum, bulbi, & quicquid ad bonitatem stomachi facit, accom
modetur. Necnon & illud ipsum in memoriam reducatur, quibus ci
bis per sanitatem maxime vsi sint. item ambulationes, gestationes,
vociferationes, dropacismi, frictiones & exercitia adhibeant. Præ
terea absinthii succi potio, vel aloes, acetiq; scillitis instar mystri ab-
sorptum, in id vehementer efficax est.

hoc præcipit diligenter Hippo. τῇ παραγγελίᾳ

†Simplicior scriptura est, καὶ καταπλάσμασιν ἔξωθεν ὁ στόμα-
χος ἰατρευέσθω, idest, cataplasmatis a foris stomachus curetur. Nã
quod est in exemplari typis expresso ἐπεστρεφέσθω omnino depra-
uatum est.

De grandi fame, quæ græcis bulimos dicitur. Cap. li.

SI vero in grandem famem, quam bulimon appellant Græci (di-
co autem cum minus quam par est, cibos corpora sentiunt) fasti
dium deuenerit, hisce reficiemus, tum aliis, quæ naribus admouent,

tum suillis carnibus assis, & hoedinis. In summa omnibus, quæ nidorosum odorem repræsentant, sæuitia sane febrium præterita, extremæ partes deligari, ipsique excitari debent, maxillas pungendo, & crines, vel auriculas vellicando, recollectis autem, panis ex diluta vini potione, vel aliud quippiam distrubui facile exibetur.

De canino appetitu. Cap. lii.

non aduenit tã febribus, quia ex humore adhuc incocto laborat æger

ET si hoc symptoma febribus non adeo superueniat, sed nonnunquam secundum ipsas, attamen gratia cognationis, quam cum fastidio habet, nil fuerit mali, etiam de immodicico appetitu, quũ ambo naturæ modum excedant, sermonem instituere. Quoniam igitur a pituita potissimum acida constituitur affectus, iis vtendum est quæ hanc incidant, abstergeantque. Talis autem sunt maxime, dulcia salsa † & alioquin detergentia calida. Vinum igitur ipsis recte datur copiosum ex eorum numero, quæ impense calefaciunt, cuiusmodi habẽtur colore fulua aut rubra, astrictionis expertia. Verum dulciora potius propinantur, etiam non sitientibus. At cum ad prandium venerint, primum ipsis pinguia, mox alia omnia ex oleo largiore præparata, quibus nihil austerum, aut astringens sit adiectum, offerentur. Hæc etenim, licet aduersus ipsam causam manifeste non pugnent, at tamen impotentem ad cibos animi impetum dissoluunt. Inedia verο spisitudinem pituitæ stomacho in hærentis absumit, minuitque. Iam salsamenta ipsis commode exibentur, ab his vina commemorata liberaliter assumpta prosunt, quod vbi longiori tempore fecerint, caninus appetitus finitur.

imbecillum animi impetum.

† Codex manuscriptis habet, καὶ ἄλλως τμητικὰ θερμαίνοντα. id est, & alioquin incidentia calida. qui sensus huic loco conuenit, quanquam σμηκτικὰ etiam recte legi potest.

De siti. Cap. liii.

SItim admodum longam fieri existimabis, ex siccitate, aut caliditate particularum. per quas humor ex ore in ventrem defertur, & siccitatis quidem remedium est somnus, caliditatis autem uigiliæ. Nonnulli vero sitibundi ex vino, ciborumque caliditate fiunt, quibus medetur frigida potio. Prauas autem potiones appetunt, quemadmodum & cibos, præpolenti in eis humorum vitio respondentes. Cæterum siti pressos inextinguibili quandoque vidimus, ex quorum numero etiam mortem oppetierunt, tum qui viperas dipsadas deuorarant. tum qui vino veteri sese inebriarant, ad hæc qui in naufragio ob aquæ potabilis defectum. marinam bibere ausi fuerunt. Verum sitim in febribus placare solet, aspersio ex oleo frigidissimo, vel rosaceo cum impetu salientis modo super caput deturbata. Optime facit ad sitim nigræ lactucæ semen commanducatum. item glycyri-

hoc remedium philosophis dubiũ uidetur.

za appellata. adhæc cucumeris semen in ore retentum. Datur etiã ad sitim hoc catapotium. cucumeris domestici drachmæ octo, tragacã thi drachmæ quatuor, tragacanthum soluitur ouorum crudorum recentium albumine. & cum fuerit dissolutum contritumq;, cucumeris semini prius leuigato adiungitur. Postquam emollieris, pilulæ formantur, in vmbraq; siccantur, ex his vna sub lingua tenenda exhibetur, humor paulatim saliua solutus deglutitur. Iam dilutum malorum cydoniorum, vel pirorum, vel mespilorum, vel pampinorum vitis, vel mali granati succus sorbitioni datur. pãpinorũ tortu multiplicabili.

De linguæ scabritie. Cap. liiii.

HVmectanda est linguæ scabrities, lini seminis decocto ægris vt in ore teneant dato, melius autem facit myxion cum lini semine incocta, ac digito in hunc succum demerso lingua infricata, aqua puriore abluitur, vel spongia vndiquaque abstergitur, deinde rosaceo illinitur. iam ipsum rosaceum melle contemperatum, in id valde efficax est. & portulacæ succus in ore retentus. item rhu obsoniorũ mulsæ admistum bene facit. insuper Damascena, & myscelii (hoc autem est myxa) ossa ore retenta & linguæ circundata. His adde etiam lactucæ cauliculum. Archigenes autem tradit etiam salem indicum, colore quidem & substantia communi similem, gustu autem melleum, lenticulæ instar, vel plurimum ad fabæ magnitudinem deuoratum, vehementer posse humectare. Cæterum in latus decumbere prodest, nam supinus cubitus exiccat. item os conniuere. hiatus enim madorem absumit. Sternutamenta porro accersita, linguas quouis alio plenius humectant.

De nausea. Cap. lv.

CVm sine cibo assumpto nauseabundus æger efficitur, cuiuis licet, arbitror, ratiocinari prauos humores ventriculum infestare. Nonnulli vero turbantur, sed nihil euomunt, humore ipsis tunicis imbibito. Pituitosos itaq; succos concoquere oportet, seruãdo ægrũ in quiete, inedia, & somno. tenuiores autem vomitus eiicit, qui non nunquam ex ptisanæ cremore, vel mulsa excitatur. glutinosi humores & crassi, attenuantia desiderant. quod genus est oxymel, & similia. Humiditate autem praua in tunicis absorpta, picra ex aloe vtilis est. verum quæ astringunt, haud mediocrem noxam conciliant, quẽ admodum rursus, cum humiditas multa citra malitiam inest, astringentia quidem quam vtilissima sunt, medicamentum vero ex aloe in marcorem perducit. Cum vero frigiditas humori adest. astringentibus misceri etiam debent calefacientia. Nota est frigidi affectus q; neque sitim, neque ardorem eo detenti experiantur.

Q̃a cibo sumpta humores praui, q̃ taciti resi debant, ad os stomachi se cõferunt cibo cedẽtes. Natura enĩ cibũ ad mittit. reliquias prauas per vomitũ egerit, q; duo cõtraria ñ coeũt in vnã naturã.

†Hic locus ſic legitur in veteri , ὅταν χωρὶς τοῦ προσενεχθῆναι τι ἐμετικὸν ναυτιώδης ὁ κάμνων γίνηται, ideſt, cum æger ſine aſſumptione eorum, quæ vomitum mouent, nauſeabundus fuerit. Quæ ſcriptura clarior eſt.

De bilis vomitione. Cap. lvi.

qa bilē quoque ad excitādā ſtomachi virtutē fabricata natura eſt.

Bilem vomentibus cataplaſma applicandum eſt ex palmulis, malicorio, galla, vino incoctis, vel poſca, pane ſimul contrito. Item acacia, hypocyſtis, balauſtium & rhu cataplaſmati adiungant̃. Præter hæc cucurbitula adnota magnifice auxiliatur, cum largiore flā-ma. Cibum vero frequenter paulatim dabimus . † In his autem qui atram bilem vomunt, & inflationes ſtomachi experiuntur, ſpōgias aceto quam acerrimo calente madidas imponito, vel hederæ folia vino incocta applicato.

† Vetus codex hanc ſcripturam habent, ἐπὶ δὲ τῶν χολὴν μέλαιναν ἐμούντων καὶ φυσωμένων τὴν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα καὶ τὴν κοιλίαν, ideſt, in his autem qui atram bilem vomunt, & inflationes ſtomachi, inteſtinorum & ventris experiuntur, ſpongias &c.

De ſingultibus. Cap. lvii.

quū.n. quidpiā ſpirituū itineri obſtruit ſingulū facit.

Singultus oritur vel ex repletione, vel inanitione, vel ſuccis acrioribus ſtomachū erodentibus, quibus per vomitionē redditis, ceſſat. Pleriq; vero medicamētū diatrion pepereon aſſumētes , ſi ſtatim vinū ſuperbiberint, ſingultiunt. ꝙ aūt nōnulli etiam cibo intus corrupto ſingultu infeſtentur, cuilibet notū eſt. iā nō pauci rigore correpti, ſingultiunt. Vomitū itaq; iis qui ex repletione , aut roſione ſtomachi ſingultu cruciant̃ mederi abunde cōperimus. calida vero , iis qui ob perfrictionē. At quū ab humorū repletione ſingultus originē habuerit, violēta indiget euacuatione, quā ſternutamentum præſtat, ob inanitionem vero creatos ſingultus ſternutatio nō finit, datur aūt ſingultientibus ruta cū vino, vel nitrū in mulſa, vel ſeſeli, vel daucū, vel cyminum, vel gingiber, vel calamintha, vel nardus gallica. Hæc ſane ſingultus ex ciborum corruptione, aut frigore, aut repletione contracti, auxilia ſunt. qui aūt ex frigidorum viſcoſorumq; humorū copia ſingultum experiuntur, caſtoreum tribus obolis potui ſument ex̃ poſca, idem cuti impoſitum vna cum oleo veteri ſicyonio adiuuat. Inſuper acetum ſcilites, vel oxymeli potum conuenit. deniq; ſpiritus retentio, præſens eſt remedium.

De aluo in febribus aſtricta, & cita. Cap. lviii.

Qvæ areſcentem aluum proritant, libro priore quantū res exegerit comprehendimus. quoniam vero eadem quoque liquida febribus incidit, in præſentiarum mentionem ipſius facere oportet. Multi enim non ſatis ratione, ſed ob hoc ſolum accidens in per

riciem præcipitati sunt. Principio igitur excipimus quæ egeruntur, nullo remedio occurrẽtes vt quæ a corruptione & cruditate emanent. Sin autem vacuatio modum excedat, cohibenda aluus est, & si quidem acriora efferuntur boni succi esse, & alioquin crassioris cõuenit, quæ assumuntur huiusmodi existunt ex chõdro, & ptisana sorbitiones. balnea his post morbi concoctionem sunt idonea. Cum uero pituitosiora & fluida erumpunt. contra ficciores calidioresq́ cibi erunt, quatenus febres permittant. Huius generis habentur, quæ ex condimẽtis calidis conflunt. Balneis hi prohibendi si nihil aliud cõpulerit. Porro vbi concoctrix facultas infirmatur, astringentibus tũ cibis, tum remediis vtendum est. cibis sane, in quibus maxime malum granatum, aut mala c donia, aut pira, aut mespila sint iniecta. vel etiam ipsis, & vino tenui odorato astringente, remediis autem cataplasmatis, nimirum ex polenta, palmulis, absinthio, rosis, myrtis, & consimili materia. Cæterum considerandum venit, quibus potissimum particulis cataplasmata debeant imponi dico autem stomacho, aut imo uentri, nonnunquam & circa lumbos applicamus. Cruentas autem excreationes reprimunt ex thure confecta, deficcãtque, vel subtilior portio polentæ cum thure, vel manna vino macerata, vel posca. Porro acriorem humiditatem etiam iniectione per aluum, edulcare competit, nunc ipsa aqua, nunc ptisanæ cremore, vel chondri, uel oryzæ, vel tragi, idque non semel verum sæpius. Postea vero adiungentur etiam rosæ ficcæ, vel myrti. nonunquam & gallæ, & ouum simul cum rosaceo vinoq́ tenui astringenti, vel rosarum decocto inditum vel sedi quoque subiectum excernendi cupiditates retundit. Cum frequens desidendi est appetius, Agathium sedi accommodatum ex calidis spissamentis immittatur.

quia balnea prius in ta acocoquendoprauo succo naturam diuertunt.

De sanguinis destillatione, & eiusdem ex naribus profluuio Cap. lix.

QVoniam sanguinis distillatio totius corporis, aut capitis redundantiam innuit, per contusionem, vel densitatem eueniens, largior autem excretio habilis est laxare & minuere copiam, ratioq́ est inde ipsam moliri, vnde natura proclinauerit, his ego considerantis ausus sum in quartanarum distillationibus tyhphe, vt mos est, narium vasa conuulnerare, oportet autem non exiguo fluore contentum esse, sed pro uiribus detrahere. Spontanea uero in febribus per nares sanguinis pro fluuia, si in crisi fiant, excipere conuenit. sin autem sanguis immodice erumpat, sistere conandum est. Primum itaque extremæ partes valide diligabuntur, æger sublimi capite figurabitur. Videtur etiam præputii deligatura sanguinis peculiariter ex naribus profluuia cohibere. æger non expurget narium foramina,

profluuium sanguinis e naribus a solo bene esse dicitur ab Arist. ob magnitudinẽ cere-

neq; locum irritet, verum sanguinem concrescere sinat. nasus spõgia, quæ in posca maduerit, refrigescat, ac obturamen ex panniculo naribus profluentibus demittatur, medicamento quodam ex eis quæ sanguinem comprimunt, inuncto, horum materiam, & reliquam curationem inter remedia vnicuique loco affecto conuenientia libro subsequenti verbosius persequemur.

Si anima deficiat. Cap. IX.

Qui ex cholera, alui profluuio, aliisq; multis, & vniuersim factis vacuationibus, resoluuntur, iis aqua frigida aspergitur, & nares comprehenduntur, os vẽtriculi infricatur, vomitus præcipitur, stomachus turbatur, vel digitis immissis, vel pinnis. præterea pluribus vinculis valide deligari debent. Cum per imas particulas vacuationes fiunt, brachia, cum per superiores, crura. Cæterum sanguinem fundentibus prospicienda est & figura sine dolore sursum verges, & cucurbitula defigetur, quæ ad particulas retrahat situ contrarias vacuationem experiuntibus. Curat etiam vinum aqua temperatum resolutiones ex subitis vacuationibus ortas, nisi viscerum inflammatio, aut vehemens capitis dolor, aut mẽtem turbans aliquis affectus, aut febris ardens, in crudo morbo prohibeat, in his siquidem magna vinum adfert incommoda. Et si æstus fuerit, calidiq; temperamenti æger, ac frigidæ assueuerit, frigidum vinum exhibebitur. sin contraria euenerint, calidum. At si ex sudoris copia anima deficiunt, cutis densanda est, quemadmodum a nobis prius est dictum. Tum vt frigidus aeris perflatus accedat, prospiciendum est. Porro in ventriculum defluxionibus nihil horum conuenit, præterquam ipsi ventriculo stomachoq; corroborantia admouere, & affectos in balneum ducere. Hoc siquidem illiusmodi fluoribus est accommodatissimum, verum sanguinis profluuia, & sudores vehemẽter proritat. Qui ob plenitudinem animo destituuntur, vino ciboq; abstin bũt. item balneis, si febricitent. Potio autem mulsæ datur, in qua vel thymus, vel origanum, vel pulegium vel hyssopum sit incoctum. Propitium vero iis est & oxymeli. At si propter humores vitiosos in stomacho cõtentos anima defecerit, iubendi sunt vomere ab hydrelæo, digitis aut pinnis in os demissis. Sin autem vomere nequeant, oleum quã laudatissimum ipsis propinabitur. hoc enim & aluo ex inferioribus partibus infusum, subinde vacuat. Iam vero absinthium ipsis auxiliatur. Porro si propter stomachi imbecillitatem dissoluantur, iis vti expedit quæ firmando ipsi sunt, veluti antea in capite de eodem comprehensum est, summaq; perfricare oportet. Exusti in sole ad balneũ ducuntur, qui perfrixerunt, medicamen diatrion pipereon, ipsumque piper assumant. Qui vero ob caliditatem largiorem, æstumve, aut le

[Margin notes:] ...i, quo ex proportione corporis magis abundat homo ĩter animantes.

deliquiũ aĩæ magis hoĩs ꝓpriũ, q; ob plures fluctus curarũ cogitationũq; cõflictatur humanum genus. qua de re aĩa sæpe facit recessum quẽdã in septa cordis. hõ.n. mẽte & cogitatione aliĩ. q; si inciderit aduersum

tam in balneo moram animo deficiunt, curantur frigida aspersa, & si ad ventum conuertas, stomachi frictione, vini cibiq; vsu. Sin autẽ propter inflammationis magnitudinem, aut febris malignitatem in accessionibus animus deliquerit perfrigescantq;, artus fricare valenter iubeto calefacere & deligare. Adhæc vigilias inediamq; præcipito. Ea vero & ante accessionem faciunda sunt. Quibus ob siccitatem anima deficit, duabus tribusve horis ante accessionem, cibus offeretur, vel chondri cremor, vel panis ex aqua simul cum mali granati nucleis, aut malis, aut piris. Si autem magni periculi metus sit, etiã vinum dabitur. item iis qui subito animam perdunt, his remediis succurrendum est. ac vbiq; causam considerare conuenit, propter quam animæ defectus accidat, atq; contra hanc pugnandum est. Nonnunquam vero & symptomatis maior habenda est sollicitudo, nempe cum periculum, vel etiam mortem minatur.

quid vel infestũ vel etiã nimis lætabile obit plerũq; diẽ suũ. at cætera bruta ne deliquium quidem animæ aiunt tingere.

Quomodo vlcus circa os sacrũ proueniens curet. Cap. lx.

ET hic affectus, febribus potissimum lentis, ex diuturno decubitu superuenit. Cum itaq; sacri ossis regio incipit rubescere, circulũ ex lana iustæ magnitudinis, parti subiiciemus, postea rosaceum, vel myrteum ceratum, quod argenti spumam aut cerusam habeat superaccommodabimus. Inflammatione autem oborta cataplasma ex pane cum solano vel polygonio vel plantagine vel tenera brassica applicatur. Si vlcus serpat lenticula cum malicorio instar cataplasmatis inducitur.

*

FINIS LIBRI SECVNDI IOANNE Guinterio Andernaco Medico interprete.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

PAVLI AEGINETAE LIBER TERTIVS,

IOANNE GVINTERIO ANDERNACO MEDICO INTERPRETE.

*

DE PILORVM AFFECTIBVS.

De alopecia, & ophiasi, & caluitio. Cap. I.

QVEMADMODVM stirpium non nullæ succi defectu inarescentes contabescunt, nonnullæ vero alienis a natura sua humoribus infectæ emarcent, haud dissimili ratione idipsum quoque pilis vsu venit. Etenim Caluitium, humidi penuria fieri consueuit, prauitate autem, vitioq; succi, Alopecia, & Ophiasis, figura tantum inter se differentes. Quoniã in Ophiasi, partem oblæsam, serpentis modo glabram, ostendit, alopecia, quod vulpes continue infestet, sic appellata est. Itaq; coniecturam de humore, qui superat, ex cutis colore facientes, vacuationem medicamento purgante prius moliemur, deinde loco vitiato auxilia inducemus. Si igitur color ad nigrius, albidiusve mutatus fuerit, Antidoto Hiera quod pituitæ educendæ, humoriq; melancholico est, vtemur, sin ad pallidius, catapotia ex Aloe exhibebimus, singulorum autem ipsorum descriptionem in libro de medicamentis compositis inuenies. Vbi corpus iam totum inanieris, medicamẽti quod pituitam per os extrahit, apophlegmatismon Græci vocant, vsus erit, ex aceto, sinapi, & melle, isq; non semel, verum crebrius. Satius autem fuerit, si etiam in aceto origanum, vel pulegium, vel thymus, vel hyssopum commaduerit. Cæterum in aliis quoque capitis affectibus eadem vtemur curandi ratione, primum humorem, qui præpollet euacuantes, vel purgatione, vel etiam sanguinis emissione, si eius subest redundantia, dein ad præsidia quæ parti extrinsecus iniiciuntur, transgredi conuenit.

Pulcherrima sane similitudo, q̃a aĩal stãs plãta est, aĩal vero locũ e loco mutat. Et succus terræ cum cibo animãtis apte q̃drat.

Qui ꝑ ut afficit multiplici mõ cutẽ, ita facies summa carnis

De alopecia.

CVTIS nitro confricata, linteoq; aspero, lanave potius deter

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

sa,& iterum defricata,adeo vt ruborem contraxerit, verbenaca in Sole ex aceto detrita,illinitur. Aut alcyonio primæ asperitatis combusto,reductoq; in puluerem cum oleo ex lucerna inungitur. Aut arundinis radix,aut amygdalæ amaræ cortex torridus, oleo, vel adipe vrsina exceptus inducitur. Hæc itaque sunt mitiora medicamina,verum ex euphorbio,thapsia,& adarce, oleo leuigata laurino, vel pice liquida,vehementiorem vim repræsentant. ALIVD. Erinaceorum marinorum testa ignem experta cum adipe vrsino excepta,loco prius nitro extersо illinitur. ALIVD. Piperis, stercoris ouilli sicci,erysimi,æruçæ seminis singulorum drachmæ quatuor veratri albi drachmæ tres, murium stercoris drachma. Excipiuntur felle taurino,aut hircino,aut suillo.

Aliud experientia probatum ad alopeciam.

MANDRAGORAE radicis,mali terræ, ari radicis,ceræ,picis liquidæ singulorum vnciæ octo,axungiæ porci subrumis, nerii herbæ medullæ modicum. Axungiam, & nerium incoquito, donec herba intabescat,deinde exēptam proiicito,& reliqua axungiæ adiungito,incoquitoq;,mox ceram,& picem liquidam. Vtitor in sole audacius. Vbi iam vlcera ad cicatricem venerint, caput vulpeculæ vrito,& alcyonium, anchusæq; nigræ folia omnia contrita super inunctioni inducito,vt capiti pili succrescant. ALIVD. Muris capitis combusti pars vna,testarum marinarum tantundem, cū axungia porcina.omnibus in fictili coctis vtitor,inspergens etiā ex ipsis siccis aliquid.

Medicamenum ex thapsia ad omnes inueteratos affectus.

EVPHORBII,thapsiæ,baccarum lauri singulorum vncia, sulfuris ignem non experti semuncia,veratri tantundem,ceræ vnciæ sex,laurini,vel ricinini aut veteris olei quod satis est. In validioribus etiam vti vincit nasturtii vncia, alcyonii combusti vncia, iisq; non solum ad Alopecias,verumetiam ad omnem diuturnam perfrictionem. Summatim in Alopeciis cutis prius nitro est extergenda, infricandaq;,& frequenter pili nouacula radendi. Si quidem plerisq; noui ex sola infricatione,frequentiq; rasura pilos prouenisse.

Quomodo caluitium abigatur,& pili crescant.

Ex Critonis commentationibus.

LEPORVM ventriculi quinque arefacti diligenter olla fictili friguntur. His adiicito,myrtorum, myrti summitatum, acaciæ fructus,acaciæ succi,rubi canini,æqualem modum,adianthi vncias tres. Hæc omnia accurate resiccata in pollinem coguntur,& subtili cribro incernuntur,deinde adipis vrsini libris quatuor, & phocæ totidem admistis denuo tunduntur. Excepta pixide plumbea reseruan

multiformem colorē capit. Quocirca pauperes in uia uictū mendicātes hisce morbis passim affectos videre est ob ciborum prauitatem At domos diuitum iis morbis alii respōdētes ex opiparo victu inuadunt.

tur. Cum vſus poſtulat, quolibet oleo aromatis imbuto diluuntur.

Quæ pilos conſeruent.

POLITRICHI herbæ pars vna, ladani partes duæ, vino myrteoq; oleo exceptæ in vſum adhibentur. ALIVD. Anemonæ flos tritus cũ oleo inungitur, idẽ vero, & nigrefacit. ALIVD. Verbenacam rectam vna cum radicibus torrefactam. tuſamq; tenui cribro incernito, mixtam oleo vt ſordium habeat ſpiſſitudinẽ æreo vaſe reponito. Cum liquefeceris, vtitor inuicem olei ſimiliter.

Aqua pilos augens, eoſdemq; denigrans.

AQVAE pluuialis ſextarii ſex, rhus alexãdrini ſextarii tres, polytrichi vnciæ quatuor, herbæ ſabinæ tantundem, ladani vncia, myrti vncia, cucurbitæ aridæ tantundem. Sinito ad dies viginti vitreo vaſe commadeſcere, bis mouens quotidie rudicula tedacea. †In ſequenti tempore in aquam pilos ſingulos tingens, vtitor quotidie. Item ſemen altheæ in balneo illitum pilos conſeruat, augetq;. pari modo oleum inunctum, in quo ſemen ipſum altheæ decoctum eſt, vel ſimul impoſitum.

† Vera ſcriptura eſt in antiquo cod. τῇ δὲ ἐπιούσῃ καταβάπτων εἰς τὸ ὕδωρ τὴν κτένα χρῶ καὶ οὕτω ποίει καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ideſt, in ſequenti die pectinem in aquam intingens vtere, atque ita fac quotidie.

Quæ medicamenta pilos extenuant.

FICVS foliorum, vitis agreſtis albæ corticis, pumicis, teſtarũ buccinorum, terræ cimoliæ ſingulorum mina. Omnibus in nouam, crudamq; ollam cõiectis, lutoq; oblitis, in camino coquito, teritoq;, adiiciens aphronitri minæ ſemiſſem, gallas immaturas numero triginta. In puluerem redacta excipito, ac vtitor. ALIVD. Aphronitri minæ ſeptem, pumicis toſti minæ quatuor, aluminis fiſſi, iridis ſiccæ, myrti ſylueſtris nigræ, gummi, bryoniæ radicis ſingulorũ drachmæ quatuor, lupinorum crudorum in pollinem detritorum, congii pars quarta. Vtere abſque pingui.

Ad fluentes pilos.

ALOE ex vino nigro auſtero illinitur, vel purpuræ tegmina ex oleo cocta, vel myrrha, & ladanum cum vino, myrteoq;, vel caprillum ſtercus in teſta combuſtum ex oleo leuigatur ac cuti prius raſæ inungitur.

Quomodo pili criſpi fiant, & tincturis inficiantur, ex Cleopatræ libris, quos de capillis criſpis faciundis prodidit. Cap. ii.

CApite prius deterſo, ſpondylii radix cum mero pilis inungitur. ALIVD. Nux pinea recens ad cinerem vſque comburitur,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

iniectaque pilæ teritur myrteum vnguentum superinfunditur, donec mellis fiat spissitudo. Atque sic pili raso capite abstersoq; delinũtur. ALIVD. Myrti, & betæ pari mensura cum oleo pilos abstergẽs vtitor. ALIVD. Gallæ viginti numero, adianthi vnciæ duæ ex aqua marina in mellis crassitiem coactæ inducuntur, sed pilo vrina prius deterso, vel lixiuio, & aqua calente abluto, oblinetur medicamentum ad biduum, per quod vbi ipsum retinuerit, tertio die ablui debet, piliq; resiccati myrteo inungi. Id teneram crispumq; & nigrũ efficit capillum. At si prius caput nouacula raseris, crispior euadet.

Quæ canos arcent, & eosdem denigrant.

OLEI, quod immaturæ oliuæ fuderunt sextarii tres, spicæ nardi drachma, vnguis odorati drachmæ quatuor, iunci rotundi floris tantundem, incoquuntur cum oleo. seorsim habebitur. Acaciæ succi vncia vna, vino soluta leuigataq; diligẽter. Vbi vero tertia pars olei fuerit relicta, hanc percolato, & acaciæ mixtam in fidelia excipito, ac vtitor quotidie pilos inungens. ALIVD. Nucum viridium corticis vncias tres, ilicis radicis tãtundem, vini nigri sextarios tres, ad tertias decoquito, ac vbi id quod reliquum est, expresseris cũ olei myrtei sextario iterum subiges, vsus eius est quotidianus.

Aqua pilos denigrans.

GALLAE sextarius vnus, rhus coriarii sextarii duo, myrti nigræ totidem, cyperi foliorum æqualis mensura, cinaræ manipulus, papaueris nigrorum in floribus capitulorum tantundem, aquæ lacustris sextarii duodecim. Omnia multis ante diebus macerata, ad tertias decoquuntur. Deinde illinuntur, abstersis, siccatisq; crinibus. Ac cimoliæ terræ acetabulum cum viua calce pari mensura, inungitur. Hæc autem succo betæ elixæ soluta illinuntur. Deinde betæ folia tegminis gratia superaccommodãtur. ac vbi satis adhæserint, in balneo abluuntur.

Vt ruffi capilli tingantur, & flauescant.

MIRRHAE pars vna cum salis floris altera, accurate teritur. vbi sordium facta est crassities, caput prius detersum medicamento inungitur. finiturq; per noctem, & diem, postea tunc ablui præcipies. ALIVD. Lupinos crudos cum aqua illinito. ALIVD. Argenteæ spumæ drachmam, terræ creticæ drachmas quatuor, calcis viuæ drachmam. Ex aqua mellis crassitiem faciens inungito, & betæ foliis adiectis ad duos, tresve dies abluito.

Vt pili nigri flauescant.

FLOCES vini in balnei sordes mittuntur, & spissitudine cera

ti facta sub somnum illinuntur, & mane pili flauescunt. ALIVD. Cyperi folia succo herbæ lanari fruticis madescũt. Et diluto vteris.

Quæ capillum reddunt colore aureum.

ALVMINIS, sandarachæ, singulorum drachmæ sex, croci drachmæ duæ, thapsi qua tinctores vtuntur, Romani vocãt herbam rubiam, drachmæ octo, e cinere lixiuii quo pilearii vtuntur sextarii quatuor. Lixiuium cum thapso contusa incoquito. vbi dimidia portio relicta fuerit, humorem exprimito. quo alumen, sandaracham, & crocum dilues. Deinde vase vitreo condes. Vbi vsus venerit, pilos prius abstersos illinito. postquam vero combiberint, ablues decocto fœnugræci, hordei, & cumini, aquæ prius tepidæ superfusæ, quod sufficit, ad hæc saponis quãtũ satis est adiicies. ALIVD. Floces vini vstæ vna cũ oleo balanino, pilis oblinunt. ALIVD. Sapone gallico cum aqua in singulis balneis pili absterguntur.

Aliud valde generosum.

RHVS rubri sextarius, gallarũ libra vna, Selydrii vnciæ duæ, herbæ aurum colore imitantis (quam Romani rubiam vocant) vnciæ duæ, polytrychi fasciculi duo, absynthii vnus, lupinorum quibus cortex sit detractus cyathi duo, aquæ sextarii septem. Omnia in vitreum vas coniecta, dies nouem sinito commadescere, quotidie bis rudicula agitans. cum vsus exigit, auferes quod satis est. & hoc spõgiam madefaciens, pilos confricato, humectosq; combibere sinito. vbi siccati fuerint, sapone calida aqua soluto, abluuntur.

Quæ pilos albos faciunt.

VERBASCI candidi flos combustus aceto mergitur, & in saponem miscetur. ALIVD. Verbasci seminis, aluminis, raphanorum corticis singulorum drachma. Contundito, & glutini quod ex tergoribus boum confit, ταυροκόλλην Græci vocant, drachmas quatuor misceto.

De capitis affectibus cutem infestantibus, porrigine, quæ pityriasis dicitur. Cap. iii.

PORRIGO, quæ pityriasis Græce dicitur, est, cum tenues, & furfuraceæ squamulæ ex capitis, vel etiam reliqui corporis superficie citra exulcerationem resoluuntur. Id autem euenit vitioso corporis humore, salsaue pituita, aut bilioso, & melancholico sanguine caput subeunte. Itaque corpore toto (vt dictum est) euacuato, subscriptis remediis vtemur. Cimoliam aqua prius maceratam betæ succo miscebis illinesq;, & tantisper ita permittes, donec inaruerit. Deinde postquam ablueris, thus ex vino oleoq; detritum perunges, die in sequenti staphida agriam, hoc est herbam pedicularia ex oleo inunges. ALIVD. Nitri, fecis concrematæ, myrobalanorum, singulorum

[Margin: vacuatio corporis remedia q̃si semper præcurrit.]

lorũ libra, herbæ pediculariæ libra vna femis. vino dilutis caput ab-
ftergitur. fin autem reliquum corpus pruritu vexetur, ficcis. Ad hu-
midiorem vero pityriafim, muria, vel lupinorum decocto caput ab-
luendum eft. hoc enim fubinde fum expertus.

Ad pfydracia & exanthemata capitis.

PSIDRACIA exigua capitis tubercula funt, puftulis fimi-
lia, quæ fummam cutẽ excedunt. Exanthemata vero cutis funt ex-
ulcerationes, fubrubicundæ, & afperæ. Vtrũq; vitium præfidiis in-
fra pofitis exteritur. Argenteæ fpumæ, cerufæ fingulorum drachmæ
quatuor, aluminis drachmæ duæ, rutæ foliorum viridium totidem.
ex aceto myrteoq; oleo leuigata cuti illinuntur. ALIVD. Ruta
& alumen cum melle trita, capiti prius rafo inunguntur. Sin autem
cutis a capite abfcedit, oleæ folia elixa cum melle cataplafmatis mo
do inducuntur. ALIVD. Argenti fpumæ, cerufæ fingulorũ drach
mæ duodecim, fulfuris viui drachmæ octo, cerato myrteo exci-
piuntur.

Ad hulcufcula capitis denfa rubraq;.

HAEC papillis funt fimilia, ex quibus fanies eliquatur. Capite
prius nouacula rafo, & aqua nitroq; abfterfo, fulfure viuo ex homi
nis vrina contrito vtitor. Vel creta futoria, μελαντηρίαν vocant
Græci, cum aceto inungito.

De manantibus capitis vlceribus, quæ achores
græce dicuntur, & fauis.

INTER capitis vitia, quæ in cute oboriuntur, vnum eft, quod
appellatur Græcis Achor, a noftris manantia vlcera, tenuiffimis cu
tem foraminibus perforãs, per quæ glutinofa fertur fanies. Simile ipfi
malum fpecie eft, quod a faui fimilitudine κήριον a Græcis nomina
tur. quod magis amplis foraminibus conftat, quibus humor crasfitu
dinem mellis referens ficut in apum fauis, continetur. Origo eft ex
nitrofa falfaq; pituita. victus igitur ratio ex cibis boni fucci confta-
re, omnia acria & falfa vitari debent, præfertim fi inflammationem
affectus refipiat. poftquam corpus fuperfluo decenter erit leuatum, de
rafis capillis caput fouendum bis ter've die, aut etiam fæpius, aqua ca
lida, in qua myrtus fit decocta, vel rubus, vel lenticula, vel amari lu-
pini, vel afparagi radix. Quum vero plus faniei emanat, falicis folia
cum aqua, vel lenticula, inftar cataplafmatis applicantur. terra autẽ
cimolia, vel cretica, vel famia, vel pompholyx, vel fpodium, vel ar-
genti fpuma, vel cadmia, vel charta combufta, vel etiam medicamen
tum ex charta Xerion, omnia ex aceto inducuntur. Smegmate ve-
ro hoc vtendum eft, fulfure viuo, & perdicij herbæ, faponisq; æqua
li pondere. Compofita hæc funt, argenti fpumæ drachmæ duode-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

aliter. argenti ſpumæ drach- mæ ſex decim.

cim rutæ foliorũ drachmæ octo, herbæ pediculariæ quam ſtaphida agriam Græci vocant drachmæ quatuor, chalcanthi drachmæ duæ, Aceto myrteoque in ſordium ſpiſsitudinem coacta illinuntur. ALIVD. Sandicis drachmæ quatuor myrrhæ drachmæ quatuor ſulfuris ignem non experti pondo drachmæ duæ, pollinis thuris drachmæ quatuor ex oleo veteri inunguntur.

Aliud ad achoras.

Alii le- gunt. hu mentes pſoras.

AD achoras recrementum argenti, vel molibdenam contritam oblinito. ALIVD. Ad achoras & humidas ſcabies, rhododaphnæ, roſarum vnciæ quatuor, ſulfuris viui vnciæ quatuor, picis liquidæ, & picis aridæ vtriuſq; vnciæ tres, ceræ ſelibra, olei myrtei quantum opus eſt. in pueris autem, lacte ſoluta illinuntur.

De ficis.

FICVS, nominant eruptiones, vlceroſas, rotundas, ſubduras, rubentes, quas dolor etiam comitatur. Fit vero hoc mali plurima ex parte in capite, naſcitur tamen & in reliquo corpore. Probatur maxime contra hos alumen fiſsile, æris flos toſtus, & glutinum pari menſura cum ſquamæ æris duplo. Teruntur ex aceto illinunturque. Præſtans etiam remedium eſt menarum capita combuſta, elixique bulbi, & cinis aceto mixtus.

Aduerſus capitis & menti ficoſa exanthemata, xyraphium.

MISIOS drachma vna ſemis, chalcitidis drachmæ duæ ſemis, ſquamæ æris drachma, aluminis fiſsi. drachma. Bene loto, hoc medicamen aridum impoſitum dimittitur. Die inſequẽti rurſus pars lauatur, ſpongiaque deterſæ idem applicatur. Decidit enim ramentum craſsiſsimum. Et ſi diebus ſubſecutis idem fiat, ſine cicatrice breui conſaneſcit. Cæterũ medicamen hoc non mediocriter adhæret.

Ad capitis pediculos.

LVPINORVM in aqua coctorum diluto, caput detergeri iubeto, vel herba pedicularia, vel ſandaracha, vel vtraque contrita ex oleo veteri, ſeu aceto illinitur, vel piperis momentum, ne exulceret cum oleo, aut hederæ ſucco cum melle, † aut minio ſynopico cũ aceto, aut cedrino liquore, aut pice liquida cum alumine, aut baccarum lauri expreſſo. aut oleo raphanino. Ego pediculariam ex aceto oleoque tritam inunxi, ac ſemper quod volui, ſum aſſecutus.

†Græcus codex manu ſcriptus ἢ σίνηπι, ideſt, vel ſinapi cum aceto, quæ ſcriptura verior eſt.

De capitis dolore, quem græci κεφαλαλγίαν vocant. Cap. iiii.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Capitis dolor qui græcis dicitur κεφαλαλγία, symptoma est grauissimum, ac nunc ex sola intemperata qualitate oritur, nunc ex nimia humorum copia. Interim ex vtraque causa interim vero ex primaria causa, nempe solis æstu extrinsecus, frigore, ebrietate, aut ictu. Vehementissimi igitur capitis dolores ex efficientibus qualitatibus nascuntur, & potissimum ex calida, qui vero ob siccitatem contrahuntur, non æque vehementes existunt. Humida qualitas suiipsius respectu, nullum plane dolorem conciliat. nisi caliditati, aut frigori, aut humorum copiæ adiuncta. Itaque de eo capitis dolore qui cum febri est eo loco explicatum est, quo febrium curatio exposita est, nunc de cæteris dicendum est.

quæ humorum copia ī stomacho potissimū exuberāt. Nā vt ait Hippo. in libello de hom. structura ad Perdicā, oēs capitis noxiæ affectiones ex stomacho oriuntur.

De capitis dolore ex insolatu contracto.

QVI ex insolatu capite dolent, eorum cutis tactu calida est, & primo statim manus iniectu aridior apparet, oculos habent rubentes, frigidis aspergininibus, & inunctionibus oblectantur, sentiuntque ab ipsis præsidium. Cæterum curatio his conueniet, etiam ea, quam dolori in febribus præscripsimus. Si dolor perseuerat, infrascriptis vtendum est cataplasmatis. Prodest fronti & temporibus inductus panis ex posca, & rosaceo. Interdum cum amygdalis, vel rosis siccis, aut teneris, vel cum menta cui pulegium sit adiectum, vel panis cum persici foliis. facit etiam ocymum ex aceto & rosaceo tritum, vel hederæ corymbi in aceto elixi. Iam farinam triticeam cum rosaceo leuigatam vel serpilli ex aqua decocto miscere conuenit, vel cardamomum torridum leuigatumque ex aceto & rosaceo, vel fermentum cum rosaceo, vel iridem aridam cum aceto. Sed mutentur continue singula, nam si diutius adhæreant, inefficacia redduntur.

Pastilli ad capitis dolorem ex intemperie calida.

CROCI drachmæ quinque, chalchanti drachmæ decem, aluminis drachmæ sedecim, myrrhæ drachmæ septem, omphacii drachmæ tres, chalcitidis drachmæ tres, gummi drachmæ tres. Vini austeri quod sufficit. Ex posca sumuntur. Si etiam vigiliæ infestent, aliquid ex somniferis applicatur.

Alexā. croci chalcanti drachmæ x. †Alex. aluminis scissi.

De iis quibus caput ex frigida intemperie indolescit.

†AT si frigus nocuit, contraria iis qui ex solis æstu dolent, affectos signa testantur. Etenim facies ipsorum non concidit, sed colorem decoremque amisit. Item frigidis nec gaudent, nec iuuantur. Verum horum agnitionem tum victus ratio, tum reliqua concurrentia firmabunt. Inunctiones igitur adhibendæ ex oleo rutaceo, laurino, vel irino, vel nardino, vel etiam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

opobalſamo, præſertim ſi recrementa fuerint craſſiora viſcoſaque. Frons autem tum hoc liquore, tum iis medicamentis debet illini, quæ ex pipere, & euphorbio præparantur. Vinum ſubtilius propinandum, corporis motione & balneis vti calidis præcipiendum. interim a radicula vomitu. In quibus autem qualitas citra humorũ copiam diutius perſiſtat, hoc vtendum eſt medicamine. Piperis albi drachmæ duæ, crocomagmatis drachmæ duæ, euphorbii recentis drachmæ octo S, ſtercoris columbini drachma vna S, aceti acerrimi quantum ſatis eſt. Illinitur pars laborans, ſed prius infricata.

†Locus hic ſic legitur in veteri græco exemplari, τοῖς ἐπὶ ἐγκαύσει κεφαλαλγοῦσιν ὑπεναντίως ἔχει τά τε σημεῖα, καὶ ἡ θεράπεια τῶν ἐπὶ ψύξει, ideſt, ſigna & curatio eorum, quibus caput ex frigore dolet, ſunt contraria ſignis & curationi eorum quibus caput ab æſtu dolet.

Si bilioſus humor dolorem inuexerit.

[margin: ἄχολα κανγόσυα. bile carẽtia longiorẽ ætatẽ agitãt.]

NOTAE horum perſimiles iis quos ob ſolis æſtum dolor affligit. Sed maior ipſis roſio accedit, & faciei pallor. interim etiam os inamareſcit. Porro affectus hic ætatibus potius vigentibus, & temperaturis calidioribus, vitæ ſollicitæ, & bilem flauam coaceruantibus ſolet accidere. Quamobrem balneum temperatum his, inunctiones, aquæ potus, & vniuerſa victus ratio humidior, boniq́ ſucci adhiberi debet. Bilioſus humor abſynthii diluto, vacuabitur, vel aloe, aut ipſa Picra, antidoto per ſe, aut cum modica ſcammonia, aut catapotiis quæ ex aloe conſtant. Inungenda frons, aut crocodi paſtillo, aut trigono, aut quodam ſimili.

Si caput conſortii lege indoleſcat.

[margin: Ꝗa ꝑter cor nobiliſſimũ omniũ mẽbrorũ. quippe qđ ſua frigiditate cordis calorẽ tẽperat, itidẽq́ calore cor]

SI caput conſortii lege cum toto corpore afficiatur, cura adhibenda, vt contra intemperiem, & ſuperantem materiam pugnemus. & ſi copia quidem premit & maxime in venis, ſanguis mittendus eſt, ſin autem magis qualitas vrgeat, purganti vtendum medicamine. Quod ſi particula laborante aliqua ſimul condoleſcat, veluti iocinore, aut ventriculo, aut ſtomacho, his ſuccurrendum eſt. Vbi calida afficit intemperies, panis ex aquoſo vino exhibetur, vel etiã ex chondro ſorbitiunculæ. Extrinſecus vincit ſuperfundere, quæ modice refrigerent, vireſq́ confirment, ſicut a me prius comprehenſum eſt. At ſi glutinoſi, craſſiq́ humores in ſtomacho infarcti, capitis dolorem concitent, hos quoq́ amoliemur potu oxymelitis, tum ſimplicis, tũ Iuliani. Inſuper medicamentis ex hyſſopo & origano, & his adhuc calidioribus magiſq́ incidentibus. Iam vomitus a radicula vtilis, ſuperfuſiones calidiores, & cataplaſmata.

De capitis dolore ex vino.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

SI vinum adhuc incoctum in stomacho fluctuet, tepentis aquæ potu vomere dolentem iubebis. Quod si etiam post concoctionem caput indoleat, refrigerantibus, repellentibusq; vtemur, quale est rosaceum priuatim sumptum, & cum aceto, vel hederæ succo, vel brassicæ. Quin & ipsa brassicæ folia in aquam calidam demersa, & capiti circundata ligataq;, naturaliter ebrietatem arcent. eiusdem decoctæ esus in id efficax est. Item lenticula hos adiuuat, potissimumq; ventriculo humidiore præditos. Adhæc alica, malicorium, & mala ipsa, piraq;, tum aquæ potio, vtiliter assumuntur.

dis & ipsa temperatur. Serpentes quoque vino ebrii fiunt ac temulenti.

De capitis dolore ex ictu.

QVI ex ictu capitis dolorem conceperunt, iis, nisi summa omnino cute percussi sint, sanguis statim emittendus est, & conuenientes aspergines capiti sunt adhibendæ. Oleoq; dulci irrigandum ipsum lanisq; contegendum. Vino ciboq; pleniori, præsertim si febris adest, ægros coercere expedit. Et tota curatio ceu ad neruosarũ partium inflammationem & præcipue membranarum cerebri quas meningas appellant, adaptabitur. Si vero & vulnus factum fuerit, huic quoq; decenter medebimur.

Malagma ad capitis dolorem.

CERAE drachmæ septem, amygdalini olei vnciæ tres, terebinthinæ drachmæ octo, æruginis rasæ, cimoliæ, chalcitidis singulorum drachmæ quatuor, pumicis drachmæ tres, æris vsti, squamæ stomomatis singulorum drachmæ duæ. Si videtur paulo esse durius, amygdalino emolliendum.

De cephalæa, & hemicrania. Cap. v.

VTerq; hic affectus, stabilis ac permanens capitis dolor est, qui strepitu, clamoribus, claritate lucis, vini potu, & implentibus caput odoribus excandescit exacuiturq;. Ac aliis totum feriri caput in hoc dolore, aliis alteram ipsius partem duntaxat excruciari videtur, quos etiam hemicranicos nominant. Quibus sane intra caluariam malum consistit, iis dolor ad oculorum radices porrigitur, quibus extra est, circa ipsam caluariam indolescunt. Quapropter dolores cum grauitate molesti, plenitudinem testantur, cum erosione infestantes, vel humorum, vel vaporum acrimoniam, qui cum pulsibus obueniunt, inflammationem, qui cum tentione, si quidem grauitas et pulsus non adsit, spiritus tenuis, & flatulenti redundantiam innuit. si cum pulsu, membranosæ partis inflammationem, cum grauitate vero, copiam intra membranas contineri. At si putridus etiam humor, calidior euaserit, & cum febri simul capite dolitant, febriunt autem omnino, & quibus inflammatio dolorem parit. Quum igitur corpus totum succis æquabiliter omnibus redundat, quod plethoricum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

dicitur, venam secare si vires patiantur, & acrioribus vti clysteriis conuenit. Inde si adhuc sanguis videtur exuberare, etiam vena narium adaperta, quantum satis esse videtur, detrahes. Mox hiera, quã exacueris, intenderisque exhibenda, deinde pituitæ eductionibus, apophlegmatismos vocant, vtendum est, tum iis quæ per nares vacuant, ἔῤῥινα Græcis dicuntur. Eiusmodi est elaterii succus, cum lacte infusus, vel etiam aridum elaterium inspiratum, succusque cyclamini & porri. Hæc quæ sequuntur, sunt composita. Medicamentum quod naribus inditur ad veteres cephalæas, lippitudines & morbos comitiales. melanthii drachmæ octo, salis ammoniaci drachmæ quatuor, elaterii drachmæ quatuor. Tunsa, oleo sycionio, vel irino, vel cyprino excepta, vt cerati fiat spisitudo, naribus demittuntur.

Medicamentum quod pituitam extrahit, naribus inspiratum.

addunt̃ iridis di narii duo a Gale.

CICLAMINI sicci drachmæ octo, nitri rubri drachmæ quatuor. Sin autem in vicem nitri elaterium indideris, magis proficiet. Tritum accurate calamo scriptorio naribus inspirabitur. Porro epithemata quoque capiti admoueto, & inunctiones, vbi morbus in vetustatem magis inciderit.

Epithema ad cephalæam.

Gal. ait agni seminis, rosarum siccarũ singularũ drac. duæ rutæ.

VNGVENTI irini, peucedani, castorei singulorum drachma, baccarum lauri drachmæ duæ rutæ summitatum drachmæ quatuor. Excipitur cerato rosaceo, rasoque capiti, toti ipsi imponitur. Mulier quædam in hemicranicis hoc etiam quod sequitur epithemate vsa, mirandum in modum inclaruit. ¶ Radicem cucumis syluestris viridem minutim concisam, absinthiumque cum hydrelæo incoquebat, dum intabescerent. Ac hydrelæo calente mediocriter partem affectam irrorabat. radicem vero & absinthium, in puluerem contrita oblinebat. Atque hoc solo medicamine, hemicranicos, idest altera capitis parte dolentes, & cum febre, & sine ipsa, curaui. At si malũ maxime increuerit, vt dolorem ferre nequeant, vtitor medicamentis etiam quæ lenire possunt, & noxia euocare, quale est quod sequitur.

Vnguentum ad cephalæam.

LIQVORIS peucedani drachmæ sedecim, lachrymæ papaueris, anisi, alterci quod hyosciamum græci vocant, croci, myrrhæ scammoniæ singulorum drachmæ duæ. Aceto excepta in pastillos coguntur. Cum vsus postulat, ex aceto vel posca illinuntur iis, quibus humores crasi, vel spiritus flatulẽtus dolorem fecit. Iam dropax & sinapismus iisdem benefacit, & pastillus ex thapsia. Iam qui ex atramento scriptorio fit mirifice eidem causæ medetur, quo post

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

hæc vtendum est sicut in opere de compositis docebitur. Quin & istud mirabilẽ in modum ad hemicranicos ex crasso glutinosoq; humore dolescẽtes efficax est. Euphorbii portio vna cum pari castorei modo aqua excepta auriculæ demittitur qua parte indolescit, inde balneum adeundum, vbi paululum immorati ipsum assument, & cõsueto more lauabunt. Sic quidem expertum est, verum non alienum absurdumq; fuerit, & oleo ipsa excepta, in aurem instillare. Itẽ quod medicamen ad coxendices inscribitur, etiam longo capitis dolore laborantes, & hemicranicos ex toto persanat.

Ad hemicraniam veterem.

ALLIORVM drachmæ quatuor, ceræ drachmæ duæ, axungiæ veteris drachmæ duæ, cantharidum drachmæ duæ. Vesperi illitum sinito per noctem adhærere. Mane rupta papula, malagmate, quia liquidũ est, παρυγρὸν appellãt, ei medeberis. ALIVD. Baccarũ lauri quibus cortex sit ablatus, drachmæ duæ, rutæ foliorum, drachmæ duæ, sinapios, drachma. Aqua dilutum oblinito. At iis qui frigori patuerunt, vtilissimum est infra scriptum medicamentum vt plerunq; semel ante balineas illitum, confestim affectui medeatur, & ægrotantes omnino sani post lauacrum euadant. Olei sabini pondo, ceræ quadrans, euphorbii vncia. Hoc dimidiæ frontis parti nempe qua temporum musculus habetur, delini debet. Qui vero frigoris iniuriam non senserunt, iis gallæ, & crocomagmatis parem portionem cum vino detritam inungito. Sed qui ex calidis vaporibus, vel succis capite dolitant, iis medicamenta quæ euphorbio constant, non applicabis.

Apophlegmatismus, idest medicamentum quod saliuam mouet contra caphalæam.

SINAPEOS cõtriti & in succũ redacti ex aceto & melle drachmæ quatuordecim, herbæ pedicularíæ drachmæ quatuor, pyrethri tãtundẽ. Tusa, cribrataq; misceto, & in sole gargarizato. Porro si ob biliosum humorẽ aut quandam intemperiẽ orta Cephalæa diutius prorogetᷣ, eorũ vsus veniet q̃ in sermone de dolore capitis cõprehensa sunt. Si ne sic quidẽ dolor finitur, neq; cucurbitulis neq; hirudinibus adhibitis sed suspicio sit humores per arterias in caput esse distributos non absurdum fuerit & arteriam post aures incidere. Porro humidioribus etiam balineæ naturales recte adhibentur.

q̃a balñ neũ sua nã siccat eneruat que iõq; ipsis tẽperate vtendã.

De phrenitide. Cap. vi.

PHrenitis membranarũ cerebri, quas meningas græci appellant, inflammatio est, nunc quidẽ ipso quoq; cerebro simul eã experiunte, nunc autem calore præter naturam in eo consistente. Causa morbi est vel sanguis superans vel biliosus humor, nonnunquam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

& flaua bilis perusta, adeo vt in nigram degenerauerit, quando etiã grauissima phrenitis nascitur. Aliquando cerebrum septi transuersi consortio dolens, ex neruis qui in ipsum sparguntur vitium concipit. At quæ mentis alienatio in ardentissimorum febrium statibus accidit, quæq; ex stomachi consensu exoritur, phrenitis non est, sed hoc solum, puta delirium. Comitantur proprie phreniticos vigiliæ quidem plurima parte, interdum vero & somnus turbulentus accedit, vt consurgant, exiliant, & furibunde vociferentur. Quibus sanguineus humor morbum fecit ii cum risu insaniunt. quibus flaua bilis ferociter, quemadmodum quibus atra vitium contraxit, tam immaniter sæuiunt vt coerceri nequeant, omnium quæ dicunt, faciuntve, obliuiscuntur. Oculos habent sanguineo colore tetricos, ac perfricant, interim aridos, interim lachrymantes, vel lemis, hoc est crassiore pituita oppletos. Lingua est aspera, & sanguis e naribus destillat, floccos festucasq; colligunt, febri per totum morbi decursum acuta conficiuntur, sed quæ in alto maligna delitescat. Pulsus ædunt exiguos, languidos, & quadantenus etiam duros. Respirationem magnam & raram, cum cerebrum primario afficitur. At si phrenitis septi transuersi, quod græci phrænas vocant, consortio concitetur, & respiratio inæqualis est, & præcordia sursum conuelluntur, & multo calore ardent, sicut iis qui ex cerebri vitio insaniunt, facies incalescit, & subcruenta est, venæ repletæ. Quod si humor pituitosus sit temperatus bilioso, vti causam, ita appellationem quoq; compositam habet. Nam vigilans coma, nominant, in vniuersum quidem cum biliosus superauerit, quippe tales ægri vigiles phrenitide laborant, cum vero pituitosus præpollet, contra in grauiorẽ veluti somnum quem coma vocant græci deferuntur. Atq; hoc malum antiquiores Galeno medici, Catochon vocauerunt.

Ratio est, quus somnia venit ab humido sopore caput petente Aristo.

Curatio phrenitidis.

QVOD si vires ægri patiantur, sanguis protinus e cubito mitti debet, & copiosior. At si desipiens brachium non porrigat, aut si porrigat, metus sit secundum vacuationem, sanguinis profluuii, dum manum æger subinde ob mentis turbationem iactitet, recta in fronte vena diuisa, vna vice quod satis est auferemus. item clysteriis vtemur, ex hydrelæo, vel rosaceo cum ptisanæ cremore. Si vigiliæ vrgent, rosaceum, vel oxyrhodinum in caput dandum est. Aliquando calida ipsum aqua prius superfundendum, & medicamentum quod ex papaueris capitibus vocatur diacodyon exhibebitur nisi virtus imbecilla prohibeat. Et alia quæ ad somnum conciliandum superius scripta sunt huc transferemus. Decumbat æger in loco, tum lumine tum temperie moderato, & variis quibusdã picturis libero, vt quæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tales deterreant. Quo amici quidam gratisſimi ingrediuntur, & cō modum incident, qui nunc blande ægrotum alloquantur, nunc acer bius corripiant. Cibus primum eſto aqua mulſa, deinde ptiſanæ cremor, & ſorbitiones ex chondro cum quadam dulci potione, vt apo melite, vel hydroroſato, vel rhodomelo, vel dulci hydromelo. Nam vinoſum hydromelum, quod in paruis vaſculis ex Cibyra apportatur, repudiandum, vt quod grauiores vino noxas in talibus excitet, & maxime in capitis affectibus, idque ante concoctionem. Panis quoque aqua lotus recte exhibetur, intubi, lactucæ elixæ. Si multus feruor conficiat, etiam cruda hæc dantur. Item cucumeris medulla, peponis, duracini, & ſimilium. Aquæ frigidæ potu coercendi ſunt, potisſimum ſi ſeptum tranſuerſum conſortii lege malo deiſſe originem deprehenderimus. Quod ſi vrina ipſis, vt conſentaneum eſt, delirii vitio cohibeatur, †fota adhibito calente hydrelæo & inferiorem ventris ab vmbilico regionem ἦτρον græci vocant & veſicam ſuperfundemus, deinde digitis manus, loco innixis ad reddendum vrinam incitabimus. Reliquum corpus ipſis decumbentibus calido oleo perungi debet. Etenim in quiete, quoad eius fieri licet, ſeruari debent, ita vt ſiquidem prædiuites aliqui fuerint, per famulos contineantur, ſin minus, vinculis conſtringantur. Nam inordinata motio uires conuellit. Iam uero alia etiam de cauſa pedes, prius foti, deligaturis conſtringi, manuque contrectari debent, nempe quo humores deorſum reuellantur. Porro ſi longior affectus, & contumax fuerit, ab iis quæ ſoporem accerſunt, καρωτικὰ græci appellant, abſtinendum, ea uero quæ digerendi facultatem obtinent, capitis perfuſionibus miſcenda, ſcilicet mentæ ſuccus, uel ſerpilli uel calaminthæ, uel ruthæ. Tum iis quoque utendum quæ naribus inſeruntur. A ſeptimo die ſi uiſcera ſentiant inflammationem, cataplaſmatis ex lini ſemine, & hordeacea farina cum hydrelæo leniemus. Deinde cucurbitulas leues, aut cum ſcarificatione, tum his ipſis, tum occipitio, & ſpinæ accommodabimus. Si corpus ſqualidum peruſtumque eſſe coniecturaueris, febriſque adſit, etiam balneis utendum aquæ potabilis, & unctione liberaliore. Vinum tenue & aquoſum, quod ὀλιγοφόρον appellant, uiribus recolligendis propinabimus, nullam inde mentis turbationem, ut eſt ueriſimile, futuram ſuſpicantes. Aut enim nulla fit, cum morbus declinat. aut certe ſi fit, ex facili ſubſidet. Proceſſu autem declinationis, geſtatione corporis uti expedit, & congrua uirium recreatione. Sed ita phrenitici ſeſe recolligent, ut ebrietatem, iram, ciborum corruptiones, & in primis ſolis æſtum caueant.

p̄cepta Hippo. ἐν παραγγελίαις.

†Hæc sic leguntur in antiquo codice, ποιήσαντες ἀλέαν καταντλήσωμεν θερμῷ ὕδατι καὶ ὑδρελαίῳ. idest fota adhibita calente aqua aut hydrelæo.

℞ si ex cōsortio ℞ ductū neruorū phrenes patiunt̃ in amentiā incidunt.

De inflammatione cerebri. Cap. vii.

CErebrum inflammatione laborans, sæpe ita intumescit, vt capitis suturæ distendantur. Dolor comitatur maximus, & diuturnus, multus angor, rubor in facie multus cum tumore molli, oculi fiunt emissicij, caput inturgescit. Qui hoc malo impliciti sunt, sanguinem ex cubito mittere, item ex naribus, & vasis linguæ subditis debent. Porro vtitor & aspersionibus quæ per inflammationes capiti adhibentur, & cataplasmatis. quæ humectare, & maturare sunt idonea.

De erysipelate cerebri. Cap. viii.

ACcidit quoq; erysipelas cerebro, quo laborans hæc patitur, capite dolet vniuerso, adeo vt flammis id vri putet. facies frigida est & subpallida, os siccescit. Quare sic affecto sanguis detrahendus est, & potissimum ex venis sub lingua sitis. Refrigerantia conueniunt, quibus in aliis quoq; erysipelatis vtimur.

De lethargo. Cap. ix.

patit̃ rōcinatrix aīæ ex eo, q̃ læsa memoria idearum cella mēs nō pōt ire redireq; obiens easdem spēs alto sopore sobrutas. ideoq; obliuiosi sunt et similes amētiū. memo-

LEthargus itidem, cum ratiocinatricis animæ noxa sit aliqua, locum eundem quem phrenitis, nempe cerebrum, occupat, materia vero mali, contraria est. Nam ex pituita humidiore, frigidioreq; cerebrum madefaciente, contrahitur. Lethargicos comitatur febris lenta, non impense acris erodensq;, cū alto sopore, quæ cataphora Græcis dicitur. Pulsus his magni, rariq; sunt, & vndosi, respiratio nimis rara & imbecillis. somno perpetuo premuntur, a quo ægre possunt excitari, & quocunq; modo interpellentur vix respondent, obliuiosi, mente capti, oscitant crebro, & hiante ore nonnunquam persistunt tanquam claudere id obliti. Deiiciunt per aluum complures quidem liquidiora, nonnullis autem cōtra venter inarescit. Vrinam reddunt iumentorum lotio similem. Quidam ex eis tremiscunt, & vndiquaque desudant. Huic affectui respondet Caros quasi dicas veternosus sopor ex eadem materiæ proficiscens, sed hoc discrimine variat. Febris Carum præcedit, eaq; vehementior, Lethargum subsequitur, item quod Carus etiam alia comitetur symptomata. siquidem frequenter febrium accessionibus superuenit comitialibus, cerebri compressionibus, modo osse quidem in fracturis, modo autem membranæ custode, quem μηνιγγοφύλακα Græci vocant, priorem cerebri ventriculum premente. Lethargus autem peculiarem quandam constitutionem obtinet, superuenit comitialibus.

Curatio lethargi.

Vires si permittunt,etiam hic vena secari debet,sin minus, clysteribus acribus aluum ducemus. Aeger decumbet in domo spatiosa,mediocriter lucida. Caput eius oleo perfundi oportet, cui etiam castoreum sit adiectum. Nonnulli in vicem olei,oxyrhodino cum castoreo vtuntur,robur hinc capiti caloremque simul accersentes, reliquũ vero corpus delinentes,& præcipue extrema,oleo veteri,cum nitro tosto,vel pyrethro,vel pipere,vel cocco gnidio extergunt. Licet & cerato quod his,& castoreo simul constet,vti. Porro naribus admouentur odoranda thymum ex aceto contritum,aut origanum,aut pulegium. Os vngi conuenit,& palati cœlum detrito sinapi,cum mellis momento. Conariq; oportet pituitam indidem affixam digitis eiicere. Si admittant,etiam apophlegmatismi vsus erit ex oxymelite cum hyssopo,aut pulegio,aut origano,aut ipso quoque sinapi. Potui exhibebitur aliquid ex iis quæ cito transeunt præsertim diaspolites cochlearii mensura cum posca. iis autem qui in vetustatem inciderunt,& tremuli sunt,castorei quoque scrupulos duos,tresve dabimus. Si humoris inest copia,nihilque aliud prohibeat, scammoniæ scrupulum,castoreo temperatum exhibebimus. At si his affectus nõ discutitur,caput radendum fouendumq; est sale, milio, & similibus per sacculos adhibitis. Adhæc sinapismis vti in capite prodest, tum iis quæ per sternutamenta euocant. Postea cucurbitulas occipitio agglutinare partim leues cum multa flamma partim cum scarificatione. Præterea ad naturæ excretiones frequenter sollicitare oportebit tum iniectionibus,tum iis quæ vrinã mouent. Inferiorem ventris ab vmbilico regionem oleo rutaceo,aut sycionio cui sit adiectum castorei paululum aspergere fouereq;. Iam vero vt deglutiant,crebrius admonebimus,cum calida aqua dulcium potionum aliquam,præsertim apomeli ex angustiorib. vasculis, βουβύλια Græci vocant,instillantes. Quod si mediam infestet regionem quædam inflammatio, huic itidem medebimur superfusionibus & cataplasmatis. Naribus sinapi aceto tritum,vel castoreum vstum admouere profuerit. Alimẽtum esto cremor ptisanæ,vel auenæ,vel alicæ cum oxymelite,vel salibus,vel pulegio,nunc quotidie,nunc vno die interposito. A cibo, vinciri debent,summa cedere multum oportet,cruraq; pungere, nonnunquam pilos etiam in ipsis vehementius euellere conniti,quo excitentur. Iam femorũ & crurum rubores excitati, φοινίγμους Græci vocant subinde prosunt. Cæterum vbi morbus inclinare inceperit, gestationibus statim congruis vtendum, & ad balneum reducendi sunt. Victus qui vires recolligat, recreetque, decenter adhibendus.

Deatocho,aut vigili comate. Cap. x.

ria autẽ triplici de causa amitti solet negligẽtia quũ ipsa minime exercet. tp̃e sicut senes obliuiosi ex illo. oĩa fert ætas, anĩmũ quoque iõq; ait philosophus ĩ 4. physi. qdam eẽ tp̃s obliuiosũ appellãt. & morbo amittit, ut lithargico hoc affectu. porro illud sciẽdũ ẽ hoĩ solũ aduenire memoriam sed & brutis quibusdam.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

HVius morbi causam, vbi de phrenitide sermo est habitus, sumus complexi. notæ, vt summatim dicam, communes quodam modo sunt phrenitidis & lethargi. Sed pro materia abundante variant, peculiares autem hæ. Detinetur æger supinus extensusque interim facies subtumescit & modice lethargicorũ modo liuet. interim rubore tincta est, & superior gena sursum conuelli videtur ac excedere, vt ne conniuere quidem æger queat. respiratio nulla apparet sed quasi emortuus decumbit. pulsus est exiguus, languidus, & creberrimus. Vrina & aluus cohibetur, aut certe modice redditur. ac qui sane mediocriter habent, liquorem aliquem infusum deglutiunt, qui vero malo victi sunt, ad nares regurgitant. Itaque affectus qui pituita bilem superante constituuntur a lethargicis discernimus, eo quod neque facies tumescit, neque liuida est, sicut lethargicis, præter quam quod paulatim etiam leuiter desudant. In iis autem periculũ maius est, quibus peruigilium adest continens, vrinæ non respondent, difficultas spirandi intenditur, sudores erumpunt, item quibus ad nares potus resorbetur. At si mulier hoc laborare vitio cœperit, ab ea quæ vuluæ strangulatu correpta est, hac nota discernes, quod naturaliter iacere videatur & inclamantes percipiat, excitetur, rursusque somno graui sopiatur. Est vbi dicunt catochon diuersum a vigili comate, quod simplicem non mixtam habet causam, nimirum frigidiorem, sicciorem que materiam, quæ posteriore cerebri ventriculo obstructo malum hoc excitarit. Ob quam etiam æger, si corripitur subito, in illa permanet figura, qua correptus est, stans scilicet, uel sedens, clausis oculis, aut respiciens. Quam ob causam antiquiores Græci hoc pressos morbo, catochomenos quasi dicas occupatos, detentosque nominauerunt, recentiores affectum catochen, & catalepsin, veluti detẽtionem, & deprehensionẽ. Curatio prædictis quidẽ est, sed pro symptomatum ratione quæ superueniunt, euariat.

Nascitur is morbus vt ait Hippocrates ex eo, quod frigidis humoribus caput repletum est.

Curatio catochi.

HVIC quoque malo sanguinis missione succurritur, præsertim quibus faies rubescit, modo uires suadeant, aut clysteres iniiciẽdi partim qui pituitam pollentem eliciant, partim qui bilem abundantem leniant, pari modo aliorum quoque præsidiorum vsus erit. Similiter ægros nutrire confert, interim diebus singulis, interim vno interposito. Porro affectus admodum periculosus est, si ex quodam alimenti, aut potus errato acciderit, qui statim ad vomitum cogendi sunt, ac parciore victu continendi, aluus irritari, ac viscera respersionibus ex cumino, aut ruta foueri debent. Qui ex ebrietate vitium conceperunt, crapula dissoluta, humidiore cibo tractandi sunt, qualis est ptisanæ cremor. Præterea caput inunctionibus accommodis

catochi etiã apud theologos appellatur, quod in ecclesia praua hæresi detinentur uel spiritu quodã dæmoniaco.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

per æstatem frigidis, per hyemem tepidis obducetur. Si crapula neutiquam fuerit soluta, neque ad sobrietatem reditus est, desperatæ valetudinis ægrum longe fugere oportet.

quã præcipit Gal. & hipp. fuge hoĩes desperatæ salutis

De memoriæ iactura, & ratiocinationis, item deicaro, hoc est, veternoso sopore, & fatuitate. Cap. xi.

MEmoriæ iactura partim per se, partim etiam cum aliqua raciocinationis offensa acidit, quemadmodum, & mentis seu ratiocinandi facultatis noxa priuatim prius accidit. deinde memoriæ iactura insequitur. Verum cum vtraque pars, male fuerit affecta, fatuitas seu stultitia, quæ Græcis morosis appellatur, oboritur. causam habent communem efficientem nempe iutemperiem. Quod si humida solum fuerit, memoriæ, & ratiocinationis vitium creabit, torpores graues, animi sopores, cataphoras Græci vocant, longos, altosque somnos. Si vero humori frigiditas etiam accesserit, caros & lethargos, eodemque modo si sola quidem fuerit siccitas, vigilias tantũ inducit, sin autẽ calor acesserit siccitati, delitia & phrenitidas mouebit. porro intemperies hæ nonnunquam cerebri ventriculis, vel ipsius vasis, vel vtique humiditate in sparsæ vel in ipsomet cerebri corpore vel etiam temporum musculis tali modo vitiatis At si quãdo humores cum ipsis fuerint mixti similem quoque morbum inferent. verum simplex, an composita sit intemperies efficiens ex specie excrementorum condisces. Quod enim memoriæ, & ratiocinationis iactura frigiditatis soboles existat, compertum habemus, ea vero humiditati ne, an siccitati iuncta sit, ex recrementis, ægri habitu, temperatura, victus ratione, anni tempore, & loco deprehendemus.

mirandũ & illud, qđ extat apud valer. max. quendã philosophum athenis capite tecto lapide amisisse memoriam rerum omnium uita incolumi qđ a medicis stat, in capite scili. esse animi principatũ.

Curatio.

SI frigida male habuerit intemperies, calefacere, si humiditati iũcta sit, etiam exiccare oportet. rursus si mixta cum siccitate, humectare simul, & calefacere. Pari modo etiam in calida intemperie refrigerare conuenit. si siccitas accesserit, pariter humectare, si humiditas, refrigerare simul & siccare. In quibus autem sanguineum humorem deprehendis abundantem, venam aperire, vel clysteri is acribus vti consilium est, deinde etiam hiera exhiberi debet, & apophlegmatismis vti conuenit. Item unctiones capiti sunt inducendæ ex oleo, cui adiecta sint quæ refrigerant, excicantque, rosæ dico, myrti, lentiscus, aliaque similia, necnon toti corpori prospiciendum est. Quod si ex æstu, & lassitudine orta fuerit intemperies, caput oxyrhodino perfundendum. tum reliqua curandi ratione frigida, humectaque vti conuenit, cum in aliis tum in cibo & potu. Quod si caros fatuitati, vel obliuioni accedat, huic etiam prospiciendum est,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vt in lethargicis prius comprehendimus, vbi ipsorum discrimen explicitum est.

> quedam etiã ars est huius morbo similis in quæ δι' ἐπιχρισμάτων per unguentoru suffitus quosdã efficitur, ut aspe-ctantes inter se alia atq; alias sĩgula esse ui deatur.

De vertiginibus. Cap. xii.

VErtiginum affectus nascitur cum frigidus, glutinosusque humor cerebrum occcupat, vnde leui occasione protinus etiam cõcidunt. ueluti quando aliqua circumagi extrinsecus aspexerint, vt rotas, verticesve, aut quando etiam ipsi circumaguntur. Interim vero etiam calefacti capite cum humores in eo contenti, vel spiritus quoque commouentur, interim prioribus cerebri ventriculis, dum caluaria confracta perforatur presis, in quibus etiam vehementes oboriuntur cruciatus. præcedit autem in eis, quibus caput primario afficiatur vehemens in eo dolor veternosus sopor, qui κάρος Græcis dicitur, & aurium sonitus. & quidam sane olfactu læduntur, quidam vero gustu. at quibus ex consensu ventriculi oris vertigines accidunt & stomachi rosio. quam cardiogmon Græci appellant, & nauseæ simul comitantur

Curatio.

VERTIGINOSOS in accessione quidem medicamentis quæ odore mouent idoneis, excitare conuenit. Item frictionibus vti et id genus aliis. Vbi morbus remiserit, eius amoliẽdi gratia sanguis primum mitendus est, deinde purgatio ex hiera præstanda. Interposito tempore acri clystere ex centaurei, vel cucurbitæ syluestris decocto vtendum est. Secundum huiusmodi vacuationes caput ipsum cucurbitulis ad occipitium cum sacrificatione lancinari debet, mox apophlegmatismi, id est, medicamenta quæ saliuam per os eliciant adhiberi, & sternutamenta moueri. At quos capitis calor, auriumq; sonitus male habet, ceu vaporibus calidioribus per arterias sursum elatis, etiam arteriæ sectio retro aures iis adhibenda est, ut in parte chirurgica sumus dicturi.

> is quoq; morbus homini cũ plærisq; ani malibus est com munis. ob hanc .n. humoris pituitosi cõgeriẽ epilepti ca gene rant. est

De morbo comitiali Cap. xiii.

MOrbus comitialis, cum totius corporis sit conuulsio, cum principis animæ functionum noxa. partim sanæ in ipso cerebro, partim vero in vniuersis huius uentriculis causam habet constitutam, ea modo est humor pituitosus, modo melancolicus, præterea etiam ore ventriculi affecto consortii lege oboritur. quemadmodum in colicis quoque, sicuti cum de illis agemus exequemur. uel certe aliis quoq; partibus contagionem impartientibus nascitur. cum aura quædam frigidior ad cerebrum ascendit, alias a crure, alias a manus digitis. Insuper visus est quandoque prouenire etiam in quadam muliere ab vtero quo tempore esset grauida, a partu autem cessauit. Occu pat hoc morbi genus maxime pueros, eosq; adhuc paruulos. dei n de vero adolescentes, & iuuenes

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

minime senes & decrepitos. Præcedit igitur comitiales inuitus corporis, animiq; status, tristitia, eorum quæ perceperant obliuio, turbulentæ insomniorũ imagines, capitis dolor, eiusq; repletio continua, ob iracundiã maxime, & pallor faciei, & inordinatus linguæ motus, nõnulli ipsam quoq; cõmordent. Quibus aũt a stomacho vitiũ oritur, etiã palpitatio ipsius præcedit, turbatio, & erosio, Iã ex inedia, seu cibo tardius assumpto, irritantur. vbi vero symptoma iã institerit, ægri de repente cõcidunt, cõuelluntur q;, interdũ etiã exclamant voce nihil significante. at eximia, peculiarisq; admodũ nota ipsorũ existit, oris spuma, cũ alia cõmuniter aliis quoq; morbis eueniant. Nõ desunt quibus etiã vrina & stercus præter voluntatẽ excernitur. nonnullis & genitura. In quibus igitur acutissimus est affectus, statim iugulat, & accessionum continuatione, & symptomatis vehementia. In pluribus autem longus esse solet, eoq; si non in pubertate, vel menstruis purgationibus, vel per conceptum solutus fuerit, aut si post hoc tempus contractus fuerit, sæpe vsq; ad mortis diem prorogatur, nisi congruam medici curationẽ consequitur. Coarguunt comitiales suffimenta, bitumẽ, vel lapis gagates, vel cornu caprillum, iecur hircinum comestum, & iecoris tosti odor.

Nãq; ꝓpemodũ eadẽ cã materialis epilepsiæ & sõnirõne tm̃ modoq; differũt. Huic morbo quoque felis aquaticæ pellem exutam more anguiũ ꝓdesse meminit Ari. ĩ libello de mirab. aud. rõ ẽ, q̃a vtĩq̃tA lex. ĩ ꝓble. quũ aĩa se intus recipit ad cordis auxiliũ, reliquorũ membrorum corruũt facultates atq; uirtutes.

Curatio.

SI infans adhuc fuerit qui ægrotat, nihil moliendum est. nã ætate ad biliosiorem, sicciorem q; statum transeunte, & victu moderatione adhibito, sua sponte plerunque morbus finitur. Conuenit autem victus etiam solum tum infantium, tum nutricum rationem habere. Qui vero post annos pueriles in morbum hunc prolabuntur, eorum partes conuulsæ ac distractæ pingui oleorum aspergine foueri, vinciri & in rectum dirigi debent. Deinde ore distento digitus demitti, aut penna oleo irino vncta, pituitæ auferendæ gratia. Quin & medicamentis quæ naribus adhibentur sensum mouere conuenit, vt peucedano, cyrenaico liquore, bitumine, pice cedrina. Post accessiones si nihil prohibet, sanguis vtiq ue e cubito mittendus est. At si nihil remittat accessio, summæ partes sinapismo delinendæ sunt, cucurbitula autem præcordiis defigetur. Quod si nec his morbus comprimitur, minimum in medicina spei superest. nihilo secius tamen medicus animo confidente castoreum necessitate adactus, & liquorem cyrenaicum cum melle & aceto ori infundet. in anum centaurei decoctum, vel cucurbitæ syluestris dabit. vbi ad se redierint ex morbo comitiali viribus ante recreatis purgatione ex hiera vacuandi sunt. hæc sane est recentis & acuti morbi comitialis curatio. Deinceps quomodo inueterato succurratur, trademus. Itaque ægrotos aquæ potu continere

diu expedit; aggredientes autem curationē si nihil obest, sanguinē dimittere. Interpositis quatuor aut quinqꝫ diebus corpusculum reficere & sic purgante medicamento euacuare præsertim veratro nigro, vel certe scāmonia. porro veratrūm sine medulla tunsum cribratumque aquæ mulsæ cyathis quinque, vel sex inspargere oportet, aut melle discocto cum piperis momento excipere. Cucurbitam vero syluestrem semine eiecto sed quæ medullam reseruet passo implebis, sinesqꝫ totam noctem commadescere, mane passum auferetur potuiqꝫ que dabitur. vel etiam medicamento ex veratro albo purgationem molieris. quod hæc recipit, bacarum lauri purgatarum piperis albi alypiados euphorbij, veratri albi singulorum drachmas octo. Hoc totum datur cum passo quod in cucurbita syluestri pernoctarit, probe vacuat per vomitū. vbi vero sat purgati sunt, ægri balneo credētur. Tertio die inprecordijs & dorso cute scalpello incisa cucurbitulæ affigendæ sunt. Deinde compluscul is diebus interpositis corpusculum reficiendum est, & Hiera diacolocynthidos assumi debet, postea capiti & occipitio cucurbitula agglutinari. Sequenti die panis coctus in mulsa, tritus autem cum amaris amygdalis, vel serpyllo, vel menta, vel calamintha, vel rutasuperdandus, atque id ꝑ triduum continuabitur. ab hoc, caput redendum est, & peucedani liquore, ex aceto diluto, in quo spondylion sit coctum perungendum, rursus interposito spacio corpusculum reficitur, & anridoti diacolocyntidos oboli nouem ex aqua mulsa exhibentu r, & interpositis diebus iterum tres ex antidoto offerre conuenit, Inde medicamentis vti quæ sternutamenta citant. post quinqꝫ decem ve dies castoreum ex mulsa præbetur, tempore rursus interposito in aluum dabitur centaurei decoctum & cucurbitæ syluestris, abhoc iterum hiera offeretur mox vtendum iis quæ saliuam per os nares educant, deinde sinapismus capiti inducitur. iam etiam acrium ciborum esus conuenit, cū opportunitas est, adhibitus. Auxiliatur his etiam oxymel scilliticū quotidie potum, & mel, in quo scilla intabuerit, instar cochlearij assumptum. Victus autem ratio est quæ incidat, tenuetqꝫ. Capparis igitur frequenter esus & salsamentum prodest. Fugere oportet carnes, legumina, vinum copiosius, venerem liberaliorem, balnea, sinapi, & potum statim a balneo, præsertim vini meraci. Exercitia prosunt & frictiones, sed capiti post reliquas omnes corporis partes adhibitæ.

De ijs qui stomachi vitio comitiali morbo corripiuntur.

SI stomachus primario affectu, morbum inuexerit, sollicitudo habenda est, vt ex facili æger concoquat. Panis igitur accurate elaboratus ex uino temperato quod leuiter astringat, albumqꝫ colore

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

sit ad horam tertiam assumi debet. medicamentum vero ex aloë bis, terue singulis annis dare his expedit. Vidi autem quandoq; puellum (inquit Galenus) neutiquam hoc tentatum morbo posteaquam radicem glycysidis (dicit autem peoniam magnam recentem q;) ex collo suspensam gestaret. insuper agaricum opitulatur comitialibus, idem præstat sesili, spondylii fructus, radixque aristolochia rotunda ex aqua pota, non parum huic facit, & continua crurum scarificatio.

De ĳs qui a particula quadam morbum concipiunt.

INVASVRO quidem symptomate, vbi particulam communicare morbum senserint, siue ea fuerit manus, siue pes, fune excipi valenter debet quæ superposita est. Cum autem remittit, recreare corpus oportet, adurens quoddam medicamentum particulæ inducentes, cuiusmodi est lepidium, & diacantharidos dicta similiaq;. Ad hæc oxymel Iulianum comitiales vehementer adiuuat, particulatim materiam emoliens. Post omnia commemorata & Theriace, & naturales balineæ locum obtinent. per totum autem vitæ curriculum, cauenda maxime cruditas, cibus ante concoctionem obitam, isq; crassi succi, tarda cibi assumptio, corporis exagitatio, vinum largius & potus a balneo, sicut comprehensum est, maxime, meracus, præterea valde vetusta, crassaq; vina, tum acria ex his quæ odore mouent, & caput replent, inconniues e sublimi conspectus, in balneo mora, & capitis ex sole exustio.

De melancholia. Cap. xiiii.

Melancholia mentis quædã alienatio est sine febri, ex melãcholico maxime humore nascens, qui mentem occupauerit, alias cerebro ipso per se ægrotante, alias totius corporis consensu immutato. Tertia vero melancholiæ species est, quam flatulentam & a præcordiis hypochondriacam appellant, ob inflammata circa stomachum præcordia proueniens, quæ modo auram quandam maligniorem, modo substantiæ humoris partem ad cerebrum sursum transmittant. Communia omnium signa sunt, metus, tristitia, homines auersantur, alii se credunt animalia quædam bruta esse, & voces ipsorum imitantur, alii vasa fictilia, metuuntque ne rumpantur. adhæc mortem hi expetunt, illi eandem expauescunt, nonnulli semper rident, nonnulli plorant. Alii vero putant a maiore quadã vi se inuadi, & vaticinantur futura, non aliter quam uates & diuinaculi quos græci ἐνθεαστικοὺς proprie nominant. peculiares autem notæ eorum sunt, qui ex totius corporis consensu melancholia laborãt, gracilis corporis habitus, niger, hirsutus, & ex toto melancholicus, vel natura, uel etiã ex acquisito per sollicitudines quasdã, aut

odiũ hominũ sicut, cimo μισαν-τρoπος melancholico hoc morbo apud sophoclẽ laborare Aiax uidetur. afflatidiuũ numine sicut apud Hom. et

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

prauorum ciborum esus, aut hæmorrhoidum, aut menstrorum suppresſionem. At qui ex præcordiis melancholici existunt, eos testantur cruditates, accidi ructus, ardor, & ipsorum grauitas, tũ quod præcordia sursum conuellantur, interim etiã inflammatione conflictent. Ad hæc quod incipientibus, deinde maioribus affectis melancholica comitentutr symptomata. quodque hæc leuẽtur, concoctione, vel alui excretione, uel multis flatibus, vel uomitu, vel ructu. Cum autẽ nullum ex his, aut certe pauca eueniũt, melancholica quæ apparẽt signa cerebrum primario affici in totum ſucci contagione melancholici fatentur. Porro si quando flauæ bilis supra modum exustæ in nigram fiat mutatio, insaniam, dictam græce manian inferet, ob quam ferarum modo efferuntur insani, vt etiam eos qui imprudentius ipsis occurrunt, manu violenter tractent.

Vir. cassandra chalcasersybilla itemq; q moriut ĩ manibus hostium ut He. vates quoq; et philoso. ἐνθουσιαστικοὺς appellat apud plato. ex q̊ & illud refert olymp. in phædone. ἐξ ἐνθουσιασμοῖ afflatu qnodã raptũ Apollo. quũ Ro. eẽt, ea ui disse, q̃ in Aeg. agerẽtur. Est ẽt παρακοπὴ morbus q̧dã q̊q̧dã mẽtemotis succedut ĩ solitudines quasdã i bigq; seipsi

Curatio melancholiæ.

QVI igitur exprimatio cerebri affectu melancholici sunt, crebris balneis, victu boni succi & humido curantur una cũdecenti animi delectatione, sine alio præsidio, cum certe humor quimolestat nõdum ob temporislongitudinẽ excerni contumax est. quando etiã valentiora magisque varia tentare oportet remedia. Itaq; purgentur p̃ initia epithymo, aut aloë. Nam vel pauxillum ex his sumptum quotidie maxime iuuat, & leuiter aluum subducit. vbi uero purgati fuerint, vti dictum est, absynthium propinabitur, nunc quidem herba ipsa in aqua macerata coctaq; duorum cyathorum instar, nunc autem eius succi drachma semissis, cum aqua continue liquefacta. Aceti quã acerrimi modicum sorbitioni datur somnum inituro. Iam multa obsonia in id intincta, esse conuenit. præstantius autẽ fuerit aceto mixtam esse scilam, polium, & tenuem aristolochiam. At cum morbo quidem incipienti ex totius corporis affectus consortio, ut supra dictũ est, incidis, corpus autẽ, viribus cõstat, a sanguinis missione incipiendum est post hanc, viribus recollectis, inferius purgare conuenit medicamento ex cucurbita syluestri, tum eo quod constat nigro veratro. ac si hæmorrhoidibus, aut mensibus suppresſis malum fuerit concitatum, illas adaperiemus, hoc proritabimus. Laudantur etiam facultates, tum quæ vrinæ ciẽde sunt, tum quæ p̃ sudores purgãt. Sin autem præcordiorum offensioni morbus debet, & horũ habẽda erit sollicitudo, ac fouebunt ipsa decocto rutæ, anethi, absyntii, pulegii, agni seminis, & fructus lauri perfundẽdo. Hæc etenim dolores quoque leniũt & flatus discutiũt, oleo incocta, & sic affectæ parti applicata. Cæterũ præter hæc insint, catapl asmatis etiã ea quæ flatibus discutiendis faciunt. nẽpe apiũ. vel anisum, vel cuminũ. Nil mali fuerit, si indatur cataplasmati & cyperus, & iris, & libanotis quam ros

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

marinum vocāt. Cum hæc admoues lōgo tempore per diē & pasto & ieiuno adhærere sines. Vbi ademeris, aliud quoddam operimentū super accommodato, lanā scilicet latiorem. Cucurbitulis ad flatus di gerendos leuibus vtitor, ad dolores vero inflammationesq; cum sca rificatione. Porro adhibita curationi diligentia, nec sinapi obliuisce re, sed acribus smegmatis, & dropacibus super dorsum, vētremq; uti conuenit. Quibus vitiū īueterauerit præsentissimū est remediū etiā citato p̄ ueratrū albū vomitu purgatio. victus omnibus melācolicis cōferet probi succi, & mediocriter humectās. Vitanda sunt, caro bu bula ceruina, lenticula, brassicæ, cochleæ, vina crassa, & nigra, bre uiter, quæ atram bilem generant.

Curatio insaniæ.

INSANIENTES consimilem melāchol icis curationem re cipiunt. propriam vero habent, vt caput ipsorum tū rosaceo tū oxy rhodino perfundatur. Item ex antidoto picra purgabimus, verum san guine prius misso, nec nō hirudinibus in capite utemur. vnice ipsos iuuat hippomarathri radix, semenque eius ex aqua potum. Insuper Brioniæ radicis drachma ex aqua quotidie assumpta. Sin autē delirā tes purgātiū medicamētoꝝ potionē renuāt, misceri debēt ea nescièti bus ipsis, cibis nēpe bucellis vel ficubus pinguibus. vel palmulis, in terdū vero potionibus adiicienda sunt. †Ante oīa uero aut in lecto vinciendi, ne sibi, & iis quibus incidunt mali quippiam inferant, aut gestandi grabato intra lecticam quandam insanientibus peculiarem γύργαθον graeci vocant, ex alto pensili.

†Plura leguntur in nostro codice. ita enim habet, πρὸ δέ γε παν-των κρατείσθοσαν ὑπὸ τινῶν, ἢ συνδεσμείσθωσαν &c. id est, ante omnia contineantur a seruis aliquot.

De incubone, qui ephialtes græce dicitur. Cap. XV.

EPhialten, qui latinis incubo est, aliqui a viro dictū asserūt, vel inde quod hoc malo correpti ceu insilientē aliquē se imaginentur. Themison autem decimo epistolarū volumine a suffocādo forte, pni galionem appellauit. Constituitur id vitii ex crapula, & continua stomachi cruditate. Comitatur eo detētos difficilis motus, torpidus in somno sensus, suffocationis imaginatio, & ueluti quodam super incidente, oppressio, ita ut exclamare nequeant hoc detenti, aut vocem edant nihil significantem. Nonnulli uero etiam audire sæpe eum qui super ipsos inciderit, ac uenerem exigere imaginātur, sed cō tractis eos digitis fugere. Cura itaque habēda est mali per initia. nā si diutius prorogetur, continue per noctem incidens, magnū aliquē morbum nunciat, vt apoplexiam, insaniam, & morbum comitia-

E 2

oblectāt sicut dq̄ dā scri- bit Ari. q̄ ī thea trū, vbi nullus e rormor talis, p̄ plures ire dies cōsueue rat ibiq; specta- bat, perī de ac siī scena ac tores es sēt. post quā ue- ro ad sa nitatē re dierat, dicebat se ibi ma gnā ce- pisse uo luptatē. Idē scri- bit quē dam no ctu furē tem in- ter diu sanæ mentis esse.

lem. cum in caput huius vitii causa ferri cœperit. Quæ.n.comitiales interdiu, eadem ephialtici dormientes noctu patiuntur. Itaque cõmodum est sanguinis detractione & purgationibus vniuersum ægri corpus vacuare. Maxime his opitulatur, nigri veratri drachma, cui scammoniæ oboli tres sint adiecti. & nonnulla ex odoratis, anisum, daucum, petroselinum. Iam hiera diaculocynthidos, strenue auxiliatur, est autem ea quæ ad Rufum authorem refertur. Victus porro sit tenuis, non qui inflationes pariat. Succurrit ipsis & pæoniæ semen. Dandaque continue sunt potui ex aqua grana eius nigra quindecim contrita.

De lycaone, vel lycantrhopia. Cap. xvi

Nocturnus is morbus dementiæ est ad hominẽ acce dẽs cũ recursione humoris atri ꝑ lõgũ habitũ redire sueti nõ sine malo dæmone, ut pleriꝗ putãt. noui ego hominẽq́ a noctu dormiẽs e lecto surgebat & gladio sumpto domo egressus ad sepulcra se

QVi lycantrhopia detinentur, noctu domo ægressi, lupos in omnibus imitantur, & donec dies illucescat, circa defunctorum monumenta plerunq́ vagantur. Hæ comites ipsorum notæ sunt, facies pallida, oculi ad uidendum imbecilles & sicci, lingua aridissima, nulla in ore saliua, sitis immodica, tibiæ quod frequenter impingant exulceratæ, adeo ut sanari nequeant. Tales quidam sunt notæ, speciem vero melancholiæ lycanthropiam esse existimare conuenit, curandumq́ in accessionis tempore, sanguinis ex vena ad animi vsq́ defectum detractione, item, cibis probi succi, æger, & balneis dulcis aquæ sustinendus est. Deinde lactis sero per triduum vsus etiam hiera diacolocynthidos, bis terve purgabitur. a purgationibus. Theriacem quoque ex ꝑperis assumet, ac alia reliqua in melancholico affectu commemorata. Inuadenti iam morbo, asperginibus somnum accerscere conuenit, in id efficacibus, vbi somnus accesserit, nares opio illinuntur.

De amantibus Cap. xvii.

AMores cerebri affectibus annumerare cum sint quædam curæ, haud fuerit absurdum. Cura vero affectus est animi, ratiocinatione in motu laborioso occupata. Hæ sequaces amantium sunt notæ. Oculi concaui non illachrimant sed tanquam, voluptate pleni apparent. continens palpebrarum motus, & cum reliquæ corporis partes non collabantur soli hi amantibus concidunt. Pulsus ipsorum proprie nullus est, quidam opinati sunt vt verũ, qualis eorum deprehenditur, qui cura conficiuntur. Cum vero id quod amatur in mentem ipsis vel auditu, vel visu, & præsertim repente uener it, tunc pulsuum animo turbato contingit immutari neque naturalem æqualitatem, neque ordinem retinere. Hos igitur & tristes, & vigiliis torsos nonnulli qui dispositionem ignorarent, balnei abstinentia, solitudine & tenui victu consumpserunt, in quibus sapientiores cum amantem deprehendunt, ad bal

nea, compotationem, gestationem, ludos, fabulasq; animum ab ducunt, nonnullis metum incutere conuenit. Nam qui amori semper indulgent, iis difficulter abigi potest affectio. Quidam igitur obiurgandi sunt, pro ratione vitæ quam singuli delegerint. In vniuersum mens ad alias curas abducenda est.

De apoplexia & hemiplagia, vel paralysi. Cap. xviii.

QVando commune quidē neruorum principium affectum est, eoque omnes corporis particulæ motum simul & sensum amiserunt, apoplexia morbus apellatur ita vt pariter principis animæ functiones sint oblese. Sin autem in altera capitis parte obstructio fuerit oborta, hemiplagia & paralisis nominatur. Si uero vnam quandam particulam talis noxa occupauerit, illius affectio particulæ dicetur. Quippe Hippocrates memoriæ prodit, apoplecton hoc est resolutum ipsi crus euaserat. Seruatur itaq; in apoplectis modica quædam respiratio, quæ si permultum a naturali functione recesserit, maximam esse affectionem putabis. si paulu-lum, exiguam. Deterrima vero est respiratio, cum intermittitur, vel etiam vbi magna cum violentia trahitur. Origo uitii est ex frigidiore pituita, quæ principalissimos cerebri ventriculos vniuerse & subito repleat. Sin autem spinalis medullæ principium quandoque totum huic conflictatur malo, omnes faciei subiectæ partes resoluuntur, ipsa manente incolumi, eo quod sensum motumq; partes quæ ibidem habentur a cerebro excipiant. Si dimidia ipsius regio infestatur illarum partium resolutio quæ dicitur paraplagia constituitur. Si odoratus vitiatus fuerit, vel ad priores cerebri ventriculos intemperiem expertos, vel ad meatus ossium quæ a percolando ethmoide dicuntur, obstructos, talis refertur affectio. Itaq; iacent apoplecti, voce intermortua, sensus motusq; expertes, citra febrem. Præcedit hoc mali, capitis subitus, acutusq; dolor, venarum circa guttur extantium, sphagitidas Græci vocant, toruli eleuantur, tenebræ oculis offunduntur, itemq; splendores eisdem oboriuntur, & extremarum partium sine ratione algores, totius corporis palpitatio, difficilis motus, & dentium inter dormiendum stridores, urina veluti æruginosa, atra modica, & farinæ crassiori similia subsidentia quædam refert. Accidit autem hic affectus circa ætatem senilem temperaturis pituitosioribus, victuq; tali vsis. At si iuuenes, & per æstatem infestet, magnam necessitatem fatetur.

Curatio.

APOPOLEXIAE morbus, nequaquam, aut raro curat, ut qui mortem minetur præcipitem. Si vero etiam discussa fuerit,

re usq; ad lucē p noctē bat. inde se in lectum referebat. somno excitatus nihil tale recordabatur sunt. n. q quū dormiunt, multa facere solēt quæ uigilantes facere uidētur. Ari. de somno & uigilia.

plurimum cum partis cuiusdam corporis resolutione discedit. Qui igitur quoquo modo curationem recipiunt, iis statim sanguis ex vena detrahendus est, & sicubi remissionem quandam habuerint, detrahere conuenit eadem die, aut sequenti, aluum autem acri clystere ex muria & melle contemperatis ducere. Dein oleo copiosiore sulfurato totum corpus perungere, caputque chamæmelino, vel anethino oleo, in quo spondilium decoctum sit vel calamintha, mulsaque instillatur, & ea quæ odore mouent, naribus admouentur, vti opopanax, vel sagapenum, & galbanum, vel castoreum. Oportet autem et ori per vim aperto digitum, vel pinnam oleo madefactam inserere, vt ea quæ ipsi inhærescunt, eiiciantur. Cæterum sedes etiam iis quæ flatus educunt, perungenda est, mulsa vel oxymel potioni dabitur. Quinetiam apophlegmatismis ex thymo, vel origano cum aceto decoctis vtemur. Vbi morbus se remiserit, cibus mollis, distribui facilis & succulentus assumetur. Si vox nondum redit, & vires permittunt, cucurbitulæ occipitio cum scarificatione defigentur. si fieri possit etiam præcordiis. deinde gestabuntur ægri curru, aut lectica, aut lecto pensili. assumi etiam debent crebrius quæ sternutamenta excitant, & apophlegmatismi. Vbi quatuordecim dies morbus excessit, ad reliquas gestationes ducentur. Cæterum sermonis etiam sollicitudo habenda est. vetus apomeli cum micis panis, vel alica dabitur, mox pauxillum ex hiera. Post vigesimum primum diem balneo ægroti credentur. †Vinum tenerum calente aqua temperatum potui exhibebitur, ac reliquo tempore vires balneis & vnctionibus reficiendæ sunt, degent autem ægri in locis si fieri potest, mari vicinis.

†Melius hic locus descriptus est in veteri καὶ οἶνον παλαιὸν δόσομεν πιεῖν, idest vinum vetus &c. quanquam hæc admodum leuia sunt cum nemo tam stupidus sit qui οἶνον ἀπαλὸν nunquam dici non sentiat.

Curatio resolutionis, quæ paresis dicitur.

AT si principis animæ functionibus liberis, omnium particularum aut quarundam remissio acciderit, etiam hic qui molestat humor, qualiscunque ille fuerit, euacuari debet. Mox hiera, cui castorei quoque pars sit adiecta, dabitur, per initia drachma semissis, cum tantillo mellis, & aqua calente soluta, vel per se, piperis quoque dimidio scrupuli addito. Quatuor deinde diebus interpositis integra drachma assumetur, dehinc vna & semissis, postea duæ, atque tres. Rursus totidem diebus interpositis quatuor drachmæ, si ægri vires sustinet, offerentur, mellis adiecto cochleario. Particulis autem, medicamenta quædam discutientia, & ea quæ cutem possunt cruentare, impo-

nuntur, addendo simul castoreum, aut piper, aut pyrethrū, aut cachry, aut euphorbium. Prodest etiam eis oleum rutaceum, vel sycionium, vel vetus superfundere. Cibi conueniunt frumētacei, sorbiles, vel alioqui ad concoctionem expediti, nec recrementicii. Cucurbitulæ remissis partibus agglutinantur, si multæ fuerint, distinctim, si paucæ, vni, post cucurbitulas delinuntur medicamenta ex pice, vel rasina, vel manna. optime autem facit cum artemisia simul incocta calamintha, & cunyla, & nitrum ex aqua modica, quæ inter coquendū absumatur. Aluus iterum subducatur ex aloe, vel polypodio, vel scāmonia, vel ex pulte diacolocynthidos. vnctioni vero accommodata λιπάσματα græci a pinguitudine appellant, huiusmodi habentur vetus oleum, in quo scilla quadraginta diebus sub sole intabuerit. Si huius copia non est, duas scillæ vncias in oleo coquito, illinitoq́, vel cachry similiter præparatum, miscenda vero & ceræ vncia, ne illita diffluant. At si galbani, castorii, euphorbii, adarce, & nitri singulorum vnciam semissem acceperit, multo erit medicacius. appositu etiam conuenit ranunculus herba incocta oleo, in quo per insolatū intabescat. Potiones erunt castorei circiter drachma, opopanacis succus fabæ instar deglutitus. Mirifice facit etiā sagapenon ad erui magnitudinem, ex mulsa, & castoreum cum opopanace. item liquoris cyrenaici milii instar. Auxiliatur & antidotum ex triplici pipere, quod dyatrion pipereon dicitur græcis. Vtemur etiam acopis calefacientibus, & apophlegmatismis. Post diem quartumdecimum solidioribus vti cibis expedit, & auxilio multum proficiente, in balneum deducere. A trigesimo dropacem adferre conuenit, & balineis committere, reliquo tempore sinapi cataplasmatis modo obducere, in quibus & motus & sensus periit, attendentes ne ideo quod non sentiunt magis quam par est vrantur. In iis autem qui sensus compotes sunt, cutis ruborem duntaxat oportet excitare post tumorem factum ad lauacrum mittere, & mollibus ceratis medicari. Vomitus a cœna conueniet, & is qui radiculis assumptis cietur, item gestationes, sella, aut lectica, aut vehiculo, postea ducentur ad balnea naturalia. Victus siccior vtilis est, potio modica, & frictio. cibos igitur siccos esse debent, sitim quantam possunt sustinentes.

De iis qui laxatione, aut distentione resoluti sunt.

QVONIAM resolutæ partes vel conuelluntur, vel laxantur, idq́ vel a repletione, vel inanitione, attendendum rursus est, partim etiam sanguinem detrahi debere, partim non. Deinde in relaxatis quidem membris adstringentia, iis quæ laxant miscere, & frictionem intensam moliri conuenit. In contrariis, laxantibus duntaxat vtendum, frictione simul molli adhibita, oleo in relaxatis nitri

paulum & fæculæ contritum adiiciatur. fotus erunt ex aqua vehementer calida, & potissimum marina, in qua decoctæ sint lauri, vel viticis germina, vel samsucus, vel aliquid huiusmodi. Si autem æstas fuerit etiam natationes in mari, rubores autẽ in cute excitati his maxime conferunt. Itaque cedantur etiam particulæ ferulis, vel vrticæ ramis. Quod si perseueret resolutio, carnem, quæ inter articulos resoluta est, attractam ferris oportet candentibus exiguis tenuibusque transmissis adurere. Contractis autem membris dropacem continue superiicere commodum est.

De resolutione quæ vnamquanque particulam obsedit.

QVAE a nerui diuisione oritur particularum resolutio, insanabilis est, quæ vero ab intemperie, vel humore quodam contrahitur, commune quidem ex remediis commemoratis præsidium recipit. sunt autem peculiaria quædam singulis ipsorum dicata, quæ subiungemus. In iis igitur qui canum more conuelluntur, æqualiter in oppositum capistro appellato deduces. Profuerit etiam sanguinis detractio, ex vasis linguæ subiectis, item cucurbitulæ priori vertebræ defixæ, tum apophlegmatismi & per narium clysterem facta purgatio. Sciendum itaque est non eam maxillam quæ peruersa esse apparet sed oppositam resolutione infestari. Gutture autem resoluto, cucurbitulas mento agglutinabis, perungesque medicamentis ex castoreo, sagapeno, & liquore parthico. auxiliatur etiam gargarizatio ex acribus. Vbi lingua resoluta fuerit, venæ ipsius incidendæ sunt, cucurbitulæ mento admouendæ & apophlegmatismis ex sinapi vtendũ est, & linguæ exercitiis. Si vocis instrumẽta resoluta sunt, thoraci præsidia adhibenda sunt, spiritus retentione, & vociferatu vtendum. In superciliis autem palpebrarum inunctiones similiter prosunt, iam & futura proficit. Vesica vero resoluta siue vrina impediatur, siue præter voluntatem excernatur, inferiori ventris ab vmbilico regioni, & ei quæ scrotum & anum intercedit medicamenta applicãda sunt sedi autem immitendum est oleum rutaceum, vel sycionium cum butyro, castoreo galbano, vel opopanace, vel liquore silphii, vesicæ porro hæc per colem transmissa valde profecerunt, vel sola etiã sufecerunt, ex centaureo autem, & colocynthide cum sycionio clysteres etiam intestinis vtiles sunt. Benefaciunt & medicamina vrinã cientia potui data, & castoreum consimiliter. In primis iis, qui nihil vrinæ reddunt, per rectos siphones, quos catheteras dicunt, in vesicam medicamina infundentur. Præterea laxantibus insidebunt, & eisdem cataplasmatis forma oblinentur. Qui præter voluntatẽ vrinam excernunt, corroborantibus auxiliis astringendi sunt, cibis siccis, potione frigida vtentur, vbi se recolligunt, summæ cutis ad rubo

hæc aũt inde ve niũt, quod praui succi ad intẽperiẽ mẽbra redigunt, hinc postmodũ quatuor cuiusque mẽbri facultates cõcidunt. post quas actiões mẽbrorum cadunt simul cũ opibus ipsis.

rem vſq; exaſperatione, & lauacris ſponte prouenientibus frigidis vtentur. Eos autem qui reſolutionem experti ſunt ob ſpinæ vulnus, aut caſum, aut vertebræ luxationem, ſuperuenientibus, quæ mortem fatentur, ſymptomatis, nulla medicina periculo ſubtrahit. Quod ſi coles reſolutus fuerit, iis quæ in veſica dixi, vtendum, in eiſdem par tibus & lumbis, item quæ intendendi vim habent, vſurpabimus. nõ conuenit autem lac, caſeus, & reliqua bellaria, lactucæ, aliaq; olera. Longanone vero ſoluto, in quo nonnunquam citra voluntatem ſter cus erumpit, nonnunquam cohibetur, iiſdem vti par eſt, interim hæc ab inferioribus partibus clyſtere demitti, alias aſtringentia, vt cupreſ ſi decoctum, lentiſci, rubi, alias laxantia, vt adipem ſuillum, & anſe rinum, vitulinumq;, & oleum, interdum rodentia, qualis eſt muria, vel cucurbitæ ſylueſtris, vel ſimilium decoctum. Neq; enim quicquã ſic motum promouet, veluti varia agitatio. At ſi frigus prehenderit, etiam ex euphorbio acopon oleo dilutum per inferiora inditur. Artus autem reſolutionem experti, cum communi curatione flectantur, perfricentur, extendanturq;, in modum prædictum. Nam in frictione ſpei plurimum conſiſtit.

De reſolutione ob colicum dolorem contracta.

NOSTRA ætate colicus quidã dolor incruduit, ex quo præ ſertim ſuperſtites futuros conſummata artuum motus priuatio comi tabatur, tactus ſenſu, vt videbatur, incolumi ſeruato, ceu Critica quadam ex alto oborta tranſmutatione, vnde motus pleriſq; ſpatio tem poris ſponte rediit. Qui vero difficiliores curatu extitere, etiam ſim plicioribus ex prædictis inunctionibus leuati ſunt. præcipue autem efficacia ſunt experti, acopon ex populo nigra confectum, itẽ quod abiete conſtat. Sed quæ roborandi vim obtinent, ac modice refrigerant, multis præclare opitulata ſunt.

De conuulſionibus. Cap. xix.

POſtquam de reſolutione tractauerimus, proximum eſt, vt de cõ uulſionibus agamus quoniam neruorum vterq; affectus eſt, qua re etiam de tremoribus dehinc dicetur. Cum igitur ſtatim ab initio, vel non multo poſt morbi principia exorientes conuulſiones lõgius prorogantur, ex repletione ducunt originem. Vbi vero ſudores lar gos, aut vomitum, aut deiectionẽ, aut ſanguinis profluuia, aut vigilias, aut famem, aut motus, tum multos, tum vehementes ſubſequuntur, inanitioni feruntur acceptæ. Et cum ex ſanis alicui repentina ſu peruenit conuulſio, ob repletionem eam fieri neceſſe eſt. At ſi vniuer ſum corpus, neruiq; ex febribus perardentibus inaruerint, ac deinde ob ſiccitatem conuellantur, maximum ſane hoc malum eſt, & pro- Letale hoc ge
pemodum inſanabile. Primum itaq; partes quæ contrahuntur, va-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

nus con uulsionis appellat Hip. in prgno.

lenter vinciendæ sunt,& inordinatis resistendum motibus,oleo perfricare oportet rutaceo,aut sycionio, aut veteri, aut quodam ex hoc genere,tum aquam mulsam potui præbere. Eos autem qui ex inanitione conuelluntur,oleo,vel hydrelæo calido fouere competit, si nihil prohibet etiam ad lauacrum deducere, temperatoq; solio vti,cũ oleo & frictione lenissima. Nutriendi sunt sorbitionibus ex chondro & alica,vinoq; tenui & quod facile distribui possit,aquoso,nisi febris adfuerit,tunc enim ptisanæ cremor vtilis erit, somnumq; accersemus. Iam vero ex plenitudine, aut inflammatione, contractas conuulsiones curabis,si copiam euacues,inflammationem vero propriis ipsi præsidiis discutias. fit etiam conuulsio, cum vomentes vehementius turbantur. Succurrit autem conuulsis acanthii radix, spinæ albæ,& ægyptiæ semen epotum,nonnulli centaurei tenuis succum potui exhibent,cum repletio conuulsionem parit. Atqui non modo potui dato castoreum, sed etiam a foris cuti vna cum sycionio illinito. Si vero malum hoc modo non finiatur,cucurbitulas cũ scarificatione admouere prodest,si crura contrahantur,coxis, & postremæ vertebræ,si manus conuellantur,etiam dorso, & primæ ipsius vertebræ,tum ei quæ humeros superiacet. In vniuersum corpore ab affectu immuni,si labrum,aut palpebra,aut lingua contrahatur,graue symptoma existimandum est,quod maxima inuehat pericula, licet exiguæ partes affectæ videantur. In his itaq; sanguinis ex occipitio,& primis vertebris detractio recte adhibebitur.

De tetano eiusq; differentiis. Cap. xx.

TEtanus,cum & ipse conuulsio quædam sit,procreatur musculis corporis,& præsertim spinæ,a frigido humore intus & foris infixo ceu congelatis,ideoque hoc malo occupati, flectere sese nequeunt. Verum cum particulæ corporis in anteriora tenduntur, affectus nominatur emprosthotonos,cum in posteriora, opisthotonos, cum in alterutram partem æquali robore intenduntur, tetanus appellatur. Pelops hæc vitia tensionem vocat, & contensionem musculorum ceruicis,neruorumq;,per quos caput inclinat, renuit & circumuoluitur. At si circa posteriores ceruicis musculos malum consistat,opisthotonos ex accidente,si circa priores,emprosthotonos, si vtrinq;,tetanus nuncupatur. Causam tribuit musculis repletis spiritu & aere crasso,nebulosoq;, quem impense frigidum, & concretum, eoq; ad motum contumacem affirmat, vnde etiam sicca potius quã humida fomenta malo prehensis conuenire. Hæ quidem tetani differentiæ sunt. Curatio autem in his cum communis quædam sit, non euariat. Optimum itaq; præsidium ipsis est febris, quæ per initia nõ

ἐμπροσθότονος. ὀπισθότονος. τέτανος.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

fuerit, superueniens. Notæ horum sunt, angusta respiratio, pulsus rarus & exiguus, nonnunquam & risus ipsis sardonius oboritur, rubet facies, oculi magis intumescunt, adhæc aut non vrinam reddunt, aut aquæ similem, aut cruentam, cum bullis quibusdam, item aluus siccesſit, vigiliæ magis vrgent, crebroque a conuulſionibus periculum est, ne lecto ægri excidant, quinetiam singultire incipiunt, indolentque, alii capite, alii clauiculis, & lumbis, quidam ipsorum subtremuli quoque euadunt. Porro facit affectum (quamuis raro) lasſitudo, humi dormitio, ponderis eleuatio, casus, vulnus, ardor, ictus, & alia quæ eandem neruis offensam inferre posſunt. Curatur, quo modo conuulſiones ob inanitionem generatæ solent.

Curatio tetanorum.

QVIBVS ceruix recta intenditur, initio sanguis detrahendus est, partes lanis oleo madidis sycionio, castoreoq;, cum veteri cōtegendæ, aut vesicam quoque latam calido oleo repletam, tendinibus superimponere oportet, & cucurbitulas admouere, cum lancinatu. leues enim noxam quoque inferunt, item ceruicibus nonnunquam cucurbitulæ defigentur, & vtrique spinæ parti, adhæc pectori, qua est musculosius, & præcordiis, interim vesicæ regioni, & renum. Porro liberaliter sanguinem auferre conuenit, modo non vniuersim id fiat, sed particulatim & per vices. Sudores lanis oleo madentibus abstergere, ne imprudentes refrigescant. Quod si tetanus in vetustatem inciderit, in oleum bis quotidie descendere confert, non tamen diutius immorari, quippe in oleum descensus, maxime vires conuellit. Potus erit hydromeli spisſius ad dimidias decoctum. Qui robusti sunt, panacis liquoris drachmam bibent, sin minus, tres obolos, vel minimum, obolum. At si quis ipsum ceu stomacho inimicum habeat suspectum, ammoniacum quoque exhibeatur, vel liquoris cyrenaici instar erui discocto melli circumlitum deuoretur, & laserpicii radicis duo cochlearia, tribus mulsæ cyathis insperſa, vel ipsius decoctum exhibetur, vel myrrhæ drachma ex mulsa, hyſſopique decocto, sed omnium securisſimum expeditisſimumque est duo, triàve castorei cochlearia. partita ipsius quantitate, & per vices data. Non enim offendet etiamsi secundum cibum ex eo quid exhibeas. Potus vero ipse præter alia tum paulatim, tum modice aſſumetur. Nam dum ægre potionem transmittunt, in nares ipsam propellunt, vnde vehementer turbati, ad conuulſionem prouocantur. Sedes oleo rutaceo cum opopanace perungi debet, quod ab inferioribus quoque partibus iniicietur. frigidæ superfuſionem, cum sit (quem-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

admodum ait Hippocrates) maxime temeraria, † eoq́ posteris, credo, vituperata, & nos damnamus, deuitamusq́. Vnguentum hoc cõuenit, nardi sextarius, ceræ vnciæ duæ, folii, amomi, styracis, mastiches singulorum vncia, castorei, adarcæ, euphorbii piperis † singulorum vncia, spicæ nardi, opobalsami, singulorum tantundem.

† manuscriptum exeplar drachmam legit.

† Hæc ita scripta sunt in veteri codi. τὴν δὲ τοῦ ψυχροῦ κατάχυσιν, ὡς ἱπποκράτης φησὶν τολμηροτάτην οὖσαν καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μεταγενεστέροις οἶμαι, παραλειφθεῖσαν, frigidæ autem affusionem (quemadmodum Hippocrates ait) quum maxime temeraria sit, & ob id a posteris prætermissa vitamus.

Potio opisthotonicis accommoda.

PANACIS radicis, piperis albi, costi, myrrhæ, papaueris lachrymæ, singulorum pares portiones, exhibentur cicerculæ modo somnum capturis, benefacit etiam orthopnoicis. Porro victus erit tenuis, qui expedite distribuatur, & recrementis omnino vacet.

De tremoribus. Cap. xxi.

quia in neruis motiua ĩ primis virtus cõsistit. quæ vbi libere neruis ĩperare non põt oppressa prauis humorũ vitiis hæ noxæ oboriuntur.

TRemoris origo in vniuersum quidem ex neruorum imbecillitate est, quod ætas senilis palam testatur, priuatim vero plures causæ ipsum efficiunt, nempe frigida intemperies, frigidæ potio, & præsertim in febribus intempestiue assumpta, frigidi, glutinosiq́ humoris redundantia, & vini vsus liberalior. Qui igitur ex erroribus commissis manifesto tremunt, a noxiis abstineant. At si perseuerat etiam diu in febribus tremor, primum corpus totum oleo sabino perfundatur, vbi autem accessiones remittunt, veteri, aut sycionio, summa vero corporis membra lanis mollibus prius tamen præuncta cõtegantur. Deinde cucurbitulæ a priori vertebra vsq́ ad spinam, lumbosq́ agglutinentur, sic vt particulæ prius cum præcordiis cruda hordei farina ὠμηλύσιν Græci vocant, delinantur. Iam hæ quoque partes lanis ex veteri, aut sycionio oleo respersis operiantur. Quod si febres inueterauerint, die vno interposito in oleum, aut hydrelæũ tremuli descendant, vtanturq́ frictionibus mollibus. Si longius prorogatur dispositio frigoris suspitione, mulsa, castoreumq́ potui dabitur, & calidis locis gestari debent. Cibus diductu facilis offeretur, primum sorbilis, mox volatilium, & piscium, qui molli carne sunt præditi, febribus solutis lauandum est, sed vitari debet frigidum solium, viniq́ potio. Porro si crassorum, viscosorumq́ succorum copia fuerit, vti conuenit iis quæ incidunt, extenuantq́, verbi gratia, rutæ ramusculo, spondylii, quantum tribus digitis comprehendi possit castorei, & nitri singulorum obolis duobus, Datur quotidie cochleare vnum cum oxymelite ad tres vsq́ dies ieiuno, vel panacis, & piperis grana quinq́ ex mulsæ cyatho. Simplicia præsumpta tremen

tes adiuuant, castoreum, leporis cerebrum comestum, altheæ radicis decoctum, damassonii foliorum drachmæ quatuor in mulsa, eupatorium ex aqua. Superante autem frigore etiam zosymi vnguine, item acopis ad resolutionem conscriptis, vnctionibusque & cutis ad ruborem vsque exasperatione, phænigmon Græci vocant, vtemur, præterea exercitiis, perfricationibusque. iis vero qui ex vini potu tremunt, vinum circundedum est, quoad in totũ morbo fuerint liberati.

Ocularia, & primum de dolore ex Galeni commentariis. Cap. xxii.

CVm in oculis vehementiores oboriuntur dolores, considerato, quanam ex affectione corporis dolere ipsis in inflammationibus accidat. Vel enim, dum ab influentium acrimonia vehementius eroduntur, vel quia tunicæ succis repletæ tenduntur, vel quod crassis succis, aut spiritibus flatulentis quodammodo intenduntur, graues in ipsis dolores oboriuntur. Rosiones igitur purgantibus curare præsidiis, noxium humorem vacuando par est. item candido oui liquore in oculos infuso. Vbi vero concocta iam fuerit inflammatio, corpusque superfluis vacuum, balnea ipsis aptissima sunt. Ex repletione autem contractas inflammationes, sanguinis detractione, alui ductione, & partium inferiorum frictione persanare conuenit. Intensiones autem, toto prius corpore vacuato, item humoribus qui sursum tendunt, ad inferiora reuulsis, deinde loco iniectis remediis, quæ discutiendi facultatem habeant. fomenta itaque adhibenda ipsis sunt & fœnugræci decoctum infundẽdum. In quibus autem sanguis crassus oculorum venulas intendit, sic tamen vt corpus totum plethoricam affectionem non præ se ferat, vini vsus est, quod possit excalfacere, vacuare, & meatus aperire.

quõ fiat dolor, pulcherrima ac difficillima quæstio est.

De perturbatione, & lippitudine quam proprie ophthalmiam græci vocant.

PERTVRBATIO humiditas oculi est, & calor cũ rubore naturæ alieno, non ex corpore, sed ab externa causa aliqua proueniens, vt a sole, fumo, puluere, oleo, quare etiam occasione ipsius separata, promptissime soluitur. In genere huius perturbationis, lippitudo est, verum non extrinsecus tantum, sed ex interiore etiam causa cæca ingruit, perque tres quatuorve, aut quinque dies plerunque durat. facillime discutitur, si obseruentur omnia quæ foris accedentia turbare lumen possint, item parciore cibo, aquæ potu, aut inambulatione, & aluo ex facili respondente.

De inflammatione.

CVM inflammatio ipsos oculos occupauerit, post totius corporis vacuationem, perungendi sunt iis quæ impetus humorũ pos-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ſunt repellere, & irritationem lenire, quale eſt, quod ad Neilum authorem refertur, diarodon, vel etiam Mediacum Nardinumque. Vbi membrana adnata inflammatione tentatur, medicamentis vtemur, quæ græci ab vno die monemera vocant, cum oui candido infuſis. Die inſecuto niſi inflammatio creſcat, nardino delinentur, fotu ex meliloti decocto vti conuenit. vbi vero craſſus humor eſt, qui lippitudinem facit, medicamenta accommodantur, quæ neque infarciendi vim habent, emplaſtica græci vocant, neque humores incraſſent, ſed quæ diffundere, humectare, & excernere idonea ſint, quale eſt Chiacum. At ſi humores in capite fuerint impacti. cucurbitulam occipiti admouere oportet, vel ſcarificare, vel hyrudines fronti qua oculus dolet, adhibere, panemque purum aqua maceratum cum modico roſaceo aut polentis incoctis capitum papaueris decocto, ſimiliter cum roſaceo, ſuperdare. efficaciore autem vtendum eſt cataplaſmate, ex croco, melilotis, palmularum carnibus, teneris coriandri foliis ouorum luteis toſtis micis panis in ſapam intinctis, roſacei momento, & papaueris capitum contritorum decocto. Interdum ſemen quoque ipſius ad leniendum dolorem miſcetur. Si magna doloris neceſsitas eſt, etiam opii pauxillum adiicitur, vbi dolor abeſt, ſtupefacientia græci ναρκωτικὰ appellant vitari debent. Quod ſi mediocris inflammatio infeſtet, aloen per ſe, vel aqua vel oui albo diſſolutam illinito. vt autem expeditius ſit auxiliũ, croci drachmas ſex, aloes drachmas ſedecim, gummi drachmas nouem coniecta in vnum, aqua pluuiali excipito, fingitoque collyria. † Iam quæ vocantur diacrocu lippitudinum initiis ſunt idonea, in quibus vero tumor œdematodes hoc eſt mollis cedenſque & exalbidus habetur, tum circa palpebras, tum membranam adnatam ſine tunicarum offenſa, benefaciunt etiam liquida collyria (Græci hygrocollyria vocant) & ex croco, & atramento ſutorio & melle præparata. hoc autem eſt laudatisſimum.

alia lectio. fotus ex meliloti & fœnu græci decocto.

† Aliter hæc leguntur in antiquo exemplari, καὶ τὰ διάκροκα δὲ προσαγορευόμενα πρὸς ταραχὰς ὀφθαλμῶν εἰσὶν ἐπιτήδεια, ideſt quæ diacroca appellantur oculorum conturbationibus ſunt accommodata.

Liquidum collyrium quod dolorem leuet anodynon appellatum.

CRETAE ſutoriæ, mellis attici ſucci fœni græci ſingulorum pares portiones incoquito donec mellis ſpiſsitudinem habeant. deinde ſpecillo duos angulos attingito.

Ad defluxionis impetum qui epiphora Græcis dicitur.

AD fluxionum impetus per initia quidem cõuenit inedia aquæ potus & multo magis veneris abſtinentia Aluus ſubduci, facies po-

sca aquosa collui debet. præsertim si feruens fuerit fluxio. sin minus, atramento sutorio cum melle frons & palpebræ delinantur. Nonnulli atramentum sutorū aqua dissolutum ad collutionem exhibent. Porro qui defluxu citra inflammationem vexantur vel etiam cum inflammatione quidem sed ita vt supra os caluariæ affectus cō sistat agglutinamentis utendum est in fronte simplicibus sane viridibus vitis foliis vel rubi succo vel portulacæ vel cotoniorum cum polenta tenui vel galla leui cum vino, & polentæ polline vel cicuta vel psyllio cum aqua vel solano vel cochleis cum testis suis in puluerem redactis a tempore ad alterum tempus illitis. In vniuersum iis quæ astringunt refrigerantque. Compositis autem his pollen frumentaceus & myrrha vel thus cum oui aquato illinatur vel samia terra cum myrrha & manna similiter vt oui albor inungetur. In frigidioribus autem humorum cursibus sulfuris viui bituminis picis colophoniæ singulorum drachmæ duæ item Musæ pastillus & Aster similiaque probe repellunt. Iam vero Theriacæ vino astringenti dissoluta frontique illita frigidos humorum influxus sistit. quinetiam eadem pota vehementer his succurrit. Ipsi vero oculo lana aut panniculus tenuis oui albo madens imponitur item caseus recens similiter oculo applicatus acres maxime influxus cohibet. tum collyria a reprimendo dicta staltica si illinantur instillenturque ex oui aquato idem efficiunt. At si in imo & sub osse hærescens humor longiore spatio duret post generales corporis vacuationes medicamentorum vsus est quæ per nares atque os pituitam eliciunt errhina & apophlegmatismos appellant, caput radetur & rubor in cute excitabitur. Porro in his etiam curandi rationes quas in capite manu administramus assumunt nempe Angiologiam arteriotomiā hypospatismum & periscyphismum vti græci appellant & in uertice usq; ad os adustionem. Iam cucurbitulæ occipitio incisa cute admotæ impetum fluoris possunt reuellere. Fluxiones extra caluariā notant uasa in fronte & temporibus distenta & capitis ueluti uinculum tum quod ex agglutimentis sicca præsidio sunt. Si hæc desint & fluoris impetus prorogetur & sternutamenta nonnunquam molestę elidantur, humorem sub caluaria teneri censendum est.

ex Socratis dicto apud Pla. uis recte purgare oculū, purga caput. uis recte purgare caput purga stomachū & totū corpus. ex hoc gñalis vacuatio præire solet.

De chemosi.

CHEMOSIN appellant cum utræq; palpebræ ex uehementi inflammatione inuersæ fuerint ut uix oculi ab ipsis contegantur & album oculi nigro sublimius euaserit rubrumque etiam magna ex parte nigrum occupet. Curatur uenæ sectione medicamine purgante collyrio diarodon albo & quod a cinereo colore uocatur σποδιακόν, cum lacte uel oui aquato. Eodem uero palpebras.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tempora & frontem illinere oportet, tum fomentis & cataplasmatis lenibus uti. cum autem remittit inflammatio, acrioribus quale est etiam uiride diarodon.

De hyposphagmatis, & emphysematis.

HIPOSPHAGMA venarum adnatæ membranæ ruptura dicitur, ex ictu potissimum eueniens. Instillatur itaque ipsis sanguis palumbi, uel columbæ, uel calido lacte muliebri thuris paululum conterens, uel muria, & præsertim ex sale cappadocico, fotu utitor ex hyssopi decocto. Porro tumor mollis, œdema uocant, oculis ex ictu obortus, fomentis ex posca continuis, & spongia ex eadem superdata discutitur. Recte huic specularium combustum, & stercus columbæ æquis portionibus, uino aut aceto contraria illinunt. Iam caseus recens uel raphani cortex, uel uua passa sine acinis, singulatim ex posca, uel mulsa applicantur. Eadẽ faciũt ad Emphysemata.

Ad emphysemata pruriginosa, & psorophthalmias.

EMPHISEMA palpebræ tumor est, œdemati similis, psorophthalmia pruriginosa eiusdem scabies, ex salso & nitoso humore contracta. Conuenit ipsos fouere, posca, lenticulæ decocto & rosarum. Hygrocollyrium autem hoc, æris drachmæ sex, misyos tosti, myrrhæ singulorum drachmæ tres, crocci drachma una semis piperis drachma uini Chii & passi cretici singulorum cyathus unus, & dimidius, incoquuntur quoad mellis spissitudinem habuerint. Hæc est Erasistrati compositio, quæ panchrysos uocatur, facit etiam ad anginam, ulcera oris, pudendorumque, & aurium dolores. Inungant & oleo palpebras, somnum initu ri. Ab acidis, salsis, & acribus abstineant.

De sclreophthalmia, & xerophthalmia.

SCLEROPHTHALMIA, durities oculi, & difficilis motus est cum labore, ruboreque citra humiditatem. fouere igitur ipsos crebro, spongiis aqua calida imbutis ex usu est. Item ouum palpebris in lecto imponitur, cum rosaceo, uel adeps anserinus. Frigida & quæ indurant uitanda, caput uelandum, ungendumque, aluus ducenda. Xerophthalmia, quasi dicas arida lippitudo, pruriginosa oculorum est sine fluore dispositio. Curatur balneis, inunctionibus, & uictu probi succi, utrisque uero communiter conueniunt medicamenta acria, ut uel lachrymas prouocent, per quæ & durities emollietur, & siccitas humectabitur. Talis est Erasistrata quoque panchrysos, & quod dicitur Dicenteton. item cui nomen est Stratiotico.

De ectropiis.

HIC affectus palpebræ inuersio est, aut propter cicatricem, aut excrescentiam carnis nascens. In quibus igitur excrescentia inuete-

rauerit, æruginem rasam torrefactam conterito & admoueto, † vel plumbo vsto cum sulfure viuo, & loto vtitor, vel vtrisque paribus & æru gine & plumbo. Nam ex cicatrice proficiscens Ectropion, si in totum curare studueris, id manu faciendum est.

† Verior lectio est in antiq. ἢ μολίβδῳ κεκαυμένῳ χρῶ μετὰ θείου ἀπύρου καὶ πεπέρεως, id est, plumbo vsto vtere, cum sulphure ignem non experto & pipere.

De ægilope, & anchilope.

AEGILOPS abscessus est, qui inter maiorem oculi angulũ, & nares fit, qui ruptus, si negligatur, vsque ad os in fistulam dehiscit. priusquam vero abscessus in vlcus erumpat, Anchilops vocatur. probe igitur faciunt glaucium & crocus vna cum perditii herbæ succo imposita. crebro autem variare oportet, & neque in vomicæ eruptionem degenerabit. ALIVD. Halica cocta in aceto & probe trita, non solum incipiẽtes, sed etiam in vomicam mutatos persanat, rumpitque, & vsque ad os penetrat. Hoc vsus non solum ægilopas, sed etiã anchilopas curabit. ALIVD. Ruta satiua vna cum lixiuio, quod ex cinere & calce confectum est, contrita, coctaque, & imposita pulchrè admodum ægilopas emendat, & adusque os permeat, initio erodens, pòstea non ita, ac mirum est, quod ne cicatricem quidem indecoram hoc præsidium relinquat. ALIVD. Cochleas cum testis suis tritas imponito. interdum aloe, vel myrrha admista. Præsidium hoc antequam ægilops in pus degenerauerit, & postea cum ruptus fuerit abscessus, eum desiccat. ALIVD. Cum manus opera ægilopa & anchilopa aduris, hoc vtere cataplasmate, lenticulas decoquito, & cum melle vtitor, vbi crusta exciderit, vuam passam excipiens liquida terebinthina, vtitor in modum emplastri. Hoc enim & purgat, & carne replet, & cicatricem inducit. in Ald no textu non est hoc vltimũ medicamẽtum.

De trachomate.

TRACHOMA internæ palpebrarum regionis asperitudo est, harum intensio, vt veluti incisuras habeat, σύκωσις a fici similitudine græcis appellatur. Cum inueterauerit vitium, callosque contraxerit, tylosis vocatur. Colliriis igitur vtendum est tum eo quod ex vino, tum quod ex duobus constat lapidibus, ipsoque hæmatite lapide, ex aqua loto subiectis palpebræ abstergentur, Hermatioque cum Cignarii modico. Adhæc diacrocu collirium pariter psorophthalmiis citra exulcerationem efficax est palpebræ inuersæ illitum. At si durior callus, his non cesserit remediis, palpebra inuersa pumice raditur, aut sepiæ testa, aut foliis fici, aut etiam instrumento, quod a palpebrarum rasura blepharoxiston græci appellant.

De chalaziis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

CHALAZION, otiosi humoris in palpebra colluuies est in qua ammoniacum aceto detritum simul cum galbano inungitur. facit etiam terebinthina pariter cum cerato excepta.

De crithe tuberculo.

CRITHE, paruulum abscessus tuberculum, oblongum, palpebræ cilio obueniens. Id cera alba foueri oportet, muscæ capite abiecto reliquo corpore infricari, vel hordei diluto perfundi.

Ad palpebrarum pediculos.

EXPVRGATIS prius pediculis, marina tepida palpebras colluere oportet. Deinde medicamento subscripto cilium attingere, aluminis scissi partibus duabus, herbæ pedicularix parte vna, tritis vtitor.

De madarosi, vel milphosi.

HIC affectus palpebræ pilorum defluuium est. Ad quod cura prius vniuersi corporis habita, smegmatis vtere, quibus ab honestandis palpebris nomen est calliblephara. Terræ ampelitidis, croci gallicæ, ladani, singulorum pari portione contrita vtitor. ALIVD. Stimeos tosti lotiq; drachma, plumbi combusti & eloti drachmis quatuor, croci totidem nardi indicæ drachmis tribus, in puluerem redactis vtitor. ALIVD. Palmarum ossium combustorum tribus drachmis, nardi gallicæ drachmis duabus, leuigatis vtere. hoc etiam scabiosis oculis medetur. ALIVD. Neapolitæ ad palpebrarum defluuia, μιλφώσεις appellant. longosq; palpebrarum affectus. Stimmeos, cadmiæ, chalcitidis, misyos xenici singulorum pares portiones. crassiuscule cōtūdito, & melle respersa torreto, leuigatis vtitor.

De ptillosi.

PTILLOSIS, palpebrarum crassities est, callosa, rubicunda quibus accidit sæpe pilorum etiam defluuium. Præter prædicta igitur etiam hoc summe facit, Muscerdæ combustæ, & melle contritæ, inunguntur.

Ad superciliorum defluuia quæ madarosis dicitur.

PLVMBVM digitis oleo, vel adipe anserino vnctis detritum illinitur. ALIVD. Hoc etiam subnigros reddit, nuces auellanæ exustæ simul cū adipe caprillo, uel vrsino infricant. ALIVD. Hoc efficax est etiam barbæ alopeciis. Alterci drachmæ duæ, muscerdæ drachma, polytrichi drachma, irini vnguenti cochlearia quatuor. Tritis perbelle vnguentum admiscetur. fotuq; prius adhibito illinitur. quod, si rasa pars ante fuerit, magis proficit.

De palpebrarum pilis oculum irritantibus τριχίασιν appellant.

PILIS qui oculum pungunt prius euulsis, locus statim sangui

ne ranæ per se inungitur, vel cum cinere chamæleontis albi, vel sanguis cimicum, vel fumariæ quæ in hordeo nascitur succus, cum gummi, vel tellinarum salsarum cinis cum cedria, vel loti cinis, vel alumē liquidum quod phorimon appellant, vel muscæ caninæ sanguis admodum in id efficax est.

Pilorum glutinans medicamentum.

CONGLVTINANT pilos infractos bitumen, mastiche colophonia, gummi, cochleæ pars glutinosa.

De encanthide & rhyade.

ENCANTHIS naturalis in maiore angulo carunculæ excrescentia est. Rhyas autem huius imminutio. Enchanthidas igitur iis quæ aduersus ectropia dicta sunt, similibusq; vtendi vel exedendi facultate præditis, hæc στηπτικὰ illa καυςικὰ græci nominant, absumes. sed non totas, ne eius loco Rhyas sub nascatur, verum ad naturalem vsq; magnitudinem. Rhyadas, carnosa parte in totum, vel rudi manus opera, vel medicamentis absumpta, insanabiles existimato. Quod si pars ipsarum imminuta fuerit, iis quæ mediocriter astringūt carnemq; creantibus reficitur, qualia sunt medicamēta ex croco, glaucio & aloe confecta. item collyria diacrocu inscripta, necnon altercum prodest in vino coctum, impositumque, & aluminis ex vino pauxillum.

De vlceribus.

VLCERVM in oculis genus quidem vnum est, differentiæ vero speciales diuersæ. etenim in cornea membrana quæ græcis ceratoides appellatur, vlcus cauum, angustum, & purum, a fossula botryon græcis dicitur. quod autem latius botryo est, sed minus altum, cæloma nuncupatur. Argemon in pupillæ circulo nascens, ambientia comprehendit, vt etiam in exteriore pupillæ parte rubicundum, in interiore candidum appareat. Epicauma vlcus est sordidum, & crusta obductum, quo repurgato humores oculi sæpe effluunt. Iam vero aliæ plures vlcerum sunt differentiæ, de quibus dicemus communius. Si igitur vlcus simul cum inflammatione obortum fuerit, curationem ex iis quæ inflammationem lenire possunt, & cōcoquere, moliemur, non neglectis iis quæ ad vlcus proprie pertinent. Talia vero sunt collyria, libanium. cygnus, & pelaria vocata, item aster & similia, insuper quæ ex amylo, terra samia quæ ἀςὴρ dicitur & cerusa constant, omnibus autem magis leniendo dolori esse llamonem nouimus, verum diu ei insistendum non est, eo quod admodum stupefaciat. Laudatissimum vero & quod diazematon a decoctione dicitur, vt quod stupefaciendi vim non habeat. At si cum fluxione vlcus infestarit, collyrium aliquod illi admi- ψιμύθιον cerusa.

ſcebimus,quale eſt diah dras,& Chiacum,præterea Cygnus fuluus & quæ repellendi ſine roſione facultatem obtinent. Sin autem vlcera ſordida fuerint,mulſa mediocriter aquata,& fœnugræci decocto vtemur per ſe,& cum aliis ad id dicatis collyriis.†Si acriora ſint albis,ſeberiano & fœnugræci diluto,ſi non acria,diaſmirnes, & nardinis.Purgata vero vlcera medicamentum Cleo probe poteſt cicatrice obducere,eamq; præterea concolorem reddere.

†Exemplar græcum typis expreſſum ita habet δριμυτέρων τῶν ἑλκῶν,ideſt,ſi acriora ſint vlcera &c.

De oculi procidentia quæ πρόπτωσις dicitur.

PROPTOSIS tuniculæ quæ græcis ab uuæ acino ῥαγοειδὴς dicitur,procidentia eſt,quæ eroſa ruptave cornea tunicula accidit.Ea cum nondum creuit quod muſcæ capiti ſimilis ſit,myocephalon nominatur.Cum vero amplius & eo vſq; ſuccreuerit,vt acinum vuæ repræſentet,ſtaphiloma,quaſi vuatio dicitur,vbi plurima facta eſt acceſſio,vt palpebras tranſiliat,melon,hoc eſt malum. Si vero obcalluerit,elos,ideſt clauus tunc dicitur.Si igitur ad myocephalon fere oculi procidentia degenerauerit,repellentibus cõſtringentibuſq; ipſum medicinis vtendum eſt,Chio nimirum, Phæo, Nardino, & Theodotio.item eo quod dia thallias,& quod diaceratos vocatur. iam vero ſpongiam leniter ipſis poſca,aut vino adſtringente, aut roſarum decocto imbutam,ſuper dare commodum eſt, aut ſplenium. Principatum vero obtinet ad procidentias omniaq; vlcera, medicamentum cui nomen eſt Olympiacum,vel Olympus,cum ſucco oliuæ,vel polygonii,vel polii.Eadem hæc etiam clauis conueniunt et ſtaphilomatis,priuſquam inalbeſcant.Vbi vero alborem aut callum contraxerint,nullus remediis locus eſt.

De oculis purulentis.

ALIQVANDO membrana a cornu dicta ceratodes,purulenta efficitur,nunc altius nunc in ſuperficie, ita vt pus habeat vnguis figuram,quæ cauſa eſt vt hoc etiam malum vnguis oculi nominetur.Huc ergo ſpectat curationis ratio vt vel pus diſcutiatur, medicamentis mediocriter in id efficacibus quale eſt aqua mulſa, & fœnugræci ſuccus,ex eoq; collyria,ſimiliter libanium,& quæ ex thure conſiunt,dia libanu infraſcripta,vel rumpatur vomica, & vehementioribus repurgetur,quod genus ſunt diaſmirnes, & hygidion. At ſi pus in oculis citra exulcerationem coierit, etiam hoc liquido collryio vtendum eſt. Atramenti ſutorii, croci ſingulorum drachmis octo,mirrhæ drachmis quatuor, mellis libra. Cæterum phlyctæna cum ſit ceratoidis membranæ excreſcentia,ex humore quodam tunicas ipſius excoriante, purulentorum curationi ſubiicitur.

Hygra,hoc est liquidum medicamētum ad suppurantes oculos quos hypopios vocāt,Basfi.croci,aloes,myrrhæ singulæ vnciæ, vini quadrans,mellis optimi selibra.Crocus ex vino modico teritur, deinde aloe & myrrha. Vbi crassitudinem acceperint,mel additur.Vnita in vitreo vase reponuntur,vti licet bis quotidie,aut si necessitas vrgeat ter. Quando quidem oculum simul purgat,& carnem, cicatricemq; inducit. hæc oīa de Gal. aduerbū sumpta

De cicatricibus & albuginibus.

QVAE per summa oculorum cicatrices fiunt,aliqui hoc nomine solo cicatrices dicunt,alii vero nubeculas. Altius autem delitescētes,albugines,medicamentis abstersoriis,extergentibusq; discutiuntur.Nebulas igitur anemonæ succus abstergit, & minoris centaurii succus cum melle. Vetustiores autem cedria extenuat, & æs solum aqua tritum modo collirii,ad hæc quæ detergent collyria, quale est quod cornu ceruino constat,dia ceratos elaphiu dictum,item Rhinarium,Hecatombe similiaq;.Albugines vero nitrum cum oleo veteri detritum diligenter,& inunctum probe,extergit. Item sepiæ testa combusta,cum melle leuigata.Inter colliria hoc bene, & leniter abstergit Collyrium.Mamiræ,guttæ ammoniaci,myrrhæ troglodytidis,crocodilorum fimi,singulorum æqualia pondera. in collyrium coactis vtitor,vel crocodili terrestris fimum ex aqua leuigatum illinito,in collyria redigens.Recte autem sal cappadocum aqua soluitur,quo collyria albuginibus exterendis dicata dissoluēs instillabis.

Quomodo cicatrices tingantur.

GALLAE,acaciæ,singulorum drachmæ quatuor,attramenti sutorii drachmæ duæ illinentur.Collyrium autem hoc proficit, floris mali punici,citinorum,atramenti sutorii,acaciæ,gummi, singulorū drachmæ quatuor,stimmios,gallæ, singulorū drachmæ duæ. Aqua teruntur,si flos mali granati desideretur, interius membranosum quod grana intercedit,misceto.

De vngui oculorum,quod pterigion græcis vocatur.

VNGVIS quod pterygion græci vocant, neruosa membranæ adnatæ excrescentia est,quæ ab angulo quidem oritur,sed adusque oculi coronam peruenit,vbi vero supramodum fuerit adaucta, pupillam obtegit.Magni igitur & inueterati vngues solam manū expostulant.Recentiores vero & magnitudine mediocres, præsidiis eliduntur abstergentibus,qualia aspretudini idonea sunt,& albuginibus.inter simplicia igitur æs combustum,vel atramentum sutorium simul cum porcino felle pulchre faciunt.Efficacius autem hoc est quod sequitur,atramenti sutorii pars vna, gummi pars semissis, vino leuigata illinuntur,vel etiam colliria formantur,nonnulli ve-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ro caprinum fel melle mistum inungunt.

Ad vngues oculorum, suppurationem, & hebetudinem. Oribasii.

LAPIDIS magnetis, æruginis rasæ, minii sinopici, suffimini ammoniaci singulorum drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, mellis attici cochlearii dimidium. Idem valet aduersus albugines.

De carbunculo & carcinomate.

CARCINOMA tunicæ ceratoidis affectus est, cui dolor adsit, distentio, rubor tunicarum, cruciatus punctorius ad vsque tempora magisque si moueantur, cibi torquet fastidium, acribus irritantur, & excandescunt. Hoc malo nulla medicina subtrahit. Nihilominus dolor leniri lactis potione debet, item cibis frumentariis & alioquin probi succi, omni acrimonia liberis. Collyria lenia infundantur, vt spodiacum, seberianum & consimilia. † Cæterum bonæ totius corporis temperaturæ prospiciendum est. Carbunculus autem & ipse malignum ac contumax vlcus est, crustatium alias bulbo, alias palpebræ, quemadmodum reliquis pariter corporis particulis accidit. Itaque in bulbi carbunculis per initia quidem clystere primũ, mox lacte discocto, mediocriter purgare conuenit. deinde spongia foto erui farinam, vel triticeam ex aquæ mulsæ decocto obducere in star cataplasmatis, nonnunquam & iridem detritam applicare, & lacte oculum eluere. Si vlcera serpendo depascant, lenticula cum melle, vel malis cydoniis incoctis forma cataplasmatis obducuntur. Si latius depascendo penetrent, foliis oleæ decoctis, vel malicorio in uino cocto leuigato que ex melle. At si cessent proserpere, crustaque medicamento quod subiungetur, imposito, exciderit, & vlcera sint pura, lutea ouorum tosta, leuigataque cũ croco & melle cataplasmatis modo inducentur, quousque ad cicatricem perueniant. Medicamentum autem est hoc, spodii drachmæ quatuor, myrrhæ non nimis torrefactæ drachmæ tres, totidemque oboli. Detritis in vino amineo quousque inaruerint, passum creticum vetus miscetur. Vbi leuigata sunt inuicem, liquida, pixide fictili excipiuntur, subiunguntur que. Ad palpebrarum vero carbunculos malum granatum acidum, totum frustatim concisum aceto incoquito. Vbi intabuerit probe, in læuoremque detritum, illinito in linteolum ac vtitor, bis terve quotidie immutans, noctu semel.

†Hic locus integrior est in nostris exemplaribus, in quibus ita descriptus est. προνοεῖσθαι δὲ καὶ τῆς τοῦ ὅλου σώματος εὐκρασίας πραΰνει δὲ τὰς ὀδύνας τῶν κιρκίνων ἀφέψημα φακοῦ ἐγχυματιζόμενον ἢ χυλὸς πολυγόνου ἢ ἀρνογλώσσου, ἢ ἀνδράχνης, ἢ δὲ ἀνθρακώσεως, idest, bonæ totius corporis temperaturæ perspiciendum est. Car

cinomatis autem dolores lenit decoctum lentis impositum, vel succus polygoni, vel plantaginis, vel portulacæ. Quam veram esse scripturam ex Aetio facile intelligi potest.

De mydriasi.

CVM pupilla colore quidem nihil magis euariat, sed multo est quam naturalis status exigit latior. interim ex toto visum impedit, interim permultum, & omnia quæ conspiciuntur ab ipsis minora quam sint, videntur esse, Mydriasis quidem affectus est, causa autem ipsius humor quidam excrementitius, itaque curationem ipsius sanguinis emissione a cubito, vel purgatione tentabimus, sin minus, venas in angulis oculorum diuidere oportet, deinde cucurbitulam occipitio admouere, & marina frontem, & oculos perfundere. si marina desideretur, muria, vel posca. Medicamentis autem iis vtendum est, quæ etiam ad pustulas conducunt.

qa qlibet diffusa potentia in naturalibus hebetatur, vnita inualescit.

De phthisi & atrophia.

PHTHISIS affectus est, quo pupilla fit angustior, obscurior, rigosiorque. Res lumini obiectæ, in his maiores apparent. causa vero est densatio, quæ siccitati potius fertur accepta. Sed phthisis ab atrophia hoc dignoscitur discrimine, quod illa augustiorem pupillã, hæc totum oculum minorem, humilioremque reddat. Mederi his conuenit exercitio, & studiosa capitis, faciei, & oculorum fricatione, Adhæc aquæ in faciem superfusione & vnguine quodam calfaciente in caput dato, oculos autem medicamento, quod rarefaciat, & acriore oblinito, quale est infrascriptum. Ammoniaci drachma, crocomagmatis drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, æruginis drachma. Tritis in aqua, formatisque vtitor.

De nocturna cæcitudine quæ nyctalops dicitur.

NOCTVRNA cæcitudo, qui Græcis Nyctalops dicitur, vitium est quo per diem homo cernit, Sole dein occiduo obscurius, noctu omnino nihil. Curari debet sanguine ex cubito, & oculorum angulis vacuato, mox purgatione, vel per clysterem inanitione adhibita. Deinde apophlegmatismi indicentur, aut sternutamenta prouocare oportet. Ante cibum hyssopus potui, vel ruta dabitur. Si his remediis morbus non cedit, iterum purgationem moliemur ex scammonia, & castoreo, oculi vero melle despumato illinentur, claudenturque, premendo liquamenta, continendoque. Aluminis combusti partes duæ, salis fossitii pars una. Trita cũ melle sublinunt. ALIVD. Iecur hircinum assatur, aquosa inter assandum sanies inde emanans collectaque inungitur. Quin & ipsum iecur comedendum exhibetur, cocti quoque vapor oculis excipi apertis præcipitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De glaucomate,& suffusione quod hipochima di
citur ex commentariis Ruffi.

GLAVCOMA,& hypochyma veteres vnum quoddam mali genus esse existimarunt. Posteriores autem glaucomata quidē humoris,qui ob similitudinem cristalli κρυσταλλοειδὴς appellatur, vitia,præ humiditate in glaucum colorem transeuntis iudicarunt. Hipochimata humorum affusionem,qui inter tunicam ceratoidem & cristalloidem concrescunt. Verum omnia glaucomata curationem non recipiunt,hipochimata autem curantur, sed non omnia. proinde suffusione tentatis succurremus, antequam malum radices egerit,consistatq; sanguinis ex cubito detractione, & purgatione. item iniectionibus acrioribus,veluti ex cētaurii,aut cucumeris amaræ decocto petitis & alui solutione crebriore,cucurbitulisq; occipitio cute incisa admotis. Cæterum aquæ potus toto victus curriculo competit,cibisq; vti qui extenuant. Proderit autem temporis spatio & apophlegmatismis diebus aliquot vti. Quibus vero ceu culices, oculis obuersari perperam videntur,ex quadam humorum prauitate,vel biliosioribus vaporibus sursum distributis,medicamentū dialoes amarum exhibetur subinde, vel etiam inde sumetur purgatio. In oculis autem medicaminibus vtendum est,primum simplicibus, puta melle,cum oleo,& feniculi succo.postea etiam cōpositis,quale est hoc.Sagapeni drachmæ duæ, liquoris cyrenaici, veratri albi singulorum drachmæ sex.Alii addunt in mellis heminis octo.Nos autem tradit Oribasius,subscripto vtemur,caucalidis succi, chamedrios,sanguinariæ singulorum æquis portionibus contritis.Benefaciunt item colliria,& quod succo feniculi constat, & Protheus, & Thalasserus,& diaopobalsamu,& quæ ex his præparātur,præsidio esse solent.Insuper feniculi decoctum per initia superfusum adiuuat.item ex succis confectum,opobalsamo,melle, oleo veteri, & similibus.

De glaucomate & suffusione,ex commenta-
riis Demosthenis.

Hoc carent textus quidam.

FLORIS æris oboli quinq;,myrrhæ drachmæ tres, nardi indicæ drachma,lapidis hæmatitidis drachma,aphronitri drachma, salis floris drachmæ duæ,opobalsami drachmæ nouem.melle attico excepta offeruntur.

De obscuritate,& hebetudine.

OBSCVRITAS,quam amaurosim Græci vocant, est totius cernendi visus plerūq; absq; manifesto oculi affectu impedimentum.Hebetudoq; quæ amblyopia Græcorum lingua vocaturi obscuritas visus est,ab occulta quadam causa proueniens.Curatio commu

nis sane est ei quam in suffusis diximus. Priuata vero est, ab angulis sanguinem mittere, hirudines admouere temporibus, inferiores partes perfricare. Procedente tempore etiam iis quæ sternutamenta prouocant, vtendum est, tum vomitu ante cibum, & inunctionibus, primum ex mellis, & olei æqua portione, deinde composito quod subiungitur. Croci obolis duobus, fellis hyenæ drachma, piperis communis granis octogintaquinque, feniculi succi drachmis sexdecim, guttæ ammoniaci drachma. Contritis ad læuorem aridis ex succo, mellis cochlearia quatuor adiiciuntur. Præparata excipito ærea pyxide & vtitor. priusquam vero illinãtur oculi, in marinam calidam demersi fouebuntur.

De strabismo.

INFANTES ab origine strabones curantur larua faciei circumposita, vt in rectum videant. Nam strabismus conuulsio ramusculorum qui bulbum mouent, dispositio est. & lucerna e regione posita, & non a latere elucente. Præterea cum ad nares conniuent oculis floccos rubros agglutinare vincit angulis qui circa tempora habentur, vt visu ad hos inconniuenter directo, oculos emendent.

q̃da mẽbra a tenero facile fingũtur, sicut & figura capitis vt ait Hippo. vinculis ab antiquis ad speciem decorã redigebatur.

De oculorum expressione qui ἐκπιεσμὸς appellatur.

EXPRIMVNTVR oculi nonnunquam, vt exerti perseuerent. quibus sane strangulatus, mali causa est, ex cubito venam incidere oportet, sin alio modo id acciderit, medicamento purgare, veratro nigro, vel scammonia. Ex doloribus autem contractas oculorum expressiones, quæ frequenter sane etiam ex partu accidunt, vteri purgationes soluunt, vnde has promouere conuenit. in viris autẽ post sanguinis detractionem. si non remiserit vitium, cucurbitulam occipitio defigere commodum est. Lanam melle imbutam imponere, aut panni floccos cum aqua, superq; duplicatum linteum illigare leniter. His prodest & marina frigida fronti superfusa, item sereos, et polygoni succus cum meconio illitus, tum alia quæ reprimere possunt, & contrahere.

De confusione.

CONFVSIONES ex ictu, curamus sanguinis detractione a cubito, totum oculum sanguine, potissimum quidem palumbi recens occisi, sin minus, etiam columbæ replemus, deinde lanã mollem in ouum cum vino, rosaceoq; contusum demersam imponimus, illigamusque, sequenti die idem facimus, & tertio fomenta exhibemus, lac instillamus, applicamusque idonea, deinde sublinimus medicamentis quæ ad veteres affectiones inscribunt, quale est Chiacũ.

De miopiasi.

MIOPIAE dicuntur Græce, lusciosi nostris, qui prima nata-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ii die propinqua sane vident, remota vero non item. Insanabilis est huiusmodi dispositio vt quæ ab imbecillitate spiritus visorii proueniat. Contrario his modo senes afficiuntur. Cũ enim propinqua non videant, procul disſita aſſequuntur.

Auricularia & primum de aurium dolore. Cap. xxiii.

ὄψις καὶ ἀκοὴ πρωτοδιδάσκαλοι acies luminis & auditus primi p̃ceptores, puerbiũ stoicorũ

AVrium dolorem ex frigiditate contractum, vbi ex anni tempore, præcedente victu, vel ægrotantis quoq; percunctatione, an ob exteriorem causam acciderit, didicerimus, inde quod dolor alte citra grauitatem, vel distentionem, vel ardorem fixus sit, calfacientibus curabitur præsidiis, nempe oleo rutaceo calido vel nardino, vel laurino calido, vel amaracino, vel phuliato, vel spicato, vel communi, cum euphorbio, vel piperi, vel castoreo, vel cõmageno, dicto vnguine, vel liquore balsami in meatum auditorium instillato. Iam vero oleum in quo allium decoctum sit, vel cepa, instillatum auxiliatur. At ex calida conceptum intemperie dolorem, in quo feruoris cuiusdam sine grauitate seu tensione sensus est, contraria medicãtur oui albumen subactum in aurem demissum, quemadmodum oculis adhibemus, lac muliebre cum quodam collyrio, quod dolorem lenit, vel succo perditii herbæ, cum modico rosaceo, ipsumq; rosaceũ, vel oxyrhodinum, vel succus solani, vel coriandri, vel hastulæ regiæ, vel oleum in quo lumbrici, vel aselli qui sub aquariis stabulantur, incocti, vel oleum amygdalinum per se, vel buccina viua numero tria, in eo decocta naturaliter proficiunt. Quod si glutinosi, crasſiq; succi dolores fecerint capitis, ipſiusq; auris grauitas, & præcedentis victus ratio testatur. sola vero citra grauitatem distentio ipsius auris spiritum flatulentum, cui exitus non patescit, indicat. Itaque in ambobus vitiis vtere medicamentis, quæ aperiunt, inciduntque, cuiusmodi est aphronitrum cum aceto, & melle. Item fel ouillum cum oleo communi, vel amygdalino, præterea porri & cepæ succus tepidus cum melle, aut origanum tritum, cum melle & lacte muliebri instillatur. Ad vehementiores aurium perfrictiones fel caprillum cũ succo porri inditur. Verum in iis quos multus dolor, longusq; vrget, & grauis simul auditus exiſtit, hæc quoque vsurpari debent, cuiusmodi dracunculi succus est, ari, brioniæ, & similia. priuatim vero qui obflatuosum indolescunt spiritum, cucurbita ex aqua calida fotu prius facto, circa aurem fixa strenue auxiliatur. At si grauitas, distensio, simulq; calor, & dolor pulsatilis, aut etiam febricula oboritur, inflammatione aurem laborare censeto. Atq; ante omnia hic sanguis emittendus est, † deinde fotu frequenti vtendum ex oleo dulci calente per specillum lana inuolutum, meatui vero adeps anserinus, vulpinusve,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

aut medicamen basilicum cum rosaceo, vel cyprino, vel irino debet instillari, extrinsecus ea quæ dolorem lenire, & concoquere possunt, cataplasmatis modo superaccommodare. Si dolor violentus est, iis vtere, quæ leuiter sensum stupefaciunt, non enim mediocre periculum est, quod cerebrum neruo per quem facultas audiendi erogatur inflammato, vicinum sit. Probe igitur hoc dolorem lenit, opii pars vna, castorei partes duæ, cum lacte muliebri, vel oui albumine, aut vino dulci tepido instillantur. Iam pastillus Crocodes, Aster, Philonis antidotum frequenter his profuerunt. verum conuenit crebro fouentem aut oleo communi, aut ex quodam calido fomento lanam, hoc ipso imbutam in aurem coniicere, sed ita vt partes inflammatione tentatæ quam fieri potest minime attingantur. At si dolor in vetustatem incidit ac in pus degeneraturus est, medicamento vtitor, quod ex lini seminis succo conficitur, vna cum rosaceo, aut chamæmelino solutum, instillatis. Cum autem aqua medicata meatu recepta auditorio dolorem parit si quidem copiosa fuerit ore vel etiam arundine ipsam exugere ratio est. Sin autem pauca specillo auricularia lana inuoluto extergens oleum quoddam instilabis quod sit partium tenuium, aut rosaceum aut oui album, aut lac muliebre. Calida vero omnia mediocriter esse conuenit, quæ auribus adhibentur.

ratio est ne vētriculi cerebri nimis incalescentes redigerent hoīem ad insaniam.

†Hic locus magis expressus in veteri exemplari in quo ita est de scriptus. δεῖ δὲ συχνῶς πυριῶντα, ἢ τῷ κοινῷ ἐλαίῳ, ἢ τινι τῶν θερμῶν μύρων χρῆσθαι. ἢ καὶ ἔριον ἐν αὐτοῖς τούτοις βεβρεγμένον ἐπιτιθέναι τῇ ἀκοῇ, idest, oportet autem assidue fouere & oleo communi, vel aliquo medicamento vti, atque eo madefactam lanam auri imponere.

Ad vlcera quæ simul cum inflammatione affligunt.

LICIVM & meconium æquali portione trita cum melle iniiciuntur.

Ad dolores maximos, pus & grauem auditum.

AMIGDALARVM quibus corticem detraxeris & aphronitri singulorum drachmæ tres, opii drachmæ tres, thuris drachmæ tres, croci drachmæ quatuor, galbani drachmæ duæ, myrrhæ drachma. Aceto læuigata instillantur. si dolor quidem exercet, rosaceo diluta, sin autem pus profluit, mulso, vel oxymelite, si grauiter audiunt, aceto. recentia vlcera glaucium solutum aceto, persanat, item ex eo collyria, tum quæ appellantur diarodon, diacrocu, & diasmirnes. quemadmodum rursus suppurantes citra dolorem, ferri recrementum cum aceto diutius læuigatum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ad sordium duritiem.

NITRO aceto diluto cum aqua auris illuitur, cumque sordes detersæ sunt, nitrum aceto solutum cum rosaceo instillatur.

Aliud ad sordes.

CARDAMOMI & nitri exiguum, cum ficis pinguibus sine granis exceptum, & in collirii formam redactum, auriculæ cõmittitur. Tertio quoq; die educitur. Copiosas enim sordes extrahit, & abunde leuat. Proficit hoc etiam aduersus carnis excrescentias, lõgos dolores, exulcerationes. recipit aloes, thuris, mirrhæ, singulorũ drachmam, miseos drachmas quatuor ex aceto in pastillos digeruntur, cum vsus requirit, aceto & rosaceo soluta instillantur, Item Andronis pastillus & Heræ, & Musæ.

Ad diuturna vlcera.

CEDRIA melli admista illinitur. ALIVD. Misi vstum & in puluerem redactum inspiratur. Per clisterem vero auricularũ eluuntur aures posca, vel oximelite, vel mulso, vel decocto quorundam repellentium (verbi causa) lenticulæ, vel rosarum.

Ad aures cruorem fundentes.

LENTISCI decocto auris illuitur, poligonii vero succus cũ paucissimo aceto instillatur, vel licium, vel amurca, vel acacia, vel porri succus.

Si caro excreuerit.

NITRO ex aqua calida, simul cum squama æris, & sandaracha pari modo auriculam illinito. Vbi crustam acceperint, melle repurgato.

Aduersus aurium vermes.

vt.n.in ĩtestinis vermes, sic & in auribusp̃ sertim ex putri nascunt̃ & in pylis & in longano ne propter se-dem.

ABSINTHII decocto, vel centaurii, vel porri eluuntur, capparis autem foliorum viridium, aut fructus succus instillatur, vel cedrinus liquor, vel vrina humana vetus, vel album veratrum cũ melle, vel calaminthæ succus, vel scammonia cum aceto, vel succus absinthii, oleum vero meatui inditum vsque ad superiora, exire ipsos compellit, potius autem est oxelæum. Eodem ad ea quæ auribus incidunt animalcula vtitor.

Ad calculos & similia quæ in aurem inciderunt extrahenda.

SPECILLVM auricularium lana inuolutum, in resinam, aut gummi aut aliud quoddam glutinans medicamentum intingendum, idque in aurem iniiciendum, ac quod in ea est protrahendum. Si hoc modo nihil efficitur, oleum calidum continue instillato. At si ne sic quidem exciderit, aut comprehensum fuerit, aliis quoque vtitor modis, vt in parte chirurgica docebimus.

Ad sonitum aurium intra seipsas.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

SI in febribus, aut harum crisibus sonitus aurium euenerit, nullum ei negotium facessere oportet, quippe statim magna ex parte finiuntur. Sin autem post morbum perseuerauerit, absynthii decocto vbi aures foueris, acetum, rosaceumque infundi debet, uel raphani succus cum rosaceo, aut veratri nigri cum aceto. Ad veteres autem sonitus, qui ex crassis glutinosisque humoribus creantur, inde uero illos cognosces quod non subito, sed paulatim increscunt, nascunturque, aceto, nitro, & melle aurem illinito. ALIVD. Veratri albi drachmæ duæ, castorei totidem, croci drachmæ tres, nitri drachmæ sedecim, ex aceto contrita, in pastillos digerito ac vtitor.

Ad veteres sonitus, & tinnitus.

EVPHORBIVM cum cyprino oleo leuigatũ, calefactumque vsurpato, in quibus autem ob multam sentiendi facultatem vapores, & flatus sursum distribui percipiuntur, castoreum, & cicutæ semen tritum cum aceto instiltatur.

Ad grauem auditum, & surditatem.

QVAE ab origine quidem, vel etiam post natalem, diem sed lõgissimæ, & absolutæ surditates constituuntur, nullo remedio illidi possunt. Quæ uero, non absolutæ quidem, sed diuturnæ tamen, & ipsæ curationem non recipiunt, aut certe difficillimam. Quæ ob biliosum humorem sursum vergentem nascuntur, vacuationibus per medicamenta bilem ducentia ex facili abolentur. quidam etiam sua sponte affectu liberantur, bile inferius descendente. At ex crudis crassisque humoribus prognatas surditates, uel grauem auditum, venæ incisione curato, aut omnino purgatione ex Hiera, apophlegmatismis & errhinis, item balnei sua sponte scaturientibus, vel ex aqua marina. Porro in meatum vbi facultas audiendi est, conuenit instillare, quæ ad sonitus tradita sunt. Priuatim uero hæc, vrinam & fel caprillum, aut seorsim fel, aut rutæ succum cum melle, aut castoreum, cum oleo anethino, & hyssopum medicamentum cum nardino vnguine, vel caprillũ fel cũ galbano, uel quod recipit castorei drachmas duas, nitri, ueratri albi singulorum drachmam.

Ad contusionem aurium quæ θλάσις dicitur.

HIPPOCRATES quidem nihil ipsis adhibendum præcipit. Cum uero sæpe ab ægrotis cogamur, vtẽdum est his. Myrrhæ, aloës, thuris, acaciæ, pari singulorum modo, ex aceto inunguntur aut panis calidi pars interior cum melle in pila contusa obducitur, aut hoc, bituminis, thuris, aloës, cochlearum carnis, bulborum polentæ par modus, ex aceto leuigata imponuntur. Quod si inflãmatio oborta est, sesamum leue factum applicatur, uel chondrus, cum aceto coctus, laxiora autem esto cataplasmata, & citra deli-

quia sci cet natura firmi ter co a lucerunt.

gaturam aut leuiter deligentur. & lana oleo imbuta auris infractus demittatur.

De parotidibus.

PAROTIS glandularum iuxta ipsas aures affectus est materia morbi illic eructante, alias a capite humoribus videlicet in eo impactis, alias a reliquo corpore in febribus critico modo proueniens. Si igitur, alte adhuc delitescens parotis in tumorem non attollitur, natura debet adiutari præsidiis, que coactas sordes extrahant, vel etiam cucurbitula agglutinata, vel crebro fotuum vsu. Nam si in altum recurrat colluuies, periculum haud mediocre subsecuturum est. Sin autem inflammatione tentata in tumorem fastigiētur, e contrario iis quæ leniunt, & concoquunt, vtemur cataplasmatis, quale est ex farina hordeacea, aut triticea, aut seminelini cum mulsa, aut fœnu græci, aut altheæ, aut chamæmelorum coctionem expertorum iure incoctum. item quod ex rumice, & axungia insulsa constat. at si exuperare sanguis tibi videatur, prius ipsum venæ sectione vacuabis, modo vires permittant. Tumore autem non discusso, medicamentis vtereq; quæ puri mouendo sunt, nempe farina triticea cum pinguium ficorum decocto, vel oleo, tum medicamento quod ex polline, & quod ex fermento confectum est. Vbi iam abscessus, ad suppurationem spectarit, vel cute ferro discissa pus excernetur, vel acri medicamento rumpetur, cuiusmodi existit smidion appellatum, & diascorodon, hoc est ex aliis præparatum. Cæterum mitiores parotidas etiam fotus ex muria discutit, item medicamentum diaperanu. Hoc sane etiam pus iam maturatum discutit, præter qnod dolori leniendo fit efficacissimum. Ad inueteratas parotidas buccinorum, aut purpurarum combustarum cinerem cum melle, vel axungia imponemus, aut ficus marina incoctas, uel marrubium cum sale. Induratas autem iam emollit & medicamen Mnasei, & Ariobarsanios. optimum etiam quod ex succo lini seminis præparatur. ante hæc autem obducere ammoniacum conuenit, mista cum cataplasmatis pice liquida, vel seuo taurino, vel bdellio, vel stirace, vel medulla ceruina.

marrubium πράσιον

De narium & olfactus vitiis. Cap. xxiiii.

OLfaciendi facultate oblæsa, si vox seruetur incolumis, ad priores cerebri ventriculos morbus refertur, qui aut ex intemperie sola noxam conceperunt, aut etiam ex huomorum copia. Sin autem uox quoq; mali contagium senserit laboriosior quodam modo reddita propter ossa quæ a colatu ethmoide græce vocantur, obstructa, affectum rursus malis quibusdam succis contractum esse censeto. Itaq; cerebri intemperies, vbi ex notis sæpius a me dictis depre-

hensa fuerit, contrariis curatur remediis. humores autem apophlegmatismis euacuare oportet, maxime uero vtitor medicamētis quæ per nares valide educunt. & quæ odore mouent tenuis substantiæ, quemadmodum in defluxionibus quas κατάῤῥους græci vocant, adhibeto. Cum autem totius corporis humorū copiæ suspicio subest, hæc prius, aut sanguinis dimissione, aut purgatione ex Hiera vacuatur. Ita quoque in polypode, & ozæna faciundum est, deinde loco etiam affecto inducuntur remedia. quin & Theriace pota sæpe magno fuit præsidio. Cæterum polypus, tumor præter naturam in naribus oritur, substantia respōdens polypodis carunculæ, eiusdem vero naturæ est & sarcoma. Ozena vero vlcus est, putridum ex humorum acrium illuuie creatum.

Ad polypodas & Sarcomata.

SQVAMAE æris drachmæ octo, atramenti sutorii drachmæ duæ, sandarachæ drachmæ quatuor, veratri nigri drachmæ duæ naribus inspirantur. In vsu hoc est laudatissimum, nam tredecim diebus, insigne affert præsidium benefacit & atramentum sutorium cū aceto. ALIVD. Malicorii drachmæ duodecim, atramenti sutorii drachmæ decem, chalcithidis drachmæ octo, fellis taurini, amomi, mirrhæ, calaminthæ, marrubii. singulorum drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, veratri albi drachmæ quatuor. sicco vtitor. Aliud. Diphrigi trito nares, linamentoque ex ellychiniis contorto attinguntur, dilatanturque. malicorium σιδίου

Ad ozænas.

MISIOS, chalcitidis, myrrhæ, singulorum drachmæ septem, atramenti sutorii drachmæ sex, aluminis scissillis gallæ, squamæ æris, singulorum drachmæ quatuor, aluminis rotūdi drachmæ duæ, thuris drachma vna aceti sextarius. totum in uase æreo coquit. vbi ad mellis spissitudinem venerit, ex carptis linamentis vtitor ALIVD. Aeruginem & æris squamam pari portione aridum medicamentum facito.

Ad fœdum narium odorem.

MIRRHE, acaciæ, amomi singulorum drachma. melle cocto excepta summo nariū intersepto iubeto agglutinari. ALIVD. Amomi, mirrhæ, rosarum siccarum partes æquales, nardino vnguento exceptas illinito. Item benefacit aduersus fœditatem odoris, & malagma hedichroë cum vino admotum.

Ad narium ulcera,

CERVSAE libra, argenti spumæ quadrans, recrementi plumbi tantundē, vel plumbi cōbusti. omnia vero lota esto, excipianturque vino, myrteoque oleo. Ad vlcera quæ vocantur glicea.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ARGENTI spume drachmæ quatuor, rutæ nouellæ totidem, aluminis scissilis drachmæ duæ. Myrteo oleo aceto que excipiunt.

Quæ sternutamenta citent.

VERATRVM album, vel castoreum, vel piper, vel struthium, vel simul omnia, non autem oportet inspirare, sed pina vel digito penitissime, in nasum demittere. vbi sternutamentum frequentius est, medicamento sedari debet. Infunditur nardinum, uel rosaceum, vel glycelæum. Iam q̃ odore mouent, sternutamenta sedant, anisum, ocimi stipulæ contusæ, sed ante hæc omnia caput desiccandum est smegmatis ex nitro & pumicefactis, vel etiam asclepio vocato vtendum, & Constantini sapone, & sale cappadocico, similibusq;.

Ad sanguinis eruptionem e naribus.

SANGVINIS e naribus profluuium, quod febribus superuenit, secundo volumine inter illas sum executus. De eo autem quod alia quacunq; de causa accidit nulloq; sisti potest remedio, in præsentia tractabimus. Chalcitidem contritam linamento ex ellychniis contorto, aqua imbuto, vel eo quod a genitalis humani forma pria piscon appellant exceptam, narium foraminibus demittes. Vel testam oui exustam admiscebis, & dimidiatam gallæ partem, vel lycio indico attinges. Vel fimi asinini cinerem inspirabis. Vel eius expressi succum instillato, vel molaris lapidis aceto extincti, vapor naribus attrahatur. Vel hoc quoq; medicamenro obstruenti vtitor, Mannæ, thuris, partem vnam, aloës partem dimidiam. Candido oui liquore excipito, ac utitor, per linamentum ex ellychniis contortum, extrinsecus leporis pilis unctioni impositis. Vel funiculum lucernarum in nare coniicito. Vel cucurbitulam leuem directe, qua sanguis profluit præcordiis magnam affigito. præcordiis autem magnam, & perseueranter admoueto. Vel aures valide obstruantur, frons spongiis ex aqua frigida foueatur. Vel cucurbitula occipitio agglutinetur, cum sanguinis detractione, interim etiam venam incidere, si nihil prohibet, & summas partes vinculis excipere. præsertim brachia, & femora, sicut in uenæ sectione fieri solet. Eadem motu concuti iubeto, manus uero fricatione, pedes autem obambulatione. Nam uenis indidem sanguine repletis, narium uasa deplentur. Item spongia in poscam frigidam demersa, naribusq; profluentibus a foris strictim admota, id quod requiritur, subinde perfecit, melius autem proficit longo ex linamentis in tortis penicillo naribus prius subiecto.

[Margin: profluuium aût sanguinis in homine solo est & non in cæteris animantibus homo q̃d plurimo cerebro affluuit Arist.]

Ad faciei vitia.

Quomodo facies a rugis asseratur. Cap. XXV.

THuris drachmæ quatuor, fuci quod φῦκος dicitur græcis, drachmæ tres, argenti spumæ, piperis, singulorum drachmæ octo,

omnia

omnia ex ichthyocollæ coactusæ diluto soluuntur, in pastillos redactis vtitor. ALIVD. Eburnei scobis drachmæ octo, thuris masculi, ichthyocollæ pares portiones. Vtitor, quemadmodum est prædictum.

Ad faciei nigritias.

IRIDIS, vel ptisanæ fresæ singulorum sesquisextarius, salis ammoniaci, cornu ceruini combusti, thymiamatis ammoniaci, singulorum vnciæ duæ. Aqua dissoluta in pastillos coguntur, ac iterũ aqua trita ante balneum illinuntur. ALIVD. Ptisanæ, erui, thuris, iridis illyricæ, aphronitri, singulorum chœnices duo, costi, amygdalorum amarorum singulorũ drachmæ viginti. Ouorum albumine, lacteq; asinino subigito, ac vtitor veluti prædiximus. Benefacit etiam pastillus Peponatos.

Ad ephelidem & lenticulas.

TERRAE cimoliæ torrefactæ, semicongius, aphronitri tosti drachmæ octo, erui farinæ elixatæ drachmæ quatuor, fellis taurini, eburnei scobis singulorum drachmæ octo. Leuigatis facies defricatur. ALIVD. Fœcis drachmæ decem, erui farinæ drachmæ decem, lomenti drachmæ decem veratri albi drachmæ quinq;, aphronitri drachmæ decem, alcyonii drachmæ decem, tritis abstergito.

Ad suggillata.

PER initia decocto fœnugræci postea & meliloti oculi fouẽs, Nilei collyrium diarodon aqua solutum illinito, deinde diasmirnes. Et si nihil profecerit, id quod diasandicos inscribitur, combustum, perungito, vel hissopum cum aqua applicato. Vel hyssopo in panniculum illigato & calida aqua resspersa foueto, vel acri muria. item raphani corticem cum melle detritum impones. hoc etiam veteribus efficax est. Porro ad vetusta faciei suggillata, & liuores tordili partes duas, terræ samiæ partem vnam cum melle admoueto, cura adhibita ne exulceretur.

Aliud detersorium.

HISSOPI, thapsiæ, casiæ singulorum drachmas duas, ceræ tãtundem, terebinthinæ drachmam inijcito, cauens ne exulcerationem excites, eoq; frequenter tolles.

De varis.

EXIGVI sunt & duri in facie tumores. Oximelite illinito, vel argenti spumam cum terebinthina, aut olei candidi momento tritam infricando perunges, vel alumen fissile cum terebinthina, vel amigdala amara aceto macerata infricantur. In callum vero concretos varos, saponis gallici drachmis quatuor, thuris, thimiamatis ammoniaci singulis drachmis, aqua dissolutis perungito, & post

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

horam eluito.

Ad varos, pilos, & aspredinem faciei.

CERAE drachmæ decem, terebinthinæ, drachma, visci drachmæ duæ. Liquato vna oleum superinfundens atq; hoc medicamento faciem abstergito, tollit enim radicitus. ALIVD. Papauer detritum, vel pulegium cum sale, acetoq; applicato.

Ceratum thaidis quo facies rubescat.

CROCI, erythrodani radicis, fuci, thuris, myrrhæ singulorum drachmæ duæ. Adipe vitulino, oleoq; mastichino excipiuntur, deinde illinuntur. Interposito tempore, spongia ex calente aqua facies abstergitur. Cæterum faciei remedia, etiam reliquo corpori conuenient.

De oris affectibus, & primum de dentium dolore. Cap. xxvi.

DEntium dolorem sine gingiuarum inflammatione, interim in proprio ipsorum corpore, interim in neruo, qui ad ipsos pertinet, oriri contingit. quapropter valentissimorum in hoc medicaminum vsus est. Atq; inde plurima ipsorum quam acerrimo aceto præparantur. At gingiuis propter inflammationem dolentibus præsentissimum est remedium, oleum lentiscinum, calore temperatum, si in ore retineatur, esto autem id recens. nam vetus tanto recenti deterius, quãto calidius. Communis autem ratio etiam hic seruetur, vt humor qui in toto corpore superat, prius euacuetur.

Ad dentium inflammationem.

altercũ ὑοσκύαμον.

OS colluatur aceto, in quo decocta sit galla, vel halicacabi radix alterci semen, folia ve, vel pulegium, vel solani succus, vel capparis radix, vel myrti folia, vel polium, vel cucumis syluestris radix, vel rutæ folia cum oxymelite, vel cornu ceruinum, vel acetum scillites, vel pyrethrum, cum hyssopo. At erosionem experto denti, styracem cum opio imponito, vel sulfur viuum cum lycio, vel alterci seminis vaporem excipiat per infundibulum. Item Philonis antidotum denti circumlitum, dolorem sedat. Quod si defluxione laborent dentes, myrti, lentisci, & gallæ decocto colluentur, vel rhus syriaci, balaustii, vel malicorii, applicantur autem salis partes duæ, aluminis vsti, & aceto extincti tritiq; pars vna, deinde vino perluuntur. porro gingiuis cruentis alumen tenue inspergitur, vel aloe cum vino eluuntur, vel rubi radice vino decocta, vel rhu syriaco. cruentis autem & defluxione tentatis gingiuis crudum salsamentum in olla comburito, quoad in carbones redigatur, puluere attingito. At mobiles stabilit aloe inspersa, vel rhus syriacus, vel alumen scissile, vel galla, vel rubi radix per se, aut cum vino incocta.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Aliud ad dentes.

NVCIS viridis corticem terito, eiusque ius, cum habes, in id conicito myrrham veram, & alumen scissile, vbi omnia in vnitatem coegeris, in vsu infundito, ac in gingiuas qua parte dens indolet, demittito & persanabis. ALIVD. Allium, piper, herbam pedicularium quæ staphisagria dicitur, detrita, in linamento in globulos coges quos circa dentes versans humorem in capite cōtentum elicies, dentemque sanabis. ALIVD. Ad dentes mobiles, & gingiuas fluxione pressas omniaque oris vlcera depascentia, Chalcitidis tostæ drachmæ duodecim, cadmiæ drachmæ octo. vtitor sicco, aut cum aceto, sine dolore dentes tollit, farina cum liquore tithymalli imponitur, & super hederæ folium accommodatur, ac per horam finitur, sua enim sponte dens cōteretur. Dentium smegma, quod & parulidibus benefacit. Aluminis latercularii triens salis ammoniaci tantundem, myrrhæ, costi, pyrethri, singulorū drachmæ quatuor, piperis grana octoginta.

Ad parulidas.

SVLFVRIS viui, piperis, aluminis scisi, æquales portiones. Ac parulis inflammatio quædam est in aliqua gingiuarum parte suscitata, quæ nisi discussa fuerit, in suppurationem conuertitur, & cum suppurauerit, scapello incisa, linamentis insertis distendetur. Epulis autem carnis excrescentia est, quæ ab inflammatione contracta ad intimos molares dentes pertinet, nonnunquam cum febri & dolore. Quoniam igitur reprimi debet, vtendum est, ærugine rasa priuatim, vel cum pari galla, vel sori combusto, vel alumine quolibet cremato, vel galla per se vel squama æris cum aceto diebus sat multis leuigata desiccataque.

Smegma dentium.

ARISTOLOCHIAE radix combusta, cerui cornu combustum cum mastiches momento, sal candidus melle respersus & fici foliis inuolutus exustusque donec in carbones mutentur. ALIVD. Buccina sale respersa, vstaque, cochleæ terrestres cum melle combustæ, lanæ succidæ crematæ cum modico sale. Singulis ipsorum grati odoris gratia misceatur iunci rotundi flos, vel nardi spicæ, vel folium malabatri, vel iuncus odoratus angulosus, vel iris.

Dentium candorem concilians, & oris suauitatem faciens gingiuasque reprimens.

PVMICIS, salis tosti, iridis singulorum drachmæ quatuor, iunci odorati angulosi drachmæ quinque, spicæ nardi drachma, piperis drachmæ sex. Tritis vtitor.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ad stuporem dentium.

STVPORI benefacit, portulaca commanducata, vel oleum quod immaturæ oliuæ fuderunt infricatum, vel amurca in æreo vase cum oleo cocta, donec mellis spisitudinem habeat, † atque vetusta si perungatur, magnum affert momentum.

† vtrunque exemplar habet, & vetusta illita sed Gal. in li. περὶ εὐπορίστων de paratu facilibus, praeter superiora remedia etiam hanc sententiam quo posui modo, legit.

Ad dentes attritos.

DENTIBVS attritis, baccarum lauri, aluminis scissi, aristolochiæ sarmentorum quæ clematitis dicitur, singulorum pares portiones iniiciuntur.

Ad gingiuas corrosas.

ROSARVM floris drachmis octo, gallarum drachmis quatuor, mirrhæ drachmis duabus, si gingiuæ erosæ, & humiditatis vitio flaccidæ, colluantur, sanescunt. Idem præstat lac asininum, oliuæ foliorum decoctum, acetum scillites, arida vero admota, ærugo ferri, citini. Tumidas excrescentesque gingiuas portulacæ succus in ore retentus, muria ex colimbadibus oliuis, calidum vel lentiscinum, vel melinum amurcaque discutit, sicca autem, ærugo ferri, vel æris, aristolochiæ radix, arnoglossi semen, diphriges, atramentum sutorium tostum, citini.

Ad disrupta labra.

AMVRCA cocta illinantur, vel hoc prodest adeps anserinus cum melle, terebinthina æquali portione, rosarum floris, hissopi rosacei, singulorum momentum.

Aduersus linguæ morbum qui batrachus appellatur.

BATRACHVS tumor est, ad inflammationis similitudinem sub lingua erumpens, maxime in pueris, itaque locus misios, æruginis rasæ, pari pondere sicco perfricatur. Mento autem adhiberi debet medicamentum. Anthera, vel sphærion, vel ex ouis parigrum. In adultis remedium est venas sub lingua diuidere. ALIVD. Valet etiam ad oris vlcera, quas Græci aphthas vocant, æruginis rasæ, gallæ, chalcitidis singulorum æquale pondus cum passo. os etiam his colluitur. ALIVD. Erui farina cum melle prius abstersis, delinitur, galla læuis cum melle, vel rosarum flores similiter. Vel oliuæ foliorum decocto colluant.

Ad tonsillarum inflammationem.

SI in febri tonsillæ, & columella inflammationem senserint, gargarizare conuenit decocto furfurum, aut rosarum, aut palmarum, aut mixæ, aut lenticulæ. Cum vero inflammatio remittit, consistitve, mel ipsis adiiciendum est, quod per initia facere non oportet, nec in augmento, ne acrimonia fluxionem quandam concitent. Vbi in suppurationem conuersa eruperit, gargarizandum est, ex mulsa vel len-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ticulæ decocto, vel rosarum, idq; faciundum est, donec in totum soluatur, aut stomatica collutio ad gargarizandum etiam exhibebitur. At si pestifera tonsillis vlcera oboriantur, vtendum quidem & præscriptis, sed priuatim exhiberi debet medicamen diamoron, ex aqua calida, vel aqua mulsa, quæ rosarum inspersum florem obtineat, vel costum, vel rhus sicca, vel decocta, vel glauci foliorum aridorum decoctum quod amarum est. optime autem facit, si succum, vt ad collyria vtimur, in mulsa dissoluis. ipsius autem fruticis sicci, si inspiretur, vsus est laudatissimus, aut si digito admoueatur. cura vero habenda est ne prorsus attingatur, aut certe leniter admodum. Profuit & pastillus Andronius. Post hæc acria irritantiave gargarizatur ex medicamento, quod ex dulci radicula quæ glycyrize dicitur, constat, aut eo quod croco, vino scybelite, terra chia, & myrrha componitur. deinde amylo, & tragacanto. Vbi iam constiterit vlcerum depastio, gargarizandum medicamento ex lacte & samia terra confecto.

ALIVD. Ad tonsillas quæ post inflammationem induruerunt, ἀντιάδας græci nominant. Ex malo punico dulci cum cortice tuso succus exprimitur, & eius partes sex, mellis vni mistæ coquuntur, donec eis mellis spissitudo fit & perunguntur. ALIVD. Gallæ omphacitidis vnciæ duæ, aluminis scissilis vncia, salis ammoniaci tosti tantundem. Puluere attingito. ALIVD. Gallæ drachmæ octo, misyos drachmæ duæ, salis tosti drachmæ quinq; vtitor puluere. est autem Antias, tonsillarum tumor, schirrum præferens.

De vua.

VVA si inflammationem experitur, gargarizandum ex iisdē, quæ tonsillæ inflammatæ postulant, & mediocriter astringentibus, qualis est mali punici succus per cochlear, vel instrumentum, quod ab vua attollenda staphileparton appellāt, subiectus, tum per se, tum cum melle affatim cocto, vel dulcis radix, mali punici succo mista. proficit etiam succus dulcis radicis cum melle illitus. iam hæmatites lapis vuam reprimit, & phrygius combustus, & ageratus, item ex lapide phrygio medicamen ad pudenda inscriptum. His adduntur terra samia, erethrias, sinopis, lemnia, & omphacium, per se & cum horum aliquo. Item spinæ ægyptiæ succus & alumen scissile. rosæ vero, & semen, & folia lenius operantur, adhuc lenius gummi, tragacantha, sarcocolla, amylum, quibus vtendum dum magis vua prematur ab astringentibus constricta. vbi æqualiter crassa fuerit ipsa, quod vitium iam vuam Latini, κιόνα Græci proprie dicunt, gargarizationibus fidendum etiam iis quæ ex myrrha, & croco, & iunco angulloso fiunt. Contusiones autem cauendæ sunt. ob quod pinna potius perungere conuenit. compositū vero hoc vtile est, rhus syriaci drach

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mæ octo, croci drachmæ quatuor, costi drachmæ octo, rosarum seminis drachmæ quatuor. Præterea gingiuis benefacit, linum ex purpura marina, quod viperæ collo circundatum ipsam strangulauerit, deinde circumadigatur tonsillis, & colli vitiis, mirabili quodam modo opitulatur, vt Galenus author est.

Ad sanguinis ex ore profluuium.

PORRI folia contusa imponuntur, vel spongia recens in picem crudam mersa comburitur, in puluerem coacta vtitor, ac valde vtile est remedium, & collutiones oris ex rosis siccis, aut viridibus. Ad hæc decoctum frigidum, vel pampinorum vitis, vel lentisci foliorum, vel rutæ, vel malorum cotoneorum, vel rosarum, vel vuæ acinorum, vel lenticularum.

De angina, eiusq; speciebus, vbi etiam de strangulatis, vel alio modo suffocatis agitur. Cap. xxvii.

INterioribus faucium, pharynga Græci vocant, musculis inflammatis angina accidit, quæ synanche Græcis dicitur, exterioribus, parasynanche. Eodem modo & in superiore gutturis parte, λάρυγγα Græci nominant, habet, cuius si interiores musculi inflammatione conflictentur, cynanchem, si exteriores, paracynanchem efficiunt. Hæc autem comitantur omnes. recta ceruice spiratio, dolor cum difficultate spirandi, nonnullis etiam febricula oritur, faciei rubor, ceruicisque, & tumor in quibusdam os ægri apertum habent, & deuorare nequeunt. Cynanchicos vero strangulatus quoque interdum secutus est. Pueris raro talis affectus oboritur, cum scilicet ceruicis vertebræ affectæ loco suo excidunt. Verum illis ceu curationem non recipientibus, ac deploratis, manum admoliri non oportet. Reliquis autem sanguis protinus e cubito mittendus est, sed non subito ac semel, verum pluribus interpositis vicibus euacuabitur. quippe cũ mulata, semelq; facta vacuatione, anima ipsis deficiente, suffocationis periculum superuenit, dum materia in affectam partẽ collectim prorumpit. Si per hæc non leuantur, eas quoque venas incidere conuenit, quæ sub lingua sunt, vel ipsa quoque lingua scarificanda, si pro pensior foras cum tumore appareat. Aluus acriore clystere subduci debet, pedes aqua calida foueri, extremæ partes valide deligari, collum lanis succidis, vel etiam oleo imbutis contegi, crudaq; farina ordeacea, quæ Græcis ὠμὴ λύσις dicitur modo cataplasmatis obduci. gargarizandum vero per initia ex eis quæ in tonsillarum inflammatione dicta sunt, vel simplici diamoron, † cum rhus decocto. Potius autem est diamoron, quod syluestribus moris conficitur. Deinde & composito diamoron, vel eo quod diacaryon a nucibus vocatur perungantur. Cum autem morbus viget, consistitq;, &

nitri momentum admiſcendum eſt, aut etiam ſulfuris viui, niſi acrimonia quædam prohibeat. item ſtercus caninum aridum contuſum, & cum melle perunctum, præſtantisſimum eſt remedium, idque album maxime, item ſyluestrium hirundinum cinis ſimiliter efficax eſt. Si malum longius prorogatur, etiam perunctione diabeſaſa, vtemur, nunc vires ipſius remittentes, aliorum miſtura, nunc iterum intendentes. Cucurbitula quoque, vel hirudo ſub mento, & circa ceruicem admoueri debet. vtendumque gargariſmatis ex iride, hyſſopo, melanthio, abrotano, dulci radice, ficis pinguibus in mulſa decoctis, vel rutæ ſucco cum lacte, vel ſinapi cum oxymelite. Sin autem ex his quædam acrimonia percipiatur, oleum ipſis quam optimum calens exhibetur, aut roſaceum per ſe, aut cum cremore ptiſanæ, aut fœnugræci gargarizandum. Cibus ſit triduo aqua mulſa, inde ptiſanæ cremor cum dulci quadam potione, deinde & ouorum lutea perliquida, ac ſorbitionibus vtendum ex chondro, vbi deuorare melius cœperint, & cibis qui ægri viribus reſpondeant. Cum morbus cœperit inclinare, ægri deambulationibus & balneo credentur, pars affecta cerato ex oleo rutaceo operietur, reliquaque virium recolligendarum ratio, vt par eſt, adhibebitur. Porro ex ſtrangulatis, quibus ſpuma iam circa os emanat, manus admoueri non debet, ſi Hippocratis conſilio acquieſcimus. Alii vero vitæ reſtituuntur, aceti infuſione & piperis, vel vrticæ ſeminis in aceto triti acerrimo. Verum quia ægre magnoque negotio aſſumunt, compellere eos ratio eſt. Diſcusſis autem colli ruboribus, ſtatim ſurſum reſpiciunt, & ad ſe redeunt. ſimili modo in his qui naufragium pasſi ſunt. Summatim in omnibus qui ſuffocantur. Nam ita horum calor recreatur, refocillaturque.

†In noſtro codice eſt σὺν ἀφεψήματι ῥοιᾶς, ideſt, cum decocto mali punici.

De grauedine, deſtillatione, raucitate, & tusſi. Cap. xxviii.

COmmunis eſt hiſce vitiis, excrementitii humoris ex capite in ſubiectas partes deſcenſus, ſi in nares decumbit κόρυζα Græcis, grauedo Latinis appellatur, ſi in fauces, & paulatum, ſimplici vocabulo κατάῤῥους, nobis deſtillatio. ſi in guttur, & aſperam arteriam defluxerit, vt etiam membranam interiorem quæ hanc integit, exaſperauerit, rauca vox efficitur, vocaturque malum Græce βρόγχος & ἀρθηρίακον Latinis raucitas, In quibus non ſolum ex capite, ſed etiam vehementi clamoris conatu, & ſpiritus inſpiratu frigidi aſperitas contrahitur inflammatoria. Si morbus perſeuerat, fluxioque in pectus, pulmoneſque defertur, tusſis oboritur ipſis

ꝗ Almio cerebro hō abſi dat hoc quoque morbo laborat ſus branchus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

maligna,ac contumax. Iam & propter intemperiem subinde tussis accidit,interim ob calidam,vt in febribus, interim ob frigidam, vt aquiloniis diebus,eaq; magis sicca est. Iam vero aliis quoq; morbis tussis nonnunquam symptoma efficitur,verbi gratia,pleuriticis,iecorariis,phthisicis,pulmonariis. Galenus itaq; in diuturna tussi grandines quasdam ex pectore educi memoriæ mandauit. Alexander autem calculum quendam grauem,qualis in meatibus vrinariis nascitur,post longam tussim expulsum,ac inde illam quoq; cessasse prodidit. Porro nos in sanguinis reiectione calculos excerni vidimus, quemadmodum cum illuc peruentum erit,exactius commemorabimus. Qui igitur ex æstu grauedinem,vel destillationẽ concipiunt, his caloris sensus oboritur circa partes affectas,acris,tenuisq; humor destillat,tum per nares,tum per os,faciesq; rubescit,& nasus. Qui ex frigore,iis caput vndiq; & frons distenditur, meatusq; ossiũ quæ a colo ethmoide vocant,clauduntur,ne vox deorsum per nares transmeet,si vero longius malum trahatur,tussis quoque affligit, pituita educitur,nunc cruda & liquida,nunc viridis. Quibusdam & febris superuenit,quæ ob æstum laborantes nihil iuuat,frigore pressis, etiã concoctionem efficit.

> graece appellatur laborat vero catarro plurimũ hõ inter cæteros aĩantes, q ex plurimo humore caput petẽte refrigeratoq; ob cerebri frigidã naturã phlegma gignit & catarrhi distillãt ĩfestãtq; hoĩem. Ideoq; a cibis ad hãc naturã ꝓpensis auertẽdus palatus.

Curatio destillationis,& grauedinis.

VBI calida præpollet intemperies,iis pugnandum est præsidiis quæ dolori capitis ex tali causa contracto conueniunt,balneo vtendum est,caput aqua copiosiore calida perfundendum. Cibi vero his proderunt ad sorbitionem aptati,oua sorbilia,amylum, liba dulciaria,quæ itria dicuntur,sesama,necnon amygdala. item nux pinea,& quæ ex lacte fiunt bellaria,vina dulcia,non vetera. medicamentum diacodion linctu assumptum,& quæ his congruunt composita auxilia. Quod si frigida intemperies afficiat,& morbus cõtumax sit, modico vtendum cibo est,caput calefacientibus, tenuique substantia præditis nardino,rutaceoq; debet perungi. Irinum vero non solum illinitur,sed etiam naribus instillatur. intus nares thure,& myrrha cũ oleo perunguntur,præsertim si perfrictio grauedinem crearit. Alios naribus odoranda adhibita iuuarunt,vt laciniæ panniculorum combustæ,vel melanthium,vel cuminum vstum,illigatumq; in panniculo. Iam cyphi selenaicum,idest lunare olfaciant,frontiq; illinatur,cui simul vnum ex emplastris,quæ inflammationem arcent,agglutinabitur. Exempli gratia Icesium,vel Oxera,vel Barbarus, vel Athena. Ad distillationem vero ex frigore ortam, & cyphi potus vtilis est. Thorax autem balsami liquore illinetur idemq; per lanas succidas cum styrace,& irino,vel anethino circũfouebitur. Cibis calidioribus,& ad cõcoctionem promptis vti commodum est, vbi iam ma

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

teria concoquitur, medicamen quod pituitam per os educat, idoneū erit, tum capitis ſmegmata, nempe Conſtantini ſapo, atq; eius generis conſimilia.

Raucitatis curatio.

RAVCITATI quam arteriacum & branchum appellauimus, competent quidem ſuperius comprehenſa, verum priuatim vbi arteria, & caput eius quod larinx dicitur inflammatoriam quādam affectionem experiuntur, emplaſticis, ideſt, obſtruendi meatus facultate præditis per initia vtemur, donec inflammatio remisſior euaſerit, talia vero ſunt quæ ex paſſo cretenſi, tragacātha, gummi & amilo conſtant. Item pinguium palmularum decoctum. & dulcis radicis cum ſapa, donec mellis ſpisſitudinem conquirat. Item compoſitionum quas quod ſub lingua teneantur, ὑπογλωττίδας appellant vſus eſt. Ante omnia vinum hoc tempore circuncidendum, poſtquā inflammatio moderatior fuerit reddita, vinum dulce aſſumetur, tum confecta ex melle, lacte, cum amylo, vel pane ſiligineo. Adhæc ſorbitiones ex amygdalis, butyrumq; vtile. At ſi humor in particulas ſe receperit, tranſeundum eſt ad ea quæ valentius abſtergunt, cuiuſmodi eſt ferculum ex faba freſa paratum, & quæ ex melle præparantur. His adde brasſicam & porra probe cocta. medicamenta vero calidiora & ad tusſim accommodata proſunt, quæ conſtant ſapa ex ficis pinguibus confecta, thure, iride, terebinthina, ſtyrace, galbano, pipere, cinnamomo, caſia & his ſimilibus.

De tusſi.

TVSSIS quoque eadem ratione curanda. hoc ſolum inſpicitur, num aliarum particularum conſenſu fiat vt gurgulionis diſtillantis, vel capitis, an aliis morbis coincidat. His vbi quam fieri poteſt optime erit proſpectum, quemadmodum a me comprehenſum eſt, diceturq; in poſterum, tusſis curationem moliere. Compoſitorū vero præſidiorum enumeratio hic ſubiecta eſt.

Catapotia ad diſtillationem in fauces & tusſim.

STIRACIS, myrrhæ, opii, galbani ſingulorum pares portiones. paſſo excipiuntur, vel priuatim in pila contunduntur, & ad magnitudinem erui terna, quaternave aut quina, noctu dormituro dantur, paſſumq; ſuperbibitur. Hæc ad acrem tenuemq; fluxionem valent. ALIVD. Alterci ſeminis drachmæ duodecim, nucleorum pineorum drachmæ ſex, croci drachmæ duæ. ſapa, vel paſſo in vſu excipiuntur.

Eclegma.

MELLIS vncia, butyri ſemuncia, ſimul incocta exhiben-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tur, item ex hyssopo, ficubus, nucleis pineis, & iride decoctum sorbetur.

Catapotia ad veterem tussim accommodata.

STIRACIS drachmæ sex, myrrhæ drachmæ duæ semis, terebinthinæ, galbani, opopanacis, iridis singulorum drachmæ duæ, piperis albi, nitri seminis alterci, lachrymæ papaueris, singulorum drachma, sine vllo liquore in pila tusa in catapotia rediguntur, vtitor vt prædictum est.

Ad aspredinem gutturis tussim & sputum cruentum.

AMIGDALA amara, quibus cortex sit detractus vigintiquinque, seminis lini torrefacti drachmæ quatuor, tragacanthæ drachmæ duæ, pini nuclei triginta, oui in adipe cocti luteum. Tragacanthum, aqua maceratur. Totum vero passo excipitur, si vero & sonus vocis fuerit oblæsus, mel miscetur in passi vicem, & præsertim in quibus educi ex gutture aliquid oportet.

Arteriace quæ quod sub lingua teneatur hypoglossis appellata, facit ad abscissionem vocis, raucitatem. item ad eos qui ægre reiiciunt, anaphoricos græci nominant.

TRAGACANTHE drachmæ sex, gummi tantundem, myrrhæ drachma, thuris drachma vna semis, piperis albi grana viginti, croci drachma vna, dulcis radicis succi drachmæ sex, palmularum trium caro, passi cretici, quantum sufficit. Atque succus tragacanthæ solus ipse sub lingua loco dulcis radicis succi retentus. Eiusdem. decoctum dum spissitudinem habeat quadruplum inditur.

Arteriace, ad abscissum vocis sonum conuenit, & eos qui vocis exercitio vtuntur.

PORRA sex coquito, vsque ad tertias, atque ipsa proiicito, iuri ipsorum succum alicæ admisceto, mel & ouorum prius decoctorum lutea tria simul incoquito, circumagitans anethi ramusculo.

Compositio ad tussim, græce bechicon appellatur.

PVLEGII sextans, nucleorum pineorum, cnici seminis, lini seminis singulorum vncia, piperis cocti triens, melle cocto excipiuntur. ALIVD. Hyssopi, pulegii, piperis singulorum vncia, petroselini semuncia.

Medicamentum tussim veterem concoquens.

MELLIS drachmæ sedecim, tereb inthinæ drachmæ duæ, galbani drachmæ quatuordecim. Vbi simul fuerint incocta, orbiculi finguntur, circa fabæ magnitudinis, nucisve auellanæ. atque ex his delingitur. ALIVD. Aridam tussim curant tum arteriaca medicamenta, tum aquæ nonnunquam feruentis sorbitio. nam dum

propter pituitæ crasſitiem non excreant, reiiciuntq́, humectantibus aliquantulum iuuantur. cæterum conuenit ipſis etiam hyſſopi, iridis, & pinei nuclei decoctum.

Paſtillus a fumo dictus capniſtos ad tusſim continuam.

STIRACIS, piperis, maſtiches, petroſelini, ſingulorum vnciam, ſandarachæ ſcrupulos ſex, baccas lauri duas. Melle excepta in carbones proiicito fumumq́ excitato, vt tusſiens hunc per infundibulum aſpiret. conuenit & qualemcunque perfrictionem expertis.

De orthopnæa, ſuſpirio, & ſpirandi difficultate. Cap. xxix.

QVi febris expertes, crebro veluti a citatiore curſu reſpirant, ab accidenti quod ſuperuenit noſtris ſuſpirioſi, Græcis ἀσθματικοὶ appellantur, iidemque hinc quod omnem figuram totius thoracis rectam ſeruent, ſtrangulari metuentes orthopnoici dicuntur. creatur hoc mali cum fiſtuloſæ pulmonum cartilagines crasſis, glutinoſisque humoribus fuerint infarctæ. ſpirandi autem difficultas commune eſt ſymptoma quod & his & aliis compluribus affectibus ſuperuenit. In curandis ſuſpirioſis huc omnis cura dirigenda eſt vt per extenuantia abſtergentiaq́ medicamina glutinoſus humor & craſſus abſumatur. Acetum igitur ipſis conueniet ſcillites & oxymelitis ex ipſo præparati potio ipſaque ſcilla toſta læuigataque cum melle. Ex antidotis hiera & purgatio continua ex validisſimis medicamentis petita a radicula vomitus ariſtolochia rotunda pota centaurii magni radix ſpondilii ſemen radixq́ calaminthæ ſemen hyſſopus, iris, melanthium, aſellorum qui ſub aquariis vaſis agunt ſextarius in vas fictile coniectus carbonibus ſubditis frigitur. Vbi candorem acquiſierint, teruntur & melle cocto excepta myſtri menſura ante cibum ſecundumque ipſum dantur. Quod ſi neceſſitas vrgeat etiam vena ante hæc omnia incidetur & quantum vires patiuntur ſanguinis detrahetur, aluus clyſteriis ſollicitatur. Thorax a foris ficubus & lolii farina obducendus eſt cui adiecta ſit reſina cera & mel. Inſpergatur autem ipſi iris & manna. Non inutilis eſt & farina ordei cruda cum reſina cera iride & manna. vnguentis autem vtendum calidioribus, irino anethino rutaceo. Sed quod ſubſcribitur medicamētum huic vitio proprie dicatum eſt. pumicis pars vna fæculæ quæ eſt vini fæx combuſta, partes quatuor, auripigmēti pars vna iunci rotundi floris partes duæ alcyonii pars vna aphronitri partes duæ. Contuſa incernuntur, vnguentiſque excepta thoraci

infricantur. Malagmatis vtendum est quæ serosas superfluasq; sanguinis humiditates, græci ἰχῶρας nominant, possunt extrahere.

Potio suspiriosis apta.

POLII, abrotani, castorei, chamæpyteos, guttæ ammoniaci, singulorum par modus. Melle subacta exhibentur. ALITER. Nonnulli dederunt, aphronitri cochlearium cum tribus mulsæ cyathis. ALIVD. Aphronitri drachmæ nouem, piperis drachma, silphii drachma semis. Cochleariū ex aqua datur. ALIVD. Castorei, suffiminis ammoniaci, singulorum drachmæ sex, piperis grana viginti, passo excipiuntur. Instar fabæ cum mulsa exhibetur. ALIVD. Sinapi drachma, nitri spumæ tres oboli, elaterii semiobolus. Totum in pastillos octo digeritur. Bini duobus diebus offeruntur, nam sine molestia supra purgant. His qui præfocantur, aphronitri drachmæ tres, cum tribus hydromelitis cyathis assumentur ac cum cardamomo nonnunquam subito auxiliatur. benefacit etiam coxendicibus.

De peripneumonia. Cap. xxx.

PEripneumonia pulmonis est inflammatio quæ plurimum ex valentibus in eam partem distillationibus aut angina aut suspirio aut pleuritide aliisve morbis contrahitur, Aliquando etiam ipsa inflammatio affectus origo est. Hæc subsequitur spiritus difficultas febris acuta & ardens, grauitas distensioq; pectoris tumor & magna repletio faciem occupat materia sursum ignis instar impetum faciente. Malæ itaque in his rubent, oculi intumescunt, supercilia deorsum nutant, tunica oculi ceratoides ob cornus imaginem dicta in pinguedinem languescit. Cum vera signa ad æstum flagrantiorem declinare videntur pulmonis inflammatio Erysipelatis naturam resipiens subesse existimabitur. In iis igitur qui ex aliis morbis huc decidunt, sanguinis detractio vitanda est maxime si diu hoc in statu fuerint vel si per initia sanguinem dimiserint. Verum aluus in morbi remissione clystere ducenda est si ægre respondet aut cucurbitulæ vbi nihil obstat pectori & lateribus admouendæ sunt eæq; prægrandes & multæ cute incisa. Sin autem peripneumoniæ affectus statim ab initio inuaserit sanguinem mittere suffragantibus qui huc requiruntur numeris ex vsu est sin minus, cucurbitulas certe defigere quibus tantum elicietur sanguinis quantum vires patiuntur. Quod ad cibum vero attinet danda est sorbitio ex ptisanæ cremore & chondri cum melle vel ex amaris amygdalis cum similagine aut chondro dulci quadā potione admista hydromalo vel apomelite uel hydrorosato. Recte sumitur & recens butyrū cochlearibus circa tri-

ill' Alex. aphr. in probl. dictū memoriæ mādādū ex causonide oriri peripneumonian, ex peripneumonia aūt causonida ñ oriri. Ita que magis febris causamq; p cedunt

bus. Propinatur autem ipsis ficuum cum hyssopo decoctum, vel iridis in mulsa coctæ, vel leuigatæ instar duum cochlearium mulsæ inspersorum. Hoc itidem, ab inferioribus partibus expurgat. At virtutis tuendæ gratia, crebrius potui assumetur, mulsa per se et cum nucleis pineis, ac cucurbitulæ uniuerso thoraci lateribusq; agglutinabuntur. Ceratum vero cyprinum quod contineat iridem insparsam, imponetur, vel ceratum ex rutaceo oleo, & iride sicca, vel epithema ex cera, resina, medulla ceruina, butyro, œsypo medicamento, iride sicca, & nardino unguento.

hūt mor
bū quam
subsequū
tur.

De cruentis sputis. Cap. xxxi.

CRuentum sputum si disrupta vasorum comercia excitarint, multum sanguinis euacuabitur. Et quidem modo manifesta ex causa, vt alto delapsu, clamore, & consimilibus, modo ex occulta, veluti plenitudine, aut frigore immodico, nam id venis rumpendis esse habile scribit Hippo. Si vero exesa parte aliqua sputum cruentum æditur, non confertim sed paulatim sanguis reiicitur, sic vt acres quidam prauiq; cibi, vel inedia, vel acris ex capite distillatio præcesserit. At si ex adapertione, ἀναστόμωσιν apellant, nullum quidem ex prædictis, præterquam plenitudo interdum præcedit, sed victus humidior, calidiorq; balnei immoderati vsus, calidinimis loci inhabitatio morbum facere videbitur, & neque inflãmationes, neq; febres, neq; dolores experientur, sicut in iis euenit qui exeso vasorum corpore, διάβρωσιν appellant, sanguinem reiiciunt, Imo contra leuius facilius q; agent (vt uerisimile est) euacuari, Quod si hæmorrhoides, aut mulierum menstrua, non responderint, etiam periculis, erumpens sanguis subtrahet. Idem vero hic pariter iis qui ex vase plenitudinis causa rupto vacuantur, satis ad valetudinem proderit, nisi ex ulcere, aut immodica vacuatione noxam senserint. Quæ uero excisis vasorum tunicis sanguinis fit euacuatio, nunquam commode cadit, facitq; valetudini. Quod si per vomitum excreetur, clarum est eum ex stomachi aut ventriculi regionibus procedere. In quibus & per anum infra descendens, nonunquam vacuatur. Si cum tussi, ab instrumentis respirationi dicatis prodit. Iam uero si spumans & subalbidus sit ex interualloq; reiicitur, vt dolor absit, & presio, ex pulmone ferri notum est. in quibus temporis spatio, febris sequetur continens præsertim iis quibus ex erosione profluit, & non nihil ex pulmonis substantia, aut arteriæ asperæ circulus qui βρόγχιον dicitur, aut uena egeratur. Notus certe quidam mihi est ex iis qui sanguinem e pulmone reiiciunt temporis processu maxima cum tussi, & sanguinis copia calculos quatuor, aut quinq; expuisse asperos tribulorum modo, ad ma-

q̄a ēt ex
ui frigo-
ris tãquã
friabiles
uenæ si
ūt calido
humido
exhau-
sto ut A.
ī. iiii. me
teor. &
Plin. ii.
bruma
rūpunt ī
tētæ spi-
ritu mē-
branæ.
quod bru
ma scili.
uis ingēs
spiritus ī
tus exu
perat ex
circun-
stātia fri
goris &
uiolen-
tæ uirtu
tis īternæ

gnitudinem ſiliquarum trium,aut quatuor,ac deinde dolore leua-
tus eſt. paulo poſt tabe conſumptus interiit. Porro ſi pituitoſa
cum tuſsi leuiore,vel ſcreatu quoq; edantur, eaq; ſpumoſa leuiaq;,
ex aſpera arteria prodire ſcito. Si uero ater ſanguis & in gru-
mum concretus fuerit doloremq; in loco teſtetur,ex thorace educi
ſignificatur,per pulmonem arteriam ve traslatus. Qui uero ſcreatu,
ex faucibus per palatum educitur. †Cæterum ſi quando a capite de
ſtillet,cum irritatione quadam,& tuſsi editur, vt qui ad aſperæ arte
riæ caput defluat,iterumq; ſurſum feratur. hæc acris plurima ex par
te diſtillatio,vel capitis dolor,uel grauitas præcedit, accidit autem
nonunquam per palatum ſanguinem vacuari, & propter hirudi-
nem deuoratam,& alicui indidem particulæ adhæreſcentem. Ve-
rum de hac in libro de uenenis pertractabitur.

adeo vt interdũ tãtæ au ræ uita- lis arte- riarũ mẽ branæ non ſint capaces. †ex pu ere hoĩ nẽ ſolũ notum eſt ob ĩ gentem phleg- matis co piam a cerebro manan- tem.

Curatio.

QVIBVS deſtillatio cruentum ſputum concitauit, vena pro
tinus debet incidi,niſi uehementer acris humor deſtillauerit, ac pro
uirium modo ſanguis detrahi. Extrema deligari,oleoq; veteri cali-
do. vel ſicionio præter caput perfricari cibus adhiberi frumẽtaceus
cui ſuccus alicuius auſteri adiectus ſit, vt mali granati pirorum ma
lorum vel illa eadem ſimul incoquatur. dormituro ex paſtillo diae
lectru datur tertio die mellis cocti momentum delingitur. Quod ſi
morbus longior hæc vicerit capiti raſo medicamentum quod ex-
fimo ſilueſtrium columbarum conſtat, imponis. & poſt tres horas
medicamento depoſito balneo ægrum committis, ſic vt caput ne-
quaquam inungatur. De inde vbi ſorbitionibus alueris ſomnum cap
turo Theriace antidotũ datur,iterumque die inſequenti,vbi dederis,
ſimiliter totum corpus præter caput perfricato. huic autem ceratum
ex thapſia aut aliud quoddam iniicietur & rurſus vtendum ſorbitio
nibus. Quod ſi malum in uetuſtatem incidit, cucurbitula occipicio
defigenda eſt. At ſi acris admodum fuerit diſtillatio ſanguinis detra-
ctio caueri debet. alimentis autẽ & præſidiis iis tum quæ ſupra vbi
de diſtillatione egimus cõpreheſa ſunt tum que mox dicentur vten
dum. Qui ob frigoris iniurias ſanguinem ſpuunt thorax illis fouen-
dus eſt remediis quæ calfaciunt ipſum ſimul & deſiccant, quod præ
ſtat medicamentum diadiopeperion id eſt, quod duplici pipere con
ſtat,vna cum paſtillo diaelectru,hoc eſt ex ſuccino exhibitum. At-
qui ex reſpiratoriis ſanguinem reiiciunt diruptis oris venarum aut
pate factis,venam iis ſecare cõuenit niſi ſanguinis copia prorumpat.
omnes autem quos hoc vitĳ premit locis aeri expoſitis decunbent,
lecto immobili figura ſublimi cauẽtes ne vehemẽter reſpirent loquã
turque. imponenda autem extrinſecus ſupra partes affectas ſpongia

ex tepente posca A septimo die lana succida cum vel mirteo vel lẽtiscino cui interim acetum interim vinum austerum sit additum si copiose effertur farinæ pollinem & mãnam thuris cum aceto super accõmodamus vel alumẽ, vel malicorium vel gallam cum aceto, uel palmulas cum polentis & malis cidoniis in uino austero decoctas. post hæc autem & emplastrum diaitcon hoc est ex salicibus iniiciendum, præsertim vbi moderatior sanguis fertur. Per os autem hæc sumpta proficiunt. portulaca commanducata benefacit. efficacior autem succus ipsius epotus, balaustium, rubi fructus et flos quercus membrana cortici subiecta, & quæ glandis putamini subest tunica, maxime vero cocta ipsa vtuntur, fagi autem & ilicis membranæ præstantiores sunt, terra samia quæ aster dicitur, ad omnem sanguinis reiectionem. Item lemnia sphragis, lapis hæmatites in tenuissimum pollinem detritus cum succo mali punici, vel polygonii. pondus autem lapidis erit scrupulus vnus. Composita medicamẽta hæc prosunt, pastillus diaelectru, diacoralliu, & qui ex spina ægyptia cõficitur. item puluis confectus ex terra samia quæ ἀστὴρ dicitur, lemnia sphragide, corallio, simphtio, amilo, omnibus pari modo. In his autem qui corrosis partibus expuunt sanguinem, idque potissimum vt destillatio præcesserit & opii partem semissem adiicimus. Insuper medicamentum his facit, quod samii asteris, agerati lapidis, lemniæ sphragidis æquas portiones capit, duobus cochleariis potum ex duobus plãtaginis succi ciathis. ALIVD. Lemniæ sphragidis drachmas sedecim, samiæ terræ, quæ aster dicitur drachmas octodecim. amili drachmas octo. sarcocollæ drachmas quatuor gummi drachmas duas, pulueris cochleare vnum cum decocti palmularum ciathis duobus. Superbibant autem etiam poscam frigidam, vel palmularum, vel malorum, vel pirorum, vel pampinorum vitis, vel eiusmodi cuiusdam decoctum. nutrientur vero, si vires quidem requirant, ad secundam tertiamve horam, sin minus circiter quartam. Panis fit lotus ex aqua frigida, vel alica, vel chondrus cum quodam succo refrigerante, puta mali granati, vel mirti, vel omphacomelitis vel oua sorbilia, vel aliquod ex lacte bellarium, cum quodam astringente. Inter olera seris, cichorium, plantago, cum oleo immaturo, acetoque incocta. Ex fructibus mala, pira, mespila, malum granatum, corni fructus. potus erit si febri careant, vinum aquosum, modicum, si febris adest ex prædictis quædam potio, vel hidromalum cibariticum. Porro qui uomunt sangninem. iisdem sustentandi sunt, sola hac cura adhibita, ne crebro cibum sumant, quippe ex facili curantur, quandoquidem auxilia etiam quæ bibuntur particulis ipsis sanguinem fundentibus palam ap-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

propinquant. At ſanguine in ventriculo grumi inſtar concreto, coagulum potandum eſt maxime leporinum, aut lixiuium ex fici cinere, cum aqua, vel thymum, vel ſatureia cum aceto, vel etiam ex lacte ſciſſili vacuari debent, aut ex aloe. Rurſus qui per palatum ſcreatu ſanguinem reiiciunt, gargarizabunt ex aſtringentibus, frontique & capiti admouenda ſunt quæ ex naribus ſanguinem fundentibus accommodantur. Hæc eorum qui ſanguinem expuunt curatio eſt, quam ſumma obire cura conuenit propter imminens ex immodica vacuatione periculum, ſiquidem copioſe vacuatus ſanguis quemadmodum in his qui iugulantur, mortem infert præſentaneam, ſi affectus remanet, in tabem tranſire minatur. poſtquam igitur omnia, vt poſtulat ratio, peracta fuerint & ſanguinis fluor ſubſtiterit, vires ipſis recolligendæ ſunt, robur adhibendum, ac recentium porculorum petunculi ac cerebella huc faciunt, corpus perfricari debet. uitari autem, balnei frequens vſus, & vini potio, ira & venus.

†Scriptura quæ eſt in veteri codice eſt multo uerior, μετά τινός τῶν ϛυφόντων χυλῶν οἷον ῥοιᾶς ἢ μύρτων &c. id eſt, cum aliquo ſucco adſtringente.

De purulentis & tabe quæ phthiſis dicitur. Cap. XXXII.

PVris illuuies quod ἐμπύημα græcis dicitur, in vacuis thoracis regionibus, vel membrana quæ coſtas ſuccingit, colligitur. interim propter ſanguinis eductionem, vlcere ad cicatricem non perducto, quod etiam tabes ſtatim comitatur ſi ex pulmone fiat reiectio, Interim ex inflammatione ſuborta, quæ deinde in abſceſſum conuerſa, ruptaque fuerit, quemadmodũ & in laterum doloribus, quam pleuritidem vocant, nonnunquam accidit, uel propter confluxum ex capite manantem. notæ igitur empyematis adhuc conſiſtentis erunt, grauitas thoracis, tuſſis ualida, ſiccaque cum dolore, aliquando etiam cum humiditate, ob quam releuari quoque videntur, febriculæ per initia affligunt, languidæ, inordinatæ, & ad iudicandum difficiles. poſtquam vero abſceſſus ad vomicam inclinauerit, vehementius cum quodam horrore febricitant, ac in ſermonis proprietate conturbantur, ſpiritu moleſtati. Rupto abſceſſu, pus educitur, nunc purum, nunc fæculentum. & nonnunquam ſurſum abſceſſus erumpit, quando etiam periculoſior eſt, nonnunquam infra. Ac ea quæ inferius tẽdunt, partim in ventrem & inteſtinum tranſſumuntur, partim in ueſicam traductione per vaſa quædam adminiſtrata. ſemper autem febri hectica laborant, quoad ſurſum omnia fuerint educta. In quibus, niſi ſumma adhibeatur diligentia, protinus purulenta illa collectio in tabem quam phthiſin græci vocant tranſit, pulmone exulceratio

nem sustinente. In qua iam phthisi confirmata, genæ liuescunt, desudationes in fronte, ac ceruice fiunt, carnes colliquantur, vngues curuantur, pinguesq; & exalbidi vel pallidi apparent. Malo iam vincente, venter turbatur, præcordia sursum conuelluntur, sitis ipsos magis conficit, cibiq; fastidium vrget, & id quod sursum vergit, vehementer fœdi odoris est.

côuulsio nanq; fit ad sua principia. Hippocra. in progn.

Curatio.

PRIMVM igitur puris collecti concoctio adiuuanda est fomentis per spongias, & cataplasmatis, ex hordei farinis cum ficis pinguibus incoctis, resina modica, columbarum fimo, nitro, & hibisco. Rupturam vomicæ promouet etiam sani lateris incubitus. mulsæ autem sorbitio interposito tempore, & ptisanæ cremoris cũ melle. Valentiores, bibant decoctum quoq; hyssopi, & thymi cum melle. opitulatur etiam rupturæ, & salsamentorum esus, & catapotia hieræ diacolocynthidos dormituro data. At vbi pus excerni cœperit, iterum dabitur hissopi, iridis, & dulcis radicis decoctorũ in mulsa potio, vel dulcis radicula cum sisamo detrita. Item pollen, mulsa & oleo incoctus superaccommodatur. Quod si vlcus ægre possit sursum repurgari, compositis vtendum est, puta medicamẽto dia prassiu, hoc est ex marrubio, simplici & composito. item, dia orobon, id est, eo quod eruis constat, necnõ dodecatheo & phyloxeno appellatis. Verum in tabem quæ phthisis dicitur prolapsis, porra capitata, quæ in chondri & ptisanæ sorbitionibus contabuerint, exhibentur, quæ simul per se bis cocta offeruntur. Potus autem aqua cœlestis erit atq; mulsa inde confecta. Extrinsecus applicantur per initia quidem remissionum, cataplasma ex semine lini & polline ex decocto fœnugræci, vel maluæ, olei, mellis & foliorum altheæ. temporis autẽ processu, ad cerata ex butyro, cyprino, laurino, & iride transitus est. quin & emplastri Mnasei vsus conducit. Verum si thorax fluxione infestetur, medicamentum diaiteon, hoc est, ex salicibus confectũ recte imponitur. atq; superius in purulentis simplicia dicta, nonnullaq; composita ipsis propinantur. Tussi vero grauiter affligente, thimum, hissopum cum succo radiculæ dulcis melle decocto excepta formataq;, sub lingua tenenda dantur. Cæterum cõueniet ipsis & antidotum Mythridatis, diebus intercedentibus, sic quod viperis constat. Optimum vero auxilium est, & boli armeni, potio. item Esdræ Antidotum, nihilo prædictis minus proficit.

De laterali dolore, quæ pleuritis dicitur. Cap. xxxiii.

PLeuritis, qui nobis lateralis dolor appellatur, proprie inflammatio est membranæ, quæ costas succingit. Huic simul accedit spirãdi difficultas, tussis, febris continua, dolor vsq; ad iugulum & præ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cordia pertinens. Sed pleuriticus morbus a iocinoris inflammatione in qua etiam omnia modo comprehensa apparent, his notis discernetur, quod pleuriticis dolor punctorius adsit, tussis alias sicca, cum & crudus morbus significatur, alias cum sputo, quod humoris qui morbum facit index est. Rubrum si quidem & subcruentum æditur, cum sanguis superat. Flauum vero & subpallidum, cum flaua bilis quemadmodum rursus album, & leuiter spumosum, cum pituita. Ob melancholicum vero succum, nigrius pulsumq; durum & serræ modo inæqualem obtinent. Iocinoris autem inflammationi, neque punctorius dolor, neque pulsus adeo durus superuenit, verum tussis perpetuo sicca & quæ nihil emolitur, male habet, facies pallidior apparet. At quibus pleuritides ex musculorum exteriorum inflammatione creantur, quæ proprie pleuritides non sunt, iis cum eo quod sint sine tussi, sine sputo, ac sine pulsus duritie, ad manus tactum locus affectus indolescit, atque si tumor purulentus non fuerit discussus extrinsecus incidi postulat, cum pleuritis quæ inflammationi membranæ costas integentis fertur accepta, eo non feratur. Illa nanque, nisi vel extra, vel intus, expurgetur, purulenta colluuies empyema Græci vocant, multo citius in peripneumoniam degenerat.

Curatio.

ITAQVE si dolor ad iugulum vsque peruenit, remedium est sanguis dimissus. sin autem ad præcordia descendat, purgatio. Recentiores autem omnibus venam incidunt, veriti, vt opinor, turbationem, quam purgatio solet accersire. Quod si vires non patiantur, neutrum facere oportet, clysteribus acribus vtendum, & siquidem dolor fuerit mediocris, aqua mulsa, & ptisanæ, vel chondri cremor propinari post illos debet. Vbi morbus inclinauerit, porrum cremoribus recte iniicitur, vel calamintha, vel pulegium, & vrticæ semen, cum melle delingitur. Porro vehementes dolores a corporis vacuatione leniendi sunt lana calente, aut sulfurata imposita, aut etiam fomentis ex milio, aut furfure per sacculos adhibitis, aut ex aqua calida, aut oleo in vesicula. Lanasq; succidas imponere vtile est cum oleo & vino ex marina præparato. Vel sal iniicere, vel cataplasma diaspermon id est quod seminibns constat ex decocto chamæmeli, altheæ, vel ficorum pinguium, iridis, absynthii, mellis modico cum oleo nardino. Quarto die cibi erunt sorbitiones cum mellis momẽto, a septimo autem linctus ex amygdalis, & vrticæ semine, ex melle simul contritis dabitur, vel eclegma quod ex butyro, & melle coctum est, vtendumque medicamento ex melle cocto, quod quia sub lingua tenetur, Græci vocant hypoglottida. Epithemata conueniunt cum quod a graui odore dysodes nuncupant, tum diasampsu

chu, ideſt quod conſtat amaraco. Item emplaſtrum peganera dictum locis dolentibus vtiliter accommodatur. Præterea ad curationem bulbi cum axungia cocti frequenter fuerunt abunde. Aluo iniici debet ab inferioribus partibus butyrum & terebinthina. At efficacius eclegma eſt ex fructu piceæ, amygdalis amaris, lini ſemine, nucleo pineo, & amylo æquali portione cum melle. Quos torquent vigiliæ medicamen diacodyon delingere conueniet. Ex antidotis, & Athanaſia, & aliis ad hoc compoſitis vtemur. Poſt quartumdecimum diem, ſi malum remanet, cucurbitulæ ipſis admoueri, tenuiorq; ſeruari victus debet. Deinde morbo inclinante balneo æger credetur, frigus vitabit, ſolidiore vtetur cibo. At ſi inflammatio membranæ coſtas integentis non diſcuſſa, in pus tranſire videatur, ſupra commemoratis vtendum.

Ad laterum dolores ſine febri.

LATERVM doloribus ſine febri, bdellium medetur, & coſtus, braſsicæ caulium combuſtarum cineri adipiq; mixta. Nam id medicamenti affatim diſcutit.

De cordis affectibus. Cap. xxxiiii.

CORdis affectus ſi quidem primario accidit, omni deſtitutus medicorum auxilio, in præſentaneam mortem præcipitat, nempe cum inflammationem, eryſipelata, & intemperies validas in acutisſimis febribus ipſum experitur, vel ſanguinis profluuium ex ſiniſtri potisſimum ventriculi vulnere. At ſi conſortii lege afficiatur, cerebro, iocinore, ore ventriculi laborante, tum ſi ob triſtitiam, metumque, & alias pleraſque cauſas, ſyncopen appellatam, quæ ſubitus eſt virium collapſus ſuſtinebit, quæque indicatur, animæ defectu, pulſuum paruitate, extremorum perfrictionibus, & ſudore circunfluo. Quæ inquam ſincope, ſi valida eſt, medicinæ locus non eſt. Si vires adhuc tantillum conſtant, aliquando ad ſanitatem recurſus eſt. Itidem valentes cordis palpitationes ſæpe ex ſanguinis in eo concepti copia, aut feruore contrahuntur. Idem vero cor ſi incaluerit, magnam crebramque ædit reſpirationem. ſi perfrixerit, paruam & raram, quomodo autem cardiacæ ſyncopæ posſint emendari, ſecundo volumine, inter ea quæ febribus ſuperueniunt, ſumus executi. Tantum vero hic adiiciendum eſt, ſi ſymptoma euincit, poſtquam extrema perfricata fuerint, inunctaque & poſt puluerem ex pauimento iniectum aliaque virium recreationi apta, particulis ſudore difflatis iniicere emplaſtri modo conuenit myrtum detritam, vel cimoliam cretam, vel ſuccinum, vel

qa ſprincipatus aīæ in corde habitās ex ſententia ſapiētiſſimorū et nō in cerebro ut medici volunt ꝑut variis. curarū cupiditatuq; fluctibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

malicorium cum manna, vel terram samiam cum gummi. Extremis autem frigentibus adusq; inguina & alas sinapi, vel pyrethrum, vel adarce imponitur. Cibus erit panis ex aqua, aut vino frigido temperato, suum petunculi, articuli, rostra, alæ, omniaq; frigida. Capiti frontiq; omphacinum, aut astringens aliquod cum gummi, vel rosatum decocto imponetur. Præcordiis & stomacho cataplasma admouebitur ex palmulis, rosis, œnanthe, acacia, hypocystide & alumine.

De palpitatione cordis.

NOVI (Galenus inquit) qui annis singulis verno tẽpore, cordis palpitatione affligeretur. Aduersus quam venæ sectionem triennium expertus commodam, quarto anno sanguinem prius misit quã simptomate corriperetur, atq; ita securus fuit, eoq; modo multis sub sequentibus annis factitauit, & conuenienti victus ratione vsus est. attamẽ & hic ante senectutem, fato functus est, quemadmodum alii quoq; omnes, nonnulli in febribus acutis subita sincope oppressi similiter interierunt. alii ipsorum etiam citra sincopen, veluti apoplexia tentati repente diem obierunt. Complures ita affectorum ætatem egerunt, minorem annis quinquaginta, maiorem vero quadraginta.

De mammillarum affectibus. Cap. XXXV.

LAc a partu sæpe casei modo coactum mammillis inflammationes parit. Vtendum igitur per initia est hisce rebus. spongia mollis posca tepente imbuta, expressaq; loco apposite superaccommodatur illigaturq;, vel palmulæ cum pane ex posca in læuorem contritæ, vel ouo toto vtendum est cum rosaceo, & cerati momento vel alumen, psylliumq; cum coriandro, vel portulaca applicato. Vel lapis pirites tritus cum cerato impositus illigetur. At distẽtione oborta, vel lacte in grumos concreto, panis ex hidrelæo, aut mulso instar cataplasmatis iniicitur. Aut panis cum perdicii herba viridi simul cum cerato, bis quotidie, aut lomentum cum hidromelite, vel sapa applicatur. Quod si vero pondus ferre non poterint, superfusione vtendum est ex dulci oleo calente, per lanas delicatiores. Fotus autem adhibendi ex vapore calidæ aquæ, vel decocto fœnugræci, vel altheæ, vel apii seminis. Delinere vero mammillas conuenit polline farinaceo cum semine lini, aut fœnugræco cum hidromelite, aut sesamo quod cum melle aut butiro sit leuigatum. Cæterum ne lac exugatur cauendum est, nam maior per lactationem materies illuc citabitur. Inclinãte autem inflammatione, cerata hæc recte induces. betam oleo incoctam quoad intabuerit, ipsam quidẽ proiicito, oleo autem ceræ modicum iungito, ac vtitor. ALIVD. Ouorum crudorum lutea decem, cerato miscentur, cui vnciæ duæ & semis ceræ,

factat ĩ multiplicis sincopes genus ĩcurrit, & ex pportione sueuirtutis reliquo corpori vires subministrat. soluq;, ex oibus mẽbris non sustinet morbum corporalẽ, licet cogitationibus variis anxiã vitã degat. Illudque notandũ ĩ nullo alio morbo vt sapientes dicunt, salire semper cor διχπηδα. q ĩ amatorio. & id testat

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

rosacei vnciæ quatuor sint adiectæ. Postquam radicula agitaueris, muriæ quantum recipere potest indito, & rursus vbi permoueris, vtitor. Porro ad mamillarum duritias, facit & medicamentum ex melle, tum omnia medicamenta molliendi facultate donata. Cum vero in abscessum vertitur, iis vtendum est, quæ in parotidibus comprehēsa sunt, item illis, quæ, vbi de abscessibus tractandum erit, enumerabimus.

Archigenis de erosione mamillarum cum malignitate.

VINI Adriani boni sextarii viginti, rhus quo coriarii vtuntur libra, cupressi pilularum tantundem, gallæ omphacinæ nigræ selibra, casiæ tantundem. Contusa vino diebus decem commadescant, deinde coquuntur agitata cupressi rudicula, donec dimidia fere pars fuerit absumpta. atque tunc herbæ proiiciuntur, succus coquitur dum mellis spissitudo fiat, deinde vitreo vase reconditur. In vlceribus depascentibus mero vtitor. Sin autem crassius fuerit medicamen, vino liquari debet, vt applicetur mamillis depastis, auribus suppuratis, gingiuis ex humiditate putridis, intestinorum torminibus. Idem vero dolores etiam lenit, lacte dilutum. Aliæ mammarum exulcerationes communem reliquis vlceribus curationem recipiēt.

Quomodo mamillæ conseruentur.

CVMINVM cum aqua tritum mamillis obducitur, deinde spongia extrinsecus imposita, ex posca pectus cinctura stringito, a tribus diebus cumino deposito, mamillis florem bulborum cum melle superaccommodato. Et deligatum rursus triduum finito, idque ter mense facito. ALIVD. Cicuta in pollinem detrita, ad nouem dies imponitur, spongiaque extrinsecus, sicut comprehensum est, pauculis diebus interpositis idem facito, Quin & Naxiæ cotis detrimentum, virginum mamillas conseruat tueturque.

Ad fœdum axillarum odorem, sudationesque.

ALVMINIS liquidi partes duæ, myrrhæ pars vna. Vino dissolutis vtitor. ALIVD. Plumbaginem combustam, vinoque odorato extinctam, ex vino terito, myrrhæ momentum iniiciens quoad sordium fiat spissitudo, ac vtitor. ALIVD. Argenti spumæ drachmæ sedecim, myrrhæ drachmæ duæ, amomi drachma. vino excipiantur. ALIVD. Aluminis liquidi drachmæ octo, amomi, myrrhæ, spicæ nardi, singulorum drachmæ quatuor. vino leuigatis vtitor.

De stomachi, præcordiorum & ventriculi affectibus. Cap. xxxvii.

DE cibi fastidio quod febribus superuenit, grandi fame, quā Græci bulimon vocant, canino appetitu, stomachi imbecillitate, ani

Arist. et Alexā. Tria aūt esse, quæ cordi potissimū adueniūt test. Ari. in libello de respirat. πήδησιν καὶ σφυγμὸν καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς saltationē pulsum, & actū respirādi. Itaque in palpitatiōe cordis, quæ græce παλμὸς dicit, salit plurimo ictu percitū cor, non quo ictū patiatur cor, quia & pars est oīs offeræ corporalis. sed quia ob super

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mi defectu, insuper siti, singultu, nausea, & syncope, libro superiore, vbi de febribus tractatum est, abunde disseruimus. quare de eisdẽ rursum dicere opportunum non est. At inflammationes oris ventriculi, & iocinoris, astringentia misceri desiderant. Nam si sola relaxatoria medendi ratione curationem tentes, vitæ periculum intuleris. Ob quam causam, siue oleum fuerit quod superfunditur, siue cataplasma, recte adiicitur astringens aliquod, verbi causa, absynthium, vel nardinum vnguentum, vel melinum, vel & malum cotoneum incoctum. Ceratum vero eius notæ est quo subinde vtimur, ceræ candidæ vncia, per æstatem drachmis septem, aloes, mastichæ, singulis drachmis, olei omphacini, vel melini, & nardini quantũ ad spissitudinem in vsu satis est. Sin maiorem requirat astrictionem, vbi tam fuerit imbecillis, vt ne cibis quidem sit retinendis, admisceatur etiam omphacii drachma, aut absynthii succi æqualis mensura, & tertio ad hæc hypocistidis, œnanthæ, & rhus succi. Augendus autem cerati modus, qui aliorum medicaminum numero proportione respondeat. Quod si inueterascit inflammatio, indurescitque, varia iam magis applicare oportet. tum ea quæ ex aromatis nonnihil, & emollientibus, discutientibusque continent, cuiusmodi est quod ex meliloto præparatur. philagrianum, & quod ab odore grato εὐώδης dicitur, & viridis iaspidis torques a collo suspensus, vt stomachum contingat magno est præsidio. In calida autem stomachi intemperie & ardore cum eius resolutione, vel animæ defectu, vel quodam cibi fastidio, ex quacunque tandem occasione, præterquam febri, aqua frigida cum vuæ acerbæ succo propinatur, vel malorum cotoniorum decoctum, vel pampini vitis, vel semen cucumis leuigatum cum frigida. Verum stomacho vesicam aqua frigida repletam, vel cucumeris ramenta imponito. Catapotia quæ siti restinguendæ sunt, danda, vt supra de siti a nobis dictum est. Porro medicamen quod stomachum ex humiditate superflua imbecillem, refrigeret confirmetque, istud est. Rosarum viridium foliorum drachmæ sex, dulcis radiculæ succi drachmæ quinque. vino dulci excipiuntur, & vt sub lingua teneri possint, formantur. Cæterum in quibus crassior pituita calefieri incidique desiderat hoc medicamen tũ proficit, fœniculi radicis corticis vnciæ duæ, aceti sextarius vnus & dimidius, aloes quadrans, mellis libræ quatuor. Radices cũ aceto coctæ exprimuntur, abiiciunturque. Mel autem inditum ad spissitudinem vsque coquitur, & tunc aloe trita inspergitur. Tria huius cochlearia cum aqua sumuntur. quidam vero sine aloe ipsum præparant. iam vero medicamentum diacalaminthes his idoneum est. Quibus autem cibus acescit, coriandri seminis drachma, polentæ

modo inspersa commode bibitur, vel masticheς cochlear, vel lactucæ albæ seminis cochlearia duo. Compositum autem hoc est, piperis drachma, anethi drachmæ tres, cumini drachmæ quatuor. trita cochleari vno noctu sub somnum ex vino temperato præbentur. Porro in quibus atra bile vitiosus est stomachus & inflatione laborat spongiæ in accessionibus oleo acerrimo imbutæ applicentur. Deinde si malum remanserit, alumen cum ære læui, melle exceptum admouetur, sereos succus bibitur, vel menta potui inspergitur. Si flatibus turget stomachus, & distenditur, calaminthes decocto, mediocris mellis piperisque mensura mixta exhibetur. Ad stomachi peruersiones conueniunt mali granati acidi nucleorum succi partes tres, mentæ succi pars vna. Vbi coxeris quoad in vnitatem coierint, ante cibum, mystrum vnum dato.

Ad stomachi saliuam.

ACETO scillite, aut sale conditarum oliuarum iure, aut summitatis oleæ decocto os colluatur, aut etiam minimum ex ipso deuoratur. Inter omnia præsentissimum est, aloe aqua diluta. Ad eos autem qui cibum non continent, quos veteres proprie stomachicos nominant, fœnugræci farina melli mixta, & maluæ semen tritum aridum applicatur. ceratum vero ex cera, irini olei fæce & castoreo.

De cibi fastidio quod Græci ἀνορεξίαν vocant.

FASTIDIVM, quod anorexia dicitur, est, cum stomachus aut intemperie vitiosus, aut humorum redundantia pressus cibos auersatur. Calidam intemperiem testantur, sitis, nidorosi, oletosique ructus, si cibus quodammodo præter voluntatem sit assumptus. item si frigidiora potius & elaboratu peruicacia, hac detenti queant concoquere. Frigidam contraria indicant. neque enim in hac ægri sitiunt, neque frigida sustinent, & acida nonnunquam eructant. Qui humorum vitio cibum respuunt, partim ob tenuitatem ac rosionem illorum ita laborantes, ventriculi demorsu torquentur. nauseaque magis & siti conficiuntur. Quibus autem humores computruerint, interdum ii etiam febricitant. At quos crassi viscosique succi male habent, ii plane nec rosionem ventriculi, nec sitim experiuntur. communiter autem omnibus superuenit nausea. porro si in ventriculi sinum humores se receperint, etiam hos ipsos euomunt. si vero infarcti vel etiam imbibiti tunicis adhærescunt, nausea solum, non vomitu premuntur, præterquam cũ cibos assumpserint. Qui igitur ex calida intemperie fastidio laborant, refrigerante victu curantur, præcipue qui ex aceto assumitur. Panis ergo posca

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

imbutus esui, ipsaq; posca potui datur. Item ozigala, & quam Romani melcam appellant, quod ex lacte quoddam est opsonium, intibi & portulaca, interim etiam aqua frigida, omniaq; mediocriter secundum eius quæ subest intemperiei contrarietatem. Nam immoderatus horum vsus, non modo non iuuat, sed etiam sæpe insanabilem morbum efficit. Frigida intemperie laborantes, contrariis medicari conuenit, vino veteri & condito, hydrogaro, item anisi, rutæ & petroselini decocto, iam pipere ex aqua calida communi, vel etiam ipso medicamine, quod inscribitur diatrion pipereon, vel cui nomen est diacalaminthes. Dabis etiam nonnihil theriacæ ex viperis confectæ, quæ nec ipsa, fastidio ob humorum copiam laborantibus inidonea est. insuper allia his & alimenti & medicaminis nomine cōueniunt. Sin autem humorum abundantia fastidium excitarit, tenues mordacesq;, aut vomitu, aut per aluum euacuabis. facilem itaq; vomitum reddit aqua temperata, vel mulsa dilutissima præbibita. Satius fuerit, si ante hæc humectantia exhibeas alimenta, veluti ptisanæ cremorem, vel ouorum lutea. Cæterum quomodo ex facili vomas, priori libro est expositum. At si difficilius æger vomat, præstat materiam ad aluum elicere copiosiore temperatoq; alimento his prius humectatis. Purgans vero medicamentum esto, vel picra ex aloe, vel ex malis cotoniis præparatum, cui adiectum sit aliquid scammoniæ, vel quod constat rhodomelite. Si vero citra scammoniam aloes potius copia ipsos euacuare liceat, melius feceris, eo q̧ illa stomachum offendat. Quibus crassi humores viscosiq; fastidii authores sunt medeberis extenuando ipsos incidendoq;, tum oxymelite, tum iis quæ ex hoc & muria componuntur, vt cappari, oliuis, sinapi & similibus. Non inepta sunt his, & quæ ex frigida intemperie fastidientibus consuluimus, maxime post vacuationem, quæ nimirum fiet oxymelite Iuliano. Extrinsecus vtendum quæ calfacere stomachum & corroborare queant, inunctionibus & malagmatis, qualia sunt potissimum quod dicitur diomphacos, & Marciatum aliaq; consueta vnguina, insuper epithemata, Baiium & Euodes huiusq; notæ reliqua, his addentur exercitia & frictiones potissimū. Ad eos qui frigidi humidiq; humoris, vel talis intemperiei vitio difficulter concoquunt, cibumq; respuunt, ea quæ ex malis cotoniis cōfiunt, pertinent. Dico autem quod vocant meloplacuntion, itē quod ex malorum cotoneorum succo præparatur, tum quod ex carne eorum constat. præterea dia citriu, idest ex cytrio confectum. Malagmata vero, Marciatum & quod ex acerbæ vuæ succo componitur. item Baion, Polyarchion, atq; his finitima. Sin vlcus fuerit in stomacho, aut ventre, omnibus acribus & cibis & potionibus abstine

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

re oportet, vti vero medicamentis quæ leniunt, puta sorbitionibus ex oleo, tum iis quæ ex amylo, terra samia, lemnia spargide & lacte, vel melle paucissimo conficiuntur, vt etiam purgent citra rosionem. Epithema facies ex palmulis cotoneis, & polenta. Ceratum ex melino, vel rosaceo cum ammoniaco & thure. Ad hæc Nelei epithema conducit, & emplastra ex salicibus, & Icesion. Notæ vlceris sunt vomitus sanguinis, vel puris, vel etiam ramentorum.

AD solutum imbecillemque stomachum, & ob hoc cibum non concoquentem, valet hoc, Aloes, masuche, mastyches, styracis singuli sextantes, absinthii triens, œnanthe quadrans, gleucini selibra, melini quadrans vini quod satis est. Nonnulli etiam cypheos & rosarum singulos sextantes miscent. Hæc in leuorem redacta, purpura, vel lana, excipiuntur, ac stomacho imponuntur. Quidam ceræ selibram adiungentes, epithema ipsum faciunt.

Ad ileosas stomachi affectiones, hoc est vehementes & conuulsorios dolores.

OPTIME facit pastillus Amazonum, inuenies autem huius scripturam, tum aliorum ad stomachum compositorum materiam ad calcem libri de medicamentis compositis explicatam.

De flatu ventriculi. Cap. xxxviii.

FLatus in ventriculo generantur, humoribus, vel cibis, exigua caliditate in uapores dissolutis. nam frigiditas hoc nomine quod extenuare ac dissoluere non sit idonea, nullos flatus procreat. Vehemens caliditas cum non tantum extenuet, sed etiam discutiat, flatus generationem impedit. minor vero caliditas diffundit quidem & transmutat alimentum, verum minus quam opus sit, vnde flatus excitantur, quare calidis eos medicamentis extenuare conuenit, cumini semine, & apii, & spondylii, & dauci, in oleo decocto. Vbi vero adfectioni adest frigiditas, ruta, bacca lauri, nigella, & feniculū oleo incoquuntur, miscetur que bitumen & oleum laurinum. At si inflammatio dolores comitetur, in vicem calefacientium laxantibus veteris, acetum decoquens, cui gallinæ anserisque adipem adiicias. iam vero polii fasciculus, vel calaminthæ decoctum cui mellis pauxillum cum piperis drachma sit iunctum, flatibus infestatis auxiliatur. Hæc itaque, dum vehemens dolor inciderit, adhibenda consulo. dum mediocris, etiam fomenta ex milio sufficiunt. Cæterum cucurbita bonæ magnitudinis vmbilicum vndique comprehendens toto symptomate frequenter subito liberat, castoreumque ipsis prodest, tum ex posca potum, tum extrinsecus cum oleo sicyonio appositum, vel si cum tormine intestinorum flatus incidant, medetur. Item talus suis combustus, potusque, tormina & flatus tollit. Idem facit aristolo-

Similis .n. ꝑpemodum & vētorum & multiplicis spiritus aurarū ī mūdo sobolēs existit. & vtrūque ꝑ miscet exēplū Arist. in meteor. quod cū vniuerso corpus aīantis

chia rotunda. Iam vero aduersus dolores flatuosos ex ventris obstructione, vel crassitie, vel perfrictione obortos, vinum meracius, a cibo sumptum proficit. Vbi somnus accesserit, etiam ex toto leuat affectos.

magnā similitudinē gerit. ita vario quoq; tēpore huiusce uniuersi naturæ ipsum ex proportione respōdere sapientes scripserunt. ob idq; & μικρόκοσμος appellatur.

De cholera. Cap. xxxix.

CHolera est immodica ventris perturbatio supra infraq; ex continua ciborum cruditate proueniens. quæ inquam cruditas nō nunquam ex magna alimentorum prauitate, interim ex vitiosorum humorum superfluo contrahitur. Si igitur nauseabundus æger est, & turbatur, cibis etiamnum crudis in ventriculo manentibus, aqua tepida propinari debet, deinde vomere oportet, digito, vel pinna ori indita, item alui ductione adiuuandus est. Vbi vero hæc exinanita est, conquiescere, & præcordia oleo dulci cum vini modico, vel mastichino, vel etiam nardino si hyems fuerit fouere conueniet, somnumque permittere. Vbi iam exacta apparuerit concoctio, balneis & probi succi cibo vtendum est. At si inanitio fiat immodica, sufficient quidem initio vel ea quæ secundo libro de ventris perturbatione comprehensa sunt. Sin autem perseueret euacuationis impetus, venter concidat, pulsus minor creberque euadat, cataplasma adhibendum ex palmulis cum œnanthe & acacia item hypocistidis & malicorii succo. Adhæc offerendus est ad sorbendum aquæ mediocriter frigidæ cyathus. Præstiterit rosarum, vel œnanthæ, vel rhus, vel vitis capreolorum decoctum, vel mali granati acidodulcis succus, cui mentæ pauxillum sit inspersum. Porro si excrementa fuerint acriora, vexetque ardor, & sitis, cucurbitæ semen cum aquæ cyathis tribus, tum intybi, & portulacæ in posca coctæ alimenti nomine exhibeantur. Verum si fluxio sisti nequeat, vinum quoddam austerum, potui dandum est. si febris absit, palmatianum, vel aminæum, vel spathites, vel omphacomelites. Sin absit, rhoetes, vel myrtinum, vel cibyriticum, hydromalum & potui, & cum mica, vel halica, vel chondro. At si respuant cibum frumentaceum horarios seu fugaces fructus mandent, mespila scilicet, vel pira, vel mala cydonia, vel punica, quod carnosum est & durum expuant. Sine his quidem auxiliis cibum retinent, extrinsecus contra ventriculum ipsum, cucurbita leuis quam maxima admouenda est. Dum autem ipsa adhæret cibo aliquo ex prædictis ali debent. Ad conuulsorias autem contractiones calida linimenta, oleo imbuta, musculis circumponere oportet, tum cerata liquida, quibus adiectum sit aliquid castorei & sicyonii. Ante hæc artus aqua calida superfundendi. At si vigiliæ torquent, somnus, iis quæ aduersus illas prodidimus, conciliabitur. Si vires autem non prohibent, etiam medicamen

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tum diacodion ipſis propinabitur, vbi morbus inclinauerit, ad balneum deducuntur, cibus ad refectionem, pulli gallinacei erunt, columbæ, vel ſuum petunculi, ſimiliave. Alui profluuium, διάῤῥοια græcis vocatur, quod ciborum corruptela eſt, plerunque ſua ſponte ceſſat, ægris non citius alimentum ſentientibus quam abſoluta facta fuerit concoctio, & corruptorum euacuatio, ſin autem remaneat, iis quæ in cholera dicta ſunt, vtendum.

De leuitate inteſtinorum quæ lienteria dicitur
& cœliaco affectu. Cap. xl.

CVm lienteriæ duplex ſit ſpecies, vna ſane ex ſuperficiaria inteſtinorum exulceratione, ſecundum quoſdam vero etiam ex cicatrice, quam dyſenteriã magna ex parte, vel aliæ fluxiones excitant, altera ex facultatis cibum in ventre continentis imbecillitate ſecundam opinor differentiam cum cœliaca dicta affectione commiſceri confundiq́;. Etenim in hac cum venter præ imbecillitate nequeat cibos & concoquere & diſtribuere, læuia, cruda & perliquida redduntur, †aluo in omnibus fluida. Verum in lientericis celeriter, quæ aſſumpta ſunt, egeruntur, tamq́; intenſa eſt cruditas, ut alimẽti aſſumpti genus aperte cognoſcatur, atque hac nota potisſimum a cœliacis diſcernuntur. Itaq́; ſemen lini cum palmulis ipſis obducitur. Summe autem facit lentiſcus, rubus, oxymelite incoctus, cum adeſt inflatio cuminum miſcebitur, anethumq́;, & ruta, augeſcente vero profluuio adiungemus mala cotonea, alumen liquidum, acaciam, hypociſtidem, gallam, uel quædam, uel omnia. Cerata ex oleo myrteo cum vino quodam aſtringente. Epithemata calidiora quidem ex baccis lauri, & quod ex ſeminibus conſtat. Aſtringunt autem magis diacenanthes, & diagigarton, ideſt ex acinis malorum punicorum, Item quod ad Antyllum authorem refertur, & Erythrii miri ficum, ſi vero morbus in vetuſtatem incidat, etiam ventri recte applicatur & ceratum ex ſinapi, ipſumq́; ſinapi. Potiones cõueniunt, ſimplices quidem, plãtaginis, vel rumicis, vel mali granati cortices, vel ſorba arida, vel immatura, vel omphacium ſiccum, ex vua aminæa, tribus obolis potum. Qui febri carent cum uini auſteri cyathis ſex, febricitantes autem cum aqua pluuiali ſumunt. Porro aluus arida gallinarum potui inſperſa, ſtomachũ minus attingit, tũ ea quæ vrinã citant, exẽpli gratia, apium, adianthum, ſimiliaq́; epota deriuationem moliuntur. Cõpoſita vero ſunt polyidæ ſphragis, paſtillus ex ſuccino, itẽ ex ſpina ægyptia cõfectus, inſuper clidium appellatus, & diaſpermaton. Itẽ hoc eſt præſtãtisſimũ quod ſequit̃, rumicis ſylueſtris ſeminis ſeſcũcia, plantaginis ſeminis uncia, †hypociſtidis ſucci drach-

ſtrangu riã uero tollit ra ſura cſſei genitalis muſtellæ eius, q̃ ex nidis auiculas uenatur.

mæ sex, gummi vel acaciæ drachmæ tres. Excipiuntur cotoneorum ad tertias decoctorum liquore. ALIVD. Cumini, piperis, rhus syriaci, balaustii singulorum sescuncia, malicorii, vncia, laseris sescuncia, aut eius pulueris drachma potui inspergitur, aut oxymelite macerata dantur mane & vesperi. ALIVD. Myrti nigræ cochleare, eiusque dimidium, anisi, rosarum siccarum, œnanthes singulorum cochlearis dimidium, palmulas viginti, in pastillos cogito, & drachmam vnam cum aqua aut diluta vini potione porrigito. iam Theriace ex viperis optimum his est præsidium. Cibus autem, si acris & biliosa sit deiectio, ex chondro, oriza, halica & similibus erit. quibus cum astringens aliquod decoquetur pirum malum cotonium, mespilum & id genus alia item lac decoctum probe his proderit. Potus erit aut vinum aquosum tenue aut dulcis quædam potio. Sin autem pituitosiora excernunt contrarius ipsis cibus exhibetur, nonnulla stomacho grata admiscentur anisum cuminum uel apii semen Adhæc lenticula bis cocta plerunque ipsis profuit cum aceto modico vel oxymelite commanducata. Præterea brassicæ & ipsæ bis coctionem expertæ, præstat autem secundam ipsorum coctionem in posca fieri. Vinum assumetur vetustius calidiusq;.

vt cognoscas quot vires medendi brassica habeat lege M. Cat.

† Rectior est scriptura veteris codicis ῥευματιζομένης ἐπὶ πᾶν τοῦ γαστρὸς, idest ventre omnino fluxionem abunde accipiente.

† Veteres libri hoc loco hanc scripturam habent. ὑποκυστίδος χυλοῦ Ζ· ϛ. κόμμεως ἢ ἀκακίας ἴσον. idest hypocystidis succi drachmæ sex gummi vel acaciæ par modus.

De tenesmo. Cap. xli.

TEnesmus interdum dysenteriam præcedit sæpe vero & ipse solus paulatim generatus desinit. Est autem affectus hic implacabilis desidendi cupiditas qua nihil præter modica cruenta vel mucosa egeritur quæ totius prope mali causa est factaq; in longanone inflammatio œdematodes hoc est mollis & cedens hærentis illic stercoris opinionem & deiiciẽdi ea desiderium mouet. Galenus memoriæ prodit etiam calculum quendam in tenesmi affectione per anum fuisse excretum. Subinde vero obstructionem stercoris in tenui intestino coacti tenesmus secutus est qui astringentibus quidem obturantibusq; remediis magis increuerit. clysteribus autem acrioribus nempe mulsa cum sale vel medicamine quod emolliat per os assumpto vt damasceno vel pinguibus ficis rore marino sero lactis stercore excreto confestim finitus est. Quod si igitur citra talem causam tenesmus obortus sit, conuenit inflammationem cruda ordei farina calida & fotu ex vino oleo myrteo vel rosaceo vel omphacino lum

p̄cedit qđ morbi in initio in extrema erũpũt membra eaq; debilitãt. & hoc ꝓuidit natura ut mediã mẽbri sub

bis & inferiori uentris ab vmbilico regioni adhibito lenire. ad ea vero quæ lōganoni mucoſa impacta ſunt, mulſa īdita aluo abſtergē do muriaq; ſæpe demiſſa auxilii fuit abunde. Sufficiunt autem ſalis drachmæ ſex in aquæ calentis hemina. Porro dolores intentioneſq; leniuntur inſeſſu fœnu græci, uel maluæ, vel ſeminis lini. Alii autem frequenter hunc quoq; inſeſſum felicem ſunt experti, rutæ, myrti, citini, lauri, cupreſſi. æqua ſingulorum viridium portio, in aqua coquitur, eſt autem Marcellium. Vbi alte affligit inflammatio, irritationeſq;, iniici debent ab inferioribus partibus cremores frumētacei cum quodam aſtringente decocto. oleum vero dulce inditu retentumq; dolorem ſoluit. Cum autem crebra deſidendi eſt cupiditas, etiam Agatidem ſpiſſamentis calidis ſedi apponēt, aut furfures calidas in faſcia, aut ſpongiam, aut aliquid huiuſmodi.

ſtātiam ab iniuriā morbi tuetē, ꝓpulſa ad partes extremas ui materiæ urgente.

De torminibus quæ dyſenteria dicitur. Cap. xlii.

CVm inteſtina intus exulcerantur, latini tormina, græci dyſenteriam appellant, quæ nunc ex teneſmi mutatione, vel quadam ex prædictis alui turbatione prouenit, nunc per ſe incipit. in qua excernuntur primum biliosa, varia. deinde leuiter ſubcruenta, poſtremo ſaniei ſimilia. cuiuſmodi a mortuorum cadaueribus ſolent profluere. At quæ a bile nigra oritur, exitialis eſt, ut quæ cancrum cum exulceratione teſtetur. Si igitur ab exulceratione, crueta ſtercori cō miſta deiici cum dolore & torſionibus cernantur, ulcus tenuia inteſtina obſidere nota eſt, quod per os potiſſimum remedia deſideret. Sin autem ſincerum ſtercus deſcendat, craſſa, quod enematibus magis cedit. Porro cum multum ſanguinis ſeorſim excernitur, affectū cruentam dyſenteriam appellant, quanquam interim ſanguis etiam nigrior, quam naturaliter eſſe debet, & ſplendeſcens deiiciatur, cum ſcilicet iecur alimentum diſtributum non probe conficit. Iam vero cum retentrix ipſius facultas, vel alteratrix imbecillis eſt, ſæpe eiuſmodi deſcendunt vt recens in eis caro lota eſſe videatur. Atq; hāc iecorariam uocant dyſenteriam, de qua in iocinoris affectu agemus. Itaque utendum eſt communiter iis quæ in cœliacis & aliis præter naturam excretionibus comprehenſa ſunt. Priuatim conueniunt, lemnia ſphragis, que etiam depaſcentem modo dyſenteriam perſanat, & pota in aluum data, ſi inteſtinum mulſa prius fuerit abſterſum. Deinde muria & lactucæ ſuccus potus conuenit dyſentericis, ipſaq; lactuca in poſca cocta eſui idonea eſt. item plantago, rubitum fructus, tum folia, & altheæ radicis decoctum, hippuris ex aqua, uel uino bibita, eiuſq; ſuccus prodeſt. Mori ſuccus immaturus exiccatus, atq; hoc magis batina mora ſimiliter reſiccata, ſiccant etiam uentris fluorem oua ex aceto cocta comeſtaq;. Satius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

fuerit,si commista quibusdam ex iis quæ ad dysenteriam faciunt, frixaq; esui exibeas. Vtilissimum his est omphacium rhus rubrū, eiusq; succus malicorium,galla,acini vuæ. Compositum hoc bene facit,cochlearum cineris partes quatuor,gallæ partes duas piperis partem unam in puluerem redacta obsoniis inspergito,vel ex aqua, vel ex uino albo aquoso potui dato. Generose iuuat dysentericos quos nondum ulcus putre ocupauerit,& canum ossa uorantiū stercus aridum,cum lacte caseato,ex lapillis marinis iniectis potatum. composita uero ex ægyptia spina pastillus,item Philippi,tum qui ex cornu ceruino constat,adhæc qui ex seminibus conficitur,quiq; ad Trigonem refertur. Iam catapotia ex macere admiranda. maxime autem commendatur et hoc opii,croci,lycii indici, acaciæ,rhus thuris,gallæ hipocistidis,malicorii,mirrhæ,aloes,æquales singulorum portiones,nempe tres oboli ex aqua propinantur. ALIVD Rhus drachmæ octo,gallæ,malicorii,singulorum drachmæ quatuor cochleare vnū ex vino datur. ALIVD. Rhus drachmæocto, gallæ,acaciæ,gummi,singulorum drachmæ duæ opiidrachma. Exhibetur drachma ex uino temperato. Hoc autem eclegma ipsis conueniet. Mirtorum nigrorum,rhus siriaci singuli sextarii.,palmularum thebaicarum duæ libræ,malorum cotoneorum carnium libra, mala granata acida cum ipsis corticibus decem,vini astringentis sextarii duodecim,ad tertias decoquuntur. Percolatis libræ sex mellis iniiciuntur,& ad spissitudinem iam incocta linctuexhibeto. Notum vero est cataplasmata quoque ex astringentibus componenda, quorum materiam explicatam habes. Porro aluo indita, disentericis propter tenesmos infestantes,ex usu fuerint,cremor orizæ, vel chondri,vel huiusmodi alterius cum adipe caprillo,vel hircino,tū ea quæ capite de tenesmo diximus. Si autem sanguis profluit,ex inferioribus partibus infundere oportet succum poligoni, vel plantaginis cum acacia,vel hipocistide,vel id genus aliquo. Sin urgeat fluxus,etiam quod sanguinem cohibeat quoddam iniiciendum est. vt cinis lanæ sucidæ,vel spongiæ inanis,pice liquida,vel sanguine bubulo imbutæ vel alumine liquido,combustæ, uel asinini stercoris succo. Huic & Andronis pastillus præstans est remedium. tum qui Musæ ascribitur,ac per similes. Insuper subiecta collyria multo sunt in id efficacissima,in quibus potissimum etiam dolores circa deiectionem fiunt.† Vbi uero vlcera intestina depascantur quæ tum fædo excrementorum odore,tum putredine,tum quod non statim per initia fiat,sed temporis interuallo,agnoscimus,enemātibus quæ crustam inducunt vtemur,cuiusmodi sunt pastilli nomine Faustiani, item diachartu id est ex chartha inscriptus ac Bitinius, Theo-

niusque, Præterea qui ex suberibus constat, ex lenticulæ decocto, uel cuiusdam astringentis, iniecti. Atque hoc enema est ex iis quæ admodum expertus sum, glandis caliculi combusti (Est autem caliculus concauum illud vnde querna glans prodit, quo coriarii utuntur) Auripigmenti consolidæ. rhus syriaci æquales partes. his contusis, duo cochlearia excipito cremore orizæ & succo anchusæ quæ foliū habet spinale, amplū nigrūq;, quod chœrospileton apellant. Item ouorum candidi liquoris similiter ad vncias duas ternasue immittito. Epithemata vero in cœliacis enumerata sunt. Item uentris inunctiones quæ astrictoria ac siccante constant materia, glutinatorio quodam adhibito, gummi thure, taurocolla, polline, in similibus cataplasmatis locum habeant. † Alimentum his erit per initia, pulticula ex ouo & lacte deinde sorbitiones frumentaciæ per se. & cum lacte, item lac mediocriter coctum maxime cōmendatur. holerum usus non est necessarius quidem, attamen gustandas exibebis serim coctam, intybum, plantaginem, brassicam bis coctam, poma quæ ὀπώρα dicuntur astringentia, caraibus ipsorum reiectis, uel aliis quæ asperare intestina possunt. Verum si multa sit caloris intemperies, etiam intybus cruda esui danda est, & aqua potioni frigida. Alia uero potabilis aqua cœlestis esto, si uero laborauerit stomachus, vinum quoque propinandum est. Postea ex aucupio sicciora & concoctioni morigera sumantur, balineis dulcibus vtantur, a quibus si fluxionem experiantur, spongiam magnam, vel panis siliginei micas vino ascalonite, vel quodam astringente calido imbutas, toti ventri imponere oportet, contra quem cum deligaueris, sic lauare iubeto.

†Hoc loco uetus cod. habet, τροφὴ δὲ τούτοις ὠὰ τὴν ἀρχὴν ἔστω, id est, alimentum per initia his sint oua. Sed vulgarem scripturam bonam esse ex Aetio quiuis intelligere potest, apud quem uox ᾠόγαλα est, quam interpres oua lacti mixta reddit.

De morbo intestini plenioris. quem græci colicon appellant. Cap. xliiii.

COlon, cum pars sit intestini crassi, a dextra ilium regione procedens, ad sinisteriorem cincturæ modo pertinet, huic dolores grauissimi plures ob causas suboriuntur. vel enim ex crasso pituitosoq; humore intra tunicas ipsius recepto, vel ex spiritu crasso, & flatulento qui non habet exitum, vel propter inflammationem intestini, vel ob acres mordacesq; humores. Qui ergo ex humo-

re crasso, ac pituitoso dolorem concipiunt. hi per totum abdomē in alto excruciantur, præsertim sensu, qua parte colon situm est ceu terebra per tundatur. Hos torsiones quoque affligunt, ructus, nausea, vomitio cuiuslibet humoris, potissimum pituitæ. Aluus grauiter impedita nihil reddit, ac ne spiritū quidē transmitit. Stercus aūt quādoque excretum bouino simile videtur leue & flatus plenum præcedens horum causa est magna ex parte, continuus ciborum frigidorum, crassiqꝫ succi. vsus, repletio, cruditas, otium & his finitima. Qui autem ex spiritu flatulento indolescunt, iis tensionis magis sensus obuenit. qui autem ex inflammatione, ii feruorem internum percipiunt. & febris non ignaua, urinæ retentio simul & stercoris, pulsus in uentre molestat, sitis, ardor, nausea, bilis potius vomitiones quæ nihil leuant malum, summatim inter colicas affectiones, hæc est grauissima quæ, in Ileū transitionē minatur. at quibus acres rodētesque succi dolorem mouent, sicut etiam qui ob inflammationem dolent, hos ardor sitis & uigilia torquet, † febricitant autem omnino vel minus quam illi, vrina redditur acris, & biliosa per aluum descendunt. Sæpe alui deiectio maiorem excitat cruciatum, grauiusqꝫ irritant calidiores cibi potusqꝫ assumpti. Itaque doloribus quos frigidi & glutinosi ac crassi humores contraxerunt, medebimur sic vt nō vehementer calfaciamus, quippe huiusmodi humores iis quæ nimis ex calfaciunt, præsidiis funduntur, ac in spiritalem potius substantiā rediguntur. Qua propter & incidi, & concoqui medicamentis debent, quæ non inflent, sed extenuent desiccentqꝫ, nec per morbi initia valde calefaciant. Prius itaque aluo stercore leuata, congrui clysteres ex oleo iniiciuntur in quo decoctum sit cuminum, vel ruta cum adipe anserino, vel gallinæ, aut cucumis siluestris radicum decocto, & myrrhæ drachma, melle & oleo, aut ex myrrha, melle, & oleo sicioneo. Iam vero commune oleum iniectum, sæpe vitream simul pituitam expulit, ac dolorem subito finiuit. At si ob doloris vehementiam etiam enema retinuerint, glans aluo demittenda est, ex melle, cumino nitro, rutæ semine sicco, brasicæ caule probe polito & muria madefacto, uel cinere brasicæ melle consperso, uel cucurbita siluestri trita cum melle, nitro et cumino. Glandes autem digitorum sex erunt, vt strictiorem ani musculum quem σφιγκτῆρα vocant, exuperent, sedemqꝫ ungere oportet, ciclamini succo cum melle & nitro. vel centaureo cum melle & nitro. Si dolor non remittitur, enema præter commemorata sit. Resinæ terebinthinæ uncia, vel opopanacis drachma, vel galbani drachmæ quatuor, bituminis tantundem, cum nitri drachma. & aquæ uncia, olei rutacei vnciæ quinque, aut amplius. fotus autem partibus indolentibus superaccomodandi sunt

nihil reddit aluus quod ipsius potētia excretiua superioris partis morbo lege consortii infirmatur & a suo opere aliena ē.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ex cumino, vel anethino, ſicyonio oleo, cataplaſma admouẽdum, triſpermum appellatum, cum cumino, baccis lauri, apii ſemine. Epithemata vero conuenient, diaſpermaton, diadaphnidon, adde diamelilo ton, & Poliarchion. Inſeſſus autem vtilis ex decocto fœnugræci, altheæ chamæmeli, artemiſiæ anethi, lauri, & ſimilium. Item in oleum calidum, aut hidrelæum deſcendere alienum non eſt. potui offertur abſinthium, & cuminum æqua portione, vel panax cum aqua, vel caſtorei, a niſi, piperis, ſiugulæ drachmæ cum oxymelite. Quod ſi dolor non conquierit, propinatur ipſis medicamentum dia trion pipereon, vel theriaca. Iam ſinapiſmo, & dropace in remisſione doloris utendum eſt, ac balneis naturalibus, + a balneis autem aquæ potabilis abſtineant, niſi doloris circunſtantia compellat. Vbi iam prædictorum aliquo medicamento facta prius fuerit euacuatio, iubebis vt lauent, incaleſcantque laconico intra ignitos parietes inſpergendo nitroſa quædam ſmegmata. Cum dolor eſt vehemens, mediocriter lenientibus uti conuenit, qualis eſt paſtillus ex caſtoreo, tum aluo ab inferioribus partibus inditus tum potus, ſimiliaq; his medicamẽta. Nam quæ ualenter ſtuporem inducnnt, vitare oportet. quippe pauliſper quidem leniũt, ſed longiorem affectionem reddunt, dum materiam incraſſant, meatusq; inteſtini condenſant. Porro ubi iam pituita fuerit extenuata, purgabitur hiera amareſcente, vel his catapotiis. Aloes, euphorbii, cocci gnidii, ſcamoniæ æquali ſingulorum modo. dantur duobus ſcrupulis. Victus utilis erit calidior ſicciorq; per initia morbi, a cibo abſtinebitur. deinde acria aſſumentur. Porra igitur ipſis exiberi cocta cum condito debent, apium, aſparagus paluſtris, cruda allia, & maxime iis qui talibus non offenduntur. ipſumq; vero conditum bibant. panem vero cum ipſo aſſumant. Inſecutis diebus etiam reliqua boni ſucci alimenta concoctuq; facilia dabuntur, ſic vt repletio cruditaſq; uitetur. At ſi flatulentus ſpiritus doloris author fuerit, ſecundum clyſteres qui flatus diſcutiant, potioneſq;, etiam cucurbitæ quam maximæ cum flamma ac leues toti abdomini defixæ, frequenter abunde auxilii præſtiterunt. Porro cum inflammatio inteſtinum exercet, vena in cubito aperienda eſt, ſin vrinæ difficultas diſtorqueat, etiam ex talo ſanguis detrahi debet, & prædicta admoueri præſidia, † præterquam quæ acria ſunt & ualenter purgant, vtendum vero iis quæ magis leniunt enematis, cataplaſmatis & ſuperfuſionibus, in oleumq; deſcendẽdũ, ac cucurbitulas ipſis defigemus, ceratum abdomini applicabimus quod habeat ceræ quincuncem, olei chamæmelini vncias duas, roſacei tantundem, lomenti ſemunciam vitella ouorum quinq;. Hæc ſucco lini ſeminis ſoluuntur. Victus

quia in miſſione ſanguinis δι' ἀδήλου διαπνοῆν feruor morbi extra uaporat, & materia exoneratur.

tenuis ac febricitantium proprius ipſis conuenit, *quouſq; inflammatio diſcutiatur. Atqui ſi propter acreis rodenteſq; ſuccos dolitant, oleum ipſis ab inferioribus partibus iniicietur, in quo fenu græcũ decoctum ſit, vel althea cum tenera adipe recenti anſeris, vel gallinæ vel etiam cremore ptiſanæ cum roſaceo, vel ſucco quoque lini ſeminis. Propinandumq; ipſis antidotum picra dia aloes, & balneis vtendum ex dulci aqua, cibo ſorbili, chondro, vel ptiſana†, piſcibus ſaxatilibus. In ſumma uniuerſus victus humidior erit, & frigidior. Abſtinendum acribus omnibus cum cibis, tum medicamentis, fotuq; ex aſperginibus, & cataplaſmatis, vini potione & potiſſimum veteris. Cum autem dolor præpollet, etiam iis utendum eſt quæ ſenſum obſtupefaciunt, nam offendunt minus aliis huiuſmodi affectiones medicamenta quæ tenues, mordaceſq; humores incraſſant, & mediocriter refrigerant. Puto autem colicam affectionem, quæ etiamnum regnat ex huiuſmodi prouenire humoribus, quæ ab Italiæ quidem regionibus incepit, in aliis autem multis Romanorum Reipublicæ locis peſtiferæ cuiuſdam luis modo ſit graſſata, ex qua pleriq; in morbum comitialem, alii in artuum reſolutionem ſenſu incolumi, nonnulli in vtraque ſunt prolapſi, ac eorum qui in comitialem morbum inciderunt, plures interiere. Ex illis vero qui in reſolutionem, plures euaſerunt. tanquam in criſi, cauſa aliorſum ex loco quem infeſtauerat, conuerſa. Sic igitur laborantes, medicus quidam in Italia curauit victusquadam ratione infideli refrigerante & maxime temeraria. lactucas enim non coctas refrigerataſq; ipſis porrigebat, intybumq; ſimiliter ſupra ſatietatem comedendum. Item vuas, mala, piſces dura carne præditos, omniaq; cruſtacea quæ voci Græce ὀστρακόδερμα, pedes bubulos, bulbos, et ſimilia, non ſolum facultate. ſed & tactu frigida. vinum raro præbebat, cum autem dabat frigida miſcebat, ipſamque frigidam uel etiam poſcam frigidam exhibebat, ab omni alio calido, & medio cibo abſtinens. Atque plurimos ſic præter omnium opinionẽ perſanauit, imo nonnullos qui iam in morbum comitialem, vel reſolutionem prolapſi erant, propemodum ſanitati reſtituit.

> exortus quaſi ui detur ẽt tẽpeſtate noſtra morbus gallicus plureſq; alios morbos nobis ignotis futuris ſeculis naſci poſſe ex prauitate humani uictus in peius ruentis ex maliſ moribus rationabile ẽt

† Veteris Cod. hæc eſt ſcriptura, πυρέττουσι δὲ οὐδὲν ὅλως ἢ ἐκείνων ἧττον. Sed vulgarem lectionem, vel eã quam habet codex Oroſcii πυρέττουσι ὁμοίως, meliorem eſſe ex Alexand. Tral. intelligere licet, qui ſcribit, eorum qui colico dolore laborant, οὐκ ἄνευ πυρετοῦ διατελεῖν τοὺς πλείους, id eſt plurimos non eſſe ſine febre

† Totus hic locus ſic legitur in antiquis libris. τῶν δὲ δι' ὕδατος ποτίμου λουτρῶν ἀπεχέσθωσαν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὴν περίστασιν

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

τοῦ ὀδύνης ἀναγκάζοιντο, ἡνίκα δὴ πρᾴως ἐνέντας αὐτοὺς τινὶ τῶν εἰρημένων φαρμάκων λούειν καὶ πυριᾶσθαι, κελεύειν ἐν τοῖς διαπύροις τόποις. i. a balneis aquæ potabilis abstineant nisi doloris intensio cõpellat, vbi iam prædictorum aliquo medicamento facta leuiter fuerit euacuatio, iubebis vt lauent, incalescantq; laconico in locis ignitis.

† Hæc scriptura est in veteri codice πλὴν τῶν δριμέων καὶ τῶν θερμαινόντων ἰσχυρῶς, id est præterquam quæ acria sunt & multum calfaciunt. Quæ scriptura rectior est.

De tenuioris intestini morbo, qui ileos dicitur. Cap. xliiii.

ILeos cum affectus sit maxime acutus, & dolorificus, symptoma quoddam habet periculo grauius. Qui enim hoc malo sunt oppressi, miserabili morte pereunt, ad vitæ finem, stercus per os reddentes. Contrahitur id vitii cruditatibus, & obstructo recrementorum itinere, iis nimirum retentis, quæ iam corruptionem experta sunt, ex letalibus medicamentis, cunque in scrotum prolabuntur intestina, & cũ inflammationem sentiunt colica, affectione plerunque præcedẽte, causamq; adferente. Pueros itaque superfusionibus, cataplasmatis, enematis, glandibus & fomentis, sicut in capite de colicis comprehensum est, curare oportet. Adolescentibus autem & ætate floridis indubitato sanguinem detrahere, sin minus, vincit multas ac leues cucurbitulas toti ab domini admouere. Loco autem dolenti, etiam cute incisa, item perfricare & deligare artus, & tunc efficacioribus clysteriis & iniectionibus uti. Ad hæc in oleum calidum descendere, antidota purgationesq; assumere. breuiter omnia adhibere conuenit, quæ ad colicos scripta sunt, præter eos qui ex acribus, rodentibusq; succis indolescunt. Mirifice autem ipsis facit etiam si vomuerint, anethum coctũ, potumq;, a potu panis in calidam demersi frustula statim esse, dum incalescunt. Ad eos autem qui cibos non retinent, rhus & cuminum in eadem trita potui dato in senis oxymelitis cyathis. Qui ex medicamento in ileon inciderunt, vomant compellendi aquæ calidæ potu. Noxiorum autem medicamẽtorum notas, quinto libro habes expressas. Deinde oleum calens propinari debet, vel iura pinguia vt denuo vomant. Diebus aliquot interpositis, theriace potui detur. At si obstructio perseueret, lacte scisso cum scammoniæ, vel aloẽs, uel cuiusdam purgantis momento, aluum inanire cõfert. Si ex intestini prolapsu in scrotum affectus processerit, figuratis statim ipsis sublimibus in inguina compelletur delapsum intestinum, fasciaq; deligabitur.

De renum & vesicæ affectibus, & primum de calculo. Cap. xlv.

Proclus et stoici putant quemadmodum et quorũ dã dicit̃ esse sciẽtia, quæ tũ lateret adhuc mortales.

ἀπὸ τοῦ εἰλεῖας dictus is morbus q̃d inter Pinũtor tu multiplicabili uolutat̃. ideũ quoque morbum utĩ ἱππιακοῖς equiplenori cibo educati ἐκτροφίας græce dicti patiunt̃ ex Aristot.

MOrborum cognatio, ordinem diſciplinæ tranſgredi nos compellit. nam communis eſt Colicis, & lapidem in rene habentibus aluus initio aſtricta, vehemens dolor, faſtidium, cruditas, & tormina. Propria uero, colici habent omnia hæc magis intenſa, nephritici minus. At colicis quidem in dexteriore potius ileum parte dolor excruciat, & vſque ad ſtomachum, iecur, & lienem peruenit, aluus omnino cohibetur, adeo vt ne ſpiritus quidem infra tranſmittatur. Cum vero neceſſitas ſtercus expellit, flatulentum bouilli modo eſt. Interim etiam vitrea pituita excernitur, vrina copioſior pituitoſaq; redditur. verum nephritici grauem in ipſis renibus infixum dolorē impacti pali inſtar ſentiūt, eiuſdemq; lateris ace directo ſubiectus teſticulus indolet, femur eiuſdem partis directe obſtupeſcit, excernitq; etiam ſponte quidem raro, omnino autem clyſteriis aluus citata, flatus, ſtercuſq; biliosius egerit. vrinæ paucæ, & arenoſæ magis prodeunt, meatus per quem vrina diſtillat, aſtringitur. hæc indicia calculos in renibus eſſe fatentur, quæ adultis potius oboriuntur. in veſica autem pueris magis calculus ſolet concreſcere, notæ harum ſunt cruda & ſubalbida vrina cui ſubſideat arenoſum. Pruriunt laborantes crebro, & contrectant pudenda, intenduntq;, & continue ad vrinam reddendam vrgentur, ac ſtillicido vexantur. Materiam igitur calculis creandis ſuppeditat craſſus, terreuſq; humor. Effectricis ipſorū cauſa eſt ignea renum, aut veſicæ caliditas. At in renibus quidem medicamentis uti conuenit, quæ calculos confringunt diſſecantq;, non autem manifeſto calefaciunt. Talia habentur baſilicorum aſparagorum radices rubiq;, vitrum combuſtum, graminis radix, adianthum, bdellium, lari radicis cortex, altheæ ſemen, cicer nigrum arietinum ſpongiarum calculi, acetum ſcillites, phu, meon, aſaron, carpeſion, ſaxifraga. ſion uero, & eſu, & potu prodeſt, cardui radix, eryſimon, & prionitis. balneis autem crebro vtantur, & poſt lauacrum ſtatim quædam ex prædictis bibant. Cæterum ſuperfuſiones, cataplaſmata, fotus, inſeſſus, relaxantia & quæ leniunt, ex colicis huc transferre conuenit Compoſitæ potiones ſunt, rutæ ſylueſtris, maluæ ſylueſtris, apii radices. incoquuntur vino, & liquor inde expreſſus temperatuſq; aqua, duobus cochleariis porrigit. Hoc inſpergi poteſt. Balſami fructus, lapidis ſpongiarum, pulegii ſicci, maluæ ſilueſtris ſeminis ſingulorum pares portiones. vbi contuſa fuerint, †cochleare inde cum vini temperati cochleariis duobus exhibetur. Item ſanguis hircinus inarefactus, cicadæ ſiccæ ſine pennis pedibuſq;, lapis iudaicus, qui tecolithos dicitur, ex mulſo in calido balnei ſolio offertur.

ita enī hi lapides ī mēbris animātium cauſam ſuam et materiā habēt uti ēt ī ſinu terræ ipſi lapides ſolēt cōcreſcere, Sic Ariſt. ſæpe corpus animātiscō fert cūto mūdo

tum medicamenta composita, quæ ex ipsis præparantur. Insuper, Fusca nephritice, & ad hoc composita, condita. His accedit laudatissimum remedium troglodytes, est autem passerculus omnium auium minima, ea sola excepta, quæ Regulus appellatur. Hoc enim solo paulo maior est, eiq; similis colore inter cinerium & viride, tenui rostro, in muris maxime & sepibus degens. Hic inquam totus sale cõditus crudusq; frequenter commanducatus, calculos iam creatos per vrinam expellit, in posterumq; generari prohibet. Combusti integri cum pennis cinis vniuersus per se & cum pipere, phylliq; momento ex mero & melle potus, idem potest efficere. Ad dolorum vero acumen & vigilias bona sunt remedia Sotira, & Philonis medicamẽ. iam sanguinis missio adhibita dolorem sæpe leuauit, celeriter calculum emolita. Tuetur a calculis, ne fiant, primum sane cibus boni succi, & moderatus, dein exercitia, rarusq; leguminum omnis generis, frumentaceorumq; vsus, item casei abstinentia, lactis, & quæ ex ipso præparantur, obsoniorum, vini nigri, carnium copiæ, & omniũ summatim crassi succi, ac nimis calidorum acriumq;, hydrogarorum dico, & conditorum & similium. Hæc enim si obseruentur, nõ solum lapides nondum creatos prohibent concrescere, sed etiam iam factos confringere, vel excernere idonea sunt. bibant autem oxymeli cum quodam simpliciore vrinam citante, veluti adiantho, apio, graminis decocto. A balneo ieiunus ante vinum aquam temperatam potet, ac in medio prandii frigidam superbibat, si nihil prohibet. † Vbi praui humoris copiam persentiscunt, sanguine detracto, aut purgatione vacuentur. Omnium vero præsentissimum est ad calculos arcendos secundum balneum, aquam temperatam prius bibere, quam vinũ, aut aliud alimentum assumas, ac vesicæ calculos in pueris, valentioribus emoliere præsidiis, delectu ex supra comprehensis habito. Quod si impendio excreuerint, aut ceruici vesicæ impegerint, iniectione recti syphonis, catheterismum uocant, per quassatum vtendum, aut etiã calculi incisio adhibenda, vt in parte chirurgica dicetur.

inferiori & econtra.

De inflammatione.

AT si inflammatio renes, aut vesicam exerceat, quam hæ notæ testantur, loci affecti ardor, dolorq;, cum grauitate, febricula, mentis alienatio, vomitio bilis syncerae, vrinæ reddendæ impotẽtia, & præsertim vbi vesica inflammationem experitur, sanguis statim detrahendus est, vtendumq; superfusionibus, quibus leniendi potestas est, & cataplasmatis ex ruta, anetho, fœnugræco, altheæ radice, clisteriisq; mollibus, & iniectionibus ex oleo, papauere, adipe anserino. In vesicæ affectu etiam, opii semiobolum cũ mirrha, croco, & oleo, in aluum demitti, mulsaq; potui sumi debet, ab iis abstineri quæ val-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

de vrinam citant, ac multa potio vitanda, nisi acris biliosusque humor
superet, tunc enim potui quoque liberaliori indulgendum est, ac vna vi
ce cumulatim, qui ex aliquo citra rosionem, vrinam mouente, sume
tur. Seminis lini partes duæ, amyli pars vna, cochleare ex aqua da-
tur, item cucumeris & peponis semen. Cum ardorem igneum renes
sentiunt, linamenta ex vino & oleo rosaceo, vel aqua & oleo rosa-
ceo, vel melino super accommodantur, aut ceratum ex cera & rosa
ceo, chamæmelinoque vel melino & luteis ouorum confectum cum
aceti paululo, vel polygoni succo imponatur. Postea etiam empla-
strum quod a succis diachylon dicitur, cum chamæmelino adhibea-
tur. calida autem nimium vitanda, ne puris generationem suscitent,
item quæ impendio refrigerãt. quippe ab his renes facile in scirrhum
indurescunt. Ad hæc balneis. cum inflammatio instat, abstinendum,
victus qui in febribus dari solet, & ab inflammatione arcenda no-
men aphlegmanton sortitur, vtilis est.

†Hic locus sic descriptus est in veteribus codicibus. δίδου κο-
χλεάριον μετ᾽ οἴνου κεκραμένου κυάθων β. idest, cum vini temperati
duobus cyathis.

†Locus hic integrior est in vetustis codicibus. πλήθους δὲ καὶ
κακοχυμίας συναισθανόμενοι διὰ φλεβοτομίας ἢ καθάρσεως κενού-
σθωσαν, idest, si sentiant plethoram & cacochymiam sanguine detra
cto aut purgatione vacuentur.

De abscessu & exulceratione partium per quas vrina descendit, οὐρητικάς, græci vocant.

DOLORES circa ilia oborti, horror inæqualis, & febris
inordinata, abscessum in renibus fatentur. In vesica autem præter cõ-
memorata, loci cruciatus testatur. Cæterum affectus renum, hac no-
ta deprehẽditur. si homo in sanum recumbens latus, in opposito per
cipiat dolorem ceu e sublimi rene suspenso. In quibus vtendum est
insessu ex hydrelæo, item cataplasmatis ex polline, oleo & resina,
vel erui farina, cum melle, vel cardamomo, vel columbæ stercore, cũ
ficis pinguibus. Pus autem per vrinas confarctim excretum, absces-
sum esse ruptum, & vlcus in particula ostendit. Quoniam vero etiã
sine abscessu, instrumenta per quæ vrina fertur exulcerationi patent,
vase, aut rupto, aut exeso ex materia acri vel lapide per radente, di-
stinguenda est renum exulceratio, ab ea quæ vesicã exercet, vel mea
tus quos οὐρητῆρας vocant, hoc pacto, Renibus quidem exulceratis
in lumbis dolor exercet cum grauitate & sine impedimento vrina
redditur, cui pus mixtum reperitur, carnosis particulis innatantibus.
Vesica autem exulcerationem experta, tormentum vehemens in pe
ctine imoque vẽtre mouet, vrinæ difficultas vrget, pus vbi reddita vri

na est, subsidet, squamulæ fœdi odoris, vel laminis similes insunt. furfuracea autem subsidentia vesicam scabie laborare notãt, si vero meatus vrinarii sint exulcerati, etiam puris mixtura medio quodam modo habet, & pilis similia potius in lotio feruntur, dolorq; mediam inter renem & vesicam, regionem occupat. Si autem pus aut sanguis excernatur, idq; citra vrinam, nullius particulæ ex prædictis, sed pudendorum exulceratio significatur. Itaq; cum vasa vrinæ dicata exulcerationem sentiunt, aqua mulsa bibitur, aut fœnugræci decoctum cum melle, aut cucumeris semen cum passo. Pus reddentibus per vrinam, bolus armenus datur, aut ferularum combustarum cinis, quantũ tribus digitis comprehendi potest, ex passo, item lactis potio vehementer his auxiliatur. Composita autem hæc, seminis lini, seminis cucumeris, tragachantæ, singulorum drachmæ duæ, pastilli finguntur. ALIVD. Nuces pineæ numero viginti, cucumeris domestici seminis grana quadraginta, amyli drachma. Excipiuntur heminis duabus decocti nardi apii seminis. Archigenes in epistola ad Atticum iubet, cum vrinæ difficultas vrget, papaueris albi torridi seminis detriti drachmam vnam capi, quæ decocto iunci rotundi, aut calami, aut dulcis radicis inspergatur. Dolores autem ex vlceribus contractos hoc lenit, cucumeris domestici purgati seminis grana numero triginta, nuces pineæ duodecim. amygdala amara corticibus exuta triginta quinque, croci quantum ad colorem satis est. Ieiunus quotidie assumet cum lacte, aut passo. Mitius erit si pro nucibus pineis maluæ seminis æqualem modum iniicias. Elidere autem potest (inquit) vesicæ exulcerationes etiam cyphi & antidota inde confecta. Ego vero in vetustioribus hoc vsus, nunquam aliud magis varium desideraui, chamædryos, chamæpyteos singulorum drachmæ viginti quatuor, asari, piperis albi singulorum drachmæ septem, cinnamomi drachma, optime detriti cochlearia duo ex passo cretico, porrigo si febris adsit, ex aquæ cyathis tribus, vbi vero mordax est exulceratio, etiam (amyli duobus cochlearиis) & cucumeris seminis granis quindecim adiectis, voti compos euasi. Hæc quidem ex Archigenis scriptis sunt. Item medicamenta, diaphysalidon, idest ex halicacabo, & antidotum ex syluestris maluæ semine, necnon ex tragematis confectum benefacit. Regioni inter scrotum, & anum, nec non inferiori ventri, cerata imponuntur ex œsypo lota, butyro, adipe anserino, styrace. In vesicam autem infunditur clysterio mulsa aquosissima, vel lac cum paululo mellis, vel cum cucumeris semine, vel candidus oui liquor cum pompholyge, vel dictorum medicaminum aliquo. Si vlcus pascendo serpit, pastillus ex carta iniiciendus est, aut Bithinius, & cataplasma ex

Q̃dã volũt eẽ reponẽdũ hũc locũ ex Gal. sic nuclei pinei numero viginti, thuris et amyli, nardi cuiusq; drachma, seminis apii drachmæ quinq;. Nardus apiũ aq̃. sext. ĩcoquunt. deĩde cũ horũ liquamine reliqua cõfundãtur. ex q̃bus gemini num cyathũ dant bibere.

palmulis & vuis passis cum galla, acacia, hypocistide, & alumine debet imponi.

De sanguinis renum profluuio.

RENES infirmi lotium subinde retinere nequeunt, sed patentiores redditi sanguinis nonnihil ex vena laxant, aliasque crassities remittunt. Sæpe renes etiam iuxta circuitum quemadmodum hæmorrhoides, sanguinis profluuio laborant. Inaniti vero subleuantur, in quibus nihil subito tentandum est si sanguinis cursus sistatur. At si fluxus eius perseueret, vena in cubito aperitur, ac medicamentis quæ ad sanguinis sputum, aliasque sanguinis eruptiones inscribuntur, in renibus ac vesica sanguinem fundenti, vtendum est. Maxime vero dari debet symphyti radix, & tragacanthum vino maceratum. Ad hæc poligoni & plantaginis succus, cum posca, aut amygdala amara cũ passo. Vel hoc, aluminis scissi drachma, tragacanthi drachmæ duæ, gummi oboli quinque, ex passo assumetur, item cataplasma ex ordei farina cruda cum posca & rosaceo, aut ex palmulis & pane siligineo cum acacia, vel hipocistide, in vino astringenti, vel posca decoctis obducitur. Cum vesica sanguinem fundit, etiam cucurbitulas in iliis & coxendicibus defigemus. Cæterum particula quæ sanguinem fundit, hisce notis agnoscitur, loci dolore, & quod sanguis vrinæ miscetur, aut e contrario, veluti in pure comprehensum est. Concretus in vesica sanguis inde adeo deprehenditur, quod post illum vrina subito cohibeatur, & fibræ quædam sanguineæ (vt verisimile est) aut humiditates cruentæ emanent. Datur autem potui artemisiæ decoctum, heliochrisique, vel cunilæ, vel raphani semen, vel liquor laseris, vel cirenaicus, vel apii succus, singula in aceto temperata, aut leporis coagulum aut hinnuli, aut hœdi in oximelite, aut lixiuium cum oleo, spongiaque a foris ex muria, vel lixiuio calido accommodatur. Quod si vitium his non abigitur, secatur locus inter anum & penem, quemadmodum in calculosis, ablatisque grumis commode curantur.

> Quæ morbi et in mẽbris corporis suis quisque sequitur ambitũ, quia simul cũ vniuerso virtutes quoque et morbi corporũ materia pullulante suo tẽpore in orbes eunt redeuntque ex Plotini sententia, ob idque dictum sapientum græcorũ est κύκλος ἀνθρώπινα πράγματα. itaque & motus corporis

De renum duritia.

QVAE durities in renibus contrahuntur, nullum sane dolorẽ mouent, sed videntur renes ipsi tanquam ab iliis suspendi, coxæ stupent, crura impotẽtia vacillant, vrina modica egeritur, Totus denique habitus duricie renum laborantium iis potissimum qui aqua subter cutem laborant, similis est. Hi ergo emollientur ceratis, malagmatis, frictionibus & fomentis. Ad hæc quæ vrinam cient, assumuntur, aluusque subduci clistere debet.

De diabete.

CVM poculenta, statim qualia assumpta sunt per vrinam trans

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mittuntur, diabetes vitium appellatur. Qui igitur eo sunt occupati, immodica siti conficiuntur, vnde quoq; dipsacon græci affectum nominant, qui ex retentricis sane renum facultatis impotentia contrahitur, attractricis autem maiore robore, vt totum corpus ob immodicum calorem exhauriat exugatq;. Itaq; aduersus hunc pugnantes, cibum pleniorem, quiq; difficulter confici queat, nec liquidus sit, offeremus, veluti alicam cum rosato, vel rhodomalo, vel hidromalo, vel vino non vetusto, vel alias quodam calido. Ex oleribus autẽ intibum, serim, lactucas. inter pisces erunt saxatiles, suum petunculi, vuluæ, pira mala, punica mala, & frigida potio. Item poligoni succus, heleniumq; recte ipsis propinatur ex vino nigro, palmularumq; & mirti dilutum, præcordiis & renibus obducitur polenta ex aceto & rosaceo, folia vitis cotil edonis, parietariæ, portulacæ. sudores excitandi, vomitusq; a potu frigido, omnibus quæ vrinam mouent, abstinendum. At sanguinem per initia mittere non fuerit alienum.

motũ vni uersi sequitur. motum deinde corporis motus morborũ sequũtur clandestina & occulta uirtute. & ita mutationes tẽporũ, rerũ, morborũq; in orbẽ eunt vt placet Proclo ĩ timæo et Alex. in ꝓbl.

De stillicidio vrinæ & eius difficultate.

CVM neq; inflammatio, neq; calculus, neq; aliud quippiam ex prædictis infestat, vrina autem acris est, totusq; habitus, vel etiam reliqua signa, bilem testantur, ex hac vel vrinæ difficultas, vel stillicidium contrahitur. Quare ex vsu sunt quæ hanc inalterant contemperantq;, ptisanæ cremor, pisces, balnea, victusq; idoneus, acria vitanda sunt, vinum, exercitia, ira & tarda comestio. Quod si vrinæ tenuitas, alborq; & reliqua signa frigidam fateantur intemperiem, conueniet vinum calidum, condita, tum quæ vrinam cient & medicamina & cibi. adhæc insessus calidiores. At si præter alborem, etiam crassities in vrina appareat, pituitosus humor censendus est, qui ceruicem vesicæ obstruxerit vbi vtendum est oximelite, tum iis quæ constant ex hissopo, pulegio, vel thimio, vel silphio, aqu æmulsæ incoctis, item superfusionibus calidioribus. siue autem humor crassus, siue calculus, siue grumus, vel eius generis aliquid obstruens, vrinæ transitum impediat, syphonem rectum catheterem appellaui, indere ex vsu est, nisi particulæ inflammatio prohibeat. Porro in febribus vrinæ difficultati medemur, super fuso rutaceo, vel anethino, vel veteri oleo. Si aluus astricta est, iniicietur ab inferiori parte decoctum fœnugræci, vel maluæ, vincitq; insidere ægrotantes supra comprehensos in hidrelæum, vel aliquod dictarum specierum decoctum cum oleo. Ceratum hoc magnifice proficit, syluestris maluæ radices in ficionio cum aqua modica decoctæ donec inarescant. ipsæ quidẽ proiiciuntur, succus autem oleo miscetur, rutæ quarta pars, ceræ & castorii quantum sufficit.

De vesica resoluta.

VESICAE resolutionem nunc vrinæ difficultas, nunc spontanea ipsius emisſio comitatur, vt in ipso capite de resolutione supra expositum est.

De vrinæ incontinentia.

MVSCVLVS, qui ceruicem vesicæ ambit, relaxatus, hoc mali generat. Quare pueris etiam maxima ex parte solet accidere. Communiter itaq; roborantibus potisſimum vti conuenit, vt œnelæo calido & similibus, abstinendum iis quæ valide refrigerant, calidis fouendi potius ægri, quatenus fieri potest. Etenim frigiditas veluti resolutionem repræsentat, naturaliter autem hæc opitulātur. Galli guttur combustum ieiuno bibendum in aqua tepida præbetur, vel leucanthemi flores similiter, vel leporis testiculus deralus in vinum odoratum, contra hæc vitia bibitur. †vel calamintha myrrhaq; ante cœnam propinetur, vel rutæ syluestris semen torrefactum per triduum potui exhibeatur. Cæterum pudenda eius qui hoc detinetur vitio, cimolia cum succo herbæ perdicii perunguntur.

†Huius loci hæc est lectio in ueteri, ἢ καλαμίνθην ἢ σμύρναν δὸς πιεῖν, idest, vel calamintha myrrhaq; in vino ante cœnam detur.

De iocinoris affectibus. Cap. xlvi.

IEcur pluribus vitiis opportunum est. nam imbecillitate, inflammatione, erysipelate, scirro, abſceſſu, vlceribus & obstructionibus corripitur. Primum de imbecillitate ipsius dicendum est, a qua proprie iocinorosos nominare ægrotantes cōsueuerunt. Si ergo aluus in succum quidem conuersa verum liquidiora deiiciat alimēto minus probe, aut neutiquam in iecur distributo, sic tamen vt venter a noxa sit immunis, attractricem visceris facultatem infirmari suspicio est. Si vero in eis recens caro lota esse videatur, alteratricem, tum eam quæ sanguini creando est dicata. At si ex calida intemperie sit, imbecille, recrementum alui temporis spatio fœculentius apparet, valdeque fœtidum, bilis insigniter colorata craſſaq; descendit. Iam vero etiam quando iecoris substantia cum ea colliquatur, & totum corpus consumitur & febris vrget, cibiq; fastidium, & biliosus vomitus. Cum autem frigida affligit intemperies, neq; frequens, neq; copiosa aluus est, quippe affectus longius prorogatur. & certis diebus venter cumulatius deiiciet, sed minus fœtida ceu sanguinis crasſi fæcem, vt prope atra bilis videatur. Item plures & varii deiectionum colores, frigidam notant intemperiem, in qua febris languida apparet, facies non collabitur, maior ciborum appetentia inest. Harum intemperierum

pluribus affectibus laborare iecur medici dicūt, qđ quū in eo cōficiatˀ tota prope modum sanguinis natura adiu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

alterutri ſi accedat ſiccitas, recrementa erunt ſicciora & pauciora, magiſque ægri ſitient, ſi vero humida, liquidiora & copioſiora, tum ſitis minus excruciat. At ſi inflammatio iecur infeſtat, omnibus quidem ex æquo dextra parte ſub præcordiis dolor eſt, idemque ad iugulum ſupra, ad vſque coſtas ſpurias infra peruenit. Huic dolori accedit febris acuta, tuſſis ſicca, ſitis, cibi faſtidium, ſpiritus difficultas; lingua primo rubra apparet, mox nigra, bilis euomitur, & aluus non reſpondet. Quum autem ſimilia in pleuriticis ſigna exiſtant, quo modo hos ab illis diſcernas, capite de pleuritide comprehenſum eſt. Si vero Eryſipelate iecur conflictetur, flammeus ardor gliſcit, vrunturque ægri, & marcor ſequitur, qui μαρασμὸς græcis dicitur. Priuatim vero cum caua quidem iecoris inflammationem experiuntur, nauſea adeſt, vomitus, cibi faſtidium, & flammeus ardor intenditur, anima deficit, & ſæpe membra perfrigeſcunt, vt aqua ſubter cutem transfundi inde incipiat. Rurſus ſi gibbam ipſius regionem inflammatio exerceat, præter alia ſuperius commemorata, tumor quoque manifeſtus in ſuperficie oculis & tactui conſpicuus eſt. hæc quidem validam grandemq; inflammationem teſtantur. ſin obſcura quædam fuerit, iubebimus ægro, magnam edat reſpirationem. Et ſi dextra parte præcordia dolere dicat, moderata iecoris inflammatio cenſebitur. Quod ſi oblongus inflammationis tumor, qua parte muſculi incumbunt, appareat, ſed ita vt nullum ex prædictis adſit, illos ipſos eadem inflammatione occupari noſcemus. Grauitas autem cum diſtentione, & doloris, dextra præcordiorum parte ſenſus, nullo ſubſtante tumore, nulla febri vrgente, venarum ſignatur obſtructio, qua venæ portas & concaua iocinoris perreptantes iis quæ per gibba ipſius excurrunt, committuntur. Itaque ſi in abſceſſum degenerat, inflammatio, dolor & diſtentio ipſis increſcit, rigores ſine ratione accedunt, dolenteſque iocinore, in ſiniſtrum magis latus decumbere nequeunt, rupto autem abſceſſu, vel per vrinas, vel per aluum cumulata puris ſubluuies prorumpit. At ſi tumor in ſcirrhoſam affectionem deciderit, dolores quidem remittunt. ſed tumor cum duritie eſt conſpicuus, quæ ambiunt partes extenuantur & tempore procedente difficulter poterunt diſcerni. Quippe aqua inter cutem protinus comitatur, & tota præcordia humiditate conteguntur. Itaque aduerſus calidam iecoris intemperiem, refrigerantibus, tum iis quæ viſcus mediocriter confirment, vti conſilium eſt. id autem præſtat ſeris & cichorium, interim crudum, interim coctum cum coriandro aſſumptum, item decoctum ipſius, epotum, & ſuccus non ſolum, verum & puluis ipſius mulſæ inſparſus & calidis, & frigi-

uāte uirtute cordis peripatetici dicūt ad plenā cōctionē explendā, ex uariis diuerſisq; ſanguinis elaborati qualitatibus multiplicē quoque affectuū habitū contrahit. diſtributa nanque dulcis boniq; ſanguinis portione in totū corpus, reliqui morboſi ſanguinis ſeminia morantia huc illucque cōfluentia genera

morborũ plura afferunt, ꝗ χοληδόχος uesicula quæ sanguinem prauum ex purgare nõ facile pt ipsa nãque a bilioso succo, quoad eius fieri põt, aĩal defendit. et hoc prouidit sagaciter natura, quia bilem præsertim follem morbi acuti antiquissimi medici uocarunt.

dis iocinoris vitiis opitulatur. Adhæc intybum troximum & sonchus eiusdem sunt generis. Benefacit etiam mali medici succi cyathus in aquam mulsam demissus, similiterq́ silicis succus. At si cum obstructione mediocris affligat intemperies, ea ex vino quodam tenui, & quod vrinæ mouendæ est, porriguntur. Catapotium vero quod recipiet radicis cichorii drachmas quatuor, chamæpyteos radicis drachmas quatuor trita cum melle cocto dantur ad nucis auellanæ magnitudinem, quibus aquam calidam superbibere conuenit, iam ex opio & semine alterci confecta propinantur, ipsumq́ Philonis antidotum. In quibus calor intenditur, etiam rosaceum primi meriti ipsis, vel melinum potui datur. E sui, ptisanæ cremor, vel chondri cum hydrorosato, similiter panis ex aqua, cum quadam id genus dulci potione. Et summatim cibi erunt, qui mediocriter refrigerant, non obstruunt, vinum omnino circũciditur, nisi alteram ob causam, nempe stomachi imbecillitatem, hoc requirant, tum enim ex tenuibus & iis quæ græci ὀλιγοφόρον vocant, aquosum aliquod exhibetur. Ac Erysipelas quoq́ in eum modum curabitur. Porro in frigida intemperie contrariis pugnandum est. Panis igitur recte cum vino assumitur, item brassica bis terve incocta, castaneasq́ esse confert & vuas passas tum ex gallinis quod satis est, vinumq́ bibant, sed prius ipsis eupatorium, vel asarum, vel medicamentum diapepereon propinari debet. Iam ex iis quæ prius ad cœliacos & dysentericos inscripta sunt, idonea deligi debent, cyphoides autem appellatæ compositiones, ad calidas intemperies neutiquam conueniunt. nisi modica quædam caliditas cum humiditate copiosiore oborta fuerit. ad frigidas autem optima sunt remedia, magisq́ si cum humiditate, aut iecoris obstructione euenerint. Si vero obstructio ex crassis glutinosisq́ contracta humoribus fuerit, corruda & præsertim huius semen datur, item lauri radicis cortex. eupatoriumq́ ex oxymelite, vel lupinorum amarorum decocto cum ruta & pipere. Ad hæc farina lupinorum pota, & capparis radicis partes duæ, costi pars vna cum vino, & medicamentum diabacanu ad obstructiones quas crassi viscosiq́ humores excitarunt salutariter sumitur, præterea iris & pistaciorum fructus cortexq́, marrubium insuper & amygdalæ amaræ & ex ipsis pastilli, dracunculi, ariq́ radix, agaricum, acetum scillites, oxymel, iecur lupi, aridum tritum & cochleario datum, omnibus iecoris affectibus ex vino dulci succurrit, item antidotum Theodoretum efficacissimum est remedium iecori obstructo, scirrho indurato diuq́ inflammato. Item colicis & ictericis. similiter etiam picra ex oxymelite. Cibi his dandi sunt calidiores & qui aperiundi facultatem habent, nempe porra ex oxymelite, syluestris asparagus, &

capparis, reliquaque obſonia ex condimento aliquo calefaciente, quodq; meatus reſerat, incocta. Vinum tenue ac vetus vtile. vitanda ſunt alimenta craſſi ſucci, balnea crebra, eaq; potiſſimum a cibo. Si morbus in vetuſtatem incidit, etiam venæ ſectio purgatioq; adhibenda, ſi nihil prohibet. Cum autem iecur inflammationem experitur. ſanguis ex cubito dextro intrepide mittendus eſt, & copioſus ſi vires ſufficient. Extrinſecus farina hordeacea & fœnugræci, & ſemine lini cum palmulis, vel malis cotoniis, meliloti flore, abſynthio chamæmelino obducetur. Illud autem in ſumma præcipiendũ eſt, vt aſtringentia emollientibus ſemper admiſceantur. Epithemata vero iniici debent tum quod ad Nileum authorem refertur, tum quod a grato odore euodes dicitur item Philagrianum & Apollophanis necnon ex melilotis confectum. denicq; quod coptum appellatur. Porro ad maximas inflammationes hoc valde experiẽtia comprobatum eſt, abſynthii comæ nardi gallicæ aſari croci ſingulorum vncia iridis myrrhæ ſtyracis bdellii ammoniaci ſuffiminis quod thymiama appellant ſingulorum vnciæ duæ medullæ vitulinæ vnciæ quatuor, cerati lentiſcini libræ quatuor. Adhæc oxymel ipſis dandũ eſt ſimpliciaq; auxilia nempe aſarum, nardus, gallica, vel indica, iuncuſq; odoratus rotundus petroſelinum. Aluus irritanda eſt vrticæ uel mercurialis coctorum eſu. In declinatione morbi epithymum & polypodium ex mulſa porriguntur aluuſq; inaniri poſtulat per clyſterem initio quidem ex aqua mulſa cum ſale vel nitro. facta autem inclinatione miſcetur hyſſopum vel origanum uel cnicum uel centaureum & cucurbita ſylueſtris. Summatim uero caua iecoris pars per aluum, gibba per urinas expurgatur. Alimentum his dabitur cremor ptiſanæ in quo apium decoctum ſit. At inflammationis quæ Eryſipelatis naturam referat, curationem ſuperius ſumus executi. Abſceſſu autem facto ruptura adiuuanda cataplaſmate triſpermo cum reſina manna pice radicibus altheæ columbæ fimo, caprillo ſtercore, præbibitur autem ius decoctorum ad tertias polii & fumariæ quæ in ordeo naſcitur, item decoctũ thlaſpis uel cicorii & chamædryos radicis bibant. uomicaq; abſceſſus facta mulſa conuenit & quæ in renibus exulceratis commemorata ſunt. Extrinſecus imponitur medicamentum Mnaſei, reliquaq; emollientia. Item Iceſion, uel quod ſalicibus conſtat. Si uero iecur ſcirrho induratum fuerit parum in medicina ſpei eſt, affectu in aquam ſubter cutem tranſeunte. Attamen emollientibus admiſcenda ſunt ammoniacum bdellium medullæ adipes & quæ his ſimilem potentiam obtinent. Potiones expediunt, quæ anguſtias uiſceris recludunt abſterguntq;. Huiuſmodi ſunt quæ urinam citant & calculos confringunt. Adhæc quæ nuper ad iecо-

nardi celticæ

vrtica et mercurialis ἀκαλύφη λινόζωστις.

apium σέλινον

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ris obstructionem dicta nobis sunt, alimento nimirum decenter adhibito.

De malo corporis habitu, qui Cachexia dicitur. Cap. xlvii.

PRincipia hydropicorum affectuum vocare nostri malum corporis habitum, Græci καχεξίαν consueuerunt. Auxiliũ est, nisi aliquid impedit, in sanguinis detractione, quæ particulatim ac per vices adhibita ad tertium quartumve diem producitur. Sed vacuandi sunt potissimum, qui hæmorrhoidibus, aut menstruis non respondentibus in morbum inciderunt, quemadmodum iis qui copia vitiosorum humorum laborant, vacuatio sanguinis per venam vitanda est, purgandi autem sunt ex hiera, dia colocynthidos. victus erit tenuis, & desiccans. Aquarum naturalium vsus adhibebitur, primum aluminosarum, nitrosarumque magis, mox sulfurosarum, pluribus diebus interpositis aliud balneum accommodabitur, varioque exercitationis generi credentur ægrotantes, maxime autem ei quod per medicos aliptas, idest reunctores administratur. postea veratrum assument. mirifice quoque iuuat ipsos & absynthii potio, & cottabismi, & dropaces. Si affectus in hydropem deciderit, aquæ subtercutem curationi subiicietur, quemadmodum exponemus.

veratrũ ἐλλέβορος

De aqua inter cutem. Cap. xlviii.

CVm iecur vehementer perfrixerit, interim sane primario aut inflammatione, aut scirrho, aut alio implicitum vitio, interim lege consortii quod cum aliis partibus habet sanguinis elaboratio nõ succedit, ac vitium aquæ intercutis quod hydrops græce dicitur, inde contrahitur, in quo nonnunquam spiritus copia cum humidi momento intra membranam, quæ peritonæos appellatur, & intestina colligitur, vt abdomen percussum tympani modo crepitum elidat, qua ratione etiam tympanias nuncupatur, qui stomachi, alui, & coli inflationibus, febribusque longis superuenit. nonnunquam vero ex duritie peritonæi, aut vuluæ in mulieribus, aut ex scirrho generatur. Aliquando contra humorum abundantia cum paucissimo spiritu, in eisdem regionibus collecta, tanquam in vtre quodam conseruatur. vnde malũ, ascites nominatur hydrops, & ipse ex causis quas comprehendimus, contractus. Plurima vero ex parte, ex duritia & scirrho lienis, & iocinoris longisque intestinorum profluuiis, in quibus fit vt venter quidem intumescat, reliquum autem corpus quod alimentum non sentiat, consumatur. Nonnunquam etiam in tota corporis mole frigidior pituitosiorque sanguis continetur, qualis partim a iecore descendit, partim ex tota carne corporis veluti in aquã resoluta emanat, adeo vt corpus albido, & pituitæ colore emortui

instar appareat, vocaturque hydrops leucophlegmatias hyposarcidios, vel anasarca. Quem lentæ febres, malus stomachi habitus, hæmorrhoides diu suppressæ fluxus muliebris, spiritus difficultas, vigiliæ sine ratione oborientes, causæq; his consimiles mouerunt. Curatio igitur communis ab euacuatione incipit. Verum ascites & tympanias appellatus medicamenta requirit quæ aquam educant. Cui autem anasarca nomen est, sanguinis detractione succurrimus, maxime si affectus origo ex hæmorrhoidibus, aut menstruis suppressis existit, nisi prius cum malo habitu premebantur sanguinem emiserint. Et hic igitur vt in iis qui malam corporis habitudinem sortiti sunt, per vices tentanda est uacuatio. Deinde stercus bouis gregarii aridum exacte tritum, coctumq; in posca, vel oxymelite, sulfurisque pars quarta superinspersa, toti uentris capacitati iniiciatur, uel stercora caprilla in pueri urina ad sordium spissitudinem macerata, applicato, per uentrem summe ipsos purgat. Item cataplasmatis utendum ex fermento, ficis pinguibus, calce, nitro, iride, cardamomo, sulfure uiuo, ammoniaco, baccis lauri, uua taminia, columbarum ruralium fimo, uel omnibus, uel quibusdam ex his cum oxymelite. Post quæ epithema spongium appellatum ex caprillo stercore mirifice humiditatem uacuat, tum per latentes meatus, tum per aluum. Insequentibus diebus emplastra perficcantia imponuntur, tum dia iteon, idest, quod ex salicibus est, tum quod icesium dicitur, uel quod Cureo ascribitur, uel diadaphnidon quod ex baccis lauri factum est, uel polyarchium, uel epithema diaspermaton ex seminibus præparatum. Atque hoc indubie mirificos præstat effectus, quod sequitur. quippe humores ex alto eripit, lapidis pyritis, sulfuris uiui, guttæ ammoniaci, singulorum drachmæ duodecim, cumini drachmæ sedecim, nitri drachmæ duodecim. Excipiuntur cera modica, & terebinthina, pelliq; illita, toti uentri imponuntur. Ius radicis sambuci decoctæ in uino potui datur, uel cucumer sylvestris uino austero maceratus per triduum, cyatho uno propinatur. Accessio autem fit quotidie usque ad cyathos tres. Hoc quod subiungitur, uaria constat mistura, balsami, nardi, casiæ, cumini, dulcis radiculæ, hyperici, iunci rotundi, asari, dauci, amomi, myrrhæ, petroselini, calami aromatici, piperis, seselis, spondylii pares portiones, faciunt autem bene etiam singula per se, & omnia quæ urinæ ciendæ sunt, similem facultatem obtinent. Cæterum scilla tosta, cum melle trita & linctus modo exhibita, sine grauitate urinam mouet, coqui autem possit etiam in aqua, iis qui bibere uelint. Iam hoc quod sequitur præcipue bonum est, interioris scillæ libræ duæ, in uini austeri sextariis tribus adusque tertias incocta porrigito ex uino quo-

ἀνασάρκα, κα τυμπανίτης ἀσκίτης.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tidie, orsus a mystro usque ad unciam. Istud urinam optime prouocat, quod recipit aluminis liquidi circa fabæ magnitudinem, ubi aqua dissolueris, linteoque percolaueris, ad tres dies propinato uel uno interposito. Conuenit etiam his picra ex oxymelite. Adhæc Theodoretus, & ex amaris amygdalis pastillus. Plura uero aquam educunt sed hæc usus comprobauit gnidia grana quadraginta aut quinquaginta uel lathyrides uiginti aut triginta uel euphorbii siliquæ quinque aut septem uel squamæ æris drachmæ duæ aut tres cum micis panis exceptæ ac in orbiculos digestæ uel sambuci radicis corticis succus epotus cum condito uel chameleæ foliorum, æris combusti, anisi singulorum par modus. datur in aqua per initia quidē drachma una, diebus aliquot interpositis etiam duæ & plures. Atque insequentia mirifica sunt catapotia aloes euphorbii cocci gnidii singulorum uncia rhei semuncia excipiuntur succo, brassicæ finguntur que catapotia dantur siliquæ septem aut nouem. Antidotum ex gariophilo aquā mirabiliter elicit iam uinum quod aquæ educendæ est dare tentabimus. Est autem hoc præstantissimum scillæ unciæ tres seminis apii capparis radicis corticis, piperis singulorum drachmæ quatuor cocci gnidii decorticati drachma phylli drachma malabathri galbuli duo uini optimi heminæ duodecim mellis crudi libræ sex. Contusa cribataque uino perfunduntur scilla simul leuigatur. dantur cyathi tres, post humoris euacuationem etiam theriaca utendum est & stercoris bubuli cochlear ex uino potum quotidie strenue auxiliatur. item clysteres adhibendi acres nisi uenter sua sponte humescat, tunc enim exiccare ipsum magis cōuenit. Porro in mulieri bus quas aqua subter cutem male habet etiam pessus hic utilis est. Anisi cardomomi cumini nitri aristolochiæ fœnu græci pulegii ficuum interioris pares portiones susino excepta mulieribus subiiciuntur. Secundum hæc aquis naturalibus uti continenter expedit ad hæc in arena con tecti desudent & aliis autem lauacris abstinebunt. Quod si uero interim lauent etiam utentur in lauacro nitro, sale, sinapi, calce, & persimilibus inspersis. Hæc sane uel citra lauationem utilia sunt aridaque cum oleo uentri adfricata. At si id uitium est cui anasarca nomen est reliquas partes exerceri quatenus licet oportet & siccas ad solem perfricari. Reliqua uictus ratio siccior assumetur. Cibus itaque erit salsamentum sinapi & allia ex auibus syluestres & siccæ magis. Inter olera asparagus, bisacutum, porrum sinapi caucalis reliquaque syluestria. Obsoniis miscebitur sal theriacus, uel iamblichus uinum uetus tenue, ad urinam mouendam efficax ebibetur. Sin autem facultas datur, ex marina confectum, omnis potio liberalis uitanda est, aquæ in totum. Quod si cum febri aqua subter cutem inuadat, calidioribus, acrioribusque

acrioribusq; cibis & auxiliis abstinendum, mixtim vero his vtendũ, ita vt ei quod magis vrget, occurramus, si uero id morbi genus est quo ventre sonitu ædit, Timpanias vocat, purgãtia, & quæ vniuersum corpus, emaciãt colliquãtq; relegẽda sunt, ita ex iis quæ vrinam mouent efficaciora. Illis autem quæ extenuare & discutere spiritus possunt, intrinsecus, tum a foris vtendum est. aut cucurbitulæ leues crebro toti uentri suffigentur. Sin id uitii male habet, in quo veluti in vtrem aqua contrahitur ascites uocatur, nisi prædictis cesserit remediis, ad perforationem ueniendum est quæ παρακέντησις dicitur, quo d nulli alii aquæ subter cutem generi conuenit.

De Liene. Cap. xlix.

CVM lien melancholicũ humorem, qui veluti limus sanguinis existit, a iocinore trahere soleat, si quidem facultas, atractrix infirma fuerit, meatusue obstructus per quem prius trahebatur, niger icterus constituitur, sanguine impuro per totum corpus dispersc. At si lienem grauitas, & distentio, vel etiam dolor exerceat, obstructio indicatur, si nihil horum euenerit, attrahendi potẽtiæ imbecillitas. Quin etiam si atræ bilis vomitus sine febre alia ve malignitate oboritur, retenticem lienis vim laborare iudicium est. Expultricis imbecillitas cibum fastidium efferet, dum non amplius melancholicũ excrementum, ab liene ad uentriculi ostium defertur, appetentiamq; excitat sed in ipso liene obstruitur, primum sane inflammatio huius, cuius notæ sunt, feruor, & distentio, excitatur. quæ paulopost in scirrhum degenerat, sic ut feruor quidem dolorq; finierit, tumor autẽ & duritia maneat, Hoc pressis uitio, os fœtet, gingiuæ exeduntur, vlcera in cruribus cicatricem non recipiunt, ob quæ simul affecto iocinore cutem subeuntes aquæ colliguntur, sicut comprehensum est. Itaque intemperies ipsius eandem cum iocinore curationem postulat. si adest inflammatio, sanguis a cubito sinisteriore, vel ab extrema manu dimittendus est eo quod reuulsio longioribus interuallis fieri debeat, vel etiam propter naturalem quandam cognationem, deinde cataplasma inducendum ex quæ citra euidentem calorem extenuant, admixtis quibusdam etiam nunc astringentibus, videtur autem hanc facultatem habere suapte natura, qui uocatur flos salis. Porro est & hoc cataplasma mirificum, fœnugræci triens. farinæ hordeaciæ, nasturcii, singulorum vncia, ficuum pinguium libra, verbenacæ herbæ aridæ uncia, ficus aceto quam acerrimo macerantur. Deinde cum aliis prius contusis incoquuntur, postea iterum coquuntur. Vel stercus caprillum cum cruda ordei farina coctum

morbus regius. melas ἴκτερος

quia natura quoq; bilioso & melancholico succo ad suscitandã uentriculi facultatem ut cibum expetat utitur, sæpe. n. amat eadẽ re ad duo opera fungẽda uti.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ad alterum principale τῶ ἔγγω ad alterũ uero ἐκ παρόδου.

ex posca inducitur, adhibeto, si placet, & salis florem, fouendo aũt prius cyprino cum aceti momento, malagmatis vtitor primum simplicioribus, quale est hoc. Ceræ sesquilibra, cẽtaurii libra, nitri triẽs, terebinthinæ, seminis uiticis, capparis radicis corticis, singulorum quincunx. Coctis quæ liquari possunt, arida insparguntur. iã quod ad Nileum autorem refertur præstantissimũ est. Verum vbi inflammatio in scirrhum denegerat, valẽtioribus uti conuenit, vt etiã cutis summa exculceretur, quale est quod ex fimo caprillo constat, & citrinum. huc accedunt Macherionis, Curei, item ex baccis lauri cõfectum, & ex salicibus. Quod subsequitur, etiã ipse expertus sum, auripigmenti vnciæ duæ, sandarachæ vnciæ duæ, ceræ libra. terebintinæ libra, picis aridæ tantundem, galbani vncia, opopanacis vncia, capparis radicis corticis, glandis vnguentariæ, singulorum vnciæ quatuor, lachrymæ ammoniaci scrupula sex, nardini, vel cyprini vnciæ quinque. Ammoniacum etiã cum aceto applicatum, lieni sæpe profuit, item potum scrupulis tribus quaternisve cũ vno castorei, si priusquam lauacrum descendant, ficum siccatam comederint, sputoq; eam reddiderint, vel ammoniaci pars vna, castorii tantundem, datur drachma. hæc etiam ad induratos scirrhos, proficiunt, quemadmodum capparis quoq; cortex ex aceto contritus, applicatusq;. Idẽ bibitus aceto, vel oxymelite, crassos, glutinososq; humores vacuat, interim sanguinem. Iam salicis cortex, cõsimiliter iniungitur, & cinis ex officina fabrili cum cruda ordei farina ex oxymelite inductus. Item centaurei succus a foris impositus, epotusq; & lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere potu assumptum, nec non farina ipsorum obducta, & aqua in qua candens ferrum subinde extinctum est, febricitãtibus per se data cyathis tribus. febri carentibus autem cum vino & aceti cyatho vno, vel rumicis syluestris radicis cum scilla tres oboli, vel chamædryos, vel serpilli acetabulum totũ cum oxymelite, vel anagallidis, quæ cœruleum florem obtinet, duo oboli cum posca bibuntur, vel acetum scillites, vel oxymel. Cõposita autem hæc, panacis radicis, guttæ ammoniaci, capparis radicis corticis, herbæ lanariæ, scillæ tostæ medulæ æquales portiones, exhibentur drachmæ vnius pondere. benefacit etiam suspiriosis, & hydropicis. ALIVD. Myricæ fructus drachmæ quatuor, piperis tantũdem, spicæ nardi drachmæ duæ, suffiminis ammoniaci totidem. Teruntur aceto scillino, instar drachmæ vnius dantur ex oxymelite.

Ad lienem scirrho induratum.

CICLAMINI drachmæ viginti, brioniæ drachmæ tres, dictamni drachmæ duæ, scillæ tostæ drachmæ octo herbæ la-

nariæ drachmæ sex, capparis radicis drachmæ sex. pastillus triobolaris ex oxymelite porrigitur, & qui ex æruca præparatur, non inidoneus est, cibus competit tenuis, acris, siccus, potio paucissima, adhibendæ exercitationes frictionesq;, & sinapismi, interim etiam cucurbitulæ cum scarificatu defigendæ.

De morbo regio, qui icteros Græce dicitur.

Regius morbus, quem Græce icteron appellant, bilis est per totum corpus suffusio, modo atræ, de qua in lienosis a me dictũ est, modo flauæ. Differentiis constat numerosis, quarum causæ & notæ hæ sunt. Si enim febricitante ægro repente superueniens febrim finierit, crisim testatur, materia ex alto foras prorũpente, contractum. Medicina non indiget, vt quod balneis & moderata frictione subito discutiatur. Si autem cum febri & biliosis deiectionibus inuadat, & præcordiorum dextra parte grauitas adsit, feruens iocinoris inflammatio significatur, cuius vi sanguis in bilem mutatus, per vniuersum corpus defertur. Sin autẽ feruor citra grauitatem in ipso substet, ex sola iecoris calida intemperie, vitium gignitur. Si absque febri alba deiiciantur, vesicæ fellis malum ostenditur, vel ipsius meatuum, si grauitas quidem præcordiorũ dextram partem premat, obstructorum. sin autem citra illam facultate imbecillium, vel attractrice, eius qui humorem ex iocinore eliciat, vel expultrice, illius qui ad intestina eundem protrudat. Quippe sanguis biliosus non expurgatus, in totum corpus diffunditur quemadmodum in nigro arquato fieri dicebamus, statim vero his etiam vrinæ biliosissimæ affatim excernuntur. Cæterum fit etiam arquatus, ex intemperie calida solidarum partium, dum id quod ratione alimenti, ipsis offertur, in bilem transmutant, quemadmodum in aquæ subter cutem genere, cui nomen anasarca, in pituitosam humiditatem est mutatio. Verum talis arquatus dignoscitur hac nota, quod non subito, ac vna vice, sed paulatim procreetur, sic vt nullum ex commemoratis adsit. Iam vero noxii medicamenti potus, & virus extrinsecus a venenato animali illatum, regium morbum parit. Itaque calidæ iecoris intemperiei, & inflammationis viriumq; imbecillitatis, curationem supra sumus persecuti, vbi de ipso agebatur, quam etiam integram huc transferre oportet, ne eadem mihi sint repetenda. At si meatus conceptaculi fellis vtriq; sint obstructi, vel alter duntaxat, venam in cubito dextro ipsis diuidi consilium est. Nonnulli vero, tum his, tum illis qui ex iecore inflammato, arqua-

ab aue is morbus appellatᷓ Græce.

hoc inde est, ꝙ natura in corpore quoque alendo mutatᷓ in aliũ humorẽ, vt aliquod magisq̃ nullum porrigat aĩãti alimẽtũ. biliosus ãt humor quia superat in corpore ac dominatur, sui qualitate totũ sanguinem fermentat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

calamintha quoq; cu uino sumpta sanat hoc morbo laborantẽ excõ. Nic.

tum contraxerunt, venam propter minimum detræ manus digitum, incidunt. Cataplasmatis quæ inflammationem arcent utendum est, & purgatione ex hiera, cen non clysteres idonei sunt, potui recte datur arquaticis, ius apii, vel adianthi, vel rumicis, vel serpilli decoctorum ad tertias, uel absynthium potioni inspergitur. Præclare faciunt raphani succi cyathi duo, cum vini cyatho vno poti. Et cichorei succi cyathi bini, vel terni per se aut cum vino poti. Sed qui iecoris inflammationi arquatum ferunt acceptum, mulsum bibent, vel decoctum tenuis aristolochiæ, vel hyperici, uel adianthi, vel herbæ lanariæ, vel erythrodani similiter, vel cornus ceruini scobis drachma cum vino, vel pastinaci syluestris decoctũ in uino, vt tertia pars supersit, vel sulphuris viui drachma in ouis sorbetur. Hæc etiam propter obstructionem arquato laborantibus ualde auxiliantur, seminis autem atriplicis scrupuli octo, cum chrysattico, aut alio passo in solii ingressu poti, uacuationem magnam præstant. Recte etiam picra datur, & sicca, & ex oxymelite, & Theodoretus. Iam ex amaris amygdalis pastillus datur, & cinamomi quantum tribus digitis comprehendi potest, in mulsi cyatho vno, vel aqua temperata, uel myrrhæ ad fabæ magnitudinem cum piperis granis quinque, tantundemque cinamomi. Qui vero ex calida solidarum partium intemperie in arquatum inciderunt, molli frictione, exercitiis moderatis, vnctione & balneis tractandi sunt, cibo humido & mediocriter refrigerante cremore ptisanæ, intybo, seri, cichoreo, piscibusque, vino tenui aquoso. Qui ex lethali potione, aut ex virulentorum animalium morsibus in hunc affectum sunt prolapsi, de iis qninto volumine tractabitur. Porro si bilis in oculos faciemque se receperit, elaterii instar erui cum lacte muliebri naribus in balneo instillato, & statim in solium descendant, cauentes ne caput immergatur. Post balneum victu recreatis, rursus medicamentum errhinon in sole, naribus infundito. Bene facit etiam cyclamini succus, porri, et nigellæ. Acetum vero accerrimum naribus attrahat in solio desidens, contineatq; etiam pressis naribus paulisper, & mirifice uacuabitur.

De vmbilico prominente. Cap. li.

hũc quoq; ꝓmi nere tm̃ dicũt et nõ cadere quẽ-

CAusam vmbilici prominentis, & quomodo id vitii manu curetur, in parte chirurgica docebimus. Quoniam vero nonnulli etiam medicamentis in naturalem statum redierunt, ipsa hoc loco dicemus. Aluminis scissilis drachmæ quinque, flocium uini dracmæ octo, rosacei decem, gallæ immaturæ dracmæ duæ. Vino diluta, & in mellis spissitudinem redacta loco affecto inducuntur. Extrinsecus spongia posca madens superiniicitur, & fasciola deligatur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ALIVD. Fabæ fresæ, corticum gallæ, balaustii pares portiones, coquuntur in aqua, vbi dissoluta fuerint, tritaq; diligenter, spongia, vt prædictum est, imponuntur. ALIVD. Plumbi scobis drachmæ sedecim, cicutæ, mannæ, cerussæ, hypocistidis succi, singulorū drachma, vino dissolutis in modum prædictum vtitor.

admodū quoque vterū fœmineū prominere Arist. dicit. cadere vero negat.

Quomodo impuberes imberbesq; diu maneant, & particulæ naturales testesq; conseruentur, ibidem etiam psilothra numerantur. Cap. lii.

CImoliæ cretæ, & cerussæ æquales partes, alterci succo excipiūtur vt sordium spissitudo fiat, deinde oleo lentiscino quantum sufficit adiecto contundito, ac vtitor. ALIVD. Cicutæ succum, solani, alterci, lupini foliorum tenerrimorum, psillii æqualem modum. vbi contriueris, vtitor, sed locum prius abstergito abluitoq;. Oportet autem pridie quam vsurpare velis, aquam bibere. Medicametum pilis abolendis dicatum, psilotrum appellatum. Asellorum domesticorum, qui tacti conduplicant sese in orbem, pilulæ rotundissimæ similem, græci κατοικιδίους ὀνίσκους vocant, drachmæ duæ, sandarachæ drachmæ quatuor, calcis drachmæ octo, aceti veteris cyathus. Lixiuiæ e ficu tantundem, coquito in fictili, ac in balneo vtitor. ALIVD. Calcis viuæ partibus duabus auripigmenti totidem terræ cimoliæ parte vna, in aqua coctis quemadmodum explicitū est vtitor. ALIVD. Simplex odorisq; expers, calcis viuæ vtriusque sextarium, sandarachæ vnciam. Coquito vt dictum est, & vtitor. Porro quæ pilos adimant, in ocularijs exposita sunt.

De ramicum generibus. Cap. liii.

CVm intestina peritonæo rupto deuoluuntur, operosa nimium est curatio. cum vero ob raritatem illius descendunt, facilior sanandi ratio est. Ac huic malo pueri potius, vtpote humidioris naturæ, sunt opportuni, multiq; adeo citra manus operam medicaminibus impositis, & conuenienti deligatura persanati sunt. Vtendum vero est remedijs infra comprehensis, vbi hoc solum addiderimus, affectus solo loco differre. Quando nanq; intestinum etiam num supra in inguinibus iacet, nostri inguinis ramicem græci, βουβονοκήλην vocant. Cum in scrotum iam infra delapsum est intestinorum ramex, græce ἐντεροκήλη dicitur. Malicorii igitur drachmæ decem, gallæ immaturæ drachmæ quinque, in vini austeri cyathis tribus incoctæ, & leuigatæ imponantur, intestino prius confricato, & aqua frigida superfusa, decimo die soluuntur, sed ita vt æger in lecto maneat diebus triginta, bibatq; cupressi decoctum cum vino, vel eius globulorum tres obolos, ex diluta vini potione. hoc medicamentum auxiliatur pueris.

ob id quoque pueri impotes sunt noctu vel interdiu etiā vrinæ continēdæ, q ex nimio humore remittitur retētrix facultas.

neqꝫ obstat illud calidum plurimũ innatum pueri habent.

Aliud glutinatorium.

SIMPHITI radicis, marrubii succi, amygdalarum amararũ, gummi, pares portiones. ALIVD. Terebinthinæ sescuncia, ceræ, thuris, myrrhæ, ichthyocollæ, cochlearum cum suis testis, singulorũ vncia, ichthyocolla in aceto diebus tribus ante macerat. ALIVD. Cupressi galbulorum vncia, gallæ tantundem, malicorii semuncia, taurocollæ vnciæ tres, mannæ thuris, semuncia, symphyti tãtundem, cochlearum cum testis vncia. Galbuli & malicorium vino astringenti diu incoquuntur. Et cum reliquis leuigatis excepta, in vsum accommodato. ALIVD. Aloes, malicorii, thuris, hypocistidis succi, glutini fabrilis, picis, bituminis, singulorum sescuncia, vini dulcis quod sufficit. ALIVD magis varium, facit etiam adultis cum morbus vetustatem nondum senserit, chrysocollæ, taurocollæ, sarcocollæ, ichthyocollæ, lapidis Gagatis, lapidis hæmatitis, rhus syriaci, & coriarii, acaciæ singulorum sescuncia; lapidis pyritis ignem non experti, magnetis cœrulei coloris, aluminis scissi, mannæ thuris, singulorum vncia, picis brutiæ vnciæ quinqꝫ, cochlearum cum testis vncia, argenti recrementi quod helcysma dicitur, vnciæ quatuor, gallæ, squamæ stomomatis, æris singulorum vncia, bituminis vnciæ sex, Myrsinati quod satis est. Vino astringente arida excipiuntur, Medicamento tam spisso vt digitos non coinquinet, vtitor. Quod si iacere non sustineant, triangula ipsos fascia crassiore, quæqꝫ intestina possit constringere, tuto deligabis. A cibis instantibus abstinendum, vino copiosiore, crebris balneis, valido motu, nempe cursu, saltu, clamore, & id genus aliis.

malicorium σίδιον.

à sanis quoque hæc immodica vitanda, vel mediocriter vtenda. cursus tamẽ saltusqꝫ damnat Gal. nihilominus milites homines cursu ac palestra

Ad aquosum ramicem qui hydrocele dicitur, vt humor collectus euacuetur.

PIPERIS grana centum, lauri baccæ octoginta, nitri drachmæ viginti, ceræ drachmæ quadraginta, olei heminæ dimidio exceptis vtitor. ALIVD præstantissimum. Lapidis asii floris drachmæ sex, vuæ passæ acinis vacuæ drachmæ duæ. cumini æthiopici drachmæ octo, nitri rubri tantundem. Trita imponito, fouens vespe ri & mane, quidam vero adiiciunt etiam sulfuris drachmas octo. ALIVD. Calcem viuam balnei sordibus exceptam cum cerato impones, & paululum nitri calci miscebis. ALIVD. Radicis brassicæ crematæ cinis adipe suillo veteri liquefacto exceptus inducitur, per triduum soluitur. †Ne autem humoris magna fiat colluuies, hoc vtere malagmate, Ceræ libris duabus & semisse, picis triente, guttæ ammoniaci triente, aluminis liquidi sescuncia. Proficit etiã medicamentum diægiron hoc est ex populo nigra & reliqua extrahentia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

†Antiquus codex, πρὸς δὲ τὸ μὴ πάλιν συλλογὴν ὑγροῦ γενέσθαι, Ne autem rursus humor colligatur.

De inflammatione testiculi scrotiq; & aliis ipsorum affectibus. Cap. liiii.

SCroti inflammatio hisce agnoscetur notis. locus primo cõtactu indolescit, feruor, durities que intensa apparent. Testiculo autem inflammationem sentiente non ex leui tactu dolent affecti, sed innixis validius digitis rubor & durities ipsius per summa minor extare videtur, impressis autem digitis durities in alto occurrit, & febris nonnunquam oritur. Itaq; testiculorum inflammationibus proprie conuenit sanguis ex talo dimissus, communiter autem omnibus cataplasmata & cerata. Imponi igitur debent ex lomento diluta vini mixtione cocto cum vuis passis pinguibus acinorum expertibus cumini, vel hastulæ regiæ radix incocta, contritaq; miscetur tenuissimæ parti polentæ æquali, vice cataplasmatis adhibetur vel lini semen ex diluto vino, vel fœnugræcum ex mulsa, vel lilii radix ex mulsa aut recentibus vini floribus cum polentæ polline. Vel senecion, & coriandrum viride cum vuis passis quibus acini sunt exempti. Sin multus infestat ardor, foliis alterci cum triticea farina, aut cicerum obducuntur. vel arundinis foliis, vel cucurbita cruda. Si vetustior est morbus cum duritie, cucumeris syluestris radix in mulsa cocta, leuigataq; cum lolii farina admouetur. Item hoc efficax est auxilium, vuarum passarum quibus acini sint exempti, vnciæ quinq;, cicerum subferuefactorum sescuncia, cumini vncia, sulfuris vnciæ nouem, nitri vncia, resinæ vnciæ tres & semissis. contrita omnia cum melle in cataplasmatis formam digerens, vtitor. cerata autem hæc sunt, olei cyathus, colophoniæ vnciæ sex, plumbaginis, cumini, vuarum passarum, lomenti singulorum triens, ceræ sextans. Plumbago cum oleo adusq; aliquantulam spissitudinem incoquitur. deinde cera resinaq; inditur. Sublata ab igne semifrigida, vuis passis contritis, farinisq; superfundito. ALIVD. Olei anethini & rosacei, ceræ, resinæ piceæ, singulorum quincunx, cumini vnciæ duæ & semissis, stercoris asinini sescuncia. cuminum teritur cum stercore asinino, ceratumq; refrigeratum miscetur vnaq; leuigatur, deinde in panniculũ illitum admouetur, lana superaccommodata. olei omphacini, vel butyri, vel resinæ æquali modo vtitor. Quod si a sudoribus vlcera in scroto excitentur, gallam detritam, vel alumen inspargito, pingui aut hircino felli & perungito. Porro ad testes aphtæ vlcere pressos, terram cimoliam cum aqua prius illitam, finito siccescere, calidaque aqua abstergito, myrthum siccam, & smyrnii paulum in puluerem redactum applicato. Si caro in testiculis excreuerit,

exercẽdos pci pit Flau. Veg. & Polyb. more spartanorũ, apud quos uirgines quoque cursib. exercebantur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cinis sarmentaceus nitro & aqua maceratus curat inductus. Pruritu scrotum irritante, nitrum, pedicularia, Græci staphisagriam appellãt, alumen liquidum, aceto cõtritum, rosaceoq;, illinitur in balneo. Vbi laueris, candidus oui liquor cum melle parti inungetur.

De seminis profluuio & veneris insomniis. Cap. lv.

SEminis profluuium quod græce γονόῤῥοια appellatur, est inuita ac præter voluntatem excretio, quæ continue naturalibus non intensis, ex retẽtricis naturæ facultatis imbecillitate prouenit, in qua ex vsu est conquiescere, lumbos pubemq; hapso ex vino & melino vel œnanthino contegentes, mox cataplasmatis obducere ex palmulis malis cotoneis, œnante, acacia, hypocistide, rhu, & similibus. Insidere oportet lentisci, rubi, & id genus aliorum in vino decoctionibus, vel etiam, aquis cibisq; vti siccantibus, post prima morbi tempora ad exercitatoriam rationem deducere, qua totum corpus, partesq; affectæ confirmentur. Cæterum quomodo seminis paretur fœcunditas, libro primo, vbi de sanitate tuenda agitur, abunde tractauimus. Vbi etiam illorum qui venerem exercere nequeunt, scripta est curatio, item quæ ad veneris insomnia proficiant. porro iuuabit geniturae profluuio laborantes, & lectus frigidior, & dextri lateris, uel sinistri incubitus, item medicamenta frigida lumbis substrata, qualia sunt coriandrum, cicuta, cerussa, portulaca, omnia vero ex aceto.

De satyriasi. Cap. lvi.

SAtyriasis est naturalium palpitatio, quæ cuidam seminis vasculorum inflammatoriæ affectioni cum intentione superuenit. Hæc palpitatio nisi finiatur, in seminariorum vasorum resolutionem, aut conuulsionem delabi consueuit, ac qui conuulsi fuerint, celeriter intereunt. obeuntes autem ventre inflantur, & frigidum sudorem emittunt ac mulieribus quoq; sed raro hoc mali accidit. sanguinem igitur protinus dimittere conuenit, victu vti tenui, & abstemio, eumq; assumere quotidie, valenter nunquam sed paulatim. Laudatissimum igitur est remedium, beta, malua & mercurialis momentum, & ius esculentum cochlearum, nil mali fuerit etiam ex simplicib. clysterem ab inferiore parte inicere. Quæ vero vrinam mouent, medicinæ cauendæ sunt, lumbis refrigerantia quoq; admouere oportet, vt solani succum, aut portulacæ, aut alterci, aut cicutæ. Necesse vero est, colem & inter anum, scrotumq; locum refrigerantium, quibus leniendi vis inest, aliquo demulcere, nempe argenti spuma cimolia creta, cerussa, aceto dilutis, aut aqua, aut vino dulci, aut sapa. supino cubitu conquiescere nociuum est. Rursus confert bibere nymphææ radicem, iridem, & adiantum. Rutæ venæ vero succi potus profuerit, & seminis profluuio laboranti, & cui naturalia sunt arrecta. Cibus datur frumẽ

meditationes
quoque
Veneræ ὀνει-
ρωγμοί
huic
morbo
plurimũ
obsunt.
itaq; tra
ducenda
mens ad
aliã co-
gitatio-
nẽ com
munis
aũt hoĩ
& fœmi
næ is
onirog-
mus vt
test. Ari.
Is mor-
bus a li-
bidino-
so gene-
re satyro
rũ dictus
quãquã
ipsos q-
dam esse
negant.
Porro il
lud Pla
tonis te

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

faceus modicus, sitis indicitur. At si prorogatur vitium, cucurbitulæ cute ferro incisa defigendæ sunt. Si plenitudo adsit etiam hirudinibus vacuare, & ventrem cruda ordei farina oblinere, alienum non est.

De priapismo. Cap. lvii.

PRiapismus est firmum genitalis incrementum, quod in longum latumq; intumescit, citra veneris appetentiam. flatulentus nimirum est spiritus qui particulam in tumorem attollit, ex humoribus crassis, & viscosis modici caloris opera procreatus. Notum vero est cuilibet, particulas non esse calfaciendas, sed leniter refrigerandas cerato rosaceo, cum aqua contuso, item chamæmelino cerato in genitali & lumbis imposito, victus & medicamenta exhibentur, quæ extenuare citra manifestum calorem possunt. Applicabuntur etiam quæ naturali modo operantur, experimentis ac vsu probata. Nymphea igitur potui dabitur, viticis semen, rutæq; viridis obsoniis mixtum. Sed per initia id non assumi debet, vt quod vehementer calefaciat, verum post aliorum extenuantium vsum. Si vacuatione vti libeat, per vomitum id facies. Nam per aluum factæ, vicinas particulas sæpe fluxioni oportunas efficiunt. Exercitium fricatioq; flatibus discutiendis recte adhibentur. Nulli prædictorum venus prodest, nisi quibus ex huius abstinentia semen abundare coniicimus.

De particulis inefficacibus. Cap. lviii.

QVi hoc vitio laborant. non ruunt in venerem, eoq; pusillanimes fiunt. Causa horum est, particularum resolutio, vel seminis inopia Cum igitur ea quæ semini generando sunt, libro primo inter præcepta salubria exposuerim, tum quæ simplici virtute ad venerē incitant, nunc valentiora adiicere oportet. Communiter igitur medicamentis quæ a lassitudinibus reficiendis, acopa dicuntur, ad resolutionem inscriptis, hic quoq; vtendum est. Priuatim stellio concrematus, in pulueremq; redactus cum oleo magno dextri pedis digito illinitur, & venus exercetur, vbi cessare voles, digitus abluatur. Iam medicamentum ex stellionibus varia constans mistura efficax est. Potui vero dantur quæ incitant, quale hoc primum est piperis, baccarum pini, petroselini, ceruini genitalis ramenti, terebinthinæ pares portiones. melle excipiuntur. ALIVD Cicerum crudorū, baccarum pini, singulorum vnciæ duæ, seminis erucæ, piperis, singulorum vncia, mellis datur quod drachmas duas impleat cum vino. Item satyriace dicta ex multis cōposita congruet, atq; id genus alia. Inspicere præterea oportet reliquas morbi causas, & conuenientem ipsis correctionem accommodare.

Pudendorum & ani remedia. Cap. lix.

nendum maximā sentiēdi uirtutē mēbris generationi dicatis ingenuisse naturā ad sobolem ꝓpagandā, adeo vt pudēdum muliebre aïal appellauerit Plat. est quoque in facie morbus qdā hoc nomine σατυρίασις ob humoris in cocti fluxum in quasdā oris partes. ex quo faciē cuiusdā satyri ꝓpemodū habere videt. Arist. in

NAturalium aniq; vlcera citra inflammationem oborta, medicamentis indigent, quæ vehementer resiccant, cuiusmodi sunt ex charta combusta, anethum vstum aridum, cucurbita concremata. At siccis recentibusq; vlceribus, etiam aloe præsens est remedium, si arida in puluerem redacta applicetur. Porro omnium lenissimum est, & nihilominus efficax pompholyx. At si humidiora euenerint vlcera, piceæ cortex per se lapis hæmatites. sin etiam alte descenderint, manna prædictis miscebitur. Si pascendo serpant, lenticula cum malicoriis inducetur, vtendumq; est Coraco ex oxymelite appellato, & bithyno, adhæc, eo quod ex charta vsta componitur. Rimas autem naturalium sedisq;, Græci vocant rhagadas, iuuat resina fricta, cum rosaceo contrita, vt sordium fiat spissitudo, adiecto etiam luteo oui, opioq;, vel hederæ foliorum combustorum cinis cum rosaceo in plumbea pila tritus admouetur. Iam pastillus ex œnelæo, & lapis phrygius admodum probata sunt remedia ad rimas, tum sordida circa ani orbem vlcera, præsertim quæ elidi nequeunt. ALIVD simplex quod etiam acrimoniam obtundit. Cadmiæ combustæ, elotæq; vnciæ duæ, rosarum vngue ex foliis defecto, vnciæ sex. puluis inspergitur parti vino prius abstersæ. Ad condylomata vero faciunt chalcitidis, œsypi, medullæ ceruinæ, rubi foliorum æquales portiones cum cerato, idem præstant pastilli ex œnæleo. Quod si in cole intra genitalis foramen vlcus delituerit, pus, vel sanguis citra vrinã redditus fatebitur. Curatur primum aquosa mulsa collutum, mox lacte, postea collyrio Asteri lacti mixto, aut pastillo Leuco, aut is qui vocatur dialotarion in plumbea pila subactus demittitur, vel etiam penna tincta perlinitur. inde tenue linamentum tortile vnctum imponitur. Præstantissimum vero est etiam quod capit gallæ, pompholygis, amyli, & aloes pares modos, rosaceo, & plantaginis succo leuigatos. plãtago ἀρνό-γλωσσον.

Ad naturalium dolores.

BVTIRI, resinæ, paribus portionibus pulchre liquatis obducito, vel ex seminis lini succo, æquum myrrhæ & resinæ frictæ põdus leuigatum imponito.

Ad intumescentia pudenda.

VItis foliorum tenerorum triginta numero, cerussæ drachmæ quatuor trita applicantur. Cæterum fotu ex aqua marina frigida coles vtitor & quiete, penemq; deligato. Carnosas naturalium excrescentias, quas Græci thymos vocant, compescit, nec finit rursus augescere cinis palmitum cum aceto cataplasmatis modo illitus, item salicis corticis combusti cinis. In vniuersum & thymus, & myrmecia, & verruca pensilis quæ dicitur acrochordon per medicamenta

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

valenter exulcerantia eliduntur, iis autem quæ exedunt, emoriutur. Proprie contra hæc vitia proficit, elaterium cum sale impositum, grossi cum aceto, nitro & farina. Liquor fici illitus, smaridis caput salsum crematum in cinerem, ærugo cum sulfure viuo combusta, tithymalli liquor illitus, ocymi folia cum atramento sutorio, vel heliotropii maioris semen cum vino cataplasmatis modo applicatum.

Ad ani inflammationem.

CERVSAE unciæ quatuor, pompholygis uncia, vel cadmiæ teneræ, thuris singulorum uncia, sereos succi hemina diluuntur, succus autem paulatim affunditur, donec absumatur. Deinde ceratum ex unciis duabus ceræ, & rosacei libra confectum, ubi deraseris, miscetur, valideque emollitur. Demittitur autem instrumento quod a pure trahendo πυουλκον Græci nominant, & superdeligatur, facit autẽ & ad ani fissa cum inflammationem sentiunt, item aduersus sedis exulcerationes, cum ardore, aut rosione infestantes.

Ad sedis erysipelata.

MEDICAMENTI, quod ab herbarum succis diachylon appellatur, libra, rosacei quantum satis est, panis puri libra, croci uncia, opii uncia. crocus & opium passo macerantur, panis aqua. Deinde leuigatis ipsis, medicamen diachylon, & rosaceum admiscetur emolliturque. Vtile est etiam ad podagras calidissimas. ALIVD. Arcet etiam ani inflammationem cerussa cum vino rosaceoque in pila plumbea, & cochleari plumbeo trita inunctaque, vel cerussam & oui candidum rosaceumque in eadem pila leuigata, dum sordium spissitudinem habeant, perungito.

Hedricum ad ani dolores.

ALTERCI folia tenera, portulacæ folia tenera, micas panis in vino tinctas, ouorũ tostorũ lutea pari pondere, rosacei quod satis est. ubi locũ rosarũ & meliloti decocto foueris, cataplasma ĩponito.

Hedricũ optimũ ad ani inflammationes, eiusdemque excrescentias

CERVSSAE, spumæ argenti, suffiminis ammoniaci, bdellii, singulorum scrupula sex, terebinthinæ uncia, ceræ semuncia. Arida succo solani, alterci, vel portulacæ conteruntur. Quæ liquantur, ubi illis adiuncta fuerint, excipito. Et emollitis rosaceo, vtitor. Iam medicamen phicotyche. & dia molibdenes adhæc dialotarion. Præterea pastillus dia halicabu & dia rodon ad ani inflammationes genitaliumque laudata sunt remedia.

pruritu quoque hæ partes sedis & ascaridibus plerũque laborare solent, quod prauí humoris vestigia ĩter excrementa latẽtia ibi inhærescunt, & uellicãt mordacitus locũ.

Ad excrescentias ani.

EXCRESCENTIIS si inflammatio adest, vtendũ generatim iam cõmemoratas, & proprie hoc pastillo, cerussæ quadrans, pompholygis vncia, argenti spumæ sextãs, mastichæ scrupula sex,

alterci ſucco excipiuntur. Si careant inflammatione, cupreſſi galbu lorum combuſtorum cinis loco dolenti, vino prius abſterſo inſpargitur, vel cucurbitæ aridæ corticis combuſti, vel palmularum nucleorum cinis ſimiliter, vel teſtarum ouorum, & fœniculi cinis, vel ſucci mali punici foliorum, æqualis modus. Vino albo deterſa pars diebus ſeptem eluitur. calloſa autem tubercula calce & auripigmen to cum aceto acri trito recte etiam in ſole perungis.

De hæmorrhoidibus.

ORIS venarum, quæ quod ſanguinem fundere ſolita ſint græcis αἱμοῤῥοΐδες appellantur, iuſto largius inanitis, habitum in aquā ſubter cutem reſolui contingit, & affectos, infeliciter contabeſcere, periculum vero eſt, etiam ne largum ſanguinis profluuium accidat, quemadmodum ne idem in totum ſupprimatur, unde laborioſa eſt curatio. Quare cum plures ſint hæmorrhoides, vnam purgationis gratia relinquere oportet. Quædam vero ſuperius exiſtunt, non apparentes, eoq́ difficilem curationem recipiunt. Cæcæ autem nihil quidem excernunt, ſed dolorem mouent acriorem. hæ itaque ſucco cyclamini illito adaperiuntur. Contra eas vero quæ immodice fundunt ſanguinem, ſpinæ ægyptiæ, foliorum ſambuci, artemiſiæ, ſingulorum vnciæ quinq́, ſideritidis vnciæ quatuor, coquuntur in aquæ heminis octo ad dimidias, inde herbæ proiiciuntur. aquæ vero miſcetur puluis hic, cretæ ſutoriæ, aluminis rotundi, ſingulorum drachmæ octo, argenti ſpumæ drachmæ quatuor gallæ drachmæ tres, miſyos drachmæ duæ, ſereos tantundem. vbi puluerem decocto ſolueris, ſepties quotidie irrorato. Inſecuto die pari modo aliam confectionem menſura æqualem ſuperfundito, ſic tertio. Et ſi reliquiæ aliquæ remaneant, quarto die acu compunges, ſi ſentiat æger, aut cruor emanet, decoctum ſimiliter facit. pulueris vero partem dimidiam miſcebis Cum fouer is, puluere attingito, vt exacte adurantur. panis ob inflammationem, inſtar cataplaſmatis inducetur. ALIVD. Panis purus in garum primæ notæ tinctus, vſtuſq́ in nouo fictili, & pertritus applicatur, ano prius vino abluta. Facit etiam ad excreſcētias. ALIVD. Sereos drachmæ duæ, chalcitidis drachma, miſyos tātundem, atramenti ſutorii quod chalcantum dicitur drachmæ tres, aluminis ſciſſi drachmæ nouem, æris combuſti drachma, cretæ ſutoriæ drachma. ſicco utitor. Cibi erunt iis qui ſupramodum inaniuntur, pauci ſanguinis efficaces, & minime recrementitii, quiq́ ſiccant, & aſtringunt, cuiuſmodi eſt chondrus ex poſca lotus, oryza & alica. Ex oleribus conueniunt intybus, cichoreum, portulaca, inter vina, quæ aſtringunt. In hæmorrhoidibus autem obcœcatis, his contrarius uictus proderit, potiſſimum uero lolliginum, ſepiarum, multipe

portulaca ἀνδράχνη.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

darum, torpedinis, selachiorumque esus probe conueniet. hæc enim sanguinem commouent, item quæ mensibus ciendis sunt, hisce congruunt.

Ad procidentem anum.

ERICAE fructus, gallarum, cerussæ, acaciæ, hypocistidis succi, piceæ corticis, thuris, myrrhæ minææ, paria pondera. Sicca admoueto, ano uino prius austero detersa. ALIVD. Recrementi plumbi, rhus syriaci, singulorum drachmæ octo, rosaru floris drachmæ quatuor, myrrhæ minææ drachmæ duæ. Vtitor sicut priore. ALIVD. Piceæ corticis, mannæ, spumæ argenti, singulorum drachmæ octo, cupressi orbiculorum siccorum, plumbaginis singulorum drachmæ duæ, utitor quemadmodum præceptum est. item urina ipsius ægri calens adhuc superfusa adiuuat.

quõ cadere anus dicitur sicut uulua, hoc est quum remisso organo ꝓcidisse quasi uideatur.

De uteri affectibus & primum de mensium purgatione. Cap. Ix.

MVlierum plurimis menses quartodecimo anno fluere incipiunt, paucis uero ante tertiumdecimum, aut duodecimum. plerisque autem post quartumdecimum erumpunt. Tẽpus cuique purgationi præfinitum non est, ordinatumque, multis ad duos tresue dies, haud paucis usque ad quintum profluit, aliis etiam adusque septimum, raro ad duodecimum purgatæ sunt. Porro desinunt mẽstrua aliis anno quinquagesimo, paucis autem usque ad sexagesimum durant. Nonnullis a triginta quinque annis, præsertim obesis, menses cessare incipiunt. morata igitur purgatione, lauandum est circa statum mẽstruale tempus, ac præsumetur potui, aut sesamum, aut capitatum porrum cum pipere, & ruta simul incocta. Potio autem ex passo cretico erit, cuius heminæ mensura pota ambulationibus menstrua dimoueantur. Cibus sit, lolligines, sepiæ, polypodes, & quæ eiusdem sunt generis quippe sanguinem proprie commouent.

ga oruꝰ que ad quinquagesimũ annũ generãt sal tẽ usque ad quadraginta quinque annos. Arist. 5. de aĩal.

De mensium suppressione.

SVPPRIMITVR menstrualis purgatio interim toto corpore male affecto, nonnunquam uero locis peculiari uitio conflictantibus ex frigiditate insita, aut ictu aut intemperie ab origine seu acquisita malignitate, magna uero parte ex abortu uel principaliore quadam parte primaria affecta nempe iocinore aut uentriculo aut thorace aut id genus aliqua longo morbo uitiata. At suppressio complures affectus, & longos solet procreare. Cum igitur propter aliquod interaneorum affectum primarium purgatio circunciditur aut moratᷣ, ex usu maxime fuerit id quod primario afficitur curare, inde uteri habere rationem. Notæ uero quibus hæc deprehenduntur in superioribus sunt expositæ. Cum uero nihil illorum adfuerit cõ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ad cognoscendam totius uteri naturã proficit lectio libri decimi Aristote. de animal.

ſtat palam primario affectu vterum occupari. Itaq; ſi ætas non prohibet, aut habitus, aut aliud quippiam, venam oportet incidere, idque non ante ſtatum menſium tempus, ſed vbi iam præterierit, decẽ dies ſuperadiiciantur. Detrahetur autem ſanguinis, neque plus duabus libris & dimidia, neque minus vna, ſi quidem venam diuiſerimus. Sin autem non, hiera diacolocynthidos purgari debent, duarũ drachmarum pondere, in ſex mulſæ cyathis. Si febris adſit, hiera quidem vti non expedit, verum ſanguinem mittere in primis febriculæ diebus eſt opportunum. A purgatione reficiendæ ſunt mulieres diebus pauculis, in ſequentibus autem, exercendæ obambulationibus, inferiorum frictionibus, & balneo. Cibi congruunt diſtribui faciles, & liquidi, olera, dulcia omnia, piſces ſaxatiles, ex auibus teneriores, lactis potio, ex melle confectiones, μελιττώματα vocant, vinum tenue, album, non adeo vetuſtum. carnes inidoneæ his ſunt, & legumina, præter ptiſanam. Vbi ſtatum menſium tempus propinquũ eſt, dantur ex marinis ſelachia, & malachia, vt dictum eſt, item oſtracoderma, hoc eſt teſtaceam cutem ſortita, capitata porra, cum ruta & pipere cocta, eorumq; ius potui datur, infernæ partes vinculis, tribus quatuorve diebus conſtringuntur. Cum inſtat tempus purgationis, tollitur deligatura, myrrhæ obolus bibitur, aut fabæ inſtar, vel caſtorium ex paſſo, aut mulſa, vel decoctum artemiſiæ, aut ſaluiæ poſt balneum ex paſſo, & abſynthii. Abſynthites autem vinum per totius curationis decurſum potatur. Vbi acceſſerit iam menſtruale tempus, ſi nihil, aut nulla mentione dignum fuerit excretum, ex talo ſanguis detrahendus eſt. Poſt ſeptimum, aut octauum diem, purgatione ex hiera vtendum eſt, ſecundum quartum diem, dropax inferiori ventris regioni, lumbis & feminibus applicetur, atque aquæ potu triduum vſa, ſinapi cum æqua panis macerati portione aduſque æquinoctium admoueat, deinde lauet, inſecuto menſe ficus ſiccatæ in vicẽ panis miſceantur decocto fœnugræci, maluæ, pulegii, rutæ, & artemiſiæ. In ſinum vero demittetur, ſuſinum, aut amaracinum, peſſuſque inſeratur enneapharmacus, aut libanius. Eſt autem peſſus lana concerpta, & in rotundam, digiti humani formam redacta qua medicamenta contineantur. Hæc igitur curatio pleriſque ad purgationem abunde fuit. ſin autem vehementioribus indiguerit medicamentis, hæc ſunt, iris illyrica cum vino pota, iunci anguloſi, atq; radix, caſia, iunci rotundi flos, & nardus, helenii radicis decoctum, myrrhæ ad fabæ Græcæ magnitudinem cum paſſo ex dimidio mulſæ cyatho pota, atque dictamni decocti cyathi duo, item ammoniacum, & ſagapenum. Quæ minus ſtomachi vitiis ſunt opportunæ, etiam opopanacis paululum in globulos redactum percocto melli intinctum,

iuncus anguloſus κύπεϱις.

assument. Iam vero consueta nobis semina menses mouere possunt, sed minus, foeniculum, cuminum, apium, daucum, creticum, seseli ami, sison, cicer, fructus cedri, ac omnia quæ vrinam prouocant. Commode etiam sinui muliebrium imponuntur myrrha, absynthii aut lupinorum decocto trita aut rutæ succo leuigata, bdelliumq; similiter, styrax sylu estris oleæ gummi aut rutæ succi, itidem, aut longa aristolochia in collyrii formam concinnata. Persimiliter etiam magni centaurei radix aut veratri aut liquor scammoniæ, & cucurbitæ syluestris medulla per se, & artemisia applicata cum ruta insuper & galbanum suffumigatum. Eadem vero & foetus solent educere.

De immoderata purgatione vteri & sanguinis profluuio. Cap. lxii.

IMmodicæ purgationes mulieribus oboriuntur, interim mensibus adauctis confarctimq; ac concitatius erumpentibus, interim ob legitimum partum quæ plerunque etiam sponte sua cessant. Crebro autem obortus causa, vehementi laborant profluuio vt subinde periculum accedat. Imprimis igitur extremi artus ab alis & inguinibus vinculis excipiuntur. Posca nõ frigida potui datur, muliebria ex eadem fouentur, & iniiciuntur locis multæ lanæ ex vino oleo vel rosaceo uel melino uel myrteo expressæ. Cibus dabitur chondrus lotus ex posca, vel oryza, vel alica, vino autem abstinebitur, & hydromalum austerum, aut omphacomeli, aut huiusmodi quippiam ipsis exhiberi debet. Balaustium in posca propinari, vel hypocistidis, vel acaciæ succus, vel lycium. vel samius aster, vel succus immaturæ uuæ siccus, vel rheon, uel lenticulæ ex Italico fictili combustæ cinis, aut sesamum editur in posca maceratum, quoad molle delicatumq; euaserit, insinuati vero pessi per naturalia, sanguinis fluorem sistunt, hypocistidis succus, aut acaciæ cum manna in aceto contritæ. Mirifice auxiliatur spongia in uino, aut liquida pice demersa, pessarii modo adhibita, uel combustæ ipsius cinis cum aceto, uel posca eodem modo insinuatus. Similiter etiam suberis in Italico fictili concremati cinis. A foris autem imposita iuuant astringentia epithemata, & cataplasmata ex palmulis, & cotoneis, quæ malicoria receperint, aut fageam glandem, aut rubi surculos, aut lentisci folia, balaustium, acaciam, hypocistidem, gallæ modicum, alumen. Maxime uero hoc, taurocolla madescit posca quousque soluatur. deinde in linteolum ualidum illinitur lumbisque agglutinatur. Efficacia ad hoc sunt & glutinantia emplastra ueluti Armonia, Icesios, Athene, Meline, Indica, & similia. Pessulis quoq; ad sanguinis profluuium uti oportet. Gallæ interius leuigatum, & thuris lachryma aqua diluta naturali-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

bus inferitur,uel cytini,uel mala punica dulcia similiter,uel polygonum tritum. Composito autem,aluminis scissi gallarum interioris, acaciæ succi,mannæ,singulorum unciæ quatuor, ouorum tostorum lutea quatuor,arida leuigantur succo plantaginis,miscenturq;. Cum usus exigit,excipiuntur in pessum ex lana,& in rosaceum intinguntur,insinuantq; naturalibus. Iam cucurbitulæ leues magnæ frequenter subter mamillas affixæ abunde retrahunt. Insessus autem profluuio sanguinis laborantibus conuenit,ex marino iunco,Græci uocāt oxyschœnu,capitibus myrti,rosis,rhamni foliis,rutæ surculis, æquali pondere in aqua coctis insidere iubeto. A L I V D. Mali punici dulcis radicis corticis,myrti,cupressi corticis singulorum tres partes,gallæ pars una,aquæ quod satis est. Infundito autem per uterinū clysterem succum plantaginis,aut sereos,aut polygoni,aut solani,aut perdicii herbæ,aut psyllii,aut hypocistidis,aut acaciæ , eaq; lana aut digito aut specillo,aut pinna in longitudinem figurata, adusq; orificium imponatur. Insuper pastillus Andronis per uterinum clysterem infusus cum quodam ex succis commemoratis,aut uino astringente efficax est remedium.

De fluore muliebri. Cap. lxiii.

VVluæ fluor,totius corporis quod expurgatur est destillatio. Talem uero speciem id quod euacuatur,repræsentat , qualem etiam humor in corpore superans obtinet. aliud rubrum,ueluti sanguinis sanies,aliud candidum,pituitæ soboles est,pallidum aliud,quod bilem testatur,aliud uero aquosum. at si sanguis purus,sicut in uenarum sectione efferatur,attendendum est accurate , ne quædam in uulua erosio sit excitata. his notis fluor deprehenditur,loci continue madent humoribus,colore uariantibus,laborans decolor est, cibum non sentit,eumq; fastidit,in obambulatione difficulter spirat , oculos habet prætumidos,nunc cum dolore,nunc citra illum. aut cum exulceratione,aut sine illa,aut inflammata,aut sordida aut pura . Toti igitur corpori auxiliantur quæ citra manifestum calorem exiccant cu affectus sit humidus frictio totius corporis, & unctio ex melle abunde cocto medicamina dantur urinam cientia utpote, aqua cui asarum & apium sit incoctum. uacuatur etiam totum corpus per aluum præterea portulaca commanducata succusq; ipsius potus præsidio est. Itē balaustium rubi fructus & flos, quercus liber qui cortici ligni subiacet & tunica glandis putamini subiecta . Equisetum maxime sistit rubrum fluorem potum ex aqua aut uino. Vel hypocistis, lentisci fructus torrefactus cum uino sumptus,samius aster,lemnia sphragis,coagulum leporis aut hœdi aut ouis aut uituli aut cerui uinacea trita myrti uua immatura sicca piceæ cortex . & quæ ad uuluam sangui-

ad cognoscēdā uuluæ naturā & generalia q̄dā ipsius cuē ta lib. 7. Arist. de hist. aīal confit plurimū

nis

nis profluuio laborantem dicta sunt, non admodum efficacia. Vbi vero cũ labore fertur, per syphonem vteri, clysteremue alicæ succũ, aut ptisanæ, aut tragi, aut oryzæ demittes cum aliquo medicamentorum quæ dolorem sopiunt, ἀνώδυνα Græci vocant, & in accessionibus quidem lenire oportet, cum autem remittit, circuitũ enim nonnunquam habet, habitum corporis mutare noxium humorem euocando expedit variis gestationibus, obambulationibus, vociferatu, inunctionibus, cucurbitulis, dropacibus ad partes superpositas vinculorum iniectionibus, frictionibus, psilothris, smegmatis, sinapismis, vomitibus a radicula, victus ratione viribus recolligẽdis dicata, balneis, vino, vario ciborum genere.

spasmate quoq; uteru laborare. Aristot. scribit iis ỹbis. cõcipere & fœminæ ꝓhibẽtur, si spasma habuerint. Fit aũt spasma ĩ vtero vel in flãmatione extẽta vulua, uel quũ a partu copia humoris plurima insedẽt, neq; ostiolo aperto se eiecerit. q; tũc abeatẽsione humoris spasma orit.

De inflammatione vteri, & declinatione. Cap. lxiii.

INflammatio vuluæ, pluribus ex causis oboritur. nempe ex ictu, mensium retentione, frigore, & inflatione, adeoq; ex abortu, & ob sinistram partus editionem. Comes inflammationis vuluæ est febris acuta, dolor capitis, tendinis basis oculorum, brachialis, digitorum, & colli deorsum retractio, declinatio ad opposita, stomachi ex consortio dolor, oris vuluæ conniuentia, pulsus exigui, crebriq;. Et si languida fuerit inflammatio, haud valido ipsius vteri dolore torquentur. Sin vehemens, & ipse totus pulsatilem cruciatum percipit, vndiquaq; inflammatione obsessus. si pars ipsius illam sentit, in ea magis dolor intenditur. nam si posteriora ipsius solum laborent inflammatione dolor lumbos inuadit, stercus longanone compresso, retinetur. si priora, dolor inferiorem ab vmbilico ventris regionem occupat, & stillicidium, aut vrinæ difficultas vesica pressa excitatur. lateribus inflammationem expertis inguina tenduntur. & crura grauantur. Extrema ad fundum vteri parte inflammata, in vmbilico dolor potissimum cum tumore infestat. Cum vero os vuluæ inflãmatio affligit, in abdomine dolor est, digitoq; immisso os occurrit durum rigidumq;. Itaque in curatione primum vsui venit fotus ex vino & oleo, vel vino & oleo rosaceo super infernam ventris regionem & lumbos per hapsum ex lana puriore citra deligaturam adhibitus. Cibo abstinetur triduum, secundum quod sanguis ex cubito mittendus est, si nihil prohibet. alendæ sunt chõdro ex aqua mulsa, vel pane, vel ouo sorbili, vno die interposito. Post quintum, cataplasma superaccommodatur, polline farinaceo, semine lini, fœnugræco, ex mulsa, in qua papauerum capita decocta, reiiciãtur, & oleo. at si inflammatio erysipelatis naturam sortita excãdescat, meliloto in passo cocto tritoq; ouorũ tostorũ lutea adiicito cũ rosaceo, vel melino, vel crocino, & cataplasmatis modo adhibeto, aut palmulas vino temperato feruefactas, cum polentarum polline,

& quoddam ex enumeratis vnguẽtis leuigato, applicatoq; in morbi declinatione ceratum nardinum, aut cyprinum iniiciendum est. Per totum vero morbi decursum, etiam insessus vtiles sunt ex decocto fœnugræci vel seminis lini, maluæ, artemisiæ, & oleo. In iis autem quæ non sustinent calorem, ex aqua calida rosaceo super fuso, pessos autem infusionesq; adhibere cõuenit ex œsypo, butyro, medulla ceruina, adipe anserino, vnguento susino, & cera thyrrenica. in quibus autem calorem ferunt, etiam pessus qui ab aureo colore chrysus nuncupatur, ipsis conueniet, item enneapharmacus, rursus in quibus non tolerant, ex ouo, rosaceo, adipe anserino, vel gallinaceo adaptabitur. Porro ad inflammationes magis furibũdas emplastro dia chylon quod est ex herbarum succis in vase fictili cum rosaceo liquefacto miscetur succus plantaginis, vel fereos, vel cichorii vel intybi. Aut hoc vtere, adipis anserini, vel suilli recentis drac. quatuor cerati rosacei, vel susini sextante, ouorum tostorum luteorũ vncia, croci drachma, myrrhæ tribus obolis, opii obolis duobus, vel loco opii, papauerum capitum decocto, si dolor multus excruciat, lachrymæ papaueris instar lenticulæ cum lacte muliebri, & succo fœnugræci in pesso subiiciendum exhibeto. At si inflammatio cum duritia infestat, tetrapharmacum rosaceo solutum, applicatur, vel infunditur. Si a naturali sede vulua declinauerit, per accessiones similem inflammationibus curationem recipiet. vbi vero remittitur dolor, & declinat, leuioribus vtendum. Quod si malum inueterauerit, noxia ex alto euocantibus vtendum, quæ metasycritica dicunt. Extrinsecus autem duritie oborta, malagmatis pugnãdum, nempe dia melilotu, hoc est ex sertula campana confecto, item Mnasei, Icesi, melinæ Serapionis, aut pyrinæ, victus autem per initia tenuis adhibetur. Vbi paulum declinauerit malum, ægrotantes ad balneum ducentur, varioq; magis cibo & pleniore nutriendi.

De vuluæ abscessu. Cap. lxv.

INflammatione in abscessum transeunte, dictæ quidem notæ intensiores erunt. Præterea vero inordinatæ febrium cum horrore accesfiones obueniunt primis quidem temporibus intensæ, cum doloribns. ad vltimum, vbi suppurauerit, aliquantulum remittunt. Postquam vero erumpit vomica, dolores acriores subinde visi sunt ceu lancinantes & punctus modo incidere, febriculæ vehemẽtius infestant. Atq; vrina nonnunquam retinetur, nonnunquam stercus, impedimento ab affecta vteri parte facto. Alias tumor in pube eminet, & veluti exundationis sensus cum abscessus maior fuerit. At

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quod in expositis locis est, etiam instrumento ad perspiciendum in iecto, aut digitorum tactu deprehenditur præterquam quod dolores ob neruosam oris vuluæ membranam acriores vrgeant, sicut in fundo sinúq; minus doloris percipitur, & digitis quidem tumor nõ occurrit, os autem gracilius ostenditur. Suppuratio itaq; celerius ad iuuanda est cataplasmatis ex fœnugræco, semine lini, farina hordeacea, aut frumentacea, cui ficus coctæ adiiciantur, interim & stercus columbinum. Insessibus etiam ad inflammationem aptis, frequẽtius vtendum. Item pessulis ex terebinthina, mirrha, œsype, butyro conueniunt. Abscessu autem rupto, si ad vesicam pus euaserit, lactis & cucumeris seminis potu vtendum est, sin ad longanonem ruptus sit, lenticulæ & malicorii decoctum indetur aluo. At si in sinum pudendi eruperit, mundum quidem a pure, rosaceum infundetur, ant candidum oleum, aut tetrapharmacum regale, aut butyrum recens. sin autem offeratur sanies tenuis, fœtida, ceu ab vlceribus depascentibus, magis astringens erit enema ex myrto, palmulis, & lẽticula. Si vero humoribus etiam excretis, inflammatio diuexet, per sistere in cataplasmatis, & insessibus, ratio est. Cæterum si in vuluæ ostiolo abscessus sit obortus, neq; rumpatur, partibus, quæ puri incumbunt, extenuatis, ad puris excretionem, que manu administratur, diuertere consilium est, vt in chirurgica pertractabimus.

mali corium σιδίου.

De vteri exulceratione. Cap. lxvi.

EXulceratur subinde vulua ex infelici partu, aut fœtus extractione, aut eius corruptela, vel ex medicamentis acribus, vel fluore, vel abscessibus diruptis. si igitur prompta in conspectum uenerit exulceratio, instrumento locis inspiciundis idoneo deprehenditur. sin alte desederit, ex iis quæ excernuntur. Humor enim diuersus excernitur, ex inflammato quidem ulcere, paucus, cruentus, aut fœculentus cum magno dolore, ex sordido autem copiosior, et sanies cũ minore cruciatu, depascente, fœtidus niger cum doloribus uehemẽtioribus, aliisq; inflammationis signis, iam quæ laxant medicamina irritant, contraria leuant. Cum purum ulcus est, humor paucus, æqualis, odoris expers, crassus, candidus, cum sentiendi facilitate habetur. Si inflammationem experitur ulcus, iis quæ ad illam scripta sunt, utendum est. Sordidum, ptisanæ cremore cum melle illuendum est, aut terra pharmacum iniiciendum cum susino, uel mulsa, in qua fœnugræcum sit decoctum, aut malua, aut furfures, aut lenticula cui cortex sit detractus. Porro quo magis expurgetur, etiam marrubium, aut eruum, uel melli adiuncta erui farina uel iris, uel alumen rotundum, uel aliquid simile inspergatur. Hæc ipsa etiam extrinsecus ex mulsa macerata, instar cataplasmatis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

illinuntur. Peculiarius prodeſt hoc medicamentum. Crocus primæ notæ leuigatur cum lacte muliebri, deinde exceptus cerato roſaceo, cum adipe anſerino inungitur linteolo. verum quod infra ponitur, iſto quoq; efficacius dolores diſcutit. Capita papaueris in paſſo tẽperato madeſcunt diebus tribus, deinde incoquuntur, donec intabeſcant, poſtea feruntur vna cum roſæ foliorum drachmis quinq;, croci drachmis tribus, iure capitum papaueris admiſto, inde ceræ cum roſaceo liquatæ drachmæ duæ ipſis ſuperfunduntur, ac in peſſulo ſubiiciuntur roſaceo perunctis. Salutare eſt etiam medicamen ex ouis, croco, roſaceo, adipe anſerino, cerui medulla præparatũ. Item Aegyptia citra æruginem mirifice ad exulcerationes cõducit † vbi autem paſcendo ſerpunt vlcera cum inflammatione quidem obducitur panis tepida maceratus, ex hydromelite, oleo, althæa, fœnugræco, palmulis pinguibus. Iniicietur autem plantaginis ſuccus, ſolani, polygoni, & ſereos primum per ſe, mox cum vino auſtero aut aceto. At citra inflammationem, ſi vrgeat depaſtio valentiora iniicientur, veluti decoctum malicorii, roſarum, ſummitatis oleæ, cupreſſi, malorum cotoneorum, rubi, myrti, lentiſci, rhammi, rhus coriarii ex vino aſtringente. poſtea vero aluminis, acaciæ, lycii, hypociſtidis. ex eiſdem vero decoctis parabitur etiã inſeſſus. Si nihil proficitur non alienum fuerit medicamen ex charta cũ poſca primum demittere, deinde cũ aceto, aut Antheram, aut chalcitidem, aut atramentum ſutorium, ex eiſdem liquoribus, & quæ dyſentericis congruunt, cibus dãdus boni ſucci, modicus. Purgato vlcere, ægrotans balneorum ciborumq; varietate ſol licitari, vinoq; refici debet, quo caro ſtatim procreetur. Peſſi loco ſubiicietur medicamẽtum diamoron, hoc eſt ex moris, remiſſum cadmia, vel ladano, vel plumbagine. A foris autem emplaſtrum, quod cicatrici ducendæ eſt, abdomini coxiſq; imponitur. Quemadmodum enim cataplaſmatum, ita etiam emplaſtrorum facultas per latentes meatus traducetur.

[Margin: ſolani τρύχνου]

† Hic locus ſic legitur in antiquis codicibus. νομῆς δὲ οὔσης σὺν φλεγμονῆ μὲν καταπλαστέον ἄρτω καθαρῶ πεφυραμένω δὶ ὑδρομέλιτος, vbi autem eſt nome cum inflammatione inducere cataplaſma oportet ex pane puro ſubacto e x hyd omelite.

De cancro. Cap. lxvii.

CAncrorum vuluæ alii cum exulceratione, alii citra ulcus inuadunt. ubi igitur exulceratio non eſt, tumor in uuluæ oſtiolo reperitur durus, inæqualis, prætumidus, colore fæculentus, ſubruber, interim ſubliuidus, ac uehemens dolor exercet inguina, abdomen, imum uentrem, & lumbos ad manus contactum, uariamq;

medicinam excandescunt. Exulcerato autem cancro, præter dolo-
res, duritiés, tumoremq́ue, vlcera erosa ac inæqualia conspiciuntur, plu
rima ex parte, sordida, labris prætumidis, albicantia, turpem humo-
rum colluuiem concretam habentia. Quæ vero pura videntur, fæcu
lenta, liuida, subrubra, & cruenta apparent, sanies inde manat conti-
nuo tenuis, aquosa, nigra, aut ruffa, grauiter olens. Interdum vero &
sanguis defertur, aliæq́ue notæ in vulua inflammata expositæ. Itaque
affectus nulla medicina sanatur. Quemadmodum etiam Hippocra-
tes pronuntiauit, lenire tamen est insessibus ex fœnugræco, malua, ac
cataplasmatis similibus. Insigniter autem leniunt, solanturq́ue in acces
sionibus malua, aut althæa in mulsa intabescēs, & rosacei paululo le
uigata, & applicata. Ad hæc cataplasma ex ficis siccatis melilotis,
ruta, thure, buniade herba diligenter cum oleo contusa. Item quod
constat palmulis in passo coctis, cui adiecta sint ouorum lutea, po-
lentaq́ue, vel ex papauere cum coriandro, aut polygonio, aut seri. Hæc
in doloribus vsui sunt, Postea ceratum iniiciatur ex rosaceo, aut myr
teo, aut œnanthino, aut melino, cum palmulis in passo coctis. pro-
prie vero conuenit præparatū ex amurca in vase æneo collecta, quæ
torrefacta leuigatur, & rosaceo cerato, adusque emplastri spissitudi-
nem excipitur, hæc quidem extrinsecus conferunt, intus autem oleū
quoq́ue lenit, vbi fuerint exulcerati, item lac muliebre infusum. Pari
modo succus plantaginis tepidus. Sin cruentum sit, succus polygoni
cum thuris modico dolorem sopit. Ad hæc pessuli ex croco, mulie-
bri lacte, lachryma papaueris, & œsypo. Omnibus autem efficacius
est etiam ad sedis affectus medicamentum quod recipit, Argēti spu-
mæ Italicæ lotæ selibram, thuris masculi, œsypi, adipis suilli recentis,
butyri recentis, ceræ thyrrenicæ, singulorum sextantem, rosacei trien
tem. Argenti spuma ex sereos succo trita, liquatis iniicitur. Cibus da
bitur qui facile in corporis membra queat distribui, boniq́ue succi, vi-
num paucissimum, aquosum, acrium esus, & alimenti copia vitanda
est, vt quibus cibi prompte corrumpantur.

De scirrho & duritie. Cap. lxviii.

SCirrhum cōtrahit vulua, alias repente, vt nulla causa euidēs præ
cesserit. plerūq́ue vero eundem inflammatio mouet, quæ nec soluta
nec in abscessum mutata fuerit. At scirrhorum genere comprehēdetur
etiam duritiés, quam σκλήρωμα Græci vocant, circa vuluæ ceruicem
potissimum obueniens, tumorem quidem pari modo repræsentans,
sed minus tactui renitentem & cum mediocri dolore. Comitatur au
tem hos quoq́ue vteri in opposita declinatio † & tumor qui ratione
depressionis vehementer renititur, cum grauitate, motuq́ue difficili,
non crurum modo, sed totius etiam corporis, atq́ue obeundis actioni-

laborat ideo plu ribus morbis vterus, q̃ natu- ra eo cō gerit va rietatem humorū multifor mē, qui morbis materiā facile suppedi tāt. tū ēt q̃a vte- rus est tanq̄ si- nus ma- ris lacu- nosus, in quā oē li mi ge- nus & cadaue- rosa cor pora, li- gna, & proflu- uiū spu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

bus pigritia.sequitur nõ probe curatas,malus corporis habitus,aquã inter cutem repræsentans.Per initia igitur sanguis educi, aut purgatio ex hiera Archigenis,assumi debet.Deinde cataplasmata ex caricis,œsypo,nitro,absynthio,& cucurbitulas cute ferramento incisa admouere consilium est.Malagmata vero hæc,Polyarchion,& diaspermaton hoc est ex seminibus confectum,& quod baccis lauri cõstat.Insessus ex caricarum decocto,artemisiæ,pulegii,altheæ, pessulos ex terebinthina,galbano,myrrha,iride,œsipo,dropace, aquas naturales sulfurosas,bituminosasq; vsurpare commodum fuerit, si vires constant,etiam helleborismus conuenit.

† Vetus liber,ὄγκος πρὸς λόγον τοῦ πλήθεως ἰσχυρῶς ἀντίτυπος, idest,tumor ratione plenitudinis vehementer resistens.

Pessulus emolliens.

CERAE ponticæ,nardini vnguenti,singulorum quadrans, irini,gleucini,cyprini singulorum vnciæ duæ,adipis vrsini anseriniq;, butyri,œsypi,medullæ ceruinæ, terebinthinæ , singulorum vncia. ALIVD. Polii drachmæ duæ, myrrhæ drachmæ quatuor cum vino Mendesio tritum irinoq; imbutum subiicitur. ALIVD. Ceræ thyrrenicæ,adipis vitulini,terebinthinæ,medullæ ceruinæ, mellis attici,olei veteris pares modos. MEDICAMENTVM noxia euocans quod Græci dicunt meta syncreticon, & ad inflationes,vuæ passæ candidæ sine acinis,vnciæ tres,rutæ viridis foliorum vnciæ duæ,aquæ marinæ sescuncia,cymini drachmæ quatuor, mellis quod sufficit.Inunctum vero pessulum cyprino oleo immergito, & subiicito. Præterea Chrysus ab auro sic dictus pessulus Libaniusque,& Enneapharmacus affectui sunt vtiles. verũ Titianus his magis accommodatur.

De mola. Cap. lxix.

μύλη

MOla quoq; induratus est tumor, interim in vuluæ ostiolo, interim etiam per totam ipsam prominet, tactu lapidis duriciem refert,ita vt ea & quæ superiacent deorsum trahantur, corpus emacietur,color prauus appareat,cibi fastidium vrgeat, menses supprimantur. Mamillæ inturgescant,vt in quibusdam per initia de fœtu concepto sit suspicio.Insecuto autem tempore discernuntur,nonnullæ vero aquæ inter cutem præbent opinionem,sed hoc intercedit discrimi nis,quod tumor durus sit,nec sonus fiat cum digiti iniiciuntur, quemadmodum in morbo hydropico. Cum autem intenditur,in aquã subter cutem reuera degenerat.Nonnunquam etiam insanabilis magna ex parte affectus redditur,quibusdam & sanguis erumpit. Itaque decumbere in domuncula angustiore minus luci exposita,modice frigida cubili immobili,omnibus ex æquo confert , sed ita vt pedes ha-

Aristo. x.de animal. ait esse carnem, cui adueniũt qua si oĩa q̃ partum

beant clariores quietosq́ꝫ. Nam motum quamlibet fluxionem conci tat. Ac tumores duritiasque iis remediis quæ in scirrhis & duritiis, vuluæ dicta sunt, persanabimus. Porro hydropicas suffusiones, illis quæ in capite de aqua intercute comprehensa nobis sunt sanguinisq́ꝫ eruptionem, vt etiam fluorem muliebrem curabimus. Cæterum sunt qui molam carnem afferant informem, ipsis vuluæ tunicis adhærescē tem, fœtus modo in lucem ædi. Atque hæc morbi species victus ratione laxante tractabitur, quo citius excutiatur.

comitātur. Multo tn̄ tp̄e durat, et emittit̄ in lucē. Hāc vulua ex aliquo praua habitu concipit haud secus, q̄ vua hypenemia aues ipsæ. Nam dicit̄ fœmina quoque ἐξανεμοῦσθαι quum inventum euanescit, qd̄ concipere debet. quod ex siccitate loci prouenit. de hoc quoque morbo in 4. de gene. animal. loquit̄.

De inflatione vuluæ. Cap. lxx.

INflatur vulua ex frigore, vel corruptione fœtus, vel ex ægro par tu ostiolo conniuente, vel sanguine in grumum intus coacto. Alias spiritibus in concauo ipsius spatio conceptis, alias in raritati bus vuluæ corporis, quas tumor pubis & imi ventris comitatur cū duricie & dolore punctorio, qui ad septum transuersum vsque & sto machum inguinaq́ꝫ pertingit, ac sonitus digitorum impulsu timpani modo redditur. Auxiliatur ergo primum sanguis demissus, si nihil obstat, mox in accessionibus inedia, fomentaq́ꝫ ex oleo rutaceo adhibentur, insessus ex rutæ pulegii, artemisiæ, cassiæ decocto, similibusq́ꝫ, cataplasmata ex semine apii, cumini, anisi, ameos, farina lolii. Adhæc cucurbitulæ, tum leues, tum cute incisa affixæ. At si diutius vitium se prorogauerit, purgatio ex hiera picra vtilis est, dropaces, sinapismi, & aquæ naturales. Obstetrix autem prius digito peruncto inserto grumum incumbentem si cōtingat, auferet, leniter ipsum dissipās, rursusq́ꝫ admouebit cataplasma, ex ficu, nitro, & absynthio. At epithemata mollientia erunt, Polyarchion, dia spermaton quod est ex seminibus, & diadaphnidon, ex baccis lauri præparatū. Præterea pessi ex ruta, melle, & nitro. Maxime vero hic conducet, ficuum pinguium contusarum drachma, cumini drachmæ duæ, aphro nitri drachma. at acrimoniæ causa, in lac prius immergantur. Iam emollientes pessuli sunt huic vitio accommodati.

De vuluæ strangulatu. Cap. lxxi.

STrangulatus vuluæ ad superiora recursus est, quæ principalissimas partes in doloris consortium perducit, vtpote arterias, quas vocant carotidas, cor, cerebrique membranas. Comitatur affectas, cum accessio propinqua est, torpor mentis, pigritia, crurum imbecillitas, pallida facies, aspectus oleosus. Cum iam instat strangulatus, grauis sopor premit, quæ cataphora dicitur, mens desipit, sensuum instrumenta deprehenduntur, impediunturq́ꝫ, vox obmutescit, crura contrahuntur. deinde maxillæ rubere incipiunt, faciesque repletur. Cum remittet, humiditas quædam ad tactum ex

locis mulieribus præcedit, vētrisq; strepitus, ac aliquod ex interaneis progreditur, ipsaq; vulua paulatim laxatur, atq; sic mens ipsis, & sensus redit. Cæterum morbus iuxta circuitum mouetur, sicuti comitialis, idque nimirum vulua repleta, aut seminali, aut alia materia, qua intus computruerit, ac multæ rursus a morbo sese recolligunt, nonnullæ vero in ipsis accessionibus perierunt subito, quibus pulsus quidem crebriores, & inordinate intercidunt, deinde etiam in totū abolentur. Modicus vero humor superficiem irrorat, respiratio primum languida est, mox in totum abscinditur. Porro vitium hoc hyeme & per autumnum magis infestat iuuenculas ad venerem procliues, steriles & potissimum si ex medicina sumpta fuerint infœcundæ, itē alias perfrictiones expertas. In accessionibus igitur summa deligare conuenit, crura tota, corpusq; totum perfricare, vt animo destitutæ sese recipiant, item quæ fœdioris sunt odoris, naribus oportet admouere. Exempli gratia linamētum ex lucerna extinctum, castorium, picem liquidam, cedriam, lanas & lacinia combustas. Quidam vero & matulam naribus admouerunt cum vrina veteri, vel deiectione cucurbitulas adglutinare vincit inguinibus & imo ventri cum multa flamma, & leues & cute incisa. Quod si longius accessio se produxerit, etiam quæ flatibus educendis sunt, proficiunt, vt quæ colica dicuntur, ano subiecta nempe cuminum, nitrum tum melle. Iem stercus clystere subducere profuerit, ne illorum appositu sedes prematur. In vuluam vero vnguenta odoratissima infusa, ipsam solent detrahere, sicut amaracinum, malabathrinum, ac sinapi, partim naribus offeratur, partim applicetur pedibus. Deinde inclamabit aliquis ipsas voce asperiuscula, excitabitq;, & ea admouebit, quæ per sternutamenta euocant, ex castorio, struthio, & pipere. vbi accessio conquierit, vomitum cogere, cibum nullum aut paucum præbere oportet. A septimo die, purgatio ex hiera diacolocynthidos dabitur, post triduū cucurbitulæ defigentur lumbis & iliis. Mox castorei potione vtemur, nunc artemisiæ decocto, nūc ex mulsa, in quibusdam enim hoc vel solum ad integram morbi curationem abunde fuit. Insessus porro & pessus mollientes his adiungentur. Atque hæc ad accessiones proficiunt, verum vt totum corpus reficias, a sanguinis dimissione auspicatus, ad purgationem ex hiera transgredieris. Inde picran ex aloe factam exhibes drachmæ pondere cum tribus aquæ mulsæ cyathis, diebus continuatis, vel interpositis mensura duarum drachmarum, cum senis aquæ mulsæ cyathis. Iam dropacismos, cucurbitulas, & sinapismos vtiliter applicas, nec non acopa ex euphorbio. Postea exercitiis vti, frictione & vocis exercitio prodest, denique & aquis naturalibus.

Mouet morbus p periodum, q rata quadā lege causæ materiales motum simplicem vniuersi sequitur. quemadmodum alibi de hoc q̄dā attigimus. & Alex. in probl. q̄dam de hoc disputat.

De vuluæ procidentia. Cap. lxxii.

VVlua procidit raro quidem, sed multis occasionibus, vel enim ab alto delapsa, & in coxas firmata, membranis, quæ interaneũ id continent, ruptis, aut extractione secundarum simul ipsam extrahentium, vt quæ eidem adhærescant quemadmodum in partu difficili, vel indiligentius imperitiusque extracto foetu, vel ex vulnere, vel aliqua animi perturbatione, scilicet nunciato filiorum interitu, aut hostium insultu, aut periculosa nauigatione, aut eiusmodi quadã causa. Vt cum tota corporis mole soluta, uulua simul sit deuoluta uel ob resolutionem, imbecillitatemq; particularum, vt in declinantibus ætate potissimum accidit. Procidit autem iuxta os ipsius. Quidam vero & totam vuluam prolabi memoriæ produnt, quod a vero longe abest. Qua enim ratione sursum redacta queat affirmari? Conuenit igitur foecibus clystere prius euacuatis, vrinaq; excreta, quo vulua vndiquaq; sit libera, laborantem figurare supinam, vt coxas habeat sublimiores, poplitesq; flexos cruribus diuaricatis. Deinde hap sum capere ex lana, figura & crassitudine sinui muliebri proportionalem, tenuiq; linteo circundare, & in succum acaciæ, vel hypocisti dis vino dilutum demergere, tum vuluæ inserere, & citra violẽtiam totum quod procidit sursum agere, quoad tota moles in sinu factus subsederit. inferna ab vmbilico regio spongia in posca expressa extrinsecus contegenda est. Mulier iacebit extensis adaptatisq; inuicẽ cruribus, vt alterum alteri incumbat. Inde cucurbitulæ agglutinabuntur cum flamma copiosiore vmbilico & vtrisq; iliis, naribus odorata admouebuntur olfactanda. Tertio die lana sinui iniecta, mulier insideat in vino nigro austero modice tepido, vel in decocto myrti lentisci & malicorii. his probe peractis, lana ingesta tollitur. Altera in uicem prioris eodem humecta medicamento inseritur. Cataplasmata a foris imo ventri superiniiciuntur ex palmulis, polenta, vel lenticula & malicorio cum oxymelite, ac tribus diebus interpositis rursus hæc fient, quoad perfecte curationem absolueris. At si processu temporis id quod prolapsum est, putredinem fuerit expertum, idipsum auferetur, nullius metu periculi. Etenim vuluam vniuersim ablata, vbi computruerat, mulierem superuixisse commemorant.

Pla. scribit aĩal eẽ uuluã ideo q; sursum deorsum ve perreptãs val de fremit & ĩ latera in uadit, essecq; maximo sensu p̃ditam. et ea sua aptitudine dif-fluere huc & illuc. ꝓlabi uero totã rõ diffua det dele bi & sursum allabi fatet et ipse Arist. vii. aĩal Theo-

De muliebrium locorum clausura, quam phimon appellant. Cap. lxxiii.

LOci muliebres circa ipsorum os clauduntur. vel ex præcedente exulceratione, vel in schirrum durata inflammatione. Curabuntur insessibus qui emolliant, ex hydrelæo & foenugræci decocto, cõ similibusq; cataplasmatis & pessulis. Porro si malum inueterauerit, suffimentis vaporibusq; iis qui ex aromatibus confiunt vtendũ erit.

Iam vero ſoluit etiam hoc vitii cum nihil aliud ſit, quã vuluæ oſtioli aſtrictio, peſſulus ex œſypo, nitro, reſina, & terebinthina.

Vt ſterilis mulier concipiat. Cap. lxxiiii.

COmmuniter itaqꝫ ambobus congruit, & viro & mulieri vniuerſum corpus conſeruare probe temperatum, laboris, cibi, balnei & reliquorum omnium mediocritate, & quod inter ea maximũ eſt, curare ne habitu ſint obeſiore. Neqꝫ enim pingues liberis procreãdis ſunt idonei, eo quod genitalibus mutuo ſe contingere haud poſſint commode, tum quod momentum ſeminis emittant. Neqꝫ tamẽ nimis extenuati, liberis operam dare feliciter queunt. Iuuabunt autẽ ipſos omnia calefacientia & leniter inflantia, vinum itaque calidum modice ſumptum. Et ex oleribus, eruca, horminum, eriſymum & cõſimilia, ruta vero & calamintha omnino vitanda ſunt. At ſi humorum quodam vitio fœmina non concipiat, hos expurgare, aut proba victus ratione emendare expedit. Proprie vero mulieribus conuenit, curam locorum genitalium quam fieri poteſt maximam habere, & menſes ſine vllo impedimento emanare. Cum igitur propinqua eſt purgatio, cibi potuſqꝫ quam maxime licet, mediocritatem, curæ habebunt. & ex iis quæ purgationi irritandæ ſunt, aliquid aſſument, cuiuſmodi ſunt odorata olera & acria, vtpote ſcandix, erithmon, fœniculum, apium, ſmyrnium. Porro vuluæ intemperiem corrigere oportet, frigidiores itaqꝫ notat menſtruorum retentio, victus frigidior, & craſſi ſucci, ſtupidum quid in ventris parte inferna lumbis, & cruribus oboriens. Quæ vero penitus refrixerunt, ne venerẽ quidem appetunt. Quare conuenit cum aliis remediis, tum fomentis omnibus & iis quæ conſtat ſuffitibus, calorem reuocare. Nec abs re fuerit, caſtoreum bibere, & ex ſeminibus odoratis, cuminum, aniſum pulegii comam, iuniperi fructum, pipere ſingulis adiecto. at fomenta ipſarum vuluarum, partim vapores erunt qui inferius per ſellam aſſumentur, partim aqua calida ad collutionem iniecta, in qua decocta ſit ſaluia, artemiſia, ruta, iuncus odoratus anguloſus, pulegium, acorum, ſeminaqꝫ odorifera, hæc ſingulatim etiam inferiori ventris regioni ab vmbilico applicantur. Præſidio eſt, & polyarchi epithema. Item inferioris ventris coxarumqꝫ fricationes nihilominus conducunt. Inſuper in peſſis ſubiiciuntur ex myrrha, ruta, galbano & caſtoreo, vbi prius aqua mulſa, aut marina vuluam foueris. proficit etiã ad hæc peſſulus gone appellatus. Calidiores locos fatetur corpus totum calidius, menſes pauci & laborioſi, genitaliaqꝫ mulieris exulcerantes, corrigunt modice humectis & frigidis, cuiuſmodi ſunt olera quidẽ lactucæ, maluæ, blitũ, cucurbita, cucumis, pepon, atriplex, portulaca, aliiqꝫ cibi cõſimiles. veſicæ abdomini & lumbis frigida appli

quia generatio fœtus eſt ea teperatura maris et fœminæ ad id apprisſima Ariſt. in libris de gene. & x de animal. ad prolem generandã parẽtes modico uictu bonoqꝫ vti debere Ariſt. pcipit in probl. et qua nocte operã Veneri daturi ſint, nihil pene edere. Hebetur quoqꝫ in re ruſtica apud M. Varronẽ pa

tant cataplasmata,succiq; illinũtur. At humiditatis vitio fœcunditatem frustrari indicat in coitu,vulua humescens,tenuius & copiosum menstruum. His victus vtilis est ficcior,labores,superiorum perfricationes,vomitus,cibi ficci & mediocres. Profuerit & vuluam acerbis medicaminibus continere,quale est lentisci decoctum,myrtorum rosarum,rhus,item mali granati floris,rubi ramusculorum teneriorũ, & gallæ. Sicciorem vero vterum contrariis curare oportet,balineis dico,inunctione, & alimento humido,olerosoq;,mediocri vino & non nimis veteri. Quod si a crassioribus succis concipere impediantur,siquidem rodens aliquis fuerit,mulierem probe purgare conuenit medicamento quod cuilibet humori proprium est. maxime autem picra ex aloe,mox sero lactis aluum ducere,& victum probiorem deligere. Pituitosos autem humores laboribus vacuare,sudoribus,& vomitu,vel per inferiora. Cæterum ex medicamentis epithymum quoq;,euphorbium,piper,dauci semen,petroselini semen, omnia contrita drachmarum duarum pondere potui recte dantur. Hoc & ventrem probe ducit,ac vuluam calefacit, quemadmodum sæpe iam menses eruperunt etiam iis quæ purgationem non sunt expertæ,Postquam vero vterum emendatum esse constiterit, menstruis bene respondentibus,tunc venus est ineunda,purgatione desinẽte. Iam vero,quoniam spiritus similiter in vulua inclusi conceptionem impediunt,notas ipsorum ex capite de vuluæ inflatione sumemus. Medemur autem parciore primum victu,mox cuminum,anethum,apii semen,rutæ,anisi & pleraque aromata præstamus, partim potanda, partim subiicienda. Conniuentes locos aperiemus iniectis clysteriis odoriferis,fomentisq; ex malua,semine lini, fœnugræco, & oleo. Nonnunquam etiam melle,validioribusq;,artemisia,cunila,calamintha,pulegio,& anthemide. Præter hæc conuenit vti terebinthina, nitro,cucumere agresti,elaterio,casia,picis sero. Quibus autem os hiat,victus,fomenta,medicamina ficciora astringentiaq;, grana mali punici,lentiscus,rubi radices,myrta, & quæ humidiori vuluæ congrua sunt adaptantur. Peruersiones autem fomentis instaurare ac dirigere oportet,item iis quæ molliunt, insertis. venus autem a tergo exercita,ad concipiendum videtur conducere.

flores iuuencas, quas ad admissurã paraãt, a cibo cohibere, quod macræ rectius cõcipiũt Causas aũt cõcipiẽdi uel sterilescẽdi cognosce ex x. de hist. anımal.

De vuluæ scissuris,condylomatis,& hæmorrhoidibus. Cap. lxxv.

IN vuluæ ostio rimæ,quas Græci rhagadas vocant,ex enixu violento fiunt. Primum sane latent cum recentes adhuc ex partu sunt dolores, postea vero paulatim percipiuntur, alias manus tactu, alias in coitu. quando & propter affricationem cruorem reddunt. deprehenduntur autem sinu adaperto. etenim diruptiones scissu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ræq; in oſtioli circuitu oculis patent. In quibus manuum operationem rodentiaq; medicamina vitantes, ſimplicioribus inſeſſibus, peſſuliſq; vtemur. prodeſt etiam tetrapharmacum dilutum. At ſi callum contraxerit, medicamento quod charta conſtat, ex roſaceo vtẽdum. Sin autem ipſius vim non tulerint, iridem illyricam terebinthina exceptam imponito. vlceribus iam cicatrice obductis, conueniet ex cadmia præparatum, aut aliquod ex iis quæ ſedi conſecrata ſunt, veluti quod dia lythargyru, hoc eſt argenti ſpuma inſcribitur. Cũ vero ſciſſuras veteres in condylomata degenerare contigerit, ſimilibus excindi, adq; cicatricem duci debent. Cæterum hæmorrhoides vuluæ os, & ceruicem infeſtant, quæ in partibus inſtrumento ad perſpiciendam vuluam accommodato exploratis, deprehendentur, inde quod excreſcentia in acceſſionibus appareat dolorifica, cruenta & ſubrubra. At vbi remiſerint, fluxio citatur citra dolorem ſubliuida & fœculenta. In his igitur cum morbus remittit, volſella modo fieri queat, præhenſas amputare oportet, ſin minus, certe medicamẽtis ipſas deſtringere, partim attingentes ſicco malicorio cum galla, aut huiuſmodi aliquo, partim iis quæ in vulua ſanguinem fundente expoſita ſunt vtentes, † quæ etiam profluuiis, & hæmorrhoidibus conducent, eo potiſſimum diſtinctis, quod vulua continuo cruore manet per remiſſionem non ſolum in menſtrualis purgationis tempore.

† In antiquo lib. hæc eſt ſcriptura, ἃ καὶ ταῖς δι' ἀῤῥωστίαν αἷμα ῥεούσαις, ideſt quæ ob imbecillitatem ſanguinem fundẽtibus. &c.

De partu difficili. Cap. lxxvi.

Difficilis partus accidit, aut vitio parientis, aut fœtus, aut ſecundarum aut foris aduenientium. parturientis quidẽ, ſi craſſa obeſaq; ſit, aut vulua tota exigua, aut dolorum imperita, aut timidiuſcula, aut inflammationem in locis genitalibus aliave particula experta, aut alio quodam modo laborans, aut natura imbecillis vt fœtũ nequeat propellere, aut ſi ante tempus pariat. At fœtus vitio, ſi vel inuſitatæ magnitudinis exiſtat, vel exiguus & modicæ grauitatis, vel magni capitis, vel monſtroſus, ut, biceps, vel mortuus, vel viuus quidẽ, ſed imbecillis, vt foras non poſſit procedere, vel ſi plures fœtus ſint. Nam Herophilus, quinq; ædidiſſe mulierẽ, memoriæ prodidit. Vel ſi figuram naturæ contrariam obtineat. Naturalis ſiquidem figura eſt fœtui, prima quidem, qua manus femoribus porrectæ ſunt, & caput nuſquam inclinans ad os vuluæ recta dirigitur. Proxima huic, vbi in pedes conuerſus eſt. Aliæ omnes præter has a natura abhorrent. Ob ſecundas, quod velamentum intus eſt, partus redditur difficilis, ſi aut non auellatur ob craſſitiem, aut priuſquam opus eſt propter ſubtilitatem abrumpatur, humore ſiquidem euacuato, infans præ ſicci-

adhibenda ĩ primis docta obſtetrice eſt adiuuandus, put ex Ariſt. et Ter. nõ eſt, cui committas primo parra mulierem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tate ægre deuoluitur. Ab externis difficultas oritur, aut frigore, quod vuluam densauerit, aut calore immodico, qui vires dissoluerit, aut ex quodam fortuito accidente. Si igitur ex astrictione, aut veluti fœtu adfirmata pariendi oriatur difficultas, laxatione prius opitulandum, infundendo largiter oleum dulce, & calidum, cum decocto fœnugræci, aut maluæ, aut seminis lini, aut etiam oua, quod leniendi facultate prædita sint. Deinde & pubem cum abdomine & lumbis cataplasmate obducere, quod semine lini constat, aut aqua mulsa, aut hydrelæo, insessibusque similibus prodest. Insuper laxationes balineis moliri, nisi febris, aut alia quædam occasio impedierit, moueteq; patientem sella in aere calido mediocriter, Nonnulli etiam conquassationes validas, sternutamentisq; ciendis idonea adhibuerunt. Timidæ, mentis robur admouendum, imperita dolorum docebitur, vt validissime spiritum comprimat, & ad inguina depellat. Animo deficiens iis quæ deliquio abigendo sunt, naribus admotis recreabitur. Alleuiata mediocriter, cibo modico refocillabitur. Obesam mulierē in lectulo resupinam figurare oportet, vt ad femina genua succlinet, inflectatq;, quo vulua ad abdomen tendens, e directo ostioli habeatur, quod ceratis, aut pinguetudine delinire digito oportet, & sensim aperire. Atque si morbus aliquis particulas male habeat, etiam huic prospicere. Ad hæc stercus detentum molli clystere emoliri, & secūdas clausas diuidere, aut digitis, aut ferramento quod πολυκόπαν vocant, in ipsis occultato, sinistra manu præcedente. ac humorem quendam oleosum in vuluæ spatium interius clysterio indere. Verū vbi fœtus præter naturam figuratus fuerit, naturalem reddere figuram decet, partim pellendo, partim adducendo, partim flectendo, partim in rectum agendo. Et si quidem manum pedemve præmiserit, non attrahere membro prehensum oportet. magis enim affirmatur, vel luxatur, vel etiam abrumpitur, verum digitis humero infantis, vel coxæ affixis rursus in conuenientem locum id quod præmissum est, dilucere. Porro si cum firma adhæsione, totius infantis indecora fuerit figura, sursum prius ipsum ab vteriore sublimem detrudere consilium est. deinde prehensum rursus ad os dirigere. Postremo si plures uno infantes deferantur, iterum a superiore, infernaq; parte referes. sic vt omnia sensim & citra contusionem fiant, oleo locis perunctis. Tempus quo in sellam collocabitur parturiens est, cū uuluæ os dehiscens, digito occurrit, & quod præruptum est, procumbit. Verum si non procedat, quod infans mortuus sit, aut alia de causa, ad extractionē quam Græci ἐμβρυοελκίαν appellant ueniendum est.

in fœtu edendo sternutamentum prope letale. ob idq; antiqui sacrum habebant πταρμόν ex Aristot. de aīal.

si infans in utero post. 7. uel 8. menses īterierit, interire & matres ait Aristot. opus āt

De coxarum morbis. Cap. lxvii.

Coxarum dolor ab articulari morbo nihil differt nisi quod ip-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

extrahē di fœtus interem pti inter oīa diffi cillimū esse Hippo. testis est.

sius causa, nempe crassus pituitosusq; humor in sola coxarum compage, articuloq; concretus insideat. Dolor ipsis gibba in natibus regione inguinibusq; ad genua usq;, in plurimis autem ad summū usq; pedem pertinet. Per initia igitur ægro nobis oblato, fæcibus clystere vacuatis, vena in cubito secanda, cum sanguinis detractione, si autē vetustas vitium occupauerit, ex talo partis affectæ imminutionē sanguinis moliemur. In accessionibus fotu hoc vtendum, Cyprini cyathis octo, aceti cyathis quatuor, nitri cyathis duobus, cachryos cyatho vno. Succidis lanis calida admouentur. Deinde applicabitur ipsis farina lupinorum amarorum cum oxymelite, aut farina lolii, cum resina, cucumeris syluestris radice, nitro, calamintha, cachry, baccis lauri. Iam calamintha sola vtiliter ex oxymelite, aut aqua mulsa admouetur. Emplastro vero hoc quod leniendi facultatem obtinet, vtendum est. Ceræ drachmæ cētum, terebinthinæ drachmæ viginti quinque, æruginis drachmæ sex, myrrhæ, galbani, iridis, singulorū drachmæ sex, cedriæ drachmæ quinque. Propinabitur ipsis liquoris cyrenaici quantum eruus implet, aut castorii drachma cum opopanacis tribus obolis. Porro radicis capparis cortex potui datus, & cataplasmatis admistus est remedio. Cum autem dolor multus excruciat, etiam medicamenta a dolore leniendo ἀνώδυνα dicta locum habent, vtpote quod ad Philonem refertur, & quod duplici pipere constat. Hoc autem enema inseretur, mellis cyathus vnus & semis, olei tantundem, aquæ cyathi duo, nitri drachmæ octo, terebinthinæ drachmæ quatuor. His calidis iniectis, anus debet foueri, vt longiori tempore ea retineantur, muccosa vacuat, nonnunquam, & sanguinem, quando etiam magis opitulatur. At si malum perseueret, quod rarum est, iterum frequentius eo vtendum est, in vicem aquæ, centaurii decoctum admiscendo. Sanguinem vero trahit & thlaspis semen per inferiora inditum, succus elaterii, & medicamentum ex ipso factum, vel quod ipsius radicibus constat. Item oleum sicyonium, salsorum pisciū muria, & oliuarum colymbadum probe per anum ingeretur. Cucurbitulæ coxendici multa cum flamma, cute prius incisa defigendæ, interim quoque hirudines. Quod si his malum non finitur, ad purgationem eundum est, aut ex hiera, aut colocynthidos partis internæ probe contritæ drachma offeretur in aquæ mulsæ cyathis duobus, aut paulo amplius, aut minus, pro laborantis virtute, & alui facilitate dabitur. In aqua vero mulsa ruta decoquatur. Puls etiam ex cucurbita syluestri confecta recte hos expurgat. In quibusdam vero & vomitus a radiculis citatus per initia profuit. Cum morbus se remiserit, dropaces ipsis applicantur, acopaq; ex euphorbio sunt vtilia. præsertim quod a varietate vocatur pœcilon, item balineæ naturales his

accommodæ. Si desiderantur, in aliis lauabunt balneis, commemoratisque vtendum est acopis, & compositis nitris, medicamento Asclepio, & eo quod ex euphorbio, adarce, nigro veratro, castoreo, pyrethro, pipere, pedicularia, quam staphida agriam uocant, simili pondere confit. Secundum balineas inspergentur picis aridæ unciæ tres, sulfuris ignem non experti unciæ duæ, cuti adhuc calidæ, quæ charta etiã contegetur. At si ne hæc quidem profecerint, uel reliquiis morbi remanentibus, congruum erit & sinapi cum caricis, uel etiam per se illitum. In totum uero hos restituit sanitati, iberidis herbæ usus, quam lepidion quoque, alii agrio cardamon hoc est, syluestre nasturcium appellant. Quæ uero apud nos fruticosa nascitur similibus lauri foliis & multo amplioribus, respondere, multa experimenta testantur, non solum in coxarum, sed in aliis quoque diuturnis affectibus. per æstatem uero longe sunt efficaciora. Atqui si folia tunc non produxerit, cortex ipsius radicis contunditur cum adipe suillo, ut emplastri speciem repræsentet, inde linteolo densiori illitum locis maxime dolentibus imponitur, nempe toti inatibus gibbo & femoribus, sinesque tam diu quoad cuticula superior nigrescat, aut ex toto liueat. Postea ipsum auferes, lotoque ægrotanti ceratũ impones, opopanacis drachmas quatuor, quæ aceti cyathis duobus dissoluuntur, excipiunturque cerato cyprino. Quod si talium adurentium usus abominentur, emplastris uti refectoriis oportet, e quorum numero hoc quoque est, ceræ, resinæ pityinæ singulorum drachmæ duodecim, terebinthinæ, columbarum syluestrium stercoris, fœculæ vini combustæ recentis, singulorum drachmæ sex, galbani, sesquidrachma. Atque ex reficientibus est quod leæna appellatur. vtilia vero sunt quæ ex lixiuio & nitro præparantur. Iam nonnulli iis vsi sunt potionibus quæ ad annum continuantur, in quorum grege habetur medicamentum diatessaron vocatum, chamædryos pondo, gentianæ deunx, aristolochiæ rotundæ deunx, rutæ seminis sicci sextarius. hæc tusa cretaque dantur quotidie cochlearii mensura ieiuno & probe concoctione obita, ex duobus aquæ frigidæ cyathis ad annum, donec morbus finiatur. Eadem promittit medicamentum dia hepta, idest ex septem confectum, & quod ad Proclum authorem refertur. Exercitia absoluuntur, inambulatione, continuis, flexionibus, saltatu, & cursu. Cibus mediocriter tenuis & concoctu facilis conuenit. porro si malum nulli ex commemoratis cedit, alias in suppurationem conuertitur, alias neruis qui artus conuinciunt, laxatis, membrum luxatur. Quare cum vitium longius se prorogat, articulum tribus quatuorve locis vrere oportet, vt in chirurgica dicetur, ac complusculis diebus vlcera adaperta, sine cicatrice seruare.

De podagra & articulariis morbis. Cap. lxxviii.

NOn sola particularum corporis imbecillitas, podagricos articulariosq; cruciatus excitat, quoniam accessiones sine ullo temporis interuallo urgeret quatenus infirmitas imbecillibus articulis semper incumbit. item ne humor quidem solus hos dolores creat quandoquidem non solis uitium articulis insidet, sed utrunq; & humor a natura alienus & particularum imbecillitas morbum adfert articularium. quoties enim altrix particularum facultas imbecillior ciborum grauatur copia ex qua cruditates enascuntur humor superans in quodcunq; articulamentum quod antea imbecillius euaserit se confert & artubus sese insinuans colligantes neruos distendit dolorem excitat. neq; enim neruos per quos motus dispensatur arbitrarius affectu primario, inflammatio infestat, quoniam oporteret etiam medios internodiorum locos, ipsam occupare, vtpote tibias medias aut femora aut cubitos, aut brachia. attamen afficiuntur iidem nerui lege consortii, quod cum articulis ineunt. Quousq; igitur & solus humor pedum articulamenta molestat, podagra vitium nuncupatur. Vbi vero causa in omnes corporis articulos compulsa fuerit, ἀρθρῖτιν Græci, nos articularios morbos appellare consueuimus. Quo vitii nomine, vertebras, humeros & maxillas comprehendimus, omnemq; articulum, quicunq; morbo implicatur. Nonnulli vero aures, dentes, guttur, & nonnunquam iecur, lienemq; articulariis doloribus conflictari pronuntiant. A quibus nisi de subito vitium in artus sese recipiat eructetq;, periculum breui tempore laborantes occupauerit. Sed humor superans qui iuncturis sese inserit, nunc biliosus est, nunc sanguineus, alias atra bile vitiosus, plerunq; etiā pituitosus, crudusq;, copia alimenti, aut cruditate, aut otio congestus, verum vetustate in articulis crassescit, & glutinosior euadit, sic vt in duritiem contumacissimam, quam Latini tophum, Græci poron appellāt, occallescat. Interim vero diuersa humorum colluuie, vitiū contrahitur, ob quod ægre dignosci, & difficulter medicamentis elidi potest, vel etiam pene nullo remedio sanescit. Cæterum hoc mali frequenter antecedit improbus labor, vehemens ambulatio, equitatus creber, vsus veneris intempestiuus, insueta frigidæ potio, frigidorumq;, vel multorum noxiorumve ciborum esus, multus vini vsus. Iam aliqui prolapsu, uel deturbatione, uel propulsu, uel distorsione, uel id genus aliis, prima morbi fundamenta iecerunt, † materia quidem præcedente in corpore, quæ antea conquiescebat, nunc autem a causa primaria est commota. Mœrores autem, curæ, peruigilia, & reliqui animi affectus, non modo mouent, sed ipsi quoq; noxios succos, siue primario, siue ex accidenti procrearunt. Variæ igitur, ut a me dictum est, affectus

canes quoq; et boues et equæ phorbades podagra laborant. Iō apud histo. & uenatores & īperatores ꝑ locā frigida calceari ducuntur animantes, ne frigus pedis obsit.

est enim sympathia corporis & animi.

causæ

causæ habentur. Sed deprehendi tamẽ facile humorum noxam inferentium discrimina possunt, tum suis coloribus, tum iis quæ superueniunt denotata. Siquidem biliosa defluxio præter colorem pallidum & rubidum, caloris sensum doloremq; acriorem efficit & protinus in cutem sine magno tumore erumpit, incandescitq; calidis impositis, sicut e contrario iis quæ refrigerant remittitur. Hoc sane cũ aliis omnibus magna ex parte, tum maxime iis quia bilioso humore originem habent euenire consueuit. Subinde febris in ipso accessionum statu accedit, quando & sitis conficit. Pari modo in melãcholicis, color partis nigrior reddet in pituitosis, ex albidus et aquæ subter cutem similis apparebit, vbi dolor altius delitescit, & tardius in tumorem sese attollit, quemadmodum si sanguineus humor redũdet, cruentus color emergit. Verum vt singula exactius dinoscas, superior victus ratio reliquaq; consulenda tibi veniunt. † Rectior est hæc scriptura veteris codicis, προσυνηγμένης μὲν ἐν τῷ σώματι καὶ τέως ἡγεμονούσης τῆς ὕλης, id est, materia ante coaceruata in corpore &c.

Curatio biliosæ defluxionis articulis conceptæ.

INITIVM curationis si flaua bilis articulos exerceat, magisq; ipsius qualitas, vacuatione noxii humoris tentabitur per medicamenta purgantia. quale est maxime quod ex rhodomelite temperatur, tum quod malis cotoniis constat, item antidotum ex hiera picra, & aloe catapotia. Per accessiones vero a foris vtendum rosaceo cum oui luteo, & vini momento, particulam sensim infricãdo, herbæ autem admouentur quæ refrigerant, vt solanum, portulaca, altercum, semperuiuum, palustris lenticula, seris, papauer, polygoniũ, rosarum folia, & consimilia, Et nunc per se illinuntur, nunc cum micis panis posca imbutis adhibentur, vel hordeacea farina cum rosaceo instar cataplasmatis superaccommodatur. At in Erysiplacea inflammatione articulorum manifesto lenietur cucurbitæ recentis cortice imposito, aut peponis, aut cucumeris carne, & perse, & cum pane. Item perdicii foliis & hederæ cum pane vel tenuiore parte polentæ. Ad hæc psyllium farinæ hordeaceæ incoctum, ardentes inflãmationes mirandum in modum solatur. simili modo & rosaceum ceratum cum quibusdam refrigerantibus succis illitum, & quod ex fabarum lomento componitur. habet autem hoc pacto, ceræ vnciæ quinq;, chamemælini, rosacei, singulorum vnciæ duæ & S. fabacei lomenti semuncia, ouorum lutea quinq;. ALIVD cataplasma. virentes maluæ coctæ teruntur, psylium priuatim in viscũ redactũ admiscetur, † deinde ouorum luteis admixtis, oleoq; chamemælino applicantur. Si vero tantus vrgeat dolor, vt laborans par esse ferẽdo

inter quatuor succos ismarime ueneni uice in corpe fungit, q̃ quã Stoici humorẽ hũc a natura animanti datũ virtutẽ roboris excitãdã testantur. Tenẽdũ tñ est τὸ ἄχαλον μακρόβιον, cui bilis minus imperat, illum animãtẽ longiorẽ ætatẽ agere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

do nequeat, medicamento ex croco, glaucio & opio vti conueniet, quæ in posca trita ve sublinentur, vel cum micis forma cataplasmatis obducuntur. Galenus autem, huius meminit, lachrymæ papaueris drachmas quatuor, croci drachmam cum bubulo lacte, vel caprillo trita, vel panis micam iniicito, & emolliens rosaceo excipito, ac vtitor cataplasmate, aut opium crocumq́ pariter trita in lacte, cerato rosaceo excipito. Contulerit etiam eadem parte in accessionibus ceratum ex turpena pisce confectum, item oleum ex eodem expressum. Persimilis est hoc efficaciæ, micarum panis aqua vel posca maceratarum & semperuiui, vel portuculæ, vel solani vel palmularum carnis & papaueris capitum seminis, pari portione, ouorum tostorum luteorum & rosacei quod sufficit, accommodato in cataplasmate. Verum his quæ membris torporem inducũt, narcotica Græci vocant, diutius non erit insistendum, vt doloris vehementiam solum lenierint. siquidem largior ipsorum vsus, sic insertum constringit humorem, vt in tophaceam duritiem quos græci πώρους appellant occalescat, ac diuturnas motus difficultates pariat. Ab eorum igitur vsu quæ dolorem arcent vel medicamento e succis herbarum facto, diachylon vocant, ex chamemælino resoluto vtendum erit, vel eo quod dialthæas appellant, vel huius generis alio. Posteaquam vero partem affectam quæ refrixerit recalfeceris, roboranda erit palmulato medicamine quod diaphœnicinen dicunt, cum oxyrhodino, vel vino & rosaceo soluto. At si emplastra detrectent grauenturq́, acaciæ succum ex posca, vel lycium adiecto croco & glaucio, & succo perditii ex posca, delinere conuenit. Victus autem ratio refrigerans humidaq́ erit, vt hordei cremor, ex condro sorbitiones, ex oleribus, malua, lactuca, intybis, auium cohortalium maxime pulli, piscium saxatiles, erinacius pectines, & eius notæ reliqui. Vitanda omnia calfacientia, & quæ pallidam, aut flauam bilem generant, vinum vetus, fuluum, & nigellum, & cibi repletio. balineis vtendum aqua potulenta factis, si nihil prohibet, etiam cum defluxiones ipsæ infestant, & cum absunt quantum ad causam pertinet. Temperandum ab iracundia, inedia, acrium esu, temulentia, immodico labore, & veneris vsu.

† Vetus codex, εἶτα προσμίξας ὠῶν τὰ λευκά, id est, deinde albo ouorum admixto. quæ lectio huic loco magis conuenit.

Curatio si sanguis artus infestet.

IN quibus sanguineus humor redundat, protinus sanguis mitti debet, ac non in his solũ, sed etiam in pituitosioribus, aut melancholicis Siquidem in his quoq́ succus venis plurima parte cõtinetur,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

qui cōpia sua potius quam qualitate offendit. statim igitur cū quis morbum experiri primum cœperit, sanguinis missio erit tentanda, nam quos iam fluxio frequēter infestarit, ii plus inde noxæ, quā auxilii sentiunt. præsertim quibus corpus est natura frigidius, aut etiā imbecillius. Post sanguinē detractū, nisi solus ille superauerit, momento temporis interposito, etiam purgationem ex hiera antidoto moliemur, aut Iuliani oxymelite, quippe hæc magna commoditate purgant, qui vero ab huiusmodi medicamentis vacuantibus abhorrent, catapotia quæ sequuntur deuorabunt, aloes, colocynthidis, id est cucurbitæ syluestris, veratri nigri, scammoniæ, singulorū vnciam euphorbii, nitri, singulorum semunciam, succi brasicæ, quod ad ea capienda satis sit. Dantur singulis pro virium ratione. melius proficiet, si cotoniorum succo excipiantur. Aliud catapotiū quod & in accessionibus, & remissionibus exhibetur podagricis, qualiscunq; etiā humor articulos affligat. Recipit aloes selibram, agarici, croci, singulorū semunciam, costi, spicæ nardi, iunci odorati rotūdi floris, opobalsami, casiæ singulorū vnciam, scammoniæ sextantem, epithymi quadrātem cum semisse. Modus mediocris instar duorū scrupulorum, summus quaterni scrupuli. Iam vero ex armaniaco lapide catapotia, mirifice purgant, ac proprie articulariis doloribus congruunt, tum inter fluxionū principia, tum in decremento, tū in remissionibus, sed quoniam nōnullli scammoniam ceu stomacho noxiā fugiunt, dabuntur ipsis preæsertim cum pituitosa subluuies torquet, hæc cataptoria, colocynthidis medullæ, veratri nigri, bdellii, gummi, aloes, singulorum vncia, nitri alexandrini, euphorbii, singulorum semuncia, dantur quaternis scrupulis. Ego in vicem gummi epithymum adiiciebam. Sunt qui in omnibus articulariorū viciorum accessionibus, purgatione ex hermodactylis ipsi aluum sollicitauerint, sed attendendum est, quoniam hermodactylus stomacho facessit negotium, anxietatem et cibi fastidium mouet. Quapropter in his vti consilium est, qui obeundarum actionum necessitatem habent. etenim breui post duos plurimum dies defluxionem ex toto finiunt, sic vt consuetis muniis obeundis sint idonei. Notus mihi est qui non hermodactyli substantiam, neque aliquod ex ea compositum medicamentū, sed herbæ ipsius decoctum cum aliquo consueto medicamine, vtpote aniso, vel apio decoquens ipsum, potui adhibuerit. ac mirum est quam resoluta sæpe aluo defluxionem sedaret, verum quia, vt nuper retuli, stomacho inimicum est, iis postea quæ stomachum confirmant viresq; eius recolligunt, mediocri calfactione os ventriculi corrigere oportet, iis autem quæ ex hermodactylis fiunt, multo laudatius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

esse medicamentum Alexander prodidit, quod ex coronopodio te-
peraretur, quod & eandem vacuationem præstet, & dolores so-
piat, præterquam quod stomacho noxam non inferat. Cæterum
loco inducentur cataplasmatis modo in pituitosis, si mediocris do
lor afficiat, viridis brassica, apium, cunyla, verbenaca recta, sin acris
dolor affligat, farinæ fœnugræci parteis treis, pollinis loliacei, fa-
rinæ cicerum, singulorum partem vnam, ex aqua mulsa, aut vino
tenui cum modico cyprino, vel nardino conuenit applicare, maxi-
me per hyemem, item cinis crematæ radicis brassicæ, eiusque caulicu-
lorum cum axungia inductus, multis fuit præsidio. Sed sopiendis
doloribus recens adhibenda axungia, discutiendo autem humori
vetus salsa auxiliatur, bubulum etiam stercus cum hordeacea farina
in aqua mulsa coctum prodest, vel per se recens & liquidum, vel
cum foliis brassicæ. Similiter caprillus fimus per se, vel cum hordea
cea farina coctus in posca. Quoniam vero nonnulli ex iis quæ cō
traria esse videntur remedium senserunt (etenim diuersorum humo
rum mistura dignotionem postulat) commemoranda iam harum
materia est promiscua. Itaque iuuat syluestris attriplex & satiua cum
pane applicata, aut verbasci folia cum bulbis et pane trita, vel cum
polenta, vel cataplasma ex hordeacea farina cruda. At in quibus
obscura morbi est origo, hæc semel experiri abunde fuerit, modo
ad consimilia transgrediundum est, modo contrariis pugnandum.
Neque tamen eisdem diutius immorari consilium est, si nullum ex
eis solatium perceperint. Hæc quotidie in artis operibus fieri vide-
mus, vt idem medicamentum vni articulo profuerit, alteri in eo-
dem ægrotante similiter inflammato non modo non opituletur eo-
dem tempore, sed aliquando (quod maxime est mirum) offende-
rit. Quippe vnus idemque sæpe articulus, ex eodem remedio nunc
iuuabitur, paulopost eiusdem appositu, inflammationem concipiet.
Nunquam igitur aliquis cum glutinosus crassusque humor superat,
calidioribus leuabitur auxiliis. Verum cum acris aut feruida humo
ris qualitas præcellit, tum refrigerantibus solatium inflammationis
paratur. Nec miraculum est si materies natura frigidior inflamma-
tionis tempore, & feruore æstuet & incādescat, vt bilis, si ita contin
gat, admistionem omittā. Porro tophos in artubus impedit coale
scere lupinorū farina cū oxymelite, vel posca, vel laserpitio, aut brio
niæ radice cū pane. Iā hoc quod sequitur citra noxam mitigat, & me-
diocriter discutit, lycii, ammoniaci, thymiamatis, singulæ vnciæ cū
vino veterrimo & oleo omphacino, tritæ coquuntur, & e lomēto
fabarū, quod sufficit, adiicitur, coctæ mediocriter modo cataplasma
tis applicantur. Post inflammationis statum, tumore relicto ap-

uerbena ca περιστερεών.

uerbasci φλόμον.

laserpitio σιλφίῳ.

plicandi bulbi per se, vel cum polline polentæ, ad ruborem vsq; hoc enim modo efficacem vsum exhibent. Quod si nihil hisce cataplasmatis leniuntur, fotibus & superfusionibus erit certandum, maxime si tumor extrema occupet, chamemæli & meliloti, aut centaurei decoctis. Nonnullis etiam cappari decoctum abunde fuit auxilii, hoc tamen quod infra scribitur, omnibus præstat efficacia. Thymus, origanum, satureia, & calamintha, in aceto quam acerrimo cocta, eiusdẽ aceti imbre affectæ partes, non semel, aut iterum, sed frequenter in die fouentur cum fiducia. Hoc præsidio permulti pristinam valetudinem recuperarunt, quibus non pituita solum, sed flaua etiam bilis fuit infesta. Non desunt qui & subsequens medicamentum salutare sint experti, illicis glandes in farinam redigunt ac diu coquunt, hoc decocto extremos artus per fluxionum initia longo tempore aspergunt. At quæ interius partes habentur, spongiis fouent & per hæc materiæ impetum repellunt. Idem & bile vitiosis artubus conuenit, quemadmodum ex calida aqua sine aliquo decocto superfusio. Porro doloribus qui intenso frigore, aut humoribus inter articulorum ossa impactis contrahuntur, valens hoc est remedium. Olei veteris sesquilibra, nitri alexandrini, resinæ terebinthinæ singulorum libra, euphorbii vncia, iris sextans, fœnugræci farinæ sextarius vnus & dimidius. his autem ea quoque quæ aduersus coxendicum cruciatus scripta sunt, pulchre nimirum opitulantur. multi siquidem aduersus huiuscemodi perfrictiones cum morbus declinauerit, sinapi cum siccatis ficis vsi sunt, tum aliis quæ extrinsecus ruborem excitant. Alii vero medicamentum ex cantharidibus admouent, verum hæc in posterum officiunt, nisi aliquo etiam moliente vtantur, vt, diastrutheon & pyxide, & basilio, aut diaclates, aut dia ægiru, aut bromio, aut lysiponio, aut valentioribus acopis. in quibus etiam nerui consensus, potissimum & infarctus humorum eueniunt. At ex mulæ lotio, in morbo statu præsertim, & in frigidis defluxionibus fouere commodum est. Pariter conuenit etiam ex vtroque veratro pastillus cum mollis & fungosus tumor articulos implicat. & fomentum ex sale torrido, aut etiam aliter e marina calida per spongias artus perfudisse vincit. item emplastra ex sale præparata, vel ex lixiuia, & nitro, hisque consimilia cataplasmata, post vigorem morbi auxilio sunt, victus ratio siccior minimeq; excrementitia competit, item inedia, vel parciores cibi, frequentibus balneis abstinendum. At si lauent, nitro aliisque pulueribus vtentur detersoriis. Vbi dolor declinauerit, exercitiis se credent, & frictionibus maxime articulorum, in naturales balineas descendent, aut etiam arena contecti incalescent. Vomitus a radicula cibisque assumptis mouebitur. Qui ad hoc se com

satureia θύμβρα

olei veteris libra una & dimidia legit Aldi textus. & fœnugræci sextarius cum dimidio.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mode habent, etiam veratro nigro vacuentur per vomitum, vel etiā per aluum inferiorem purgentur.

Quomodo sanguine infestati artus curentur.

QVI ex sanguine dolorem articularium conceperunt, post sanguinis initio morbi detractionem, remedia commemorata loco dolenti sunt inducenda, si biliosior quidem acriorq; sanguis redundet, eisdem quæ in flaua bile diximus, certandum, si frigidior, pituitosiorq;, aut melancholicus humor coaluerit, † iis quæ post illa subdidimus præter nimis acria, curationem tentabimus, at si vitium in vetustatem incidit, his quoque locus erit. iam hoc cataplasma in principio proficiet. Malicoria, & rhus cum polenta ex vino detrita obducuntur. ALIVD. Brassicæ folia cocta accurate conteruntur, aceti floces cum duobus coctorum ouorum luteis, & rosacei momento, adiiciuntur, leuigataq; simul loco iniiciuntur. subinde ea mutando. Cibi assumentur qui extenuant & parum nutriunt, carne igitur & leguminibus & vino copiosiore nigro abstinendum. si autem fieri possit, etiam ex toto vinum circuncidendum, Plurimos siquidem noui, qui prorsus abstemii omnes sanitatem consecuti sint. Alii siquidem per morbi initia omnino liberati sunt. alii in posterum rarius & minori dolore accessiones perceperunt. Quapropter nisi contrarium hinc accidat, aut futurum inde aliquid metuant, perpetuo vitam agent abstemiam. † At qui per imbecillitatem, aut perfrictionem aliquid subsecuturum opinentur, ad biennium vsque abstemii, inde ad pristinam consuetudinem reuersi, modicum dilutumq; continenter bibent. Oportet autem abstemios in vicem vini decocto anisi, aut alicuius consimilis seminis vti, fructibus pomaceis reliquisque refrigeratoriis abstinere, tum veneris vsu. Qui vero per medicamenta, quæ per annum bibuntur, morbum prorsus tollere voluerunt, multis sane quibus pituitosus & excrementitius humor articulis incubuerit, opitulati sunt. verum qui calidioribus siccioribusq; constarent naturis, hos in subitam mortem præcipitarunt, quod materia ad intestinum, aut renes, aut costas, aut pulmonem, aut principem quandā partem se contulerit. Satius itaque est biliosiore præditis habitu, aut copioso sanguine refertis, vini vsu interdicere, quod nullus ex eius abstinentia, in commemorata vitæ pericula inciderit, frigidiores autem & recrementis pleni, ex viperis theriaca vti debent, hyeme frequentius, concoctione bene obita. per æstatem rarius. vel enim morbo liberabit, vel certe leuiorem reddet, nulli ex prædictis particulis officiens, quoniam vero nonnulli nos etiam commemoratis vti antidotis cogunt, non te lateat id quod ex damasonio constat & quod ad Agapetum refertur, item quod atacton & octoidon dicitur, et quod

malicoria λέμματα τῶν ῥοιῶν.

Accusat pene hos, q ægris p annū potui dant aliquid vel ligni vel cuiuspiā radicis. Quæ quidem res periculū creat

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Proclo inſcribitur, item quod ex ſcordio, aut corallio componi ſolitum eſt, alia pleraq; non mediocriter proficere, omnium vero ſecuriſſimum eſt longoq; vſu probatiſſimum, diacorallii. ſiquidem concretas iam in tophum duritias diſcutit. horum omnium vires & modũ vſus, & quid in his caueri debeat volumine, quod compoſitis medicaminibus dicatum eſt, reperies ſimiliter aduerſus articularios dolores, medicaminum quæ pſilothra vocant, miſturam vſumq; in eodẽ habitu, nempe pituitoſiore. Alii vero qui a toto ſe morbo vindicare volunt, integras vulpes oleo incoquunt, quo articulariis morbis medentur. Non deſunt qui viuas lebetibus magnis iniiciunt. alii tantũ emortuas. Pari modo ẽt hyænas percoquũt, oleũ hinc cõficiẽtes, qđ diſcutiẽdi vim habeat. deinde eo balnei ſolia cõplẽt, in quæ poſtquã deſcenderunt, immorari ibidẽ diutius præcipiunt. vnde ſæpe factũ, vt non modo artuũ tumores, ſed etiam vniuerſum corpus euacuaretur.

4 Vetus liber, τοῖς ἐπ' ἐκείνων, ideſt iis quæ in illis dicta ſunt.

+ Veteres libri habent hoc loco ὅσοι δὲ δι' ἀσθένειαν ἢ κατάψυξιν ὑποπτήσσοντές τι φαίνοιντο, ac qui per imbecillitatem aut perfrictionem expuere aliquid videntur.

De tophis, quos græci poros vocant.

QVONIAM & tophi ſubinde in articulis creantur modo ob humoris qui ad eos decubuit craſſitiem, terreſtremq; duritiam, modo propter immoderatos diſcutientium reſiccantiumq; medicinarũ vſus, ſine earum miſtura quæ emolliendi virtute pollent, ſciendũ venit ea eſſe conuenientiora, quæ mollientem ſimul & diſcutientem naturam ſortiuntur. itaque emolliunt adipes vetuſti, medullæ, ammoniacum, bdellium, oleum bene vetuſtum & ſtyrax. Diſcutiunt autem & reſiccant, nitrum, ſal, lixiuium, adarce, euphorbium & conſimilia. verum ad concretos in articulis tophos proprie facit vetuſtiſſimus acerrimuſq; caſeus cum ſuillæ carnis præpinguis ac veteris decocto contritus & ſuperimpoſitus. ſiquidem ſua ſponte topho dehiſcente quotidie humor qui intus coierat, eructatur. Valet etiam medicamentum diapernes, vſu probatum, quod duplici modo præparatur. item quæ dia ſtactes dicuntur. iam hoc peculiariter facit quod recipit ſpumæ nitri, reſinæ terebinthinæ, lixiuii quod calcem adiectam habet, propolis, ſingulorum triens, ceræ bes, colophoniæ libra, olei ſeſcuncia, mixtis vtitor, tum in tophis, tum in abſceſſibus, iam quod ex cynabari temperatur, mirificum eſt ad tophaceos tumores, aliaque complura, ſed ægre paratur. Quod vero dia leptocaryon dicitur, præterquam quod probatum, etiam facile conquiritur, non ſolum valentioribus, ſed teneris quoque corporibus accommodatum, ſi aſſumat medicamenti ex melle, vel ex ane-

plæriſq; magiſq; ſalutem. Hac de cauſa.ii. Græciæ medici ſapiẽtes phyſice fere ſemper neq; magice morbos curãt, id qđ plæriq; circũforanei pharmacopolæ ac p̃ſtigiatores facere falſo profitentur.

mone confecti partes duas ad illius partem vnam, quæ si desiderentur, etiam eius quod cerusa constat, subinde æqualis modus ipsi misce tur ALIVD. Ad tophos, sandaracham contritam querneo visco excipito, & vtitor. ALIVD. Proficit etiam ad fistulas, & ægylopas, olei sextarius, spumæ argenti vnciæ octo & semis, auripigmenti vncia. Argenti spuma, oleumque tantisper incoquitur dum manus non inquinet, postea tritum auripigmentum aspergitur, & priusquā vstionem senserit medicamentum ab igne tollito, ac vtitor. Ex asii lapidis flore confecta, vbi morbus intermiserit imponuntur, quæ ad omnium articulorum nodos concretos accommodata toto morbo liberare, nonnulli veterum testatum nobis reliquerunt. Et ex salis flore præparatum medicamen si in morbi declinatione similiter imponatur, tumorum reliquias discutere experimenta fidem fecerunt.

Quomodo quis a podagra se tueatur asseratque.

PODAGRAM quæ iam constiterit, articularium ve dolorem, sine prædicta medendi ratione aboleri longe difficillimum est. At eam quæ nondum creata est præcauere, facilius, si quis cibis demat, & eis vtatur quæ prompte in membra digeruntur, excrementisque vacant. item vino moderatiore & exercitationibus satis se cōmittant. Quod ad præsidij partem attinet, sal minutim in oleo tritus & articulis affrictus, omnes qui se ab hoc vitio vindicare volunt, magnifice iuuat, nisi præter modum sicca intemperie sint præditi, eoque illitu, & mane, & vesperi per totum vitæ curriculum, & vbi inflammationes inclinauerint, vtendum est.

Ad perniones qui tum pedum plantas tum calces infestant. Cap. lxxix.

PErniones vlcera sunt, quæ ex frigore hyberno in digitis manuū pedumque contrahuntur, Græci chimethla nuncupant. Itaque tepidam aquam marinam superfundere oportet, vel betæ decoctum, vel lenticulæ, vel erui, vel hastulæ regiæ radicis. A superfusione, lenticulæ coctæ vinoque detritæ admouentur, vel ficus ex oleo leuigata imponitur, vel alumen & farina pari modo, in vino pertrita applicātur, aut floces vini subaridæ, aut bulbus recens vino tritus adglutinatur, aut allia in oleo fricta, proiectaque, & cera oleo mediocri liquefacta imponitur, aut malicorium incoctum vino, & in tenuem redactum puluerem, cerato rosaceo exceptum inducito, prius locum decocto lupinorum irrotans, aut manniam sulfurque ignem nō expertum, cum melle cocto imponitur, at alterci succus continenter illitus, ab inflammatione & doloribus vindicat.

regiæ radicis ἀσφοδέλου

Marcellium ad perniones.

RAPAE satiuæ radice excauata, coniicitur in capacitatem

ipsius ceræ sextans, olei lentiscini quantum sufficit, cocta in duplice vase ex marina aqua, aut muria, aut lupinorum decocto, hoc quidē superfundito, ceratum vero in rapa liquefactum frigidum imponito. At in exulceratis pernionibus, thuris, aluminis scissi, minii, resinæ terebinthinæ singulorum par modus, adipe suillo diluta inducuntur. Verum si inflammatio exulceratos perniones male habeat, medicamento vtendum hexapharmaco quod recipit olei vncias nouem, taurini adipis & fellis, singulorum libram, argēti spumæ vncias sex, colophoniæ, vncias quatuor, mellis vncias sex. sextans γογγύλη

Ad digitorum rimas totorumq; pedum quæ rhagades dicuntur.

PICE liquida delinuntur, aut cancro fluuiatili, aut marino super carbones cremato, testa abraditur, & cū oleo trita vt mellis spissitudo sit, abstersis prius scissuris instillatur. Proficit etiam scillæ medulla oleo feruefacta, item cum terebinthina leuigata, necnon cornu caprillum vstum, exceptumq; adipe caprillo, sed callos circumpurgare oportet, & sic medicamentis vti. terminthina quoque quidam legunt.

Ad scissuras calcaneorum & plani pedum, anthera.

CALCIS viuidæ drachmæ decem, cerusæ drachmæ viginti, ceræ tantundem, aut triginta, porcinæ pinguedinis recentis vnciæ septem, colophoniæ vnciæ nouem, succi lini seminis cyathus, olei dulcis vnciæ quadraginta, teneram plantam efficit vt aliud nullum. ALIVD. Adipis caprilli, ceræ, olei singulorum pari mensura vtitor. ALIVD. Malicorium aceto incoctum diebus quinq; applicatur, deinde loco vndiquaq; purgato calx viua cum oleo, aut sordibus imponitur. ALIVD. Scilla cocta oleo, ipsa quidem fricta proiicitur, oleo vero in quo tamen terebinthina liquefacta sit vtitor.

Ad attritus calcanei ex longo decubitu.

CERAE, olei, argenti spumæ, mellis, pares modi, proficiunt in omni exulceratione, plantæ pedum, calcanei, supernæ partis, & internæ digitorum, magisq; si vlcus vngui sit propinquum.

A sordida plantæ vlcera emmoton, facit etiam genitali exulcerato.

AMVRCAE cyathus, aceti cyathus, cocta vase æreo donec melleam spissitudinem habeant, & trita separatim, prosunt. Itē squamæ æris drachmas duas, mannæ tantundem, lanarum succidarum mollium, quantum manu comprehendi potest, inuolutarum tedæ, vstarumque cinerem totum excipito, & vtitor, in vulneribus quidem vino diluens. in naturalibus autem & pedum plantis passo. ALIVD. Amurcæ, mellis despumati, paria pondera, hoc etiam cicatrices tollit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ad intertrigines, ex calciamentis.

PVLMO agninus, suillus & caprillus benefacit, verum coria ex veteribus calceamentis combusta, si inflammatio vrget, nihil quidem adferunt præsidii, sed illa finita, multum, vel cepa cum gallinæ adipe copiosior adiicitur, vel galla combusta inspergitur, vel acacia aceto diluta illinitur.

Ad clauos callosq́;. Cap. lxxx.

CLauis prius vndiquaque purgatis, inducitur medicamentũ quoddam ex edentibus, quæ septica Græci vocant, aut ærugo rasilis, aut sandaracha, aut syringiacus puluis, aut collyrium syringiacum loco gummi, ammoniaco exceptum. Est autem clauus teres figura callus, candidus, clauorum capiti similis, qui in omnibus corporis partibus, sed pedum plantis, digitisque præcipue nascitur. Tollitur autem longiori tempore, etiam si quis excedentem claui partem cõtinue abradat scalpello, aut pumice affricet, similiter etiã callos. Proficit lupinorum crudorum concrematorum cinis cum melle, aut misy, liquida pice exceptum, melanthion cum vrina pueri venerem non experti, vel oui luteum, fabarum lomento cum aceto incoctum. At hoc subinde expertum est, cantharidum, atramenti sutorii, castorei, par modus singulorum, excipitur terebinthina, vt emplastri fiat spissitudo, clauoq́; prius circunciso, imponitur. ALIVD. Feculæ, calcis viuæ, visci, singulorum pares portiones, cum stillaticia lixiuia, vel vrina pueri venerem non experti.

nigra ceræ fex ex aluearibus apiũ hũc morbũ tollit & purulẽta

ἀφϑόρον purum græci vocãt, tã eũ q̃ nõ patit̃ q̃cq̃ veneris ab alio, q̃ q non infert. q̃ græcorũ licentia hisce amoribus licebat operam dare. Quin et Græcia libidinẽ adeo admittebat vt Paulus quo

Ad vnguium vitia, & primum de reduuiis. Cap. lxxxi.

REduuiæ, Græci paronychiam appellant, abscessus est qui ad radices vnguium coit, cum parua adhuc est, & prima habet rudimenta, galla cum melle eam reprimit, & confirmari prohibet, vel Musæ pastillus, vel Heræ, ex aqua. At vbi caro iam præter naturam excreuerit, eo curatio dirigenda est, vt per rodentia medicamenta absumatur, rumpaturq́;. valet autem ad reduuias, tum aurium sordes, tum lycium. suppuratas autem reduuias, acu adacta humorem emittere, spongiamque aqua imbutam imponere oportet, vel lenticulam applicare ex aqua tritam, aut palmulatum cum vino, vel rosas virides, vel siccas, aqua maceratas tritasque, vel polentam cum aqua, efficax est reduuiis etiam lupinorum farina melle, vel mulso macerata. Exulceratis reduuiis opitulatur hoc medicamentum. Aeruginis, argenti spumæ singulorum drachmæ quatuor, sarcocollæ tantundem, super linamentum ex vino & spongia imponitur. Conuenit autem carnem vndiquaq; ab vngue diducere.

De pterygiis.

PTERYGION carnis incrementum est, aliquam vnguis partem operiens, ex reduuia, aut alia huiusmodi causa prouueniens, aduersus quam auripigmentum & manna pari pondere inspargitur, super autem, linamentum ex vino & spongia imponitur. ALIVD. Chalcitidis squamæ, malicorii æquales partes. Excipiuntur fico tosta & melle, parte affecta, lupinorum decocto prius aspersa. Quod autem siccum est in vngue circuncidito.

Ad digitorum pterygia putrida, item ad pudendorum vlcera.

LACHRYMAE thuris drachma, squamæ drachma, æruginis rasæ drachmæ quatuor, mellis cyathus, teruntur in sole donec subflauescant. Et loco vino prius irrorato per splenium inducuntur.

Medicamentum quod subito pterygia desiccat persanatque.

SORYOS combusti drachmæ duæ, thuris tantundem, æruginis rasæ drachma, cum melle contrita, ipsi pterygio inducuntur. Valet etiam ad reliqua maligna horum locorum vlcera, nigritias & putredines. ALIVD. Squama æris. palmularum carne excepta, aut ficorum vtitor. ALIVD. Columbæ stercus cum polentæ pollinę ex passo coctum pertritumq; calens imponitur, item squama per se inspersa, pterygia desiccat. Oportet autem crebro, angulum vnguis pterygion pungentem, ne increscat, scalpello superimmisso, adimere.

Ad vngues contusos.

MYRTHI, & mali punici foliis teneris vngues obducito.

Ad cruentos vngues.

FARINA pice mista imponitur.

Vt vngues qui laborauerunt abscedant.

SVLFVR tritum adipe suillo exceptum inijcitur.

Vt scabri vngues, asbcedant.

VISCI quercini, sandarachæ, fœnugræci singulorum pondo sextans, cantharidum, thapsiæ singulorum uncia, aceti quod satis est. ALIVD. Propolis atticæ, ceræ, bituminis, singulorum drachmæ duæ, sulfuris ignem non experti drachma, oleo non inquinet, in vsu calefactum vnguibus applicatur. ALIVD. Picis liquidæ, ceræ, colophoniæ, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, sulfuris viui, aphronitri pares portiones, ne manus inquinent. ALIVD. quod separat scabros vngues sine exulceratione. Bituminis, auripigmenti, sandarachæ, sulfuris viui singulorum drachmas quatuor, resina excipito & vtitor, dissoluens per dies septenos. ALIVD.

que hic noster quodã in loco quum recta cum fœmina copulari nõ possumus, more.n.piscium honesto partibus anterioribus implexi homines p̄mia ueneris acquirunt, more ferarũ auerso inguine vt ineamus fœminã absq; noxa, p̄cẽperit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Erui farina, felle ouillo, vel vrina ouilla imbuta vtitor, vel calce viua cum oleo, vel chia cum opobalsamo, vel visco, atramentum sutorium, sulfurque viuum quod satis est, exceptum, pelli illitum superinducito, vel herba pedicularia, cum aceto trita vtitor, vel resinæ terebinthinæ drachma, sandarachæ duplicata portio simul radici vnguis imponitur, diligentiq; fascia illigatur. Cum autem vnguis exciderit, ceratum myrteum, cui medicamenti ex resina paululum adiectum sit, superaccommodatur.

FINIS III. LIBRI PAVLI AEGINETAE, Ioanne Guinterio Andernaco Medico Interprete.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

PAVLI AEGINETAE LIBER QVARTVS, IOANNE GVINTERIO ANDERNACO MEDICO INTERPRETE.

*

De elephantia. Cap. I.

RECTE mea sententia † Cappadox Aetius memoriæ prodidit, auxiliorum vim morbis fortiorem esse oportere, eoq; elephantiam nunquam curari, vt qua nulla potentior medicina reperiatur. Si enim cancer veluti elephantiasis quædam vni obortus particulæ inter morbos insanabiles vel ab ipso Hippocrate relatus est, quanto magis elephantia, seu totius corporis cancer aliquis, ab omni abhorrebit remedio? Cum enim atra bilis, ex qua huic affectui origo est, duplici modo generetur, (vel enim ex melancholico sanguine, fæculentioreq;, & veluti eius limo, vel bile flaua, vtrisq; nimium vstis, nascitur) subrubicundam quidem elephantiasim mitiorem quodammodo, vt autem verius dixeris, minus malignam, prima ipsius differētia procreat, reliquam vero, & maligniorem in qua totum corpus fœdatur vlceribus, & extrema decidunt, altera flauæ bilis supra naturæ modum adustæ soboles, producit. Quapropter morbo iam victis manus admouenda non est. At si recens adhuc malum est, vt nihil ex summis deciderit, nulla autem infestarit exulceratio, neq; tamen eminentiæ tuberosæ plurimum exurgant, sola autem facies aspectu ingratior, deformiorq; fit quodammodo, eaq; non admodum indecora appareat, curationem experiemur. Nonnulli siquidem haud pauci, sola capitis adustione multos qui hoc inceperant vitio corripi, ne vincerentur, inhibuerunt. Protinus ergo inter initia sanguis mitti debet, et magis vere, in quo potissimum hæc lues & nascitur, & intenditur. paucis diebus interpositis, nouem decemve, pulte diacolocynthidos ipsos purgabimus, non semel, verum subinde, ex ratione virium quantitatem medicaminis adaucturi. Item ex hiera purgatio his est idonea. Rursus interpositis circiter decem diebus, lactis fissilis serum dabitur, neq; minus tri-

maligniores morbi ex adusta flaua bile prouenire solere, ob id causæ videlicet, quia quasi ex gemina bile constant. prius ex

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

bus heminis, neq; amplius quinq;. Insequenti tempore non fisso, aut recens multo lacte nutrientur. Ob quæ si morbus remittat, eodem vti cibo debent, si remanet, lacte abstinebunt, acribus autem assumptis vomitus cietur, a radicula, aut cibis. Proficit & ex albo veratro post hæc purgatio, bis quidem, si fieri potest, vere, semel per autumnum adhibita. Malo uictis neq; sanguis mitti, neq; ueratrum exhiberi debet, cum materia neque ex cute in altum deriuari, neque hinc etiamnum minui possit. sed ea quidem ad uentrem, & intestina deducenda est. Medicamentis autem noxia euocantibus vtendum, metasyncritica dicunt, & summam cutē desiccare, & astringere oportet. Leues igitur cucurbitulæ uentriculi ori & præcordiis agglutinabuntur, eadem membra etiam dropace delinentur. Modico temporis processu rursus ad superiora reuertendum est, a purgatione quam præstat hiera, incipiendo, prætermissa sanguinis detractione, vt quæ plus noxæ, quam præsidii esset allatura. Atque hoc circuitu ad ternas uices quaternasve per annum uti expedit, uere potissimum & autumno. potare his prodest aceti cyathum, cum cedrini liquoris cyatho, & brassicæ crudæ succi cyathis duobus. mista dantur mane & uesperi. Vel syderitidis herbæ folia torrida denarii pondere in uini cyatho, uel cornu ceruini drachma, & scillitici aceti quantum cyathus implet, quotidie post matutinam obambulationem potui exhibetur. reliqua uero pro ratione temporis his offeruntur, uel scillæ lotæ drachmæ quinque in mulsa, uel melle, eclegmatis modo, uel liquoris cyrenaici ad erui magnitudinem, melle & butyro subacti, uel eboris ramenti drachma semissis cum uini cyathis duobus, uel cumini æthiopici drachmæ tres cum melle, instar eclegmatis. His amplius iuuat theriacorum pastillorum drachma in uini primæ notæ cyatho leuigata epotaq;. Similiter etiam scilliticorum pastillorum drachma bibitur. Et calaminthæ succum ceu efficacissimum potu auxilium commendant. incipiendum dicunt a cyathis ternis adusque senos. Cæterum omnibus his efficacior est theriace ex uiperis, tum potui data, tum extrinsecus illita. Cum autem uiperarum copia datur, nihil æque proficit, ac uiperarum carnes comestæ, albo iure ex copiosiore aqua, sale, porro, & anetho decoctæ, usque dum spinæ dissoluantur, sed capitibus ipsorum caudisque digitos quatuor prius amputatis, interaneisq; ipsorum ablatis & cute. Item theriaci sales eadem per se promittunt, cum obsoniis assumpti. Tali enim ipsorum usu accidit, nonnunquam squamas, †uel ceu uulpis pellem quandam ex cute elephanticorum decidere.

Quidam tñ imperatores virgineo sāguine, sicut apud Historicos, scriptu testatuq; legimus, abluti hunc morbum leprāq; et alphos abegerut. Quare & virginis sanguine deos placari magisq̄ realia inter quosdam populos uetus opinio plura secula pmansit. Ita charthaginenses et colchi scytæq; et q̄dā græ-

†Aldinum exemplar habet καππαδόκην ἀρεταῖον, Cappadocem Aretæum. quæ lectio rectior mihi uidetur.

†Vetus codex, συμβαίνει ποτὲ λεπίδας ἢ οἷόν τινα λοπὴν, quo loco legendum arbitror, ἢ οἷόν τινα λοπὸν. eſt autem λοπὸς τοῦ κρομμύου λέπυρον, ideſt, cepæ tunica, vt ſit ſenſus, veluti cepæ tunicam & tenuem illam pellem.

ciæ nationes humana hoſtia diis faciebãt. Sciẽdũ aũt calaminthã ſero lactis ebibitã ſanare hunc morbum & chæradas ſtrumas ſimul illitã inſperſamque. Philoſophi tamẽ hoc ex theriaca efficaciſſimũ omnium eſſe contendunt.

Victus ratio talis erit.

A SOMNO manu molliter permulceatur, aluoque deiecta geſtetur, vocem exerceat, deinde perfricetur & uario exercitationum genere utatur, nunc ſaltu, nunc magis, alteribus, & folle. Poſtea ſudore, quem illinc contraxit, abſterſo delinetur adipe urſina, aut uulpina, aut hircina, aut auis alicuius, aut butyro recenti. pauxillo temporis interpoſito in lauacro perungetur ſucco fœnugræci, aut ptiſanæ cremore, aut ammoniaci momento, quod aceto ſubegeris. A balneo deterſus perungetur oleo lentiſcino aut œnanthino, aut myrtheo. Vinoque modico cum alumine, vel ammoniaco, ut ſordium fit ſpiſſitudo. Rurſus teneris panniculis abſterſus dimidia hora conquieſcat. Inde potu aquæ ad uomitum ſollicitetur, digitis in os, aut pinnis demiſſis. poſt vomitum detur potui vinum abſinthites, aut origanites. Cibus erit panis hordeaceus, uel maza ex polentis. Inter olera, beta, lactuca, raphanus, porra, braſſica aquis binis edulcata, & capparis. Ex marinis oſtrea ſumuntur, pelorides, erinacei, pectines, tellinæ ſimul cum betis incoctæ, ſalſamentum uetus ceu in medicamenti uicem adhibetur. Vino autem per totum morbi curriculum & uenere ſimiliter abſtinendum. At cum uires ex purgationibus laceſſitæ recreantur, pauxillum duntaxat uini tenuis & aquoſi aſſumitur. quando & acria circuncidi debent, exceptis condimentis. Recteque ipſis datur ptiſana, oua, chondrus elotus, lac, mel cum pane, malua, rumex & ſiſarum, piſcis molli præditus carne, Ex iis quæ uolatu fidunt, probis donata ſuccis, Inter fructus, ficus, uua, & uuæ paſſæ, ex dulciariis mellitis conferunt, quæ pini nucleis, aut amygdalis frictis, & cnico, conſtant, iis qui bis quotidie cibum capere ſolent. graue autem his eſt moleſtumque, ſemel duntaxat eum aſſumere. Interiorum cura habita, ſmegmatis in balneo utendum ex decocto betæ, aut fœnugræci cum aphronitro, aut ſapone, aut myrobalano, interim & pſilothris. Abſtergit itidem portulaca cum aceto detrita, tenue ſemperuiuum, rumicis radices aceto incoctæ, alumen cum ſale. Item ſandarachæ par modus ex uino, & oleo lentiſci. Huc ſpectat medicamẽtũ, ad uitiliginis ſpeciẽ quæ alphos dicitur, accomodatũ, ex alcyonio, nitro, myrtho, ſulfure, fici agreſtis foliis ſiccis, cũ aceto tritũ, illitũque. idẽ præſtat quod ex ſepiæ teſta cõcremata fit, pumice, nitro, terra cimolia extorrefacta, gummi, galla omphacitide pari põdere ſiccũ in-

alii legũt myrrha p myrto

spersum,aut ex aceto infricatum. Hoc autem mirabiles habet effe-
ctus,rumicis radicum fasciculus qui manu comprehendi possit,nitri drachmæ quadraginta,thuris vigintiquinq;,sulfuris tantundem. ex aceto Aegyptio illinitur.Similiter hoc efficax est,quod recipit auripigmenti drachmas decem, sulfuris ignem non experti drachmas octo,costi drachmas duodecim,calcis viuæ drachmas quatuor, ceræ totidem,baccarum lauri aridarum drachmas duodecim. Hæc macerantur populi albæ foliorum succo,aut crasso decocto. Vbi mellis spissitudo est facta,illinuntur. ALIVD. Radicum rumicis fasciculi duo,aceto incoquuntur,& in pilam coniecti conteruntur læuiganturq;. Deinde alcyonii libra,aphronitri vnciæ octo,sulfuris ignē non experti libra,cochleæ testarum combustarum triens,† chamæleontis cum radice triens. Omnia simul læuigantur, donec sordium fiat crassitudo. Deinde illinuntur per æstatem in sole frequenter, hyeme in balneo vsq; ad desudationem. Item Aesculapii aridum smegma pulchre his conueniet,ac omnia quæ communiter dicentur smegmata,imo etiam ea quæ alphis dicata sunt,proprie huc pertinent. quemadmodum & quæ nunc aduersus illa prodidimus. At tumidas eminentias si inflammatione tententur,aut exulcerata sint, delinentur lycio indico,vel glaucio,vel aloe vel Andronii pastillo, aut polyidæ sphragide. Cataplasma ipsis aptabitur ex chondro cum succo polygonii,vel plantaginis,vel parietaria trita. Insuper melissæ herbæ viridis folia cum axungia tunsa,applicataq; mirabiliter proficiunt. Et enim rubor in partibus excitatur,sed ex facili remittitur pane applicato,aut cerato ex amygdalino atq; color naturalis redit. Exulceratis recte accommodantur emplastra,tum ex diphryge præparatum, tum ex vino melinum. Adde Coracion,quodq; constat ex oxymelite,& pastillum Andronii,pompholygem,& cadmiam. indicium vero est totum morbum mitescere, si prima vlcera cicatricem recipiant. Ad spirandi vero difficultatem eorum qui elephantia laborant,aselli sub aquariis degentes,quinq;,aut sex,ex aquæ mulsæ cyathis tribus potantur. Iam vero quædam ex iis quæ ad ægre spirantes inscribuntur,ipsis quoq; communiter competunt. Aquarum naturalium vsus adhiberi debet,ceu maxime necessarius,præsertim aluminosarum,ferrumq; resipientium. & si fieri potest,frigidarum. Conferunt ipsis si etiam bibantur,nec non marinæ arenæ vsus. Eandem habent efficaciam omnia quæ desudationes mouent. Quoniam vero affectus hic,non minus ac pestilentia contagiosus est,quam longissime ab vrbibus remoti ægri,in locis mediterraneis, frigidis & vbi sit hominum si fieri possit,infrequentia habitabunt,inde vero ad confinia migrabunt,† tum ipsorum causa,tum illorum potius,qui,vt

[Margin: auripigmenti ἀρσενικοῦ.]

[Margin: quare autem qui dā morbi contagiosi]

vero

vero ſimile eſt, ipſis incident. Quippe & aere fruentur commodiore, & alios hac lue non inficient.

† Vetus liber habet, χαμαιλέοντος μέλανος τοῦ ῥίζης, id eſt, chamæleontis nigri radicis vnciæ tres.

‡ Hic locus ſic legitur in veteribus libris. διά τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ὡς εἰκὸς ἐντυγχανομένους συχνότερον, id eſt, tum ipſorum cauſa, tum illorum potius qui (vt vero ſimile eſt) frequentius incident.

De lepra, & ſcabie, quæ pſora dicitur. Cap. ij.

VTerque affectus, cutis aſpritudo eſt cum priritu, in qua corpus abſumitur colliquaturque, originem ex melancholico humore trahens, ſed lepra altam cutem orbiculatim depaſcitur & piſcium modo ſquamulas ex ſe remittit. Scabies vero ſumma infeſtat potius varie figurata, furfuraceaque remittit, in quibus ſanguinis dimiſsio adhibenda eſt, ſi corpus magis plethoricum videatur. ſin minus, purgatio certe ex iis quæ atræ bili vacuandæ ſunt. Intrinſecus autem vtere iis quæ atræ bili vacuandæ ſunt. Extrinſecus autem vtere cõmuni vtroque veratro, calcemque habe elotam & ſiccam, in ipſo autẽ vſu, aqua diluens ad ſordium ſpiſsitudinem illinito. ALIVD. Saluiæ, oleæ æthiopicæ lachrymæ, ſingulorũ in drachmæ octo, capparis radicis corticis, gummi, ſingulorum drachmæ quindecim. Inunguntur ex aceto ad ſolem, proprie vero lepras diſiiciunt anemone applicatæ, item vitis albæ radix. Compoſita vero hæc, lolii farinæ chœnix, cardamomi albi drachmæ quatuor, nitri ſpumæ drachma, atramẽti ſutorii drachmæ octo, haſtulæ regiæ radicis mediæ drachmæ quatuor. Aceto pertrita, & in cerati ſpiſsitudinem coacta illinuntur, parti prius nitro deterſæ, vbi ſolueris (ſolues autem tertia die) & frigida aqua elueris, rurſus inungetur. ALIVD. Haſtulæ regiæ radicis ſucci vnciæ ſex, ſulfuris ignem non expeti, mannæ, ſingulorum drachmæ decem, nitri drachmæ octo, aceto ſubacta illinuntur. Ad ſcabiem peculiariter facit, ex ſimplicibus herba peculiaris, ſtaphis agria dicitur, lupini amari, cardamomum cum aceto, lilii radix cum melle, reſina terebinthina, ſulfur, cicer, caprillum ſtercus. Inter compoſita, miſy & chalcitis pari modo ex vino humidiores ſcabies delinuntur. ALIVD. Rhododaphnæ tenera folia in olei ſextario ſimul incoquito, donec areſcant. Ac vbi proieceris, oleo adiũge ceræ dealbatæ vncias tres, poſtquã ſoluta refrigerataque fuerint, ſulfuris viui vnciam inſpergito. ad ſolem, vel in balneo perungito. nonnulli ſimul cum rhododaphne et etiam ſcillam coquũt. ALIVD. Medicamenti διαχυλῶν, hoc eſt ex ſuccis herbarum confecti vnciæ duæ, ceræ tantundem roſacei vncia argenti ſpumæ vnciæ tres, ceruſæ totidem, liquidæ picis vnciæ ſex, ſtercoris argẽti

sint, quidam nõ ſint, require in probl.

ſaluiæ ἐλελίσφακον.

aliter denarii tredecim.

haſtulæ regiæ ἀσφοδέλου

Q

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vnciæ duæ, ſerici tantundem, aceti quod ſiccis læuigandis ſufficit. ALIVD. Ceruſæ ſemuncia, amyli tantūdem, plumbi vncia, lotariorum rubrorum vel anchuſæ, unciæ duæ, ceræ unciæ ſex, roſacei unciæ nomen. Anchuſa probe cum roſaceo coquitur, deinde reliqua adiiciuntur. ALIVD. Oua decem, uel quot ad uſum opus eſt, aceto quam acerrimo macerantur, quouſq; putamen ipſorum teneraſcat, lutea in eodem aceto coquantur, læuiganturq; roſaceo, & reliquo aceto etiam argenti ſpumæ modicum ad ſordium ſpiſsitudinem coactum illinitur. ALIVD. Ouorum quæ in aceto commaduerint, lutea tria, roſacei unciæ ſex, ſulfuris uiui unciæ tres, læuigatis prius cum aceto luteis & ſulfure, ceratum adiicito. Argenti ſpuma uero oxyrodino detrita, ut emplaſtri craſsitudo fiat, acriores ſcabies exterit. Iam uero ex lapatho ſmegmata, & ex iis quæ elephanticis faciunt, plura communiter tum ad lepras, tum ad pſoras conueniunt.

De Impetiginibus Cap. iiij.

IMpetigines ex ſeroſis teuuibus, acribusq; humoribus, craſsioribus aliis miſtis contrahuntur, celerrime in ſcabiem, & lepram tranſeuntes. quapropter remedia ualide ſiccantia requirunt. Corpore igitur toto, ſi opus fuerit toto euacuato, ſimplicia quidem ipſis conferent, cicer, ueratrum, erinaceus ſaxatilis, pix cerato, reſinæq; miſta, crocodili terreſtris ſtercus, atq; ſturnorum, cum oryzam ſolam ederint. Pleriq; hoc ſolo impetigines mentum infeſtantes, aliamve particulam, aboleuerunt. Tritici multum capitur, incudiq; ignitæ cuipiam imponitur, & quicquid inde humoris defluit, calens adhuc impetiginibus illinitur. Puerorum impetigines, hominis ſaliua cōtinue defricantur. His opitulatur pruni gummi illitum. In vetuſtatem incidētibus viticis folia cum aceto detrita applicantur, vel capparis folia ſimiliter. Compoſita vero hæc, ſulfur cum thuris lachryma, aut cum ammoniaco, ſubactum aceto illinitur.

Paſtillus ad impetigines.

GLVTINIS fabrilis drachmæ quatuor, thuris drachmæ tres aceti cyathi dimidium. aceto ſoluta illinuntur. ALIVD. Chalcitidis, gummi, ſingulorum drachmæ octo, ſulfuris ignem non experti, miſyos, ſingulorum drachmæ ſex, ſquamæ æris acaciæ, ſingulorū drachmæ duæ, aceto delinuntur. ALIVD. Sulfuris viui, nitri ſpumæ, ſingulorum drachmæ quatuor, cachyros grana ſexaginta, læuigantur ex aceto. Sola vero pars vitiata inungitur, ſed ita, vt quæ integra eſt, non coinquinetur, exareſacta, aqua frigida eluitur ALIVD. Veratri albi drachmæ octo, farinæ lupini, buccinorū combuſtorum, nitri, ſingulorum chœnix. Arido medicamine defri-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

centur. Porro impetigines, quas ἀγρίους, id est, feras appellant, mediocriter ſiccantibus remediis non diſcutiuntur, acrioribus autem irritantur. Adhibere igitur oportet medicamenta abunde quidem efficacia, ſed quæ non valenter erodunt, quale eſt iſtud, Glaucii, thuris, alcyonii, bituminis, ſulfuris, gummi ſingulorũ vncia aceto inungit. ALIVD. Picem aphricanam cum aceto coctam liquatamq; illino. ALIVD ad impetigines & pruritum. Atramenti ſutorii, ſulfuris viui, nitri, thuris pari modo, in impetiginibus quidem, aceto adiecto, in pruritu autem, vino vtitor. ALIVD. Leichenicon, ab impetiginibus curandis nuncupatum, Guttæ ammoniaci, erui farinæ, lupini farinæ æquales portiones aceto illinuntur.

De Pruritu. Cap. iiii.

PRuritus qui ſenibus accidit, ex toto nunquam conſaneſcit, verum lenitur infra poſitis remediis. in reliquis ætatibus, ſi ex prauo humore contrahitur, qui nimirum biliosus, aut pituitoſus putris vel etiam ſalſus eſt, per ipſius vacuationem tollitur. Porro cognoſcitur ab ætate, temperamẽto, victus ratione, anni tempore, regione, & reliquis his conſimilibus. Si igitur in venis ſimul cum ſanguine redundare videatur, a ſanguinis dimisſione auſpicandum eſt. Sin autem qualitate magis peccet, congruis eo medicamentis vacuato, ad externam curationem diuertemur. Lauandum itaq; prorſus ieiuno eſt, nonnunquam & modico cibo ſumpto, iterum lauandum, quippe vitiũ vix inhumeſcit, detergitur autem fœnugræci decocto, aut betarum, aut furfurum, aut maluæ agreſtis & ſatiuæ, aut ptiſanæ. Præter hæc, farinæ etiam fabaceæ, vel lupini, vel myrobalini, vel ſmegmatis ex pepone præparati, quod πετυνάτον appellant, ſi inueterauerit, lauatio ſimiliter quidem conuenit, fotus autem ex ſaluiæ decocto, myricæ, mercurialis, origani, pulegii, baccarum lauri, cucumis ſylueſtris radicis, capparis, lixiuio, & oxalme. Deinde reſperguntur arido nitro, vel cum fœcula aceti, vel quod recipit nitri ſpumæ ſextarium, thuris, ſulfuris viui ſingulorum libram, cimoliæ libram ſemiſſem. Vel hoc, Aphroniti, ſulfuris viui, alcyonii combuſti, pari modo. ſiccis vtitor, vel cum quodam ex ſupra dictis decocto. Si autem placet, etiam veratrum ſiccum inſpergito, ſine pingui addito, Illinitur autem cum oxelæo herba pedicularia contrita, vel ſulfur, vel ſandaracha, vel omnia, vel ſinapi cum myrobalani expreſſo, & oxelæo, vel vtere cochleis combuſtis leuigatisq; melle, vel rumicis radicibus, vel ſmegmatis inde confectis, vt in capite de elephantia comprehenſum eſt, aut quibuſdam ad ſcabiem efficacibus. Si aũt exulceratio partes exercuerit parygro, vel diapompholygos

quia erratũ duplex eſt vel in q̃titate vł in quali tata κατὰ τὸ ποιὸν καὶ κατὰ τὸ ποσόν.

appellato medicamine vtendum, vel ceræ vncia liquefacta in cyprini cyatho, cui ſulfuris adiecta ſit vncia. A L I V D ad pruritus. Nucum agnarum rancidarum vncia, ſulfuris tantumdem, apii ſucco læuigatis vtitor in balneo, membra affatim defricans. Hoc ſolum multis tum ſcabioſis, tum alio pruritu detentis, abunde fuit. Item apium per ſe viride tuſum infricatumq; in balneo vehementer auxiliatur. Similis effectus eſt perdicion, & acerna reſina cum roſaceo ſoluta, illitaq;. A L I V D. Oryzæ puræ & nimis candidæ, vnciæ tres, tuſæ cretæq; aceto quam acerrimo læuigantur, donec ſordium fiat ſpiſsitudo, adiiciaturq; priuatim ſulfuris viui detriti vncia. mixtis perbelle in balneo vtitor, diutius defricans. At in iis qui ſuperfluitatibus magis redundant, pari portione illorum temperata, præſtantius remedium reddetur.

De Leuca. Cap. v.

LEuce, cutis quædam ad albidius mutatio eſt, quæ viſcoſa, glutinoſaq; pituita contrahitur. Quoniam vero non quælibet leuce curationẽ recipit, notas ipſius tales habeto. Acu per ſummã leucem pungito, ſed cute non penitus, & ſiquidem ſanguis emanauerit, ſanabilis eſt, ſin lactea humiditas deſperata eſt. Vel panniculo laneo aſperiore infricata cutis, ſiquidem rubicundior euaſerit, medicinæ locus eſt, ſin idem color remanet, non conſaneſcit. Et quæ plura corporis loca obſidet, leuce, difficilius tollitur, quam quæ pauca deturparit, item vetuſtior, quam recẽs minus in medicina ſpei habere cenſenda eſt. Nonnulli igitur aduſtionem quæ ferramento candente administratur, in leuca probarunt, ſed ita, vt hæc vel ſola valetudini ſufficeret. Alii vero dolorem inde cicatricemq; ſecuturam veriti, vt quæ non minus ac leuce indecora ſit, medicamentis cruſtam inducentibus, qualia & cicatricem aiunt concolorem efficere, vſi ſunt. Alii, & horum inefficaciam repudiantes, tincturis vti maluerunt, impoſituræ potius quam auxilii rationem habentes, quæ ſane omnium maxime vitari debent, quod affectus celeriter renaſcatur. Itaque ſubiectis vti medicinis conſilium eſt. adarcæ, ſeminis roris marini, ſulfuris viui, ſingulorum paria pondera, tuſa et in cerniculo priuatim creta, deinde ſimul cum aceto in puluerem ſat multis diebus detrita, in ſole illinuntur, non cumulate, ne cutis exulceretur. Procedente autem tempore † veratri & gallæ ſimiliter momentum adiicitur. A L I V D. Fici nigræ ſurculis, aceto maceratis, contritiſq; miſceto, aphronitri, ſulfuris ignem non experti, myricæ fructus, parem ſingulorum modum, vbi nitro cutem defricaueris, perungito, ſoliq; exponito, animum attendens ne exulceretur. Archigenes autem fici foliis, calcis viuæ eo quod ſatis eſt, mixto ſimiliter vſus

Ariſtot. q̃q; ait ĩ v. de gene. aĩal. ἐν τῆ καλουμένη λεύκη λευκαὶ γινόνται αἱ τρίχες. ĩ morbo quoque leuce appellato canipili naſcunt̃. Hoc aũt ex eo ẽ, q̃d morbus hic orit̃ pelle corporis ægrotante ex pituita alba ad extrema erũpẽte, cũ q̃ pelle ſimul pili ægrotant et caneſcũt. Differt tñ canicies hæc a canicie ſenectutis quod

est,vel infricatas(inquit)leucas,albo veratro,donec sudore diffluentes reliquo corpori concolores fiant,illinito synopide, vel mediade, vel acu transfixa punctas quoad cruor emanet,illinito synopide, cũ aceto,vel prius absterfis,vt est comprehensum,perungito, fici liquore recenti,& folio eiusdem affatim infricato.

†In veteri libro hæc est scriptura,λευκοῦ ἐλλεβόρου,veratri albi.

De Alpho albo,& nigro. Cap. vi.

ALphi cognato leucis modo generantur, sed illæ quidem altius cutem mutant vt pilos quoq; sibi similes procreent. Alphi autẽ summam cutem infestant,quanquam & ipsi cum vetustatem sentiũt penitius recedunt,vt etiam albos pilos producant,idq; humoris qui subest ratione.Etenim ex pituitoso humore albi ducunt originem, nigri autem ex melancholico,vtrisq; igitur commune prodest auxilium,elota calx aqua soluta,aut dracunculi radix, cum aceto applicata,simili modo vtrunq; veratrum eisdem efficax est,item lupinorum amarorum decoctio superfusa,eorumq; farina,ex aceto,vel oxymelite inducta,iam capparis radicis cortex cum aceto, liliiq; radix cum melle,cæpa ex aceto in sole illita,crocodili terrestris fimus idẽ præstat,pari efficacia & sturni excrementum , cum oryzam duntaxat ederit,sepiæq; testa concremata. Compositum vero hoc præstans est,Alcyonii,nitri,singulorum sextans,veratri albi, sulfuris viui,singulorum vncia.Nonnulli vero & floces vini combustas adiiciunt.A L I V D.Sulfuris ignem non experti,nitri spumæ, singulorum drachmæ quatuor,seminis roris marini grana septem , teruntur cum aceto.solum vero alphum perungito , sed ita vt integram partem non attingas.siccatũ medicamẽ aqua frigida eluitur. ALIVD. Farinæ lupini,buccinorum,& nitri singulorum choenix,veratri albi,drachmæ octo.Arido pars defricatur. A L I V D . Erui farinæ libræ duæ,erucæ seminis,amygdalarum amararum , cucumis syluestris radicis,singulorum libra,mulso simul leuigata delinũtur. & hora interposita per spongiam abluuntur.facit etiam ad ephelidas, varos,& cutis sordes.

Ad Alphos albos experta.

SVLFVRIS ignem non experti,sextarii duo,calcis viuæ candidæ,vnciæ quatuor,albumina ouorum quinq;,olei nardini , & aceti momentum.sulfur primum in puluerem cogitur , mox oleum nardinum ei superinfunditur,rursusq; leuigatur, deinde acetum instillatur,& iterum teritur,calcem vero priuatim lotam semel,bis,terve sulfuri adiicimus,vna cum ouorum aquato, & denuo conterimus. collectus humor effunditur.pauxillum vero relinquentes,vt vnguentum queat illini,in hunc modum vtimur. A L I V D probatum.

canescit ætas annis cõfecta ob ĩbecillam calidi virtutem. in hoc autẽ morbo caniciesa vitio ægræ pituitæ nascit, nõ a lõginquitate ætatis . Illud tã recte dici solet morbum esse senectutem quãdam ascititiã. senectutẽ vero, morbum esse naturalem.ait quoque afer Ter. senectus ipsa morbus est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Sulfure viuo, fici foliis aridis, aphronitro, alcyonio, terra cimolia, my-tho, ex aceto vtitor. ALIVD Archigenis. Fici foliorum quæ in vmbra exaruerint, sulfuris, aluminis singulorum æqua portio cum aceto inungitur, aut foliorum fici, drachmæ quatuor, nitri drachmæ duæ, alcyonii combusti tantundem, aceto in balneis illinuntur. Priuatim nigros exterit efficaciter sandaracha, cum sulfuris dimidio, sed cute nitro prius defricata, in sole perungitur. albos vero tollit atramē ti sutorii, æruginis, æqualis modus, nitri duplicatus, sine pingui infricatur, illiniturq́ue, vel cachryos, sulfuris viui adarcæ æquæ portiones, ex aceto pertritæ infricantur, illinunturq́ue, cum inaruerint abluito, locum perfricans. Idem facit & leucis.

Ad Stigmata, ex commentariis Archigenis. Cap. vii.

STigmata curabis, si quod matulæ adhærescit, cum aceto quā acerrimo illinas, vel calcis viuæ partem vnam, nitri tosti fului dimidiam, cum aqua in sole illinit. At vbi exulcerationem fuerint experta, cicatricem tanquam vlceri inducito. Crito vero iubet confricatæ nitro prius cuti terebinthinam illini resinam, linamentisque ligatam sex diebus relinqui, septima deinde solui, & acu pungi stigmata, & sanguinem qui flueret spongia detergi, interiectoque breui temporis spatio, tenui sale confricare locum. Tum imponi ad dies quinq́ue medicamentum quod recipit, thuris, nitri, calcis viuæ, ceræ singulorum drachmas quatuor, mellis octo. Quum enim a parte medicamentum deposueris, nigrum in eo offendes. ALIVD vnguentum. Piperis drachmæ duæ, rutæ drachmæ quatuor, sandarachæ drachmæ quatuor, auripigmenti drachma, mellis quod satis est, cuti prius nitro infricatæ illinitur, item aliis priori consimiliter peractis, per triduum soluitur, & nigritie abstersa, rursus inungitur. Exterit enim (inquit) diebus viginti, tam integre, vt nec exulcerationem, nec cicatricem relinquat. ALIVD quod Criticon dicitur. Thuris drachmæ quatuor, nitri drachmæ duæ, atramenti sutorii drachmæ quatuor, ceræ drachmæ sex, piperis drachmæ tres, calcis drachmæ tres, thapsiæ totidem, auripigmenti drachma vna & semis, sandarachæ drachmæ tres, mellis quod sufficit, vtere quemadmodum superiore. Oribasius tradit ranunculum applicatum, vel capparis folia stigmata exterere. At si altius fixa non discutiantur, modicam vero cutem attingant, crusta ferramento frigido excitata tolluntur.

De Exanthematis. Cap. viii.

EXanthemata generantur, ex crassis in cute impactis humoribus magisq́ue adhuc in superiore pellicula cum densa est. In quibus igitur, si etiam in alto humorum copia substiterit, primum purgatio te-

tanda est. Nam si hoc neglecto, prius discutere aggrediaris, obstrues ipsos potius quam per cutem euacuabis. Sin autem nullæ in alto deliteant humorum colluuies, per cutem vacuare oportet, nec procul at trahere, si aluo, aut vomitu vacuationem moliri velis. sed humorum qui cuti impacti sunt, curationem medicamentis experiere, quæ exurunt, calfaciuntq́, maxime quum lata sunt exanthemata, siquidem ex frigido admodum, crassoq́ humore, talia sunt procreata. Lauri igitur tenerorum foliorum, rutæ & mannæ, æqualem singulorum portionem detritam, & lachrymam thuris oleo subactam delinito, vel betam teneram incoctam, tritamq́ inducito, aut ceræ drachmas octo, sulfuris tantundem, salis drachmas sex. Arida in pollinem coacta, & olei cyatho dimidio superfusa, omnia simul incoquito, factoq́ emplastro vtitor. Sed coctioni sedulo assistendum est, vehementer bonum remedium existit.

obstrues ipsos potius inquit ex eo, quod quidam dum imprudenter ea quæ expellit natura, tollere quamprimum volunt, adhibitis remediis ītro agunt. & ī maius periculum incidūt. Sapiens enim natura vt suis præsidiis defungatur, expectare medicus doctus in primis debet.

Ad epinyctida. Cap. ix.

EPinyctides vlcuscula sunt, sua sponte erumpentia, pustularum specie, & subrubra, quibus diruptis, cruenta sanies defluit, per diem que non magnopere excruciant, per noctem vero, graui magis quā pro ratione vlceris, dolore torquent. Itaque liquor laseris aqua solutus imponitur. nam citra rosionem deficcat, aut cicuta in læuorem detrita inducitur, aut brassica cruda cum aqua, aut apium cum polenta trita applicatur, aut alterci folia, cum melle pertrita admouentur, aut solanum per se, & cum coriandro viridi, aut oliuæ foliis vtitor cum aqua coctis, aut vuas acinis exemptis, leues splenio illitas imponito, vel adianthum ex melle tritum. Vitari debet acrium, acidorum, & salsorum esus, fomenta, balneum & insolatus.

De pustulis, quæ Græce phlyctænæ dicuntur. Cap. x.

PVstulæ quæ non sua sponte rumpuntur, sed graui dolore excruciant, acuta perforari acu debent, vt humeris colluuies, habeat emissarium. Deinde humore leuiter expresso cutis præposita finitur, donec impleatur. At si vulnus conniueat, denuo pustula perforanda est similiter & exprimenda, tum cutis astricta seruanda, quandiu id quod sub ea exulceratum est, ad cicatricem peruenerit. Priusquā igitur pustulæ aperiantur, cocta lenticula cum aqua leuigata inducitur, vel mali granati virgulta, cinere calido tepefacta imponuntur, & loci attinguntur. Quod si ruptæ fuerint, & vlcus excitatū, adeps suillus liquefactus & argenti spumæ detritæ mistus, in linteumq́ illitus admouetur, vel lilii radix in aqua cocta tritaque cum cerato imponitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ad epinyctidas, & phlyctænas.

ARGENTI spuma & sulfur ignem non expertum pari portione cum aceto applicantur, item myrtus in læuorem redacta, sordiũ illitione cum oleo & vino, benefacit, tum his, tum calidis eruptionibus, & papulis feruentibus, gliscentibus capitis vlceribus, furunculis incipientibus & adustis medicamentum, & quod molybdena, & quod ouis præparatur.

Ad Ambusta. Cap. xi.

AMbusta medicamentis indigent quæ modice abstergant, non euidenter calefaciant, aut refrigerent, Itaque terra chia, cimolia, cretica, omnisq; leuis terra illita cum aceto non admodum acri, vel aqua, præclare facit, prohibetq; pustulas excitari. item oui albumen crudum statim impositum, lana molli exceptum. etenim refrigerat leuiter & citra rosionem desiccat. idem efficit atramentum scriptorium illitum, vel lachryma thuris aqua diluta, vel lenticula cocta tritaq; vel eruus applicatur. At ex aqua calente vstiones priusquam pustulæ oriantur, oliuarum salsarum aqua continue superfunduntur, ipsæq; oliuæ salsæ cum polenta contritæ inducuntur, aut alumen scissile, pertritum cum aceto illinitur, aut fel taurinum cum aqua copiosiore liquatum inungitur, aut lixiuium superfunditur, garo, aut muria fouetur, aut bulbi liliorum, aut hyacinthi, aut narcissi cum rosaceo triti, & in sordium spissitudinem coacti delinuntur. Marcellus autem hoc compositum tradit. Panniculi melle imbuti & hordei farina inuoluti, combustiq; cineris mittũtur drachmæ octo, cerusæ drachmæ quatuor, butyri drachmæ octo, ceræ, seui caprilli, rosacei, singulorum drachmæ sedecim. At pustulis iam excitatis, thus cum polenta tritũ aceto applicatur, aut calcem viuam cerato mixtam, illitamq; linteolo imponitur, iam quod spherion dicitur medicamentum, ambustis vtile est, partes exulceratæ porris contritis obducuntur, aut portulaca contrita cum polentis, aut columbæ fimi linteolo inuoluti combustiq;, & oleo diluti cinere vtitor. Mirifice proficit pini aut piceæ cortex, aut adianthum aridum, læuigatumq;, aut myrthi folia combusta, pertritaq; insparguntur. efficax autem vnumquodq; horum est, & si cum cerato componitur, item quod rubræ anchusæ radicis siccæ, & in læuorem contusæ trientem recipit, ceræ albæ dodrantẽ, rosacei vncias duodeuiginti, iam quod cerusa constat cum modica cerui medulla, laudatum est remedium.

Ad eos qui flagris cæsi sunt. Cap. xii.

CErusæ argenti spumæ æqualis portio, ceræ quadrupla cum susino, aut rosaceo, emplastri modo inducitur, primo die priuatim susino solo vtitor, vel croci drachma, tragacanthi tantundem, ouum

secundũ illud ἡ ἔτπει φύας. Mox quum ipsam naturã lãguescẽtẽ videt per se sibi auxiliari non posse, tũc medicus ꝑsto esse debet. Itaq; Platonici dicunt dei ministrã esse naturã, naturæ medicum.

integrum,sine putamine,vnita cæsis imponuntur,item pellis ouis recens excoriatæ calens adhuc circundata,quolibet efficacius die vno & nocte persanat.

Quo modo pili adustis renascantur. Cap. xiii.

PIlli ambustis nascuntur,si fici folia in fictili tosta, cum cerato in emplastri modum imponas,aut caricæ drachmis octo, sampsuci drachma,tritis cum oleo donec cerati fiat spissitudo,vtitor, vel detrimenti lapidis drachmas centum, æris squamæ drachmas decem cū aqua subactas in pastillos cogito,in vsu partem vnam cerati partibus octo diluito.

Ad abrasa,quæ aposyrmata Græci dicunt. Cap. xiiii.

ABrasa & superficiem infestātia vlcera,primum aut vino, aut acẽto,aut muria aceto mixta quæ oxalme dicitur,astringes. Deinde medicamentis,ad cicatricem ducendam vtere,tum liparis, tum ex albis emplastris trypheris. Summe autem facit quod cerusæ partẽ vnam recipit,ammoniaci dimidiam,myrtei quod satis est. Ammoniaco ex aqua in læuorem trito cerusa miscetur,myrtheumq; superfunditur,vtitor lipara. Vel lapidis detrimento, squamam æris admisceto,& myrtheo in læuorem coactis vtitor,aut cimolia,& argenti spuma,ex vino,recininoq; & myrtheo tritis vtitor.

Ad abrasa,intertrigines, inueterata vlcera,
senilem teneramq; cutem.

ARGENTI spumæ chrysitidis drachmæ quinquaginta, ceræ drachmæ viginti,resinæ siccæ ex picea drachmæ duodecim, olei sesquicyathus. Argenti spumæ oleo incoctæ reliqua adiiciuntur,rudicula agitatis,vel etiam in pila emollitis vtitor,sed cutem abrasam ab vlceribus non oportet amputare, sed medicamentum ei inducere,sic enim glutinabitur,vel nigrescens. At vlceri,quod eroditur, sordidumq; est,si carne nudum hiat,vix cicatrix obducitur. Cæterum abrasa tuetur ab inflammatione,rhu rubrum, si illinatur læuigatum, cum melle,aut lentisci coma cremata,& cum melle imposita.

Ad abrasa,flagris cæsa, & articulorum contusiones medicamentum,quod dolorem leuet anodynon appellatum.

ARGENTI spumæ,cerusæ,singulorum vnciæ decem, ceræ vnciæ sex,olei puri,aut rosacei sesquilibra,amyli vnciæ duæ. Ad eadem valet Pelarion quoq; ex helcysmate, idest, recremento argenti paratur,item medicamentum quod ouis constet.

De formica & verruca. Cap. xv.

VTrunq; vitium,cutis excrescentia est exigua,callosa,& plerūq; figura teres,sed formica,quæ Græce myrmecion dicitur, latiore basi,†similem si quis non trectet mordentis formicæ sensum indu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cit. Verruca autem, quæ Græcis vocatur acrochordon, angustiore, vt chordæ summo assimilata, pendere videatur. Hos igitur tumores, elaterium cum sale infricatum tollit, thuris lachryma cum aceto, grossi cum aceto, farina, & nitro, liquor fici illitus similiter facit, tithymalli, smaridis caput salsum concrematum, ærugo cum sulfure ignem nõ experto combusta, ocymi folia cum atramento sutorio, sarmentorum adhuc viridium vstorum quod distillat, fimus ouillus cum aceto, hircinum fel illitum, heliotropii magni semen, cum vino applicatum, ruta cum nitro & pipere, nitrum cum vrina pueri venerem non experti, stercus bouis gregarii in aceto.

† Huius loci duplex est scriptura, vna in vulgatis codicibus, καὶ πρὸς τὰς ἀποψήξεις ὁμοίαν αἴσθησιν, idest, siquis deradat sensum mordentis formicæ similem inducit, altera est, πρὸς τὰς ἀποσφίγξεις, idest, si quis constringat.

De Ganglio. Cap. xvi.

neruorũ inuersio

GAnglium neruorum concretio est, ex ictu, aut lassitudine oboriens, in pluribus quidem corporis partibus, præcipue vero motui dicatis, nempe manu summa, & pedibus. Quo in vitio Archigenes calcem viuam vna cum adipe anserino, & terebinthina, imponendam censet. Doles vero medicamento, quod lapidem achatem recipit, vtitur. At Oribasius, eo quod subsequitur, cerusæ, resinæ e pinu, olei veteris, singulorum vncia, ammoniaci suffiminis, galbani, singulorum tantundem, ceræ unciæ quatuor, aut pilam plumbeam (inquit) crassiorem vertebræ modo, ganglio ampliorem imponito, deligatoq;, pondere siquidem longiori temporis spatio ipsum dissoluit, atq; hoc nos vtimur.

in fine verba duo in quodam codice adiiciuntur, ἢ ξηρὰ καὶ μαστιχηρὰ imperfecti sensus.

De inflammatione. Cap. xvii.

OMnes ex æquo tumores calidos, quibus dolor, feruorque adest, nostri inflammationes, Græci phlegmonas appellare consueuerunt. Verum pro diuersa quæ ipsos facit, materia, hi quoque euariant. Cum enim sanguis probus, & crassitie mediocris, in particulam aliquam subito confluxerit, ac propter copiam impactus inhæserit, inflammatio proprie appellata nascitur. Cum vero flaua bilis in parte aliqua substiterit, herpetem, vbi & sanguis, & bilis flaua simul incubuerint, erysipelas excitatur. At cum sanguis, qui influit, calidus impense, & crassus fuerit, carbunculos mouere solet. Itaque ab inflammatione quæ peculiariter phlegmone dicitur, & multis semper accidit, incipiendum esse iudico. Tumor rubens, dolorificus, tangenti renitens, & calidus ex sanguine, vt a medicis dictum est, probo originem trahit, qui, sanguinem dico, nunc ex toto fertur corpore, nunc in aliquam particulam copiosus incumbit, sic vt a vasis nequeat contine-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

rī, exciditque aliquid roris modo in ampla partium quæ intercedunt, spatia. Sæpe vero, vitium hoc vulneribus, fracturis, vlceribus, aliisque pluribus externis causis superuenit. Cum itaque inflammatio repente euestigio particulam quampiam sine manifesta causa præcedente obsederit, totum vero corpus, parti contagium transmittat, vniuersum quidem id, sanguinis dimissione, vacuari oportet. quod autem inflammationem experitur, superfundere ac obducere medicamentis, quæ non calefaciant, humectentque, sed illuuiem humoris repellere sint idonea. At quod iam in affectam partem se receperit, euacuatur. Itaque illinitur cataplasma quod constat semperuiuo, mali punici corticibus, vino incoctis, rhu & polenta. hoc & similibus cum dolor vehemens non vrget, vtendum est. Vbi vero particula fluxionem cum dolore ampliore senserit, ne sic quidem calens aqua oleumve adhiberi debet, aut ex farinis cataplasmata, vt quæ fluxionum vitiis omnia sint inimica, doloris tamen vehementia leniri eo quod constat passo, rosaceo, ceraque modica, & lanis sordidis quæ œsypi multum contineant. Per æstatem quidem frigida, hyeme tepida excipiuntur, applicanturque, sed ita vt superiores quoque affectis partibus loci, spongia vino austero imbuta, aut posca frigida comprehendantur. cæterum miscentur cum cataplasmatis vtiliter etiam herbæ. Parietaria igitur ad omnem inflammationem accommoda est, tum per initia, tum in augmento, consimiliter glaucium, atriplex, malua, lactuca, cucurbita, calidis illitæ, benefaciunt & tribuli vtrique inflammationibus ex influxu cōcitatis. brassica vero durescentibus valet. At vbi immutatio his oboritur, nec pus subsidet, curationem tentabis emplastro, quod ex chalcitide conficitur, aut quodam persimili fluxionibus dicato, lanam vero puram vino austero imbutam extrinsecus medicamento superaccommodabis. Atque hac ratione inflammationibus ex humoris defluxu contractis medeberis. Eas autem quæ occasioni cuidam feruntur acceptæ, si calefacias, humectesque, non offenderis, ac si vsus quandoque postulauerit, scarificare ipsas, conueniens erit. At si ob defluxionem ortas inflammationes scarificatione diuiseris, præsertim per initia, malum quoddam haud mediocre ægrotanti accerses.

De exterioribus corporis abscessibus. Cap. xviii.

QVod si fieri non posse tibi videatur, vt suppurationem impedias, panem hydrelæo incoctum delines, aut farinam hordeacem consimili præparatam modo, particulam iure radicis altheæ incoctæ fouebis. At si tumor ad suppurationem contumax est,

aut ægre discutitur, cataplasmate ex ficis siccatis vtere, oportet autē ficus dulces pinguesq; incoctas aqua eliquescere, ac ius ipsarum in tenuis mellis speciem cogi, farinamq; hordeaceam adiici, & si quidem tumor discutitur minus autem ac conuenit, cum ficis siccatis incoques hyssopum, oryganumve, si voles magis intendere, salem decocto inicies, diligenter animum aduertens, ne siccando nimium pars in scirrhum occalescat. Tale si quando videris, cucumis syluestris radicem, aut althææ, aut bryoniæ aqua simul decoques. valentior autē & discutiendo promptior, dracunculi radix est, ipsumq; medicamentum, quod dracunculo constat, valide huiusmodi vitia disiicit. Nonnunquam igitur solum hunc decoques nonnunquam & ficus siccatas admiscebis, farinamq; simul cum adipe. Iam anethinum oleum crudos humores, incoctosq; tumores, & cōcoquit, & discutit. Item pix duros ac crudos tumores vniuersos cataplasmatis indita concoquit, magisq; liquida. MEDICAMENTVM compositū, + quod abscessus iam coctos expellit. vt subinde pus in splenio reperiatur. nondum vero coctos in totum discutit. Lapidis pyritis drachmæ duodecim, ammoniaci triti tantundem, lomenti drachmæ sex, exceptum pice liquida, pellicq; illitum imponitur. Splenium vero nō prius aufertur quam sua sponte deciderit. sed medicamentum nō multo ante præparari debet, vt quod confestim siccescat. In his autem si tumor non dissipatus fuerit, & pus sub eo delitescat, parte scalpello diuisa, idipsum vacuabitur, cura deinceps adhibita ne oleū, aut aqua admoueatur, verum si vulnus abluere interim oporteat, aqua mulsa, posca, vino & mulso vtendum est. Si vero inflammatione conflictetur, ex lenticula cataplasma inducitur. vbi inflammatio abest, alio quodam emplastro medicamēto in huiusmodi sectionibus vtemur. quinetiam eo quod constat chalcitide. Cæterum super ipsis iniicitur spongia lanave vino austero imbuta, vulneri autem nullum pingue medicamentum accommodatur, quale est tetrapharmacum. nam vehementer postulat siccessere.

+ Hic locus est expressus in veteribus lib. τὰ μὲν ἤδη πεπεμμένα τῶν ἀποστημάτων ἀπόνως ἐξωθοῦν δύνατον, idest, quod abscessus iam coctos nullo negotio expellit.

Quæ abscessus rumpant.

QVONIAM nonnulli abscessus ferramento diuidi non sustinent, tentanda sunt & medicamenta, quæ ab extrahēdo dicta sunt epispastica, narcissi radix in pollinem detrita, ex mulsa cum irino cocta applicatur, vel tenera arundinis radix, minutim detrita cū melle. quod si dura fuerit, mulsæ prius incoquetur, vel aristolochiam cū melle applicato. rumpit autem picis aridæ & propolis creticæ par

haud secus fieri abscessus in corporibus credēdū est, q̃ ī terra marique obtinet enim vt Aristot. quoque placet corpus, nostrum quidpiā simile vniuerso Tota nā que maris vniuersitas p̄ alias atq; alias terræ partes habet abscessus quosdā, ī quos superuacua aquarum reiicit. Item & terra in antra & cauernas quasdam egerit virus suū. Corpus autē no-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

modus, cicatricemque inducit.

Dionysia ad abscessus mirabilis, item ad mammas & inguina, epispastice, quæ per latentes meatus discutit.

OLEI veteris aquæ singulorum libra, hydrelæum incoquitur paulatim mox, aphronitri vnciæ sex adiiciuntur, misyos vncia vna vel duæ, incoquuntur donec manus non inquinent. Deinde miscẽtur mannæ thuris, ceræ, terebinthinæ, singulorum vnciæ sex.

Ad neruicos abscessus.

CERAE, colophoniæ, butyri singulorum libra, picis aridæ, mellis, singulorum libræ duæ, vnciæ sex, æruginis vnciæ tres, visci quod satis est. ALIVD epispasticum. Suffiminis ammoniaci selibra, ceræ, terebinthinæ, singulorum triens, sulphuris viui quadrans nitri quadrans. Smilion autem medicamẽ appellatum, & quod por ris constat, valide tumores iam mutatos rumpit. Quod lini seminis succum recipit, percommode discutit, mutat, rumpitq;. At mitioribus abscesfibus medicamenta congruent etiam ad parotidas inscripta. Atq; hæc de abscessu, qui ab inflammatione emanat. Galenus autem memoriæ tradidit abscessum nulla præcedente inflammatione constitui, quæ ex probo sanguine habet originem. Statim siquidẽ ab initio (inquit) humor aliquis alias specie alius, in parte quadam collectus, vicina illi corpora excoriat tempore, & a subiectis dirimit. Sane inueniuntur in huiusmodi abscesfibus cum scalpello sunt diuisi, omnigenæ, tum humorum, tum solidorum quorundam corporum species. Etenim stercori, vrinæ, grumo, humori mel referẽti, mucosoq;, ad hæc osfibus, vnguibus & pilis, consimilia corpora reperiuntur, imo & animalcula subinde inuenta omnibus prope quæ ex putredine subnascuntur simillima, Præterea in abscesfibus potisfimũ inueteratis, qui humorum ex loco in locum decubitu prouenerint, colligi tradit, quæ lapides, arenas, testas, ligna, carbones, lutum, sordes, amurcam & fæcem repræsentent. Quare absolutior exteriorũ maxime corporis abscessuum significatio compendiose tradenda est tum eorum qui medicamentis discuti non possunt. Abscessus itaque est carnium seu partium carnosarum, nempe musculorum, venarum, arteriarum corruptio, mutatioq;. In genere abscessuum nonnulli tunica comprehenduntur, vt atheromata, steatomata, melicerides. Alii sine tunica constituuntur, quæ generis vocabulum vsurpant, vnde sermo hic noster procedit. Porro abscessuum, generationem plurima parte inflammatio præcedit, de qua disceptatum est. Interim protinus ab initio, quemadmodum nuper dicebamus enascuntur. Comites abscessuum sunt, igneus loci feruor, tumor eminens, ruberq; magis ac antea, durusq; cum dolore punctorio, pulsu & grauitate, vt ali

strum ab alimento more flu minis la bente sustentari quis est, qui nesciat? Quocirca materiam, quo alimur, esse quodam flumen ueri simile ẽ. Idq; sentit Philosophus ĩ lib. de generatione et corruptiõe. Sicut & aqua maris nõ eadem numero, sed specie ẽ. Natura igitur sui prouidẽs superuacuũ quodque eijcit in q̃dam loca, quæ deinde ĩproperãte eo hu

morum fluxu vastitudinũ & lacunarũ quarundam faciẽ suscipiũt. Illud quoque natura desiderat, si potest, vt ĩ extremis partibus potissimũ abscessus fiãt, duplici de causa, tũ q̃a medias partes tãq́; nobiles spirituũ sedes tutatur, tũ q́; ipsa in medio corpore uigẽs habitansq́; vitiosa oĩa ad extrema usq́; propellit.

quid ex particula suspensum esse videatur. Quod si vero locus insignis extiterit, febris accedit & rigor inordinatus. noctu potissimũ dolor fatigat, & febricula. Est cum inguinis inflammatio, proximis in glandulis excitetur. Vbi vero abscessus in totum fuerit absolutus, magna parte decrescit, punctus obueniunt pruriginosi, & leuiter stupidi, tumor in mucronem acutum magis fastigiatur, tactu lenis, ce densq́;, superficies in vertice auellitur. Dico autem hæc de his qui foras rumpuntur. Si igitur vel medicamentis, vel sua sponte rupti fuerint amoto medicamine, curationem tentabis, parte iam pure vacuata, sin aliter accidat, aperire ipsum in eum modum oportet, quem in chirurgica explicabimus.

De Gangræna, & Sphacelo. Cap. xix.

CVm inflammatio, neque discutitur, neque in pus mutatur, sæpe in gangrænam, & siderationem, quæ Græcis dicitur sphacelos, incidit, de quibus iam sermonem instituimus. Gangrænas enim appellant, cum membrum aliquod ob inflammationis, qua conflictatur, magnitudinem emoritur, neque iam confirmatas sic dicunt, sed quæ etiamnum fiunt. Eius mali vis est, vt nisi celerrime succurras, facile affecta pars, quatenus vicina comprehendit, mortis habitum repræsentet, & hominem iugulet. Vbi vero membra sic vitiata in totum sensu fuerint destituta, affectum non amplius gangrænam, sed iam sphacelum nuncupant. Quin & ossibus hoc mali accidit, cum caro ipsis circundata, praua scatens sanie, ipsa hac imbuerit, ac putredine consumpserit. Cum itaque membrum ex toto, vita, sensu motuq́; priuatum est, confestim præcidi oportet quam proxime sanæ parti. Gangrænam vero curamus, sanguine ex parte vitiata affatim emisso, vel enim vena incisa sanguis corruptus, cum vena amplior in ipso membro appareat, detrahendus, vel cute totius corporis diuisa, multis altisq́; plagis. vbi vero sanguinem emanare permiserimus, medicamentum aliquod putridis consecratum induci debet, quale est, farina erui, aut lolii, aut lomẽtum, ex oxymelite. Quod si valentius imponere cogites, saltem adiicito aut pastillum Andronis, aut eius generis aliquem. Faciunt ad gangrænas, & vetustæ nuces, cortex autem ipsas expurgat, item liquor tithymalli tempestiue & mediocriter adhibitus. Opitulatur ipsis & lupinorum amarorum decocti ius superfusum. Nonnulli vero vbi putridam partem præciderint, quo securius mali radicem euellant, candens ferramentum adigunt. in quibus sale cum porro vtendum est. Vt autem crustæ citius decidant, cataplasma deinde accommodatur ex pane, vel hordeacea farina, vel triticea ex hydrelæo incocta. Item medica-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

menti cephalici puluis ex melle, tetrapharmacum, & Macedonicum vt appellant, vtiliter imponitur. Iam panis cum apio tritus, aut ocymo, sic iris vel panax, vel aristolochia, vel acorum cum melle, vel thus, crustas probe separat. Idem præstat Macherionis medicamentum, & Isis linamento illita ex melle. In teneris autem corporibus abunde est etiam erui farina ex melle.

Ex Oribasii commentariis ad Gangrænas.

AERVGINIS rasæ, minii, aluminis scissilis, singulorū par modus, aqua detritus gangrænis illinitur, scalpello vndiq; exaspera tis. Item lolii farina cum raphano & sale, nōnunquam etiam aceto. vua passa acinis vacuata, cum cortice ex sale & oxymelite. Ad hæc nucum iuglandium medulla, myrthi folia vino incocta, tritaque ex melle, raphanus cum aceto, crustas etiam ad ossa vsque rumpit.

De Herpete. Cap. xx.

CVm bilis flaua nullo mista humori excreta in particulam quampiam decumbit, malum herpes nuncupatur. Si quidem substantia crassior sit, acriorq;, totam cutem adusq; carnem subiectam exulcerat, vocaturq; herpes exedens. Si vero tenuior & minus acris calidaq;, pustulas exiguas, per summam cutem milio similes excitat, ob quam similitudinem, herpes miliaris dicitur. At Oribasio authore, pituita cum flaua bile mista, miliarem herpetem creat. Corpore igitur toto medicamine quod ducendæ bili est, euacuato, loco affecto refrigerantia siccantiaq; inducuntur, principio capreoli vitis, rubi, & plantaginis applicantur. postea vero lenticula his miscetur, interim & mel & polenta. Item cataplasma, quod ad inflammationes ex confluxu inscriptum est, exempto semper viuo. Verum exulcerata pastillis inunguntur, passo, aut uino tenui & austero non ueteri, aut posca aquosa solutis. inducitur & glaucium, eiq; consimilia ex aqua. Cum autem nihil proficit acetum admiscetur. †succo autem plantaginis, aut solani, aut uino diluta magnifice auxiliantur, aut lini semen torridum oleo uinoq; incoctum, inq; læuorem redactum imponitur, aut terra cimolia, solani subacta succo perungitur, & argenti spumæ unciæ quatuor, porri succi cyathi dimidium, betæ succi tantundem, læuigata illinuntur, at inueteratis iam huiusmodi ulceribus, Musæ pastillus & Andronius efficax est. ALIVD ad herpetem pustulosum. Recrementum plumbi ex vino austero læuigatum illinitur, superiniiciuntur betæ folia uino incocta, uel ceræ triens myrtei unciæ sex, stercoris plumbi triens, uino diluta illinūtur, at ubi id quod serpit repressum fuerit, cerato ex recremēto utitor, aut lēte cocta cū melle partem obducito. Ad herpetem vero qui sub cute affli-

exedit, quod flauæ bilis acrimonia salsa uehemēter rodit. atque ex remissione uiriū suarū minores quoque ex proportiōe exulcerationes affert.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

git,retrimentum plumbi,rutæ læu igatæ succo excipitur, aut ceratū, myrteum in vicem rutæ. ALIVD. Lanæ veteris illotæ, circa tedam combustæ drachmæ duodecim & semissis, ceræ drachmæ vigint iquinq;,recrementi plumbi vncia vna. S. seui caprilli curati lotiq; ex aqua drachmæ vigintiquinque, myrthei vnciæ quinque. ALIVD ad herpetas acute depascentes,corii mali punici dulcis drachmæ sex,argenti spumæ tantundem,lanæ illotæ circa tedam cōbustæ drachmæ tres,ceræ drachmæ duodecim, cerusæ drachmæ octo,thuris,aluminis scissi,singulorum drachma,vino aut myrtheo excipiuntur.

†Hic locus sic legitur in veteribus, καὶ χυλῷ δὲ ἀρνογλώσσου ἢ ςρύχνου διεὶς,καὶ ἑψήσας οἴνω μεγάλως ὀνήσεις,idest,& succo plantaginis aut solani,& vbi ex vino coxeris multum iuuabis.

De Erysipelate. Cap. xxi.

GAlenus tumorem ex feruente & tenui sanguine conflatum priuatim quidem & proprie erysipelas appellauit,cū vero ex ambobus,sanguine & bile constat,vtiq; ab eo quod in mistura superat nomen vitio indidit. Etenim vbi sanguis excellebat, inflammationem erysipelaceam,vbi bilis flaua præpollet,erysipelas inflammatorium dixit. Verum communius tumorem ex sanguine & bile calidioribus factis conflatum,Erysipelas appellauit. Vtro autem modo dicas,nihil adeo ad præsidiorum vsum interest. id vero scire oportet erysipelata quæ capiti potissimum oboriuntur, plus facessere negotii,adeoq; esse periculosa,vt nisi efficax consequantur auxilium, interim quoq; affectos strangulent. Quod simul ac fuerit deprehēsum, protinus ab initio vena in cubito præsertim humeraria debet incidi. sin autem hæc non appareat,eā quæ se conspectui obiicit. At si quid sanguinis dimissionem impediat,purgatione vtendum ex medicamento quod bili ducendæ est. Hac sane & in aliarum partium erysipelatis vti,vel clysteriis efficacioribus oportet, tum ipsis illinere quæ influentem materiam refrigerantium virtute repellunt, collectam vero,calefacientium mediocriter & humectantium discutiant priusquam particula liueat,aut nigrescat,adhibita semper cura vt perliquida inungantur,ita vt frequentius immutentur, primis per spongias molles ablutis,siquidem multus particulæ feruor celeriter in vaporē erumpens,hæc desiccat. Cæterum requirunt erysipelata per initia, vt dixi,quæ refrigerent cum humiditate,non astringant,quale est semperuiuum,portulaca,psyllion,lenticula palustris,seris,cucurbita, solanum,altercum,lactuca,glaucium,item apium,& rhamni folia per se vel cum pane inducta,item ceratum ex aqua admodum frigida. His miscetur etiam opii aliquid,lachrymæ papaueris, cicutæ & mandra

gorae.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

goræ. Iam composita medicamenta inducuntur, fietq́ꝫ ceratum, cera dealbata, rosacei quadruplo admixto ex oleo omphacino sine sale confecto, his in pila emollitis, aquæ frigidæ superfunditur, quantum potest recipi. Si vero aceti tenuis & pellucidi momentum temperes, præstantius medicamentum habiturus es. Item polenta cũ herba quadam frigidiore ex iis quas enumerauimus affatim membrum refrigerat. Idem efficiunt palmulæ pingues cum horum aliquo mixtæ. Ad hæc pars etiam delinetur cerusa, vel terra cimolia, aut figulari cum solano, aut argenti spuma cum rosaceo, aut chalcitide cũ oleo passoq́ꝫ, aut cerusa cum aceto & lycio, vel acacia cũ aceto. Cũ feruor remittit vtendum simplicibus quidem, sulfure viuo & menta cum oxyrhodino, aut ruta cum absinthio, aceto & oleo, aut argẽti spuma cum porri & betæ succo, compositis autem, priuatim in capite hoc pastillo. Argenti spuma, cerusa, croco, sulfure ignem non experto, opioq́ꝫ cum passo. Communiter autem omnibus, minio sinopico, chalcitide, misy tosto, ærugine rasa, atramento sutorio, alumine scissili pari pondere ex aceto vtitor. ALIVD. Sulfuris viui, cerusæ, opii, acaciæ paribus singulorum portionibus ex aceto. Cataplasma ad erysipelata, herpetas, abscessus, parotidas et ambusta. Althææ nouellæ foliorum tenerorum libra, cocta in hydrelæo perbelle terũtur, adiectoq́ꝫ rosacei triente, argenti spumæ, cerusæ singulorum vnciis duabus & semisse, iterum læuigantur cum succo coriandri, aut semperuiui, aut solani, deinde micis panis adiunctis vt emplastri formam inducat, illinitur. Hoc autem emplastro vtitor quod recipit recinini pondo, myrtei pondo, vnguenti quincuncem, argenti spumæ trientem, æruginis rasæ sextantem. Aerugo & argenti spuma aceto læuigantur. Ceratum ad erysipelata & ambusta. Ceræ albæ triens, rosacei quadrans, oua sex, perdicii herbæ triens. Vbi vero inflammatio membri conquieuerit, aut vetustatem experiatur, cataplasma illi, priusquam liueat, ex cruda farina ordei est imponendum. Quod si liuor iam occuparit, cute scarificatum incisa, cataplasma induci, locusq́ꝫ perfundi ex aqua calida dulci debet, sed & marina & muria interim conducet, quinetiam ipsi cataplasmati talis aqua, vel acetum vel muria cum aceto misceatur. Deinde commemoratis medicamentis compositis cura adhibita vti licet. Nam si inflammatio remaneat, aut in pus, aut in putredinem conuertitur.

De phymate, bubone & phygethlo. Cap. xxij.

AVtore Galeno, bubo, phyma, & phygethlon, glandularum affectus sunt, bubo quidem inflammatio, † phyma autem glandulæ inflammatio ad suppurationem spectans. Aliorum vero quorũdam sententia communiter omnes, qui a natura abhorrẽt, ceu abscessorũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tumores quamcunq; corporis partem obsideant, phymata appellantur. Siquidem Hippocrates in hunc modum scribit. Quibus phymata urinarium meatum exercent, hi abscessu in vomicam erumpente liberantur. At buboues qui prolapsu, aut aliis ulceribus, aut doloribus contrahuntur, periculo vacant, febribus autem superuenientes, qui plurima parte ex pestilentiali lue solent incidere, deterrimi sunt siue femora, siue alas, aut ceruicē inuaserint, Verū priores initio, quēadmodum inflammatio, quælibet, auxiliis repelluntur, quæ refrigerant astringuntq;, vel spongiis ex posca impositis, vel lanis oleo crudo vinoq; imbutis, vel rosaceo, vel melino, vel lentiscino, vel myrtheo, deinde iis quæ digerunt vtendum. At si corpus vniuersum succis æquabiliter redundet, prius ipsum vacuari conuenit. vbi iam inanitum est, vlceris in quo id prouenerit, cura haberi debet, sicuti in capite de vlceribus explicabitur. Glandula si inflammatione tentetur lanis oleo quodam laxante, irriguis, recte lenitur, totumq; ipsis mēbrum inuoluitur. Cum tumor ad suppurationem spectauerit, non prompte diuidere, sed medicamentis quæ cerati speciem referunt, discutere nitemur, cuiusmodi potissimum est ex petano confectū. Item quod ab herbis dicitur botanicon, si per hæc non discutitur, rumpere adgrediemur, aliorum abscessuum modo similiterq; illis mederi. In iis autem qui ob febres aut omnino humorū abundantiam procreātur, caueri debent repellentia, ne materies penitius detrusa cursum repetat, sed ab iis quæ discutiunt, statim curationem incipere consiliū est. Si autem nihil prohibet, nempe aut ætas aut uirtus, sanguis prius † e cubito dimittetur. deinde loco fomenta inducētur ex decocto chamæmeli aut anethi, aut eius generis alicuius. Reliqua medicamētorū sylua, maxime ex iis quæ tertio uolumine ad parotidas dicta sūt, transferenda est. Item ex illis quæ nuper contra inflammationes prodidimus, quēadmodum etiam phygethli curatio, tum hinc tum ex remediis erysipelati accommodatis petetur. Aster atticus herba quā & bubonion, quasi dicas inguinariam, ea ipsa de causa vocant, non solum illitus, sed etiam cōtactus, bubonibus auxiliari creditur. Phymata autem priuatim discutit adianthum si illinatur, atriplex, parietaria, althææ radix vino incocta, ammoniacum cū melle emollitū, inductūq;, viscus cū resina, ceratoq;. Rūpit aūt abscessum propolis, lupini amari ex aceto illiti, cucumis syluestris radix, terebinthina excepta, capparis radix similiter, nitrum cum fermento aut ficis.

† In antiq. codicibus q̃dā legunt̃ q̃ in vulgatis exēplarib. desunt. Phygethlon em̃ ita describit̃, φύγεθλον δέ ἐστι τὸ φλεγμονῶδες ἐρυσίπελας, ἢ ἐρυσιπελατώδης φλεγμονὴ τοῦ ἀδένος. id est Phygethlon aūt est erysipelas phlegmonodes, vel erysipelatodes phlegmone glādulæ.

De furunculo, qui dothien appellatur. Cap. xxiij.

FVrunculus, tumor est abscessum præ se ferens, qui ex crassis humoribus in carnosis plerunque partibus concipitur, mitis quidem, cum in sola cute coit, peruicax autem, malignusque vbi subter actis radicibus in superficiem erumpit. Dissipat autem furunculũ, triticum mansum & impositum, mastiche ægyptia, vuæ passæ quibus acini sint exempti cum sale tritæ, ac admotæ hunc aut dissiciunt aut rumpunt, vel siccæ fici hydromelite incoctæ imponuntur, vel resina ficis mista inducitur, vel ipsæ ficus siccatæ cum fuerint pingues dissectæ, vel fermentum cum nitro, vel lini semen cum melle, vel alterci folia, trita cum butyro. Composita vero hæc proficiunt, quod ex fermẽto, quod polline farinaceo constat, & quod priuatim a furunculo græce dicitur dothienicon, fomenta autem adhibentur ex spongiis mollibus continue calenti aquæ intinctis, deinde sic medicamenta iniiciuntur.

De terebintho. Cap. xxiiij.

ORibasius terebinthum sane phymatis speciem esse affirmat, in cuius extima parte pustula nigra incubit, hac rupta id quod subiacet abraso simile apparet. vbi scalpello diuiseris, pus inuenitur. Dioscorides autem Alexandræus literis mãdauit terebinthos cutis esse excrescentias, rotundas, nigrouirides, terebinthi fructum referentes, atque has aliis phymatum tumoribus similiter curari cẽset, auxilia ex supra comprehensis huc transferenda.

De carbunculo. Cap. xxv.

CVm sanguis magis melancholicus effectus inferuescensque aliqua se parte receperit, carbunculus fieri solet, quod vlcus est crustaceum plerunque a pustula ambustis consimili, interim vero & sine hac incipiens. Cæterum inter initia, quibus hoc malum instat, in particula omnino pruritum sentiunt, deinde pustula, nunc vna, nunc plures tenues exoriuntur, miliorum quorundam instar, quibus perruptis similiter crustaceum vlcus prouenit, quale ferramenta candentia excitant, modo crusta ipsa cinereum colorem, modo nigrum præferente, sic vt inferiori carni continua adhærescat, & quodam modo affixa sit depascaturque. Reliqua autem caro circumposita, feruidam refert inflammationem, quam Græci phlogosim appellant, & colore nigrescit, splendetque bituminis & picis modo. talis autem est bilis exacte atra. Verum carbunculi, qui carnem inuaserint, confestim circunscibuntur, qui membranas, neruosque occupant, diutius remanent, luemque subiectis corporibus impartiunt, vt etiam inflammationes quæ erysipelatis naturam recipiant, in ipsis excitentur. plerisque itidem in suppurationem conuersi sunt. multis febres simul

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

accedunt. Iam vero carbunculi ex causis populatim grassantibus excitantur. Curatio ipsorum, nisi admodum fuerint exigui, a vacuatione sanguinis e vena ad animæ defectionem vsq; dimissi, tentanda est, mox scarificatus recte accommodatur, plagis ob succi crassitiem altioribus, particulæ laboranti inducuntur, quæ modice reprimunt dissipantq;. tale est cataplasma, quod ex plantagine & cocta lente cõstat, quod recipit panis furnacei micam. Est autem panis, nec omnino a furfure purus, nec nimium eius habens, super ipsum vero vlcus valens aliquod medicamentum imponitur, cuiusmodi est Andronis, Pasionis, & Polyidæ, diluiq; id vino aliquo dulci, ad sordium spissitudinem debebit. Item massalioticum aridũ, vel & ipsum similiter dilutũ. Item radix dracunculi, vel aristolochiæ, vel liquor silphii, vel cyrenaici, singula ex aceto probe delinentur. At quæ erysipelatis naturam referunt, supra comprehensis ad id vitii remediis perungentur. Quæ vero partes consortii lege affici putantur, succidis lanis ex œnelæo madefaciẽdæ sunt. Vbi iam ardor acquieuerit carbunculis iniiciuntur cerata cephalica, diluta, illataq; in linteolis. generosissimum est quod herbis, tum illud quod nitro constat, item arida vlceribus depascentibus dicata, per se, et cum rosaceo. Cum autem durities remanet, vtemur melino Serapionis, operam adhibẽtes vt quam celerrime carbunculi suppurent. Quod quidem fiet, si die bis noctu semel tum cataplasmata tum medicamenta mutes. At quo radicitus carbunculos diuellas, dirimasq; ab adiacentium commercio, malum punicum acidum, minutatim concisum in aceto coques, vbi intabuerit, in læuorem deferes, linteoq; illitum induces, cum siccesserit, aceto humectabis. Item nucis auellanæ veteris vel etiamnon veteris medulla carbunculos maturat rumpitq;. Hoc præstant & cupressi folia, tum germina, nouelli & molles galbuli cum polenta, vua acinis vacua, ficus siccatæ vino incoctæ, papaueris ceratidis flores, liquor silphii, cum ruta & mellis momento, pix liquida cum vuis passis, & suillo adipe.

Ad carbunculos vehementer efficax.

ARGENTI spumæ libra, olei veteris libra & semissis, auripigmenti vncia. Oleo cum argenti spuma dum manus non inquinet incocto, sublatoq; ab igne, auripigmentum adiicitur, rursusq; medicamentum coquitur donec nigrescat, tritis in pila vtitor in linamenta filatim carpta illitis.

Ad gangrænas, vlcera vetera, chironia, strumas, podagram, priuatim vero ad carbunculos, præsertim eos qui palpebras infestant.

OPII, acaciæ, misyos tosti, squammæ æris, singulorũ drachma

duæ, atramenti sutorii drachma, alterci seminis drachma, tritis ex aqua vtitor, probe facit & tetrapharmacum quod quintam thuris partem contineat. Aduersus naturalium carbunculos, chalcitidis, atramenti sutorii, singulorum drachmis octo, aphronitri drachmis duabus. ex aqua tritis vtitor. Valet stercus quoque ouillum, torridum cũ melle. In Alexandria Serapiade quæ orchis & triorchis dicitur viridi, cum micis panis, cataplasmatis modo vtuntur ad carbunculos, omniaq; crustosa. Vbi vero crusta exciderit, communis vlceris modo curabis.

De cancro. Cap. xxvi.

CAncer in qualibet corporis parte oriri consueuit, siquidem in oculis, & vulua, quemadmodum in ipsorum capitibus expositum est, aliisq; pluribus particulis, sed præcipue in fœminarũ mammis accidit, quoniam natura fungosæ & inanes, crassissimam atræ bilis, vnde hoc vitium contrahitur, materiam prompte possunt excipere. ex eo enim humore cum referbuit, cancri proueniunt. atque si acrior illa fuerit, cum exulceratione. Quapropter colore magis quam inflammatione nigricant, sed ita vt tantam caliditatem non experiantur. Venæ autem quæ circa sunt intumescunt, intenduntur que, cancri animantis pedum modo, vnde & appellationẽ hanc vitium est sortitum. Nonnulli vero inde sic nuncuparunt, quod difficillime ab his partibus quas obsederit, euellatur, quemadmodum cancer aquaticus animãs. Hoc malum plane propter succi crassitiem non consanescit, vtpote quod nec repelli, nec discuti queat, nec totius corporis purgatione cedat, vel quod etiam mitiora negligat remedia, vehementioribus autem irritetur, excandescatq;. Prima sane cancri initia prohibere, ne augescant, licet si melancholicus humor prius vacuetur, quam in affecta particula radices subter egerit, impactusque sit. vacuatio quidem primum tentanda est, sanguinis dimissione, si nihil prohibet, mox purgatione, per initia quidem ex simplicioribus petita, quale est epithymon, quatuor drachmis, & S. in sero lactis, aut mulsa exhibitum. Deinde ex hiera, quæ nigrum ueratrum recipit. Loco autem dolenti inductum subsequens remedium, sine dolore facit exulceratis, solani succus linteo molli duplici in eum tincto imponitur. Extrinsecus autem lana molliuscula, & ipsa succo imbuta circundatur, cura adhibita, ne hæc siccescant succo, continentius superfuso. Iam vti diutius poteris in canceris exulceratis medicamento quod pompholyge constat. Nec inepta sunt, quæ tertio uolumine de uuluæ cancris prodidimus.

ratio ẽ, quod is humor cum proxima quoque parte coalescit, eãq; in ruinã secũ trahit impressis radicibus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ad carcinode, malignaq; tum ad sedis tuberosa vlcera, item ad naturalium vel testiculorum, vel mammarum inflammationes.

IN plumbea pila pistillo plumbeo lemniam sphragidem ex posca, & mulsa, vel lacte conterito, vt nigrescat, vel rosaceo, vel immaturo oleo, succo ve semperuiui, vel cotyledonis, vel lactucæ, vel psyllii, vel vuæ acerbæ tritam similiter inungito. Crebrior victus ægro dabitur, ptisanæ cremor, lactisq; serum, ex oleribus malua, atriplex, blitum, cucurbita, piscium saxatiles, omnis generis aues præterquam palustres.

Archigenis ad carcinode, & maligna vlcera.

CANCRORVM fluuiatilium crematorum, & cadmiæ par modus in pollinem coactus inspergitur, aut cãcrorum cinis vna cum cerato inducitur, item erysimi semen detritum cum melle accommodatur.

De molli & laxo tumore, qui œdema Græcis dicitur. Cap. xxvii.

CVm de tumoribus qui succis calidioribus contrahuntur, disputatum sit, iterum de contrariis agemus, ab eo quod Græcis œdema dicitur, exorsi. Quemadmodum enim ex biliosa fluxione, erysipelas, ita ex pituitosa, œdema laxus quidam atq; indolens tumor excitatur. Equidem scimus aliter quoq; œdemata prouenire, nempe in pedibus, in aquæ subter cutem affectibus, habitu corporis contabescente, qui phthoe Græce dicitur, & malo, qui cachexia. Atq; in illis quidem tumor hic affectus qui hominem premit accidens est, nullam seorsum, curationem propriam postulans. Satis enim est, si quidem curatione egebit ipsa tum crura perfricare oleo cum sale, aut etiam oxyrodino sal habente. At si ex pituitoso humore in particulam influente œdema constitit, abunde quandoq; est spongia posca imbuta, cum ligamento leuiter stringente imposita, quæ ab inferiori parte incipiens, supra finiat. Esto autem spongia, modo conductura sit, recens, si huius copia non est, eam, cuius erit facultas, detergebis, expurgabisq; nitro, magisq; aphronitro, & lixiuio. Quod si per hæc tumor nõ subsideat, paululum aluminis iniicies, commodum autem est tenerrimum ellychnion, posca madẽs impositum, bonum est, & glaucium. Quod si in vetustatem œdema inciderit, parti oleo prius inunctæ spongia ex lixiuio imponitur, eiusq; violentiore constrictione curatur. discutit autem, ac comprimit tumores laxos cedentesq; quælibet terra illita, magisq; Aegyptia, tum isatis domestica.

hoc apđ Gal. tantum est.

De inflatione. Cap. xxviii.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

INflatio ex flatuoſo ſpiritu nunc ſubcute, nunc ſub membranis, quæ oſsibus circundantur, & muſculis, collecto, enaſcitur. Porro is col ligitur aliquando in ventre & inteſtinis, itemq; in medio horum ſpa tio & membranæ, quæ peritonæos dicitur, vt in aquæ ſubter cutem genere, cui nomen eſt tympanias. Differt quoq; hæc ab œdemate, q, preſſa digitis, foſſulam non repræſentet, & ſonitum tympani modo edat. Membrorum autem denſitas, tum ſpiritus ſimul craſsities effi- cit, vt idem ſpiritus non diſsipetur. Vnde curandi ratio huc dirigen- da eſt, vt membra rarefacias, craſsioremq; ſpiritum extenues, quod medicamenta tenuiſsima & poteſtate calida præſtant, atq; in ven- tre quidem & viſceribus oleum tenuius quod rutam habet incoctã, aut aliquod ex calidis ſeminibus, qualia ſunt, cumini, apii. Interim vero & cucurbita iuſtæ magnitudinis citra cutis inciſionem vmbi lico bis, terve defixa, inflationem diſcusſit. Muſculis autem ex con- tuſione, quemadmodum propulſu inflatis particulas calidis nimium, & acribus excandeſcere contingit. Quare per initia medicamenta quæ magis leniant adhibenda. Vbi facta eſt inclinatio, ea quæ diſcu tiant. Vtendum igitur ſapa, cum olei momento, ac ex lanis ſuccidis calida excipiantur, vel etiam ceratum ex œſypo admiſcetur, cura ad hibita vt caliditas permaneat, frigus enim non conducit. Vbi iam æger lenitus, ſopituſq; eſt, acetum admiſcetur, & nitrum, aut aphro- nitrum, deinde & lixiuium. Poſtremo emplaſtris vtendum quæ di- ſcutiendi vim habent, quo inflatio ſubſidat, quale eſt quod ſequitur, Sordes balneorum ſubferuefactæ percolantur primum, vt puræ eua- dant, & rurſus lebeti iniiciuntur, tritaq; calx reſtincta farinæ modo etiam inſpergitur, dum luti fiat ſpisſitudo, ac vtitor. Hoc efficacius eſt medicamentum ex ſycomoro compoſitum.

De intortis & contuſis. Cap. xxix.

ARticulis intortis, contuſiſq; faciunt lanæ ſuccidæ, aut ſpongia oxelæo imbuta impoſitaq;, item bulborum elixorum pars te- nerior cum melle, viticiſq; folia, ſal, nitrum toſtum, læuigata cum ce rato inducuntur. Iam ſuperfuſio aquæ dulcis, aut marinæ calentis vti liter adhibetur. Vbi vero inflammatio, & dolores conquierint, intor tæ partes etiam recte perfricantur.

De carne contuſa, & ſanguinis ſubter cutem coitu, quod Græce ecchymoma dicitur. Cap. xxx.

CArne a graui quodam corpore, quod extrinſecus ſuperincide- rit contuſa, veniſq; exiguis indidem diuortium expertis. ſan- guis profunditur per ſubſultum, quod Græci κατὰ διαπήδησιν ap- pellant, vnde ſub cute collectus, ecchymoma dictum efficit. Cu- te inquam, non diuiſa, tanquam tumor tactu mollis & cedens,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

comitatur, liuidus, & magna ex parte indolens. Eo igitur animum tendimus vt sanguinem qui continetur dissipemus, idq; confestim priusquam nigruerit. Per initia sane nonnihil ex astringentibus, iis quæ discutiunt, admiscere oportet, eo quod tunicæ venularum contusæ densationem requirant, inde etiam solis discutientibus sine astrictione vtemur, ac scarificatis initio ecchymomatis, ita subsequentem curationem accommodabimus. Ad inueterata autem ecchymomata, raphanus applicatus prodest. Quippe discutit ea vbi erodere inceperit, aut raphani succus, cum micis panis inductus. Cæterum ecchymomatis species sunt, suggillata, & liuores ex ictu, hyposphagmata dicuntur. Item sanguinis inter vngues concursus ex percussu proueniens, de quibus priuatim tertio volumine dictum est. Verum de vnguium vitiis, in parte chirurgica differemus.

De ruptis & auulsis. Cap. xxxi.

RVptio cum ecchymomate prorsus accidit, curatur autem medicamentis mediocriter calefacientibus, quale est ex nigris populis acopon, aliaq; huic cõsimilia. At altioribus rupturis magis acria magisq; incidentia accommodantur. Talibus sane & cucurbitulæ, vsus proficit. Ergo si euocatum celeriter per halitum ecchymoma totum est, facile dehiscens ipsa caro coalescet. Sin longiore spatio sordes copiosa succreuerit, ruptum deinceps coire non potest, sed tãtum prope ipsius labra admouentur. quo fit vt leui momento ea facile separentur, & medius inter ipsa locus superuacuo humore repleatur, nihilq; aliud, quam assidue nouum quodammodo ecchymoma creetur, primo persimile, nisi quod citius quam illud dissipetur, vtpote ex tenui magis sanie nunc constans, cum per initia e sanguine ecchymoma esset. Conuulsum autem fibris quibusdã lacessitis distractisq; leniri tantum desiderat, quoad dolor sopiatur, quippe conglutinari nequeunt. Itaq; Aristolochia rotunda ruptis cõuulsisq;, si quid aliud, idonea est, similiter centaurei maioris radix eiusq; succus, rheum, costus, bdellium cum oxymelite pota.

De schirris. Cap. xxxii.

EXactus quidem scirrhus, tumor est præter naturam sensus expers, & durus, non exactus autem vix sensilis est. ac qui sensu uacat sanari non potest, qui ægre sentitur, vix sanescit, si quidẽ humor vnde huiusmodi vitium contrahitur glutinosus crassusq; est, qui particulis quæ scirrho obducuntur impactus solui contumaciter repugnat. Est cum statim ab initio constituitur, augeturq;, plerunq; vero a medicis qui erysipelata & inflammationes vehementer refrigerauerint, astrinxerintq;, originem sortitur. Quod si quis ea quæ valenter discutiunt medicamenta, partibus scirrho obductis admoueat,

huic paucis primis diebus, manifesto scirrhus decreuisse videbitur. Cæterum quod de affectu restat, id reddit insanabile. siquidem toto quod in eo subtilissimum erat dissipato, quod reliquum est desiccatum, ceu lapidosa concretio relinquetur. Quapropter conuenit discussorium aliquod medicamentum, & emolliens habere, quod non valide calefaciat atq; desiccet. Huius autem generis sunt medullæ omnes magisq; ceruina, & vitulina. Ex adipibus commendatur, leonina, pardalis, vrsina, deinde taurina. Inter aues anserina, & gallinacea & phasianica, sicciorq; caprilla, & hircina. Ad hæc ammoniacum suffimen, bdellium maxime scythicum, styrax qui humentior est & pinguis, ac Aegyptiaca mastiche. In aliis sane particulis scirrhum expertis his seorsum vtendum est, tum iis quæ inde componuntur. verum in tendonibus & ligamentis, lapis igni candens, aceto acerrimo extinguitur, & siquidem haberi potest, pyrites, sin eius copia nõ est, molaris, in quo pars affecta commoueri debet, vt vaporem ascendentem recipiat, atq; inde rursus medicamen quod emolliat imponitur, oleo tamen tenui non aqua quotidie ab initio per totum morbi curriculum pars affecta perfunditur, interim oleo in quo althææ radix ac syluestris cucumeris sit incocta. A balneo autem in totum ægri abstinebunt, vel certe frequenti, sed postea quam scirrhus emollitus fuerit, ammoniacum pinguissimum aceto quam acerrimo maceratum particulæ sat multis diebus inungitur. Deinde rursus emollienti medicamine vtendum, quod receperit galbanum, & opopanacem, eaq; pinguissima. eiusmodi vero sunt potissimum, ex petasone confectum, & quod ad Amythaonem refertur, & strumis dicata medicamenta.

De strumis. Cap. xxxiii.

STrumæ glandulæ sunt scirrho induratæ, quæ in ceruice, alis & inguinibus maxime nascuntur. Curatio earum, cum illa quam in scirrhis tradidimus, communis est. Priuatim vero lupinorũ amarorum farina ex oxymelite cocta applicatur, ea quoq; phymatis proficit, vel bouillum stercus aceto incoctum inducito, id etiam tumores scirrosos omnes dissipat. probe autem discutit strumas calx viua melle, vel gymnasiorum sordibus excepta, vel oleo, vel adipe suillo, aut calcis nitriq; par modus, nasturtii, & fœnugræci quadruplum cum melle, malagmatis modo imposita duritias dissipant, in pus cõuersas rumpit loliacea farina cum fimo columbæ & semine lini vino incocta, grossi syluestres, & satiui, aut nasturtium album detritum cum pice liquida malagmatis forma applicatur, aut cucumeris syluestris radicis siccæ, lauri foliorum siccorum concrematorum cinis cũ terebinthina inducitur, aut pedicularia herbæ, & nitri' æquale pondus, erucæ duplum cum resina inijicitur, aut stercus caprillum bouil-

calamintha etiã superfusa, cũ sero lactis sanat hunc morbum.

lumve aceto incoctum, aut erui farina in vrina pueri venerem non experti macerata exceptaque, pice, cera, & oleo liquefactis, aut anguem mortuum in ollam coniectum gypſoq; oblitam in fornacem mittito, cõcremati cinerem æquali fœnugræci pondere miſceto, melle excepto vtitor, item quod aſpidibus conſtat medicamentum, mirificæ virtutis eſt, tum quod ex ſtruthio conficitur, tum quod cucumeri ſylueſtri, tum quod cedrio liquore confit, ſtrumas ad ſuppurationem perducit, aut diffundit hoc, myrrhæ drachmæ decem, ammoniaci thymiamatis drachmæ ſeptem, viſci quercini drachmæ octo, galbani drachmæ quatuor, propolis drachma, in pila contunduntur. Ad ſtrumas mammarum duritiaſq; proficit ſubſcriptum medicamentum, viſci elaborati, reſinæ ſiccæ, ceræ, ſingulorum pondo, galbani quadrans.

Ad ſtrumas exulceratas, & ſine vlcere.

CERAE, reſinæ pityinæ, adipis ſuilli inſulſi, marrubii, æruginis raſæ, ſingulorum ſelibra.

Medicamentum ad ſtrumas, quod dicitur chæradicum.

OLEI veteris pondo dua, ceræ pondo, colophoniæ triens, nitri, tantundem, alia duodecim membranis detractis in oleo pertriduum macerantur. deinde cocta cum fricta fuerint, proiciuntur, eliquatis oleo poſtquam ab igne amoueris, nitrum tenuiſſimum inſpergitur, rumpit etiam abſceſſus. ALIVD. Cineris e ficu vnciæ duæ, aluminis ſciſſi vncia, aphronitri tantundem, picis liquidæ vnciæ ſeptem.

Exedens chæradicum.

ALVMINIS ſciſſilis, ſandarachæ, ſingulorum drachmæ quatuor, ſquamæ æris drachma, auripigmenti tantundem, arido ſtrumas conſpergito, at ſi cancri naturam induerint, roſaceo maceratis bis die vtitor.

De ſteatomate, atheromate, & meliceride.

Cap. xxxiiii.

CVm hæc quoq; inter abſceſſus, quemadmodum in illis dicebamus, habeãtur, ſingula propriam appellationem a ſimilitudine rerum quæ in tumoribus continentur, ſortita ſunt. Alii ſiquidem ipſorum veluti pingue quiddam ſeu adeps ſubeſt, alii melli ſimile quippiam, alii quaſi tenuis pulticula. Conſilium igitur curationis eſt cõmune, vt quod tunica illa contineat, diſcutiatur, aut medicamentis totum exedatur, aut ſectione auferatur. Quidam enim ex iis tumoribus triplici hac ratione curantur, ii nimirum qui liquidiorem humorem continent, qualis eſt meliceris, aliqui duplici tantum vt atheroma, quod & ſectione aufertur, & medicamentis exeditur, ſteatoma

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vero nec discuti, nec exedi potest, sed manu duntaxat curatur. Quo modo autem vnumquodque horum agnoscas, in parte chirurgica edocebere. At medicaminum, quæ dissipandi vim habent, materiam, vbi actum est de strumis, reperies. Priuatim vero meliceridas hoc dissipat, vuæ passæ acinis exemptis octo, squamæ drachmæ tres, parte fomentis prius lenita imponitur. ALIVD. Ladani, bdellii, galbani, ammoniaci thymiamatis, propolis, terebinthinæ, singulorũ æqualis portio in pila contunditur, facit etiam strumis, parotidibus, furunculis, phymatis. At Archigenes contra meliceridas cõmendat aphronitrum & veratri partem duplam, cum cerato duriore impositã, exedentibus autem in cute circundata, vti non licet. Hac igitur prius meliceridas, atheromata, vel etiam strumas medicamentis adurentibus detegere oportet, simplicius illorum est quod recipit calcem viuam, saponem & lixiuium. Varium autem magis, quodque recõditum seruari potest, capit calcis viuæ drachmas quatuor, fæculæ quæ est fex vini combusta, nitri liquidi tosti singulorum drachmas duas, minii drachma, lixiuio teruntur, vbi mellis liquidioris crassitudo facta est ter feruefacito, vt mediocrem spissitudinem habeat, pyxide plumbea reponito, lixiuiam super distillans ne subito exarescat. valet quoque ad verrucas, myrmecias, pterygia, clauos, callos, cicatrices supercrescẽtes, fæcula bimestri non vetustiore cutem delinito, vbi arescere inceperit, spongia elotam rursum perungito, vbi nigruerit denuo ablues medicamentis crustam inducentibus, postquam autem crusta deciderit, exedentia adhibentur. Medicamentum exedens valide citra rosionem, squamæ æris drachmæ quatuor, sandarachæ drachmæ duæ, veratri nigri tantundem, cum rosaceo vtitor. ALIVD. Squamæ, sandarachæ, vrticæ seminis torrefacti pari mensura cum rosaceo vtitor. ALIVD. Erynaceorum combustorum, sepiæ testæ, auripigmenti æquale pondus ex rosaceo, quæ ambiunt partes orbiculatim omnes prius delinito cerusa cum oleo. Itẽ efficax est cõpositio ex calcis viuæ partibus duabus, chalcitis parte vna, auripigmẽti parte vna.

De fauis. Cap. XXXV.

FAuus qui Græcis cerion dicitur, tumor est qui in cute foramina habet, per quæ humor crassitudinem mellis referens excernitur, recte igitur ipsi imponuntur vuæ passæ cum ruta, aut fici folia mollissima cum melle, aut nasturtium cum lini semine ex melle, aut cucumis domestici radix cum melle, aut sulfur viuum cum cerato, vel terebinthina. Cæterum variam magis fauorum curationem moliere, si quæ tertio volumine de manantibus capitis vlceribus dicta sunt, in hunc locum transferas.

De simplici vlcere. Cap. XXXVI.

QVoniã simplex vlcus continui solum est diuisio, si quis partes diductas fascia orbiculatim circundata cõmittat, vtique citra aliquam aliam molitionem coalescent. Cum vero alterum vlceris os in obliquum spectauerit, inde deligaturam tentare & in cõtrarium ducere oportet, cum vtraq; illius labra eo vergant, a duobus principiis incipiendum est, & ora sic adducenda. Nam cum nihil intra oras inciderit, nempe pilus aut arena, aut oleum, aut sordes, aut id genus aliud, omnino vlcus concrescet. quod si magnum sit, adeo vt diductæ partes in totum prædicta deligatura committi nequeant, suturis ipsæ prius adducentur, deinde sic deligatæ, glutinatoriis, vt vocant, præsidiis vtemur, quæ collectam humorum subluuiem desiccare & consumere queant, aliam, ne influat, prohibere.

quia res alienigena propriæ & natiuæ partis symphysin impedit.

Quæ vlcera glutinare possint. Cap. xxxvii.

QVercus folia applicata vlceribus glutinandis sunt. Item salicis, brasficæ, oleaginis fruticis quæ chamælæa dicitur & fructus & folia & cortex, succusq; austerioris plantaginis, papyrus, posca aut vino imbuta & in orbem circundata. Recentia vlcera glutinant pini & piceæ folia, cortexq; recens ligamenti modo circundatus cum aqua aut posca, aut vino caseus recens læuigatus, extrinsecus imponuntur, folia rumicis aut vitis, aut betæ, aut lactucæ. At ex acido lacte caseus qui oxygalactinus dicitur, vulnera quoq; ampliora committit, pira syluestria quæ achrades dicuntur, fluxionem reprimunt. equisetum si applicetur, etiamsi nerui fuerint præcisi. isatis satiua in duris corporibus vlcera etiam si musculorum capita affligant, idem præstat, cupressi folia, germinaq; & nouelli galbuli mollesq; etiam duris corporibus proficiunt, sed miscendus est pollen farinæ, qui a pariete propinquo molæ assumitur, myrrha cum aqua illita, vel lachryma thuris, terræq; lumbrici etiam neruorum præcisiones glutinant, pentaphylli folia cum melle, allia combusta applicata. Inueteratis vlceribus anagallis prodest cum cerato. hordeum combustum, & cerusa cum myrthei cerati triplicato pondere. Ad capitis vlcera valet, myrrham aridam inspergere non madefactam, quippe celeriter contrahit, vel aloen aridam, vel aristolochiam tritam & melli ex vino incoctam dum mediocris fuerit spissitudo, in linteum illinens applicato. Composita autem ad glutinandum sunt Barbara, Chryse, Nicolai. item dia iteon quod salicibus, diadictamni quod dictamno constat, atq; alia his cõsimilia quæ magnis potissimum vulneribus glutinandis sunt.

etiamsi in musculorũ capitibus vlcera insitite sint.

Si dolor & inflammatio vlcera exerceat. Cap. xxxviii.

SI dolor & inflammatio vulnera obsideat, vsus est medicamentorum quæ desiccant, atq; inflammationem arceant. Ex liquidis

Igitur laudatisſimum eſt vinum,deinde poſca.Si vero etiam cum ſordibus inflammatio infeſtet,mulſa aquoſa conuenit.Ex iis autem medicamētis quæ ſiccandi poteſtate prædita ſunt, communiter quidem conferent,inflammationibus dicata,ſi oleoſa acriaq́ excipias,priuatim hoc proficit,malum punicum dulce vino incoctum tritumque applicatur,mirabile nimirum & multiplici vſu commendatum eſt remedium,facit enim tum ad capitis,tum naturalium vlcera, tum ea quæ toto corpore excruciant,oculorumq́ inflammationes. Atſi eryſipelas,aut eiuſmodi quippiam vlceri acceſſerit, iis vtendum præſidiis,quæ aduerſus illa inſcripta ſunt.

Si maturari,& ad ſuppurationem perduci nequeant. Cap. xxxix.

Recentia quidem vlcera,& quod inflammatione adhuc occupentur,non ſuppurantia,concoquit maturatq́,ex ſimplicibus, aqua temperata ſuperfuſa,farina triticea,vel chondrus,vel panis, vel glutinum librarium,cum terebinthina obducta,item cera,crocus,lachryma thuris,pix,roſaceum,adeps ſuillus,vitulinuſque. Inter compoſita vero tetrapharmacum quod linteolis illinitur, roſaceo ſubactum. Vetera autem & calloſa maturant,ſimplicia quidem vua paſſa domeſtica,ſtyrax,galbanum,myrrha,ladanum,pix,reſina,butyrū, maſtiche,ægyptiaca,& œſypum.Compoſita vero ex recinino, dictum aceron,ideſt,abſq́ cera,quod ad Galenum authorem refertur, ſi linteolis illinitur,oleo veteri aut recinino ſolutum,item quod a duplici colore dichromon dicitur,pari modo & baſilicum, ſimiliaq́.

De cauis vlceribus. Cap. xl.

Cauum vlcus carnem quæ periit,reſtitui poſtulat. cuius generādæ materies ſanguis moderatus eſt,& probus. Huius igitur mediocritatem ex alimento ſufficienti conciliabimus,temperiem vero probam ex bonis ciborum ſuccis,& proba particulæ in quo vlcus eſt temperatura.At in recremento quod euacuatur, tenue quidem,humidum vlcus reddit,craſſum vero,ſordes, circum ipſum coaleſcentes,eoq́ medicamentis eget quæ modice ſiccant purgantque. Eiuſmodi ſunt lachryma thuris,hordeacea farina,eruorumq́, fabarū lomentum,iris,ariſtolochia,cadmia,panax,& pompholyx. Quod ſi nihil medicamentum ad creandam carnem inductum proficit, ad aliud ſic digrediendum eſt. At ſi pluſculum ſordis ſit,humidiuſq́ vlcus,ſciendum venit medicamentum intra modum deſiccaſſe, intendendumq́ eſſe ipſum mellis mixtura.ſin purum & abſq́ humore cernitur,vltra,ac conuenit deſiccauit,ac oleo pleniore dilutum ceratum inducere oportet.Accidit nonnunquam carnem a medicamento vacatiore colliquari,vt ſordidum humidumq́ vlcus appareat,quem-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

admodum ab iis quæ minus ac par est,desiccant. Verum hoc vlcus dum consumitur,cauum magis euadet, labris prætumidum, rubens præterea & inflammationis particeps. sæpe vero æger manifestam erosionem percipit. Alterum illud quod a parum siccantibus remediis humescit,nihil horum succidaneum habet. Putrilago igitur lignorum,& potissimum eorum quæ moderata astringendi abstergendiq́ virtute donata sunt,quemadmodum & vlmus,purgant vlcera,puraq́ iam facta,carne replent,vel anemonæ appositæ. item picea cortex derasus,trituſq́ cum cerato & linteolis illitus cauis vlceribus auxiliatur, & præsertim recentibus, vt quæ carne destituta reficiat,repleatq́. Composita vero,vbi pura quidem sunt vlcera, accommodantur,quod ostreis constat, quod Manathoni adscribitur ex vini fæcula,& quod ex aloe conficitur, quod Melitera appellatur aridum,& quod amyli,mannæ,thuris,alicæ, erui, pares portiones recipit.similiter quod e thure confit,& aphroditarium. Sin autẽ sordibus magis scateant, cephalica appellata arida conueniunt,& quæ linteis illinuntur,vt Trophos dictum,Isis Athene,ex atractilide præparatum,Italicumq́,& quæ experientia comprobauit.

Quæ sordida vlcera purgent. Cap. xli.

SOrdida vlcera siue caua,siue plana fuerint, probe purgat aristolochia cum melle, terebinthina cum pari rosaceo & melle, vel loco rosacei butyro, iris illyrica ex melle, oliuæ colymbades applicatæ. Ad ea vero quæ neruosis obueniunt,terebinthina cum butyro liquefacta,sordidis nimium & depascentibus benefacit marrubium cũ melle. hoc etiam crustas deiicit. Composita autem remedia hæc sunt amurcæ coctæ,mellis despumati,aluminis phorimi,hoc est liquidi, paria pondera. ALIVD. Serapiadis herbæ, quæ & triorchis dicitur,siccæ,iridis illyricæ, marrubii sicci, aristolochiæ, singulorum drachmæ octo,erui farinæ drachmæ decem,arido vtitor & cũ melle. Insuper ad sordida vlcera facit tum Aegyptia, tum ex sale cerata liquefacta,tum Indice,tum Athene,tũ viridia diluta. Ad hæc,quod pumice constat,& ex eruo,sicca,pastilluſq́ melanchlorus,hoc est,nigro viridis, similiter etiam Criogenes appellatus.

Ad vlcerum vermes. Cap. xlii.

AD vermes qui in vlceribus procreantur arcendos, primum quidem est, vt humiditatem putredinemq́ eorum opificem tollas. Cæterum necant vermes communiter quidem omnia quæ ad auriũ vermes inscripta sunt. Ad eos autem qui vlcera infestant, Archigenes commendat cerusam, poliumque, pari modo cum pice liquida illitum.

Quomodo caro vlceribus supercrescens exedatur. Cap. xliii.

SVpercrescens vlceribus caro medicamentis quæ valenter exiccant tollitur, cuiusmodi est diphryges insperſum, squama æris, omniaq; testacea combusta, & erinacei concremati vtriq; cum toto corpore. Verum hæc modice purgant, & supercrescentia continent. Asiæ vero petræ flos, validior est, hoc magis sori, chrysocolla, chalcitis, misy, combusta minus rodunt, item æris flos, similiter ærugo omnibus est valentior, sales autem concremati, humentes & flaccidas carnes consumunt, sic etiam linamenta carpta e panniculo, muria acriori imbuta & resiccata, quæ si imponantur, mediocres carniũ supercrescentias exedunt. Aerugo, cum æris squama interea refertur quæ valide excrescentia supprimunt. Composita Rhodia (vt dicitur) arida, psaron, ad hæc, xanthon, sine morsu retinent. At maximas carnium excrescentias, adusque penitiora crustis obducunt, pastilli Faustiani, triti inspersiq;, & medicamentum, quod a solis æstu heliocaes dicitur, aridum. Adde his quod recipit calcis viuæ, squamæ æris, & mannæ thuris, pares modos. Idẽ ea quæ nimiũ excreuerunt, fungisque respondent, cũ melle, purgat, cum cerato, carne replet.

Arida compositio ad carnem compescendam.

ARGENTI spumæ, chalcitidis, æruginis, plumbaginis, singulorum æqualis portio. ALIVD vehementer reprimens citra rosionem, valet quoque ad pascentia vlcera, & præsertim gingiuarum vitia, quas epulidas vocant, necnon ad dentium candorem. Calcis viuæ pondo, auripigmenti selibra, hoc auripigmentum siccum, inquam, ex aqua detritum calci viuæ, cadmiæ modo lotæ adiicitur, in puluerem redactis siccis vtitor, ex pastillis autem, tum qui Pantolinius dicitur, tum qui ad polypum inscripti sunt, pulchre coercent, sic emplastra viridia & præcipue id quod ex sale Cappadocico præparatur, similiter, & isis summe carnem supercrescentem in vlceribus continet.

De vlceribus serpentibus, & putridis, & phagedæna. Cap. xliiii.

SVperfusiones vtiles sunt vlceribus depastis, putridisq;, ex aceto, posca, aut vino astringente, aut aqua frigida, aut marina, aut decocto lenticulæ, malicorii, balaustii, lentisci, myrti, spinæ ægyptiæ, aut aliquo ex iis quæ astringunt & siccant. Cataplasma his ipsis exhibetur ex farina erui, alumine liquido, panis siliginei mica, gobio veteri, aut alio salsamento veteri carnis illotæ, terebinthina liquida pari pondere detritum, vel aristolochia, vel recininorum foliorum succus æqualis, æruginis pars dimidia, ex aqua vt mellis sit spisſi-

vlcera serpere potisſimũ et salsa flaua bile ꝓgenita testatur Hippo.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tudo illinitur,si crusta non deciderit,elaterii parem modum æruginis admisceto.putridis efficax est sori si tritum inspergatur.Et super lina menta carpta arida,vel aristolochia rotunda,vel gallæ, æquo pondere cum oleo illinuntur,vel cucumis syluestris radix, vel brassicæ,vel betæ,vel cucumeris folia,illigata calidis cineribus reconduntur. Vbi vero emollita fuerint,cum sale trita imponuntur, valenterq́ʒ repurgant,vel oleæ summitates in vino decoctæ cum melle inducuntur, vel chalcitis applicatur,vel apii semen contritum,vel lini semen læuigatum,cum atramento sutorio inducitur, vel thymum, vua passa, & ficus incoctæ applicantur,aut fici folia in læuorem trita cum melle,aut nitrum,cuminum & farina ex melle, aut cucumeris syluestris radix,aut scilla cocta ex melle,aut soreos drachmæ duodecim,chalcitidis drachmæ decem,misyos drachmæ quatuor, cum dimidia aceti acerrimi hemina,læuigantur donec arescant,exceptis vteris, specillum intingens,ac vlceri circumadigens, superq́ʒ duplex linteolum ex œnelæo imponis.sin inflammatione sint occupata,altercum cum polenta,aut brassicam cum melle obducito.

Ad putredines quamlibet partem occupantes,& vlcera quæ depascunt.

CALCIS viuæ,chalcitidis,singulorum drachmæ duæ, auripigmenti drachma,hoc quoque ad digitorum pterygia & phagedænas efficax est.Item naturalium carbunculis cum melle vtiliter adhibetur. In reliquis vitiis arido vtitor, super splenium ex resina inducito.

Ad omnia quæ depascunt vlcera,quæq́ʒ os infestant,item ad sanguinis profluuium,& carnem excrescentem, aridum,compescens,longe vtilissimum.

CHALCITIDIS, misyos,vtriusque crudi,drachmæ viginti,squamæ ferri drachmæ sex,gallæ omphacitidis drachmæ octo.

Ad serpentia vlcera & putredines.

SALIS drachmæ duodecim,aluminis qualiscunq́ʒ combusti drachma,squammæ,pumicis combusti,singulorum par modus, valet & ærugo rasa cum misyi combusto, pice liquida excepta, squamaq́ʒ ferri cum oleo.

Ad vlcera pudendorum depascentia.

HAEC & meleterion dictum nomis proficient.Item dia oxymyrsines,hoc est ex acuta myrto,item ex charta medicamē aridum omnibus nomis efficax est. Accedit huc coracion ex oxymelite,pastillus Andronis,& qui huic respondent. Eadem vero hæc medicamenta phagedænis quoque cōgruunt,nam & ipsa vlcera sunt quæ depascunt,exeduntque.

ad perd. ipsa enī mari serpit quā eos. At bilis atra altius agit radices suprema quasi facie cutis derelicta. Itaque vlcera quæ ab ipsa ꝓficiscūtur, chasmata meteorologice licet appellare. Causa etiam in promptu est, quod ipsa haud terræ dispar vergit in cētrū animantis. at flauescēs bilis vt ait Proclus ignis speciē præ se ferens

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ad flaccida humiditate vlcera fœtidaq́ʒ.

LEMNIA sphragis ex aceto, vel oxymelite, vel posca, vel vino subacta, ad luti spissitudinem illita benefacit, aut cupressi folia, germina & galbuli teneri, aut cucurbitæ aridæ concrematæ cinis, aut platani corticis combusti, aut anethi cremati similiter, aut lanarũ sordidarum vstarum, aut plantago. aut isatis per se, vel cum polenta, vel peucedani radix arida. foras rumpit latere nescia.

Quomodo cicatrix vlceri inducenda sit Cap. xlv.

SI carnem vlcerũ quæ cicatrice indigent, siccemus, astringamusq́ʒ adeo, vt non modo id quod præter naturæ modum superfluum est, discutiamus, sed etiam illud quod naturale est, attingamus, superficiem vlceris cuti similem reddemus. Ad hoc autem sunt idonea, galla acerba, & mali punici cortices modice siccantes. Quæ vero præter astrictionem sine morsu exicant, ea quoqʒ cicatricem inducunt, veluti myrrha, argenti spuma, ostreaqʒ concremata. Nam hæc quoqʒ si inspergantur, arida, sæpe cicatricem inducunt, pini cortex cum cerato myrteo, hederæ flos cum cerato, lilii radix cum rosaceo, resina ex pinu arida, pumex tostus, squama æris pari portione, siccis vtitor idem etiam reprimit, vel pumici trito, mannæ thuris & diphrygis singulorum miscens paululum, vtitor, vel argenti spumæ partẽ vnã diphrygis dimidiam cum cerato instar splenii impones. Vetera autem ad cicatricem ducit uiscus, cnm lachryma thuris, ærugo cum diphyge æquali, ceratoq́ʒ myrteo, vel centaureum minus recens applicatum. At humidiora cyperi radice obducito, sedis autem naturaliumq́ʒ vlcera, præsertim si inflammationem experiantur, aloe persanat læuigata, arida, vel ex aqua aut squama æris, aut chrysocolla in sole cum cera emollita inducitur.

Aridum ad cicatricem inducendam.

OSTREORVM drachmæ duodecim, pollinis thuris drachmæ sex, cadmiæ drachmæ quatuor, facit & Nomis.
ALIVD. Aristolochiæ, drachmæ sex, pini corticis drachmæ sex pollinis thuris tantundem, pumicis, colophoniæ, irridis, singulorum drachmæ quatuor. ALIVD. Cornus ceruini combusti drachmæ quatuor, pini corticis vnciæ sex, cerusæ vnciæ quatuor, æruginis rasæ vnciæ nouem, cadmiæ drachmæ octodecim. ALIVD. Cyrinorum, atramenti sutorii, singulorum drachmæ sedecim, squammæ æris, aluminis scisси singulorum drachmæ octo, gallæ drachma.
ALIVD. Cerusæ, argenti spumæ, singulorũ drachmæ octo, recrementi plumbi, gallæ, myrrhæ aridæ singulorum, drachmæ quatuor.

Ad cicatricem inducendam.

ALVMINIS scissilis vncia, trita in aquæ sextario macer-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ratur, vbi solueris, aqua linamenta imbuis, & ficatis vteris.

Emplastrum ad cicatricem inducendam ex simplicioribus.

CERAE drachmæ quadraginta, argenti spumæ drachmæ triginta quinque, diphrygis drach. octo, myrtei heminæ dimidium, efficax est his quoque Palmulatū, quod phœnicine dicitur, item ex cadmia, tum myrsinatum, & consimilia. Ad ea vero quæ cicatricē vix recipiunt, ceræ myrtei singulorum drachmæ sex, cadmiæ drachmæ sex, plumbi, thuris, singulorum drachmæ duæ, aluminis scissilis, æris combusti singulorum drachma, æruginis rasæ drachmæ duæ, die interposito soluitur.

Diu inueteratis & ægre ad cicatricem venientibus.

CADMIAE, chrysocollæ, aluminis scissilis, singulorum drachmæ octo, æruginis, squamæ æris, singulorum drachma, resinæ pityinæ drachmæ quadraginta, ceræ drachmæ centum, myrtei quod satis est. ALIVD. Ceræ resinæ piytinæ, singulorū vnciæ sex, cadmiæ tantundem, chalcitidis crudæ vnciæ tres, myrtei quantum satis est, vino læuigatur cadmia cum chalcitide, quando caniculæ sidus oritur, latiore vtere splenio, quod platysma dicitur, super id linamentum carpium & spongiam ex vino inducito. ALIVD. Aeris combusti, aluminis scissilis, singulorum vnciæ duæ, salis ammoniaci drachmæ duæ, ceræ vnciæ sex, colophoniæ tantundem, myrtei vnciæ duæ, arida in sole diebus viginti ex aceto læuigantur, vbi mellis facta fuerit spissitudo, cera eliquata refrigerataque emolliendo miscetur. Valet etiam ad hæc medicamentum ex pumice, item Isis, & id genus alia.

De maleficis vlceribus dolosisque, cacoethe Græci vocant, alias chironia & telephia. Cap. xlvi.

INueterata & quæ vix cicatricem recipiunt vlcera, alii chironia appellarunt, ceu Chirone medicinæ peritissimo indigentia, alii telephia, quod in tali vlcere Telephus consenuerit. Inspiciendum igitur venit, num & totum corpus vitioso redundans succo huiusmodi fluorem ulceri transmittat, ac qui superat humor, conuenientibus uacuari debet remediis. Si uero uarix cruribus ulcere infestatis illū impertiat, etiam hic auferri debet, sicut in parte chirurgica explicabitur, aut venæ sectione ipsos vacuabimus, abunde sanguinē detrahētes. deinde loco inducemus auxilia quæ sine morsu reficiēdi vim habent. simplicia igitur ex pumice, diphryge, squama, ærugine, calce mediocriter lota, alumē scissile tritū inspergit, hyssopi drachmæ quatuor, vuæ passæ tantundem, nitri drachmæ duæ, loco prius melle illito applicantur, squamæ æris drachmæ decem, aluminis drachmæ duæ, cum ceræ drachmis decem emollitis in sole, imponuntur.

[Margin note:] eleganter & docte Græci medici morbos nuncupant vel ab inuentore remediorum, sicut a chiro-

Composita hæc sunt. emplastrum ad chironia.

CERVSAE vnciæ octo, aluminis scissilis vnciæ duæ, squamæ æris drachmæ duæ, salis ammoniaci, thuris, æruginis rasæ, malicorii, singulorum vnciæ duæ, calcis viuæ vncia, ceræ libra, myrtei libra vna & semis arida vino teruntur. hoc medicamenti protinus ab initio callum excindit, & reconditum seruatur, postremo autem in vsu emollitum myrteo, cicatricem inducit. ALIVD. Argenti spumæ libra, olei libræ duæ, chamæleontis nigri, radicis aristolochiæ, gallæ omphacitidis, singulorum vncia, galbani, guttæ ammoniaci, lachrymæ thuris, singulorum vnciæ duæ, præparato radicibus viridium arundinum agitans. Archigenis ad chironia, tum malefica vlcera quæ tibias mammasq; obsident, item strumas & parotidas. Adipis bouilli libræ tres, terebinthinæ quincunx, pollinis thuris septunx, terræ sardæ dictæ, qua scriptores vtuntur quincunx, his quæ liquari possunt in arida coiectis vnitisq; vtitor. ALIVD. Archigenis, ceræ triens, olei omphacini, pollinis thuris, vel eius lachrymæ, diphrygis, squamæ singulorum drachmæ quatuor, arida cum aceto læuigas, vbi mellis spissitudo facta, cerato misces, & vteris diluto quod linteolis possit illini. ALIVD ad mulierum dolosa vlcera, & aliorũ qui tenera carne præditi sunt, Ceræ tyrrhenicæ drachmæ octo, adipis taurini, terebinthinæ, plumbi combusti, lotiq; singulorum drachma, vtitor per linamenta ex rosaceo vel myrteo diluens.

Ad cicatrices nigricantes. Cap. xlvij.

CIcatrices nigras tollit oleum in quo bryoniæ radix candidæ & nigræ incocta sit, dum succum reddat, impositum, calamintha ex vino cocta, argenti spuma cum rosaceo albo lota, ex impetiginibus cicatrices, tum alias, & concolores efficit asini adeps illitus, ærucæ semen ex felle caprillo, bubulo, & ouillo, perunctum cum argenti spuma, ouillus calus combustus, ex vino austero tritus, gutta ammoniaci cum suillo felle illita. Composita vero, argenti spumæ, mentæ, lachrimæ thuris, pares portiones cum melle. ALIVD. Nitri, suffiminis ammoniaci, sulfuris viui, myrrhæ, paria pondera, ex aceto albo, aut vino, aut aqua, minutim detrita modice illinuntur, ne exulcerationem excitent. ALIVD. Cimoliæ cretæ, columbarum fimi, saponis, thuris, æquales modi ex aceto. SMEGMA ad cicatrices nigras, Cimolæ cretæ drachmæ octo, aphronitri drachmæ quinque, veratri albi drachmæ quinque, glandis vnguentariæ expressi drachmæ quatuor, in balneo cicatrices abstergito.

ne, a quo Achillē mendendi artem accepisse Homerus prodit. vel ab iis, qui hisce morbis laborarũt, vt Telephus. κακοηθη autem huiuscemodi nominant ex eo, quod negligentia hominum nobis familiaria

reddita ſũt. Modus dicendi trãſlatus ex diſciplina morali. Nã ſicut vitia virtutesq; & habitu nobis innaſcũtur, vel quod nõ coluimus virtutẽ, vel quod vitia ĩ ſinu noſtro fouemus ita morbi corporis huiuſcemodi naturam habent. Neq; lecti nobiſcũ veteraſcũt, curati ꝓ uiſiq; vt fugãtur, vel ad leuitatẽ rediguntur.

De ſinibus. Cap. xlviii.

CVm adiacens vlceribus cutis, diutius ſubiectis corporibus nõ coaleſcit glutinaturq;, noſtri ſinum, Græci colpon nominant. Si igitur ad ſuperiorem partem porrectus ſit, facile ſanies per os emanat, atque ideo prompte conglutinatur. Si inferius ipſe ſpectet, ſanies vicinam aliquam partem intus erodit, ac niſi emiſſariũ quoddam collectionis ſcalpello prius feceris, nihil promouebis, neque carne ipſum replendo, neque conglutinando. Quod ſi artus aliquos nempe cubitum, aut femur ſinus occupet, põterit vtique decliuis figuratus citra diuiſionem ex aduerſo factam coaleſcere. Etenim in cubito cum oræ flexuræ ipſius vicinæ ſunt, ſummam manum elatius protendens, ſinum ad effluxúm conuertis. At in femore ſi propter genu ſinus deſinat, decliui figura poſito, iuxta poplitem mollem puluinum ſubiicis, quo inguina genu humiliora ſint. Si igitur ſinus carne impleri nõ deſideret ſtatim fiſtula quadam recto peruia foramine cui veſica illigata ſit, ad ſaniem quidem quæ ſinui inhæret abſtergendam aquoſa mulſa potabili, elui debet, verum vt coaleſcat, vino aut mulſo, deinde ad glutinans medicamentum tranſeundum. Sin cauus ſinus carnem requirat, primũ medicamenti, quod charta conſtat, aridi paululum cum multo roſaceo inſeri conuenit, deinde carpto linamento os obturari. Inde emplaſtrum Iſis aut Machærionis, aut ſimile quoddam vna cum roſaceo cerato liquidiore ſolutum iniicitur. Vbi vero carne mediocriter ſinus fuerit repletus, conglutinans quoddam medicamentum impones, quemadmodum & recens cruentum vulnus curabas. Huius autem generis ſunt, Barbara, Dichroma, & ſcyrrha, id eſt, fulua appellata. Maxime vero omnium quod ex recinino, & metallicia ſine cera præparatur fuluum Galeni emplaſtrum conueniet. Poſt medicamentum, ſpongia recens ex mulſo, aut vino circumponitur, & quam fieri poteſt molliſſime, deligatura a ſinus fundo incipiens in ipſius os deſinet, linteorum vero circunductus fundum ſinus ſine dolore conſtringat, paulatim vero ſoluatur vſq; ad ſinus oras, emplaſtro extrinſecus ſinui circundato, ſed ita iuxta oras deſciſſo, vt ſanies queat excerni, quod fiet paruo quodam alio emplaſtro ſuperimpoſito ex eodem medicamẽto ob effluxum laxo, ſines id adusq; ſolutionem, qua tertio quoq; die facta idipſum auferes mutabisq;, quod toti ſinui circundatum eſt relinquens. Nota vero erit an ſinus ima coaluerint, ſi ſanies prope emanet pauca, & concocta, aut ſi nequaquam effluat, inſuper eodem in ſinu ſi neq; dolor aliquis ſenſibilis, neq; tumor, ſed tota regio cõtracta, ſicca, & doloris expers appareat. At ſi pus etiam maturum in ore modicum conſpicias, multo magis de ſinu conglutinando

sperandam est. At si primo alterove die sanies quædam tenuis è sinu excernatur, nihil adeo de glutinatione despera, quippe medicamenti virtus humorem tenuem † ex subiectis partibus frequenter extundit, vnde partes siccæ mediocriter factæ coeunt, & glutinantur. Tertio vero die aut quarto ab initio si cruda per os sanies euaserit, scito sinũ non coisse, eodemq; medicamento non insiste, nam cum propter humiditatem quampiam, ut uerisimile est, a parte decidat, non alienum fuerit etiam mutare.

† Antiquus codex habet, ἐκ τῶν ὑπερκειμένων, idest, ex superpositis partibus.

De sinibus laceris detritisq;.

VBI abscessus tarde sectus fuerit, vel medici imperitia, uel eius qui curatur timore, & cutis sinui obducta tenuis, diruptaque, quod Græci ab attritis uestium laciniis rhacodes dicunt, nec fieri potest, ut prædictis collutionibus adimatur, glutinante vtendum medicamine temperatura liquido, uiribus autem sicco. tale est palmulatum dictũ ex chalcitide, ueteri dilutum oleo, ut neq; admodum sit durum, neq; manus intinctas inquinare desierit, deinde uino mediocriter vetusto maceratum, postea orbiculatim cum decenti deligatura impositum. Conuenit autem laceræ ut comprehensum est, cuti, potissimum mel, quoad emplastri spissitudinem habet coctum impositumq;. Præstiterit autem post illitionem lacero in sinu factam, myrrham in pollinem coactam, cribro suspenso ei inspergere, uel aloen, uel thus, uel simul omnia. Expertus autem sum, tenue centaureum in hunc usum mirabile esse medicamentum. succedit huic symphytum, deinde iridis illyricæ radix, postremo erui farina. Nonnunquam vero inter coquendum ea melli insperguntur, cum cacabus ab igne tolletur. Melius autem fuerit, si lebete iam a flamma amoto hæc fiant, deinde diligenter agitemus, ubi medicamentum tepidum euaserit, sinui imponatur, illigeturq; sicut expositum est.

De fistula. Cap. xlix.

FIstula sinus est callosus, qui magna parte ex abscessibus nascens, ab arundinearum fistularum tralatione appellatur. Si itaque in os desinat, curari sine manu haud potest, nisi temporis spatio, squama ultro uel os deciderit. Si uero in os non finiat, medicamentis quæ callos elidunt & conglutinant persanabitur. Itaque callos exciudunt hæc quæ subiungam. Spondylii radix circumrasa impositaq; fistularum callos eximit, item ueratrum nigrum duobus tribusve diebus insertum idem præstat. Ad hæc amurca cocta & in collutionem adhibita. Iam sory crudum uel concrematum cum uini diluti momento ad collutionem iniectum, item sory & crocomagma cum hydromelite,

lege potissimũ libros Gal. qui de locis affectis conscripti sunt. Ii enim

vel elaterium terebinthina exceptum in penicilla cogito, impositoque, vel laserpitii radicis succum infundito. Id quod sequitur callos consumit, æruginis drachmæ duodecim, ammoniaci drachmæ duæ, excepta aceto in longum inducuntur.

Collyrium quo fistulis exterendis vtor.

GVTTAE ammoniaci, atramenti sutorii, æruginis, misyos, chalcitidis, gummi pari modo excipiuntur aceto. ALIVD, ex his quæ Heliodori chirurgica scribuntur. Cadmiæ, misyos, atramenti sutorii, æris combusti, gummi, singulorum drachmæ quatuor, chalcitidis crudæ drachmæ tres, excipiuntur pueri veneris non experti vrina, & finguntur collyria ex quibus vno fistulæ imposito, panis mica aqua madens extrinsecus superaccommodatur, mutaturq; sæpius donec inflammatio conquierit & crusta exciderit. ALIVD quod in Alexandria accepi, Anchusæ radicum, misyos tosti, chalcitidis, æruginis, aluminis scissi, atramenti sutorii, aloes, singulæ vnciæ cantharides quinque, aceto trita in collyria coguntur. ALIVD. Atramenti sutorii drachmæ duæ, chalcitidis, æruginis, singulæ drachmæ, excipito ammoniaco & vtitor. Cum autem callus fuerit extricatus, ærugine cocta cum mulsa purissima octupla in collyrii formam redacta, repurgatur. Vbi vero callum eliseris, iis quæ carnem procreant vti opportunum est.

Collyrium ad carnem generandam.

ALOES, myrrhæ, ammoniaci, ouorum putaminum combustorum cineris, æquale pondus, aqua detritis omnibus collyria formantur, imponunturq;. ALIVD. Myrrhæ, aloes, thuris, malicorii, æqualis modus aqua excipitur, quidam vero taurino felle, carnes etiam oleo quod immaturis vuis expressum est eluuntur. Notus mihi est, qui cedrino liquore fistulas collueret, ac mirum quanta res felicitate successerit. Postquam vero carnes produxeris, glutinatorio vtendum medicamine, quomodo in aliis finibus præcipitur. At cum fistula arctior, longaq; fuerit, Galenus ait, neq; callum adhuc, sed sordiciem tantummodo contraxerit, primum lixiuiam demisi, deinde eandem tantisper inibi permittens dum sordes excidisse sperassem, medicamentum applicaui. Est autem id quod recinino oleo constet superius commemoratum.

libri maxime omniũ necessarii existimantur. Plærosq; autẽ mortales hac tempestate fistulis laborare a medicis accipio. siue q bis die cibũ sumimus grauem unde postea natura imbecilla facta p cannales & riuos quosdã exonerat mare suũ. Siue quia ætas nostra ut lautis epulis possit sufficere, amat de Idustria

De vlceribus diruptis. Cap. I.

NOnnulla vlcerum cicatrice obducta, frequenter haud magno temporis interuallo, iterum inflammatione tentantur rumpunturq;, siquidem osse quodam affecto, interdum caro circundata ex facili cicatricem recipit, ac sana ex toto esse videtur, verum cursu humoris

valido paulatim ex osse in alto contabescente, tum inflammatio, tũ pus oboritur, quod cicatricem deradit. Curatio igitur eiusmodi vlcerum tantam requirit siccitatem, vt os affectum decidat. Huius autem sinus concauos prompte replebunt, papaueris syluestris ficique folia cum polentæ subtiliore parte læuigata, atque ex vino applicabis, vel alterci semen, & atramentum sutorium pari pondere contrita imponentur, vel peucedani radix de subito squamas ossium separat.

De articulorum vlceribus. Cap. li.

CVm articuli carnosis partibus ficciores existant, exulcerati ficciora medicamenta requirunt. Probe igitur facit pastillus Polyidæ ex vino subactus, donec sordium fiat spissitudo. Item quæ similiter huic desiccant medicamina. Item marina, muriaq; frequenter irroratos, melius affici conspeximus. Quare in articulis iis vtendum est quæ maiori etiam ficcandi virtute pollent.

Quæ spicula, aculeos, spinas, & consimilia educunt. Cap. lii.

ACuleos, arundines, insuper spicula & spinas extrahit vtrunque anagallidis genus, aristolochia rotunda, ammoniacum cum melle, alterci semen læuigatum inspergitur, arundinis radix contusa melliq; mista in linteolum largum illinitur, imposita de subito educit.

Si ex vena, arteriave, & naribus sanguis profluat. Cap. liii.

PArticulis sanguinem fundentibus, figura ei quam in finibus exposui contraria, recte adhibebitur, nempe quæ sursum vergat, neque id tamen immodice, nam periculum est, ne dolore oborto, vas rursus sanguinem profundat, cum nihil æque sanguinis profluuium excitet, inflammationesque augeat, ac dolor. Cum itaq; sanguis erumpit, statim digitum ori vlceris vasculi inicito, innitens leniter premensq; citra dolorem. nam simul & sanguinem continebis, & grumum vulneri induces. Quinetiam si altius deliteat vas quod sanguinem emittit, diligentius perdisces, & situm ipsius, et magnitudinem, item vena sit, an arteria, deinde si exiguum vas existat, aliquo ex his quæ sanguinem reprimunt vtendum est. Optima vero eius generis sunt, quæ obruendi vim obtinent, vnde Græcis emplastica dicuntur, ex resina fricta, farinæ triticeæ polline, gypso composita, similiaque, oui candido macerata, & cum leporinis pilis imposita, at si amplum vas existat, hamo ipsum attollere conaberis, & mediocriter cir-

huiusce-modi humorum diuerticula moliri. Et plerisq; etiã ditissimi & clarissimi homines uel adaperto crure uel brachio perforato uel fistula quadam gloriantur, perinde quasi inde deriuato oĩ prauo succo cætera optime conualescant. Id quod vitio maxime dandum est. pestẽ enim tetrumq; odorẽ secũ ferũt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cumages, sanguine represso, siquidem vena extiterit fine funiculo sanguinem his ipsis medicaminibus sistere tentabis, sin arteria, alterum e duobus facies, a funiculo circumposito, aut toto vase præciso sanguinem coercebis. Est, cum magnis quoq; venis funiculos circundare cogimur, quemadmodum nonnunquam easdem totas transuersim nimirum amputare, in cuius rei necessitatẽ venitur, in venis quæ a penitioribus recte sursum feruntur, præsertim per arctum quoddam spatium, aut principes particulas, sic enim vtraq; pars vtrobiq; & reflectitur, & vulnus a vicinis corporibus premitur contegiturq;. tutius autem fuerit vtrũq; facere, funem quidẽ radici vasis circundare, quod autem inde procedit abscindere. his sic peractis, vulneri celerrime carnem inducere, priusquam funiculus a vase decidat, si enim subito carnem contraxerit, & locus alibi inanis reperiatur, id quod græce vocatur aneurysma sequitur. Dignosces autem num vena an arteria sanguinem profundat inde, quod huius flauior tenuiorq; sanguis existat, & cum pulsu vacuetur, † illius autem nigrior, & sine pulsu. Subsequens igitur est omnium optimum quæ nouimus ad carnem inducendam medicamentorum, quo etiam ad cerebri membranarum hæmorrhagias vti securissimum est, item ad colli vulnera, ipsarumque venarum iugularium quas sphagitidas Græci vocant, etenim & harum sanguinem citra vinculum cohibet. Recipit autẽ thuris lachrymæ pinguissimæ partem vnam, aloes in mollioribus quidem corporibus partem dimidiatam, in durioribus æqualem, ac in vicem lachrymæ thuris, tenuissimæ eiusdem partis tantundem, cum oui albo subigitur, dum mellis fiat spissitudo. deinde leporis pilo mollissimo excipitur, mox vasi ipsi, tum vlceri vniuerso copiosissime imponitur.

Deligandum vero extrinsecus est fascia ex tenui linteo, cuius fasciæ primi quatuor aut quinq; amplexus super ipsum vas quod profluit, iniicientur. hinc ad radicem ipsius distribuentur, postea vbi tertio solueris die, si tuto adhuc medicamentum vlceri adhæreat, aliud rursus orbiculatim circundabis ac veluti contegens iterum deligabis, quemadmodum prius. at si sponte sua primum reiecerit linamentum, vasis radicem digito leniter comprimens, ne videlicet quippiam confluat, hoc quidem sensim auferes, alterum vero impones, atque hoc modo quoad carne obducatur vas, curabis, ita vt semper accliuis particulæ figura sine dolore seruetur. At quæ crustas generant, quoties illæ decidunt, nudam magis partem quam naturaliter esse debet, efficiunt, multisq; iam ex iis quibus crusta decidit, sanguinis profluuium quod ægre supprimi queat superuenit, quanquam & his vtendum est cum magna vrget necessitas. Maximam vero necessitatem vel crustam inducentibus medicaminibus, vel ignitis ferramentis vtendi puto,

qui hisce morbis comitibus vtũtur. Fugere venerẽ crapulasq; im primis oportet, ex qbus morbi tales ꝓfi ciscũtur. Quotus .n. quisq; morbus est, quem a natura homo habet. ipsa enim μηδὲν μάτην ποιεῖ.

vbi ex erosione putrescentis alicuius profluuium sanguinis concitatur. Quinetiam cum in huiusmodi affectibus totum quod putredinē expertum est exciderimus, tutius est vel ipsius quasi radicem adurere vel medicamentis quæ crustam faciunt vti, hoc autem maxime tum in pudendis, tum in sede fieri consueuit. At scopus crustam generantium medicamentorum erit calor cum astrictione, quemadmodū in chalcitide, misy & atramento sutorio habetur. Quæ autem ex calce viua conficiuntur, vehementiora quidem his sunt, cæterum quia calx non astringit, crustæ citius ab ipsis decidunt, hærere autem ipsas longe est vtilius, quippe ad basim earum caro supernascitur, efficiturq; vasis profluentibus veluti operculum, at huiusmodi sanguinis profluuium isatis satiua si inspergatur, probe coercet, vel gallæ combustæ. Porro ipsa ferramenta ignita ex aceto aut vino restringuere oportet. In vniuersum sanguinis profluuium sistunt, simplicia quidem, aloe, thus, eiusq; pars subtilior, terra samia, ærugo ferri, lanarum crematarum cinis tenuissimus similiter, stercus asini & equi, bitumē modicum, malicorium, diphryges, galla, myrtus arida, alumen omne tum crudum tum combustum, resina fricta, vitis cortex, aut folia arida, platanorum galbulorum pollen tenuissimus, maxime cū humorem concretum deposuerit, priuatim autem ex naribus profluuium imposita reprimunt iunci acuti semen, vrticæ foliorum succus, chalcitis, anthyllis concremata, pili leporis, ferulæ medium vstum cum aceto, † stercus asininum siccum vel humidum, succus porri cum thure, ellychnio exceptus, composita vero ad quodlibet sanguinis profluuium hæc quoq; faciunt, spongia recens in liquida pice mersa & bitumine circumlita, olla recenti concrematur, cineris partibus duabus, miscentur plumbi & stimmeos, singulorum pars vna. ALIVD. Thuris lachrymæ, eiusq; partis tenuioris, sulfuris ignem non experti, æqualem modum inspergito. ALIVD. Chalcitidis drachmæ viginti, lachrymæ thuris vel tenuioris eius partis drachmæ sedecim, resinæ frictæ, gypsi, combusti, singulorum drachmæ octo. ALIVD crustas inducens sanguinemq; reprimens. Chalcitidis, æris combusti, atramenti sutorii, misyos tosti paria pondera, item Rhodia dicta, & Xanthe probe sanguinem cohibent.

† Hic locus sic rectius legitur in vet. τοῦ δὲ φλεβὸς μελάντερον τι καὶ παχύτερον, &c. venæ autem nigrior & crassior sine pulsu.

† Rectior est scriptura in veteribus lib. ὀνωνὶς ξηρὰ ἢ ὑγρὰ. idest, Ononis sicca vel humida. Quid autem sit Ononis, Dioscorides & Galenus docent.

De neruis conuulneratis. Cap. liiii.

NEruis vulneratis aut punctis, ex sentiendi quod obtinent, acu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mine,inflammatio & dolor immodicus accidit. Quare & febres et conuulsiones his oboriuntur,quibusdam & delirium ob commerciū quod nerui cum cerebro obtinent.Interim vero in aliis quoque ambientibus particulam vulneratam locis inflammationes, & abscessus ex ipso neruo vulnerato ob cohærentiam solent accidere.Ratio igitur est,cutis vulnus apertum inglutinatumq; relinquere,quo per id sanies effluat. At si punctus in conspectum non veniant, etiam duabus lineis sibi continuis incidere præterea oportet. Remedio autem est,si corpus plethoricum sit & magna vrit inflammatio, primum a sanguinis demissione auspicari,si vero vitiosis repletum sit humoribus,etiam purgatione vtendum est.Medicamenta vero vulneri applicentur quæ dolorem leniant,& effluxum saniei patefaciant, non facta præsertim diuisione.Itaque aqua calida, quanquam reliquis inflammationibus sit accommodatissima,vulneratis tamen neruis est inimica,ac præstiterit eos oleo subtili, quod astrictionis sit expers, ad sensum calido irrorare,neq; enim frigida neque tepida admodum tuto adhibetur. Verum ex medicamentis idonea est terebinthina resina,per se quidem,in pueris & mulieribus & iis qui molli sunt carne,cum euphorbio autem emollita,in duris corporibus,& si nonnunquam duriora contigerint,cum oleo quodam subtiliore. Cataplasmata vero in neruis,qui inflammatione tentantur & putrefiunt,adhibebis hordeaceam farinam,aut fabaceam,aut eruinam, in lixiuio, cum oxymelite coctam.Si putredine careant puncturæ neruorum, recte cerato vteris,quod recipit ceræ quadrantem, euphorbii vnciam, aut columbini fimi in duriusculis corporibus, olei sextantem, interdum etiam terebinthinæ vnciam,vt autem emplastri figuram induat medicamentum,vnciæ vni euphorbii, sex vncias singulorum sequentium,ceræ,resinæ frictæ,olei,picis liquidæ iniicies. At si in vicem resinæ propolim pinguissimam indideris, multo id reddes præstatius, atq; hoc ad neruos punctos laudatum est remedium, idem & a rabioso cane morsis efficax est. Aceti sextarius,picis pinguis libra,opopanacis quadrans,opopanax aceto solutus magis læuigatur, pix liquefacta mixtaq; coquitur,medicamentum compunctis neruis idoneum est,vt quod os puncturæ non sinat conniuere, quemadmodum nec in his qui a rabido cane morsi sunt,vlcus in cicatricem coalescere,sed efficax solis duris corporibus,sinautem in pueris, aut molli carne præditis,punctura affectis, vti cogites, licet ipsum ex digerente quodam amaracino,aut opobalsamo,aut oleo veteri liquefacere.Cōuenit etiam medicamentum basilicum quod nitrum recipit, aut calcem viuam,aut euphorbium,aut sulfur viuum, aut syluestris columbæ fimum,aut opopanacem,aut sagapenum, aut liquorem cyrenaicū

aut castoreum, ac in medicamenti libram, dictorum alicuius vncia debet iniici. Facit autem bene neruorum vulneribus & præsertim puncturis, quin & in agro vbi nullius copia datur, propolim recentem pinguemq; vulneri poteris inducere, aut fermentum maxime vetustum, per se aut cum propoli mixtum, vel cum liquore tithymalli, cataplasmatis vtendum ex oxymelite factis, aut lixiuio cum lomento fabarum, aut eruorum farina, aut cicerum, aut lupinorum amarorum, aut hordeacea, aut subtiliore polenta, idq; non solum dum inflammatione tentati sunt, sed iam inde ab initio protinus. Cæterum quæ relaxant cataplasmata in neruorum vulneribus semper vitare oportet. At si neruus nō punctim, sed plane cæsim vulneratus fuerit, cute etiam quæ interueniebat diuisa, vt nudus appareat rectusq;, non transuersim dissectus, commemoratis ex euphorbio & tam acribus nullis vtere, quippe nudus cum sit neruus, vehementem ipsorum vim ferre nequit. Quare calcem quæ sæpius æstiuo tempore lota sit, & oleo liberaliore intincta, assumes. Proficiunt hic & quæ ex pompholyge confecta sunt, item quod melle constat, rosaceo largiore liquefactum. Sed ea adhibenda cura est, ne quid ex iis vulnus contingat. quandoquidem neruus ipse & sensilis maxime est, & temperamento suo frigidus, & principum corporis partium primati continuus, imo ne oleo quidem eiusmodi vlcus irrorare conuenit, hinc enim sordidum redditur. Abluenda igitur a vulnere sanies est molli lana specillo subunctorio circumuoluta. Quod si omnia ex animi sententia processerint, etiam vino dulci madefacere citra periculum licebit. sed in robustioribus Polyidæ pastillo in linamentum illito cum sapa calida vti. postquam neruum denudatum contexeris, linamenta extrinsecus circunducere oportet ex medicamento quod angustis vulneribus faciat, nempe eo quod euphorbio præparatur, aut fimo columbarum, sed ita vt etiam sanas partes ampliter comprehendat. Quum vero transuersum nerui vulnus est, maior conuulsionis metus impendet, ac quæ ad curationem vulneris spectāt. hic quoque sunt eadem, quanquam nonnulli in vulnere adhuc recenti suturis vsi sunt, ac medicamento aliquo conglutinatorio, verum suturas non summæ nimium cuti, sed altius moliri conuenit, ne quæ in imo sunt inconglutinata dehiscant, rursus cura adhibenda est, ne ab acu neruus compungatur. Cæterum in summa sciendum erit, in neruorum vulneribus medicamentum natura calidius quod puncturis medetur, diuisionem nerui non posse curare, vt qui rosionem ipsorū feruoremq; sustinere nequeat, neque quod diuisionibus medetur, puncturis conuenire, non enim virtus ipsius alte quum angusta est cutis diuisio, penetrat. Victus itaq; adhibebitur tenuior, lectus mol-

lis,oleumq́ calidum alis,capiti & ceruici superfunditur,at si in crure neruus vulneratus sit,inguinibus inferioribus ventris partibus,& locis vicinis,balneo in totum donec inflammatio inclinauerit, abstinendum est,quum aquæ contactus nequaquam,vt dixi,ipsis conueniat. Quoniam vero nonnulli citra id manere consuetudinis gratia non sustinent,siquidem læsa particula in manu fuerit, conandum est quatenus fieri potest,ipsam aqua seu calida,seu multo magis frigida non madefacere.Si pes vulnus acceperit,quoniam fieri nequit vt nō madescat,vbi lauacrum ingressuri sunt,emplasticum aliquod medicamētum vulneratæ parti superaccommodabis, iterum extrinsecus linteolos multiplicatos plures oleo imbutos iniicies,iterum fasciam ex linteo a foris deligabis,deinde rursus in ipso balneo fasciā oleo prius superfundes, cum æger in solium descendet, vbi lauerit,omnia quæ imposita sunt abiicies,ac prædicta totius curationis ratione vteris. Contusi vero nerui vbi simul cum his cutis cōtusa exulcerataq́ fuerit,cataplasma ex fabarum lomento & oxymelite postulant, nonnunquam adiicitur erui farina & iris. At si dolor contusioni adest, picem liquidam admisce,sin autem citra cutis cōtusionem euenerit, magis discutiens adhibebitur,nempe oleum calens,anethinum dico,superfusum continue,aut rutaceum,aut irinum, aut amaracinū, Quod si totus neruus præcisus sit,periculum quidem nullum sequetur, verū particula debilis manebit.Curatio autem eius communis est cum ea quæ aliis vlceribus accommodatur,hæc quidem ex simplicioribus remediis in neruis conuulneratis curatio abunde est.quidam vero cō positis vti consueuerunt,cuiusmodi sunt,ex metallicis confecta, Barbara appellata,Cissinum,ex senecione præparatum, melanchloron, Indice,Harmonia,& Athene,quorum & compositionem,& vtendi modum septimo libro reperies. Sed quia nonnulli præpotentium etiam sumptuosis ad neruorum vulnera remediis vti volunt, Galenus literis prodidit,ad puncturas neruorum hæc, cinnamomi, dictamni,fœniculi,singulorum vncia,amaraci sextans,ceræ bes,opobalsami dextans,terebinthinæ vncia. A L I V D. Liquoris cyrenaici vncia,ceræ quadrans,opobalsami libra. Ad denudatos neruos hoc valet.Ceræ vnguentariæ quadrans,vnguenti spicati aut foliati, aut nardini libra,pompholygis,spicæ nardi,amomi, phylli, singulorum vncia,atq́ hæc supra spem respondere Galenus pronunciauit.

De articulorum contractione seu ligatione, quæ ancylosis dicitur. Cap. lv.

ARticulos ex humoribus infarctis ac neruea quadam tensione contractos,detentosq́,ancylas,& ancyloses appellare consueuerunt.In quibus remedio opus erit quod emolliat relaxetq́.Commu

maiora igitur his remedia conueniunt,quæ in particulis scirrho induratis ac adeo quæ in resolutis commemorata sunt,propria vero magis,irroratio ex hydrelæo,in quo decoctum sit lini semen,fœnugræcum,althæa,laurus,cucumeris agrestis radix, ipsumq́ oleum sicyonium. Vbi his artus irrorati fuerint,accommodantur primum acopa simpliciora,cuiusmodi ex nigra populo,ex abiete, Bromium, quod ad Basileum refertur,Pyxis,deinde Aristophaneum,& quod Asanito attribuitur. Validissima,Lisoponium appellatum, & Pœcilum, emplastra,quod Amythaoni adscribitur & Anicetum. Laudatissimum vero quod recipit bdellii,adipis vitulini,suffiminis ammoniaci,iridis illyricæ singulorũ drachmas sedecim, opopanacis, galbani, cachryos,styracis,thuris singulorum drachmas octo, piperis grana centum sexaginta,ceræ libram semissem,resinæ terebinthinæ tantũdem,irini sedimenti quod satis est,& vini quantum sufficit, tunditur hoc medicamentum.Est & acopon non inefficax dissolutum irino, aut cyprino,aut laurino.Inter acopa vero & emplastra, medicamentum medium est diapternes variis confectum misturis. Verum acoporum vsus molli adhibebitur & continua frictione,ita vt simul affectum articulum experiare,an flecti possit,& extendit.

De articulis relaxatis. Cap. lvi.

LAxantur subinde articuli ob longos febrium morbos, colicos et resolutorios,præsertim vbi calidior ipsos humidiorq́ intemperies occupauerit,atq́ motus inde impeditur.Succurrit his acaciæ succus aqua dilutus & parti superfusus,aut rubi, aut myrti, aut lentisci, vel vlmi radicum corticis decoctum congruet, aut malicorium applicatum,aut myrti folia,cum cerato myrtheo imposita. Nam colligantes nerui firmari desiderant facultate quæ astringat deficcetq́. huiusmodi igitur medicamenta articulis imponi debent, cuiusmodi ex salicibus est & oxyra,palmulatum quod vinum astringens,aut acetum assumpserit.Multi vero eiusmodi impotentiam a frigore fieri putantes,deinde calidioribus vsi præsidiis,maiorem noxam intulerũt.

De lumbricis. Cap. lvii.

TRes sunt vniuersæ lumbricorum differentiæ, prima teretum secundum crassitiem,altera latorum,tertia eorum quos ascaridas nuncupant.Origo omnium generum est ex cruda,crassa, pituitosaq́ materia & putredini accommoda,qualis in pueris aliisq́ voracibus colligitur,non autem ex calida,acri, aut melancholica substantia. Hæ siquidem alimenti naturam egressæ,lumbricis procreandis ineptæ redduntur.econtrario autem,biliosa potissimum recrementa etiã hos perimunt.At si quando flaua bilis vna cum lumbricis infra, aut etiam vomitu eruperit,ipsos quidem intestina obsidere, humorem

hoc idẽ testatur Arist. in v. de histo.aĩal. Sciendũ tamẽ negare Aristote. &

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vero biliosum ventriculi os aut aliam quampiam particulam occupare scito. Cuiusq; igitur ipsorum differētiæ speciem, generationem, locum, notas, curationemq; exequemur, a rotundis exorsi.

physios peripateticos gigni lumbricos ĩ stomacho, in intestinis uero fateri. Illud quoque sciēdum lūbricū quibusdā gentibus natura esse familiarē. Nanque ægyptii & arabes et armenii, syri, cilicesq; lūbricis laborant. aliæ gentes nō laborant. & aliæ afflictantur.

De rotundis lumbricis.

TERETES igitur lumbrici speciem habent omnibus perspicuam, quod sane aliis frequentiores sint, in gracilibus plerunq; intestinis consistunt, & superiorem ventriculum subeunt, ideoq; frequēter per os reiiciuntur. quibusdam & e naribus redditi sunt, atque hoc genus infantibus peculiare & plurima parte cum febricula, sed per febrium initia orti, substantiam ex subiecta corruptione retinent, in statu, ex malitia morbi, in declinatione, toto ad melius mutato. Etenim Hippocrates memoriæ mandauit bonum esse indicium teretes lumbricos prodire cum morbus ad iudicationem tendit, qui subito etiam intereunt. Sequitur autem eos qui rotundos lumbricos continent, rosio intestinorum & ventris, tusses exiguæ cum siccitate irritantes, nonnullos comitatur singultus quoque, & somnus cum palpitatione, iiq; sine ratione expergiscuntur, nonnulli & cum clamore expergefiunt, & iterum sopiuntur pulsus inæquales & febres augescunt inordinate, quæ cum extremorum perfrictione, tertiam, interim quartam, die vel nocte accessionem sine rationem habent. Infantes autem etiam mandent lingua inaniter exerta, & dentibus strident, oculis conniuent, voluntq; conquiescere, excitantibus ipsos indignantur, + oculi apparent, genæq; rubescunt, ac rursus liuent, atque hæc paulatim & ex interuallo. Quibusdam nauseæ & rosionis causæ stomacho peculiares creantur, atque ægri cibum respuunt, compulsi autem ad cibum nauseabundi vix quod assumitur deglutiunt, vel etiam assumptum reuomunt, plerisque vero aluus descendit corruptos cibos egerens, & tympani modo inflatur. Reliquum corpus sine ratione contabescit, neque esurie, neque euacuatione modica suborta. At qui non in omnibus omnia quæ iam commemorauimus signa inquirere oportet, sed nonnulla ex eo quod præpollet, interim & plurima. Hæc autem eueniunt, dum animalia per intestina serpunt roduntq;, febris autem calor vapores sursum cerebro transmittit prauos, ex putrida in ventriculo collecta humiditate exhalantes, in quibus amborum partim similiter curam habere conuenit & febris & lumbricorum, partim de febre parum solliciti, lumbricos de corpore eximere connitemur. Multi siquidem nulla lumbricorum cura habita, exesi ab ipsis sunt, & conuulsi interierunt. Alii produnt se lumbricos vidisse, qui ex inguinibus ægri eruperint. Cæterum occisos hos omnes prius educes, occides autem, amaris potis-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

simum vsus remediis. Cum igitur febris & lumbricorum communis sit curatio, conuenient auxilia simpliciora, potui igitur dabitur chamæmelorum decoctum vel myxariorum, vt appellant, vel ipsa myxaria decocta esui dantur, item sereos succus, aut coriandri semen cum aqua calida vel cum posca, vel myosotidos herbæ decoctum, vel cornus ceruini ramentum, vel minium synopicum tenuissimum, ac olei immaturi amarissimi paulatim cochlearia duo absorbeant, qua enim amarum est, lumbricos occidit, qua lubricum, detrahens ipsos cum stercore reddit. At si inflammationem distentionemque viscera experiantur, cataplasmate vtendum est, quod lini semine, farina loliacea, absynthio & bryoniæ radice constat, ex hydromelite vel etiam humido fotu ex oleo chamæmelino, vino, absynthii semine, & aloe, præcordiis accommodato. Vbi vero non vehementer febres molestant, miscenda est myxariis mentha & exhibenda est. Cum ad integritatem ventum est, efficaciora quoque vsurpantur, quale est decoctum seriphii vel calaminthæ, vel filicis, vel cardamomi semen, vel mali punici acidi radicis ius ad tertias redactum, vel fricti cumini, vel nitri fului, singulorum scrupula tria, vel sandonicum vel abrotanum, vel etiam ambo simul, cum melle in catapotia coacta, vel lupinorum amarorum scrupuli terni vel brassicæ, vel erucæ semen læuigatum, vel absinthinum, quod etiam solum frequenter abunde fuit. Dantur autem & terna lotæ aloes scrupula, quod remedium est laudatissimum, in validioribus illota quoque aloe vtimur. quia vero infantes aloen cochleari non admittunt, supinis fasciola ipsis detentis, ore adaperto per clysterium quoddam valido munitum canali, inuitis aloen quam penitissime transmissam iniicimus. Atque hæc mirifica medendi ratio in pueris est, qui difficulter possunt tractari, quibus etiam cibos subinde sorbiles, quemadmodum iis qui cibum auersantur, infundimus. Cæterum & cyphi & masuaphium recte dabitur, item cornu ceruinum combustum cum pipere & melle vel oxymelite, reliquaque ex oxymelite ipsis dare conabimur, præstiterit autem si acetum scillinum fuerit, præsertim ætate prouectioribus, aut sinapi cum oleo & aceto ad cochlearis magnitudinem. At qui lumbricis, cum alui profluuio infestantur, præbibent plantaginis succum, ipsamque plantaginem aridam assument, ex æquo enim vtrique, & fluori & lumbricis efficax est. Cataplasma his accommodabitur ex farina ordei cruda, filici, absynthio, farina lupini, sandonico & abrotano. Iam vero & malicorium acacia, galla, vel balaustium admiscebitur. Quoniam vero nonnulli subinde amaras potiones ceu ingratas respuunt, ex iis quæ modo comprehensa sunt, dabuntur non manifesto amara.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

pro acacia legitur casia ĩ aliquo codice.

His accedent insuper chamæpitys, marrubium, helenium, baccæ lauri, acacia, thymus, pulegium, carpesium, iuncus odoratus angulosus, polypodium, iris, cnicon, erythrodanon, spina ægyptia cum pipere, singula sex scrupulorum instar, item decoctum menthæ, mori radicis succus decoctumve, petroselinum reliquaq; odorata semina. extrinsecus autem inducitur aloe cum melino & vino. hoc & appetentiam excitat, quæ vix magno negotio recipitur, miscetur autem sæpius aloe absinthium, aut felle taurino, cum amaris quibusdam prædictis vmbilicum impleto, aut oleum ex rhododaphne factum sæpe delinetur, aut liquor cedrinus & solus & cum cerato, toti ventri imponitur, aut pix arida trita inspergitur, vel mentha, vel melanthium cum rosaceo, vel etiam seriphii decoctum ipsis admiscebitur, vel fraxini persicæ folia in pollinem detrita applicamus. Vtendum vero est & medulla cerui, vnguinis modo, in vmbilico, inferiore ventre & lumbi, ceratumq; adiungetur, si res postulet, hoc, Aloes, absinthii, farinæ lupini, seriphii, melanthii, singulorum scrupula sex, ceræ vncia & semis sis, chamæmelini quod satis est, felle taurino arida læuigantur. Porro ab inferioribus partibus mulsam inicere sæpius expedit, quo lumbrici mellis dulcedine illecti deorsum descendant, si autẽ putrefacti in alto corporis non excernantur, sed potius vapores sursum mittant, educendi sunt, aut aloes, aut medicamenti amari ex ea confecti potione, quandoquidem etiam in aliis mediocris alui vacuatio non expers est præsidii.

+Integra huius loci scriptura est in antiq. codice. ὀφθαλμοὶ κοῖλοι φαίνονται, oculi caui apparent.

De latis lumbricis.

latus lũbricus maxime ad nascitur intestino authore Arist. in v. de histo. aĩal.

LATVS lumbricus mutatio est (vt ita dicam) adnatæ in interiori intestino membranæ in materiam animalis modo mobilẽ, quæ sæpe tota redditur longitudine incredibili, vel pars ipsius excernitur, dissolutus vero, non coalescit, & nunc in iis etiam qui febri carent, abundat, nunc febricitantibus accidit, ex longo morbo continuas stomachi rosiones inferens, ac impotentem ciborum appetentiam. Nã quod animatum euasit, in intestinis obiectum rapit alimentum, vt alio statim opus sit, & nisi assumpserit, intestina rodantur, His occupatos comitatur corporis gracilitas & pulsus inæqualitas, cum inæqualitate, at quod certissimum est indicium, cum recrementis non nulla semini cucurbitæ similia excernuntur. Curatio concordat, potio enim ex acribus petita, & alliorum esus, tum filicis vel centaurei decoctum, & potum & ab inferioribus partibus inditum, vel calaminthæ vel dictamni, vel pulegii, dabitur autem in aluum & muria. Præbibere vero hoc medicamentum quod sequitur, neq; iis qui aliis

lumbricis

lumbricis infestantur, inutile est, si febre potissimum vacauerint. Nitri rubri, piperis, cardamomi pares portiones, dantur terni scrupuli cũ vino aut aqua calente. A L I V D eclegma. Piperis, baccarum lauri purarum, cumini Aethiopici, mastiches, pares modi, mellis quod satis est, datur cochleare vnum mane, & dormituro. At si efficacius id fieri desideres, nitri quoq; rubri parem portionẽ adiicies. A L I V D, helenii, suffiminis ammoniaci, piperis in alio filicis, singulorũ drachmæ quinq;, cum oxymelite calido, tempore interposito dabitur euphorbii drachma, vel duæ prouectioribus potui. A L I V D. Filicis acetabulum, nitri drachmæ duæ, datur vnum cochleare aquæ euacuatione prius facta, satius autem erit si etiam scammonii momẽtum assumat. A L I V D. Mali punici acidi radicum corticis in summo decorticati drachmæ quatuor, piperis tãtundem, cardamomi drachmæ sex, marrubii drachmæ duæ, melle dantur, porro prius assumpto. Verum vt ex toto affectus discutiatur, theriacem quoq; exhibebis, si valida febris non prohibet.

De ascaridibus. Cap. lviii.

Ascarides, vt modo etiam diximus, specie lumbricorum continentur, vermibus similes quæ in extremo longanone & musculi anum stringẽtis σφίγτης Græcis dicitur, initio reperiuntur, vehemẽtem locorum horum pruritum excitantes, generant speciem hanc praua alimenta perfrictio, & ciborum corruptio. Vacuari igitur debent in infantibus, glandibus ex melle, cum salis momento, vel nitri, in prouectioribus, acri muria, aut decocto cẽtaurei, cum nitro & melle, aut cucurbitæ syluestris, aut absinthii, aut chamæleontis, aut anchusæ, aut cnici, aut hyssopi, aut pulegii, aut calaminthæ, aut lupinorum, secundum clysteres sublinetur longanon, simplicibus quidem, acacia, aut hypocystide cum nitro, aut rhu syriaco cum alumine liquido, at quibus aluus astricta est, lemnia sphragide, cum vino, compositis autem Andronis pastillo, similibusq;. Cedrinus autem liquor ipsis inicietur per clysterẽ multis peruium foraminibus, quales ab vtero metrenchytæ appellantur, aut carnem salsam commode impositã deligamus, quamdiu sustineri possit, eamque frequenter mutare oportet. Cæterum communiter omnes quos lumbrici male habent, pili ichneumonis iuuant, suffiti. Cibi præscribentur ipsis probi succi, & qui facile in mẽbra digeruntur, nec lumbricorũ effectricẽ causam adaugent, nec vires superari permittunt, propter quas & vinũ aquosum exhibebimus, frequentius aũt nutrire ipsos ob hoc ipsum oportet, ne alimenti expertes lumbrici rosiones pariant. dabitur autẽ cibus, tum præcipue quum potissimum nutriti magis fuerint. At si alui proflu-

equi quoque et cameli canesque ascaridibus infestãt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

uium fuerit, sciendum est lumbricos magis abundare, cibo non distributo, ac iam sorbiles ægris cibi dantur, admixtis quibusdam etiam astringentibus, verbi gratia, piris, aut malo cotonio, aut malis punicis, præcipue acidis, a foris autem ventri remedia continentia inducuntur, de quibus supra dictum est.

De dracunculis. Cap. lix.

hic liber videtur habere fine morborum. De magicis aut morbis nihil fere medici docti pcipiu', q a aliã curationem postulant. Et dubitatur etiamnũ an ueræ magiæ sint.

IN India & superioribus Aegypto locis dracunculi generantur, ceu animalia quædam lumbricos imitantia, in partibus musculosis, puta brachio, femore, tibia, in pueris etiam latera sub cute perreptant, et palam mouentur, deinde cum diu extremum aliquod dracunculi remanserit locus suppurat, & cute ipsius adaperta, initium ipsius progreditur, cum trahitur, dolores mouet, præcipue abruptus. Quapropter nonnulli dicunt plumbeam molam ex dracunculo suspendendam ne vniuersim, sed particulatim molis pondere decidat. Alii vero hos damnant quod nihilo magis pondere molis plumbeæ dracunculus abrumpatur, & dolores varios concitet. iubent partem in aquam dimitti calidam, quo dracunculus tepefactus foras prorepat, deinde digitis ipsum membratim extrahere. At Soranus neque animal prorsus, sed neruosi cuiusdam substantiam esse putat, quod opinionem motus solum præbeat, siue autem hoc sit, siue quod prius dictum est, Sorano & Leonidæ, aliisq; visum est, calida superfusione & cataplasmatis concoquentibus in his vti ex mulsa, farina triticea, aut hordeacea. Est cum emplastri vsum eiusdem potentiæ probant. Conuenit autem & quod ex baccis lauri & quod ex melle constat, emortui siquidem horum vsu dracunculi, nimirum quod continetur corpusculum excidit. Suppuratione autem facta, nisi exciderit, cutis diuidenda est, vbi denudaueris, quod continetur auferes, & cutem linamento penetrabis, ac deinceps eam curandi rationem adhibebis, quæ puri sit maturando.

FINIS .IIII. LIBRI PAVLI AEGINETÆ, Ioanne Guinterio Medico interprete.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

PAVLI AEGINETAE

LIBER QVINTVS,

IOANNE GVINTERIO ANDERNACO MEDICO INTERPRETE.

*

Quomodo quis ab omnibus communiter virulentis bestiis se tueatur. Cap. i.

DE VIRVLENTIS bestiis præcipientes, ab iis quæ in omnibus huiusmodi communiter proficiunt, exordiemur, ita, vt quomodo quis ab illarum iniuria se tueatur, prius expediamus. Si igitur aliquis necessitate quapiam coactus, loco feris frequenti obdormiat, vbi potissimum salamandræ aut phalangia, aut serpentes aliqui abundent, horum cauas latebras allio in aqua detrito, aut aliqua ex herbis quas exponemus, obturare conuenit. Suffitus autem recte excitantur ex cornu ceruino, caprarum vngulis pilisve, lapide gagate, bitumine, bdellio, galbano, cupressi aut cedri rasura, melanthio, peucedano, viticis foliis, nepita, sagapeno, castorio, cachryos radice, cunila, aut ex reliquis grauiter olentibus aliquo. Culces autẽ proprie persequitur suffitus ex atramenti sutorii, melanthii syluestris, seminis cumini, paribus modis. item fimus bubulus eosdem fugat. Ad hæc etiam ignes incendere crebriores vincit, fugiunt enim magna parte feræ eorum splendorem. Cæterum torum substernere ex hastula regia, nepita, vitice, pulegio, polio, cunila bubula, abrotano, expedit. At si toto huiusmodi toro vti non datur, + stratis saltem imponenda sunt. Iam vero animum adhibere oportet iis quæ coquuntur, aquæ & vinorum cadis, vt exacte sint operculati. Focus autem non sub arboribus quibusdam excitabitur, præsertim pinu aut picea. in his enim salamandræ, & erucæ lethales crebræ versantur, quæ ab ignis tepore calefactæ, decidunt in obsonia aut alia vasa, si non fuerint operta. Qui vero tutiores esse volunt, iis cõuenit etiam ceratum corpori oblinere liquidius, ex cera, rosaceo, galbano modico, scobe ceruini cornus exigua, vel etiam æthiopico cumino. peculiariter au-

> adhibẽdus ad hæc maxime Nicander, cuius libra cũ hoc præsertim libro cõgruunt. Tenẽdũ autẽ id ante oĩa perniciosissimos eẽ morsus harũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tem maluæ folia cum oleo detrita si illinantur, ab apum & vesparũ morsu præseruant.

†Hæc ita leguntur in antiquo libro, περὶ ξ γοῦν τῆς ςρώμνης ἀυτὰ τιθέναι, idest, circum lectum saltem ipsa ponere oportet.

Communis omnium qui a virulento quopiam morsi vel icti sunt, curatio. Cap. 11.

QVod si feriri aliquem aut morderi a venenato animali contigerit, homo adhibendus est qui vulnus exugat. non tamẽ eum ieiunum esse oportet, verum etiam vino os collusisse, & oleum in eo continere. Deinde particulæ commorsæ, si admittit, cucurbitulam cũ multa flamma adhibere oportet, sicut vicinæ etiam partes scarificentur. Nam virus vna cum sanguine, & spiritu rursus ita extrahitur. Item exulcerata adurere ac crusta obducere, adeoq; præcidere conueniet, si fera quæ momordit, lethalis fuerit, quales aspis, cerastes, vipera, similesq; aliæ sunt quemadmodum Galenus memoriæ prodit, vinitorem quendam a vipera morsum, vbi feram cognosceret, falce læsum digitum statim abscidisse, atq; in totum periculo liberatum. At si venenum per corpus fuerit dispersum, sanguis statim demittendus est, præcipue si is qui percussus est, plethoricus existat exhibere cum cibis edendum piper aut allium conducit, potui, vinum validum, recentibus vaporibus, & conuenienti naturæ caliditate, corporis temperamentum replere, deinde iis oblinere, quæ commorsam partẽ possunt calefacere, & vellicare. Imponetur itaque cinis brasicæ aut fici aceto mistus, aut lixiuia, aut garum, & cæpe cum polenta aut pane, item porra abunde cum sale, aut pix liquida cum sale, calida, aut cedrus, aut fimus caprillus. Conuenit autem ipsis acetum calidum quoque superfundere, in quo nepita sit incocta, aut acetum & aquam marinam aut acetum cum muria. Cæterum locis affectis gallinæ, & magis galli gallinacei, aliave animantia per medium dissecta, calida imponi debent. Nam virus transumunt euocantq;, & dolores mitigãt. Emplastra quoque vtiliter applicantur, tum hoc quod sale, tum illud quod cachry & adarce constant, in totum, quæ acrioris sunt potentiæ. Omnes vero communiter & morsi, & icti a quocunque tandem virulento animali, præterquam si interiora omnino offensa non sint, potabunt serin, aut ericen, aut astragalon herbam cum aceto, aut bitumen, aut paliurum similiter, aut veteris rhu decoctum, aut mustelæ inueteratæ drachmæ duæ ex vino sumptæ, præsenti sunt remedio, vel marinæ testudinis sanguis, aut castorei drachma cum diluta vini potione, aut roris marini tantundem, aut sicyoniæ radicis aut porri succus, aut chamæpitys, aut smyrnium, aut cinnamomum, aut aristolochia, aut viticis semen, aut cupresi pilulæ, aut seseli, aut piper,

rum ferarum, præsertim si alia aliã comederit. velut quũ vipera comederit scorpionem. Virulentas bestias sanguine gigantum ortas poetæ tradunt, & Plat. interpretes. Nomina ferarũ nota apud Nicandrum. sciẽdum virosis oĩbus sputum hominis infestum esse Aristo. authore viii. de animal.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

aut trifolii semen, aut baccæ lauri, aut cancer fluuiatilis tostus aut elixus, item composita hæc Theriace vtilis est.

Theriace aduersus virulenta & lethalia venena, vi peræ morsus, & scorpionis ictus.

BRYONIAE, opopanacis, iridis illyricæ, roris marini radicis, zingiberis, singulorum drachmæ quatuor, aristolochiæ drachmæ quinque, lachrymæ thuris, rutæ syluestris, singulorum drachmæ tres, farinæ erui drachmæ duo, finguntur pastilli vino, danturq; singuli qui treis obolos pendeant, ex eodem vino. Cæterum purgatio omnibus conueniet, desudationes, & theriace ex viperis assumpta.

Theriacen maxime approbat Nic. & peripatetici. Nãque Aristote. & Alexander summa bonitate ipsam commendãt.

De rabiosi canis morsu, & metu aquæ, quæ hydrophobia dicitur. Cap. III.

EXordium sermonis a rabiosi canis morsu capere, quam ab aliis maluimus, quod animal & fœcundum prouentu, & contubernale homini existat, rabieq; sæpius corripiatur, & ægre caueri possit, ac periculum ab eo sit ineuitabile, nisi multis aliquis & conuenientibus vsus fuerit præsidiis. Rabiunt canes plerunque in æstu vehementiore, vt autem Lycus memoriæ mandat, interim etiam per frigora maxima, rabidi autem & potum & cibum auersantur, siti premuntur, neque tamen bibunt, anhelant præterea non parum, aures inclinant, saliuam & copiosam & spumãtem ædunt, muti in totum sunt, & veluti insani, vt ne domesticos quidem agnoscant, insiliunt itaque sine latratu omnibus pariter & bestiis, & hominibus, mordentque. vbi momorderint, statim quidem nihil molestiæ adferunt, præterquam ex vulnere dolorem, postea vero aquæ metum, hydrophobiam Græci appellant, faciunt, qui cum conuulsione, totius corporis rubore, præsertim faciei sudore, & anxietate accidit, aquam fugiunt, & dum vident, & dum admouentur, nonnulli etiam omnem humorem, alii canum ritu delatrant, & obuium quemque dentibus appetunt, morsuque suo in alios eandem affectionem transferunt. Porro accidentium, aliorum quidem causa manifesta est, occupatis scilicet veneno partibus vniuersis, metum vero aquæ nonnulli ex immodica fieri siccitate dixerunt, quasi humida ipsorum substantia in contrarium penitus habitum mutata. verum Rufus talem melancholiæ speciem ipsis oboriri pronunciauit, veneno humorem illum imitato, quemadmodum alios melancholicos nouimus alia timere. quæ causa superuenit etiam iis qui dicunt canis qui momorderit imaginem in aquis opinari se videre. At ex iis qui hoc vitio sunt occupati, nullum, præterquã vnũ aut alterum, superuixisse, ex historia didicimus

quære huius morbi causam in probl.

rufi magis cõsona rõẽ, quia oẽ venenũ frigore riget.

Ideo hi ab humore vitiato opinionem aĩo combibunt, quãlibet & aquã venenũ eſſe. ob idq; eã fugitãt. Sciendũ ãt morſu canis ictos aĩantes in rabiẽ agi oẽs præter hoĩem. Iiſdẽ aũt remediis uteris adverſus morſum leonis.

eoſq; non a rabioſo cane morſos, ſed ab homine quodam morſo vitiũ adeptos. At ante affectus huius occupationem multi etiam quos canis momordit, ſeruati ſunt. hinc igitur curatio auſpicanda eſt. Quoniam vero ſubinde, eo quod tunc aquæ metus non inuadat, (magna enim ex parte circa quadrageſimum fere a morſu diem ſolet ingruere, quibuſdam & poſt ſex menſeis, proditum eſt nonnullis poſt ſeptẽ quoq; obueniſſe) nonnulli canem qui momorderat non rabire arbitrati ſunt, properarunt vulneri cicatricem inducere, vnde ipſi cauſam huic affectioni dederunt. hac autem probatione vſus deprehendes, morſus rabioſi ne canis fuerit, an non. Iuglandibus nucibus conciſis vulnus diligenter obſtruitur, ſequenti die ablatæ, gallinaceo, aut gallinæ in cibo apponentur, ac primum ſane non attingent, fame autẽ vrgente ſi edant, rem conſiderato. Nam canis qui momordit ſi non fuerit rabioſus, viuent, ſi rabidus, ſequenti die peribunt. atque tunc ad vulneris dilatationem properandum eſt, iterumq; poſt paucos dies eadem probatione vtendum, & ſi non perierint gallinacei, tunc vlcus ad cicatricem perduces, nullum veritus periculum. Hanc itaq; probationem Oribaſius tradit. Quod ſi ex commemoratis indiciis accurate canem rabire cognouerimus, ſtatim iis medicamentis quæ aperiundi vim habent, vtemur. Primum igitur ex aperiuntibus eſt, quod pice, aceto quam acerrimo, & opopanace conſtat, in capite de neruorum vulneribus explicatum, at ſi qui morſum accepit, delicatiorem cutem habeat dilui, ipſum irino debet aut balſamo, aut eiuſmodi aliquo, vel vlcera prius fomentis adiuta, allio obduces. hoc quod ſequitur etiam cruſtam facit.

Aridum ad cruſtam in canis rabioſi morſu excitandam.

SALIS foſſitii drachmæ octo, chalcitidis drachmæ ſedecim, ſcillæ tantundem, rutæ viridis drachmæ quatuor, æruginis raſæ totidem, marrubii ſeminis drachma, vtitor primum arido vt cruſtam inducat, deinde cum roſaceo, vt cruſtæ excidant. Cæterum partes affectæ ad dies quadraginta duos, vt minimum, ſine cicatrice ſeruentur.

Cataplaſma quod oras vulneris latas in rabidi canis morſu ſeruat.

CEPAE cum ſale & ruta inducuntur, aut laſerpitium cum ſale, aut ſalſamentum vetus, aut cinis ſarmentaceus cum oleo, aut allia, aut ſambuci folia, aut mentha, aut apiaſtrum, ſingulatim, aut cum ſale, aut iuglandes nuces, cũ allio, ſale & melle, aut cinis fici, cerato exceptus. vulnus autem aqua abluetur, in qua decoctum ſit chamæmelum, & ſylueſtris lapathi radix. Nonnulli & ferro candenti vlcus adurunt. Cæterum potui aſſument commorſi, ſimplicia quidem, lycium, abſynthium, liquorem ſilphii, chamædryn, ſcordium et polium.

ſambuci ἀκτῆς

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

composita autem hæc, cancrorum fluuiatilium, sarmentorum vitis albæ, in cyprio vase, aut æreo combustorum, cochlearia duo, gentianæ radicis læuigatæ cochlear vnum, cum vini meri veteris cyathis duobus, ad dies quatuor potui dato. aliqui vero & perdicis sanguinis duo cochlearia addunt. Capies autem cancros dum luna increscit, priusquam sol exoriatur. iis autem qui eodem die non biberunt, duplicem portionem exhibeto, interim & triplicem. Iam theriaca ex viperis recte datur. Purgare expedit medicamento ex cucurbita syluestri, ita vt quotidie id exhibeas, cum decocto elelisphaci, aut sideritidis heracliæ, quam & dialyson appellant, nonnulli vero & iecur canis qui momordit, edendum dederunt. Cæterum victus ratio talis adhibenda est, quæ simul veneni vireis hebetet extinguatque, simul et descensum ad interiora prohibeat. quæ duo præstare potest, vini dulcioris vetusti & meraci, lactisque potio. idem efficiunt allia, porri & cepæ in cibo sumpta. At si per initia ob impedimentum aliquod non præsumpta quæ retulimus remedia fuerint, carnis præscisio vel cucurbitulæ vel vstio non adhibenda est, vt quum iam venenum penitius recesserit, medicamentis autem quæ euocent, Græci metasyncritica vocant, vti consilium est, aquæ metu videlicet non oborto. purgatio ex hiera & scissili lacte petetur. item sudoris euocatio, dropacismus & sinapismus, toto corpore particulatim adhibebitur. omnium tamen efficacissima deprehensa est purgatio quæ fit per veratrum. dubie forsan versus & locus is.

Ad morsus canis non rabiosi. Cap. iiii.

CAnis non rabiosi morsus, quum & ipsi virulentæ cuiusdã substantiæ sint participes, statim aceto irrorans, lata manu morsum ferito. insuper nitrum cum aceto tritum ex alto in partem fundito, deinde spongiam recentem aceto, aut ipso nitroso aceto madidam imponito, triduo idipsum superfundens, tandem enim consanescet, uel erui farinam oleo maceratam imponito, aut spongiam recentem, aut lanam succidam aceto & oleo imbutam accommodato, aut rubi folia cum aceto tunsa inducito, aut cepam tritam cum melle, vt origani comæ, salis, cepæ, pares singulorum modos cum melle, vel marrubium nigrum, quod & balloten dicunt, cum sale. ad feruidos autem iam morsus, erui farina melle macerata admouetur. peculiariter enim his efficax est, inflammatione conflictantes, argenti spuma trita ex aqua oblinito.

Die vespis & apibus. Cap. v.

APium ictu dolor sentitur, locus rubescit, propinquæ partes tument increscuntque, aculeus in vulnere relinquitur. In vespis autem similia quidem, sed intensiora omnia sunt, nec aculeus relinquitur. Remedio sunt aduersus vtraque lutum, & bubulus fimus, illita, & moriuntur, quũ relinquunt

lac ficulneum, aut læuigata mori arboris folia, aut maluæ, aut farina ordeacea ex aceto imponitur. quinetiam muria aut marina aqua fouere conducit.

De phalangiis. Cap. vi.

PHalangiorum morsu, locus ipse quidem rubescit, & veluti punctus per ambitum apparet, non autem tumet neq; incalescit, sed leniter rubidus frigore & pruritu vexatur. Comites notæ percussorum sunt perfrictio, tremor, corporis grauitas, sudor frigidus, dolor validus, pallor, continua vrinæ excernendæ incitatio, quibusdam & vrinæ difficultas, colis intensio, oculi hument, inguina & poplites intenduntur rigentq; conuulsorio modo, valida stomachi rosio vrget, lingua sermonem manifesto non explicat, vomitus aquæ vel aranearum textis similium erumpit. sunt etiam quibus per vrinas, & aluum eadem descendunt. demissi igitur in aquam calidam dolore liberantur, ac rursus valide indolent. Auxilio est, si extrinsecus cinerem ficulneum cum sale læui ex vino maceratum, imponas, aut radicem syluestris punicæ tritam, aut aristolochiam, cum farina ordeacea aceto madefactã. Iam & vlcera fouere marina aqua calidiore, aut apiastri decocto, conducit, eiusdemq; folia imponere. ad hæc balneum frequentius vtile est, atque his potionibus medici vti, abrotani semine, anetho, aristolochia, agresti cicere, cumino æthiopico, cedri baccis læuigatis, platani cortice, trifolii herbæ semine, myricæ semine, singulorum drachmis duabus cum vini cyatho & viridium cupressi foliorũ aut pilularum decocto, vino temperato. Ferunt nonnulli & cancrorum fluuiatilium succum cum lacte & apii semine datum, periculo subtrahere.

De araneæ ictu. Cap. vii.

EST quoddam etiam aranearum genus quod percussu validos dolores circa media præcordia excitet, item ruborem, & vrinæ difficultatem, nonnunquam & suffocationem. Leuantur autem ictu hisce remediis, cumini syluestris thebaici, aut viticis seminis, aut albæ populi foliorum potu, vel alliis solis assumptis & vino meraciore superbibito iuuantur.

De scorpionis ictu. Cap. viii.

SCorpione ictis locus quam primum inflammari incipit, duratur, rubet, & cum dolore circumtenditur, nunc feruor, nunc frigus vicissim inuadit, acceditq; dolor qui itidem modo decrescit, modo intenditur. comitatur ipsos sudor, horroris sensus, tremor, extremorum perfrictio, inguina his attolluntur, particula intẽditur, sæpe etiam flatus cum sonitu per sedem erumpunt, pili rigent, cutis fit discolor, dolorq; tota cute affligit, ceu acus spiculo excitatus. His auxiliantur

apes aculeu, quia no exercitu habẽt. Protensum igitur ac debilẽ redditu imprimunt ac relinquunt cu ĩtestino. de hoc Arist. 4. & v. de hist. aĩal quia vis horum animantiu frigida nimis est ac p̃sens. Phalangiu reptile aĩal & vipera.

protinus, lac ficulneum instillatum vulneribus, ipseq; scorpio qui percussit minutim contritus, vulneriq; impositus, sibi remedium est. post hæc est sal tritus cum lini semine salutariter imponitur, item althææ herbæ semen, succurrit & sulfur viuum resina terebinthina exceptũ, similiter etiam galbanum splenii modo dilatatum impositumq;, nepitaq; læuigata & applicata, & hordeacea farina in vino parata et in rutæ decocto exhibita. auxiliatur his etiam trifolii herbæ semen læuigatum iniectumq;. Ad hæc, potiones hæ conueniunt, aristolochiæ drachmæ duæ, præsertim corticis cum vino, gentiana tusa, pulegiumq; abunde decoctum, item baccæ lauri numero decem læuigatæ, nepita cum posca largiter incocta, cyperis cum vino, ruta similiter, lac ficulneum & laserpitium, si adsit, si desideretur, parthico liquore vtendum erit. benefacit etiam trifolii ocimiq; semen epotum. idem præstat argenti spuma subito ictui præter opinionem imposita. omnium autem horum vicem præstat balnei continuus cum multo sudore vsus, vini potio plenius diluta. Porro composita hæc potari debent, sulfuris viui fabæ Aegyptiæ instar cum piperis granis octo, in dimidia vini hemina, vel liquor laserpitii cum cancro detrito in vino, aut melanthii, cumini æthiopici, viticis seminis, pares portiones cum vino.

Ad scorpionum periculosorum & phalangiorum ictus.

FECIS drachmæ sedecim, pyrethri drachmæ quatuor, rutæ syluestris seminis drachmæ tres, castorii, erucæ seminis, singulorũ drachmæ duæ, excipiuntur sanguine hirudinis marinæ. dãtur quaterni oboli cum vini meraci vel aceti cyathis tribus. ALIVD. Pyrethri, aristolochiæ, singuli trientes, piperis drachmæ duæ, liquoris laserpitii drachma, exhibetur ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem.

De scolopendra terrestri & marina. Cap. ix.

ET si scolopendra momordit, communiter quidem locus affectus in orbem liuescit attolliturq;, aliquando feci similis, rarius autem ruber apparet, exulceraturque statim ab ipso morsu adeo vt vix magno labore curari queat. præter hæc etiam toto corpore pruriginis sensus percipitur peculiariter autem iis qui a marina scolopẽdra impetiti sunt, aquosus pellucidusque tumor interim efficitur, a terrestri, rubens. Plagæ igitur imponi debet sal bene tritus vel ruta læuigata, aut cinis aceto maceratus, aut scilla. Fouendus locus est muria cum aceto. Archigenes autem oleo calido liberaliore fieri id iubet & prædicta sic imponi. Potui dabitur aristolochiai cum vino, aut serpillum, aut calamintha, aut syluestris ruta, aut trifolium, aut succus radicis hastulæ regiæ dimidiæ heminæ mensura cum vino.

quare ãt venena ab ĩsanimãtibus sanant, a quibus et illata sunt, physici subtiliter quærũt. cuiusmodi extãt apud Nic. Differre aũt plurimũ morsus aĩantiũ secũdum discrimina regionum scire debemus. sicut in pharo et in propinquis locis scorpiones veneno caret Aristot. viii. de animal. Ideoq; lectio librorum Arist. de anim al.

& Aeliani Nicandriq; ad hunc librum perdiscẽdum plurimum vsum cõferunt. Scire nanque in primis oportet naturas animantium & eorum venena postea discere. Maxime autẽ liber v. qui agit de insectis, horum animantiũ disciplinam continet.

Ad stellionis transmarini morsum. Cap. x.

SEsamo trito cataplasmatis modo obducito.

De fele. Cap. xi.

QVi a fele mordentur, valide quidem dolent, & locum affectum liuidum habent, sed statim cepæ & allia ictui applicata, auxiliantur. insuper eorundem esus, vino meraco superassumpto, remedio est.

De mure araneo. Cap. xii.

VBi vero mus araneus nocuit, sequuntur dolores pulsatiles, & in singulis dentium eius animalis ictibus, rubores, pustula insurgit sanioso humore plena, propinquæ partes omnes liuent, cute pustulæ dirupta, album vlcus apparet. nam ad membranas neruosas deraditur. ad hæc, excidunt etiam partes exesæ depastione oborta, his quæ serpunt simili, præter ea etiam intestinorum tormina comitantur, vrinæ difficultas, & frigidi madoris vndique eruptio. Auxiliatur ipsis galbani splenium per se impositum, vel tritum cum aceto, vel ordeacea farina, cum oxymelite applicata, ipseq; mus araneus qui momordit dissectus, admotusq; sibi est remedio. aduersatur etiam pyrethrum illitum vel mali punici dulcis corium incoctum, vel malua syluestris vel allia cõtrita, vel sinapi læuigatum cum aceto, item ex calida muria fotus conducit, deinde ordeum vstum ex aceto applicatum. Potui propinabitur abrotanum ex vino coctum, aut sisymbrium, aut serpillum, aut eruca, aut galbanum, aut elelisphacum, aut teneræ cupressi pilulæ cum oximelite, aut pyrethrum cum vino, aut chamæleontis radix, aut hœdi agniue coagulum, aut gentianæ radix, aut verbenaca, quæ etiam imponitur cataplasmatis modo, ipsumq; murem qui momorderit, exacte detritum cum vino bibunt. Efficax hoc etiam quod sequitur, myrrhæ drachmæ sex, aristolochiæ corticis drachmæ quatuor. porro ad muris aranei & scolopendræ morsum, sal cum liquida pice recte applicatur, aut cedria cum melle, aut allium cum fici foliis & cumino, aut calaminthæ folia, vel ordeum etiam cum aceto.

De vipera tum mare tum fœmina. Cap. xiii.

virulenta deterrima vere maxime et autumno, quando

IN viperæ tum maris tum fœminæ morsu similiumve animalium virus iaculantium, dolor loci statim ab initio sequitur, mox totius corporis, apparent etiam in morsu duo foramina paruo inuicem spatio discreta, fluitq; ex his sanguis humorq; saniosus, deinde oleosus, postremo etiam æruginosus, quem nonnulli virus viperarum esse dicunt. præter hæc tumores iuxta morsum subrubri liuidique assurgunt, corporis color perit, vertigines oculorum, stomachi resolu-

tio,& animæ defectus oboritur,quibusdam etiam vomitiones biliosæ,vrinæ angustia,insuper pustulæ in commorsa parte erumpunt, veluti in ambustis,item depastio ipsam inuadit,ad viciniam procedēs, gingiuæ his cruentantur,accedit etiam tremor,sopor,& frigidi sudores. minori autem cum periculo liberari,quos vipera mas, quā ques fœmina momordit,videntur,ex his ipsis minus periclitantur qui cibum præsumpserunt.In curatione autem præstātissimum remedium est,allii esus,& vini meraci potio,adeo,vt si aliquis vti sustineat,nullum præterea remedium desideret. eduntur etiam vtiliter & porra & cepæ & salsamentum quam acerrimum.Sunt qui & ranas in cibo elixas dederunt. benefaciunt & hæc quæ sequuntur cum vino singulatim pota,testudinis marinæ sanguis resiccatus cum cumino syluestri,coagulum leporis,aut hinuli tribus obolis,ceruini genitalis sicci,anchusa tenui folia tota,hanc autem nonnulli etiam collo suspēdunt,porri succus dimidiæ heminæ mensura ex mulsa,apiastri foliorum succus,syluestris ruta,gallinarum cerebrum, panacis radix cum vino incocta,agarici drachma,iuniperi baccæ,hastulæ regiæ radix, pistacia trita,viticis semen, mustellæ inueteratæ siccatæq; drachmæ duæ,echini radix succusq;,cancri fluuiatiles aut marini per se, cumq; herba pedicularia,sale & polio,aristolochiæ radix cum myrrha,gentiana,baccis lauri,æquali modo melle excepta,atq; hoc quod subiungam mirifice efficax est.

Oribasii ad viperarum morsus.

ANISI acetabulum, piperis drachmæ quatuor, aristolochiæ corticis,opii,castorii,myrrhæ,singulorum drachma, passo læuigata in pastillos instar fabæ Græcæ cogito,& pro viribus cuiusque exhibeto,cum ternis diluti vini cyathis. ALIVD, ex Lyci commentariis medicamentum viperæ morsibus præsentaneum. Myrrhæ,castorii,piperis,sandarachæ,singulorum drachma,anethi seminis acetabulum,læuigata ex passo dantur. ALIVD. Ex Archigenis commentariis. Cancros viginti cum farinæ triticeæ quod satis est, in pila diligenter contundito,admixtaq; nepita & salis momento, pastillos fingito & siccato,in vsu,cum lacte applicato, vnumque cum mulsa potato. At si fluuiatiles cancros desideres,marinis vtitor, extrinsecus autem plagæ inductus caprarum fimus ex vino strenue auxiliatur,aut lauri folia cum oleo incocta,aut baccæ lauri, aut nepita, ericæ,ruta,apium,abrotanum,galbanum in splenio adhibitum,origanum viride læuigatum,gallinacei pulli dissecti, † & protinus calidi impositi,farina erui cum vino macerata crebro emplastri forma illita,raphani cortex læuigatus,scilla cocta,farina hordeacea ex oxymelite, cucumeris syluestris folia cum tenuissimo farinæ ordeaceæ

eruunt senectutē. serpētes dicunt hyeme cæcos esse ex gelicidio. vere autē marathro gustato recipere lumen asseuerare. Fœminæ porro virulentorum magis viro sæ sunt. Nullum remediū homini datur viperæ masculæ occurrenti, quum in fœminæ coitu fugam facit. Testudinē dicitur vorata vipera origano gustato sanari,

pollinæ, fex vini similiter cum farinæ polline, ruta cum sale & melle, furfures in aceto coctæ, cinis cum aceto, cedrinus liquor cum sale, pix liquida cum sale. Foueri debent trifolii decocto aut pulegii, aut muria aceto adiecto. Quum autem subcruentæ pustulæ euaserint, ipsas scarificabis, ita ne excories. deinde multa aqua foueto, lenticulam coctam cum melle obducito, dum consanescant. At ex viperis antidotum proprie his & potum & plagæ impositum efficax est.

non inuēto autem mori illico. Aristo. in libro de mirab. aud.

†Melior est vetus cod. ἐπιτιθέμενοι θερμοὶ καὶ συχνῶς ἐπαλλαττόμενοι, idest, calidi impositi & frequenter permutati.

De amphisbæna & scytale. Cap. xiiii.

Consimilia ex horum morsibus eueniunt, eademq; ipsis auxiliantur, quare peculiarem aliquam descriptionem sortita non sunt.

De dryino, Galeni hæc præfatio. Cap. xv.

Dryinus in quercuum radicibus vitam agens, tam malefica paratq; ad nocendum vi est, vt calcatus solum, pedes hominis cute nudos relinquat, totisq; cruribus tumorem laxum quem œdema vocant, copiosum excitet. Ad hæc quod multo magis est mirabile, ferunt omnes eorum pariter manus excoriari qui curationem vitii administrauerint & si quis vlciscendi studio interemerit, dicunt hunc praue admodum olere, illoq; suo fœtore omnium aliorum odorum sensum auferre. Ictis ab hoc animali tumor circa locum vitiatum cũ rubore excitatur, pustulæ in circuitu assurgunt. aliquando aquosa sanies emanat, stomachi erosio vexat, & torsiones. Congruit ipsis aristolochia vino pota. item trifolium herba, radixq; hastulæ regiæ cõ similiter assumpta. prodest cuiuscunque quercus fructus læuigatus, et epotus. Itidem ilicis radices tusæ, & loco admotæ auxiliantur.

antidotũ proficere aiunt κατὰ τὴν ἀντιπάθειαν, sicut etiã magica antidota magis repugnantia ex cõtra patiẽdo quidam introducunt.

De hæmorrhoo, & prestere seu dipsade. Cap. xvi.

Qui hæmorrhoi ictum sensere, validos experiuntur cruciatus, admodum exigua angustaq; redduntur corpora ex dolore continuo, multus ex plaga sanguis erumpit, & si cicatrix toto corpore inducta fuerit, rumpitur, funditq; sanguinem. cruenta excernuntur recrementa, sanguis qui defluit, in grumum concretus est, tussi ex pulmone sanguinem reiiciunt, quem euomentes etiam sine remedio intereunt. A dipsade percussos ardor intolerabilis vrget, sitis tanta excruciat, vt nec extingui nec intermitti possit, copiose potum ægri hauriunt, eadem tamen siti conficiuntur, tanquam nihil pla-

de his cognosce ex nicandro & de dipsio.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ae hauſiſſent, ſimileſq; toto habitu ſunt iis, qui antea potus nihil hauſerint. vnde propter continuam potus aſſumptionem preſter ab vrendo, diſpàs a ſitiendo ſerpens appellatur. Multi autem veterum ab hæmorrhoo & dipſade commorſos ceu deſperatæ ſalutis & conclamatos eſſe putauerunt. Porro ſi ſpecialia aduerſus feram præſidia deſideremus, communia tentare oportet, ac protinus ſcariſicationem vſtionemq; adhibere, & ſi liceat partem vitiatam præcidere. deinceps autem acria cataplaſma imponi debent. vtilia ſunt omnium ciborum acrium eſus, præſertim quæ ex ſalſamentis petuntur, vini meraci potio, & lauacrum. hæc autem continue, & exiguis temporum interuallis ſubinde adhibenda, priuſquam morbi corripuerint. nam vbi illi ſemel emerſerint, nulla medicorum ope iuuantur. Cæterum remedia quæ loco inducuntur, contra morſus inſcripta reperimus, dipſadis quidem, portulacæ folia contrita ex aceto, polentam, rubi folia cum melle læuigata, plantaginem, hyſſopum allium album, porrum, rutam, vrticam, hæmorrhoi præter iam dicta etiam hæc benefaciunt, vitis folia cocta cum melle læuigata. per os autem hæmorrhoi ipſius caput crematū potui datur, aut allium cum irino oleo, eſui dantur etiam vuæ paſſæ.

De dipſade lege Apoloniū in argonautica. Hac fera labo rat libya harenoſa miſerabiliter ex ſiccitate cœli. ſicut & Ariſt. teſtatur. laborat eraſpid. Hæc aūt κνώδωλα græce dicta in litoribus maris libēter moratur. Eſt præterea dipſas ſpinoſa planta, quæ ſola ad mare rubrum orit̃ authore Theophr. feræ oēs afflatu ſerpylli fugãt̃ et rutæ odore.

De natrice quam Græci hydron dicunt. Cap. xvij.

NAtricis morſu vlcus factum dilatatur, & liueſcens augetur, ſanies ex eo nigra, copioſa, & fœdi odoris, qualis ex depaſcente vlcere, excernitur. Curatio mali, temporis proceſſu, & vix procedit. imponetur itaq; morſibus origanum læue, ex aqua maceratum. confert & cinis quercus, oleo temperatus, vel cordeacea farina cum melle deliquato bibitur, item ariſtolochia drachmis duabus diluta vini potione, vel in poſcæ duobus cyathis, deinde marrubii ſuccus aut decoctum cum vino, aut naſturtium ſylueſtre, aut ſemen haſtulæ regiæ ſeu flos, aut fœniculi ſemen cum vino, item recens fauus cum aceto comeditur.

De Cenchro. Cap. xviii.

QVod ſi cenchrus nocuit, morſus eius viperæ ſimilis eſt, putredo comitatur & carnes intumefactæ prius, vt in aqua inter cutem, defluunt, lethargo veternoq; premuntur. Teſtatus Heraſiſtratus eſt, iecur ipſis, veſicam, & colon affici, reſectis ſiquidem ipſis, partes quodammodo corruptæ inueniuntur His igitur lactucæ ſemen cum lini ſemine applicatum auxiliatur. ſuccurrit & ſatureia trita, ruta ſylueſtris, ſerpillum cum haſtula regia læuigatum, potui vero datæ protinus, centaurii radicis drachmæ duæ cum ternis vini cyathis, aut ariſtolochiæ radix ſimiliter. naſturtiū itidē & gētiana, potu cōducūt.

De Cerafte & Afpide. Cap. xix.

TRia afpidis genera Galenus prodit, primum ea, quam cherfæam quafi terreftrem vocant, mox eam quæ chelidonia dicta eft, tertiam ptyada appellarunt, quæ omnium eft perniciofisfima. fiquidem erecto collo, extenfoq; pro diftantia loci, ad quem dirigit, venenum in hominem iaculatur. hanc memoriæ tradit, reginā Cleopatram, qūum Antonio deuicto Auguftus eam capere vellet, finiftræ mammæ admouiffe, morfamq; ab ea interiiffe, vt quæ longe celerrimam mortem inferat. Porro ceraftis morfu locus cum duritie et puftulis intumefcit, emanat ex vulnere fanies, modo nigra, modo fub pallida & porraceo colore, totum corpus varicum modo attollitur, genitale arrigitur, mens alienatur, oculi obfcurefcunt, poftremo, conuulfione vt in tetano pereunt. Verum afpidis morfus acus puncturæ fimilis, omnino exiguus fine tumore apparet, fanguis nō copiofus, fed exiguus et niger deftillat, fubita oculorum hebetudo inuadit, dolor corporis multiplex admodum, fed mitis, nec fine voluptate comitatur. Quapropter recte Nicander cecinit,

Et vir perit abfq; dolore.

MVTATVR color & virefcit, ftomachi rofio exigua infeftat, frons continue reuellitur, palpebræ fine fenfu veluti in fomno commouentur, atq; inter hæc mors prehendit, ne tertia quidem diei parte dilata. His itaq; vtrifq; membri affecti mutilatio mox a morfu facta, fuccurrit, eoq; fine mora, fi fieri poteft, præcidendum eft. & in his & propinquis partibus omnem carnem circum fecare ftatim, & radicitus vfq; ad os excindere oportet. deinde reliquiæ ferro candēti exficcandæ funt. etenim horum virus, ficut & bafilifci, taurino fanguine fimiliter, celerrime fanguinem in arteriis & fpiritū coagulat.

contra afpidis in libya genitæ morfum reperiri negat remedium ullum Arifto. præter fepticum, qđ madicametū ex eo ferpente cōfici teftatur. Propter quod antidotis plurimū etipfe cō tribuit.

afpis fœmina habet os maius et caput acutum.

De bafilifco. Cap. xx.

HAec beftia raro quidem hominum oculis occurrit. Erafiftratus autem hæc inquit, cum bafilifcus momorderit, plaga fub aureo colore tingitur. conducunt ipfi, inquit, caftorii drachmæ tres potæ. fimiliter etiā papaueris liquor. Nos autem hæc experti non fumus.

De paftinaca marina, & muræna. Cap. xxi.

IN marinis nempe paftinaca & muræna, agnitio manifefta eft, pifces enim hi ab omnibus cognofcuntur. Auxiliantur ipforum morfibus lactis ficulnei guttæ quatuor aut paulo plures, cum ramufculis ferpilli tribus aut quatuor, & quæ ad viperas commemorata funt.

vere incipiētē reptilia oīa viro fisfima,

De dracone marino, Cap. xxii.

pythagoras au-

MArini draconis ictum plumbo infricato, aut ferpillo trito, obducito, aut lente elixa, aut fulfure cum aceto, aut dracone ipfo

euiſcerato. foueri locus vrina humana debet, abſinthium cum diluta vini potione bibi, aut elelifphacus, aut ſurculi ficulnei, in dulci vino dilutum, aut piſcis ipſius cerebrum.

De ſcorpione marino. Cap. xxiij.

SCorpii marini ictum ſanat mullus piſcis diſſectus impoſitusq́, ſulfur viuum cũ aceto infricatum, baccæ lauri tres tritæ potæq́.

Quomodo teſtudinis marinæ ſanguis præparetur. Cap. xxiiij.

TEſtudinis marinæ ſanguis in hunc modum præparatus, reponitur. In ligneo aut fictili vaſe reſupinata teſtudine, caput ipſius celeriter amputato. concretum autem ſanguinem in multas partes arundine diuidito, impoſitoq́, operculi inſtar, vaſi cribro, in ſole reponito, ſiccatum excipiens vtitor aduerſus viperarum morſus, vt prædictum eſt, drachmis duabus cum vno aceti cyatho. ſequenti drachmis quatuor, cum duobus cyathis, tertio die, drachmis octo cũ tribus aceti cyathis.

De crocodili morſu. Cap. xxv.

AD crocodili morſus nitrum cum melle tritum vſq́ dum vlcus repurgetur, imponito, deinde repleto melle, butyro, medulla ceruina, adipe anſerino. Galenus autem tradit ſe cognouiſſe qui a crocodilis commorſi, adipe ipſorum impoſita vulneribus, exacte fuerint adiuti.

De hominis morſu. Cap. xxvi.

NOn extra inſtitutum fuerit, cum virulentis beſtiis, etiam hominis morſus conſcribere. ſiquidem maligniores multo aliis vlceribus apparent, præſertim ſi ieiunus momorderit, prius leguminibus vſus, & præſertim lenticula. Communiter itaq́ quæ in aliis virulẽtis commemorata ſunt, etiam in his extrinſecus per initia morſibus applicare conueniet, præter ea quæ nimium acria, adurentiaq́ ſunt. peculiariter autem oleo morſum prius illitum, fœniculi radice cum melle obducito, aut lomento cum poſca & oxyrhodino, frequenter immutans. Emplaſtro autem hoc vtere, quod recipit ſquamæ æris, galbani, æruginis ſingulorum vnciam, ceræ libram, plumbaginis libras duas, olei ſextarium, plumbago cum oleo prius incocta aſſumet æruginem, & ſquamam. vbi coierint, quæ liquari poſſunt adduntur. Finita autem inflãmatione, communis vlceris modo etiam hæc curabis.

De venenis. Cap. xxvij.

QVum de virulentis beſtiis ſuccincte tradiderimus, proximum fuerit, vt de venenis ſermonem aggrediamur, ſimplicia quidem referentes eorumq́ notas & remedia, tum communia, tum ſpecialia,

thore philoſt. ſcribit ſerpẽtes ſeptuaginta cubitos lõgos degent in Arceſia flumine indiæ in indũ influente. ſub foliis deinde herbarum quoſdã latere, aduerſus quos nulla medicina reperiri põt, Theophraſtus author eſt.

teſtudo marina viperas inſequitur, & eas comedit, deinde ſi ruta vel ori-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

gano Purgat.

composita autem ex studio omittemus. etenim nonnulli variorum medicamentorum lethalium compositiones exposuerunt, quæ nocere magis, quam iuuare legentes possunt. neque enim exacta horum indicia in his qui assumpserunt, inueniuntur, vt etiam congruum ipsis remedium queas adaptare. Quum igitur hæc varia ex superante in ipsis vi appareant, id etiam aliquis recte quod exhibetur, varium adaptans, nonnunquam ex æquo, nonnunquam vt eccellat, medebitur. Incipiemus itaque & hic rursus a præcautione.

De venenorum præcautione Cap. XXVIII.

DE venenosis medicamentis disciplinæ ea pars quæ præcauere illa, & declinare præcipit, longe difficillima est. propterea quod ii qui huiusmodi insidias homini clam machinantur, tanto id astu faciunt, vt vel peritissimus quisque decipi possit. siquidem amaritudines venenorum dulci aliquo admixto, obtūdunt, grauemque odorem odoramentis additis operiunt. interim ceu ad sanitatem, salutisque gratia in morbis hæc propinare crediti, quod genus est absinthium, abrotanum, opopanax, castorium, venena ipsis admiscent, tum in cibis, puta solidioribus, vel obsoniorum varietate adumbrantes, ipsa offerunt. vnde cui in suspicione huius doli vita fuerit, vitare eum oportet condita elaborataque cibaria omnesque in gustu qualitates intensiores, exempli gratia, dulceis, acidas, & salsas. potissimum vero aquæ quod satis est præsumere oportet. restincto enim hac appetitu, postea qualitates aliæ a stomacho non apprehenduntur. veruntamen alia quædam ratio asserendi hominem ab iniuriis venenorum, est efficacior. Conuenit enim quum suspicio mali medicamenti accepta fuerit, præcomedisse aliquid quod obtundere venena possit, & inefficacia reddere, cuiusmodi sunt caricæ cum nucibus inglandibus, ruta, salis grumo, & quæ mala medica dicuntur, item naporum semē drachmæ pōdere mcu vino, aut nepitæ folia, aut terram quam lemniam sphargidem vocant, aut rutæ folia viginti, nullumque nocebit venenum. Iam uero antidota cum vino quotidie fabæ Aegyptiæ instar assumpta, tuto admodum præseruant, quale est quod terrestri crocodilo constat, diascincu dicitur, & quod a variorum animalium sanguine dia hæmaton vocatur, et Mithridatium. hoc aliquando etiam ipse rex Mithridates vsus est, quotidie præsumens, vt a lethali medicamento se vindicaret, præseruaretque. Quum igitur a Romanis captus, bis lethali medicamento epoto, mori non posset, gladio sibiipsi vitam ademit. Quoniam vero etiam citra insidias propter necessitatem aliquando locis desertis nociuis versantes, forte sub arboribus, vt picea aut pinu cibum assumunt, diligenter attendendum est, ne ex his aut superioribus locis mortifera labantur animalia, & vasa, tum quibus

Morius fœminæ peio, quod ipsa malefica & dolosa est. Sciēdū post hæc duos exiguæ magnitudinis serpētes inueniri, quorū vnus sacer dictus ab omni serpentū genere vi atur. coinatus est. alter autem in india exiguus, aduersus, quē nullum extat remedium.

dictum sapiētū, detestabilem medicū esse qui pro

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

haurītur vinum, tum quibus aqua, tum quibus obſonia incoquuntur, exacte operculentur, quemadmodum in virulentorum animalium præcautione expoſitum eſt.

Communis venenorum quomodocunque aſſumptorum curatio. Cap. xxix.

ATſi nonnulli lethale venenum ſponte ſua, vt mortem ſibi conſciſcant, aſſumpſerint, qualia multa in hominum vita ſolent accidere, aut etiam aliquorum inſidiis, ſiquidem nobis conſtet quod veneni genus potatum ſit protinus ad conueniens ei remedium deſcendemus, vt in horum enumeratione dicetur, at ſi medicamen exhibitū tunc nobis fuerit incertum incognitumque, conuenit ſtatim ad ea quæ cōmuniter ad quæcunque venena ſumpta congruunt, diuertere. Nam indicia quæ comitantur ſi expectes, nihil plane in medecina ſpei eſt, ægris propter moram iam deploratis, deſperatiſque. Actutum igitur nulla mora interpoſita, oleo calenti per ſe, aut etiam cum aqua exhibito, vomere cogendi ſunt. Si eius copia non eſt, butyrum cū aqua calida ingeri debet, aut maluæ, lini ve ſeminis, aut tragi frugis, aut fœnugræci, aut vrticæ ſeminis decoctum. Non enim ſolum vomitionibus euacuabunt, ſed aluum quoque ſubducent, & venenorum malignitati aduerſabuntur, acrimonias ipſorum hebetantis, præſertimque oleum. quod manifeſto inde licet cognoſcere. Si nanque cutis exulcerandæ ſtudio, cantharide aut calce viua, aut eiuſmodi quodam acri vtaris, corpus oleo prius oblitum, non exulcerabitur. imo neque corpus aſtringere potueris, oleo præunctum. Præterea vomitus non modo quod nociuum euacuat, vtilis eſt. ſed interim hauſtum venenum odore, concretis grumis, aut colore prodit. odore ſiquidem & amaritudine, cicutam, colore ceruſſam, vel gypſum, concretis grumis, lac aut recentem ſanguinem, halitus grauitate, virus qualitate & odore, leporem marinum, & rubetam ranam oſtendit, vt per hæc ad accommodata ſingulis remedia via non ſit difficilis. Admiſcebitur autem oleo maluæ decoctum, aut anſerinus adeps, aut ius ex carnibus pinguibus, vel gallinarum, aut ex lignorum cinere facta lixiuia. Facit etiam huc nitrum detritum cum hydromelite potum. vinum copioſum & vetus, & quæ adipe aut butyro conſtant. Verum iis quæ in ventriculo hærent, per vomitum ablatis, quod inteſtinis illapſum eſt, clyſtere acriore euacuabimus. Poſt hæc lac potui dabimus. nam ab hoc quod afficit, & venenoſum eſt, facile immutabitur. Iam vero medicamenta omnibus communiter conuenientia offeruntur, quale eſt, minium lemnium, abrotanum, agaricum, eryſimum, eryngii radix, paſtinacæ erraticæ ſemen, vel nepitæ, nardum gallicum, caſtorium, medulla viridis ferulæ, nerii, quod rhododendron

medicamēto venenum ꝓpinat. Illud ꝑterea ſciēdum, venenata corpora non verminare Sen.

verba illa, quod terreſtri crocodilo cōſtat, quidam codices non habent.

imperatores quoque plures ſicut & Annibal, venenum in annulo ſolum geſtabant, ut mori ſibi liceret, quum voluiſſent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

est aut rhododaphnes flores, marrubii succus, laserpitium aut liquor ipsius, sagapenum, opopanax, peucedani liquor & radix, aristolochia longa, rutæ syluestris semen, folia cestri, quæ betonica dicitur. danturque singula drachmæ pondere cũ vino. Efficax in id est, polii herbæ decoctum & picis liquidæ linctus. generosissime etiam opitulantur antidota superius cõprehensa, magisque ex viperis theriaca. non autem easdem vireis habent, si post medicamenta lethalia, assumantur, quas presumpta. quæ enim ipsorum quantitas presumpta ad effectum cauendum est sufficiens, hæc si quadruplo auctior, aut quintuplo post præstetur, adiuuat, idque nõ semel die, sed bis etiam, sic enim & Galeno illi admirando visum est.

betonica ιοὐττ-τονική.

Enumeratio simplicium venenorum.

Cap. xxx.

INnter venena, animalia quidem sunt vitæ noxia hæc, cantharis, buprestis, salamandra, piceæ eruca, lepus marinus, rana rubeta, & mutescẽs palustris rana, hirudines deuoratæ, ex seminibus, altercum, coriãdrum, psillium, cicuta, melanthium, ex liquoribus, meconium, opocarpasum, thapsiæ succus, elateriũ, mandragora, ex radicibus chamæleon, aconitum, thapsia, ixia, veratrum, agaricum nigrum, ephemeron, quod nonnulli colchicum dicunt, quod in colchide nascatur, ex ramosis et oleribus, smilax, quam nonnulli thymium vocant, Romani taxum, solanum furiosum, quod etiam dorycnion appellant, sardoe herba, que species est ranunculi, papauer corniculare, pharicum toxicum, ruta syluestris, fungi, ab animalibus autem, sanguis tauri recens, lac cui coagulum sit admixtum, mel quod ad heracliam nascitur, metallica, gypsus, cerussa, calx, auripigmentum sandaracha, argenti spuma, adarce, plumbum, & quod vocatur argentum viuum, ex iis quæ domestica & in quotidiano vitæ vsu sunt, vinum copiosum raptim a balneo potum, aut passum, aut frigida aqua similiter.

quemadmodum taurino sãguine epoto ferũt Themistoclẽ interiisse.

De cantharide. Cap. xxxi.

QVi cantharidem assumpserunt, eos notæ grauissimæ comittantur. fere enim a stomacho vsque ad vesicam cuncta illis morderi sentiuntur, gustum similem pici aut cedrino liquori habent, dextra præcordiorum parte inflammationem experiuntur, vrinam difficulter, sæpe etiam sanguinem per eam reddunt, item per aluum ipsis excernuntur, qualia in torminibus intestinorum egeri solent. præterea animo linquuntur anguntur que, & vertiginibus laborant, tandem vero mente alienantur. Succurrit ipsis vomitus ex hydrelæo petitus, et lactis potio, terræ cimoliæ drachmæ quatuor cum mulsa nuclei pinei, cucumeris semen. Adiuuat bene & ius pingue ex bubula factũ aut anserinum, aut ouillum, carnesque gallinaceorum, aut agninæ, aut

de canthar. lege Aristo. v. de animal.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ouillæ,aut porcellorum,omnesq; flaccescentes coctura longiore, & pingues cum lini semine elixæ, vinum itidem dulce, & copiosum, thuris corticis drachmæ quatuor. Post cibum inijcietur per clysterem cremor oryzæ aut chondri, aut tragi, aut ptisanæ, aut maluæ, aut lini seminis, aut althææ, aut fœnugræci. interim etiam mulsa cum nitro intestino absterso, conuenit hæc rursus inserere, postea vero inflammatione occupata medicamētis ex lini semine & hordeo lenire. per initia esum offendunt. deinde & lauacris aquæ dulcis vtendum est, item vnguentum irinum rosaceumq; potui dabitur. metuendas esse canthar. in cœna dubia, dictum vetus.

De buprefti. Cap. xxxii.

BVpresti potione absorpto, in gustu viroso simile quippiam percipitur, dolor stomachi ventrisq; vehemens comitatur, eademq; partes in speciem hydropici intumescunt, extima totius corporis cutis intenditur, vrinaq; cohibetur. Prosunt ipsis quæcunq; aduersus cātharides opitulantur, priuatim autem conducunt, post euacuationes & vomitu, & clystere factas, ficus aridæ, item earum decoctum ex vino. Vbi vero periculum iam de suo acumine remiserit, declinatq;. Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu, iuuantur. pyrorum etiamnum omne genus esse. et lac muliebre bibere, conuenit.

De Salamandra. Cap. xxxiii.

QVibus Salamandra data est, eis lingua inflammatur, mens impeditur, tremor cum torpore quodam & resolutione vrget, partes quædam corporis in orbem liuoribus variantur, vt subinde permanente veneno, putrefactæ defluant. Ad quæ omnia faciemus quæ in cantharitidibus dicta sunt. proprie antem resinam e picea, aut pinu, vel galbanum cum melle offeremus, aut nucleos pineos cum decocto chamæpithyos, aut vrticæ folia cum lilijs in oleo decocta, testudinis marinæ vel terrestris oua elixa, ranuuculorum ius esculentum, incocta simul ipsi eryngii radice. Arist. v. animal x

De pinorum erucis. Cap. xxxiiii.

PInorum eruca pota, statim sequitur oris palatiq; dolor. valida linguæ inflammatio, stomachi, intestinorumq; cruciatus, quæ cum pruritu circumtendi sentiantur, feruor itidem toto corpore affligit, & stomachi fastidium vrget. Succurri debet non aliter quam iis qui cantharidas biberunt. priuatim autem in ipsis loco simplicis olei melinum adhibebimus. Arist. v. animal.

De marino lepore. Cap. xxxv.

LEporis marini potum, gustus sequitur piscibus virosis non absimilis, tempore procedente aluus indolet, vrina suppimitur, si

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quando autem eruperit, purpurei coloris cernitur. præterea qui illum assumpserunt, auersantur oderuntq́ pisceis omneis, sudor fœtidus erũpit biliosusq́ vomitus, nõnunquam sanguine mixtus superuenit. Ad iuuari autem debent hoc malo circumuenti, lacte asinino aut passo continue exhibito, aut maluæ radicis & foliorum decocto, aut cyclamini radice trita ex vino, aut veratri nigri, aut scammoniæ liquoris drachma ex mulsa, anserisq́ sanguine recentia adhuc calido. item cancros fluuialeis solos, si sustinent, offerre oportet, Nota autem salutis est, quum piscem quoq́ possunt comedere.

De rana rubeta & palustri. Cap. xxxvi.

RAna rubeta, aut palustris hausta, corporis tumorem inducit palloreḿq intensum, buxo similem, ægre spiritus trahitur, os fœtet singultus infestat, aliquando etiam semen sine voluntate prorumpit. facile autem post vomitum reficiuntur, multa meraci vini potione assumpta arundinis radicis drachmis duabus, ant cyperi totidem. Cæterum cogendi sunt obambulare celeriter & currere, ob torporem qui ex hoc malo contrahitur, adhæc quotidie lauare.

De hirudinibusr Cap. xxxvii.

HIrudines deuoratas, cum aqua & adhærescenteis faucibus, inde adeo dignosces, quod ventriculi os veluti exuctione vellicatur mordeturq́. atque hæc etiam nota est hirudinis deuoratæ, nonnunquam & sanguinem floridum, hoc est viuum excreãt, hirundinibus gutturi affixis, quas muriæ sorbitio expellit, aut betæ folia cum aceto, aut niuis glebula cũ posca epota. gargarizandum quoq́ nitrum cum aqua, & atramentum sutorium cum aceto. At si gutturi adhæserint, in calidam aquam descendent. item lupinorum farinam assument, frigida in ore retenta eximentur. quippe frigidæ aquæ appetentiores, ad eam festinant prosiliuntq́. Nonnulli cimices iis quibus sanguisuga deuorata erat. exhibuerũt. ego autem (inquit Galenus) alliis in his vtens, cimicibus nunquam opus habui.

De chamæleonte. Cap. xxxviii.

CHamæleonte nigro assumpto, valida superuenit ventris erosio, dolor, cum totius corporis peruersione, tremor, mox conuulsio incidit. item vomitiones pituitosæ & spumantes, quibusdam etiam singultus aduenit, vox nihil sonat, facies distorquetur. His autem cõuenit cremor tritici pinguis, calidus epotus, item dulce vinum aquosum calidum. vomitus, lactis potio, mollis clyster, fomentoq́ ex cataplasmatis. ad eum vero qui suffocationem parit lingremq́, absinthium bibitur, aut nitrum cum oxymelite, vel radiculæ, fotusq́ præcordiorum congruet.

De alterco. Cap. xxxix.

quia humore ipsius toto infecto corpore natura id sentiens suiq́ prudẽs odit piscium genus. Aristot. IIII. & V. rana rubeta venatur apes.

Sciendũ aũt animantes ipsos mederi morbis suis herbis quibusdam, q̃s morbo affecti appetunt. & plagas deinde suas limonario illinere solitos esse, & morsus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

SI altercum aliquis,aut ebibit,aut comedit,mēte abalienatur ebrii modo,facilem tamē curationem recipit,mulsa liberalius pota,& lacte,præcipue asinino,sin minus,caprillo,aut vaccino,ficuumq; siccarum decocto,benefaciunt ipsi & nuclei pinei,& cucumeris semen cum passo assumptum,præterea vinum salsum cum recenti adipe suillo & passo,vrticæ semen similiter,vel nitrum cum aqua cōducit,insuper cichorium,sinapi,nasturtium,raphanus,cepæ,& allia, singula cum vino sumpta. Cæterum conquiescere cogendus qui altercum hausit,vt id sicuti qui vinum biberunt,concoquat.

De coriandro. Cap. xl.

COriandrum latere propter odorem non potest,potum vero rau citatem facit & mentem mouet, consimiliter temulentis. Loquuntur itaq; qui id sumpserunt turpia,totius corporis ipsorum odor coriandrum indicat. Adiuuantur,vbi id oleo aut irino vnguento, vt supra monstratum est,eduxerint,vino meraciore cum absinthio, & per se poto,ouisq; vacuatis in sese detritis,cum muria sorptis,ad hæc muria ipsa bibitur,& ius salsum & gallinaceum & anserinum, postremo passum cum lixiuia sumitur.

De psyllio. Cap. xli.

PSyllii potu totū corpus refrigescit torpetq; cum resolutione & tristitia,vt animū despondeant. Præsidio sunt omnia quæ contra coriandri potum commendantur.

De cicuta. Cap. xlii.

CIcutam potam caligo vertiginesq; insequuntur,vt nec minimum videre liceat,item singultus,mentis alienatio & artuum perfrictio comitatur,vltimeq; conuulsi qui eam sumpserunt, præfocantur, cessante a motu omni in arteriis spiritu. Per initia igitur,quemadmodum & in aliis,vomitu eam eliciemus, deinde hac euacuatione vsi, quod in intestina delapsum est,excernemus, ac tunc, ad vini meraci potionem veluti præsentissimum remedium transibimus,per interualla eam exhibentes,in quibus interuallis lac vaccinum, aut asininum, aut absinthium cum pipere & vino,item castorium,rutamq; & mentam cū vino exhibebimus,præterea cardamomi, aut styracis drachmam,aut piper cum vrticæ semine ex vino,aut tenera lauri folia, similiterq; laserpitium,aut eius liquorem cum oleo & passo. Item passum per se potum,præclare opitulatur.

De papaueris liquore. Cap. xliii.

PApaueris liquorem,epotum,subsequitur veternus cum perfrictione & pruritu adeo vehementi vt subinde veneno incrudescente tanta oboriatur prurigo,vt qui id biberunt,ab ea excitentur, adhæc toto corpore veneni odor sentitur. Saluti est post vomitiones oleo

os ita fusare.

Varieta tem colo ris fume re chamæleon tē aiunt ex affectibus ipsis, ex loco,aere, aqua, atq; etiā ex colore vestimentorū nostrorū & cuiusque rei.

hoc philosophi dicunt esse præsentissimum venenum. præsertim si cū silentio bibitur, quia cū sermone parum lædit. vt refert olym. in Phado

factas,acri vti clystere.item oxymel cum sale potum proficit, aut cũ calido rosaceo,mel,præterea merum copiosius,cum absinthio & cin namomo,necnon acetum calidum per se, insuper nitrum cum aqua, origanum cum lixiuio,rutæ semen cum pipere, ipsumq; piper cum castorio et oxymelite,vel satureiæ,aut origani decocto,vino addito. Cæterum excitare ægros oportet iis quæ naribus admouentur, & in aquam calidam deducere,fomentisq; propter accedentem pruritũ adiuuare,a lauacro,pingui iure,cum vino aut passo,vti.Iam medulla cum oleo pota ipsis opitulatur.

De carpesiæ liquore. Cap. xliiii.

CArpesiæ liquor potus,soporem & strangulatum præcipitem in ducit.Eodem remedio,quo & cicutæ,auxiliamur.

De mandragora. Cap. xlv.

ACcidit mandragoræ potu quam primum sopor, virium resolutio,validus veternus,vt nihil a morbo qui lethargus dicitur dif ferat.quibus antequam horũ aliquod eueniat,vomitus conducit, post hunc,aqua mulsa,nitrum,& absinthium cum passo,aut vino dulciore sumpta.caput rosaceo foueri & aceto debet. corpus excitari commoueriq;,adhibenda itidem quæ odoratu excitant,piper,sinapi,castorium,ruta cum aceto trita,pix liquida,lucernarum funiculi combusti extinctiq;. Quod si ægre excitentur,etiam quæ sternutamenta mouent,adducenda, aliisq; communibus remediis in his quoque vtendum est.

De aconito. Cap. xlvi.

ACónitum statim quum potum est,in lingua cum astrictione quadam dulcescit,inde vertigines,præsertim in exurgendo,& oculorum humiditates inducit,thoracis grauitatem & præcordiorum, ita vt multi flatus erumpant.In quo vitio vomitu venenum educi debet,& aluus clystere subduci . Potiones contra aconitum hæ proficiunt,origani,rutæ aut marrubii cum vino, aut absinthii, aut erucæ, aut abrotani,aut chamæleæ,aut chamæpityos.Prodest ipsis & opo balsami drachma cum vino.item coagulum hœdi, aut leporis aut hinuli cum aceto.adhæc ferri recrementum aut vinum in quo ipsum ferrum,aut aurum,aut argentum sit restinctum. insuper lixiuium cum vino,& gallinacei elixi carniumve pinguium ius cum vino assumptum.Cæterum chamæpitys quæ peculiariter aduersus aconitum cõducit,in Heraclia Ponti,vbi & aconitum nascitur, holocleros appellatur,Athenis,didonia,in Eubœa,sideritis.

De ixia. Cap. xlvii.

IXia quæ & vlophonos dicitur, odorem habet & gustum quum sumitur ocimi,linguæ inflammationem validam inducit, mentem

nẽ. Athenienses ciues suos morte damnatos hac epota vita excedere cogebant. id quod genus mortis præsertim ciui honestissimũ est. Tarẽtinos autem multare suos ciues veneno quodã, quod in monte circæo nascitur, author est Aristote.

Sciẽdũ pterea venena nihil nocere iis, qui hisce edendis assueuerunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

abalienat, atque omneis naturaleis excretiones supprimit, strepitus tumultusque alui elidit cum animae defectu, nec quicquam tamen eiicitur. Adiuuantur laesi ab ea, postquam vomitionibus fuerit educta maior veneni portio, aut aluus soluta, absinthii diluto cum vino plenio re aut aceto aut oxymelite poto, item rutae syluestris semine, vel laserpitii radice, similiter tragorigani decocto cum praedictorum aliquo, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut castorio, aut Laserpitio, singulis oboli pondere. Prosunt cum vino etiam nucis iuglandis nuclei laeuigati, resina, castorio, & ruta additis, singulis drachmae pondere. Proficiũt itidem chamaeleae drachmae duae, aut thapsiae succi totidem cum aqua mulsa. vtiliter & acetum calidum bibitur.

id quod & ipse Theophrastus Thrasyan fecisse author est.

De ephemero. Cap. xlviii.

EPhemeron, quod nonnulli Colchicon eo quod in Colchide nascatur, vocant, aut bulbum agrestem, epotum protinus, totum corpus prurire facit, velut vrtica & scilla tactum irritatumque, interiora erodit, stomachum vrit cum ponderosa grauitate. Inualescente autem malo, cruenta strigmentis mista per aluum egeruntur. Succurrẽdum, vt salamandrae, vomitionibus & clysteriis, sed antequam vireis sibi ascisca venenum, dari debet foliorum quercus, aut glandium, aut malicorii, aut serpilli decoctum cum lacte bibendum, aut poligonii succus, aut surculorum vitis, aut rubi, aut tenerarum ferularum medullae, aut myrtorum cum vino. item ipsorum myrtorum in laeuorem detritorum, maceratorumque in aqua, dilutum potum auxiliatur, benefacit itidem castanearum interior tunicula, si cum aliquo e succis quos praediximus, assumatur, origanum quoque cum lixiuia potum, in idem efficax est. Adeo vero exactum praesidium est lac vaccinum calidum potum, & simul in ore contentum, vt hoc praesente nullum aliud desideretur.

apud celtas quoque pharmacum nascitur, quod renicum appellatur, quod celeriter mortem affert. Huic antipharmacum quercus corticẽ esse prodit Aristote.

De smilace. Cap. xlix.

SMilax, quae a quibusdam thymion, a Romanis taxus nominatur, pota perfrictionem totius corporis & strangulatum, mortemque maxime praecipitem inducit, quibus omnia auxiliantur, quae & cicutae epotae.

De solano furioso, quod dorycnion a nonnullis dicitur. Cap. l.

DOrycnium potum, quod aliqui solanum furiosum appellant, gustum quidem ceu lactis repraesentat, singultus crebros facit, linguae humiditatem, & cumulatam sanguinis eductionem, per aluum mucosa ferunt simillima torminosis. Auxilio sunt, antequã horũ aliquod fuerit secutũ, quae in ephemero dicta sunt, vomitus dico & clyster, & quaecũque potũ venenũ possunt excernere. Proprie autem ipsi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

succurrit aqua mulsa aut lac asininum caprillumve, & dulce vinum tepidum cum anisi modico potum, item amygdalæ, & elixa gallinarũ pectora, idem præstant conchylia cruda pariter & tosta, in cibo, ad hæc locustæ marinæ & gammari, & ius ex ipsis esculentum potui assumptum.

De sardonia. Cap. li.

QVæ sardonia herba nuncupatur, ranunculi species est, pota autẽ vel comesta mentem abalienat, conuulsiones adfert cum labrorum contractione, vt risus imaginem præbeat, a quo affectu etiam risus sardonius non laudabili dicterio inter homines iactatur. Cui vitio priuatim post vomitionem conducit aqua mulsa liberalius exhibita, lactisq; potio. item corporis totius respersio inunctioq;, ex medicamentis quæ calefaciunt petita. vincit item in hydrelæum calidũ descendere, deinde corpus inungere & valenter infricare. summatim, vt in conuulsione tota curatio administranda est.

κέλωτα σαρδώνιον κέλαν.

De papauere corniculato. Cap. lii.

PApauer quod corniculatum appellatur, esum potumve, eadẽ quæ papaueris liquor inducẽs pericula, iisdem quoq; curatur remediis.

De pharico. Cap. liii.

PHaricum dictum toto gustu nardum syluestrem repræsentat, potum vero resolutionem cum furore & conuulsione excitat. Aduersus quod, vbi vomitu fuerit eductum, absinthium cum vino propinatur, item cinnamomum aut myrrha, aut nardum Cilicium, quod nonnulli isatin vocauerũt, aut spicæ nardi drachmæ duæ, myrrhæ oboli duo cùm passo misti, aut iris crociq; flos ex vino. Caput ipsorum derasum farina hordeacea cũ ruta trita, & aceto cataplasmatis modo obducere conuenit.

De toxico. Cap. liiii.

TOxicũ inde nomen videtur accepisse, quod barbari sagittas, quas toxeumata vocant, eo illinant. vbi potum est sequitur labrorum & linguæ inflammatio, mentis furor, qui coerceri non possit, variis obnoxius imaginibus. eoq; difficilem curationem recipit, raro etiam nonnulli qui id biberunt vitæ restituuntur. Oportet igitur continere ipsos vinculis & cogere, & vi adigere, vt vinum dulce cum rosaceo bibant, reddantq; per vomitum. Item raporum semen cum vino potum peculiariter ipsis confert, & quinq; folii radix, hircinus caprillusve sanguis potui datus. ad hæc, quercus cortex aut fagi aut ilicis cum lacte læuigatus potusq; proficit. Idem faciunt mala cotonea mãducata, vel trita cum pulegio, ex aqua pota, præterea amomum, & balsami cum vino semen. Qui vero mali huius periculum euaserint, diu in lecto decumbunt, & quum surrexerint, attoniti ac stupentes

hæc oĩa enim cõmuniter amentiã inducũt ex eo, ꝙ phrenas inflãmãt corrumpuntq;.

reliquum vitæ tempus transigunt.

De fungis. Cap. lv.

FVngorum alii genere, alii copia offendunt, integri sumpti strangulatus laqueis simileis inducunt. his statim communi præsidio resistendum est, & qui eos hauserunt, oleo ad vomitum cogendi. Mirifice his proficit lixiuium ex sarmentis aut ex pirastri surculorum cinere cum posca, sale vel nitro, potum, item pira ipsa syluestria aut folia simul incocta, vim strangulandi quæ fungis inest, tollunt, eadéq; in cibo conferunt. ad hæc oua gallinarum elixa & in posca pota, aristolochiæ drachma aut absinthii, cũ vino, insuper mel delinctum potumq; cum aqua. Prodest apiastrum cum nitro, panacis radix & semen cum vino, floces vini combustæ, cum aqua, aut atramentum sutorium cum aceto, raphanus itidem aut sinapi, aut nasturtiũ in cibo sumptum. Quoniam vero nonnulli fungi a venenatis corrosi non modo strangulant, sed etiam intestina exulcerant, dari debet absinthium copiosum & ficuum decoctum, origaniq;. ad hæc ex aqua mulsa, vomitus confert, in calidam descẽdere, & crudam farinam hordeaceã præcordiis admouere.

De sanguine taurino. Cap. lvi.

SAnguis tauri recens occisi potus, spiritus difficultatem & strangulatum procreat, dum tonsillarum & gutturis meatus cum valida conuulsione obstruit. Iam lingua iis qui sanguinem hauserunt rubens inuenitur, dentes tincti, & vestigia cruoris concreti inter ipsorum cõmissuras. In hoc malo vomitus vitari debet, grumi enim attractu ad sublime relati, magis gulæ inculcantur. Exhibentur ergo quæ sanguinem coeuntem soluere, & aluum subducere possunt, vt grossi liquore suo pleni cum posca & nitro. huc facit etiam omne coagulum cum aceto, & laserpitii radix cum suo liquore. similiter etiam brassicæ semen, lixiuiumq; ex cinere ficulneo, item cunilæ folia cum pipere, rubiq; succus cum aceto. Iam vero aluus recte subducetur. Solent iis qui seruantur inferius recrementa fœdi odoris egeri, stomachus & venter ordeacea farina cum aqua mulsa obduci debent.

De lacte intus congelato. Cap. lvii.

LAc potum quod subito ac confarctim sit intus congelatum, multam strangulationem parit, eo quod in grumos coit gelaturque. Auxiliatur huic malo, antidoti modo, coagulum, si cum aceto frequenter bibere compellas eum qui lac hausit. item conferunt nepitæ folia arida, aut succus ipsius similiter, aut laserpitii radix liquorve cũ posca, idem præstat thymus cum vino, & e cinere lixiuia. salsum vero nihil offerri debet, nam hinc lac magis coit ac in caseum transit. nec vomitus in hoc malo conducit, nam in grumos concretum, dum

ad stomachum assurgit, strangulat.

De melle quod in Heraclia nascitur. Cap. lviii.

MEl quod in Heraclia Ponti prouenit, aut esum, aut bibitum, eadem pericula quæ aconitum, infert. quare & eadem vtriq; conueniunt remedia. Facillime autem curantur qui id hauserunt, cõtinuo hydromelitis potu, cui rutæ folia sint admista.

De gypso. Cap. lix.

GYpsum potum strangulatum parit, in lapidem coalescens, vnde transferre oportet huc præsidia quæ aduersus fungos conueniũt. datur etiam in hoc malo maluæ decoctum loco olei. pingue siquidẽ quum sit, & lubricas vomitiones procreet, corpora deradi non sinit, quod lapidescens gypsus facit. Porro conducit & oleum in mulsa, et ficuum decoctum, lixiuiaq; e ficulneo, aut e sarmentorum cinere facta cum vino copiosiore. item origanum, aut thymus cum lixiuia acetove. Clyster ex passo & maluæ decocto in anum dabitur.

De cerussa. Cap. lx.

de hisce oĩbus apud Pliniũ quoque videre est.

CErussa propter colorem facile deprehenditur, quoniam sponte sumpta palatum & linguam, dẽtiumq; commissuras albefacit. præterea singultum, tussim, linguæ siccitatem, extremorũ perfrictionem, cum mentis ab alienatione, & difficili corporis motu, inducit. His prodest aquam mulsam, aut ficuum, aut maluæ decoctum propinare. item lac calidum, vel sesamum cum vino tritum, aut lixiuium e vitium sarmentis, aut oleum amaricinum, siue irinum, vel persicorum ossa cum ordei decocto, vel lachryma thuris, vel prunorum gummi, aut vlmi humor qui in folliculis ipsius seruatur, cum aqua tepida. Iam vomitus continue cietur. Proficiet etiam succus thapsiæ, vel liquoris scammoniæ terni oboli cum aqua mulsa poti.

De calce, sandaracha, & auripigmento. Cap. lxi.

a sandaracha veneno interfici equũ & quodlibet iumẽtũ scribit Aristo. viii. aĩal.

CAlx, sandaracha & auripigmentum pota, ventris & intestinorum torsiones cũ vehementi rosione faciunt. quare omnia quæ temperare & soluere ea possint, adhiberi debent, item quæ vomitiones facileis & aluum lubricam efficiant, qualis est hibisci & maluæ succus, decoctumq; lini seminis aut tragi, aut oryzæ, lac præterea copiosum, aqua mulsa, iura pinguia, boniq; succi.

De argenti spuma. Cap. lxii.

SPuma argenti pota, quam Græci lithargyron dicunt, grauitatem stomachi, ventris, & intestinorum, cum torsionibus validis infert, nonnunquam & intestina pondere vulnerat disrumpitq;, vrinam impedit, corpus eorum qui eam biberunt, intumescit, & coloris plumbei fiunt, & deformitatem acquirunt. Adiuuantur, secundum vomitiones, agrestis hominis semine cum vino, myrrhæ drachmis octo, ab-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ſinthii, hyſſopi aut apii ſemine, aut pipere, aut liguſtri flore cum vino, palumbium fimo arido cum nardo & vino.

De plumbo. Cap. lxiii.

PLumbi ſcobs aut lotura pota, ſimilia inuehit argenti ſpumæ pericula, eademq́ requirit præſidia.

De argento viuo. Cap. lxiiii.

ET argentum viuum potum, eadem quæ ſpuma argẽti infert, atq́ eiſdem remediis qui id aſſumpſerunt, adiuuantur. adhæc prodeſſe ipſis videtur lac copioſe datum. cæterum & hi vomitionibus ſollicitabuntur.

Illud tenendũ vomitionem in oĩbus eẽ optimã præterq̃ in iis, qui taurinum ſanguinem vel lac coagulatum hauſerunt.

De veratro albo, thapſia, elaterio, agarico nigro, ruta ſylueſtri, nigella, & pappis. Cap. lxv.

HAbenda cura eſt & eorum quæ iuuandi gratia exhibentur, ſæpe vero non minora aliis pericula adferunt. cuiuſmodi ſunt ſuperius commemorata, nempe veratrum album, thapſia, elaterium, agaricum nigrum. hæc enim ſtrangulatus excitant, aut magis quam opus eſt, purgant, in quibus ſtrangulationes, vt in fungis & ſimilibus comprehenſum eſt, curabuntur, nimias purgationes, iis quæ excretiones cohibent, ſiſtimus. Iam vero quæ paululum nocere videntur, interim tamen pericula inferunt, negligi non debent, cuius generis eſt ſylueſtris ruta, melanthium, recentes pappi, flores autem ſunt ſpinæ quæ cactos dicitur, in quibus ſolus vomitus adhibitus laborantes ſanitati reſtituit.

De familiaribus ac domeſticis, nempe vino & aqua frigida. Cap. lxvi.

AQua frigida ſubito ac cumulatim pota, vinumq́ meracius cõpioſum, dulce, præſertim a balneo, aut curſu, validisq́ exercitiis ſtrangulatus & dolores concitat. in quibus ſanguinis dimiſſio protinus adhibita & inanitio, imminens periculum diſſoluit.

quia magis concreſcit ſanguis labore corporis feruefactus.

FINIS. V. LIBRI PAVLI AEGINETæ, Ioanne Guinterio Medico interprete.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

PAVLI AEGINETAE

LIBER SEXTVS,

IOANNE GVINTERIO

ANDERNACO MEDICO

INTERPRETE.

*

Procœmium Chirurgicæ. Cap. I.

QVONIAM chirurgica in partes duas diducta est, vt vna sit quæ carnis vitia tractet, altera quæ ossium, tam in rupturis quam in luxationibus comprehendat, ab ea quæ carni seruit in præsentia exordiemur, consueto & hic vsi compendio. Rursus igitur a superioribus auspicātes quomodo caput, præsertimq; eius vertex vratur, exponemus.

Quomodo caput aduratur in lippientibus, ægre spirantibus, & elephanticis. Cap. II.

CVm humor oculis influit superne, cumq; difficilis vrget spiratio quæ humiditatis excrementitiæ copia e capite inferius in thoracem transmissa, & particulas indidem continuo suo cursu offendente contrahitur, caput per medium hoc modo vrunt. Vertex ad cutē prius tondetur cutis adusq; os ferramentis candentibus, nuclei modo rotundis aduritur. quod, vbi crusta deciderit, raditur. Nonnulli vero vbi id ipsum os addusserint, faciunt vt squama inde recedat exigua, quo facile humores illinc perspiratu dissipentur euacuenturq;, seruato diu vlcere, deinde sic ipsum ad cicatricem perducunt. At in elephantiasi curanda, quinq; nōnulli crustas in capite excitant, vnam in priori parte supra sinciput alteram hac inferiorem, paulo superius quam frons habetur, vbi fere pili desinunt, ac aliam in occipitio, quod Græci opisthocranion vocant, reliquas duas iuxta ossa a squamis dicta lepidoide quæ superius aures conglutinant, vnā ex his, parte dextra, alteram sinistra, atq; ita pluribus squammis detractis, & copiam, & crassitiem humorum euaporatu ex alto capitis deriuantes, lumina offendi prohibent. Iā lieni quoq; aliud ferramentū adigunt, vt primo melancholici recrementi opifici per crustā in cute excitatā medeant.

carnes sunt tāq̄ lateres & parietes. ossa aut tāq̄ fundamēta & colūnæ domus corporalis. debet enim eē & domus & corporis tāq̄ simi lis ratio. Vitr. 1. A capite porro orditur tāq̄ a nobiliore mēbro, cuius phleg-

Cum humor capitis cutem inflat, eaq; intumescit & prementi digito cedit hydrocephalon dicitur. Cap. iii.

SI humor natura aqueus capitis cutem subit, vitium proprie hydrocephalon appellatur, accidit autem pueris quamprimum in lucem æduntur, capite ab obstetricibus parum dextre presso, aut ex causa latete, aut ex vasis vnius, plurium ve ruptura & sanguine qui emanat in ociosam inutilemq; mutato substantiam, aut materia ob meatuum raritatem resudante, ac inter cutem & membranam quæ caluariam integit pericranion Græci vocant, erumpente, vel enim inter hanc, & cutem humor consistit, vel inter pericranion & os, vel inter os & cerebri membranas. Cum itaq; cuti & membranæ caluariam integenti, humor interiacet, tumor sequitur, tactu mollis, cōcolor, indolens, turgidus, puluino sublimi, & paucis particulis subiectus, digitis prementibus facile cedit, & rursus assurgit. Quibus pericranion & os intercedit humor, reliqua sane respondent, sed tumor durior multo est & lente cedit, vt qui etiam pluribus corporibus subsit, doloreq; magis vrget. Si inter cerebri membranam & os humor se recepit, tumor quidem erit, sed qui prementi nō cedat, neq; tactu sit mollis, tamen violenter pressus cedat, siquidem os infantium recens adhuc compactum facile cedit, præsertim cum suturis rarefactis humori transitus foras pateat, cognoscitur ex facili inde quod humor cum illum constringere volumus, ex aduerso repressus in altum effugiat. Dolor his acrior obuenit, caput totum in diuersa agitur, frons ipsis foras producta est, oculis cernunt inconniuentibus, & crebrius illachrymant. His igitur ceu desperatæ salutis non est manus adhibenda, & si maxime nonnulli chirurgicorum terebra perforatum os exemerint, vt in capitis fracturis dicetur. At si intra cutem & membranulā quæ sub cute caluariam cingit, humor sit collectus, tumore quidem exiguo substante, vna linea per medium transuersa caput incidēdum, si membranulæ caluariam inuolueti & ossi colluuies interueniat magisq; caput inturgescat, duabus vtemur lineis per medium se mutuo secantibus, si magis adhuc sit turgidum etiam, tribus, ad similitudinē H literæ. Vbi manu humorem exemeris, insertis linamentis commode partem deligabimus, & vsque ad tertium diem œnelæo perfundemus, inde solutam medicamento in linteolum illito persanabimus. Quod si longiore spatio os carnem non recipiat, leuiter ipsum rademus.

mata (vt græce loquar) pluribus morbis materiā suppeditant, qui morbi in corpore nostro igni vel ferro egent. Scite.n. illud dictū aiūt. uel feces vel uras.

hoc ait et Arist. vide histo. aīal.

Quomodo arteriæ diuidantur, arteriotomia dicitur. Cap. iiii.

IN longis oculorum defluxionibus, tum vertiginoso affectu, arte- Primo

rias post aures incidere consueuimus. Radenda igitur posterior capitis pars, & digitis notanda est. Nam arteriæ situs ex loci pulsu facile deprehenditur. deinde ipsam linea scriptorio prius atramento ducta, duos digitos longa, vsque ad os diuidere oportet. Quod si in cõspectum ita non venit, incidendum circiter trium digitorum interuallum, atque tunc manus iniicienda, sic vt arteriæ transuersim dissecentur, quosq; & pulsatilis sanguinis fluor apparuerit, & instrumentum os propius accedat. Vbi sat fluxerit sanguinis membranula, quæ caluariam sub cute ambit, diuisa, ne extensione inflammationem contrahat, rasoq; osse penicillum ex panniculo vulneribus debet insinuari, & medicamento quod linteolis illinitur adhiberi, quod si remaneat etiam hoc os lene, similiter id scalpello rademus.

Quomodo vasa diuidantur, quæ angiologia dicitur, eorumq; adustio sit administranda. Cap. V.

IN hemicranicis, & in iis, quorum oculos aut longus, aut etiã acutus dolor ex calida, acriq; fluxione infestat adeo vt in temporum quoque musculis calor, laxusq; tumor, œdema vocant Græci, excitetur, omnes medici vasorum diuisionem probarunt. Derasis igitur primum in temporibus pilis, digitis vasa notabimus, sic vt fomenta præcesserint, aut etiam ceruix ligata sit, vbi iam vasa oculis sese obiecerint, atramento notabuntur, & cutis ex lateribus, tum sinistræ manus nostræ digitis, tum ministri leuabitur, ipsumq; vas superficiaria linea incidemus, deinde vbi totum penetrauerimus hamulis eleuatum & a membranis vicinis instrumento quo illæ detrahuntur, denudatum, suspendemus vndiquaque liberum, etsi tenue vas fuerit, per hamulum cæcum, elato ei circunductoq; membranam detrahemus, ita vt partem quoq; ipsius apprehendamus. At si magnum est, duplex acu funiculus subiicietur, aut linum crudum, aut aliud quoddam validum, ac quamprimũ vas in rectum scalpello diuisum, sanguinis quantum satis est fuderit, in vtroq; extremo quod denudatum est, lino ligabimus, quod intercedit excisum, aut protinus, aut cum soluetur auferre conuenit. Nonnulli etiam candentibus ferramentis citra sectionem vasa adurunt plagis satis altis. vbi iam ferro negotium absolutum est linamentis carptis siccis vulnere oppleto, splenium quoque superaccommodatum deligabimus. postquam solutum fuerit, medicamenta carni generandæ accommoda, tum arida, tum quæ linteolis conceptis illinuntur, nec non cicatrici inducendæ apta, ad curationẽ absoluendam inducemus, nimirum vbi vincula deligaturæ computruerint exciderintq;.

diætam, deinde pharmacian, postremo ferrũ vel ignẽ sequi dictum est antiquissimorũ. Id quoq; et ad bella gerenda lege duelli accommodatur, si recte cõsideres. Hæc ẽt triplici rationi vitæ ex proportione respondet. vt est in Phædone apud Plat. referente Olymp. intellectuali purgatiuæ, secũdariæ operatrici, corruptrici ac

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Quomodo frons incidatur, hypospathismum vocant. Cap. VI.

INstrumenti species nomen administrationi dedit, vtimur autem hypospathismo, in quibus fluor multus, & calidus in oculos defertur, facies'q; rubescit, & in fronte sensus quidam & discursus veluti vermium, aut formicarum oboritur. Derasis itaq; in fronte pilis iubebimus, vt inferior gena moueatur, cauentes'q; musculorum ad tempora motionem, tres lineas rectas pari spatio distantes in fronte incidemus, latas quidem singulas duos digitos, altas adusq; os, trium digitorum interuallo inuicem discretas. secundum sectionem tenuem, spatham subiicientes a linea quæ in sinisteriore tempore ad mediam tendit incipiemus, totum quod interiacet excoriantes cum membrana quæ caluariam incingit, deinde rursus spatulam a media ad reliquam demittemus. Deinde scalpri quod scolopomachærion dicitur, aciem in primam coniicientes lineam, vt acutum ipsius latus carni quæ ab interna parte cuti cohæret accommodetur, retusum vero, ossi. propellemus ipsum adusq; mediam lineam, omnia a capite ad oculos descendentia vasa præcidentes, non autem vsq; ad cutis superficiem, rursus a media ad postremam ipsum deducemus, similiter vasa amputantes. Vbi mediocriter sanguis effluxerit, extusis grumis, tria linamenta tortilia singulis incisuris inseremus, panniculum'q; implicitum aqua madentem superiniectum deligabimus. Postridie oenelæo non solum vlceribus respersis, sed etiam tẽporum musculis, auribus'q; propter inflammationem, tertio die cum solueris, superfusione diu vtendum, & basilico rosaceo soluto, linamentis insertis curationem quæ restat, absoluemus.

maleficii. Rasuræ Hipp. ν' τοῖς περὶ ἑλκῶν & Gal. i' v. et vi. methodi ante oĩa comendatur, more agricolæ optimi, qui prius purgat, fodit, sanitq; anim, q̃ semẽ inferat atq; concredat. Ne inflamen vlcera primis magna cura ad hibẽda.

Quid agendum in sincipite secando, Periscyphismum appellant Græci. Cap. vii.

IN quibus multa, & in alto vasa fluorem copiosum oculis transmittunt, tribus lineis trãsuersis coronæ modo sinciput secatur, quæ ratio periscyphismus Græce vocatur. Hoc morbo laborantium comites notæ sunt tales. Primum oculi alimentum non sentiunt, exigui, & ad visum impotentes, sunt anguli erosi, palpebræ exulceratæ, & pili ipsorum deflui, lachrymæ tenues admodum & acres cum calore deferuntur. Dolor in alto capitis acutus & vehemens vrget, sternutamentũ continuũ. Itaq; deraso capite, transuersam lineam sine musculorum in temporibus, motus offensa, vt dictum est incidemus, quæ a sinisteriore temporum parte incipiens in alteram desinat, habeat'q; terminos, vbi motus nullus est, paulo superius q̃ frons habet, ducta, sic vt sutura capitis per verticem tendẽs ad aures, Græcis dici-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tur στεφανιαῖα, vitetur. Leonides per mediam frontem lineam dedu
cit. Cæterum oſſe detecto, penicillis, aut linamentis pluribus inuicem
ſeparabimus, extrema diuiſionis deligabimus, & vino oleoqꝫ mi-
xtis vt prius dictum eſt, aſpergemus. A ſolutione cum inflammatio
iam declinauerit, os radetur, quoad caro ſuppullulare incipiat, ratio-
nemqꝫ carnis producendæ accommodabimus medicamentis aridis
in id efficacibus vtentes, quale eſt, quod recipit farinæ triticeæ partes
duas, colophoniæ reſinæ partem vnam. Item quale eſt Cephalicum
appellatum. Item quod ex pumice ad carnem creandam conficitur.
Nam cutis craſſiuſcula cicatrice denſata, & occluſa vaſorum ora per
initia pituitæ impetum in oculos deferri prohibent.

De ſuperioris palpebræ ſutura, aliiſqꝫ modis. Cap. viii.

GRæci appellant, διστιχίασιν, cum naturali pilorum palpebræ or
dini, alij præter naturam pili ſuccreſcunt, quod vitium ex flui-
da affectione cõtrahitur quando humor qui influit, copioſus quidem,
ſed roſionis & acrimoniæ expers fuerit. Nam acrior, aut ſalſus ma-
gis, aut alio quodam modo rodens, ſpatio temporis etiam naturales
palpebræ pilos corrumpit. Interim igitur in hac affectione, ſutura vti
mur, interim in phalangoſi cum cilium introſpectat pilorum acie ſi-
mul cum eo inuerſa, interdum etiam in palpebris relaxatis, quando
naturales pili bulbum compungunt. Aeger itaqꝫ in ſedili collocabi
tur, vel aduerſus, vel a ſiniſtra, ſuperiorqꝫ palpebra inuertetur, ſiquidem
longos habeat pilos, illos ipſos indice & magno ſiniſtræ manus digi
to apprehendemus, ſin admodum breueis, acus filum ducens per me
dium cilium in exteriorem partem tranſmittetur, deinde per filum ſi
niſtra manu ſublata palpebra, dextra, cuſpide ſpecilli poſt filum in ru
gas plicaſqꝫ coacta inuertetur, & ſubtus linea interius quam pili, pun
gentes habeantur per cilium ducetur, a maiori angulo vſqꝫ ad mino
rem pertinens. filo autem poſt interiorem ſectionis lineam ſubiecto,
pollice manus ſiniſtræ exiguum quoddam linamentum implicitum
obijcientes, ſupercilium attollemus, aliaqꝫ parua linamenta implicita
ſummis angulis imponentes famulo poſterius ſtanti iubebimus, vt
palpebras per ea attollat, atqꝫ tunc lineam veru modo rectam, obe-
liæam Græci vocãt, primum ſcalpello ſuturis aptato incidemus pau
lo ſuperius quam naturales pili exiſtant, ab angulo ad angulum ten
dentem, altam vt ſola poſſit cutis diuidi, poſt eam, lunatam adhibebi
mus, incipientes quidem vnde & veru ſimilis linea inceperit, in tan
tam vero ſublimitatem tendentes, vt totam cutem quæ ſuperflua eſt
circumſcribamus, deſinenteſqꝫ ſimiliter vbi & illa iam commemora
ta linea. Poſtea cum cutis duabus lineis circumſcripta myrti ſimilitu
dinem repræſentet, angulo qui ad dextram noſtram ſpectet hamulo

mortales pluribus ante ſecutis abſqꝫ ope vlla medicorũ vixiſſe, poſtea hanc aduenisse, et ſibi ferro & ſucco herbarũ medicatos incognita adhuc phyſica medicina ex Ho-

transfixo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

transfixo totam hanc cuticulam excoriabamus. deinde vibicibus spongia ter quaterue ablutis, oras vulneris contrahemus, a media au spicantes, acum vero per ipsam interiorem sectionem transmittetes, porro filum ex lana esto. Cæterum quod eius superfluum est amputabimus, non prope suturas, sed vt circiter trium digitorum longitudo otiosa pendeat, eamq; per frontem exporrectam, cum emplastro quodam conglutinante applicabimus, palpebræ autem pilos a suturis, cuspide acus liberabimus. Hic igitur agendi modus & comunis & securus est. Nonnulli axcoriationem fugiunt, eoq; post ductam subtus lineam, volsella palpebris continendis accommoda, hoc est, ad palpebræ ambitum apprehendendum figurata, id quod superest cutis, eleuatum, scalpro amputant, ac suturas, vt comprehensum est, adiiciunt. At si in parte aliqua solũ palpebræ ex pilis oriatur puctura, illi etiam sollimanum adhibere couenit, deinde linamenta implicita posca madida imponemus, deligabimus imbuentes ipsam partem posca aquosa vsq; ad tertium diem, quo ligaturam soluemus, ac superflua fili parte abscissa oblinemus palpebras, vel croco, vel glaucio, vel aliquo collyrio, quod inflammationem arceat, vt, croceno diarhodon. At si inflammationem suturæ patiantur, etiam emplastrum aliquod lene ipsis superaccommodabimus, & veluti lacte infuso oculum leniemus, laxiores autem redditas suturas amputando abstrahemus. Notus mihi quidam est qui palpebra, vt dictum est, excoriata, suturis non vteretur, sed medicamento cicatricẽ inducente curationem absolueret. Nam vulnere ad cicatricem veniente, palpebrã ex parte attollens pilos extra inclinare coegit. Quemadmodum igitur alius quispiã ne excoriens quidem palpebram neq; externis duabus vtens diuisionibus, sed interiore solũ adhibita, palpebræ rugas digitis vel hamo attollebat, item duabus arundinulis aut lamellis quibusdam palpebræ longitudinem æquãtibus, latitudinem angusti scalpelli, quod venis secandis adhibetur superfluã totam cutem mediam prehensam constringebat, vtriusq; ipsius terminos deuinciens. Atq; hac ratione, tota posterior cutis alimentum non sentiens, eoq; emoriens, intra decimum aur plurimum quintumdecimum diem cũ arundininulis aut lamellis excidebat, ita vt nulla fere cicatrix appareret.

mero af firmari pot cui ego assentior il liacis tẽ poribus nulla hu iusce phy ficæ vsu extitisse. Adducor autẽ ex eo, qđ Homerus de hac chirurgica tantu meminit, reliquã nõ attingit adhuc ignotã. Lacedæmonios quoq; et Persas secula mul ta absq; medicia physica agitasse compe rio apud historicos. Romani quoq; ali quando comuni

Quomodo palbebræ medicamento vrantur.

Cap. ix.

VStionem palpebrarum ex vrente medicamento factam, omnes, vt vno verbo dicam, veteres damnauerunt, tum propter medicamenti acrimoniam oculis insidiãtem, tum quod ex immodica vstione affectus nascitur, quem Græci lagophtalmũ appellant, in quo hiãtibus palpebris qualicũq; de causa lumen offendutur. Quoniam ve-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cõsensu ex vrbe medicos expulerunt. Ita hæc chirurgica physicã vetustate multo antecedit. Illud sciẽdum doctissimos græciæ physicos vere physicen exercuisse, quippe qui nullũ vsum ex magicis cãtionibus in medicinæ pcepta cõtulerunt, vt qui vere naturam simplici ratione prosequerentur. Plin. tamen et M. Cato. vt alibi re-

ro multi a pilis semper punctionem experiuntes, ne vocabulum quidem suturæ frequẽter audire sustinentes, detinent plerunq; nos etiam inuitos, tanquam aliis destituti præsidiis vstionem per medicamentũ adhibemus Compositio vero medicamenti hæc recipit, calcis viuæ partes duas, saponis gallici vel communis totidem. Quidem etiam aphronitri partes quatuor læuigatas lixiuio, aut saponario, aut alio, e ficu, aut quercu, aut vrina pueri impubis excipientes mucrone scalpelli palpebræ iniiciemus, tantum in myrtacei folii figuram, adurentes, quantum etiam in descriptione comprehenderimus. vbi iam primo medicamenti impositu cutis fuerit adusta, eo spongia ablato rursus aliud iniiciemus, tam diu id cuti inhærere sinentes quousq; nigrescat. Sin id non assecuti fuerimus, etiam tertio inducetur. Postquam vero cutis nigruerit, & reliquum iam crusta oborta medicamentum ablueris, & balneis & superfusionibus, quousq; crusta deciderit, vtemur. Inde rasilibus linamẽtis et penicillis teneris, cicatricẽ moliemur.

Si oculus cute non obtegatur, lagophthalmum ducitur. Cap. x.

LAgophthalmon vocant cum superior palpebra sursum retracta est. Accidit autem hoc vicii, aut naturaliter, aut ex cicatrice vulneris, eiusq; vel suæ spontefacti, vel ex sutura, vel vstione, vt nuper dicebamus, parum dextre administrata, in qua etiam solum mediocris emendatio fieri potest si palpebra crassitiem amplam habeat. conuenit enim ipsa cicatrice diuisa, & oris per linamentum diductis, etiam deligatura prorsus vsq; ab absolutam curationem vti, ita vt non nimium sicca, sed relaxantia magis vnguina adhibeantur, quale est fœnugræci succus superfusus & basilicum tetrapharmacum quod linteolis illinatur resolutum.

De inferioris palpebræ sutura & vstione per medicamenta. Cap. xi.

QVot pilorum affectibus superior palpebra opportuna est, tot etiam inferior. Etenim vltra naturæ suæ modum excrescens, inuertitur, & phalangosim, et distichiam sustinet. Eodem igitur modo quo in superioris palpebræ sutura, vtendũ est, ordine inuerso, primum lunata incidi linea debet, ne sanguinis fluor opus impediat, deinde recta. Subtus vitãda est sectio, quoniam palpebra inferior pondere suo genuino prompte inuertitur. Cæterum reliqua curatio in superioris palpebræ sutura tractata, hic quoq; conueniet, præter quam quod filorum excessus fronti non sint agglutinandi. At si in hac etiam affectione manum extimescens, vstionem potius e medicamento deligas, hanc quoq; iam traditam habes.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De ectropio. Cap. xii.

QVemadmodum superiori palpebræ vitiũ vocatũ lagophthalmon, ita inferiori ectropion oboritur, verũ id intercedit discriminis, quod hoc non e natura prouenit, sed nonnunquam ex relaxatione, quam medicamenta in id efficacia, inflammatione præcedente concitarint, nonnunquam ex sutura, aut inartificiosa vstione palpebra inuertitur. Acu igitur duo lina trahente caranculam transsuemus a sinisteriore angulo ad dextrum deducta. Deinde lino vtrisq; ipsius extremis admoto, carunculam per acum attollemus, atq; ita ipsam scalpello excindemus, auferentes simul cum ea & acum. Atq; si figuram palpebra receperit, & æqualiter sit conuersa, satis manu profectũ est. Sin autem postea quam caro fuerit ablata, adhuc inuertatur, auersum scalpellum quam partem Græci cyathiscum nominant iuxta cuspidem, palpebræ sectæ subiiciemus. ac in externa illius parte duas incisas lineas, a duobus factæ sectionis angulis, auspicantes, in acutiem quandam ducemus, easq; in vnum cogentes, particulam Græcorum literæ Δ similem amputabimus, vt eius acuta pars infra spectet, oculum, latitudo supra cilium appellatum respiciat. Secundum hoc diductas oras acu ex lana filum ducente committemus, duabus suturis contenti. Quod si vero suturæ, aut vstioni fertur acceptum ectropion, etiam sub inferioribus palpebræ pilis per ipsam primam cicatricem lineam simplicem insidemus, labrisq; diductis linamenta inferemus, ac aliis præsidiis, quæ in lagophthalmis comprehensa sunt, vtemur, præterquam fomentis, vsq; dum sutura fuerit conglutinata.

De anabrochismo & vstione ferramento adhibenda. Cap. xiii.

IN quibus haud multi palpebræ pili habentur, qui oculum irritent, sed circiter vnus, aut duo, aut plurimum tres, inuicem propinqui, anabrochismum græce dictum, probamus, isq; fit hunc in modum. Per acus tenuissimæ articulam capillus muliebris, aut simplicissimũ byssinum linum transmittitur, duobus simul extremis commissis, vt quod inseritur duplicem habeat ansulam, alterũq; huiusmodi filũ, aut capillus ansulæ iniiciatur, traductaq; acu per ciliũ vbi pili enati apparent, pilũ, pilosve ansulæ impositos, auriscalpio detrahemus. Et siquidẽ palpebræ pilus prehensus est, ansulã attrahimus. Sin vero vnus aut plures exciderint, per iniectum principiũ rursus ansulã deorsum trahemus, iterũq; pilo, seu pilis in eam positis, attrahemus. At si vnus duntaxat pilus gracilis oculum pungat, etiam alterum ex naturalibus palpebræ pilis simul euellemus, inunctũ prius gũmi, aut alio quodam glutinante, deligabimusq; donec pilus coalescat. Nonnulli autem vstionem præponũt anabrochismo, palpebram inuertũt, extra-

tuli, & magorũ volumina illam admittere videtur. Sed de hoc nos alias per otium. Aristot. habere ipsam uidetur inter admirabilia in fine libelli, qui est de mirab. aud. Ex ipsius tum scriptis omnibus in vniuersum colligo ipsam e cursu rerum naturaliũ explosam eiectamq;, quippe cui nihil credere visus est.

ctoq; vulsella pilo pungente siue vno, siue duobus, vel etiam tribus, candens aut specillum, quod vtrobiq; extremo in cuspidem abeat, aut auriscalpium, aut eiusmodi aliquod tenue instrumentum loco adigunt, vnde pilus, pilive sint euulsi. Sic enim cute densata, nullus pilus enascitur.

De hydatide. Cap. xiiii.

HYdatis pinguis quædam est substantia, palpebræ cuti præter naturam substrata. In aliquibus autem, & præsertim pueris ceu natura humidioribus augescens, malorum superuenientium causa redditur, dum oculum pondere suo grauat, eoq; fluxionem excitat. palpebræ igitur ipsis subter supercilia aquam inter cutem repræsentant, nec vt par est sursum possunt attolli. Si vero digitis ipsas deprimamus, inde digitos separemus, quod medium intercedit, inflatur. Horis autem antelucanis potissimum defluxione tentantur, neq; contra solis splendores cernere sustinent, sed tamen illachrymant, continuisq; lippitudinibus infestantur. figurato igitur commode ægroto, digitis duobus, indice & medio paulum distantibus palpebram constringemus, collectionem quandam hydatidis ad medium digitis interpositum molientes. Ministro autem posterius stanti caputq; ægrotantis firmiter continenti iubebimus per mediũ supercilii palpebram modice attollat. Nos sumpto in manus scalpello, ipsam per medium linea transuersa diuidemus, non maiore quam in sanguinis per venas detractione fieri solet, alta vero vt totam cutem diuidat, vel etiam hydatidem ipsam attingat, sed cura omnino debet adhiberi. pleriq; siquidem altius demisso scalpello, vel membranam quæ a cornus similitudine Ceratoides dicitur, violarunt, vel certe palpebræ musculos conuulnerarunt. Atq; si quidem protinus hydatis in conspectum venerit, ipsam extrahemus, sin minus, iterum diuisionem leuiter moliemur. Vnde si apparuerit digitis cũ linteolo molli apprehensam huc, illuc, nonnunquam etiam circumactam mouendo extrahemus, vbi ablata fuerit implicitum panniculum posca madentem impositumq; deligabimus. Sunt autem qui & læuigatum salem specilli capitulo diuisionibus inserant, vt si ex hydatide quippiam fuerit relictũ, ipsam consumat, postquam solueris si desit inflammatio collyriis quæ illini possint, aut lycio, aut glaucio, aut croco curationem expediemus. Sin inflammatio vrgeat, cataplasmatis ad ea inscriptis, aliisq; præsidiis medebimur.

De palpebris commissis. Cap. xv.

SVperior palpebra interim cũ inferiori cilio coalescit, interim cũ membrana adnata, interim etiã cũ ea quæ ob cornus similitudinẽ græce ceratoides appellatˀ, ac morbus oculũ tractatu difficilẽ efficit.

Si qua tamẽ omnino est, difficiles causas habet, quo modo huic sympathiæ rerũ cãtionibusq; natura parere videatur vt Hom. et Theocritus in pharm. & plærique docti testantur. & M. Cato. qui magica medicamẽta, si prosunt, censet esse admittenda. Author tamen medicis sum, vt physice tantũ & docte

Conuenit igitur vel auriscalpio, lato palpebræ spatio subiecto, vel ea per hamulum eleuata coalitum scalpello ad pterygia excidenda idoneo dissoluere, cura adhibita ne cornea membrana vulneretur, atq; inde procidentiæ occasio fiat. Vbi incideris, succo in oculum infuso linamẽtis palpebras diducemus, ne rursus commissura fiat, lanaq; ouo madente imposita post tertium diem extenuantibus & quæ cicatricem inducunt collyriis vtemur.

De chalaziis. Cap. xvi.

CHalazium otiosi humoris in palpebra concretio est, quæ si ab exteriore parte palpebræ coaceruetur, scalpello extrinsecus trãsuersa linea incidi debet, deinde auriscalpio, vel aliquo huiusmodi instrumento Chalazion auferemus. Quod si magna est diuisio, aut dehiscit, suturis oras committemus, ac emplastro vtemur. Si exigua est, omissis suturis, curationem absoluemus. Si ab interiori parte fuerit, ut per cartilaginem ipsa pelluceat, inuersa palpebra & transuersim intus diuisa, chalazion tolletur, quo facto, muriã vulneri infundemus.

De verrucis & encanthide. Cap. xvii.

PAlpebrarum verrucis, & in maiore angulo encanthidibus appellatis vulsella prehensis, scalpelloq; amputatis chalcitidem læuigatam imponemus.

De vngue oculorum, quod pterygion a Græcis vocatur. Cap. xviii.

PTerygion neruosa membrana est, quæ ab oculi angulo maiore plurimum initium capiens, per minorem ad interiora progreditur, officitq; oculo, quod motum ipsius bulbi contractione impediat, & quod progrediens, totam pupillam contegat. Cum igitur facilius curationem recipiant, quæ tenuia sunt, & albicant, hunc in modum admouenda manus est. Diductis palpebris, vnguem hamulo modice inflexo exceptum attollimus. Acum vero, pilum equinum, aut linũ validum ducentem, ac paululum inflexam per summa ad vnguis dimidium traiicimus. Et lino quidem vnguem deligatum sublimem eleuamus, pilo autem partem pupillæ proximam desecantes, vsq; ad extremum excoriamus. Reliquam partem maiori angulo uicinam scalpello suturis dicato ex basi abscindimus, ita vt anguli carunculam relinquamus, ne ea ablata, humor postea semper descendat, rhyada Græci vocant. Aliqui lino vnguem eleuatum vt diximus, scalpello in id accommodato, totum illum excoriant, cauentes ne a cornu dictã Ceratoidem tunicam attingant. Post manus administrationem momento salis in leuorem detriti loco iniecto, lanam ouo imbutam illigabimus. Ab huius solutione, muriam ipsis liberaliter instillabimus. Si inflammatio subsecuta fuerit, ad eam inscriptis auxiliis succurremus.

ægrotis medeantur, magica prius dimitẽat. Aegrotisve ro cõsulo, pharmacopolas & circũforaneos oẽs ne intromittant. sed odio ipsos pene detestabili prosequãtur. Præterea neq; astrologos neq; hariolos de exitu morbi potius cõsulant quã doctos medicos. Ala potius verteret quod piã, quam diceret ὀνόχιον & non πτερύγιον.

De staphylomate. Cap. xix.

STaphyloma est tunicæ Ceratoidis, vna cum rhagoidi, debilitatæ, aut vitio defluxionis, aut exulcerationis, eleuatio. Admouemus autem huic vitio manum, non vt visum abolitum restituamus (nam id fieri nequit) verum vt moderatum ægrotanti decorem conciliemus. Itaq; acu ab inferiore parte sursum per basim staphylomatis traiecta, deinde alteram acum duplex linum ducentem ab angulo qui ad manum spectat ad alterum per basim staphylomatis transmittere oportet, manenteq; prima acu, duplici lino amputato, staphylomatis aliam partem sursum, aliam deorsum filis deuincire, atque tunc acu detracta lanam oui liquore imbutam imponere. Post solutionē blandis infusionibus oculum lenire, donec fila simul cum staphylomate decidant.

De oculis purulentis, qui hypopyi dicuntur. Cap. xx.

oculus ante oīa maiorē diligētiā requirit, quia vt Sol luce sua com plet atq; collu strat vni uersum, ita ocu lus pu rus ac lu cidus cla rificat to tum cor pus ani mantis.

DE oculis purulentis Gale. verba apponere abunde est, quæ in eū modum habent. Nostra ætate medicus quidam ocularius cognomento Iustus, etiam concussione capitis plerosq; hypopyos persanauit. collocans enim eos in sella rectos, ac capita ipsorum vtrinque a lateribus comprehendens, mox quatiebat adeo vt pus ipsis descendere palam videremus. mansit autem deorsum propter grauitatem substantiæ, tametsi hypochymata nequaquam manerent nisi quis admodum diligenter ea infarxisset. Ac progressus iterum idem Galenus (inquit) frequenter autem multum simul puris vacuauimus tunica ea diuisa quæ cornus speciem refert, paulo supra locum quo vniuersæ inter se tunicæ committuntur. nominant autem locum Græci nunc irim, nunc Stephanem hoc est coronam. Hoc quidem Galenus in cōmentario de morbis curandis prodidit. Cæterum post puris euacuationem, vlcus ex mulsa aut fœnugræci succo, melle addito infusionibus repurgantes, deinceps reliquam purgationem accommodabimus.

De suffusis. Cap. xxi.

SVffusio, ociosi humoris in cornea mēbrana iuxta pupillam cōcretio est, quæ visum impedit, aut certe ne clare oculus cernat, efficit. Accidit potissimum ex perfrictione ac imbecillitate spiritus visorii, eoq; senes magis & longo morbo confectos inuadit. fit etiam ex vomitu violentius concitato & ex ictu, aliisque pluribus de causis. Verum de iis suffusionibus quæ nondum radices egerunt, nullam manus administrationem requirentibus, tertio libro comprehensum est. In hoc autem eas quæ iam confirmatæ sunt & ex toto concreuerunt, notis suis describemus. Omnes igitur suffusione laborantes lucem vident aut multam aut paucam, eoque discrimine suffu-

suffusiones ab hebetudine & glaucomate separamus, tum eo quod hebetudinem & glaucoma experti lucem omnino nullam cernunt. Rursus igitur Galenus docebit te suffusionum & concretionem & differentiam, item quomodo his manu mederi coueniet. Oculus suffusione tentatus concluditur, & palpebra magno digito ad oculũ premitur, eiq; adducitur, simulq; hac illac exprimitur, deinde oculo aperto & mente ei adhibita suffusionem conspicimus. In iis enim quibus humor nondum coaluit, fusio quædam ex digiti impressione oboritur. ac primum latior apparet, rursus in suam & figuram & magnitudinem recurrit. At in confirmatis suffusionibus nulla immutatio nec latitudinis nec figuræ ex impressura obuenit. Quoniam vero commune hoc est indicium & eorum in quibus modice, & illorum in quibus supra modum humor concreuit, colore ipsos discernemus. Nam si ferri aut marinæ aquæ aut plumbi colorem suffusio habeat, moderate coaluit, & ad eductionem idonea redditur, si vero gypso et grandini similis color suffusionis est, supra quam par est concreuit. Sed quia hæc a Galeno didicimus, collocato ægrotante aduerso lumine citra solem, oculum sanum accurate deligabimus, & diductis alterius palpebris recedemus ab iride appellata ad minorem angulum, quantum specilli cuspis spatii continet, atq; tum punctorii stili mucrone locum designabis quem puncturus es, in sinistro quidẽ oculo dextra manu functionem obiens, in dextro autem sinistra. Atque inuersa punctorii specilli acie quæ ad extremum rotunda est, valenter impingimus, & partem designatam vsq; ad vacuum intus sinum penetramus, idq; tam alte fiet, quam pupilla ab iride nuncupata distat. Ex superiori igitur parte vertici suffusionis stilum punctorium adigentes, (videtur autem conspicue ferrum, quod tunica cornea pelluceat) humoris colluuiem per ipsam in subiecta loca deriuabimus. Et si protinus educta fuerit, sistemus quiescentes paululum. sin autem recurrerit, rursus ipsam deducemus. Euacuata suffusione, stilum tollemus, leniter circumuertendo. Post hoc oculo aqua eloto pauxillum salis cappadocici instillabimus, lanamq; oui luteo cum rosaceo madescentem impositam deligabimus, ita vt sanum quoq; oculum comprehendamus, ne vna commoueatur. Cæterum collocantes ægrum in domuncula subterranea iubebimus prorsus ipsum conquiescere, tenui vti victu, adusq; septimum diem illigatum, nisi quid prohibeat. Post hunc solutis ligaminibus visum experiemur, ostendentes ei res quasdam visibiles, quod dum manu curamus, aut postea, fieri dissuademus, quod ex continuo nimium intuitu prompte rursus suffusio repleatur. Si inflammatio vrgeat, etiam ante septimum deligatura soluta, aduersus hanc pugnabimus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De ægilope. Cap. xxii.

AEgilops, tumor eſt abſceſſorius inter maiorem angulum & nares prouenieus. Vix curationem admittit, tum partium tenuitatis cauſa, tum periculi, ne oculus cõſortii lege indoleſcat. Si igitur per ſumma ruptus fuerit abſceſſus, totum id quod eminet vſq; ad os excidendum. Et ſi ad malas ſubluuies deciderit, totam ipſam explicabimus. os autem cariem nondum ſentiens, rademus. Quod ſi iam carie vexatum eſt ferro candenti acuto ac in cuſpidem abeunte, aduremus, ſpongia frigida madente, oculo impoſita. Sunt qui poſt carunculæ exciſionem terebra vſi, humorem, aut pus in nares deriuarint. Nos autẽ ſatis habuimus eouſq; ſolum ferramẽtis ad ægilopem accommodatis adurere, vt ſquama abſcederet. Ab vſtione lenticula melle adiecto quod phacomeli vocant, vel malicorio cum melle reliquiſq; ſiccantibus præſidiis vtemur. At ſi ægilops ſerpat ad angulum, ſummaq; inuadat, nequaquam tunc ſcalpello, quo aut pterygia, aut venas ſecamus, media anguli parte ad abſceſſum reſoluta carnes ex alto educemus, item mediocriter deſiccabimus. Vitri autem puluis tenuiſſimus ipſis inſparſus, mirabiliter deſiccat. Ad hæc aloe ſimiliter cum fuligine thuris. Reliquam uero Aegilopum medicinam, tertio libro ſumus executi.

Si meatus auditorii non perforati ſint. Cap. xxiii.

quibuſdam poros meatuſq; nõ ſolũ aurium ſed vuluæ fœminarũ oris. & ſedis oſtiolũ tã in fœminis q̃ in maſculis nonnunq̃ coaleſcere ac ſæpius membra quæ

HIc affectus a prima natali die cõtrahitur, mẽbrana quadam auditorium meatum obſtruente, nunc per ſumma, nũc in alto. poſtea accidit præcedente in audiendi meatu exulceratione. ſiquidem caro ſupernaſcens ipſum occludit. Itaq; ſi membrana auditum impediens alte inhæreſcit, difficilis erit adminiſtratio. Tentandum tamen eſt, tenui quodam inſtrumento ipſam incidere. ſi in ſummo fuerit, ſcalpro quod Græci ſcolopomachærion appellãt, hanc diuiſam, vbi vſus exigat, etiam auferemus. At ſi caro ſupercreuerit, hanc pterygiis apto ſcalpello aut ſpecillo polypis idoneo tollemus, deinde tortile linamẽtum ex viliore panniculo, ſpatioſo meatus ſinui aptatum aqua imbuemus, inuolutumq; chalcitide læuigata, aut huiuſmodi quodam arido in meatum demittemus, ne rurſus caro enaſcatur. Si inflammatio male habeat, protinus id auferemus, Si fundat ſanguinem meatus, ſpongiam aqua frigida imbutam imponemus. aliiſq; conuenientibus vtemur remediis.

Ad ea quæ in meatum auditorium inciderunt extrahenda. Cap. xxiiii.

SOlet etiam in aurem incidere, non modo calculus, ſed etiam vitrũ, faba, & ſiliquarum grana. vitrum itaq;, & calculus ſuam ſeruant magnitudinem, fabæ autem, & ſiliquarum grana, aliaq; id genus, na-

turali corporis madore inflata, maximos cruciatus mouent. Conuenit igitur vel auriculario specillo, vel hamulo, vel vulsella hæc extrahere. Aut violenta capitis concussione, aure super circulum quẽdam imposita. Iam vero calamo hæc subinde extraximus, exurgentes etiã aquam auribus illapsam similiter, cera calami ambitum, qui auri inijcitur, obstruentes ne spiritui vsquam sit exitus. Calculos, & eius generis corpuscula, eduximus specillo lana inuoluto & in resinam terebinthinam, aut aliud quoddam glutinans demisso, eoq; in meatum auditorium coniecto leniter. Sin ista nihil proficiunt, medicamento quod sternutamentum prouocet, naribus indito, os & nares obturato. Si ne horum quidem nulli cesserit prius quam inflammatio, conuulsio, & omnino periculum fuerit subsecutum, manu, & ferramentis ipsa auferemus, figurabitur itaq; ægrotus, vt auris auersa sit ad basim ipsius post appellatam fibram, & lunata vtemur diuisione exigua, auersaq; specilli parte corpusculũ quod insidet, eximemus. Hoc ablato vulnus suturis committemus, & medicaminibus ad cruẽta inscriptis vtemur.

dã inuer sa oriri adeo vt opẽ me dicorũ expectent, in iiij. de gener. aĩal scriptum reliquit Aristot. idemq; i vii. de hi sto. aĩal. testatur.

De polypo. Cap. xxv.

POlypus tumor est præter naturam in naribus oboriens, ex marini polypodis similitudine nomen sortitus, tum quod illius carnẽ repræsentet, tum quod suo complexu quemadmodum ille, captantes vlciscitur, nares ipsorum comprehendens, ita & vitium hoc laborantium nares obstruit, id efficiens vt & difficulter respirent, & sermonẽ ægre exprimant. Duri igitur polypi, tactui renitentes, liuidi, & maligni, ceu cancri naturam induentes, attingi non debent. Molliores autem, laxos, stupidos, neq; maleficos scalpello curare tentabimus. Figurato homine in sedili aduersus solis radios, & narium meatu sinistra manu explicato dilatatoq;, spatulã ad id facta in myrtacei folij modum acuta orbiculatim polypum, aut carunculam dextra præcidemus. illic acie ferramenti imposita, vbi naribus coaluit, secũdum hæc instrumento in oppositum conuerso, manubriolo ipsius, succisam carunculam foras eximemus. Et si quidem purum naris meatum viderimus effectum, ad curationem descendemus. Sin reliquæ aliquæ polypi superfuerint, alterius cultelli rasorij acie relictum corpus cum tensione, agitatione, & rasura valenti auferemus. Malignos & peruicaces polypos candentibus ferramentis adurere consilium est. inde remediis vstioni dicatis vti. Postquam ferro satis effectum, spongia detergemus, ac poscam, aut vinum in nares fundemus. Et si humor per palatum in fauces euaserit, bene se habent munia scalpello obita, sin minus permeet, nota est carunculam polypi ossibus a colãdo ethmoidibus dictis insidere, aut supremis narium partibus, quam instrumen

nomina morborũ tum a plantis, tum ab aĩalibus tũ ab instrumentis, tũ ab hoĩbus ducunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ta non comprehenderint. Linum igitur mediocriter crassum funiculi instar, ceu duorum trium ve digitorum longitudinis in nodos constrictum, per specilli duplici cuspide præditi foramen transmittemus, alterumque extremum specillo per nares sursum ad meatus colatorios inseretur, idem per palatum, & os eiicientes vtraque manu extrahemus, tanquam caruncula snodis desecantes. Deinde funiculari linamento meatum diductum habentes post triduum pastillo musæ, & consimilibus, reliquias absumemus simul & locum exiccabimus. Postea vero pastillis cicatricem ducentibus vtemur, plumbeos canaliculos naribus, si opus sit, per totam curationem accommodantes.

Curta in auribus, & labris quomodo sarciri possint, Græci vocant colobomata. Cap. xxvi.

CVrta igitur in auribus aut labris, colobomata Græci vocant, hac ratione curantur. Primum cutis ab inferiori parte soluitur, mox oræ vulnerum contrahuntur, ac id quod in callum coaluit, aufertur. Dein suturæ illis iniici debent, & conglutinantia.

De epulidibus, & parulidibus. Cap. xxvii.

EPulis carnis tuberculum est iuxta dentium aliquem in gingiuis oriens. Parulis exiguus abscessus est, gingiuas infestans. Epulidem itaque vulsella, aut hamulo eleuatam præcidemus. Parulidi in orbem exectæ linamenta inserimus. Vidi autem subinde scalpello, quo venas secamus, ipsam duntaxat punctam, & pure vacuato consanuisse. post ferrum, vino collui præcipimus. In sequenti die mulsa, tertio Antheron, puluerem vulneri inducimus vsque dum curatio finiatur. At putredo gingiuis oborta si congruis medicamentis non curetur, candenti ferro ipsam aduremus.

Quomodo dentes eximantur. Cap. xxviii.

DEns qui eximetur vsque ad receptaculum suum circumradi debet, inde forfice paulatim concussus, extrahitur. At si exesus est, id foramen tenui linamento primum replendum est, ne constrictus sub forfice confringatur. Eo exempto, sale tenuissimo insparso relictas caruncular consumemus. Postea vino, aut posca os colluetur dum consanescat. Quoniam vero superflui nonnulli dentes enascuntur, eos qui receptaculo adnati coaluerunt, scalpris excindemus, qui nõ coaluerunt, forfice tollemus. Sin autem dens aliquis excreuerit, aut etiam confractus fuerit, nonnunquam limula, id quod excedit, superfluũque in eo est, deteremus, adiectasque ipsis, vt verisimile est, squamas auerso scalpello, aut rasorio, aut lima perpurgabimus.

De ligatione linguæ quod ancylion dicitur. Cap. xxix.

LIgatio linguæ quæ ancyloglosson Græcis appellatur, alias naturaliter accidit, membranis durioribus magisque a prima origine

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

minutis linguam continentibus, alias ex acquisito ob cicatricē quāpiam duriorem sub ipsa ex vlcere contractam. Qui igitur ex natura hoc vitii habent, eo quod tarde sermonem explicare incipiunt & vinculum sub lingua iusto magis appareat, exulceratione non praecedente, cognoscuntur. Qui vero ex acquisito, cicatricem manifesto conspicuam habent. Collocari igitur debet aegrotus in sedili ea figura vt linguam ad palatum suspendeat. & nerueum illud vinculum transuersa plaga incidetur. Quod si ex cicatrice aliqua ligatio proue nerit, ea hamulo transfixa callum sursum extrahemus, ac laterali facta diuisione ligationem soluimus, cura adhibita ne particulas alte latentes incidamus. Nam sanguinis profusio quae sisti nequeat, frequenter inde secuta est. Post haec aqua frigida aut posca uulnus debet elui, deinde medicina vtendum quae relaxet & carnem inducat.

De tonsillis. Cap. xxx.

QVemadmodum glandulae scirrho induratae, strumae appellantur, ita etiam tonsillae inflammationem expertae, & supra naturalem modum auctae, & veluti desiccatae, deuorationi spirationiq; negotium exhibentes, e regione vtrinq; sibi inuicem oppositae, eodem partis vocabulo, tonsillae, Graece antiades vocantur. Quibus cum adest inflammatio, scalpellum admouere cautio est. vbi illa modice conquierit, manum admoliemur, praesertim albis, contractis, angusta basi firmatis. Nam humiditate flaccescentes, rubicundae, amplam basim habentes, facillime sanguinem profundunt. Collocato igitur homine aduersus Solis lumen, iubebimus, vt ore hiet, ministro caput cōtinente, alteroq; linguam spatha ad id facta quam Graeci glossocatochon appellant, inferiori maxillae apprimente, nos hamulo per tonsillam traiecto, etiam quantum licet ipsam attrahemus, ita vt non mēbranas simul euellamus. Deinde totam ipsam ex basi amputabimus scalpro ligationi dicato, ἀγκυλότομον nuncupant. Sunt enim duo eiusmodi instrumenta, aduersos acie inflexus habentia. Postquam vna fuerit succisa, ad alteram eodem modo vice conuersa veniundum est. Functione scalpello obita, aeger ex aqua frigida, aut posca gargarizabit. At si profluuium sanguinis eueniat, etiam rubi & rosarum, myrtiq; diluto egelido vtetur. Si vero copia sanguinis prorumpat, plantaginis & symphyti succo, item ex electro, pastillo & lemnia sphragide posca soluta os collui debet. Cessante autem profluuio, proximo die, rosarum flore, croco & amylo cum lacte perungentur ex aqua, vel oui liquore candido, vel hydrorosato. Si sordes vlceribus increuerint, etiam ex melle & collutiones, & illitus commode adhibentur.

De vua. Cap. xxxi.

GVrgulio tanquam aliquod vocis plectrum subinde destillatio nem a capite recipit, idemq; præter naturam auctus, si oblongior, tenuisq; fuerit, Columella nũcupatur, si vero crassior ab ima parte & rotunda, Vua dicitur. vtrunq; autem nomen a similitudine factum est. Si igitur vniuersalibus, nempe & per sanguinis dimissionem, & medicamento adhibitis vacuationibus non abigatur, neque etiam remediis loco admotis, quæ astringant, repellantq;, vel etiam discutere possint, cesserit, ad scalpellum veniemus, ne continuo irritatu, tussis, vigiliæ, interim etiam strangulatus subsequatur. Quæ igitur contractæ sunt, rotundæ, non oblongæ, cruentæ, vel subnigræ, non attingi scalpello debent. Tenues autem, oblongæ, per summa graciles muris caudæ modo, remissæ, sanguinolentæ non admodum, sed albicantes, eæ curandæ sunt. hæ siquidem protinus inflammatione liberantur. Id autem ex vua præciditur, quod præter naturæ modum eminet. Etenim si ad finem illa præcidatur, extremam omnes thoracis regiones noxam percipiunt, & vox intermoritur. Itaque figuratur ægrotus in sedili contra Solis lumen, iubeturq; magnum hiare. deinde vulsella, aut forfice quod superuacuum est prehensum, inferioriq; parti adductum scalpello vuis aut suturis accõmodato, præcidimus, inde quæ in vasorum sectione comprehensa sunt, agemus. Sæpe vero, aut propter laborantis timorem, sanguinis profluuii metum, medicamentive siccitatem ferrum vitantes, adurente potius medicamento hanc absumimus. Conuenit igitur medicamento adurente quod in palpebrarum vstione dictum est, aut eius generis alio, vuæ vstæ sinus implere, ac homini magnum hiare iusso lingua per famulum forfice constricta, instrumento adaperto tantam vuæ partem comprehendemus, quantam etiam sumus amputaturi. Cæterum spissitudinem medicamentum habebit neq; liquidam, ne diffluens ab vua deerret, subiectas autem partes adurat, ob quod ægro interdicimus, ne per totum vstionis tempus deglutiat, neq; omnino duram, quo facilius vuæ incidat, & si ex vno ipsius iniectu summa vuæ pars nigruerit, abunde est sin minus, etiam bis vtemur, ægro per totum administrationis tẽpus inclinante ore, in terram, vt saliua eliquescens simul cum medicamenti particulis extra os euadat, siquidem hora vna emoritur, excidit autem tertio, quartove die. Secundum vstionem, lana molli aut stuppa indice digito inuoluto quæ gurgulioni circum adhærescunt, extergemus, vel etiam aqua os collui iubebimus. At ceruicis regionem fomentis ex chamæmelino tum in his, tum in illis quibus tonsillæ ademptæ sunt ex consortii lege adiuuabimus. Ad hæc gargarizationibus, & perunctionibus similiter vtemur.

Quomodo spinæ gutturi eximantur. Cap. xxxii.

DEuorantur subinde inter edendum spinæ, aut piscium, aut aliorum quorundam, diuersis in partibus. Quæ igitur in conspectum ve niunt, vulsella, quam Græci proprie appellant acanthobolon, eximemus, quæ inferius ad ipsas fauces peruenerint, alio modo. Sunt qui di cant maiores moles esse deuorandas, vt, caulem lactucarum, aut buccellam panis. Alii vero spongiam puram mollemq; exiguæ magnitudinis lino illigatam deglutire iubent, linoq; apprehēso retrahi, idq; frequenter efficere vt spina impacta spongiæ educatur. Leonides autem iubet cataplasmatis vti, quæ concoquant, cuiusmodi ex cruda or dei farina conficiuntur, quo spina in pus redacta sua sponte excidat. At si eadem hora aut etiam ante ventriculi concoctionem in ægrotum inciderimus, eo quod infixum est nobis non conspicuo, vomere iubebimus digitis aut pinnis in os dimissis. Nonnunquam enim, id quod est infixum vna cum vomitu educetur.

Quomodo aspera arteria incidi debeat. Cap. xxxiii.

CHirurgicorum præstantissimi hanc quoq; administrationem literis prodiderunt. Antyllus itaq; hanc in modum scribit. In synā chicis quidem vt in ea parte dicetur quæ victus rationem tradit Chi rurgiam improbamus, cum inutilis sit præcisio, in quibus omnes arteriæ & pulmo affectus est. In ore autem & mento inflammationem experiuntibus, aut etiam tonsillis, asperæ arteriæ os operientibus, in columi sane ipsa arteria, ratio est sectione vti, quo periculum strangulatus euitetur, deinde cum infra arteriæ caput spatio trium ipsius quatuorve circulorum manum adegerimus, partem nonnullam ipsius arteriæ scalpello pertundemus, totam enim diuidere securum nō est, tum quod hic locus excarnis sit, tum quod vasa procul a loco di uiso sint dissita. Itaq; inclinato ægroti capite retrorsum, vt arteria red datur conspicua, transuersam lineam incidemus, inter duos circulos ipsam ducentes, ne cartilago, sed membrana cartilagines colligans, discindatur. At si meticulosior aliquis inter agendum fuerit, hamulo prius cutem eleuatam diuidet, deinde sic ipsi arteriæ incidens, vasis, si forte occurrant, præteritis, lineam ducat. Hæc quidem Antyllus dixit, Coniiciens arteriam scalpello esse penetratam, inde quod spiritus per eam cum murmure quodam erumpat, tum quod vox intercisa sit. vbi vero de strangulatu metus amplius non est, oras vulneris renouabimus, mox suturis committemus, ita vt solam cutim citra cartilaginē suamus, vtemurq; medicamento quod cruentis facit. Sin minus conglutinetur, præsidio quod carnem inducat insistemus. Simili vero cu ratione vtendum etiam si quis nobis obtigerit qui mortis desiderio

iugulum sibi inciderit.

De abscessu. Cap. xxxiiii.

QVod abscessus carnium, vel partium carnosarum corruptela mutatioq; sit, quomodo generetur, quotq; eius sint differentiæ, quarto libro abunde tractatum est. Nunc autem quemadmodum manu scalpelloq; ei medendum sit, exponemus, cum omnino in pus transierit. Hoc autem deprehendimus inde quod dolores, febris, si præcesserit, rubor, pulsus & reliqua inflammationis signa minora tunc appareant. vbi iam tumor in acutum fastigiatus est, & pus digitis innixis occurrat, præsertim cum summa occupat abscessus, tūc ad scalpellum veniundum est. Si vero neq; ad tactum occurrat, neq; fastigietur, eo quod in alto delitescat, aliis mutationis notis attendentes, manum admoliemur. Sciendum vero est crudos interim ipsos priusquam ex toto in pus mutati sint, incidi, si aut articulis, aut principibus particulis vicini sint, ne ligamentum, aut aliquod eis necessarium assidua putredine pariter contabescat. Porro abscessus ano proximos crudos antequam in totum ematuruerint, dissecari Hippocrates præcipit, veritus ne perforationem experiantur. Inciduntur ergo non omnes simili linea, sed naturali quidem, vt in fronte, & pilosis locis, vt in capite, cura decoris quantum licet, habita. Recta vero linea artus secamus, veluti in musculis, diligentiam adhibentes ne & neruos & arterias & principales particulas attingamus, interim in rectum, interim trāsuersim abscessu prout cuiusq; vsus exigit, diuiso. In minoribus vnam scalpello sectionem molimur, in magnis plures, iuxta amplitudinis rationem vbiq; ea quæ tenuiora sunt & effluxioni idonea, incidentes. Illos sane abscessus qui plurimū fastigiantur, crudi, tenues, & emortui sunt, præcidimus trianguli, aut myrtacei folii, aut alterius anguli figura, cum circularis ad cicatricem recipiendam sit in idonea. Qui vero non in fastigium attolluntur, eos simplici duntaxat linea dissecamus. At vbi magnum sinum inuenimus, si cutis superiniecta carnosa sit, & queat cōglutinari, diuisione loci ea duntaxat vtemur, quæ humoris effluxui conueniat, Sin tenuis, admodumq; excarnis, totam in longitudinem simpliciter dissecabimus, & post simplicem diuisionē si corpora vtrinq; sita gracilia valde & non carnosa videantur, ipsa tollemus. Administrato iam scalpelli munere, spongia locus abstergi debet, si paruus est abscessus, vnaq; diuisio, simplex linamētum inseremus, Si magnus est & plures incisæ lineæ, implicitum aliquod in longitudinem linamentum, lemniscon Græci vocant, ipsis demittemus, ipsas similiter plagas linamentis replentes. Quod si erumpat sanguis, aqua frigida, aut posca vtendum. si ita non substiterit, chalcitidis pollinem inspergemus, eoq; frequenter ob flaccidam humore pu

quia nerui & arteriæ incisæ nunquā coalescere videtur.

tredinem vtemur. Splenia si hyems est, et partes sint neruosæ, œnelæo ambuta deligabimus, sin æstas, & partes carnosæ, aqua cum oleo, aut ipso quoq; vino cum vino frigido tincta illigataq; sequenti die eisdẽ liquoribus superfundemus. Post tertium diem vbi soluerimus, spongiaq; detersérimus tetrapharmaco quod in linteola illinitur, vtemur. Si inflammatione caret vomica, idem fomentum & medicamen linamentis illitum accommodabimus. Si inflammatio adest, cataplasma, quod concoquendi vim habeat, iniiciemus, superfusionibus antea vsi, vbi cessauerit inflammatio, medicina quæ pus maturet, & carnem inducat, medebimur. Cæterum sinus, glutinantibus remediis, vt quarto volumine de sinibus comprehensum est, curabimus.

De strumis. Cap. xxxv.

STruma quæ græce chœras dicitur, glandula est indurata, in ceruice, alis, & inguinibus potissimum enascens. Nomen habet a chœradis petris, aut suibus, quod numerosæ sobolis existãt, aut quod colla habeant glandulosa. Oriuntur autem strumæ in priori ceruicis parte, aut in altera, aut vtrunq; vna, aut duæ, aut plures. Omnes autẽ suis membranis includuntur, quemadmodum steatomata, atheromata, & melicerides. Quæ igitur indolent attactu, & medicamentis impositis deteriores redduntur, malignæ sunt, quas etiam Carcinodas aliqui dixerunt, notumq; est omnibus ipsas curationi quæ manu fit, non cedere. Morigeræ autem ac blandæ tum tactui, tum congruo medicamentorum vsui, hoc modo tractandæ sunt. Superficiariæ igitur & in cutem erumpentes, simplici linea diuisæ, ab incumbentibus dissoluuntur, orarum cute hamulis distenta, membranis liberantur, vt in vasorum confectione, quam angiologiam vocauimus, expositum est, ac paulatim eximentur. Maiores autem strumas hamis transfixas suspendemus, & similiter excoriatæ corporibus eas continentibus vndiquaq; liberabuntur, animo adhibito vbiq;, ne arteriæ, quas carotidas vocant, & nerui recurrentes violentur. At si vas aliquod diuisum opus obscuret, funiculo id excipietur, vel per medium amputabitur, ni si magnum fuerit, vbi in arctum strumæ basis venerit, dextre ipsa præcidetur, ac indice demisso tentabimus num & aliæ sint strumæ adiectæ quæ eodem modo auferentur. Quod si magnum aliquod vas aut etiam plura subinde iuxta strumæ fundum esse suspicemur, non ex basi ipsam excindere, sed funiculo excipere conuenit, quo particulatim citra periculum sua sponte excidat. quo tempore medicamento in linteola illito, curatio tentabitur. Si vero inde excindatur, oras committemus. omnino autem rectas diuisiones adhibere oportet. Atque si nihil superuacuum habuerint, inde futuris iunge-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mus. Sin ex strumæ tumore cutis redundet, parte ipsius myrti instar ablata, suturis vtemur, & medicamen cruentis aptum iniiciemus.

De steatomatis, atheromatis & meliceridibus. Cap. XXXVII.

HAec quoque in abscessuum genere comprehenduntur, sed hoc discrimine ab illis variant, quod abscessus proprie dicti inflammationem doloremque testentur, & acrem humorem, ac rodentem contineant, nulla peculiari membrana, aut tunica inclusi. Cæterum illa inter se quoque differunt, quod humor in steatomate contentus, sicut appellatio ostendit, seuo sit persimilis. In atheromate, pulti frumentaceæ. In meliceride, humor mel repræsentet. Agnosces ipsa hunc in modum. Steatoma aliis durius est, tactui renititur, & basim habet solidiorem. Meliceris laxi cuiusdam corporis modo subsidet, & tarde quidem funditur, cito autem rursus succrescit. Curantur hæc quemadmodum strumæ, incisione, excoriatu, suturis & reliqua curatione, id solum cauendo, ne membrana vulneretur, vnde humor qui continebatur, profusus operationem impediat, & ne pars ipsius relinquatur, nã renascendi occasionem plerunque in brachiali, talo & articulamentis motui dicatis exhibet, quemadmodum etiam struma vel tota, vel portio ipsius relicta, quod si huiusmodi quippiam fuerit deprehensum, satius est non suere, sed exedẽtibus medicaminibus reliquias absumere.

De aneurysmate. Cap. XXXVIII.

ANeurysma tumor blandus tactu est, digitisque cedit, ex sanguine & spiritu contractus. Galenus de eo hunc in modum scribit. Arteriæ apertæ affectus, aneurysma vocatur. Fit autem eadem quoque cõ uulnerata, quoties incumbens ei cutis cicatricem quidem contraxerit, maneat autem arteriæ vulnus, dum nec coaluerit, nec carne fuerit obstructa. Agnoscuntur huiusmodi affectus arteriarum pulsu, imo ẽt prementibus nobis tumor omnis euanescit, substantia quæ ipsum efficit, in arterias recurrente. Hæc quidem Galenus. Nos autẽ ipsa aneurysmata hoc modo inuicem discernimus. Quæ adaperta arteria fiunt prolixiora apparent, & in alto constituuntur, digitisque impressis ceu strepitus quidam exauditur, cum nullus sonus in iis quæ rupturæ feruntur accepta percipiatur, illa vero rotunda magis sunt, & per summa occurrunt. Quæ igitur alas, inguina & ceruicem infestant, aliaque loca, eximiæ magnitudinis aneurysmata, curare propter vasorum amplitudinem non tentabimus. Quæ vero summas partes, artus vel caput affligunt, hac ratione aggredi conuenit. Si quidem ex aneurysmate tumor obuenerit, cutem linea recta in longum incidemus, deinde hamis diductæ oræ sicut in vasorum dissectione dictum est, excoriabũtur, & scalpellis quibus membranæ auelluntur circumpurgata ar-

teria nudabitur, acu traiecta duobus funiculis deligabitur, puncta prius arteria scalpello per medium, vbi cum ambienti membrana vnita fuerit, curatione pus maturante vtemur vsq; dum funiculi exciderint. At si ex ruptura arteriæ creatum sit aneurysma, totum id quatenus fieri licet, cum cute digitis apprehendendum est, deinde acu duplex linum trahente, inferius eo quod exceptum est transseundum. Et post acus traiectu ansulam forfice præcipere oportet, atq; sic duobus filis hic illic tumorem deligare veluti in staphylomate comprehensum est. At si metus sit ne fila circumuolantur, altera etiam transmittenda est acus per totum quæ priorem premat similiter duo fila ducens, amputata ansula ex quatuor filis conflata, ita tumorem ex lino deligabimus, vel tumore per medium adaperto post excretionem, cutem adimemus, eam quæ ligata est relinquentes, ac splenium ex vino, & oleo imponentes, remediis in linamenta illitis vtemur.

De asperæ arteriæ tumore qui bronchocele dicitur. Cap. xxxviii.

GRandis in ceruice, & rotundus tumor fit, nomenclaturam ab internis partibus sortitus. Duplex eius tumoris differetia est. alius enim adipe tumet, alius partium illarum dilatatione accidit. Atque hunc notabimus veluti & aneurismata, desperatumq; fugiemus, non aliter ac vniuersa aneurismata quæ periculosam habeant administrationem, præcipue vero quæ circa ceruicem oriuntur, ob arteriarum magnitudinem. Qui adipe inturgescit, ita vt steatomata curari debet, discretis, præteritisq; vasis, eo nimirum modo quem in strumis exposuimus.

De ganglijs. Cap. xxxix.

GAnglion, nerui est in nodum concretio, ex ictu, aut labore proficiscens. plerunq; vero in manus iunctura, qua cum brachio cõmittitur, talo, & articulamẽtis absoluitur, quamquam, in aliis quoq; partibus proueniat. Hæ comites sunt notæ, tumor, concolor, renitẽs, indolensq;. At si violenter premas, stupidum sensum experitur, non in alto, sed ipsa sub cute radices agens, & ad altera quidem transferri potest, sin autem vi adigas, tum ante, tum post, nequaquam potest. Quæ igitur in cruribus aut brachiis aut summis partibus oriuntur, excindere tutum non est, periculum enim ne particula reddatur mutila. At quæ caput aut frontem inuadunt, cute scalpello diuisa curamus, & si quidem parua fuerint, vulsella comprehensa ex basi præciduntur, si maiora, hamis transfixa excoriataq; tolluntur, oras suturis commissas, medicamento ad cruenta apto persanamus.

De venæ sectione. Cap. xl.

ET si omnibus satis constet, quomodo vena incidi debeat, tamen

is autem tumor, ut peripatecis placet, ex humore īsito oritur. causa est, quia ī arteriis spiritales auræ dominãtur. spiritus autẽ ab humore est. ob idq; et conglaciare ipsam decet Arist. in libello, qui de spiritu inscribitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ne parti chirurgicæ aliquid desit, & propter artificiosas ipsius distinctiones, omittendum non est. Primum itaq; venæ sectionis consiliū est, vt sanguis qui redundat, euacuetur. Copia vero ipsius duplici modo capi demonstrata est, vno ad vires, venæ licet planæ non appareāt, in quo statu, homo protinus imbecillis ac inualidus redditur, natura ceu ad graue aliquod onus ferendū impotente. Altero, vasa quæ id continent, in alia loca pondus transfundere spectantur, & si virtus haud cum molestia ipsum toleret, in quibus ruptis interdum venarum commerciis, sanguinis sputum, aut aliæ fluxiones accidunt. Copiæ igitur, quæ ex viribus æstimatur, corporis grauitas, nota est. Venarum copia tum extensione, tum quod illæ plenæ tument, agnoscitur, vtraq; autem, vacuationem necessariam indicat. Itaq; primo quoq; die sanguinem vsu id exigente demittes, sola in ventriculo ciborum concoctione, aut etiam perfecta in iocinore sanguinis elaboratione expectata. At si inter initia ob causam aliquam sanguinis detractio prætermissa fuerit, vel vltra septimam eum mittere alienum non est, si necessitas postulet, & vires non dissuadeant. Cæterum qui venam incisurus est, id habet inspiciendum, num multa stercoris retentio intestina vrgeat. Quod si ita deprehensum est, molli clystere aluus antea vacuari debet, ne venæ putridam aliquam excrementorum colluuiem ab intestinis attrahant. Iis igitur qui ob morbi necessitatem, sanguinis detractionem requirunt, quouis tempore venam incidemus, si particularium duntaxat in febribus accessionum vigorem seu statum excipiamus. At si continuens febris extiterit, matutinum omnino tempus magis idoneum est. Qui vero nullo morbo vrgente, sed præcauendi illius gratia sanguinis vacuationem postulant, his ver opportunum est. Porro in ætatibus vsq; ad quartumdecimū annum sanguis mitti non debet, sicut etiam post sexagesimum, nisi necessitas quædam ineuitabilis huc nos compellat. in summa, imbecillis viribus præditi, hanc vacuationem vitabunt. Cæterum in particulis recens inflammatione tentatis, ex opposito inanitionem moliri conuenit, in vetustioribus, ex propinquo, siquidem ex multis corporis partibus sanguinem mittemus, frequentius autem ex interiori cubiti vena. Verum id considerandum venit, interiori & alariæ dictæ venæ, per totum, arteriam subiici, mediæ neruum, superior quæ & humeraria dicitur, periculi expers est. Ac in capitis morbus humerariam incidimus. In his qui infra ceruicem affligunt, alariam, media vtrisque conuenit. Fascia igitur arcta partem aliquam circa brachii musculos deligare oportet, & frictione manuum alternante, repletam venam vsui commodam transuersim per totam ipsius latitudinem solam diuidere. Etenim maiores hac plagæ, ægre cicatricem admittunt. arctæ

Venæ autem ab arteriis diligenter dignosci debent, quod ipsæ interse īplexæ sunt. hæ nanq; deferunt spiritus. illæ vero toti animanti sanguinē subministrant. ait quoque Aristo. τὰς φλέβας καὶ τὰς ἀρτηρίας συνάπτειν εἰς ἀλλήλας. Mēbra autē oīa principalia habere arteri an videntur. iecur autē habere Arteriam negat Aristote.

nimium inflammationem experiuntur, preterquam quod crassioris succi trãsitum impediant. In quibus autem & secundo & tertio die, interim vero & quarto sanguinem detrahendum esse speramus, obliquius vena secari debet, quo manus inflexu dehiscens non protinus cicatrice obducatur, sic enim visum est Antyllo. At quantum euacuabitur, ex virium robore, & morbi magnitudine metiemur. Si humoris copia subest, & materia efferuescit, vna vice vsque dum anima deficiat extrahemus, virtute videlicet robusta, sic autem vt æger non ex humoris in ventriculum confluxu deficiat, ob quod etiam multi ante iustam vacuationem per initia statim animo destituuntur, verum eius deliquium his vacuati humoris ratione obuenire oportet. Iam vero si magnam vacuationem res postulet, vires autem sint inualidæ distribuenda erit inanitio, ac primum parcius detracto sanguine denuo idem auferetur, si res exigat etiam tertio. Cæterum vacuare solemus corpus vniuersum non modo in plethorica affectione, veluti & Galenus tradit, sed etiam propter affectus magnitudinem, quanquam totum corpus humoribus videas commoderatum, quemadmodum in sanguinis ex naribus, aut alia parte profluuio, quod nõ copia excitauerit, ac vacuare reuulsorio modo ex oppositis conuenit. Quinetiam in valida inflammatione idem faciendum est, sicut in colicis & renibus calculosis, lippitudine, & iis quæ tam præcipiti modo vrgent. Nam dolor & partis inflammatæ calor defluxioni præbet occasionem, licet vniuersum corpus superfluitatibus careat. Quapropter parcius id tunc faciundum est, vacuatione adhibita, quæ potissimum laborantis ætati, & naturæ competere videatur, consideratio etiam anni tempore, loco, & ægrotantis consuetudine. Porro in quibus prope venam quæ diuidetur magna quædam est inflammatio, quemadmodum id pleuriticis & iocinorosis, optimũ est expectare, dum color sanguinis, & substantia mutetur. Diuersus autem est in inflammatione sanguis, a naturali, quoniam largius incalescens, siquidem prius erat crudior, rubicundior, magisque flauus euadit, si autem talis prius extiterit, in nigrum adustus mutatur. Non tamen ex toto mutationem ipsius expectare cõsilium est, sed etiam ante illam nonnunquam cessare conuenit, idque duplici de causa, aut ob virium imbecillitatem, quas solui ex pulsuum tactu cognosces, sunt enim ipsi inæquales vehementia, & magnitudine, vel etiam languidi, & robur fluxionis inclinans imbecilles iam vires notat, vt propter inflammationis malignitatem, nonnunquam enim nihil remittit, sed vehemẽter impacta est. At si nihil horũ obstiterit, ægerque floridæ ætatis sit, expectãda est sanguinis mutatio, magisque si ambiẽs aer tẽperatus fuerit. Si vero sanguis ante iustam vacuationem fuerit suppres-

Habet enim corpus nostrum simile quippiam vniuerso. Vnde philosophus viii. physicorum paruum mundum appellat animal ipsum. Cui rei argumento est, quod munia corporis suã quæque periodum seruant. Illud autem non ignorandum plæraque bruta animalia mittendi sanguinis gratia venis ac dementis latera ac dorsa sua

sus, id autem accidit aut propter timorem, & animi defectum, aut sanguinis grumum, aut violentam constrictionem, cõtra singula pugnabimus. Animam deficientem, odoratis naribus admotis refocillantes, constrictionem, vinculo remisso soluentes, in grumum coactum sanguinem, vel olei infusione, vel digitorum fotu dissoluentes. Reliqua sanguinis dimittendi præparatio nulli non cognita est, verum hæc in cubiti venis fieri solent. At ex fronte sanguis detrahetur in capitis doloribus ita, capite fomentis adiuto, fascia ceruicem vinciemus, digitis super guttur interpositis, ne suffocatu ægri intereant, repleta iam vena in fronte, acie scalpelli diuidetur. Eodem modo etiam circa guttur extantes venæ sphagitides appellatæ, ob vetustam lippitudinem aduersa scalpelli parte scindentur, ita vt sanguis erumpat. Item venae linguæ subditas, veluti in anginis, transuersas incidimus, euitantes cõstrictionem. Nonnulli vero in maioribus oculorum angulis venas eminẽtes, sicut in longis capitis, vel oculorum morbis similem in modum diuidunt. In quibus internas quoq; narium venas vel mucrone scalpelli contundentes, vel quibusdam asperis irritantes disrumpunt. item post aures sitas ob capitis affectus feriunt. Quæ vero poplitem perreptant, in renum cruciatibus aperiuntur. Quæ extremas corporis partes intercurrunt, superiacẽtibus vinculo exceptis & manuum frictione, & pedum incessu repletæ diuidentur. in sinistra quidem manu, cum lien male habet, venam quæ inter paruum & anularem digitum porrigitur, præcipue incidemus. cum iecur affligitur, in dextra. Nam extremarum partium inanitio, e longinquo magis facta efficatiorem molitur reuulsionem, in pede, veluti cum coxendicum dolores aut vteri vitia vrgent, eam quæ supra interiorem talum eminet, dissecabimus.

De cucurbitularum vsu. Cap. xli.

CVcurbitulis neq; per affectuum initia, neq; cum corpora sunt plethorica, vtemur, sed iis prius euacuatis, cumq; nihil particulæ influit. Vsus eius est mouere aliquid, agitare, & foras extrahere. Leuis itaq; cucurbitula inflationes discutit, distillationes in stomachum suspendit, sanguinem attrahit, & profluentem rursus sistit, obiectis partibus admota, & quod alte conditum est, in summa rursus educit. in totum humores traducit, spiritus euacuat. At quæ cum scarificatu adhibetur, efficaciorem causis perspiratum præbet, sensibiliter ex alto ea quæ nocent eliciens, quippe non modo sanguinem, sed alios quoque humores vacuat, præsertim cum flamma ampliore adglutinata, verũ si a carnosis particulis detractionem moliri statuimus, primum cutis scalpello exasperanda, deinde cucurbitula imponenda est. Sin excarnis magis pars fuerit, leuem prius cucurbitulam defigemus, vbi in tu-

impingere ad vulnera facienda, vnde sanguis manare possit. Humoribus aut quã quã corpus modice præstare videmus atq; æquabiliter nonnunquã increscere, possunt tamen quatuor quoque humores, ex quibus constat corpus animantis, temperati inter se oẽs excrescere æquabiliter, in tantum vt magnitudinem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

morem particula eleuata sit, scarificatu adhibito, rursus ipsam accom modabimus, & si paulum vacuare cogitamus, vna diuisio abunde est, sin amplius, plures adhibentur. Item si tenuiorem qui continetur sanguinem acceperimus, summa scarificari, si crassiorem, alta debent, quando etiam concretum ex ictu sanguinem educere animus est. Terminus autem moderatæ diuisionum altitudinis est, sola cutis crassitudo. Nonnulli instrumentum ad hoc excogitarũt tribus scalpellis æqualibus simul iunctis, vt vnica iniectione tres fierent plagæ, verum hoc nos inutile putantes simplici scalpello cõtenti sumus. Alii cucurbitulis vsi sunt vitreis, vt sanguinis qui vacuatur mensura in extractione pellucescat, verum æneæ cum maiorem sustineant flammam, multo sunt efficaciores vitreis, quæ facile disrumpũtur. Quinetiam quæ ex cornibus, ore sugentes trahunt, minus quidem inaniũt, non autem siccant, quemadmodum quæ cum flamma si opus fuerit, adhibentur. Cæterum cum admoturi sumus cucurbitulam, particulæ in rectum figuratæ ex latere hanc defigemus. Si enim iacẽtibus ipsis super, linamentum ex lucerna simul cum flamma inducamus, in cutem occidens illa, grauiter adurit, vsu hoc non postulante. Est cum cucurbitulæ magnituto subiectæ parti adæquabitur, eaq; de causa ꝑ multum cucurbitulæ & paruitate & magnitudine differunt, quemadmodum etiam collo prolixiores & spatio inferiori latiores aliis efficacius extrahunt. Cauendum autem ne prope mamillas cucurbitula applicetur. nam illapsæ cucurbitulis nonnunquam mammæ & inturgescentes vehementer, haud facile ipsas relinquunt, atque tunc spongias ex calida cucurbitulis circundare oportet, sic enim remittũtur, sin minus hoc modo fuerint laxatæ, perforari ipsas ratio est.

morbi afferãt, quẽ πληθω-ρικὸν græci vocant.

magis attrahunt etiam æneæ, q̃ spiritus intus incalescẽs nõ ita ꝑ poros difflatur. neq; aer extrinsecus ĩgredit sicut ꝑ nitrũ. Ille autẽ spiritus inclusus virtute calidi sãguinem copiosũ attrahit. Dixit autem collo prolixiores et spatio inferiori latiores

Quomodo alæ adurantur. Cap. xlii.

HVmeri articulo luxato in nonnullis caput frequenter & continue excidit, vel humiditatis superantis vitio, vel quod cõtinuæ luxationi opportunus locus euaserit. quando adustionem descendere oportet. Proinde ægro, aut supino, aut in sanum latus inclinato, interiorem alæ cutem qua potissimum arriculus excidit, duobus sinistræ manus digitis, vel hamulis tenuibus & oblongis eleuatam, candenti ferro adurere oportet, quousque ferramentum ex aduerso inflexum vno impressu duas crustas excitarit, & si magnum intercedens harum spatium fuerit, mucrone scalpelli per ipsas traiecto aliam in medio crustam faciemus adurentes vsq; dum ferramentum vrens scalpello inciderit. Item alias duas Hippocrates iuxta vtriusq; dictæ me diam fieri consulit, æquali illis spatio distantes quadrangulæ figuræ modo. Altius autem cute non penetrabimus, quod nerui, glan-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

dulæ, ac aliæ particulæ quæ inflammationem difficultatemq; functio num, excitare possint, subiecta sint, curari vero adusta debent porro cum sale trito & imposito, tum aliis præsidiis ad crustas inscriptis, postea manu operandum caute erit.

De adnatis digitis & sexto digito. Cap. xliii.

ADnascuntur digiti in manu nunc prope maiores digitos, nunc prope exiguos, raro autem visi sunt iuxta aliorum aliquem. Eorum vero qui adnascuntur, alii per totum carnosi sunt, alii ossa in se continent, nonnunquam & vngues. Ossa habentium, hi ab articulo procedunt, cuius commissuram alteri digito communicant, illi ex naturalium digitorum fissura oriuntur, atq; huiusmodi perpetuo sunt immobiles, reliqui mouentur nonnunquam. Carnosorum expedita est præcisio nam scalpello quod superuacuum est in totum tollimus. Eorum qui ab articulo prodeunt, difficilior est tractatio illis qui a digitorum fissura originem traxerunt primum caro orbiculatim vsque ad os excinditur, ipsumq; os excisum aut erasum, aufertur. Cæterum inter curãdum radimus ipsa, & cicatrice obducimus quemadmodum etiam in ossium vulneribus declaratum est.

Quomodo purulentis adustio adhibenda. Cap. xliiii.

VStio efficacissimum purulentis præsidium inuentum est. Conuenit igitur ferro candenti crustas excitare, vnam inter clauiculæ compagem cute sursum educta. duas autem exiguas iuxta mentum sic vt ab arteriis quæ carotides appellantur, recedatur. Duas item sub mamillis ampliores inter tertiam quartamq; costam, alias duas inter quintam & sextam paulum in posteriora spectantes, aliam, per medium pectus, rursus aliam supra os ventriculi, tres posterius, per medium dorsum vnam, vtroq; spinæ latere duas, quæ in dorso factam crustam excedant non admodum extantes. Alii, vt tradit etiam Leonides, ferro mucronato candenti per medium costæ spatium vbi abscessus est, adacto, vsq; ad pus vstionem moliti sunt. Nonnulli etiam hos curare ausi sunt, transuersa linea inter quintam & sextam costam ducta, & cute paululum oblique diuisa, deinde sic scalpello membrana quæ costas succingit perforata, pus excreuerunt. Atq; hi cum illis qui ferro vsq; ad imum adurunt, aut statim mortem inferunt, vitali spiritu confertim vna cum pure euacuato, aut fistulas reddunt insanabiles.

De cancro. Cap. xlv.

CAncer, tumor est inæqualis, oris prætumidis, aspectu teter, liuidus, & indolens, interim sine vlcere, quem Hippocrates latẽtem nominauit, is si curetur, peior euadit, interim exulceratus, nam cũ ex atra bile ducat originem, magna parte eroditur. Pluribus quidem cos

...cacius attrahere, ex eo, quod maiorẽ spiritus vim habẽt, atq; ex maiori spatio magis ad trahẽdum inualescũt. sed hoc ex mechanicis spiritalibus magis cognoscendũ est.

Codex græcus habet. conuenit igitur aristolochiæ lõgæ radicẽ oleo humectantes laminas cãdentes imponere.

poris partibus accidit,præcipue fœminarum locis,& mammis, quæ venas vndiquaque turgidas habent,quemadmodum cancer animal pedes, vnde etiam nomen sortitus est. Quæ igitur per medicamenta curatio adhibetur,quarto volumine abunde explicata est,eius autē cancri qui vuluam infestat,tertio. Quoniam vero partes putrefactæ, aut quæ(vt simpliciter dicam) naturæ modum excesserunt, ablationem sui postulant,cancris autem vuluæ manus opera nec potest, nec vtile est admoueri,eorum qui exteriora infestant,præcipue mammas curādi administrationem trademus. Quidam enim totam partem vitiatam ferramentis candentibus absumunt,alii totam mammam præcisam adurunt. Galenus solam administrationem quæ per sectionem fit recipiens,hoc modo scribit. Si quando cancrum scalpello curare audebis,incepisse vacuationem a melancholici humoris purgatione oportebit,vbi iam totum quod vitiatum est exacte præcideris, sic vt nulla radix supersit,sanguinem effluere sinito,nec celerius eum cohibebis,verum etiam premendo vicinas venas,crassiorem ex ipsis sanguinem exprimes,deinde aliorum vlcerum modo curabis. Hæc quidem Galenus memoriæ prodidit. Reliqua vero maligna putridaque vlcera nempe phagedænas,gangrænas & consimilia eodem tractare modo debes. nascuntur in mammis vel in vulua potissimum, quia humores copia fouentur.

De iis quibus mammæ fœminarum modo inturgescant. Cap. xlvi.

QVemadmodum fœminis,ita masculis quoque pubertatis tempore,mamillæ modice inflantur sed plerisque rursus subsidunt,in nōnullis sumpto initio crescunt pinguedine subnascente. Cum itaque indecora hæc corporis figura muliebris habitudinis notam repræsentet,digna est cui manus admoueatur. Lunata per imam mamillæ partem linea ducitur cute detracta,ademptaque pinguedine,suturis committetur. At si forte mamilla partibus ipsius ob magnitudinē ad ima vt in mulieribus,inclinauerit,lunatas duas plagas in extremis inuicem coeuntes inferemus,vt minor a maiore comprehendatur. Cute quæ intercedit cum pinguedine adempta,similiter suturis vtemur. At si aberrantes minus exciderimus,tunc eo quod superest rursus adempto,suturas iniiciemus,& medicamentum cruentis idoneum accommodabimus. de chirurgica per adustionem nō puto Hometium loquutum.

Quomodo iecur aduratur. Cap. xlvii.

SI dolor cum grauitate iis oboriatur quibus iecur vomica laborat, carnea ipsa substantia vitiata ostenditur. Si acutus dolor magis vrgeat,puris in tunica collectio,adurere hoc modo oportet. ferrum cādēs mucrone tenui,paulo supra inguen qua iecur definit,iniicit,ut crustam vnam excitet, Vbi vero totam cutem adusserit,& vsque ad tuni-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

eam penetrauerit, pus excernetur. Ab euacuatione phacomelite, hoc est, lenticula melle addito vtemur, tum iis quæ mulsa & speciebus ad carnem creandam componuntur, postea vero etiam cicatricem ducentibus.

Quomodo lien aduratur. Cap. xlviii.

CVtis quæ lieni incumbit, hamo eleuata, oblongo ferro candenti per totum ipsa aduretur, vt vnico impressu duæ fiant crustæ idq; faciemus ter, quo omnes crustas numero sex habeas. Marcellus autẽ tridente quam trixenam Græci dicunt, aut tridenti simili ferramento vtens, vno adactu crustas excitauit.

Quomodo stomachus aduratur. Cap. xlix.

& recte defluuia cessant vstione. nã per similitudinẽ Hercules quoque flumina & paludes incẽdio siccasse ꝑditur.

IN longis stomachi defluxionibus, recentiores vsi sunt adustione. Alii ferramentis candentibus mucronatis tres crustas moliuntur, vnam iuxta cartilaginem quæ ab ensis figura Græcis vocatur xiphoeides, alias duas inferius trianguli figura, altas vt cutem diuidãt, Alii vnam duntaxat adhibent, ampliorem supra ipsum os ventriculi. Sunt qui ne ferro quidem vrant sed iscis appellatis, sunt autem hæ spongiosa quædam corpora in quercubus & corylis nascentia, barbaris magis vsitata. permittunt autem vulnera sine cicatrice diu manere, imo etiam magis adhuc diuidunt, vt maiore per ipsa difflatu os ventriculi ab influxionibus immune permaneat.

Quomodo aqua hydropicis emittatur. Cap. l.

QVomodo aqua intercus contrahatur, quot sint ipsius differentiæ, quæ causa, quæ notæ, quodq; remedium, tertio volumine sumus executi, vbi & demonstratum est, illud solum aquæ inter cutem genus quo veluti in vtrem aqua colligitur, asciten dicunt, manus operam postulare. Atq; eam hoc loco explicabimus. Itaq; rectus homo statuitur, sin minus, in sedili collocatur, si ne hoc quidem fieri potest, attingi non debet, cum adeo sit inualidus. Stante recto homine ministris retro assistentibus, iubebimus vt tumorem ad pubem digitis premat, depellatq;. Nos aculeo, aut scalpello quo vena inciditur, si ex partibus iuxta intestina sitis originem contraxerit, directe sub vmbilico tribus digitis interpositis imum abdomen aduſq; tenuem membranam quæ peritonæos vocatur, diuidemus. Sin autem primario iecoris affectui malum fertur acceptum, a sinisteriore vmbilici parte dissecabimus. si a liene vitium trahit originem, in dextra. non enim in illa parte sectionem moliemur, in quam decumbent. Ac cute quæ superiacet acie instrumenti excoriata membranam quæ finit abdomen peritonæos vocatur, diuidemus, quousq; scalpellum ad vacuam vsq; regionem penetrauerit. Deinde per foramen abdominis, & peritonæi æneam fistulam scriptoriis calamis acie similem demittemus, & per

hanc humor effundendus est pro cuiusq; virium ratione, quã ex pul sus tactu deprehendemus. Deinde exempta fistula, humor sisti debet. sistetur autem statim cum diuisio ipsa alternatim sit facta. At nos securitatis gratia linamentum tortile per solam abdominis diuisionem dimittimus, ægro recumbente recreatoq;, per insequentem diem rursus momentum humoris quantum virtus exigit fistula euacuabimus atq; ita deinceps faciundum est, quousq; minimum humoris superfit, ita tamen, vt vbiq; subitam cumulatamq; vacuationem vitemus, mul tis siquidem imperite manum admoliti vna cum humore vitali etiã spiritu vacuato subito hominem iugularunt, qui vero securius rem agunt, modico humore educto, vt virtus magno leuaretur pondere, reliquum medicamentis aquam ducentibus arena, sole, siti, & cibis desiccantibus consumpserunt. Iam vero vstione super stomachum, iecur, lienem, imum ventrem & vmbilicum vsi sunt, quinq; crustas adhibentes. Alii ferro tenui candenti, alii iscis nuncupatis, aut aliquo ex alia huiusmodi materia, & pleriq; hac curandi ratione magis consa nuerunt, interim nullam in totum compunctionem (quam paracente sin vocant) experti.

De vmbilico prominente. Cap. li.

VMbilicus indecore prominere solet, quod vitium Græce exomphalon dicitur, interim membrana quæ abdomen finit, peritonæũ appellaui, illic dirupta, ac procidente, aut omento, aut intestino, interim colluuie otiosi humoris sub vmbilico contracta, interim vero carne subnata, aliquando sanguine irrumpente, propter venæ, aut arteriæ rupturam, vt in aneurysmatis, interdum non sanguine, verum spi ritu solum irruente. Si igitur omentum prociderit, circa vmbilicum tumor concolor, mollis tactu, indolens & inæqualis apparet. Si intestinum prolapsum est, præter commemorata, etiam inæqualis magis tumor est, & digitis impressis cedit, euanescitq;. nonnunquam strepi tum elidens, balneis, & distentionibus magis increscit. At si humor collectus est, mollis similiter tumor apparet, pressus autem non cedit, neq; decrescit, neq; tamen augetur. Quod si autem accedat superioribus signis, vt tumor sit liuidior, carneq; subnata durior, etiam tactui renitetur, & eadem in magnitudine manet. Si ex inflatione eminet, tu mor mollis ad tactum subsequetur, qui digitorum impulsu sonum quẽ dam reddit, & pressus aboletur. Hunc in modum curabitur, erecto ho mini iubemus vt spiritum contineat, quo in omnem partem distendatur, deinde omnem vmbilici excrescentiam orbiculatim atramento scriptorio notabimus, resupinatoq; homine scalpello tumorem, qua nota atramenti est exasperabimus, deinde medium hamo eleuatum, li no aut neruo qua exasperatio est, circum astringemus (hoc enim pa-

cõsiderã da enim semper virtutis potentia est, nam virtus ipsa sæpe hebetata quauis tenui de causa tota dilabitur. Vidi ego quosdã ægros, qui ob nimium succorũ haustũ dum est lecto ab astantibus ad purgationem alui adserun tur, vel per lectũ tã tis rer agitanẽ

cto continebitur ne deuoluatur) ansulam supra deligaturam ponentes, postea tumore quem constrinximus iuxta verticem adaperto digitum indicem demittemus, tentabimusq; diligenter num intestini implexus, aut pars omenti simul fuerit constricta. Ac siquidem intestinum fuerit relictum laxata funiculi ansula, id introrsum pellemus, si vero omentum sit, eo retracto, quod superuacuum est amputabimus, vase quod (vt verisimile est) coincidit, lino deligato, mox accipientes duas acus simplex linum ducentes, iuxta hiatum per incisionem cutis factam traiectamus, & ansulis linorum præcisis, quemadmodū in aneurysmate dictum est, ex quatuor initiis constrictionem moliemur. Vbi corpora lino deuincta computruerint exciderintq;, medicamentis in linteola illitis curatio absoluetur, si cauam magis cicatricē fieri semper cupiamus. Hæc quidem ad omēti, aut intestini affectum pertinent. At si caro, aut humor, aut sanguis vitium crearit, tumoris medio circulatim præciso, deinde eo quod incumbit extra peritonæū sublato, curationem carni generandæ dicatam tentabimus. Porro si vmbilicus emineat, aut ex vasorum dilatatione, aut spiritu intercluso, attingi non debet, quemadmodum etiam aneurysmata.

In manibus hominis ipsos mouētis expirarūt. est. n. aīa eorū tenui lumini simile, quod aura venti leuis extinguit.

De peritonæo, hoc est, interiore abdominis membrana conuulnerata, item de intestini, aut omenti procidentia. vbi etiam tractatur, quomodo ventris vulnera sarciantur ex commentariis Galeni. Cap. lii.

QVomodo peritonæi, hoc est, interioris abdominis mēbranæ vulnera optime queas manu curare, deinceps venit considerandum. Si igitur paruum adeo vulnus extiterit vt inflatum iam quod procedit intestinum remittere non liceat, necessarium est, aut flatum elicere, aut vulnus ampliare. Satius autem fuerit meo iudicio quod prius dixi agere, si modo id consequi possit. At qua magis ratione id consequare, quam si causam vnde intestinum infletur, e medio sustuleris? Quæ igitur ea est? nimirum, ambientis nos aeris refrigeratio, quare etiam remedium ex calore petetur. Itaq; spongia molli aqua calida madenti, mox expressa calefacere intestinum oportet. Præparetur autem interea vinum austerum calidum. etenim hoc magis quam aqua calefacit. ac robur intestino adiicit. At si per hæc intestini inflatio nō cesserit, tanta peritonæi pars incidi debet, quāta id quod excidit, opus habet. Idonea vero ad eiusmodi sectionem habentur scalpella recta quæ Græci syringotoma vocant, idest, quæ ad fistulas incidendas sunt accommodata. Figura autem laboranti apposita fuerit, cum in infe-

ne scilicet mole

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

rieri parte vulnus factum est, si sursum vergat, cum in superioribus, si deorsum, & si in dextris vulnus sit, in contrariam partem corpus incumbet, si in sinistris, in dextram, atque hoc tum magnis, tum exiguis vulneribus commune est. Caeterum cum intestina in proprium reponi locum debent, ex magno vulnere collapsa ministro dextro opus est, oportet enim ipsum, vbi manibus suis totum vulnus a foris apprehenderit, intro repellere, constringere ac exiguum semper suenti denudare, quinetiam id quod consutum est, mediocriter comprimere, quo ad totum exacte persuatur. Porro quae idonea suendi abdominis ratio existat, deinceps dicamus. Quoniam coire abdomen cum peritonaeo conueniet, incipiendum quidem a cute est, atque ab externo introrsus acus demittitur, vbi iam & cutem, & rectum musculum totum transierit, praeterito quod ei adiacet peritonaeo, per reliquam huius partem eam ab interno extrorsum, atque inde per reliquum abdomen traiectabis, vbi hoc penitus pertransierit, rursus ab externo introrsum, idem abdomen perforandum est, mox vbi peritonaeū quod illi quoque adiacet praeterieris, & ad oppositum perueneris, id quoque ab interno extrorsum perpungi, vnaque cum eo totum ipsi cohaerens abdomen debet. Deinde ab hoc rursus incipiendum, atque id cum opposito peritonaeo consuendum. Ac rursus vicina etiam cute traiecta, iterum ab ea parte acus introrsum est inijcienda, consuendumque id cum opposito peritonaeo, inibi quoque vicina cute transmissa, atque haec iterum iterumque facienda sunt, quoad totum vulnus similiter consuerimus. Interuallum vero suturarum quod ad compescenda ea quae subsunt, pertinet, breuissimum esse postulat. Quod autem ad firmitatem requiritur, inter suturas cutis ne alibi rumpatur, vtiliter breue non est. quare vitato vtriusque excessu, eligenda mediocritas est. Iam hoc quoque omnium vlcerum commune quodammodo est, sicuti etiam ipsius quo suuntur, fili ratio. Quod enim durius est, cutem rumpet, quod mollius, confestim ipsum rumpitur. pari modo si proxime oras summas acum transegerit, quod reliquum est cutis, quoniam minimum est, dum violenter adducitur, rumpi cogitur. Sin plurimum ab iis recesseris, non parum cutis inglutinatum relinquetur. Haec licet omnium sint vlcerum communia, maxime tamen seruanda in abdomine suendo arbitror. Porro ipsum abdomen, aut quemadmodum est expositum, consuetur, huc diligentia adhibita, vt peritonaeum abdomini coalescere possit, quod vix sperare audeas, cum neruosum existat, aut sicuti quidam factitant, qui quae cognatae naturae sunt, ea committunt, vtpote peritonaeum peritonaeo, abdomen abdomini. Id autem fiet in eum modum. A vicino nobis abdomine incipitur, atque ab externo introrsum per

corporis incumbē tis vulnus grauetur, cura imprimis adhibenda est. id quod cōmune p̄ceptum Hippo. Galeniq; est. Nā quodq; mēbrum laborans quiescere in primis oportet.

idq; in libello de vlceribus Hippo. testatur.

coalescere possit dixit. quia me dicus laban- tem ...

curã excitat ad munia sua subeunda coalescere autem propriũ tãtũ naturæ est, & non artis.

id solum acus traiectatur. post præteritis vtrisq; peritonæi labris, ex obiecta parte a foris introrsum per vtrunq; eius labrum acus reuocatur, dein hæc rursus reducitur, atq; ab interioribus foras per aduersum abdomen transmittitur. Hic modus a communi, & ex prompto, quo nimirum vno adactu per quatuor labra acus traiicitur, id differt, quod peritonæum totum intra abdomen prorsus recondit. Cæterum medicamenta ad hæc idonea materiæ illius esse debent, cuius sunt ea quæ cruentis iniiciuntur. Vt autem nulla pars principalior consortii lege doleat, lanam conuenit mollem oleo mediocriter calido imbutam toti, quod inter inguina & axillas est, circundare. Præstiterit autem si per clysterem intestinis aliud simile infundas. Si vero nonnihil in ipsis quoq; intestinis conuulneratum sit, quod iniicietur, vinum nigrũ, austerum & tepens erit, eoq; magis si totum vsq; ad interiorem meatum pertusum sit. Facile igitur curationem recipiunt intestina crassa, secus habent teuuia, ieiunum vero omnibus insanabile est, tum propter vasorum magnitudinem multitudinemq;, tum quod tunica eius prætenuis neruosaq; existat. accedit huc quod etiam bilem synceram totam recipiat, adde quod omnium maxime iecori vicinum habeatur. Ventriculi porro imæ partes carnosæ vlceratæ curari cum fiducia debent, siquidem fieri potest vt res bene succedat, non solum quod hæ crassiores sint, sed etiam quod sedes medicamẽtis quæ illas curabunt, adhibendis in eo loco est accommoda. At vlcerum quæ os & gulam infestant, solo transitu medicamenta attingunt, quæ autem orificium ipsius obsident, ii sensus quoq; in illo acutus sanationi aduersatur. Cum autem peritonæo rupto omẽtum prolapsum aut liuescat aut nigruerit, fune exceptum antequam nigrescat, ne sanguis profundatur, præcidere conuenit id quod post vinculum habetur, atq; vt in extremo inferiori iam commemoratæ abdominis suturæ vinculi fines pendeant, curabimus, quo scilicet facile eos cum ex vulnere suppurante eructentur, eximamus.

Ad tegendam glandem colis si nuda est. Cap. IIII.

IN quibus glans colis penuria cutis non contegitur, aliqui indecori gratia duplicem administrationis modum excogitarunt, nunc in superiore colis initio cutem orbiculatim secantes, vt facto ipsius diuortio, inferior cutis attrahatur, donec glans occultetur, nunc subtus interiorem cutem a glandis radice scalpello excoriantes, inde inferiorem trahentes, mox linteo quodam molli ambiens præputium deligantes, ita vt linteolum aliquod qua cutis excoriata est, interponatur, ne præputium cum glande coalescat. Hunc modum Antyllus magis recipit, longiore ipsum oratione exponens. Nos autem summatim dixisse contenti sumus, quoniam raro inter artis opera huiusmo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

di adminiſtratio requiritur, tum quod affectus nullam muniis obeun dis difficultatem pariat, tum quod neq; tãtum indecori afferat, vt hac magis inquiſitionem aliquam ex chirurgia deligas.

Quomodo glans penis contecta aperiri poſſit, vitium di citur hypoſpadiæon. Cap. liiii.

PLeriſq; glans ab origine non perforata eſt, verum ſub cane appel lato qua glans ſuſpenſa eſt, foramen habetur, vnde neq; vrinam, facere anterius poſſunt, niſi particulam verſus imam ventris regionẽ admodum inclinent, neq; liberis dare operam, cum ſemen ipſorum in vterum recta non poſſit eiaculari. Omnium itaq; ſimplicisſimus tu- tisſimusq; curationis modus eſt qui fit per præciſionem. Itaq; reſupi nato homine glans ſiniſtræ manus digitis valide attolletur, deinde ſcalpelli acie ipſa iuxta coronam præcidetur, plaga non obliqua, ſed ſculpturæ ſimili, vt per medium eminentiã quædam glandem repræ- ſentans appareat. Quoniam vero ſæpe ſanguis profundi ſolet, ſi fieri poteſt medicamentis ei retinendo dicatis ſiſtemus, ſin minus, tenui- bus ferramentis aduremus.

id quod etiam ſu pradixi mus ex Ariſt. na ſci quoſ dam au ribus a- noq; mi nime perfora- to itéq; vulua in fœminis nõnunq̃ vt aliqui prodi- dere.

De phymo. Cap. lv.

DVplex phymi cauſa eſt, aliquando enim ſic glandem præpu- tium tegit ne nudari poſſit, aliquando retrorſum deducta redu- ci non poteſt. Hæc ſpecies proprie periphymoſis dicitur. Prior itaq; differentia, aut ex cicatrice quæ in præputio concreuerit, aut ex car- nis incremento quæ illic coaluerit. Altera genitalium inflammatio- nibus fertur accepta, quoties abducta cuti retrorſum glans intumue- rit, nec vltra præputium receperit. Si igitur prima phymi cauſa fuerit, curationem hoc pacto tentabimus, figurato homine, vt par eſt, præ- putium in anteriorem partem attrahemus, demisſiſq; in ſummum ip ſum hamulis tribus, quaterniſve, miniſtris continẽdum exhibebimus, iubentes, ipſum quãtum fieri poteſt, diducant aperiantq;, deinde ſi ex cicatrice exterior collectio fuerit creata, ſcalpello ab interiore parte præputium in tribus quatuorve locis incidemus lineis directis & æquali inuicem ſpatio diſtantibus, idq; intrinſecus, eſt autem duplex in glande præputium, os igitur ipſius ab interiori parte diuidemus, ſic enim contractione quæ ex cicatrice coaluit, diſſoluta, præputium ſuperinducemus At ſi caro ab interioribus adnata phymum produ- xerit, carne tota ferro ſcarificata, præputium abſtrahemus, carnem in- ter lineas eminẽtem rademus, poſtea plumbeum canalem glandi vni uerſæ circundabimus, inuoluta ipſi papyro ſicca. Habeat autem cana lis foramen vndiq; æquale. ſic enim huius circumpoſitu præputium adductum rurſus coaleſcere prohibebitur, dum & a plumbo & pa- pyro inuoluta diſtentum ſeruatur, intumeſcẽs enim ex deligatura ma

phymus ἀπὸ τοῦ φιμοῦν hoc eſt ab obſe- piendo dicitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

gis adhuc cutem diducet. Hoc igitur faciundum est, siue ob cicatricē, siue carnis excrescentiam phymo generato manum adhibuerimus. Sin autem periphymosis appellata creetur, vetustate temporis coalescit, & curationem nō recipit, nisi quis eo modo velit tractare quem ad tegendam glandem vsurpamus. Sin autem nondum coaluerit, vibicibus super ipsum rectis tribus, aut quatuor, aut etiam pluribus circulatim excitatis, oleo copiosiore tepido superfuso, extrorsum attrahemus.

Si præputium glandi adhærescit. Cap. lvi.

GLans & præputium inuicem committuntur exulceratione præcedente. Conuenit igitur subtus cute, quantum licet, excoriata, acie scalpelli, aut spathula polypo accommodata, ea quæ resistunt dissoluere, id potissimum conantes, vt glandem pure a præputio adhærescente discernamus, quod si non fuerit expeditum, glandis potius nonnihil ad præputium assumere, quam econtrario, cum enim præputium tenue sit, facile perforatur. Vbi commissuram dissolueris linteum tenue aqua frigida madens, glandi & præputio interponendum, ne rursus coalescant, vino astringente cicatricem ipsis obducemus.

id quod & supra faciendū censuit. nā natura potissimum amat σύμφυσιν.

De circuncisis. Cap. lvii.

NOn de iis qui religioso gentium more circunciduntur, nunc verba faciemus, sed de iis quibus affectu naturalium oborto, præputium nigrescit. Itaque in iis totum quod nigruerit, orbiculatim præcidi debet, deinde squama cum melle vtendum, vel etiam malicorio, & eruo medicamenti instar quod linteolis illinitur. Si vero sanguis quãdoque profluat, ferramentis lunatis candentibus vtendum, quæ vtrisque simul iniiciantur, & ipsi sanguinis profluuio, & vulneri depascenti. At si tota interim glans absumpta fuerit, exiguum e plumbo canaliculum imponentes meatui, per ipsum ægroto vrinam reddere iubebimus.

id verbū dixit, q religioso gētiū more circucidun tur, ad iudeos respiciēs vnde illud est. vintu curtis iudæis oppedere.

De thymis naturalium. Cap. lviii.

THymi carnosa sunt tubercula, nunc in glande, nunc in præputio prouenientia. Ex his, alii maligni, alii non sunt. Mitiores itaque scalpelli acie deradere conuenit, & chalcitidem ipsis inspergere, in malignis, eo quod vitiatum est, exciso, adustione vtendum. At si ex opposito aduersoque sibi inuicem in præputio fiant thymi, hi, intra ipsum, illi, extra, non oportet omnibus ipsis confestim manum admoliri, ne præputium structura tenue, imprudenter pertundamus. Sed primum interiores auferre consilium est, iisque cicatrice obductis, tunc quoque exteriores aggredi. Nonnulli vero recentiorum forfice ipsos auellentes equino pilo deligatos, curare solent, quemadmodum alii

refrigerato ferro candenti eosdem deurunt.

De catheterismo, & clystere vesicae. Cap. lix.

CVm vrina non redditur, quod iter ipsius obstructum sit, aut concreto intus sanguine, aut calculo, aut alia quadam causa, catheterismo id quod superfluum est eximemus. Sumpto igitur cathetere, aetati & sexui conuenienti, probe ipsum dirigemus, quod hoc modo fiet, lana exigua lino deligata per medium, linoque ex acuto unco per catheteris fistulam traducto lanam foramini adaptabimus, quod iuxta catheteris mucronem est, ac forfice praeciso eo quod ex lana eminet, catheterem in oleum demittemus, aegro in subsellium collocato, & fomentis si nihil prohibet, irrorato, atheterem in rectum inferemus vsque ad colis basim, deinde naturalia ad vmbilicum inclinabimus. etenim ab hac parte obliquus vesicae meatus existit, deinde sic cathetera adigemus. Quum vero iuxta regionem inter scrotum, & anum, prope sedem fuerit, rursus genitalia imposito instrumento deflectemus, in naturalem reducentes figuram. nam a peritonaeo vesicae meatus sursum tendit, propellemusque catheterem vsque dum vesicae sinum penetrauerit, secundum hoc, linum catheteri iniectum retrahemus, quo vrina simul cum lana attracta subsequatur, quemadmodum in syphonibus accidit, atque talis demittendi catheteris modus est. At quia subinde exulcerata vesica collui desiderat, siquidem articularii clysteres, id quod iniiciendum est possint transmittere, illis in praedictum modum vtemur, in vesicam demissis, si fieri nequit, catheteri pelle, aut vesica bubula adaptata, eoque indito, vesicam colluemus.

cura bene locandi aegri in primis habeda est authore Hippo.

Quae curatio calculosis adhibeatur. Cap. lx.

CVm alibi demonstratum sit qua ex causa calculi generetur, et quod pueris in vesica magis, prouectioribus in renibus crescat, nunc rationem exponemus, qua excindi possint, vbi notas prius eorum qui vesica habentur, designauerimus. Vrina igitur aquosa est, quod in eis subsidet, arenosum, pudendum continuo vexatur prurítu, laxatur sine ratione, rursusque arrigitur, crebro id contrectant irritati aegri, & maxime pueri cum calculus in ceruicem vesicae incidit, etiam repente vrina supprimitur. Porro inter eos quibus calculus exciinditur, pueri quidem vsque ad quatuordecim annos propter corporum mollitudinem, facile curationem recipiunt, senes, quod corpus ipsorum contumax sit, vix consanescunt, mediae horum aetates etiam in hoc, medio quodam modo habent. ac rursus facile sanantur qui maiores calculos habent, quod inflammationibus assuerunt, qui minores, difficulter sanantur, contrarias ob causas. Haec cum ita se habeat, ad chirurgiam profecti, concussione vtemur prius, interim per famulos, interim ipso aegroto ex alto quodam loco desilienti,

sicut et in morbo comitiali. dicit autem vsque ad quartumdecimum

annum, quia postea mutata quoque voce pubescere atque durescere & lasciuescere quoque occipiunt

quo calculus ad vesicæ ceruicem propellatur, deinde figurari æger debet, ceu rectus in sedili, manibus subter femora porrectis, quo in angustum vesica compellatur. Si igitur contingentibus nobis calculus in regionem scroti & ani inter mediam procidat concussione, exturbatus, inde ad sectionem conuertemur. Sin minus occurrat, indicem sinistræ manus digitum, si puer sit qui ægrotat, vel etiam medium, si ætatis sit prouectioris, oleo perunctum, in anum demittemus, & supinis digitis perquirentes, calculumque occurrentem paulatim traducentes, in vesicæ ceruicem coarctabimus, & digito vno, pluribusque propellentes ipsum in exteriora, impactum, ministro altero manibus vesicam premere iusso, alteri præcipiemus dextra manu testiculos sursum teneat, sinistra regionem inter scrotum & anum mediam extendat in alteram partem, ab ea qua sectionem moliemur, ipsi assumpto scalpello ad calculos aptato, inter anum & testiculos, nō per medium locum inter scrotum & anum sed in alteram partem iuxta sinisteriorem clunem obliquam super lapidem qui subiicitur incidendis, ducemus lineam, quæ extrinsecus latum habeat spatium, intus nō amplius, quam vt calculus per id queat excidere. Interim siquidem digitis super anum innixis, aut digito vna cū sectione sine euulsione calculus leniter exilit. sin minus exilierit, vnco huic rei accommodo iniecto eximemus. Calculo iam ablato, medicamentis sanguinem coercentibus ex fuligine thuris, aloe, symphito, vel etiam misy, & consimilibus sanguinis profusionem sistentes, lanas, aut linamenta implicita, vino & oleo madentia imponemus, & ligaminibus sex processuum ad calculos accommodatis vtemur. At si profluuii sanguinis metus, sit linamentum implicitum ex posca, aut rosaceo aqua admixta inficiendum est, & ægro decumbente crebrius locum perfundemus. Postquam tertio die solueris, & hydrelæo copioso irroraueris, tetrapharmaco linteolis illito vtendum, ita vt frequentius ipsos soluas, curesque propter vrinæ acrimoniam. At si inflammatio quæpiam superuenerit, cataplasmatis & superfusionibus ad eam inscriptis adiuuabimus, ac in vesicam rosaceum, aut chamæmelinum, aut butyrum nisi aliqua nos inflammatio impediat, demittemus similiter etiam si vlcus pascendo aut alio quodam modo serpat, aut maleficum fuerit, singulis congruentia adaptabimus. cum vlcus inflammatione caret, lauacrum adhibetur, inde emplastrum dia chylon, tum lumbis tū imo ventri super accommodatur. Per totum vero curationis curriculum, femora inter se conuenit deligare, & cum remediis requiescere. Sin exiguus calculus coli inciderit & per vrinam reddi nequeat, præputium valide in anteriora attractum deligabimus iuxta glandis summitatem, item posteriore parte pudendi colem vinciemus, iuxta ter-

minum ad veſicam ſpectantem conſtrictione adhibita, deinde infra colem diuidemus, ſuper lapidem ipſum qui excidendis ſubiicitur, flexo autem cole calculum eiiciemus, ſolutisq; vinculis vlcus ſanguine concreto vacuabimus. Poſterius itaq; vinculum iniectum eſt, ne calculus retrorſum recurrat, anterius, ne poſt calculum exemptũ præputii ſoluti cutis in oppoſitum recurrens diuiſionem contegat.

De teſticulorum partibus. Cap. lxi.

PArticularum quæ circa teſtes habentur, finitiones cum ad ramicum incidendorum doctrinam conferant prius deſcribemus, quã ad illam veniamus. Igitur teſticulus ſubſtantia quædam eſt glanduloſa, fragilis, ad genitricem ſeminis effecta. At nerui teſtium, quos Græci paraſtatas & cremaſteras ab eo appellant, quod ex illis genitales partes dependent, ſpinalis medullæ ex cerebri membrana propagines ſunt, cum venis arterioſis ad teſticulos pertinentes, per quos ſemẽ in naturalia permeat. Seminaria autem vaſa, venæ ſunt a caua vena in teſticulos ſinuoſis anfractibus pertingentes, vnde teſticuli alimentum capiunt. item tunica erythroides naturæ neruoſæ, in gibba quidẽ parte, atq; anteriori, a teſticulo libera eſt, in concaua & poſteriore, ipſi adhæreſcit, ex peritonæo originem trahens. Vocant autem partem hanc qua teſticulo adnata eſt, poſteriorem proſphyſin, quaſi dicas ad nexum. Darti vero membranæ ſunt, quæ exteriorem teſticulum conglutinant, iuxta tunicam erythroidem dictam ei adhærentes, quibus partibus & illa poſt teſticulos tunica adunitur. Hæc autem ipſa cutis exterior rugoſa teſtibus circũdata, ſcrotum nobis Græcis oſcheon dicitur.

De aquoſo ramice, hydrocele dicitur. Cap. lxii.

HVmoris ocioſi in particulis ſcrotum implicantibns colluuies, tumorem excitans ſenſibilem, hoc nomen ſortita eſt. Itaq; humor magna ex parte, in tunica erythroide appellata, teſticulum ambiente, in partem anteriorem colligitur, qua potisſimum membrana illa a teſticulo ſeparatur. Raro extra membranam hanc erythroidem vitium contrahitur. Subinde peculiari tunica humor comprehenditur, vocantq; hoc malum chirurgici in ſuperadnata ortum. Quare ſi ob cauſam præcedentem, exempli gratia, particularum imbecillitatem vitium oboriatur, ſanguis alimenti ratione adductus, in aquoſam ſeroſamve, & inutilem ſubſtantiam mutatur, ſi ex ictu, ſanguinea, aut fæculenta ſubſtantia comprehenditur. Communis igitur nota eſt, tumor indolens, firmus, ac ſtabilis in ſcroto, quacunq; tandem occaſione nõ euaneſcens, ſed in iis qui modicum continent humorem, cedens, in illis qui copioſum habent, non item. Ac quibus in erythroide tunica humor comprehenſus eſt, tumor rotundus paululum, & oui modo lõ

Quia potisſimum locus is exudat ob ſpiritus ſanguinisq; copiam quæ per cibũ eo pertinet, neque in ſubſtan-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tiã verti potest.

giusculus apparet. His testiculus in conspectum non venit, vt qui vndiquaque sit implicitus. Sin autem extra erythroidem membranã sub dartis habeatur, propter paucitatem particularum occurrit. At si humor in membrana superadnata coierit propter contractionẽ ex omni parte, & rotunditatem, tumor alterius testiculi imaginem exhibet, & cum aquosus humor extiterit, tumor concolor pellucet, cum autem fæculentus fuerit, aut sanguineus, aut rubicundus, aut liuidus apparet. At cum in vtraque scroti parte hæ notæ apparuerint, duplicem ibi ramicem esse cognosces. hoc modo scalpello curantur, derasa pube & scroto, nisi puer fuerit, ægrum super sedile resupinabimus, podici panniculo multiplici subiecto, scroto autem spongia iustæ magnitudinis, ac sedentes a sinistra ægrotantis, ministro qui ad dextram sedebit, iubebimus vt genitale in alteram partem protendat, & cutem scroti ad abdomen eleuet, nos scalpello scrotum a medio iuxta longitudinem vsque ad pubem fere recta linea incidemus, quæ vicina sit lineæ scrotum per medium secanti, diuidemusque tũc tunicam erythroidem. Porro si humor in adnata membrana hæreat, qua vertex eiusdẽ tunicæ eminet, illac diuisionem moliemur. Hamulo autem oræ vulneris diducentur, & cultro ad hydrocelicos aptato scalpelloque dartos detegemus, nudata vero erythroidi, scalpello quo venæ incidi solẽt, mediam ipsam diuidemus, per illas potissimum partes, in quibus a testiculo recedit. Humore iam toto, aut maiore ipsius portione in vase aliquo excreto, erythroidem membranam hamulis eximemus, quã fieri licet tenuissimam ipsius partem. Inde vero Antyllus suturis & medicinis cruentis accommodata vtitur, recentiores ea, quæ quod carnem inducat, sarcotice appellatur. At si testiculus putredinem expertus aliove modo vitiatus deprehendatur, vasa cum neruo, qui ab inguinibus dependet, cremastere dicto, fune excipiemus, ipsoque cremastere præciso, testiculus eximetur. Item in iis qui duplici laborant ramice, similiter bifariam curationem moliemur, vtrinque per scroti partes ad inguina lineas incidentes. mox specilli mucrone per diuisionem deorsum ad scroti extremum demisso, ipsoque scrotum attollẽtes, acuto scalpro lineam qua humoris est emissarium, incidemus, vt & sanguinem concretum & pus per eam excernamus, ipso vero scalpelli mucrone linamentum in longitudinem implicitum superiori diuisioni inseremus, & vibicibus per spongiam detersis lanã oleo madentem per sectionem infra ad testiculum, insinuabimus, extrinsecus alias lanas vino & oleo imbutas scroto, imo ventri, inguinibus, regioni inter scrotum & anum & lumbis superiniiciemus, ac vbi linamentum triplex super hæc implicitum deligauerimus vinculo in sex processus exporrecto, congruisque fasciis, homo decumbet lanis scro-

to subiectis, vt conquiescat, pelleque super ipsas molli explicata, quo fomenta excipiantur. Superfundemus autem oleo calente, vsque ad triduum. post hoc vbi solueris, tetrapharmaco linteolis illito in vulnere, vteris, linamentum in longitudinem implicitum ex farinaceo polline superaccommodans, extrinsecus fomenta rursus propter inflammationem vsque ad diem septimum iniicietur, inde medicamēto quod linteolo seruetur vtemur. Vulnere expurgato, & carne iam mediocri obducta, deinceps etiam lauacris adhibitis linamentum in longitudinem implicitum auferri debet, & reliqua curationis parte subsequente, quemadmodum prius explicatum est, vtemur. At si inflammatio quæpiam fuerit, aut sanguinis profluuium, aut aliquid eiusmodi interea superuenerit, conuenienter vnicuique occurrere conuenit, ne semel dicta iterum repetam. Si vero vstionem potius in aquoso ramice, sicut recentioribus visum est, adhibeamus, omnia quæ ante chirurgiam, & post eam dicta sunt, exequemur, ipsum vero chirurgiæ opus sine ferro tantum & diuisione per humoris emissarium fieri debet. Decem itaque, aut duodecim ferramentis literam græcorum Γ imitantibus, & duobus gladiolis primum scrotum ferro Γ referenti per medium aduremus, cultello autem, aut cæco hamo membranas excorıantes ferramento ensi simili, has ceu præcidentes, aduremus. Nudata vero tunica erythroide, facile autem cum alba & tenuis existat, cognoscitur, acie ferramenti instar Γ literæ facti perurentes humorē excernemus, postea totam ipsam detectam hamulis attollentes, ferramento gladiolo simili auferemus.

De carnoso ramice & tophaceo. Cap. lxiii.

Caro in particulis quæ scrotum implicant alibi succrescens carnosum ramicem producit. Nascitur autem ea, ex causa latente, testiculo fluxionem scirrhumque experto, aut ex ictu, aut imperita post ramicis succisionem curatione, subsequitur autem hos color vbique sui similis cum duritia. Si autem tumor in scirrhum coaluerit, nullus nec color, nec sensus adest, si malignus sit, dolor vrget punctorius. Itaque manum admouentes ægro, figurabimus ipsum, sicut & prius, diuidemusque similiter, & siquidem ex generata carne, vitium testiculi creatum sit, & darton membranam & erythroidem consimiliter discindemus, deinde testiculo eleuato, eoque extra erythroidem exempto, cremastere segregato a vasis, hæc quidem constringemus, illum vero nempe cremasterem amputabimus, testiculum autem qui cum adnata carne coaluerit, ceu alienum eiiciemus. Sin hæc carnis generatio in tunica aliqua, aut, vase fiat, scroto diuiso subiectisque carni membranis, totum quod in carnem con-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

creuit auferemus. quod si posterior commissura carne fuerit obducta, iis quæ ambiunt ipsam ademptis testiculum simul cum ea excipiemus, quippe fieri nequit, vt testiculus sine hac permaneat. Cæterum tophi & in testiculo & in membrana erythroide occalescunt, renixu multo, duritie, & inæqualitate a carnoso ramice & aquoso discreti. His igitur manum sicut etiam carnoso ramici admoliemur.

De varicoso ramice & ventoso. Cap. lxiiii.

VAsa in scroto, aut dartis membranis, dilatata, varices simplici vocabulo nominant. Alia vero quæ testiculum nutriunt, si varicũ more dilatentur, varicosum ramicem, Græci cirsocelen vitium nuncupant. Notæ horum euidentes sunt, quippe pars affecta tumidior, obliqua modice vuæ in modum, & testiculi relaxatio antea apparet, tũ aliæ nonnullæ in agendo difficultates maxime in cursu, exercitio, et itinere. Hoc modo curamus, vbi commode ægrum figuraueris, scrotum manu permulcetur, neruus cremaster in partem inferiorem repellitur. Facile autem is dinoscitur, vt qui tenuior vasis sit, solidior, renitensq; ceu potens validusq;, æger quoq; ad depressionem ipsius indolet, & iuxta colem turbatur, vasa autem digitis nostris & ministri excepta in scroto, valideq; distenta, acie scalpelli obliqua adacta supra instrumentum quod vasis cedendis supponitur secabimus. deinde per hamulos ea quæ cuti subiacent eleuata excoriantur. vasis vt in capite de angiologia & aneurysmatis disputatum est, denudatis, acus duplex linum trahens transmittitur, ansaq; lini abscisa, vasa & in prima ipsorum dilatatione & inferiori extremo fune deligabimus, & per medium recta incisa linea, & sanguine qui coierat euacuato, medicina ipsos curabimus quæ pus moueat, vt etiam funiculi cum vasis sua sponte excidant. Leonides autem præcipit, quod si aliqua ex vasis testiculum nutrientibus dilatata fuerint, hoc modo esse faciẽdum, sin autem omnia, testiculum cum ipsis capi oportere, ne vasis alentibus destitutus contabescat. Porro vẽtosus ramex, quum genere aneurysma existat, Leonidi quidem non attingendus videtur, propter periculũ quod in varicibus ab incessabili sanguinis profluuio accidit. Recentiores autem quum duplex ipsius sit generatio, alia ex quatuor vasis testiculum alentibus, alia ab arteriis darton membranam & scrotum intercurrentibus, hunc quidem ceu desperatæ salutis, repudiant, illum priorem scalpello curant. discernimus autem ipsos, quod qui ab arteriis enascitur, facile ad digitorum constrictionem euanescat, qui a venis testiculum nutrientibus, aut neutiquam, aut cũ multo metu. Cæterum curamus ipsos, vt in varicosis ramicibus comprehensum est, singulas venas fune excipientes deligantesq;.

De intestinorum ramice. Cap. lxv.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

INtestinorum ramex, quem Græci enterocelen dicunt, est cum intestina sunt in scrotum deuoluta, id quod fit aut peritonæo circa ilia dirupto, aut eodem extenso. vtraq; igitur, ruptura (dico) & extensio ex violenta quadã occasione præcedente proueniunt, nempe ictu aut saltu, aut clamore. At qui laxationi fertur acceptus, proprie & propter resolutionem, & alias corporis imbecillitates, accidit. Notæ vtriq; communes sunt, cõspicuus in scroto tumor, item quod in exercitiis, itinere, spiritus retentione, aliisq; occasionibus, idem maior quã prius euadat, compressus, tarde quidem recurrat, celeriter autem rursus deuoluatur, superne intestinum resupinatis in loco permaneat, donec erigantur. Stercus autem in scrotum receptum periculum subinde ipsis intulit, dolent enim, nonnunquam etiam impressis digitis sonitum elidunt. Peculiaria ramicis ad relaxationẽ relati indicia sunt, quod non vna vice, sed particulatim temporis spatio, et quod ob causas quaslibet, nonnunquam intestinum deuoluatur, tumor æquabilis & profundus appareat, intestino quod deuolutum est, peritonæo constricto. Ex ruptura facti ramicis signum est proprium, quod vna vice ac subito ab initio intestinũ deuoluatur, idq; ob causas violentas duntaxat, quod tumor immensæ magnitudinis, inæqualis, & per summa protinus in cute emineat, quoniam intestina extra peritonæum elabuntur. Si igitur rupto peritonæo omentum duntaxat in scrotum inciderit, vitium omenti ramex, Græcis epiplocele appellatur, si intestinum quoq; delabatur, omenti intestiniq; ramex, Græce epiploenterocele dicitur, si vero & aqua in tunica erythroide apparuerit, composita ex tribus quoq; appellatio sumitur. Cæterum neq; hos, neq; ex ruptura intestinorum ramicem chirurgiæ subiicimus, solum vero ex relaxatione ramicem intestini manu curamus, hunc in modum. homine resupinato & cute iuxta inguina per ministrum eleuata, transuersam lineam incidimus, vt in angiologia explicitum est. Nonnulli vero non transuersam, sed rectam lineam ducunt, hamuloq; defixo diuisionem explicant, quæ testiculum retractum mensura adæquet, deinde rursus tot hamulis per quartam cutem transmissis quot vulneris magnitudini sufficiant, cæco hamo, aut cultro membranas & pinguedinem subtus excoriantes, scalpello præcidimus. detecto autem vndequaq; peritonæo, demissoq; indice digito ad posteriorem scroti partem inter peritonæum & dartum membranam, posteriorem connexum soluemus, deinde dextra manu extremum implicantes ad interiora scroti, simulq; sinistra peritonæum retrahentes ad diuisionem retrahemus testiculum vna cum membrana erythroide, ac ministro vni iubebimus testiculum eleuet, ipsi vero posteriorem adnexum ex toto simul cum membrana erythroide dissoluentes, explorabimus di

gitis num intestini inuolutio quædam in tunica erythroide relicta sit, & infra hanc ad aluum propellemus, deinde acu bonæ magnitudinis linum ducente duplex, decies implicitum ad peritonæi terminũ qui diuisionem respicit per medium transuemus. † Succisis autem linis quatuor faciemus initia, atq; his per vinculum rursus implicatis, vtrobiq; peritonæum valenter destringemus, iterumq; initiis circumuolutis, astringemus quidem strenue, vt nullum ex vasis nutrientibus adhuc possit cedere ne inflammatio inde concitetur, item secundum extrinsecus vinculum iniiciemus minus quam duos digitos a priori distans. Post hæc vincula digiti instar ex peritonæo relinquentes, totum ipsum orbiculatim præcidemus, auferentes simul nimirum & testiculum, rursus diuisione iuxta emissarium scroti adhibita, linamentum in longitudinem implicitum iniicitur, & fomentis oleo imbutis vinculisq;, vt in aquoso ramice iniectis, omnia quæ restant, quemadmodum illic expositum est, perficiemus. Nonnullos autem nõ imperitos chirurgos noui, qui membrana erythroide excisa, ferramentis candentibus extremum ipsius adurerent sanguinis profluuii metu, vt est verisimile. Hi autem ipsi post scalpelli administrationem ægros protinus in solio oblongo ligneo, cui aqua inesset calida ad septimum diem vsq; lauabant, quinquies per diem noctemq; id facientes, præsertim in pueris, & mirifice res processit, nam citra inflammationem ipsi secabant, & funiculi vna cum corporibus protinus decidebant. Interea vero dum ægri lauabant, prædictæ superfusiones iniiciebantur. Alius quispiam præter commemorata etiam pipere trito cum oleo ceruicem ipsorum eodem tempore infricabat.

† Hic locus sic legitur in veteri codice, κόψαντες δὲ τὴν διπλόην τέσσαρας ἀρχὰς ποιήσωμεν, καὶ ταυτας κατὰ χιασμὸν ἀντεμπλέξαντες εἰς ἀμφοτέρων, idest, postquam sciderimus duplicatum linum quatuor capita faciamus, & his decussatim implicatis ex vtraq; parte peritonæum valide constringamus.

De inguinum ramice, bubonocele vocatur. Cap. lxvi.

INtestini ramicem ex relaxatione creatum, inguinum hernia præcedit, primum enim peritonæo nimis intenso, intestinum laxatum tunc quidem in inguina abscedit, facitq; ramicem, quem Græci bubonocelen dicunt. Hunc vetustiores in eum modum scalpello curant, linea transuersa per inguina intumescentia, tres digitos longa inciditur. Hinc membranæ & pinguedo eximuntur, aduerso autem specillo peritonæo per mediũ detecto qua fastigiatur adigi debet, id enim intestina in altum repellit. Itaque peritonæum intus restitutum vtrobique aduerso specillo, suturis inuicem committemus, deinde specillum extrahemus, neque peritonæum præcidentes, neque testiculum,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

neque aliud quippiam retinentes, sed præsidio cruentis idoneo persanantes. Quoniam vero recentiores vstionem potius in inguinum ramicibus probarunt, hanc quoque non præter institutum trademus. Homo mediocriter moueatur, tussi violenta, intentione, spirituque retento. vbi tumor in inguinibus apparuerit, locum qui vri debet, atramento scriptorio aut collyrio, figura triangula circunscribemus, transuersam lineam per inguina sursum ducentes, iniiciemusque signum per trianguli medium. postquam æger decubuerit, cādens ferrum per mediam notam imprimemus, primum clauatum, inde per trianguli costas Græce Γ literæ figuram repræsentans, tertio laterculati aut lenticulato totum triangulum adæquabimus, ministro per totam vstionē saniem panniculo extergente, tam alte vero aduremus quousque pinguedinem pertingamus, idque in habitu corporis moderato, neque enim in gracilibus ob siccitatem ferrum altius admouendum est, ne imprudentes peritonæum aduramus, neque tamen in crassioribus pinguioribusque, in quibus vel ante iustam vstionem pinguedo apparet, sed quātum vri conueniat artificiosa deprehendemus coniectura. Secundum vstionem sal vna cum porro tritus crustæ insinuabitur, & inguinario in literæ χ similitudinem ligamento vtemur, per insequentes dies remediis crustam adimunt, nempe phacomelite & similibus curabimus.

De scroto attenuato, laxoque attritorum panniculorum modo. Cap. lxvii.

LAxata scroti cute sine interioribus ipsius particulis vitium maxime indecorum gignitur, quod Græci racosin appellant. Leonides igitur resupinato homine, quod in ea superfluum erat scalpello super asserem, aut durum corium, quod incidendis subiicitur excidebat, orasque vulneris suturis committebat. Antyllus autem tribus etiā quatuorve suturis superfluam cutem prius punctam forfice acuta aut scalpello post suturas auferebat, suturisque adunitam vt cruenta curabat.

Quomodo fiant eunuchi. Cap. lxviii.

CVm ars nostra huc tendat, vt corpora a statu qui præter naturā est in naturalem deducat, eunuchos faciendi ratio, quam Græci eunuchismum dicunt, contraria promittit. verum quia & inuiti subinde a præpotentibus quibusdam eunuchos facere cogimur, explicandus compendiose modus est, quo illis satisfaciamus. duplex itaque est, alter contusione, alter excisione perficitur, & prior quidem in hunc modum. Pueri adhuc infantes in aquæ calidæ solium collocantur, deinde vbi corpora eodem solio fuerint relaxata, digitis testiculi premuntur, vsque dum aboleantur & euanescant, disso-

Nā antiquissimæ reginæ hosce sui custodes habebāt & in vsu mi-

luti non amplius ad tactum occurrant, Excisione hac ratione efficitur, Resupinatur in sedili qui eunuchus fieri debet, & scrotum cum testiculis sinistræ manus digitis premitur, quo facto duas lineas rectas vnam per alterum testiculum scalpello incides, vbi exilierint testiculi cute detracta execabuntur, ita vt tenuissimum solum naturale vasorum commercium relinquatur, atq; hic modus, eo qui per contusionem fit magis probatur. Nam qui contusionem testiculorum sunt experti, nonnunquam venerem appetunt, parte aliqua vt verisimile est testiculorum inter contundendum delitescente.

De hermaphroditis. Cap. lxix.

HErmaphroditon vitium ex compositione Mercurii, & Veneris appellatum est, multum vtriq; sexui adferens indecori. Cū enim quatuor Leonide autore differentiæ existant, tres quidem in viris, vna in mulieribus constituitur. In viris siquidem alias iuxta regionem inter scrotum, & anum, alias in medio scroto muliebris pudendi pilis obsiti forma apparet. Tertia vero ad hæc accedit in qua nonnulli veluti ex pudendo quod in scroto est vrinam profundunt. In mulieribus supra pudendum iuxta pubem virile frequenter genitale inuenitur tribus quibusdam extantibus corporibus vno tanquā cole, duobus autem veluti testiculis. Tertia itaq; virorum deformitas qua vrina per scrotum excernitur, curationem non recipit, reliquæ tres curantur corporibus superuacuis e medio sublatis, & vlcerū modo tractatis.

Quomodo nympha excidenda sit, & cereosis emendanda. Cap. lxx.

CAruncula in sinu muliebris pudendi subsultans Græcorum lingua nymphe dicitur, quibusdam immensæ magnitudinis efficitur, & non decentis inuerecundiæ notam præ se fert. Quemadmodum vero nonnulli memoriæ produnt, sunt quæ hanc partem arrigunt, viris similiter, & in venerem ruunt. Quapropter resupinata muliere vulsella nymphæ superfluum prehensum scalpello excindimus, diligentia adhibita ne alte ipsam penetremus, vnde fluidus affectus, rhyada vocant, excitetur. Porro cereosim, cum sit carnis ab vteri ore propago quæ muliebre pudendum repleat, interim foras caudæ modo procidat, nymphæ consimiliter auferemus.

De muliebrium locorum thymis condylomatis & hæmorrhoidibus. Cap. lxxi.

THymus eminentia quædam est, nunc rubens, nunc alba, plurima parte sine dolore, thymi corymbis similis, condylomata vero, excrescentiæ sunt rugosæ, quemadmodum hæmorrhoides iis quæ in ano sunt respondentes, interim & sanguinem profundunt, omnes

nisterio que et in ludis iocisq; vnde Periandri apud Herodotū opes immensæ ex mercatura ingenuorū puerorū, quos eunuchos faciebat. Quia tn̄ tūc quoque quū Paulus scribebat, in vsu eunuchi erant, iō de hac re præcipit, quāquā non deprauare naturā sed ipsam restituere medici est. Dicit āt in fine venerē appetere

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

itaque eiusmodi in mulieribus excrescentias, quæ in conspectum veniunt, inter detegendum vulsella comprehensas, ferramenti quod ex dimidio spatham refert, acie excindemus, vtemurque galla læuigata, aut scisso alumine. Nam e lino deligaturam in his maiores chirurgi non admittunt.

quosdã ex mala concisione. nam apud Philost. vnus eunuchus cũ pellice regis cubãs in uentus fuit.

De non perforatis & phymo. Cap. lxxii.

GEnitales mulierum partes clauduntur, interim ex natura, interim ex accessorio, morbo quodã præcedente, alias in imo, alias in alis, sæpe etiam in medio spatio, idque aut secundum naturam aut ex obstructione. Quod autem foramen intersepit intercluditque, vel caro vel membrana est. Cæterum hoc mali graue fit impedimentum, modo in coitu, modo in conceptu vel puerperio, aliquando mensium purgatione, si quæ loca obstruit caro totum spatium occupauerit, in quibusdam enim medium foramine patescit. Causa igitur inuẽta, vel ex promptu, vel etiam demisso speculo, si quidem commissura solum fuerit, hanc recta linea scalpello fistulis accommodato dissoluemus, sin autem distentio, hamulis per medium corpus siue id membrana, siue caro existat transfixis eleuatum, scalpello diuidemus, ac sanguinis fluore medicamentis sine rosione siccantibus suppresso, iis quæ cicatricem ducunt vtemur, pessarium aliquo cicatricem inducẽte vnctam subiicientes, in quibus potissimum non alte admodum administratio est adhibita, quod ea de causa fiet, ne particulæ rursus coalescant. Iam phymus in ostio vuluæ succrescens pari modo curatur.

Id quoque Aristo. testatur, vt alio loco retulimus.

De abscessu vuluæ. Cap. lxiii.

VBi abscessus circa os vuluæ prouenerit qui manu tractari queat, non prompte ad sectionem properare consilium est, sed cum affectio fuerit absoluta, inflammatio plurima parte increuerit, corpora quæ humoribus incumbunt, attenuata, idque propter vteri excellentiã. Inter agendum vero mulier in sella resupinabitur cruribus ad abdomen, & femina contractis, inuicem diuaricatis, cubiti ipsius sub poplitibus subiicientur, & funiculis congruentibus ad ceruicem deligabũtur, medicus autem ex dextra sedẽs tentabit speculo, quod dioptram dicunt ætati accommodato. conuenit autem specillo sinus muliebris altitudinem metiri, ne maiori speculi tridente, vterum premi contingat, & si amplior ille sinu reperiatur linamenta implicita alis imponuntur, vt super ipsa speculum firmetur. Cæterum conuenit speculi tridentem qui testulam habeat, in superiore parte intro demittere, et specillum a medico contineri, testulam a ministro conuerti, vt laminis tridentis diductus sinus aperiatur. Iam vero si abscessus occurrens mollis & tenuis existat, qui digiti tactu subsidet, iuxta verticem diuidetur spathula, aut specillo, ori vuluæ pure vacuato, linamentum in lon

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

gitudinem implicitum, lemniscon dicunt, tenerrimum ex oleo rosaceo imponetur, vel potius extra diuisionem sinui muliebri sine compulsu inseretur. Extra vero summas oras & super pectinem lumbosque lanæ succidæ aut puræ, oleo madentes accommodabuntur. Tertio die insidebit mulier in hydrelæum calidum, aut maluæ decoctum abstersis sudoribus linamentum in longitudinem implicitum in fissuram tetrapharmaco per se, vel cum discocto melle inunctum leniter insinuabis, erit autem solutum butyro aut rosaceo, exterior regio cataplasmatis obducetur dum inflammatio cessauerit, & vulua abscessu purgata fuerit. Sin autem difficulter expurgetur, collui debet auriculario clystere ex iridis decocto, aut aristolochiæ, aut melle. Cicatrix duci debet emplastro ex cadmia, soluto vino, per linamentum madidum. At si intra os vuluæ abscessus fuerit, attingi non debet.

Qua ratione partus ex vtero excutiatur excidaturque. Cap. lxxiiii.

Id quod factu difficillimu Hippo. iudi

QVomodo ægre parienti succurratur tertio volumine tradidimus, sin autem eo nihil proficiatur, ad chirurgiam merito diuertimus, id primum notantes, mulier superstes ne futura sit, an minus, & si quidem salus speratur tunc manum admoliemur, sin contra, attingi non debet. Qui igitur perniciem sui portendunt, inexpugnabili dormiendi necessitate vt in lethargo sopiutur, resolutæ sunt, & vix possunt excitari, ac si excitentur, imbecilliter respondentes, rursus graui sopore premuntur. Nonnullæ conuulsionis modo contrahuntur, aut neruis commouentur, aut alimentum non sentiunt, pulsus valide inturgescens deprehenditur, sed languidus & imbecillis, quæ incolumes futuræ sunt, nihil eiusmodi patiuntur. Oportet igitur resupinam mulierem in lecto sic collocare, vt figura ipsius magis sit decliuis, crura ipsius elata mulieres vtrinque contineant, aut quædam ministræ. Si vero non adfuerint, mulieris thoracem vinculis quibusdam lectulo adfirmabunt, vt ne corpus, attrahentes sequens, tractionis vim dissoluat, ac alis vuluæ diductis, per ministrum † sinistram manum contractam cum valentibus digitis extenuatis, in ostiolum inseremus, idemque pertentabimus, & oleo infuso relaxabimus, disquirentes vbi vncum quo fœtus extrahetur, defigi conueniat. Idonei vero loci sunt quibus inijcietur, si in caput conuersus infans descendit, oculi, occiput, os iuxta palatum, mentum, clauiculæ, & sub costis sitæ regiones, adhæc præcordia, quæ Græci hypochondria appellant, si in pedes conuertitur, ossa super pubem extantia, intercostalia, clauiculæ rursus & deinde vncus dextra manu continebitur, flexu ipsius digitis occultato, sinistra manu leniter inseremus, & particulæ cuipiam ex prædictis

Hæc eadem ad vnu oĩa ab Hip. præcipiuntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vsque ad vacua transmittemus. huic alter opponetur, quo attractio recta procedat, neque alteram in partem inclinet, deinde æquabiliter trahetur non solum recta, sed etiam in latera, quemadmodum in dentibus eximendis fieri solet, & tensionem interea remittere iterum nõ conuenit, postea vero indicem digitum vnctum, aut etiam plures demissos inter os vuluæ & corpus impactum, orbiculatim circumagere, veluti excoriando, si autem iuxta rationem vncus subsequatur, in superiora transferre conueniet, atque sic agere dum perfecta fœtus sit extractio. Si autem manus obiecta fuerit, nec propter obstructionem queat conuerti, circumposito panniculo, ne reuoluatur, modice attrahere oportet, ac prolapsam totam ab humero abscindere, idemq; facere etiam si duæ manus prociderint. similiter etiam pedes procidentes, corpore reliquo non subsequente, ab inguinibus amputari oportet, deinde reliquum corpus dirigere conandum. At si caput iusto maius obstructionem pariat, & hydrocephalon sit, idest, aquam in capite infans collegerit, spatula polypis dicata, aut scalpro, aut cultro quod scolopomachærion dicitur, inter digitos occultato, caluariam diuidemus vt vacuata concidat. quod si naturaliter amplum sit caput, similiter diuisam caluariam forcipe qua dentes aut ossa extrahuntur, comprimemus. Si ossa emineant, hæc quoque auferre ratio est. At si capite ad thoracem adacto, obstructio prouenerit, eodem instrumento clauicularum compages vsque ad interiora spatia diuidentur, vt humore vacuato thorax concidat & collabatur, quod si non concidat, diuisas etiam clauiculas ipsas auferemus, tunc enim collabetur. Porro si imus venter mortuo fœtu sit inflatus, aut aquam subter cutem collegerit, eadem ratione ac via eum vacuare cum ipsis interaneis aggrediemur. Cæterum si in pedes deferuntur, fœtus declinati facile ad vteri os diriguntur, quod si iuxta thoracem aut abdomen fuerit impactus, linamento ipsum attrahemus, eodemq; modo ea quæ ambiunt, diuidemus. At si reliquis ablatis caput ad superiora reuersum inhæserit firmius, sinistra manus demittetur in vterum, & si os ipsius pateat, manum in ima transferemus, ac caput inuestigatum digitis ad os deuoluemus, deinde vncum vnum aut alterum defigentes, propter orificii inflammationem non propellemus, sed infusionibus pinguibus copiosisq; vtemur, item insessibus, fomentis, & cataplasmatis, vt diducto ore auferatur, quemadmodum superius cõprehensum est. Porro latera fœtus, si quidem in rectum diriguntur, prædictis vtemur rationibus, sin minus, totum ipsum intus dissectum particulatim eximemus, cura adhibita, ne particula quæpiam ipsius nobis nesciis intus relinquatur. Postquam manu scalpelloq; administrationem obierimus, remediis ad inflammationem inscriptis

Ex quo agrippæ dicti sunt.

vtendum est. quod si profluuium sanguinis oboriatur, huius quoque curationem accepisti.

† Huius loci multo verior est scriptura in veteri codice, τὴν εὐώνυμον χεῖρα συνηγμένην μετ᾽ εὐρώστων δακτύλων λελιπασμένην, idest, dextram manum contractam cum fortibus digitis pingui aliquo inunctam &c.

Si secundæ fuerint relictæ. Cap. lxxv.

FOetu excusso frequenter accidit, vt velamentum illius in vtero firmiter adhærescat, quod nostri secundas, Græci chorion, & deuterion appellant. Diducto igitur vuluæ ostio, secundæ quæ inibi relictæ sunt, & in partem aliquam orbiculatim cōuersæ, facile educuntur. Manu siquidem sinistra calida, inunctaq; in fundum demissa, secundas sublabentes oportet eiicere. Si autem fundo vteri fuerint adnatæ, demissa similiter manu comprehendentes tendemus, neq; in rectum, ne vulua procidat, neq; violenter admodum, sed leniter primū deducemus, huc illuc circumagentes, deinde paulo valentius. hoc enim pacto obsequuntur & a connexu dissoluuntur. Quod si vuluæ os conniuere fuerit deprehensum, remediis ad hoc cōmemoratis vtendum est. Si vires non fuerint inualidæ, etiā iis quæ sternutamenta prouocant, & aromatum halitu ex fictili vaporari conueniet, & si os vteri diductum sit, manu inserta, secundas vt dictum est extrahere conabimur. At si ne sic quidem exemptæ fuerint, terrere nos non debet, secundum paucos enim dies putrefactæ & in saniem resolutæ excidunt. Quia vero grauitate odoris & caput opplent & stomachum peruertunt, suffitus conuenientes excitabuntur, ad eos autem cardamomum & ficus aridæ commendantur.

Quomodo coxendices adurantur. Cap. lxxvi.

QVemadmodum humerus, ita etiam coxa propter humiditatis copiam nonnullis excidens, vstionem postulat, quod Hippocrates his verbis testatur. Quibus coxa ex diuturno ipsius cruciatu loco suo mouetur, crus contabescit & claudi fiunt, nisi vstionem experiantur. Conuenit igitur tunc illum præsertim locum adurere, e quo articulus excidit, sic enim humor redundans deficcabitur, & locus cicatrice densatus non amplius os suscipiet, quare etiam penitius illic vstionem moliri conuenit. Recentiores autem tres crustas adhibent, vnam retro vrentes in acetabuli sinu, alteram supra genu extrinsecus, & tertiam supra exteriorem talum, qua est carnosior.

De fistulis & fauis. Cap. lxxvii.

CVm locus postulet de ani fistulis disserere, nihil mali fuerit prius generatim de omnibus fistulis verba facere. Itaq; fistula sinus est callo obductus, aliquatenus indolens, in pluribus nascens particulis

magna vero parte ex abſceſsibus oritur parum dextre curatis. Callus autẽ cõtinua quædam caro eſt, albida, madoris expers eoq; etiam doloris, neq; vena, neq; neruo ad ipſum pertinente. Interim ſinus ſiccus, interim humidus eſt, nunc humor incontinenter fluit, nunc certis quibuſdam temporibus remittit, ore ipſius oppleto iterumq; adaperto. Alias fiſtulæ in os deſinunt, alias in neruum, aut aliam quampiam principem particulam, vel recte intus tendentes, vel oblique, item vel vno ore, vel pluribus peruiæ. Quæ igitur in grandes arterias aut neruos, aut tendines notatu dignos, aut membranam coſtas ſuccingentem, aut aliquam principalem particulam deueniunt, vel nequaquam, vel certe, cum artificioſaq; diligentia attingere debemus reliquis hunc in modum manum admoliemur. primum tentabimus, ſi quidem recte intus tendant, cultro exciſorio, ſi oblique, ſpecillo duplici cuſpide, flexili. Huiuſmodi autem ſunt quæ ex ſtagno fiũt, item ex ære tenuiſsima. In quibus autem duæ pluresve oræ habentur, notationi per ſpecillum non obtemperantes, ſinu per vnum ipſius orificium aduſto, ex clyſteris in reliquas oras tranſitu deprehendemus, num vna fiſtula ſit pluribus oris dehiſcens, an plures, ac vbi tentatum eſt, ſiquidem per ſumma habeatur ſinus, arctusq; ſit, demiſſo ſpecillo explicantes, ſcalpello figura commodiore callum tollemus, aut vnguibus, aut acie ſcalpri deradentes, at ſi latitudinem habeat, corpora ſuperflua, tolli debent, ſin autem non ſumma occupauerit, ſed penitius recte tendat, eo quatenus licet in alto diuiſo, orbiculatim totum callum auferemus, q; ſi reliquiæ ipſius aliquæ remanſerint, medicamento adurente eas conſumemus, quod ſi amplius quum ſit medicamento non cedat, ferro candente cruſtas ei inducemus. Cæterum ſi fiſtula in os terminatur, hoc idem quod integrum eſt, duntaxat rademus, vbi vero cariem aliamve quandam corruptionem experitur, quod vitiatum eſt, totum exciſoriis, aciem inter ſeſe oppoſitam habentibus tollemus, ſi opus ſit, prius terebra perforatum, ſiue ad perſpiratũm duntaxat, ſiue ad medullam vſq; fuerit vitiatum. At ſi os quoq; emineat, caulis modo porrectum, ſerra ipſum adimemus. Sumptis itaq; duobus loris, vnius quidem medium oſsi eminenti ſubiiciemus, ipſumq; per miniſtrum attollemus, alterius autem quod craſsius eſt, uel ex lana quoq; factum, ſimiliter medium carni quæ oſsi ſubiacet adaptantes, initiaq; infra prehendentes, per ipſum lorum carnem deorſum iubebimus detrahi, ne ipſa ſerræ dentibus perradatur, atq; hoc pacto nos excretionem molimur. Vbi vero particula quæpiam princeps ſubiecta eſt, exempli gratia, membrana coſtas inuoluens aut ſpinalis medulla aut eiuſmodi aliqua, inter excidendum aut ſerra concutiendum os, laminam, quæ quod mẽbranam cerebri cuſtodit meningo-

philax græce dicitur, subiiciemus, non vitiato autem osse, totum orbiculatim carne nudum serra eodem modo deradetur. Fieri nanque haud potest, vt ossa circulatim implicita carne obducantur. Simili ratione si ossis terminus prope articulum fuerit vitiatus, idem serra auferri debet. At si totum subinde os, nempe cubitus aut radius aut tibia aut eiusmodi aliquod contabuerit, totum adimetur. Femoris autem caput, aut coxa, aut spinalis medullæ vertebra affecta, attingi non debet, periculi quod ex arterijs adiacentibus accidit euitandi gratia. Hoc igitur modo hac via faciendum est in singulis vbique particularium vitiatarum situ, vicinitate, & naturæ consortio inspecto, item morbi magnitudine, & laborantis virium robore considerato. Cerion autem, hoc est fauæ quum sinus sit fistulosus, mellea diffluens humiditate, eandem administrationem curationemq; cum fistulis & alijs sinibus requirit.

De ani fistulis. Cap. lxxviii.

ANi fistulæ latentes quidem notantur inde q; ore non apparente dolor ipsis oboriatur, & purulenta humididitas per anum profundatur. Plurimis abscessus quoq; indicia præcesserunt, manifestæ autem cultro excisorio, aut seta porcina demissa noscuntur. Nam instrumentum ad ima penetrat, & digito indice in sedem transmisso occurrit, fistula nimirum ad interiora perforata. At in iis quæ perforatæ non sunt, instrumentum digito, non statim occurrit, sed obstat in medio corpus non perforatum. Tortuosas autem & labyrinthi modo flexuosas agnosces inde, q; instrumentum paululum procedat, pus autem ad illarum portionem copiosum efferatur. At quæ prope intestinum oriuntnr fistulæ, agnitionem sui præbent, q; nonnunquam & lumbrici & stercus per orificium erumpas. In omnibus autem fere callus aliquis in orificio prominet. Itaq; fistula insanabilis est, quæ vesicæ ceruicem perforauerit, aut quæ ad femoris articulum sit, aut quæ ad ipsum longanonem tendat. Aegre vero consanescit, quæ orificio caret, tum quæ delitescit & in os terminatur, multifariamq; fissa est, reliquæ in vniuersum facile curantur, administratione hunc in modum adhibita, resupinato homine, vt cruribus sursum porrectis femora ad vētrem inclinet, quemadmodū fit in iis quibus clyster in aluum mittitur, si fistulæ extremum in summo occurrit, culter, aut auricularum specillum per orificium demittitur, subiectaq; cutis simplici linea exciditur, si autem alte intra sedem fistulæ terminus finiat, demisso per orificium cultello, siquidē perforatam ipsam inuenerimus, demisso iuxta oppositam affecto ano manum indice digito, eiusdem cultelli initium adigentes & deflectentes, ipsum foras reducemus, ac corpora quæ incumbunt cultello, simplici diuisione liberabimus. At

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

si nondum fistula perforata reperiatur, in altum vero ani duntaxat terminetur, & tentantibus nobis indici digito occurrat, corpus inter cedens cum squamosum membraneumque sit, vehementius mucrone cultelli perforabimus, traductoque per sedem cultro, rursus scalpello corpora quæ ei incumbunt dissoluemus, quemadmodum prius explicatum est. Si igitur terebræ aut scalpelli ad fistulas accomodari acie sinus fundum iuxta sedem perforauerimus, ipsum instrumentum per anum inserentes, illinc totum quod interiacet acie terebelli pertundemus, & post excisionem vulsella aut forfice corpore diuisionem ambientia (calli autem sunt) prehensa ex toto adimemus, musculum qui anum constringit, sphincter dicitur, vbique vitantes. Nonnulli siquidem rudius dum in alto sectionem molirentur, ipsum conuulnerarunt, atque inde inuoluntaria stercoris excretio homini accidit. At si qui timidiusculi chirurgiam fugiant, Hippocratica vti debent e lino deligatura. Iubet siquidem Hippocrates, linum quintuplex crudum cultro forato vel specillo per fistulam demittere, et lini principia coniungi, ac quotidie constringi donec corpus totum quod duabus oris intercedit, dissectum, linum eructet. Si vetustate malum contraxerit, quum dissolues, etiam psaro aut eiusmodi quodam arido illito linum oportet pertrahere. Sunt qui foramini terebræ fistulis dicatæ insertum linum iuxta prædictam rationem propellunt, quod meo iudicio non conuenit. Dum enim chirurgiam vitant, præter quod hanc requirunt, etiam curationem remorantur. de latentibus autem fistulis Leonides hunc in modum tradit. Cum autem alta pars stringentis anum musculi in fistulam dehiscit, quæ vel a sede incipiat, vel longius procedat, post notas indicatas, disquiretur instrumento quod ad sedem diducēdam sit aptatum. dico autem exiguo perspecillo quod Græci dioptrion appellant, anum vt muliebrem sinum, distendi. At cum fistulæ os clare apparuerit, per ipsum specilli, mucro demittetur, propelleturque in imum, lamina vero subiecta tota fistula super eam diuidetur semispathula aut spatha fistulis incidendis peculiari. Nos autem cum in talem incidissemus affectum, hoc administrationis modo vti non potuimus, quod ductus fistulæ in conspectum non veniret. Nam inter anum & eius fibulam dextra parte sita erat, instrumentum vero quod ei diducendæ erat impositum, magis operationem adumbrabat, at per digitos distendentibus anum nobis, rima quædam inter vnam quandam ani rugam ceu fistulæ emissarium apparebat, etenim pus per ipsam emanabat, per eandem vero cultelli mucronem in fistulam demittebamus ceu manu ab ea ducti, deinde dextræ manus indice digito, ani fibulæ inserto, cum inuenissemus quoddam inter digitum & instrumentum, tenue

Vim habet constringendi ani musculus is σφιγκτὴρ græce appellatus. est autē uirtus hæc vna de quatuor, quas prudens natura mēbris contribuit principalibus.

Qui timor quidem in chirurgia vt paulo post inquit, me dēdi tarditatem adfert, vt tandem vlcera

corpus,cumq; violentius cultellum digito adegissemus,fundum fistulæ sursum conuersum perforauimus,vbi iam digito mucronem instrumenti foras traiectassemus, conspicuum nobis factum totum corpus quod inter fistulæ orificia habebatur,dico autem ea quæ initio ad humoris emissarium sita erant,& ea quæ nunc a nobis facta sunt scalpello præcidentes dissoluimus.

De hæmorrhoidibus. Cap. lxxix.

CVm hæmorrhoidum notæ ex ipso quod vacuatur innotuerint, antequam manum admoliamur, clystere vtemur copiosissimo, simul intestini superuacua inanientes, simul & anum, vt promptius interuertatur & extrema ipsius pars exeat, irritantes. Resupinato igitur ægrotante aduersus lumen clarum, siquidem constrictione vsi fuerimus, linum quintuplex ferramento quo ora venarum in ano extantia aduruntur, vel quo vuæ,labris hæmorrhoidum circumponentes vnamquamq; hoc fune astringemus, vna duntaxat relicta, qua sanguis superfluus emanet, quod etiam Hippocrates præcipit. Post astrictionem linamento implicito oleo madente, & ad sedem accommodato ligamiue,vsi,ægro.quietem indicemus, oleo tepido, aut mulsa ventri medicantes, deinde postea cataplasmate ex micis panis & croco vtemur. Vbi hæmorrhoides exciderint vino cicatrix ducitur. Leonides autem non e lino deligat, sed forcipe prehensas ampliter hæmorrhoidas scalpello excindit. A chirurgia,fuligine thuris vtendum & amylo,chalcitide,vel eo medicamento quod vsta spongia simul & pice constat, item pastillo faustino ad absolutam adustionem. Alij vero instrumenti quo vuas vruntur, concauo,medicamine quod adurat repleto, quemadmodum vuam, sic etiam hæmorrhoidas vsserunt.

De condylomatis, tuberculis,& rimis. Cap. lxxx.

ANi condyloma loco solum ab eo quod muliebres locellos infestat,differt rugosa & ipsa sedis excrescētia,aut inflammatione, aut rima quæ dicitur rhagas præcedente. Per initia.itaq;,tuberculum appellatur, cum occalescit autem condolyma quare conuenit, hæc quoq;,quemadmodum illa,vulsella apprehensa excindere,& medicamentis crustam ducentibus curationem absoluere. rimas autem a stercore potissimum indurescentes,& quia dum cicatrix generatur, occalescunt,inueterascuntq;,recentes,faciemus,vel vnguibus vel scalpello radentes & cicatricem vt par est,inducemus.

De ano non perforato. Cap. lxxxi.

PVeris recens natis,anus ex natura non perforatus interim inuenitur,membrana videlicet obstructus. hæc igitur si fieri potest,digitis ipsis dirumpetur,sin minus,acie scalpelli eam excindētes, vino curabimus.

contabe facta hominem enecent. Quare feritas (vt ita dicam) in chirurgia misericordia potius appellāda est. timiditas cō tra cœdes hominis ægrotātis esse iudicatur. Itaq; firmo pectore neque manu tremente chirurgicā opera aggredi medicū debere, dictum, vetus sapiētum. itidēq; qui curatur, audaces esse debēt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

curabimus. Quoniam vero & prouectis subinde ob vlcus non dextre curatum anus commmittitur, conuenit hanc vnitionem instrumento conuenienti diruptam curare, fistula plumbea, aut obturamine quodam ano vsque dum in totum consanescat, commode imposito, ne rursus coalescat. Porro obturamentum medicamine quodam cicatricem ducente oblini debet.

in curatione vlcerũ suorum, quali, animo Menelaum iaculo appetitum a machaone curari apud Homerum legimus.

Quomodo varices excindantur. Cap. lxxxii.

VArix venæ dilatatio est, aliquando in temporibus, aliquando in ima ventris parte sub vmbilico, nonnunquam etiam circa testiculos, sed maxime in cruribus. Hic igitur originem plurima parte ex materia melancholica trahit. eorum autem qui testiculis oboriuntur curationem per scalpellum iam in capite de varicum ramice tradidimus, atque his similiter crura infestantes aggrediemus, ab interiori femoris parte incipientes, vbi etiam origo ipsorum magna ex parte inuenitur. inferius enim, in plures distributi propagines difficilius tractantur. Loto igitur homine, funiculum superiori femoris regioni circundamus, iubemusque vt inambulet. inde repletam venam atramento scriptorio aut collyrio notabimus iuxta varicis situm trium digitorum, aut paulo ampliori spatio interposito, decumbente ægro cruribus extensis, alterum funiculum supra genu iniiciemus. Elata autem in tumorem vena, scalpellum adigimus, qua atramenti nota est, tam alte, vt cutem duntaxat scalpellum penetret, ne venam diuidamus. vbi oras vulneris hamulis diduxerimus & membranas cultro inflexo ad ramicem aquosum accommodo excoriauerimus, vena detecta & vndiquaque explicata femoris ligamenta soluemus, vase per cæcum hamum suspenso, acum duplex linum trahentem subiiciemus, plexumque lini imputabimus, & diuisa scalpello per medium vena, detrahemus sanguinis quantum vsus postulat, deinde funiculo superiorem vasis partem cõstringentes erectumque crus eleuantes manuum expressu, sanguinem qui in crure est euacuabimus, deinde infra cursus vas deuincientes, vel id venæ quod inter vincula est, abscisum tollemus, aut manere id sinemus vsque dum sua sponte cum funibus excidat, & vulnere siccis linamentis oppleto, splenium vino & oleo madens, iniectum deligabimus, medicamentoque ad pus faciundum apto quod linteolis illinatur persanabimus. Noui autem veteres nonnullos, funibus non vsos, alios inde vas denudatum excindere, alios alte ipsum eleuatum cum violentia extrahere abrumpentes. Verum omnium tutissimus chirurgiæ modus est, quem supra diximus. Porro varices in imo ventris suborientes consimiliter tractabimus, item eos qui tempora infestant, quemadmodum in angiologia comprehensum est.

Veteres enim excidẽdi rationem tãtum fere sequebãtur, vt

& historiæ referunt.

De Dracunculo. Cap. lxxxiii.

DE dracunculo quomodo medicamentis potissimum emendetur, quarto libro peregimus.

De extremarum partium præcisione, acroteriasmon appellant. Cap. lxxxiiii.

Id viatoribus plerisque & militibus horrida hyeme pugnantibus euenire competitur.

SVmmis partibus nonnunquam putredine consumptis, nempe manu aut pede, vt etiam ossa ipsa contabuerint, vel ex causa exterius adueniente facta, vel etiam ex interiore causa putredinem experta, & serrula præcidi postulent, ante hanc necesse est corpora ossibus circundata primum diuidere. Verum quia dum hoc primum fit, deinde longiore temporis spatio serræ administratio peragitur, sanguinis profluuij metus subsequitur, recte Leonides non omnia primum corpora præscindit, nisi ex toto putredine contabuerint, sed partem, vbi non plures neque grandiores esse venas aut arterias existimet principio celeriter vsque ad os resecat, deinde os protinus serra præscindet, pãniculum lineum partibus sectis circũponens, ne serra per ipsa tracta dolores pariat. Atque tunc reliqua parte excisa, ferramenta candentia vasis inijcito, & sanguinis fluore suppresso linamẽtis insertis & cõuenienti deligatura adhibita, remedio vtitor quod pus moueat.

De vnguium pterygiis. Cap. lxxxv.

PTerygium in vnguibus carnis incrementum est partem vnguis operiens. Fit autem in pedis manusque potissimum pollicibus, in pedibus quidem, ex offensione plerumque, in manibus autem, ex neglecta reduuia, inflammata, & in pus mutata. Siquidem hoc, pus dico, spatio temporis vnguis radicẽ exedit, ipsumque corrumpit, subinde totum abolet, sæpe medium vnguis admodum infestat. Iuxta vnguis autem radicem ipsam, nonnullam ipsius partem putrefactam, aliquando totam radicem a rosione immunem relinquit. Est quum & os corrumpat, odor ædatur grauis, digitus per summa dilatetur magisque lineat. his igitur manus debet admoueri, ita vt totã vnguis partem relictam acie scalpelli resecemus auferamusque, deinde exulceratam incisamque partem ferramentis aduramus. Etenim pterygium genere depastio est, quæ nome Græce dicitur, neque subsidet, nisi adustum, adeoque si negligitur, digitum corrumpit. At si osse & vngui a vitio immunibus, exterior vnguis angulus qui delitescit, & carnem ipsi agnatam pungit, & inflãmationem excitat, conuenit pungentẽ vnguis particulam tenui cultro aut eiusmodi quoda subiectio sublimen eleuatam, acie scalpelli adimere, & quod eminet medicamento crustis faciundis idoneo consumere. Plerique hoc modo administrationis consanuerunt. Si amplius fuerit vitium primum scalpello circum adimemus, mox remedium ex medicamentis petemus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De vngue contuso. Cap. lxxxvi.

QVoniam vero subinde ex ictu vnguibus cõtusis dolores subsequuntur, qui ad manus operationem nos pertrahant, satis est Galeni verba hic apposuisse, quæ sonant in hunc modum. Vnguibus contusis præsens plane remedium ad dolorem auferendum sanguinis detractionem experti sumus, quum pulsus doloresq; vehementissimi oboriuntur. Cæterum linea obliqua, non recta in imum, superne deorsum scalpello acuto debet incidi, vt sanie excreta, secta hæc vnguis particula veluti operculum quoddam subiacentium efficiatur. At si in rectum superne deorsum lineam duxeris carnis excrescentia quam Græci ὑπερσαρκωτικα vocant, diuersum nimirum corpus a carne quæ vngui subiicitur per mediam diuisionem suppullulante, gignitur, inde rursus dolores prehendunt, quos in reduuiis nominauimus, carne quæ sub vngue succreuit, compressa. Quia igitur ex huiusmodi sectione dolorem protinus ægro adimi videre licet, per dies insequentes commodum est, nobis subsectam vnguis carnem leuiter attollentibus, vnguis saniem excernere, ac rursus subiectæ carni quemadmodum dixi, vnguem operculi modo imponere, reliqua vero digiti totius medicina vti conuenit quæ leniat, discutiatq;.

De clauis, myrmeciis, & verrucis.
Cap. lxxxvii.

CLauus rotundus callus est, coloris candidi, clauorum capitibus similis, toto corpore, sed pedum solo digitisq; peæcipue enascitur, dolor sequitur, et incessus impedimentum. Itaq; circunscarificatus vulsellaq; apprehensus, scalpro acutæ aciei, aut quo venæ scinduntur, radicitus eximetur. Nonnulli, ne rursus succrescat, candenti ferro vtuntur. Myrmecia vero cutis tuberculum est exiguum, callosum, rotundum, & crassum,, ad basim insidens, & ad frigora sensum formicarum morsibus similem excitat. Hæc quoque totum corpus, præsertim autem manus infestat. nonnulli igitur, inter quos & Galenus est, præcipiunt scarificata extrema parte, fistula pennæ duricris, quales sunt veterum gallorum, anserum, & aquilarum, in imum adacta, ex basi myrmeciam auferre. Alii ærea aut ferrea fistula, idem faciunt. Recentioribus satis est, scarificatam vulsellaq; apprehensam, scalpro clauorum modo excindere. At verruca, quæ acrochordon græce dicitur, exigua cutis eminentia est, doloris expers, callosa. rotunda, plurima parte basim habet angustam, vt suspensa esse videatur. Nominata vero sic est, q; chordæ nexui respondeat. Extendentes igitur, eminentiam excindimus, sin autem hoc non fiat, lino saltem aut pilo deligabimus. Noui plerosq; & has & prædictas omneis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

excrescentias ferramento extincto, vt dicunt, consumpsisse.

De telis e corpore extrahendis. Cap. lxxxviii.

CHirurgicæ partem telis extrahendis dicatam maxime necessariam esse poeta Homerus his versibus innuit.

Vir Medicus multis aliis præstantior, vt qui
Corpore tela trahens, medicamine vulnera curet.

PRIMVM itaq; telorum differentiæ enumerari debent. differunt autē tela materia, figura, magnitudine, numero, habitu, viribus. Materia quidem quatenus hastilia aut lignea sint, aut arundinea. Ipsa vero tela aut ferrea sunt, aut ærea, aut stannea, aut plumbea, aut cornea, aut vitrea, aut ossea, aut arundinea, vel etiam eadē linea, tot enim differentiæ potissimum apud Aegyptios reperiuntur. figura autem, quatenus alia sunt rotunda, †alia vngulosa, nempe triangula, alia sulcata quæ & gonchora dicuntur, alia trisulca, atq; alia cuspidata, alia cuspidibus carent. ac cuspidatorum, hæc cuspides posteriora spectantes habent, vt dum extrahuntur contra defigantur, illa in anteriora, vt propulsata idem faciunt, quædam obuersas cuspides habent, fulminis instar, vt dum ipsa trahuntur propelluntur q;, in obiecta infigantur. Sunt quæ mota cardine cuspides habent, contractas, quæ dum in trahendo explicantur, telum extrahi prohibent. Magnitudine variant tela, quatenus alia magna sunt, vt trium digitorum longitudinem expleant, alia parua, vt vnum digitum æquent, quæ sane & myiata apud Aegyptios vocantur, alia medium inter hæc locum occupant numero autem quatenus nonnulla simplicia sunt, nonnulla composita, tenuia siquidem ferramentā ipsis imponuntur, quæ in teli extractione in imo delitescunt. Habitu, quatenus alia ferrum acutum ligno habent insitum, alia concauum. ac quædam firmiter ligno infixa sunt, quædam negligentius, vt in extractione separata intus remaneant. Viribus differunt, quatenus veneno quædam sunt oblita, quædam non. Atque hæc sunt telorum discrimina. Nunc dicamus quomodo extrahantur in conuulneratis, & in bello, & extra bellum, sponte, & inuito, quacunque occasione, ac qualibet ex materia confecta. Cæterū dupliciter tela in carne extrahuntur, tum euulsione, tum propulsatu. In quibus enim per summa telum impactum est, euulsione eximi debet. similiter etiam quæ alte inhærent, obiectæ vero partes si conuulnerentur, sanguinis profluuio aut dolore ex consortij lege periclitantur. At propulsatu vtimur in quibus alte telum infixum est, & partes obiectæ breue spatium continent, neque neruus, neque os, neque eiusmodi aliquod diuisionem impedit, osse autem conuulnerato euulsorium modum assumit. Si igitur telum conspicuum fuerit, inde extractionem moliemur, si occultatum

Hinc ex authoritate Homeri huius artis vsum & antiquissimū & maxime necessariū mortalibus doceri possumus. Nā que quū bella canat Poeta ad Iliū gesta in castris græcoru Podaliriū & Machaona medicos chirurgos fuisse prodidit. item Chirona docuisse scribit hanc artem præstā-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

est, conuenit autore Hippocrate, modo vulneratus possit, in ea figura constitutum notare, in qua etiam vulneratus est, si non possit, iacentis certe quatenus licet modo figurantes specillo tentabimus. & si quidem in carne fixum est telum, manibus extrahemus, aut eius hastili quod etiam attracton appellant, nisi exciderit, ligneumque id potissimum sit, si excidat forcipe qua dentes radicesve, euelluntur, aut ferramento quod a telo extrahendo belulcum Græci vocant, aut alio quopiam instrumento accommodo, extractionem moliemur, nonnunquam etiam carnem prius incidentes, si vulnus instrumentum non recipiat. At si etiam in opposita telum processerit, nec illac ipsum possit extrahi qua infixum est, diuisis iis quæ opposita sunt, per illa ipsum eximemus, vel euellentes vt dictum est, vel per eam partem in quam tetendit propellentes, vel si hastile exciderit, demisso instrumẽto propulsorio ita vt neruum, aut tendinem aut arteriam, aut eiusmodi aliquod necessarium vitemus, protrudere oportet. turpe siquidem est, dum telum extrahimus, peius eo malum efficere. Et siquidem caudatum telum sit (hoc autem specillo deprehendemus) fœmina propulsorii instrumenti demissa accommodataque telum propellemus, si concauitatem, marem. Telum vero exemptum si sculpturas quasdam habere, ceu aliorum tenuium ferramẽtorum quæ ipsis imposita esse possint, appareat, specillo rursus vsi, si illa inueniamus, eadem ratione & via auferemus, sin oppositas cuspides, vt verisimile est, telum habens non exilierit, vicinus ei locus dissecari debet, si nulla pars necessaria contigua sit, detectumque telum eleuantes, modeste extrahemus. Nonnulli vero exigua arundine cuspidibus ipsis circumposita sic telum euellunt, ne carnes a cuspide radantur. & si vulnus inflammatione vacauerit, futuris vsi cruentorum modo curabimus, si inflammationẽ experiatur, fomentis, cataplasmatis, & cõsimilibus medebimur. Porro si venenato telo quis ictus est, totam carnem quæ veneno iam mutata est, si quidem fieri potest, præcidemus. Agnosces autem eã quod a sana carne differat. pallida enim, subliuida, & veluti emortua apparet. Aiunt autem Dacos & Dalmatas cuspidibus elenium & ninum dictum oblinere, idque vbi sanguini vulneratorum obuenerit, hominẽ occidere, comestum vero ipsis innocuum esse, & nihil mali efficere. At si telum ossi inhæserit, rursus instrumento experiemur, & si quidem caro impediat, hanc adimemus aut diducemus, si vero etiam alte in osse lapsum est, quod cognoscimus si firmiter id infixum nulla vi commoueatur, excisorio cultro osse quod iuxta est exempto, aut etiam terebra prius perforato, si crassum sit, telum liberabimus. Porro si in principem aliquam particulam telum defigitur, exempli gratia, cerebrum, aut cor, aut guttur, aut pulmonem, aut iecur, aut ventri-

tisſimũ Achillem. Eo aũt tẽpore, vt ẽt supra retulimus, physici ignorabantur. Spicula aũt fuisse ærea tẽpore troiano scribit pluribus locis poeta.

Id quoque prodit Aristoteles. Quare aũt pharmaca hæc impacta vulneri

culum, aut inteſtina, aut renes, aut vuluam, aut veſicam, quum iam notæ lethales apparuerint, & euulſio præſertim multum cruciatum vexationemq; accerſitura eſt, nihil tentabimus, ne præterquam quod nihil ſumus profecturi, etiam conuitiandi occaſionem idiotis præbeamus. Si vero exitus fuerit obſcurus nec in conſpectum veniat, præfati periculum, opus aggrediemur. Multi ſiquidem abſceſſu quoque in aliqua vitæ neceſſaria parte oborto, præter opinionem conſanuerunt, quum & iecoris fibram, & omenti partem peritonæiq;, & totã vuluam ſubinde ademptam fuiſſe, nec mortem inde ſubſequutam, memoriæ prodatur. Eſt quum guttur de induſtria ſubinde in anginis diuidamus, vt in capite de ipſius inciſione dicebamus. Telum itaq; ſi in his relinquatur, in præſentaneam mortem præcipitat, præterquam quod artem etiam inhumanam oſtendat, ſi eximatur, forte etiam ſalus ſubſequitur. Porro principalium particularum vulneratarum agnitio nõ eſt difficilis, vt quæ ex accidentium proprietate, excrementis, & particularum ſitu, inueniatur. Si enim cerebri membrana vulnus accepit, dolor capitis validus ſubſequitur, oculi feruent, rubentq;, lingua agitatur, mens deſipit. Si cerebrum percuſſum eſt, ægri concidunt, vox nihil ſonat, facies peruertitur, bilis vomitus ſequitur, ſanguis per nareis erumpit, per aurem humor albus pulticulæ ſimilis emanat, ſanies per vulnus exit. At ſi in vacuam thoracis regionem telum defigatur, foramine ſpatioſo permanente ſpiritus erumpit. Corde vulnerato iuxta mamillam ſiniſteriorem, telum apparet non penetrans, ſed ceu alteri impactum, ac nonnunquam pulſatilem motum ædit, ſanguiſq; niger effertur, ſi tranſitus pateat, extrema frigeſcunt, ſudor emanat, animus deficit, & ſine mora exitium ſubſequitur. Pulmone icto, ſi ſpatioſa laxitas eſt, ſanguis ex plaga ſpumans vacuatur, quum non eſt, ore magis per vomitum redditur, ceruicis vaſa attolluntur, lingua alium colorem aſſumit, multum ſpiritus attrahunt ægri, frigidi appetentes. In ſepto tranſuerſo vulnerato, telum quidem iuxta ſpurias coſtas defixum apparet, inſpiratio autem magna oritur, cum gemitu & dolore per totam humeri partium compagem. Quod ſi abdomen vulnus acceperit, id ex recrementis innoteſcet, quum latum intus ſpatium exiſtat, vel etiam telo exempto, vel haſtili intus fracto, ſuccus ex ventriculo euacuatur, ex inteſtinis ſtercus, interim & omentum, vel inteſtinum procidit. Veſica autem vulnerata, vrina excernitur. Itaq; in cerebro eiuſque membranis ictis, caluaria perforata telum eximimus, quemadmodum in capitis fracturis mox dicetur. in thorace autem, niſi telum ſubſequutum fuerit, per mediocrem intercoſtalium inciſionem, vel etiam vna exciſa coſta, lamina quæ membranam cuſtodiat ſubiecta, euellemus. Similiter in ventre, veſica, cæteriſq; in alto parti-

hoĩem necẽt, comeſta non necent, hãc eſſe cauſam arbitror, quia vis et potentia pharmaci illita vulneribus inuicta ſe præbet, & nulla re immutata mouet agitque virus ſuũ in ipſas carnes cruẽtas. At quũ in cibo ſumunt, virtus hoĩs cõcoctrix domat vincitq; viroſam ipſorum potẽtiã, adeo vt nihil hominem queat offendere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

culis,si quidem telum subsequatur,citra negotium eximemus, sin minus,rursus diuisione adhibita medicina vtemur,quæ cruentis conueniat. In ventre,si res postulet,etiam suendi eius ratio, quæ gastroraphia dicitur,accommodabitur,quem in modum comprehensum est. At si in grandiore quodam vase,exempli gratia,in iugularibus venis quæ in imo latent,aut arteriis quas carotidas appellant,aut etiam magnis arteriis quæ alas vel inguina intercurrunt,telum defixum, copiosius sanguinis profluuium propter exemptionem minetur, ratio est hæc funibus antea ex vtraque parte constringere, deinde teli euulsionem moliri. At si particulæ plures confixæ fuerint, verbi causa, brachio cum thorace coniuncto,vel cubito cum aliis corporis particulis,vel pedibus inuicem,siquidem non per totas vtrasque partes telum penetrauerit aut hasta,apprehensa hæc extrinsecus, veluti etiam in vna euellemus,sin ambas penetrauerit,dimidia ligni parte serra resecata,particulatim singula faciliori figura extrahimus. Quoniam vero & lapides subinde vel buccina,vel plumbum, vel simile quippiam ex funda mittitur,tum vi,tum quod angulosa sunt defiguntur. Agnosces igitur ea,quod moles aspera & inæqualis illabatur, item quod non omnino in rectum tendit diuisio,sed amplior,& caro veluti contusa liuidaq; appareat,adhæc, quod cum grauitate dolor affligat. Hæc igitur conuenit agitata instrumento quo quid attollimus, aut aduersa scalpelli parte,aut vulneratio specillo recipere. si autem fieri potest,etiam forfice extrahemus. Multis autem infixa tela integra intus insederunt,quæ vulneribus cicatrice obductis, deinde longiore temporis spatio partem eam abscessu occupante & dirupto exiliere.

Cui quidē roni assentit Gale. in disciplina de tēperamētis ibi.n. tale quid piā pertractat.

†Hic locus sic descriptus est in vet. Cod. τὰ δὲ γωνιωτὰ καὶ τούτων τὰ μὲν διγλώχινα, τὰ δὲ γλωχινωτὰ καὶ λόγχωτα καλούμενα, τὰ δὲ τριγλώχινα, idest, alia angulis habentia & horum quidem alia duos angulos habent,alia vero angulum habentia, quæ lonchota, id est,longa vt hasta,alia tres habent angulos &c.

De fracturis,& quot ipsarum sint differentiæ. Cap. lxxxix.

PRoximum fuerit tradita carnis vitiorum manu scalpellove curandorum ratione,etiam de ossium fracturis,dico sane etiam luxationibus,sermonem instituere,quoniam & ipsæ chirurgiæ generi subiiciuntur. & primū de fracturis agā,iisq; prius quæ in capite fiunt tū quod inter carnis & ossium chirurgiam medium locū obtinet, tū q. oibus partibus caluaria præcellit. In vniuersum igit̄ fractura ossis est diuisio,aut ruptura,aut pcisio,a violētia qdā extrinsecus accidēs,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Et secũdũ quãque differentiam artis rationẽ variare & ad speciẽ fracturæ accõmodare debemus.

Cæterum plures fracturarum sunt differentiæ, alia siquidem dicitur fieri raphanidon, hoc est, ad raphani speciem, alia schidacidon, alia eis onycha, alia alphitidon, alia cata apothrausin, idest, iuxta refractionem. Raphanidon igitur ruptura ossis est transuersim per crassitudinem facta, quæ etiam sicyedon & cauledon nonnullis appellatur, ex cucumerum & caulium fractorum similitudine. Schidacidon autem, quasi assulæ modo, est oblonga ossis fissura. eis onycha, quasi dicas in vnguem, iuxta partem aliquam recta est fissura, in extremo lunata, quæ etiam calamidon appellatur. Alphitidon, ad farinæ similitudinem dicta, est quum os in multas tenueis partes finditur, quæ et ipsa caryedon a quibusdam vocatur. Refractio autem, quæ apothrausis dicitur vel etiam præcisio, est quum pars ossis per summitatis rupturam aufertur, vt ablata superinnatet. Atq; tot fracturæ constant differentiis.

De fracturis capitis. Cap. xc.

FRactura in capite peculiariter caluariæ est diuisio, nunc simplex, nunc multifida, a vi quadam exteriore facta. Porro differentiæ capitis fracturarum hæ numerantur. Rhogme, idest fissio, Eccope, hoc est excisio, Ecpiesma, quod est effractio, Engisoma, idest corporum appropinquatio, Camarosis, hoc est testudinatio, in infantibus etiam Thlasis quod est contusio. Rhogme igitur caluariæ per summa est diuisio, aut rima profundior, in qua nequaquam os vitiatũ foras emouetur. Eccope caluariæ fissura est cum ossis offensi ruptura. At si a reliquo osse pars offensa discesserit, aposceparnismon nonnulli vitium appellant. Ecpiesma in multas parteis caluariæ effractio est, in qua profundius ossa descenderint, & cerebri membranam contactu suo premant. Engisoma caluæ ictus est, in quo os vitiatum ad interiorẽ cerebri membranam descenderit. Camarosis diuisio caluariæ est, in qua pars affecta cameræ modo exaltata relinquitur, vt Galenus tradit, ac intro a sanis fracturæ partibus ossa magis recedunt, membranæq; innituntur, quemadmodũ in ecpiesmate. sic enim ille existimat. Alii etiam trichismon, quasi dicas capillationem, his adnumerarunt. Est autem trichismus arctissima rhogme, sensum plerũq; fallens, eoq; latens, quæ quia non facile se ostendit, mortis causam sæpe adfert. Thlasis caluariæ diuisio nõ est, eoq; nec fracturam recte dixeris eiusmodi affectionem, verum est ossis caluæ in interiorem partem impulsio, aut inflexio, concauitatem integra caluæ continuitate tantum efficiens, vt licet in plumbeis ex crudoq; corio confectis vasculis, si foris percutiantur illidanturve, conspicari. Porro contusionis huius duæ existunt differentiæ, vel enim calua per totam ipsius crassitiem contunditur, vt frequenter etiam cerebri membrana abscessu occupe-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tur,vel omnino a caluaria hæc per totum aut non per totum premitur,sed iuxta exteriorem duntaxat superficiem vsq; ad laminam secundam deprimitur.Sunt qui his differentiis apechema, quasi dicas ab Echo responsionem,addiderint.Ea est,a contraria ictus parte facta caluariæ fractura. At falluntur hi,quoniam non fit in hominis calua quemadmodum in vitreis quibusdam vasculis fieri illi docent.illa siquidem vacua sunt,ideoq; id patiuntur,calua autem hominis vndique plena & alioquin solida est,ac rhogme seu fissura caluariæ, quæ aliarum complurium capitis partium ictarum lapsu, vel citra cutis continui solutionem generatur,quæq; postea abscessu in ea facto,eodemq; secto,apparuerit,in opposita ictus parte factam esse ipsis videtur.atq; hoc vitium quemadmodum prima dicta rhogme curatur. Si igitur fractura capitis facta fuerit,speciem ipsius ex corpore quod percussit,deprehendes,si acutum fuerit,aut graue,aut durum,aut violenter impactum.Item ex symptomatis quæ icto superueniunt,exempli gratia,vertiginibus,voce amissa,aut subito collapsu, præsertim in engisomate,aut contusione,aut ecpiesmate,aut interiori camarosi cerebro compresso,item ex notis quæ a sensu capiuntur.Si enim ampla cutis fuerit diuisio,per ipsam prompte cognoscemus, sin autem diuisio non per totum ierit,aut angusta sit,fracturam tamen esse suspicemur,cute diuisa,& oculis,& specillo demisso eam pernoscemus. Si enim ex aliis quæpiam fracturis fuerit,inde manifestum euadet, at si rhogme solum angusta & pilosa sensum fugiens,medicamento aliquo nigro,liquido,vel etiam ipso atramento scriptorio infuso os rademus,ipsa nãq; rhogme nigra ostenditur,conuenitq; rasuræ tam diu insistere,quousq; signum rhogmes aboleatur.Si ad cerebri membranam vsq; peruenerit fractura,non rademus,sed agnoscere conabimur vtrum membrana ab osse recesserit,an affixa permaneat. Si enim ipsa manet,inflammatio nulla vulnus infestat,æger paulatim febri liberatur,& pus coctum apparet,si recesserit membrana,augentur dolores, & febris similiter,os alium sumit colorem,pus tenue & crudum effertur,& si medicus rem negligentius tractet, nec perforatione vtatur.hoc grauiora oboriuntur symptomata,nempe bilis vomitus, conuulsio,mentis delirium,febris acuta,in quibus manum admoliri non oportet. Quod si his absentibus membrana cerebri non abscesserit, rhogme autem duntaxat fuerit,etiam solo rasorio curatur,vel si vsq; in altum penetret.Sin autem tantum vsq; ad laminam secundã, quæ diploe dicitur,fractura peruenerit,eousq; radendum est,vel etiam con fractum os eximendum,quemadmodum docebitur. At si in tenuia frusta os fuerit comminutum,hæc quoq; diligenter instrumento idoneo auferentur,etiam si membrana non abscesserit. Ab initio autem

Manum admouẽdam negat,sicut etiam supra ~~cepit, ne

quum vulneratum susceperis, hyeme quidem ante diem quartum decimum omnino os auferre tentato, æstate, ante septimum priusquam commemorata oboriantur symptomata. Cæterum manum hoc modo admolieris.

> medici pterquã quod ægrum nihil adiuuãt, subeunt etiã magnã apud homines infamiam. Idq; ab Hippo. quoque præcipitur. vtsanabiles causas medici suscipiãt difficillimas ac pene desperatas omittãt.

Caluariæ fractæ curatio.

DERASO super vulnus capite, duas lineas iuxta rectos angulos mutuo se secanteis, quæ literæ X figuram accipiant, incidemus. harum autem alteram esse conuenit, quæ iam antea erat, deinde quatuor in vertice angulos excoriantes, vt totum os, quod perforabitur nudum existat, siquidem sanguis fertur, linamentis ex posca obiectis cohibebimus, sin minus, siccis. deinde implicito linamento ex vino & oleo iniecto, conuenienti vinculo vtemur. sequenti die, nisi recentius aliquod sympToma prohibeat, perforare os vitiatum aggrediemur. Collocato igitur in sedili ægroto, aut recumbente prout vulneri conuenit, auribusq; ipsius lana obturatis, propter sonitum qui ex appulsu redditur, vinculum aliquod vulneris solueмus. linamentis omnibus exemptis, & spongia detersis sordibus, iubebimus ministris duobus, vt tenuibus fasciolis circumpositis, quatuor angulos corporum quæ fracturæ incumbunt, attollant. & si quidem os fuerit imbecillum, aut natura, aut fracturæ vitio, id scalpris excisoriis acie inter se aduersis, auferemus, primum cauis excisoriis scalpris, quos Græci cyclíscos vocant, a latiore incipientes, mox angustioribus, deinde specilli modo angustis, malleolo sensim adactis, ad capitis concussionem vtemur. Si autem validum os fuerit, prius eo terebellis quæ mergi non possint, quas ab argumẽto abaptismos dicunt, perforato, (eiusmodi vero sunt quæ paulo interius quam cuspis acuta est, eminẽtias habent, quæ ipsas ad cerebri membranam demergi prohibeant) per scalpra circuncisione vsi, id quod vitiatum est, auferemus, non subito, sed particulatim, siquidem fieri potest, digitis, si non, forcipe, aut vulsella qua vel ossa vel pili apprehenduntur, aut eiusmodi quodam instrumento. Locus autem qui inter foramenta est, tantum spatium continebit, quantum maximi mucronis specilli longitudo. tam alte vero descendet, vt interiorem ossis superficiem accedat, cura adhibita, ne membranam cerebri terebra attingat. Quare etiam terebram ossis crassitudini respondere conuenit, compluribus id genus ad hoc præparatis. At si fractura caluariæ vsque ad secundam laminam duntaxat peruenerit, ad hanc etiam vsque solum foranda est. Osse iam ablato, asperitudinem quæ ab excisione caluariæ prouenit, rasorio aut quodam scalpello excisorio adæquabimus, laminam quæ membranæ custos est, subiicientes, ac ossiculis quæ remanserant, vt verisimile est, aut spiculis ingeniose ablatis, linamenta inseremus, quem mo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

dum diamotosin appellant. Hæc ratio chirurgiæ communior simul & promptior est, & periculo vacat. Item modus qui per lenticulatum excisorium scalprum fit, mirum in modum Galeno commendatur, sine foratione, post insculptionem cyclifcis scalpris factam, ipsum adhibenti. Scribit itaque hunc in modum. Si vero vnam semel partem nudaueris, ac scalprum qui in cuspide præfixam habet retusam leuemque lenticulæ speciem, aciem vero per longitudinem erectam, submiseris, vbi latam partem lenticulæ super membranam defixeris, malleolo feries, diuidesque sic caluariam. ita siquidem agentibus, omnia quæ requiruntur, euenient. Nam membrana, ne si dormitans quidem, agas, latæ tantum lenticulæ parti occurrens violari non potest. Quod sicubi adhæreat caluariæ membrana, huius quoque adhærentiam innoxie dirimit rotundum lenticulæ extremum, subsequitur autem præeuntem eam a tergo ipse scalper caluariam secans. Quare nec qui minore cum periculo, nec qui celerius perficiatur, forandi modum inuenias. At quæ administratio ferris & modiolo, quem choenicion siue choenicida Græci vocant, peragitur, recentioribus, ceu noxia, improbata est, sed administrationem quam in rhogme exposuimus, probant. Idem vero modus ossium excindendorum conueniet in reliquis etiam caluariæ fracturis. Quantum vero excidere conueniat. Galenus nos docebit, hunc in modum manifesto scribẽs. Quod vehementer est confractum id totum auferri debet, si vero ab eo fragmenta quædam longius excurrant, quemadmodum aliquando cernitur accidere, hæc persequi ad extremum non oportet, illud probe sciẽtes, nullam inde noxam sequuturam, modo reliqua omnia rite sint cõfecta. Post chirurgiam panniculo simplici lineo vulneri æquali, rosaceo madenti, cerebri membranam operiemus, exiguamque lanæ stuppam similiter rosaceo imbutam prædicto panniculo imponemus, deinde linamentum implicitum duplex in vino & oleo aut ipso rosaceo tinctum, toti vulneri circumponemus, diligentia adhibita ne cerebri membrana grauetur, postea latiore vtemur ligamento, neque hoc astringentes, verum vt linamenta solum retineat. Victus adhibebitur qui inflammationem arceat, & febribus peculiaris est, membrana cerebri crebrius interea rosaceo superfusa. Post tertium diem, vbi vincula dissolueris, & sordes spongia deterseris, remedium induces quod cruentis iniicitur, & inflammationem repellit, superaccommodans membranæ aliquod ex cephalicis dictis aridis, vsque dum carne oppleatur. Nonnunquam os radetur, si hoc res postulet, propter quasdã summitates extantes, aut etiam propter ipsius carnis productionem. Reliqua medicamentorum materies, vt in vulneribus comprehendimus, admoueri debet.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De cerebri membranæ inflammatione.

QVONIAM frequenter cerebri quoq; membrana post chirurgiam inflammationem experitur, vt non solum caluariæ crassitudinem, sed etiam cutem ipsius excedat cum renixu, & vt naturalis ipsius motus pulsatilis impediatur, quæ potissimũ & cõuulsio aliaq; grauia symptomata vel ipsa mors subsequitur. Origo inflammationis aut ex acuta quadam ossis eminentia pungente ducitur, aut ex linamentorum grauitate, aut perfrictione, aut multo esu, aut vini potione, aut alia quadam occasione latente. Si quidem ex manifesta occasione inflammationem contraxerit membrana, ea protinus amputanda est, sin ex latenti, magis pugnare conuenit, †vtpote sanguinis dimissione, si causa non obstiterit, victu qui inflammationi congruat. Item loco induci remedia debent, calentis rosacei fotus & superfusio ex altheæ decocto, aut fœnugræci, seminis lini, chamæmelorum, similiumq; cataplasmata vero ex cruda ordei farina, aut lini semine, cũ prædicto decocto & gallinarum adipe, adhæc fomentum ex lana adhibebitur. Capiti & occipitio meatuiq; auditorio oleum aliquod inflammationem prohibens instillabitur. Viscerum quoq; cura habenda est, cataplasmatis adhibitis, item toti corpori prospicere, consilium est, in calidam id aquam, vt par est, collocantes inungentesq;. Si perseuerat inflãmatio, & nihil aliud prohibet, medicamento quod bili ducendæ est, purgare ipsos Hippocrates præcipit.

Quia corpus bile expurgatũ caput quoque, quod biliosi vapores petentes facile inflãmant, calore æstuq; exonerat, atq; molliter lenit.

†Rectior est scriptura veteris libri πλέον ἀγωνίζεσθαι προσήκει ἢ φλεβοτομίᾳ χρωμένους εἰ μηδὲν κωλύοι, ἢ ἀσιτίᾳ, ἢ τῇ πρὸς φλεγμονὴν ἁρμοζούσῃ διαίτῃ. Idest magis pugnare oportet, vel venam secantes, si nihil prohibet, vel inedia, vel victu inflammationi conuenienti.

Si membrana cerebri nigruerit.

CEREBRI membrana si quidem per summa ex medicamẽtis in id efficacibus nigruerit, †mel triplum rosaceo miscentes & per linamenta id applicantes, curabimus, deinceps & reliqua admouentes. At si nigrities sua sponte prouenerit, idq; in imo potissimum, cũ aliis grauibus indiciis, attingi tunc non debet, vt quæ natiuum calorem emortuum innuat. Noui quendam qui post annum quãm affectu conflictaretur, caluaria perforata superuixerit. erat enim fractura in sincipite ex telo facta, emissariumq; habens per quod etiam membrana ab offensa immunis conseruata est.

†Græcus codex antiquus μέλιτι τριπλοῦν μίξαντες ῥοδίνου. Id est, melli triplum rosacei miscentes.

De naribus fractis contusisq;. Cap. xci.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

NArium pars ima, quum sit cartilaginosa, frangi non solet, sed cõtundi, sima fieri & peruerti, superior quæ ossea est, nonnunquam frangitur. In his autem deligaturam damnat Hippocrates, vt quæ magis resimas efficiat & distorqueat, præterquam in his quæ ex ictu per medias nareis emineant. in his enim conuenientem fasciam, cum medicamine imposito assumit, vt compressæ nares naturalem figurã recipiant. Fractis igitur naribus, in ima quidem parte, indice aut paruo digito demisso in exteriora dirigentur, in interiore, etiam scalpelli nucleo id faciundum est, primo statim die, aut nõ multo post. Quum vero decimo die naris ossa continentur, extrinsecus indice magnoq; digito hanc efformare congruit. Vt autem figura quam fingis nõ cõcidat, duo obturamina tortilia ex panniculo inuoluta, naso impones vnum singulis nasi foraminibus, & si altera duntaxat naris pars sit peruersa, eaq; sinere conuenit, donec os aut cartilago contineat. Nonnulli fistulas ex anserum pennis panniculis replentes, naribus insinuarunt, quo figura custodiatur, & respiratio non impediatur. quod non necessarium puto, quum spiritus per os trahatur. At si inflammationẽ nares sentiant, medicamentum aliquod quod eam arceat indemus, exempli gratia, ex succis inscriptum, aut quod ox elæo constat, aut eiusmodi aliquod. vel ex triticea simila & thuris fuligine seu gummi vna incoctis cataplasma iniiciemus, tum propter inflammationem, tum vt nares contineantur. Quod si in alteram partem nares distortæ, Hippocrates postquam commode eas figuraueris, oblongam habenulam digitali latitudine iubet circundari, alteram ipsius extremũ taurino glutine, aut gummi illitum summæ narium parti agglutinari, ex latere quo inclinant. vbi illa exaruerint, habenam transferre per aurem oppositam versus occiput, & frontem oportet, deinde ipsi sub altero habenæ principio affirmabitur, vt nares in latera retractæ ad mediam dirigantur figuram. quod non admodum recentioribus placuit. Porro minutim confractis narium ossibus, diuidere ipsas, aut superiorem ipsarum partem conuenit, ac fragmenta osficulorum vulsella auferemus, suturis diductas partes committentes accommodantesq; ipsis remedium quod cruentis aptum est, & conglutinat. Sin autem extra nares vlcus fuerit excitatum, linamentis in longitudinem implicitis curabimus. Sunt qui plumbeis canalibus, quas solenas Græci dicunt, vsq; dum cicatrix fuerit obducta vsi sunt, ne caro ex vlceribus supercrescat.

Ita et capita infantium fasciis formare solitos antiquos author Hip. est. itemq; et pectora virginũ. id quod & comicus testatur. Idẽ quoque rustici tenellas plantas pulchre figurantes pro-sequunt̃. in tantũ ars adiuuare debet semper naturam.

De maxilla confracta, & aure contusa. Cap. xcii.

DE aure contusa tertio libro tractatum est, tanquam huiusmodi affectio ad fracturas non pertineat. Maxilla multas ob causas frangitur. Si igitur extrinsecus solum offensa, non pertransuersum

fissa, introrsus cauata fuerit, promptum sane est cognoscere. Opus autem est altera manu, siquidem dextra maxilla fracta fuerit, dextra, si altera, sinistra. indice igitur & medio digito in affecti os demissis, interiorem fracturæ extantiam, probe foras compellere conuenit, altera manu foris eam excipiente. Rectitudinem vero maxillæ ex eiusdem dentium æqualitate deprehendemus. Quod si fractura per transuersum facta fuerit, primum tensione, deinde retractione, quam antitasin vocant, partis in contrarium vsus, ministro eam continente, vt dictum est, dirigere aggredieris, porro denteis in parte confracta diductos, inter se, vt Hippocrates præcipit, auro deligare, nempe lino ab auro chrysolino dicto aut chrysonemate, quoniam vero huius facultas non omnibus conceditur, lino valido, aut bysso, aut pilo equino, aut id genus aliquo. Verum si quidem cum vlcere fractura euenerit, specillo tentandum, num tandem etiam refractio ossis facta sit. atque si exigua diuisione facta, os vnum refractum aut plura remanserint, idoneo instrumento auferentes, suturis oras vlceris committemus, & medicamento cruentis apto vsi deligabimus, sin autem citra vlcus contigerit, ceratum simplex maxillæ impositum conuenienter deuinciemus. fasciæ medium per occiput dispensabitur. habenulæ vtrinque per aureis ad summam maxillam, inde rursus ad occiput, mox ad mentum, inde per genas ad sinciput, inde rursus sub imam occipitii partem, distribuentur, vbi & fasciam desinere oportet. Super hæc rursus vinculum aliud fronti circundatum, quod epidesma Græci dicunt, post caput coniungetur, omnes prædictæ fasciolæ id circũ astringent. Alii vero tenuem ferulam, quemadmodum alii corium, quod æque sit longum impositum maxillæ, deligant, vt commemoratum est, reliqui deligatura, quam Græci dicunt phorbiam, quasi dicas capistrum, vtuntur. At si vtraque maxilla in summo mento auellatur, qua etiam parte coeunt, ambabus manibus parum inuicem distantibus, rursus adaptato, & denteis adunitos, quomodo diximus, deligato, †ac congrua vsus ligatione, tenui ac sorbili alimento ægrotantem nutriri iubeto. Nam mandere ipsi inimicum est. Si aliquid emotum a figura conuenienti putaueris, tertio die solues, iterum illigato, quod tamdiu facies, quam callus fracturam firmarit. firmatur autem maxilla intra treis potissimum septimanas, quoniam laxa & medullæ plena est. Quod si inflammatio aliqua superuenerit, ne aduersus hãc quidem tum fomenta, tum cataplasmata negligere oportet. Quod in omnibus ex æquo obseruatum abs te cupierim.

† Antiq. codex, καὶ τῇ προσηκούσῃ χρησάμενος ἐπιδέσει κέλευσον ἠρεμεῖν λεπταῖς καὶ ῥοφηματώδεσι τροφαῖς χρωμένοις, & congrua vsus ligatione, iubet vt quiescat & tenui ac sorbili victu vtatur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De iugulo confracto. Cap. xciii.

IVgulum, quod etiam clauicula dicitur, quum naturaliter figurata est, interiore ipsius extremo, cum pectore committitur, exteriore, cum summi humeri compage, seu articulamento adunitur. eoq; si humerum, aut ipsum sustinens brachium, fracturam quacunque tandem parte experiatur, qua humerum suum spectat, plerunque infra interius extremum fertur, vna cum brachio detractum. Præstiterit autem per transuersum potius quam assulatim, aut arundinis modo, hoc est, in longitudinem clauiculam frangi, quod vulgo receptum est. Nam transuersim confractum, extẽsione compressioneq; digitorum prompte in naturalem figuram reuertitur, cætera vero eminentias habent, quæ ægre possint coaptari. Si igitur per totam ipsius crassitudinem quocunque modo, iugulum fractum fuerit, duo ministri, vnus ad humerum eiusdem lateris fractæ clauiculæ manibus circuminiectis, brachium ad exteriora simul & sursum trahens, alter oppositum humerum, aut certe ceruicem attrahens, retractionem a se, quam Græci vocant antitasin, molientur, medicus suis digitis fracturam diriget, prominentiora pellendo, ima foras attrahendo. Quod si maiorem retractionem a se desideret, orbiculum bonæ magnitudinis ex panniculo, aut lanis, aut eiusmodi aliquod corpus alæ subiiciens, cubitum lateri indidem adiget, ac reliqua sicut dictum est, exequetur, si autem id nequeat, extremum clauiculæ iuxta humerum in alto situm ad superiora, ægrotante resupinato, educet ceruicali quodam mediocri, dorso subiecto, ministro humeros duos ad ima deprimente, vt os clauiculæ quod in imo est, reuocetur, rursus digitis suis fracturam conformabit. Porro si partem aliquam iuguli refractam, instabilem, aut etiam pungentem percipiamus, scalpello in rectum diuisam eandem auferemus, ac reliqua scalpris excisoriis, lamina quæ a tuendis cerebri membranis menyngophylax dicitur, aut alia quæ excidendis supponitur propter firmitatem clauiculæ subiecta, exæquabimus & siquidem inflammatione careat, futuris, sin aliter est, linamentis vtemur. & spleniis diuersis præparatis ad ossis eminentis inclinationem, maiora ex eis & crassiora superaccommodabimus, si inflammatio infestat, oleo imbuta, si minus, sicca, ac mediocri ex lana orbe propter alã subiecto, cõueniẽtẽ inducemus deligaturã, per axillas, affectã clauiculã, scapulasq;, prout res exigit, deligantes. & si quidẽ ad ima tetẽderit pars clauiculæ humero proxima, latioris habenulæ dimidiũ, eiusdẽ cubito subiiciẽtes, totũ brachiũ ex collo suspẽdemus, altero aũt vinculi dimidio, manum quemadmodum in iis fit quibus ex cubito sanguis detractus est. At si versus superius extremũ inclinauerit qđ rarũ est, brachiũ suspẽdi non debet, verũ resupinus æger decum-

bet,& tenui nutrietur victu. ſi vero opus eſt, etiam fomentis adiuua bitur, ſed pro ratione, vſq; dum callus eam firmarit. id quod fit pluri- ma ex parte diebus viginti.

De ſcapulis. · Cap. xciiii.

SCapulæ qua latæ ſunt & menſæ figuram repræſentant, non fran- guntur, iuxta ſpinam vero fracturam ſuſtinent, nunc compreſſæ, nunc rupturam ſimplicem expertæ, interim etiam refractæ. Compreſ ſionem itaq; tactu cognoſcimus, ſi caua occurrat, ſtuporem proximi brachii, & dolorem pulſatilem inducat. Ruptura ex tactus aſperitu dine & loci dolore deprehenditur, ambo autem ratione qua inflam- mationem arcemus, curantur. Refractio & ipſa tactu agnoſcitur, le- uis ac modica faſcia conuenienti adaptatur, aucta vero & pungens ablatione per ſcalpellum adhibita & ſuturis, vt prius dictum eſt. Fa ſciæ autem & hic ſimiliter vt in clauicula iniicientur, incubitus op- poſiti lateris conueniet.

De pectore. Cap. xcv.

MEdium pectus, diuiditur imprimiturq;, ſummum, refringitur. Rupturam itaq; per medium factam dolor loci & inæquali- tas ſequitur, & ſtrepitus digitis innixis eliditur, impreſſionem vero dolor vehemens, ſpirandi difficultas, tusſis, membrana quæ coſtas in cingit diſpuncta, nonnunquam etiam ſanguinis eruptio, partis con- fractæ cauitas, & in cedendo facilitas. Curationem eã adhibere opor tet, quam in ſcapulis prodidimus. In impreſſione autẽ adaptatio Hip pocratis adhibebitur, quam ille in clauicula quæ foras proceſſerit, vſurpat, per incubitum ſupinum ceruicali dorſo ſubiecto, ſcapulisq; conſtrictis, ita vt coſtæ vtrinq; manibus ſimul contrahantur. Iam ue ro coſtis lana obtectis circularem adhibebis deligaturam, loris prius in rectum ſubditis, poſtea duorum initia inuicem excipiuntur, quæ orbiculares faſcias decidere prohibeant.

De coſtis. Cap. xcvi.

EX coſtis quæ pleuræ & ſpathæ Græcis dicuntur, oſſeæ quidem omni in parte rupturam ſuſtinent, ſpuriæ autem, in ea tantũ quæ ſpinæ adiacet. nam hic ſolum oſſeam habent naturam, in exteriore parte in cartilaginem degenerantes, contunduntur, nullam fracturam percipiunt. Notæ ipſarum non ſunt difficiles, etenim inæqualitas di- gitis explorantibus occurrit, ſtrepitusq;, & ad confractum adductio. Quod ſi intro ſpectauerint, dolor vehemens punctorius ſequitur, eo qui in coſtis prouenit grauior, quod aculei modo membranam co- ſtas integentem conuulneret, item ægra reſpiratio, tusſis, eruptio ſan- guinis, ſubinde comitatur. & reliquas vtiq; declinationes digitis li- cet conformare, eam vero quæ intro ſpectat, nequaquam, quod tendi

nequeat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

nequeat· vnde alij cibum flatulentum vberemq; assumi iubent, vt fractura ex inflatione & tensione foras propellatur, quod necessarium non esse puto. Nihil enim commune ad hoc inter se habent, tũ thorax, tum uiscera nutritoria, præterquam quod inflãmatio etiam ex repletione augeatur. Alii cucurbitulam adglutinãt, quod a ratione & uia curandi alienum non esset, nisi particularum ex attractu, collectione, fracturam amplius ad interiora propellerent. Quapropter Soranus hunc in modum scribit. Lanis oleo calido madentibus partes contegentur, & linamentis implicitis intercostale replebitur, ut delegatura æqualis iuxta orbicularem cirunductum veluti in pectore fiat. Omnia vero vt in pleuriticis fieri debent, ad magnitudinis proportionem. Porro si magna quædam necessitas compellat, quod membrana costas cingens vehementer compungatur, cutem diuidere conuenit, & fractam costæ partem detegere. deinde lamina, ne tunica costas tegens conuulneretur, prius subiecta, ossicula quæ pungunt ingeniose excindere ac eiicere oportet. postquam hoc feceris, ea sane quæ inflammatione carent coniunges, & cruentorum modo curabis, quæ autem illa affliguntur, linamentis oleo madidis operies, victum curationemq; adhibens inflammationi dicatam. Decumbent ægri ea figura quam facilius tulerint.

De coxarum & pectinis ossibus. Cap. xcvii.

COxarum aut ilium ossa raro quidem franguntur, sed easdem cum scapulis differentias sustinent. Franguntur enim in extremis, rumpunturq; in longitudinem, & per medium comprimuntur. Comites notæ ipsorum sunt, dolor partem affectam affligens, punctionis pulsusq; sensus, cruris in eodem latere subitus stupor propter compressionem. adaptationem vero scapulis similem postulant, aduersantur autem solam ex chirurgia eius quod fractum est, exemptionem per externas partes. nam si opus sit, digitis conformantur. deinceps autem etiam aliam curationem moliri oportet, fomentis vtendo, & concaua illum linamentis adimplendo, quo deligatura ceu fasciis circularibus super iniectis, æquabilis efficiatur. Eadem etiam dicenda sunt, de pectinis ossibus, nihil enim pecularius de ipsis dicere habemus.

De vertebris, spina dorsi & sacro osse.
Cap. xcviij.

VErtebrarum complexus interim sane contusionem, raro vero et fracturam experiuntur, propter quæ contusis spinalis medullæ membranis, vel ipsa etiam medulla, nerui in doloris consortiũ adducuntur, & mors præceps subsequitur, magisque si ceruicis vertebras affectus infestarit, vnde præfatus periculum, siquidem fieri po-

test, audebis etiam sectione osiculum, quod premit eximere: si minus, ratione saltem qua inflammatio propulsatur, ipsas lenies. At si processus vertebrarum aliquis vnde spina constat, fuerit refractus, digitis tentantibus prompte occuret, dum refractio mouetur, rursusq; in locum transponitur. Conuenit autem id quod refractum est auferre, cute extrinsecus incisa, suturisq; commissa, remedio cruentis idoneo vti. Cæterum osse sacro confracto, index sinistræ manus digitus in anum demittendus est, dextra manu quod confractum est, quatenus licet, in naturalem figuram reducere oportet Si autem aliquid refractum sentiamus, hoc quoq; diuiso, deligaturam curationemq; cõgruam adhibebimus.

De brachio. Cap. xcix.

IN brachio confracto Hippocrates quidem intentionem hoc pacto molitus est. Lignum, inquit, oblongum manubrij ligonis modo, per summa fune deligatum, obliquum ex trabe quadam suspendere oportet: collocato autem homine in sublimi quodam erectius, quam iuxta figuram qua recta ceruice dormimus, orthocatheudon dicitur, manum ipsius super commemoratum lignum traducere, vt medium ligni alæ eius transuersim adaptetur. manum autem inflexo iuxta rectum angulum cubito, minister procumbens continebit. deinde graue aliquid, exempli gratia, lapidem aut pondus plumbeum vel eiusmodi quippiam ex cubito suspendens, sinensq; pendere sublime, ita fracturam conformabis, vel loco ponderis, famulus ad ima brachium detrahat. Nonnulli vero loco manubrii ligonis gradu scalæ vsi sunt. Soranus hunc in modum tradit ægro in sedili collocato, vel, quod satius est, resupinato quo minus molestiæ sentiat, manu fune ligata iuxta compagem qua ipsa cum brachio coniungitur, & ex ceruice suspensa, vt angulosa ipsius figura seruetur, ministris duobus iubebimus, huic, supra fracturam, illi, infra digitos circumponant, atque sic tensionem perficiant. Quod si valentiore opus sit tractione, duos funeis æqualeis brachio circundamus, vnum, supra fracturam, alterum, infra. atq; vni famulo super ægrotantis caput consistenti, alteri iuxta pedes, capita funium tradentes, iubebimus in diuersa brachium distendere. At si summus humerus fracturam senserit, dimidio vinculi, quod ciria dicitur, alæ subiecto, reliquam partem iuxta caput teneri iubentes, alio quod oppositum est retrahente. antitasin, hoc est a se retractionem vti dictum est, moliemur, quemadmodum sane si cubitus confractus fuerit, illi vel iuncturæ manus cum brachio funis iniicietur. Ossibus iam fracturæ probe coaptatis, distentio quidem remittetur, sed iuxta Hippocraticam consuetudinem deligabitur. Por

ro si fractura inflammatione vacet, recensq; sit, lineis vtendum fasciis oblongis abunde, circa treis quatuor ve digitos latis, aqua madentibus, aut etiam posca: si inflammatio adest, lanis tenuibus mollibusq;, oleo imbutis: & siquidem in medio brachii fuerit fractura, initium fasciæ super fracturam iniicietur, vbi bis ter ve illigaueris, sursum fasciam ducere conuenit, (vt quemadmodum inquit) sanguinis influxiones excipiantur, atque illic finiatur. Iam vero & secunda fascia vti oportet, initium eius similiter supra fracturam iniiciendo, atque alia eo modo quo in priori: rursus autem superne deorsum, atq; iterum sursum reuocare, illic etiam sic terminabitur. Porro constrictio mediocris esto, tum nostri sensus, tum ipsius ægrotantis iudicio. At si iuxta summam humeri compagem contigerit, priore fascia illam & scapulas, & pectus comprehendes, vt deligatura fiat quam Græci geranida appellant, per que secundam vsq; ad cubitum dispensabis, ac inde ad suprapofita recurres, cum summo humero scapulas pectusq; comprehendens primæ fasciolæ similiter. Quod si iuxta cubiti flexum fractura obuenerit, etiam cubitum colligare expedit, ita vt angularis figura conseruetur, similiter in aliis quoque artubus, nimirum cubito, femore, tibia, cum fractura in parte aut etiam iuxta articulamentum & non in medio membro existit, post articulum fasciam iniicere expedit. Recentiores itaque secundum deligaturam protinus ferulas etiam iniiciunt, vt adaptationis figura contineatur, constringentes ipsas prout sensus & tumor ex inflammatione postulat. veteres autem, a die septimo ferulas accommodarunt. nam intra hunc inflammatione declinante membrum redditur tenuius. At Hippocrates tertio quoque die ligamenta solui iubet, ne tensio quæpiam, aut motus præter solitum contectæ particulæ obueniat, aut eius quod iam infixum fracturæ est, perspiratus prohibeantur, propter quos non solum noxius pruritus quibusdam accidit, sed etiam erosa a saniei acrimonia nonnunquam cute, exulceratio concitatur. Itaq; aquæ temperatæ tantum super fundere ratio est, quantum saniem discutere sufficit. Post septimum diem, ex maiore interuallo soluere conuenit, ceu partes non amplius saniem excernere desiderent, imo etiam calli obfirmatio hoc modo felicius prouenit. Cæterum ferulæ iuxta sequentem rationem debent iniici. Splenia triplicia oleo imbuta super fascias circundantur. Si igitur membrum crassitudine fuerit æquale, similiter: si inæquale, partibus magis concauis per splenia repletis, æquale ipsum crassitie ferulis accommodandis efficiemus. deinde lana aut stuppa ferulas mediocriter inuolutas, in orbem fracturæ circundamus, non minore

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quam digiti spatio inuicem distanteis, easque moderate constringemus, ita tamen, vt quatenus fieri licet, ferulas propius accedere articulum prohibeamus, præsertim iuxta interiorem flexus partem. vlcera siquidem in ipsis nonnunquam & neruorum inflammationes pariunt, verum illic laxiores ipsas esse oportet, quemadmodum valentiores, vbi fractura curuatur. Præstiterit autem thoraci etiam brachium mediocriter colligare, ne ipsum loco motum, figuram peruertat. At si quandoque inflammatio fuerit, (eam vero agnosces ex ambiente tumore, ac rubore, & quod membrum nunc multo magis quam prius stringatur) vel si confractum membrum, distortum sit, & nihil horum appareat, sed ligamenta laxa, vel econtrario strictiora, quam par est, inueniantur, solutis ipsis deligatura instauranda est. Resupinari igitur ægrotus debet, ita vt super stomachum manum contineat, brachio subiicietur molle quiddam pellem super se habens, vt superfusionum influxus excipiat. Superfundetur autem quotidie oleo calido, præsertim quum vrget inflammatio, quando etiam cibus tenuis exhiberi debet, postea mediocris, ad calli generationem quies indicitur vsque dum fracta occalluerint. occalescunt autem brachium & tibia, diebus circiter quadraginta, post quos vbi solueris fascias, & lauacro vsus fueris, emplastris ad fracturas factis persanare conuenit. hæc tractandi ratio omnibus aliis propemodũ confractis artubus conuenit.

De cubito, & radio. Cap. c.

CVbitus radiusque, interim vterque iuxta eundem locum frangitur, interim alter duntaxat, vel in medio, vel in parte iuxta flexuram, aut brachiale. Omnium itaque deterrimum est quum ambo eadem parte franguntur, deinde etiam cubitus solus. At radius fractus, aliis facilius curatur, siquidem maior cubito non est, sed illum ipsum subiectum habet, vt veluti insideat. Porro si ipsorum alter duntaxat fractus fuerit, in illo maxime intentionem validiorem moliemur, si vterque, similiter intendemus, manu anguli modo figurata, vt pollex omnium digitorum altissimus, exiguus digitus humillimus habeatur, sic enim cubitum radio subiici continget. At si valentiore opus sit intentione, ambobus potissimum confractis, non solum manibus, sed etiam finibus intendere aggrediemur, vt in capite de brachio comprehensum est. Cæterum omnis deligatura, & reliqua præsidia, vna cum ferularum iniectione, hic adhibenda sunt, dum callus eos firmarit. Firmatur autem cubitus diebus plurimum triginta. Ac repositio ipsius similis erit ei, quam brachium fractum vendicat, præter ea quæ ipsi subiiciuntur.

Dæ summa manu, & ipsius digitis. Cap. ci.

BRachialis & aduersæ eius partis, & in digitis articulorum ossa quum laxa fistulosaq; natura sint, contunduntur quidem plerunque, raro autem franguntur. Aegro igitur in alto sedili collocato, medicus in altero quodam æquali aduersus sedebit, priusquam manum imponat, ac tensis per ministrum iis quæ fracta sunt, duobus digitis ipsa conformabit, pollice & indice digito prius compressa, deligatura vtetur, quo tempore vrget inflammatio. Nam propter laxitatem facile in ipsis callus amplior concrescit. At si acies digitorum, aut digitus simpliciter confractus est, siquidem magnus, & pollex appellatus, fuerit post commodam deligationem ab inferiore parte, ipsum vtiq; cum manu ligabis, ne dimoueatur, si ex aliis quispiam, vel index, vel paruus digitus, proximo colligabitur, sin aliquis ex mediis, iis qui vtrinq; habentur, vel etiam omnes deinceps ligari vna debent, melius enim conquiescunt, quemadmodum si cōfracti ferulis quoq; colligentur.

De femore. Cap. cij.

EAdem de femore dicenda sunt, quæ de brachio prodidimus, peculiaritet autem magis femur fractum, in anteriorem partem & exteriorem promouetur, etenim in his naturaliter dilatatum est, instauratur autem manibus, funiculis, & antennis æquiualentibus, vna supra fracturam posita, altera, subter. Quod si in parte fractura euenerit idq; iuxta femoris caput, dimidio fasciæ lana circundato, ne corpora incidat, iuxta inguina disponemus, & initia ad caput reducta, famulo vt partem contineat, trademus, infra autem fracturam fune circūposito initia ad intentionem alteri ministro exhibebimus. Quod si ad genu fractura habeatur, funem sane supra fracturam iniicimus, initia eius ad extensionem dispensamus, genu etiam ipsum implicito quodam fune continemus, hanc autem partem restituimus ægro decumbente, & crure exporrecto, quæ pungunt ossa vt subinde dictum est, eleuata, superius tollemus, reliquam curationem in capite de brachio exposuimus. cæterum callo firmatur femur quinquaginta circa diebus. At quomodo reponi debeat, post totius cruris disciplinam, comprehensum est.

De patella. Cap. ciii.

PAtella os laxum est ac molle, valide corporibus superiore & ima parte comprehensum, frequenter sane contunditur. raro aūt frāgi solet, sustinet aūt rupturā ꝑ crassitudinē, & in tenuia fragmēta finditur, cum vulnere vel sine vulnere. Nota vero conspicua (motus enim continuitatis intercidit) & cauitas & sonitua. Instauratur autem pars cruris extensa, nam quæ bifariam fissa est digitis eousq; committitur, donec fracturæ labra supra sese contingant,

& inuicem iungantur: quæ vero in tenuia fragmenta fissa est, manu conformatur. etenim callo non generato, eo quod pars vtraque per musculos cognatos & neruos, a femore & tibia in contrarium non retrahatur, tamen multitudo distentionis contrahet, & functionis difficultatem affectis inducet, neq; enim laborantibus ipsis diutius genu sustinet, & obambulando illi impediuntur, præsertim ascensuri: siquidem in æquabili per planiciem motu actionis difficultas occultatur, in ascensu autem, eo quod genu, in crucis eleuatione & positu non inflectatur, deprehenditur. Iam vero ossiculum si quod pungit, eleuatum prius eximito, ac curationem consentaneam adhibeto.

De tibia. Cap. ciiii.

TIbia cubito respondens, eandem curationem recipit, etenim illa duobus ossibus fulta, altero crassiore & cognomini, altero tenui, quod ex similitudine perone Græcis, quasi fibula, latinis sura dictum, easdem fracturarum differentias recipit. in omnem enim partem distorquetur, quum ambo ossa confracta fuerint: in tre is autem, quum alterum, intra & extra: tibia quidem, retro: sura, anterius. quapropter etiam ipsa similiter restituitur manibus, aut funiculus superioribus, quam fracturæ funes sunt, interim ipsi tibiæ circundatis, interim femori. Nam quum genu sit validius, articulum integrum per tentionem seruabimus. Similiter & inferiore fracturæ funiculo, vt in cubito dictum est: reliqua vt in capite de brachio tradidimus.

De pede summo. Cap. cv.

TAlus nequaquam frangi solet, eo quod vndequaque tibia, sura, & osse quod ob tessaræ similitudinem vocatur cyboides, custodiatur muniaturq;. At os quod a cymbæ figura dicit̃ scaphoides, & supernæ pedis regionis, item pedis digitorum ossa, ipsumq; cyboides, similiter iis quæ in brachiali & opposita eius parte, manusq; digitis sunt, franguntur. quare etiam quæ de illis diximus, ne eadem repetatur, illinc huc transferre consilium est.

Quomodo crus reponi debeat. Cap. cvi.

NEmo refracto, aut tibia, non minori cura repositionem ipsius quam reliquam curationem obibis. Nam partium confractarum æqualitas, hac potissimum probe administrata, conseruatur. Nonnulli igitur canali, quam solenam Græci dicunt, nunc lignea, nunc fictili, membrum fractum, aut etiam crus ipsum reposuerunt alii vero sola ea quæ cum vulnere fracta sunt, eo quod hæc ferulis nequeant constringi. in totum vero solenarum vsum posteriores damnarunt multis sane de causis, sed præcipue, quod ipsarum duritia partibus ne-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

gotium facesseret. Neque tamen alienum est, artus cum vulnere fractos ferulis excipere, vt ostendemus. Aeger itaque resupinabitur, ac indumentum aliquod crassum cruri æquale, in longitudinem vtrobique contractum & inuolutum, vt canali per mediam concauitatē oblongam proportione respondeat, subiicietur: pellis super ipsam molliuscula explicabitur, quæ superfusiones excipiat, deinde in lōgum crus concauitati huic canalem referenti, insinuabitur. a lateribus alia vestimenta lanæ ve apponentur, ne membrum in latera declinet, pedis autem ima pars asserculum rectum panniculo circundatum, propter mollitiem, assumet. ac maioris securitatis gratia, media fasciarum duarum trium ve, vestimento canalis modo præparato subiicientes fractum membrum ipsi leuiter deligabimus. At si æger non tolerans conetur pedem totum contrahere, conuenit id facere quod in superiore pedis parte dictum est, deinde blande cum asserculo deligare, ne multi inter dormiendum, vt verisimile est, pedem contrahant. Aliqui vero etiam stragula lecti per medium pertundunt, vt ipsi sint immobiles, & per foramen vrina & stercus reddatur, vsque dum callus coalescat.

De fracturis quæ cum vulnere incidunt. Cap. cvii.

FRactura cū vulnere facta, siquidem sanguis profundatur, hunc prius sistemus, si inflāmatio fuerit, præsidiis in eam efficacibus vtemur. Carnibus contusis, partem affectam scarificabimus. metu, ne in gangrænam incidat, sublato, at si illa quoq; accesserit, aut alia quæpiam serpens putredo, conuenienter occurremus, habes autem horum singulorum curationem quarto volumine explicitam. At si nihil horum adfuerit, neque ossa largiter denudata sint, hamulis suturisque vsi, remedio cruentis apto, his medebimur, sic, vt ossicula refracta, vt verisimile est, & pungentia innatantiaq; primum auferamus. Quod si magnum aliquod os emineat non commissum propter magnitudinem, in intensione huic prospicies. Siquidem Hippocrates femore & brachio confractis ossa excedentia statim eiicere dehortatur, periculum his futurum prædicens ex inflammatione, quam tensio crearit, vel etiam conuulsione, vt credibile est, musculorum neruorumq;. Tempus vero nonnunquam administrationem cōmodam inuenit. In quocunque igitur osse quod ex sede sua excidit, manum admouere volumus, nequaquam in inflammatione aggrediemur, sed primo statim die, antequam inflammatione occupetur, aut nono, inflammatione iam finita. Adaptamus vero ossa vectæ quā Græci mochliscon vocant, est autem ea instrumentum ferreum septem octoue digitos lōgum, mediocriter crassum, ne inter commouendum inflectatur, acutum in summo latumque, & leuiter in-

flexum, cuius acutum extremum superposito ossis tuberculo subiicientes, ex altero in oppositum tendentes simul, & mediocri intensione membri facta, inter se fineis fracturæ committemus. quod si facere nequeamus, scalpris excisoriis obuersas acies habentibus quod eminet auferemus, aut serra subsecabimus, quemadmodum in fistulis docuimus, ossiumque asperitudine adæquata, & membro directo, medicamentis quæ in linteolis illinantur, curabimus. Maxime autem animum adhibere oportet in membris coniugalibus, aut a iugis appellatis, altero autem in ipsis osse particulatim serra obscisso, vt membrum in contractum maneat, etiam intensione accurata vtemur, deligatura vero hoc modo adhibenda est. Circulares itaq; fasciæ, partibus vulneris vtrobiq; iniici debent, obliquæ vero, per vlceris longitudinem, vt in literæ Græcæ X similitudinem conclusio omnium fiat. Si sordidum adhuc vlcus est, purgantia adhibebimus: si purum, quæ carnem inducunt, linteolis illita, aliamq; comprobatam vsu materiam. Hippocrates pissera emplastro in linteolis vtitur, id autem esse dicunt tetrapharmacum basilicum. Vbi caro increuerit, ferulæ iniicientur. aliqui vero per initia ipsas accommodãt, vlceris locum vitantes, & pro vsu vrgente ipsas constringentes, vel rursus remittentes. In quibus autem squama ab osse recedet, notabimus quidem hoc, inde quod copiosus humor & tenuis excernatur, caro autem vlceribus vacua inanisq; facta attollatur, deligatura quidem laxiore ad curationem vtemur, hamulo autem, aut eiusmodi quopiam squamam euellentes, iterum validiore deligatura vtemur. Porro per totum vlceris tempus medicamen aliquod ex iis quæ inflammationem arcent linamento illitum, vulneri incũbet, ac simplices fasciæ iniicientur, quæ singulis curationibus solui debent, quum aliæ supra dictæ maneant, vt in capite de brachio expositum est.

Si præter modum fracturis callus obducatur.

Cap. cviij.

IMmodici fracturarum calli indecoram omnino speciem efficiunt, nonnunquam etiam functiones impediunt, si prope articulum coaluerint. Si igitur recens adhuc callus coierit, remediis admodum astringentibus vtemur deligatura ipsa accommodantes. Nonnunquam vero & plumbea imposita lamina, id quod requiritur, efficimus. At si lapidosus solidusque fuerit, incidentes ipsum rademus, id quod eminet, scalpris auferentes, si res exigat, etiam terrebris vsi.

Si distortum membrum callus firmauit. Cap. cix.

QVibus membrum distortum callus firmauerit, difficultate functionum obeundarum haud exigua subsequente, præsertim si in pedibus fuerit, repositionis quidem modus non recipiendus est,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vt qui extrema inferat discrimina. verum si callus nondum radices egerit, laxantibus superfusionibus, & cataplasmatis ex ficis pinguibus & columbarum stercore, aliisque medicamentis quæ a callo soluendo porolytica dicuntur, vtimur. Insuper per manus frictione, et confractione hunc dissoluemus. Quod si lapidosus euaserit, scalpello superficie diuisa, excisoriis scalpris consortium ab osse liberabimus, deinde fracturæ medebimur, vt superius a me dictum est.

Si fracturæ callo non firmentur.

Cap. cx.

FRacturæ nonnullæ sine callo permanent, supra definitum naturæ tempus, aut ob continuas resolutiones, aut immodicas superfusiones, aut motum intempestiuum, aut fasciarum copiam, aut quia totum corpus alimentum non percipit, in quibus etiam tenuius fieri membrum contingit. Itaque cum alias occasiones, tum maxime corporis inediam tollere conandum est, partim per calidiora alimenta materiam particulæ distribuendo, partim cibum subministrando sufficientem, item lauacra, & reliquas animi voluptates. Porro notæ eos qui callo iam firmantur comitantes, hæ inter alias sunt præcipuæ, si fasciolæ cruorem referant, etiam non ob orto vulnere, quod forsan accidit, calli substantia quando coalescit fistulis, ossium inspersas sanguinis guttas extundente.

De ossibus luxatis. Cap. cxi.

QVum luxationes fracturis proximæ sint, de iis verba facere aggrediemur. Luxatio igitur est, vt summatim dicam, quum articulus a proprio sinu, ad insolitum excidit, in qua motus arbitrarius impeditur, differentias ipsius alias dicere non habemus, nisi eam duntaxat quæ ex maioris minorisque ratione sumitur. quum enim articulus in totum exciderit, communi generis vocabulo affectus Græcis exarthrema, Latinis luxatio dicitur, quum aūt aliquatenus duntaxat emotus est, aut vsque ad superficiē e sinu elapsus, pararthrema.

De maxilla. Cap. cxii.

RVrsus a superioribus incipientes de maxilla dicamus. Nam quum malæ sint immobiles, luxatione non periclitantur, maxilla autem toto loco non mouetur, quod capita ipsius malis firmiter ac tuto insinuata sint, modicam vero peruersionem quam pararthrema vocauimus, subinde experitur, quod ob musculos qui ipsam continent ex continuo mandendi loquendique exercitio in mollitiē elanguescenteis, qualibet de causa facile laxetur, quod verbum apud Hippocratem σχᾶται dicitur, in quibus sine aliqua difficultate articulus sponte in propriū locū reuertitur. verū de maxilla in tota, laxata, satis est illius verba est exponere, quæ cōpendiosa, integra, & perspicua

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

existūt. Scribit itaque hunc in modum. Excidit quidem maxilla raro, laxatur autem subinde oris hiatu, quomodo etiam aliæ plures musculorum neruorumque peruersiones, id efficiunt. Clarum itaque hinc potissimum est, quandocunque exciderit. Nam maxilla in anteriora propellitur, & ad contraria eius vnde prolapsa est, peruenit, ossisque tuberculum iuxta malas tumidius apparet, difficulter ægri maxillam committunt. Qualis autem repositio ipsis congruat, manifesto liquet, alium enim continere caput oportet, alium comprehendentem ab interiore parte & exteriore digitis iuxta mentum hiante homine quam mediocriter potest, primnm quidem maxillam cōmouere aliquandiu, & huc, illuc manu diducere, ipsique homini iubere, vt laxam maxillam habeat, simulque remittat, & concedat, vt repēte potissimum laxetur, tribus pariter figuris, mente adhibita. Ratio siquidem est illam ex peruersione in naturalem statum reducere. Oportet autem maxillam in posteriora propellere, item consequenter his committere, neque hiare. Insertio igitur hæc etiam in aliis figuris fieri non poterit, medicina autem modica sufficiet, splenium appositum ceratum fascia laxiore deligare. Sed tutius est, resupinato homine firmare caput ipsius puluinis subiectis quam plenissimis, vt quam minime cedat. Cæterum vulnerati caput aliquis continebit. Sin autem vtraque eadem maxilla eluxata fuerit, curatio quidem adhibebitur. verum committere minus hi os possunt, vt quibus prominentiores maxillæ sint. rectitudinem autem indeflexam maxime cognosces, dentium & superiorum & inferiorum terminis. secundum horum directam aciem confert illas quam citissime inserere. quomodo autem inseretur, expositum est. Quod si locis suis non insinuentur, periculum de anima subsequetur ex febribus continentibus, & torpido Caro. Nam musculi hi dum alterantur, & præter naturam intenduntur, Carum inducunt. venter solet his biliosa deiicere, vel syncera pauca, & si etiam vomant indiscreta eiiciunt. hi igitur decimo die potissimum moriuntur. ac hoc modo iniectionis nos subinde vsi sumus, fomentis prius ex hydrelæo calido per spongiam super luxatam maxillam adhibitis, quando potissimum ægre potest restitui, homineque humi collocato, post ipsum nos sedentes, quemadmodum ab Hippocrate traditum est, operamur.

De clauicula & summo humero. Cap. cxiii.

Clauicula interiori quidem extremo non excidit, vt quo pectori committatur. vnde ne mouetur quidem in ipso. At si violentia cuiusdam acuti extrinsecus ferientis auellatur, quemadmodum fractura ipsius instaurari debet. Extremum autem, ipsius quod humeri articulamento inseritur, non admodum sane excidit, a bicipiti mu-

ſeulo ſummoque humeri tuberculo prohibitum. imo neque violento quodam motu clauicula priuatim agitatur, propter ſolam thoracis factam ſeparationem. Vnde homo ſolus inter animantia clauiculam obtinet: quam ſi in palæſtra, vt veriſimile eſt peruerti contingat, conformatione per manus dirigitur, & ſpleniis multiplicibus accommodatis vna cum deligatura decenti. eadem curatione etiam ſummus humerus peruerſus in propriam ſedem reuertitur. Eſt autem oſſiculum cartilagineum quod clauiculam ſcapulis colligat, in reſiccatis mortuorum cadaueribus occultatum, quod loco motum, imaginem imperitis exhibet, brachii caput excidiſſe. etenim in hoc exterior humeri pars acutior apparet: concauum autem, id vnde excidit. verum notis quas deinceps ſubiungam ipſa diſcernentur.

De humero luxato. Cap. cxiiii.

BRachii caput ſcapularum ſinui inſertum, excidit quidem frequenter, verum neq; in ſuperiorem partem, vt quod ſcapularum proceſſus ancoræ ſimilis impediat: neq; in poſteriorem, propter ipſas ſcapulas: neq; tamen in anterioram, ob muſculi bicipitis tendinem, ipſumq; humeri faſtigium. Sed raro quidem in interiorem exterioremq; prolabitur: continue vero, præſertim macilentioribus, ad ima atque his ſane facile & excidit & rurſus inſeritur. multa autem carne præditis contra raro quidem elabitur, ſed ægre in ſedem ſuam compellitur. Quibuſdam itaq; etiam non luxatis, ex ictu frequenter elapſi loco membri ſuſpicio oritur, eo quod valida inflammatio ſubſequatur. Porro quibus in imam partem luxatus humerus eſt, hoc modo agnoſces. affectus humerus ſi cum ſanu conferatur, multum differt quum exterior eius pars vnde excidit, concaua appareat, vt in ſummo humero eluxato diximus, q; acutius quã naturaliter eſſe debet, apparet, & brachij caput elapſum in ala manifeſto occurrit, ac manus huius cubitus a coſtis magis receſsit, quibus quidem coſtis ſi ipſum adigas, cum dolore admouetur, neq; ægri manum extenſo cubito ad aurem poſſunt reducere, neque alium motum multiplicem per eam moliri. In pueris itaque vel in quibus recens nec ampla facta eſt eluxatio, etiam nodo medii digiti flexi eminente medici manus, vel ipſius affecti, ſanæ manus, ſi non puer ſit, frequenter reſtituta eſt, vt inquit Hippocrates. valentius autem hoc modo luxata inferũtur. Homo lotus & ſuperfuſionibus laxandi virtute præditis vſus, reſupinari humi debet, & pila mediocris vel coriacea, vel alia quæpiam non admodum mollis alæ accõmodabitur, ac ſedens medicus aduerſus ægrũ, iuxta latus affectũ, ſi quidẽ dexter humerus luxatus ſit, dextri pedis calcem ſuperponet pilæ alæ ſuppoſitæ: ſi ſiniſter, ſiniſtri. ac affectã manũ prehenſam ad pedes trahet, ſimulq; calcaneo alã

in diuersum propellet, ita vt aliquis post caput ad alterum humerum resistat, ne corpus circum diuellatur. Est & alia ratio immittendi quæ humero subnixo perficitur, quod Græci κατωμίζειν dicũt. Adolescens, aut longior ægrotante, aut altius consistens iuxta affectum latus, ægri indidem collocati alæ suum ipsius humerum subiiciet, & manum eleuatam ad ventrem suum attrahet, vt reliquum ægri corpus post eum qui humerum suum alæ subiecit sublime pendeat. At si æger leuior fuerit alius quispiam puer leuis ex ipso suspendetur. Nam manu ac reliquo corpore in contraria detractis ad ima, subiectus alæ humerus facile elapsum articulum reponit, acq; hoc etiam ligno quod Græci hyperon dicunt, efficimus. Est autem id lignum oblongum, rectum, quod in pauimento super aliud quoddam solidũ ponitur, huius igitur summum extremum rotuudum, quod non admodum crassum neq; tamen tenue est, alæ ægri aut stantis, aut sedentis, subiicietur, iuxta totam ipsius longitudinem. Ac manu per lignum istud porrecta & detracta reliquo autem corpore contra inferius vergente, vel sua sponte, vel alio quodam trahente, restituito fiet. atq; hoc in scalæ gradu fieri debet, quemadmodum in confracto brachio per tensionem fieri dicebamus. hic autem rotundum quoddam corpus super gradum deligatur, quod ægrotantis alæ possit adaptari & brachii caput propellere. Porro si ob vetustatem affectus, aut corporis duritiem, repositio nobis facessat negotium, vtemur etiam ratione quæ per spatham ligneam, amben appellatam fit. Est autem ambe lignum quod longitudinem duorum cubitorum habet, latitudinem quatuor digitorum, crassitudinem instar digiti, alterum extremum rotundum, quod etiam prompte in alæ sinum ingreditur, perinde vt ligni quod hyperon vocatur, extremum. hoc itaq; extremum panniculo circundatum, quo lenius existat, capitulo brachĳ iuxta alam accommodabimus, totam vero manum ad lignum intensam cum eo deligabimus, iuxta brachium, cubitum, & eius extremum, deinde ligno obliquo inter duas columnulas rectas adaptato, vel rursus supra scalæ gradum manu traiecta cum ligno, vt ala per transuersum gradui accomodetur, manum infra trahentes, sinemus in alteram partem reliquum corpus in sublimi pendere, tunc enim articulus ingredietur. Vbi fuerit repositus, mediocris ex lana pila siquidẽ inflammationem pars non sentiat, sicca si sentiat, oleo madens alæ iniecta, deligabitur. per hanc autem alam & humerum & alteram alam vinculi deligationes literæ X figuram potissimum apparebunt, ita vt in hunc modum facta deligatura super affectum humerum accomodetur, brachium autem costis colligetur, ipseque cubitus & summa manus, ex ceruice denunciantur, ne rursus de integro

articulus excidat. Post septimum diem vel tardius vbi fascias dissol ueris, mediocri vti frictione præstat, eo quod corpore solidiore facto articulus ita firmetur, vt non facile prolabatur. Quod si autem crebro prolabatur, aut humiditatis vitio, aut ob aliam quampiam iam diu factam elabendi viam, ad vstionem veniendum est, sicut supra comprehendimus. Quum autem vel infantibus in vtero aut æditis quidem in lucem, sed adhuc increscentibus, particula fuerit luxata, nec dum reposita, in humero quidem carnes nihil a naturali figura deficiunt: neq; enim manus quodcũq; opus perficere impeditur, os autem brachii breuius permanet, non augescens, ac tales nominantur galiancones. In femore etiam os incrementum non sentit, & totum crus contabescit. quum enim pondus corporis ferre nequeat, non exercetur, ac in aliis membris luxatis manentibus quæ subiiciuntur partes omnium iniuriis expositæ sunt.

De cubito. Cap. cxv.

QVanto cubiti articulus humero magis varius creatus est, tanto plus negotii prolapsus exhibet, & tardius quidem excidit, sed difficilius reponitur, propter tuberculorum sinuumq; frequẽtiam. Nonnunquam igitur solum aliquatenus detorquetur, quem casum parathrema dixi. sæpe vero etiam ex toto in omnem partem prolabitur, præcipue in priorem & posteriorem, quod facile dignoscitur, eo quod excidit oculis & tactui obiecto, in quodcunq; prolapsum sit, & sinu vnde excidit apparẽte. Hæc vero potissimum sani cubiti inspectio coarguit. Conuenit autem protinus membrum reponere priusquam inflammatione occupetur. siquidem eam expertum, difficulter curatur. Quædam etiam nullam prorsus curationem recipiunt, maxime si in posteriora prolapsa sint. Hæc enim luxatio omnium quæ in cubito fiunt maxime dolorifica est & periculosa.

Quod si modice articulus inuersus sit, moderata etiam intensione restituitur, sic vt ministri manum exporrectam iuxta brachium cubitumq; contineant, & in aduersa retrahant, medicus autem suæ manus palma quod excessit in suam sedem compellat. Hippocrates in priora luxationem subito manus inflexu instaurat, vt palma ipsius humerum iuxta rectum pulset: in posteriora vero, subita rursus & diutius facta extensione, quoniam luxatio in priorem partem, violenta potissimum extensione efficitur, quæ in posteriora, flexu similiter vehementi. Quod si luxatio perseueret, etiam validam magis intensionem vsurpabimus. eiusmodi vero est potissimũ quam Hippocrates in brachio confracto exposuit, vbi ligonis manubrium adhibebat. Porro recentiorum aliqui hunc in modum adaptãt. ministris duobus manum vt dictum est, intendentibus, ita vt alter sursum ad alam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

contineat,alter deorsum iuxta brachiale,medicus aduersus ægrotanti consistens,duabus palmis iuxta articulum,brachium circundat,ac vbi iusserit vestimentum contractum in oblongũ vel latam fasciam manibus ipsius simul & ægrogantis brachio circuntrahere,ipse deinceps cum tensione constrictas ipsas trahit, donec cubiti articulum excedant. Cæterũ manus prius oleo illini debet,vt lubrica fiat & facile medici palmis deducatur. Sic enim prolapsa,si pertrahentiũ manum vi premantur, in propriam sedem reuertuntur. Postquam sunt reposita,in anguli modum figurata manu,ex splenijs & conuenenti deligatura curationem petemus.

De brachiali & digitis luxatis. Cap. cxvi.

BRachialis digitorumq; luxatio nullum facessit negotium per se,nisi cum vlcere facta fuerit. de hac igitur in capite de luxationibus quæ cũ vlcere fiunt tractabitur. At sine vlcere luxatis,mediocri intesione,& remedijs quæ inflãmationem pellũt,medebimur.

De vertebris spinæ. Cap. cxvii.

VErtebræ spinæ si ex toto prolabuntur exciduntq;, præsentaneam mortem inferunt. Medulla siquidem ipsius spinæ vel quã libet compressionem non sustinet,quum & solus ex ipsa neruorum processus si contundatur, hominem in periculum perducere sufficit. Peruersionibus autem subinde affligitur, nunc in prioreẽ partem distorta, ac vitium lordosin Græci appellant: nunc in posteriorem, & cyphosin a loco gibbato vocant: interim vero in latera,quod scoliosin nuncupant. Quum igitur multæ simul vertebræ paulum adeo peruersæ fuerint, plurium simul peruersio ex circulari flexus rotunditate fieri apparet, ac putant nonnulli decepti, ab vna vertebra ampliter peruersa id fieri. Nam magna distorsio non rotundum, sed angularem spinæ flexum molitur, quando etiam magis periculum subsequitur. Si igitur introrsum spina est peruersa,restitutionis spes nulla est,eo quod per ventrem, anterius oppositio fieri nequeat. Qui enim in scala sic affectos intendũt,aut cucurbitulas admouent,aut sternutamenta aut tussim aut flatus excitant, quid tandem promouere putati sint,Hippocrates abunde ostendit. Quoniam vero subinde cuiusdam ossiculi spinæ refractio facta, cauum locum repræsentat,quemadmodum in capite de fracturis comprehensum est, aliqui vitium lordosin esse crediderunt. deinde hoc celerius persanato (prompte enim callo firmatur) lordosin curatu facilem existere pronuntiarunt,& si nullam curationem, aut certe difficilem recipiat. his etenim vrina supprimitur,aluus non respondet,corpus inhorescit, postea etiam sine voluntate excrementa prorumpunt. Hæc autem eueniunt, neruis, & musculis consortii lege lacessitis,

ac celeriter ægri moriuntur, præsertim si superiores & ceruicis vertebræ affectum fuerint expertæ. Cui vero iam inde a paruulo potissimum vertebræ gibbatæ protuberant, vitium longum esse neque celeriter mortem sed morbum accersire, & insanabile Hippocrates prodidit. At quibus recens hic gibber ex casu prouenerit, machinæ quidem, per scalam, & rectam ægri suspensionem ac vteri inflationem adhibitæ ridiculæ sunt. sola autem Hippocratis adaptatio sufficiet. Conuenit enim, inquit, lignum magnum quod tantam longitudinẽ ac latitudinem habeat, vt hominem excipiat, aut scamnum huic æquale, prope parietem deponere, ac iuxta hunc ita extendere, vt in longitudinem pede non amplius absit, & vestimenta quædam super ipsum explicare, ne hominis corpus infringantur, (erit autem hic lotus antequam super lignum scamnum ve insideat,) deinde loro pectus ipsius bis circundatum, per alas iuxta dorsum vincire, initia lori ligno oblongo pistillo simili deligare, atque hoc super pauimentum iuxta ligni aut scamni subiecti extremum constituere, & ministro post ægri caput stanti ex superiore parte continendum tradere, vt imo quidem extremo contra fixo, altiore supra caput tracto opportuna fiat intensio. altero autem loro pedes simul & superiores talorum partes deligantes, & rursus alio, superiora ilium & lumbos, ita vt huius in lumbis fiat connexio, iterum extrema horum ligamentorum coniungemus: alii autem ligno pistillo respondenti, similiter prædicto illigantes, statuemus in ligni aut scamni extremo quod iuxta pedes est, lignum pistillum repræsentans, ad prioris similitudinem, deinde famulis iubebimus vt per ligna retractionem in diuersa moliantur. Quidam vero asellis dictis hanc efficiunt: sunt autem hi axes qui contra rectum lignum vertuntur: vtroque huius magni ligni aut scamni latere iuxta extrema ad pedes, caputque sita, lora inuoluantur. Quum autem sic intensio ipsa administratur, manus palma gibberum constringemus. si autem vsus postulat, etiam super ipsum insidebimus, nullum veriti periculum. At si ne sic quidem spina instauretur, & æger pressionem ferat, vtile est parietem adiacentem in longum canalis modo exculpere e regione gibberi, vt sculptura cubiti longitudinem habeat, neque altior sit ægrotãtis spina, neque multo humilior, imo sculpturã prius præparatam esse oportet. huius enim causa etiam lignum ab initio prope parietem poni maluimus. deinde asseris mediocris alterum finem ad ima comprimemus, donec sensibiliter spina dirigatur. verum vt inquit Hippocrates, sola intẽsio citra asserem, rursusque per asserem sola curatio, id quod requiritur potest efficere. Quod si hoc verum est, non alienum etiam in lordosi & scoliosi per initia intensionem præ-

dictam, sine cōstrictione videlicet, moliri, post adaptationē vero, lamina lignea quæ latitudine treis digitos æquet, longitudine gibbero respondeat & aliquam ex sanis vertebris comprehendat, loro lineo aut stuppa propter duritiem inuoluta, vertebris ipsis imponi & conuenienter deligari debet, victus adhibebitur tenuis. At si post hæc quædam gibberi reliquiæ remanserint, laxantibus emollientibusq; remediis cum laminæ appressu, perdiu vtendum est. aliqui vero plubeam laminam vsurparunt.

De coxa luxata. Cap. cxviii.

Qvum alia corporis ossa interim paulum excedant, interim toto loco excidant, coxæ humeriq; articulus soli luxationi opportunus est, qua tota sede promouetur, atque ex his, magis coxæ articulus, quoniam sinum & rotundum, & profundum possidet, ad hæc, quod elatioribus marginibus munitus sit. At si quandoque articulus ob vim quandam vehementem sinu suo exciderit, etiam multæ luxationis secundum minoris, maiorisq; rationem differentiæ, proueniunt, quatuorq; modis, imo locis coxa luxatur, vel enim in interiorem partem, vel exteriorem, vel priorem, vel posteriorem, prolabitur. verum intro quidem & extra continue, & multo frequentius intro. in anteriora autem & posteriora, rarius. Quibus itaq; in interiorem partem coxa prolapsa est, iis crus affectum, si cū sano conferas, longius spectatur, & genu prominentius, & ad inguina crus inflectere nequeunt, & in regione scroti & ani inter media tumor manifestus occurrit, tanquam femoris capite illic desidente. Quibus autem in exteriora promota est, iis cōtrariæ notæ eueniunt. siquidem crus breuius apparet, & inter scrotum & anum in sinum dehiscit, iuxta clunes in tumorem attollitur, & genu interius demergitur, crus inflectere ægri possunt. Si in priorem partem prolapsa est, crus sine dolore genu extendunt, non autem ad interiorem partem inclinare possunt, incedere conantes. Vrina his supprimitur, inguina intumescunt, nates rugosæ excarnesq; apparent, calci inter ambulandum inituntur. Porro quibus in posteriora excidit, non aut poplitem, aut genu extendunt, neq; inflectere possunt prius quam inguina flexerint, atque his crus breuius, inguina laxiora apparent, & per nates femoris caput eminet. Quibus sane iam inde a pueritia, aut certe longiore temporis spatio articulus prolapsus curæ non fuit, etiam præsidium nihil promouerit, membro iam in orbem coacto. Quibus autem continenter excidit, hi curationem Hippocratis assumet. quapropter statim reponi luxata debent, vetustæ siquidem coxæ luxationes, nullo modo consanescunt. Communiter itaq; in quatuor luxationibus instauratio congruet, tū quæ euersione articuli &

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

culi & circonductu fit, tum quæ intensione. Si enim affectus recens fuerit, & æger inuenis, nonnunquam femur continẽtes circumagentes huc illuc, articulum reposuimus. Quod si in interiorem partem luxatio declinauerit, etiam crure tantum subito & valenter ad inguina quam intime flexo, id quod requiritur effecimus: sin autem his non cesserit, intensione vtendum, primum ꝑ manus adhibita, quæ crus ab inferiore parte trahant ac per femur tibiamq; constringant, ex superiore autem parte, sub alis corpus circundet. Quod si etiam valentior desideret intensio, funibus contextis aut implicitis, vel loris crus deligare, omnino quidem supra talum, vt autem genu nihil patiatur, hoc quoq; superius, oportet: at pectoris regionem vincire necesse non est, verum, vt dictum est, manibus subter alas comprehẽdatur, lorìq; mollis & validi medium iuxta regionem inter scrotum & anum adaptatum in humeros reducemus anterius per inguina & clauiculam: posterius, per summas partes, duoq; lori initia ministro trademus, deinde omnes simul trahẽtes, vt ægrotantis corpus eleuetur, intensionem molientur. hic quidem intendendi modus cõmunis est quatuor femoris luxationum differentijs, priuatim autem in singulis modus quo ossa vecte in sedem suam compelluntur, Græci mocliam dicunt, euariat. Intensio enim homine si quidem in interiorem partem articulus exciderit, lori per regionem quæ scrotum & anum interiacet, traiecti medium inter femoris caput ipsamq; regionem a scroto ad anum tendentem dispensari conuenit, referri autem lorum per inguina adiacentia & clauiculam expedit. At adolescens quidam duabus vlnis affectum femur, qua crassius est, circundatum, in exteriora valenter extrahet. Atq; hic modus inserẽdi alijs expeditior est, cui si articulus non cesserit, alijs quoque vtendum, varijs quidem magis, sed hoc efficacioribus. intendi etenim hominem super lignum grandius aut scamnum oportet, in quo etiam spinæ gibbero vitiatos intendimus. Insculpentur autem per totum fere oblongæ quædam ceu fossæ, quæ latitudinem altitudinemq; trium digitorũ, non maiorem habeant, diffidentes inuicem non magis quam digitos quaternos, vt vecte iuxta extremũ in ipsis resistente, in quãcunque partem conueniat restituatur membrum. Per medium autem lignum aut scamnum, aliud impingatur lignum pedalis longitudinis, ligonis manubrij modo crassum, vt sub hoc intenso homine lignum medium inter regionem a scroto ad anum porrectã & femoris caput cõsistat. Simul. n. corpus iis qui a pedibus trahũt porrigi ꝓhibebit, eoq; ne vsu quidẽ sæpe venit in cõtraria ex superiore parte intensio, simul autem intenso quoq; homine ipsum lignum femoris caput foras propellet, ac intensio ad superius dictum modũ admini-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

strabitur, præsertim pedis. Quod si ne sic quidem in sedem suam redierit, impactum lignum rectum auferri debet, ex latere autem huius situs vtrinque singula ligna infingentur, tanquam postes, non minus quam pedalis longitudinis. his aliud lignũ adaptabitur gradus scalæ modo, vt trium lignorum figura H literam repræsentet, nam paulo inferius summis, medium lignum accommodabitur. Deinde in sanũ latus iacente homine sanum quidẽ crus inter hos postes subter gradum quodammodo ducemus, affectum autem crus ex superiore parte super hunc ponemus, vt ipsi femoris capiti accommodetur substrato prius ei multiplici vestimento, ne femur contundatur, aliud autem lignum mediocriter latum tantam habens longitudinem vt a femoris capite vsque ad talum subiectum pertineat, intrinsecus cruri alligabitur. Vbi iam facta est hæc intensio, aut per pistillũ, vt in gibbero prius diximus, detrahere ad ima crus cum alligato ligno oportet, vt violentia hac femoris caput in propriam sedem reuertatur. Cæterum est & alius reponendi modus sine intensione per lignum, ab Hippocrate commendatus. Manus enim, inquit, ægrotantis molliter costis alligare oportet, & pedes vtrosque valido loro molli per talos & super genu deuincire, vt quatuor digitorum spatio inuicem distent: intenso autem affecto crure duobus digitis magis quam alterum hominem suspendere, vt caput cubitos duos a terra absit. Adolescẽs vero aliquis peritus vlnis suis femur affectum comprehendens qua crassissimum est, vbi & caput femoris, subito pendere ex homine cogetur. facile nanque articulus ingredietur. Hic reponendi modus aliis quidẽ simplicior est, vt qui non multo apparatu peragatur, sed veluti miserabilem ipsum, plerique medici auersantur. Porro si in exteriora membrum fuerit luxatum, homo superius intendi debet, lorum aũt iuxta regionem inter scrotum & anum per oppositas parteis ferri conuenit, inguina dico & clauiculam, medicum autem ab exteriore parte introrsum agitare iuxta conuenientem foueam ex iis quæ insculpæ sunt ministro quodam vectem ad sanum clunem ne cedat obiiciente. Sin autem in priora promotus est articulus, homine intenso vir quidam validus dextræ manus palmam affectis inguinibus imponens altera comprimet, simul ad ima, genu versus constringet. At si in posteriora prolapsum est articulamentum, non opus est quidem hominem in sublime vsque intendi, sed in solido iacere, quemadmodum etiam si in exterior articulus exciderit. Sicuti autem in gibbero dicebatur, super lignum aut scamnum homo pronus intendetur vinculis non per ilia, sed in crure, vt nuper dictum est porrectis. Iam vero vti conuenit constrictione per asserem adhibita, iuxta clunium regionem, vbi & articulus excidit. atque hæc sane de coxendice ex

causa foris adueniente luxata, dicta sint. quoniã vero propter copiã humiditatis, veluti humerus, sic etiam coxa prolabitur, vstione vtendum est, quemadmodum in capite ipsius comprehendimus.

De Genu articulo. Cap. cxix.

GEnu in treis parteis promouetur, interiorẽ nimirũ, exteriorẽ, & iuxta poplitem. in priorem enim prolabi opposita patella prohibetur. Eiusdem igitur intentionis vtentes modis, interim per manus solas, interim etiam funibus, decenter deligabimus, reliquamq; adferemus curationem, hoc spectantes vt particula diutius immobilis cõseruetur.

De tali articulo, vbi etiam de pedis digitis agitur.

Cap. cxx.

TAli articulus si paulum excessit, modica etiam intentione curatur: si toto loco mutatus est, vehementione indigit auxilio. Tẽtandum itaque & hic per manus validiore intensione vti. Quod si non reponitur, homine humi resupinato extensoq; longum aliquẽ & validum palum inter duo femora iuxta regionem scroto & ano interiectam humi per ima rectum defigemus, vt corpus aduersus eũ renitens, ad pedis intentionem non cedat, imo prius defigetnr, quam homo decumbat. Quod si magnum illud lignum adest, quod pedale aliud lignum per mediũ habere defixum diximus, super hoc intensionem moliemur ministro vno femur continente retrahenteque, alter manibus aut loro pedem trahet, medicus luxatum manibus diriget, alterumque pedem alius ad ima continebit. A repositione deligari tuto pes debet fasciis ad superiorem pedis partem, aliis ad talum distributis, cura adhibita ne posterior tendo iuxta calcem constringatur. in hoc casu vsque ad dies quadraginta in quiete homini perseuerandum est. nam incedere ante absolutam curationem tentantes, particulam reddunt inutilem. At si quis ex saltu, vt fieri solet, calcis os peruerterit, vel etiam aliam quampiam inflammationis affectionem excitarit, blanda quadam intensione, conformatione, fomentis inflammationi contrariis, & fasciis firmis id dirigendum est, homine similiter vsque dum consanuerit, in lectulo perseuerante. Cæterum digitorum peruersio, vt in manibus dicebamus, non difficulter moderata tensione emendatur. In omnibus autem luxatis peruersisq;, postquam instaurata sunt & conquierint inflammationem in articulis, vt verisimile est, remanentẽ, aut tumorem, quæ etiam diu membra a functionibus impediunt, mollientibus remediis persanabimus, quorum materiem nullus qui in artis operibus versatur, ignorat.

De luxatis cum vlcere. Cap. cxxi.

IN luxatis cum vlcere multa requiritur prudentia. Dum enim hæc inferuntur, extrema pericula, nonnunquam, & mortem inferunt. inflãmatis enim extensiones iis qui adiacent neruis & musculis, dolores validi, conuulsiones, & febres acutæ oboriuntur, præsertim in cubiti gibbero, genu, & superpositis partibus. Nam quo principalibus sunt viciniora, hoc maius periculum concitant. Hippocrates itaque horum repositionem, valentioremq; deligaturam omnino auersatur. solis autem quæ, inflammationem abigunt leniuntq; præsidiis, per initia vti præcipit. Sic enim ipsis super esse forsan licebit. Quod autem ipse in solis digitis consulit, id nos reliquis etiam articulis facere tentabimus, ac inter initia statim quum pars adhuc inflammatione caret, prolapsum articulum mediocri intensione reponemus. quod si secundum animi institutum euenerit, persistemus, sola ratione quæ inflammationem arcet, vtentes si inflammatio quæpiã aut conuulsio, aut aliquid prædictorum contigerit, rursus eiicere ipsos necessarium est, siquidem citra vim porrigantur. at si hoc quoq; discrimen metuamus, (non enim porrigentur forsan inflammata) satius est per initia in maioribus quidem articulis repositione supersedere. vbi vero inflammatio declinauerit, (id autem fit post septimũ nonum ve diem) præfati etiam periculum, quod ex repositione futurum sit tum quod si non repositum fuerit, claudi omnino superuiuent, conabimur tuto administrationem obire. vtentes propter commoditatem, etiam vecte. Porro vlceris curationem vt in fracturis cum vlcere dictum est administrabimus.

De luxatione cum fractura facta.
Cap. cxxii.

AT si luxatio sine vlcere cum fractura euenerit, communi intensione & per manus conformatione vtendum est, vt in simplicibus fracturis docuimus: cum vlcere autem rursus, ex fracturis cum exulceratione & luxationibus priuatim expositis, congruam administrationem petemus.

Finis libri sexti, Ioanne Guinterio Andernaco Medico Interprete.

PAVLI AEGINETAE LIBER SEPTIMVS.

IOANNE GVINTERIO ANDERNACO INTERPRETE.

De temperamentis, quæ per guſtatus qualitates deprehenduntur.

CAPVT I.

DE SENSILIVM corporum temperamẽto, coniecturam ex odoratu aliquam ſumere, haud eſt ſecurum. Nã inodora, ſubſtantĳs craſſa quidem ſunt, ſed quãto ſint calore, & frigiditate prædita non ita conſtat: odora vero, & tenuia quodãmodo ſunt & calida, ſed quatenus id ſint, neutiquam oſtenditur, eo quod ſubſtantiam habeant inæqualem. Multo adhuc minus ex coloribus exacte quid licet colligere, cum in ſingulis calida, frigida, humida & ſicca reperiantur. Verum in guſtatu omnes ſimiliter particulæ corporum guſtabilium, vt hoc vocabuli vſurpem, linguæ obĳciuntur, ſenſumq; mouent: vt manifeſto ex ipſo quoq; temperamentorum vires deprehendamus. Quod igitur aſtringit, cogere, obturare, denſare, repellere, incraſſare, atq; ante hæc omnia, refrigerare, ſiccareq; eſt idoneum. Acidum incidere, diuidere, extenuare, aperire, & perpurgare citra calefactionem poteſt. Acre, ſimilem acido affectum præſtat, extenuando purgandoq;: ſed acidum refrigerando euariat: acre, calefaciendo: præterea illud repellit, hoc attrahit, disſipat, rumpit, cruſtas inducit. Pari modo etiam amarum, meatus expurgat, abſtergit, extenuat, incidit ſuccorũ ſpiſſitudinem, ſine calore manifeſto. Aquoſum frigidum, incraſſat, cogit, cõtrahit, obturat, ſenſum aufert, ſtuporemq; inducit. Salſum contrahit, ſtringit, condit, ſiccat, citra inſignem caliditatem frigiditatem've. Dulce laxat, concoquit, emollit, rarefacit. Oleoſum humectat, emollit & laxat.

De ordine & interuallo temperamentorum. Cap. ij.

MOderatum ſane medicamentum ita vt temperatura ei reſpondeat cui admouetur, inde quod nec ſiccet, nec humectet, nec refrigeret, nec calefaciat, ipſum neq; ſiccum, neq; humidum, neq; frigi-

dum neque calidum nominare conuenit. Quod autem ficcius est, aut humidius, aut calidius, aut frigidius, a præpollente appellatur facultate. Præstat autem in vnoquoque excessu, quatuor quantum ad vsum spectat, ordines statuisse: calidum quidem nominantes in primo ordine quod vtique nos calefacit, sed non euidenter, vt illius rationali quadam demonstratione indigeat. Simili ratione, frigidum, & siccum, & humidum quodcunque demonstrationem requirat, nondum actionem validam neque euidentem sortitum. At quæ manifesto iã siccare vel humectare vel calefacere vel refrigerare possunt, ad secundũ huiusmodi ordinẽ refertur. Quæ vehementer iam sed nõ summe id faciũt, tertio annumerantur. Quæ vero sic calefaciunt vt crustas inducant, quarti sunt ordinis. Similiter quæ refrigerant, vt iã sensu priuent, hæc quoque ad quartum relegantur. Porro siccius medicamentum nullũ est inuenire, quarti ordinis, si non vrat. Nam si quod summe exiccat, id plane vrit: huius notæ sunt, chalcitis, misy & calx. Tertij vero ordinis siccantium, potest aliquod esse etiam non vrens, quemadmodũ quæ vehementer astringunt omnia, e quorum numero est omphacium, rhus, & alumen.

De particularium simplicium medicamentorum facultatibus. Cap. iii.

Abrotanum.

ABrotanum & calefacit & siccat in tertio abscessu, discutiendi incidendique facultate præditum, modice vero astringit, totique corpori cum oleo infricatum, rigores circuitu remeantes persanat, stomacho minus amicum est. crematum maiores in siccando vires acquirit, quam quod ignem non est expertum. capillorum defluuia quas alopecias vocant cum tenui quodam oleo inunctum explet.

Agallochum.

AGALLOCHVM lignum est Indicum Thuiæ ligno simile, odoratum. Mansum animæ suauitatem commendat. Item in suffitum adhibetur. Radix eius pota drachmæ pondere, flacidum ex superflua humiditate stomachum resolutumque confirmat. Ad hæc iocinorosis, dysentericis, pleuriticisque opitulatur.

Agaricum.

AGARICVM radix est, in arboris trunco prognata, corpore fungoso, quæ ex aëria terrestrique substantia coaluerit: vis eius est discutere & crassos humores incidere. viscerum maxime obstructionibus purgando medetur.

Ageraton.

AGERATON vim habet discutiendi, & leniter etiam in

flammationem quodammodo arcet.

Agnus, qui vites dicitur.

VITEX qui græce agnus vel lygos appellatur, in tertio ordine tum calefacit tum siccat, substantia tenuis est, eoque flatus abolet, castitati conseruandæ facere creditur, non modo commanducatus potusq;, verum etiam in cubitum substratus. Semen ipsius etiam iocinoris & lienis infractus liberat epotum. Frixum autem minus est flatulentum, & facile in membra distribuitur.

Agrostis, gramen.

GRAMEN Parnasi admodum vtile est. Siccat & modice refrigerat: tenuiumq; partiũ & subacerbum existit. eoq; cruenta vulnera glutnat: Decoctum eius calculos confringit.

Anchusæ quatuor.

QVATVOR sunt anchusæ, non eiusdem omnes facultatis Nam onoclææ appellatæ radix astringendi vim habet & quiddam subamarum, ad lienis renumq; dolores efficax, cataplasmatis autem modo cum polentis applicata erysipelatis succurit: folia minus radice refrigerant desiccantq;, hinc ad alui profluuium bibuntur. Quæ dicitur lycopsis, astringens quodammodo efficacius, similiter erysipelatis conuenit. Onochelos vero seu Alchibiadios nuncupata medicatior quodammodo, viperarum morsibus succurrit forma cataplasmatis adhibita, alligata, & comesta. Quarta omnibus aliis breuior sine nomine propemodũ, maiore quam Alcibiadios, amaritudine donata, latis alui lumbricis instar acetabuli pota benefacit.

Adarce.

ADARCE veluti spuma quædam est aquæ salsæ in cremiis & arundinibus concreta. tantum vero acrimoniæ habet & caloris, vt extrinsecus cum aliis imposita fere vrat, intro eam assumere nulli licet.

Adiantum.

ADIANTVM siccat, extenuat, & modice discutit, calore ac frigiditate medium quodammodo est: Alopeciis igitur medetur, tumores discutit, calculos potu confringit, e pulmone reiectiones desiccat, alui profluuium sistit.

Aizoon, semperuiuum.

SEMPERVIVVM duplex, refrigerat quidem ex tertio abscessu, desiccat autem astringitq; mediocriter. Hac ratione igitur valet erysipelatis, & ad herpetas inflammationesq; ex fluxione concitatas conuenit.

Aethonicon.

De Aëtonycho in capite de lapidibus pertractabitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Athera.

ATHER A pulticula est sorbilis e zea molita, aut e frumento confecta infantibus accomodatur. Item cataplasmatis vice illinitur.

Aegilops.

AEGILOPS discutiendi facultate prædita est, vnde etiam indurescentibus inflammationibus & ægilopi quæ oculorum fistula est, opitulatur.

Aegiros, populus nigra.

POPVLVS nigra in primo ordine calefacit, modice siccat, & tenuis est substantiæ, cuius folia cum aceto cataplasmatis instar applicata, podagricos dolores sopiunt. Quæ vero ex ea distillat resina, floribus calidior miscetur acopis: & malagmatis, fructus cum aceto potus couitiales auxiliatur.

Aedæon, hoc est, pudendum masculi cerui.

PVDENDVM cerui masculi siccatum tritumq́; ex vino potũ, viperarũ morsibus subuenit: miscetur aũt compositis remediis.

Aethale, fuligo.

AETHALE & lygnys in litera L, exponetur.

Aethiopis.

AETHIOPIS similia verbasco habet folia. radicis decoctũ potu datur ischiadicis, pleuriticis & sanguinem reiicientibus, & arteriæ asperitates cum melle lenit.

Aima sanguis.

SANGVIS frigidus nullus est, verum suillus, humidus est, & minus calet, humano maxime temperamento similis. Columbarum vero, palumbi & turturis, temperatus quodammodo, oculorum liuores ex ictu, hyposphagmata dicunt, medicatur, si calidus instilletur. Item crassiori cerebri membranæ infusus, in his quorum calua perforata est, inflammationem arcet. Noctuæ sanguis cum vino aut aqua potus, spirandi difficultatem adiuuat. Vespertilionnm, virginum mamillas tuetur, & pilorum incrementa illitum prohibere dicunt. Similiter, sanguis ranarum, chamelæontis, & ricinorũ qui in canibus hærentes inueniuntur, sanguis facit. Galenus autem hæc facto rei experimento falsa esse pronunciat. Caprarum vero siccitatis nomine aquas cutem subeuntes cum melle potus iuuat, renumq́; calculos conterit. Gallinarũ cohortaliũ sanguinis e cerebri mẽbrana profluuia coërcet. Agninus comitialibus prodest. Hœdinus nuꝑ coagulatus circa heminæ dimidiũ cum pari aceto contra cruentas pectoris excreationes bibitur. Vrsorum, syluestrium caprarũ, hyrcorũ, & taurorũ, abscessus maturare fertur. Terrestris crocodili oculorũ claritatẽ efficit. Equarũ quæ sunt exꝑtæ admissurã, remediis exedentibus, σηπτικὰ Græci vo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cant, admiſcetur. Antidotũ ex ſanguinibus quod in lethalia medicamenta efficax eſt, anatis, hœdi, & anſeris, ſanguinem recipit.

Aera, lolium.

LOLIVM calore & ſiccitate ad tertium fere ordinem pertingit, iridi facultate ſimile.

Acacalis.

ACACALIS fruticis, in Aegypto naſcentis fructus eſt, cuius dilutum collyriis claritati oculorum efficacibus miſcetur.

Acacia.

ACACIA tertiĩ quidẽ desſicantiũ ordinis eſt: primi vero refrigerantiũ, at ſi elota fuerit, ſecundi. Eſt autem acerba & terreſtris.

Acalyphe, vrtica.

VRTICAE & fructus & folia tenuẽ habent ſubſtantiam, citraq; roſionem ſiccant, tumores diſcutiunt, abſtergunt, ventrem ſubducunt, mediocriter flatulenta, quare etiam ad venerem incitant.

Acanthus.

ACANTHVM aliĩ a nigro colore foliorum melamphillon appellant, aliĩ pæderoten. uis eius eſt diſcutere & ſiccare.

Acanthium.

ACANTHIVM tenui calidaq; natura præditum conuulſis auxiliatur.

Acantha leuce, ſpina alba.

SPINA alba radicem ſiccantem & modice aſtringentem obtinet, eoq; & ſtomachicis, & ſanguinem expuentibus, dentiumq; doloribus ſuccurit. ſemen tenue calidumq; eſt, qua vi conuulſioni quoque medetur.

Acantha, ideſt, ſpina Aegyptia, vel Arabica.

SPINA Aegyptia, ſecundum alios Arabica, aſtringit, ſiccatq; impenſe, vnde & ſanguinem, & alias defluxiones retinet.

Acinos.

ACINOS ocymo ſimilis, mediocres aſtringendi vires habet, ideoq; aluum, & menſeis pota ſiſtit: applicata vero panos & ſacros ignes perſanat.

Aconitum.

ACONITVM, quod quidem pardalianches dicitur, exedentem lethalemq; vim habet, quam ob cauſam intro non aſſumitur: extrinſecus tamen in carnibus quas exedi oporteat, vti licet. quod vero a lupis lycoctinon dicitur, ſimiles priori vires ſortitum, priuatim lupos, vt illud pantheras enecat.

Acoron.

ACORON in tertio abſceſſu calefacit & deſiccat, radice ip-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ſius ad ciendam vrinam, lienisq́ ſcirrhum vtimur: cæterum membranæ oculorum, ob cornus ſimilitudinem cæratoïdis dictæ, craſſitiem extenuat.

Acrides, locuſtæ.

LOCVSTAE vrinæ anguſtijs præſertimq́ mulierum, odoris ſuffitu proſunt. At quæ alis caret, contra ſcorpionis morſus cum vino ſalutariter bibitur.

Acte, hoc eſt, ſambucus, & chamæacte, id eſt, ebulus.

SAMBVCVS, & ebulus qui chamæacte dicitur, quaſi humilis ſambucus, vterq́ deſiccādi facultatem obtinet: modice diſcutit & conglutinat: potus aut & manducatus, aquam per aluum educit.

Als, ſal.

SAL quilibet vim habet vehementer ſiccam & aſtringentem: vnde quicquid in corporibus humidum eſt, id omne depaſcit, reliquū aſtrictione leuiter contrahit: qua ratione ad cōdimenta omnia adhibetur, putredinemq́ arcet: crematus vero ſal magis diſcutit.

Althæa.

ALTHAEA ſeu ebiſcus ſpecies eſt maluæ ſylueſtris, vis eius diſcutit, laxat, inflammationem abigit, lenit, & phymata concoquit. radix autem & ſemen reliqua ſane intenſa habet, verū exterit etiam vitiligines abſtergitq́, præcipue autem ſemen calculos quoq́ confringit.

Alimon.

ALIMON diſsimilarium partium eſt, ſalſum guſtu & leuiter aſtringens, maxima ipſius pars calore temparata cum humiditate inſuperabili eſt, lactis itaq́ & ſeminis vbertatem conciliat.

Alcæa.

ALCAEA ſylueſtris maluæ & hæc genus eſt, in vino pota inteſtinorū torminibus & eroſionibus medetur, multo magis ipſius radix.

Alcyonium.

ALCYONII genera omnia quidem abſtergunt diſcutiuntq́, acri qualitate prædita, ſed mileſium (eſt autem vermiculum purpureumq́) cæteris præſtat: quare combuſtum, pilorum defluuia, quæ alopeciæ dicuntur, impetigines, vitiligineſq́ abſtergit. Porro, quod in ſuperficie læuorem habet & vehementer acre eſt, non modo abſtergit, verum etiam excoriat. Poſtremo, quod lanis ſuccidis reſpondet, omnium eſt imbecillimum.

Alme, quæ muria dicitur.

MVRIA nulli alteri mixta ſubſtantiæ, ſimiles habet ſali vires, ſed imbecilliores aqua contemperata: at ſalſorum piſcium oliuarumq́ colymbadum muria valentius abſtergit, contra inteſtinorum tormina & coxendicum dolores clyſtere iniicitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Aloë.

ALOE calefacit in primo, siccat in tertio ordine, stomacho etiam amica est, abstergit dissipatque, aluum subducit, lota vero minus detergit, sed stomacho gratior est, inflammationem prohibet, & vlceribus cicatricē inducit, præsertim sedem & naturalia infestantibus.

Alos Anthos, id est, salis flos.

FLOS salis liquidum est medicamentum sale concremato tenuius, acre, & abunde discutiens.

Alos achne, id est, salis spuma.

SALIS spuma lanugo salis spumosa est, tenuior quidem illo magisque discutiens, sed minus contrahit.

Alsine, auricula muris.

ALSINE, quam alij muris auriculam vocant, vim habe helxinæ similem quæ refrigerat humectatque, quapropter ad feruentes inflammationes conuenit.

Alypon.

ALYPI semen bilem atram per inferiora purgat pari epithymo mensura sumptum cum sale & aceto, veruntamen intestina leuiter exulcerat.

Alysson.

ALYSSON quod a cane rabido morsos iuuet, sic appellatū est: cæterum siccatoria, discussoria, abstersoriaque vi præditum, renum meatus aperit, ephelidem, quæ aspera discolorque cutis est, exterit.

Alopex, vulpes.

VVLPES viua aut mortua, tota in oleo decocta, discutiendi vim oleo conciliat, adeo vt humores alte fixos in cutem extrahat, hinc articularij in solio eo repleto diutius immorati, incipientem quidem affectū finierunt, inueteratum vero moderati, onem reddidere.

Amaracus.

AMARACVS tertio in ordine calefacit secūdo desiccat.

Amarantus.

AMARANTVS extenuat, incidit, menseis cum vino potus educit, sanguinis grumos dissoluit cum mulso, omneisque fluxiones desiccat, stomacho inimicus.

Ambrosia.

AMBROSIA cataplasmatis modo imposita vim habet astringendi repellendique.

Ami.

AMI ad tertium calefacientium siccantiumque ordinem refertur, tenue, discutiens, & vrinæ mouendæ efficax, semen ipsius longe vtilissimum est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Amiantum.

AMIANTVM in Cypro nascitur alumini scisso simile, quod in ignem coniectum accenditur quidem inflammaturq́, sed nō comburitur. vtuntur eo nonnulli in desiccantibus psilothris.

Ammos, arena.

ARENA littorū maris affatim desiccat, feruefacta sole aquas subter cutem exhaurit, corporibus hydropicorum in ea coopertis: torrefacta autem ad sicca fomenta in salis, & milij vicem adhibetur.

Ammoniacum thymiama, quod latinis ammoniacum suffimen, & ammoniaci gutta dicitur.

AMMONIACVM thymiama liquor est, tanta molliendi virtute præditus, vt scirrhos & tophos discutiat.

Amurca.

AMVRCA secundi calefacientium siccantiumq́ ordinis est, eiusq́ intensi. hac etenim ratione vlcera in siccis quidem corporibus curat: in alijs autem intendit, irritatq́.

Ampeloprasum, agreste porrum.

AMPELOPRASVM, seu porrum syluestre acerrimum est calidissimumq́ in summo ordine, quamobrem etiam exulcerat, inciditq́, viscerum meatus recludit, stomacho inimicum.

Ampelos agria, vitis syluestris.

VITIS syluestris racemi & germina ipsa abstergendi facultate pollent, item nonnihil astringens obtinent.

Ampelos hemeros, vitis satiua.

VITIS satiuæ facultas respondet syluestri, sed imbecillior est.

Ampelos leuce, vitis alba, quæ & bryonia dicitur.

VITIS albæ, quam & bryoniam & psilothron appellant, germina sane ceu stomacho grata eduntur, vrinæq́ ciendæ sunt. radix abstergit, tenuis natura & mediocriter calida, vnde fit vt lienes etiam potu consumat, extrinsecus autem cum ficis applicata scabiei & lepræ medetur.

Ampelos melæna, vitis nigra.

VITIS nigra, quæ & ipsa bryonia nuncupatur, superiori consimilis est, nisi quod inefficacior.

Amygdala.

AMYGDALA quæ quidem amara sunt extenuant, viscosos crassosq́ humores altius hærentes euellunt, tum cutis vitia abstergunt: arbor eandem vim repræsentat. dulcia vero amygdala moderato calore donata sunt.

Amylon.

AMYLON ex puro tritico aqua sub caniculæ æstu macerato conficitur, quæ (aquam dico) quinquies in die mutatur: quum autem tenerrimum euaserit, colo traiecta aqua quam superfunderis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

furfures secernere siccareque ad solem oportet ꝓtinus antequam acescat. Cæterum vis eius est refrigerare mediocriter, & siccare, & acria lenire.

Amomum.

AMOMVM acoro virtute respondet, sed hoc quidem siccat magis: illud autem expeditius concoquit.

Anagallis.

ANAGALLIS vtraque vim habet abunde abstergentem subcalidam quoque nonnullam & attractricem, vt etiam aculeos euellat, item succus ipsius naribus instillatus caput purgat.

Anagyrus.

ANAGYRVS frutex est grauis odoris, acrisque, calefacit & discutit. semen tenuius, & vomitui ciendo est.

Andrachme, portulaca.

PORTVLACA tertio quidem abscessu refrigerat, secūdo autem humectat. qua de re etiam causone laborantes ventriculo imposita, iuuat, & fluxiones repellit: lentore suo dentium stuporem ex acidis contractum corrigit: ob astrictionem vero, & intestinorum tormina & sanguinis profluuia coërcet.

Androsæmon.

ANDROSAEMI duplex genus est, alterum ascyrrhon vel ascyrrhoïdes nominatur specie hyperici, alterum dionysias. semen ipsorum purgat, folia autem magis desiccant.

Androsarces.

ANDROSARCES amara acrisque herba est. vis eius est discutere & desiccare: potu tum ipsa, tum semen ipsius vrinam promouet.

Anemonæ.

ANEMONAE omnes vim habent acrem abstersoriamque, item extrahendi, & oris vasorū recludendis, idoneam qua pituitam illiciunt, lepras tollunt appositu, & lac in mammas suggerunt.

Anethum.

ANETHVM calefacit in secundo ordine intenso, siccat paulo remissius: quod in oleo excoctum discutit, dolorem sopit, somnum conciliat, & crudos tumores maturat: vstum tertij calefacientium siccantiumque ordinis efficit, ex humiditate nimia flaccidis vlceribus applicatum confert: viride autem humidius minusque calidum est, & concoquit.

Anthyllis.

ANTHYLLIS duplex quidem est, sed vtraque vlcera persiccat: quæ chamæpityi respondet, tenuior est, quare etiam comitialibus competit, cæterum efficacius eadem abstergit.

Anisum.

ANISI semen acrius est, in tertio abscessu calefaciens, siccansque, hinc vtique & vrinam mouet, & flatus discutit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Antirrhinon, vel anarrhinon.

ANTIRRHINON siue anarrhinon persimilem inguinariæ vim obtinet sed minus efficacem, atque ex illo hoc quoque cognosces.

Anonis, vel ononis.

ANONIS siue ononis calida facultate est, præsertimq; eius radix, cuius succus cum vino potus vrinam ducit, calculos conterit, crustas rumpit & dentes mitigat.

Aparine.

APARINE, quam alij philantropon, alij omphacocarpon appellant, modice abstergit & desiccat, item tenue quippiam in se continet.

Apios, pirus.

APIOS temperatura inæqualis est, terrestre aliud sortita, aliud aquosum ob quod manducata stomachū iuuat, sitimq; arcet. admota vero forma cataplasmatis, siccat refrigeratq; mediocriter.

Apocynon, aut cynocrambe, canina brassica.

APOCYNON aut cynocrambe, dicitur autem & cynomoron quod celerrime canes enecet, eademq; vi maleficium & lethalis homini est, fœdi admodum odoris, & calida citra siccitatem, vnde etiam discutiendi facultatem applicata repræsentat.

Apochyma.

APOCHYMA pix est vetus quæ a nauigijs deraditur, tumores diffundit, siccat & discutit.

Arachne, araneus.

ARANEVS cum emplastro subactus, impositusq; fronti, & temporibus tertianarum febrium circuitus finit, vt Dioscorides memoriæ mandauit: tela ipsius applicata sanguinis fluores sistit, & vlcera in summa cute ab inflammationibus tuetur.

Argemonæ.

ARGEMONAE facultas est abstergere simul et discutere.

Arisarum.

ARISARVM multo breuius est aro, acriusq;, radicem oliuæ magnitudine obtinet.

Aristolochia, malum terræ.

ARISTOLOCHIA omnis calida, tenuis, abstergens, amara, & subacris, ad medicinas vtilissima. At Rotunda, tenuior, & in omnibus efficacior est. Clematitis hoc est sarmentacea, odorata quidem sed imbecillior. Longa vero præter alia, media harum est, sed non minus calida, quam rotunda.

Arceuthos, Iuniperus.

IVNIPERVS calefacit & siccat in tertio ordine, fructus autem calefacit quidem similiter, sed in primo gradu siccat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Arction.

ARCTION, prosopites folia habet cucurbitæ similia, maiora autem & duriora, discutit, quidem siccat, & astringit, quapropter & folia ipsius vetusta vlcera persanant.

Arction.

ARCTION verbasco simile est, radicem habet teneram, candidam, & dulcem: vis eius est tenuis, siccans, & mediocriter astringens.

Armeniacum.

ARMENIACVM, vim habet absterforiam simul cum modica acrimonia & minore astrictione, hinc etiam ocularijs medicinis miscetur, & augendis palpebrarum pilis vsum habet.

Arnabo.

ARNABO, odoramentis adnumeratur, ob quod vnguentis potissimum expetitur, calida siccaque potentia preditum in tertio ordine, casiæ & carpesio simile: vnde Posidonius vbi cinamomi copia non datur, hoc vtendum esse censet.

Arnoglossum, plantago.

PLANTAGO refrigerat pariter & desiccat in abscessu secundo, temperata ex aquea & terrestri substantia, cui etiam astrictionis nonnihil adsit: quare ad maligna vlcera, fluxiones, putredinesque temperamẽti moderatione accommodata est, sanguinis quoque profluuia cohibet, & plurimis congruit: etenim siccitatis quæ nequaquã rodit compos est, & frigiditatis quæ nondum stuporem inducit.

Aron.

ARON calore & siccitate primi est ordinis, ex terrestri calida & absterforia substantia & hoc generatum: radices ipsius calidiores sunt, dracunculus autem efficacior.

Arsenicum, auripigmentum.

ARSENICI vis est caustica, vtuntur eo & in pilis abolendis; quod si diutius adhæserit, etiam cutim ipsam attingit: vstum vero tenuius redditur.

Artemisiæ.

ARTEMISIA vtraque secundo in ordine calefacit, siccat in primo, tenui substantia prædita, eoque renum calculos comminuit, & vteri fomentis accommodatur.

Artos, panis.

PANIS illitus magis discutit quam triticum, ceu & salis & fermenti particeps. Nam ad extrahendum ea quæ alte hærent, fermentum idoneum est.

Asarum.

ASARVM similem acoro virtutẽ habet, sed magis intẽsam.

Asbole, fuligo pictorum.

FVLIGO qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis u-

mitur, vim habet discutientem, adeoque acrem, vt & vrat, & exedat, cæterum fracta cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit.

Ascalabotes, stellio transmarinus.

ASCALABOTES animal ad reliqua sane inutile est, sed scorpionum ictibus impositum opitulari ipsum tradunt: expetitur etiam naturalia intendentibus medicinis.

Asclepias.

ASCLEPIAS calida, sicca, & tenuis substantiæ, torsionibus cum vino pota competit, venenatorum autem morsibus & maleficis mammarum muliebriumque locorum vitijs applicatur.

Ascyrrhon.

ASCYRRHON in androsæmo expositum est.

Aspalathus.

ASPALATHVS dissimili constat virtute, acri & astringente, & ob vtramque siccat, idcirco & putredini, & fluxionibus vtilis est.

Asparagus.

ASPARAGVS petræus, aut myacanthinus abstergit vtique, sed calore, & frigiditate medius est. renes & iecur obstructa recludit, præsertimque radices & semen. item dentium doloribus medetur.

Asplenon.

ASPLENON tenue quidem est virtute, non tamen calidũ, hac vtique ratione, & calculos confringit, & lienes consumit.

Astaphis, vna passa.

ASTAPHIS domestica sane concoquit simul & astringit, & leuiter discutit: syluestris autem acris adeo est, vt pituitam per os educat, & vehementer abstergat.

Aster atticus, siue inguinalis herba.

ASTER atticus, quam alij herbam inguinalem vocant, ob hoc ipsum quod non tantum emplastri modo imposita, verum ad alligata etiam bubonibus prodesse creditur, mixtæ est virtutis, discutientis, & refrigeratoriæ.

Astragalus.

ASTRAGALVS frutex est exiguus, cuius radices astringunt, ipse non ignauiter desiccat: vlcera itaque vetusta ad cicatricem perducit, & aluum fluentem radix in vino pota sistit: plurimus in Phæneo Arcadiæ nascitur.

Asphaltus, bitumen.

BITVMEN siccat, calefacitque in ordine secundo, quare vlcera cruenta glutinat.

Asphodelus, hastula regia.

ASPHODELI radix vim habet detergentem discutientemque: concrematæ autem ipsius cinis calidior, siccior, & tenuior euadit, quo fit vt alopecijs medeatur.

Atractylis.

Atractylis.

ATRACTYLIS seu cnicum syluestre ex spinosorum genere habetur, vi siccante, & mediocriter calida.

Atriplex.

ATRIPLEX humectat sane in secundo, refrigerat in primo ordine, qua de causa etiam ventrem celeriter permeat: semen ipsius vi pollet abstersoria, vnde ictericis ex iocinoris obstructione accomodatum est.

Aphace.

APHACE lenticulæ modo astringit, sed manducata ægrius concoquitur, valentius siccat, mediocriter calefaciens.

Aphronitrum.

APHRONITRI vis est discutere & abstergere, vt non solum sordida exterat, sed etiam pruritui, quippe saniem dissipat, medeatur, potum vero stomacho nocet.

Aphros, spuma nitri.

SPVMA nitri proximam nitro facultatem obtinet, sed tenuior substantia, ob quod & læuis, farinæ modo, existit.

Achras, pirum agreste.

PIRVM agreste eandem piro domestico virtutem habet, sed magis intensam, quapropter magnis vulneribus glutinandis est.

Absinthium.

ABSINTHIVM calidum primo abscessu est, siccum tertio, astringenti, amara, & acri simul donatum qualitate: qua biliosos in ventriculo humores per aluum & vrinas inanit: quibus autem pituita redundat, hos propter astrictionem nihil iuuat: succus ipsius, herba multo calidior est.

ENVMERATIO EORVM quæ a B. incipiunt.

Balanus myrepsica, glans vnguentaria.

QVOD intra vnguentariam glandem veluti carnosum est, abstergendi incidendiq; cum astrictione vim habet: eamq; ob causam drachmæ vnius pondere cum mulsa pota, facile vomitiones ciet, & inferiorem ventrem subducit: cum posca vero ad viscerum obstructiones conuenit: item cutis vitia cum aceto perunctum abstergit. Cortex vero ipsius valde astringit.

Baccharis.

BACCHARIS odorata est herba similis cinamomo, coronaria & acris, huius radicis decoctū meatus obstructos aperit, vrina

& menseis citat : folia ipsius quum sint astringentia, fluxionibus opitulantur.

Balaustium.

BALAVSTIVM, syluestris punicæ flos est, valide astringens, & sicca & frigida facultate præditum : itaque summæ cutis vlcera ad cicatricem perducit, & fluxiones cohibet.

Balsamum.

BALSAMI, quod veluti lignum est, siccat & calefacit in secundo ordine, subtilemque habet substantiam. liquor autem multo tenuior est: fructus proxime hunc virtute accedit, sed minus tenuis est.

Ballote, marrubium nigrum.

BALLOTE quod alij marrubium nigrum dicunt, acris est & abstersoriæ facultatis, impositum cum sale rabidi canis morsibus medetur.

Batus, rubus.

BATI fruticosum, abunde astringit & siccat. qua de causa & vulnera committit, & defluxiones sistit. radix autem præter astrictionem, non parum etiam subtilis est, vnde renum calculos confringere est idonea. fructus si maturus est, magis calefacit, simulque mediocriter astringit, ac ideo cibo idoneus est, immaturus autē & acerbus est & valide siccat, præsertim retorridus. eadem etiam flos efficit.

Bathrachion, ranunculus herba.

RANVNCVLI quatuor sunt genera, omnia excellenter calida, sicca, acria, vrentia, adeo vt vlcus cum dolore excitent: quibus si modice vtaris, cutis vitia tantum exterunt. radix autem arida sternutamentis ciendis est medicamentum.

Bathrachi, ranæ.

RANAE aduersus virulentorum morsus in iusculo eduntur. Crematarum ranarum cinis maxime siccans reditus, sanguinis eruptiones sistit, & alopecijs cum pice liquida medetur.

Bdellium.

BDELLIVM tum Scythicum tum Arabicum scirrhos emollit, præsertimque recentes, Arabicum vero vrinæ ciendæ est, calculos comminuit, & cruda concoquit.

Betonica.

BETONICA herba est ramulis exilibus pulegio similibus sed tenuioribus, & propemodum si gustes, nullā qualitatē referētibus. Nascitur potissimū locis petrosis, qua & in renum medicinis vtunť. Est autem apud Romanos alia quædā betonica dicta, quā Dioscorides nominat cestron, alij vero psychotrophon, eo qđ frigidis locis gaudeat nihil simile cū prædicta habet, præter actionē : at vltra qđ vrinam ciet, etiā alijs multis bn̄facit. potissimumque radix ipsius, cum hydromelite pota vomitionem mouet. folia autem aluum subducut.

Bechium, tussilago.

TVSSILAGO, quæ Græcis bechion siue bechicon inde dicitur, quod tusses & recta ceruice spirantes, suffitu iuuet, constat ex calida aquosaq; substantia.

Blitum.

BLITVM esculentum olus est, humidum frigidumq; in abscessu secundo.

Bulbus.

BVLBVS esculentus amari simul & astringentis modice compos est, siccat glutiuatq; vulnera, & abstergit. Qui autem vomitum cit, calidiorem quam alter repræsentat.

Botrys.

BOTRYS, quam alij ambrosiam, alij artemisiam dicunt, plãta est insigniter odorata. hæc cum vino pota, subrecta ceruice spirantibus quos orthopnoïcos appellant, succurrit.

Bubonium, inguinalis herba.

BVBONIVM in attico astere dictum est.

Buglossum, lingua bubula.

BVGLOSSVM humidum calidumq; temperamento est, eamq; ob causam vino iniectum lætitiam animi conciliare dicitur.

Bunium.

BVNIVM quod alij arction appellant, calidum est, vrinæ & mensibus educendis accommodatum, huic rñdet & pseudobunium.

Buprestis.

BVPRESTIS animalculum est cantharidi simile, reponitur itaque sicut & illa.

Butyrum.

BVTYRVM cõcoquit & modice discutit, in teneris corporibus. bubones igitur & parotides iuuat, gingiuas extenuat, & præsertim in infantibus dentientibus, item humores in pectore fixos, linctum concoquit.

Buphthalmon.

BVPHTHALMON similem habet chamæmelo florem, sed multo maiorem acrioremq;, ideo & discutientem, adeo vt cerato mixtum duritias remolliat.

Brathy, herba Sabina.

SABINA, cupresso similis calefacit siccatq; in tertio ordine tenuissimaq; est, extenuat & discutit pota, tum in putredines cupresso similiter efficax est.

Britannica.

BRITANNICA astringit & conglutinat, syluestri lapatho specie similis, succus ipsius putredines os infestantes persanat.

Bromus, auena.

AVENA similem hordeo obtinet facultatem, siccat autem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

& modice citra corrosionem discutit: iam & nonnullius astrictionis compos est, vnde & alui profluuijs subuenit.

Bryon thalassion, muscus marinus.

MVSCVS marinus, refrigerat simul & astringit, eoq; feruentes inflammationes cataplasmate admotus, iuuat.

Bryon, muscus.

BRYON, quod alij splanchnon dicunt, in quercubus & populis albis, piceisq; inuenitur, discutiẽdi simul & molliendi vim moderatam obtinet, potissimum quod cedris adhæret.

Bryonia.

BRYONIA dicta est vitis alba.

Initium literæ G.

Gala, lac.

LAC omne tribus constat substantijs, caseosa, serosa, & pingui, quam copiosissimam bubulum obtinet, vnde etiam butyrum efficitur. Serum ipsius vim habet abstergendi, vnde & aluum subducit, si ipsum per decoctionem secernas. id vero quod caseum refert & crassum est, magis obstruit, atque ideo acrimoniam obtundit: coctum vero lac aut marinis calculis ignitis in ipsum iniectis, aut alio quodam modo, præsens fit remedium dysenteriæ, & acrium in ventrem defluxionum. Cæterum lac totum ad acres oculorum fluores, aliasq; acrimonias conducit. At temperatissimum lac, muliebre est, mox caprillum, hinc asininum, ouillumq;, postremo vaccinum.

Gale, mustela.

MVSTELAE concrematæ cinis abunde discutit, ex aceto igitur illitus podagricos, & articularios dolores iuuat: inarefacta autem inueteraq; mustela comitialibus auxiliatur.

Galion.

GALION a coagulando lacte dictum est, aparinæ simile, siccandi vim, mediocremq; acrimoniam habet: flos eius ad sanguinis eruptiones & ambusta, congruit.

Galopsis, vel galiopsis.

GALOPSIS, quam alij galibdolon appellãt, vrticæ similis herba est, leuior autem, & fœdi odoris, scirrhosos tumores dissipat & emollit, item ad vlcera serpentia facit in cataplasmate imposita.

Garum.

GARVM calefacit exiccatq; efficaciter, ac ideo aduersus vlcera putrida extrinsecus eo vtuntur, præterea contra intestinorum tormina & coxendicis dolores ex partibus inferioribus iniiciunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Gentiana.

GENTIANA radix efficax admodum est extenuare, perpurgare, abstergere, & meatus infarctos aperire.

Geranium.

GERANIVM id quod folijs respondet anemonæ, radicem habet esculentam, quæ cum vino drachmæ modo pota vteri inflationes dissoluit. altera geranij species ad medicinam inutilis est.

Ge, terra.

OMNIS terra deficcat, quæ vero alterius substantiæ expers est, etiam sine morsu id facit. at si ignea quædam ipsi qualitas admixta sit, lotione hanc quoque deponit. Inter cultas igitur terras quælibet pinguis omnium particularum quæ siccari postulant curationi accommodata est, Aegyptio igitur luto vtuntur contra aquas cutem subeuntes, & lienosos affectus, item ad fungosos laxosque tumores cui denter proficit. Ex terris medicatis lemnium minium, quæ sphragis dicitur, siccat pariter & astringit mediocriter, contra lethalia medicamenta præsentis antidoti vires habet, vlceribus malignis cum aceto aut vino medetur, sanguinis profusionem quamlibet sistit, & depascentem dysenteriam intestino mulsa prius, deinde muria per clysterem eloto, coërcet. Minium rubricum vehementius, quam lemnium obstruentibus quæ emplastica dicuntur, miscetur medicinis, & pota lumbricos interimit. Sed multo lenior est Samia quam Lemnia terra, ceu glutinans & viscosa, quare vtendum ea est in his quæ leniri oporteat. & sanguinis reiectiones, quacunque ex parte fiant, compescit. Selenusia & Chia maiore abstergendi virtute pollent, ideoque mulieribus ad nitorem cutis & læuorem in facie vtilis est, vlceribus carnem & cicatricem inducit, præsertim ambustis. Cimolia mixtæ facultatis est, refrigerantis discutientisque, idque illota. lota vero magis refrigerat, & ambustis ex posca medetur. Ampelitis, est autem ea quæ vitibus inungitur, quod innascentes ipsis vermes enecet, siccat & discutit egregie citra erosionem. Cretica, aëria est, & sine rosione abstergit. Erethrias euidenter astringit, concremata vero & elota sine rosione deficcat, præstantior vero est cinerea. Pnigitis similes cimoliæ vires repræsentat, sed colore nigrescit. Armenia, quam etiam bolum nominant, summe deficcat, vnde dysentericis, alui fluxionibus, sputo cruento, tabi, spiritus difficultati ex humiditate, vlceribus humidis, & pestilentialibus vitijs strenue opitulatur. Cæterum cum vino tenui diluto bibitur: si febris adsit, cum aqua. Alana autem gleba Armeniæ vim obtinet. Ochra vim habet discutiendi excedendique, reprimit igitur supercrescentia vlcera, & caua cum cerato mixta replet.

Geras, ſenecta, anguis.

SENECTA anguis affatim ſiccat; aceto igitur ſubferuefacta, dentium doloribus medetur. Aſpidis exuuium cum melle tritum & litumq;, oculorum aciem maxime iuuat.

Ges entera, terræ inteſtina, ſeu vermes terreni.

LVMBRICI terræ detriti neruorum vulneribus impoſiti, repente eueſtigio mirabile adfuerunt præſidium.

Gigarta, nuclei acinorum vuæ.

NVCLEI acinorum vuæ, deſiccant ordine ſecundo, refrigerãt primo. quum itaq; abunde ſint acerbi, omnibus alui vitijs fluidis, conueniunt.

Gingidium.

GINGIDIVM calorem non adeo manifeſtum ſortitum eſt, cæterum ſiccat in abſceſſu tertio, & aſtringit: qua de cauſa & ſtomacho vtile eſt.

Glaucium.

GLAVCIVM aſtringit, ſed ita vt etiam nonnihil guſtanti ſit ingratum, manifeſte refrigerat, eaq; vi eryſipelatis non tamen validis ſuccurrit.

Glaux.

GLAVX herba calida & humida tẽperamento eſt, vnde ad lac generandum efficax eſt.

Glecon, pulegium.

PVLEGIVM calefacit, & extenuat vehementer, vnde ſi cataplaſmate applicetur ruborem excitat, & craſſos viſcoſosq; humores e thorace & pulmone emolitur.

Glœos, ſordes balneorum.

SORDES balneorum calefaciunt modice, emolliunt, diſcutiunt, rhagadibus ani & condylomatis accommodatæ.

Glycyriza, dulcis radicula.

GLYCYRIZA tepidi humidiq; temperamenti eſt, alicuius etiam aſtrictionis particeps: vnde & aſperitates læuigat, nõ arteriæ tantum, ſed etiam veſicæ ſcabiei medetur: eadem ſitim arcet.

Glycyſide, pæonia.

GLYCYSIDE quam alij pentameron, nonuulli pæoniam vocant, radicem habet acrem & leuiter ſubamaram & ſiccantem, cui etiam aſtrictionis nonnihil ineſt: quapropter menſeis ciet, renes & iecur purgat, inſtar amygdalæ pota cum vino: at ſi hoc auſterum fuerit, alui quoq; fluores coërcet: adalligata vero puero, morbum comitialem abigit.

Gnaphalium, centunculus.

CENTVNCVLVS dictus eſt gnaphalium quod folijs ipſius teneris loco tomenti, gnaphalon dicitur, vtamur. ſunt autem calida & modice aſtringentia, atque hinc ad dyſenterias cum vino auſtero bibuntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Gongylis, rapum.

RAPI & radix & semen flatulenta & semini creando sunt, veneremque excitant.

Gordylion.

GORDYLION alij seseli appellant, calidum est, vrinæ & mensibus educendis habile: radix ipsius cum melle lincta, quæ in thorace hærent, educit.

Geris, pollen farinaceus.

POLLEN virtute respondet amylo, sed calidior est.

Gypsum.

GYPSUM vim habet siccantem opplentemque. propter quam ad sanguinis eruptionem conuenit temperatum cum polline, candido oui liquore: vstum vim opplendi non similiter retinet, verum magis siccat & repellit, præsertim cum posca.

Quæ a D incipiunt.

Dades, tedæ.

TEDAE acre quiddam habẽt, item vim cõcoquendi, & abstergendi nõnullam, vnde aceto incoctæ dẽtium doloribus si hoc aceto colluantur, succurrunt: at si mel adiectum fuerit, pituitam per os educunt: mixtæ etiam eclegmatis faciles e thorace excreatus reddunt.

Damascena.

DAMASCENA, quum ad pruna ventum erit, exponam.

Damasonium.

DAMASONIVM abstersoriam quandam vim obtinet, qua calculos conterit, & quæ per aluum diffluunt, ad vrinas deriuat.

Daucus.

DAVCVS, quod & staphylinus dicit̃, duplex est, cuius radix flatulenta est, & venerem mouet. Syluestris dauci semen minime flatus creat, sed vrinam & menseis citat, quemadmodũ & herba ipsa.

Daphne, laurus arbor.

LAVRI arboris folia siccant & calefaciunt insigniter, magis quoque fructus: radicis cortex amarus & leuiter astringens calculos comminuit, & iecinorosis opitulatur cum vino odorato triobolari pondere potus.

Daphne herba, laurus alexandrina.

DAPHNE herba, quæ & Alexandrina dicitur, calida, acris, & subamara est. idcirco menseis & vrinas commouet: laureola vero, quæ daphnoïdes græce nuncupatur, eiusdem facultatis est: tum chamædaphne, quasi dicas humilem laurum, quæ & ipsa commanducatur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Derma, pellis.

PELLIS ouina recens detracta, calens adhuc iis qui flagris cæsi sunt circumposita, mirifice auxiliatur. At hippopotami pellis combusta & cum aqua læuis imposita phymata discutit. At viperæ pellis detrita impositaq́ue, alopeciis mirabiliter pilos reficit.

Dermata, hoc est, pelles seu coria veterum calceamentorum.

CORIA veterum calceamentorum crematorum cinerem reddunt siccatorium: vnde ex calceis pedum attritibus nondum inflammatis, ambustis, intertriginibus, & tuberculis medentur.

Dictamnon.

DICTAMNVM tenuius est virtute pulegio, cætera simile. quod autem vocatur pseudodictamnon, imbecillius est.

Dionysias.

DIONYSIAS dicta est in androsæmo

Diphryges.

DIPHRYGES mixtæ est facultatis: habet enim quippiam astringens & mediocriter acre, ideoq́ue malignis vlceribus præsens est remedium.

Dipsacos, quod labrum veneris dicitur.

DIPSACI spinæ radix in secundo ordine desiccat, nonnullam vero abstergendi vim simul obtinet.

Dorycnion.

DORYCNION simile temperamento est papaueri & mandragoræ, immodice refrigerans: siquidem modicum, stuporem inducit copiosius assumptum, interimit.

Dracuntium, dracunculus.

DRACVNCVLVS simile quiddam aro habet, sed eo acrius, amarius, calidius, tenuiusq́ue est. Item astrictionis nonnihil habet coniunctum. Radix ipsius pota viscera purgat, & peruicacium seu malignorum vlcerum excellentissimum est remedium: folia respondent: semen valentius est.

Dryopteris, filicula.

FILICVLA dulcis, acris, & leuiter amara est: radix acerba est, cæterum vim habet exedentem, qua & pilos abolet.

Drys, quercus.

QVERCVS & folia & fructus siccante & tepida vi pollent: quamobrem vulnera recentia glutinant, inflammationibus incipientibus medentur: at quod sub glandis corio membranosum, fructus carnem ambit, cum valentius astringat, ad fluxum muliebrem, aliosq́ue fluidos morbos exhibetur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Quæ ab E incipiunt.

Ebenus.

EBENI ligni vis est excalfactoria, detersoria & subtillis: vnde etiam caliginem oculorum abstergere creditur, aliisq; ocularis miscetur medicinis.

Encephalos, cerebrum.

CEREBRVM leporis coctum detritum, comestumq; infantium dentionibus vtile esse fertur, nonnulli vero tremoribus succurrere manducatum literis prodiderunt. At galli cerebrum cum vino potum ad venenatos morsus efficax esse Dioscorides pronuntiat, & sanguinis e cerebri membranis eruptionem cohibere. Cameli cerebrũ Galeno autore siccũ cũ aceto potum, comitiales persanat. Idem facit mustelæ cerebrum. Hirundinum cum melle in oculorũ suffusiones efficax est. Cerebrum ouillum similiter præparatum, infantium dentionibus exacte opitulatur.

Elæa, olea.

OLEAE ramusculi quantũ astringunt, tantum etiã refrigerant: fructus qui exacte ematuruit, moderate calidus est, immaturus maiorem tum astringendi tum refrigerandi vim repræsentat.

Elea, hoc est olea, Aetiopica.

OLEAE æthiopicæ lachryma ammoniaco tenui similis, vires habet exersorias: quare ad cicatrices, albugines, hebetudinesq; oculorũ ea vtuntur, & ad dentium dolores, si cauis ipsorum inijciatur efficax est. nounulli vero syluaticam esse hanc oleam asserunt.

Elæon, oleum.

OLEVM ex oliuis drupis dulce calidumq; mediocriter est magis humectans: at quod ex immaturis oliuis exprimitur, Græci omotribes appellant, tantæ astrictionis particeps est, quantæ etiam frigiditatis. Elotum vero oleum morsu ac rosione caret. vetus quãto diutius reseruatum, tanto magis calefacit, discutitq;, præsertim si iam inde ab initio tenue extiterit: iudicatur autem id, si purum sit, pellucidum, si paucum magnam corporis partem inungat, & ex facili cutem penetret combibaturq;. huiusmodi nimirum est Sabinum: quod autem ex agresti olea funditur, abstergit simul & astringit, squalidissimumq; id est, pro oleorum ratione. ricinium vero æquales veteri vires obtinet: reliqua vero nempe sesaminum aut raphaninum & quæ eius sunt generis pro substãtiis ex quibus constant, vires quoq; diuersas præ se ferunt.

Elæomeli.

Oleum in Syria ex trunco quodam arboris emanat crassius melle & dulcius, quod instar duorum cyathorum potum cum aquæ hemina, crudos humores biliososq; ex aluo educit: qui vero id bibunt, torpescunt, quod extimescendum non est, sed excitari ipsi debent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Elaterium.

ELATERIVM succus syluestris cucumeris fructus apellatur, in secundo ordine calefaciens: quod menseis prouocat, fœtus appositu propter summam amaritudinem necat, euacuationem etiã ex naribus cum lacte, instillatum molitur: ab inferioribus partibus inditum, pituitam, nonnunquam etiam sanguinẽ extrahit.

Elate, abies.

ABIES arbor calefacit siccatq; vt nigra populus similiter: de resina ipsius in resinarum sermone agemus. Elatine.

ELATINE herba est parietariæ similis, mediocri frigiditate & astrictione donata. Elaphoboscus.

ELAPHOBOSCVS virtutis est calefactoriæ & siccæ in secundo abscessu, substantia tenuis. Elelisphacus, saluia.

SALVIA euidenter calefacit & leuiter astringit.

Helenium, inula campana.

HELENIVM calidum est & siccum cum excrementitia humiditate: quare & eclegmatis temperatum infractes thoraci humores educit, ac ex eo in particulis ruborem excitant.

Eleoselinon, palustre apium.

ELEOSELINON in aquosis natum locis idem potest quod hortense apium, licet maius ipso existat. Ebur.

EBORIS ex vngue ramenta si obducantur, reduuiis prosunt: item ossium dentiumq; ipsius quum sint siccæ facultatis & abstersoriæ, huiusmodi miscentur medicamentis.

Helcysma, argenti recrementum.

HELCYSMA, argenti est excrementũ, viribus plumbagini respondens: quippe astringit, simul atque extrahit: quo fit vt emplastris quas phæas appellant & iis quæ cicatricẽ ducunt admisceatur.

Helleborus, veratrum.

VERATRVM vtrunq; calefacit & desiccat in tertio abscessu, item acre est & abstersorium, vnde etiam ad leprosa cutis vitia conuenit: nigrum vero si fistulis inseratur tribus diebus, callum exterit. Helechryson

HELECHRYSON alii chrysanthon, alij amaranthum appellant, coronarius est frutex, coma aurum referente, quæ cum vino pota vrinæ angustiis, serpentiũ morsibus, coxarum dolori, & ruptis accommodata est, ex mulso pota menseis educit, sanguinemq; concretum dissoluit, & destillationibus auxiliatur.

Helxine, parietaria.

HELXINEM, alii perdicium, alij parthenium, quidam sideritim, quidam heracliam nuncupant, vis eius est abstergere,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ac leuiter astringere, cum humiditate subfrigida. Helxine.

HELXINE quæ & cisampelus dicitur, vim habet discutiendi.

Elymus, quæ & meline dicitur, panicum.

PANICVM simile est milio, siccans refrigeransque extrinsecus inductum, cæterum & alui fluores desiccat. Empetron.

EMPETRON, quod ab aliis prasoïdes nominatur, pituitam & bilem purgat. est etiam salsum, quare abstersionibus accommodatur.

Epithymum.

EPITHYMVM in tertio abscessu siccat & calefacit, thymo efficacius. Epimedium.

EPIMEDII virtus est mediocriter frigida cum humiditate aquosa: quod si obducatur, mammas erectas conseruat: dicitur etiam sterilitatem potu facere. Epimelis.

EPIMELIS, quæ etiam ab Italicis rusticis vocatur vnedon, malus est syluestris, cuius fructus acerbus & stomacho inimicus est, capitisque dolorem mouet. Epipactis.

EPIPACTIS, quæ & elleborine appellatur, aduersus venena & iocinoris affectus bibitur.

Erebinthus, cicer.

CICER quod quidem consuetum legumen est, flatus creat, valentis materiæ, aluum facilem reddit, vrinam mouet, lacti seminique generando accommodatum, idem menseis elicit. at crios appellatum, hoc est, arietinum, aliis magis vrinæ ciendæ est. decoctum ipsius præsertim nigri calculos quoque in renibus conterit: quod autem orobiæum ab eruo vocatur, calidius his est et subamarum. Syluestria quouis modo domesticis sunt validiora. Eria, lanæ.

LANAE quidem sordidæ fomentis vtiles sunt, nam pinguitudo ipsarum, quam œsypon Græci appellant, butyri modo, concoquit: at quæ sordibus carent, materiæ rationem duntaxat obtinent: concrematæ vero vim habent acrem, calidam, siccam simul & tenuem, vt etiam flaccidas ex vligine vlcerum carnes protinus absumant.

Erice.

ERICE vi pollet discutiente citra rosionem: sed flore ipsius potissimum, & foliis vtendum est.

Erinon.

ERINON aquatica herba est, cuius seminis drachmæ duæ cum mellis drachmis quatuor illiti, oculorum fluxiones sistunt, succus aurium doloribus benefacit.

Hermodactylus.

HERMODACTYLI radix & per se & ipsius decoctum vim habet purgandi, priuatim etiam arthriticis tunc quum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

humores defluunt exhibetur, verũ stomacho nimis quã aduersatur.
Herpyllum, serpillum.
SERPILLVM calefacit, vt & vrinam, & menstrua commoueat. Erythrodanon, rubia.
ERYTHRODANON rubra tinctorum radix est acerba amaraq́ʒ, lienem, iecur & renes ita purgat, vt cruenta quoq́ʒ per vrinam & menseis euocet: ac cutis vitia quæ abstersionẽ postulant, exterit. Erysimon.
ERYSIMI semen igneum calefactoriumq́ʒ est, vti nasturtiũ, quare in fermento tostum, thoracem purgat in eclegmatis assumptũ, duritiasq́ʒ emollit, & cæcos cancros inductum adiuuat.
Euzomon, eruca.
AERVCA, & ipsa priori similis temperamẽto, flatulenta est, ob quod ad venerem instigat, semen ipsius vrinam quoque mouet. Cæterum syluestris domestica valentior est. Eupatorium.
EVPATORIVM tenuem vim & incidentem sine conspicuo calore habet, qua iecur obstructum expurgat, est & nonnullius astrictionis particeps. Euphorbium.
EVPHORBIVM adurentem vim sortitũ est subtilemq́ʒ, aliis liquoribus similiter. Ephemeron.
EPHEMERON, non venenum illud sed quod iris syluatica nominatur, mistæ potestatis est, & repellentis, & discutientis.
Echidna, id est, vipera.
VIPERAE carnes calidæ & siccæ temperatura euidenter existunt, quæ corpus totum per cutem expurgant. hinc multi quos elephantia male habebat, esu potu've ipsarum, consanuerunt: quæ in maritimis, aliisq́ʒ locis aridis degunt, magis ad sitim faciundam sunt efficaces. Echinus herba.
ECHINVS herba quidem, acerba est, quæ repellat, & siccet.
Echinus, erinacius.
ERINACEI autem terrestris, caro inueterata siccataq́ʒ valide discutit exiccatq́ʒ: pota igitur elephanticis, malo habitu præditis, & aliis plurimis auxiliatur: pellis ipsius concremata vehementius siccat & discutit, alopecias cum pice liquida peruncta sanat. Marini erinacei quod esui idoneum est, vrinam citat, & aluum reddit facilem: testa cremata, terrestri respondet. Echion:
ECHION, alii doriada, nonnulli alcibiadion vocant, spinosa herba est, quæ non modo a serpente cõmorsis cũ vino pota auxiliatur, sed præsumẽtes quoq́ʒ percuti nõ patitur. Hepsema, sapa.
HEPSEMA mustum decoctum, quod alii siræon appellant calefacit modice & concoquit, est autem medica mentum, &

emplasticum, & rosionis expers.

Quæ a Z incipiunt.

Zea.

ZEA tritico viribus respondet, medium inter calorem, & sicci tatem obtinens, leuiter exiccat. necnon vim opplendi quam vocant emplasticen, obtinet.

Zingiber.

ZINGIBERIS radix impense quidem calefacit, sed nõ pri mo statim occursu. quod ineuictæ cuiusdam & crassioris humidita tis particeps sit, propter quam etiam facile perforatur, firmam autem conseruat caliditatem.

Zythus.

ZYTHVS compositæ est substantiæ. etenim acris est, ceu ex putredine procreatus, & frigidus, ex qualitate accida, eoq; praui suc ci habetur.

Zyme, fermentum.

FERMENTVM & ipsum cõtrariis constat qualitatibus, quippe acoris cuiusdam frigidi, ac e putredine nati caloris, tum eius qui ex salis & farinæ natura contrahitur, compos est: quare non mediocriter calefacit atque discutit.

Zomos, Piscium ius.

RECENTIVM piscium ius esculentum aluum per se, & cum vino potum deiicit, priuatim vero in hunc vsum conficitur ex phycidibus, scorpionibus, iulidibus, percis, & saxatilibus aliis tene-ris simpliciter cum aqua, oleo, anetho, & sale. Item eorum quæ testa-cea cute integuntur, tellinarum, hiatularum, conchularum, & veteris galli cum sale diutissime excocti iusculum, ventrem subducit, econ-trario gallinæ ius comprimit.

Quę ab H Gręco incipiunt, quod Latini in E longum vertunt.

Hedyosmus, Menta.

MENTA in tertio ordine calida, tenuis, acris cum humiditate semicocta existit, cuius causa etiam in venerem incitat: sed amari, quoq; nonnihil obtinet, quo lumbricos enecat. Quà vero acerba est recentes sanguinis reiectiones coërcet.

Hedysarum.

HEDYSARVM aut pelecinos amarum est, leuiterq; astrin git, vnde potum stomacho gratum redditur, cæterum viscera obstru cta repurgat.

Heliotropium.

HELIOTROPIVM maius, quod & scorpiurum vo-cant, calidam, siccam, & abstergentem vim præ sefert cuius deco-ctum potu educit pituitã, bilemq;: applicatum vero semen ipsius myr mecias & huius notæ vitia persiccat. Minus autem heliotropium, & hæc abolet & latas tineas interimit, si cum semine suo adiecto,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

nitro, hyſſopo, & naſturtio bibatur.

Electrum, Succinum.

ELECTRVM populi albæ lacrymam dicunt, quæ iuxta amnem Eridanum deſtillat, & in ſpiſsitudinem coit, aureo colore: quod ſi læuigatũ bibatur, ſtomachi & alui fluxiones, & ſanguinem compeſcit.

Hemerocalles.

HEMEROCALLIS radix viribus lilio reſpondet, perinde ac illud ambuſtis opitulatur.

Hemionitis.

HEMIONITIS aſtringens ſimul & amara eſt, idcirco lienoſis cum aceto pota ſuccurrit.

Hepar, Iecur.

IECVR rabidi canis toſtum comeſtumq́; , iis qui ab eo commorſi ſunt ſubuenire fertur. Caprilli iecoris inaſſati ſanies luſcioſos iuuare inſtillata: vaporemq́; eius decocti oculis recipi iubent: idem quoque iecur eſſe & manducatum vero comitiales coarguere. Idem præſtare & hircinum ferunt. Ad hæc lacertæ iecur dentibus corroſis impoſitũ, dolorem ſopit. Item lupinum, medicamini hepatico quod conſtat eupatorio iniicitur. Aſininum toſtum comitiales, ſi ieiuni id manducent, adiuuat. Apri iecur recens inarefactum tritumq́; cũ vino, ad ſerpentium morſus bibitur. At mergi iecur ſiccum epotum, calculos eiicit.

Erigerum, ſenecio herba.

SENECIO mixtas habet vires, refrigerat & modice diſcutit.

Eryngium.

ERYNGIVM calefacit quidem non manifeſto, ſiccitatis autem haud obſcuræ, nec modicæ particeps.

Quæ a TH incipiunt.

Thalaſsion hydor, marina aqua.

AQVA marina acris, calfactoria mediocriter, deſiccãs, & pota ſtomacho quidem contraria eſt, ventrem autem turbat, pituitamq́; educit: ſi calida ſuperfundatur, extrahit, & diſcutit.

Thaliethrum.

THALIETRVM ſiccandi vim ſine roſione habet, hinc vlcera inueterata cicatrice obducit.

Thapſia.

THAPSIA acris eſt, & valenter cum humiditate calefacit: ex alto igitur trahit inſigniter, atractumq́; eadem diſcutit.

Theion, ſulphur.

SVLPHVR trahendi & ipſum vim obtinet, calidum & ſubſtantia tenue, vt aduerſus pleraque virulenta animalia reſiſtat, præſertim turturem marinum, draconemq́; vel ſiccum inſperſum, vel ſaliuæ quoq́; miſtũ, vel vrinæ pueri, vel oleo, vel melli: item ſcabioſa corporis vitia mirifice perſanat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Thermos, lupinum.

LVPINVM, esculentum quidem opplendi viribus pollet: amarum vero, abstergit, dissipat, & sine rosione, desiccat, tineas occidit inductum, & potum, item viscera purgat cum ruta & pipere potum. nam cutis vitia extergit, tumores dissipat, cum oxymelite applicatum: syluestre autem amarius est & omni ex parte satiuo valentius.

Thelypteron.

THELYPTERON, quam nõnulli nympheam, vel ptelin appellant, filici similis facultate, quæ cum vino pota latas & teretes ventris tineas interimit, foetum in vtero corrumpit. folia ipsius manducata aluum emolliunt.

Thlaspi.

THLASPI semen est viribus acre, vt intestinos abscessus potu rumpat, menseis prouocet: ab inferioribus partibus iniectum coxarum dolores finit, cruenta vacuans, ac alioquin supra infraq; biliosa instar acetabuli potum, expurgat.

Thridax, lactuca.

LACTVCA olus est non summe frigidum humidum've, sed pro fontanæ aquæ temperamento quapropter calidis inflammationibus conuenit, præterea sitim potu restinguit, & genituræ fluorem venerisq; insomnia cohibet Syluestris lactuca hac minus & refrigerat & humectat, verum succulentior existit.

Thymus.

THYMVS in tertio ordine calefacit & desiccat, glutinosos crassosq; humores incidit.

Thymbra, satureia.

SATVREIA agrestis quidem eadem quæ thymus præstat, hortensis autem in omnibus quidem imbecillior, sed ad cibum laudatior.

Thymelæa.

THYMELAEA, vnde granum cnidium fit, simileis ei vires obtinet.

Quæ ab I incipiunt.

Idæa radix.

IDAEA radix gustu acerba & viribus, sanguinis eruptionibus & rheumaticis affectibus, tum pota, tum extrinsecus imposita accõmodatur,

Hidros, sudor.

SVDOR per se contrahere efficax est, miscetur autem in palæstris exercitantium sordibus, quibus astringendi vis duntaxat inest, ac redditur totum discussorium. Mammis igitur inflammatione tentatis efficax est remedium, & feruori ipsarum restinguendo: benefacit etiam bubonibus at si fuerint ficciores,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cum cyprino, aut rosaceo emolliri debent. Ixos, viscum.

VISCVM calefacit cum acrimonia, humores ex alto valide elicit, & taphsiæ modo discutit, hac tamen multo est ignauius.

Ion, viola.

VIOLAE folia aquea frigidaq; substantia præpollenti constant. Ios, ærugo.

AERVGO acrem gustu qualitatem præ se fert, item discutit, consumit, inciditq; non teneram modo, sed duram quoque carnem: at si momentum ipsius cerato copiosiori misceas, medicamẽtum fiet quod citra rosionem abstergat. Hippocampus.

HIPPOCAMPVS marinum animal est cuius concremati cinis cum liquida pice alopecias explet.

Hippolapathum, grandis rumex.

HIPPOLAPATHVM in palustribus locis nascitur, lapatho consimile. Hippomarathron, grande fœniculum.

HIPPOMARATHRVM cachryi proximum, magis quam fæniculum desiccat, vnde & aluum fluentem sistit, & calculos confringit, menseisq; mouet: semen ipsius coriandro simile, respõdet quidem ei viribus, sed imbecillius est. Hippopotamus.

HIPPOPOTMI, quod est equi fluniatilis, testiculus aridus potus ad serpentium morsus efficax est.

Hipposelinon, grande apium.

HIPPOSELINON cum apio domestico virtute conuenit, nisi esset imbecillius. Hippuris, cauda equina.

HIPPVRIS astringentem cum amaritudine qualitatem possidet, eoq; valenter simul & sine rosione desiccat, ac vulnera maxima committit, intestinorum ramicibus opitulatur, & vitiis fluidis cũ vino pota medetur. Hippophaës, lappago

HIPPOPHAES, quod alii hyppophyes vocãt, quo vesteis expoliunt surculosus frutex est, e cuius radice thapsiæ modo liquor colligitur, qui cũ erui farina instar drachmæ datus, bilem ac pituitã purgat: item totus ipse frutex siccatus ad purgationes accõmodatur.

Iris.

IRIS affatim calefacit, extergit, & maturat, tenuis substãtia, tussi vtilis, humores in pectore contumaces faciles ad excretionem facit, torsionibus ventris medetur, sordida vlcera purgat, cum mulsa pota aluum inanit. Isatis, glastum.

ISATIS domestica qua tinctores vtuntur, siccandi vireis & astringendi habet. his etiam magna vulnera in duris glutinat corporibus, sanguinem erumpentem compescit, laxos cedentesq; tumores discutit ac omnibus malignis vlceribus resistit. Syluestris autẽ quũ

magis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

magis rodat, magisq́; ideo siccet, valentius aduersus humidas putredines pugnat, ad cætera deterior, vt quæ mo deat: cæterum ob virium vehementiam lienosis quoq; vtiliter adhibetur.

Isopyron, aut phasiolum.

ISOPYRVM phasiolum ve semen amarũ ac modice acerbum occupat, ob quod crassos glutinososq́; humores & abstergit & incidit, sic vt corpora contrahat stringatq́;, hinc etiam quæ alte desident expurgat, excreationibus sanguinis non aduersatur.

Itea, salix.

SALICIS & folia & flos facultate constant quæ citra rosionem siccet, habent etiam nonnullam astrictionem: cortex autem paulo siccior est cuius perusti cinis ex iis habetur quæ vehementer exiccent, quippe clauos & myrmecias, cum aceto exterit.

Icthyocolla, gluten piscium.

ICHTHYOCOLLAE vis est opplere & siccare. recte miscetur emplastris capitis & glutinantibus, & iis quæ ad lepras tollendas & erugationem faciei conficiuntur.

Quæ a C incipiunt.

Cancanus.

CANCANI radix modice siccat, & sine rosione ad opplendum infarciendum que accommodata, quare ex vino lincta mansaq́; tragacanthæ & dulcis radiculæ modo, arteriæ scabriciem iuuat.

Cancamum.

CANCAMVM lachryma est arboris in Arabia, myrrhæ similis, odore grato, qua etiã ad suffitum vtuntur. vis eius est obesos extenuare, abstergere, & aperire obstructa.

Cadmia.

CADMIA vtraq; siccat, sed quæ botryitis quasi acinosa appellatur, tenuioris est substantiæ; placitis autem dicta crassioris. Cæterum concremata cadmia sine morsu dessiccat, abstergit, caua vlcera tum in oculis tum in toto corpore explent, & præsertim humidiora in naturis mollioribus, in durioribus efficacium magis vsus est.

Cacalia.

CACALIA viribus & vsu cum cancano conuenit.

Calamagrostis, gramen arundinaceum.

CALAMAGROSTIS siccat, hinc succus decoctumq́; radicum ipsius ocularíis miscetur medicinis: semen vrinam cit, & stomacho benefacit.

Calamintha, nepita.

NEPITA tertio ordine calida & sicca temperamento, est tenuis acrisq́;, menta longe valentior, siquidem est veluti syluestris menta: facile igitur quæ alte hærent ad se trahit, coq; sudores mouet, to-

tum corpus digerit, ac rigores febrium qui circuitu remeant, finit, extrinſecus cum oleo infricata ſtrenue. quinetiam ad coxarum dolores ab inferioribus iniicitur, & vitioſos humores in cutem erũpentes abſtergit.

Calamus.

CALAMVS odoratus in ſecundo ordine calefacit, & ſiccat, ineſt ei quippiam & ſubtile & aſtringens: vrinam itaq; citat & ſtomachicis, tum quæ vtero & iocinori faciunt medicinis temperatur. Calamus autem phragmites extergit, folia ipſius viridia mediocriter refrigerant, cortex crematus calefacit ſiccatq; in tertio fere abſceſſu: radicem cum bulbis applicatam ſpicula & aculeos extrahere prædicant.

Campæ, erucæ olerum.

ERVCAE olerum cum oleo inunctæ, tutos a vireluntorum animalium morſibus conſeruare dicuntur.

Cantharides.

CANTHARIDES quæ in tritico reperiuntur luteis tranſuerſim cingulis inuolutæ, aceti feruefcentis vapore ſuffocatæ, ad plurima vtiles redduntur, quippe vngues ſcabros cum cerato eiiciunt, clauis ſcabioſisq; affectibus opitulantur, iam vero & exdentem vrentemque vim habent: nonnulli vero etiam medicamentis vrinam prouocantibus momentum ex ipſis admiſtum exhibuerunt.

Cannabis.

CANNABIS ſemen flatus diſcutit, & ſiccat, vt & genituram exarefaciat, ſuccus ipſius viridis ad aurium dolores exobſtructione creatos efficax eſt.

Canopon.

CANOPON ſambuci flos eſt, de quo prius dictum eſt.

Capnion, ſecundum alios capnos, fumaria.

FVMARIA inde nomen ſortita eſt, quod ſuccus ipſius copioſas lachrymas eliciat, etenim oculorum facit claritatẽ: acris amaraq; eſt, vnde vrinas bilioſas liberaliter ꝓuocat, iocinoris obſtructioni langoriq; medetur, ſtomachum confirmat & aluum emollit.

Capparis.

CAPPARIS Radix extergit, probe purgat, incidit, diſcutitq; tum amaritudine, tum acrimonia: at acerbitate contrahit, ſtringit & denſat: quapropter lienes induratos & pota & extrinſecus poſita, iuuat, menſeis promouet, pituitam per os educit, maligna vlcera ſanat, dentiũ dolores ſopit, tumores diſcutit, & vitiligines, quas alphos dicunt, auriũ vermes enecat: folia autem & fructus ſimilem quidem, ſed in becilliorem vim poſſident.

Cardamum, naſturtium.

NASTVRTII ſemen ſinapis modo vrit, vnde etiam inductum ruborem in cute excitat: cæterum craſſos humores, cum aliis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

potum incidit, herba vero arida viribus respondet, humida moderatior, ideoq; crudam ipsam assumunt.

Cardamomum.

CARDAMOMVM acre quidem & ipsum est, verum nasturtio inualidius: compos est etiam nonnullius amaritudinis, qua tineas alui interimit, & scabiem cum aceto exterit.

Caris.

CARIS in pollinem detrita & cum radice bryoniæ pota tineas occidit.

Cancri.

CANCRORVM concrematorum cinis, fluuiatilium sane siccat, erinaceorum & cochlearum modo, at totius substantiæ proprietate: canis rabidi morsibus potu mirabiliter efficax est: vt in aliis dictum est: marinorum cinis eximia donatus siccitate his quidem non conuenit, sed iis qui magis siccari desiderant, proficit. fluuiatilis cancer tritus si inducatur, spicula & aculeos eiicit.

Caros.

CARI semen & siccat & calefacit in tertio fere gradu, flatus discutit, vrinā mouet, idq; non semen duntaxat, sed etiam tota plāta.

Carpesium.

CARPESIVM odoratum est tenue, viscera obstructionibus liberat, vrinas mouet, & renes calculo laborantes purgat.

Carya, nuces.

NVX arbor tum in coliculis tum in foliis aliquid habet astringens, plurimum autem in nucum coriis existit: succus itaq; eorum decoctus cum melle, stomaticum fit medicamentum: interius inde putamen carinatum vstum extenuandi vim acquirit, & sine rosione siccat, quod in eo clauditur edendo aptum, natura oleosum, facile in bilem conuertittur confectumq; ex eo oleum extenuandi tumores, & putredines, quas sepedonas dicunt, discutiendi vim obtinet. Flaccescentes autem vetustate nuces, cutis vitia abstergunt. At auellanæ, quas & ponticas vocant & leptocarya, frigidiores sunt & austeræ, in cæteris, iugladibus æquales.

Caryophyllon.

CARYOPHYLON, quasi dicas nucifolium, non eam habet substantiam quæ nomine pretēditur, sed ex India veluti flores cuiusdam arboris festucacei & nigri sunt, longitudine fere digitali, odorati, acres subamari, calidi & sicci in tertio propemodum ordine: qui multiplicis vsus sunt tum ad obsonia, tum ad alia multa medicamēta.

Cassamum.

CASSAMVM hoc nonnulli balsami fructum esse dicunt, de quo supra egimus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Casſia.

CASSIA calefacit & ſiccat in tertio fere abſceſſu, tenuis abunde, & acris & modice aſtringens: incidit igitur ſimul & diſcutit, roburq́ue inſtrumentis adiicit, poſtremo & menſeis euocat.

Caſtorium.

CASTORIVM calefacit ſiccatq́ue cum extenuandi viribus eximiis, quibus præter alias actiones, etiam neruorum qui ex copia humorum male habent, affectibus, congruit, & refrigeratos facile recalfacit, & extrinſecus applicatum & potui datum, idq́ue ita, vt nullã aliam offendat particulam etiamſi mediocriter febris affligat, quemadmodum in veternis & lethargis, ſed & menſibus retentis proficit, & ſecundas expellit. at in cerebri & pulmonis vitiis etiam ſuffitus caſtorij inſpiratu hauſtus, preclare opitulatur.

Caucalis.

CAVCALIN alij daucum ſylueſtrem appellant, nam dauci modo calefacit, ſiccat, vrinam mouet, & ſalſamento ad repoſitionem conditur.

Cēnchros, milium.

MILIVM refrigerat in primo abſceſſu, ſiccat in ſecundo, habet etiam modicam extenuandi facultatem: extrinſecus igitur in ſacculis ad fouendum & cataplaſmatis modo adhibitum, deſiccare conſueuit.

Cedrus.

CEDRVS & quæ fruticoſa eſt iunipero ſimilis, & quæ arbor calefaciunt, ſiccantq́ue in tertio ordine. confectum ex eis oleum quod cedræam appellant, etiam quartum attingit, ſubtilis admodum ſubſtantiæ. hinc teneras carnes expedite & citra dolorem exedit, duras autem præſertimq́ue demortuas ſiccat & a putredine aſſerit: pediculos, pulices, aſcaridas, & auriũ vermeis interficit, aliaq́ue plura facit.

Centaurium.

CENTAVRII maioris radix acris, calida, & terreæ aſtrictionis compos eſt. menſeis itaq́ue promouet, fœtus corrumpit, eiicitq́ue, vulnera glutinat, ſanguinem ſpuentibus, & reliquis pectoris viciis præſens eſt remedium. Minoris centaurij radix inefficax, eſt, coliculi valide & citra morſum ſiccant: vnde non ſolum ad quæ maius centaurium valet, ſed etiam coxendice laborantibus, ipſius decoctum inferius iniectum, biliosa vacuat, nonnunquam & cruenta, ac valde proficit.

Ceras, coruu.

CORNV caprillum hirci, numq́ue cõcrematum denteis nitidos reddit, gingiuas nimia humiditate flacidas compeſcit. Cerui autem cornu cũ vino uaceratũ tritumq́ue deinde circumlitũ mobileis ſiſtit dẽteis. Crematum, mox lotum, dyſentericis, cœliacis, ſanguinem ex-

puentibus, & arquaticis, duorum cochlearium instar auxiliatur: miscetur etiã ocularijs medicinis. Tauri numcornu cum aquapotum, sanguinis eruptiones cohibet.

Cerasia.

CERASIA dulcia quidem citius per aluum descendunt, austera stomacho vtiliora sunt, acida vero ob incidẽdi vim quam habent pituitosis excremosisq; stomachis prosunt. gummi vero cerasi arboris arteriam exasperatam læuigat, & calculo laborantibus cum vino potum succurrit.

Ceratonia arbor.

CERATONIAE fructus quæ ceratia dicuntur, siccandi & astringendi virtutis, nonnullius etiam dulcedinis particeps est.

Cephalæ capita.

MENARVM sale conditarum capita cremata, vim siccãdi non admodum acrem acquirunt, hinc sedis rimas & guttur diu induratum Scyrro sanant. Smaridis caput totum combustum ad alopecias cum adipe vrsino proficit. Idem præstat etiã muris caput crematum cum melle. Milui aridum sine plumis, modo qui tribus digitis cõprehendi queat, cũ aqua potum ani dolores finit. Lacertæ vero caput aculeos educere tradũt, myrmecias, verrucas, & clauos exterere.

Cecis, Galla.

GALLA, omphacitis, quidem medicamentũ est affatim astringens, eamq; ob causam siccat, fluxiones repellit contrahitq;, laxa stringit, & partes imbecillas firmat, fluidisq; omnibus affectibus accommodata est: ponitur autem in tertio siccantium ordine, secundo refrigerantium. Altera quæ flauo colore, inanis magnaq; est, nõ tantam in siccando & astringendo habet efficaciam, sedis inflammationes & procidentias excocta iuuat: gallæ vero conbustæ & aceto restinctæ, sanguini supprimendo sunt.

Cepæa.

CEPAEA portulacæ similis est, folia ipsius contra vesicæ scabies viriliter bibuntur. radix cum asparago, quem myacanthinum, hoc est, corrudam appellant, pota, vrinæ stillicidia, quæ ex obstructione fiunt, abigit.

Cera.

CERA quum temperata sit, reliquorum medicamentorum materia efficitur: ipsa vero per se ex iis est, quæ læuiter abstergunt, nam & discutientem & calidam vim exiguam obtinet.

Ceryces, buccina.

BVCCINORVM testa concremata excellenter desiccat citra rosionem, vnde vlceribus maleficis accommodatur: at in iis quæ putredinem experiuntur, cum aceto, aut vino, aut oxy-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

melite ipsis vtendum est. oleum in quo veluti caro ipsorum adhuc viuentium excocta sit, aurium dolores si instilletur, discutit.

Cici, ricinum.

RICINI fructus quemadmodum purgat, abstergit, discutit, sic etiam folium, sed imbecillius: de oleo tractatum est.

Cinnabaris.

CINNABARIS acreis mediocriter vires habet, item nonnihil etiam astrictionis.

Cinnamomum.

CINNAMOMI vis est summe tenuis, non itē æque calida, sed tertij ordinis, nihil autem ex iis quæ parem ipsi calorem referunt adeo siccat, propter substantiæ tenuitatem. Cinnamomis autem veluti inualidum quoddam cinnamomum est, quod nonnulli pseudocinnamomum vocant.

Circæa.

CIRCAEAE radix calida est & odorata, quæ cū vino pota fœminarum locos purgat semen in sorbitione sumptum lac generat.

Cisseris, pumex.

PVMEX abstersorius est præsertim dentiū, nō modo viribus, sed etiam scabritie, conijcitur autem in medicamenta quæ carni vlceribus inducendæ sunt, item in ea quæ cutis labes exterunt. Crematus tenuior quidem, sed mordax reddit: lotus, id quod mordet, deponit.

Cisthos.

CISTHOS aut Cissaros frutex est astringens & modice frigidus virtute, folia ipsius & germina adeo siccant, vt etiam vulnera conglutinent: at flores quum in secundo fere gradu sicciores sint, dysenterijs, alijsq; fluidis vitijs accommodati sunt: extrinsecus illiti, putrida vlcera compescunt.

Cissos, hedera.

HEDERA contrarijs constat viribus, vt quæ astringat & refrigeret. Item acris est & calida, aqueæ substantiæ & tepidæ quum viridis est, particeps: cuius folia vino incocta vulneribus glutinandis, ambustis, & lienosis salutariter adhibentur. succus ipsorum naribus ad pituitam educendam infunditur. item diuturnis aurium defluxionibus succurrit: lachryma hederæ, vt quæ acrior sit, pediculos enecat, & pilos abolet.

Citrium, quod & malum medicum dicitur.

CITRII medium acidum aut qualitatis expers est, in quo semen tertij refrigerantium siccantiumq; ordinis habetur: cortex siccat in secundo quidem abscessu, sed non item refrigerat, acri virtute præditus. caro ipsius crassi succi est, pituitæ generandæ apta, & frigida: semen discutit, & in secundo ordine desiccat: folia arboris siccandi discutiendiq; vim representant.

Cichorium, intybus syluestris.

CICHORIVM picris've tanquam syluatica seris est, refrigerans siccansq; in primo abscessu: habet etiam vim astringendi, qua ad hepaticas dysenterias conuenit.

Clematis.

CLEMATIS quibusdam dapnoïdes, aliis myrsinoïdes, nõnullis polygonoïdes, sarmenta habet oblonga, crassitudine iunci quem holoschœnum dicunt, foliũ vero lauri, siccandi virtute pollet, qua alui fluores, quam diarrhœam dicũt, dysenteriam, & dentium dolores finit: contra venenatorum morsus recte imponitur.

Clematis altera.

CLEMATIS altera arboribus smilacis modo circumuoluitur, acri & caustica facultate donata, huius semen cũ aqua potum, pituitam & bilem per inferiora educit, folia autem ad lepras arcendas inducuntur.

Clinopodion.

CLINOPODII vis est calida siccaq;, nondum vero adurens, sed tertii fere ordinis.

Cnicus.

CNICI semine ad purgandam aluum duntaxat vtimur, si quis extrinsecus eo vtatur, tertii siccantium ordinis erit.

Conchylia,

CONCHYLIA buccinis facultate proxima sunt.

Cœlia, venter.

VENTER mergi, aut recens coctus, aut inarefactus, esu stomacho vtilis esse dicitur: similiter etiã gallinarum interior alui membrana sicca potui data: verum Galenus experimento falsum vtrũq;, se inuenisse scribit. Palumbi vero auis ventrem paulatim potum calculos per vrinam elicere, testis est Dioscorides. Mustelæ aluus pota contra quælibet venenata amuletum dicitur.

Coccos cnidios, granum gnidium.

GRANVM gnidium semen est thymelææ, non chamelææ, vt quidam opinati sunt, acri & adurente facultate præditum, hoc epotum, per inferna aquas detrahit.

Cocos baphicos, granum tinctorium.

CRANVM tinctoriũ leniter siccat, vnde magnis & neruorũ vulneribus, cũ aceto aut oxymelite læuigatum commode imponit.

Coccymelæa, prunus.

PRVNI fructus vẽtrem subducit, recẽs magis, aridus minus; decocto ipsius, gutturis inflammationes vtiliter colluuntur. Gummi quod ex arbore destillat, incidendi vim extenuandiq; testatur, ob quod nonnulli frangẽdis vesicæ calculis esse cum vino potum affir-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

mant: ex aceto, puerorum impetigines persanare. Syluestrium prunorum baccæ euidenter astringunt, ventremq; reprimunt. Nominatur hæc planta in Asia prumnum. Domestica vero pruna siccata apparent, quæ nunc Damascena appellantur, quemadmodum Galenus memoriæ mandauit.

Colla, glutinum.

GLVTEN quod ex simila & polline conficitur, emplasticam vim & concoctricem repræsentat.

Colocyntha, cucurbita.

CVCVRBITA humidi, frigidiq; in secũdo abscessu temperamenti est: vnde tota si applicetur, calidas refrigerat inflãmationes.

Colocynthis, cucurbita syluestris.

CVCVRBITA syluestris validam purgandi vim obtinet: viridis ipsius succus infricatus, coxendicum doloribus auxiliatur.

Comaros, arbutus.

ARBVTVS, & arbor, et fructus acerbæ qualitatis est, vocãt eum memyrcœlon: cæterũ stomacho aduersatur, & capitis dolorem facit.

Commi, gummi.

GVMMI siccante vi & emplastica pollet, & inimirum asperitatibus medetur.

Conia, lixiuium.

LIXIVIVM veluti cineris lotium nominatur: omnium maxime abstersorium & siccans est, quod ex fici & tithymalli cinere præparatur, ac fere iam exedens: quod si calx etiam cineri addatur, lixiuium redditur adurens: quod iam etiam protostacton nuncupant, clysterium potissimum medicinis miscetur. vehementissimum vero omnium est, quod ex sola calce conficitur.

Conyza.

CONYZA vtraq; siccat & calefacit in tertio ordine, hinc etiã oleum in quo decoquitur, rigores febrium circuitu remeantes discutit: flores idem præstant, quorum decoctum menseis citat, & fœtus extrahit: quæ vero in humidis regionibus nascitur, odore grauior & inefficacior est.

Copros, stercus.

STERCVS quodlibet calefacit, maxime siccat & discutit: variat autem pro animantis quod ipsum reddit temperamento & victus ratione. itaque canum quum ossa vorauerint fimus inarefactus, dysenterias cum scisso lacte, quod Græci schiston vocant, potus, sanat: idem vetusta vlcera reficit, si medicamentis in ea efficacibus misceatur. Hoc anginæ, tonsillarumq; inflammationes cum melle inunguntur. At puerorum qui victu non superfluo educati sunt stercus, huic malo magis prodest. Luporum quod & ipsum candidius in fru

ticibus reperitur, coli doloribus ſtrenue ſuccurrit, non potum modo, ſed corpori etiam adalligatum: alligetur autem ex lana ouis a lupo enectæ, aut pelle ceruina. † Caprillum ſtercus acrius, magiſq; diſcutiens, ſcirrhoſos tumores applicatum diſsipat, præſertim in duris corporibus: crematum vero valentius abſtergit, extenuatq;. Bubulum extrahendi quandam vim obtinet, ideoq; veſparum & apium ictibus medetur: quinetiam toti corpori in ſole oblitum aquas inter cutem præclare iuuat. Ouium vero cum aceto myrmecias, acrochordonas, furunculos & clauos, perſanat. Columbarum ſylueſtrium, quas palumbes latini dicunt, aliĳs longe acrius cum naſturtĳ ſemine cutem exulcerat. Gallinarum ex oxymelite, aut aceto, aut mulſo potum, vomitione ſtrangulantes fungos educit, præſensq; eſt remediũ: hoc quoq; colico dolore conflictantibus potui quidam exhibebãt. Nonnulli vero & ciconiarum fimum orthopnoïcos potum auxiliari affirmant. Murium fimus reliquis abſtergit efficacius, eoq; alopecias curat, & infantium ſedi appoſitus, ad excretionem proritat. Sturnorum qui oryza paſti fuerint, abſtergendi vim præ ſe fert, qua cutis aſperitates, quas ephelidas Græci vocant, exterit. Terreſtrium crocodilorum fimus vitiligines, quas alphos dicunt, extergit: quemadmodum fluuiatilium, oculorum albugines extenuare creditur.

† In Cod. antiquis, hæc verba ita leguntur. κόπρος αἰγῶν, σπύραθοι δὲ ἰδίως ὀνομάζονται, δριμείας καὶ διαφορητικῆς ἐστι δυνάμεως τοῖς σκιῤῥουμένοις ὄγκοις ἁρμόττουσα, οὐ σπληνὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μερῶν. Ἐγὼ γοῦν ἐπὶ γόνατος ἔχοντος ὄγκον χρόνιον, δύσλυτον, ἐχρησάμην αὐτῇ δι' ὀξυκράτου καταπλάττεσθαι κελεύσας ἄλευρον κρίθινον ἐμβαλλομένης τῆς κόπρου. Quæ verba quoniam conuerſa ſunt in latinum ſermonem ab interprete Aetĳ, ex quo huc traslata, tu apud eum auctorem lege.

Corallium.

CORALLIVM veluti arborea planta eſt in lapidis duritiem coaleſcens, creſcit non in terra, ſed in alto maris, colore rubrũ lapidi ſimile, ſiccandi validam, aſtringendi mediocrem vim poſsidet, ideoq; cruentis ſputis, & dyſentericis vtile.

Coris animal, cimex.

CIMEX acri virtute pollet. Scribunt igitur quidam cum aceto potum hirundines eiicere.

Coris herba.

CORIS herba, quam aliĳ vocant hypericon, acris eſt, & odorata, ſemen eius ad vrinam & menſeis ciendos bibitur: ſuccurrit & phalagiorum morſibus, item ad epiſthotonon cum oleo innungitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Corianum seu corium, coriandrum.

CORIANDRVM ex contrariis viribus compositũ est, tenuis substãtiæ, terrenæ, amaræ, aquosæ aũt humiditatis tepidæ particeps, habetq́ modicam vim astringẽdi, quapropter inflammationibus, erysipelatis non admodum feruentibus conuenit, tumores molliusculos cũ quodã in id efficaci discutit. Semẽ modice quidem cum passo bibitum, tineas pellit: liberalius aũt sumptum, mẽtem tentat.

Corydos, aut cordyallus, Galerita, siue alauda.

ALAVDA auis simplici iure elixa, coli cruciatibus opitulatur: assumi autem continue & sæpe cum ipso iure debet.

Coronopus, pes cornicis.

CORONOPODIS radix & ipsa ad colicos cruciatus proficere manducata creditur.

Costus.

COSTVS modicum quidem amaritudinis, plurimum vero acris & calidæ qualitatis habet: vnde in quibus vel calefacere particulam quampiam cogites, vel ex alto in summa humorem aliquem elicere, ad costum confugiendum est: vrinam igitur & menseis ducit, tineas enecat. Quum vero & flatulenti cuiusdam particeps sit, venerem cum mulso potus stimulat, coxendicum doloribus, resolutis, febrium rigoribus ante accessiones, cum oleo infricatus, conducit.

Cotyledon, acetabulum.

ACETABVLVM refrigerat, repellit, abstergit, et dissipat: folia ipsius cum radice mãducata calculos comminuere, & vrinam ciere creduntur.

Cochlea.

COCHLEAE concrematæ impense siccant, & mediocriter calefaciunt, conferunt dysenteriis, quas nondum putrelago obsedit, si misceantur harum partes quatuor, piperis albi pars vna, gallarum partes duæ. At quæ ignem non sunt expertæ, si cum tegumentis in pollinem coactæ vẽtri imponantur, aquam subter cutem exinaniũt, prosunt item articulariis doloribus applicatæ, quoad sua sponte deciderint: in vniuersum humorem alte insertum valide desiccant.

Crania, cornus.

CORNI arboris fructus acerbus, si edatur, valide ventrem astringit. folia autem & germina acerbitate vehemẽter siccant, adeo vt etiam maxima durorum corporum vulnera conglutinent.

Crambe, brassica.

BRASICA quæ edendo est siccat, & manducata, & a foris imposita, non tamen acrem conspicue vim ostendit, eoq́ vulnera glutinat, & dolosa malignaq́ vlcera, ac tumores solui contumaces persanat: habet etiam nonnihil abstersorium, quo lepras exterit. Semen ipsius potum tineas occidit, præsertim Aegyptiæ: caulium crema-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

torum cinis adurente vi constat, cum adipe longis laterum doloribus vtilis. Syluestris autem brassica, satiua in omnibus validior est, vnde nec intra corpus citra noxam sumitur. Marina, subsalsa leuiterque amara, aluum soluit.

Cratæogonos.

CRATAEGONI herbæ semen & acre gustanti deprehenditur & frigidum, milio simile.

Crethmon.

CRETHMON salsum est simul & amarum, sed modice, quare & vis ipsius est abstersoria & desiccans.

Crithe, hordeum.

HORDEVM refrigerat siccatque in primo abscessu, verũ nõnihil etiam extergit: cæterum fabarum lomento siccitate præcellit, minus flatulentum est, polenta hordeo multo magis siccat, ptisana præterquam quod largius humectat, etiam †abstergit vehementius.

† In altero manu scripto his verbis hæc sunt adscripta οἱ δὲ ἐκ τῶν κριθῶν γινόμενοι ἄρτοι, ἀτροφώτεροι τῶν ἐκ τῶν πυρῶν εἰσίν, id est, panes qui ex hordeo conficiuntur, minus alunt quam qui ex tritico. Quæ huc traducta sunt ex Aëtio.

Crimnon.

QVOD in tritici & zeæ farina crassius est, crimnon appellatur, validius nutriens quam polenta ægrius autem conficitur.

Crinon, lilium.

LILII flos temperamento mixtus est, ex tenui substantia, terrestri & nonnulla aquosa temperata quam propter oleum quoque ex eo confectum discutiendi vireis, molliendique representat, vuluæ inflammationibus accommodatum. Radix ac folia siccant, abstergunt, discutiuntque mediocriter, quo fit vt ambustis conferant: succus ipsorum, & neruorum vulneribus cum oxymelite prodest.

Crocodilion.

CROCODILII semen & succus calidam, siccam & discutientem vim præ se fert: vrinas itaque & menseis mouet; radix excreationes e pectore iuuat, item sanguinem per nareis ducit.

Crocus.

CROCVS ad secundum calefacientium ordinem, primum siccantium refertur, astringit & concoquit.

Crommyon, cepa.

CEPA ex quarto calefacientium ordine habetur, substantiæ crassioris, quamobrem hæmorrhoïdas appositu aperit: item abstergit: vitiligines, alphos dictas, cum aceto exterit, & alopecias ocyus alcyonio pilos restituit, succus oculis suffusis aut crassi humoris vitio hebetibus auxiliatur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Cyamos, faba.

FABA non multum a medio temperamento recedit, siue refrigerando, siue siccando: caro ipsius nonnullius etiam absterforiæ qualitatis est, excreationibus e thorace & pulmonibus vtilis: quum autem cortex fabæ nonnihil quoque astringat, tota ipsa faba in posca decocta cœliacis, & dysentericis conducit: inducta vero cataplasmatis modo inflammationibus & tumoribus medetur, lac in mammis extinguit.

Cyanos.

CYANOS acrem habet vim detrahendi, & discutiendi maiorem quam cinnabaris; astrictionis quoq; particeps est.

Cyclaminus.

CYCLAMINVS varias vireis habet: etenim extergit, incidit, aperit, atrahit, & dissipat: succus itaq; ipsius hæmorrhoïdas sedi admotus aperit, duritias cum aliis discutit: cum melle, suffusis proficit, per nareis purgat, abdomini inunctus aluum subducit, fœtus corrumpit; radix autem tota succo quidem est imbecilior, sed & ipsa vehemens adeo est, vt cum mulsa instar trium drachmarum pota, interanea expurget: cæterũ in cutis vitia exterit. Altera cyclaminus, quam etiam cissa themon vocant, radice donata inutili, semẽ habet efficax, vt potum priori simili faciat.

Cyminum, cuminum.

CVMINVM in tertio ordine calefacit, vrinam mouet, & flatus discutit.

Cynosbatos, rubus caninus.

RVBI canini fructus non instrenue astringit: folia id præstant mediocriter, at quod in fructu lanæ speciem præ se fert, ceu arteriæ inimicum caueri debet.

Cyparissus, cupressus.

CVPRESSI galbuli & turiones siccandi viribus pollent, nullo calore conspicuo: quapropter vulnera magna in duris corporibus conglutinant, & superfluis putridinibus in alto fixas humiditates, citra noxam depascunt, intestinorumq; ramicibus opitulantur.

Cyperus, iuncus angulosus.

IVNCVS angulosus calefacit siccatq; citra morsum: hinc etiã humidioribus vlceribus cicatricem mirabiliter inducit, ac oris vlcera persanat: habet & vim quandam incisoriam, qua calculos comminuit, vrinam & menstrua promouet.

Cypros.

CYPRI folia & surculi mixtis constant viribus, discutiente & astrictoria, tum ea quæ sine offendiculo & morsu siccet: ideoq; decoctum ipsorum ambustis superfusum prodest, ac igneis inflammationibus congruit. Item oris eruptiones, quas aphthas vocant, com-

manducata, persanat: item medicinis lieni dicatis miscetur.

Cytisus.

CYTISI folia discutientis leniter, & tepidæ naturæ sunt, quemadmodum & maluæ.

Conium, cicuta.

CICVTAE vires summe refrigeratorias esse, omnibus cõstat.

Conos.

CONI cortex & folia, pinum viribus repræsentãt, sed acriora efficacioraq; sunt fructus, quem etiam strobilon appellant, viridis, amarum quiddam & acre, cum humiditate possidet, quare thoracis affectibus ad facilem excreatum accommodatur: esculentus in aqua maceratus vt acrimoniam exuat, temperatus redditur, rosionis expers, opplens obstruensq;, vt etiam asperitates læuiget.

Quæ ab L ordiuntur.

Lagopus.

LAGOPVS siccæ facultatis est, qua alui fluores desiccat.

Ladanon.

LADANON a cistho ladone dicta gignitur, quam depascentes capellæ barbis suis & villosis cruribus succulentum & pinguius ex herba deferunt, quod congestum ladanon est medicamen præstantissimum, in secũdo fere abscessu calidum, natura tenue, emolliens mediocriter, discutiens & concoquens, eoq; vteri affectibus peculiariter conuenit: habet præterea nonnullas astringendi vireis, quibus defluos capillos confirmet.

Lathyris.

LATHYRIN & in ipsam tithymali speciem esse dicunt, quod eius succus, illius modo purget, semen autem huius præcipuã purgandi vim habet.

Lapsana.

LAPSANA manducata stomacho nocet, inducta vero cataplasmate nonnihil abstergit discutitq;.

Lapathum, rumex.

RVMEX mediocriter discutit. acuta rumex, quæ oxylapathum dicitur, præter id etiam pauxillum repellit: semen autem præsertim oxylapathi, astringens, alui profluuia, diarrhœas dicunt, & dysenterias persanat folia vero semini contraria faciunt; hæc etenim comesta aluum mouent, illud potum ipsam comprimit.

Lemonium.

LEMONII fructus austerus cum vino cœliacis, dysentericis, & sanguinem spuentibus datur, item ad fluorem muliebrem acetabuli mensura.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Lichen herba.

LICHEN herba in petris nascens muscum repræsentat, vis ei est exterendo purgare, mediocriter siccare, & refrigerare: impetigines sanat, inflammationes arcet, & vt Dioscoridis verbis vtar, sanguinis eruptiones sistit.

Lichenes equorum.

LICHENES equorum triti cum aceto, comitialibus, & omnium venenatorum morsibus mederi feruntur.

Leontopetalon.

LEONTOPETALI radix & siccæ & calfacientis in tertio ordine facultatis est, nec non discussoriæ.

Lepidion.

LEPIDION, quam & hiberiada vocant ex quarto calefacientium gradu est, nasturtio proximum viribus, minus autem eo desiccat.

Lepis, squama.

SQVAMA omnis valide siccat, astringit, nec ignauiter mordet. Sed æris amplius siccat, extenuatq́ꝫ, cui nonihil æruginis adest, magisq́ꝫ ea quæ ex Cypriis clauis raditur, quam propterea etiam helitim quasi clauale appellãt. At ferrisquama liberalius astringit, atq́ꝫ hac magis stomomatis, quapropter ad contumacia maligna ve vlcera præstantior est, sed æris, carnem magis purgat & consumit.

Leucacanthum.

LEVCACANTHI, quod alii polygonatum, alii ischiada vocant, radix incidit quidem, & in tertio ordine siccat, in primo autem calefacit.

Leucas.

LEVCAS calfacit siccatq́ꝫ in tertio ordine, acrimonia vero præpollet.

Leucoion, viola alba.

ALBAE violæ totus frutex abstergendi extenuandiq́ꝫ vireis possidet, magis autem flores, & ex eis, sicciores: idcirco & menseis stimulant, fœtus corrumpũt expelluntq́ꝫ, ac si quis aquæ mistura vim ipsorum obtũdat, etiã inflammationibus conducent, præsertim vteri: radices eadem præstant, crassiore magisq́ꝫ terrestri natura præditæ: ex aceto inflammationibus in scirrhum indurescentibus imponuntur.

Leuce, populus alba.

POPVLVS alba aquosa, tepida, terrestriq́ꝫ constat substantia, viribus abstersoriis.

Libanotides, rosmarinus.

LIBANOTIDES tres numerantur, vna sterilis, duæ fructum ferentes: vires illis extergendi, incidendi, discutiendi, & emolliendi: succus eorum oculis ex humorum crassitie hebetibus salutariter ex melle imponitur; coronariæ vero libanotidis decoctæ ius regio morbo laborantibus recte bibitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Libanotos, thus.

THVS in secundo ordine calefacit, in primo siccat, habet & modicam quandam vim leuiter astringentem: cortex ipsius manifesto astringit, siccatq; in secundo abscessu absolute, crassior thure & minus acris, hinc sanguinem spuentibus, dysentericis, cœliacis, & stomachicis, tum foris impositus, tum intro assumptus, salutaris est. Surculus ipsius calefacit siccatq; tertio in abscessu, atq; nonnihil extergit: quocirca oculorum vlcera, & purgat & explet.

Lygnis, fuligis.

FVLIGO specierum quorũdam concrematarum, nempe thuris, myrrhæ, terebinthi, styracis, picis liquidæ, cedri, veluti tenuissimus quidam puluis est, qui Græcis æthale dicitur, cum fumo ascendens obtinet quidem siccãtem & terrestrem tenuemq; substantiam. particulares autem ipsius differentiæ secundum materiæ combustæ rationem fiunt. Vtuntur ea potissimum in medicinis ocularijs, & ad honestandas palpebras accommodatis. at thuris fuligo omnium est vtilissima, vt quæ mitior, contra pini, coni, & piceæ valẽtior est, quo fit vt ad glabrescentes palpebras, destillantes & erosos oculorum angulos, illachrymantesq;, recte adhibeatur.

Ligysticum, ligusticum.

LIGVSTICI & radix & semen adeo calefaciunt vt menseis citent, flatusq; probe discutiant.

Lithargyros, argenti spuma.

ARGENTI spuma medij inter metallica ordinis est, eoq; ceu materie ipsa alijs medicinis mista subinde vtimur, siccat tamen mediocriter, abstergit & astringit: inde femorum atritus persanat.

Lithi, lapides.

LAPIDES omnes terræ modo desiccãt, sed hæmatites astringit & abũde siccat. quare etiam oculorum asperitates exterit, quum quidem inflammatione carent, ex aqua: quum vero illa tentantur, ex ouo. cæterum ad sputa cruenta bibitur vtiliter, vlcera supercrescentia compescit. Schistos lapis superiori quidem cõsimilis est, sed imbecillior. Mox galactites, id est, lactarius sequit̃. Melitites cuiusdam etiã caloris compos est. Moroxus, quem etiam, leucographida vocant, quo prædictis omnibus mitior est (nullas enim habet vireis, efficaciores) eo moderatior, magisq; dolorem lenit eamq; ob causam in teneris corporibus cũ cerato ad cicatricẽ vlceribus obducẽdam illo vtuntur. Iaspis qui subuiridi colore est, quum efficacior fit, oculorum cicatrices & pterygia extenuat. viridis autem Iaspis adalligatus & in anulo gestatus stomachum adiuuat. Iudaicus dictus renum calculos conterit, vnde etiam recentiores tecolithon appellant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Pyrites ex eorum numero est, qui valide discutiunt tumores, sanguinemque in grumos concretum; cuius quum facultas non est, molari vtuntur. Phrygius præter quam quod valenter deficcat, nonnihil etiam astringit roditque, vnde & repellere & discutere potest, eoque ocularijs miscetur remedijs. Ageratus astringendi discutiendique virtutis compos gutturis inflammationem iuuat. Asiæ petræ flos tam subtilem naturam habet, vt carnes humiditate flaccidas citra rosionem absumat. Gagates affatim ficcans inflationibus præsertim diuturnis expedit. Magnes, quem & Heraclium lapidem vocant, æquales hæmatiti vireis representat. Arabicus ebori similis, ficcandi detergendique vireis habet. Alabastritæ combusti cinerem stomachicis nonnulli bibendum exhibent. Smyris extergit, dentibus purgandis accommodatus. Qui in spongijs inueniuntur lapilli, renum calculos frangunt. Similes his vireis habent qui in Argæo Cappadociæ mōte nascuntur. Similiter & ophites dictus, qui ad alligatus contra viperarum morsus confert. Ostracites, hoc est, crustaceus, & geodes a terra quam intra se complectitur appellatus abunde ficcare feruntur, ideoque inflammatis tumoribus mederi. Naxiæ cotis detrimentum refrigeratorium esse dicunt, vt & virginum mammas & puerorum testiculos ne crescant, reprimat. Quod vero ex olearia co te detritum fuerit, absterforia vi donatum alopecias explet. Hieracitin & Indicum lapidem alligatum contra hæmorrhoïdas valere perhibent. Saphyrus potus, scorpionum ictibus aduersatur. Aphroselenes, comitialibus potui datur. Armeniacus, inferiorem ventrem purgat, sed stomacho nocet.

Lithospermon.

LITHOSPERMON, quod alij Liosporon, alij heraclion vocant, herbæ aëtonychi dictæ, semen est lapidosum, album, quod cum vino albo potum calculos frangit, & vrinas eiicit.

Linospermon, lini semen.

LINI semen ex primo gradu calidum est, inter humectantia ficcantiáque medium. manducatum flatibus creandis est, etiam si frictum fuerit.

Linozostis, herba mercurialis.

HERBA mercurialis aluum liberaliter subducit, inducta cataplasmatis modo discutit. Sciendumque est eius semen infricatum corporis excrescentias præter naturam, quas vulgus vocat narphia, abolere, sicut experientia comprobatū est. Sed viride semen esse oportet, & frequenter ipsum tuberculis illis infricare.

Litrum, nitrum.

LITRVM medium inter aphronitrum & salem virtute est, crematum magis extenuat discutitque, & si intro sumatur, crassos viscososque

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cososcꝫ humores plus cæteris incidit & extenuat. Chalastreum vero (est autem Chalastra Thessaliæ locus) acrius siccantiusqꝫ est, quare ad capitis destillationes & articularios cruciatus eo vtuntur.

Lonchitis.

LONCHITIDIS, cui semen triangulum est, cuspidis modo, radix dauco æqualis vrinam mouet. eius vero quæ scolopendrio respondet, folia viridia, vulnera glutinant, sicca vero cum aceto pota lienibus scyrrho induratis, medentur.

Lycopsis.

LYCOPSIS radix quum sit astrictoria, cum polenta admota in cataplasmate, erysipelatis authore Dioscoride conuenit: si læuis cum oleo inungatur, sudores elicit.

Lycium.

LYCIVM ex diuersis genere substantijs constat, calida, tenui, & discutiente, terrestri vero frigida & leuiter astringente, vt in secundo abscessu desiccet, calefaciendo refrigerandoqꝫ medium est: hac de causa ceu abstersorio, in oculis obscuratis eo vtuntur: tanquam astringenti, in cœliacis, dysentericis, & maleficis vlceribus: at contra inflãmationes, vt discutienti: cæterum primas obtinet Indicum.

Lysimachium.

LYSIMACHIVM vim habet excellenter astrictoriã, qua & vulnera glutinat & sanguinem cõpescit, tum ipsum, tũ ipsius succus, dysentericos & potum & ab inferioribus partibus iniectũ, sanat.

Lychnis.

LYCHNIDOS coronariæ semen calidum est & siccum in secundo abscessu, eoqꝫ absoluto.

Lotus herba.

LOTVS domestica, quam nonnulli triphyllon appellant, abstersorias vireis obtinet & modice siccanteis, calore temperata est. At syluestris loti semen ad secundum calefacientium ordinem refertã, habet autem nõnihil etiam abstersorium. Aegyptiæ semen in panes quoqꝫ effingitur.

Lotus arbor.

LOTVS arbor extenuat, siccat, & mediocriter astringit: qua de causa ad fluxum muliebrem, alui fluores pota cum vino aut aqua, aut etiam in aluum data, salutaris est, pilos defluos confirmat.

Quæ ab M auspicantur.

Macer.

MACER cortex est qui ex India importatur, tertio ordine siccat, inter calorem & frigiditatem medium obtinet: est etiã astringens tenuisqꝫ, vnde cœliacis & dysentericis auxiliaris habetur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Malobathron.

MALOBATHRI folium æquales spicæ nardi vireis repræsentat.

Malache, malua.

† Malua sylvestris mediocriter discutit & emollit: hortensis autem, ceu humidior, etiam imbecillior est; semen tanto viribus præstat, quanto & siccius est.

† Huic capiti addita sunt quædam in veteribus manuscriptis de dendromalache, quæ quia totidem verbis apud Aëtium leguntur, adscribenda non putaui.

Mamiras.

MAMIRAS veluti radicula herbæ cuiusdam est ceu geniculis frequentibus nodosis, quæ cicatrices & albugines extenuare creditur, exterendi nimirum facultate prædita.

Mandragoras, mandragora.

MANDRAGORA tertij refrigerantiũ ordinis est: mala ipsius caliditatem quampiã & humiditatem referunt, unde soporem grauem homini possunt accersire: ac radicis cortex vehemẽtissimus nõ refrigerat modo sed etiã siccat: interior eius pars imbecillior est.

Manna thuris.

MANNA thuris simileis thuri vireis habet, sed remissas & sensim astringentes.

Marathron, fœniculum.

FOENICVLVM calefacit in tertio ordine, in primo siccat. hinc etiam lacti generando est, & suffusis auxiliatur.

Mastiche.

MASTICHE, Chia quidem calefacit siccatq; in secundo abscessu, cæterũ cõpositæ est facultatis, astrictoriæ simul & emolliẽtis: hãc ob rationẽ stomachi, ventris, intestinorum & iocinoris inflãmationibus cõuenit. Aegyptia, nigriore colore quodãmodo, siccat magis & discutit, minus astringit, hinc furunculos quoq; dissipat.

Melan, atramentum Indicum.

ATRAMENTVM Indicum authore Dioscoride in genere leniter astringentium est, quæ inflammationes laxosq; tumores, œdemata vocant, rumpunt, vlceraq; purgant.

Melantheria, creta sutoria.

CRETA sutoria impense astringit extenuatq;.

Melan, atramentum scriptorium.

ATRAMENTVM quo scribimus abunde & ipsum desiccat: solutum vero posca ambustis si illinatur, præsenti est remedio.

Melanthion.

MELANTHION in tertio ordine calefacit & desiccat, est

etiam tenui natura præditum: vnde destillationibus in fauces, olfactu prodest, intus assumptum discutiendis flatibus singulare: est etiã amarum, vnde tineas interficit: abstergit & incidit, hinc orthopnœis quoque conuenit, item lepras exterit, myrmecias eiicit, & menstrua incitat.

Meli, mel.

MEL calefacit & siccat ordine secundo, abstergitq; insigniter: coctum vero minus quidem acre redditur, deterſorium, & ventri subducendo accommodum, sed magis nutrit. Amarum mel, sicut & id quod in Sardinia fit, mistas habet vireis, terrestrem & calidam. At mel, sachar quod ex felici Arabia conuehitur, minus dulce nostro est, sed æqualeis vireis obtinet, præter quam quod nec stomacho noceat, nec sitim faciat, quemadmodum hoc nostras.

Melia, fraxinus.

FRAXINVS nota arbor est, folia eius pota viperarum morsibus succurrunt: cortex crematus, illitusq; ex aqua lepras separat: ligni vero ramenta si bibantur, lethalia esse ferunt.

Melilotos, sertula campana.

SERTVLA campana mixtis facultatibus pollet: astringendi, discutiendi & concoquendi.

Melyssophillon, apiastron.

APIASTRVM viribus marrubio per omnia respondet.

Memæcylos.

MEMAECYLOS arbuti fructus, in litera C comprehensus est.

Mespila.

MESPILA, alij tricocca quasi trigrania vocant, fructus est affatim acerbus, & vix esculentus, aluumq; continens: germina foliaq; mespili impense acerba sunt:

Medion.

MEDII radix vireis semini contrarias præ se fert, quippe austera est & fluxiones comprimit, ideoq; muliebrem fluxum sistit: semen quum tenuis incidentisq; sit facultatis, menseis quoq; proritat.

Mecon, papauer.

PAPAVER multiplex est: hortensis quidem, quod etiã thylacitin ceu vtricularium vocant, semen est esculentum, si cum pane assumatur, mediocriter somnum cõcilians. At rhœas appellatum, inde quod semen ipsius celeriter defluat, validius hortensi est: manducatur itaq; non per se, sed momentum copiosiori melli mixtum. Quod veluti decidenti, ac depresso calice est, nigrum semen habet & medicatum nimis quam frigidum. Quod prolixiore & proceriore constat calice, medicatius quam cætera omnia existit, vt etiam stuporem inducat, quousque interimat. Nam & ipsum & eius lachryma,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quam per excellentiam opion nuncupant, quarto refrigerantium ab sessu ascribuntur. Corniculatum papauer abstergendi vireis sortitur, ideoq; radicis ipsius decoctum potu iocinorosis auxiliatur: folia autem & flores perquam sordida vlcera expurgant, crustasq; tollunt. Heraclion & aphrodes idest spumosum papauer dictum, semen habet pituitæ purgandæ acommodatum.

Mela, mala.

MALIS omnibus frigida & excrementitia inest humiditas: & quæ in eorum censu resoluta & aquosa sunt, frigiditate cæteris & humiditate præstant: dulcia, aquosa quidem, non tamen manifeste frigida sunt: austera dulcibus quidem frigidiora, sed minus humida: acida frigida quidem & ipsa, verum incidendi humores ventriculo inhærentes vim testantur: acerba, cuiusmodi cotonea & struthia sunt, frigido & terrestri donata temperamento, ventrem supprimunt, vulnera glutinant. pari modo folia, succi, & cortices arborum inter se differunt.

Melea, malus, persica.

MALI persicæ surculi & folia euidēter amara sunt, eoq; concisa tritaq; vmbilico imposita, tineas enecant. fructus autem ipsius, nempe persicum hoc esculentum, in secundo ordine frigidum humidūq; existit.

Melea, malus, Armeniaca.

MALI armeniacæ fructus, quæ nunc vocant mala præcocia, consimiles persicis vireis refert.

Meon.

MEI radices in tertio ordine calefaciūt, in secūdo siccant, ideoq; vrinam & menseis cient: liberalius meon assumptum, capitis facit dolores.

Milax.

MILAX tam leuis, quam aspera, arbores amplexa, calidam acremq; facultatem possidet.

Misy.

MISY medicamentum est ex iis quæ crustam faciunt & adurunt, valenterq; astringunt, minus autem quam chalcitis erodit, quoniam tennius ea est: cæterum chalcitis & sori vetustate in misy mutantur, vt ait Galenus: a superficiæ incipiente statim mutatione.

Molybdæna, plumbago.

PLVMBAGO argenti spumæ vireis habet a medio temperamento ad frigidius digressa.

Molybdos, plumbum.

PLVMBVM refrigeratoriæ virtutis est, habet & humidæ substantiæ plurimum, quod ex frigore coaluerit. Quod si id perfundatur teraturq; aut vino aut immaturo oleo, aut quodam succo refrigerante, ad naturalium & sedis vlcerosas inflammationes excellentissimum erit rimedium: lamina vero plumbea super lumbos gestata, veneris insomnia cohibet. Item bractea tenuis ganglio impo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

sita, ipsum dissipat. Concrematum plumbum validius quidem siccat sed & acrimoniæ nonnihil obtinet: si eluatur, tum sine rosione siccat, tum maleficis vlceribus præsentaneum est remedium.

Moræa, morus.

MORI fructus maturus quidem aluum subducit, & medicamẽtis stomaticis aliis quæ moderatam requirunt astrictionem vtiliter miscetur. immatururus vbi exaruerit, per quam obstruens fit medicamentum cortex autem radicis arboris etiam amaritudinis cuiusdam particeps, purgare potest, eoq; latas ventris tineas occidit: foliorum autem surculorumq; vis, subducentium & comprimentium media quodammodo existit.

Myagros.

MYAGRI semen pingue est. quod in eo oleosum habetur, op plendi vireis repræsentat.

Myaces, mituli.

MYTVLI combusti, eundem cum buccinis effectum præstãt, proprie vero eloti palpebrarum asperitatem & albugines cum melle exterunt, caro ipsorum canum morsibus vtiliter imponitur.

Myaron.

MYARON, quam alii melampycnon appellant, herba ferulacea est & pinguis, videtur autem ipsius pinguitudo corporis asperitates læuigare.

Myelos, medulla

MEDVLLA facultatis est quæ indurata ac in scirrhum con crescẽtia corpora emollit. Laudatissima est ceruina, mox vitulina: taurina vero hircinaq; acrior est, magisq; siccat: & quæ in artubus continetur, pinguior est magisq; emollit: quæ de spina elicitur, durior squalidiorq; est.

Mycetes, fungi.

FVNGI frigidi & humidi admodum temperamento sunt: nõnulli ipsornm manducati, etiam exitium adferunt, præsertim qui iuter ipsos natura constant putridæ qualitatis participi.

Myosote, muris auricula.

MVRIS auricula dicta est alsine.

Myxa

MYXA arboris fructus est minor quidem prunis, facultate vero consimilis.

Myrica, tamarix.

TAMARIX incidit extergitq;, ita vt manifeste non siccet, habet autem astrictionem nonnullam: qua de causa decoctum ipsius potum lienes adiuuat, item dentium doloribus medetur: fructus autem & cortex ipsius gallæ virtute proximus est: cinis arboris vehementius exiccat.

Myriophillon, millefolium.

MILLEFOLIVM tantam siccandi vim possidet, vt vulnera conglutinet.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Myrrha, vel myrrhis.

MYRRHA in secundo ordine calefacit, ac nonnihil etiam extenuat, radix ipsius odorata dulcisq; est, mensibus mouendis, & humoribus ex thorace & pulmone repurgandis idonea.

Myrrhine, seu myrsine, myrtus.

MYRTVS ex diuersis composita est substantiis, pollet in ea terrestris frigiditas, qua valenter siccat. at myrtula quæ soboles myrti est, tuberosa, caudicē ipsius & ramos amplexa, vehementius astringit & siccat. iam vero & folia aridiora viribus magis siccant: item fructus succusq; tum foris applicatus, tum intus assumptus persimileis vi es præ se fert.

Moly.

MOLY, quod nonnulli rutam syluestrem, alij zarmalam dicūt. Syrij besasam, tertio calefaciētium ordini annumeratur, substantia tenue: hinc crassos humores viscososq; incidit, discutit & vrinam promouet.

Quæ ab N incipiunt.

Nascaphthon.

NASCANTHON, sunt qui nascaphton dicunt, Indicum est odoramentum, quod ad astrictos fœminarū locos suffitu vaporetur.

Napy, sinapi.

SINAPI calefacit siccatq; in quarto abscessu.

Nardostachys, spica nardi.

SPICAE nardi radix calfacit in primo, siccat in secundo ordine, particeps est etiam astringentis cuiusdam qualitatis, acris, & subamaræ, iocinori igitur prodest & stomacho extrinsecus admota & ebibita: vrinam mouet & interaneorum fluxiones desiccat: sed Indica valentior est quam Syriaca, & nigrior.

Nardus Gallica.

NARDVS gallica superiori vireis habet similes quidem, sed imbecilliores, præterquam ad vrinam ciendam, calidior enim est quam illa: minusq; astringit.

Nardus montana.

NARDVS montana, quæ nonnullis thylacitis, yritisq; dicitur, commemoratis est infirmior.

Nartex, ferula.

FERVLAE semen extenuat calfacitq;: medulla ipsius viridis adhuc, astringit, eoq; sanguinem spuentibus & cœliacis accommodata est.

Narce, torpedo marina.

TORPEDO marina viuens capiti imposita dolores eius arcet, idq; forsan eodem illo torpore quem membris eam contingentibus inducit: oleum in quo viua decocta fuerit, ad acriores articulorū cruciatus leniendos iungitur: eadē torpedo anum procidentem coërcere apposita fertur.

Narcissus.

NARCISSI radix adeo desiccat, vt maximis vulneribus sit glutinandis, imo etiam tendinum præcisionibus confert, cæterum abstergendi & attrahendi vim quandam habet.

Neuras, seu poterion.

NEVRAS, quod alij poterion vocant, sine rosione desiccat, vt & ipsa neruos præcisos glutinet: radices autem potissimnm hūc effectum præstant, & impositæ, & potæ.

Nerion, aut rhododaphne.

NERION extrinsecus applicatum vim refert discussoriam: si intus assumatur, occidit.

Nymphæa.

NYMPHAEA vireis habet sine rosione siccas, quibus & ventrem reprimit, & genituram arefacit: verum alba radice donata valentior est: eoq; fluxum muliebrem cum vino nigro & austero pota persanat: quæ nigram refert, detersoria quoq; vi nonnulla pollet, eaq; vitiligines, alphos dictas cnm aqua exterit: alopecias cum pice liquida illita replet.

Quæ ab X ordiuntur.

Xanthion, aut phasganion.

XANTHION phasganium've fructum fert discutiendi viribus præditum.

Xiris, aut Xyris

XIRIS naturæ tenuis est, discussoriæ, & extrahentis, ac nimirum siccatoriæ, præcipue semen, quod & vrinam cit, & lieni in scirrhum indurescenti medetur.

Xiphion, gladiolus.

GLADIOLI radix trahit, discutit, & siccat.

Quæ initium habent ab O.

Oē, sorbus

SORBVS arbor cuius fructus oa, a nonnullis οὔα dicitur, astringendi vim obtinet, sed minorem mespillo.

Othonna.

OTHONNAM, alij herbæ esse succum in Arabia ad Aegiptum nascentis affirmant, alij lapidem Aegiptiam: detergit autem eroditq;, omnia quæ claritati oculorum officiunt, exterens.

Oenanthe.

PLVRIMVS sane vsus syluestris vitis florem abunde astringentem esse fatetur: & ventrem potissimum corroborare. Dioscorides autem aliam describit œnanthen contrariis donatam viribus, vnde secundas eam eiicere, & vrinæ stillicidio, morboq; regio mederi tradit.

Oenos, vinum.

VINVM ex iis est, quæ in secundo ordine calefaciũt, siccantq́; quod admodum vetustum est, in tertio: Mustum vero in primo.

Oesypus, lanæ pinguitudo.

OESYPVS in sermone de lanis explicata est.

Olynthi, grossi.

GROSSI acrem & discussoriam vim obtinent, liquoris gratia qui in ipsis continetur. cocti igitur duros tumores dissipant: crudi myrmecias & thymos exterunt.

Olostium.

OLOSTIVM siccat astringitq́;. hinc eo ad rupta vtuntur:

Omphacium.

OMPHACIVM succus est vuæ immaturæ, astringẽs egregie & siccans in tertio abscessu: eoq́; fluidis affectibus & præsertim stomachicis, accommodatur.

Onagra.

ONAGRA, quam nonnulli onotheram, alij onothurin dicũt, frutex est arboreus, cuius radix inducta, ferocientia vlcera mitigat.

Onoma.

ONOMA, vel onomis, vel phlomitis, vel ononis, acrem amaramq́; vim obtinet, eamq́; ob causam folia eius cum vino pota fœtus occidunt expelluntq́;.

Onobrychis.

ONOBRYCHIS vi rarefaciendi & discussoria, tubercula, quæ phymata dicuntur, dissipat, vrinæ stillicidio medetur, & sudores prouocat.

Oni, asini seu multipedæ.

MVLTIPEDAE quæ sub aquarijs vasis agunt, & in orbem se conduplicant, discutiunt siccantq́;, potæ cum vino vrinæ angustijs & arquato medentur, anginæ itidem cum melle iisdem illinũtur. Item detritæ cum rosaceo calfactæq́; in mali punici cortice, auribus dolentibus salutariter instillantur.

Onyches, conchulæ Indicæ.

ONYCHES conchyliorum Indicorum opercula sunt, quæ suffitu strangulatione vuluarum concidentes fœminas excitant, item comitialeis: potæ vero aluum turbant.

Ononis.

ONONIS radice constat quæ in tertio fere gradu calefacit, cortex ipsius extergit, & incidit, vnde etiam calculos conterit.

Oxos, acetum.

ACETVM mixtæ est naturæ frigidæ & calidæ, sed vtriusq; tenuis, frigida tamen calidam excellit, cæterum in tertio ordine siccat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Oxyacanthos.

OXYACANTHVS arbor piro ſylueſtri & figura & viribus ſimilis eſt, habet & ſubtile quippiam coniunctum; ſed fructus ipſius myrti baccis reſpondet. Opos, liquor.

LIQVORES, & Cyrenaïcus, & Medicus, & Syriacus per eccellentiam dicuntur, calidi natura, & ſpirituoſi inſigniter verum Cyrenaïcus cæteris eſt calidior tenuiorq́.

Origanum.

OMNIA origani genera incidendi, extenuandi, ſiccandi, & calefaciendi vireis in tertio abſceſſu oſtendunt.

Oreoſelinum, apium montanum.

APIVM montanum viribus domeſtico æquale eſt, ſed inualentius. Orobanche.

OROBANCHE ſicco & frigido temperamento eſt, ſecundum primum ordinem. Orobos, eruum.

ERVVM calefacit in primo gradu, ſiccat in ſecundo, amarumq́ eſt, quapropter incidit, detergit, obſtructa aperit: liberalius ſumptum ſanguinem per vrinam expellit.

Orminon.

ORMINON marrubio ſpecie ſimile eſt, calidum, mediocriter ſiccum & abſtergens: venerem igitur ſtimulat, & oculorum craſities cum melle repurgat, tumores laxos quæ œdemata vocant diſcutit, & extrahit aculeos. Syluestre domeſtico eſt valentius.

Oryza.

ORYZA vim quandam aſtrictoriam præ ſe fert: qua etiã ventrem mediocriter cohibet. Orchis herba.

ORCHIS herba (nominatur autem etiam cynoſorchis, id eſt, teſticulus canis,) radicem habet bulboſam & duplicem: vis autem maioris, humida & calida, eoq́ veneri incitandæ eſt; minoris, calida & ſicca, contra igitur venerem coërcet.

Orchis, ſerapias.

ORCHIS, quæ & ſerapias dicitur, aliјs triorchis, priore valentius deſiccat: quare laxos tumores cedenteſq́ diſsipat, vlcera ſordida & putredini obnoxia repurgat, herpetas abigit: inarefacta aũt magis ſiccat. Quoniam vero ſubſtringere idonea eſt, aluum quoq́ cum vino pota retinet. Oſyris.

OSYRIS, ex qua medicamenta ad exterendam, læuigãdamq́ cutem, Græci coremata vocant, fieri ſolent, amara eſt, & iecoris laxandi vireis habet. Oſta, oſſa.

OSSA concremata vehementer diſcutiunt ſiccantq́: præſertim id facere dicuntur humana; atqui ſuillus talus combuſtus inflationi-

bus & circa vmbilicum torſionibus mederi dicitur. quinetiam oſſa cremata ſi potui quis exhibeat, morbum comitialem, & articulatios dolores abigunt. Bubulus talus vſtus, mobileis firmare dentes prædicatur, cum melle potus teretes tineas educit, cum oxymelite lienem conſumit, & vitiligines, quas vocant leucas, illitus abolet, item ad venerem commẽdatur: femora bouis cremata potu ſanguinis eruptiones, & alui fluxum compeſcunt. Oſtraca, teſtæ.

TESTAE fornacium tritæ ſiccant exterguntq́, hinc dentifricijs accommodantur: illitæ cum aceto prurigini, puſtulis, quæ appellantur exanthemata, conferunt: cerato exceptæ ſtrumas diſcutiunt.

Oſtrea.

OSTREORVM teſta cremata æqualem buccinis vim, ſed minus craſſam repræſentat, abſtergit igitur faciei labes. & dentibus nitorem conciliat: elota roſionem amittit, ad carnem cicatricemq́ humidis vlceribus inducendam accommodata.

Ouron, vrina.

VRINA quælibet calida eſt & acris, ſed humana omnium aliorum animalium, exceptis maialibus, infirmior eſt. cæterum vehementer abſtergit, quapropter nonnulli potione eius in peſte vſi, mortem euaſerunt, eadem lepras, vlcera putredinem experta, capitisq́ manãtia vlcera, quæ vocant achores, & furfures perſanat. item pedũ attritus nondum inflammatione occupatos. At pueri venerem nõ experti vrina omniũ efficaciſsima eſt, vnde etiam chryſocolla cõficitur. Mulorum, articularibus doloribus congruit. Caprarum & chamelorum, aluum deiicit. ideoq́ contra aquam ſubter cutem bibitur.

Quæ a P incipiunt.

Pancration.

PANCRATION & ſpecie & viribus ſcyllæ ſimile eſt, verum imbecillius. Paliuron.

PALIVRI folia & radix aſtringunt, eoq́ aluum fluentem ſiſtunt, tubercula, quæ dicuntur phymata, non nimis calida diſcutiunt: Semen eius tam vehementi inciſoria virtute valet, vt & calculos conterat, & excreationibus e pectore auxilietur.

Panaces.

PANACES Herculeum eſt ex quo opopanax dictus conficitur, in tertio ordine calefaciens, in ſecundo ſiccans, emolliens, diſcutiensq́: radicis cortex liquore imbecillior, habet nonnihil & abſtergens, & carni ducendæ idoneum: ſemen ipſius menſeis quoque citat. Aſclepion panaces & Chironium priori calidiora ſunt, hinc floribus ipſorum & ſemine ad malefica vlcera & phymata vtunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Papyrus.

PAPYRVS ignem non experta, materia quædam efficitur: vsta, ficcat chartæ crematæ modo, verum papyri cinis viribus inferior est.

Paronychia.

PARONYCHIA inde nomen accepit quod digitorum reduuijs, quæ græcis dicuntur paronychiæ, medeatur, vis eius est extenuare & ficcare, idq; citra rosionem.

Pentaphyllon, quinque folium.

QVINQVEFOLIVM in tertio ordine deficcat, minime acre, eoq; in multos vsus accommodatur.

Peplon, herba.

PEPLON nonnulli papauer spumeum dicunt: & hic frutex liquorem habet, & tithymalorum modo purgat.

Peplion.

PEPLION quoque liquorem habet, & magna ex parte maritimis locis nascitur, cætera quidem inutile, semen autem ipsius feruidi saporis vt peplum expurgat.

Peperi, piper.

PIPERIS radix costi vireis refert: fructus nuper quidem germinantis arboris, oblungum est piper, humidius natura & calidum: fructus veluti acerbus immaturusq;, album est piper, nigro acrius, vt quod impendio magis assatum fit: vtrumq; vero & calefacit & deficcat.

Pepon.

PEPON absterforiæ facultatis est, inde veluti caro ipsius ephelidas & consimilia faciei vitia exterit, semen renes obstructione liberat.

Periclymenon.

PERICLYMENI folia & semen incidendi simul & calefaciendi vireis obtinent, quapropter vrinam cruentam excernunt, ad sex dies pota: semen autem ad quadraginta dies potum lienosos & ægre spirantes adiuuant.

Peristeron, verbenaca.

VERBENACA adeo deficcat astringitq;, vt vulneribus glutinandis, † & sanguinis eruptioni sistendæ fit.

† Totus hic locus in antiquis sic legitur. περιστερεὼν εἰς τοσοῦτον ξηραίνει τε καὶ στύφει ὥστε δύνασθαι κολλᾶν τραύματα, ὅθεν αὐτῷ τῶν κακοηθῶν τε καὶ φαγεδαινικῶν αὐτῷ χρῶνται. Id est, Peristereon vsq; adeo ficcat & adstringit vt posſit glutinare vulnera. Itaq; eo vtuntur in malignis vlceribus & ad partes vicinas serpentibus.

Persæa seu persica.

PERSAEA arbor est Aegypti, cuius folia & ficcāt & astringunt, eoq; sanguinis eruptionem compescunt.

Petasites.

PETASITES tertio ſiccantium ordini aſcribitur, vnde & malefica & phagedænica vlcera eam vſurpant.

Petroſelinon.

PETROSELINI ſemen calidum ſiccumq́ eſt in tertio abſceſſu, vi inciſoria præditum, vrinam, menſeisq́ copioſe trahit, flatibus diſcutiendis accommodatiſsimum.

Peucedanum.

PEVCEDANI liquore & ſucco affatim calefacienti, diſcutienti, extenuantiq́ vtimur, tum naribus admoto, tum in potione aſſumpto, ad pulmonem & pectoris vitia ex humorum craſsitudine contracta: item ad lienem ſcirrho induratum: dentibus autem perforatis impoſitus, dolorem protinus ſopit, neruorumq́ affectibus idoneus eſt: radix ſquamas oſsium ſeparat, maleficis vlceribus ſuccurrit, in tertio ordine & calefaciens & deſiccans.

Peuce, pinus vel pinaſter.

PINVS piceæ viribus reſpondet, ſed moderatior eſt.

Peganum, ruta.

RVTA ſylueſtris ad quartum calefacientium ſiccantiumq́ ordinem refertur: ſatiua, ad tertium, cuius vis eſt craſſos lentosq́ humores incidere, & diſsipare, vrinã mouere, attenuare, & flatus diſcutere, vnde & venerem coërcet.

Piſſa, pix.

PIX arida quidẽ in ſecundo abſceſſu deſiccat, minus calefacit: liquida econtrario, imo etiam extergit, maturat, diſcutit, acrisq́ eſt, eamq́ ob cauſam vngueis ſcabros educit, impetigines exterit, tumores maturat. Valentior autem eſt liquida, vt etiam ſuſpirioſis & purulenta excreantibus, lincta ſubueniat: ſed arida vulneribus magis glutinandis eſt.

Piſſelæon, oleum picinum, ſeu picis flos.

PICINVM oleum ex liquida fit pice, qua natura tenuius exiſtit.

Piſtacia.

PISTACIORVM fructus eſus ſtomacho mediocriter cõducit, iecur obſtructum laxat, præcipue ſummi & odorati eorũ operimenti ex vino decoctum, proſunt etiam contra ſerpentium morſus.

Pityides.

PITYIDES fructus ſunt picearum, miſtæ facultatis, aſtrictoriæ & acris, quam ob rem reiectionibus e pectore opitulantur.

Pityocampæ, picearum erucæ.

PICEARVM erucæ eiuſdem ſunt virtutis, quam cantharis & bupreſtis obtinet.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Pityos phlœos, piceæ cortex.

PICEAE cortex astringendi vim eximiam possidet, qua intertrigines & ambusta illitus persanat, ventrem potus reprimit: folia etiam vulnera conglutinant. Pityusa.

PITYVSAM quoq; nonnulli tithymalli speciem affirmãt, quoniam & liquorem habet, & perinde vt illæ purgat.

Platanus.

PLATANVS vi humidiore & frigidiore pollet, eaq; de causa folia viridia ad inflammationes nascentes proficiunt: cortex & pilulæ quoniam maiorem siccandi potentiam habent, in aceto decoctæ dentium dolores sopiunt, ambusta cum adipe persanant. Cortex autem crematus siccat vehementius & abstergit, eoq; lepras pellit, & humidis vlceribus medetur.

Pneumon, pulmo.

PVLMO agninus, suillusq; attritus pedum ex calceis curare creditur: vulpinus sale inueteratus si bibatur, suspiriosis proficit: maxinus recens detritus podagris & pernionibus succurrit.

Polemonium.

POLEMONIVM, quod aliis phileterion dicit̃, tenue est, & siccandi viribus donatum inde nonnulli contra coxendicis dolores, dysenterias, lienem scirrho induratum, radicem eius, cum vino propinant. Polium.

POLIVM minus, quo & in antidotis vtimur, tertii calefacientium siccantiumq; ordinis est, itaque omnia viscera obstructa laxat, vrinam menseisq; trahit: viride adhuc, magna glutinat vulnera, aridum maleficis inspersum vlceribus proficit.

Polygalon.

POLYGALON folia habet gustu mediocriter acerba; potum, lac quoq; generare putat̃, calidi humidiq; tẽperamẽti compos.

Polygonaton.

POLYGONATVM variæ particeps est facultatis, astrictoriæ, acris, & amaræ, & cuiusdam gustu ingratæ, quæ verbis nequeat exprimi quapropter in multipliceis vsus haud est accommodatum: radicem ipsius nonnulli vulneribus inducunt, & faciei labes, quas ptilos dicunt Græci, eo abstergunt.

Polygonon sanguinaria.

SANGVINARIA habet sane vim quandam astringendi: sed humiditas in secundo ordine frigida in ea præpollet, stomachi feruori frigida inspergitur vtiliter, erysipelatis, inflammationibusq; calidis illinitur, ac talis quum sit, fluxiones repellit, atq; hac ratione siccatoria esse putatur. Fœmina autem mas efficacior est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Polycnemon.

POLYCNEMON in secundo ordine calefacit & desiccat, eoque vulnera glutinat.

Polypodium, filicula.

POLYPODIVM siccat abunde citra morsum: potum inferius purgationem molitur. Pompholix.

POMPHOLYX sine rosione siccat, ideoque cancrosis vlceribus aliisque maleficis opitulatur, item cum ocularijs medicinis miscetur. Porphyræ, purpuræ.

PVRPVRAE crematæ testis similem vim sortitæ sunt: opercula ipsarum cum oleo incocta pilos fluidos confirmant, cum aceto pota lienes tumidos sanant: suffitu fœminas loculorum strangulatu concidentes excitant secundasque eiiciunt.

Potamegeton.

POTAMEGETON refrigerat & astringit, perinde vt herba sanguinalis iisdem virtutibus præditum.

Poterion.

POTERII, quod alij phrynion dicunt, radices concisæ neruos præsectos & vulnera conglutinant, decoctum ipsius epotum neruorum affectibus auxiliatur.

Prasion, marrubium.

MARRVBIVM in secundo ordine calefacit, amplius autem siccat, iecur lienemque obstructum laxat, excreationes e thorace & pulmonibus, menseisque promouet: in cataplasmate vero inductum extergit, discutitque, præcipua extersoria incisoriaque vi præditum.

Prason, porrum.

PORRVM mali succi est & acris. vt autem Dioscorides memoriæ prodidit, grauia facit insomnia, aluumque bonam, vrinam ciet, & extenuat: habet & abstergendi vim aliquam, qua pectoris excreationes elicit ptisanæ incoctum: semen vero ipsius nephriticis temperatur medicinis: folia etiam nonnihil astringunt, ac eam ob causam succus ipsorum sanguinem supprimit.

Prinos, ilex.

ILEX simileis quercui vireis habet, sed multo ea est validior.

Propolis.

PROPOLIS calefacit quidem in secũdo abscessu, abstergit autem mediocriter, tenuisque naturæ est, & meatuum apertoriæ:

Ptarmicæ.

PTARMICAE folia sternutamenta mouent, totus autem frutex viridis sugillata, liuoresque alios disiicit, est enim herba calida & sicca, viridis secundi ordinis, arida tertij.

Ptelea, vlmus.

VLMVS ficcare valet & abstergere, eoq; vulnera glutinare, cortex autem magis, si recens fasciolæ modo vulneribus circũuoluatur, cum aceto lepras quoq; tollit: radices idem præstant, si ossa fracta quæ solidari tophacia cicatrice, quam poron dicunt, desiderant, decocti ipsarum iure perfundantur. Pteris, filix.

FILIX vim siccandi & amaram repræsentat, eaq; foetus corrumpit, latasq; tineas enecat, instar quatuor drachmarum cum mulsa pota: quoniam vero modice constringit, vlcera citra rosionem desiccare potest. Pycnocomon.

PYCNOCOMON discutiente vi extrahenti acriq; donatum est, folia igitur panos & furunculos dissipant, semen præterea infixa corpori spicula extrahit, radix flauam bilem purgat.

Pyrethron.

PYRETHRI radix adurentem potestatem occupat, dentium qui frigori patuerũt dolores lenit, item ad febrium rigores ante accessionem infricatur cum oleo, adhæc iis quorum corpora stupent, & resoluta sunt, efficacissime adhibetur.

Pyros, triticum.

TRITICVM in primo ordine calefacit, verum siccando humectandoq; medium est, nonnihil etiam glutinosum, & obstruend efficax obtinet. Pytia, coagulum.

COAGVLVM omne naturæ acris est, tenuis, discutientis, & nimirum siccantis. sed leporinum comitiales sanare cum aceto potum, literis mandarunt: fluoremq; muliebrem emendat, lac in ventre concrecum soluit, similiter etiam sanguinem: nõnulli vero cruentas pariter e thorace excreationes cohibere ipsum tradunt: equinum vero coagulum coeliacis & dysentericis prodesse: phocæ autem castorij vireis præ se ferre.

Quæ ab R incipiunt.

Rhacos, attritæ vestis fragmentum.

ATTRITARVM e lana vestium fragmenta cõcremata simileis eidem lanæ vireis repræsentant. Linei autẽ panniculi quum adhuc vruntur, tenuem ex se fumum reddunt, qui etiam destillationes in guttur liberet, & vuluæ sursum recurrenti salutaris fit: cremati iam ad lanæ virtutem accedunt.

Rhamnus.

RHAMNVS siccat in secundo, refrigerat in primo abscessu quare herpetibus & erysipelatis non admodum calidis medetur. sed teneris eius folijs vtendum est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Raphanus.

RAPHANVS in tertio abſceſſu calefacit, in ſecundo ſiccat: ſylueſtris efficacior eſt, in ambobus autem ſemen valentius. itaq; ſugillata, aliosq; liuores diſiicit.

Rheon, rha.

RHEON, quod alij rha dicunt, compoſitum eſt ex terreſtri frigida & tenui ſubſtantia, aëreaq; calida & leniter acri, eamq; ob cauſam conuulſis, ruptis, orthopnœis opitulatur: quod diſcutiendi vim habeat, liuores emendat: quod aſtrictoriam, cruentas excreationes, cœliacos, & dyſentericos ſanat: vtraque vero facultate, iocinoroſos iuuat.

Rhetinæ, reſinæ.

RESINAE omnes & calefaciunt & deſiccant: verum terebinthina principatum obtinet, diſcutientis naturæ, emollientis, tenuis & abſterſoriæ, eoq; ſcabiem corrigit: & larix huiuſmodi eſt. quæ vero e pinu deſtillauerit, atq; hac magis adhuc ſtrobilina, acrior eſt, non tamen aut diſcutit magis, aut atrahit: medium inter ipſas locum tenet, & quæ de picea, & quæ de abiete raditur.

Rhoda, roſæ.

ROSAE mixta conſtãt ſubſtãtia, aquoſa ſcilicet, calida, aſtringenti, & amara flos autem ipſarum magis adhuc aſtringit, eoq; deſiccat.

Rhodia radix.

RHODIA radix calefacit in ſecundo abſceſſu, tenui & diſcutiente vi prædita.

Rhœa ſiue rhoë, malum punicum.

MALVM punicum omne aſtringendi vireis eximias habet, quibus refrigerat ſiccatq;: verum dulce alijs minus: auſterum magis refrigerat ſicciuſq; eſt, & ſtomacho amicum, acidum refrigerat quoque, & maiorem quandam incidendi virtutem repræſentat. verum acini ſucco magis aſtringunt ſiccantq;, efficacius his adhuc malicorium quod ſidion Græci vocant: huic virtute reſpondet mali flos qui cytinus appellatur.

Rhus.

RHV coriariæ a medicis dictæ fructus præcipue & ſuccus magno in vſu ſunt, quum illa aſtringendi ſiccandiq; vim ex tertio ordine habeat, detergendi e ſecundo.

Rypos, ſordes.

SORDES ex ſtatuis æreis, aut vaſis in quibus multum olei inhæreſcit, detractæ ſic vt nonnihil æruginis admixtum ſit, diſcutiendi vireis habent, ſiccandiq; mediocriter & emolliendi, eisq; immatura phymata diſcutiunt. At de ſordibus quæ in palæſtris habẽtur, quas nõnulli etiam patos vocant, in ſudore dictum eſt. Aurium ſordiculæ reduuijs mederi dicuntur.

Quæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Quæ ab S incipiunt.

Sapagenum.

SAPAGENVM, seu ferulæ liquor est, calidus & tenuis, cui & abstersoria quædam vis inest, qua & oculorum cicatricibus & suffusionibus prodest.

Salamandra.

SALAMANDRAE vstæ cinerem nonnulli medicinis exedentibus, tum iis quæ ad lepram & scabiem componuntur, admiscent.

Sampsuchum.

SAMPSVCHVM calefacit siccatq; in tertio abscessu, est etiam tenuis naturæ & discussoriæ.

Sandaracha.

SANDARACHA adurentis est facultatis, quemadmodũ & auripigmentum.

Sandyx, vel siricum.

SANDYX aut siricum extenuat & siccat, non tamẽ calefacit.

Saprotes, caries lignorum.

LIGNORVM caries, præsertim vlmi, humentia purgat vl cera & explet.

Sapo.

SAPO abstergendi vim habet.

Sarcocolla.

SARCOCOLLA persicæ arboris lachryma est, opplẽdi & citra rosionem siccandi vireis sortita, atq; ideo vulneribus est glutinandis.

Saxiphages, saxifraga.

SAXIFRAGA vrinam mouet, & calculos conterit.

Satyrion, trifolium.

SATYRION, aut triphyllon humidi est temperamenti & calidi, item flatuosum, vnde veneris appetentiam facit: nonnulli opisthotonis cum vino austero potum salutare esse tradunt. Galenus in commentario de theriaca trifolium ait hyacintho simile esse, quum aere inturgescens, semen syluestri cnico æquale habet: decocti ipsius ius superfusum phalangij aut viperæ morsus sanare: sino idem potui datum, similem animalium horum ictibus affectum conciliare.

Saura, lacerta.

LACERTAE iecur & caput suo loco exposita sunt: totum autem caput dissectum impositum scorpionum ictibus medetur.

Selinon, apium.

APIVM tanti caloris est, vt & vrinas & menseis eliciat, cæterum flatus discutit, præsertimq; eius semen.

Seris, intybum.

SERIS subamarum olus est, admodum refrigerans humectansq;, habet etiam nonnihil astrictionis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Seriphum.

SERIPHVM calefacit quidem in secundo, siccat autem in primo ordine, consimile absinthio, minus tamen eo astringit, magis calefacit, animalia ventris occidit, mediocriter stomacho aduersatur.

Seseli.

SESELIS radix magisque semen insigniter calefacit, tenuisque substantiæ est, vrinam quoque ciet, comitialibus, & orthopnœæ accommodatum.

Sepiæ, testa.

SEPIAE testa persimilis est ostreo quod ad vireis attinet, sed tenuior substantia & abstergens, eoque in cinerem redacta, vngueis cum sale fossitio extenuat: ignem non experta si infricetur, ficus exterit, & cutis labes abstergit.

Sesamoides.

SESAMOIDIS albi semen calefacit, detergit, & rumpit.

Sesamum.

SESAMVM non parum lentoris, pinguisque obtinet, idcirco opplere, mollire, & mediocriter calefacere idoneum est.

Seps.

SEPS, quam nonnulli chalcidicam lacertam dicunt, in vino pota, proprijs morsibus succurrit.

Sialon, saliua.

SALIVA hominis ieiuni maxime discutit & abstergit. eoque infantium impetigines illita exterit & furunculos cum tritico, nimirum manso imposita, maturat, & sugillata delet, feris hominem occidentibus maxime aducrsatur.

Sideritis.

SIDERITIS Heraclia & helxine dicta est, Achillea autem sideritis illi quidem consimilis est, sed magis astringit, eoque fluidis affectibus accommodata.

Sideros, ferrum.

FERRVM aqua restinctum subinde, vehementem desiccandi vim aquæ conciliat, quæ pota lienosis conducit: vinum autem in quo id restinctum est, cœliacis, dysentericis, cholera infestatis, stomacho resolutis, auxiliatur.

Sicyos, cucumis.

CVCVMIS esculentus quidem viridis, refrigerat humectatque in secundo ordine: caro ipsius feruidas solatur inflammationes: semen abstergendi incidendique virtute præditum, vrinas mouet, & corpus nitidum efficit. aridus siccat in primo ordine, magisque abstergit, & semen, & radix.

Sicyos agrios, cucumis syluestris.

CVCVMERIS syluatici seminis succus elaterium dictus est, qui autem e radice & foliis premitur, elaterio similis est, sed imbecillior: radix detergit, dissipat, emollit: succus siccandi vireis habet.

Silybon.

SILYBON spinosus frutex est, albo chamæleonti persimilis, esui accommodatus: radicis liquor drachmæ pondere cum mulsa potus, vomitiones excitat.

Silurus.

SILVRVS sale conditus si edatur, arteriam humentem expurgat, applicatus corpori spicula educit.

Silphe, blatta quæ in pistrinis inuenitur.

BLATTAE quæ in pistrinis inuenitur, interanea decocta contritaque, aurium dolores persanant.

Silphium, laserpitium.

LASERPITIVM probe calefacit, flatulentum est etiam & concoctu peruicax: a foris corpori applicatum efficacius deprehenditur, magisque liquor ipsius, extrahendi potens, item & superexcrescentia amoliendi vim quandam obtinet.

Sison.

SISON calidus est, vrinam mouet, concoctionem adiuuat, menseis educit, & viscera obstructa aperit.

Sion.

SION calidum, vrinam citat, & discutit, renum calculos frangit, menseis euocat.

Sisarum, siser.

SISERIS radix cocta stomacho vtilis est, & vrinæ ciendæ, calida in tertio ordine: semen tenue est, discussorium, validumque, idcirco iis quos singultus & torsiones circa vmbilicum male habent, cum vino exhibetur.

Sisymbrium.

SISYMBRIVM sunt qui cardaminē vocant, cardamo, hoc est, nasturtio assimilatum: aridum quidem calefacit siccatque in primo abscessu: humidum autem in secundo.

Scammonia.

SCAMMONIA calfacit, discutit, & biliosa extergit, magisque eius liquor, qui iam & phymata dissipat, fœtus appositu corrumpit, lepras exterit, diuturno capitis dolori cum oxyrhodino superfunditur: radix autem tum ipsa, tum decoctum eius potum, purgat: cum aceto autem & farina hordeacea decocta, coxendicum doloribus applicatur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Scandix.

SCANDIX syluestre olus est, calefaciẽs siccansq; in secundo gradu, vrinam propellit, & viscera obstructione liberat.

Scingos, terrestris crocodilus.

SCINGI carnes renibus proximæ, naturalibus arrigendis bibuntur. rursus semen lactucæ cum aqua potum eadem contraria virium lege videtur remittere: item lentis decoctum cum melle.

Scylla.

SCYLLA incidit, calefacit & desiccat in secundo ordine: præstat autem eam assam aut elixam sumere.

Scolopendra marina.

SCOLOPENDRA marina in oleo elixa iunctaq; pilos abolet, vsta etiam pruritum excitat.

Scolopendrion.

SCOLOPENDRION asplenon est.

Scolymon, carduus.

CARDVVS calfacit, siccatq; in ordine secundo, radix eius cum vino decocta, vrinas fœtidi odoris liberaliter educit & alarum totiusq; corporis graueolentias corrigit.

Scordion, trixago palustris.

SCORDIVM varijs pollet facultatibus, vt quod amarum acerbum, & acre sit: purgat igitur simul & calfacit viscera, vrinas & menstrua concitat, refrigerata omnia excalfacit, vulnera glutinat, repurgatq;: aridum inspersum cicatricem inducit.

Scordon, allium.

ALLIVM calefacit siccatq; in quarto abscessu: at syluestre allium quod ophioscordon, quasi anguinum allium, & agrioscordon dicitur, domestico valentius est.

Scordoprason.

SCORDOPRASON porri & allij mixtas habet vireis & gustatum.

Scorpioïdes.

SCORPIOIDES excalfacit abscessu tertio, siccat secũdo.

Scorpius.

SCORPIVS terrestris crudus impositus, aut tostus in cibo, proprij ictus remedium efficitur: marinus autem fel habet oculorum suffusionibus vtile.

Scoria, recrementum.

RECREMENTVM omne valide exiccat: ferri stercus alijs amplius, quod excoctum & in tenuissimum pollinem detritum cum aceto auribus suppurantibus mirifice proficit, item iis qui aconitum biberunt, cum oxymelite potum remedio est. Plumbi recrementum eidem respondet, sed magis astringit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Smilax, aut cactus arbor taxus.

SMILAX, vel cactus arbor est virosæ virtutis.

Smyrna, myrrha.

MYRRHA e secundo calefacientiũ siccantiumq; ordine est: capitis igitũ vulnera inspersa glutinat, item amaram vim obtinet, qua tineas, & fœtus occidat: adhæc abstergit, eoq; ocularĳs medicinis tẽperatur, & humores pectori infixos expurgat, ita vt guttur non exasperet. Bœotica myrrha vireis habet calefaciendi, emolliendi, & dissoluendi.

Smyrnion

SMYRNION, quidam hipposelinon, quidã apium syluestre nominant, calefacit & siccat tertio ordine, apio quidem fortius, petroselino autem inualidius, vrinæ & mensibus educendis accõmodatũ.

Sonchus.

SONCHVS astringit, & manifeste refrigerat, tum corpori admotus, tum manducatus: exarefactus autẽ mediocriter calefacit.

Sparganium.

SPARGANIVM siccandi & hoc vireis refert.

Spartos, genista.

SPARTI quo viceis ligant, & semen & flos cum mulsa instar quinq; obolorum pota, per superiora purgant, veratri albi modo sine periculo: semen autem per inferiora quoque purgat: virgulæ ipsius ad coxendicum dolores proficiunt.

Speclarium, lapis specularis

SPECLARIVM, alĳ per ph scribunt spheclarium, quo nonnulli loco vitri in fenestris vtuntur, eoq; diaphanes a perspicuitate appellatur, substantia gypseum, vireis habet concrematis testis aut ostreis simileis.

Spongos, spongia.

SPONGIA recens quæ marinum odorem adhuc reseruat, si cum aqua, aut vino, aut posca imponatur, vulnera glutinat, cremata acris est virtutis, & discussoriæ: cum bitumine autem & pice liquida vsta, appositaq; ex igne, sanguinis eruptiones compescit.

Spodium, cinerula.

SPODIVM pompholygi viribus æquale est.

Staphylinus, pastinaca.

PASTINACA vrinas mouet, menseis proritat, præsertim semen ipsius & radix, folia autem abstergendi viribus prædita phagedænicis affectibus congruunt, & virida cum melle: syluestris aũt pastinaca ad omnia valentior est domestica.

Stachys.

STACHYS marrubio similis frutex tertium in calefaciendo ordinem occupat: menseis itaque excitat, fœtus occidit, & secundas expellit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Steata, adipes.

ADEPS omnis humanum corpus & humectat, & calefacit, sed pro diuersis animalium temperamentis virtus eius euariat. Suillus igitur omniū humidissimus est, vt ad olei naturam accedat, vnde etiam rosiones obtundit. Caprillus, siccior est, & celeriter concrescit, eoq; iis qui in longanone rosiones experiunt, ab inferiori parte inicitur. Anserinus calidior est, maioreq; tenuitatē obtinet. Inter vtrūq; hunc gallinarū, gallorumq; adeps cōsistit. Leoninus calore omneis, & tenuitate superat, & propterea etiā vi discussoria. Bubulus inter suillum & leoninnm medius temperamento existit. Vrsinus alopeciis medetur. Vulpinus aurium doloribus, quemadmodū viperinus pilos abolere, & oculorum suffusiones impedire fertur. In omni autem adipum specie calidior, sicciorq; est marium, atque ex his eorum animalium quæ testes habent, magis quam illorum quibus hi sunt execti, & suigentium ætate efficacior quam aliorum. cæterum vetustate omnis adeps redditur calidior.

Stimmi.

STIMMI præter quam quod siccat, etiā astrictionem habet ob quam ocularijs collyrijs miscetur.

Stœbæ.

STOEBAE semen folia in tertio ordine desiccant, viribus donata astrictorijs, eamq; ob causam vulnera magna conglutinant: decoctum ipsorum dysenterijs, sanguinis eruptionibus, auribus purulentis auxiliatur: folia applicata oculis ex ictu suffusis conferunt.

Stœchas.

STOECHAS adaperit, extenuat, detergit: & viscera omnia, totumq; corporis habitum confirmat.

Stratiotes.

STRATIOTES aquaticus frigidus est natura: terrestris, etiam astringendi vim habet, qua vlcera committit: nonnulli eo & ad sanguinis eruptiones & ad fistulas vtuntur.

Strychnon, solanum.

SOLANVM hortense esculētumq; astringit, & in secundo ordine refrigerat. Solanū halicaccabum nepotū hortēsi simile vrinæ ciēdæ idoneū semē habet acino vuæ æquale. hypnoitici, id est, somnifici solani radicis cortex, cū vino denarij pondere potus, somnū cōciliat, semē habet ad vrinam mouēdam accōmodatum, ex tertio refrigerantium ordine: vnde corymbi eius plures duodecim epoti, furorem accersunt. Quartum vero genus solani intus assumptum, inutile est, a foris autem applicatum vlcera depascentia curat, refrigerando, siccandoq; ad secundum ordinem relatum.

Stypteria, alumen.

ALVMEN omne, maxime acerbum est, substātiaq; crassum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tenuius autem reliquis est quod vocatur scissile, mox rotundum, & astragaliote. Crassum admodum est liquidum, & quod placites & plinthites appellatur.

Styrax.

STYRAX calefacit, emollit, & concoquit: tussi, destillationi in fauces, & grauedini vtilis, menseis idem & potus, & appositus extrahit.

Syca, ficus.

FICVS aridæ in secũdo fere ordine siccant: pingueis aũt, duros tumores magis maturant, acriores detergunt, discutiuntque: decoctum ipsarum mellis speciem referens, quod iam nonnulli siræon appellãt, viribus melli respondet: virides aũt ficus, imbecillioris virtutis sunt, vtræque tamen & virides & aridæ aluum subducunt. At ficus caprifici, acres & discussoriæ sunt, quemadmodum ex domesticis grossi.

Syce, ficus arbor.

FICVS arbor calidi tenuisque temperamenti est, adeo vt liquor & foliorũ succus nõ rodat modo, aut abstergat vehementer, sed etiã exulceret ora venarum aperiat, & myrmecias exterat: iam vero & purgãdi vim obtinet. At syluestris ficus, quam caprificum vocant, in omnia efficacior domestica est.

Sycomorus.

SYCOMORI fructus nullius nutrimenti est, & stomacho noxius liquor arboris vi pollet emolliendi, glutinatoria vulnerum, discussoria tumorum: bibitur inungiturque ad serpentium morsus, lienes scirrho induratos, stomachi dolores, & in accessionibus febrium horrores sanat.

Symphytum petræum.

SYMPHYTVM petræum contrariis constat virtutibus: habet enim aliquid quod incidat, pus in thorace & renes expurget: habet etiam aliquam contrahendi virtutem, qua sanguinis excreationibus medeatur, conuulsis, ruptis, mulierum fluori rubro, intestinorum ramicibus: item calida quædam humiditas ei inest, qua sitim arcet, & arteriæ asperitates sanat. Symphyton alterum nempe magnum, viscosum quippiam & quod pruritum excitet, repræsentat scyllæ simile. Vtuntur eo, vt superiori.

Spondylion.

SPONDYLII semina & radix virtute acri & incisoria, suspiriosis, comitialibus, & arquatis succurrunt: radix autem circumrasa, fistulisque imposita illarum callos tollit: succus e flore ipsius expressus, veterrimis aurium vlceribus instillatur.

Schinos, lentiscus.

LENTISCVS in omnibus sui partibus siccat secundo ordine absoluto, calefaciendo autem & refrigerando medius est, adeo astringens vt ad hypocistidis succum astrictione accedat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Schœni anthos, iunci odorati & rotundi flos.

IVNCI odorati, & rotundi flos modice calefacit, minus astringit, tenuem naturam sortitus, qua vrinam mouet & menseis trahit. obstructaq; reserat in fomentis, potu & cataplasmatis adhibitus radix adhuc magis flore astringit, sed ille calidior.

Schœnos elia, iuncus palustris.

PALVSTRIS iuncus duplex est, sed eius qui vocatur oxyschœnos, semen somnificum: holoschœni autem dicti, minus. idem & capiti dolorem facit. vtriusq; semen frixum si cum vino bibatur, alui fluores desiccat, & mulierum fluxiones cohibet.

Sori.

SORI vireis misy æquales obtinet, longe illo naturæ crassius.

Quæ a T incipiunt.

Tarichos salsamentum thynni.

CONDITANEI thynni caro acris est & desiccatoria: morsis igitur a vipera, quam præsterem dicunt, quamplurimum eius esui datur, vinumq; superbibitur liberalius, & vomitus excitatur: eadem ad acrimonias esitatorum, valet, item rabidorum canum aliorumq; serpentium morsibus vtiliter applicatur.

Taurocolla, glutinum bubulum.

TAVROCOLLA aliis xylocolla dicitur, ex boum coriis confecta, vim habet insigniter abstersoriam, eoq; aceto subacta, impetigines & summæ cutis lepras exterit: ambustis, si aqua calida soluatur, inflammationem oboriri non finit: eadem oxymelite soluta vulneribus accommodatur.

Tellinæ.

TELLINAE conditaneæ crematæ, adurentem cinerem reddunt, qui cedrino liquori mistus euulsos radicitus palpebrarum pilos, si instilletur nasci iterum prohibet.

Terminthos, terebinthus.

TEREBINTHVS calefacit in ordine secũdo, siccat autẽ si viridis est in primo, si aridus secundo: fructus vbi inaruerit, ad tertium siccantium ordinem refertur. hac igitur ratione & vrinam mouet, & lienes adiuuat.

Tettiges, cicadæ.

CICADAE crudæ siccatæ ad colicum dolorem potui dantur aut tres, aut quinque, aut septem, cum totidem numero piperis granis. quidam tostas contra vesicæ dolores potui exhibent.

Teutlon beta.

BETA nitrosam vim habet, qua abstergit, discutit, & per nareis purgat, sed alba elixa plenius, inflammationi arcendæ fit idonea, & modice discutit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Teucrion.

TEVCRION calefacit in ſecundo, ſiccat in tertio ordine, vi inciſoria tenuiq́ꝫ, lienibus medetur. Tephra, cinis.

CINIS non oĩs idem exacte habet temperamentum, ſed pro materiæ combuſtæ differentia euariat acerbarum ſane arborum cinis nempe quercus & ilicis, aſtringendi vim non modicam obtinet, qua ſanguinis eruptionem compeſcit, quum nullius alterius datur facultas. acrium vero, puta fici & tithymali cinis, acrior & magis deterſorius efficitur.

Telephion.

TELEPHION in primo abſceſſu calefacit, ſecundo autem deſiccat: eſt itidem abſterſorium, quapropter vlceribus putredinem expertis conuenit, & vitiligines, tum leucas, tum alphos cum aceto abolet. Telis, fœnugrecum.

FOENVGRAECVM ex ſecundo ordine calidum eſt, e primo ſiccum, idcirco feruidas inflammationes irritat: minus autem calidas & induratas ſcirrho magis diſcutiendo perſanat.

Tithymalus, herba lactaria.

TITHYMALI omnes e quarto calfacientium ordine ſunt acrimoniæ & validæ amaritudinis participes: ſed radix quum ſit quodammodo imbecillior, aceto incocta dentium eroſorum dolores finit: liquores vehementiore donati virtute, dentium cauis imponuntur, reliquum corpus ſi attingant, adurunt, quare etiam pilos modice delitos auferunt, item myrmecias, verrucas & huius generis alia tollũt: & cutis labes abſtergunt, maligna vlcera, & phagedænica, curant. Cæterum ex ſeptenario ipſorum numero validisſimi ſunt, appellati characias, myrſinites, & qui in petris arboris modo naſcitur: hos ſequitur qui verbaſco ſimilis eſt, & cyparisſias, deinde paralius, quaſi dicas maritimus, poſtremo helioſcopius..

Titanus calx.

† CALX viua quidem vehementer adeo vrit, vt cruſtam inducat: reſtincta vero cruſtã quidem ſubito excitat, ſed poſt diem vnum non amplius, calefacit tamen & conſumit carneis: ſi lauetur, idq́ꝫ aqua mariua, validas diſcutiendi vireis acquirit.

† Hæc verba ſic leguntur in veteribus libris, τίτανος ἡ μὲν ἄσβεστος καίει σφοδρῶς, ὥστε καὶ ἐσχαροῦν, σβεσθεῖσα δὲ παραχρῆμα μὲν ἐσχαροῖ, μεθ' ἡμέρας δὲ οὐκ ἔτι, θερμαίνει δ' ὅμως καὶ διατήκει τὰς σάρκας, εἰ δὲ πλυθείη, ἄδηκτος γίνεται, καὶ μάλιστα εἰ πλεονάκις πλυθείη, διαφορητικὴ δὲ ἱκανῶς γίνεται θαλάσσῃ πλυθεῖσα Id eſt Calx viua vrit multum, vt cruſtam inducat, extincta autem ſtatim cruſtam efficit: ſed poſt aliquot dies vis eius remittitur, calefacit ta-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

men & tabefacit carnes: Si autem lauetur, sine morsu redditur, præsertim si sepius lota fuerit: marina vero aqua abluta vim digerendi habet. Quam esse huius loci veram scripturam, ex Galeno & Aëtio facile intelligi potest.

Tragacantha.

TRAGAGANTHA persimiles gūmi vires repræsentat.

Tragium.

TRACIVM frutex est in Creta lentisco similis, virtute calida in tertio abscessu, attractoria, discutiente, & tenui aculeos igitur educit, calculos comminuit, mensisq; citat, instar drachmæ potum. Sed alterum tragium, hoc amarius est, scolpendrio assimile, nascitur multis in locis, tanta astringendi virtute præditum, vt fluidis affectibus commode faciat.

Tragoriganum.

TRAGORIGANVM origani virtutes habet, & nonnullam etiam astrictionem.

Tribolos, tribulus.

TRIBVLVS mediocriter refrigerat sed terrestris siccando valentior est, aquaticus leuiter etiam humectat: vterq; contra inflammationum generationes, omnesq; influxus conuenit: terrestris fructus quum tenuis existat, renum calculos conterit.

Tragos sitodes, tragus frumentaceus.

TRAGVS frumentaceus zeæ respondet, sed difficilius in stomacho conficitur, & aluum emollit.

Trigle, mullus.

MVLLVS piscis continue esus claritati oculorum nocet: crudus dissectus & impositus marini draconis, scorpionis, & aranearum morsibus succurrit.

Tripolium.

TRIPOLII radix calida est in tertio abscessu & acris.

Triches, crines.

PILI combusti persimilem lanis concrematis vim obtinent.

Trigon, pastinaca marina.

MARINAE pastinacæ aculeus impactus denti infirmo, ipsum conterit excutitq;.

Tryx, fæx.

FAEX vini ignem non experta compositis viribus constat, vt quæ abunde desiccet discutiatq;, astrictoria autem facultas ei ex vini vnde consit specie, accedit: Vtendum igitur est ea tum in humidioribus, tum in fluidis affectibus. phygethla discutit, lac, mammis co refertis imposita, extinguit: cremata vero quam etiam sphecle n appellant, adurentem vim acquirit, quapropter & medicamentis quæ adurunt, ipsam miscemus. vngueis igitur scabros cum resina eiicit pilos cum oleo lentiscino per noctem totam iuncta, flauos efficit.

Lota oculorum medicinis absterſorijs temperatur. Aceti fæx in omnibus valentior eſt iam dicta, magiſq; aſtringit.

Troglodytes, paſſer.

TROCLODITES paſſer eſt omnium auium excepto regulo minimus, in ſepibus potiſſimum degens, qui & toſtus & crudus ſalſus manducatus renum calculos conterit: cremati ipſius cinis epotus, idem præſtat.

Tyros, caſeus.

CASEVS recēs & mollis repellēdi vī obtinet. leuiter refrigerans, quare & vulnera impoſitus conglutinat: at qui oxygalactinus dicitur, præter hanc facultatem etiam diſcuſſoriam modicam poſſidet, magiſq; vulnera conglutinat. vetuſtus, iſq; pinguis magis diſcutiendi virtutem præ ſe fert, qua articulariorū quoq; tophis accommodatus eſt, præſertim cum ſuillæ carnis & ſalſæ & pinguis decocto.

Quæ ab Y incipiunt.

Hyacinthus.

HYACINTHI radix bulbi ſpeciem repræſentans, primi in ſiccando ordinis eſt, ſecundi refrigerando, pueros itaque impuberes diu conſeruare cum vino inducta creditur. ſemen leuiter abſtergit aſtringitq;, idcirco arquatis cum vino datur, vt quod deſiccet magis quam refrigeret.

Hyalos, vitrum.

VITRVM læue cum vino tenui & albo potum, veſicæ calculōs comminuere dicitur.

Hydnon, tuber terræ

TVBER terræ terreſtri conſtat ſubſtantia cum modica quadam virtute tenui.

Hydrargyros, argentum viuum.

ARGENTVM, viuum in medicinæ vſum non adeo accommodatur, quod venenum repræſentet: nonnulli vero concrematum ipſum in cinerem, mixtumq; aliis ſpeciebus, colicis & ilioſis potioni exhibuerunt.

Hydropeperi, aquaticum piper.

HYDROPIPER, herbula eſt calida ſed non piperis modo: viride cum ſemine ſuo inductum, ſugillata, & tumores ſcirrho induratos diſcutit.

Hydor, aqua.

AQVA præſtantiſſima & alterius ſubſtantiæ expers, refrigerat, humectatq;, ex peculiari ſua natura: vbi autem aſcititium calorem aſſumpſerit, quamdiu eum ſeruat, calfacit frigida autem facta, re

ſrigerat, Porro quæ nonnihil mixta eſt, vt nitroſa aut bituminoſa, adiunctæ ſubſtantiæ vireis acquirit. Pluuialis autem nonnihil etiam aſtrictionis habet, ob quam ocularijs miſcetur medicinis. Qualem vero conueniat laudatiſsimam eſſe aquam, in primo libro comprehenſum eſt.

Hyoſcyamus, altercum, ſeu herba Apollinaris.

ALTERCVM cuius ſemen nigrum eſt, item cuius flauum, venenoſum eſt: accommodatiſsimum vero curationibus, quod & ſemen & florem candidum habet ex tertio refrigerantium ordine.

Hypericum.

HYPERICVM duplex eſt alterum quod androſæmon & aſcirrhon appellatur, expoſitum eſt: alterum vero calefacit & ſiccat, tenui ſubſtantia præditum, eoq; vrinas elicit, & menſtrua citat, totum ipſius ſemen, quod ſi cum folijs inducatur viride, cicatricem vulneribus obducit, † arida vero folia inſperſa vlceribus medentur. dantur etiam potioni aduerſus coxarum dolores.

† Hic locus ita deſcriptus eſt in veteribus libris, ξηρὰ δὲ ἐπιπαττόμενα τὰ πλαδαρὰ τῶν ἑλκῶν ἰῶνται, id eſt ſicca autem inſperſa, præhumida vlcera ſanant.

Hypecoon.

HYPECOON refrigerat in tertio ordine, papaueri viribus proximum.

Hypogloſſum.

HYPOGLOSSON frutex puſillus eſt, cuius radix & ſuccus emolliendi virtute pollent.

Hypociſtis.

HYPOCISTIS eorum quæ ad radices ciſti & ciſtari appellati ſubnaſcuntur, nempe cytinorum, ſuccus eſt, medicamentum ad omneis fluidos affectus efficaciſsimum, vt quod particulas ſiccet corroboretq;.

Hypophæſton.

HYPOPHAESTON ſpecies eſt ſpinæ fullonicæ, quemadmodum & hippophaës, ex huius capitulo, folijs et radicibus, ſuccus expreſſus ſiccatusq; trium obolorum pondere, cum mulſa pituitam & aquam euacuat, maxime cõgruit orthophnœis, comitialibus, & neruorum affectibus.

Hyſſopum.

HYSSOPVM in tertio ordine & calefacit & deſiccat, tenuisq; ſubſtantiæ eſt.

Quæ a Ph auſpicantur.

Phaci, lentes.

LENTES in ſecundo ordine ſiccant, medio caloris & frigiditatis temperamento donatæ, ſed aſtrictionis quoque nonnihil habent. Totum vero lentis corpus ſiccat, aluumq; ſiſtit: decoctum

ipsius proritat, ideoq; prior aqua defunditur, quum comprimend gratia lentes assumuntur.

Phacos, lenticula, palustris.

LENTICVLA palustris humectat refrigeratq; in secund abscessu. Phalaris.

PHALARIDIS succus, folia & semen pota, vesicæ doloribus auxiliantur, habet eadem herba & tenuem quandam vim naturamq; calidam. Phalangites.

PHALANGITES quod phalangiorum morsibus medeatur, nomen hoc inuenit: est & tenuis naturæ compos: qua torsionibus circa vmbilicum auxiliari putatur.

Phellos, suber.

SVBER, præsertim ex vinorum cadis, combustum, cinerem reddit siccando vehementissimum, qui medicinis ad dysenterias inscriptis admiscetur. Philyras, tilia.

TILIAE arboris folia, sylvestri oleæ similiter astringunt, quibus commanducatis, oris vlcera iuuantur, eorumq; decocto colluuntur quod etiam potum & vrinam & menseis trahit.

Phlomos, verbascum.

VERBASCI genera plura sunt, inter quæ est & dicta tryalis: cæterum folia omnium siccantem & mediocriter astrictoriam vim referunt: præcipue eius quod aurei coloris est, & quod acerbæ sint, fluidis conferunt affectibus; nonnulli & dentes ex eis colluunt.

Phœnix herba.

PHOENIX, aliis rhu, herba est lolio consimilis, astringendi viribus donata, in vino austero pota, omneis fluidos affectus sistit.

Phœnix arbor, palma.

PALMAE fructus qui iam ematuruit, calidus mediocriter est, visceribus roborãdis & stomacho idoneus, tum intus assumptus, tum foris applicatus: reliqua palmæ portio vehementer astringens est, quamobrem stomachicis, & hepaticis medicinis temperatur: longe magis astringit quod fructus enascentis veluti inuolucrum est.

Phormion.

PHORMION tenuis, abstersoriæ & attractricis facultatis est: semen igitur cum melle albugines extenuat, & spicula e corporibus extrahit. Phu.

PHV radicem habet nardi persimilem, quæ tamen ad pleraque infirmior sit, sed vrinas magis quam ea elicit, nardi gallicæ modo.

Phyllum, folium.

PHYLLON, Malabathri folium est, de quo in illius capite diximus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Phycos, fucus.

PHYCOS refrigerat, ſiccatq; in ſecundo abſceſſu, ac mediocriter etiam aſtringit.

Phylites.

PHYLITES cum acerba quadam prædita ſit qualitate non immerito alui profluuijs pota auxiliatur.

Quæ a Ch auſpicantur.

Chalbane, galbanum.

GALBANVM calore tertium fere ordinem accedit, ſiccitate ſecundum, molliendi & diſcuſſoria vi donatum.

Chalcitis.

CHALCITIDIS vires aſtrictoriæ, acres, adurentesq; ſunt, & cruſtam inducunt, tenuitate media inter miſy & ſori conſiſtit: vſta tenuior redditur.

Chalcanton, atramentum ſutorium.

CHALCANTHON aqua eſt in Cypri metallis coaleſcens, valentiſsimæ aſtrictionis cum calore non ignauo. quod omnium efficaciſsime humidas carneis conſeruat ſuo condimento deſiccatq;. longiore temporis proceſſu in chalcitidem mutatur.

Chalcos, æs combuſtum.

AES combuſtum a ere quiddam habet & aſtrictionis particeps eſt, quapropter ad cicatricem vlceribus obducendam in ſiccioribus corporibus præſtantiſsimum eſt: ſi eluatur, teneris vtilius eſt, quam illotum.

Chalcu anthos, æris flos.

AERIS flos tennioris naturæ eſt, quam æs concrematũ, eiuſq; ſquama: mixtus itaq; collyrijs palpebrarum & aſperitates, & ficus exterit.

Chamædrys.

CHAMAEDRYS in tertio ordine calefacit ſiccatq;. lienes igitur conſumit, vrinas & menſtrua elicit, viſcerum obſtructiones expurgat.

Chamæciſſus, hedera terreſtris.

HEDERAE terreſtris flos quum amarus inſigniter exiſtat, iecoris meatus adaperit, item contra coxendicum dolores exhibet.

Chamæleuce.

CHAMAELEVCE in tertio abſceſſu calefacit, in primo deſiccat.

Chamæleon.

CHAMAELEONTIS nigri radix calefacit ſiccatq; propemodum in tertio ordine, eſt & abſterſoriæ facultiatis particeps, qua cutis labes exterit, item duros tumores diſsipat emollitq;, &

phagedænica vlcera admota in cataplasmate persanat si autem intra corpus sumatur, veneni loco est. Albi radix superiori proportione respondet, sed amarior est: quæ si cum vino austero instar acetabuli bibatur, latas ventris tineas enecat facit etiam ad aquā inter cutem.

Chamæmelon.

CHAMAEMELON siue anthemis calefacit siccatq; in primo abscessu, præterea virtute tenui, discussoria, laxanti, & odorata constat.

Chamæpitys.

CHAMAEPITYS secundo gradu calefacit, tertio desiccat: quam ob causam & purgare & abstergere viscera, potissimum iecur potest, item vrinas menseisq; trahit, magna vulnera conglutinat, putredinem expertis medetur, duritias discutit: decoctum ipsius etiam coxendicum doloribus salutare est.

Chamædrops.

CHAMAEDROPS, quidam & hoc chamedryn vocant, alij etiam teucrion, viribus chamedryi respondet.

Chamæsyce, humilis ficus.

CHAMAESICE absterloria & acri facultate pollet: quapropter & surculi ipsius & liquor myrmecias, verrucasq; abolent, crassas oculorum cicatrices cum melle abstergunt, hebetudini, & suffusioni incipienti medentur.

Chamælea, oleago.

OLEAGO absterſoria facultate, sordida vlcera & crustas cum melle purgat.

Chelidonium, herba hirundinaria.

CHELIDONIVM in tertio ordine calefacit, valenterq; abstergit; succus ipsius claritati oculorum vtilis est: radix arquatos cum vino & aniso pota, obstructione liberat: manducata dentium doloribus auxiliatur. Minus chelidonium quarto calefacientium ordini ascriptum, acrius est, vt inductum cutem exulceret: vngueis scabrosos eiicit: succus autem ipsius per nareis purgat.

Chelidones, hirundines.

HIRVNDINVM crematarum cinis cum melle illitus, anginarum inflammationes persanat: idem oculorum claritati benefacit.

Chole, fel.

FEL omnium aliorum animantis humorum calidissimum est, colore tamen inter se differt: siquidem quod flauum, pallido calidius: & flauo, æruginosum: præterea variat ꝓ animantium quæ id habēt ratione, quatenus suillum omnibus alijs infirmius est, eoq; citra rosionem aurium vlceribus medetur. Ouillum maioris acrimoniæ est quam suillum, & ouillo caprillum efficacius, caprino æqualia vrso-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

rum & boum existunt taurinum vehementius: hoc, fel hyænæ superat, rursus hyæna vincitur a pisce callionymo dicto, & scorpione, cuius animantis fel suffusionibus oculorum, hebetudini, & albuginibus accommodatur: item marinæ hirundinis. at capræ syluestris fel etiam lusciosis conferre dicitur. cæterum omnium volucrum fel, tum acrius, tum siccando vehementius est quam quadrupedum inter has ipsas autem gallorum & perdicum alijs est præstantius accipitrum & aquilarum acrimonia & rosione quodammodo superat, æruginoso colore, nonnunquam etiam nigro.

Chondrilla.

CHONDRILLA intybi species subamara gustu est, propterea etiam maiorem siccandi vim quam illa obtinet.

Chondrus.

CHONDRVS tritico persimilis est, nisi quod glutinosior.

Chrysocolla.

CHRYSOCOLLA altera in metallis reperitur, altera in rubri æris pyla ac tali pistillo in vrina pueri venerem non experti, sub caniculæ æstu contrita, præparatur. hæc igitur abstergit, discussoria, siccanteque vi predita maiore, quam ea quæ in metallis inuenitur, vt etiam carnem absumat citra rosionem: ob quod vlceribus maleficis accommodata est: concremata vero minus erodet.

Chrysocome.

CHRYSOCOMAE, quæ etiam chrysitis dicitur, radix acri simul & astringēte vi existit: quare non multi in medicina vsus est, quanquam peripneumonicis & iocinorosis in mulso elixa exhibeatur. cæterum menseis educit.

Quæ a Ps ordiuntur.

Pseudobunium.

PSEVDOBVNIVM bunij speciem repræsentat, calefacit, discutit & abstergit: torsiones igitur circa vmbilicum, stillicidia & laterum dolores soluit: strumas etiam cū sale & vino inductum disiicit.

Pseudodictamnon.

PSEVDODICTAMNON imbecillis dictamni vires habet.

Psimmythion, cerusa.

CERVSA refrigerat & opplet.

Psyllium, herba pulicaris.

HERBAE publicaris semen secundi refrigerantium ordinis habetur, siccando humectandoque medium est.

Psoricon.

Psoricon.

PSORICON, chalcitide duplicata, argenti spumæ mixta, efficitur vtriusque tamen aceto prius detritis, ac in recentem ollam cõiectis, quæ diebus quadraginta sub fimo delitescet: sic enim maiorẽ siccandi vim, tenuiorem & minus rodentem quam chalcitis, acquiret.

Quæ ab O magno incipiunt.

Oon, ouum.

OVI candidum & tenue, nullius plane rosionis compos, mediocriter refrigerat. vtendum igitur eo in oculis, pudendorum vlceribus, aliisque omnibus malignis. miscetur etiam medicamentis emplasticis, quæ sanguinem supprimunt: luteum vero pari facultate præditum medicamentis temperatur ad inflammationem arcendam efficacibus: tostum vero magis siccat, minus lenit. Porro totum ouum aceto incoctum si assumatur, ventris fluxiones desiccat: si acerbum aliquod adiunxeris, vt, gallam, aut rhun, aut balaustium, ac frixeris, multo redditur efficacius. ambustis autem crudum impositum, protinus auxiliatur. Sorbile assumptum, pectoris vitia concoquit lenitque, & arteriæ asperitates leuigat. Præponetur autem recens veteri & gallinaceum reliquorum animantium ouis.

Ocimum.

OCIMVM secundo calefacientium ordini ascribitur: habet & humiditatem quandam excrementiam, propter quam neque vtile est intus assumptum: extrinsecus autem inductum discutit, & concoquit.

Ocimoïdes.

OCIMOIDES, nonnulli philæterion nuncupant, inutilis quidem radix est: semen vero tenue est, & sine rosione siccat.

De medicamentis simplicibus quæ flauæ bili purgandæ sunt.

Cap. iiii

ALoës drachma cum aqua mulsa mane datur. qui vesperi eam exhibent, aut secundum cibum, noxam inferunt, quippe alimentũ in membra digerit, flauam bilem vacuat minus, trium obolorum instar assumpta, vt quæ crassiora tantum excrementa abunde educat. Cæterum quum omnia purgantia medicamina stomacho aduersentur, sola aloë conducit. qui vero amaritudinem eius non sustinent, in catapotia coactum assument. Sciendum vero est, medicamenta ea non simplici quodam temperamento verbi gratia, caliditate purgare, (omnia siquidem calida, quale piper est, vacuationem molirentur) verum totius substantiæ proprietate, quo modo la-

pis magnes ferrum attrhaere demonstratus est. Porro ex purgantium medicaminum numero ea quæ ventrem duntaxat emolliunt, primo libro sunt exposita: efficacioribus autem vtimur vel ad materiam deriuandam, vel ad affectum induratum agitandum remouendumq́, aut ad corpus reficiendum, mutandumq́ ipsius temperamentum, aut ad noxium humorem eliciendum. Iam vero sunt nonnulli etiam mixti ex prædictis modi, inuicem connexi. Cæterum purgationibus hos vti conuenit qui viribus pollent, & mente constant, primosq́ ætatis limites euaserunt, nondum vero ad extremos peruenerunt, item qui stomacho robusto sunt, & copiosam materiam inutilem in corpore collegerunt, non multi adeo sanguinis compotes. Tempus autem purgationis, si nulla vrgeat necessitas, vernum maxime & autumnale opportunum est.

Quæ bilem vacuent.

QVAE bilem educunt, quouis anni tempore præterquam in hyeme recte vsurpantur: ætate vero florida, & declinante: habitu sicco, musculoso, nigri coloris, vel rubri: viris magis quam mulieribus: item in quibus cibi continue corrumpuntur, aluus astricta est, amara bilis redundat, iracundis, paucam vrinam reddentibus, cibo vsis sicco & calido. in affectibus, arquato, iecoris imbecillitate, pleuritide, phrenitide, angina, insania, cephalæa, lippitudine, erysipelate, lepra, febri, & quibus bilis superat. Datur aloe capite grauatis, lippientibus, ficiculosis, & qui per somnum imaginibus torquentur sine febri, adhæc qui horroris discursum in corpore sentiunt, flatus acreis edunt, intestinis roduntur, quibus stomachus in modice æstuat, aut nausea humoribus os eius rodentibus euertitur: postremo, quibus ob recrementorum abundantiam clyster nequit inici: abunde siquidem inanit, sic vt totum corpus non commoueat, nisi copiosa admodum fuerit exibita: bilem autem intestinis, aluo & stomacho inhærentem educat. Veratrum conuenit & acuto & longo morbo laborantibus, qui medicamentum bili ducendæ idoneum requirunt, quales sunt qui insania, altera capitis parte (heterocranici dicuntur) humorum impetu in oculis decumbente, & pectoris affectibus torquentur: acommodatissimum est visceribus, vteri & vesicæ vitiis medicinam requirentibus. Laudatur etiam ad longam asperæ arteriæ affectionem, arquatum, eruptiones quæ exanthemata dicuntur, impetigines, vel herpetas, vel erysipelata vel lepras. Veratrum nigrum bilem flauam potissimum e toto corpore citra molestiam educit, quam ob causam iis qui non grauiter febricitant, magisq́ febri carentibus instar drachmæ exhibetur radicibus in mulsa & aqua maceratis, aut cum melle catapotiorum modo: verum ita exhibetur, vt ieiunium præcesserit. Sunt qui

misceant ei pulegium, vel satureiam, vel aliquod ex iis quæ subito transeunt, stomacho non inimica. Scammonia perinde vt veratrũ purgat, magis flauam bilem: cæterum inter omnia quæ purgationem moliuntur aduersissima stomacho est. datur igitur iis qui febri carent & stomacho sunt meliori, ad pondus quatuor obolorum cum sale aut pipere, aut zingibere, aut quodam stomacho vtili, quod protinus corpus permeet, aut etiam cum melle: item cum gummi quoq; fiunt catapotia. Colocynthidis, hoc est, cucurbitæ syluestris medulla bilem potissimum vacuat, & mucosa non a sanguine tantum trahit, quemadmodum veratrum & scammonia, sed etiam a neruis & neruosis partibus instar drachmæ in aquæ mulsæ cyathis duobus, quibus & ruta incocta sit, epota læuigetur autem accurate, quoniam asperitates ipsius interaneis adhærentes, vlcera concitant, & neruos consortij lege afficiunt. Exhibetur recte, capite dolentibus, nempe quum cerebri membrana, vel ea quæ caluariam cingit, vitiata fuerit, vt, vertiginosis, heterocranicis, cephalæa infestatis, comitialibus, apoplecticis, conuulsis, vt in vtramlibet partem deprauata sit facies, qui cynicus spasmus dicitur, diuturno in oculos fluxu vexatis, orthopnoicis suspiriosis, vetusta tussi conflictantibus, præterea iis quos articularij dolores, & renũ aut vesicæ affectus male habent. Elaterium scammoniæ modo euacuat. deligendum vero porraceum, leue, & anno non vestustius, triobolari pondere cum lactis hemina læuigatum exhibetur. Tithymalus bilem elicit, non aliter quam elaterium & scammonia. dantur liquoris guttæ quatuor aut quinque cum polenta maceratæ, quæ statim deglutientur. Nam in ore diu retentæ, linguam exulcerant, eiusq; viciniam. Lathyrides bilem purgant sicut veratrum & scammonia: offerentur igitur septem octo've, & vsque ad quindecim robustis sane & qui liberaliore indigent purgatione, manducari præcipe, imbecillioribus & malo præditis stomacho, integras ipsas deuorare. Peplĩ turionum qui semper sicci existunt, instar octo obolorum in mulsa datum bilem educit, veratri modo. & flatus disiicit. Agaricum sim leis cucurbitæ s. luestri vireis habet, tardum adfunctionem obeundam, non autem stomacho admodum inimicum: datur læuigatum drachmis duabns cum mulsa, sit autem albissimum, vehementer fragile, non adeo ligno sum, neq; teredinibus obnoxium. Iris Illiirica simili modo purgat octo obolorum instar ex mulsa assumpta. Sit autem nec vetusta, nec teredines experta. Centaurium minus bili & mucis purgandis aptum, coxendicum doloribus peculiariter conuenit: ius ipsius drachmæ & semissis pondere in aquæ hemina de-

cocti ad dimidias bibitur. Tragoriani flos cum semine instar duarum drachmarum ex mulsa datur, quibus etiam veratrum nigrum, verum flos ille, gratior quidem stomacho existit quam veratrum, minus autem purgat. Chamælææ drachmæ quatuor in mulsæ heminis duabus ad quartas decoctæ, perinde vt veratrum, purgant. Nonnulli vero chamælææ & absinthii dupla portione catapotia fingunt exhibentque. Aristolochiæ clematidis, hoc est sarmentariæ seminis drachma in mulsa pota, colocynthidis more purgat. Polypodij radix arida, si læuis mulsæ inspergatur, aut cum ea conteratur, eundem quem colocynthis effectum præstat.

Quæ bilem atram vacuent.

MEDICAMENTIS atram bilem ducentibus vtemur præcipue in melancholicis, furibundis, iracundis, hominum consortia exosis, aut secessu gaudentibus, item in his qui dum a morbo reficiuntur, purgationem desiderant, autumno feruidiore, habitu sicco & parum musculoso. Epithymum laudatissimum est remediū inter ea quæ atræ bili vacuandæ sunt. dantur ipsius drachmæ quinque leuigatæ ex lactis hemina. Epithymbrum quod thymbræ supernascitur, vt epithymum similiter euacuat, sed imbecillius est. Pulegium atram ducit bilem instar acetabuli in mulsa potum. Tragorigani heracleotici idem modus, vti pulegium vacuat, cæterum ambo desiccant. Alypi semen inferius atram purgare bilem pari epithymo mensura cum sale & aceto dictum est, intestina vero si fidem Dioscoridi accommodamus, leuiter exulcerat. Est autem meo iudicio, quæ nunc alypias vocatur, exhiberi debet in mulsa. Parthenium similiter siccum si potetur, eadem solet extrahere. Alysson cum sale epotum non aliter quam superiora expurgat.

Quæ pituitæ vacuandæ sint.

EORVM quæ pituitam educunt vsus est in habitu frigidiore & senio confectis perque hyemem, in resolutis, apoplecticis, intumescentibus tumore laxo fungosoque, quod œdema dicunt, insuper in his qui multum pituitæ in ventriculo, aut pectore, aut stomacho collegerunt, & in mulierum fluore. congruunt etiam copiosa emungentibus, crassa excreantibus, fastidiosis, & coxendicum cruciatu detentis, quum muci articulis incubuerint, aut elephanticis: maxime autem conueniunt iis qui aqua inter cutem laborant, cui nomen est anasarca. Styracis albi drachmæ pondus cum resina terebinthina æquali modo deuoratum, pituitam euacuat. Oleæ radicis cortex drachmæ instar cum vino aut aqua. Pyrethri oboli nouem ex aqua. Lychnidis seminis drachmæ duæ. Ciclamini radicis drachma cum hydromelite. Scordij drachmæ duæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cum melle. Chamæpytis in pollinem detrita, exhibitaq́ in catapotijs. Squamæ Cypriæ drachma semis cũ resina pari in catapotijs valentius purgat pituitam. Lauri foliorũ viridium sesquidrachma.
Cucumeris syluestris radicis corticis oboli duo. Ricini grana quadraginta, crotones dicti, putaminibus detractis eduntur, similemq́ effectum præstant. Apij dimidium quod ad radicem est manducatum: nonnulli id chamæraphanon appellant, hoc est, humilem raphanum. Bdellij drachmæ duæ ex hydromelite. Peculiariter autem gummi oculis defluentibus idoneum.

Quæ aquam educant.

AQVAM elicientibus vti conuenit in his quos aqua subter cutem, ab vtre ascites dicta, male habet, in mulieribus albo fluore infestatis, item in iis quos vlcera fluida torquent. Squamæ Cypriæ drachma cum mulsa pota aquam educit: aceti vero momentum supersorbere oportet, ne per vomitum reddat. Coccum gnidium cortice detracto læue cum melle cocto potum ne fauces attineat, aquas trahit. dantur autem grana aut viginti, aut vigintiquinque, aut triginta: valẽtioribus quadraginta. Euphorbij drachma cum melle cocto pota pituitam emolitur, magis autem aquas. Lonchitidis seminis oboli octo cum mulsa aquas purgant. Cneoron similiter aquas trahit cum polenta potum. Cnici seminis drachmæ quinque læuigatæ ptisanæ incoquuntur cum salis momento, sorbenturq́. Ammoniaci suffiminis drachma in mulsa pota aquam educit. Nonnulli vero lienosis id cum posca exhibent. Sambuci corticis radicis succus instar vnciarum duarum potus cum vino aquas educit.

De compositis medicamentis purgantibus.

Cap. v.

Catapotia ex aloë.

COlocynthidis medullæ pars vna, absinthij succi pars vna aloës partes duæ, scammoniæ partes duæ: ex aqua granula ad erui magnitudinem finguntur. dantur vndecim numero.

Oxymeli Iuliani.

RVTAE, origani, singulorum quadrans, thymi comæ triens, anethi sescuncia, iridis vncia, mandragoræ radicis sescuncia, agarici sextans, tedarum pinguium vnciæ duodecim, cocci gnidij triens, lathyridum, alypiadis, singulorum quadrans, polypodij sextans, phylli, costi, spicæ nardi singulorum vncia, rheupontici sescuncia, scillæ, sambuci turionum, canopi, (qui est sambuci cortex) singulorũ quadrãs, asari vncia, pulegij quadrans, epithymi, veratri, acori, singulorum sextans, sii, amomi, hyperici, cumini, singulæ vnciæ, anisi sextans. aceti sextarij decem, mellis sextarij quinque; herbæ per triduum in aceto

madescunt, deinde excoctis dum amplius dimidio consumptum fuerit, mel adiicitur: vbi vnita fuerint, & illis abiectis admiscentur lathyrides, costus, coccum gnidium, spica nardi læuigata, & si voles postquam perfecte coctum fuerit oxymel, illa impones. Modus summus est vncia, aut pro virium ratione: benefacit podagricis affectibus & comitialibus, ac in quibus vacuare simul & crassos humores educere opus est.

Purgatio ad ducendum aquas quæ constat caryophyllo.

Aloës, epithymi, caryophylli, cocci gnidij, petroselini, rheupontici, singulæ semunciæ, euphorbij scrupuli quatuor, mellis quod satis est. datur cochlearis mensura.

Purgatio ex rhodomelite confecta, Alexandri.

ROSARVM succi sextarij duo, mellis sextarius, scammoniæ vnciæ quatuor. summus modus est quinq; cochlearia: leuior, duo: medius tria. ALITER. Mellis libra, rosarum succi libra, piperis drachmæ duæ, scãmoniæ drachmæ octo, mastiches drachmæ quatuor, zingiberis drachmæ duæ. ALIO modo, quo ego vtor, Spicæ nardi, asari, epithymi, singulorũ semũcia: macerant in aquæ hemina per triduum: vbi mediocriter incoxeris, misceto aquæ rosarum succi sextarij dimidium, mellis tantundem. Postquam adusq; spissitudinem fuerint incocta, scammoniæ sescuncia admiscetur.

Purgatio ex malis cotoneis.

MALORVM cotoneorum tostorum vnciæ quatuor, piperis vnciæ sex, scammoniæ drachma, mellis vnciæ quinq;: trita exhibentur cochleario instar vnciæ, aut pro viribus.

Compositio dia citriu, quod est, ex malo medico, stomacho vtilis.

MALI medici corticis carnisq; pondo in aquæ sextario vno & dimidio ad tertias decoquitur, mellis sextarius dimidias adiicit: vbi mellis spissitudinem ex coctione acceperint, inspergitur læuigati piperis longi vncia, scammoniæ tostæ in fermento tantundem.

Buccellatus purgans.

SCAMMONIAE tostæ vncia, piperis, apij seminis, singulorum scrupulum, fœniculi, anisi, singulæ vnciæ, mellis libra: tosta mediocriter instar vnciæ dantur in condito.

Oliuæ purgantes.

SCAMMONIAE vncia, piperis tantundem, epithymi, cumini torrefacti, petroselini, rutæ, foliorũ menthæ viridis, singulorum drachmæ quatuor, laserpitii drachma, palmularum vnciæ quinque mellis tantundem, aceti heminæ duæ, oliuarum colymbadum sextarius, scissarum videlicet: quidam & gari momentum addunt. Mo-

dus est quinque scrupula aut septem aut nouem.

Pastillus purgans.

SCAMMONIAE drachmæ quatuor, euphorbii tãndem, phylli, piperis, singulorũ drachmæ duæ, mellis libra dat instar vnciæ.

Fusca purgans, & stomacho grata.

CVMINI, fœniculi singulorum vncia, pulegii, apii, anisi, singulorum semuncia, epithymi, scammoniæ, singulorum vncia, salis vnciæ duæ. Summus modus datur scrupulis duobus in posca, nonnulli etiam euphorbii scrupula quatuor adiiciunt.

Vinum purgans in hydropicis.

SCILLAE tres vnciæ, apii seminis vnciæ sex, piperis drachma, capparis radicis drachmæ quatuor, cocci gnidii cortice exuti drachma, folii malabathri galbuli duo, vini heminæ duodecim, mellis sextarii tres: scilla contusa vino superfunditur, reliqua læuigata miscentur.

Halatia, quasi dicas ex sale confecta, purgatio.

SALIS communis torrefacti drachmæ sex, apii seminis, zingiberis, panis ficci, singulorum scrupula sex, anisi, piperis singulorum semuncia, scammoniæ, epithymi, singulorum vncia. datur circiter cochleare.

Compositio dia Hermodactylu, ad podagram.

HERMODACTYLI quadrãs, anisi, cumini æthiopici, ameos, thymi summitatum, piperis albi, zingiberis, singulorum scrupula tria, epithymi semuncia exhibentur scrupulis quatuor. quidam scrupula sex dant mane cum condito, aut mulsa, aut aqua calida.

ALITER eadem purgatio. Hermodactyli vncia, cumini æthiopici, anisi, agarici, zingiberis, singulorum scrupula sex mastichæ, spicæ nardi, singulorum scrupula duo, musci siliqua, cnici scrupula, duo. datur quatuor scrupulis cum hydromelo, Scammoniam, quod stomacho sit inutilis, auersamur. Si autem liberaliore vacuatione opus sit, scammoniæ siliquas treis mensuræ admiscebis: loto exhibetur.

Catapotia, quæ constant lapide armenico, arthriticis potissimum exhibenda.

ALOES vnciæ quatuor, scammoniæ semuncia, agarici vncia, epithymi tantundem, lapidis armiceni scrupula duodecim, casiæ vncia, spicæ nardi vncia, scillæ tostæ sextans, croci scrupula duodecim rhodomelite excepta duobus scrupulis exhibentur.

Compositio dia Coronopodiu, ad eadem efficax, ad quæ ex Hermodactylo confecta, stomacho vtilis.

ZINGIBERIS scrupula duo, piperis scrupulum, agarici

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ſcrupula decem, cnici partis interioris ſcrupula quatuor, coronopodĳ radicis ſcrupula ſex. dantur ſcrupula tria: quibus aluus eſt difficilis ſiliquæ viginti tres, quæ faciunt omnino obolos ſeptem, aut fere octo. vbi venter inanitus eſt, ad lauacrum duces, inde ouis & pane enutries.

Medicamentum ex Cyrenaico liquore ad febrem quartanam.

LACTIS cyrenaici, piperis, zingiberis, rutæ foliorum, ſingulæ drachmæ. datur ad nucis auellanæ magnitudinem.

Puls ad purgandum, tumoribus laxis, & elephanticis ſingulariter efficax, & in quibus humorem craſſum glutinoſumq; emoliri voles.

CVCVRBITIS duabus ſylueſtribus circuncisis ſemen eximetur, interiore ipſarum carne relicta, dulci oleo ipſas replebis, & proprĳs operculis obtectas pernoctare ſines, in ſequenti die vacuato oleo cucurbitas in aqua decoques dum tabeſcant, deinde ipſis proiectis oleo aquæ temperato nigri veratri triobolum adiunges, ſcammoniæ drachmam: vbi iam cum his pulticulam e ſimila, aut panem ſiccum læuigatum incoxeris, inde ægroto dabis tenui pridie vſo victu, ad nucum auellanarum, octo aut decem, aut plurimum quatuordecim magnitudinem, & portioni aquam calidam exhiberis.

Quomodo eos qui purgantur tueri conueniat, quidq; faciundum vbi medicamentum purgans aſſumptum nihil profecerit. Cap. VI.

SVmmatim in omni purgatione efficaci, medicamentum homini quem certa prius victus ratione alueris, ieiunio & concoctione obita trades, ac a ſomno quo ad in totum purgatus fuerit, arcebis, motu mediocri ſi fieri poteſt adhibito, cibo omni & potu abſtinere vſq; ad conſummatam purgationem compelles.

Ex commentarĳs Philagrĳ.

AT ſi inediam non tulerit, aut quod ventriculi os ad bilem contrahendam expeditum ex longa penuria præcedente habeat, aut alia eiuſmodi de cauſa, dabitur ipſi panis ex vino aquoſo, aut ptiſanæ cremor aut chondri, idq; nondum incepta vacuatione, (vt ne cibus corrumpatur) ſed protinus vbi medicamentum fuerit epotum, ſic enim nonnunquam ad celerem medicaminis motionem pondere ſuo opitulatur. Si vero quocunq; medicamento ad aluum emolliendam aſſumpto quis non purgetur, neque vacuetur, nullo accedente periculo nihil moliendum eſt. At ſi magnitudo morbi vrgeat, aut æger vellicetur, diſtendatur, & lancinationem expertus fuerit, clyſter ſtatim neceſſario inĳcitur. Si ne ſic quidem venter reſpondeat, corpore ro-

sionem & veluti euersionem sustinente, lauare liberaliter inungendo oportet. vbi repletum est grauaturque, sanguinis dimissio cogruet, praesertim vbi multi compos sanguinis homo fuerit, oculos rubros habeat, & emissitios, non ex natura, sed acquisito ex medicaminis potione. Vbi horum nihil infestat, sed morsus & vellicatus affligit, a balneo cibum protinus offeres, vinum liberalius potui dabis, atque interea clysterem inseres, nisi subsistat cruciatus, rursusque lauabis. Esto autem oleum quod in aluum dabis rutaceum, aut ex alio quopiam flatus experte praeparatum.

Si purgatio modum excedat. Cap. vij.

SI purgatio maior sit impendio, cutis infricari debet, & lauari calida: ante balneum vinum tenue, fuluum & flauum dari, tale siquidem celeberrime in totum corpus distribuitur; item panis ex eo madens, & malum punicum. Quod si euacuatio perseueret, artus vinculis excipientur, quae e summo deorsum distributa, constringant, & nonnihil sanguinis & spiritus excipiant: dabiturque potui theriaces ex carnibus viperarum momentum. deducit enim in cutem subitoque reuellit humorum in ventriculum confluxnm, obtunditque medicinae purgantis quod ceu virosum est & medicatum. huius penuria pastillos theriacos, praeterea cōpositionem diaspermaton, & Philonium appellatam: imo etiam cucurbitulis supra stomachum, & cataplasmatis ex polenta & mulso vti prodest, deinde epithematis astringentibus: maxime vero ex totius corporis frictione, & medicaminum potu, adiuuantur. Aër ipsis vitandus qui frigidus nimium aut calidus existat: ille siquidem materiam a foris intro compellit, fluoremque auget; hic discutit, & vireis resoluit. At si est ex intestinorū quae medicamento irritantur, erosione, vacuatio augeatur cataplasmatis obducere commemorata oportet, & in aluum dare quae acrimoniam retundunt, adipem anserinum scilicet, vinum dulce, nardum, & consimilia.

De Hieris antidotis. Cap. viij.

Hiera Antiochi.

CHamaedryos, agarici, colocynthidis medullae, stoechados, singulorum drachmae decem, opopanacis, sagapeni, petroselini, aristolochiae sarmentaceae, piperis albi, singulorum drachmae quinque, cinnamomi, spicae nardi, myrrhae troglodytidis, croci foliorum, singulorum drachmae quatuor, mellis quod satis est, ALITER. Colocynthidis carnis drachmae viginti, scillae tostae, agarici, ammoniaci thymiamatis, veratri nigri corticis, scammoniae, hyperici, singulorum drachmae tres, epithymi, polypodij aridi, bdellij, aloës, chamaedryos, marrubij, casiae, singulorum drachmae octo, myrrhae troglo-

dytidis, opopanacis, sagapeni, petroselini, piperis communis & longi & albi, cinnamomi, croci, castorij, aristolochiæ longæ, singulorum drachmæ quatuor, mellis quod sufficit.

Hiera Iusti.

EPITHYMI drachmæ duodecim, marrubij, stœchados, chamædryos, veratri nigri, scammoniæ, agarici, piperis longi, scillæ tostæ, singulorum drachmæ sedecim, euphorbij, colocyntidis carnis, aloes, croci, gentianæ, petroselini, guttæ ammoniaci, sagapeni, singulorum drachmæ octo, opopanacis, polij, cinnamomi, myrrhæ, spicæ nardi, iunci odorati floris, puiegij, singulorũ drachmæ quatuor, aristolochiæ longæ & rotundæ, vtriusq; drachmæ duæ, mellis quod satis est: datur scrupulis duobus, aut tribus, aut quatuor cum mulsa & sale.

Hiera Galeni.

CHAMAEDRYOS, piperis lõgi, piperis albi, stœchados, veratri nigri, scammoniæ, spicæ nardi, scillæ tostæ, (nõnulli etiã epithymi) singulorũ drachmæ sedecim, myrrhæ, croci, ammoniaci suffiminis, euphorbij, singulorum drachmæ octo: excipiuntur melle.

Hiera Rufi.

CVCVRBITAE syluestris, quæ sicyonia vel colocynthis dicitur carnis, drachmæ octo, chamædryos drachmæ decem, sagapeni drachmæ octo, petroselini, aristolochiæ rotundæ, piperis albi, singulorum drachmæ quinq;, cinnamomi drachmæ quatuor, vel cassiæ octo, spicæ, croci, polij, myrrhæ, singulorum drachmæ quatuor, mellis quod satis est.

Hiera Archigenis.

MARRVBII, agarici, chamædryos, colocyntidis carnis, stœchados, singulorum drachmæ decem, opopanacis, sagapeni, petroselini, aristolochiæ rotũdæ, piperis albi, singulorum drachmæ quinq;, cinnamomi, spicæ nardi, myrrhæ, polij, croci, singulorum drachmæ quatuor. arida tunduntur simul & incernuntur: opopanax autem, sagapenum, & myrrha contusa, mulsa per noctem vnam in pila macerantur: deinde læuigant, & sicca his admiscent melle optimo excepta reponuntur in vitreo vase aut plumbeo. hæc ratio omnium hierarum communis est. Summus ipsarũ modus est drachmæ duæ: assumatur & salis drachma, mellis heminæ duæ, aquæ quantum satis est, Quod si vehementiores ad purgandum voles efficere, quibus scammonia non inest, iniicietur, & his singulis ex illa obolus.

Quæ sedi & vmbilico illata purgent. Cap. IX.

Illitio sedis ad flatus excutiendos.

RVta cum melle in tenuissimum pollinem redigitur, vt vnus succus fiat, & penitissime intra sedem delinitur. Efficacissimum

vero est, si cumini momentũ & nitri assumat, vel cyclamini succum: stuppa exceptum imponitur, aut glandis forma melle apposito, flatus siquidem multi erumpunt, ventrem leuantes.

Perunctio sedis ventrem mouens, Chezanance.

ALVMEN cum melle læuigatum coquitur quoad fuluum reddatur, atque hoc sedes perungitur, facile enim copiosa citra laborem subducit.

Medicamentum quod vmbilico illinitur epomphalium. dictum, ad aluum subducendam.

CYCLAMINI drachmæ quatuor, nitri drachmæ tres, veratri nigri & albi, singulorum drachmæ duæ, colocynthidis drachmæ tres, scammoniæ drachmæ duæ, elaterij succi drachmæ quatuor, cocci gnidij totidem, caricarum pinguium vnciæ duæ, fellis taurini vncia.

Aliud laudatissimum.

ELATERII, lathyridis, galbani, cyclamini, veratri nigri, singulorum drachmæ quatuor, colocynthidis carnis drachmæ octo, cucumeris syluatici recentis, scammoniæ, cocci gnidij, tithymali, singulorum drachmæ duæ, terebinthinæ drachmæ tres excipito hæc felle taurino, & vnguinis modo vtitor. Quidã vero adiũgentes faui vncias septem & sicyonij quod satis est, emplastri modo imposuerunt.

Quæ medicamenta vomitum citent, & quomodo veratrum exhibeatur. Cap. x.

VOmitu vtuntur & sani, qui ciborũ humorum've copia grauantur; & acuto morbo laborantes quum a pituita aut eiusmodi quodam infestantur. At medicamentis vomitum facientibus neque sani, neque acuta ægritudine occupati, vti permittentur: sed in longis prosunt affectibus & præsertim induratis, quæ validam cõmotionẽ desiderẽt, qualis est podagra, morbus comitialis a stomacho originẽ trahẽs, elephantia, aqua subter cutem, melãcholia, & persimiles. Aduersatur vomitus sanguinem excreantibus, malo præditis stomacho, & iis qui suffocationibus opportuni sunt. Promptissimum igitur ad vomitum ciẽdum est Cyprinum, digitis aut pinnis in id intinctis, demissisq; in guttur. item nardi gallicæ radicum drachmæ septem ex mulsa potæ sursum valenter purgant: similiter etiam radicum betonicæ, quæ cestron dicit, quinq; aut sex drachmæ cum mulsa sumptæ & daphnoïdis tria folia viridia in læuorem coacta comestaq;. Itẽ elaterij obolus in aqua assumptus, sursum pituitam & bilem expurgat: & herbæ pediculariæ grana quindecim cum mulsa crassiore, ex bulbis aũt q manducari solẽt, si crudi assumant. Narcissi autem elixi sursum per vomitum purgant. idem facit apij radicis pars superior aẽri proprior comesta, vocant eam nonnulli chamæraphanon, in-

ferior autem pars per inferna purgat, tota vero sumpta vtrinque: raphani prædictis minus quidem purgant, sed vtilius: cæterum conuenit ipsas acreis & recenteis adhuc minutim concisas, ante duas tres've horas in oxymelite maceratas quam fieri potest multas, assumere, ter quater've a cœna vomitu excitato: semel autem ieiuni voment, & sæpe oxymel absorbebunt: vbi duabus horis inambulauerint, egelidam bibentes aquam, digitis aut pinnis in os demissis voment.

Quibus modis veratrum exhibeatur.

VERATRVM dari debet, vbi longi valentesque morbi sunt, & spes ex aliis præsidiis adempta est, quod ægritudo omnibus ipsis fortior extiterit. Conueniet autem siue continue infestauerit morbus, vt aqua inter cutem, elephantia, malus corporis habitus, resolutio, & id genus alia: siue statis temporibus repetat, vt morbus comitialis podagra. Porro quum plures hellebori exhibendi modi existant, simplicior quidem & præparatio potius ad id assumendum, talis est. Raphano arundine compuncto diffectoque veratri albi optimi radicum præsegmina inseruntur: ac vbi vna nocte in eo permanserint, proiiciuntur: raphanus minutim concisus, cum oxymelite in dictum modum ægro exhibetur, nimirum vomitionibus assueto, atque is horis quot diximus interpositis ad vomitum cogendus est. At proprius veratri exhibendi modus hic fuerit. Veratri optimi sextans in aquæ hemina diebus quinque maceratus, ad aquæ tertias incoquitur: vbi expressum veratrum est, aquæ miscetur tantundem mellis: excoctum vsque ad spissitudinem prædicto modo, laboranti exhibetur, præterquam vomere prius exercitato, etiam ieiuno, probeque defuncto concoctione, & cui aluus responderit, vel sua sponte, vel clystere semel bis've secundum virium rationem sollicitata. Omnium vero efficacissimus modus talis est. Diffectis veratri radicibus in sesami magnitudinem (nam in tenuissimum redactæ pollinem virium efficacia strangulationes pariunt) veratri plurimum drachmas duas, modice vnam, imbecillioribus ptisanæ cremori aut alicæ, aut id genus alicuius incoctam, potui dabis. valentioribus ex aqua calida aut mulsa. Incipit autem purgatio post tres quatuor've horas quibus tardior est, hi melius purgantur. Quod si vomitus lente oboriatur mulsa potui data, vomere æger cogendus est, pinnis oleo madidis in os demissis. si ne sic quidem proficiatur, in balneum deduci debet. Vbi iam vomere inceperit, si vacuatio paulatim respondeat, nullum ægro negotium facessere oportet. sin autem vellicatum aut conuulsionem experiatur, hydrelæum potui dabitur, simul & in aluum ab inferiore parte indetur: quod alioquin in his qui helleborum assumunt, nonnunquam fieri solet, vnde medicamenti coaceruatione facilius ferunt. Si anima

deficiat, naribus quæ odorem mouent admotis & consimilibus vires recolligere, aliisque vt verisimile est superuenientibus casibus, eadem accommodare oportet. At multa facta in inanitione, cibus dari somnusque permitti debet, & alia sicuti in his qui nimium purgantur diximus, factitanda sunt. Si perseueret vacuatio, cucurbitulas stomacho defigere, & artus vinculis excipere conuenit: sin autem pro ratione facta sit, mulsæ iusta portio propinabitur, qua superfluitates e medicamento reliquæ eluantur: mox cibus boni succi offeretur. Iam vero in iis qui medicamenta per os abominant, omnino autem hellebori potionem requirunt, Antyllus huiusmodi quodam vsus est clystere: hellebori albi drachmæ duæ in aquæ sextario per diem & noctem vnam macerantur, sequenti die veratrum in aqua ad dimidias coquitur, inde in aluum datur, vt vomitum concitet, superius purgat paulo imbecillius quam veratri potio. Vbi abūde purgatum est, glande acri imposita, aluus irritatur, vt quod iniectū est reddatur, & æger non amplius vomat. Facta excretione, mulsa semel bis've intestinis abluendis iniicitur. ipse vero Antyllus tradit fieri etiam glandem ex helleboro albo tuso cribratoque, deinde cocto melle excepto, ac clysteris modo ex helleboro præparati, superiorem ventriculum purgare. verum hic est modus probatior. Nam purgationem partire in vices nobis licet: pondus igitur sit veratri drachmæ duæ, cæterum glans circumaptetur aut vinciatur stuppa solidiore, cuius initium extrinsecus per sedem recipiatur, quo glandem vbi satis purgando profecerit, auferre possimus. hic modus purgat quidem absolutissime, nō autem suffocationem aut aliud quoddam periculum inducit.

De differentia antidotorum. Cap. xi.

PRæfatio Galeni de antidotis in hunc modum habet. Medicinas quæ non extrinsecus impositæ, sed intra corpus assumptæ affectibus medentur, antidota veteres nuncupant: cæterum triplex ipsorum est differentia: quædam enim lethalium medicamentorum gratia offeruntur: quædam ob bestias virus iaculanteis, quas Græci ἰοβόλους appellant: quædam vero morbis ex prauo victu contractis auxiliantur: nonnulla treis hos vsus promittunt, quemadmodum etiam quæ theriaca dicitur.

Hedychroi, quod theriacen ingreditur confectio.

ASPALATHI radicis corticis, calami aromatici, costi, asari, xylobalsami, phu, amaraci, masticηes, singulorū drachmæ sex, carpobalsami, drachmæ duæ, mari drachmæ sedecim, iunci odorati floris drachmæ duæ, cinnamomi drachmæ vigintiquatuor, amomi, casiæ, rha, singulorum drachmæ octo, nardi indicæ, phylli, singulorum drachmæ duodecim, myrrhæ drachmæ vigintiquatuor, croci,

drachmæ duodecim: vino primi meriti excepta, in pastillos coguntur, manu in opo balsamum intincta.

Quomodo pastilli scillini præparentur.

SCILLA luto aut crusta ex panificio & opere pistorio oblita, modice terretur, inde carnis ipsius partes, duæ, cum erui farinæ vna capiuntur, simulque læuigantur & finguntur pastilli.

Quomodo pastilli theriaci fiant.

SVMVNTVR viperæ quatuor aut quinque, fului coloris, & recẽs captæ, & quaternis digitis a capite & cauda amputatis, totaque cute detracta & interaneis exemptis, reliquũ corpus in fictili nouo cũ anetho & sale modico discoquit̃, dũ spinæ a carnibus segregent̃: deinde his exceptis, ablatisque accurate a spinis carnibus, et panis puri æquali modo addito, læuigantur omnia pariter, formanturque orbiculi manu in opobalsamum intincta: in vmbra refrigerantur.

Quomodo paretur theriace antidotum.

PASTILLORVM scillinorum drachmæ quadraginta octo, pastillorũ theriacorum, past illorum hedychroï, cinnamomi, piperis communis, lachrymæ papaueris, singulorũ drachmæ viginti-quatuor, rosarum siccarũ drachmæ duodecim, scordij, napi buniados seminis, iridis illyricæ, agarici, dulcis radiculæ, opobalsami, singulorum drachmæ duodecim, myrrhæ, croci, zingiberis, rheu põtici, quinquefolij radicis, nepitæ, iunci quadrati floris, marrubij, petroselini, stœchados, costi, piperis albi & longi, dictamni, thuris masculi, terebinthinæ, mastiches chiæ, cassiæ nigræ, nardi indicæ, singulorũ drachmæ sex, polij floris, styracis, apij seminis, seselis, thlaspis, ameos, chamædryos, chamæpityos, hypocistidis succi, malabathri, nardi gallicæ, nardi, meu, gẽtianæ, anisi, fœniculi seminis, lemniæ terræ, chalcitidis tostæ, amomi, acori, carpobalsami, phu pontici, hyperici, acaciæ, gummi, cardamomi, singulorũ drachmæ quatuor, dauci seminis, galbani, sagapeni, bituminis, opopanacis, castorij, cẽtaurij tenuis, aristolochiæ sarmentitiæ, singulorum drachmæ duæ, mellis attici pondo decem, vini falerni sextarij duo: coniectis in pilam, liquore hypocistidis, myrrha, sagapeno, dulci radicula, styrace, acacia, et opopanace, mellis momentum instillatur, contusaque dissoluuntur: deinde vino superfuso, vt illa superet per triduum madescunt: inde reliqua contusa in vnitatem coguntur, mel despumatum: cæterum in argenteo aut vitreo vase non adeo pleno medicamentũ reponitur, frequenter operculum aufertur. Vsus eius est quum vrget necessitas in iis qui a feris commorsi sunt, & venena assumpsere, post annũ ætatis septimum, sic vt instar nucis auellanæ, cum tribus vini cyat his, quotidie bis bibatur. Similiter facit ad eos qui ex quadam latente causa periclitati sunt,

corruptela quæ corpus conficit, lethalis medicamenti qualitatem mitata, quemadmodũ in pestilẽtia correptis potissimum accidit, semel quotidie. in aliis vero affectibus a decem annis vsq; ad viginti, vsus eius celebrať, in tussi, thoracis doloribus aut laterum, si febris abest, cũ mulso: si illa vrat, cum hydromelite sub noctẽ ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem exhibeť. Sanguinem autem excreantibus omnibus, si morbus recens est, ex posca : si vetustior, ex symphyti decocto, quantũ faba Aegyptia explet, idq; mane et vesperi. At quos inflationes & torsiones circa vmbilicũ, aut morbus cœliacus male habet, ex aqua calida ad fabæ Aegyptiæ magnitudinẽ mane assumẽt. cæterum appetẽtiã vehemẽtem excitat, rigores, pfrictionẽ, & bilis vomitum, præsumptũ ante accessiones discutit, mẽstrua ducit, et fœtus mortuos eiicit, fabæ Aegyptiæ instar potũ ex mulsa. aut passo ĩ quo ruta aut dictamnũ decoctũ fit. Item ad vocem abscissam valet & p se & cum duplicato tragacãtho ex mulso aut passo potum, atq; sub lingua retẽtum eliquatumq; : lienosis, iocinorosisq; ex posca, si scirrhus adest, ex oxymelite, aut aceti scillini sesquicyatho : in nephriticis cum mulso circa fabæ Aegyptiæ magnitudinẽ : dysentericis tantũdem cũ decocto rhus, mane & vesperi. Ad lippitudines autem summe etiam in hũc modum temperatũ facit: antidoti & opobalsami vnciæ duæ, mellis cyathus: mixta paulatim vnguntˢ. Item dẽtes abstergit. plerìq; vero vt sanitatem ab iniuriis vindicent, noua Luna ad Græcanicæ fabæ magnitudinem ex eo sumunt, concoctione bene obita cum vno mellis cochleari, & duobus aquæ cyathis. Similiter etiam in peregrinationibus eo vtuntur, quum praui cuiusdam aẽris aut aquarum in itinere suspicionem habent.

Sales theriaci.

SVMVNTVR viperæ recẽs captæ numero quatuor, mox salis ammoniaci aut communis modius Italicus, deinde cum ipso in pilam coniecto tunditur in crassiores partes gentianæ sesquilibra, aristolochiæ rotundæ sesquilibra, centaurii tenuis comæ libræ duæ, cardamomi, marrubii, singulorum vnciæ sex, scordii, apii, chamædryos creticæ, singulorum libra, rutæ satiuæ seminis libra : melle attico in vnitatem coguntur, & dimidia ipsorum pars in nouum fictile conficitur: deinde quatuor viperæ viuæ, quibus adduntur etiam scillæ teneræ recentes quinque minutim concisæ : hinc reliqua misturæ portio dimidia superiniicitur: ac vbi olla cooperta diligenter fuerit, tribus quatuorve foraminibus operculum ipsius pertundes, vt per ea vapor tostionis modum significet. Primum enim videbitur fumus exire copiosus, obscurus, admodũq; turbidus, qui ignem bestias iam inuasisse nuntiet, quando te animum diligenter aduertere conuenit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ne tandem fumi huius aërem e viperarum exhalatu vitiatum inspires. Postea, vbi vapor cessauerit, & tenuem quandam flammam per foramina eiaculatam conspexeris, tunc ipsa tosta esse quam optime censeto, atque ita fictili ab igne sublato tota die noctuq; refrigerātur. Deinde ollam aperito, exemptosq; inde carbones diligēter tundito, & cum hisce misturis incernito: rutæ syluestris seminis, nardi gallicæ, stachyos Scythici, singulorū vnciis sex, petroselini macedonici, malabathri foliorum, singulorum vnciis quatuor, amomi vuæ, hormini seminis torrefacti, singulorum vnciis tribus, origani summitatum, thymi summitatum, singulorum vnciis nouem, baccarum iuniperi, piperis albi, piperis nigri, fœniculi, singulorum libris duabus, laserpitii radicis vnciis decem, coriandri seminis, zingiberis nō perforati, satyrii seminis vel radicis, pulegii montani, seselis massaliotici, tordyli montani seminis, menthæ, singulorum vnciis sex, casiæ fistulæ vnciis duabus, cinnamomi vncia. Porro ego sales ipsos præparaui, non combustis bestiis, sed ipsarum pastillis quemadmodum in theriaca, sic vt hos iis quæ cum bestiis cremantur admiscerem, quo si quam in se amarulentiam haberent, eam per adustionem deponerent: tantumq; pastillorum modum inieci, quantum viperarum quaternionem habere coniiciebam, atque hac ratione longe præstantissimi euaserunt.

Antidotum Mithridatis dia scincu.

MYRRHAE troglodyticæ, zingiberis cinnamomi, singulorum drachmæ decem, spicæ nardi thuris, thlapsis, opobalsami, iūci odorati floris, costi, stœchados, seselis, galbani, resinæ terebinthinæ, piperis longi, castorei, hypocystidis succi, styracis, malabathri foliorum, singulorum drachmæ quatuor, casiæ nigræ, pollii, piperis albi, scordii, dauci seminis, carpobalsami, cyphios, bdellii, nardi gallicæ, gummi, petroselini, opii, cardamomi, fœniculi seminis, gentianæ, foliorum rosæ, singulorum drachmæ octo, dictamni, anisi, acori, phu, singulorum drachmæ tres, meu athamantici, acaciæ, alui scinci, hyperici seminis, singulorum sesquidrachma, vini & mellis quod satis est. Præparatur theriacæ modo. Galenus tradit ad eadem hoc valere, ad quæ illa præterquam ad viperæ morsus: in eos enim Theriace efficacior est.

Antidotum dia hæmaton, hoc est ex sanguinibus, ad omnia venenata, & lethalia medicamenta.

PIPERIS albi & longi, costi, acori, phu, anisi, dictamni cretici, singulorum drachmæ duæ, amomi, opobalsami, rutæ syluestris seminis, fœniculi seminis, cumini æthyopici, anethi, anatis masculi sanguinis sicci, hœdi sanguinis, anserini sanguinis, anatis fœminæ

sanguinis

sanguinis, napi syluestris seminis, singulorum drachmæ tres, gentianæ radicis trifolij, iunci odorati floris, lachrymæ thuris, rosarum siccarum, singulorum drachmæ quatuor, cinnamomi drachmæ duæ, scordij drachmæ octo, petroselini, polij, myrrhæ, nardi, singulorum drachmæ sex, casiæ drachmæ tres, lactis cyrenaïci totidem, stœchados drachmæ quinque, asari drachmæ duæ, guttæ ammoniaci drachmæ tres, meu athamantini drachmæ duæ, agarici tantundem, carpobalsami grana viginti, mellis cocti quod satis est.

Oxymeli simplex.

ACETI quãacerrimi albi sextarius, aquæ sextarij duo, mellis sextarius, ad liquidioris mellis spisitudinem incoquuntur, sic vt mel interea despumetur.

Acetum scillites.

SCILLAE albi coloris in taleolas concisæ libræ sex, quadraginta diebus in vmbra siccantur, deinde vbi rursus purgatæ fuerint, in aceti generosi sextariis duodecim, diebus sexaginta in sole madescere sinuntur, vase bene operculato. post eum numerum dierum scilla ex aceto expressa proiicitur, ipsum vero acetum de fæcatum transfunditur. Nonnulli vero scillæ libram in aceti sextarios sex coniiciunt. alij viridem scillam in acetum pari vtriusq; modo demittunt, sinuntq; vsq; ad menseis sex, atq; hoc modo maiorem incidendi vim acquirit. Valet autem acetum scillatum collutum ad fluida oris vitia, & plerisq; interaneorum affectibus potum medetur, quibus exulceratio coniuncta non est. item aliis cõpluribus efficax est.

Oxymeli Scillinum

SCILLAE partis internæ tenerioris libræ duæ, aceti acris albi sextarij quindecim, piperis, petroselini macedonici, singulorum vnciæ duæ, dauci cretici, ameos, anisi, nardi gallicæ, ligustici, asari, cardamomi, spicæ nardi, amomi, rheupontici, singulornm semuncia, fœniculi seminis, cumini, laseris, zingiberis, pirethri, hysopi cretici, costi, pulegij, singulorum vncia, menthæ viridis fasciculus, rutæ viridis turiones quinque, mellis attici saxtarius, sapæ sextarij duo, apii viridis fasciculus: interior scillæ pars alba contusa in acetum mittitur, sinitur q; diebus septem sub caniculæ æstu madescere, deinde scilla sublata, arida quidem iam contusa: viridia autem non contusa in acetum coniiciuntur. Rursus post dies septem omnibus exemptis, mel & sapa aceto adiiciuntur, excoctaq; vsq; ad spisitudinem in vitreum vas defunduntur, Cæternm præsidio hoc & ieiunus instar potionis vtere, & cũ cibo instar cõdimẽti. est. n. lõge vtilissimũ.

Medicamentum Galeni e scilla, comitialibus potissimum efficax.

SCILLA minutim manibus contusa in vas in quo mel solet

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

colligi, demittitur, eoque diligenter opeculato in loco ad meridiem spectante sub æstu caniculæ reponitur, quadraginta diebus post caniculæ sidus in superficie vase soluto scillæ corpus effluxisse deprehendes: exceptus igitur ipsius succus melle optimo edulcoratur, daturque comitialibus quotidie cochleare, pueris exiguum, prouectis magnum. Ipsumque scillæ corpus tritum cum melle datur chochleari, atque hoc virtute secundum est.

Philonis antidotum.

PIPERIS albi drachmæ viginti, alterci drachmæ viginti, lachrymæ papaueris drachmæ decem, croci drachmæ quinque, pirethri, euphorbij spicæ nardi, singulæ drachmæ, mellis attici vel alterius generosi probe cocti quantum sufficit. datur prouectioribus ad nucis auellanæ magnitudinem: minoribus fabæ instar: pueris, ciceris. Medicamentũ est quod dolorem sopit, & somnũ accersit.

Athanasia dolorem leniens, pleuriticis accommodata, authore Oribasio.

CASSIAE drachmæ octo, spicæ nardi, amomi, croci, opij, styracis, myrhæ, costi, singulorum drachmæ quatuor, mellis despumati quod satis est: datur quemadmodum Philonium.

Medicamentum ex duplici pipere, eiusdem effectus.

CARDAMOMI, castorei, opij, singulorum drachmæ tres, myrrhæ, costi, piperis albi & longi, galbani, singulorum drachmæ tres, croci totidem excipiuntur melle decocto, & ad fabæ magnitudinem exhibentur.

Medicamentum dia codion, id est, ex papaueris capitibus, & sapa.

CAPITA papaueris viridia minime aquosa octo decem've, die postquam decrepta sunt, inquoquuntur cum dulcis radiculæ vncia, madefacta in sapæ sextario rursus inquoquuntur dum tabescant, vbi mediocris spissitudo facta est, ab igne sublata defunduntur: vsus medicamenti est in febribus vbi sospire opus est, & quum tenuis defluxio a capite in thoracem defertur.

Medicamentum ex capitibus papaueris & melle.

CAPITA papauerum, vt dictum est, & dulcis radiculæ vncia, in aquæ pluuialis aut puteanæ sextario donec intabescant excoquuntur. vbi expressa fuerint, semisextarius melli decocto iniicitur: excocta vsque ad spissitudinem. dantur in quibus præterquam quod dolorem lenire, & somnum conciliare oportet, etiam purgatione opus est, & abstersione eorum quæ in pectore aut pulmonibus renibusque inhærescunt.

Dia codion, compositum.

AQVAE, in qua papauernm capita decocta sunt ad prædictam commode rationem, sextarius, vini dulcis heminæ duæ, mellis libra, croci, hypocistidis succi, singulorum drachmæ quatuor, conquuntur vsq; ad spisitudinem, verum stomacho vtilius est medicamentum ex melle, capitum papaueris decocto, & malis cotoneis præparatum: efficacius si præter capita, sertula campana & dulcis radicula aquæ incocta fuerint.

Eclegma ex marrubio, simplex, tabidis maxime accommodatum.

MARRVBII comæ libra in aquæ heminis sex decoquitur ad tertias, inde herba proiicitur, adiicitur autem aquæ mel: ea incoquuutur vsq; ad mellis spisitudinem: instar cochlearis exhibetur.

Ex marubbio, compositum.

MARRVBII comæ, iridis illyricæ, hyssopi, pulegij, dulcis radiculæ, apij, singulorum sextans, caricarum pinguium quadrans, nuclei pini resinati tantundem: crassius contusa, arida cum caricis in aquæ sextarios tres demerguntur, coquunturq; vsq; ad tertias, illis exemptis, aquæ, mellis libræ duæ induntur &, ad crassitudinem melleam incoquuntur.

Medicamentum ex eruis.

AMYGDALARVM amararum sextans, farinæ erui triens, hyssopi, tantundem, iridis semuncia, nucleorum pini torrefactorum vnciæ duæ, mellis sextarius, vel quod satis est.

Medicamentum dodecatheon.

IRIDIS Illyricæ triens, erui triens, hyssopi, vrticæ seminis, dulcis radiculæ, fœnugræci, singulorum sextans, bulborum, seminis lini torrefacti, singulorum triens, melanthij scrupula octodecim, pulegii scripula sex, nucleorum pini torridorum sextans, piperis scrupula sex, mellis quantum sufficit.

Antidotum, sotera.

SPICAE nardi scrupulla trigintanouem, myrrhæ scrupula viginti septem, croci scrupula triginta septem, castorii scrupula triginta nouem, opii scrupula trigintasex, petroselini scrupula quadraginta quinque, anisi scrupula nouem, apii scrupula septem, iunci odorati floris scrupula triginta sex, cassiæ scrupula duodecim, piperis longi totidem, sinonis seminis scrupula sex, styracis scrupula octodecim, amomi scrupula duodecim, seselis totidem, hedychroï, costi, asari, singulorum scrupula octodecim, mellis quod satis est.

Ex styrace bechicon, hoc est, tussi efficax.

AMOMI, cassiæ, singulorum sextans, styracis, spicæ nardi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ſingulorum ſeſcuncia,croci , piperis albi , ſingulorum vncia , mellis ſextarius:exhibetur cochlearium:

Medicamentum Philoxeni,purulentis & longa defluxione infeſtatis idoneum.

RESINAE terebinthinæ drachmæ vigintiocto,nardi drachmæ ſedecim myrrhæ ſtillatitiæ drachmæ ſex,cardamomi,bulborum tantundem, croci drachmæ duodecim, galbani drachmæ ſedecim, amygdala amara octoginta,mellus hemina:ex aqua potatur,quantum faba Aegyptia explet.

Eſdra,multiplicis vſus, vehementer enim deſiccat.

AMOMI ſcrupula ſex,croci ſcrupula octodecim,dauci ſeminis ſcrupulum vnum & dimidium,fœniculi ſeminis ſcrupularia, caſſiæ ſeſquiſcrupulum,iunci odorati floris , ſcrupula quatuor & dimidium cinnamomi ſcrupula tria,hypociſtidis ſucci ſcrupula quatuor & dimidium,ſulfuris vnciæ quinq;,papueris ſeminis ſcrupula quinq; pyrethri ſcrupula tria,petroſelini ſeſquiſcrupulum,iridis iilyricæ ſcrupula ſeptem & dimidium,alterci ſeminis ſcrupula tredecim & dimidium,ſpicæ nardi ſcrupula ſeptem & dimidium,rutæ ſeminis ſeſquiſcrupulum,anethi ſcrupula tria,cardamomi vnciæ tres, roſarum ſiccarum ſcrupula quatuor & dimidium , nerii floris ſeſquiſcrupulum, eſt autem veluti fibra ex qua oritur roſa , rhododapynes & roſæ ipſius ſingulorum ſcrupula tria,rheu ſcrupula ſex gentianæ ſcrupula ſex, hedychroï ſeſquiſcrupulum, tragacanthæ ſcrupula quindecim:lycii ſcrupula ſex,citri arboris foliorum ſcrupula ſex, ocimi ſeminis ſeſquiſcrupulum,aniſi ſcrupula tria, coſt,myrrhæ, ſingulorum ſcrupula,ſex bdelii ſcrupula ſedecim artemiſiæ ſucci ſcrupula tredecim,rhu ſyriaci ſcrupula vigintiquinq; & dimidium,aſari, vteri mergi,lapidis iaſipdis,ſingulorum ſcrupula tria, piperis ſcrupula quindecim,caſtorii ſeſquiſcrupulum,cimoliæ ſcrupula ſex, ſiſonis ſcrupula nouem,ſtyracis totidem,opobalſami ſcrupula duodecim,ſeſelis herbæ ſeſquiſcrupulum,mellis vnciæ vigintiocto,vini quantũ ſatis eſt.

Medicamentum ex malorum cotoneorum carnibus.

MALORVM conteneorum purorum libræ tres, coquuntur in vini peruetuſti ſextariis tribus,deinde conteruntur quibus piperis,aniſi,liguſtici,ſingulorum contritorum vncia admiſcetur.Non nulli etiam zingiberis ſemunciam indunt. quidam in vicem vini,aceto vſi ſunt.

Medicamentum ex ſuccis malorum, ad appetentaim abolitam & ægram concoctionem probatum.

MALORVM cotoneorum maturorum ſucci ſextarii duo, mellis laudati tantundẽ,aceti ſextarius,zingiberis vnciæ tres,piperis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

albi vnciæ duæ. incoquuntur ad spissitudinem. hoc Galenus ad eos qui perfrixerunt præparat: in quibus autem bilis redundat, sine pipere & zingibere conficitur.

Quomodo paretur melaplacontium.

MALORVM cotoneorum purorum libræ sex in vino coquuntur quousque intabescant, inde exemptæ conteruntur. nonnulli mellis libras octo adiiciunt, coquuntque igne lento, ferula agitantes. vbi iam spissum totum euaserit, vt manus quodammodo non inquinet, etiam tunc addunt contusi piperis vncias tres, anisi tantundem, petroselini vnciam. Sunt qui zingiberis vnciam & mastiches tantundem misceant: deinde mixta instar semunciæ formant, & cum lauri foliis componunt.

Cydonatum contusum fragmentis saluis.

MALORVM cotoneorum purorum frustulatim concisorum libræ octo, in vini sextariis totidem incoquuntur temperate, vt non dissoluantur, deinde mellis despumati libræ octo, piperis vnciæ octo, petroselini, anisi, singuli quadrãtes. zingiberis quincunx. spicæ nardi sescuncia, caryophylli vncia, ipsis admiscentur: omnia contusa ac modice incocta vsque ad iusculi spissitudinem auferuntur, quibus refrigeratis fragmenta simul cum iure componuntur.

Medicamentum dia trion pepereon, ex triplici pipere.

PIPERIS communis, albi, & longi, singulorum drachmæ septem, zingiberis, anisi, thymi summitatum, singulorum drachmæ duæ, mellis quod satis est.

Aliud, Oribasii.

PIPERIS albi vnciæ duæ, piperis nigri, & longi, spicæ nardi, cinnamomi, ameos, carpi, hyssopi, seselis, dauci, petroselini, singulæ vnciæ, zingiberis drachmæ quatuor, mellis libræ tres.

Aliud.

PIPERIS communis quadrans, albi vncia, longi tantundem, petroselini, cinnamomi aut casiæ duplicatæ, zingiberis singulorum vncia, mellis vncia vna & viginti, vel quod satis est. ego etiam thymi comæ vnciam miscui.

Diospolites.

CVMINI aceto macerati torrefactique vncia, piperis, zingiberis, singulorum vnciæ duæ, rutæ viridis sescuncia, nitri drachmæ duæ & semis: melle excipitur.

Medicamentum dia Calaminthes, id est, ex Calamintha.

PETROSELLINI, pulegii, seseleos, calaminthæ singuli quadrantes, apii, seminis vncia.

Medicamentum dia citriu,hoc eſt,ex malo medico,tarde concoquentibus efficax.

ACETI heminæ tres, mali medici carnis libra, hyſſopi,rutæ, ſingulorum faſciculus; per noctem in aceto madefacta ad tertias decoquuntur,expreſſaq́ȝ proiiciuntur:aceto miſcetur: mellis ſextarius, rurſusq́ȝ incoquuntur ad mellis ſpiſſitudinem: vbi incraſſata fuerint, inſperguntur aſari,mēu,piperis albi,ſinguli ſextantes.exhibetur cochleare mane, & dormituro.

Picra,hoc eſt amara,compoſitio Galeni.

ALOES drachmæ centum,xylobalſami,maſtiches, croci,ſpicæ nardi,aſari,cinnamomi,ſingulorum drachmæ ſex. Quidam addunt etiam iunci odorati floris & caſſiæ vtriusq́ȝ drachmas ſex. exhibetur drachma ex hydromelite.

Picra ex oxymelite,ad ſtomachicos, vterum, & aquam inter cutem.

ALOES vnciæ quatuor,phylli vnciæ duæ,coſti,caſſiæ,amomi,iridis ſingulorum drachmæ,fœniculi radicis corticis libra, maſtiches,nardi gallicæ,zingiberis ſingulorum drachma,piperis drachma,mēu drachma,aceti,mellis,vtriuſq́ȝ ſeſquiſextarius:fœniculum in aceto prius excoctum ꝓiicitur, deinde mel additur. Vbi vſq́ȝ ad mellearn ſpiſsitudinem incoxeris,reliqua detrita inſperges.

Medicamentum ex lupino iecore præſtantiſſimum.

GENTIANAE,chamæpityos,petroſelini,marrubij, ſucci arcij,ſinapis, ſcolopendrij radicis,panacis,minij,erythrodani, braſſicæ ſeminis,ariſtolochiæ longæ,piperis albi,ſpicæ nardi,coſti, erucæ ſeminis,eryngij radicis,polij,echij,eupatorij,baccarum iuniperi, lupini iecoris,helenij,pares modi: melle diſcoſto excipiuntur,mulſoq́ȝ probe cocto,ad nucis auellanæ magnitudinem dantur.

Theodoretus dia anacardion.

ANACARDIORVM ſeſcuncia,croci, craſsiæ, philly, ſpicæ nardi,cariophylli,mēu,agarici,iūci odorati floris,rheu,epithymi,ſingulorum drachmæ quatuor,acori, piperis,ſingulorū ſeſcuncia, aloēs vnciæ tres,ſaxifragæ, maſtiches, iridis illyricæ,ſingulorū ſeſcuncia,myrobalanorum vncia,mellis libræ ſex, vel quātum ſufficit.

Theodoretus altera dia anacardion.

ALOES drachmæ ſexaginta, agarici drachmæ vigintiquatuor,croci,caſſiæ,rheupontici,acori,cinnamomi,maſtiches,ſingulorum drachmæ decem,coſti,rutæ ſeminis,piperis albi,ſingulorū drachmæ octo,ſpicæ nardi drachmæ tres,xylobalſami,aſari,chamædryos, mēu,ſingulorum drachmæ quatuor,mellis quod ſatis eſt. Nōnulli hic quoq́ȝ addunt anacardia duo,datur drachmis binis cum mulſa.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Medicamentum cyphoides, ad iecorosos & pectoris vitia.

VVAE passae carnis drachmae vigintiquinque, croci drachma, calami odorati drachmae duae semis, bdellij drachmae duae & semis, cassiae sesquidrachma, cinnamomi tres oboli, spicae nardi totidem, iunci odorati drachmae duae semis, myrrhae, resinae terebinthinae, singulorum drachmae quatuor, aspalathi ramenti oboli duodecim, mellis drachmae sedecim, vini quantum sufficit.

Aliud cyphoides, Alexandri.

CROCI, cinnamomi, bdellij, singulorum drachmae quatuor, myrrhae, calami aromatici, singulorũ drachmae duae, aspalathi, iunci odorati floris, singulorum drachmae tres, crassiae, nardi, singulae drachmae, terebinthinae resinae drachmae sedecim, vuae passae carnis drachmae centum sexaginta, mellis sesquihemina, vini Chij quod sufficit.

Dia bacanu medicamentum, hepati accommodatum.

BACANI vncia, costi tantundem, phylli scrupula octo, piperis albi scrupula sex, spicae nardi totidem, mellis quod satis est, datur cochlearium cum temperatura conditi.

Medicamentum Zopyrios.

MYRRHAE drachmae quinque, croci, cassiae, singulorum drachmae quatuor, cinnamomi drachmae tres, spicae nardi drachmae duae, iunci odorati floris tantundem, piperis albi sesquidrachma, thuris drachma, costi drachma, mellis quod satis est.

Compositio paeonia.

STYRACIS calamitis drachmae sex, thuris, amomi, croci, singulorum sescuncia, spicae nardi drachmae sex, phylli drachmae duae, piperis albi drachmae sex, & communis octo, myrrhae vncia, costi tantundem, mellis quod satis est.

Catapotia Dosithei ad iecur inscripta.

ALOES vncia, spicae nardi, phylli, costi, singulorum scrupula duo, agarici scrupula octo, mastiches scrupula tredecim, epithymi scrupula quatuor, rheu scrupulum.

Oxymeli splenicum, hoc est, lieni dicatum.

CAPPARIS radicum corticis, scolopẽdrij, spicae nardi, asari, iridis, iunci odorati floris, iunci quadrati floris, anisi, cumini, foeniculi, acori, ericae fructus, singulorum vncia, myricae foliorum, salicis foliorum, apij radicis, thuris arboris, scillae, singulorum vnciae duae, aceti sextarij tres, mellis tantundem, guttae ammoniaci vnciae tres, praeparatum modo scillini, duobus cochlearijs exhibetur.

Oximeli, calculosis efficax.

SAXIFRAGAE, betonicae, graminis, adianthi, spicae nardi, carpesii, asari, eryngij, singulorũ vncia, petroselini macedonicae, rutae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

feminis, fingulorum femuncia, fœniculi viridis, iridis, fcillæ toftæ, chamædaphnes, fingulorũ vnciæ quæ, capparis radicum corticis vnciæ tres, fii vnciæ duæ, aquæ, aceti, mellis, fingulorum fextarii duo.

Phufca, ad conterendum calculos.

PVLEGII, maftiches, apii feminis, menthæ ficcæ, fingulorũ vncia, falis communis torrefacti libra, coriandri feminis, fpicæ nardi anifi, ameos, fingulorum fcrupula fex, phylli fcrupula quatuor piperis albi femuncia, vel communis vncia, lithofpermi vnciæ fex, betonicæ totidem, aceci generofi fextarij quinq; omnia contufa, cribrata, & in tenuifsimum pollinem detrita, per triduum aceto madefcunt: deinde diebus quadraginta infolantur: vbi vfus inciderit, nigrum cicer, afparagi radicem, apium, & adianthum decoquis: in huius decocti mifturam geminas duas aceti fuperinfundis, & ægro in calido balneo folio propinas. Nonnulli vero pulueris ex prædictis fpeciebus, fcrupula duodecim cum pofca dictarum herbarum iuri temperata exhibent, & nihilo minus medicamentum proficit.

Conditum calculos confringens.

PIPERIS albi, faxifragæ, fpicæ nardi, lithofpermi, betonicæ, fingulorum vncia, petrofelini, phylli, fingulorum fefcuncia, rutæ fylueftris feminis femuncia, mellis fextarius, vini afcalonitis fextarij fedecim.

Medicamentum ex fanguine hircino.

QVVM vua inceperit maturefcere, hirci ætate florentis fanguinis in fole ficcati cochlearia duo calculofis exhibeto cum paffo cretico. Quidam vero amomi & phylli, vtriufq; treis vncias mifcent. Alij etiam myrrhæ quatuor fcrupula.

Ex cicadis medicamentum nephriticum,

LITHOSPERMI, raphidis pifcis combufti, fefelis, fingulorum vncia, ameos, cucumeris fatiui, feminis faxifragæ, vuæ paffæ acinis exemptis, althææ feminis, phafeoli albi, lyncurij, fingulorum femuncia, fpicæ nardi, phu, mēu, lapidum ex fpongijs, fingulæ drachmæ, adianthi, paliuri feminis interioris, fii ficci, rubi radicis, graminis, polypodij, fingulorum drachmæ tres, hircini fanguinis deficcati vt dictum eft, fcrupula fex, cicadarum ficcarum fine capite, pennis, & pedibus, triens, piperis albi drachmæ fex, mellis probe cocti quod fatis eft. datur inftar nucis auellanæ in condito tribus obolis, aut decocto faxifragæ, aut fii, aut radicis afparagi aut rorifmarini, aut quinquefolij, aut ftruthij radicis.

Medicamentum ex lithofpermo.

LITHOSPERMI, betonicæ, faxifragæ, petrofelini, piperis albi pares portiones cum melle excipiuntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Medicamentum ex marrubij semine.

PIPERIS albi & nigri, dauci cretici, cucumeris satiui seminis, fœniculi seminis, marrubij seminis, petroselini macedonici, pyrethri, zingiberis, phylli, singulæ vnciæ, mellis quod satis est.

Medicamentum ex lapide Iudaico, qui tecolithos dicitur.

SPICAE nardi, hyssopi, lapidis Iudaici, singulorum scrupula octo, piperis scrupula duodecim, zingiberis, petroselini, costi, saxifragæ, singulorum scrupula sex, casiæ, apij seminis, singulorum scrupula tria, cyperi scrupula sex, ramenti eboris scrupula quatuor, cardamomi ligni scrupula sex, seminis lini scrupula quatuor, mellis quantum sufficit.

Medicamentum ex syluestris maluæ semine.

CVCVMERIS domestici seminis drachmæ duodecim, alterci seminis drachmæ sex, cicutæ seminis drachmæ tres, (alij sex) opij, fœniculi, maluæ syluestris seminis, croci, singulorum drachmæ tres, apij seminis drachmæ sex, casiæ drachmæ quatuor, amygdala basilica decem, nuces auellanæ totidem, asari drachmæ quatuor: passo cretico excepta datur tribus obolis, si febris abest, cum sapa. Nonnulli melle excipiunt.

Medicamentum ex bellarijs nephriticum, vesicæ & renum exulcerationi idoneum.

VVAE passæ albæ cui acini sint exempti, nucleorum pini recentium, singulorum vnciæ duæ, cucumeris seminis cortice exuti, baccarum myrti nucleo ablato, amygdalarum amararũ, palmularum pinguium, apij seminis, papaueris seminis, croci, singulorũ drachmæ, myrrhæ vnciæ duæ: instar drachmæ ex passo ieiuno propinatur.

Satyriacum antidotum.

ZINGIBERIS, satyrij superioris, singulorum drachmæ octo, scinci caudæ, meu, asari, petroselini, cardamomi, seselis, singulorum drachmæ quatuor, erucæ seminis, cinnamomi singulorũ drachmæ tres, hormini, piperis albi, cnici seminis, singulorum drachmæ duæ, iunci odorati floris, spicæ nardi, singulæ drachmæ, sanguinis hircini mystrum. datur drachma imbecillioribus cum lacte.

Catapotia ex xylomacere, dysentericis vtilia.

XYLOMACERIS, opij, rheu, singulorum scrupula sex, gallæ, myrrhæ, singulæ vnciæ. excipiuntur vino spathite.

Podagrica remedia.

Medicamentum ex corallio, quod diacoralliu vocatur, podagricis idoneum.

RHEV barbarici, pæoniæ, myrrhæ troglodytidis, spicæ nardi, singuli sextantes, phylli vncia, caryophylli grana quindecim, angal-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

lidis phœnicei coloris quam vocant corallion, semuncia, aristolochiæ longæ vnciæ quatuor, & rotūdæ totidem. datur instar scrupuli quotidie, concoctione probe defuncto. Incipiendum vero est ab æquinoctio autūnali, quod circa vigesimumquartum mensis septembris diem accidit, capiēdumq; deinceps ad dies quinquaginta, deinde relinquetur quindecim dierum interuallo, atq; sic facere oportet quousq; dies quibus assumitur absoluantur trecenti sexagintaquinq;. Sub caniculæ ortu omnino abstinendum est, hoc est, a vigesimo quarto die Iunij vsq; ad Augusti finē. Vitari debet venus, carnes præsertim suillæ, salsamentum, garum, beta, daucum, menta, & lactuca nō cocta, pepones q;, piscium capita, cammari, tum qui molli, tum q testacea cute præditi sunt, legumina omnia, & summatim quæ crassi succi sunt, vinum nigrum & liberalius. Balneum conuenit, & quotidianum exercitium, vel pedibus, vel equo, vel gestatione obitum. Qui vero habitu ficciciore sunt, etiam si plenius nutriantur, non offenduntur.

Agapeti compositio ad podagram.

PHYLLI, rheu barbarici, croci, spicæ nardi, myrrhæ troglodytidis, costi, chamædryos, singuli sextantes, aloës hepaticæ quincunx, hyperici, pæoniæ, singuli quadrantes, aristolochiæ longæ, phu, mēu, damasonij, anagallidis, singuli trientes: vtendi modus idem est qui in compositione dia coralliu.

Compositio atactos ad podagram.

PHYLLI, mēu, damasonij, anagallidis cui flos est cæruleus, erythrodani, mastiches, croci, cassiæ, aloës hepaticæ, gentianæ, chamædryos, singulorum vncia, caryophylli, asari, piperis albi & nigri, singulorum semuncia, spicæ nardi, myrrhæ, rheu barbarici, pæoniæ radicis, aristolochiæ longæ & rotundæ, singulorum vnciæ duæ. Similis vsus est.

Procli cōpositio, podagræ & coxendicum doloribus accōmodata.

CHAMAEDRYOS vnciæ nouem, cētaurij vnciæ octo, aristolochiæ vnciæ septem, gentianæ vnciæ sex, hyperici vnciæ quinq;, petroselini macedonici vnciæ quatuor, mēu vnciæ tres, agarici vnciæ duæ, phu vncia vna, mellis attici heminæ duæ.

Medicamentum ex rebus septem constans, ad eadem.

HYPERICI, aristolochiæ longæ, singulorum vncia, centaurij, chamæpityos, agarici, singulorū tres vnciæ, chamædryos vnciæ sex, gentianæ vnciæ quinq;. Nonnulli etiam petroselini vnciam addunt, mellis drachmas quinq;. datur instar drachmæ.

De pastillis. Cap. xij.

PAstilli græce trochisci a figura rotularum nominant. Tres sunt eorum species, alij nanq; sunt potabiles, alij in aluum dantur, alij

delinuntur. Ex his igitur qui potantur, alij comprimunt aluum, aut sanguinem, aut aliam quampiam fluxionem, refrigerando, aut astringendo, aut opplendo, aut desiccando eam cohibentes: quemadmodũ qui constat spina ægyptia, & qui seminibus, consimilesq;: alij dolorẽ sopiunt, vel quod sensum obstupefaciunt, vt crocodes dictus, vel q̃d humores diffundant, veluti ex aromatis confecti: alij lienem, aut renes, aut iecur obstructione liberant, vt qui ex amaris amygdalis cõfit. Eorum vero qui in aluum induntur, nonnulli acrimoniam obtundunt, vt in dysenteriis, quemadmodum ex pompholyge, amylo, terra samia, cum cremore ptisanæ aut eiusmodi aliquo iniecti, nonnulli alui aut sanguinis profluuium astringunt, sicuti qui alumine, acacia, & omphacio constant, qualis est qui Philippo ascribitur, vel ex spina Aegyptia, cum rosarum succo, aut plantaginis inditi: nonnulli adurentes, dysenteriæ qua vlcera depascentia exercent, idonei: ex sandaracha, auripigmento, calce, charta combusta, confecti. Inferentur autem cum succo lenticulæ aut oryzæ, sic vt intestinum prius muria elotum sit, æger'q; cibum & potum antea assumpserit, ne aliquid medicamẽti virtutis reliquum, ad stomachum rapiatur. Cæterum vtiles sunt pastilli qui ab inferioribus partibus iniiciuntur, ad affectus potissimum qui infra vmbilicum infestant. Nam superius vis ipsorum peruenire non potest. At qui delinuntur simileis illis vireis obtinent: verum astringentes, in herpete, papulis, quæ dicuntur exanthemata, intertriginibus, sanguinis eruptionibus, & fluidis vlceribus ꝓficiũt: cuiusmodi est Andronius & Polyidæ. qui vero obtundunt, carbunculis & maleficis vlceribus expediunt: vtpote Leucus dictus, & Dialotarion. vrentes, sicut iam comprehensi, cuius generis habentur & Faustiani, serpentibus naturalium & sedis vlceribus, pterygiis, & carnosis narium vitiis accommodantur.

Pastillus aster dictus.

CROCI, opij, castorei, spicæ nardi, cassiæ, myrrhæ, lemniæ cretæ, mandragoræ corticis, singulorum triens, dauci, apii, anisi, seselis, alterci seminis, styracis, singulorum drachmæ octo: vino læuigãtur.

Pastillus trigonus.

APII seminis, alterci seminis, singulorum drachmæ duæ, anisi drachmæ quatuor, opii drachmæ tres: aqua teruntur.

Pastillus a seminibus Dia spermaton dictus.

ANISI, ameos, fœniculi seminis, singulorum drachmæ quatuor, apii seminis, opii, alterci seminis, singulorum drachmæ duæ; aqua læuigantur.

Pastillus crocodes, hoc est croceus.

ANISI, dauci cretici seminis, singulorum drachmæ quatuor,

myrrhæ,castorei,singulorum drachmæ duæ,croci, opii, singulorum drachmæ tres, apii seminis, styracis, singulorum drachmæ quatuor, alterci seminis dracmæ sex ex aqua deteruntur.

Pastillus diarhodon.

ACACIAE, gummi,rosarum floris,balaustiorum,hypocistidis succi,gallarum,singulorũ drachmæ tres, rosarum viridium succi, plantaginis seminis,singulorum drachma,lycii Indici tantundem.

Pastillus dia coralliu.

ALTERCI seminis,thuris,singulorum drachmæ octo,terræ samiæ, coralli, minii Sinopici, opii, singulorum drachmæ quatuor, amyli, balaustiorum, singulorum drachmæ duæ: succo polygoni excipiuntur.

Pastillus dia electru, hoc est,ex succino.

HERBAE publicanis unciæ quinque, mastiches unciæ quatuor,succini scobis, iridis,croci, singulorum unciæ quatuor,opii unciæ duæ.

Pastillus ex spina Aegyptia.

SPINAE Aegyptiæ,rhu,thuris,acaciæ,aluminis scissi, hypocistidis succi,gallæ,lemniæ cretæ, coralli, symphyti,terrenæ samiæ, aloës,ladani, pares portiones: vino subiguntur.

Alius pastillus, quem Galenus aprhodisiasticon clidion scribit.

SATIVAE punicæ floris, spinæ Aegyptiæ,balaustiorum hypocistidis succi,acaciæ,singulorum drachmæ sex, lycii,rheu pontici, opii singulorum drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ duæ, excipiuntur vino myrteo,vel rosarum baccarum've myrti decocto.

Clidion Oribasii, ad dysentericos & cœliacos.

GALLAE omphacitidis drachmæ octo, opii drachmæ quatuor,ex aqua finguntur catapotia,dantur terna aut quaterna.

Pastillus ex cornu ceruino dysentericis & sanguinem excreantibus salutaris.

COCHLEARVM drachmæ duodecim, cornu ceruini combusti,gallæ torrefactæ,acaciæ inarefactæ,singulorum drachmæ quinque oboli duodecim, baccarum myrti nigræ drachmæ quindecim,opii siccati, hypocistidis succi singulorum drachmæ quinque, labruscæ floris drachmæ sex,mandragoræ radicis succi, terræ samiæ quæ aster dicitur, singulorum drachmæ duodecim, rhu obsoniorum drachmæ quatuordecim, malicorii torridi drachmæ septem, thuris drachmæ octo, piceæ corticis exarefacti drachmæ quatuordecim, alterci seminis siccati drachmæ decem, rhus coriarii sextarii duo, vini nigri quantum rhu incoquendo ut vinum fiat crassissimum,

ſatis eſt, atque hoc percolato reliqua excepta in paſtillos coguntur.

Paſtillus Amazonum.

APII ſeminis, aniſi ſingulorum drachmæ ſex, abſinthii comæ drachmæ quatuor, myrrhæ, piperis, opii, caſtorei, ſingulorum drachmæ duæ, cinnamomi drachmæ ſex: aqua ſubiguntur.

Paſtillus ex amygdalis amaris.

ANISI, apii ſeminis, aſari, amygdalarum amararũ, abſinthii comæ, paria pondera: ex aqua finguntur paſtilli, qui drachmam pendeant. dantur febri carentibus ex mulſo: febricitantibus cum hydromelite.

Paſtillus ex erica, lieni dicatus.

ERICAE fructus drachmæ quatuor, piperis albi, nardi ſyriacæ, ſuffiminis ammoniaci, ſingulorum drachmæ duæ: ammoniacum aceto ſoluitur, aridisq; admiſcetur, fingunt paſtilli qui ſinguli drachmam expleant. exhibentur ſingulatim cum oxymelitis cyatho.

Paſtillus ex veſicarijs, dia phyſalidon vocant.

CVCVMERIS ſatiui excorticati ſeminis vnciæ quatuor, alterci ſeminis, cicutæ, ſingulorum vnciæ duæ, fœniculi, rumicis ſeminis, croci, nucleorum pini, amygdalorum amarorum, opii, ſingulæ vnciæ, veſicariæ ſextarii tres, vini quod ſufficit.

Paſtillus Philippi, ad dyſentericos.

BALAVSTIORVM, acaciæ, hypociſtidis ſucci, opii, rhu thuris, myrrhæ, croci, gallæ, aloës, rhëu pontici, malicorii, baccarum myrti, ſingulorum drachmæ quatuor: excipiuntur vino auſtero, formanturq; paſtilli triobolares. dantur ſi febris abeſt, cum vino; febricitantibus, cum hydromelite.

Paſtillus Muſæ.

ALVMINIS, aloës, myrrhæ, atramenti ſutorii, ſingulorum ſeſcuncia, mali corii, croci, crocomagmatis, ſingulorum drachmæ ex. excipiuntur vino.

Quomodo crocogma paretur.

CROCI vnciæ duæ, roſarũ, amyli, myrrhæ, aloës, thuris, gummi, ſingulorum vncia, coſti, ſpicæ nardi, ſingulorum drachma. vino ſubiguntur. At in capite de oleo crocino alia quoque crocomagmatis confectura dicetur.

Paſtillus Neræ ex Heræ commentariis.

MYRRHAE, aloës, crocci, ſingulorum drachmæ octo, aluminis ſciſsi drachmæ centum: aqua excipiuntur.

Polyidæ ſphragis.

ALVMINIS ſciſſi drachmæ tres, thuris drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ octo, atramenti ſutorii drachmæ duæ, floris ſatiuæ

punicæ drachmæ duodecim, fellis taurini drachmæ sex alias drachmæ sedecim, aloës vncia: vino austero excipiuntur.

Passionis pastillus.

SQVAMAE æris drachmæ duodecim, æris combusti, salis ammoniaci, aluminis rotundi, æruginis rasæ, thuris singulorum drachmæ octo, vini quod sufficit.

Pastillus Andronius.

SATIVAE punicæ floris drachmæ decem, gallæ drachmæ octo, myrrhæ drachmæ quatuor, aristolochiæ rotundæ drachmæ quatuor, atramenti sutorij, croci, aluminis scissi, crocomagmatis, misyos, thuris, singulorum drachmæ duæ: læuigantur in vino astringenti, vel aceto.

Pastillus Faustini.

AVRIPIGMENTI drachmæ duodecim, sandarachæ drachmæ sex, calcis viuæ drachmæ octo, chartæ cõbustæ drachmæ: myrti baccarũ succo vel decocto excepta, in pastillos redigito, & cũ myrti baccarum, lenticulæ, & rubi radicum decocto immittito.

Pastillus ex charta, dia chartiu appellatus.

CHARTAE combustæ triginta duæ, calcis, auripigmenti, sandarachæ, singulæ vnciæ: succo plantaginis excipiuntur.

Pastillus cui nomen est thronus Marcellius.

CHARTAE combustæ drachmæ decem, sandarachæ auripigmẽti, squamæ æris, aluminis scissi, singulorum drachmæ quatuor, balaustij drachmæ tres, opij drachmæ duæ, calcis nõ restinctæ drachmæ tres, omphacij drachma, hypocistidis succi drachmæ tres: vino myrteo excepta coguntur in pastillos, qui drachmas quatuor pendeant: vbi decoxeris in vino malicoriũ, myrti baccas, & vsque ad tertias, dato pastillum vnum aut in totum quatuor, ex sex vini cyathis.

Pastillus a subere, dia phellou dictus.

GALLAE, chartæ, fæculæ vini, panis, singulorum concrematorum drachmæ quindecim, in alio habetur etiam cornu ceruini combusti drachmæ quindecim, auripigmenti drachmæ duæ, sandarachæ, calcis, vtriusque drachmæ quindecim, acaciæ cerusæ, singulorum drachmæ quinque, argenti spumæ drachmæ tres: vino læuigantur.

Bithynus.

MALICORII drachmæ decem, cadmiæ vnciæ tres, aristolochiæ, gallæ, panacis radicis, iridis, atramenti sutorij, aluminis scissi, chalcitidis, misyos, squamæ æris, mannæ thuris (nonnulli etiã costi) singulorum sescuncia: aceto subiguntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Pastillus dia castoriu, ad vlcera, nomas & defluxiones.

CROCI, aloës, thuris, singulorum vncia, florum mali punicæ, aluminis scissi, castorii, mannæ thuris, æruginis rasæ, singulorum vncia, minii sinopici libra: excipiuntur vino veteri.

Pastillus dia castoriu, colicis efficax.

MYRRHAE, castorii, singulorum scrupula sex, croci, opii, singulorum scrupula nouem, anisi, apii seminis, dauci seminis, singulorum semuncia, alterci seminis scrupula octodecim.

Pastillus dia œnelæu, hoc est, ex vino & oleo mixtis sedis & naturalium vitiis vtilis.

CERVSAE vnciæ decem, argenti spumæ vnciæ quinque, thuris, recrementi plumbi, aluminis scissi, singulorum vnciæ duæ: vino marinæ experte læuigantur. in vsu vino & rosaceo aut vino & myrteo soluuntur.

Pastillus ex lapide phrygio, naturalium vitiis accommodatus.

LAPIDIS phrygii combusti restinctiq; ter, primum butyro vel rosaceo, deinde vino, postea melle, vnciæ duæ, rosarum floris vnciæ quatuor, malicorii vncia.

Pastillus dia lotarion, quod est ex loto syluestri ad sedis & naturalium vitia.

CERVSAE, amyli, glaucii, croci, aluminis, æquales portiones: teruntur succo loti syluestris, aut vino.

Pastillus leucus.

TERRAE samiæ triens, pompholygis, cerusæ, amyli, singuli sextantes, opii scrupula quatuor: aqua subiguntur.

Pastillus dia alicacabu, hoc est, ex vesicaria.

Spumæ argenti drachmæ vigintiquatuor, cerusæ drachmæ duodecim, aut vna & viginti, vesicariæ drachmæ octo, atramenti sutorii drachmæ quatuor, aluminis scissi tantundem, minii quod ad colorem satis est: aqua excipiuntur.

Pastillus ex duplici veratro, idem vero ex duabus acaciis.

ACACIAE nigræ & fuluæ, glutini fabrilis (in alio piscium glutinis) singulorũ vnciæ quatuor, guttæ ammoniaci, glaucii, aloës, singulorum vnciæ duæ, thuris masculi, veratri nigri & albi, singulorum vncia: aceto scillino excipiuntur. quum vsus incidit, eodem vel communi soluta, ante balneum, & rursus post id inunguntur.

Pastillus Criogenes.

MYRRHAE, æris combusti, aristolochiæ rotũdæ, æruginis

rasæ, squamæ stomomatis, verbenacæ rectæ, aluminis rotundi, singulorum vncia, aceti quantum satis est. decerpi autem debet verbenaca, quum Sol est in ariete. Fit etiam emplastrum in hunc mundum: pastilli, ceræ, colophoniæ, olei, par mensura, aceti quod ad læuigandum pastillum sufficit.

Pastillus a nigro viridiq; colore dictus melanchlorus.

MYRRHAE, aloës, squamæ æris combusti, auripigmenti, aluminis scissilis, & rotundi, iridis, chalcitidis, misyos, salis fossitii, atramēti sutorii, cerusæ, nitri, argenti spumæ, panacis radicis, cadmiæ, malicorii, gallæ, aristolochiæ rotundæ, squamæ stomomatis, æruginis rasæ, singulorum vncia, aceti quod satis est. Fit etiam hoc modo emplastrum: pastilli vnciæ duæ, colophoniæ, ceræ, olei, singulorum vnciæ sex, aceti quod pastillo subigendo satis est.

Pantolmius ad chironia malignaq; vlcera, & defluxiones.

CASSIAE, æris cremati, cerusæ, argenti spumæ, æruginis rasæ, aluminis scissi, rotundi, liquidi, & lateritii quod plinthitis dicitur, penacis radicis, aristolochiæ longæ et rotundæ, malicorii, atramenti sutorii, portulacæ, iridis astragalitidis, chalcitidis, misyos, guttæ ammoniaci, salis ammoniaci, æruginis ferri, squamæ æris, aloës, diphrygis, thuris gallæ, sarcocollæ, plumbi cremati, foliorum oleæ, sorios, myrrhæ, cretæ sutoriæ liquidæ, balaustiorum, spinæ Aegyptiæ, sulfuris ignem non experti, nitri, rhu rubri, rhu syriaci, chrysocollæ, rhus coriarii, acaciæ, salis spumeæ, omphacii, auripigmenti, singulorum pares modi; cum aceto diebus triginta, sub caniculæ sidere læuigantur.

Pastillus Nymphodoti.

APHRONITRI vncia, nitri alexandrini, saponis gallici, singulæ vnciæ, salis cappadocii, mastiches, gallæ, singulorum drachmæ quatuor, foliorum rosæ, amomi, amyli, singulorum vncia, phylli drachma, aluminis scissilis, costi singulorum drachmæ duæ, vini myrtei quod satis est.

Pastillus ex thapsia, hemicranico dolori efficax.

SVCCI thapsiæ drachmæ sedecim, myrrhæ drachmæ octo, opopanacis, euphorbii, singulorum drachmæ sex, nitri, liquoris parthenici, singulorum drachmæ quatuor, piperis, sagapeni, singulorum drachmæ duæ, aceti quantum sufficit. Vbi vtendum est, aceto inunctum post horas sex abluito: at si voles remissiore vti, cerato pari exceptum illinito noctemq; finito.

Pastillus qui ano subiicitur, hyothetos dictus, ad dysenteriam, & ani dolores.

TERRAE samiæ, amyli, singulorum quadrans, croci sextās,

acaciæ,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

acaciæ,tragacanthæ,singulæ vnciæ,castorij thuris,lycij,singulæ semunciæ:in calidioribus,etiam opij semu ncia adiicitur:herbæ pulicaris succo excipiuntur,finguntur quæ pastilli.

De medicamentis quibus aridis vtimur,& smegmatis.
Cap. xiii.

ARidorum medicamentorum quæ sane & catapasmata ab inspergendo,vocantur,alia vlceribus congruunt,alia cuti applicantur:ex iis quæ vlceribus faciunt, quædam cauis carnem inducunt,quædam excrescentia reprimunt, quædam cicatricem generant, quædam vrunt exeduntque,nonnulla sanguinem coërcent, Quæ igitur carni generandæ sunt,vel repurgando sordida,carnem creant, vt quæ constant ex eruo,aristolochia,iride,panace,myrrha,thure,aloë: vel humiditatem circunfluam desiccando,veluti quæ fiunt ex ære, diphryge,squama,charta combusta,piceæ cortice,& spina,quæ & ipsa cicatricem obducunt: vel acrimoniam rosionemque obtundendo, qualia sunt ex pompho lyge,amylo,cerusa,fæce combusta,ostreis crematis,terra samia,& consimilibus,& quæ compositorum ex his vireis habent.Ex reprimentibus lenia quidem sunt,quæ constant squama æris,quæ misy,chalcitide combustis,& galla:valentiora sunt,quæ atramento sutorio, ærugine, misy, chalcitide, ignem non expertis. Vrentia vero ex edentiaque fiunt ex calce, auripigmento sandaracha, & fæce vini combusta,quam vocant sphecle n, hoc est fæculam:atque hæc omnia componuntur:cæterum in tenuissimum redacta pollinē, si vlceribus inspergantur minus rodunt:si spissiora,magis,idque vrendofaciendoque crustam.Sanguinem reprementia aut astringendo, aut refrigerando,aut siccando,aut opplendo illum.coercent,quorum materiam capite de pastillis sumus exequuti.At eorum quæ cuti admouentur,alia abstergunt exteruntque, vt ex cimolia, pumice, lomento,fermento hordei,peponum carne,& salis flore confecta: alia extenuasit & discutiunt,qualia fiunt ex veratro,alcyonio,sulfure, herba pediculari,sinapi pyrethro,semine rorismarini,terra lemnia,sepiæ testa:atque hæc,assumpta calce & auripigmento cum liquore aliquo,pilis abolendis idonea,& smegmata fiunt. Quædam capiti admouentur,vt fluxum ex eo ruentem desiccent,cuiusmodi sunt ex nitro,sale,galla,malicorio,& id genus aliis præparata,omnia vero smegmata cuti non iunctæ acommodari debent.

Cephalicus puluis,capiti conueniens.

ERVORVM quincunx,iridis sescuncia, mannæ thuris sescuncia,arristolochiæ,squamæ æris,singulorum sescuncia.

Alius.

PICEAE corticis drachmæ sex,thuris drachmæ quatuor,pu-

micis tantundem, iridis drachmæ duæ, resinæ siccæ drachmæ sex, aristolochiæ drachmæ duæ.

Ex aloë, dia aloës, dicitur.

ALOES drachmæ sex, erui drachmæ octo, mannæ thuris drachmæ quatuor, gallæ drachmæ tres, aluminis scissi drachmæ duæ.

Diasphecles, hoc est, ex fæce vini combusta, Manethonis.

CADMIAE combustæ & illotæ unciæ, terræ samiæ uncia, fæcis vini combustæ unciæ quatuor, lapidis specularis unciæ quatuor thuris unciæ quatuor. quidam & amyli uncias quatuor addunt. Melitera Oribasij

CHALCITIDIS, squamæ, æris, gallæ, balaustiorum, aristolochiæ longæ singulorum uncia, malicorij, aluminis scissi singulorum semuncia.

Medicamentum ex ostreis, dia ostreon dicitur.

CADMIAE, thuris singulæ unciæ, ostreorum combustorum unciæ tres.

Medicamentum ex thure, dia libanu.

ARGENTI spumæ, thuris, squamæ æris, mali punici, amyli, cerusæ, pares modi. Aphroditarium.

THVRIS, squamæ æris, mali punici, amyli cerusæ, paria pondera.

Rhodia, ad supprimendum sanguinem, vlcera depascentia, & excrescentia.

GALLAE crudæ drachmæ sex, gallæ combustæ restinctæq; vino aridæ drachmæ duodecim squamæ æris nigri, si non sit, rubri, drachmæ octo, atramenti sutorij, drachmæ vigintiquatuor, aluminis scissi drachmæ vigintiseptem: teruntur diebus sat multis.

Medicamentum xanthon, hoc est, flauum.

CHALCITIDIS combustæ drachmæ quadraginta, atramenti sutorij usti drachmæ viginti, misyos cremati drachmæ decem æris usti drachmæ quinq;.

Medicamentum a murino colore psaron dictum.

MISYOS quincunx, gallarum triens, chalcitidis sextans, squamæ æris tantundem, atramenti sutorij uncia, æruginis rasæ sextans.

Medicamentum heliocæs, adurens.

AVRIPIGMENTI libra, calcis viuæ libræ duæ aqua læuigato per dies caniculæ, deinde siccatis vtitor.

Antheron.

CYPERI drachmæ octo, myrrhæ drachmæ duodecim, sandarachæ drachmæ tres, rosarũ floris drachmæ duæ, croci drachma, crocomagmatis, aluminis scissi, iridis illyricæ. singulorũ drachmæ duæ

Medicamentum ex charta, quod Græci dicunt dia chartu, ad nomas oris potisſimum & naturalium vlcera.

AERIS ſquamæ, chartæ combuſtæ ſingulorum drachmæ octo auripigmenti, ſulfuris viui, ſingulorū drachmæ duodecim, plumbi cremati drachmæ ſex. Ad humidiores quidē ſepedonas, ſicco vtitor: ad ſiccas, roſaceo macerabis, nonnunquam & melle cum roſaceo.

Medicamentum ex myrto ſylueſtri, dia oxymyrſines appellatum, ad eadem.

RHVS coriarii vnciæ duodecim, myrti ſylueſtris foliorum, ſandaraches, ſingulorum drachmæ octo, ſalicis foliorum ſiccorum, malicorii, ſingulorum drachmæ ſex, aluminis ſcisſi, chryſocollæ, aloes, chalcitidis crudæ, ſquamæ, auripigmenti, ſalis communis, ſingulorum drachmæ quatuor.

Medicamentum Maſſalioti.

NITRI, opii, chryſochollæ, lapidis aſii, ſandarachæ, miſyos, chalcitidis, aluminis ſcisſi, diphrygis, æqualia pondera: ſicco vtitor.

Smegma aridum quod Aſclepios dicitur.

BACCARVM lauri, nitri alexandrini, ſalis torrefacti, ſalis cappadocici, ſtillæ ammoniacæ, aphronitri, pumicis, ſingulorū libra, veratri nigri, herbæ lanariæ, pyrethri fæculæ quæ eſt vini fæx combuſta, herbæ pediculariæ, ſinapi, iunci rotundi, aluminis ſcisſi, iunci quadrati floris, iridis, gallæ, ſingulorum vnciæ ſex, ſampſuchi libra, viticis ſeminis, pulegii, farinæ fabarum, & lupini, ſingulorum vnciæ ſex, chamæleontis nigri, ſulfuris. gummi, thuris, piperis, cucumeris ſylueſtis radicis, marubii, cimoliæ, pœoniæ, æſepiæ teſtæ, fœnu græci, phylli, coſti, cumini, euphorbii ſpicæ nardi, ſingulorum vnciæ tres. Alexander autem præter hæc adiicit ſalis ex nitri fontibus ſalis Tragaſei, ſingulorum libram, adarces vnciam, aluminis liquidi nardi gallici, cnici. cocci gnidii, graminis aridi, bryoniæ ſiccæ, ſingulorum treis vncias.

Smegma peponatum.

THVRIS, maſtiches, ſtillæ ammoniacæ ſiugulæ vnciæ tragacanthi ſeſcuncia, ſucci vuæ acerbæ dodrans: peponis ſeminis recentis quadrans, ſimilæ ſextarii quinque, ouorum vnius & viginti albumina, iridis triens. quidam & veratri nigri ſextantem miſcent.

Aliter Critonis.

LOMENTI modius: ſimilæ ſextarii quatuor: trifolii: glandis vnguentariæ, iridis illyricæ, ſingulorum libræ quatuor, guttæ ammoniaci, coſti: ſingulorum libra ouorum tenuia aquata, peponū carnis ſextarii duo, vuæ acerbæ ſucci tantundem: macerantur, redactaque in paſtillos ſiccātur, deinde contuſa incretaque in vsū adhibent.

ALITER. Tragacanthæ,thuris,mastichæ,guttæ ammoniaci,singulorum drachmæ decem omphacij drachmæ quinque, similaginis sextarij quinque,candidi ouorum liquoris vncia,peponum carnis vnciæ decem:præparatur vt supra dictum est.

Smegma quod capitis defluxiones exiccet.

NITRI Alexandrini rufi vnciæ quinque,salis communis torrefacti sescuncia, salis cappadocij vncia:hæc aceto quam acerrimo macerata in patinam fictilem coniiciuntur,atque in furno vruntur,dum redigantur in carbones:inde refrigeratis leuigatisque ad abstergendum vtitor,vinum in balneo instillans.

Sapo Constantini.

ROSARVM siccarum,aloës,gallæ,malicorij, malabathri, sarcocollæ, singulorũ tres vnciæ,balaustiorũ,myrrhæ, sandarachæ, spicæ nardi,singulorum vnciæ duæ,costi vncia,saponis gallici libra, excipiuntur iure lupinorum.

Puluis pilos abolens, vnde psilotrum dicitur, ad podagram.

MASTICHES,thuris masculi,herbæ pedicularíæ, veratri albi, spumæ argenti singulorum vnciæ tres,phylli,amyli,veratri nigri,lapidis asii floris singulornm vncia,alcyonii,pumicis tosti,cimoliæ,sampsuchi,singulorum vnciæ tres,spicæ nardi vncia. Nonnulli etiam aloes vnciam addunt. contusum in vase puluerem reseruato: vbi necessitas inciderit,oryzæ cremor & ptisanæ in ollam conficitur;postquam inferbuerit,pulueris,saponis gallici,auripigmenti,aluminis scissi,sandarichæ,singulorum sescuncia additur,calcis viuæ recentis libra. Vtitor vnguento mense ter.nono videlicet lunæ die,decimonono,& vigesimonono idque vsque ad annnm:post hunc, semel mense,quum vigesimumnonum luna diem agit.

De medicamentis liquidis quæ illinuntur,ad oris vitia vnde stomatica dicuntur,ac guttur accommodatis.

Cap. xiiii.

QVanto rarior molliorque est summa oris tunica, cute quæ corpus totum obtegit, tanto etiam magis stomaticorum medicaminum vsus euariat,Quum igitur inflammatio incipit,ea requiruntur medicamenta quæ humoris influxum repellant, cuiusmodi sunt, arida quidem,omphacium, galla omphacitis,succus rhu,hypocistidis,aluminis,cortex piceæ,& thuris,balaustia,& generatim omnia quæ astringunt, ita vt insuauem ingratamque & lethalem vim non repræsentent.liquida vero,succus mororum tum quæ batina,tum quæ sycamina dicuntur,item nucum viridium corticis,& mali punici præsertim acidi,& malorum contoneorũ,mustum amincumque.mel autem

per initia solum vt medicamenta adhæreant temperatur. at quum humor substiterit, misceri debent quæ concoquant & mediocriter dissipent, cuius generis est crocus, myrrha, & dulcis radiculæ succus. at per totũ id temporis quod statum & declinationem intercedit, recte vsurpatur mixtum aliquod ambobus, repellente puta, & discussorio: & per initia quidem superabunt repellentia, deinde discutientia: in morbi declinatione solis vti discutientibus absq; abstrictione oportet, qualia sunt nitrum, aphronitron, origanum, hyssopum, thymus, nepita, iris, besasa, cõsimiliaq;. liquor tunc sapa esto, tum quæ ex mulso decocto, tum quæ ex caricis & palmulis conficitur, ipsumq; dulce mustum cum melle: vbi vero veluti reliquiæ quædam inflammationis remanserint, etiam sulfur ignem non expertum misceb mus: succum autem primum cũ melle incoquemus, dum liquidioris mellis spissitudo fiat, inde sic arida in tenuissimum pollinem pertrita insper gemus, postea modice coquemus, quoad omnia exacte in vnitatem cogantur, quo facto in vitreum vas medicamentum transfundemus.

Dia moron simplex.

MORORVM succi sextarij tres, prius excoquuntur dum tertia portio fuerit absumpta, adiectoq; mellis sextario, rursus incoquuntur ad melleam spissitudinem.

Dia moron compositum.

MORORVM succi hemin sex vsque ad frigmenti crassitudinem coquuntur, deinde admixto leuis croci drachma, myrrhæ duabus, succi vuæ acerbæ vna, aluminis scissi ternis obolis, mellis hemina, quousque spissescant incoquuntur.

De moris batinis, quæ rubi fructus sunt.

ITEM quod ex moris batinis constat, eodem modo præparatur, maiore vi astrictoria præditum.

Dia caryon, quod est ex nucibus, simplex.

VIRIDIVM nucum corticis contusi succi heminæ quinq;, mellis hemina, coquuntur ad dimidias.

Dia caryon compositum.

PER initia quidem & in vigore oris inflammationum, misceri debent croci, & aluminis, singulæ drachmæ, myrrhæ duo, in declinatione vero ad discutiendum, nitri drachma, sulfuris tantundem, cum prædicta nucum corticis succi, & mellis mensura.

Medicamentum ex succo mali punici.

MALI punici cui nuclei sunt adempti dulcis succi sextarij quatuor, mali punici acidi succi sextarij duo, mellis sextarius, myrrhæ amineæ drachmæ octo, crocomagmatis, gallæ singulorum drachmæ octo, aluminis scissilis drachmæ quatuor, iridis illiricæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

drachmæ octo, omphacij drachmæ octo: conficitur quemadmodum quod moris constat.

Aliter idem.

MALI punici dulcis cum corio suo cõbusti succi sextarii sex, mellis generosi sextarius, aluminis scissi vncia, myrrhæ semuncia.

Medicamentum e musto, dia gleucous dicunt.

MVSTI sextarii sex, gallæ, aluminis scissilis, singulorum drachmæ duæ, croci, myrrhæ singulæ drachmmæ. Si lenire voles, dulce esto mustum; si repellere, austerum. quod autem neutrum est, mediam inter hæc vim obtinet.

Aegyptia stomatica.

MELLIS pondo, olei bes, resinæ terebinthinæ sextans, croci drachmæ quatuor: in cacabo liquefiunt.

Medicameutum dia besasa, ex ruta syluestri.

ANISI seminis, apii seminis, iunci odorati floris, ameos seminis, aluminis scissi, iridis illiricæ, besasa, quod nonnulli harmala vocant (est autem ruta syluestris) cinnamomi, myrrhæ troglodytidos, croci, gallæ, singulorum vncia, aristolochiæ longæ, cassiæ, crocomagmatis, rosarum siccarum, singulorum vncia, costi, hirundinum cineris recentis, singulorum vnciæ tres, nardi Indicæ, amomi, singulorum semuncia, mellis quod satis est.

Dulces vtilesque potiones. Cap. xv.

DVlcium simul & vtilium potionum aliæ ex vino conficiũtur, coniectis in id quibusdam speciebus, exempli gratia, pipere, absinthio, calamo, aliisque compluribus, vnde etiam appellationem nõnunquam sortiuntur, aliquando melle admixto, interim non; aliæ ex aqua in qua decoquantur mala, vel rosæ, vel similia quædam, nempe vua acerba, mala punica, myrti baccæ, eoque mel optimũ despumatum miscetur, tum quod firmum sit, tum quod dulce, interdum etiam vtile; si illud excipias quod a cibvra in paruis vasculis asportatur, asterum: item hydromalum vinosum, quod etiam sine melle fieri nouimus. quẽadmodum apomeli ex melle solo & aqua, citra alterius cuiusdã substantiæ misturam. Imo etiam ex vino confectæ potiones, quas & propomata Græci nominant, mellis despumati sextarium vnum, ad vini quaternos recipiunt, componunturque citra coctionem. At quæ ex aqua & liquore fiunt, si quidem coquantur, vnum mellis ad treis liquoris, cuius duæ fere partes inter coquendum sint absumptæ, sextarios assumunt: sin minus, vnum mellis ad binos liquoris. cæterum quæ non coquuntur, diu satis insolare prorsus oportet, & præsertim omphacomeli. Ex aqua vero temperatas potiones coquere conuenit, quod propter imbecillitatem facillime mutentur. omnes autem

in fictilia vasa exigua oblita transfundendæ sunt, iisque tuto operculatis in apricis locis usquedum excoquantur reponendæ. attenuantibus autem & probe aqua temperatis uti conuenit. Omphacomeli postquam musti modo inferbuerit crassumque euaserit, tunc operiri vas debet. his igitur quæ vino constant, quum febris abest, potissimum vtimur, vel solius voluptatis gratia, præter eas quæ scammonia aut grano gnidio aut eiusmodi purgantibus medicamentis componuntur, vel propter eiusmodi affectus in quibus & medicamentis in illas coniectis, per os vti licet. Ex aqua autem aut succo aliquorū confecturæ febricitantibus conueniunt, interdum ceu hedysmata hoc est dulciaria, quum morbus vino vti non permittit: interdum ceu affectui commodæ, quemadmodum apomeli ad saliuam educēdam, aut vrinas citandas, aut aluum emolliendam, aut extenuandum humorem: hydromalum autem & hydrorosatum siticulosis, febre ardenti pressis, resolutis, & stomacho vitiosis. Omphacomeli, myrtites, rhodostacton, hoc est, mel rosaceum, & rhoetes, cœliaco affectui, dysenteriis, vomitionibus, aliisque fluidis vitiis congruunt. Iam vero his collutionibus subinde in stomaticis affectibus vtimur.

Hydromalum ex malorum cotoneorum succo.

MALORVM cotoneorum nucleis exemptis contusorum succi sextarii duo, mellis sextarii tres, aquæ sextarii sex, incoquuntur despumando ad tertias. ALIVD. Malorum cotoneorum frustulatim concisorum nucleis ablatis pondo quinque, in aquæ fontanæ sextariis decem incoquuntur dum intabescant. ablata ab igne, refrigerata'que eximuntur, expresso'que succo proiiciuntur, aquæ mōdo dimidia mellis mensura temperatur, iterum'que incoquitur despumando, quoad octaua portio absumpta fuerit. Nonnulli vero ex dulcibus etiam malis similiter hydromalum componunt.

Hydrorosatum.

ROSARVM vnguibus exemptis libræ quatuor, aquæ sextarii quinque, mellis sextarii duo.

Rhodomalum.

SVCCI malorum cotoneorum sextarius, rosarum trepondo, mellis sextarii tres, aquæ sextarii quinque. Verum quoniam rosæ non eodem tempore cum malis inueniuntur, conuenit eas cum melle quando colliguntur componere, ac vbi mala prouenerint, totam compositionem moliri.

Omphacomelitis præparatio.

VVAE acerbæ succi sextarii tres, mellis sextarius: mixta diebus quadraginta insolantur, vel discoquuntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Quomodo myrtites fiat.

MYRTI baccarum ſucci ſextarij tres, mellis ſextarius, ad tertias decoquuntur.

Apomeli ex commentarijs Philagrij.

FAVORVM melle ſcatentium alborum pondo, aquæ fontanæ trepondo & dimidium. confractis fauis vnitisq́ aqua cum melle incoquitur, dum & ſpuma ipſius & id quod veluti ceroſum ſupernatat, particulatim relinquatur, atque tunc refrigerata diligenter transfunduntur.

Rhodoſtacti compoſitio.

ROSARVM quibus vngues ſint exempti ſucci ſextarios duos, mellis ſextarium incoquito, deſpumans quoad quarta pars fuerit abſumpta.

Rhoetis confectio.

MALI punici ſucci ſextarij tres, mellis vnus, ad tertias decoquuntur.

De colyrijs & adglutinamentis. Cap. xvi.

VAria ocularium medicamentorum materies exiſtit, etenim liquores, ſucci, ſemina, fructus, particulæ ſtirpium, et metallica his inſeruntur. ex quibus alia acrimoniam leniunt, & veluti opplent obſtruuntq́, vtpote pompholyx, ſpodium, amylum, plumbum, terra ſamia, quæ aſter dicitur, cadmia, eaq́ omnia lota, & candidus oui liquor. Quibus ita vtendum eſt, vt caput prius vacuationem experiatur: nam ſi repletum fuerit, metus eſt ne oculorum tunicæ humoribus diſtentæ perrumpantur. Alia contrariam his naturam obtinent, nempe acrem, recludendis vacuandisq́ iis quæ diu impacta fuerunt accõmodata, quemadmodum liquores Cyrenaïcus, Medicus, ſagapenus, euphorbium, & conſimilia. Nonnulla ſordidis vlceribus abſtergendis conueniunt, qualis eſt ſquama æris, ipſumq́ æs, chalcitis, miſy, ſori, flos æris, ſtimmi, concremata omnia. Quædam his vicina ſunt, ſmectica ab exterendis ſordibus appellata, cuiuſmodi eſt auripigmentum, ſandaracha, & lapidis aſii flos. Sunt & aſtringentia, atque ex his quæ mediocriter id faciunt, vehementer lippitudini, vlceribus & defluxionibus conducunt, nempe roſarum folia, flores, fructus, ſpicæ nardi, phyllum, crocus, glaucium, & hypociſtis. Quæ vehementiorem aſtringendi vim repræſentant, oculorum claritati conducentibus potiſsimum medicinis miſcentur, cuius generis eſt omphacium, acacia, balauſtium, ſatiuæ punicæ flos & galla. Alia concoquunt diſcutiuntq́, vt myrrha, crocus, caſtorium, lachryma thuris, fœnugræci ſuccus. Porro ex compoſitis oculorum remedijs, alia delinuntur, ſimplicemq́ appellationem habent, alia xerocollyria, alia hygrocollyria vocantur. Quæ igitur delinuntur, omnem comprehenſam materiam

recipiunt, omnibusq; conferunt affectibus: cæterum vere præsertim præparari debent, æstate siquidẽ virtus ipsorum perspirat euanescitq;, hyeme species gelu rigidæ temperari nequeunt. Conterere autem ea oportet liquore non copiose affuso, ne metallica subsidant, aromata supernatent, verum modice, vt sordium modo conterantur. Aqua vero pluuialis erit, tum quod tenuis sit, tum quod modice astringat. Si quidem vino aut succo aliquo læuigare oportet, ipsa quoq; terenda sunt, metallica sane longo tempore, quæ autem succo constant, exiguo: demum vbi satis læuia euaserint, gummi adiicietur: in formam redacta, vasis maxime æreis aut vitreis riponentur. Cæteruum iis quæ e succo conficiuntur, protinus vti licet: metallica vetustate redduntur meliora. Porro inter collyria arida quædam consumunt exteruntq; callos, ficos, vngueis, scabiosaq; vitia, e chalcitide, ærugine & misy composita: quædam lachrymas mouent, obstructionibus & hebetudini accommodata, quæ tum ex his tum ex pipere & spica nardi fiunt. Sunt quæ præseruent, tueanturq; oculos ob humorum influxu, cuiusmodi ex lapide phrygio, sarcocolla, glaucio, aloë, cadmia, stimmi, croco: omnia in tenuissimum pollinem coacta oculis applicant. At liquida collyria fiunt ex melle attico, opobalsamo, oleo ob vetustatem tenui, fœniculi succo, diuersorum animalium felle, liquore cyrenaico, aliisq; compluribus. Conferunt hebetudini, suffusioniq; incipienti, medicamenta quæ extenuent, calefaciant, purgentq;. Vtendum his est, & omnibus acribus, vbi caput repletione caret, sub dio, aëre puro, austrino, non nimis frigido, neque item calido nimium. At agglutinamenta quæ anacolemata græce dicuntur, ex medicamentis præparantur quæ obstruunt, opplentq;, glutinant, stringunt, aut refrigerant, aut astringunt, siccant ve, qualis est farinæ pollen, manna, terra samia, myrrha, cochleæ, acacia, opium, cum candido oui liquore. glutinantur fronti in quibus humor non intra caluariam delitescit, sed extrinsecus affligit.

Collyrium quod protinus dolorem sedet monohemeron appellatum, ad incipientem vetustamq; lippitudinem.

ACACIAE drachmæ trigintasex, gummi drachmæ trigintaduæ, cadmiæ drachmæ vigintiquatuor, æris cremati et eloti drachmæ octo, opĳ drachma: vino austero læuigantur. Medicamentum discutit & siccat.

Chiacum collyrium.

MINII sinopici, gallæ omphacitidis, croci, rosarum recentium vnguibus exemptis floris quem thyiaca vocamus, gummi, singulorum vnciæ quatuor, opĳ vncia; vino aminæo, aut falerno, aut chio

austero teruntur. Sit autem vinum marinæ expers.

Cygnarium.

CADMIAE vstæ elotæq; vnciæ sex, cerusæ lotæ vnciæ quatuor, pompholygis tantudem, amyli vnciæ duæ, tragacāthæ, opīj torrefacti, gummi, singulorum vnciæ duæ, aqua pluuiali læuigantur.

Rubens cygnus.

CADMIAE crematæ elotæ sextans, terræ samiæ quæ aster dicitur tantundem, cerusæ triens, pompholygis bes, amyli sextans, opīj sextans, acaciæ, tragacanthæ, singulæ vnciæ, gummi triens: aqua cœlesti subiguntur.

Albus cygnus.

CADMIAE vnciæ quindecim, cerusæ vnciæ septemdecim, opīj drachmæ octo, thuris drachmæ septem, amyli vnciæ septem, gummi drachmæ tredecim: aqua cœlesti teruntur.

Pelarion ad vlcera.

CADMIAE, cerusæ, singulorum drachmæ vigintiquatuor, acaciæ, opīj, singulorum drachmæ octodecim, gummi, tragacanthæ, amyli, singulorū drachmæ nouem, myrrhæ drachmæ tres, æris, croci singulorum sesquidonarius: aqua conteruntur.

Phæon ad oculos sanguine suffusos, & magnos affectus.

CADMIAE teneræ drachmæ vigintiquatuor, cerusæ drachmæ sedecim æruginis rasæ drachmæ duodecim, stimmi drachmæ octo, aluminis scissi drachmæ tres, chalcitidis vstæ drachmæ tres, nardi Indicæ drachmæ quatuor, omphacii drachmæ duæ, æris drachma, squamæ æris drachmæ octo, ericæ fructus drachmæ tredecim lachrymæ papaueris drachmæ vigintiquatuor, croci drachmæ quatuor, castorii drachmæ tres, myrrhæ drachmæ sex, lycii Indici, acaciæ, gummi, singulorum drachmæ quatuor, rosarum recentium drachmæ duæ & semissis: vino falerno aut surrentino, aut aminæo, aut chio austero perteruntur. inungitur per triduum, aquæ instar dilutum ex fœnugræci succo instillatum, deinde ex ouo aut lacte, postremo aqua crassius.

Collyrium ex decoctis, dia zematon dicitur.

CADMIAE vnciæ sedecim, cerusæ vnciæ octo, amyli, opii, tragacanthæ, acaciæ, singulorum vnciæ duæ, gummi vnciæ sex: læuigantur decocto rosarum siccarum, melitoti, capitum papaueris, dulcis radiculæ, pari singulorum modo.

Collyrium dia hydrias, repellens.

LIQVORIS qui in vasis cerealibus tophi modo concretus reperitur, libræ tres, cadmiæ vstæ & elotæ libra, cerusæ pompholygis, terræ samiæ, qui aster dicitur, singulorū elotorum vnciæ sex

thuris vncia, myrrhæ tantundem, ſucci lini ſeminis, herbæ pulicaris, ptiſanæ, fœnugræci, ſingulorum libra, tragacanthæ vnciæ ſex, gummi libra.

Collyrium Ilambonis.

CADMIAE vnciæ octo, pompholygis vnciæ quatuor, ceruſæ libra, tragacanthæ, gummi, opii, ſingulorum vnciæ quatuor: aqua pluuiatili teruntur.

Cinereum, quod ſpodiacon dicitur, ad inflammationes, defluxus, & chemoſin.

THVRIS, ſtimmi, ſingulorum drachmæ centum, cadmiæ, ceruſæ, vtriuſq; drachmæ vigintiquatuor, terræ ſamiæ, papaueris lachrymæ, ſingulorum drachmæ tres, gummi drachmæ quindecim læuigantur oleæ coliculi ſucco. fit autem is in hunc modum: teneriora oleæ folia elota contunduntur in mortario, paululo aquæ ſuperfuſo, per linteolum exprimuntur.

Collyrium ex oleæ turionum ſucco tenerum, dia thalias vocatur.

THVRIS drachmæ quatuor, ſtimmi drachmæ quindecim, cadmiæ drachmæ vigintiocto, ceruſæ drachmæ quadragintanouem, terræ ſamiæ drachmæ octodecim, opii drachmæ ſex, gummi drachma, plumbi vſti elotiq; drachmæ octo: excipiuntur oleæ turionũ ſucco.

Dia thalias, ruffum.

AERIS cremati drachmæ duodecim, ſandycis vnciæ vigintiquatuor, foliorum oleæ vnciæ duæ, opii tantundem, gummi vnciæ decem, vino ſpathite vel aminæo excipiuntur.

Dia ſmyrnon claudiacum.

GLAVCII, ſarcocolæ, ſingulorũ drachmæ quadragintaocto, croci drachmæ vigintiquatuor, opii, myrrhæ, lapidis hæmatitis, ſingulorum drachmæ ſex, tragacanthæ drachmæ quadragintaocto, gummi drachmæ ſedecim: vino Italico ſubiguntur. vſus eſt ex ouo.

Aliud dia ſmyrnon ad rhœadas & ægylopas.

CADMIAE lotæ, lapidis hæmatitis eloti, ſingulorum drachmæ vigintiocto, myrrhæ, ſpodii Cypriæ ſingulorum denarii vigintiquatuor, opii drachmæ octo, croci drachmæ quatuor (alii octo) piperis albi grana triginta, gummi drachmæ ſedecim. vino Italico teruntur, ex ouo adhibetur collyrium: ſi vitium ſit recens, aquatum.

Stacticum Proſechii.

CADMIAE, gummi ſingulorum drachmæ viginti, ſtimmi, atramenti ſutorii, ſingulorum drachmæ octo, opii drachmæ quatuordecim, æruginis raſæ drachmæ decem, piperis albi drachmæ ſex, croci drachmæ octo, miſyos crudi tantũdem, opobalſami drachmæ quatuor; aqua conteruntur.

Hygidion Ammonij.

CADMIAE, æris, singulorum drachmæ sedecim, cerusæ, castorij, aloës, croci, singulorum drachmæ quatuor, squamæ drachmæ quinque, rosarum floris, plumbi vsti, singulorum drachmæ octo, lycij drachmæ tres, lapidis schisti drachmæ quatuor, opij drachmæ decem, acaciæ drachmæ quadraginta, gummi drachmæ quadraginta octo: aqua excipiuntur.

Olympos seu olympiacum.

ACACIAE, spicæ nardi, thuris, singulorum drachmæ octo æris cremati elotiq;, stimmeos vsti & loti, cerusæ concrematæ lotæq;, cadmiæ, singulorum drachmæ duodecim, myrrhæ, opij arefacti singulorum drachmæ quatuor, croci drachmæ quinq; æruginis rasæ drachmæ tres, lapidis schisti, squamæ rubræ, lycij Indici, omphacij, singulorum drachma, castorij, rosarum floris, singulorū drachmæ duæ, phœnicobalanorum drachmæ quatuor, similiter ossa palmularum vstarum ligna numero quinque, gummi vnciæ quinque aqua pluuiali superfunduntur, in qua commadescent tres dies totidemq; noctes, calami odorati, alterci seminis, rosarum siccarum, singulorum drachmæ quatuor, phylli drachma.

Nardinum.

CADMIAE, croci, gummi, singulorum drachmæ triginta-sex, æris vsti drachmæ octodecim, stimmi, acaciæ, singulorum drachmæ triginta, nardi syriacæ drachmæ duodecim, opij, singulorum drachmæ sedecim: aqua subiguntur.

Theodotium minus.

STIMMI, acaciæ, singulorum drachmæ viginti, æris vsti drachmæ octo, cerusæ drachmæ quatuor, myrrhæ totidem, æruginis drachmæ duæ, aloës, succi papaueris, lycij, singulorum drachmæ pluuiatili aqua læuigantur.

Rhinarium.

LAPIDIS hæmatitis, lapidis schisti, singulorum drachmæ sedecim, æris combusti, cadmiæ, æruginis, singulorum drachmæ octo, opij drachmæ quinque, chalcitidis drachmæ duæ, gummi drachmæ octo: vino excipiuntur.

Xyster.

PVMICIS, misyos, ostreorum, singulorum crematorum vnciæ sex, cadmiæ, opij, chalcitidis vstæ, croci, aloës hepaticæ castorij, phylli, singulorum drachmæ duæ, stimmios, acaciæ, singulæ vnciæ, æris combusti vnciæ quatuor, myrrh æ troglodytidis drachmæ quatuor, spicæ nardi drachma, cerusæ drachmæ octo, gummi drachmæ quatuor: aqua cælesti superfunduntur. Nonnulli etiam vinum miscent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Hecatombe,ad cicatrices craſſas.

CADMIAE vſtæ lotæq́;, æris cremati & eloti,vniuſcuiuſq́; [d]rachmæ octo,ſtimmios combuſti, acaciæ rubentis, gummi,ſingu[lo]rum drachmæ quindecim,aloës,gallæ,æruginis vermicularis,ca[st]orij,lycij, ſpicæ nardi, croci,opij, myrrhæ ceruſæ, hebeni ramenti, [c]halcitidis, ſingulorum drachma, roſarum drachmæ ſexaginta: [a]qua pluuiali teruntur.

Collyrium ex cornu, dia ceratos dicitur,Galeni.

PLVMBI combuſti,cornus ceruini cremati, ſingulorũ vnciæ [d]uæ,ceruſæ,ſquamæ æris,amyli,thuris,ſepiæ teſtæ combuſtæ,ærugi[n]is,myrrhæ,gummi,ſingulorum vncia:aqua pluuiali excipiuntur.

Collyrium e thure,dia Libanu nuncupatur.

THVRIS vnciæ ſex, cadmiæ, pompholygis terræ ſamiæ [q]uæ aſter dicitur, amyli, gummi, ſingulorum vnciæ tres,ceruſæ vn[ci]æ ſex,ſquamæ æris vnciæ quatuor , tragacanthæ vnciæ tres,opij [v]nciæ ſex: aqua cæleſtis adiicitur. Libanium.

CADMIAE elotæ,amuli, ſingulorum denarij duodecim,ce[ru]ſæ tantundem,ſpodii,pompholygis, terræ ſamiæ quæ aſter dicitur, [pl]umbi vſti & loti,tragacanthæ, ſingulorũ denarij octo, opij denarij [du]odecim,gummi denarij quatuor:aqua pluuialis additur, & ouorũ [vi]ginti albumina.Sunt qui etiam myrrhæ denarios quatuor addant.

Aſter Magni.

POMPHOLYGIS,cadmiæ, ceruſæ, ſingulorũ drachmæ [du]odecim, plumbi drachmæ octo, amyli drachmæ octodecim , thuris [dr]achmæ decem, terræ ſamiæ quæ aſter dicitur drachmæ duodecim, [m]yrrhæ drachmæ duæ, tragacanthæ,gummi, ſingulorum drachmæ [oc]to:aqua additur. Vranium.

TERRAE ſamiæ,piperis,ſingulorum vnciæ tres,ſpodij eloti [v]ncia, gummi vnciæ quatuor, ſtimmios cremati elotiq́; vnciæ duæ, [ſq]uamæ lotæ vncia,opii drachmæ ſex, cadmiæ combuſtæ & elotæ [dr]achmæ duæ:aqua pluuiatilis admiſcet. Carnem inducit,repellitq́;.

Collyrium ex ſucco fœnugræci.

CADMIAE, tragacanthæ, ſingulorum vnciæ octo, ceruſæ [v]nciæ triginta,amyli tãdem,opii vncia. læuigant ſucco fœnugræci.

Collyrium Cleonis.

POMPHOLYGIS,plumbi,ſingulorum vnciæ quinque, [c]roci ſeſcuncia, ſquamæ æris quod ſtomoma dicitur vncia , gummi [v]nciæ duæ : aqua pluuialis additur, aquatum illinitur.

Diarhodon, hoc eſt, ex roſis, quæ ſeptuaginta duas vncias pendunt.

ROSARVM viridiũ vnciæ ſeptuagintaduæ, cadmiæ vſtæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

&elotæ drachmæ vigintiquatuor, æruginis raſæ drachmæ duæ, ſpicæ nardi drachma, ſquamæ æris elotæ drachmæ duæ, ſtimmios combuſti elotiq́;, opij, myrrhæ, ſingulorum drachmæ tres, croci drachmæ octo, amyli drachmæ duæ, gummi drachmæ vigintiquatuor: aqua pluuialis admiſcetur.

Album dia Rhodon.

CADMIAE crematæ & lotæ, ceruſæ, ſingulorum libra, amyli, opij, tragacanthæ, ſingulorum vnciæ tres, aloës ſeſcuncia, gummi vnciæ tres, croci ſeſcuncia, roſarum vnguibus detractis vnciæ ſex: aqua miſcetur.

Collyrium ex aloë, dia aloës nuncupatur.

CADMIAE, ceruſæ, aloës, ſingulorum vnciæ decem, roſarum viridium vnciæ ſex, amyli vnciæ tres, opij vncia, tragacāthæ vnciæ duæ, gummi vnciæ tres: aqua pluuiatilis adijcitur.

Crocinum dia rhodon.

SPICAE nardi, roſarum ſiccarum, aloës, ſingulorum drachmæ duæ, alterci albi ſeſquidrachma, croci drachmæ quatuor & ſemiſsis, glaucij ſex, ſarcocollæ tantundem, opij drachmæ duæ, tragacanthæ vncia: aqua pluuialis additur.

Nili dia rhodon.

ROSARVM tenerarum drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, papaueris obolus, gummi drachmæ quatuor: aqua cœleſti excipiuntur.

Lynceus ad claritatem oculorum.

CADMIAE, æris combuſti, guttæ ammoniacæ, ſingulorum drachmæ duodecim, myrrhæ, lapidis hæmatitis, opij thebani, ſingulorū drachmæ ſex, aloës hepaticæ, fellis taurini, galbani, ſagapeni, ſingulorū drachmæ quatuor, æruginis raſæ, opopanacis, ſalis ammoniaci, ſingulorū drachma, gūmi drachmæ ſex: aqua pluuiali terunt.

Proteus ad idem, cicatricesq́; extenuat.

CADMIAE, ceruſæ, chalcitidis crudæ, ſingulorū denarij quadraginta, piperis ſeſquidenarius, liquoris cyrenaici drachmæ octo, croci denarij duodecim, opij thebani denarij decem, ſagapeni denarij duodecim, oliuæ æthiopicæ denarij duodecim, auripigmenti, aluminis ſciſsilis, ſingulorum denarij octo, myrrhæ denarij duodecim, ſuffiminis ammoniaci denarij xx. opopanacis denarij ſedecim, opobalſami denarij decem, gummi denarij viginti: aqua pluuiali excipiunt.

Collyrium ex ſucco fœniculi.

CADMIAE drachmæ ſeptēdecim, atramēti Indici drachmæ ſedecim, piperis longi drachmæ tredecim, & albi duodecim, liquoris cyrenaici drachmæ octo, opobalſami drachmæ ſex, ſpicæ nardi drachmæ ſex, ſagapeni, opopanacis, ſingulorum drachmæ quinq́;, opij

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

drachmæ quatuor, euphorbij drachma, gummi drachma: succo foeniculi læuigantur.

Collyrium ex opobalsamo.

CADMIAE, cerusæ singulorum drachmæ octo, omphacij drachmæ quatuor, piperis albi unciæ sedecim, opij drachmæ quatuor, opobalsami, gummi, singulorũ drachmæ sedecim, aqua pluuialis additur.

Thalasseros.

CADMIAE unciæ octo, æruginis unciæ duæ, atramẽti Indici unciæ octo, piperis albi unciæ quatuor, liquoris medici uncia, opobalsami unciæ ij. gummi unciæ sex: aqua adijcitur.

Hermation.

GVTTAE ammoniaci, æris combusti, corticis thuris, singulorum drachmæ quatuor, æruginis drachma, gummi drachmæ quatuor: aqua cœlesti excipiuntur.

Collyrium malabathrinum, quod & Isotheon dicitur.

CADMIAE drachmæ sedecim, æris usti & eloti drachmæ quatuordecim, opij, lycij Indici, malabathri, nardi Indicæ, croci, aloës, singulorum drachmæ duæ, cerusæ drachmæ octo, castorij drachmæ duæ, myrrhæ drachmæ quatuor, acaciæ, stimmi, singulorum drachmæ quadraginta aqua teruntur. Vsus ex ouo.

Crassius ex vino.

CADMIAE, lapidis hæmatitis, & schisti, singulorum drachmæ quadraginta, æris usti drachmæ triginta, chalcitidis drachmæ trigintaduæ, papaueris seminis drachmæ tredecim: papaueris semen aqua decoquitur, succus expressus alijs adijcitur, quæ læuigantur vino spathite vel aminæo.

Aliud ex vino.

AERIS combusti, cadmiæ placitidis, singulorũ unciæ nouem, lapidis hæmatici eloti unciæ sex, croci, myrrhæ, aloës, suffiminis ammoniaci, singulorum unciæ tres, lycij Indici, spicæ nardi, singulorum sescuncia, piperis albi grana centum quinquaginta, acaciæ rubentis unciæ nouem, gummi unciæ tres: vino falerno aut aminæo terũtur.

Collyrium ex duobus lapidibus ad aspritudinem.

LAPIDIS hæmaticis, schistiq́; casiæ singulorum drachmæ octodecim, æris cadmiæ, opij, æruginis rasæ, singulorũ drachmæ nouem, gummi tantũdem, chalcitidis ustæ drachmæ sex: aqua terũtur.

Aridum collyrium Galeni, quod oculos tuetur.

LAPIDIS phrygij minutim contusi ustiq́; in ollula quousq; incãdescat, & restincti butyro non veteri, deinde iterum similiter cremati, extĩctiq́; vino falerno, ac tertiũ usti et extĩcti melle siccatiq́; libra, æris cremati, piperis albi, phylli, singulæ unciæ, stimmi sescũcia:

omnibus in læuorem detritis quum medicamentum ab igne auferet, liquoris balsami non crassi (id enim arescere medicamentum prohibet) sed lucidissimi vnciam inicies. Vti autem eo conuenit in palpebris duntaxat, sic vt specillo illato tunicæ non attingantur, sed vt solum medicamentum palpebris apertis illinatur. Inungi autem debet non semel, verum sæpius, tum ante cibum, tum secundum ipsum, magisque vbi iam lippitudo sentitur. Mirum enim est, quam omni alio medicamento securius ab iniuria vindicet.

Aridum dia crocu.

SARCOCOLLAE drachmæ octo, croci drachmæ quatuor, glaucii tantundem. inungitur frequenter die. Nonnulli vero aloën quoque miscent.

Aliud aridum ad siccam lippitudinem quæ xerophthalmia dicitur, sucosin, sepedonas, carnis excrescentias.

CADMIAE drachmæ decem, chalcitidis drachmæ viginti, piperis grana quindecim, nardi gallicæ drachma teritur cadmia & chalcitis cum vino: vbi inaruerint, reliqua adiiciuntur, coguntur que in tenuissimum puluerem.

Hygra, hoc est, liquidum collyrium, ex Caucalide.

CAVCALIDIS succi, chamædryos, coroponodis, interdum & othonnæ succi par mensura. Est autem othonna magnum chelidonium.

Aliud ad sycosin, quæ est veterrima palpebrarum asperitudo, encanthidas, & excrescentiam carnis.

MISYOS tosti drachmæ sex, atramenti sutorii drachmæ quatuor, mellis attici sextarius.

Erasistrati panchrestos hygra, mirifica est in ocularíis vitiis, tonsillis, pudendis & auribus suppurantibus.

AERIS drachmæ sex, misyos tosti, myrrhæ, singulorum drachmæ tres, croci sesquidrachma, piperis drachma, vini chii & passi cretici, vtriusque sesquihemina: omnibus in vino læuigatis, dũ inaruerint, passum superfundit, & vsque ad melleam spissitudinem incoquuntur.

Agglutinamenta oculorum qui defluxionibus infestantur.

TERRAE samiæ, mãnæ thuris, myrrhæ, pares modi, oui aqua to excepti, in lintheumque illiti fronti imponuntur. ALIVD. Alterci seminis drachma, opii tantundem, myrrhæ drachmæ duæ, croci drachma, farinæ pollinis drachmæ quatuor, ouorum tostorum lutea duo, albumine oui excipiuntur.

De emplastris, & medicamentorum quæ in illa mittuntur coctione, tum qui ceræ modus cum oleo esse debeat, ex commentariis Antylli.

Cap. xvii.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Cap. XVII.

MEdicamentorum quæ emplastra ingrediuntur, alia sunt terrestria, vtpote metallica, lapidumq; & terræ species, flores, cinis, & conchylia: alia sunt oleamenta, alia lachrymæ, alia liquari possunt: quædam liquores, quædam succi sunt: semina vero, herbas, & radices pauca recipiunt. Cæterum ex ipsis emplastis, nonnulla sunt vulneraria, quæ enæma græcis quod cruentis iniiciantur: colletica, quod glutinent: & catagmatica, quod fracturis accomodentur, appellamus. Constare autem ex siccantibus non summe, uerũ secundi ordinis absoluti, & tertij incipientis, oportet, cuiusmodi sunt salix, quercus cupressus, piceæ & pini cortices, myrrha, thuris lachryma, bitumen, aloë, aristolochia, cinis sarmentaceus, cerusa, spuma argenti, & pleraq; ex metallices. Coqui debent quousq; manus nõ amplius inquinent. Porro quæ cicatricem ducunt emplastra & ipsa ex siccantibus componuntur, verum efficacioribus quam glutinatoria, quod genus est, æs combustũ, squama tum æris tum ferri, ærugo, chalcitis, æris flos combustus, alumen, galla, plumbago, cadmia, pumex, & ostracea. Discutientia vero & calefacientibus & siccantibus modicæ fiunt, nempe aristolochia, thapsia, oleo veteri, & raphanino, melle, opobalsamo, pice, resina terebinthina, galbano, sale combusto, salis flore. Quæ emolliunt, ex argenti spuma, adipibus, medullis, oleo veteri, propoli, ammoniaco, styracei galbano, bdellio, mastiche, resina terebinthina, vel radice althææ & cucumeris sylvestris, præparãtur. Siccantia, ex sulfure, nitro, sale, cinere, & bitumine. Ad extrahendum accommodata, fiunt ex sale, nitro, propoli, ærugine, fermento, stercore, sulfure, terebinthina. Quæ concoquunt, ex cera, ladano, vua passa, amomo, croco, thure, pice, mastiche Aegyptia, styrace, myrrha, galbano, butyro, œsypo, adipe ærugine. Pus mouentia, ex hydrelæo, polline, pane triticeo, chondro, butyro, adipe suillo & vitulino, thure, pice, resina. Quæ vero leniunt, argenti spuma cõstant, cerusa, oleo, anetho, chamæmelo, amylo, cera alba. Iam vero enæma dicta, recentibus adhuc vulneribus & fracturis iniici debent, adiutariq; e summa spleniorum parte spongiis posca madentibus simul illigatis, solui tertio quoq; die & rursus eadem splenia non alia acommodari oportet. At quæ emolliunt, extrahunt, discutiunt, concoquunt, & pus præterea mouent, post cataplasmatum ceratorumq; usum adhibentur. Quæ leniunt etiam per initia statim, summis potissimum partibus applicantur. Cæterum quomodo coquantur, deinceps exequemur.

Basilicum tetrapharmacum.

CERAE, resinæ colophoniæ, picis, seui taurini, pares portiones.

Emplastrum ex succo lini seminis descutiens deterhensq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

OLEI veteris dupondo, ceræ vnciæ viginti, resinæ colophoniæ, adipis suilli, singulorũ pondo & dimidium, argenti spumæ põdo, cerusæ vnciæ sex, succi lini seminis tantundem, farinæ pollinis vncia, thuris vnciæ quatuor.

Emplastrum ex melle, dia melitos dicitur.

ARGENTI spumæ, ceræ, olei, singulorum libræ quatuor, terebinthinæ resinæ libræ duæ, mellis, adipis suilli, singulorum libra. ALIVD. Argenteæ spumæ libræ sex, olei libræ quinq; & semissis, resinæ colophoniæ libræ septem & semissis, ceræ libræ tres & semissis, mellis libræ tres.

Emplastrum a succo dia chylon dictum.

ARGENTEAE spumæ pondo sex, olei, æstate quidem pondo septem, hyeme vero pondo nouem, fœnugræci semixtarius, lini seminis tantundẽ, althææ trepondo: althæa, seminaq; in viginti aquæ sextariis discoquuntur, quousq; paululum ex ea relictum fuerit, inde succi pondo quatuor, exprimuntur miscenturq; oleo ac incoquuntur dum ebullire desierint, post hæc argenti spuma in tenuissimum pollinem detrita inspergitur, postremo omnia igne non acri excoquuntur vsq; dum digitos intinctos non inquinent.

Emplastrum ex polline farinaceo, dia gyreos appellatum.

FARINACEI pollinis, guttæ ammoniaci, singulæ libræ, resinæ e picea derasæ, ceræ, adipis suilli, singulorũ libræ duæ, succi lini seminis q̃d satis est. Emplastrũ ab herbis botanicũ dictũ.

LAPATHI rhepelæi, anchusæ chœro spelethi, hoc est, onocleæ, heptaneuri, plantaginis, singulorum vnciæ tres, olei libræ sex, adipis suilli tantundem: herbæ oleo excoctæ proiiciunrur, reliqua cũ oleo eliquant. Emplastrũ ex hastula regia, dia asphodelu dicit.

HASTVLAE regiæ radicis succi libra, rosacei, chamæmelini, adipis anserini, singulorum vnciæ duæ, adipis suilli vnciæ tres, ceræ vnciæ quatuor.

Emplastrnm e fermento, abscessus rumpens.

FERMENTI, axungiæ, singulorum vnciæ sex, salis vnciæ quatuor, piceæ resinæ vnciæ tres, ceræ vnciæ quatuor, aphronitri vncia, guttæ ammoniaci vnciæ duæ, mellis vnciæ sex, saponis vnciæ duæ. Emplastrum dothiene.

SVFFIMINIS ammoniaci pondo, nitri Alexandrini vnciæ sex, aphronitri tantundem, adipis suilli pondo duo, ceræ totidem, resinæ terebenthinæ pondo, olei veteris vncia, aceti q̃d satis est

Emplastrum ex radice lanaria, dia struthiu dicitur strumas discutiens.

ARGENTI spumæ, radicis lanariæ, astrilochiæ singulorum

triēs,galbani,squamæ æris,aloēs singulæ vnciæ,mannæ thuris sextans,stillæ ammoniacæ selibra, resinæ e picea vnciæ sedecim, aceti scillini sextarij quatuor,ad aridorum læuigationem.

Smilion ad abscessus.

OLEI veteris sesquilibra,argenti spumæ,nitri rubri, salis ammoniaci,lixiuij e ficu cui calx sit admista,protostachos dicitur,resinæ,singulorum libra,galbani,guttæ ammoniaci, singulorum vnciæ tres,atramenti sutorij vnciæ quatuor,ceræ vnciæ sex, æruginis,opopanacis,singulorum vncia,aceti,quod satis est:argenti spuma & æru go in oleo coquuntur dum manus non inquinent,deinde reliqua admiscentur.

Emplastrum dia scorodn,hoc est,ex alliis, ad rumpendum.

CERAE vnciæ sex,resinæ colophoniæ vnciæ quatuor, resinæ pitynæ hoc est ex picea arbore ūciæ tres,seui taurini vnciæ quatuor, nitri rufi sescuncia,allia pura viginti, olei dimidium sextarij :allia in oleo excocta proiiciuntur,reliqua miscentur.

Emplastrum dia apyranu ad discutiendum.

ADIPIS anserini,& fasianorum,singulorum vnciæ tres,olei veteris vnciæ vigintisex,herbæ pulicaris vnciæ tres,vrticæ seminis, radicis apyrani viridis, singulorum libra,ceræ albæ vnciæ decē,emplastri quod dia chylon inscribitur vnciæ duæ,resinæ terebinthinæ vncia.Radix apyrani minutim concisa cum herba pulicari in oleo madescit semenq; vrticæ per noctē & diem:ac vbi excocta fuerint, ipsa quidem proiiciuntur:quæ liquari possunt,oleo mixta soluuntur.

Emplastrum pryme,ad duritias & scirrhos.

ALTHAEAE,palmularū,aut dactylorum qui nicolaī dicuntur,singulorum libræ duæ,fœnugræci,lini seminis,singulorū sextarij dimidium,chamæmili,meliloti,palmularum corticis singulorū vnciæ sex, vini aminæi sextarij dimidium,spumæ argēti libra,cerusæ,resinæ colophoniæ,singulorum libræ duæ, ceræ,resinæ,terrebentinæ,singulorumlibra, olei veteris libræ quinq;,aquælibræ duæ,panis aridi contusi cribratiq; libræ quinq;: herbæ in vino decoctæ exprimūtur,succo panis immadescit,sequenti die læuigatur,argenti spuma,cerusaq; in aqua , deinde oleo iniecto incoquuntur,dum medicamentum digitos non coinquinet,inde reliqua adduntur , sublatis ab igne panis inditur,valideq; rudicula agitatur adiūguntur etiam æruginis rasæ,& salis floris singulorum vnciæ sex iridis, aristolochiæ, singulorū vnciæ sex,terebinthinæ resinæ libra.

Pelariō ex scoria argēti,dia elcysmatos dicitur,ad similia abrasis.

CERAE,seui taurini,singulorum vnciæ quinq;,scoriæ argēti vnciæ sex,resinæ colophoniæ vnciæ quatuor,picis, olei, singulorū

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vnciæ duæ ſcoria argenti arida læuigatur vino uel ſucco fœnugræci: quod ſi ſcoria deſideretur, plumbagine vtimur.

Emplaſtrũ ex althæa, podagricis aliiſq; duritiis accõmodatũ.

SVCCI fœnugreci, & lini ſeminis, & althææ, ſingulorum tre-pondo, olei dupondo: incoctis vſq; dum ſuccus abſumatur, colophoniæ reſinæ pondo adiicitur, item terebinthinæ reſinæ pondo, hederæ lachrymæ quadrans: vbi ſoluta fuerint, & ab igne ſublata, ceræ pondo iniicitur, galbani triens: vtraq; ſimul contuſa ſolutaq; rudicula agitantur

Ciſſinum ad neruorum vulnera, punctus, & maxime diuturna.

SQVAMAE rubræ vnciæ quatuor & ſemiſſis, thuris vncia, miſyos ſeſcuncia, chalcitidis drachmæ quatuor, aceti ſex: læuigantur æſtiuo ſole vſq; dum acetum fuerit conſumptum, deinde ſolutis ceræ vncias octo, olei octodecim miſceto. Si autem diuiſus fuerit neruus & nudus ſit, in vicem galbani, reſinæ terebinthinæ vnciæ duæ induntur.

Melanchloron ad eadem, & cruentis aptum

MALICORII, æris combuſti, gallæ, ariſtolochiæ rotundæ, ſalis ammoniaci, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi & liquidi, (alii vice liquidi rotundũ ponunt) iridis, miſyos, attramenti ſutorii, chalcitidis, æruginis raſæ, cadmiæ, aloës, myrrhæ, thuris, panacis radicis, argenti ſpumæ, ceruſæ, pares omnium portiones, teruntur in ſole æſtiuo cum aceto diebus pluribus, finguntur'q; paſtilli. Emplaſtrum vero fit hunc in modum: medicamenti vnciæ duæ, ceræ vnciæ ſex, olei vnciæ octo, in neruorũ vulneribus veteris, in aliis cõmunis, tẽperãtur.

Emplaſtrum ex ſenetione, quod dia erigerontos dicitur.

SENETIONIS ſucci libræ duæ, olei veteris ſeſquilibra, cyprini olei vnciæ quatuor, axungiæ veteris libra, reſinæ terebinthinæ vncia, galbani ſemuncia, reſinæ piceæ ſex, æruginis, thuris, hyſſopi medicamenti, ſingulorum vncia, ſquamæ æris ſcrupula octo, ceræ vnciæ decem, apochymatis vnciæ quatuordecim: oleum & ſuccus ad ſordium ſpiſſitudinem incoquitur cum adipe ſuillo: arida cyprino læuigantur, galbanum cum cera contunditur & cacabo demittitur, apochyma ſiquidem ſiccum fuerit, læue incretum ponderato inſpergitoq;: quod in læuorem deteri nequeat, portione olei ſolutum excipiatur, atq; tunc omnia miſceantur.

Emplaſtrum Mnaſæi diſcutiens.

CERAE, axungiæ porcinæ, ſingulorum libræ, reſinæ colophoniæ vnciæ ſex, argenti ſpumæ libræ duæ, vini generoſi libræ quatuor adiiciuntur.

Ariobarzanion, ad eoſdem affectus.

ARGENTI ſpumæ ſeſcuncia, ceruſæ libra quincunx, aquæ

marinæ vnciæ vigintiquinque, olei veteris sesquilibra, buccinorũ con crematorum vnciæ septem & semis, ceræ rufæ vnciæ nouem, resinæ terebinthinæ, vnciæ sex, thuris vnciæ tres, scrupula tria & dimidiu.

Emplastrum ex dracunculo.

CERAE, resinæ colophoniæ, picis aridæ, axungiæ, resinæ, singulorum libræ quatuor, guttæ ammoniacæ libræ duæ, dracunculi ra dicis libræ quinque : radix arida læuis aliis solutis inspergitur.

Psitacium.

CERAE, resinæ colophoniæ, adipis suilli, alterci foliorum tenerorum, vel succi eorum, æqualis modus. In Alexandria autẽ ceræ libræ duæ semis, alterci libræ duæ, axũgiæ libræ duæ semis, colopho niæ resinæ libræ decem miscentur, magisque discutit medicamentum.

Myrsinatum.

ARGENTI spumæ, cerusæ, sandicis, plumbi cõbusti & eloti, singulæ vnciæ, ceræ vnciæ sex, olei myrtei libra, vini quod satis est.

Emplastrum ex cerusa, vel ouis.

CERAE tractæ vnciæ sex, rosacei sesquilibra, argenti spumæ vnciæ duæ, cerusæ tantundem, amyli vnciæ, tres, ouorum quinque aquata.

Emplastrum, quod liquidum sit parygrum vocatum, Oribasii.

ARGENTEAE spumæ sescuncia, cerusæ tantundem, ceræ triens, pinguis suilli septunx, resinæ colophoniæ dodrãs, lini seminis succi, olei, singuli dextantes : mirifice facit ad calcanei rimas. in vlce ribus autem (inquit) vitant, nam ea tetri odoris reddit.

Emplastrum dia Cadmias, cicatricem inducens.

CHALCITIDIS vstæ vnciæ duæ, cadmiæ, mannæ thuris, singulorum vncia, ceræ, resinæ colophoniæ, olei myrtei, singulorum libra, vini quod satis est.

Palmulatum, phœnicine dicitur.

AXVNGIAE veteris libræ duæ, olei veteris libræ tres, argẽ ti spumæ tantundem, chalcitidis crudæ vnciæ sex: primum chalcitis cum oleo in pila commodiore læuigatᷓ, vel in sole: vbi sordium spissi tudo facta fuerit, etiã spuma argenti prius detrita superiniicitur, postea adeps : postquam probe in pollinem redacta fuerint, leni igne incoques, quoad digitos non inquinent, palmarum rudicula agitans.

Emplastrum ex Anchusa, ambustis efficax.

CERAE albæ vnciæ nouem, rosacei vnciæ octodecim his liquatis porphyridos anchusæ radicis siccæ læuissimæ vncias quatuor inspergito. ALIVD. Anchusæ radicis viridis, marrubii, gummi, singulorum vnciæ tres, decoctæ in olei vnciis nouem, ꝓiiciunt, oleo ceræ albæ vnciæ quindecim superiniiciuntur, omniaque soluuntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Emplastrum ex Pompholyge, pompholygeron appellatum,

POMPHOLYGIS unciæ duæ, argēti spumæ unciæ tres, læuigantur cum lini seminis succo, adiiciuntur ipsis liquatæ refrigeratæq; ceræ unciæ sex, adipis anserini vel gallinacei unciæ duæ, chamæmelini unciæ sex.

Philocotyche, dolorem leniens, ad sedem utilis.

THVRIS unciæ septemdecim, myrrhæ unciæ septem, opij drachmæ quatuor, aluminis scissilis drachmæ duæ, butyri drachmæ quatuor, ouorum tenuium lutea quatuor, cadmiæ crematæ & elotæ drachmæ quatuor, pompholygis drachmæ sex, ceræ tyrrhenicæ drachmæ octo, adipis anserini drachmæ sedecim, medullæ ceruinæ drachmæ undecim, plumbi cremati elotiq; drachmæ nouem, lapidis hæmatitis drachma, hyssopi liquidi drachmæ quatuor; arida læuigantur cum vino Italico. quæ liquari possunt, admiscentur.

Emplastrum Amithaonis, ad articulos recenti cicatrice contractos, conuulsosq; : est etiam ad extrahendum efficax.

AMMONIACI, ceræ, bdellij, singulorum drachmæ octo, resinæ terebinthinæ, iridis illyricæ, galbani, singulorum drach. viginti.

Emplastrum Aristophanium emolliens.

PICIS libræ quatuor, apochymatis libræ duæ, ceræ libra, opopanacis uncia, aceti hemina.

Emplastrum ex plumbagine ad calidas affectiones.

PLVMBAGINIS unciæ quatuor, spumæ argenti unciæ duæ, cerussæ tantundem, ceræ unciæ octo, myrtei libræ duæ, vino læuigantur arida.

Coracon ex oxymelite, ad naturalium vitia & nomas accommodatum.

GALLAE unciæ duæ, squamæ sescuncia, chalcitidis, thuris, singulorum uncia; teruntur aceto diebus complusculis, deinde mellis unciæ quinque miscentur, ubi vero seorsim ceratum feceris, ex myrtei vel rosacei unciis duabus, seui taurini unciis octo, ceræ unciis quatuor: resinæ terebinthinæ uncia, mixta simul læuigato & utitor quemadmodum medicamento quod charta constat, tum ex penicillo, tum ex linamento.

Emplastrum ex oxelæo.

ARGENTI spumæ pars una, olei, aceti, singulorum partes duæ, nonnulli treis ponunt.

Emplastrum ex achathe, discutiens emolliensq;.

LAPIDIS achatis semiusti sescuncia, ceræ unciæ quinque, resinæ frictæ unciæ tres, olei uncia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

lsis,cruentis accommodata,ad glutinandum,carnem indu-
cendum,& purgandum.

SQVAMAE æris,æris combusti,aristolochiæ rotundæ,sin-
gulorum drachmæ octo, aluminis scissi drachmæ sex, salis ammo-
niaci,thuris,guttæ ammoniacæ singulorum drachmæ octo,myrrhæ,
aloës,galbani, singulorum drachmæ duodecim, dracunculi radicis
succi drachmæ octo, ceræ libra,resinæ colophoniæ libræ duæ, olei
veteris vnciæ tres,aceti quod satis est.

Athena, ad vlcera sordida, impacta, neruo-
rum vulnera.

MALICORII, æris cremati, gallæ, aristolochiæ rotundæ
& longæ, salis ammoniaci, guttæ ammoniacæ squamæ æris,alumi-
nis scissilis,& rotundi,iridis,misyos atramẽti sutorij, chalcitidis,æru
ginis rasæ,cadmiæ,aloës,myrrhæ,propolis,galbani, singulorum vn-
cia,ceræ drachmæ ducentæ,picis tantundem, resinæ colophoniæ dra
chmæ centum,olei vnciæ sex,aceti quod satis est.

Emplastrum dia dictamnu,glutinans,ad canum morsus,
& omnigena vlcera.

ARGENTI spumæ pondo duo,squamæ æris vncias sex,æris
cremati vncias octo, aloës vncias octo, galbani vncias duodecim,
olei veteris sextaræ duo, diphrygis vnciæ tres, gentianæ sescuncia,
aristolochiæ,æruginis rasæ,singulorũ vnciæ duæ & semis, dictamni
tantundem,colophoniæ pondo,mannæ thuris vnciæ tres, guttæ am-
moniaci vnciæ sex,propolis vnciæ duæ, ceræ vnciæ sex & semis,
primum oleum cum argenti spuma incoqui debet dum incrassescat,
nec digitos inquinet, deinde lebete deposito æruginem & squamam
iniicies,rursusq; incoques,dum manum non inficiant, iterumq; caca-
bum ab igne tollens,resinam & ammoniacum incretum adiicies mo
uens, donec feruere desinant, mox in ignem repones, ac vbi modice
inferbuerint, æs & diphryges admiscebis, ac rursus coques vsq; dum
firma spissitudo facta fuerit,deinde ceram iniicies, eaq; discocta vt di
gitos non coinquinet, propolin immittes, his abunde refrigeratis,
mox aloën,mannam thuris,dictamnum,aristolochiam, gentianam,
singula læuissima insperges.

Barbara, emplastrum quod cruentis protinus vulneri-
bus iniicitur.& fracturarum cal-
los firmat.

BITVMINIS Iudaici, picis aridæ, ceræ, resinæ, singulorum
libra,terebinthinæ vnciæ duæ,argenti spumæ,vncia, cerusæ sescũcia,
mannæ thuris vnciæ duæ, opopanacis vnciæ duæ, zingiberis vnciæ
duæ,olei vnciæ tres,aceti quantum suff[...]

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.1.24

Emplastrum ex salicibus, dia iteon appellatur, glutinans, cruenta excreantibus & purulentis efficax: thoraci impositum.

MISYOS, chalcitidis, æruginis, cerusæ, gallæ, aluminis scissilis & rotũdi, cretæ sutoriæ, singulorum vnciæ sex, ceræ libræ duæ, resinæ piceæ libræ duæ, picis tantundem, malicorii vnciæ sex, bituminis libræ duæ, salicis foliorum totidem, olei rosacei vnciæ quatuor atramenti sutorii vnciæ sex, aceti quod satis est. sunt qui terebinthinæ vncias nouem addant.

Emplastrum Nicolai ad recentia vulnera, & sinus glutinandos aptum.

SQVAMAE æris vnciæ quatuor, æruginis rasæ sescuncia, argenti spumæ tantundem, aristolochiæ longæ & rotundæ, singulorum vncia, aluminis scissilis & rotundi, singulorum vncia, atramẽti sutorii vncia, sulfuris viui vncia, gallæ omphacitidis vnciæ quatuor, salis ammoniaci vncia, misyos vncia origani, vncia, chamæleontis vncia, cadmiæ botryitidis vncia, veratri albi vncia, peucedani vnciæ tres, apii seminis vnciæ duæ, symphyti radicis sescuncia, cerusæ sescuncia, mandragoræ succi semuncia, chalcitidis sescuncia, terræ samiæ, quæ aster dicitur vncia, thuris masculi vncia, aloës vncia, bdellii vnciæ duæ, opii thebani tantundem, zingiberis troglodytici semũcia stillæ ammoniacæ vncia, fœnugræci vnciæ sex, perdicii herbæ succi, vnciæ sex, ceræ flauæ vnciæ tres, resinæ colophoniæ libræ duæ, resinæ pityinæ hoc est e picea libra, polentæ tantundem, mastiches vnciæ sex, picis nigræ libræ duæ, olei veteris libra, styracis vncia, opopanacis sescuncia, aceti quod satis est.

Icesios ad strumas, abscessus, lienem, articulos: & coxendicum dolores.

ARGENTI spumæ denarii centum viginti, olei veteris sextarii duo, aceti sextarius, æruginis sesquidenarium, piceæ corticis denarii octo, chamæleontis radicis, euphorbii, hypocistidis succi, propolis, zingiberis, helenii, pyrethri, singulorum denarii sedecim, ceræ libræ tres.

Emplastrum Neronis, ad ictus, omnemq; particularum carnosarum dolorem.

OLEI veteris sesquilibra, argenteæ spumæ libra, ceræ resinæ piciæ, singulorum vnciæ septem & semissis, guttæ ammoniaci vnciæ quatuor, cerusæ tantudem, galbani, mannæ thuris, zingiberis, thuris, singulorum vncia.

Oxera, multiplicis vsus.

PICIS aridæ libræ duæ, ceræ libra, guttæ ammoniacæ vncia,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

resinæ terebinthinæ selibra, galbani unciæ duæ, mannæ thuris unciæ duæ, aceti sesquisextarius.

Aceratos, hoc est ceræ expers, emplastrum Galeni, glutinat, concoquit, ulcera ad suppurationem perducit, ex ricinino aut veteri oleo, medicaminis in linteolos illiti modo, so-lutum.

ARGENTI spumæ trepondo, olei ricinini, aut veteris pondo quatuor, aceti quam acerrimi dupondo æris squamæ nigræ, chalcitidis, æruginis, singuli sextantes: argenti spuma cum oleo incoquitur, dum strigmenti fiat spissitudo, deinde metallica compluribus diebus ex aceto læuigata adiiciuntur.

Emplastrum ex metallicis.

CHALCITIDIS uncia, misyos unciæ duæ, squamæ æris unciæ tres, thuris tantundem, colophoniæ unciæ, galbani sescuncia, ceræ libra, olei quincunx, aceti quod satis est.

Armenia, fracturis accommodata.

CHALCITIDIS unciæ quatuor, squamæ æris unciæ duæ semis, æris cremati uncia, thuris unciæ duæ, olei libra, aceti tantundem: coquuntur metallica in oxelæo, dum manum non inquinent, inde thus adiicitur.

Melæne Serapionis.

SPVMAE argenti libra, ceræ unciæ septem, guttæ ammoniaci unciæ tres & semis, galbani, æruginis, singulorum denarii nouem, resinæ colophoniæ unciæ septem, myrrhæ drachma olei sesquihemina: argenti spuma cum oleo incoquitur quousque digiti intincti non inquinentur, deinde adiiciuntur reliqua.

Anicetos, ab insuperabili vi appellatum emplastrum, glutinat, discutit, squamas separat, & ad articulos recenti cicatrice contractos valet.

BACCARVM lauri, iridis aridæ, thuris, singulorum drach. sexaginta, æris combusti drachmæ viginti, nitri, salis, ammoniaci, singulorum drachmæ viginti, pyrethri, herbæ pedicularıæ, seminis roris marini, grani gnidii, sinapis, columbarum stercoris, aristolochiæ, cumini, æruginis, iunci quadrati, erucæ seminis, singulorum drachmæ octo, aceti heminæ duodecim: læuigantur sub æstu caniculæ, quousque acetum consumatur, deinde decocti caricarum crassissimi unciæ nouem adduntur, quibus mixtis pastilli fiunt, siccanturque. ubi utendum est, pastillorum ipsorum unciæ duæ læuigatæ aceto miscentur, resinæ unciæ tres, ceræ tyrrhenicæ unciæ duæ, olei tantundem.

Emplastrum ex lolio, dia æron dicitur.

PICIS libræ duæ resinæ piceæ, vnciæ nouem, ceræ tyrrhenicæ vnciæ quinque, olei vnciæ tres, bituminis increti vnciæ duæ, lolij farinæ sextarius, aceti quantum sufficit.

Emplastrum ex liquore sycamino.

ARGENTI spumæ, picis aridæ, seui taurini, singulorum vnciæ octo, terebinthinæ vnciæ tres, ceræ vnciæ quinque, æruginis rasæ, opopanacis, galbani, singulorum vncia, olei ricinini, aut susini, aut admodum veteris hemina, picis liquidæ tantũdem, liquoris sycamini cuius fructus sycomora dicuntur, hemina.

Emplastrum a duplici colore dichromon appellatum.

AERIS combusti, aluminis scissilis, guttæ ammoniacæ, singulorum vncia, ceræ libra, resinæ colophoniæ libra, seui suilli libra, aceti, quod satis est.

Inde conglutinans ad vlcera quæ serpendo depascunt, & sanguinis sputum.

CERAE, resinæ frixæ, picis aridæ, bituminis liquidi, zacynthi, singulorum libra, cerusæ, chalcitidis, misyos, cretæ sutoriæ, aluminis scissilis & rotũdi, gallæ omphacitidis, singulorum vnciæ sex, aceti quod satis est.

Emplastrum ex cinere aspidum, discutit strumas & podagras.

RESINAE terebinthinæ, lapidis hæmatitis, bituminis Iudaici, singulorum drachmæ trecentæ sexaginta, ceræ, baccarum lauri, guttæ ammoniacæ, aphronitri, seui vitulini, singulorum drachmæ trecentæ quadraginta, lapidis pyritis, calcis viuæ, singulorum drachmæ centum quadraginta, cineris aspidum totidem, olei veteris heminæ duæ: refrigerato medicamento cinis inspergitur. fit etiam sine cinere, quod nonnulli eum auersentur, & nihilominus etiam efficit.

Leæna siccat, discutitq;.

SVFFIMINIS ammoniaci, plumbaginis, singulorum drachmæ centum, sinapis drachmæ octo, chamæleontis radicis drachmæ sedecim, resinæ colophoniæ drachmæ centum, squamæ æris, lanariæ radicis, singulorum drachmæ quinq;, euphorbij, æruginis, singulorũ drachmæ octo, aristolochiæ drachmæ sedecim, pyrethri drachmæ octo, olei veteris hemina, raphanini quantum sufficit.

Aliter leæna, noxia educit in superficiem, humoresq; euacuat.

ATRAMENTI sutorij vnciæ duæ, auripigmenti vncia, veratri nigri, thoracum cantharidum, singulorũ sesquidrachma, sandarachæ vnciæ tres, ceræ sesquilibra, resinæ frictæ libra, olei heminæ duæ.

Macedonicum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

CERAE, resinæ colophoniæ, picis, seui taurini, lachrymæ thuris, pares portiones: eliquatis, ac sublatis ab igne lachryma thuris inspergitur.

Sphærion ad ardores.

CERVSAE, argenti spumæ, calcis viuæ, singulorum vnciæ tres, ceræ sescuncia, aluminis berenicarij, rosacei, singulorum vncia: liquefacta aridis superfunduntur, ac orbiculi formantur: quum vsus incidit, olei vncias sex liquato cum duabus ceræ, adiicitoque medicamenti vnciam & agitato: refrigeratum ex aquæ vnciis nouem contundito, ego etiam ternas rosacei vncias addo.

Emplastrum ex ochra, inflammationem arcet, tum sponte, tum in iudicio tortis idoneum.

OCHRAE atticæ libræ duæ, cretæ libra, argenti spumæ vnciæ octo, vino læuigatæ ceræ, resinæ colophoniæ, picis, resinæ piceæ, singulorũ libra, resinæ terebinthinæ vnciæ octo, olei libræ duæ, hunc in modum soluuntur: ceræ libra, olei veteris libræ tres, medicamenti libra vino contunduntur.

Emplastrum ex cedria, glutinat, discutit, abstergitque.

CERAE, picis aridæ, singulorum libra, resinæ colophoniæ vnciæ octo, cedrini liquoris vnciæ sex: liquata simul incoquuntur, dum digitos non coinquinent.

Aliud emolliens.

CERAE, picis, singulorum vnciæ octo, resinæ colophoniæ drachmæ vigintiquinque, propoleos drachmæ septemdecim, cedrini liquoris drachmæ viginti.

Emplastrum ex pumice, ad cicatricem ducendam.

MYRTEI libræ duæ, ceræ libra, pumicis cremati vinoque restincti drachmæ sex, squamæ ferri quod stomoma dicitur drachmæ sex, æris vsti, cimoliæ, singulorum drachmæ quinque: super linamentum spongiamque ex aqua accommodato.

Emplastrum paula, strumis & bubonibus efficax.

CERAE, resinæ colophoniæ, nitri, singulorum libra.

Emplastrum ex nitro, ad carbunculos.

NITRI tosti vnciæ tres, ceræ, ölei, resinæ colophoniæ, singulorum sesquidrahma, liquoris cyrenaïci aut medici drachmæ decem: imponitur in linteolis, solutum.

Emplastrum ex anemone.

ANEMONAE vnguibus detractis vnciæ duæ, ceræ vnciæ quinque, olei vnciæ quatuor, resinæ vnciæ quinque & semis, colophoniæ resinæ libræ duæ & semis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Emplastrum Macherionis viride, ad coxendicum cruciatus, articulos infarctos, & abscessus.

OPOPANACIS, galbani, æruginis, myrrhæ, iridis, guttæ ammoniaci, aristolochiæ, singulorum vncia, resinæ terebinthinæ, ceræ, olei omphacini, singulorum vnciæ septem.

Viride aliud simplex.

RESINAE libræ tres, ceræ libra, æruginis rasæ selibra, thuris drachmæ vigintiquinque, aceti quod satis est.

Aliud viride, ad humida vitia, & carnis excrescentias.

RESINAE colophoniæ vnciæ sex, æruginis rasæ sescuncia, ceræ vnciæ duæ, salis cappadocij vncia, rosacei vnciæ duæ, aceti quantum sufficit.

Peganera ad pleuriticos.

RVTAE viridis pondo, butyri sesquipondo, resinæ terebinthinæ pondo & quadrans, hyssopi medicamenti tantundem, opopanacis quadrans, galbani tantundem, anethi pondo.

Emplastrum dia stactes, hoc est, ex lixiuio, coxendicum doloribus, articularijs, & tumoribus oedema referentibus vtile.

CERAE, olei veteris, lixiuij quod habet calcem admistam, singulorum libra, resinæ frictæ nitri alexandrini, nitri albi, resinæ terebinthinæ, singulorum vnciæ sex: vtrunque nitrum lixiuio teritur.

Emplastrum e nitro ad abscessus, scirrhos, & tumores.

OLEI veteris, ceræ, aphronitri, saponis, lixiuij, singulorum libra, resinæ terebinthinæ vnciæ sex, galbani, propolis, guttæ ammoniaci, singulorum vncia: præparatur quemadmodum superius.

Emplastrum ex sale, dia halon dicitur.

CERAE vnciæ quatuor, olei libra, salis communis vnciæ quatuor, aphronitri tantundem, cerusæ vnciæ octo, aceti vnciæ duæ, ad arida conterenda. ALITER. Salis communis, nitri, singulorum vnciæ quatuor, ceræ, olei veteris, singulorum vnciæ sex, aquæ marinæ quod satis est.

Emplastrum dia pternes, ex perna, tophos soluit.

PERNAE suillæ veteris pinguis, guttæ ammoniaci, casei veteris vaccini aut caprilli, seui taurini, apochymatis quæ est nauis rasura, singulorum libra, medullæ ceruinæ vnciæ octo, hyssopi cerati vnciæ tres, cyprini olei vnciæ sex, vini Aegyptij quod satis est.

Emplastrum dia cinnabareos, hoc est, ex cinnabari ad tophos aliosque omnigenos tumores induratos, dicitur pamplethes.

ARGENTI spumæ libra, olei veteris sextarius, squamæ æris

vncia, æris vsti tantundem, cinnabaris scrupula octodecim, lapidis magnetis viui vncia, lapidis phrygij drachmæ sex, lapidis pyritis, cadmiæ, æruginis rasæ, thuris, singulorum vncia, diphrygis vnciæ duæ, aloës sescuncia, galbani tantundem, lapidis onitis scythici scrupula octodecim, lapidis hæmatitis vncia, propolis libra scrupula vigintiocto, ceræ vnciæ septendecim, lapidis perdicitis vncia (in alio perdiciati habet) betonicæ vncia scrupula octo, gentianæ vncia, aristolochiæ longæ & rotūdæ drachmæ quatuor, chamæleontis nigri vncia, dictamni scrupula quadragintaduo resinæ aridæ libra, seui struthiocameli libra: lapides cum spuma argenti teruntur seorsim, adiectis salis floris libris duabus, donec totum absumatur.

Emplastrum ex auellanis, dia leptocaryon dicitur, ad articulorum tophos probatum.

LIXIVII quod calcem habet adiectam vnciæ sex auellanarum partis interioris vnciæ duæ, aphronitri vnciæ sex, olei veteris libra, saponis gallici vnciæ quatuor, mellis vnciæ octo, ouorum sex aquata, ceræ vnciæ decem, resinæ terebinthinæ vnciæ duæ læuigantur ex lixiuio.

Diaturpænes ceratum ad podagram, dolorem leniens mirabiliter.

QVINTO Martij mēsis die, olei communis sextarios duos lebeti in domo subterranea infundito, coquitoq; lignis e vite: vbi inferbuerit, turpænæ marini piscis librā adiicito, asphalacis animātis, quod nonnulli madamudam vocant, sanguinis vncias quatuor, incoquitoq; dum carnes piscis dissoluantur aut torrefiant, deinde exemptis illis, olei & ceræ momentum adiicito in spisitudinem, vt mollissimum fiat ceratum, quod linteolo illitum impones.

Emplastrum ex vrina muli, podagricis vtile.

VRINAE muli sextarij quatuor, argenti spumæ libræ duæ, olei veteris mystrum, trita diu omnia vt strigmenti spisitudo fiat, incoquito donec digitos non inquinent.

Emplastrum ex lapidis asii flore Philagrij ad scirrhos.

PEVCEDANI radicis, asii lapidis floris, si non adsit, salis, guttæ ammoniacæ, lanarum succidarum crematarum, singulorum vncia, aristolochiæ rotundæ, pumicis, canini stercoris, æruginis rasæ, squamæ æris, misyos, singulorum scrupula octodecim, castorij tantundem, myrrhæ vnciæ tres, aceti quā acerrimi tātūdem, ceræ vnciæ duodecim, & semis, resinæ e picea, picis brutiæ, singulorum vnciæ octodecim semis scrupula sex, olei veteris quod sufficit.

Ex eodem Galeni.

CERAE, resinæ terebinthinæ, singulorum libra, lapidis asii

mannæ thuris, ſingulorum tres vnciæ, cyprini vnciæ duæ, aquæ lixiuæ quantum ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ſali, flore, articularijs in declinatione accommodatum.

RESINAE terebinthinæ, reſinæ frictæ, reſinæ e picea, ceræ, ſingulorum libra, picis aridæ, aluminis ſciſsilis, ſalis floris, ſingulorũ ſelibra : coquuntur in lebete.

Emplaſtrum quod nutriendæ vlcerum carni eſt.

ROSACEI, reſinæ terebinthinæ, mellis ſingulorꝝ vnciæ duæ, ceruſæ, butyri, ſingulorum vncia, alij etiam thuris vnciam addunt.

Emplaſtrum Italicum ad purgandum ſordida, inducendumq; carnem.

ERINAEI (dico autem ſylueſtris ficus) tenerum corticem oleo excoctum proiicito, ceræ ruſæ quantum ſatis eſt in oleo liquecito, in linamenta illito vtitor.

Entaticon, quaſi dicas intenſorium.

SATYRII, pudendi ceruini, ſcinci caudæ, ſingulorum drachmæ duæ, erucæ ſeminis, pyrethi, ſeminis roriſmarini, ceræ, ſingulorum drachmæ quatuor, reſinæ terebinthinæ drachma, oua paſſerum troglodytarum tria ſtelliones tranſmarini tres, olei laurini vel irini quod ſatis eſt : macerantur viui in aceto ſtelliones ad dies triginta, vaſe cui inſunt in fimo defoſſo.

Chryſe, cruentis vulneribus accommodata.

THVRIS, aluminis ſciſsilis ſinguli ſextantes, colophoniæ reſinæ libra, olei quadrans, auripigmenti ſextans, aceti cum oleo mixti, quod ſatis eſt.

Catagmatice quod eſt fracturis idoneum medicamentum, Oribaſii.

PICIS brutiæ libra, vnciæ quatuor, argenti ſpumæ tantundem, thuris vnciæ octo, reſinæ terebinthinæ vnciæ quinque, ſeui taurini libra, vnciæ quatuor, galbani, opopanacis, ſingulorum vncia, ceræ vnciæ quatuor, olei veteris libra, aceti vnciæ quinque.

Catagmatice ad fracturas cum vulnere citraq; id factas, ex commentarijs Heracleti.

PICIS aridæ mina, argenti ſpumæ tantundem, mannæ thuris minæ dimidium, ſeui vitulini mina, ceræ tyrrhenicæ vigintiſex, opopanacis vnciæ octo, æruginis raſæ, æris cyprij, ſingulorꝝ minæ qnq; & decima eius portio, reſinæ terebinthinæ ſeſquimina et quinta portio, æris vncia, ricinini, aut olei veteris hemina, aceti hemina ſemiſſis.

Liquidi hyſſopi medicamenti præparatio.

SERTVLAE campanæ vnciæ quatuor, cardamomi vnciæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

duæ, lanarum bene sordidarum unciæ sex; macerata in vini duobus sextarijs ad triduum incoquito, dum paululum fuerit reliquum. his ablatis miscentur vino olei unciæ tres, coquunturq; dum exiguum supersit, atq; vino etiam tunc adiiciuntur resinæ colophoniæ unciæ decem, terebinthinæ tantundem: nonnulli vero & ceræ dextantem miscent, hyssopi herbæ unciam, aliisq; incoquunt: alij lanas vino eluunt: vbi desiccarint, vinum cum sordibus lanarum addunt, quas pinon etiam appellãt quum vsus incidit, treis ex eo vncias mittunt, tum reliqua vt comprehensum est.

De Malagmatis & Epithematis Cap. xviij.

INter ea quæ malagmata dicuntur, alia mediis corporis partibus iniiciũtur, longa inflammatione conflictantibus, aut induratis, aut æstu flagrantibus, aut perfrictionem fluxionem've expertis: alia articulis quibus humores sint impacti vel neruis refrigeratis, vel etiam aliis particulis scirrho obsessis congruunt. de his igitur tum in capite de emplastris tractatum est, tum vbi ad acopa ventum erit differetur. Porro inter malagmata mediis corporis regionibus accommodata, (epithemata proprie nuncupantur) quæ quidem stomacho, & iocinori admouentur, qualiacunq; illa fuerint roborantem ex astringentibus vim postulant. Sine his etenim vitæ aliquod discrimen intulerint, cum illa nempe stomachus & iecur communes aliarum partiũ alimenti, sint officinæ. Quamobrem eiusmodi medicamenta ex aromatis potissimum conficiuntur. Stomacho igitur iniici debent, si non concoquit, aut infirmatur, aut inflatione laborat, malagmata ex seminibus, meliloto, aloë, absinthio, sampsucho, nardo, & mastiche. Iecori autem ex myrobalano confecta, ammoniaco, pinguibus, & chamæmelino. At lieni applicantur, quæ constant calce viua, auripigmẽto, cappari, salicibus, cardamomo, ærugine, ammoniaco, & aceto: iis autẽ qui alui fluore laborant, ex œnanthe, alumine, melino, & aliis astringentibus præparata. atq; hæc etiam per abusionem cõmuniter malagmata nominant, & si diuersam a molliendo vim repræsentent. Si vero ardor viscera vrgeat, in febribus ardentibus, ex croco competunt malagmata, rosaceo, succo lini seminis, aut intybi, aut herbæ seminalis, adipe suillo, & spuma argenti: si perfrixerunt, ea quæ opobalsamum, phyllum, casamum, & piper recipiunt. Pectori, quum sanguis eiicitur, prosunt astringentia siccantiaq;, ex alumine, salice, & bitumine. In tabe quæ phthisis dicitur, conducunt ex baccis lauri, marrubio, cardamomo, & lixiuio confecta.

Malagma ex sertula campana, dia meliloton dicitur.

CROCI, nardi gallici, iunci angulosi, cardamomi, iridis, myrrhæ, singulorũ vnciæ duæ, sertulæ cãpanæ libra, stillæ ammoniacæ,

atnuntdem, ceræ libræ tres, resinæ terebinthinæ libra, olei cyprini libræ tres, gleucini libræ duæ, bdellij vnciæ sex, nonnulli etiam cyphi vncias duas addunt, vini quod satis est.

Polyarchion ex commentario Galeni de compositione medicamentorum secundum locos.

CERAE, resinæ terebinthinæ, bdellij, suffiminis ammoniaci, cardamomi, iunci quadrati, singulorum mina, fertulæ campanæ, amomi, nardi Indicæ, croci, myrrhæ, thuris, xylocinnamomi, singulorum drachmæ xxv. olei cyprini hemina, vini Italici quod satis est præparato ac vtitor, interim meraco, interim cerato quod ex cyprino fit, soluto. Aliter Polyarchion.

XYLOBALSAMI, costi, iridis, iunci quadrati, myrrhæ, iunci rotundi floris, cardamomi, thuris, spicæ nardi, mastiches styracis, bdellij, amomi phylli, croci, casiæ, pyrethri, aristolochiæ longæ, singulorum vncia, guttæ ammoniacæ sescuncia, resinæ frictæ tres vnciæ resinæ terebinthinæ libra, medullæ ceruinæ vnciæ duæ, ceræ libræ duæ, opobalsami vnciæ sex, vini vnciæ octo.

Philagrianum.

CROCI sescuncia, aloës, ammoniaci thymiamatis, bdellii, styracis, singulæ vnciæ, adipis anserini sextans, hyssopi medicamenti triens, palmularum sextans, ceræ libra, nardi selibra, melini vnciæ sex, vini quod sufficit ad sicca læuiganda: per triduum macerantur mouenturq; rudicula ter die, deinde inquoquuntur oleo, secundo die cardamomum aqua pridie maceratum, tertio autem crocus, vino. Nonnulli cum croco etiam alias quinque myrrhæ vncias adiiciunt: illis autem exemptis, oleum purum reponunt, omni vero specierum fæce in pastillos coacta siccataq; id habent quod crocomagma dicitur.

Mendesium.

DICTVM est Mendesium quod in Aegypto reperiatur, vbi & Mendes, hoc est, caper colitur. Recipit autem olei balanini librã, alias sextarios decem, myrrhæ, casiæ fistulæ, singulorum vncias treis, resinæ terebinthinæ libram, in alio sextarios decem, cinnamomi vncias treis: hoc non decoquitur, sed aridis inditis diebus sexaginta agitatur, inde liquefacta terebinthina in partem olei mittitur, postea rursus diebus aliis septem mouetur, atq; sic reconditur.

Marciatum.

MASTICHES, ceræ, styracis, singulorum vnciæ tres, hyssopi medicamenti semuncia, opobalsami sescuncia, nardini, gleucini, omphacini, singulorum vnciæ tres, medullæ ceruinæ sescuncia, terebinthinæ ũncia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Iniectio prima dia omphacos.

ASPALATHI, rudiculæ palmarũ, sertulæ campanæ, iridis, iunci rotundi floris, xylobalsami, rosarum siccarum, calami aromatici, singulorum vnciæ tres, olei omphacini libræ decem, vuæ immaturæ succi tantudem. Iniectio secunda, ex caryophyllo.

AMMONIACI, spicæ nardi, costi, caryophylli, cassiæ, casami, singulorũ vnciæ tres, in alio etiam habetur arnabo vnciæ tres, vini quod sufficit. Iniectio tertia.

THVRIS, guttæ ammoniaci, styracis, bdellij, myrrhæ, mastiches, singulorum vnciæ tres, vini, quod satis est, ceræ albæ vnciæ quinq; opobalsami vnciæ sex, nõnulli vncias octo. Primæ iniectionis medicamenta pridie in vuæ acerbæ succo oleoq; macerantur, secundæ seorsim in vino aminæo aut alio veteri ac odorato, moueturq; quotidie rudicula palmea: tertiæ ad triduum, post quod in cacabo nitente primũ iniectionis primæ medicamenta inquoqunntur, quousq; pauxillum succi vuæ acerbæ relictum fuerit: mox secundæ iniectionis species cum vino immittuntur: rectius autem fiet si prius alijs exemptis, puro deinde oleo ipsæ adiiciantur, coquanturq; donec paululum vini superfit, ne aduratur oleum: sublata ab igne eximito, superq; adiicito rursus oleo puro tertiæ iniectionis medicamenta, prius ex vino in pila soluta præter styracem quemadmodum prædixi, hic enim cum aliis inditus prompte soluitur. Coques autem carbonibus quousq; bene habere tibi videantur: sublata ab igne refrigerari finito, insequenti die exceptis diligenter ex oleo calfactisq; abunde, super ignem ceram adiicito, inde sublata rudicula agitato: vbi refrixerint, opobalsamum admisceto, & vitreis vasis reponito.

Gleucinum, iniectio prima.

OLEI sextarij decem, musti aminæi sextarij sex, aspalathi vnciæ quatuor palmæ fructus operimenti quod spathæ dicitur vnciæ sex, iunci rotundi floris tantundem, sertulæ campanæ vnciæ quatuor, rosarum vncia, myrrhæ vnciæ tres, foliorum lauri vnciæ duæ, arboris thuris vnciæ sex, xylobalsami totidem, inulæ campanæ vnciæ sex, aristolochiæ longæ vnciæ tres, iridis tantundem: hæc macerantur in musto Altera iniectio.

NARDI gallicæ vnciæ quatuor, casami, qui est balsami fructus vnciæ duæ, cyperi, cassiæ, spicæ nardi, asari, amomi, costi, sampsuchi, singulorum vnciæ tres, calami aromatici, caryophyli, phylli, singulorum vncia, cardamomi vnciæ quatuor, balsamum vino odorato madescit. Iniectio tertia.

MASTICHES triens, myrrhæ trogloditicæ, bdellij, singuli sextantes, ladani quadrans, styracis liquidi, thuris masculi, singuli

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

trientes,opobalsami selibra,nonnulli & croci sextantem addunt:præparatur quemadmodum medicamentum ex vua acerba,nisi quod ceram non recipiat, hic autem septem diebus oportet species duarum iniectionum macerari.

Nardus cizicine,iniectio prima.

OLEI primi meriti sextarij decem, aspalathi, cypiarum, inulæ campanæ,iridis,xylobalsami,aristolochiæ,cardamomi,iunci rotundi floris,singulorum vnciæ sex,sampsuchi vnciæ quatuor,herbæ sabinæ vnciæ duæ, nonnulli & calami odorati vncias duas immittunt:hæc in vini odorati sextariis quaternis commadescunt.

Altera iniectio.

CASSIAE,casami,arnabo,singulorum vnciæ duæ,spicæ nardi vnciæ tres, caryophylli vncia, costi, amomi, singulorum vnciæ duæ,nonnulli etiam nardi gallicæ vncias duas addunt,atque hæc in vino macerantur.

Tertia iniectio.

MYRRHAE troglodyticæ,aloës,thuris,singulorum vnciæ duæ,styracis vnciæ tres,masticheѕ vnciæ quatuor,opobalsami, vnciæ sex,quidam & croci vino læuigati vnciam miscent.præparatoque & hoc sicut comprehensum est.

Decamyron.

SPICAE nardi,phylli,euphorbij,piperis,costi,adarces,singulorum vnciæ,mastiches sescuncia,opobalsami vnciæ sex,nardini libra,ceræ libræ tres.

Pentamyron.

STIRACIS vncia, mastiches vnciæ duæ, ceræ albæ vnciæ tres,opopanacis vnciæ quatuor,nardini vnciæ quinque,

Euodes,a grato odore dictum.

CROCI,aloës,mastiches,absinthij,styracis,œnanthæ,casami, caryophylli, singulorum vnciæ tres,nardi libra,ceræ tantundem,melini vnciæ sex,palmulæ duodecim,vini quod satis est.

Baion.

CARDAMOMI,casſiæ, œnanthæ,nardi gallicæ,balaustiorum,propolis, singulorum scrupula octo, herbæ sabinæ,casami, amomi,singulorum scrupula sex,iunci rotundi floris scrupula octodecim,iridis scrupula quatuor,caryophylli sesquiscrupulum,suffiminis Crinati vnciæ duæ,thuris,myrrhæ,singulorum vncia,ladani vnciæ sex, bdellij,mastiches, aloës,nardi,olei lentiscini,singulorum semuncia, resinæ æternæ quæ zygia dicitur,resinæ piceæ, resinæ terebēthinæ,singulorū vnciæ tres,opobalsami vncia,guttæ ammoniaci scrupula sex,ceræ vnciæ sex,œnanthino liquida læuigantur,aridaque contusa. in alio exemplari piperis quoque scrupula octodecim inuenio nonnulli & moschi scrupulum vnum addunt.

Galenium.

CROCI semuncia, aloës vncia, mastiches tres vnciæ, absinthij seminis scrupula octo, œnanthes tantundem, palmulæ maiores tres, ceræ vnciæ tres, olei melini vnciæ sex.

Erythrium.

STYRACIS vnciæ quinque, malorum cotoneorum vnciæ viginti, masuchæ vel masuaphij, croci, singulorum drachmæ decem, psichæ, cyphios, singulorum drachmæ quinque, œnanthæ vnciæ duæ semis, casami, absinthij, singulorum drachmæ decem, caryophylli scrupula quindecim, guttæ ammoniaci scrupula decem, opobalsami scrupula sex & semis, nardi vnciæ quinque, resinæ colophoniæ, gleucini, mesini singulorum vnciæ decem, rosacei drachmæ decem, propolis vnciæ quinque, resinæ therebentinæ vnciæ decem, mellis conchlearia decem, phylli drachmæ decem, spicæ nardi tantundem, ceræ vnciæ septem & semis: vino falerno aut aminæo conteruntur.

Malagma Nili ad lienem, omnemque duritiem.

CERAE pondo, ammoniaci pondo, olei cyprini pondo, croci semuncia, secundum alios vncia, aceti quantum satis est.

Citrinum.

CERAE, resinæ colophoniæ, singulorum libra, suffiminis ammoniaci, auripigmēti, calcis, aluminis, aceti singulorum cyathi octo, læuigantur arida in aceto.

Malagma quod ad Cureum autorem refertur.

PICIS aridæ libra, ceræ, resinæ piceæ, guttæ ammoniaci, nitri, baccarum lauri aridarum, seui taurini, singulorum libræ duæ, farinæ fœnugræci sextarius, pollinis frumentacei tantundem, chamæleontis nigri radicis siccæ libra.

Malagma ex stercore caprillo Oribasij, ad lienosos, hydropicos, & iecur induratum.

CYPRINI, aut vetustissimi olei libræ tres, ceræ libræ duæ semis, fimi caprarum, baccarum lauri cortice detracto, iridis illyricæ, singulorum sextarij decem, resinæ terebinthinæ libra, sinapis, nitri, cyperi, raphani seminis, capparis radicis corticis, singulorum vnciæ tres, cucurbitæ syluestris carnis vnciæ duæ, fœnugræci vncia: interim arida excipiuntur liquidis, interim aceto macerata, quod si aluus pro fluat, cucurbita iniici non debet.

Ex fimo caprillo sphongion, hydropicis efficax,

PICIS brutiæ libræ duæ semis, nitri libra vna, cucurbitæ syluestris carnis, pyrethri, opopanacis, cocci gnidij, singulorum vnciæ tres, capparis radicis corticis, thuris, iridis, adipis taurini, elaterij

ſquamæ æris, apij ſeminis, lathyridum, ſingulorum vnciæ ſex, baccarum lauri ſextarij dimidium, fœnugræci farinæ ſemuncia, fellis taurini vnciæ duæ, olei cyprini ſextarij dimidium, ceræ libra, reſinæ frictæ libræ tres, caprilli ſtercoris montani, cachryos, cypri, cardamomi ſingulorum vnciæ ſex

Ex baccis lauri.

CERAE, reſinæ, picis, baccarum lauri, ſeui taurini, ſingulorum libra, nitri, guttæ ammoniacæ ſingulorum vnciæ ſex, aceti quantum ſufficit.

Medicamentum dia ſpermaton, hoc eſt ex ſeminibus

CARDAMOMI, cyperi, herbæ ſabinæ, nitri, baccarum lauri, casſiæ, ſertulæ campanæ, fœnugræci, nardi gallicæ, apij ſeminis, ſampſuchi, aniſi, panacis radicis, thuris, guttæ ammoniaci, terebentinæ, ſingulorum vnciæ tres, mellis, ceræ, nardi, ſingulorum libra, ſeui taurini tantundem.

Malagma a fœdo odore dyſodes dictum, ad pleuriticos.

RESINAE piceæ libra ceræ, rutæ viridis, cyprini, ſingulorum vnciæ ſex, ſulfuris viui, oppanacis, ſagapeni, ſingulorum drachmæ quatuor, nonnulli, & galbani tantundem addunt.

Malagma dia ſamphſychu.

CERAE pondo, reſinæ terebinthinæ pondo duo, ſampſuchi, baccarũ lauri, fœnugræci, ſingulorũ ſextarius, nardini quod ſatis eſt.

Malagma apollophanis ad iecoroſos.

CERAE drachmæ octaginta, reſinæ terebenthinæ, mannæ thuris, ſingulorum drachmæ quadraginta, mortario irini ſedimento vncto contunduntur.

Copton ad duritiem ſtomachi & iocinoris.

PROPOLIS vnciæ ſex, ſtyracis vnciæ duæ, maſtiches vncia, reſinæ terebinthinæ ſemuncia, fæcis nardini quantum ſatis eſt.

Malagma ex œnanthe.

OENANTHAE aloës, croci, acaciæ, aluminis ſcisſilis, roſarũ ſiccarũ, abſinthij ſucci, gallæ, omphacij, rhus ſyriaci, mannæ thuris, ſingulorum drachma olei myrtei, ceræ, vtriuſq; libra, palmulæ magnæ quinq;, vini quod ſufficit. Anthylium.

ALVMINIS ſcisſilis ſemuncia, aloës vncia, maſtiches ſcrupulum, œnanthes ſcrupula ſex, omphacij ſcrupula octo, roſarum ſiccarum tantundem, rhu ſyriaci ſcrupula decem, ſpinæ Aegyptiæ totidem, balauſtiorum ſcrupula viginti, gallarum ſcrupula quindecim, ceræ vnciæ quinq;, olei melini, quod ſufficit.

Malagma ex vinaceis, dia gigarton dicitur.

CROCI, ſandycis, labruſcæ, ſingulorum vncia, aluminis ſicci

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

vnciæ quatuor,balaustiorũ,omphacij,rosarum floris, myrtorum siccorum,singulorũ vnciæ duæ,ceræ albæ libra, olei melini libræ duæ, malorum cotoneorum vnciæ quatuor, dactyli qui nicolaï dicuntur decem,vini aminæi quod satis est,vinaceorum aridorum vnciæ octo. in vsu,medicamenti vnciis tribus,ceræ vnam misces.

Anethine.

ANETH. I viridis vnciæ sex,ferulæ campanæ vnciæ duæ,chamæmeli tantundem, capitum papaueris viridium decem excoctorũ iuris libræ tres,& olei quod sufficit: vbi vero consumptum fuerit ius, adipis suilli recentis libræ duæ addunt, tritisq; priuatim scillæ tostæ interioris vnciis duabus & medullæ ceruinæ totidẽ,omnia miscent.

Ambrosia ad febreis arcendas apta.

ARGENTI spumæ libra,adipis suilli recentis vnciæ sex,lini seminis succi tantundem, ceræ albæ vnciæ nouem,rosacei libra,mellis vnciæ tres, croci vncia, nonnulli etiam ouorum decem lutea cruda addunt.

De acopis,inunctionibus, dropacibus, & sinapismis.

Cap. xix.

ACopa inde nomen sortiũtur,quod præcipue ad lassitudinis, quæ copos græce dicitur, nempe tensiuæ vlcerosæ & eius quæ ossa defatigat,sensum conueniant, quanquam aliis quoque morbis complurimus sint ex vsu. † Alia siquidem ipsorum calefaciendi vim habent,alia emolliendi. Quæ calefaciunt,pipere,pyrethro,semine rorismarini,& consimilibus constant neruorum vitijs, perfrictionibus validis & quæ vix vllo calore possunt euinci,accommodata. Quæ emolliunt,durities,scirrhos,& infarctos articulorum sinus discutiũt, quorum materies capite de emplastris comprehensa est. At emollientibus quæ adarce, semine rorismarini, euphorbio, cocco gnidio, & id genus aliјs componũtur,in diuturnis affectibus, & qui ægre possunt elidi,quibus etiam sinapismus congruit,vtimur. Porro spissitudinem vniuersa acopa inter cerata & emplastra mediam habere conuenit. Vnguina vero acopis similia,liquidiorem propemodum substantiam obtinent. At dropax duplicem recipit præparationem hãc emplastro,illam malagmati consimilem,nonnulli & calidum ipsum illinunt: materiam vero acopis & emplastris confinem. Cæterum vsum cataplasmatis exhibet, diuturnis affectibus iisdem quibus & sinapismus,vtilis, ideoq; ante illum assumitur,quo corpus sinapi redditur idoneum,a sinapismo adhibetur, vt affectus reliquias discutiat. Sinapismus materiam quidem variam non habet,verũ diuturnis potissimum affectibus post deprehensam probatamq; aliorum præsidiorum vim,efficacissimus est, vtilissime autem applicatur capiti,in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

eius dolore,quem cephalæam dicunt,& quum altera dũtaxat ipsius pars affligitur ,Græci heterocraniam vocant , in morbo comitiali, vertiginibus, & insania : pectori autem in suspirio, ortophnœa, hoc est, quum non nisi recta ceruice spiritus trahitur, & tussi longa. At in diuturna humorum e capite in fauceis destillatione, & caput & thorax sinapi oblini debet. Item stomachus & venter in longis ipsorum morbis eodem obducũtur. Iam conueniens est præsidium sinapi coxẽdicum & podagricis doloribus,omniq; parti resolutæ,aut alio quodam modo perfrictionẽ expertæ,vt difficulter excalfieri posśit. At tunc profecisse satis id putato, vbi dolor subsequutus fuerit validus & caro liuidior altiorq;, euaserit, & postquam ablotum fuerit, mitius pustulæ eruperint. Quod si etiam sensus perierit,animum adhibere negotio conuenit,parte quam oblíueris sæpius detecta:nam si vel immodice adurantur ita affecti non persentiscunt. Præterea in acutis morbis,vtpote lethargo,profunda in somnum delatione (cataphora dicitur) & catocho,sinapi inducitur,per initia quidem,cruribus,vbi vero materia radices egerit,capiti. Porro qui ita frigori pa fuerunt vt vix vllo modo queant incalescere , iis crura & inguina sinapi oblinuntur. In his autem qui continua febre laborant, vlcusq; habent,tum in cartilaginosis,tum locis excarnibus, vitari debet sinapismus : nam partes carnibus vacuæ si obducantur sinapi , vruntur, interim etiam nigrescunt.

† Hæc verba ita leguntur in nostris codicib. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστι θερμαντικὰ τὰ δὲ μαλακτικὰ τὰ δὲ ἀμυκτικά. Oroscius tamen legendum putat ἀμυντικά.

Bromion acopon.

CERAE, resinæ colophoniæ, singulorum libra, adipis suilli vnciæ quatuor, butyri vnciæ sex, althææ, fœnugræci, seminis lini, singulorum libræ duæ, olei libra, galbani vnciæ duæ & semisśis, excocto succo cum oleo quousq; magna illius pars fuerit absumpta, reliqua cum cera & galbano adiiciuntur.

Acopon a varietate pœcilon dictum.

SVCCI altææ, fœnugræci, semini cinis lini, rutæ, cumini, singulorum libræ duæ, medullæ ceruinæ, olei veteris, adipis anserini, opobalsami, nardi, singulorum libra, ceræ, colophoniæ & resinæ, singulorum sesquilibra, euphorbij, resinæ terebinthinæ, opopanacis, singulorum vnciæ sex, castorij vnciæ tres, herbarum vnde succus exprimitur, singularum libra iniicietur : coques vt superius.

Acopon Azanitæ.

ADIPIS suilli libræ duæ, seui taurini, resinæ colophoniæ, hyssopi medicamenti, ceræ, singulorum libra, galbani vnciæ tres.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Acopon Basilij.

ALTHAEAE, chamæmeli, sertulæ campanæ, lini seminis, fœnugræci, singulorum sescuncia, amomi vnciæ tres: hæc macerantur in vini Ascalonij aut Cilicij sextarijs octo, per triduum, coquunturq; ad melleam spissitudinem, deinde succi libræ quinq; cum olei veteris libris quatuor & semisse decoquuntur, quousq; modicum succi fuerit relictum, adiiciunt butyri vnciæ sex, resinæ terebinthinæ vnciæ quatuor, adipis anserini vnciæ quindecim, medullæ ceruinæ cum momento olei læuigatæ vnciæ quinque, ceræ albæ tres.

Lysiponium.

PIPERIS, castorij, styracis, mastyches, aloës, inulæ campanæ, iridis, singulorum vnciæ quatuor, euphorbij, costi, guttæ ammoniaci, myrrhæ, sampsuchi, thuris, cyperi, casiæ fistulæ, semen rorismarini, singulorum vnciæ tres, adarcæ, amomi, bdellij, xylobalsami, singulorum vnciæ duæ, malabathri, spicæ nardi, pyrethri, croci, singulorum vncia, opobalsami libra, nardini, cyprini, gleucini, singulorum libræ duæ, ceræ libra.

Acopon a fœdo odore dysodes appellatum, ex opere de compositione medicamentorum secundum genera.

CERAE, resinæ terebinthinæ, singulorum drachmæ viginti quatuor, galbani, suffiminis ammoniaci singulorum drachmæ sex, olei veteris heminæ duæ, medullæ ceruinæ drachmæ octo: vtitor mero & diluto.

Aliud dysodes.

RESINAE terebinthinæ drachmæ sedecim, ceræ drachmæ viginti octo, œsypi, mellis, singulorum drachmæ sex, medullæ ceruinæ vnciæ sex, stillæ ammoniacæ, galbani, aphronitri, baccarum lauri, singulorum vnciæ sex, olei veteris sextarius, vini cyathi duo, quidam etiam castorij drachmas treis admiscent.

Barbaricum, dia euphorbiu, ad coxendicum dolores, & alia pleraq;.

OPONACIS vncia ceræ tyrrhenicæ libra, resinæ terebinthinæ libræ duæ & semis, galbani vncia, stillæ ammoniacæ vnciæ duæ, euphorbii, castorii, piperis albi, singulorum vnciæ duæ, medullæ ceruinæ vnciæ quatuor, œsypi tantundem, lemnestidis (est autem adarce) semuncia, olei styracini, laurini, irini, amaricini, singulorum vnciæ sex, olei veteris libræ duæ, hedychroï vnciæ sex.

Acopon cui nomen est, pyxis.

RESINAE colophoniæ sesquilibra, resinæ terebinthinæ vnciæ octo, guttæ ammoniaci vnciæ tres, thuris vnciæ nouē, olei veteris libræ duæ, succi lini seminis libra, lactis vaccini tantūdem, adipis

anſerini vnciæ ſex, butyri vnciæ octo, ouorum vigintiquatuor albumina, præparatum buxeo vaſe reponitur.

Acopon ex abiete Galeni.

ABIETIS ſeminis cocti modius Italicus, hoc eſt, ſextarij duodecim, olei libræ quindecim, ceræ libræ quatuor, reſinæ ſtrobilinæ aut terebinthinæ vnciæ quatuor. Contuſum abietis ſemen, oleo iniicitur. Vbi quadraginta diebus in eo ſiueris, expreſſum proiicito, mixtis reliquis vtitor, ad labores ſpontaneos, reſolutiones, & articulorum perfrictiones. At ſi neceſsitas vrgeat, coquere oportet ſemẽ abietis cum oleo mixtum, ne nimium aduratur, & aquæ ſextarijs quatuor, idq́ in podagricis & articularijs affectibus.

Aliud ad idem.

OLEI heminæ vigintiquinq́, id eſt, ſextarij duodecim & ſemis. fructus abietis modius, hoc eſt, libra ſemis, reſinæ: abiegnæ libræ tres, ſtrobilinæ vel terebinthinæ libræ tres, ceræ libra.

Acopon ex nigra populo, dia ægyros dicitur, ad eadem.

LOCO fructus abietis, nigræ populi fructus æqua portio additur, & reliqua ſimiliter illi preparantur.

Vnguentum Zoſimi ad tremulos celebratum.

RESINAE piceæ vnciæ ſedecim, ceræ vnciæ quatuor, olei veteris libra, opopanacis vnciæ duæ, adarcæ vncia, euphorbij tãtũdem, nitri vnciæ quatuor, aphronitri teneri totidem: nitrum, euphorbium, adarce cum vino læuigantur, deinde adiicitur opopanax, ſimulq́ in læuorem teritur, ſeorſim autem quæ liquari poſſunt, cum anchuſa ad colorem accipiendum eliquantur, refrigerata excipiuntur.

Dropax Gallus, Oribaſii.

RESINAE colophoniæ quæ thus redolet, piceæ & lignoſæ dictæ, quæ ſola in Italia naſcitur, apochymatis, picis aridæ, ceræ, ſingulorum libræ quatuor, reſinæ frictæ vnciæ quindecim, picis brutiæ libræ duæ, nitri libra, bituminis, galbani, adarcæ, pyrethri, ſingulorum vnciæ ſex, opopanacis, euphorbij, veratri albi, piperis, ſingulorum vnciæ quatuor, ſulfuris viui vnciæ tres, caſtorij, ammoniaci, vuæ paſſæ ſylueſtris ſtaphis agria dicitur, ſingulorũ vnciæ duæ, olei ſicyonij libra, opobalſami vnciæ ſex.

Aliter ſimplex.

CERAE pondo, picis ſiccæ pondo, picis brutiæ pondo, reſinæ piceæ ſeſquipondo, frictæ pondo & quadrans, loco prius nitro exterſo imponitur.

Quomodo ſinapiſmus fiat.

FICVS ſiccatæ pridie in aqua tepida macerari debent, die inſequenti probe expreſſæ valenter læuigari, deinde acre ſinapi, cuiuſ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

modi est syriacum ægyptiumque priuatim conteri, diluto illarũ affuso, factaque massa admisceri, & siquidem vehementem sinapismum voluerimus inducere, parteis duas sinapis cum vna ficuum temperabimus: sin imbecillem, econtrario: si medicriorem, æquaieis. Cæterum sinapi antequam deteratur, aceto commadescens, vt nonnulli factitant, languidius euadit. At sinapi ablato, etiam balneum vtile est. Si dolor vehemẽs rubor've accesserit, & pustulæ, linteolum succo maluæ aut fœnugræci cum rosaceo madefactum imponemus, deinde rosaceo cerato cum cerusa vtemur. Verum in resolutis in quibus sensus labefactus est, cura adhibebitur, vt sæpius partem retegamus, inspiciamusque. Quum enim admota non percipiant, sæpe immodice exusti sunt. Item caprarum fimus cum aceto illius sinapi est efficacior, & præsertim in coxendicum doloribus.

Acopon ex atramento librario, cutis ruborem peculiariter inducens, in iis, quibus altera capitis pars dolet, ex commentariis Alexandri.

EVPHORBII, atramenti librarii, singulorũ drachmæ quatuor, myrrhæ troglodyticæ, crocomagmatis, piperis albi singulorum vnciæ tres, croci drachmæ duæ, aceti quod satis est ad hæc probe læuiganda, vtque spissitudo sordibus similis ipsi fiat: quo facto illines, a media superciliorum parte incipiens, adusque tempora tota, præsertim si æger pilis careat: vbi refrigerata fuerint, rursus illines: & quum præsidium bene profecerit, in balneum hominem deduces.

Quomodo diuersa olei & vnguentorum genera conficiantur. Cap. xx.

INunctionum vnguentorumque vel olei generum quæ vnguenta repræsentent, alia sunt simplicia, vna olei specie iniecta, alia composita ex pluribus conflata. Ac simplicium alia ex floribus oleo incoctis efficiuntur, verbi causa, rosaceum, chamæmelinum, susinũ. quædam ex fructibus, & seminibus conficiuntur: quædam ex surculis quibusdam nempe rutæ, qui etiam simul cum oleo coquuntur. At cum nullus florum coctionem recipiat, insolantur potius. verum si validã odoris gratiam repræsentent, & pluribus diebus constantem, ex insolatu tenuius ipsorum oleum magisque vtile redditur, quemadmodũ rosaceum & chamæmelinum. Qui inualidiores sunt faciliusque difflari possunt, minus insolatum tolerant, vt quorum virtus prompte euanescat, vtpote lilium & viola. Ex iis quæ fructibus et seminibus constant, nonnulla illis integris oleo iniectis conficiuntur, veluti melinum, nonnulla cõtusis vel læuigatis, oleamine ipsorum sequestrato, vel expressis ipsis in conchulas: vel ex aqua calida, sic vt ipsa dif-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cernantur,exempli causa,carynon,sesaminum,amygdalinum,lentiscinum,laurinum,ricininum,raphaninum,atque eius notæ alia. Porro quæ ex stirpibus odoratis componuntur,præparari potissimum solent,illis oleo incoctis cum vino vel misto, vel aqua,atque iisdem deinde exemptis. Liquoribus autem quibusdam oleo contemperatis, interim & adipibus vel medullis, ex huiusmodi aliquo exactam olei spissitudinem sortita,simplici sermone vnguēta vel inunctiones nominantur,vt gleucinum, nardinum, sicyonium & cyprinum. Sunt quæ acopa crassitudine repræsentent, ceram aut resinam aut eiusmodi quippiam recipientia, vocanturque myracopa, veluti decamyron,amaracinum, atque his similia. Iam vero aliqua vna vice coquuntur, quæ non diuersam recipiunt materiam, sicuti metopion, mastichinum, sicyonium: aliqua duabus tribus've, & quatuor iniectionibus. Primum contumacioribus incoctis, vt aspalatho,spatha, thure arbore,lauro inde aromatis, phyllo,spica nardi,amomo,herba sabina:postremo liquoribus,adipibus & medullis. Si autem eueniat, cera quoque & resinis inditis. At balsami liquor neutiquam coquiquitur,sed post absolutam coctionem vnguento mediocriter refrigerato instillatur. imo ex ipsis vnguentis sunt quæ nullam coctionem recipiant,sed tantum misceantur,quale est medesium. Nonnulli vero viride vnguentum reddere cogitantes, vbi ab igne sustuletint,in olei sextarium in tingunt, æruginis rasæ in exactum detritæ læuorem sescunciam, immiscentes, quemadmodum in cyprino & amaracino. Cæterum simplicia quidem vnguenta specierum quæ in ipsa mittuntur, naturam vel eorum ex quibus contusis facta sunt, obtinent, vt oleum veluti materiæ rationem obtineat. At quæ variam magis compositionem sortita sunt,tota eorum natura ad calidum inclinata est,sed quædam valide calefaciunt emolliuntque,vt etiam articulis recenti cicatrice obductis & finibus eorum infarctis coueniant,veluti metopium,mendesium,marciatum: mediocrius autem est pentamyron, quemadmodum decamyron valentius vt etiam summa rodat: mediocriter autem calida tenuiaque dico. At vero modice calida extenuant leniunt & concoquunt, quale est susinum, amaracinum, irinum,crocinum,foliatinum. Alia præterquam quod calefaciunt,abunde siccant inciduntque,veluti cyprinum & sicyonium. Alia calefaciūt quidem insigniter sed vires magis confirmant, vnde stomacho potissimum & visceribus resolutis competunt, qualia habentur mastychinum,nardinum,et gleucinum. Valentius adhuc corroborat,quod ex vua acerba conficitur. Iam nonnullis vnguentis ob gratum duntaxat odorem vtuntur,vt foliato,spicato,commogeno & quæ moschelæa,quasi dicas,ex musco & oleo confecta nuncupantur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Rosacei confectio.

ROSARVM rubrarum detractis vnguibus marcescẽtium die noctéq; vna, vnciæ tres, olei omphacini sextarius, vrna diligenter cõstricta ne perspirent, insolabis sub dio diebus quadraginta, atq; sic repones non in pauimento, sed assere. Aliqui vero vice insolatus in puteum vrnam diebus quadraginta mittunt, vt ex frigiditate odoris gratia conseruetur. Alij vero ipsam sub terra defodiunt.

Chamæmelinon.

CHAMAEMELI floris sine albis foliis marcescentis, per diem noctemq; vnam olei sextarius Italicus. vase lintheo simplici contecto vt perspiret, insolatur, idq; diebus quadraginta, inde secure hoc percolatum repones.

Anethinum.

ANETHI viridis comæ arefactæ vncia, olei dulcis sextarius Italicus. Simili modo insolantur, fiet autem & pro temporis ratione anethinum cum insolatus desideratur, sicci enim anethi comam decoquẽtes cũ oleo in cacabo vtunt̃, & chamæmelinon similiter: verũ hæc imbecilliora sunt iis quæ ex viridibus fiũt & p̃sertim insolatis.

Liliaceum alij susinum dicunt, quod in Susis forsan reperiatur.

FOLIORVM alborum liliorum similiter marcescentium vnciæ duæ in olei sextarium Italicum coniectæ exacte circumstringuntur, ne euaporent, & per triduum insolantur, inde primis exemptis proiectisq;, aliæ duæ vnciæ iniiciuntur per triduum subsequens, atque sic reponuntur.

Susinum compositum.

OLEI sextarij tres, calami odorati libræ quinque, myrrhæ vnciæ quinque, cardamomi libræ tres, lilij foliorum vnguibus ablatis arefactorum libra, cinnamomi vnciæ tres, croci cilicij vnciæ quinq;: tota confectio tribus iniectionibus distinguenda est. Primũ myrrha & calamus odoratus, vino ad dies quinq; macerata ter die mouent̃, inde oleo modice incoquuntur, deinde cardamomum aqua maceratum triduo mouet̃, similiterq; rursus cum oleo ad horam vnam incoquitur, inde exemptis illis tertiam liliorum partem oleo puro inserimus, tribus diebus post his quoq; exemptis reliqua liliorum tertia portio immittetur, iterumq; post triduũ exemptis proiectisq; primis, postremo tertia pars cum croco læuigata iniicietur. Secundum alios tres dies ablato oleo cinnamomomum cõtusum indetur. Huius in vicem, asnabo, aut carpesium, aut casiæ duplicatum, atque reponetur.

Violaceum.

VIOLACEVM præparant, modo purpureãrũ, modo cro-

cearum,modo candidarum violarum foliis vngue delecto, trium vnciarum pondere coniectis in olei omphacini sextarios quinque Italicos: circumstricta exacte, ne perspirent,ad dies decem insolantur, tertioq; eadem mutantur ad triduum,quemadmodum lilia; ad repositionem autem pauca iniiciunt exacte arida.

Melinum.

HOC efficitur ex malis cotoneis extrinsecus panniculo inuolutis, & in frusta cum suis corticibus dissectis, deinde vnciis ternis illorum, in decem olei omphacini sextarios Italicos coniectis, atque quadraginta dies insolatis.

Sesaminum.

SESAMINVM oleum fit, contusis vel læuigatis sesamis, expressisq; per fiscellas in cochleis, oleo ipso seu in aqua calida segregato, vasisq; vitreis reposito.

Raphaninum.

EODEM modo fit raphaninum in Aegypto, ex semine raphani qui tenuem radicem habeat contuso segregatoq;.

Ricininum,siue cicinum.

HOC quoque similiter in Aegypto fit, ex semine ricini qui croton dicitur, pari modo contuso aut læuigato.

Aegirinum.

VERNO tempore oleum fit Aegirinum, hoc est, ex nigra populo, quum resina circa semen copiosa existit: etenim grana populi contusa vnciis quatuor in dulcis olei sextarium immittunt,diebusq; quadraginta insolant,vel horis tribus in lebete decoquunt, atq; sic exempta reponunt.

Amygdalinum.

CONFICITVR hoc quoque sicut prædictum,amygdalis amaris iisq; puris,contusis, aqua modica irroratis separatisq; vt cōprehensum est. Nonnulli tusa amygdala vnciis duabus dulcis olei sextario Italico immissa,in cacabo decoquunt.

Amygdalinum,quod & metopion dicitur.

AEGYPTII huius olei inuentores metopion ipsum nuncupant,quod galbanum recipiat: germen autem vnde galbanum nascitur,metopion appellatur. Hæc recipit, olei omphacini sextarios viginti, amygdalarum amararum libras duas, cardamomi libram, iunci rotundi floris, calami odorati, carpobalsami, singulorum libram,myrrhæ, galbani, singulorum vncias sex,resinæ terebinthinæ, libras duas, vini odorati ad arida imbuēda sextarios quatuor, mellis attici libras treis: resinam & galbanum in læuorem redacta ex olei parte soluta,reliquis incoctis adiiciemus,necnon ipsum mel: mixta vero accurate omnia ab igne tollentes, quum tepidum est medi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

camentum eximimus, nam refrigeratum concrescit.

Balaninon.

BALANINVM oleum perinde vt simplex amygdalinum præparatur, ex querneis glandibus.

Caryinum.

HOC quoq; vt supra dictum ex vetustis nucibus conficitur.

Laurinum.

PVRVM quidem laurinum simili ratione & lauri fructu cõfit, mixtum vero hæc recipiet: maturarum oliuarum sextarium, cum duobus baccarum lauri miscemus: teruntur omnia exprimunturq;. Nonnulli æqualem amborum portionem miscent.

Lentiscinum.

LENTISCINVM oleum laurini modo ex lentisci semine conficitur, idq; bifariam & per se, & cum oliuis immaturis.

Mastichinum.

MASTICHINVM simplicissimũ quidem fit, chiæ mastiches vncia, omphacini olei sextario Italico immissa, excoctaq; in cacabo. Nõnulli vero absinthij & styracis, singulorũ vnciã adiũgũt.

Mastichinum magis varium.

OLEI sextarij quinquaginta, inulæ campanæ libræ quinque, xylobalsami libræ decem, iunci rotundi floris libræ quinque, cardamomi libræ septem, mastiches libræ quinque, xylomastiches libræ octo, resinæ terebinthinæ libræ tres, absinthij comæ libra, vini odorati sextarij quinque, aquæ sextarij decem: arida vino ante tertium diem macerata oleo miscentur, & aqua horis sex coquuntur ac mastiche & terebinthina inijcitur: accurate mixta excipiantur, refrigerata transfunduntur.

Sicyonium simplex.

RADIX cucumeris syluestris marcida duarum vnciarum pondere in olei sextarium Italicum mittitur, atque in lebete coquitur, fitq; sicyonium.

Sicyonium compositum.

OLEI sextarij decẽ, cucumeris syluestris radicis derasæ põdo, serpylli, sertulæ campanæ singulorum vnciæ sex, tedarum piceæ pinguium, althææ singulorum vnciæ quinq;, scolopendriæ vnciæ sex, fœnugræci sextarij duo. Fœnugræcum aqua primum die vno prius commadescet, deinde exemptũ inditur commemoratis vna cũ oleo, & vini sextarijs duobus, omnibusq; incoctis adiiciuntur medullæ ceruinæ cum momento olei læuigatæ vnciæ quatuor, adipis gallinarum totidem, rursus exemptum oleum in aliud vas transfunditur: Nonnulli ipsum post coctionem diebus quadraginta insolant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Aliud ſicyonium efficacius.

ELATERII ſucci ſextarij tres, ariſtolochiæ rotundæ & longæ, ſtyracis, inulæ campanæ, hyſſopi, iridis, cucurbitæ ſylueſtris, pulegij, origani, cyperi, thuris arboris, centaurij, foliorum lauri, ſingulorum vnciæ duæ, olei ſextarij quinque. Miſta incoquito dum parum ſucci relictum fuerit.

Cyprinum ex commentariis Poſidonij.

OLEI ſextarius, iunci quadrati, inulæ campanæ, iridis, ſingulorum libra, ſampſuchi, hyſſopi, viticis ſeminis, eleliſphaci, ſingulorũ vnciæ tres, iunci quadrati floris libra. Reliqua omnia pridie in vino macerata coquuntur cum oleo horis ſex. Excepto oleo puro, iuncus quadratus iniicitur. Siquidem adſit viridis cum teneris virgultis non conciſis, ſin minus, certe aridus contuſus cũ aquæ momento coquet ſeſquihora. At ſi voles ipſum tingere poſtquam ab igne fuerit ablatum, indito æruginis puræ ſeſquilibram. Poſidonius autem acrimoniam æruginis vitans, a coctione (inquit) triduum dimittes oleum in cacabo bene humido, & tingetur ita vt virtus ipſius nõ offendat.

Alia ſcriptura cyprini.

CYPERI foliorum, lauri foliorum, iridis, cyperi, eleliſphaci, ſingulorum quadrans, thuris arboris, ariſtolochiæ longæ, viticis ſeminis, ſingulorum triens, inulæ campanæ, aſpalathi, ſingulorum vnciæ ſex, rutæ vnciæ duæ, cupreſſi vnciæ duæ, olei ſextarij decẽ. Hæc prius vino madefacta, incoques oleo. vbi exemeris iniice, rurſus xylobalſami, xylocaſsiæ ſingulorũ vncias quatuor, ſampſuchi, cumini, myrti, ſtyracis, maſtiches, ſingulorum vncias tres, opopanacis vncias duas, iunci quadrati floris vncias ſex, æruginis vnciam.

Amaracinum.

INVLAE campanæ pondo, xylobalſami libræ viginti, cyperi libræ octo, iunci rotundi floris, aſpalathi, herbæ ſabinæ ſingulorum libræ octo, opopanacis, amaraci ſeminis ſingulorum libræ duæ, olei primi meriti ſextarij duo, vini odorati ſextarij quinq;. Alia oĩa ſuperius dicta primam iniectionem habẽt vino prius macerata, ſecundam herba ſabina, atque illa quidem horis ſex incoquuntur, hoc aũt tribus: nonnulli etiam hoc tingentes æruginis vncias tres iniiciunt.

Irinum.

IRIDIS, aſpalathi, cyperi ſingulorum libræ quinque, opopanacis vnciæ tres, anchuſæ vnciæ duæ, olei ſextarij triginta, aquæ ſextarij quindecim. Sunt qui adiiciant iunci rotundi floris vncias ſex caſsiæ vncias tres, xylobalſami vncias ſex, nardi gallicæ tãtundem omnia contuſa aqua pridie macerantur, inde oleo diebus quinque incoquuntur in lebete ad ſex horas: reponiturq; vnguentum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Crocinum, in quo & alterius crocomagmatis confe-
ctura explicatur.

OLEI omphacini odorati libra, calami odorati, myrrhæ troglodyticæ singulorũ vnciæ quinq;, cardamomi vnciæ septem, croci cilicĳ vnciæ sex. primum initiatur calamus & myrrha vino læuigata, & ante vnciæ modo reposita, piperis albi grana quadraginta, myrrhæ troglodyticæ drachma, tunsa, cribrataq; teruntur rursus in mortario adiecta olei nardini libra. vt autem medicamentum reddat nigrius, nucum cortices combustos detritosq; in mortario adiicito: inde opobalsami cochlearia tria, ceræ sesquilibram admisceto.

De œnanthariis. Cap. xxi.

NOn quod œnanthen, hoc est, labruscam habeant hæc, (nonnulli enim ne œnanthen quidam recipiunt) sed ex vino & flore liliorum nomen hoc sortita sunt. Vsus œnanthariorum quod quosdam, odoris gratia duntaxat & delitiarum adhibetur, sic vt qui eis vtuntur, a lauacro perfundantur: & mensæ ipsis per spongiam oblinantur. At apud eos qui recte vtuntur, etiam fiunt præsidia tum in resolutis, tum in iis quos syncope premit, si roborantibus stomachi cataplasmatis admisceantur. Item in iis, qui se a morbo præsertim febrili recolligunt, vbi lauacro egrediantur per totum corpus diffundentur: naribusq; admouebuntur, adhuc spirantibus. Trahitur enim in altũ, & spiritum animalem, vitalemq; confirmat. Adhæc vtilia sunt ad morbum pestiferum vitandum, cum eiusmodi mutationem aër sustinet. Refertur autem huiusmodi vnguentum ad Posidonium authorem, a quo vocatur mesopotamenon.

Oenanthini confectio.

CASSIAE, myrrhæ, thuris, phylli, amomi, masticхes, costi, carpobalsami, opobalsami, singulorũ vnciæ tres, styracis pinguis vnciæ quatuor, vini odorati aminæi, Italici sextarĳ decem, contusa omnia, cribataq;, styracem vero minutim concisum cõponito in vrnam oris ampli, cum foliis liliorum pridie refrigeratorum, e domo vna in altc tam & vnguibus detractis, sint autem lilia numero trecenta. deinde vinum adiicitur, & opobalsamum, mista, commotaq; ante iniectionem, & constricto vrnæ ostio quadraginta diebus insolantur. Balnei vsus est in virium ex morbo recreatione. Domus irrorabitur vnguento, vasaq;, & spongiæ intinctæ faciei admouentur.

Alia confectio, nostra.

COSTI vnciæ tres, spicæ nardi, arnabo, caryophylli, singulorũ vncia, amomi vnciæ tres, casiæ, œnanthes, calami, singulorũ vnciæ nouem, styracis, opobalsami, singulorum vnciæ quatuor, lilia treceta,

vini falerni sextarij decem. Simili modo præparatur.

De suffimentis & cyphi. Cap. xxii.

CYPHIS materia inter medicamenta quæ potui dantur & antidota existit. vsus est eius incensi ad odorem gratum conciliandum, quemadmodum & suffiminum. Interim naribus admouetur, vt destillationes ex capite in subiectas partes concoquat, grauedinesq; & obstructione liberet, purgetq; cerebri ventricolos, item pestilentialibus morbis euitandis. Iam per os quoque assumitur, tum ad hæc, tũ ac ea quæ pectori inhærescunt, concoquenda, nec non ad frigidiores iecoris affectus, vnde & Ciphoïde appellata antidota veteres inuenerunt. Miscetur autem compositis medicinis, præcipue epithematis & antidotis.

Rosatum suffimen.

COSTI, amomi, myrrhæ, casliæ singulorum vncia, styracis, chiæ, bdellij, conchulæ Indicæ, musci, ladani, singulorum drachmæ duæ, rosarum purarum vnciæ vigintinouem, opobalsami modicum, vini quod sufficit,

Suffimen lirinum: quod crinaton dicunt.

LILIORVM vngue defecto libra, styracis primæ notæ, vnciæ nouem, spicæ nardi, vnciæ tres, costi, caryophylli, amomi, mastiches, conchulæ Indicæ combustæ, mellis, singulorum sescuncia, opobalsami vnciæ quinq;, vini quantum satis est, læuigata coguntur in pastillos.

Cyphi magnum quod vocant solare, ex rebus triginta sex confectum.

STYRACIS, myrrhæ, ladani, aspalathi, inulæ campanæ, singulorum vnciæ sex, nardi gallici, phylli, cupressi seminis, guttæ ammoniaci, strobili, splanchni aut loco ipsius conchularum Indicarum maiorum, carpobalsami, singulorum vnciæ tres, casliæ, irridis, seselis, sphagni, cyperi, cardamomi, calami odorati, singulorũ vnciæ quinq;, rosarum siccarum, croci, spicæ nardi, herbæ sabinæ, hastulæ regiæ radicis (alij succi) singulorum vnciæ quatuor, lacaphthi, hoc est, piceæ corticis vel alterius cuiusdam arboris vnciæ nouem, costi, iunci rotundi floris, singulornm vnciæ duæ, iuniperi maiores quadraginta, minores quinquaginta amomi resinæ terebinthinæ, palmulorum purarum singulorum libra, ficuum siccatarum granis exemptis, vuarum passarum acinis ablatis, singulorum libræ duæ, mellis despumati libræ quinq;. Posidonius etiam vini odorati sextarios treis adiicit.

Aliud cyphi, quod rebus viginti octo constat lunare appellatum.

BDELLII, inulæ campanæ, singulorum vnciæ septem, iunci rotundi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

rotundi vnciæ duæ, spagni vnciæ quinque, iuniperi minoris quinquaginta, cardamomi vnciæ quinque, aspalathi vnciæ septem, casiæ fistulæ vnciæ quinque, spicæ nardi vnciæ duæ, cyperi vnciæ quinque, hastulæ regiæ radicis, herbæ sabinæ, singulorum vnciæ quatuor, cupressi seminis, nardi gallicæ, malabathri cum folijs, rosarum siccarum, singulorum vnciæ tres, costi, croci, singulorum vnciæ duæ, ladani, myrrhæ, singulorum vnciæ septem, caricarum pinguium, vuarum passarum acinis exemptis, singulorum libræ duæ, strobilorũ vnciæ octo, resinæ terebenthinæ libra, styracis vnciæ septem, palmularum pinguium libra, mellis, libræ quinque, vini odorati quantum satis est.

Confectio masuche, quod nonnullis masuaphion vocatur.

Cap. xxiii.

MElioti sextans, xylobalsami, aspalathi, herbæ sabinæ, myrrhæ, amomi, iunci rotundi floris, foliorum lauri, myrrhæ styllatitiæ, styracis, calami odorati, sampsuchi, singulorum vnciæ duæ, irridis vnciæ quinque, phylli, croci, singulorum vncia, opobalsami semuncia, gummi libra, rosarum siccarum vnciæ sex, vini quantum sufficit.

Ex commentarijs Antylli, de pessis.

Cap. xxiiii.

PEssi mulierum locis admouentur, cæterum generales ipsorum differentiæ tres existunt, alij siquidem emolliunt, alij astringunt, alij aperiunt. Emollientes inflammationibus vteri, exulcerationi, perfrictioni, strangulatui, auersioni & inflationibus accommodantur. Fiunt autem ex cera tyrrhenica, cyprino, susino, pinguedine anseris aut gallinæ, butyro insulso, resina deusta, medulla ceruina, fœnugræco, & quæ sunt eius generis. Aperientibus vtimur, quum purgationem suppressam irritare statuimus, aut vuluam cõniuentem compressam'ue comendare. Præparantur hi ex melle, artemisia edictamno, brassica, succo dulcis radiculæ, porro, succo rutæ, scammonia, & similibus. Astringentes in contrarium aperientibus vsum exhibentur, nam fluxum muliebrem cohibent, et adapertum contrahunt vterum, prosapsumque reprimunt. Materia vero astringentium prius in capite de collyriorum etiam modo comprehensa est. Cæterum conuenit pessi crassitudinem instar strigmenti & paulo spissiorem facere, deinde lanam linamento tortili similem, duplicatam in medicamentum tinctam ori vuluæ condere, sic vt stuppam prælongam habeat alligatam, quo pessus facile possit extrahi, quando visum fuerit.

Pessus crocodes, ad inflammationes, auersiones, duritias, & inflationes.

CERAE albæ, medullæ vitulinæ, singulorum drachmæ sede-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cim, medullæ ceruinæ drachmæ vndecim, adipis anserini drachmæ octo, adipis gallinæ drachmæ octo, masticheѕ drachmæ quatuor, hyssopi medicamenti drachmæ tres, mellis drachmæ duæ, croci drachmæ octo, rosacei quod satis est: crocus lacte muliebri læuigat.

Pessus ab aureo colore dictus chrysos, emolliens Laudatissimus.

CROCI drachma, œsypi tantundem, medullæ ceruinæ drachmæ duæ, resinæ terebinthinæ, ceræ, adipis anserini, singulorũ drachmæ tres, ouorum tostorum lutea sedecim, irini & rosacei quod satis est ex æquo.

Pessus Libanius, menseis euocans & vuluæ vitijs singulariter accommodus.

NARDINI vnguenti vnciæ sex, ceræ tyrrhenicæ vnciæ quinque, susini vnguenti vnciæ quatuor, adipis suilli recentis, vnciæ tres, anseris & gallinæ adipis, medullæ ceruinæ, amaracini vnguenti, singulorum vnciæ duæ, seui taurini, resinæ terebinthinæ, œsypi, singulorum vncia: lebete eliquantur, omnesque reliqui pessi.

Enneapharmachus.

ROSACEI vnguenti, ricinini, resinæ terebinthinæ, ceræ mellis, adipis anserini & bouilli, medullæ ceruinæ & butyri pares portiones.

Titianus emmolliens.

CERAE vnciæ sex, resinæ colophoniæ vnciæ quatuor & semis, seui taurini vnciæ quatuor, guttæ ammoniaci tantundem: ammoniacum aqua soluitur.

Passus Aegyptia.

MELLIS, resinæ terebinthinæ, butyri, rosacei vel susini, & croci, singulæ partes: in quibus autem inflammatio abest, et sordidis, æruginis dimidiam addunt.

Gonæ ad concipiendum.

BVTYRI vnciæ sex, hysopi medicamenti, medulli ceruinæ, adieis anseris & gallinæ, resinæ terebinthinæ, aloës, singulorum vnciæ tres, ceræ, thyrrenicæ vnciæ sex, rosacei libræ duæ, myrrhæ, cassiæ, singulorum vnciæ duæ, spicæ nardi vncia, mellis quod satis est.

Quomodo medicamenta quæ emplastra ingrediuntur, coqui debeant.

Argenti spuma.

IN medicaminum coctionibus argenti spuma cum oleo decoquetur. Conuenit autem læuigatam rursus ex oleo conterere, vt sordium fiat spissitudo, inde leni igne continenter excoquere, mouendo, initio igitur intumescit & in bullas attollitur: vbi vero iam fere satis incocta fuerit, colorem fæci similiorem recipit. Modus coctionis est, quum a tumore subsidet, & manus non inquinat.

Plumbago.

PLVMBAGO similiter argenti spumæ excoquitur, sed eo vsque dum non modo digitos non inquinet, verum etiam ex igneo colore in rufum & vehementer floridem elanguescat.

Aes crematum.

AES crematum non protinus ab initio ad coquendum iniicitur, sed vbi emplastrum semicoctum fuerit. finis coquendi est quum color ipsius, nisi admodum exiguum indatur, superet, & emplastrum rufum efficiat.

Sori & diphryges.

SORI & dyphryges demittuntur & ipsa inter coquendum lebeti diphryges autem sicut & squama, eousque coquitur, dum colore reliqua vincat. sori peculiarem coctionis finem non habet, sed is omnibus communis est, vt emplastrum spissum reddatur, digitosque non inquinet.

Chalcitis.

CHALCITIS incoquitur æris modo, coctionemque ipsius metimur inde, si emplastrum fuluum magis & phœniceum euaserit.

Flos æris.

AERIS flos similiter æri coquitur, sed eo modo qui communis esse coctioni solet.

Atramentum sutorium.

ATRAMENTVM sutorium in media coctione emplastro inditur, coctum vero vehementiorem eius colorem efficit, & si alia ei non resistant, nigrum.

Misy.

MISY postremo adiicitur, quamdiu autem coqui debeat, proprie definitum non est.

Auripigmentum & sandarcha.

AVRIPIGMENTVM & sandaracha in coctionis fine iniiciuntur.

Plumbum vstum.

PLVMBVM vstum in media coctione adiungitur.

Cerusa.

CERVSA in alba emplastra postremo mittitur, sic enim colorem conseruat, magisque albescit: in nigra autem, principio: cocta enim largius, nigrescit.

Aerugo.

AERVGO viridibus emplastris post coctionem iniicitur. In quibus neutriquam ollæ inditur, sed cum aceto detritæ ipsi manenti que in pila reliqua superfunduntur. In melinis emplastris, quum semicocta est confectio, immittitur: nam moderatam consequuta coctionem, melinum quasi mali cotonei colorem efficit. at in his quæ diprosopa, & dichroma dicuntur, per inicia statim æruginē in coquimus. in quibusdam enim per coctionem primum melinum colorem inducit, qui duplicem repræsentat, postremo fuluum;

Alumen.

ALVMEN plerunq; secundum coctionem additur, peculiarem vero coctionis modum nullum habet.

Minium, cadmia & pompholyx.

MINIVM in fine admiscentur, cadmia & pompholyx per initia immittuntur.

Sal nitrum, sulfur.

SAL & nitrum in medio coctionis, sulfur in fine addicitur, coctio autem ipsius emplastra nigrefacit.

Terra & lapides, pumex, conchylia.

TERRAM omnem & lapides plerunq; ad coctionis finem iniicimus, item pumicem & conchylia combusta.

Oleum & reliqua pinguia.

OLEVM si quidem per initia fuerit iniectum, resinæ aut picis liquidæ, emplastrum non spissescit, quare vbi crassa euaserint incocta, recte indetur, reliqua vero pinguia salis expertia, iuxta mediam coctionem adiungere conuenit.

Vnguenta.

VNGVENTVM irinum coctionem quidem fert, sed cyprinum & rosaceum minus. reliqua neutiquam, quare ad finem coctionis immitenda sunt.

Cera.

CERA priuatim sola non coquitur, vt quæ aduratur, neque cũ resina liquida, aut pice liquida, non enim coit spissaturq;, verum superinicitur, vel oleo puro, vel oleoso cum quodam metallico incocto, aut resinæ, aut pici prius incoctæ, ac prius quam reliqua quæ possunt iniici spissescet.

Resina.

RESINA arida, cum cera immittitur. liquida ante omnia alia ipsa priuatim decoquitur, nisi admodum paululum eius assumatur.

Pix.

PIX ante reliqua omnia additur. modus autem coctionis, liquidæ, dum inspissatur aridæ, maxime dum amplius non amplius intercoquendum ebullit, neq; inturgescit.

Apochyma pix nauibus derasa.

APOCHYMA læuigatum cribroq; ab excrementis suis secretum, emplastro posteaquam coctum fuerit, inspergitur. Si autem molle fuerit, cum oleo soluitur. sed prima ratio conquendi e actio est, quod scilicet in secunda pondus non conseruetur.

Bitumen

BITVMEN inter initia iniectum coquitur, non autem id in læuorem deterere oportet, quoniam asperitudines fici oliuarumq; granis inferioribus simileis, obtinet. Quapropter incrasiores particulas confringendũ est, coquendumq; in aceto, sic vt non agitetur vsq;

dum ebullire desinat. Ego vero (inquit Timocrates) in oleo decoquens, voti compos euasi.

Propolis.

PROPOLIN emollire & discoquere oportet. siquidem a coctione neutiquam diffunditur. At si & ceram emplastrum recipiat, propolin cũ illa quemadmodũ & galbanum, contusam iniiciemus.

Ammoniacum.

AMMONIACVM circiter mediam coctionem iniicitur: detritum vero si potest fieri & in tenuem redactum puluerem insper gere conuenit. sin minus, cum liquore quodam læuigatum iniicere. si emplastrum cruentis vulneribus adaptabitur, cum aceto aut vino; si fistulis aut strumis, omnino cum aceto: at si molle futurum est, qualia sunt quæ ano accommodantur, cum aqua: inde in sordium spissitudinem coactum aliis refrigeratis infundere, ne efferuescat.

Opopanax.

OPOPANAX multo post ammoniacum inditur: omnino autem paucam coctionem requirit. Idem etiam ex vino, aceto've prius læuigandus est.

Galbanum.

GALBANVM neutiquam coctionem tolerat, verum emplastro ab igne sublato, quo spissescat, sic vt digitos non inquinet, emollitum inditur.

Sagapenum.

SAGAPENVM tunditur in pila, & teneriusculum redditum cum emplastro vbi ab igne sublatum fuerit, emollitur.

Aloë.

ALOE secundum coctionem inspergitur.

Lachryma papaueris.

LACHRYMA papaueris pridie in aqua modica macerat, inde in pila læuigatur, mox etiam emplastrum ei superfunditur.

Thapsia.

THAPSIA inspergitur postrema, vel liquore quodam læuigatur.

Bdellium.

BDELLIVM in læuorem pertritum, emplastro ab igne iam sublato inspergitur: at si pingue existat & læuigari non possit, sagapeno similiter ipsum contusum, ac in emplastri figuram coactũ, post coctionem simul cum emplastro molliemus.

Thuris lachryma, & manna.

LACHRYMA thuris & manna coctione iam absoluta insperguntur, in sordium spissitudinem coacta ex melle modico aut aceto, aut aqua aut vino, si emplastrum liquorem recipiat.

Myrrha.

MYRRHA vbi iam coctio finita est, inditur.

Semina, radices, & herbæ.

SEMINA, radices, & herbæ nullam coctionem sustinent: læuigatis igitur et in pila etiamnũ subsistentibus liquida superfundunt.

Qui ceræ modus cum oleo esse debeat.

QVOD si vnguina quæ Græci a leuanda lassitudine acopa appellant, conficere constitueris, oleum ceræ quadruplum immittes: at si liquidum ceratum, vt in fracturis præparamus, duplicatum. Si medicamentum quod emplastri figuram habeat efficere cogitauerimus, portionem olei ceræ æqualem miscebimus, si aër ambiens moderatus extiterit: at si cera vetus aut squalida, aër frigidus fuerit, oleũ paulo copiosius quam cera erit: quemadmodum & si cera pinguis, aër existat calidus, paulo minor olei portio erit, paulum autem hoc, medij in vtramlibet partem excessus duodecima erit portio, etenim vndecim & tredecim olei vncias, ceræ libræ admiscebis.

De medicamentis inuicem succidaneis ex commentarijs Galeni. Cap. xxv.

IN Alexandria (inquit) muliere quadam morbo periclitante, cum quæsissem lichnidem, nec eius fuisset data copia, nisi protinus vice lichnidis vsus fuissem acanthij semine, periisset mulier: Vnde rogatus ab amicis ad hanc succedentium inuicem medicaminum expositionem veni, secundum literarum seriem exorsus.

VICE Abrotani, origanum.
Absinthij, abrotanum.
Acanthæ, cerasiorum acanthus.
Acanthij seminis, lychnis.
Aconiti, radix iridis syluestris.
Acori, asari radix.
Actes, hoc est, sambuci, acantha.
Adianthi, aphroselinum.
Adipis vulpini, adeps vrsina.
Adipis ceruini, adeps anserina.
Adipis suilli, adeps vulpinus.
Aeruginis ferri, excrementũ ferri.
Aethiopicæ oliuæ, lachrymæ acaciæ partes duæ.
Agarici, euphorbium.
Agriostaphidis, hoc est, syluestris vuæ passæ, dactyli Syriaci
Alicacabi, semen solani.
Aloës. Galenus Agalochi, centaureum, & impressus Pauli codex, aloës Indicæ, aloës viridis folia vel glaucium, vel lycium, vel centaureum.
Aluminis, sal fossilis.
Amianti, aphro selinum.
Ammoniaci thymiamatis, propolis.
Ammoniaci salis, sal Cappadocũ.
Amyli, aridus pollen.
Amygdalarum amararum, absinthium.
Anacardij, psycha herba.
Anchusæ, hyacinthus.
Aracis, hoc est ciceculæ, sesamum.
Aristolochiæ rotundæ, aristolo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

chia longa.
Argemones, seriphion.
Armeni lapidis, atramentum Indicum.
Asbesti, hoc est calcis viuæ, adarce.
Asii lapidis, gagates lapis, vel sal ammoniacus crematus.
Aspalathi, hoc est bituminis, pix liquida brutia.
Aspalathi, ericæ semen.
Asphodeli radicis, betæ succus.
Auripigmenti, sandaracha.

B

Balsami liquoris, myrrha stacte.
Bdellij, spagnus aromaticus.
Buccinorum, ostrea.
Buprestis, blattæ pedentes.
Butyri, lac bubulum concretum.

C

Cadmiæ, leucographis Aegyptia
Calamintha, menta syluestris.
Calami odorati, sphagnus.
Cantharidum, phalangia.
Capparis radicis, radix ericæ, vel myricæ.
Cardamomi, cyperis ammoniaca.
Cafiæ, cinnamomum.
Castorei, blattarum, pedētium intestina.
Cedri baccarum, ladanum.
Ceraunij, leucographis.
Ceræ lomentum cum propoli coquitur, & contunditur.
Ceruini cornu, caprillum cornu.
Cerusæ, recrementum plumbi.
Chamædryos, rumicis syluestris radix.
Chamæmeli, anthemis.
Cicios, hoc est, ricini, sordes palæstrarum.
Cicutæ, semen coriandri.
Cinnabaris, rhodocides.
Cinamomi, casiæ duplum.
Clinopodij, heliotropium.
Cnidij seminis, semen viticis.
Colocynthidis, semen ricini quod est crotonis.
Colophoniæ, apochyma, seu pix derasa nauibus.
Comareæ, ammoniacum thymiama.
Corallij, moly.
Costi, cedrinæ baccæ. Galenus, costi, ammoniacum, baccarum cedri, baccæ lauri.
Cotyledonis, anacardium.
Crinanthemi, aphrodisium.
Croci, crocomagma.
Crocodyli adipis, adeps canis marini.
Crocomagmatis, aloë Indica.
Cymini, semen brasicæ.
Cymini Aethyopici, melanthiũ.
Cynosbati, halicacabi semen.
Cyperi, iuniperus maior.
Cypheos, carica cremata.
Cyrenaïci liquoris, syriacus liqr.
Cucumeris, anchusa.

D

Dauci seminis, semen sil.
Dictamni, saluia.
Diphrygis, lapis phrygius.
Dorycnij, semen alterci.
Dracunculi, apobrosimum Galenus addit Damasonij, eryngiũ.

E

Ebeni, lotinum aridum.
Ebisci radicis, folia mori.
Elaterij succi, eiusdem herbæ succus.
Elelisphaci, hoc est salutæ, nepita.

Hellebori nigri, radix papyri.
Eneaphylli potamogiton.
Ericæ seminis, galla omphacitis.
Erini foliorum, fimus ciconiæ.
Erysimi foliorum herba lanaria.
Erucæ seminis, erysimi semen.
Feculæ vini cōbustæ, sandaracha.
Fellis cameli, fel ascalabotæ.
Fellis muris aranei, fel cameli.
Fellis hyenæ, fel perdicis.
Fellis viperæ, fel ichneumonis.
Fici liquoris, liquor mori.
Fimi palumbini, fimus columbæ.
Fimi Aluri, fimus ichneumonis.

G

Galbani, sagapenum.
Gentianæ radicis, apij odorati radix.
Glycyrrhizæ succi, sycamini succus.
Gongilidis, hoc est rapæ, heliotropium.

H

Hederæ succi, persicus liquor.
Hippuris, chamæpytis.
Hormini, lini semen.
Humidæ picis, succus panacis.
Hyacinthi, flos Isateos.
Hyenæ adipis, vulpis adeps.
Hyenæ fellis, fel perdicis.
Hyosciami, quod est alterci, rubi canini semen.
Hyperici, anethi semen.
Hypocystidis succi, acaciæ spinæ succus.

I

Iridis Illyricæ, helenium odoratū.
Iunci odorati, cardamomum.

L

Lachrymæ papaueris, succus mā dragoræ.
Ladani, sampsuchum.
Lanariæ radicis, veratri nigri radix.
Lapathi radicis, pyrethri radix.
Lapidis pyritæ, lapis pyrobolus.
Lapidis phrygij, lapis argyrites.
Lapidis magnetis, lapis phrygius.
Lapidis asii, lapis gagates.
Lathyridum, granum gnidium.
Lauri baccarum, serpillum aridū.
Lentisci, polygoni radix.
Lepidij, erythrodanum.
Lepidi radicis, folia capparis.
Leporis marini, cācer fluuiatilis.
Leucini floris, struthion, seu lanaria.
Ligni balsami, radix violæ candidæ.
Lini seminis, fabæ succus.
Loti seminis, betæ semen.
Lybistici, semen staphylini.

M

Malabathri, cassia vel nardus Indica.
Magnysinæ vitreæ, labrum Italicum.
Malorum cotoneorum, melilotū.
Maluæ, fœnugræcum.
Mandragoræ, oleæ lachryma.
Mandragoræ succi, dorycnium.
Mannæ thuris, cortex thuris.
Mastichæ, lentisci medulla seu cor
Medullæ ceruinæ, adeps ceruivel medulla vituli.
Mellis, sapa.
Mellis Attici crudi, mel aliud despumatum.
Mēu, myrobalanus.
Myrsinites vinum, succus mori.

Miſyos Cyprĳ,ochracigna.
Muſcerdæ,muſcæ tantundem.
Mororum ſucci, ruborum folia.
Myrobalani,peucinum.
Myrrhæ trogloditidis, calamus odoratus.
Myrtei olei,lentiſcinum.
Myrti,ſuccus mori.
Miſy torrefactum, diphryges.

N

Nardi Syriacæ, iuncus odoratus.
Nepitæ,menta ſylueſtris.
Napi,gongilidis ſemen.

O

Ocymi,ſiſymbrium.
Ocymoïdes,ſyluatica menta.
Oenanthes ſucci,ampelini arboris ſuccus.
Olei ricinini,oleum laurinum.
Olei veteris, duplum olei coquitur cum adipe ſuillo veteri.
Oleæ lachrymæ,hypociſtidis ſuccus. Galenus oleæ Aethyopicæ lachrymæ.
Opocarpaſi,liquor myrti.
Opopanacis,lac ſycamini.
Orizæ,hordeacea farina.
Ornithogallorum,anthani.

P

Papaueris liquoris, mandragoræ ſuccus.
Periſtereonis,chamæleuce.
Peucedani liquoris, ſuccus glycyrrhizæ.
Picis liquidæ,opopanax.
Pityocampæ,veſpæ,in Cedriam.
Piperis,zingiber.
Polypodĳ,radix chamælææ, vel chamæleontis.
Polytrichi,abſinthium.
Propolis,ladanum.
Populi nigræ ſurculorum, ſampſuchus.
Pſyllĳ,lenticula paluſtris.
Pterei,cneori ſemen.
Pulegĳ,hyſſopus.
Pyrethri,zingiber.
Pumicis,terra Cretica.
Phu,ſphagnus.
Phyci,anchuſa.

Q

Quercus,chamæleon.

R

Rapæ,heliotropium.
Radicis rumicis,Cinira.
Raphanini olei,rhicininum.
Recrementi plumbi,helcyſma.
Recrementi æris Cyprĳ, melanteria Aegyptia.
Reſinæ piceæ, reſina terebinthina.
Reſinæ colophoniæ,apochyma.
Rhodoïdis,ſinopis.
Rhododaphnæ liquoris viſcus quercinus.
Roſarum ſiccarum,Perſeæ folia ſicca.
Rhu,centaureum.
Rubi canini,veſiccariæ ſemen.
Rumicis,pyrethri radix.

S

Sabini olei,oleum recininum.
Sagapeni,piceæ reſina arida.
Salamandræ,lacerta viridis.
Salis ammoniaci, ſal Cappadocicum.
Salicis liquoris,nigræ hederæ liquor.
Saluiæ,nepita.
Sampſuchi,rhus culinarius ſiccus.
Santonici,abrotanum.
Satyrĳ,ſemen erucæ.

Scammonij, ricini.
Scillæ, bulbus.
Scinci, satyrium.
Scordij, albi papaueris caput.
Semperuiui, lactuca serapiadis, radix pæoniæ.
Semperuiui succi, lactucæ succus, aut folia.
Sepiæ testæ, pumex.
Serpylli, potamogiton.
Sesami, semen lini.
Sesamoïdes, expressum amaracinum.
Sinapis, cardamomum.
Sisonis, anisi.
Sisymbrij, ocymum.
Sphagni odorati, iuncus cultus.
Sphedæ, hoc est fæcis vini combustæ, sandaracha.
Stymmeos tusi, squama æris.
Styracis, castoreum.
Strobilorum, semen cucumeris.
Sruthij radic. radix veratri nigri.
Sulphuris viui, sandaracha.
Syrici, spuma argenti.

T

Terræ Samiæ, leucographis Aegyptia.
Terræ erythriadis, calx Thebaïca. Galenus addit terræ teneræ, plumbago.
Thapsiæ, Elydrion.
Thapsiæ succi, chamæleontis nigri succus.
Thermuntiadis, lycopsolos.
Troximi maiounium, aut maioulium.
Thuris, ampelites.

V

Vini Italici, vinum mendesium.
Vuæ acerbæ, galla omphacitis.
Vuæ passæ satiuæ, palmulæ.
Visci quercini, chamæleon niger.
Vulpini adipis, vrsinus adeps.
Vulturis fimus, colūbinus fimus.

X

Xylobalsami, violarum albarum radix.

Z

Zingiberis, pyrethrum.

De ponderibus & mensuris. Cap. xxvi.

Pondus, grauitate dimensum iudicatur, mensura autem vasis capacitate: vas autem, siccæ quantitatis aut humidæ mensura est, vt tres quantitatis quæ mensuratur, sint differentiæ, vna quidem ponderis, altera vero aridæ substantiæ qualis ea quæ in cumulum cogi potest, porro tertia humidæ est substātiæ Cum autem multa propeq; infinita sint pondera & mensuræ, pro regionum diuersitate, & vtentium consuetudine, de iis quæ omnibus in vsu communi sunt, nobis sermo erit præcipuus.

De notis ponderum & mensurarum.

QVONIAM vero nonnulli literis non integris, sed notis signisq; pōdera & mensuras demonstrant, satius fuerit, veteres in hac re imitari, & primum characteras ipsos exponere. Primum igitur χ litera, cum suprascriptum habet α, chalcum hoc est æreolum signat, exempli gratia, $\overset{\alpha}{\chi}$ Si ο habeat, choa, qd' est cōgium, $\overset{o}{\chi}$. Si υ choenicem, $\overset{\upsilon}{\chi}$. Si η, chemam, $\overset{\eta}{\chi}$. At χ si ς habet suprapositu, & lineam-

rectam, quæ per obliquum inferius cornu ipsius secet, ceratiũ, hoc est siliquam notat, vt, κ. Si υ superiectum est, cyathum κ. Si o, cotylam, hoc est heminam, κ. At linea circumflexa quam nihil aliud circunstat, & quæ per obliquũ ponitur, obolũ notat, —. Si duæ huiusmodi lineæ sint, quas nihil circunstat, duos signant obolos, = qui obuli gramma, hoc est scrupulum faciunt. is notatur litera γ, quæ ρ literam habent annexam, recta quadam linea diuisum, γρ. Duæ autem con iũctæ atq; altera parte in angulum coactæ, duobus κ literæ cornibus similem ad rectam lineam spectantibus, notant drachmam, quæ alio nomine vocatur olca, <. proprie vero olca per λ scribitur, cui in medio litera o sit addita, λο. Verum si λ adiectũ ι habet, libram signat, λι. Nonnulli vero alteram λ literæ lineam oblique secantes. libram ostendunt, λ. At cum γ litera in ipso sui angulo o habeat, vnciam denotat, γο. Quod si μ in summo vertice habeat opposi-tum υ, minam refert, μυ Si υ, notat mystrum. μ. Si ε medicaminũ, με. Si o, modium, μο. Porro τ post se habens ρ, & υ, signat tryglion, τρυ. At ξ cui iuxta sit positum ε, xesten, qui sextarius, ostendit, ξε. Si o ap ponitur, oxybaphum id est accetabulum ξο. Aliqui vero extarium linea recta ξ secantes conficiunt, ξ, Sed κ adiectum literæ μ, hemi-nam κμ.κ addito ρ, incumbente ipsis μ, ceramium valet. κρ.

De ponderibus.

MINA Attica & Aegyptia habet vncias sedecim. Romana viginti. Libra vncias duodecim. Vncia drachmas octo. Drachma habet scrupula tria. Scrupulum, obolos duos. Obolus, siliquas duas. Siliqua, æreolos duos, & duas tertiį partes.

De mensuris liquidis.

ITALICVM ceramium habet congios octo, Congius sex tarios sex, Sextarius cochlearia duo, quæ nonnulli triblia uũcupant. Hemina idem triblium continet, mystra magna tria, acetabula autem quatuor. Nam magnum mystrum habet acetabulum. Acetabulum sesquicyatum habet. Cyathus, chymas paruas seu mystra parua duo. At si voles & ponderum liquidorum mensuram scire, permultæ liquidarum rerum secundum lancis momentum differentiæ habentur, vt in olei, vini, & mellis exemplo dicemus. Mel igitur vino ponde rosius quarta parte, itemq; decima est: quo fit vt fere tertia ponderis pars melli accedat: capit enim integram huius mensurã, & insuper trientem. Mel autem oleo ex media parte grauius est, continet enim totum olei modum, & vltra semissem. Vinum oleo nona parte super eminet, totum enim ipsius pondus continet, & nonam eius partẽ. Quo autem res fiat dilucidior, omnium mensurarum pondus sigillatim veluti de tabula depictum subiecimus. ex qua liquido constat,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

per pondera quæ ſingulis menſuris ſubiecta ſunt, oleum, vinum, & mel, ex ordine demoſtrari.

	Olei	Vini	Mellis
Ceramiũ Italicũ habet	lib. 72	lib. 80	lib. 108
Congius	lib. 9.	lib. 10.	lib. 13. S.
Sextarius	lib. 1. vnc. 6	lib. 1. vnc. 8	vnc. 13 & S.
Hemina	vnc. 9	vnc. 10	vnc. 13 & S.
Myſtrum magnũ	vnc. 3.	vnc. 3. ſcrup. 8	vnc. 4. & S.
Acetabulum	drac. 18	vnc. 2. ſcru. 12	drac. 27
Cyathus	drac. 12	drac. 12. ſcru. 4	vnc. 2. drac. 3
Myſtrum paruum	drac. 16	ſcrup. 20	drac. 9

ORIBASIVS ſecundum Adamãtium author eſt ſextarium Italicum vini menſura quidem vnciarum viginti quatuor eſſe, pondere vero vnciarum viginti. ſextarium pondere mellis duas libras & dimidiam habere.

De aridis.

AEGYPTIA artaba habet modios quinque. Modus ægyptius & Italicus chœnices octo. Chœnix ſextarios duos. Sextarius, ſemiſextarios duos quos & heminas vocãt. Hemina habet cyathos octo. Atticus medimnus habet ſemiſextaria, quæ hemiecta vocant duodecim. Hemiectum, chœnices quatuor, Ita medimnus habebit minas quadragintanouem, ſextarios nonagintaſex. Huiuſmodi autem menſurarum pondus exponere haud facile, quod aridarum rerum infinitæ iuxta momenti lancis rationem differentiæ exiſtant.

Finis libri Septimi, Ioanne Guinterio Andernaco Medico interprete.

LECTORI.

Antequàm te ad lectionem Pauli conferas, scito aliquando uerbum digerere positum esse pro discutere. Item mannam pro tenuiore parte thuris. Cachry pro flore roris marini.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

IOANNIS ANDERNACI IN LIBRVM PRIMVM PAVLI AEGINETAE COMMENTARIVS.

CAPVT I.

QVANDOQVIDEM grauidis. *Primum hoc caput Pauli ad uerbum ex quinto Oribasij sumptum est: in quo grauidis multa superuenire legimus: inter cætera stomachi redundationem, ut Pliniano more loquar, quam Paulus uerbo* τῷ περισσαίνειν *significat. Id si Hesychio & Suidæ credimus, à canibus caudam mouentibus: aut potius, quod hic etiam magis congruit, à fluctuum agitatione tralatum est. In grauida enim sanguis menstruus, qui ante conceptum stato tempore, expurgari solebat, copiosior in utero collectus quàm pro fœtu adhuc exiguo ad stomachum regurgitat, ibiq; exundans, nauseam excitat. In prima nostra uersione erat, Nausea, sicuti etiam Aristoteles libr. 7. de historia animalium ponit.* ἔτι δὲ ναυτίαι, *inquiens,* καὶ ἔμετοι λαμβάνουσι τὰς πλείστας *id est, præterea nauseæ & uomitus plurimas infestant. Aetius* πλάδος στομάχου *ait, quod est nimia humiditas stomachum debilitans, non ut Oroscius putabat, sola imbecillitas. Nam Galenus Commentario secundo in primum de morbis uulgaribus ait* τὴν περιττὴν ὑγρότητα πλάδον εἰωθεν ὀνομάζειν, *hoc est superfluam humiditatem, pladon appellare consueuit, de Hippocrate dicens. Idem Commentario secundo de ratione uictus in morbis acutis* ἐφ᾽ ὧν καὶ προστέθηκεν, ὡς ὁ μὲν ὑδαρὴς οἶνος πλάδος ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ τουτέστιν ὑγρότητα, καὶ ἀτονίαν ἐμποιήσει. *hoc est, in quibus etiam adiecit, uinum aquosum, Pladon, id est, humiditatem & imbecillitatem in superiore uentre excitaturum.*

Stomachi redũdatio

περισσαίνειν

ναυτία

πλάδος

Sputa crebra. *Quia stomachus ex humiditate languet, eoq; os ipsum tenui sputo assiduè plenum existit:* Græca dictio est πτυελίζειν: *quam Galenus in priore prædictionum interpretatur,* πτύειν πολλάκις, *hoc est spuere frequenter.*

πτυελίζειν.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Stomachi erosio. Quando ab acrioribus humoribus irritatur, mordeturq;, uomitus futuri signum non exiguum habetur. Græce dicitur καρδιωγμὸς, quasi dicas cordis morsus. Veteres autem olim os uentriculi cor appellauerunt, nimirum ex situs uicinitate: quia cor prope os uentriculi situm est, ut ait Galenus, & ipsa rei euidentia docet. eundem affectum Galenus etiam καρδιαλγίαν uocat libro secundo de placitis Hippocratis & Platonis.

καρδιωγμός.

καρδιαλγία.

Cibi fastidium. Nimirum ex uitiosis humoribus stomachũ infestãtibus si Galeno credimus græca dictio est ἀσιτεῖν, quæ signat cibo abstinere, & inedia uti, sicut Grammatici nobiles interpretantur. Galenus etiam libro. 1. περὶ ἐπιδημιῶν differentiam inter. ἀσίτους & ἀποσίτους ponit hisce uerbis ὅτι τοὺς ἀνορέκτους ἀσίτους ὀνομάζουσιν οἱ ἕλληνες, τοὺς μὴ προσενηνεγμένους σιτία, τοὺς δὲ ἀπεστραμμένους προσίεσθαι, ἀποσίτους καλοῦσιν. hoc est, quod Græci appetentia carentes uocãt, Asitos, eos sane qui cibos non assumunt: illos autem, qui assumere oblatos auersantur, abhorrẽtq;, Apositos, omnibus est manifestum. Ibidẽ ἀπόσιτοι πάντων γευμάτων διετέλεον: quasi dicat, omnium ciborum fastidio laborabant. Erit itaq; ἀσιτία abstinentia à cibo in totum: ἀποσιτία fastidium quidem, sed ut aliquid tamen assumatur. quod Galenus ostendit lib. 1. de causis symptomatum, grauidarũ accidentia enumerans in hac uerba βραχέα σιτουμένης τῆς ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀποσιτίαν. Hoc est quòd mulier pauca comederet ob fastidium. Hippocrates in Aphorismorũ cõmentario quarto: ἀπυρέτῳ ἐόντι, ἀποσιτία. Galenus interpretatur ἡ μὲν ἀποσιτία τὸ αὐτὸ δηλοῖ τῇ ἀνορεξίᾳ. Rursus in libello de uictu priuatorum: ὁκόσοισι δὲ ὀδύναι γίγνονται ἐκ τῶν σπλάγχνων, ἢ ἐκ γυμνασίας, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς ὁδοιπορίας, τουτέοισι συμφέρει ἀναπαύεσθαι ἀσίτους. Hoc est, quibus dolores uiscerum oboriuntur, aut alia quadam obambulatione, his conuenit in abstinentia conquiescere His omnibus animaduersis, legendũ uidetur ἀποσιτεῖν pro ἀσιτεῖν, id quod ex sequenti oratione cuiuis mediocriter sagaci licet deprehendere. Nam Paulus singulorum accidentiũ remedia tradens, ἀποσίτους δὲ inquit nõ, ἀσίτους. quanquam nõ ignarus sim aliquando authores, alterum pro altero usurpare: ut è capite. 35. Verum cùm utraq; hic ponantur, ἀπόσιτοι, & ἄσιτοι exactè intelligenda sunt. Miror hoc Oroscium qui in aliis corrigendis nihil facit reliqui, non aduertisse: Castigatorem uero Basiliensem, qui Paulum Græcũ germanicis typis excusum edidit: tum hoc, tum alia pleraq; prætериisse, notata alioqui dignissima.

Cibi fastidium.

ἀσιτεῖν.

ἄσιτοι.

ἀπόσιτοι

ἀνόρεκτοι

ἀσιτία.

ἀποσιτία.

Fastidium abstinẽtia

ἄσιτος.

Corrigit locus Pauli ĩpressi.

Oroscius.

Castigator Basiliẽsis.

Vina fulua. *Vtpote frigidioribus naturis accommodata: tum ad concoctionem, tum ad succi bonitatem procreandam, ut ex Galeno didicimus. Ait enim li. 12. Methodi* ὅτοι πάντες οἱ οἶνοι κιῤῥοὶ, καὶ θερμοὶ καὶ εὐώδεις εἰσὶ, καὶ τῇ συστάσει μέσοι τέ ὑδατωδῶν καὶ τῶν παχέων. *Hoc est, omnia hæc uina fulua, tum calida, tum odorata sunt & substantiam habent inter aquosa & crassa mediam.*

Vina fulua.
κιῤῥοί.

Color hic fuluus, qui Græcis κιῤῥὸς *dicitur, proximus est flauo quasi dicas in pellucido flauum: hinc etiam flauus color & fuluus eidem sæpe rei accommodantur. Id quod ex Galeno licet condiscere, libro. 5. de sanitate tuenda ubi habet,* σκόπον ἔχων οἶνον κατὰ μὲν τὴν σύστασιν ἀεὶ τὸν λεπτότατον αἱρεῖσθαι, κατὰ δὲ τὴν χρόαν, ὃν ὁ Ἱπποκράτης εἴωθε κιῤῥὸν καλεῖν. δύνατο δ᾽ ἂν καὶ ξανθὸν ὀνομάζειν αὐτόν. *Id fere sonat, huc cōsiliū dirigens ut uinū substantia quidem tenuissimum semper: colore aut, quem Hippocrates* κιῤῥὸν, *id est fuluū nominare consueuit: possis ēt eundem flauum appellare. Galenus alibi* τὸ κιῤῥὸν χρῶμα δύναιο ἂν λέγειν πυῤῥὸν ὠχρόν. *Hoc est fuluum colorē possis rufum pallens dicere. Sunt qui hunc colorem latine Giluum nuncupent: ego malim ex Galeni interpretatione fuluum conuertere Plinium secutus: qui hunc colorem inter alios uino attribuit non giluum. Siue autem dicas gilua, flaua, aut fulua, nihil interest, modò obserues plerunque uina ex uetustate hunc colorem induere.*

Color fuluus.
κιῤῥός.
Flauus.
πυῤῥός.
ὠχρός.

At medicamenti nomine *Superius commemorata ad cibum referuntur: sequentia cum medicamenta adhibentur, quæ stomachum ex nimia humiditate imbecillem corroborent, exiccentq́;.* ὡς φάρμακον δὲ. *id est, ut medicamentū uero habet textus, ego nomine medicamēti uerti.*

Ra lix Pontica. *Hoc est, rhaponticum, uim habet corroborandi stomachum imbecillem: uide Dioscoridem.*

Extrinsecus præcordia. *Hoc est, qua parte uentriculi os habetur. Abusus est Paulus dictione* περικάρδιον, *quæ apud Galenum proprie significat membranam, seu tuniculam, cor ambientem, aut si mauis, cordis inuolucrum. Quia uero os uentriculi olim cor appellabatur, excusari potest, ut Pericardion pro regione externa, sub qua illud delitescit, accipiatur. Plinius libro naturalis historiæ. 11. membranas septi transuersi, præcordia appellauit, quòd cordi prætendantur. Galenus autem & Hippocrates* ὑποχόνδριον *totam illam regionem appellant, quæ à mucronata cartilagine, utraque in parte ad umbilicum usque porrigitur. Celsus autem latinæ linguæ in Medicina princeps, præcordia nominat. Cæterum ex hoc Pauli loco constat,*

περικάρδιον.
Præcordia
Præcordia apud Plinium.
ὑποχόνδριον.
Sub cartilagineum.
Medicamēta affectu stomachi ubi applicanda.

Recentiores quidam apud Lugdunū Medici, Linacri uersio. Galeni locus 13. Methodi,

ubi os uentriculi affectum est, ante non ad dorsum applicanda remedia. Nonnulli autem Medici apud Lugdunum dorso admoueri præsidia, ut in inflammatione gulæ uolunt, erroris occasione sumpta ex loco quodam Galeni in .13 Methodi perperam à Linacro Anglo conuerso. Habet autem in hunc modum tralatio. Verum gulæ, quæ proprie uocatur stomachus, cataplasmata super spinam dorsi imponimus, non autem ad pectus: idem facimus, & cum phlegmone os uentris laborat. Multo melius sonāt græca. ἀλλ᾽ ἐπίγε τε κυρίως ὀνομαζομένου στομάχου καὶ τὰ καταπλάσματα κατὰ τῆς ῥάχεως ἐπιτίθεμεν οὐκ ἔμπροσθεν, ὥσπερ ὅταν τὸ στόμα τῆς γαστρὸς φλεγμαίνῃ, id est, Sed gulæ quæ proprie nominatur stomachus, etiam cataplasmata super spinam dorsi applicamus, non anterius, quemadmodum (intellige) facimus in anteriore parte cum os uentriculi inflammatur. Huic sententiæ ipsa rei euidentia, quæ ex Anatome apparet, adstipulatur.

Præcordia contegere. Hoc loco usus est dictione, ὑποχόνδριον: cū hic eundem locum quem superius in uomitu uoluerit, intelligat.

At eas quæ cibum fastidiunt. Græcè est τὰς δὲ ἀποσίτους. Remedium fastidientium ponit, quanquam superius ἄσιτον scriptum erat.

Oenanthe. Hoc est, uua syluestris uitis, ut ait Dioscorides: ad uerbum hæc ex Oribasij quinto transcripta sunt. Auicennæ interpretes eundem locum turpiter corruperunt.

Error Oroscij. κίττα. Malacia.

Citta. Oroscius Cittam male interpretatur picam: non enim pica morbus est apud latinos, sed malacia: à græco autem uerbo κίττα possis dicere picam, sed apud idoneos authores usurpatum non est, Galenus originem huius mali tradit libro primo de Symptomatum causis in istum modum μοχθηρῶν δὲ ποιοτήτων ἀν ἐπιθυμοῦσιν οἷς ἂν εἰς τοὺς τῆς κοιλίας χιτῶνας ἀναποθῇ τι περίττωμα μοχθηρὸν, εἴωθε δὲ τοῦτο γίγνεσθαι μάλιστα ταῖς κακοχύμοις γυναιξὶν, ἐπειδὰν κυήσωσι, καὶ καλεῖται κίττα τὸ πάθος. Hoc est: Prauas autem qualitates appetunt ij quibus uitiosum aliquod recrementum in uentriculi tunicas est insinuatum, id quod mulieribus, præsertim succis prauis obnoxijs, ubi in utero habere cœperint, accidere consueuit, ac uitium appellatur κίττα. & Plinius libro. 28.. cap. 7. malaciam stomachi appellat.

Malacia stomachi. Aduerte locos Pauli & Galeni.

Id tertio à conceptu mense. Galenus libro citato, καὶ τοῦτο πάσχουσιν αἱ πλείους αὐτῶν ἄχρι τοῦ δευτέρου, καὶ τρίτου μηνὸς ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ παύονται, id est, ac complures ipsarum hoc affectu usque ad secundum & tertium mensem laborant: quarto autem infestari desinunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Id quod in vtero est. *Sic interpretatus sum* κύημα, *quasi dicas conceptum: nondum enim fœtus dici potest, si Galenum, ex quo fere omnia hæc sunt deriuata, his uerbis loquentem intelligamus:* κατὰ μὲν τοὺς πρώτους δύο μῆνας, ὀλίγον ἐπισπᾶται τοῦ αἵματος εἰς ἑαυτὸ τὸ ἔμβρυον, ὡς ἂν ἔτι μικρότατον ὑπάρχον, ὅταν μηδ' ἔμβρυον ἤδη πω καλεῖται, κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἔτι κύημα, *id est, in primis sane duobus mensibus fœtus pauxillum sanguinis ad se attrahit, ut qui minimus adhuc existat, quando ne fœtus quidem tunc appellari debet, sed potius conceptum. Et reliqua uerba Pauli in Galeno ordine inuenies.*

κύημα. Cõceptũ.

Iam labor & longior. *Remedium est fastidij, & malaciæ stomachi, quæ prauos cibos et alienos à natura appetit, uerũ malaciæ magis. Græce est in oĩbus exẽplaribus cũ impressis, tũ manu scriptis quotquot mihi uidere contigit,* εὔσιτοι δὲ καὶ οἱ πόνοι *&c. Hoc est ad uerbum, bene commessæ faciunt & labores, quod perinde est ac si dicas bonorum ciborum appetentiam faciunt: ut qui superfluitatem ac redundantiam humorum discutiant, unde prauorum excitatur appetitus. Clamat hic Oroscius Copũ & me errasse qui* εὔσιτοι *pro* εὔθετοι *legerimus. Quando quidem uero superius fecit mentionem* ἀποσιτῶν *&* ἀλλοκότων ὀρεγουσῶν, *non absurde* εὔσιτοι *in remedio ponitur. Præterea si remedium est malaciæ potius quàm fastidij, labor, certe* εὔσιτοι *recte dicuntur* πόνοι. *quòd bonorum ciborum, malacia autem malarum rerum appetentiam facit. Sed parum refert, an* εὔθετοι *legas.*

Remedi[um] malaciæ stomachi.

εὔσιτοι.

εὔθετοι.

Quæ vero mulier citra labores. *Græce est* ἀταλαιπώρως, *id est, sine exercitio aut labore. Nam* ταλαιπωρία *laborem & negocia uitæ apud Hippocratem significat cum alibi, tum in libello de uictu priuatorũ.* τοὺς δὲ παχέας χρὴ ὅσοι βούλονται λεπτοὶ γενέσθαι τὰς ταλαιπωρίας νήστιας ἐόντας ποιέεσθαι ἁπάσας. *Hoc est, crassi qui tenues uolunt fieri, omnes labores ieiuni subibunt.*

ἀταλαιπώρως.

ταλαιπωρία.

Verum acria. *Vt piper, gingiber, nasturcium, aliaq; id genus quæ calore suo stomachi superflua consumant.*

Acria.

Oedemata. *Tumores sunt ex pituitoso humore collecti, qui digitis prementibus cedunt: uarijs etiam morbis superueniunt. Vide Galenum de Tumoribus præter naturam.*

Lauantur. *Græcus codex impressus* καταννίζειν *pro* καταιονίζειν *habet. Superfundere etiam significat.*

καταιονίζειν.

IN II. CAPVT.

AEtate nec nimium. *Ex hac clausula Græca* μήτε δὲ νεωτέρα, *reddidi: nec nimiũ adolescens, hoc est, quæ sit in ipso uigore ætatis: quo*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

nimirum corpus absolutum iam est, & copioso abundat sanguine. Sin

Mulier adolescẽs.

infra uiginti quinque sit annos, nempe adolescens, corpus adhuc increscit, & alimentum minus habet perfectum. Eoq; νεωτέρα uerti adolescens. Nam ab anno quartodecimo usque uigesimum quintum, ætas uocatur adolescentia. Ab anno trigesimo quinto, multis solent menses cessare, aut omnino pauci fluere, eoq; alimento minus ad fœtum alendum abundant.

Nutrix non multo ante. *Quia sanguis tunc ubertim ad mammas confluit. unde lac copiosius etiam suppeditatur.*

Masculum. *Hippocraticum est. propterea quòd laborato magis, proboq; nutrimento ex sanguine pollet, & minus excremento.*

Condimenta. *Sic dicuntur quæ liquoribus quibusdam ut aceto & sapæ, alijsq; cõdictis indũtur aromata, siue semina odorata quod genus sunt cuminũ, anisum, fœniculũ, græcis dicũtur ἀρτύσις et ἀρτύματα.*

ἀρτύματα. ἀρτύσεις. Condimẽta.

Legẽ in textu τὰς ὠδισήμους δι᾽ ὠδίας καὶ ἀρτύσεις πρὸ τὰς ὠδισίμους.

Venere nutrix. *Galeni præceptum ex primo de sanitate tuẽda: quia ex hac menses prouocantur, & lac odoris gratiam in deterius mutat.*

Manus humerosq;. *Exercitationem nutriri idoneam præscribit: qua uidelicet partes superiores agitatæ sanguinem copiosum lacti generando suggerant. Dicit enim Galenus sanguinem optimum gigni exercitatione moderata, cibis tum boni succi, tum iusto tempore, modoque assumptis. Præterea potione tẽpestiua modiceq; sumpta. Græce est, ἀλήτω, id est, molat.*

IN III. CAPVT.

Laudatissimum. *Galenus lib. 1. de sanitate tuenda ad uerbum omnia comprehendit. De ungui autem ex Dioscoride libro. 2. sumptum est, quod autem ad lucem debeat inclinari, de suo Paulus adiecit: quemadmodum etiam de probatione.*

IN IIII. CAPVT.

Lac uiciatum. *Ex quinto Oribasij transcripta sunt remedia nimirum lactis uiciati: quæ tum corporis totius purgatione, tum uictus ratione constant.*

Vomitus.

Oxymelite. *Hic uomitus facillimus est, aliquando additur radicula quæ raphanus dicitur minutim concisa horis duabus in oxymelite madescit. Deinde ea proiecta, oxymeli assumitur. Vel radiculam esse*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

oportet, deinde aquam tepidam bibere. Valentiores uomitus ciendi modi septimo libro traduntur.

Laboribus. Nam exercitatio calorem prouocat: qui frigidum, uiscosumq; humorem calefacit, extenuatq;.

Cibum præcedentibus. Alioqui plus noxæ quàm commodi afferrent: imo plus pituitæ generarent, dum uidelicet cibum prius quàm esset concoctus, in membra digereret.

Salsamentum. Græce τάριχος est, quod conditam thynni carnem significat. Cuius generis & Cybia sunt: quo nomine Plin. Pelamidem concisam appellat. Pelamidem uero Thynnum, qui nondum attigerit annum. Idem à recenti partu Cordyla dicitur.

τάριχος

Carnibus suillis. Ad obtundendam nimirum humoris biliosi acrimoniam. Nam humida & crassi succi, ijs qui concoquere possunt, utilissima. Habet autem uiscosi aliquid, quo iecur & renes obstruat: cætera ex omnium animantium genere quæ pedibus fidunt, ut ait Galenus, saluberrima. Porro indistincte dixit Paulus carnibus suillis, cuius puta ætatis esse uelit omittens. Nam floridæ ætatis hominibus ac sese exercitantibus iusta magnitudine adulti, inclinantibus, qui adhuc increscunt, porculi conueniunt. Minimorum caro excrementis generandis est: uetulorum siccitate, & duritia displicet.

Esus porculorũ ꝓ sumentis ætate uariatur.

Sapæq; & uini dulcis. Galenus libro περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας, contrarium fere scribit, docens biliosis, quibus lac acrius tenuiusque esse solet, uinum dulce nequaquam conuenire. His uerbis: τοῖς χολωδεστέροις σώμασιν, εἴτε διὰ φυσικὴν δυσκρασίαν, εἴτε δι' ἐπίκτητον ὁποιανοῦν γεγονυῖαν, οὔτε φαλερῖνος οὔτε τμωλίτης κιρρὸς γλυκὺς οὔτ' ἀρούσιος οὔθ' ὁ λέσβιος ὁ εὐώδης τε καὶ κιρρὸς ὅμοιος τοῖς προειρημένοις ὢν ἐπιτήδειος πίνεσθαι. θερμοὶ γὰρ ἅπαντες οἱ τοιοῦτοι. Μήτ' οὖν χολώδεσι, μήτε τοῖς ἐξ ἐγκαύσεως ἢ καυμάτων πολλῶν, ἢ ἐνδείας ἢ λύπης, ἢ ὥρᾳ, ἢ χώρᾳ καὶ καταστάσει θερμῇ, διδόναι τοιοῦτον οἶνον. ἐξ ὑπεναντίου μὲν οὖν ἀγαθὸς ἅπασι τοῖς θερμαίνεσθαι δεομένοις, φλεγματώδεσι, καὶ ψυχραῖς κράσεσι, καὶ χυμῶν πλῆθος ὠμῶν ἠθροικόσιν, ἀργῶς βιοῦσιν ἐν χωρίῳ ψυχρῷ καὶ χειμῶνι, καὶ καταστάσει ψυχρᾷ καὶ ὑγρᾷ. τούτοις μὲν ἅπασιν ἀγαθὸς ὁ κιρρὸς οἶνος καὶ γλυκύς. ἐναντίος δὲ τοῖς ἐναντίως ἔχουσιν, id est, Biliosiori corpori, siue ex temperamento naturali, siue qualicunque ascititio, nec falernum, nec dulce tmolites fuluum, nec aruisium, nec Lesbium odorum & fuluum prædictis simile potui est idoneum. Quippe omnia id genus uina calida sunt, eoq; nec biliosis natura, nec ex insolatu, aut

Collatio locorum Pauli & Galeni.

aliis ardoribus, uel inedia, uel tristitia, uel anni tempore, uel regione, & calido aeris statu huiusmodi uinum exhibẽdum est. E contrario saluta-re est omnibus qui calefieri desiderant, pituitosis, frigidis temperatura, iis qui crudorum humorom copiam coaceruarunt, in ocio uiuentibus: in loco frigido, hyeme, & statu aeris frigido, humidoq́;. His inquam uniuersis fuluum ac dulce uinum salutiferum est, contrarium iis qui secus habent. &c. Quid igitur hic dicemus, ratione alimenti exhiberi. Nam antea dixerat ἡ τροφὴ δ' ἐξ ἁπάντων ἐστὶν αὐτῶν ἀνάλογος τῷ πάχει. *Hoc est, Alimentum uero ex omnibus ipsis crassitie respondet: puta qualem substantiæ crassitiem obtinet, tale etiam nutrimentum, nempe crassi succi producunt. Sic igitur iis quibus lac tenue est, conuenit. Quanquam muliebris etiam sexus, respectu masculini, frigidior existat, deinde sanguis tenuis, & serosus esse potest, acris, non etiam statim biliosus, ac calidus.*

Cucurbitula etiam. *Vt uidelicet sanguinem ad partes eas ex aliis attrahat. Caute uero ad mamillas defigenda est. Caro enim mollis cum sit, facile intumescit, cucurbitulaq́; repleta difficile auellitur. Quod si hoc acciderit, spongia calida illi superponi debet, sic enim laxatur. Sin minus, pertundetur.*

Error Oroscij.

Melanthium. *Dioscorides hoc docet lac extrahere, in qua re miror castigatorem Oroscium, papauer nigrum uertere, quod contra omnem medicinam est, ne dicam piaculum, præbere ad lactis generationem uehementer refrigerantia adeò ut soporem inducant, & quidem uiolenter nec sine incommodo naturæ. In Græco exemplari legendum quidem ei assentior pro* γλυκὺ, γλυκεῖ, *quod præteriit Gemusæus. Melanthium uero apud nullos autores papauer nigrum signat, etiam si conueniret instituto. Ita sunt quidam ad uituperandum alios procliues, ut sæpe ipsi in multo grauiores errores incidant.*

Textus Græcus corrigitur Melanchium quod gith dicitur.

Calida prius. *Græce est* θερμῷ προσαιονήσαντες *legendum, non* προσεωνήσαντες, *ut habent codices impressi, quod neuter Aristarchus uel Oroscius uel castigator Basiliensis aduertit. Dicitur etiam* καταιονήσαντες *à uerbo* καταιονεῖν, *quod significat* καταντλεῖν, *&* καταχύειν. *Galenus in primo ad Glauconem.* τῶν δὲ σπλάγχνων προνοεῖσθαι καταιονοῦντά τε καὶ καταπλάττοντα τοῖς μαλάττειν καὶ χαλᾶν δυναμένοις, *hoc est uisceribus autem prospicere oportet, superfundendo, obducendoq́; ea quæ emollire possunt, & laxare. Leonicenus ungendo uerterat.*

προσαιονεῖν.

καταιονεῖν.

Prius emulcto. προαμέλξασαι *passiue positum est, cum medium*

alioqui fit.

Ieiuno. Hic proprie positum est ἀσίτῳ, ut facile intelligas in initio primi capitis pro ἀσίτους legendum ἀποσίτους.

Cibus solidior. Galenus primo de sanitate tuenda puerum uult nutriri lacte, quoad primores dentes emiserint. Deinde cibo solidiore, utpote pane, leguminibus, carne similibusq; sed omnibus prius commansis. Græce tantum est σιτίῳ, quod per se cibum simpliciter signat, uerum lactis σιτίου ratione solidior intelligendus uenit.

Si autem imprudentibus. Græce est, εἰ δὲ λαθόντα πληρωθεῖεν, id est. Si autem latentes repleti fuerint. Sed uerbum λανθάνω in eiusmodi locutione, recte conuertitur, imprudentibus nobis, aut nescijs, id quod etiam Budæus annotauit.

IN VI. CAPVT.

PVstulis quæ quod puero. Post educationem infantuli morbos enumerat, quibus in ea ætatula conflictari solet, uocatq; Græce ἐξανθήματα a uerbo ἐξανθεῖν, quod est efflorescere. — Exanthemata.

Ad summa eruperint. ὅταν δὲ ἐπανθήσῃ, quod est in extima eruperint. Ut ἐξανθεῖν sit simpliciter se in altum promere, ἐπανθεῖν uerò iusta magnitudine & figura per summa apparere. — ἐπανθεῖν

IN VII. CAPVT.

κόρυζα.

GRauedo. Græce est κόρυζα. Sic enim Celsus libr. 4. interpretatur, qua nimirum pituita ex capite defluens, nares claudit, uocem obtundit, tussim mouet.

Melitismi. Ita dicuntur, sicut sinapismi, cum melle pars oblinitur, melitismus, cum sinapi, sinapismi. — μελιτισμός.

Copioso calido. In Græco deerat θερμῷ quod est calido. Sic enim magis aperit & discutit si quæ sunt superflua. — Textus Græcus mutilus.

IN VIII. CAPVT.

DIscocto. Hoc est probe cocto, quod Græci dicunt ἄπεφθον. — ἄπεφθον

IN IX. CAPVT.

TEndinum. Quos hic uocat tendines, considerato, an musculorũ buccam mouentium, an neruos à cerebro dentium radicibus adhærentes unde sensus ipsis communicatur. an tendines alios malis. — Tẽdines.

Anisum. Impreßi codices habent ἄνηθον, hoc est anethum, quod ipsum quoque aluum sistit. Sed Oribasius habet anisum. — Ex Oribasio.

Calide. Non calidis potentia, sed calide actu aluus sisti debet. Græca θερμῶς non θερμοῖς legendum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

IN X. CAPVT.

ἄφθαι.

APhtha. *Celsus lib. 2. cap. 1. Proximum est ut infantes adhuc pueros serpentia ulcera oris quae Graeci* ἄφθας *nominant, exerceant. Varijs interim coloribus apparent, pro humorum ea gignentium natura.*

IN XIII. CAPVT

πτύγμα

TOmenti modo. *Graece est* ἐν τρόπῳ πτύγματος *significat autem idem* πτύγμα *quod* πίλημα, στρόφιον ἐρίου, σύστρεμμα ἐρίων, *hoc est. hapsus lanae ut Celsus ait, uel circulus.*

Heliotropion. *Celso herba solaris dicitur. Ab herbarijs uulgaribus nouo indito nomine uocatur herba cācri cū scorpioides potius appellaretur. Sed quia scorpio īcognitus magis ē, à cācro appellationē traxerūt.*

Pepones, Melopepones.

Cucumeris. *Cucumis statim in Pepones, & Melopepones degenerat, figura tantum & quantitate inter se dissidentes: cum magnitudine excessere, pepones uocantur, cum uero rotundi, formam & effigiem mali referunt, facta ex pepone, & malo appellatione.*

IN XIIII. CAPVT.

IAm *uictus rationem praescribit ab infantia usque ad aetatem inclinantem, quae non tam ex Medicina, quàm Philosophia petita est, qui mos etiam Galeno, ut non solum corpus, sed animum quoque curet.*

Liberiore. *Graece est.* ἐν ἀνέσει, *hoc est, cum animi remissione, à uerbo* ἀνίημι, *quod est, licentia permitto, aut solute indulgeo.*

ἐλαφρῶς

Leuiora. *Graece quidem* τροφὰς αὐτοῖς προσφέρειν ἐλαφρῶς, *hoc est, alimenta ipsis leniter praebere, reddidi ego leuiora, utrum malis accipe. Haec dixi, ne uitilitigatores ullam calumniandi occasionem habeant, si uel tantillum immutauerim.*

IN XV. CAPVT.

Locus Pauli castigatus.

Erratum Oroscij.

EXercitatio. *Totum hoc caput ex. 2. Galeni de sanitate tuenda transcriptum est, ex quinto uero Oribasij. in eodem uero haec clausula aliter legitur Graecus codex Pauli impressus habet,* δεῖ μήτε πλῆθος ὠμῶν, καὶ ἀπέπτων, μήτε σιτίων, μήτε χυμῶν, ἢ κατὰ τὴν κοιλίαν ἢ ἐν τοῖς ἐντέροις, *hoc est: Non debet crudi, incoctiq; siue cibi, siue humoris copia aut in uentre, aut in intestinis cõtineri, pro* ἐν τοῖς ἐντέροις. *Galenus habet* ἐν τοῖς ἀγγείοις, *quod est in uasis, cui lectioni ego assentior. Intestina siquidem concoctioni proprie dicata non sunt: deinde uentris dictione etiam ipsa comprehenduntur. Verū ut cōcoctio altera in uētre, altera in uasis administratur: ita distributio ex intestinis prima: altera ex uasis obitur. Haec non aduerterunt Oroscius, & Basiliensis castigator. Omitto quod etiam* ἐκ τῆς γαστρὸς *in eodem fere Galeni loco*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Oroscius ex stomacho distribuitur, uerterit, cum dicendum sit ex uentre. Nam inde fit distributio.

Vnde manifesto liquet. *Galenus cum libro de sanitate tuenda, iā citato, tum maxime in commentario:* περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας *simillimam habet sententiam:* ὥσπερ γὰρ ἀγαθὸν μέγιστον ἐστὶν εἰς ὑγείαν τὸ πρὸ τῶν σιτίων γυμνάσιον, οὕτω βλαβερώτατον ἅπασα κίνησις ἐπὶ σιτίοις, ἀναδίδοται γὰρ ἐκ τῆς κοιλίας ἡ τροφὴ πρὶν πεφθῆναι, κἀκ τούτου δὲ πλῆθος ὠμῶν ἀθροίζεται κατὰ τὰς φλέβας, ἐξ ὧν ἑώθει νοσήματα παντοῖα γίγνεσθαι, μὴ φθασάντων αὐτῶν ἤτοι διαφορηθῆναι πόνοις πλέοσιν, ἢ πεφθῆναι, καὶ μεταβαλεῖν εἰς αἷμα ὑπὸ τῆς καθ᾽ ἧπαρ τε καὶ φλέβας δυνάμεως. *Hoc est, ut Græcæ* Exercitatio.
linguæ ignari intelligant: Sicut enim exercitatio cibū præcedens plurimū cōseruādæ sanitati cōducit: sic quælibet à cibo cōmotio nocētissima est. Nā alimentū antequam sit concoctum, ex uentre distribuitur. Vnde crudorum humorum copia in uenis collecta, omnigenas morborum species procreare solet, nisi ꝓtinus labore multo fuerint discussi, uel cōcocti, ac in sanguinē facultatis beneficio quæ iocinori uenisq; insita ē trāsierint.

Modo factam. *Galenus addit, secundam, ut sit mediocriter palida concoctionem secundam (nempe quæ in uenis fit) modo factam significat. Omisit Paulus secundam, quia ex urina iudicium non nisi de secun-* Cōpendiū
da concoctione sumitur. Pauli.

Accliuis deambulatio. *Codex ĩpressus uiciatus est, habet.n.* καὶ οἷον *(?)* *pro* καὶ οἱ ἀνάντεις περίπατοι *ex Galeno ĩstauratū,* Castigatur Paulus.
unde hæc oĩa transcripsit. Est autem accliuis ambulatio, cū quis contra mōtē, aut loca æditiora inambulat. Nō aduertit Basiliēsis castigator.

Præterea per alias ex. *Quippe citatio, cursusq; crurū exercitatiōes sunt: acrochirismi, & sciomachiæ, brachiorū, ac manuū ꝓpria. Lumborū autē, assidue se inclinare, et rursus reuocare. alteres, spinæ. thoracis autem et pulmonis, maximæ respirationis ꝓpriæ exercitationes sunt.* Exercitationes singularum partium.

Donec rubescat. *Hoc est dū sanguis in extimam cutem fuerit euocatus. Id signat* ὅταν εὐανθὲς ὑπάρχῃ. *Hoc est cū floridus, uiuidusq; & ruber apparuerit.* εὐανγής.

Concinnæ. *Malè in Græco* ῥᾳθυμοὶ *pro* εὔρυθμοι *legitur. Vide Oribasium & Galenum. Non aduertit Gemusæus.* Castigatur codex Græcus ĩpressus.

Calido vapore. *In codice Græco impresso* θερμὸν *ad sudorem uidetur referri. Galenus lib. 2. de sanitate tuenda legit* θερμῷ, *ut referatur ad uaporem, sicut nos conuertimus. Vterq; Aristarchus, & Oroscius, & Basiliensis hæc præterierunt.* Viciatus codex. Oroscius.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Apotherapia. Exercitationis o͞is pars ultima est apotherapia ceu dicas recreatoria, nam corpus expurgat, & laßitudinem arcet.

IN XVIII. CAPVT.

ἀνάτριψις.

INter frictiones. Paulus hoc ex secundo Galeni iam dicto libro ad uerbum mutuatus est. Galenus autem ex commentario Hippocratis, qui inscribitur κατ᾽ ἰατρεῖον, in hunc modum ἀνάτριψις δύναται λῦσαι, δῆσαι, σαρκῶσαι μινυθῆσαι. ἡ σκληρὴ δῆσαι, ἡ μαλακὴ λῦσαι, ἡ πολλὴ μινυθῆσαι, ἡ μετρίη παχῦναι. Hoc est, frictio pōt soluere, ligare, replere, minuere. Dura ligare, mollis soluere, multa minuere.

IN XIX. CAPVT.

ἀναφώνησις.

INter vocis exer. Hoc est ex quinto Oribasij transcriptum. Galenus huius exercitationis fere non meminit. Est autem dictio Græca ἀναφώνησις, quæ signat exclamationem uociferationemq́;, qualis in cantu editur, & lectione clara, orationeq́;. Verbum ἀναφωνεῖν pro uoce contendere interpretari potes.

IN XX. CAPT.

Laßitudines.

VLcerosa. Exercitationum genera persecutus, nunc ea quæ illis superuenire solent, enumerat. Sunt itaque laßitudinis tres numero differentiæ, ulcerosa, tensoria, & inflammatoria, seu ut Græce dicā, φλεγμονώδης. in 3. Galeni de sanitate tuenda ad uerbum explicat.

Negligentia Oroscij.

Quo tendi videntur. Græce impreßi codices, τήκεσθαι, quod est liquari, consumiq́;, habēt pro τείνεσθαι nō tamē hoc aduerterunt Oroscius & Gemusæus. In eodem capite χαλᾶται δὲ συντεταγμένον, pro χαλᾶται δὲ συντεταμένον, quod est, sane laxatur, quod distentum est.

εἰληθερές Egelidum Tepidum

Oleo dulci atque egelido. Hoc est: Ex maturis oliuis quarum baccæ iam nigrescere inceperint, druppas appellant, cōfecto. Egelido, hoc est, tepido, ut soli expositum fieri solet. Id Græca dictio uidetur innuere εἰληθέρους si grāmaticis credimus, qui exponunt ὑπ᾽ ἡλίου θερμανθέντος id est à sole excalfacto. Quid si hyems, aut frigidum alioqui tempus sit, quo sol non solet, aut certe parum nos excalfacere, tunc ne etiā soli crit exponendum ut incalescat. Sane friuolum esse puto quod Oroscius adfert, & pro tepido tantum poni ut postea in laßitudine inflāmatoria legitur, ἔλαιον τε οὖν πολὺ χλιαρὸν, quod est: Oleum igitur copiosum tepidum adhibendum. Verùm ideo me reprehendere uidetur Oroscius, quòd Egelido dixerim, putans hoc frigidum significari, male mehercules in authoribus latinis uersatus. Celsus egelidum in eodem sensu quo ego multis in locis usurpat, ut lib. 4. cap. 11. Neque ea ipsa frigida, sed potius egelida danda est. Quomodo etiam Linacer eundem locum in Galenum ant

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

me uertit, qui antea corrigēdus erat. Scio quidē apud ueteres in usu fuisse post lassitudinem unctionem, uel in sole, uel ad ignem. si hoc pacto uolet intelligere εἰλησέρως, uerùm hoc omni tēpore non est perpetuum.

Vnctio. Non est in græcis codicibus impressis, aliquot autem scripti manu habent, & sensus exigit. Quid enim est, si referatur hæc dictio, continua, ad quietem. Multa quidem esse debet, nō tamen perpetua, quod συνεχὴς significat. Iam Galenus ipse et Oribasius habēt, ἀλειφὴ συνεχὴς, hoc est, unctio continua. Legendum itaq; in Paulo pro μάλιστα συνεχὴς, quod est maxime cōtinua, ἀλείμματα συνεχῆ, unctiones assiduæ. Hoc omiseras Gemusæe, qui mauis curta omnia & mutila aliquando in Paulo legi, quā dictione una, aut altera ex Galeno, unde hæc trāscripsit, sententiæ autoris adiuncta: utrum maius sit peccatum, alij iudicent. — Instauratā lectio Pauli.

Apotherapiæ exercitationem. Quæ tum in motu, tum in frictione, & pauca, & mollis, & tarda sit præterea solium similiter calidum. Protinus autem in lauacra frigida exiliant, ut nimirū ipsis robur, in cute una cum calore cōstet, quemadmodum ait Galenus lib. 3. de sanitate tuēda. Lege in codice græco, ἐν τοῖς λουτροῖς ἐκ τῆς &c.

Boni succi. In codicibus impressis perperam habetur εὐεὺς pro εὐχυμοῦ. Gemusæus omisit & hoc & superius. — Corrigiē textus.

IN XXI. CAPVT.

Astrictio. Gale. lib. 3. de sanitate tuē. inquit, Voco ita meatuū cutis uicium, quo supuacua trāsmittere prohibetur. στέγνωσις græcis appellat. — στέγνωσις quid.

Oleumque ex Hoc Oribasio debet. Is enim lib. 5. ad uerbum ex Galeno prius mutuatus erat. Verum in hoc dissentiunt, Paulus habet αἰγείρινον ἔλαιον, hoc est, oleum ex populo nigra confectum, Oribasius ἄκοπον αἰγείρινον. Galenus acopon ex abietis semine, τὸ διὰ τοῦ σπέρματος τῆς ἐλάτης ἄκοπον. Habes apud Paulū li. 7. acopon ex abiete, acopon ex populo nigra. & oleum ex eadem populo, omnia eiusdem facultatis. Nam loco fructus abietis, nigræ populi fructus, æqua portio, apud eundem autorem ponitur. — Acopum ex populo nigra.

IN XXII. CAPVT.

Hoc capite de lassitudinibus agit, quæ citra exercitationem aut motum corporis sua sponte, nempe ex humorum superfluorum copia accedūt. Galen. eas lib 4. de sanitate tuenda persequitur amplissime.

Si his peractis. Hoc est, Si omnibus commemoratis præsidijs malum cesserit, ad consueta munia paulatim transeundum est. In Paulo deprauata est lectio græca, habetur enim πρὸς τὰ συνήθη κατὰ λόγον, pro πρὸς τὰ συνήθη κατ᾽ ὀλίγον, quod corrector Basiliensis omisit. Linacer — Corrigiē textus.

rursus, conuertit κατ' ὀλίγον.

Qũ mittendus sanguis.

Si enim vires cõstent. *Quod est cum sanguinis plus, succi uero mali minus in corpore redundat. nã in sanguine uires naturales deprehendũtur. Si igitur paululum uel citra sanguinem restitum uel ultra processum est, audacter mittendus est. Si plurimum nequaquam.*

Galeni sententia.

At si crudi humores. *Hi enim in iecore & uentre manentes, temporis spacio paulatim concoquuntur, efficiunturq; benigni. coq; seruari debent, qui tales humores collegerunt, in omni quiete, præcordijs probe fomentorum præsidio munitis, non autem sanguis debet eis detrahi, quoniã uirium robur his non adest ut Galenus ait in* θεραπευτικῷ τοῦ φλεβοτομίας *in hanc sententiam,* οὐ δὲ γὰρ ὁπότε πλῆθος ὠμῶν χυμῶν ἤθροισαι τοιοῦτον, ὡς κελεύεσθαι φλεβοτομεῖν ὁ λόγος ἐλέγχεται. ἐρρωμένης γὰρ τούτοις δυνάμεως οὐ πάρεστι *Præterea purgatio his dari non debet, quia concocta, non cruda medicamentis solicitare oportet.*

Crudis uiriũ robur deest.

Oxymelitis facultas.

Oxymel. *Intellige simplex. Id enim cum ætatibus, tum naturis uniuersis, ut ait Galen. & præcipue pituitosis ad sanitatis securitatem seruit utilissime, dum omnes meatus arctos aperit, ut nusquam crassus, uel glutinosus humor adhærescat.*

Erratum Orosciĳ.

Apomeli *Fit hoc melle à fauis expresso, & aqua fontana. Verum non simpliciter ex melle & aqua, ut putat Oroscius. Vide Galenum lib. 4. de sanitate tuenda, & Paulum lib. 7.*

IN XXIII. CAPVT.

SEnectus. *Ex quinto Oribasij, quintoq; Galeni de sanitate tuenda. In Paulo autem Græcus codex impressus deprauatus est, habet enim* ἐπανόρθωσις δ' αὐτοῦ διὰ τῶν θερμαινόντων τε καὶ ὑγραινόντων ἅμα τοῖς θερμαίνουσι, *hoc est: Corrigitur autem ea calefacientibus, & humectantibus unà cum calefacientibus. Superfluum* ἅμα τοῖς θερμαίνουσι. *Oroscius & Gemusæus non aduerterunt.*

Erratum Orosciĳ.

Frictio. *Cum oleo scilicet adhibita, quæ uitale robur excitat, & modice calefacit, unde & distributio nutrimenti facilior, & nutritio promptior consequitur.*

ὠμογέροντες.

Viridis senectus.

Imbecilliores *Vt qui decrepita potissimum ætate sunt: etsi alij alijs celerius senectutis incommoda experiantur. Quicunque igitur uel crudi adhuc senes, quos græci* ὠμογέροντας *appellant, uel decrepiti, imbecilliores uiribus existunt naturalibus, ter die cibum assument, idque hanc ob causam potissimum: nempe quòd una uice multum assumere nequeunt. Deinde etiam si sumant, concoquere nequeunt, quare melius est cibum partiri in tres uices.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Ac fici maturæ. *Hæ paulo innocentiores, immaturis: mediocriter tamen in usum adhibitæ. Ante cibum alium assumi debent, eo quod si non citò per aluum descendant, corruptionem in uentriculo subeunt, & alios secum cibos corrumpunt, id quod de omnibus fructibus fugacibus intelligendum est.* **Ficus.**

Per hyemem vero caricæ. *Hæ incidendi, extenuandiq; uim habent, quo nomine aluum citant, renesq; expurgant. Cum nucibus uerò simul commestæ ad omnia præstantiores existunt, atq; hinc nonnulli qui medicamentorum aduersus lethalia confecturas perscripserunt ficus aridas cum nucibus, & ruta præsumptas omnium illorum præsens esse remedium tradunt.*

Si nullum in dextra. *Galenus libello* περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας *inquit:* περὶ ἰσχάδων δὲ δόξειεν ἄν τις ἐναντία λέγων ἀληθεύειν, εἰ κακοχύμους γε ἅμα καὶ εὐχύμους αὐτὰς εἴπη νοσῶδές τε καὶ ὑγιεινὸν ἐχούσας. ἐὰν γὰρ αὗται διεξέρχονται κατὰ τὴν γαστέρα, καὶ ἡ ἀπ᾽ αὐτῶν ἀναδοθεῖσα τροφὴ, διὰ τοῦ δέρματος, καὶ τῶν νεφρῶν, ὑγιειναί τε εἰσὶ καὶ εὔχυμοι, βραδύνουσαι δὲ κακοχυμότεραι πῶς γίνονται *id est: De caricis aũt si quis cõtraria pnunciet, uere dicere cēse ri queat, nẽpe bono maloq; esse præditas, morbidi cuiusdã et salubris participes. Si nãq; p aluum descendant, ac alimentũ quod ab eis puenit, in corpus distributũ, iecur renesq; trãsierit salubres sunt & succi benigniorис: sin remorentur, prauioris quodãmodo fiunt. In textu hoc Galeni habes* διάτε λοῦ δέρματος, *quod est, per cutem, male pro* διάτε τοῦ ἥπατος. *Hoc in codice nuper impresso Gemusæus castigator præteriit.* **Textus. Galeni uiciatus.**

Ante cibum. *Alui subducendæ gratia: quæ etiam oliuis, ut Galenus in commentario de alimentis docet, & damascenis sollicitatur.*

IN XXVI. CAPVT.

QVandoquidem vero. *Ex quinto Oribasij sumptum est. Græcus textus deprauatus in Paulo est, pro* ἐπειδὴ δέδεικται *legi debet* ἐπειδὴ τῇ ἕξει *& cæte. quod annotauit Oroscius. Verum in hoc grauissime peccat, dum alios reprehendit quod* τρίμματι *uerterit frictione, cum Galenus, Paulus & Oribasius semper dictionem* τρίψιν *&* ἀνάτριψιν, *pro frictione usurparint.* τρίμμα *uero apud grammaticos, Suidam, Hesichium, Budæumque nostrum pro detrimento accipitur, ueluti cum lapides atteruntur, aliàs aliæ res minutissime deteruntur. Quid hic commodius erit quàm puluis? qui ex medicamentis contritis effectus sit, & corpori admotus in balneo.* **Corrigitur Pauli lectio. Erratum Oroscij. τρίμμα.**

Erratum Oroscij.

Addidi hic, aquæ indito, ad sensum explendum. Præterea errat Oroscius qui λουόμενος. id est, dum lauatur, uerterit, post balneum, cum eiusmodi smegmata in balneo soleant adhiberi. Sed frictionem intelligit, quanquã ipse textus sequens eum admoneat. Nam à balneo acopi usum præscribit: in balneo, aliorum erit. Reliquit textum uiciosum corrector Basiliensis.

Propomata.

Summatq; propoma. Vsus sum dictione græca, quod ferè nulla apud latinos extet, quæ ad unguem eam referre posit græci autem uocant προπόματα quæ ex uino fiunt, & melle dispumato. Nã Paul. lib. 7. inquit, ἀλλὰ καὶ τὰ μὲν ἐξ οἴνου συντιθέμενα, ἃ δὴ καὶ προπόματα καλοῦσι, τοῦ μέλιτος ἀπαφρισθέντος ξ α λαμβάνει πρὸς τέσσαρας τοῦ οἴνου, καὶ συντίθεται μὴ ἑψόμενα.

IN XXVII. CAPVT.

βίος εὐφροσύνης. προσηνὴς βρῶσις. κόλλικες.

CORpus decoloratum. Vita lætior, citra curas, & melancholiam actiones naturales non habet impeditas, unde sanguis primum coqui, deinde toti corpori distribui põt. Græce est. βίος εὐφροσύνης, hoc est, uita læta, & iucunda, προσηνὴς βρῶσις est προσφιλὴς, quod significat chara, grataq; commestio.

Pastillos. Græca dictio est κόλλικας, à nullo fere grammatico exposita. Galenus autem ex Hippocrate interpretatus est τροχίσκους, quod hic optime quadrat. Magni alioqui uiri in hacuoce decepti sunt, qui pro glutinantibus quibusdam rebus usurparint.

IN XXIX. CAPVT.

Corrigit codex.

MEl coctum. Exemplaria græca deprauata sunt, habent enim καὶ μέλι ἑφθὸν τὸ σκληρὸν ἄγαν, pro τὸ σκληρὸν ἄγαν εἶναι, hoc est quod durum nimis sit, causam addit, cur mel coctum dentibus noceat.

IN XXXI. CAPVT.

IN superiore ventre. Ex quinto Oribasij transcriptum est, ἄνω uenti in superiore uentre, in quo fit concoctio. In eo si diutius immorentur peruicacia sunt & dura.

Germanica impressio.

Ventos contrarios. Nihil oculis magis incommodat quàm uentus contrarius, eoq; miror, cur Germanicus corrector mutauerit ἐναντίους hoc est contrarios in ἐναιτίους, quasi dicas causæ authores.

IN XXXII. CAPVT.

PLurimum noxæ ciborum. Similem habet sententiam Galenus in commentario Aphorismorum. ι. ὅταν γὰρ ὑπερπληρωθῇ τὰ ἀγγεῖα ποτῶν ἢ σιτίων τὸ διαρραγῆναι κίνδυνος αὐτοῖς, ἢ καταπνιγῆναι ἢ καὶ σβεσθῆναι τὸ ἔμφυτον αὐτοῦ θερμὸν καθάπερ καὶ ἀπώλλοντο

ἀπόλλοιντό τινες Hoc est: Cum enim uasa potu, aut cibo repleta supra modum fuerint, periculum ne ea rumpantur, aut ipsi suffocentur aut etiã calidum natiuum ipsum extinguant.

Vomitu igitur. Post uomitum autem os colluendum, dentes, oculosq;, & totam faciem postea præcepit Oribasius. Id nisi fiat, dentes eis qui uomunt, computrescere. Sollicitari autem uomitus debet aqua tepida statim assumpta.

At si neq; descenderit. Signa repletionis uenarũ commemorat. At sanguinis redundantia ꝓprie πληθώρα græcis dicitur. πλῆθος pro omnium humorum separatim plenitudine accipitur. πλησμονὴ pro repletione tum potus, tum cibi, & uentris & uenarum usurpatur. πληθώρα. πλῆθος. πλησμονή.

IN XXXIIII. CAPVT.

Cibis in ventre Hoc sumptum est ex sexto Galeni de sanitate tuenda. Fit autẽ sæpe, ut cibi corrumpãtur, aut nimia copia ingesti, aut qualitate praua donati, aut tempore incõmodo assumpti aut ipsius uentriculi affecti uicio. Quomodo aũt corrupta educantur, Galenus ample docet. Inter cætera uomitum commendat ex uini dulcis potu. Sed Pauli textus impressus in omnibus exemplaribus deprauatus est, habet enim δι᾽ ὄινχ πόσεως καὶ γλυκέως, pro δι᾽ οἴνȣ πόσεως γλυκέως Corrigit textus Pauli.

Quę mediocriter purgant. Sunt enim quædam medicamenta, quæ admodum grauiter, & magno cum naturæ detrimento purgãt. Itaq; mediocria hic præcipit, quæ sæpius per interualla sumi possint: qualis est picra dia aloes, cuius compositionem habes in septimo descriptam.

IN XXXV. CAPVT.

Veneris hęc sunt commoda. Ex Oribas lib 1 hæc sunt transcripta. Ante commoda autem docet, quibus uenus noceat: tum partibus corporis, tum temperaturis Noxia itaque uenus est inquit, pectori, pulmonibus, capiti, & neruis: item siccis natura, & frigidis Caueri etiam debet post repletionem, cum cibi, tum uini, item post euocationem ex uomitu factam: purgationem & si uenter sua sponte fuerit solutus. Præterea si cibus nondum sit concoctus, aut si ægritudo quædam infestat.

Eoq; melancholicis. Vide Aristotelem in problematum sectione. 4. ad finem, nimirum quòd flatu redundent. Semen autem decessio flatus existit. Sed quid de insanientibus dicemus, an & illi flatus habent? Ego sane opinor uenerem insanientibus cõuenire, quod seminis qualitas quæ uirilitatem & ut dicam græce θυμὸν homini conciliat, si in corporibus alioqui temperamento calidis, copiosior impertiatur, ex θυμῶ solet ma-

b

uia fieri. Semine autem excreto, animus ille remittitur & qualitas imminuitur. Galen. optime de ueneris usu scribit in commentario qui inscribitur, ἰατρικὴ τέχνη, *uerba ipsius in hunc modum habent:* ἀφροδισίων δὲ κατὰ μὲν ἐπίκουρον οὐδεμία χρῆσις ὑγιεινή, κατὰ δὲ τὸ ἀληθὲς, ἐκ διαλειμμάτων τηλικούτων ὡς ἤδη ταῖς χρήσεσι, μήτε ἐκ λύσεως αἰσθάνεσθαι, καὶ κουφότερον αὐτὸν ἑαυτοῦ δοκεῖν γεγονέναι καὶ εὐπνούστερον. ὁ δὲ καιρὸς τῆς χρήσεως, ὅταν ἀκριβῶς μέσον ᾖ τῶν ἔξωθεν περιστάσεων ἁπασῶν τὸ σῶμα μήθ᾽ ὑπερπεπληρωμένον, μήτ᾽ ἐνδεὲς, μήθ᾽ ὑπερεψυγμένον μήθ᾽ ὑπερτεθερμασμένον ἢ ἐξηρασμένον, ἢ ὑγρασμένον ἀμέτρως. *i. Rei ueneræ secundum Epicurum sane nullius ad sanitatem usus est. Sin autem uerum fateri uelimus, conducit, si tanto temporis interuallo exerceatur, ut ex ipsius usu nec resolutionem corpus sentiat, & leuius quàm fuit euasisse, perspirantiusq; uideatur. Tempus autem coeundi est, cum ex omnibus quæ foris accidunt medium exacte corpus obtinuerit, neq; uidelicet repletum nimis sit, neque inane, neque refrigeratum impendio, neque excalfactum: neque siccatum, neque humectatum immodice.*

Venus corpus integrũ requirit.

Cæterum alij etiam. *Duæ dictiones contrariæ in græco ponuntur, nempe* εὐσιτότεροι, *&* ἄσιτοι, *quanquam improprie si Galeno credimus,* ἄσιτοι *ponitur pro ijs qui fastidio laborant. Nam id* ἀπόσιτοι *significat, ut superius annotatum est. Sed positum est opinor, ut* ἄσπλαγχνος, *hoc est, sine uisceribus, pro eo qui parua uiscera habet,* ἄφωνος, *hoc est, uoce carens, pro illo qui paruam uocem edit,* εὔσιτος *cibi appetens. Superius nẽpe capite primo positum uidetur pro* εὐσίτους ποιῶν. *hoc est, cibi cupidos faciens. Nam* εὔσιτοι δὲ καὶ οἱ πόνοι καὶ αἱ μακρότεραι ἀποδημίαι. *i. Iam uero & labores & longiores profectiones cibi appetentiam faciunt. Verum alius* εὔετοι *legendum putat.*

εὔσιτοι. ἄσιτοι.

At vehementes. *Celsus eleganter libro primo hanc sententiam ex græcis confirmat his uerbis. Concubitus uero, neq; nimis concupiscendus, neque nimis pertimescendus est. Rarus corpus excitat, frequens soluit. Cum autem frequens non numero sit, sed natura, ratione ætatis & corporis scire licet, eum non inutilem esse, quem corporis neque languor, neque dolor sequitur.*

Celsus.

Antequam somnus inuadat *Ex Oribasio hæc particula sumpta est: & uideri possit Galeno contraria. Is enim libro primo de sanitate tuenda ex Hippocratis sententia hunc ordinem obseruat. Labor, cibus, potus, somnus, uenus, & hæc omnia mediocria. Paulus ante somnum uenerem ineundam censet, redditq; rationem non certe inualidam. Sed in-*

Cõtrariæ sententię.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

telligendum est secundum cibum, non statim, sed concoctione obita: nihil etiam refert, si somnus aliquis breuior præcesserit: sequatur autem prolixior: ex quo uires recolligentur.

Frigus superueniens. Bifariam legitur in græcis exemplaribus, Germanicum habet κὴ ψύξεις αἱ ἐπιγόμεναι, hoc est, frigus urgẽs, aut ualens. Alia habent ἐπιγιγνόμεναι, quasi dicas superuenientis. Ita quoq; Oribasius habet. Nescio cur Gemusæus mutauerit.

Varia lectio. Gemusæus.

IN XXXVIII. CAPVT.

CApite grauantur & anxij fiunt. Hoc caput ex Oribasij libro primo transcriptum est. Vbi etiam græce habetur, καὶ ἀσώδεις γίνονται, quod est, & anxij fiunt, conflictanturq;. Oroscius alios reprehendens, ex Marcelli Florentini Dioscoridis interpretis sententia uertendum censet ἀσώδεις ex repletione cibum fastidientes. At Galenus in commentario libri secundi προῤῥητικῶν Hippocratis hoc modo interpretatur. διττῶς γὰρ γινομένων ἀσωδῶν τῶν καμνόντων, ἕνα μὲν τρόπον, ὅταν ἡ δύναμις ὑπὸ σώματος βαρύνηται καὶ μηδὲν φέρειν σχῆμα ῥᾳδίως· ἕτερον δὲ ὅταν τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ὑπὸ μοχθηρῶν δάκνηται χυμῶν. οἱ πρότεροι μὲν ὀλεθρίως διάκεινται ναυτιώδεις δ᾽ εἰσὶν οἱ δεύτεροι. Id est: Cum bifariam ægrotantes fiant ἀσώδεις, uno quidem modo, quum uirtus a corpore grauatur, nullamq; eius figuram ex facili tolerat, altero autem cum os uentriculi à uitiosis humoribus mordetur, priores quidẽ affecti sunt pniciosẽ, posteriores uero nauseabundi existunt &c. Hoc itaque Pauli contextu prior significatio accipienda est: non secunda, quandoquidẽ uirtus seminis copia multum grauatur. Deductum autem ἀσώδεις est ab ἄση: quæ dictio frequens est apud Galenum & Hippocratẽ primum δυσφορίαν signans: deinde fastidium acribus humoribus stomachum rodentibus excitatũ, unde et uomitus ἀσώδης dicitur. Nolo hic commemorare, quàm multi etiam celebres uiri in eius interpretatione sint decepti. Legendum est ἀσώδεις, non ἀσσώδεις, quod etiam ἀσόμενος dicitur.

ἀσώδης. Hippocr.

Duplex significatus dictionis. ἀσώδης.

ἄση quid

ἀσόμενος.

Aliorum. In codicibus græcis impreßis habetur ἁλῶν, hoc est sale, pro ἄλλων, quod est, aliorum, quam lectionem et sensus, & Galenus in sexto de sanitate tuenda approbat. Nos antea quoque aduertimus.

Lectio castigata.

Semen uiticis. Græcus codex habet καὶ σπέρμα τοῦ λίνου: hoc est & semen lini, pro σπέρμα τοῦ ἄγνου, quod est semen uiticis. Sic etiam habet Oribasius. Item superius iam fecerat Paulus mentionem seminis lini. Hoc non aduerterunt Oroscius & Gemusæus.

Lectio deprauata. Erratum Oroscij & Gemusæi.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

IN XXXIX. CAPVT.

Oroscius falso emẽdat.

Piper myrrham cum dulci. *Calida perfrictionem expertis præscribit: quæ nimirum habitum ipsorum restituant. Nescio autem cur Oroscius legendum hic censeat cum uino albo, cum nullum eius generis calidum sit, nec odorum, quale Paulus requirit. Melior itaque lectio cum uino dulci, quale est fuluum, frigidis aut temperamento, aut ex accidenti accommodatissimum, si Galeno credimus, & ipsi euidentiæ.*

IN XL. CAPVT.

ἔγκαυσις quid. Celsus.

Si qui vero. *Græce est ἔγκαυσις: quod ad uerbum sonat adustio uel exustio. Galenus libro secundo κατὰ τόπους proprie dici affirmat, de ijs qui exuruntur in sole. Celsus: Si quis in sole exustus est, huic corpus & caput oleo perfundendum.*

Lectio emendata. ἀθρόως.

Paulatim. *In impresso est κατὰ λίγον, quod est secundum rationẽ pro κατ᾽ ὀλίγον, id est paulatim, cuius contrariũ sequitur ἀθρόως, quod idem significat quod uniuersim, subito ac una uice.*

IN XLI. CAPVT.

Cibi ualẽtis materiæ. τρόφιμα

Cibos ualentis materiæ. *Ex quinto Oribasij traducta sunt: uoco autem cibos ualentis materiæ, quæ probe & multum nutriunt: ut Celsus alia ualentis, alia incdiæ, alia imbecillæ materiæ libro secundo commemorat: uooatq; ualentissimum, in quo plurimum alimenti est. Græci uocant τρόφιμα.*

Instaurata lectio.

Et iis quidem obl. *Græcus codex deprauatus est habet enim χαίροντι μηδ᾽ ἐπὶ τούτοις. Id est, oblectetur, neque ob hæc, pro χαίροντι δ᾽ ἐπὶ τούτοις omissa negatione μὴ. Sic legit Oribasius, quod etiam Oroscius, annotauit: sed Gemusæus omisit.*

IN XLII. CAPVT.

Vomitus quot modis excitetur.

Quoniam laboriose vomentibus. *Hoc caput ex primo Oribasij sumptum est. Vomitus primùm uictus ratione excitatur: deinde medicamentis &c. Victus ratione excitatio utuntur etiam in secunda quoque ualetudine: præterea in acutis fere morbis, quum bilis, aut pituita in stomacho superat. Medicamentis uomitum facientibus, neque sani, neque acuta ægritudine occupati utentur. Nam ea longis tantum affectibus, & induratis conueniunt. Hinc etiam ueteres cum nihil in medicina spei deprehendissent, ad uomitum solebant confugere. Id quod hodie etiam empirici quidam sine ulla ratione factitãtes, optimis quibusque medicis laudem præripiunt. Nam ea medicamenta propinant*

Empirici nostræ ætatis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quæ ſuprà infrà ualentiſſime purgent: quæ ſi æger ferre poßit, ſanitati plurimum reſtituitur: ſin autem moritur, audaciæ ſuæ & temeritatis patrocinium habent, quòd ſcilicet morbus fuerit deſperatus, tot medicis antea curationem fruſtrà molitis. Cæterum quando potißimum uomitus ſolicitari debeat, Polybus in libello de uictu priuatorum docet. Sex menſibus hybernis inquiens, uomitu, æſtate clyſterijs utendum eſt. Quia enim per hyemem pituita in uentre generatur, uomitu eam euacuari precipit: æſtate uero bilem ſupernatantem, deorſum reuellere. Quæ ſententia Hippocrati contraria Aphoriſmis uideri queat: ubi habet: Aeſtate ſuperiora magis, hyeme inferiora medicamentis ſolicitare oportet. Hic dicemus ex ſententia Galeni, totũ corpus ſi purgare uolueris, æſtate per ſuperiorem uentrem, hyeme per inferiorem medicandum eſt. Sicut in Aphoriſmis dictum inuenimus. Etenim redundantibus, purgatio medetur, illuc quò uergunt adhibita. Adhibita. At ſi ab incremento humores in parte aliqua prohibere uolueris, per oppoſita reuellere conducit. Melancholicus autem humor quocunque in loco fuerit, per inferiora educi debet. Cæterum alijs ſingulis menſibus bis uomunt: alij per longiora interualla: alij nullo tempore præſcripto, ſed quoties aut uino, aut cibo pleniore ſe ingurgitarint. Qui autem uomere bis in menſe uult, inquit Polybus, & poſt eũ Celſus, melius conſulet, ſi biduo continuarit, quàm ſi poſt quintumdecimum diem uomuerit. Galenus autem nihil referre dicit ſi ex interuallo non continuatis diebus uomas. Porrò uomitus quomodo medicamentis excitetur, ſeptimo libro eſt comprehenſum.

Polybus
Quando uomitu utendum.
Collatio ſniarum.
Qũo totũ corpus purgari debet, & qũo pars corporis.
Humores ne creſcant ꝑ oppoſita reuellendi.
Quando uomẽdũ.

Ferculum ex fabis. Græce uocatur ἔτνος. Galenus interpretatur libello de euchymia his uerbis. ἔτνος οὖν ὀνομάζω τὸ ἐκ τῶν ἑψηθέντων ὀσπρίων καὶ χεδρόπων σκευαζόμενον &c. Verum quod ſequitur in codice καὶ τὰ πίονα τῶν κρεῶν, hoc eſt, & pinguiores carnes, ubi legendum cenſeo καὶ τὰ πλείονα τῶν κρεῶν, quod eſt, & copioſiores carnes. ſcilicet fabarum. Nam ex leguminibus hæc commemorat Paulus. Non ſum autem ignarus, pinguiores carnes, ut eſt ſuilla aliorumque animalium uomitum poſſe excitare. Verum Oribaſius nobiſcum ſentit & contextus requirit.

ἔτνος.
Neglexit Oroſcius.

Verum non ſolum. Hoc quoque ſuperiorem lectionem confirmat. Nam χυλοὶ, hoc eſt ſucci ſeu cremores non de carnibus animalium dicitur, ſi quid iudico, ſed de leguminibus aqua maceratis: aut de herbis, ſi mentio earum fuiſſet facta. Dixi autem cremores, ſecutus Varronẽ & Celſum, qui uocant cremorẽ ptiſanæ, aliorumq; granorum, ac ligumĩnũ.

Chyli leguminũ.

Irrites. Parum abſolute dixit irrites, digitis co perunctis: intellige

& in os demissis.

Instauranda lectio.

Ne cesset vel intermittat. Manca uidetur sententia græca: ἐμετικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ἀνιέναι καὶ διαλείπειν ἐπὶ τοῖς ἐμέτοις, quod est: Eum qui uomere debet, nõ oportet nec cessare, nec intermittere. Quid hoc est, nisi ponatur aliquid, quod terminũ eius signet? Nam hoc pacto perpetuus uomitus, aut simile quippiam inteligi possit. quod quàm sit absurdum, omnes eruditi norunt, addendum ergo in codice græco ἄχρις ἂν ἅπαντα λυποῦντα ἐκβάλῃ. id est, Donec omnia, quæ infestant, eiecerit. Vt est in Oribasio, quod Oroscius & Gemusæus præterierunt.

Oroscius & Gemusæus nimium in alio sũ erratis occupati.

IN XLIII. CAPVT.

Epithymi dosis, non animaduersa ab Oroscio.

MAne epithymi drachmam. Nusquam inuenio minus epithymi pondus ad aluum ducendam. Alij drachmas tres propinãt, alij quatuor, alij quinq;. Nec opinor drachmam unam quippiam proficere, eòque mendum forte est. Item Paulus in septimo drachmas quinque præbet. Auicenna usque ad quatuor.

IN XLIIII. CAPVT.

Varietates clysterum.

CLysteribus vtendum. Quemadmodum balneorum præfecti, lapidum sordes, lutũmque abluunt, ita clysteres uentriculi & intestinorum pituitam & bilem detergent, qui pro humoris diuersitate etiam uariari solent: alij præterea lenes, alij acres habentur. Item triplici liquoris mensura constant.

Mensura.

Sũma est, tres heminæ, media, duæ, minima, una. Si Oribasio credimus, eoq; miror Paulum hic semiheminã ponere, quod fere apud nos dimidia libra est: quæ parum adeo euacuabit.

IN XLV. CAPVT.

VTimur etiam gland. Et hoc & superius caput ex primo Oribasij transcriptum est. In calce habetur græce παρέσεσιν αἰδοίου quasi remissionibus, aut relaxationibus, uel resolutionibus. Sed πάρεσις & παράλυσις, ita differũt, quòd illa partẽ aliquã corporis obsidet: hæc uero totũ corpus. Dicuntur etiã παρετοὶ resoluti in aliquo membro.

πάρεσις. παράλυσις. πάρετοι.

IN XLVI. CAPVT.

ἀποφλεγματισμός.

HVmores in capite. De medicamentis agit quæ materiam ex capite tum per os, tum per nares detrahunt, ac potius detrahendi modum præscribit. Ac primum Græco uocabulo ἀποφλεγματισμὸν appellat.

Materiam per os detrahere. Saliuam mouere.

Scribonius compositione nona exponit his uerbis: Si per os magis detrahere materiam uisum fuerit, suadebimus pyrethri radiculam commanducare: atque subinde hiantem pati fluere saliuam. Celsus etiam lib. 4. cap. 2. explicat: Gargarizare his, quæ saliuam mouent, inquiens: Nam aut manduntur ea medicamenta, aut in gargarismata

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

adhibentur. Recte igitur interpretabimur, & Latine ἀποφλεγματίζειν, saliuam mouere. Alterum medicamentum quod per nares caput purgat, ἔῤῥινον uocatur. Solet enim hoc per cornu, quod ῥινεγχύτης dicitur, naribus infundi. Ibi paulisper commoratur, materiam è capite detrahit. Tertium ab illitu διαχριστὸν nuncupatur, quod palato, columellæ, & narium foraminibus applicatur. Verùm hoc in uniuersum intelligi debet, nullum ex comprehensis modo medicamētis esse adhibendum, nisi toto prius corpore purgato.

ἔῤῥινον.

διαχριστόν.

Sapa. Græci hoc uocant σίραιον, & ἕψημα. Galenus libro 3. κατὰ γένη. cap. 11. ἀνεὶς οὖν ἕνα τῶν τροχίσκων ἢ κυκλίσκων, ἢ ὅπως ἂν ὀνομάζειν ἐθέλοι τις, ὧν εἷς ἐστι καὶ ὁ Πολυείδου δι' ἑψήματος ἢ σιραίου, καὶ γὰρ καὶ τοῦτο καλεῖν ὡς ἂν αὐτὸς βουληθῇς ἔξεστί σοι &c. Soluto igitur uno pastillorum aut orbiculorum, aut quomodocunque uocare libet, è quorum numero etiam est qui Polyidæ ascribitur, ex Sapa, quam Græci ἕψημα uel σίραιον, uel quomodocunque hanc quoque uelis, appellant. Est autem seræum uel hepsema, uel sapa, ingenij non naturæ opus, musto ad tertiam usque partem mensuræ decocto. Quod ubi factum ad dimidiam est, defrutum uocamus. Hæc Plinius libro decimoquarto cap. nono. Idem libro uigesimo tertio, cap. secundo: Vino cognata res sapa est: musto decocto, donec tertia pars supersit. His consentit Leontinus agriculturæ scriptor Græcus, in hunc modum inquiens: γλεύκους καλλίστου ξέστας η', οἴνου καλλίστου ξέστας ρ'. ὧδε τρίτης ἑψῶν καὶ ἀπαφρίζων, ἐξαίρετον ποιήσεις. Hoc est: musti optimi sextarios octo, uini nobilissimi sextarios centum, ad tertiam coquens, despumansq;, eximiam sapam conficies. Columella refert quosdam partem quartam eius musti quod in uasa plumbea coniecerunt, nonnullos tertiam decoquere. Verum id ex aliorum sententia recenset. His accidit aliud sapæ nomen Latinum, Calenum scilicet, quod deprauatum est in Palladio, mutatumq; in Caroenum, quod uir quidam non mediocriter in literis uersatus putat ex Palladij seculo manasse, apud ueteres tum Græcos, tum Latinos in usu non fuisse. Verum rem penitius introspicienti Calenum apud Strabonem urbs est Campaniæ, in cuius agro uinum optimum & dulce nascitur. Plinius libro quartodecimo, cap. 16. ijs præponi solebant Calena. Legendum itaque censeo apud Palladium: Modus his & uirtutem mutabit, & nomina. Nam defrutum à deferuendo dictum, ubi ad spissitudinem ualde despumauerit, effectum est: Calenum, cum tertia perdita, duæ partes remanserint: sapa, ubi ad tertias redactæ

Sapa.

Defrutum.

Leontinus.

Calenum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

descenderit &c. Quemadmodum igitur σίραιον ἕψημα, & ἕψητον apud
Voces cō funduntur. Hippocratem inter se confunduntur, ita apud Latinos sapa, & defrutū. Cùm ipse Columella lib. 12. scribat mustum quando dulcissimi saporis decoquitur ad tertias, & decoctum sicut supra dixi, defrutum uocatur.

Quod autem ori illinitur tale est: sapo. Hoc sumptum est ex libro. 2. de Compositione medicamentorum secundum locos ad calcem: uerba ita sonant: ἄλλο διαχριστὸν στόματος, σάπωνα διεὶς τεύτλου χυλῷ χρῖσον, τὰ κατὰ τὸ οὐρανίσκον, καὶ τὴν κίονα τοῦ στόματος, τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἔρρινον ἐστίν. Id est, aliud quod ori illinitur. Saponem betæ succo dilutum palati regionibus & columellæ illinito. Idem uero hoc ēt per nares infunditur &c. Deinde sequitur paulo post, εὐπορίστῳ δὲ πολλάκις ἐχρησάμην φαρμάκῳ ἐγχεομένῳ τῇ ῥινὶ μελανθίῳ ποτὲ μὲν ὀξεῖ δριμεῖ διαβρέχων πρὸ μιᾶς ἡμέρας, εἶτα τῇ ὑστεραίᾳ σὺν ὀξεῖ πάλιν λεῖον, καὶ ἐγχέων εἰς τὴν ῥῖνα διὰ τῶν μυκτήρων. Hoc est, facili aūt paratu subinde usus sum medicamento melanthio, quod naribus infunditur, interim sane aceto acri pridie macerās, de postero die ex aceto rursus læuigans, infundensq; nariū foraminibus &c. Ex priore igitur contextu Galeni, Pauli lectio corrigenda uenit, legendūq; pro σίνηπι, quod est sinapi, σάπων, hoc est sapo. Cui lectioni a-
Lectio corrigitur stipulatur etiam Oribasius lib. 1. Est autem teste Plinio Sapo gallorum inuentum rutilandis capillis, ex seruo cinere, liquidus & spissus. Hoc nō
Hoc nō aduertit Oroscius. aduertit Oroscius, tam seuerus aliorum castigator.

IN XLVII. CAPVT.

QVæcunque vrinæ ciendæ sunt. Omnia ex Oribasio pene descripta sunt, nisi quod post rutam, addit Oribasius, aut anethi radices ustæ aut crinis earum cum melle. Cæterum quibus de causis menses retineantur interim, tertio libro abunde condisces.

Vuluæ subiiciuntur. Græci uocant medicamenta propriè, quæ lana excepta naturalibus conduntur, πρόσθετα, quales sunt pessi dicti, aut penicilla, collyriaq;, ut apud Aristotelem in. 2. de generatione: τὰς δὲ γυναῖκας βασανίζουσι τοῖς τε προσθέτοις, ἐὰν διϊκνῶνται αἱ ὀσμαὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ εὔραθεν κάτωθεν ἄνω: καὶ τοῖς ἐγχρίστοις. Hoc est, mulieres autem ijs quæ uuluæ insinuantur, explorant, num odores ad spiritum qui foris aduenit, ab infernis partibus sursum perueniant,
προσθετά. item ijs quæ illinuntur &c. quod Hippocratis ex suffitu aromatum ad nares & os delato cognoscit tradit. Cæterum προσθετὰ ueniunt à uer-
προστίθεσθαι. bo προστίθεσθαι, quod priuatim signat, subijcit naturalibus mulierum. Dioscorides lib. 2. cap. 1. προστιθέασθαι δὲ ὡς κολλύριον μετὰ μέλιτος,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ἐμβρυα καταςπῶσι Hoc est: radices iridis collyrij modo cum melle naturalibus fœminarum subiectæ fœtus excutiunt. Hinc etiam προσθέματα deriuantur, idem quod πρόσθετα. significantia. Dioscorides de costo loquens δύναμιν δὲ ἔχει ἐμμήνων ἀγωγὸν, καὶ τῶν περὶ τὴν ὑστέραν παθῶν ἀγαθὸν ἐν προσθέμασι, καταντλήμασι καὶ πυριάσεσι, quod Latine sonat: Menstrua uero educit, & uuluæ affectibus medetur, in pessis subiecta, superfusionibus & fomentis. Quemadmodum igitur προσίθεσθαι apud Græcos usurpatur, ita subijcere, apud idoneos Latinæ scripturæ scriptores. Id quod ex Celso licet deprehendere, libro 5. cap. 21. ubi habet: Sed alia quoque utilia sunt, ut ea quæ fœminis subijciunt: πεσσοὺς Græci uocant. Subiicere Oroscius hoc neglexit.

Aut allium. Lege in codice Græco ἢ σκόροδον λεῖον προσιθέμενον, non ut habetur impressum ἢ σκόροδον λέῖου προσιθεμένου. Id nec Oroscius, nec Gemusæus aduertit.

IN XLVIII. CAPVT.

SVdorem eliciunt. Quemadmodum aluus quotidie respondens, & urina, aliaque recrementa reddita sanitati faciunt, ita sudor etiam cum opus est, effusus, non mediocriter corpus conseruat. Ex cibo igitur dum concoquitur, duo recrementa generantur, alterum, quod crassius est, crassioribus intestinis transmittitur, alterum quod tenuius, cum chylo adhuc fertur. In iocinore chylus in sanguinem conuersus, ad cauam uenam transit, Quem ubi serosi illi humores, quod excrementum tenue appellaui, eò traduxerint, non conuenit, ut diutius in corpore maneant, ideoque renes cauæ uenæ non procul à iocinore adhærent, qui illos recipiant pauco sane adhuc aquoso humore sanguini permixto, uehiculi causa, qui & ipse purgari per cutis meatus debet, uocaturque sudor. Si itaque copiosior successu temporis collectus fuerit, ut iam onus uenis existat, artificio elici debet, natura uidelicet cessante, uel ob meatuum densitatem, uel ob aliam causam. Scribit itaque remedia quædam Aegineta quæ ex Oribasio omnia mutuatus est. Recrementa. Sudor quo generetur. Oroscius non aduertit.

Similiter inspersa. Codex impressus uterque habet ἐμπλασσομένη, quod est emplastri modo adhibita pro ἐμπασσομένη, id est, inspersa. Non enim simplicia enumerata, materiam habent quæ illini possit. Oroscius et Gemusæus præterierunt, in aliorum erratis castigandis occupati.

IN XLIX. CAPVT.

LAudatissimus. Quemadmodum uino, escis, exercitatione, uigilijs, somno ac uenere, alijs alias uti pro ratione ætatis expedit, ita de aere

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quoque iudicandum quem optimum in pulmones trahere, omnibus iusta salubre est. Transcriptum est hoc caput pene ad uerbum ex Gale. 1. *de sanitate tuenda, & Oribasio.*

Galenus.

Pestilentem auram exhalante. *In codice impresso habet* δηλητήριον ἄνεμον ἀναπέμποντος, *hoc est exitialem perflatum sursum mittente. Galenus unde hæc mutuatus est,* ἀποπνέοντος *habet, quod est, respirante, exhalante: quanquam parum refert, hoc, uel illo modo legas.*

Nota morborũ publice grassantium.

Hoc igitur modo. *Hippocrates iudicium hoc maximum in morborum caussis cognoscendis tradit: nempe si omnes, cuiuscunq; ætatis, ac temperaturæ fuerint, morbis conflictẽtur, aerem autorem esse intelligemus: ut postea in secundo uolumine disces.*

IN L. CAPVT.

In lib. de euchymia & cacochymia.

AQuarum. *Ex eodem Galeni loco hæc transcripta sunt. Autor autem hic noster ad sanitatem tuendam etiam aquæ bonæ usum facere testatur. Si quidem fit interim, ut alibi Galenus memoriæ prodit, ut totus exercitus prauæ aquæ usu de uita periclitetur.*

ἀτέραμνα.

Aegræ concoctionis. *In Græco* ἀτέρεμνα *male pro* ἀτέραμνα *legitur. Quæ dictio proprie de leguminibus dicitur: nempe concoctu difficilibus ob duriciem. Galenus in libello, quomodo boni maliq; succi generantur, in hunc modum ait:* ἔνια δὲ τῶν δημητρίων σπερμάτων, οὐδ' ὅλως ὀγκοῦσθαι πέφυκεν ἑψόμενα κεκλήκασι δ' ἀτέραμνα τὰ τοιαῦτα τῶν παλαιῶν ἑλλήνων τινές, *id est: Nonnulla uero cerealia semina nequaquam solent intumescere, cum coquuntur, uocarunt autem eiusmodi ex ueteribus Græcis nonnulli* ἀτέραμνα, *quasi dicas rebellia, peruicaciaq;. Aristoteles* ἀτέραμνον ὕδωρ *pro cruda aqua dixit in quarto de generatione animalium* διὸ καὶ ἀτέραμνα ὕδατα, καὶ ψυχρά, τὰ μὲν ἀτεκνίαν ποιεῖ, τὰ δὲ θηλυγονίαν. Hoc est: *Quare etiam cruda aqua, & frigida partim sterilitatem, partim fœmellarum procreationem efficit. Cæterum* ἀτέραμνον *habet contrarium,* τέραμον. *Theophrastus in octauo:* τὸ δὲ τέραμον, καὶ ἀτέραμον λέγεται ἐπὶ ὀσπρίων μόνον. *Quod est: Teramum & ateramum de leguminibus tantum dicitur.*

ἀτέραμνον ὕδωρ

τέραμον.

Instaurata lectio. Non aduertit Oroscius.

Aut terram colatur puram. *Paulus non habet, puram, sed Galenus unde hæc transcripsit integra sententia sic habet:* ὡς ὅσων γε πρόσε τὰς ἀνατολὰς ἐρρώγασιν αἱ πηγαί, καὶ διά πορου τινὸς ἢ γῆς διηθεῖται καθαρᾶς &c. Hoc est: *ut quarum ad Orientem solem fons erumpit, & per meatum quendam aut terram puram colatur.*

IN LI. CAPVT.

FRigidam lauationem. Hoc est in aqua frigida lauationem, quã Græci ψυχρολουσίαν uocant. Celsus libro primo frigidæ etiam lauationis meminit. Aestate aptissima sunt & caro, & olus, potioq; dilutissima frigida lauatio. Hæc non omni conuenit ætati, sed ubi iã corpus iustam impleuerit magnitudinem. Nam in adolescente, incrementum eius remoratur Hoc quoq; ex Oribasij libro citato transcriptum est. Frigida lauatio

Iis qui nullo uictus. Qui enim cibis, crassi succi maliq; usi sunt, ijs statim ex frigida meatus occluduntur, per quos discuti, euocariq; debebant. Græce est προσυχὸν quod signat, ut contigerit, nulla ratione habita, quemadmodum faciunt, qui nec debito tempore, nec pro naturæ modo, aut exercentur, aut cibum sumunt. Exacte autem uiuunt, qui exercitationes ante cibum moderatas subeunt, & quamdiu libet, ut ait Galenus dormiunt, ad concoctionem scilicet obeundam, nec balneis à cibo utuntur, postremo qui cibos medij ordinis tenuium crassorumq; assumũt, quales sunt exquisitissimi, maximeq; inculpati, tanquam in symmetria excessuum constituti. Huius generis sunt panes optime elaborati, carnes gallinarum gallorum, auium phasianorum, perdicum, columbarum, attegenarum, turturum, turdorum, merularum, omniumq; passerculorũ, præterea piscium saxatilium. Quanquam qui plurimis exercitationibus utuntur, ut agricolæ, nautæ, alijq; id genus tam exacto uictu opus non habent, quippe caloris beneficio qui laboribus excitatur, etiam crassi succi cibos tuto assumunt. Exacte uiuētes qui

Porro multis. Qui nimirum sole feruente iter fecerunt, aut laboris quid subierunt, totum corpus stipulæ modo aridum habentes, ij ubi in aquam frigidam se proiecerint, iuuantur: potissimũ qui ualentibus sunt uiribus, & frigido sole assueti.

IN LII. CAPVT.

NAturalium balneorum. Vocantur balnea naturalia, quæ sua sponte talia proueniunt: alia calida per se, alia calefiunt. Galenus libro primo de simplici medicina illorum mentionem facit. Plinius libro 31. cap. 6. ubi in hunc modum habet: Est autem utilis sulphurata neruis, aluminata paralyticis, aut simili morbo solutis. Bituminata, aut nitrosa utilis est bibendo atque purgationibus. Plerique in gloria ducunt plurimis horis perpeti calorem earum, quod est inimicissimum: nanque paulo diutius quàm balneis uti oportet. Hactenus Plin. In Germania certe plurimis horis quotidie utuntur, nec à cibo potuq; interim abstinent, corpore etiã nullam ante euacuationẽ p medica Balineæ naturales. Differētiæ Vsus.

menta experto, quod contra omnem rationem est, præterea uno balneo & paralytici, & sanguinem spuentes & lienosi, alijsq; affectibus obnoxij utuntur.

Aquarum naturalium. *Sola aqua potabilis teste Galeno humida est. Cæterarū nulla humectare potest, quod uidelicet non sint exacte aqua, sed mista & adulterata, accepto nimirum aut alumine, aut chalcitro, aut sale, aut id genus aliquo.*

IN LIII. CAPVT.

NOn alienum est. *Celsus ex Hippocrate eleganter transtulit eandē fere sententiam: Eo tempore anni inquiens, calidis omnibus potius utendum est, uel calorem mouentibus.*

Sic ēt Polypus de rōne priuatorum. Qō cur hyeme laborandū magis.

Pluribus uti laboribus. *Quærere aliquis posit, cur pluribus utendum laboribus per hyemem, cum calor ipse genuinus sit amplior tunc quàm alio tempore, testimonio etiam Hippocratis, qui ait uentres hyeme & uere calidissimi sunt. Ex calore autem concoctio optima, inde probus sanguis, ex hoc autem omnes corporis partes aluntur. Quare paucioribus laboribus hoc tempore quàm alio utendum est. Siquidem calor naturalis per se copiosus, & efficax, non opus habet ut plus nunc excitetur quàm in ipsa æstate, aut alia anni parte. Huic quæstioni sic respōdere non dubitem.*

Solutio.

Calidissimi quidem uentres hyeme existunt, naturali calore, hoc est, temperatissimi. Particulæ autem corporis magis refrigerantur hyeme, ac nonnullis ad uentris usque regiones penetrat. Quapropter etiam si probe concocti sint in uentriculo cibi, non tamen exactam in iecinore mutationem recipiunt sed aliquatenus ea frustrantur. Præterea totius corporis uenæ ab aere circunfluo refrigeratæ haud similiter ipsos transmutant. Accedit ciborum copia, quam tunc unà cum pituitosioribus qualitatibus assumunt: unde etiam humor crudus colligitur, qui laboribus & exterioribus particulis recalefacientibus concoqui, digeriq; debet.

Polybus. Celsus.

Plus esse Hippocrates, *aut Polybus eius discipulus ait:* τοῦ μὲν χειμῶνος ἐσθίειν ὡς πλεῖστα, πίνειν δὲ ὡς ἐλάχιστα. εἶναι δὲ χρὴ τὸ πῶμα οἶνον ὡς ἀκρητέστατον. *quod Celsus in hunc modum interpretatur. yeme plus esse: minus, sed meracius bibere conuenit.*

Vere autem ineunte. *Vide libellum Galeni: cui titulus est, quos & quando purgare oportet.*

A laboribus conquiescendum. *Intellige ijs quibus per hyemem usus fueris. Semper enim exercitatio corporis necessaria, uerum minor nunc, & facilior, ne calor naturalis, qui à sole tunc uocatur, etiam per*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

hanc magis dißipetur.

At in autumno. *Celſus eadem fere habet: per autumnum, inquiens propter cibi uarietatem, periculum maximum eſt. Itaq; neq; ſine ueſte, neq; ſine calciamentis prodire oportet, præcipueq; diebus frigidioribus, ne que ſub diuo nocte dormire, aut certe bene operiri.*

Poma. *Græce eſt* ὀπώρας. *Nam pomum generale uocabulũ eſt, & quicquid apud Græcos opora continet, complectitur. Diſcrimen ponit Democritus inter oporas & acrodrya. Quicquid herbaceo fructu uiret lignoſi nihil exterius habens, ut duracina pyra, mala damaſcena, pruna, opora, apud Græcos dicitur. Acrodrya uero contra nominantur, quæ putamen exterius lignoſumq; fructum continent, ut malum punicum, caſtaneæ, piſtacea, nuces, uteunq; genus Salgami nomine complectuntur latini, à quo Salgamarius originem duxit. Celſus eodem loco iam citato: poma inquit, nocere quidam putant: quæ immodice toto die plerunq; ſic aſſumuntur, ne quid ex denſiore cibo remittatur, ita non hæc, ſed conſummatio omnium nocet. Galen. optime utriuſque uocis ſignificatum exprimit Commentario* περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας, *in hunc modum:* τῶν δ᾽ ἄλλων οἱ μὲν ὡραῖοι καλούμενοι καρποὶ, κακόχυμοι πάντες. ἐὰν δὲ διαφθαρῶσιν ἐν τῇ γαστρὶ φαρμάκου δηλητηρίου πλησίον ἥκουσιν, ὥσπερ καὶ τὰ μῶρα. ἣν δ᾽ ὀνομάζουσιν ἰδίως οἱ ἕλληνες ὀπώραν ἐν σύκοις καὶ σταφυλαῖς οὖσαν, ἀμείνων μὲν ἐστι τῶν εἰρημένων. τὰ δ᾽ ἄλλα τῶν ἀκροδρύων εἰ δὴ κακόχυμά ἐστι *&c. Hoc eſt, alia rum uero arborum fructus fugaces, omnes, maligni ſunt. Sin autem in uentre computauerint, medicamenti ueneno ſi naturam induunt, ſicut & mora &c. Quam autem Græci proprie nominant oporam, ficubus & uuis comprehenſam, prædictis eſt potior. Plinius cõpoſitionem quandam Oporinen appellat ex fructibus generatam, ut confundat differentiam quæ inter oporam & acrodrya exiſtit. Tu igitur ſi uoles, oporam fructus omnes appellabis* ὡραίους καρποὺς, *horarios fructus.*

Poſt æquinoctium. *Intellige autumnale, quod ad octauum calendas Octobres, uel ad ſextum incipit, ut Florentinus Agriculturæ ſcriptor memoriæ prodidit. Conſuuit itaq; Paulus, ut ſi forte humores uel melancholici, ael aduſti in corpore redundent, ante hyemem in autumno purgẽtur. Siquidem bis corpus in anno recte euacuatur, ſi plethoricum, ſanguinis dimißione: ſi malis ſcatet ſuccis, purgatione. Vere, humorum qui ex hyeme ſunt contracti: autumno, qui ex æſtate reliqui uſtionem ſunt experti. Quare in duobus æquinoctijs fere, ſani corporis euacuationem moliemur, ad futurorum accidentium præcautionem.*

ὀπώρα.

ἀκρόδρυα.

Celſus.
Poma.

Galenus.

Quando purgandũ.

IN LIIII. CAPVT.

Ois mutatio subita noxia est.

FAcilis pæditus. *Hoc caput ex libro primo Oribasij sumptum est. Vult autem Paulus in omni uitæ genere, ut semper consuetis utamur. Quod enim contra consuetudinem est, nocet. Neq; enim ex nimio labore subitum ocium, neque ex nimio ocio subitus labor sine graui noxa est. Qui igitur in laboribus uitam agunt, si facile ferunt, mutationem non consulit. Qui in otio degunt, sani neque hi ad labores sunt cogendi. Siquidem natura consuetis gaudet. Verum ut mediocris exercitatio summum corpori præsidium conciliat, ita ocium, extremum adfert malum, ut alibi Galenus ait, præsertim si corpus densum, quod nõ ex facili difflетur, contigerit: sin autem natura est rarum, perspiratu non impedito, aptisque nutritur humoribus, etiam si non exercitetur, uix morbis est opportunum. Siquidem per meatus, quicquid fuliginosum uiscosumq; fuerit, difflatur, expelliturq;, ac qui talem corporis cõstitutionem, fabricationemq; habent, à græcis uocantur εὐδιάπνευστοι. Exercitium hoc loco intelliges, ex præscripto institutum, quod multi ante cibum, ut expedit, subire nequeunt ciuilibus negotijs, aut alijs etiam districti. ijs igitur si meatuum cutis raritas & amplitudo fauet, etiam sine exercitio sanitate aliquandiu frui licet.*

Consuetis al qd tribuẽdum.

Densi.

Rari.

εὐδιάπνευστοι.

Imo nec eos. *Hippocrates hanc sententiam in aphorismorum secundo confirmat:* τὰ δὲ ἐκ πολλοῦ χρόνου συνήθεα, καὶ ἢ χείρω τῶν ἀσυνήθεων, ἧσσον ἐνοχλεῖν εἴωθε. Hoc est: *Quæ longo tpe cõsueta sunt etiam si insuetis sint deteriora minus molestare solent. Nec ea de exercitijs tantum sed omnibus quæ ad corpus attinent accipienda ueniunt.*

Necessitas purgationũ contra eos q nunq̃ medicina utẽdũ docẽt.

In omnibus autem his. *Galenus id libello* περὶ εὐχυμίας, καὶ κακοχυμίας *probat in hunc modum:* Multi eiusmodi uitæ *institutum sequuntur, ut ipsis non liceat, uel ante cibũ probè exercitari, uel satis opportune cibũ sumere, uel alimenta feliciter concoquere: qui sane à morbis immunes permanere non possunt, nisi ex interuallo alui subductione sibi prospiciant: interim purgatione, cum tempestiua sanguinis detractione &c. Quanquam Paulus etiam intelligit ut quotidie aluus bis, aut certe semel respondeat inculpate pro assumptorum ratione. Id nisi fiat, certe sollicitandam esse docuimus.*

IN LVI. CAPVT.

VOmitionibus. *Quandoquidem plerisq; necessitas incidit, nauigiis per mare proficiscendi, Paulus etiam hic remedia malis obuenientibus enumerare uoluit, Oribasium secutus libro quinto: facit igitur ut eius mentionem, quod maximè stomacho uomitionibus turbato conueniat*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Vocat autem græce οἰνάριον quasi dicas uillum, sicut etiam ὀξείδιον τὸ ἀπὸ μέλιτος pro oxymelite.

Polentæ polline. Hoc est tenuiore parte farinæ ordeaceæ tostæ. Voco autem pollinem cuiuscunque partem subtiliorem, non tantum farinæ triticeæ, ut putat Oroscius. Nam Celsus, Scribonius q; theris pollinis meminit. Plinius præparationem eius lib. 18 cap. 7 docet: Polentam quoq; græci non aliunde præferunt. Pluribus fit hæc modis. Græci perfusum aqua ordeum siccant nocte una, ac postero die frigunt: deinde molis frangunt. Galenus libro primo de alimentis, de nouello ordeo tosto intelligit. Græci pollentam ἄλφιτον nominant: tenuiorem eius partem, ἀλφίτου παιπάλην.

οἰνάριον. ὀξείδιον. Pollen polentæ. Errat Oroscius. ἄλφιτον. ἀλφίτου παιπάλη.

IN LVII. CAPVT.

Qum immodice corpus. Ex Oribasij quinto, methodi uero Galeni decimoquarto hæc fere transcripsit. Cæterum medici officium est, ut intemperies corrigere, continui diuortium, committere, ita quoque amputare, & præscindere, quod magnitudine, uel numero redundat, reficere autem, & fingere quod desit. Verbi causa, cum corpus ex corpulentia eò deuenit, ut nec ingredi sine molestia, nec sedem propter uentris molem contingere, nec respirare libere possit, hanc liquare & tollere, æque nimirum, ut quando corpus ali desinit, huic quoque reficiendo prospicere. Paul. græce dixit ὅταν εἰς πολυσαρκίαν ἄμετρον ἐκτραπῇ τὸ σῶμα. Hoc est: Cum corpus in corpulentiam immodicam deuenerit. Celsus plenum corpus dicit & obesum.

πολυσαρκία.

Calidior & siccior. Græcus codex non habet καὶ ξηρότερα, id est & siccior. Ex Galeno autẽ addendum uenit, quod Gemusæus præteriit.

Lectio castigata.

Citas exercitationes. Græce dixit Paulus ὀξέα γυμνάσια, quod ad uerbum sonat, acuta exercitia. Galenus in commentario libelli de ratione uictus priuatorũ interpretatur fere quod decimoquarto docuit: ἡ ταχεῖα κίνησις τὴν θερμασίαν ἐπιπλεῖον αὐξάνουσα τήκει τὸ σῶμα. Quod est: Velox motus calorem amplius augens, corpus liquat. Idem igitur est ὀξέα, & ταχέα. Celsus cursum, multam obambulationem, omnemq; uehementem exercitationem ponit.

ὀξέα. ταχέα.

Iuuat itidem crassos insolatus. Crassos hic intelligo, quos græci κατασάρκους, πολυσάρκους, παχέας nominant. His opponuntur λεπτοὶ, ἰσχνοὶ, κατισχνανθέντες, & καταλελεπτυσμένοι. Celsus contrarios inter se uocat, plenum, & tenuem, gracilem & obesum. Insolatus ãt. græce dicitur ἡλίωσις, qđ Celsus ĩterpretatus est sol unctis: & ois calor, quãquã Oroscio id nõ placeat, l. oĩ in bonis autoribus pa

κατασάρκους. πολυσάρκους. παχέ[illegible] ηλί[illegible]

rum uersato.

Fallitur Oroscius.

Præbibere autem non debent. *Hoc intelligendum est nimirum, ne cibus statim in corpore distribuatur. Contrariam plane sententiam habes apud Polybum: quam Celsus deinde interpretatus est: sed nonnihil euariat. Græce primum sic habetur :* καὶ τοῖς σιτίοισιν ἐπιχειρέειν, προπεπωκότας οἶνον κεκρημένον, καὶ μὴ πάνυ σφόδρα ψυχρόν, *hoc est: Et cibos aggredi, uino prius temperato, & non admodum frigido assumpto. Celsus inquit, semel die assumptæ epulæ, [& uini non perfrigidi potio ieiuno in cõsuetudinẽ adducta. Galenus autem, sententiam corrigẽs dicit legendum* μηδ᾽ ὅλως θερμόν, *quod est, neq; omnino calidi.*

μονοσιτεῖν. ὀλιγοσιτεῖν. Galenus non semel sed modice.

Semel tantum die. *Græci hoc uocant* μονοσιτεῖν. *Galenus autẽ in commentario nuper citato locum hunc quasi corrigit,* κάλλιον *inquiens* ἂν ἦν εἰρῆσθαι πρὸς αὐτῷ μὴ μονοσιτεῖν, ἀλλὰ ὀλιγοσιτεῖν, *hoc est: Præstaret dictum ab eo fuisse, non semel epulas assumere, sed modicas. Quidam enim ex iis qui semel tantum cibum sumunt, multo plus ingerunt, quàm qui bis capiunt.*

IN LVIII. CAPVT.

Vina crassa. Linacri locus. Crassi succi cibus.

QVum extenuatos. *Hoc caput ex decimoquarto Methodi Galeni sumptum est. Commemorat autem uictus rationem extenuatis accommodam primum quidem uinum crassum, cuiusmodi sunt nigra & fulua Italica uel Asiana, aut etiam Hispana. Linacer autem methodi interpres uertit* οἶνον παχὺν, *uinum pingue, qua ratione, uel quem secutus autorem nescio. Dicuntur autem uina crassa, quæ succum crassum habent, multumq; alunt. Cibus aũt crassi succi, qualis est, alica, porcina caro, panes furnacei, & textuacei, tragus, oua, lac, caseus, magnaq; piscium pars. Qui cibi crassi, omnes ad nutriendum sunt ualentissimi: et si probe in uentriculo ac iocinore concocti fuerint, sanguinem benignum generare solent.*

Contrarii loci. Apud Polybum.

Exercitatio modica. *Omnia exemplaria Pauli impressa habent* γυμνάσια δὲ βραδέα. *Hoc est, exercitia autem lenta: & optime quadrat lectio superiori sententiæ quæ de crassis extenuandis habetur, nempe huic, Citas exercitationes. Galenus autem in Methodo, omnibus codicibus attestantibus. legit* βραχέα, *hoc est, modica. Celsus in simili sententia de replendis tenuibus dicit conuenire, modicam exercitationem. Rursus Galenus in cõmentario superius citato dicit extenuatis eadem fere ex usu esse:* οὕτω δὲ, *inquiens,* καὶ γυμνάσια, βραχέα τε γυμνάσεται βραδέα, καὶ μετὰ τροφήν. *Quod est: Ita uero etiam exercitia, et pauca, & lenta, & post cibum habebit. Sume igitur utramuis lectionẽ.*

Ego se-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

cutus sum Galenum in methodo, unde hæc sunt descripta.

Deinde frictione dura. Hæc sententia & mutila, & deprauata existit in Paulo. Quid enim per hæc uerba intelligas: κἄπειτα σκληρᾷ μὴ πολὺ πιλοῦντες τὸ δέρμα &c. Corrigenda instaurandaq; est ex Galeni libro sexto de sanitate tuenda, in hunc modum: κἄπειτα τρίψει σκληρᾷ μὴ πολλῇ πιλοῦντας τὸ δέρμα. Hoc est: Et postea frictione dura non multa cogentes cutem, quo densa, duraq; euadat. Hæc Oroscius & castigator Basiliensis non aduerterunt. Lcō emēdata. Oroscius. castigator Basiliēsis.

Iis qui pallido. Iram, motusq; animi præcipit decoloratis, ut uidelicet inde sanguis in exteriores partes trahatur: sicut alij quibusdam medicamentis cò alliciunt.

IN LIX. CAPVT.

Extenuantur plerunq;. Vide Galenum in decimoquarto Methodi medendi, ubi etiam horum curationem plenius persequitur. Picationis mentionem facit, quæ πίττωσις dicitur græcis, hoc est, pix membris oblita, hyeme bis, æstate semel, idq; frigidis & humidis, aut utroq; temperamento simul donatis. Nam siccis & calidis eiusmodi medicamenta adhiberi non debent. πίττωσις.

IN LXI. CAPVT.

Dentient, increscentq;. Hoc & superius caput ex commentario Galeni sumptum est, qui ars medicinalis inscribitur. Deest autē in, codicibus Pauli impreßis dictio καὶ, in capitis principio. Lege igitur τέσι ὀδόντας φύσει θᾶττον, καὶ αὐξηθήσεται. Hoc est: Dentes citius producent, & augebuntur. Instaurata lectio.

Is ob consuetudinem. Puta liberaliorem cibum sumptum continue, ocium, totamq; deniq; uictus rationem: quod apud Galenum κατὰ συμβεβηκός, hoc est, secundum accidens, contrarium huic uocat κατὰ φύσιν, ex natura. Veluti alij nati grandioribus uenis, corpore ad gracilitatem idoneo ex ocio diuturno, cibisq; tum ualidis tum copiosis crassescunt, alij exilibus uenis præditi ex labore aßiduo, curis, uigilijsq; & cibis extenuantibus usi in obesitatem prolabuntur. Consuetudo acquisita natura.

Nigri ipsis pili existunt. In codicibus Pauli impreßis hæc tota sententia desideratur: planeq; ut adsit, necessaria ad disputationem de temperaturis uidetur. Nam altera diuisionis pars existit. Repone igitur ex Galeno in arte medicinali in hunc modum post οὐκ ὀλίγῳ θερμότεροι. μέλαιναι δ' αὐτοῖς αἱ τρίχες, καὶ ἡ σὰρξ ἀπίμελος. εἰ δ' ὀλίγῳ μὲν ἂν θερμότερα, παμπόλλῳ δὲ ὑγρότερα, μαλακὴ τούτοις ἐστὶ ἡ σὰρξ καὶ πολλὴ, καὶ τὸ χρῶμα συμμιγὲς ἐξ ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ. Instaurata lectio. Hoc ēt aduertit Oroscius.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

καὶ φαίνονται ὀλίγῳ θερμότερα.

Restitutus locus.

Color autem & capilli. *Hic quoque mutilus est codex græcus, habetur enim:* τὰ δὲ τῶν τριχῶν τ χροιᾶς, *pro* τὰ δὲ τῶν τριχῶν, καὶ τῆς χροιᾶς. *Nec aduertit hoc Gemusæus. Color itaq; totius corporis, hoc est albus, maxime erit si illud uehementer fuerit frigidum, capilli quoque rarißimi enascentur, si illud tale fuerit: sin minus, minus illa quoque erunt intensa. Hoc itaque est pro proportione.*

IN LXII. CAPVT.

Exiguum sane caput. *Hæc quoque ex arte medica Galeni transcripta sunt. Prauam, inquit, cerebri structuram indicat. Nam quod in tentorijs præstant pali quos græci* χάμακας *appellant, & in ædibus parietes, id nimirum in animalibus oßium substantia. Quippe ad huius imitationem cætera omnia in animante solent effingi, mutariq;: ut si caluaria sit rotunda, necessario cerebrum tale fuerit: quemadmodum etiam si oblonga sit, talem quoq; figuram cerebrum induet. Si itaque paruum est caput, ea quæ oßibus adhærent, exigua, aut mutila esse conijcimus.*

χάμακας.

Figura perfecta.

Figura. *Nempe quæ ab oblongæ sphæræ potißimum similitudinem structa est. Alia uero capitis figura uertice acuminato, qualem Thersites habebat apud Homerum, deprauata est. Naturalis itaque, priorem ac posteriorem partem prominentiorem habet. Deprauata, altera eminentiarum caret. Interim utraque: quare etiã suturas præter naturam habet.*

Si optime sit disposita. *Galenus dicit: Si ualidam habet ceruicem, alijsq; oßibus optime sit constituta.*

Plerumq; igitur. *Retuli ad eminentias. Nam figuram non potest. Vult itaque Paulus nonnunquam etiam fieri, ut capita etiam bona existant, quamuis eminentiæ à naturæ modo recesserint.*

IN LXIII. CAPVT.

Minimeque ab omnibus exteris. *Ex eodem Galeni commentario sumptum est: dicit autem exteris, quod idem sibi uult ac si dicas, extrinsecus accidentibus quæ calefaciunt, refrigerant, siccant, & humectant. De pilis etiam in libris de facultatibus naturalibus cõprehensa à Galeno reperias.*

Summatim circa. *In fine capitis hæc clausula habetur. Sonat autẽ græce* ταχὺ γηρῶσι τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἅπαντα εἰσίν. *Hoc est ad uerbum: Cito senescunt in ijs omnibus quæ circa caput sunt. Quasi dicas: Omnes capitis partes potißimum, mature senium testantur.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

IN LXIIII. CAPVT.

FLuctuationes. *Sic interpretatus sum græcam dictionem* κλύδω-νας. *Ventriculi est parum ea quæ ingesta sunt, comprehendentis, concoquentisque, fluctuationes experiri. Male impressum est in Galeno græco nuper edito Basileæ,* κώδωνας *pro* κλύδωνας. κλύδωνες.

Calidis cibis. *In impresso codice erat,* πολλοῖς *pro* θερμοῖς. *Nec aduertit Gemusæus, tot manu scripta exemplaria iactans. Galenum uide in arte medicinali.* Castigatus locus.

IN LXV. CAPVT.

NOn modo uetriculus. *Ex eodem Galeni libro, eodemq; fere loco transcripta sunt. Post hæc aut uerba:* Cor, *pulmo & iecur, sententia Pauli manca uidetur, quidquid Gemusæus dixerit de epitome. Quid enim est, quinetiā bibentes, non cessant, uel ut græce dicā,* καὶ μὴν δὴ καὶ πίνοντες οὐ παύονται, *nisi alia præcesserint? Integra igitur sententia apud Galenū sic habet:* οὐ μόνον ἡ κοιλία διψώδεις τε καὶ ἀδίψους ἐργάζεται, καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ πόματος ὀρεκτικούς, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ θώρακα σπλάγχνα καρδία, καὶ πνεύμων· ἀλλ' οἵγε διὰ τὴν τούτων θερμότητα διψῶντες, εἰσπνέουσί τε πλέον, ἐκφυσῶσί τε μακρὸν, αἰσθάνονταί τε κατὰ τὸν θώρακα τοῦ καύματος, οὐχ ὥσπερ οἱ διὰ τὴν γαστέρα κατὰ ὑποχόνδρια, καὶ μὴν δὴ πίνοντες οὐκ εὐθέως ἡσυχάσουσι. Hoc est *ut interpretatus sum, restitue igitur, si uidetur codicē:* Prius *tantū erat:* Non *solū, uetriculus sitim uel adfert, uel arcet, ac frigidæ calidæq; potionis appetentiā facit sed et quæ in thorace continentur uiscera, cor pulmo, & iecur. Quinetiā si biberint, nō statim sitire desinūt &c. Quā integra hæc sit oratio, doctis iudicandū relinquo, meo certe iudicio apponēda uidentur, quæ ego textui inserui ex Galeno. Miror Oroscium hunc locū præterijsse: Gemusæum aūt non castigasse ex ueteribus exēplaribus quibus se abūdare sæpius triumphat.* Lectio instaurata. Præterijt Oroscius. Gemusæus

Recrementa ipsis interueniunt. *Hoc est, crassæ humiditates & pituitosæ arteriam asperam, per quam uox editur, intercipiunt. Græcum uerbum est* ἐντρέχει αὐτοῖς. *Alias signat, insident, inhærescunt si Græcorum grammaticis fidem accommodamus.* ἐντρέχει

IN LXVI. CAPVT.

AC præcordiorum regio. *Hoc est qua precordia incipiunt. Grecus codex habet:* καὶ τῶν καθ' ὑποχόνδριον ὅσα τούτοις πλησίον, *quasi dicas ad uerbum:* Et *præcordiorum que his propinqua sunt. Hoc est, & partes præcordiorum his pectoribus uicine hirsute sunt. Mox sequitur:* Magna *uero ex parte quod textus grecus in* Omisit Oroscius.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

impresso tãtum his uerbis continet: ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ, pro ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καὶ, atq; sic corrigito. Paulo post: Quinetiam, in græco impresso est καὶ μὴν γε γὰρ ἢ &c. tu corrige ex Galeno καὶ μὴν τοι καὶ ἢ, requirente id sensu. Rursus pusillanimes, negligentes, pectore glabro, codex græcus plane deprauatus est. Habet enim ἄτολμοι, καὶ μάλιστα εἰ ψιλὸν αὐτοῖς τὸ στέρνον, pro ἄτολμοι καὶ ἀμέλιται, καὶ ψίλον. Hæc Gemusæus castigator non aduertit, sic nec superiora Oroscius.

Lectiões castigatę.

IN LXVII. CAPVT.

Locus castigatus.

HOc caput etiam ex eodem Galeni commentario, ut superiora quæ de temperaturis agunt, quasi transcriptum est. Cæterum in clausula uenæ duriores græcus codex deprauatus est. Habet. n. αἱ φλέβες ξηραὶ ꝗ́ꝺ est uenæ siccæ, pro αἱ φλέβες σκληρότεραι. Hoc est uenæ duriores.

IN LXVIII. CAPVT.

Lectio castigata.

POrro si humiditas calori fuerit coniuncta, hispidos quidem minus, tales. Vtrunq; exemplar impressum mutilum est, desideratur enim ἧττον. Nam legendũ est, συνελθούσης δὲ ὑγρότητος τῇ θερμότητι, λάσιοι μὲν ἧττον οἱ τοιοῦτοι. Hoc Gemusæus præteriit.

IN LXX. CAPVT.

QVum itaq; calida. Totum hoc caput ex sexto Galeni de sanitate tuenda iuxta principium, & Oribasii quinto sumptum est: conuenit autem recte ut postquam temperaturarum notas descripserit, intemperierum remedia subiungat.

Motus celeres.

Solicitudo & vigiliæ. Post has dictiones, καὶ κινήσεων ἁπασῶν ὀξυῶν. Hoc est, & omnes celeres motus. Sic enim uerto ὀξὺ, quod est acutum. Recte autem dixit celeres motus: ut qui corpus calefaciant impensius.

Instaurata lectio.

Calida & humida.

Humidæ & calidę natura. In græcis codicibus impressis, tantum humidæ, habetur. Legendum autem ex Galeni sensu id requirente: αἱ δὲ ὑγραὶ καὶ θερμαὶ τῇ φύσει. &c. Quod est: Humidæ uero & calidæ natura. Nam ubiq; apud Galenum habes, humidæ & calidæ naturã, putredini sunt obnoxiæ, quod lib. 1. de febrium differentiis hisce uerbis cõfirmat: ἑτοιμότατα γὰρ σήπεται πάνθ᾽ ὅσα θερμὰ, καὶ ὑγρά. Hoc est Nam omnia quæ calida & humida sunt, facillime computrescunt.

ὑπόρροιαι.

Rheumaticis, plethoricisꝙ. Vsus sum græcis dictionibus opera dedita, quòd medicis admodum sint familiares. Poteram autem dixisse, fluxionum & redundantiæ morbis, quemadmodum Linacrus. Sed nescio quid energiæ habent uoces græcanicæ.

Porro defluxionibus. Recte quadrat. Nam superius dixit, rheu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

maticis patent morbis. Vocantur *autem græcis* ἀπόρροιαι *corporis defluxus, nunc in hanc nunc in illam partem: quales experiri sæpe solent humidi temperamento & calidi.*

Lauacris.multa exerc. *Trifariam hæc lectio apud autores uariat: apud Paulum habetur,* ἀπορροιῶν δὲ προνοεῖν χρὴ διά τε λουτρῶν καὶ γυμνασίων πολλῶν καὶ πρὸ τροφῆς. Hoc est: *Defluxionibus prospiciendum est, lauacris, exercitijs multis, & ante cibum &c.* Oribasius *legit* καὶ τῶν ἀπορροιῶν δὲ προνοεῖν χρὴ διά τε λουτρῶν καὶ γυμνασίων πολλῶν *&c. consentit fere cum* Paulo. *Galenus autem in hunc modum ait:* ὥστε καὶ τὸν ἐπιστατοῦντα τῷ ποιούτῳ σώματι τῶν ἀπορροιῶν προνοεῖσθαι χρὴ διά τε γυμνασίων ὡς ἔφην, καὶ λουτρῶν καὶ τροφῶν πλειόνων, ἐκ κρίσεών τε τῶν δι' οὔρων, καὶ γαστρὸς γινομένων *&c.* Hoc est, *Quare qui huiusmodi corpori tuendo præficitur, prospicere ijs debet quæ ab ipso defluunt, tum exercitijs ut dixi, tum balneis & cibis pluribus, tum uero ijs quæ per uentrem & urinas redduntur, excernendis &c.* In *hac oratione mendum plane est: quid enim sibi uult, cibis pluribus? cum corpus defluxionibus opportunum sobriam potius uiuendi rationem requirat, quàm multorum ciborum ingestionem qui ipsi sæpius fluxiones solent excitare. Legendum itaque existimo in codice græco* λουτρῶν πρὸ τροφῶν πλειόνων, *quod est: Lauacris ante cibum pluribus. Nam ut exercitatio cibum præcedens, ita balneum quoq; superflua corporis discutit, subsequens autem cibos cruditatem, eoq; prædicta symptomata procreat. Sed cui autori assentiemur, alius habet pluribus balneis, alius, pluribus, exercitijs. Superius semel dixerat, multa exercitatione, eoq; hic etiam referendam puto dictionē pluribus, àd exercitijs. Hæc non aduertit Cemusæus nec Oroscius.*

Lectio re-tatu di-gna instaurata.

Omisit Oroscius

IN LXXI. CAPVT.

INter frigidas. Hoc *totum caput ex sexto libro Galeni de sanitate tuenda sumptum est: ex Oribasij autem quinto. Enumerat autē tres frigidæ intemperiei differentias, frigidam & siccam, frigidam & humidam, frigidam & mediocrem in siccitate & humiditate.* Harum *singularum remedia ordine enumerat. Inter qua Paulus recenset* ἀλουσίατε καὶ γυμνάσια πλείονα καὶ λεπτότερα, *quod est balnei abstinentia, exercitia plura, & tenuiora. Vbi legendum existimo ex Galeno, sensu id exigente.* ἀλουσίατε καὶ γυμνάσια πλείονα καὶ δίαιτα λεπτότερα, *hoc est: Balnei abstinentia, exercitia plura & uictus ratio tenuior. Hoc præterierunt Oros. & Gemusæus.*

Locus restitutus.

IN LXXII. CAPVT.

INtemperies ſicca. *Hoc autem caput ex ſeptimo methodi ad uerbū tranſcriptum eſt: ubi docet, quæ potiſsimum intemperies, ſeu alterationes facilius reparari queant. Enumerat autem ſiccitatis differentias tres: quas etiam alibi comprehendit. Verum Pauli codex græcus ſtatim in principio capitis deprauatus eſt. Habet enim* ἡ δὲ τῆς ὑγροπαγοῦς οὐσίας πρὸς ταῦτους. *Quod nihil fere ſignificat. Corrigito igitur ī hunc modum:* ἡ δὲ τῶν ἐκ τῆς ὑγροπαγοῦς οὐσίας συνεστώτων, ἐκτακέντων, καὶ τρίτη γε πρὸς ταῦτους *In textu latino ſum interpretatus græca, q̄ deſiderabātur. Caſtigator Baſilieñſis hoc quoq; prætcrijt.*

Caſtigator Baſilienſis.

Ex humore concreto. *Galenus addit, ſicut caro & adeps, Paulus compendij cauſa omiſit. Cæterum caro & adeps nihil aliud ſunt, quàm humor concretus: caro quidem, ſanguis ui aſsimilatrice in carnem redactus: adeps autem humor extra uaſa elapſus, ex frigiditate congelaſcit, concreſcitq;.*

Chondrum ptiſanæ modo. *Chondrus omnino fit ex zea, ut inſequentibus docebitur.*

Ptiſana, πτίσσειν *duxit originem, quod ordeum unde præparatur, tundendo deglubatur, ac ſuo cortice caſtratum, uſui ſeruetur. Hordeum mundatum officinæ uocant: tunditur enim hoc, nec molitur.*

Quo picatores vtuntur. *Vnguentum hoc alias dropax uocatur, quod picem recipit. Vide Paulum in ſeptimo ad calcem. Solet partibus emacratis adhiberi. Adminiſtratio græcis* πίττωσις, *quaſi picatio: qui adhibent* πιττωταὶ *dicuntur.*

πίττωσις. πιττωταί.

Iam vero multæ. *Græcus codex non habet* δαψιλεῖ, *hoc eſt, multæ: uerum ſenſus exigit, ut contraria opponantur ſibi* δαψιλὲς καὶ μέτριον. *Sic etiam Galenus habet:* μιγνύσθω δ' ἐφεξῆς δαψιλεῖ ξηρότητι καθάπερ ὑπόκειται, μὴ πάνυ πολλὴ θερμότης. *Hoc eſt: Ab hinc uero iuncta ſit multæ ſiccitati ut dictum eſt, non admodum multa caliditas. In ſequenti ſententia, reſtitue græcum codicem, ac lege:* ἐπὶ μὲν τῆς τοιαύτης ὑπαλλάξεως τὴν πρὸ τὴν ἀγωγὴν φυλάξομεν. *Que Oroſcius, & caſtigatores Baſilienſes omiſerunt.*

Codex Grçcus reſtitutus. Omiſerūt ariſtarchi

Tepidos lactis modo. *In Græco codice eſt,* χλιαρὰ δὲ τὰ ἐδέσματα καὶ γαλακτώδη. *Hoc eſt, Tepidos autem cibos & lacteos offeremus. Galenus lib. 7. Methodi dictionem* γαλακτώδη *interpretatur,* χλιαρὰ δὲ, *inquiēs,* τὰ ἐδέσματα προσοίσομεν ἃ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰατροῖς γαλακτώδη, *quod eſt: Tepidos autē cibos offeremus quos medicis uocare lacteos conſuetudo eſt. Idem libro undecimo Aetij*

Quæ ſint galactode.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

τὰ ἀλβούλα καὶ τῇ κράσει γαλακτώδη. Hoc est albulæ, et temperamento lacteæ balineæ, quod est, tepidæ lactis iam emulcti modo. Celsus tales cibos, lib. 4. cap. 11. in hunc modũ inquiens: Aqua neq; ea ipsa frigida, sed potius egelida danda est. Ibidẽ: Si uero tormina sunt, oportet frigidis & humidis fomentis stomachum fouere: uel si uenter dolet, ijsdem egelidis, sicut uenter ipse mediocriter calentibus iuuetur. Egelida.

Quod si ad vomitum sint idonei. In Græco codice mutilatus locus est, in hunc modũ: εἰ δ' ἀηδῆ τινι εἴη, ἔχοι διὰ ῥαφανίδων ἐμέτῳ, adde post ἔχοι dictiones duas πρὸς ἔμετον, quod Gemusæus castigator non aduertit, uolens in compendio eiusmodi intelligi.

IN LXXIII. CAPVT.

Restitutus locus.

QVæ igitur attenuandi Olim ueteres maiorem uim in uictus ratione ponebant, quàm in medicamentis: ubi uel humor uiciosus emendandus, uel morbo uenienti erat prospiciendum: alia nimirum ratione, quàm huius seculi Medici factitantes: qui statim cum quis de particula aliqua conqueritur, ad ualentissima etiam medicamenta confugiunt. Cæterum Paulus noster hæc ex commentario Galeni cui titulus est, de ijs quæ bonum malum' ue humorem gignunt sumpsisse uidetur. Habet ille in hunc modum: καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἰατροῖς εὑρέθη τὰ κληθέντα πρὸς αὐτῶν ὑγιεινὰ φάρμακα τῆς λεπτυνούσης ἅπαντα δυνάμεως ὄντα. τούτοις γὰρ ἔργον ἐστὶν, ἐκφράττειν μὲν τὰς στενὰς διεξόδους. ἀπορρύπτειν δὲ τὸ προσπλαττόμενον γλίσχρον ἐκ τῶν χυμῶν τοῖς ἀγγείοις, τέμνειν δὲ καὶ λεπτύνειν τὰ παχέα τῶν ὑγρῶν, ἀλλ' ἐὰν πλεονάσῃ τε ἐν αὐτοῖς, ὀρρῶδες, ἢ πικρόχολον ἐν τῷ χρόνῳ, ἢ μελαγχολικὸν ἀπεργάσεται τὸ αἷμα. Hoc est: Quamobrem medici salubria ab ipsis uocata medicamenta inuenerunt, omnia facultatis attenuatoriæ: siquidem munus ipsorum est arctos transitus patentiores reddere, succorum lentorem uasis adhærescentem abstergere: humorum crassitiem incidere atq; extenuare. Sin autem serosum quippiam in eis redundet, uel sanguinem biliosum temporis interuallo, uel melancholicum efficiunt &c. Sunt autem medicamenta salubria, cibi loco medicamentorum sumpti, quibus per sanitatem utimur. Salubria medicamenta quæ.

Porro quæ incrassandi. Ex eodem commentario transcripta sunt, ubi in istum modum habet: τὰ δὲ τοὺς παχεῖς καὶ γλίσχρους γεννῶντα τε χυμοὺς ἐδέσματα τροφιμώτατα πάντ' ἐστὶ, κἂν πεφθῇ καλῶς ἔν τε τῇ γαστρὶ, καὶ τῷ ἥπατι, χρηστὸν αἷμα γεννᾶν πέφυκεν, ἀμεμπτότατα δὲ τῶν ἐδεσμάτων ὑπάρχει τὰ μεταξὺ τῶν λεπτυνόντων τε καὶ παχυνόντων. Quod est: Cibo uero crassos, uiscososq; humo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

res generantes, omnes & ualetißimæ sunt materiæ, & si probe in uentriculo, & hepate fuerint concocti, benignum generare sanguinem assolent: uerum inculpatißimi inter cibos sunt, qui tenuium, crassorumq; medij habentur.

Qui sese exercent, & quantum libet. *Galenus hæc ita habet:* ὅσοις μὲν γὰρ ἀνθρώποις οἷόν τ' ἐστὶ γυμνασίοις τε πλείοσι χρῆσθαι, καὶ κοιμᾶσθαι μέχρις περ ἂν ἐθέλωσι, καὶ βίον ἔξω τῶν πολιτικῶν ἀσχολιῶν ᾑρῆνται τούτοις ἐγχωρεῖ, καὶ τὰ παχύχυμα καὶ γλισχρὰ τῶν ἐδεσμάτων ἐσθίειν. Hoc est: *quibus itaque exercitijs pluribus uti licet, & quàm diu libet dormire: ad hæc qui uitã ciuilibus negotijs uacantem degunt, ij & cibos craßi succi, & uiscosos tuto assument.*

Porro quemadmodum. *Ad uerbum ex eodem loco transcripta sunt. Galenus autem addit rationem: neutiquam enim, inquiẽs, aliquis ægrotabit, si opportune prospiciat, ne concoctione unquam frustretur,*

Exercitatio.

item ne à cibo ualidam quandam ambulationem subeat. Quippe sicut exercitatio cibos præcedens, plurimum conseruandæ sanitati conducit: sic quælibet secundum cibos commotio, nocentißima est. Nam alimentum antequam sit concoctione elaboratum, ex uentriculo distribuitur. Vnde crudorum humorum copia in uenis collecta, omnigenas morborũ species procreare solet, nisi protinus labore aßiduo fuerint discußi, uel concocti, ac in sanguinem commutati.

Varia ciborum genera. *Plinius lib. 11. c. 52. Homini cibus utilißimus simplex. Aceruatio saporũ pestifera, & condimẽta pernitiosiora.*

IN LXXIIII. CAPVT.

LActuca *Ex libris de alimentorum facultatibus fere mutuatus est omnia Paulus. Itaque cum dicit, eoque somnum accersit, intellige, uesperi commanducata, ut Galenus uti solebat. Valenter nutrit, græca*

τρόφιμος.

dictio est τρόφιμος, *quasi dicas, nutriens ualde, sic enim docti interpretantur uocem istam.*

Ita boni succi. *Galenus, cum alia omnia olera paucißimũ sanguinem generent, sola lactuca non multum quidem nec uiciosum gignit, nõ tamen absolute* εὔχυμον, *hoc est boni succi, laudabilẽ & benignũ.*

Intybum. *Alias græcis* σέρις *dicitur, in satiuum & agrestem diuiditur. Quanquam græci per cichorcum tam domesticum quàm agrestem intelligant.*

Intybus.

Satiuus intybus duplex, unus latioribus folijs, lactucæ similia, quem nos endiuiam, corrupto nimirum uocabulo appellamus. Alter, folijs strictioribus, multis capillamentis per radicem transeuntibus. Hoc loco intybum, intellige potißimum, quam uulgo Endi-

uiam nominamus, in acetarijs usitatam. Endiuia.

Brassica marina. Forte ea est herba, quam officinæ soldanellam uocant circa maritima nascentem, nisi Dioscorides folia longa brassicæ huic attribuisset, quæ in Soldanella non sunt: aut longitudo de foliorum ordine uenit intelligenda. Soldanella.

Blitum & atriplex. Blitum olus rubrum quod in cultis se attollit, cuius folia iuribus incocta sic ea inficiunt rubore, ut nigelli uini dilutum colorem repræsentet: à quo rubrum olus etiam ab olitoribus uulgo uocari. Radice non una nititur, sed contra cæterorum fere olerum morem multiplici prolixa non in rectum tendente, betaceis frondibus, sine acrimonia fatuis, semen corticeum profert racematim singulis ramis insidens. Atriplex flore aureo prodit, caule interdum purpureo, interdum candicante, ramaso, folio bliti, cum pubescit herbaceo, cum senescit, flammeo, nonnunquam in luteum languescente, semine foliaceo, simplici radice in altum ascendente, ex quo multæ se promunt. Dicitur etiam Dioscoridi Chrysolacanum. Chrysolacanum.

Scolymos. Paulus & Aetius scolymon à cinara diremerunt: hanc officere stomacho, illum prodesse iudicantes. Idem etiam Galenus, ex quo sua mutuati sunt illi, in 2. de alimentorum facultatibus testatur. Alij tamen Græci nullum aliud inter hæc discrimen ponũt, quàm quod scolymos ferus sit, & syluester: cinara uero, domita cultu, feritate exuta, mitior & altilis: cuius cibus, licet stomacho sit grauis, nõ protinus à scolymis natura, uiribusq; degenerauit. Verum ex coctura noxã, quã prius referebat, amolitur: ijs additis quæ etiam Galenus enumerat.

Atractylis. Hæc duas habet species, una mitior est cnico satiuo similior, caule rectiore ac rigido, exili. Itaque pro colo antiquæ mulieres utebantur, atque hanc proprie atractylida nominabant, semine candido, grãdi amaro. Ab officinis dicitur hodie syluestris cartamus. Quibusdam sanguinea uirga nominatur quod uulso ramulo cruorẽ modicũ profundat. Altera species hirsuta, caulibus sonchi, torosis, humi reptãtibus, semine minuto, frequẽti, amaro, & pilis barbato, flore lutheo, ut prior. Cruor ẽt ex uulnere secti exit: hæc officinis uocatur, cardus benedictus. Syluestris cartamus. Cardus benedictus.

Apium hipposelinum, sion, smyrnion. Quum apium absolute apud autores ponitur, hortense uenit intelligendum, quod uulgo Petroselinum dicitur. Semina quæ à pharmacopolis passim uenduntur, eleoselini sunt, id est, palustris apij. Hipposelinum à Romanis olus atrum dicitur, non autem ab equis nomen sumpsit, ut quidam uoluere, sed à magnitudine sua. Nam apud Græcos ἵππος in compositione solam

magnitudinem signat, in ijs maxime rebus, quibus nihil peculiare habet. Id quibusdam putatur apium, quod Galli, Ache, Germani eppich nominant, Ferrariæ uulgo appellant apium Macedonicum. Dissentiunt autores in Hipposelino & Smyrnio. Alij Hipposelinum, olus atrum nominant, alij smyrnion, quidam diuersa olera hæc iudicant, quidam eadem. Nam Plinius ait: Olus atrum hipposelinum Græci uocant, alij smyrnion. Theophrastus idem uidetur cũ Plinio dixisse. Galenus smyrnion olus atrum uocat, Romanorum secutus nomenclaturam. Dioscorides & Plinius de ijs priuatim ut genere diuersis egerunt. Forte ea herba est, quam Galli leuechram nominant. Sion, Latinis dicitur Lauer, frutice pusillo, in profluentibus aquis emicante, habitu subrecto, pinguiq;, latis ac luxuriantibus folijs, olus atro similibus, minoribus tantum, odoratisq;. Officinæ berulam uocant.

Berula.

Eruca. Notissima herba est, in acetarijs utimur, ob gustus acrimoniam. Græci εὔζωμον, Galli raquetam appellant.

Ocymum. Recentiores Græci, qui de re herbaria scripserunt basilicum, hoc est, regium appellant: quod nomen apud omnes fere nationes hodie usurpatum uidemus.

Gingidiũ. Chærefolium.

Gingidium simile est scandici. Gingidium forte est herba ea quã uulgo Chærefolium appellant: non autem quam Plinius Chærephyllon nominat. Olus fuit Pauli & Gal. temporibus tritißimum in usu. Scandix syluestre olus est, ac uilißimum, si Plauto credimus.

IN LXXV. CAPVT.

Asparagus.

ASparagus. Per hanc dictionẽ intelligi uolo, quæ primum in lucẽ prodeunt olerũ germina, priusq; in folia explicentur, recentißimosq; turiones qui edẽdo sunt. In summa, primos cauliculorũ partus cõprehẽdo.

IN LXXVI. CAPVT.

Bulbi.

BVlbi. Bulborum facies, ut olim ueteribus fuit cognita, ita nunc maxime cum officinis, tum medicis pace eruditorum dixerim, incognita est. Sunt autem cepæ modo tunicati, & fronde cepicia, tereti, angusta, in mucronem desinente, cauliculo dodrantali, in cuius fastigio flos emicat purpureus, ut in scilla circumactus. Agri Gallici, appetitus appellationem indiderunt, quòd meram excitent cibi auiditatem. Verum genus hoc quòd in hortis copiosiore coma uiret, nucleis gracilioribus nunc porretam, nunc unionetam à porri, uel unionis, tum sapore, tum forma uocant. At non solum propriæ cuidam plantæ bulbi nomen inditum est, uerũetiam rotundæ radices suis membranis tunicatæ Bulbi nominantur, siue pluribus capitulis coagmentẽtur, uno folli

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

culo omnes ambiente, siue quadantenus distinctæ separentur, quales sunt croci, liliorum, narcissi, scyllæ, &c.

Pastinacæ vero, dauci & cari. Ad uerbum ex Galeni libro citato transcripta sunt. Pastinacæ species satis sunt cognitæ. Dauci uero & cari non item. Sunt porrò tres Dauci species à Dioscoride descriptæ: quam hodie in officinis habemus, syluestris pastinaca est, ut sapor, odor & tota delineatio ostendunt. Nulla autem dauci species apud Dioscoridem pastinaca syluestris est, sed tertia tantum huic comparatur muscario. Verus Daucus ex Creta exportari debet. Huius semina & radices in usum medicum ueniunt: aliarum specierum semina tantum. Quia uero Dauci & syluestris pastinacæ eadem propemodum uires existunt, ea pro dauco uti licebit. Officinarũ daucus Verus daucus.

Cari. Officinæ carui dicunt Serapionem suum, aliosq; Barbariæ scriptores secutæ. Non tamen semen hoc carui quod Pharmacopolæ uendunt, respondet Serapionis descriptioni. quippe crassius hoc esse dicit quàm cyminum, officinarum autem multo minus cymino est. Caros igitur forte una ex nostratibus dauci speciebus erit, si semen etiã à Dioscoride exiguum descriptum, respiciamus. Cari.

Ampeloprasum. Caule prosilit bicubitali, folijs porraceis, sed angustioribus, flore candido, radice bulbosa. Prouenit in uinetis, unde à natalibus ampeloprason quasi uitigineum porrum Græcis nominatur. Nostrates officinæ uineale porrum appellant. Porrũ satiuæ.

IN LXXVII. CAPVT.

TVbera. Hæc ex terræ sagina conglobantur, sine medulla, uena, cortice, solo undiq; circundata, nullis fibris, nullisq; capillamentis nixa, nec extuberante loco in quo gignuntur, aut rimam agente, nec ipsa terræ cohærent. Galli hæc trufia nominant. Itali xunesta tarensola. Vere effodiuntur, nec ultra annum durant.

Fungi. Istorum origo prima è limo & acescente succo madentis terræ, aut radicis ferme glandiferæ. Initio spuma lentior, dein corpus membranæ simile, mox partus. Cortice, medulla, neruo, uena carent.

IN LXXVIII. CAPVT.

CHondrus. Magna scriptorum recentiorum dissensio est, & adhuc sub iudice lis est. Num scilicet chondrus & halica diuersa inter se sint, cum apud Paulum distinctim scribantur, an idem, cum apud autores Græcos chondrus, pro halica Romana sæpius ponatur. Apud recentiores autem Græcos ambæ dictiones coniunguntur: Vt in Aetij sermone 9. cap. 10. in hunc modum, τροφὴν δὲ διδόναι χόνδρον ἄλικα μετ᾽ οἴνου λευκοῦ. Quibus uerbis præcipit cibum dari Chõdrus. Halica.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

chondrum alicæ cum uino albo. Item disceptatur, an hæc semina sin[t] naturalia per se, an potius res facticiæ. Certe quantum ad primam controuersiam attinet, collatis multorum autorum scriptis, chondrus uidetur antiquorum in usu fuisse, si Galeno de uictus ratione in mor[bis] acutis credimus, quanquam libro.1. de alimentis nomen eius apud antiquos perrarum fuisse prodat, ut fere sibi ipse contrarius uideatur. Alica uero teste Plinio, res Romana est, neque Pompeij magni ætat[e] in usu fuisse traditur, nec pridem excogitata. Paulus noster ambo quas[i] consimilis usus ac facultatis, frequenter coniungit, ut libro 3. cap.31 ἔστω δέ σοι ἄρτος πλυτὸς ἐκ ψυχροῦ, ἢ ἄλιξ, ἢ χόνδρος. Id est: Panis tibi esto lotus è frigida, uel alica, uel chondrus. Sic itaque colligo, ut secunda quoque discordia dirimatur, chondrum & alicam eisdem fere modis fieri, non autem semina, aut fruges esse per se. Paulus autem dicit alicam chondro in omnibus respondere, nisi quod uentrem magis astringat. Nimirum propterea quod chondrus fiat ex zea, quæ Italis & quibusdam Germanis spelta nominatur hodie. Frumenti genus inter triticum et hordeum medium. Alica uero ex tritico fiat quicquid dicat Palladius de hordeo semimaturo. Et hodie nobis pul[s] frumentacea uocatur: ptisanæ cremori colatitio similis. Errant qu[i] alicam ex zea, chondrum ex tritico fieri autumant. De chondro con[]sulant Dioscoridem & Constantinum libro. 3. de re rustica. Interim uideas apud ueteres hæc duo confundi, ut quod alicæ tribuendum sit, chondro tribuant. Inueniasq; uarias uel chondri, uel alicæ conficiend[æ] rationes. Non etiam audiendi sunt, qui far apud Romanos dictum chondrum esse arbitrantur: cum & ipsum far testimonio Archigenis frumenti quædam sit præparatio, ex zea nimirum & frumento. Plinius testatur populum Romanum farre tantum ex frumento tercentum annis usum fuisse.

Panes: Inter panes firmissimus. *Vsus sum dictione Celsiana, firmissimus, pro eo quod est alimenti plurimum præstans, quanquam in comparandi gradu* τροφιμώτερος *habeatur.*

Syncomistus. Synchomiston. *Hunc alio nomine Galenus autopyron appellat, quod ex omnibus suæ farinæ partibus citra ullam detractionem constet, inter furfuraceum & similageum medius, syncomistos quasi confusaneus dictus, quoniam castratus non sit, sed omnia simul tulerit furfures, utriculos & similam.*

Polenta. *Vide Galenum libro.1. de alimentis, ubi polentam quam Græci* ἄλφιτα *nominant, recenset, ex hordeo nouello mediocriter to*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

sto fieri. eamq; ueteres militibus panis loco dare solebant.

Maza. Cum polenta liquore conspergitur, atq; subigitur, mazæ ap pellationem assumit: Hinc quidam eruditus offam appellat. Maza.

Oryza. Hoc frumenti genus Gallicum, Germanicumq; uulgus detracta priore litera Rizon appellant. Oryza.

IN LXXIX. CAPVT.

EX leguminibus. Legumina, inquit Galenus ea ex cerealibus seminibus appellant, quæ panificio non accommodantur, ut puta fabæ, pisa, cicera olentes lupinum, oryza, eruum &c. Galenus uocat ὄσπρια & χέδροπα. Legumina.

IN LXXX. CAPVT.

DE temporarijs. Sic interpretatus sum ὡραίους: quasi dicas horarios. Nam Galenus cæteriq; græci id anni tempus, horam appellãt: in quo medio canicula sidus oritur, ad quadraginta usque dies perdurans: quo tẽpore omnes temporarij fructus, aut tempestiui, ut Plinius ait, proueniunt. At Galenus non solum horarios dici censet, quòd eo tempore nascantur, sed ut à conditaneis discernantur. Sic ẽt Plinius apposite dixit, de persico, quia non aliud fugacius. Hoc est quod minus duret. ὥρα. ὡραῖοι. Fructus. Fructus fugaces.

Omnia poma. Græce est ὅλη ὀπώρα. Sic antea interpretatus sum quicquid herbaceo fructu uiret, lignosi nihil exterius habens. Proprie uero Galenus oporam nominat libello περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας, ficus & uuas: ut Paulus sequenti capite etiam indicat.

IN LXXXI. CAPVT.

EX cerasiis. Galenus commentario iam citato in hunc modum de tempestiuis illis fructibus præcepit. Sunt autem arborei prope dixerim uniuersi fructus, uiciosis succis donati, præter quas uocant castaneas. Hæ si quidem exactam in uentriculo concoctionem adeptæ, nutriunt, uerum succis crassioribus: malis nequaquam. Aliarum arborum fructus temporarij omnes maligni sunt, nam si in uentriculo computrescant, medicamenti deleterij naturam fere induunt sicut & mora, licet ea persicis dictis & prunis moderatiora sunt. Tamen corruptelam nihilominus illic prauam sustinent &c. De usu horum paulo post ait: A uiciosis semper abstinendum, nisi cùm ægroti æstate totius corporis siccitatem calorèmque emendare conantur. Conueniunt enim tunc poma, pira mora, cerasia adsumpta. Cucumer uero, pepo & melopepo, item precocia dicta, uel persica modice tunc manducari debent. Aliquan do uicio sis utẽ dũ.

In uniuersum astringentia. Vide Galenum libro. 2. de alimentis: ubi rationem tradit: cur rethori cuidam astringentibus sumptis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

post alios cibos laxantes uenter fuerit solutus. Ibiq; *hæc Pauli senten-tia copiosius explicatur.*

Primę mēsæ qui cibi conueniunt. Eoque primum exhiberi debent. *Idem Galenus libro supra no-minato confirmat in hunc modum. Omnes cibi qui prauum succum cum humiditate, & lubricitate obtinent, ex facili descendunt, eoq; pri-ma mensa sumi debent.*

Duracina. Duracina. *Sunt qui lectionem hanc deprauatā putant, uelintq; leg. pro duracina, rhodacina nulla plane ratione ualida nitentes. Galen. quidem & alij uetustiores hoc uocabuli non usurpant, uerum recentio-res græci, uti Paulus, hoc cum Rhomanis commune habent. Vocan-tur autem duracina, quòd corpus ipsorum pertinacius ossi hæreat quàm ut auelli queat. Græci* δωρακινὰ, *uel* δουρακινὰ *dicunt latino fere imitati.* **Constantinus.** *Constantinus li 10. de agricultura.* ἐπειδὴ δὲ ἴσμεν τὸ δωρακινὸν ταχέως γηράσκον. *Paulo post.* ἐρυθρὰ ποιήσεις τὰ δωρακινὰ ῥόδα φυτεύων [illegible] τὰ φυτά.

Druppæ Druppæ. *Plinius lib. 13. ca 26. Oleum & Omphacium est. Fit duo-bus generibus, & totidem modis ex olea & uite: olea adhuc alba expressa, deterius ex druppa. ita enim uocatur, priusquam cibo matu-ra sit, iam tum colorem mutans &c. Græci* δρυπετὰς *appellant.*

Pistacea. Pistacea. *Vide Plinium.* Fructus *est ex nucum genere, qui è Syria apportatur: Crescit arbore omnino nuda, præterquam ramorum cacu-minibus. Hæc enim comantur densiore folio, angusto, maiore tamen quàm lentisci, subruffo surculis dependentibus pineæ nucis similitudi-ne.* **Phistica officina.** *Lutetiæ in quibusdam hortis est uidere nunc. Officinæ pharmaco-polarum uocant fistica aut fisticorum grana.*

Sirica. Vide an recētiores cum ueteribus conueniant. Sirica. *Galenus ita uocat* Zizipha *à recentioribus græcis appella-ta: quæ officinæ seplasiariorum iuiubas nuncupant. Recentiores max-ime commendant hunc fructum, ut boni succi. Galenus ut prauo donat. reijciendum putat illi præterea stomachum gratum, hic concoctioni re-bellem prædicat. item illi aluo subducendæ conuenire, hic astringere aluum. Actius recentior, calore & humore temperata tradit, eoq; san-guinis acrimoniam edomant probum succum creant, serosum sangui-nis humorem eliciunt. Decoctum eorum tussim & difficultatem spi-randi lenit, pectori, renibus, uesicæ, prodest.*

IN XCII. CAPVT.

Molles. *Addidi cute, & paulo post, dura carne, dixi, ne ex simpli uocum interpretatione contraria inter sese posita uideri possint.* Sunt itaq; *pisces hi* molles cute *si attingas,* duri autem carne, ut Ga-

lenus habet lib. tertio de alimentis. Nihil in capita praecedentia sum commentatus quòd & facilia, & ex Galeni libro iam citato sint omnia fere decerpta.

IN XCIII. CAPVT.

CArtilaginea. *Hi pisces superioribus sunt contrarij, nam duram habent cutem: molem autem carnem. Cæterum Galenus selache dictos affirmat,* ἀπὸ τοῦ σέλας ἔχειν, *hoc est, quia splendorem habeat eorum cutis.* Selache Pisces.

IN XCVII. CAPVT.

ITaque somnus. *Galenus libro tertio de causis pulsuum in hunc modum somni generationem describit:* ὁ μὲν γὰρ ὕπνος γίνεται τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἤτοι διὰ κάματόν τινα καὶ ξηρότητα πλείονα πρὸς τὴν τροφὴν ἐπεστραφείσης, ἢ διὰ ἀμετρίαν ὑγρότητος ἀδυνατούσης ἐκτὸς ἀποτείνεσθαι. ἐστὶ δ' ὁ μὲν πρότερος ὑγιεινός τε καὶ κατὰ φύσιν, ὁ δὲ δεύτερος ῥηθείς, οἷος ὁ ἐν κώμασί τε καὶ ληθάργοις. *Hoc est: Et enim somnus fit, cum naturalis caliditas, uel ob defatigationem quandam & maiorē siccitatem ad alimentū conuersa est, uel ubi propter nimiam humiditatē foras nequit extēdi. Prior sane est salubris, et secundū naturam. Secundus autē dictus, qualis in comate & lethargo &c. Paulo post:* τῶν δ' ὕπνων τῶν κατὰ φύσιν, ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ἐγρηγόρσεων ἡ γένεσις οἵα πρόσθεν εἴρηται, δεομένου μὲν ἅμα, καὶ ἀποροῦντος ὑγρότητος δαψιλοῦς τοῦ κατὰ φύσιν ἐν τοῖς ζώοις θερμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο συνιόντος εἰς τὰ σπλάγχνα, καὶ τὴν γαστέρα τῶν ὕπνων γινομένων. αὐτάρκως δ' ἀπολαύσαντος ταύτης ὡς ἤδη τὴν κατὰ φύσιν ποιότητα ἔχειν, τὰς ἐγρηγόρσεις ἀποτελουμένης. &c. *Hoc est: Somnorū uerò naturaliū, sicuti etiam uigiliarū generatio existit qualis antea exposita est, nēpe ut somni fiant cū naturalis animantiū calor īdiget quidē simul et destituitū copiosa humiditate, eoq; ad uiscera et uentrē commeat: ut autē uigiliæ, cū idē calor hac humiditate potitus fuerit abūde, ut iam naturalē habeat qualitatē &c. Nam ex alimenti confectione multa uaporosa humiditas in ipso calore, meatibus, omnibusq; particulis intermedijs suggeritur.* Sōni generatio.

Virium animalium requies. *Hoc est, ipsæ quidem non agunt, sed naturalibus subsidium adferunt: eoq; præcipitur rectè, ut dum fit concoctio, etiam in uigilantibus, abstineatur a lectione, disputatione, aut cogitatione graui, ne uis naturalis alio distrahatur, nam mutuo sibi ferunt auxilia, impedimentaq;.* Mutua uirium subsidia.

Tempus somni optimum à cibo. Intellige, *non statim: nam* Tempus somni.

somnus statim à cibo, caput replet, ut etiam plethoricæ dispositiones, si Galeno in aphorismis fidem accommodamus.

Terminus autem somni. *Non sunt audiendi qui unum omnibus terminum somni præscribunt. Nã alij celerius, alij tardius concoquunt; hi plus assumunt, illi minus.* Quare Galenus *recte in commentario de euchymia & cacochymia tradit. Quibus itaq; exercitationibus plurimis uti licet, & quàm diu libet dormire, ij & cibos crassi succi, & uiscosos tuto assument. Quæ ita græce sonant* ὅσοις μὲν γὰρ ἀνθρώποις οἷόν τ' ἐστὶ γυμνασίοις τε πλείοσι χρῆσθαι, καὶ κοιμᾶσθαι μέχρισπερ ἂν ἐθέλωσι *&c. ut supra dictum est.*

IN XCIX. CAPVT.

Cataphora. καταφέρεσθαι.

CAtaphora. *Dictio græca est, à uerbo* καταφέρεσθαι, *quod est obdormiscere uehemẽtius. Vnde etiam* καταφορικὸς ὕπνος *dicitur. Latine interpretari possis, grauis aut uehementis soporis impetum. Galenus sub hoc nomine, alios affectus soporosos uidetur comprehendere,* καταφορὰς *inquiens,* βαθείας ἐργάζεται. ἃς ὀνομάζουσιν ἀποπληξίας, καὶ κάρους καὶ κατοχάς. *Hoc est, Cataphoras profundas efficit, quas nominant apoplexias, & caros, & catochos.*

In epistola Dioclis habetur συνάγχην νύκτωρ. *In qua uitium esse puto. Nam quid sibi uelit* νύκτωρ, *non satis intelligo. Angina enim omni tempore solet excitari. Nihil itaque mali erit, si legas pro* νύκτωρ νυκτάλωπα.

FINIS LIBRI PRIMI
commentariorum.

COMMENTARIORVM IN PAVLVM AEGINETAM LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

LIBER *hic secundus de febribus, & earum accidentijs facili tractat compēdio, ex Galeni opere de medendi ratione ad Glauconē magna ex parte transcriptus. Nonnulla uero Paulus noster ex opere de Crisibus pauca ex Prognosticis Hippocraticis, quædam ex alijs autoribus sumpsisse uidetur. Cæterum à morbis similaribus auspicaturum se dicit, qui quatuor cōstant intemperaturis. Quia uero calida omnium est efficacissima, merito ab hac appellationem desumpsit, febres, morbos nominans similares, qui nimirum etiam simpliciores dicuntur. Compositos in tertio quartoq; uolumine persequetur.*

Oribasij compendio. *Iulianus olim Imperator medicinam suo tempore uagam amplam' que intelligens, præstantissimos ex omni regione medicos Romæ colligendos magno studio curauit, delegit que ex uniuerso illorum numero septuaginta duos qui diuersis antiquorum autorum monumentis euolutis examinatisque, necessaria magis in artem medicam compēdiosa ratione comprehenderent. Hi igitur omnes, sua prius ratione & uia, singulatim explicata, uno tandem consensu scribendi prouinciam Oribasio ut facile principi, doctissimoq; tradiderunt. Is uaria Galeni opera aliorumque nonnullorum perscrutatus in compendium quoddā septuaginta duobus libris comprehensum (tot enim fuerant conuocati medici) artificiose redegit. Paulus autem Aegineta opus hoc maius esse animaduertens, quàm ut iter facturo circunferri possit: aut ab homine tenuioris fortunæ comparari, in septem tantum libros constrinxit.*

Ex Galēi sane. *In græco male legitur* ἐκ τῶν Γαλλωου ὦ μὲν ὡς μάλιστα. *Hic* ὦ *est superfluū: ac legi debet* Γαλλωου μὲν ὡς μάλιστα. Castigat codex.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Hos & Oroscius, & castigator Basiliensis prætereiit.

IN II. CAPVT.

ἀθρόως. VNa vice. In græco est ἀθρόως, quod cumulatim signat, ac una uice. Celsus dixisset semel. Cōtrarium huic κατὰ μέρος, et κατ' ὀλίγον, quod est, particulatim, & paulatim, multisq; uicibus. Quando scilicet morbi in abscessum finiunt pluribus diebus fit crisis.

IN III. CAPVT.

Græcus codex uiciosus. NEq; enim capitis. Ex Galeni 1. de diebus decretorijs hæc transcripta sunt. Desideratur autem in Paulo uocula, δὲ, habet enim πυρετὸς εἰσβάλλων, pro πυρετὸς δὲ εἰς βάλλων, quod neglexerunt Aristarchi.

Aliquem latere. Galenus addit emphaseos gratia καὶ αὐ αἰσθητικώτατος ᾖ, hoc est, etiāsi stupidissimus, et ab omni alienus sēsu fuerit.

IN IIII. CAPVT.

νεκρώδους. LEthales notæ. Subsequentes scilicet, facies cadauerosa, sano quàm dissimillima, ut quæ mortuum imitetur, unde græcis νεκρώδους dicitur. Nam si ex Hippocratis sententia, similis sit sani, præsertim ipsius, qui nunc ægrotat, faciei, optime sperandum est. Porro notæ hæ sunt in morbis acutis, diuturnis, animi defectionibus, doloribus, item omnibus defunctis. In faciei autem, quod imprimis appareant, & uim obtineant maximam. Cadauerosa, quoniam natura debilitata, non amplius sanguinem & spiritum in hanc suppeditat.

Laurentianus. Nares acutæ. Nares acutæ. Ita Celsus interpretatur. Nescio cur Laurentianus Nasus compressus uerterit, quod græcis dicitur ὀξεῖαι ῥῖνες. Sunt autem nares acutæ, aut ob aliquā causam carnosas animaliū partes cōsumētē, corrumpētemq; aut ob debilitatē caloris natiui qui non magis in extimas corporis partes extēdi potest, sed ī uisceribus solis exiguus remanet. Quo fit, ut nō amplius tantū sanguinis, aut spiritus in partes illas affluat. Cum autē in naso osseæ partes et humidæ carnosæq; sint, inuicem commissæ: deinde quum osseæ propter terrestrē ipsarū substantiā similes permaneant, humidiores autem consumi facile possint, et in se concidere ob inopiā tum spiritus tū sanguinis, fit ut nasus gracilescat.

Oculi concaui. Ob easdem causas fiunt: sed quāto extremo naso humidiores, molliores q; existunt, tanto citius cauantur. Imo etiā spiritus animalis copiosi participes existunt, & caloris non pauci, quibus ipsi destituti merito contrahūtur. Cadauerosa igitur facies quæ sequentia apud Hippocratem obtinet, in diuturnis sæpe morbis uisitur: raro per initia, ob quod & periculosissimum est, & in acuto morbo prorsus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

lethale:tanquam ne occasionem quidem habuerit à tempore. In morbis autem longis non adeo lethale:ita nec in frigido loco, hyeme, statu aeris frigido, & senectute: quia morbus naturæ respondet.

Si hæc neq;. Aut tali aliqua manifesta causa, minus periculosum est, quam si ob morbi maliciam, etsi præstaret neq; ab eiusmodi causis uirtutem prorsus debilitari. Celsus optime hanc sententiam lib. 2. ex primit latine. Si hæc, inquiens, ita sunt, ut neq; uigilia præcesserit, neq; uentris resolutio, neq; inedia. Dixit autem Hippocrates neq; ex uigilia: quia ex hac oculi, ueluti chorda ex siccitate tenduntur. Vigiliæ.

Vacuatione. Intellige per alui profluuium, & mordicationem ut Galenus apud Hippocratẽ interpretatur. Verũ Hippocrates habet τὰ τῆς κοιλίας ἐξυγρισμένα ἢ σφοδρῶς, quod est: Aluus uehemẽter humectata. Celsus dixit uẽtris resolutio Paulus utitũ dictione κενώσεως. Vacuatio.

Aut inedia. Hippocrates dixit λιμῶδές τι, quasi famelicum aliquid, aut fames quædam Paulus ex Galeno ἀσιτία, hoc est, inedia, Cæterum & alui resolutio uehemens, & inedia corpus siccant, adeo quandoque, ut per se emortuam hanc faciem inducant. Inedia.

Si oculi lumen refugiunt. Hoc est, auersantur, ob uisoriæ facultatis imbecillitatem. Quæ quum propter instrumentorum affectionem laborat quemadmodum in lippitudinibus, aut ob alium quendam fluxum præter naturam quidem est, non tamen mortale: cum autem per se afficitur, lethale.

Illachrymant, non ex quadam. Hippocrates habet ἢν γὰρ τὴν αὐγὴν φεύγωσιν, ἢ δακρύωσιν ἀπροαιρέτως. Hoc est: Si enim lumẽ refugiũt aut illachrymãt citra uoluntatẽ: nimirũ ob facultatis retẽtoriæ imbecillitatẽ. In Hippocrate additur: ἀποστρέφωσιν, quod est, peruertũtur. Celsus simpliciter dixit, si præter hæc oculi quoq; lumẽ refugiũt, et illachrymant. Paulus autẽ pulchre distinguit causa tum exteriore tum interiore, quæ sane utraque lachrymas sæpe in oculis mouet. Hippocrates. Celsus.

Ad hæc si alter ex his minor. Quæ nota facultatem ipsam dispensantem emori significat.

Quæque in ijs alba. Sicut in lippitudinibus quibusdam & ebriosis nonnullis. Iudicium uero est plenitudinis in cerebrorum membranis: interim & inflammationis. Vtroq; enim modo sanguis ad oculorum uenas exprimitur. Album oculi pars est pupillarum ambientis, pericranij extremitas. Albũ oculi.

Aut nigricent. Refrigerata scilicet. Refrigerãtur autem emortua. Idcirco mali colores perpetuo apparent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Crasſior pitnita. Græce λῆμαι, quod Plinius libro uigeſimotertio, capite primo dixit, græco uſus uocabulo, uel, inquiens, ſi lemæ in oculis erunt. Nos Celſum imitati libro ſecundo, de indicijs mortis, quod caput ex Hippocrate transtulit, diximus, pituita. Habet ille, pituitaq; in ijs innatans nouiſſime angulis inhæreſcit. Cæterum Galenus Lemas exponens, dicit ſemicocti alimenti eſſe recrementum. Nam facultas oculum diſpenſans imbecilla allatum nutrimentum nequiuit concoquere. Iam fiunt etiam lemæ in lippitudinibus tum ob humiditatis præter naturam copiam, tum ob inſtrumentorum uicium.

Pituita apud Celſum in oculis pro græcorū λῆμαι.

Per ſomnum alba. Ex 14. cap. prognoſticon Hippocratis ſumpta uidentur. Ita uero apparent, ob imbecillitatem facultatis palpebras mouentis, cum citra cauſam exteriorem conſtituitur.

Stridere dentibus Hippocrates adijcit, quibus à pueritia conſuetum non eſt. Fit autem ex cerebri offenſione, & per ſe delirium ſignificat: cum delirio autem, mortem. Cæterum fiunt ſtridores dētium, cum temporales & maſticatorij muſculi modo conuulſorio mouentur. Quibuſdam accidit, ipſis tantū muſculis affectis, uel ab origine, uel poſtea ex quadam cauſa. In nonnullis principio neruorum in eiuſmodi affectionem deducto, unde potiſſimum illorum quæ ab eo nata ſunt, conuulſiones fiunt, ut hic neruorum muſculus inſertorum.

Stridor ex quibus cauſis.

Aut in veſte floccos legere. Hoc græce dixit Paulus unico uerbo κροκυδίζειν quod Hippocrates τὰς κροκίδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτίλλειν dixit capite uigeſimo octauo. Celſus hoc interpretatus lib. ſecūdo: ait: Si in ueſte floccos legit, fimbriasq; deducit. Id autē fit corporis humoribus ad caput exhalantibus. Quorū uapore purus ille pupillæ humor inficitur, unde prædictæ oriūtur imagines, ut in ſuffuſis. Vbi enim niger aliquis, aut craſſus anteſtat, lumen uiſorium prohibens foras excedere pro humoris ſubſiſtentis natura, imagines generantur.

κροκυδίζειν.

Si æger ſupinus. Hoc à decubitu iudicium ſumptum eſt. Galenus in prognoſtica Hippocratis capite ſeptimo ſcribit, id neque ad ſalutem neque ad mortem habere momentum, ſed medium eſſe, aut parum ad alterum declinare. At ſi conſuetum ægro eſt, ita cubare, & medicum ingredientem non reuereatur, ex bonis ſignis eſt. Sin autem cauſa etiam non eſt, & medicum reuereatur, malum eſt.

Veluti reſolutus. Græce eſt οἷον παρειμένον. Nam πάρεσις idē quod παράλυσις. Sed illa incertis quibuſdam partibus, hæc in toto corpore obuenire dicitur. Sit igitur, ueluti artubus reſolutis. Forte idem eſt quod dixit Hippocrates: καὶ χεῖρας καὶ τράχηλον, καὶ σκέλεα ἔ-

πάρεσις.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

χεῖρ ἐκτεταμένα. Hoc est, & manus & ceruicē & crura habere extensa: non contracta. Celsus dixit, ubi supinus æger iacet porrectis manibus & cruribus.

Vel si etiam deorsum. Hoc inquit Galenus facultatis corpus gubernantis abolitionem testatur. Celsus dixit, ubi deorsum ad pedes subinde delabitur.

Spiritum. Hoc est, totam respirationem: frigidum, ob extinctionem caloris natiui. Græce est ἀναπνεῖν, quod est, respirare, Celsum secutus dixi spiritum elidere. ἀναπνεῖν. spiritum elidere.

Item pulsus languidus. Hippocrates pulsus non meminit. Languidus autem, quem alij obscurū uertunt, imbecillitatem uirtutis fatetur. Creber magnam necessitatem, deficiens per interualla, aut ut percipi uix possit extremam debilitatem.

Sudore digeratur. Græce est ἱδροῦν συγκοπτικῶς, quasi dicas sudare ad syncopen. Vide Hippocratem. Celsus in Cardiaco dixit: Id autem nihil aliud est, quàm nimia imbecillitas corporis, quod stomacho languente immodico sudore digeritur. ἱδροῦν συγκοπτικῶς.

Pulsus vegetior. Græca dictio est εὐσφυξία, quasi dicas, bona pulsatio. Hoc est mediocris magnitudine, frequentia et celeritate: æquabilis sibi per omnia. εὐσφυξία.

Bene erga cibum. Paulo aliter sonant uerba græca, εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφοράς. Hoc est: bene habere ad oblationem intellige cibi. προσφοραί.

IN V. CAPVT.

SI quatuor particul. Quum nimirum materia est extra uasa. Sicut autem morbus totus quatuor, habet tempora: principium, augmentum, statum, & declinationem, ita quoque particulares accessiones. Vide Galenum de morborum temporibus, & de totius morbi temporibus, quem librum nos latinitate donauimus.

Cuius extremus. Hoc est, longissimus, quasi dicas: Si longissime producatur, in septimana iudicatur. Nam teste Galeno exacte peracutus is est, qui quartum diem attingit. Non exacte, qui ad septimum usque producitur. Ita inter acutos, alius exacte acutus, qui ad usque diem quartumdecimum producitur. Non exacte uero, qui usque ad uigesimum durat, quanquam & ipse acutus sit.

Sin autem inde in quadragesimum incidit, acutus ex decedentia, quem græci κατὰ μετάπτωσιν appellant.

Quarto die crisim. Nam quarto plerunque soluunt, aut occidunt. Si multum, ad septimanam perdurant.

Sed duodecim. *Quæ accesſionis longitudo maxima eſt, tertianæ exquiſitæ dictæ, quæ intra quartumdecimum, hoc eſt, antequam omnino prætereat, ſoluitur.*

Longus. Talis morbus longus. *Vt eſt quarta, & ſemitertiana, tertiana non exquiſita.*

Acutorũ duplex natura. At ſi particulares. *Galenus libro 2. Duplex autem horum acutorum quoque natura eſt. Vel enim accesſionum remisſiones in exactam integritatem finiunt, uel continua, ſemper febris manet, quæ particulares accesſiones non habet, materia in maioribus uiſcerum uaſis ſubſiſtente.*

Si quidem facies, & totum. *Intellige primis diebus. Nam fieri poteſt, longo tempore ex parua febri, ut corpus modice collabatur. Modice autem dixit: quia nimium conſumi & præter rationem facultatis retentoriæ imbecillitatem teſtatur. In codice græco, ſuperflua eſt particula* εἰ. *Nam legi debet:* τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ λοιπὸν *&c. non autem* τὸ πρόσωπον εἰ καὶ τὸ λοιπὸν, *nam una hæc uocula ſententiam peruertit, quod nec Oroſcius intellexit, nec Baſilienſis corrector.*

Corrigitur codex græcus.

ἀσύμπτωτον. Si prorſus nihil. *Græce eſt:* εἰ δὲ παντάπασιν ἀσύμπτωτον, *quod eſt: Sin autẽ omnino nõ collapſum eſt. Celſus latinius lib. 2. cap. 4. de ſignis lõgæ ualetudinis dicit: Vbi æger ꝑ ſpatio parũ emacreſcit.*

Pulſus. Magnus. Citatus. Ex arteriarum motu. *Magnus pulſus, qui in omnem diſtantiam attollitur, fit ob magnum refrigerij uſum. Citatus, ubi magnitudo pulſus non ſufficit, additur Celeritas. Sicuti cum qui magno incedit paſſu non poteſt iter inſtitutum tempeſtiuius abſoluere, niſi eundem gradum acceleret.*

Creber. *Creber, celeritatem adhuc adiuuat, dum breuem facit ab opere quietem. Veluti qui nunquam intermittit, uerùm ſemper iter repetit, quod celeriter perficit atq; maximum uſum refrigerij indicat. Vehemens, robuſtis uiribus, natura ſtrenue ſe ad fuliginoſa excrementa expellenda accingente.*

Paruus. Tardus. Rarus. Contrarius longum. *Hoc eſt: Paruus, tardus, rarus, languidus. Paruus quia tantus calor non eſt, qui refrigerari ualdo requirat, aut uiribus imbecillis, materia ue opprefsis.*

Quatenus calidæ, & vrentes. *Subaudi ad tactum. Hæc ſumpſit ex lib. primo Galeni ad Glauconẽ capite de curatione doloris capitis.*

Deliteſcentes. οἷον σμυχόμενοι, *græce eſt. Interpretantur autem grammatici* σμυχόμενοι ἀφανιζόμενοι, *quod eſt, non apparẽtes. Galenus utitur hoc uerbo, præterquam in libro ſupra citato, ſecundo etiam de indicatorijs diebus. Qui nanque inquiens, ad quartumdecimum,*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

aut uigesimum diem morbi prorsus acuti exciderunt, hi plane incepe-runt tanquam σμυχόμενοι lento motu. Nihil refert etiam si interpre-teris, mitiores & läguidæ. Habetur in codice Græco ante σμυχόμενοι dictio μαλθακώτεροι, fac tu μαλακώτεροι. σμυχόμενοι.

IN VI. CAPVT.

Magna ex parte. Recte dicitur, magna ex parte quoniam pluri-mi longi affectus teste Galeno libro secundo de diebus decreto-rijs, etiam excretionibus finiuntur, sed non manifestis. Potissimum autem abscessibus, & concoctione. Qui enim ad quartumdecimum crudi sunt, non ante quadragesimum soluuntur.

IN VII. CAPVT.

Dierum decretoriorum. Antequã dies ipsos enumeremus, apte prius dicetur, cur ita appellentur, Græci uocant, κρισιμοὺς quasi iudicijs dicatos. In quibus natura cum morbo pugnante, iudicium ex-pectatur, natura ne morbum sit superatura, an morbus naturam. Hoc autem fit, quando facultas alicui siue qualitate, siue quantitate, siue utroque corpus offendentis, operi suo ualentissime se accingit: quæ uere Crisis dicitur. Hæc autem singulis diebus potest accidere, teste Gale-no, sed non æque frequenter, nec æquali fide. Hinc Paulus noster inquit: Dierum decretoriorum alij de ægris frequenter, cum fide, nempe cum excretione quadam copiosa, aut abscessu non obscuro. Post quæ morbi recidua timenda non est. Dies de-cretorij qui.

Salubriter. Græca dictio est ἀγαθῶς, quod est bene: quo die mor-bus ad sanitatem desinit, eoq; dixi salubriter.

Perfecte. τελείως interpretatus sum perfecte, iudicat autem is dies perfecte, qui nihil amplius in morbo facit reliquum.

Manifesto. Hoc est: Quo cum excretione, aut abscessu quodã eui-denti morbus solutus est.

Insigniter. Paulus dixit græce ἐπισήμως, Galenus εὐσήμως, qua-si cum bonis signis. Hoc est, qui prius à contemplatorio iudicatus sit. Iam intelligendum uenit, naturæ motus proportionibus definitis fie-ri, & circuitibus ordinatis, cum morbi materiam superauerit: prohi-betur autem quum non plane superauerit. Septenarij igitur circuitus ualidissima sunt uirtute præditi: mox quaternarij: quædam uero ex-tra hos excidunt: quos coincidentes, seu intercalarios nominare licet. At perfectus circuitus est, ex tribus septenarijs compositus, qui nimi-rum uiginti constat diebus. Vnde liquet non omnes septenarios inui-cem separari, sed nonnullos coniungi, ut etiam quaterniones. Nam Natura motibus ordinatis guberna-tur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

hi teste Oribasio in ipsis partibus à præcedente numero incipiunt: post ipsas uero partes absq; præcedente numero procedunt. Porro secũdus septenarius circulus à primo disiunctus est, testimonio Hippocratis ex Aphorismo quarto decimo libri secundi, secundi septenarij, octauus dies initium est: tertius septenarius circuitus secundo cohæret. Vnde fit ut non eadem proportio post quartumdecimum diem seruetur. Nam ab ipso quartodecimo, qui finis secundi est, tertius incipit: post uigesimum diem, idem circuituum ordo perpetuo consistit. Hinc est quod apud Hippocratem probetur maxime, post septimum, quartumdecimum, uigesimum, uigesimusseptimus, trigesimusquartus, quadragesimus. Respondebit ergo trigesimusquartus, quartodecimo, quippe qui ex duobus septenarijs sit coniunctus. Et quadragesimus, uigesimo, ut qui tertium septenarium coniunctum expleat. Eadem ratione commendat sexagesimũ, octuagesimum, centesimum, centesimum uigesimum, ut perfectos circuitus. Iam quaterniones ita habent. Secundus & primus coniunguntur: tertius à secundo separatur. Quartus autem tertio, & quinto coniungitur: quintus iterum sexto. Atq; post uigesimum, ut in septenarijs proportio seruatur. Concidunt eis nonus, quintus, & tertius.

Sunt itaq; potentes ad iudicandum septenarij: mox quaterniones. Quartus enim dies morbos qui primo non desinunt, soluit. Vndecimus quos septimus non discussit. At si maior morbus sit quàm ut quarto die crisim subeat, certe solutio ipsius in eodem præparatur: septimo autem finis morbi adijcitur. Qui uero morbi septimo die non finiunt, undecimo natura soluere molitur. Atque sic in ipso uel decernit, uel quartodecimo præparat. Ac omnibus pulchre euenientibus, nullo admisso errore, ad quaternionum circuitus iudicia omnino perueniunt. Erratis autem quibusdam admissis, in coincidentes, seu intercalarios recidunt, quanquam in facta iam crisi iudicanda, præstat eam in nono factam esse, quàm octauo, ut quæ sit tutior, & fidelior: Itaq; differunt quaterniones ab intercalarijs, natura & usu: natura ut dictum est: usu, quod ad futuræ crisis cognitionem sufficiant. At morbi acuti impari dierum numero, longi pari iudicantur. Inuadunt quidam morbi secundum diem priore grauiorem habentes: quartum tertio, & totas accessiones in diebus paribus, qui longorum morborum iudices sunt. Protinus autem ut acuti propter accessionis uehementiam finiuntur, hi etiam secundo die interficiunt, & quarto: uerum sexto plurimos. Cæterum dies intercalarij, tertius, & quintus, non minus quàm quartus decernunt. Nam perturbationis euidentia natu-

ram ea quæ molestant, etiam ante tempus propulsare compellit. Proinde primariam decernendi uirtutem non habent, sed per accidens aliquod sic eueniunt. Quoniam enim natura non conuenienti semper tempore de morbis decernit, sed concitata plerumque aliàs alijs de causis, à quibus accessio in morbis acutis maxime continua redditur, in imparibus acutorum iudicia fieri ratio est.

Exiguum naturæ impetum. Hoc est, si uel modicè natura ad expetendum aliena se accinxerit. Ex primo Galeni libro ad Glauconem de curatione doloris capitis hæc trãscripta sunt, ubi ita habetur: ἡ μὲν γὰρ ἑβδόμη ἡμέρα, καὶ κατὰ τὰς βραχείας παρασκευὰς τῆς φύσεως ἐξορμᾷ πρὸς τὴν διὰ κενώσεως κρίσιν Hoc est: Nam septimus dies etiam ex paruis naturæ apparatibus ad crisim quæ per euacuationem confit, erumpit. Itaq; ad quartumdecimum usq; diem ualentissima. Græce erat ἀγωνιστικώτατα, hoc est, maximo cum certamine, & impetu naturæ. Ex libro secundo de diebus decretorijs. ἀγωνιστικώτατα.

Prorsus elanguescunt. Superius dixit de diebus post uigesimum succedentibus: quod scilicet uehementiam in iudicando remittant. ita hic eos qui post quadragesimum sunt, prorsus elanguescere in naturæ motibus. Græce est τελείως εἰσὶν ἔκλυτοι quod est omnino sunt resoluti. Male autem in codice Græco impresso est ἔκλυπτοι pro ἔκλυτοι. Nec hoc aduerterunt Oroscius & Gemusæus. Lectio codicis Græci castigatur.

IN VIII. CAPVT.

Concoctionis signa. Galenus libr. 1. cap. 3. de Crisibus eadẽ planè habet. Dicit autem signa decretoria nonnunquam male euenire, propterea quod apparentibus scilicet decretorijs citra concoctionẽ, natura ob perturbationis uiolentiam, quæ aliàs ab alijs causis accidit, ad expellendum coacta, crisis uel bona, uel mala fiat.

Neque igitur per initia. Ex eodem Galeni libro capite octauo sumptum est: sequitur autem in Paulo Græco: οὔτε οὖν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, οὔτε ἐν ταῖς ἀναβάσεσιν αὐτὰ φαίνεσθαι χρὴ, ἀλλ' ἐν τῷ τῆς παρακμῆς χρόνῳ. Hoc est: Neque igitur per initia, neque in augmento ipsa apparere, sed declinationis tempore conuenit. Galenus autem habet: οὔτε γὰρ ἐν ἀναβάσει, οὔτε ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἐν ταῖς ἀκμαῖς αὐτὰ ἐπιφαίνεσθαι χρή. Quod est: Neq; enim in augmento, neque principio, sed in uigore ipsa apparere oportet. Cui lectioni ego assentior. Nam testimonio Galeni libro tertio de Crisibus, capite quinto: Exquisita concoctio status tempore confit. Ergo si morbus ante statum iudicatus fuerit, malo est. Mutandum itaq; in Pau- Lectio codicis Græci uitiata.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

lo ἐν τῷ τῆς παρακμῆς in ἐν τῷ τῆς ἀκμῆς. *Hoc non intellexisti Oro-sci, nec tu Gemusææ aduertisti.*

Si acce. siones vrgeant. *Galenus libro tertio de Crisibus, capite quarto inquit, in hu c modum:* εἰ μὲν γὰρ ἐπείγοιοντο, καὶ προλαμβάνοιεν ἀεὶ τῆς συνήθους ὥρας *&c. Hoc est: Si enim urgeant, præuertantq; horam consuetam. Paulus habet:* εἰ μὲν ἐπιτείνοιντο, *hoc est, si intrudantur, quod postea explicatur per hanc clausulam: Et uehementiores multo fiant. Quare cum Galeno etiam legendum censeo,* ἐπείγοιντο, *non* ἐπιτείνοιντο, *quanquam non adeo r. fert, utrum malis. Galenus certe paulo post eodem uerbo eadem in re utitur:* πρόδηλον *inquiens:* ὡς αὐτοῖ τὴν κρίσιν ἐπείγεται *&c.*

Item iis qui ob rigores. *Nempe iis qui febribus laborant intermittentibus. Parum proprie dixit rigores, nam hi proprie de frigoribus uehementibus, aut duritie ex frigore contracta, aut etiam sine frigore dicitur. Vt apud authores idoneos est inuenire. Græca autem dictio* ῥῖγος, *totius corporis concußionem significat. Celsus eam uocabulo horroris qui Græcis* φρίκη *dicitur, interpretatus est. Plinius tamẽ libro septimo capite quinquagesimo scribit: Certis pestifer calor remeat horis, aut rigor. Capiamus itaq; hoc loco rigorem, pro uehementi horrore, ut Galenus est autor.* **Rigor.**

IN X. CAPVT.

ANte quam libet iudicationem, ægrotus grauiter excruciatur. *Caput hoc ex primo Galeni ad Glauconem libro, sumptum est. Excruciatur autem grauiter, quia natura in totũ contra morbum insurgit, ad expellendum ea quæ præter naturam sunt. Græce est* δυσφορία προηγεῖται. *Hoc est ad uerbum: Difficilis tolerantia præcedit. Nam* δυσφορεῖν *uerbum, signat ægre morbum ferre, inquietum esse, exagitari & affligi.*

Atque his obuenientibus. *Galenus libro citato:* εἰ γὰρ αὐτοῖ τούτοις ἅπασιν. *Hoc est: Si enim præter hæc omnia. Sublimius attollantur. Galenus libro tertio de prænotione ex pulsibus sumpta, inquit pulsum sublimem omnem excretionis indicem esse.*

Ad hæc si dies decretorius indicet. *Hoc est si prædicatur ab alio cõtẽplatorio, ut septimus à quarto, quartusdecimus ab undecimo, &c.*

Exilientem. *Subaudi è lecto. Galenus in commentario quem inscripsit* περὶ προγινώσκειν, *in hunc modum habet: Cùm natura incumberet in ea quæ grauabant, expellenda, æger erexit se tanquam uellet è lecto exilire: Rogatus cur id uellet facere, respondit se uidere*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

serpentem rubrum ex tegula emergentem, ac uereri ne in uia ille aberrans, super ipsum caderet, eoq; fugere in locum quo decumbebat.

Si qua partium ipsius palpitet. εἴ τι πάλλοιτο *Graecus codex habet, ut etiam Galeni primus ad Glauconem. Signat autem* πάλλομαι, *idem quod moueor, concutior, palpito. Vide libellum Galeni de palpitatione, quam alij tremorem interpretantur. Libro primo de crisibus pro* πάλλοιτο *habetur,* σείεται, *quod est, mouetur, additurq;* καὶ τρομώδης γίνεται, *id est, & tremulum fit, ut labrum.* πάλλομαι.

Venæ in temporibus. *Quod signat sanguinem ad superiora erupisse, & calidissimum, cum alioquin proprium sit arteriarum pulsare.*

IN XI. CAPVT.

SIeuacuatio. *Ex Galeno de Crisibus tertio, cap. 3. fere omnia transcripta sunt. Meminerint autem lectores, aliquando me dictione Græca crisi scilicet uti, quod medicorum familiæ sit & usitata, & familiaris. Aliquando interpretor iudicium, uel iudicationem: quod ut mihi liceat post alios, oratos ipsos uolo.* Crisis. Iudicium. Iudicatio.

IN XII. CAPVT.

PVlsus. *Hoc caput ex uarijs Galeni libris de pulsibus transcriptum est. Primum itaq; Paulus definitionem ponit, qua dicit cor & arterias attolli, & deprimi. Attolluntur autẽ, longis fibribus in se coeuntibus: alijs omnibus relaxatis. Submittuntur, hoc est deprimuntur, astringuntur, longis relaxatis, latis in se coeuntibus. Græce est* ὁ μὲν σφυγμὸς κίνησίς ἐστιν καρδίας καὶ ἀρτηριῶν κατὰ διαστολὴν καὶ συστολὴν γιγνομένη. *Hoc est: Pulsus sane motus est cordis, & arteriarum qui fit secundum diastolen & sistolen.* Pulsus partes.

Fuliginosa. *Quæ ex functione obita collecta sunt. Nam hæc teste Galeno, nõ aliter calorẽ natiuum, quàm flammam ignis extinguunt.*

Primo pulsuum genus. *Hoc ad uerbum ex Galeni libello ad candidatos medicinæ sumptũ est. Habetur enim: Ex ijs quæ propria motus sunt, celeritas existit & tarditas: alius urgens motus alius resolutus.*

Quoniam enim. *Hunc syllogismum ex primo de differentijs pulsuum mutuatus est. Verba ita sonant: Quia uero & arteria tria interualla sortita est, sicut aliud quoduis corpus, longum, latum, & profundum, necesse est omnino in singulis distantijs quantitatem diastoles, & sistoles metiri. Verti autem interuallum,* διάστασιν, *quod neoterici dimentionem interpretantur. Celsus libro tertio dixit: Si uenæ non æquis interuallis mouentur, arterias intelligens.* διάστασις. Interuallum.

Humoris infusi. *Galenus libro de dignoscendis pulsibus quarto*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

etiam ex infusione humoris differentiam pulsus constituit. Nam aliâ plus, aliàs minus in ea continetur, nunc craßior, nunc tenuior, nunc a quosa, nunc aerea humiditas.

Pulsus plenior.

Pleniorem. Verba sunt Archigenis apud Galenum lib. quarto d dignoscendis pulsibus, admodũ obscura, ut lectores facile iudicabunt. Cæterũ plenus pulsus habet tria genera, ut summatim dicam: Primũ quod ipsum corpus arteriæ, quo statu sit declarat: alterũ quod qualit tẽ substantiæ quam cõtinet: tertium natiui spiritus facultatẽ indica

Corrigit exẽplar.

Quoniam uero caloris. Hic locus ad uerbum ex libro primo d differentijs pulsuum desumptus est. Verba ita sonant: ὅτι κατὰ τὸ τῆς ἀρτηρίας τόπον, ἐνεργέστερον γνωριζομένης τῆς τοῦ πυρετοῦ θερμότητος οἷα τις ἐστὶν, ἢ εἰ κατ᾽ ἄλλο τι μόριον ἅπτοιο, πιθανὸ ἔδοξεν εἶναι τισὶ καὶ τοιοῦτο γένος σφυγμῶν συναριθμῆσαι τοῖς ἄ λοις. Ex qua lectione uidetur addendum in Paulo τινὲς, ut sit ἠξίωσα τινὲς καὶ τοῦτο &c. quod prætererunt. Aristarchi.

Nam cum arteria. Galenus primo de differentijs pulsuum in hu mo lum habet: τῆς ἀρτηρίας σώματος οὔσης κοίλου καὶ μακροῦ περιφεροῦς, κινουμένης τε διὰ παντὸς διπλῆν κίνησιν ἐξ ἐναν τίων συνθετον μορίων: ἢ γὰρ εἰς ἑαυτὴν συνιζάνει πανταχόθεν διαστέλλεται πανταχόσε. καὶ ταύτας τῆς διπλῆς κινήσεως ὀνομ ζομένης σφυγμοῦ, διττὰς ἀναγκαῖον αὐτῇ συμπίπτειν ἠρεμίας ἑ ἑκατέρα &c. Hoc est, ut Græcæ linguæ ignari intelligãt. Cùm arteri corpus sit cauum longum, & teres, moueaturq; perpetuo duplici mot ex contrarijs compositio particulis (uel enim in se undiquaq; subside uel in omnem partem attollitur, qui motus duplex appellatur pulsus necesse est, ut duplex ei quies in utroq; coincidat. Deinde pergit, atq; h duas quietes exercitata manus cognoscit, & ratio demonstrat. Pau lectio uidetur corrigẽda. Habet enim codex impressus τῆς γὰρ ἀρτη ας διπλῆν κινουμένης κίνησιν ἐξ ἐναντίων συγκειμένην κινήσεω

Corrigitur codex græcus.

Quod est: Cũ enim arteria duplici moueatur motu, contrarijs cõposit motibus, pro ἐξ ἐναντίων συγκειμένων μορίων. Sic itaque tu corrig to. Oroscius & Basiliensis corrector hoc sponte sua scilicet omise runt.

Differentiæ rhythmi. Ex primo de differentijs pulsuum Gale transcripta sunt. Quare qui omnia planius fusiusq; explicata desid rabit, ad eos se commentarios conferat.

Ac cum secundũ magnitudinem inæqualitas, id quod m turius, aut tardius assumpserit. Hoc est, ut apertius interpreter: qu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quam sic habeant, ac cum inæqualitas ex magnitudine sumpta, inæqualitatem quæ celeritatis, aut tarditatis ratione constat, assumpserit. Sed malui esse obscurior, quã non fidelis Aristarchis nostris uideri.

Ac si id quod in situ est. Eadem locutio. Idẽ intelligo, ac si dicas: Si eam differentiã inæqualitatis sumpserit, quæ ex situ arteriæ capitur.

Porro opportunum erit. Sequentia Pauli dicta, ex Galeni libris de causis pulsuum, & de prænotione miro artificio, compendioq́; sunt decerpta.

Magnus igitur pulsus. Galenus primo περὶ προγνώσεως σφυγμῶν, in hanc sentẽtiam ait de magno pulsus ἤτοι γὰρ διὰ τὴν ἰσχνότητα τοῦ σώματος, ἢ διὰ τὴν θερμότητα τῆς κράσεως, ἢ διὰ τὴν ἐπίκτητον κίνησιν. Hoc est: Vel enim fit ob corporis (intellige arteriæ) gracilitatem, aut temperamenti calorem, aut motum acquisitũ.

Causæ ipsius naturales. Paulo post Galenus habet: ἀλλ᾽ αἱ μὲν ἐπίκτητοι κινήσεις, αὐτίκα καθίστανται, παραμένουσι δ᾽ ἔτι διὰ τὴν ἰσχνότητα, καὶ τὴν κρᾶσιν, quod est: Verum motus ascitici statim subsidunt. qui autem ex gracilitate, & temperamento proueniunt, adhuc perseuerant.

Vt etiam manu admota. Galenus ὥστ᾽ ἔνεστί σοι τῶν σφυγμῶν ἁψαμένῳ, κᾄπειτα βραχὺ διαλείποντι, καὶ πάλιν ἐφαψαμένῳ σαφέστατα διαγνῶναι τὴν μεταβολὴν Hoc est: Vt liceat tibi pulsus tangenti, & deinde paululum intermittenti, rursusq́; iterum attingenti, mutationem manifestissimam dignoscere &c. Habetur autem in codice græco Pauli bis πάντως, tu igitur postremum expũge, quod neglexerunt nostri mastiges. Textus græcus castigat.

Qui sane ob balineas. Hæc fere et sequentia lib. 1. iam citato inuenies. Nisi quod Galenus uerbis nonnihil immutatis eadem dicat.

Ex humorum putredine magnus, ad magnitudinem, adhuc submissionem magis citatam. Galenus libro secũdo προγνώσεως σφυγμῶν hanc sententiam interpretatur in eũ modum: δηλώσει τοιγαροῦν τὸ μὲν τάχος τῆς συστολῆς ἀξιόλογόν τι πλῆθος αἰθαλωδῶν περιττωμάτων ἀθροίζεσθαί τε ἅμα καὶ ἐκκρίνεσθαι Et statim: παμπολὺ μὲν γὰρ ἀθροίζεται κατὰ τὰς σήψεις τῶν χυμῶν &c. Hoc est: Indicabit igitur, celeritas quidem systoles, eximiam quandam fuliginosorum excrementorum copiam colligi simul, & excerni &c. Permultum enim ex humorum putredinibus colligitur. Iam libro primo de causis ita habet: Cum refrigerantem causam attrahit corpus arteriarum distenditur; cum fuliginosum excernit, comprimi- Causę pulsuũ et eorũ differẽtiæ.

tur. Superat autem aliàs diastole, cum scilicet maior refrigerij usus est, Systole, cum plura recrementa expelli desiderant.

Verum ad magnum pulsum *Galenus primo de causis: Conuenit igitur tria causarum genera sibi mutuo opitulari, ut pulsus magnus aut celer fiat: nempe usum generationis ipsorum urgentem, uirtutem robustam, arteriarum tunicas molles, aut non omnino duras.*

Celeritas accedit. *Eodem libro: Copiosiore calore in corpore collecto, necesse est animal maiorem desiderare respirationem: pulsusq; maiores. Qua autem ratione maiores, hac etiam ueloctores & frequentiores. Vt enim sitientes non solum multum, sed etiam cito, & frequenter potionem assumunt, ita qui refrigerantem substantiam requirunt, multam simul hanc, & celeriter & frequenter attrahunt. Quare proprij sunt copiæ caloris pulsus magni, celeres, & frequentes non tamen necessarij sequentes, utrum si nullum ex prædictis impedierit.*

Non amplius id quod in *Primo de causis* Galenus. *Fortaßis uidebuntur pugnare ea quæ apparent tum inter se, tum unà cum causis propositis. Conuenit enim, ut in caliditate, primum sane magnitudo, mox celeritas, deinde frequentia erat, ita etiam in frigiditate primum sane oriri paruitatem: mox tarditatem: tertium raritatem. Quæ igitur solutio? Quoniam uirtute robusta, & si usus paulo minor fuerit, primam sane actionem neque exiguam, neque tardam necesse est fieri, secundam uero post longius tempus, si usus urget, ratio est absolui. Sicut enim cum urgebat stimulabatq;, & impellebat uirtutem ad actionem, ita cum non urget, diutius conquiescere permittit.*

Dubij solutio.

Sin autem tarditas paruitasq; accreuerint, è contrario raritas in crebritudinem. *Quod fit cum non totum arteriæ spacium absoluit pulsus, sed medium duntaxat, unde sæpius repetere cogitur: alioqui in magno usu cum frequens est, totum spacium peragit, crebro iterum repetens. Si uerò maior frigiditas oborta sit, eoq; usus abunde solutus fuerit, unà quidem cum eo motus etiam celeritas ita soluetur. Minor autem erit & diastole si plurimũ fuerit aucta frigiditas, rarißimos quidẽ, non tamen & tardißimos, & minimos pulsus fieri necesse est, sed tardiores semper, & minores sufficit. Quippe uirtute robusta absolute tardi, aut parui nunquam fient, etiã si usus admodũ fuerit solutus.*

Itaq; latitudo. *Latos omnino pulsus post criticas excretiones fieri docet Galenus libro secundo de pulsuum causis. Paulo post: Frequenter lati fiunt ob humiditatem, & præsertim cum ipsa corpora arteriarum irrigua fuerint, ut in hydrope, aliquando ob pondus, quod extrinsecus*

arterijs accidit. Id autem pondus plerunque cutis ipsius rugositas est.

Quemadmodum sublimitas. *Sublimis in ira & ante crises, scilicet cùm natura ijs quæ molestant, expellendis incumbit.*

Longus. *Cum quo reliquarum duarum distantiarum quantitas existimatur, ob tenuitatem corporis aut peculiarem magnitudinem talis efficitur. Nam aliquando motus quatuor digitis occurrit arctus sane & gracilis adeo ut chordam tenuem repræsentet. Siue enim uelut gracilis cuiusdam chordæ, siue ut pili occursus appareat, ex hoc ipso magna quædam tunica arteriarum duricies apparet.*

Non enim extrema. *Idem Galenus habet primo* περὶ προγνώσεως σφυγμῶν, *hisce uerbis:* ἀσφυξία κατὰ μὲν τὴν ἀλήθειαν οὐδέποτε ἐν ζῶντι σώματι γίνεται. *Hoc est: Pulsus defectio reuera quidem nunquam in corpore uiuo accidit.*

Corpore emaciato. *Hanc sententiam & superiorem in libello de pulsibus quem ad candidatos inscripsit.*

Vires dissoluuntur. *Vide libellum iam citatum, & prognosticũ.*

Durum pulsum. *Galenus lib 3. de differẽtijs pulsuum in calce: & de dignotione: Durus inquiens, et uehemens esse possunt, sed nõ uehementissimus, & durissimus. Vide etiam primum de præsagijs pulsuũ.*

Reliqua pituitæ uicia. *Alia quæ arteriarum tunicas humiditate multa, & precipue pituitosa irrigant. Primo de causis ad calcem.*

Rhythmus. *Vide secundum Galeni librum de præsagijs, & tertium de causis pulsuum.*

Deficientes. *Alij uocant intermittentes. Fit quando facultas grauatur humorum copia, & impeditur, quo minus motum conuenienti tempore auspicetur: uel ob crassitudinem, uel copiam humorum ora arteriarum cordi uicinarum obstruentem.* Pulsus deficiens unde.

Coincidentes. *Fiunt hi teste Galeno ob frequentiam inæqualem: quod cor sæpe functionem minus ac usus exigit, obierit. Hoc autem ipsum rursus fit, uel grauato corde humorum copia, uel instrumentis obstructis, uel coactis: quæ & deficientium causa erat. Differunt autem inter se, quòd coincidentes uirtutem testentur repugnantem, & contendentem cum ijs quæ molestant. Deficientes, detrectantem id subire. Coincidentes sæpe crisim intulerunt. Deficientes illis periculosiores. Vtriq; accidunt in febribus ardentibus.* Coincidẽs pulsus.

Inclinantes. *Cum uirtus imbecillis erit, corpora autem arterias ambientia, emaciata & colliquata. Multæ sunt causæ, Inflammationes, scirrhi, abscessus, phymata cruda, omnis tumor præter natu-* Inclinans

ram, duricies squalida, frigiditas nimia. Galenus primo de causis.

Capri-zans. Caprizans. Fit cum uirtus quantum ad se pertinet, naturale robur seruat, sed à motu impeditur, uel propter copiam immodicam uel obstructionem, uel instrumentorum compreßionem. Vide secundum de causis pulsuum.

Dicrotus. Dicrotus. Hic & caprizans bis feriunt, sed dicrotus duritiam instrumentorum habet, & intemperiem.

Vndosus & vermiculans. Hi duo quantitate sola differunt, una species existens. Sunt autem in diuersis particulis, sed uno in pulsu, causa est, imbecillitas uirtutis, aut copia humorum, aut mollicies instrumentorum extrema: cum robur uitale arteriam nequit attollere.

IN XIII. CAPVT.

Aluus. ALuus optima. Hoc caput partim ex prognosticorum secundo, partim ex primo de Crisibus libro Galeni sumptum est. Dixi autem aluus, pro deiectione, secutus Celsum, qui libro secundo eandem ferè sententiam habet. At uenter ei qui à periculo tutus est, reddit modo mollia, figurata, eodem fere tempore, quo secunda ualetudine assueuit, modo conuenientia his quæ assumuntur. Cæterum qui causas omnium uolet intelligere, commentarium suprà citatum lectitet.

Leuiter ruffa. Sic interpretatus sum ὑπόπυῤῥον quasi dicas subruffa: hoc est, quam bilis ex iocinore leuiter tinxerit.

Conuenienter spissa. Græce est ἅμα τῇ προσηκούσῃ συςάσει quod est cum conuenienti spißitudine. Apud Galenum de Crisibus non est, quod satis in uerbo συνεςηκὸς, hoc est, cohærens, intelligatur.

συνεςικός. Non nimis fœtida. Hippocraticum esse dixit Galenus, quod Celsus aliquando interpretatus est, mali odoris, aliquando si magna fœditas odoris acceßit.

Non exuccata. Hoc est: Ex qua humiditas chyli aquositasq; non sit per uenas mesaraicas iecori distributa. Vt fere idem, sit quod aluus liquida aquosaq;. Cum enim distributio parum absolute peragitur in uentre, excrementa liquida, tenuia & aquosa permanent, si Galeno eius rationi credimus. Græca dictio est ἀχύμωτον, quam Leonicenus uir

ἀχύμωτον. Leonicenus. alioqui in Italia habitus maximus in re medica, uertit, humoris expers, quod quam sit ad rē, eruditi iudicent. Est autē ἀχύμωτον, id quod Galenus libro octauo de compositione medicamentorum secundum locos, ἀνεκχύμωτον dixit, in hac nimirum sententia ὅταν μὲν οὖν ἐλκῶν ἐκ τῆς κοιλίας τε καὶ τῶν ἐντέρων τὴν τροφὴν ἀτονήσῃ τὸ ἧπαρ ὑγρὰ, καὶ ἀνεκχύματα ἐκκρίνεται διὰ τῆς ἕδρας. Hoc est: Cū igi-

tur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tur iecur alimentum ex uentriculo & intestinis præ dibilitate nequiuerit attrahere, liquida, & non exuccata per sedem excernuntur &c. Ex hisce uerbis liquet non debere accipi pro ἀχύλωτον, aut ἀχυλοποιηθὲν, sicut nonnulli interpretantur. Nam deiectio liquida, & tenuis esse potest, etiam si uenter pro munere suo sit functus. Necesse autem est & circumpositas partes à uicio immunes esse, et distributionē probe in iecur fieri, ut alimentum concoctum esse, ex aluo iudicemus. Cæterum ἀχύμωτον uidetur contrarium fere esse uerbo συνεστηκὸς. Nam hoc tam est substantia moderatum, ut undiq; cohæreat: simulq; existat molle. Illud contrà tam liquidum ut undiquaq; diffluat.

At mere ruffa. Iam ad tertium deiectionum genus descendit, quod nonnihil ex recrementis à toto corpore in uentrem confluentibus: non ex ciborum confectione indicare potest.

Viridis æruginosæ. Aeruginosa in uentre gignitur & porracea: aliæ bilis differentiæ in uenis procreantur teste Galeno in commentario de atra bile.

Animantis particularum consumptionem Græce est συντήξιν δηλοῖ τῶν τοῦ ζώου μορίων, quasi dicas colliquationem animantis particularum indicat: Intellige autem solidarum: quæ absolute particulæ dicuntur. συντήξις

IN XIIII. CAPVT.

VRina igitur. Ex libro primo de Crisibus omnia mutuatus est Paulus. Cæterum ubi de exacte aquosa agit, Galenus fusius pleniusq; persequitur. Habet autem Paulus: τὸ δὲ ἐσχάτως ἄπεπτον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑδατῶδες ἀκριβὲς, οἷον ἀπεγνωσμένης πέψεως σύμπτωμα τοῦ φλεβώδους γένους ὑπάρχον. Hoc ut interpretatus sum. Galenus autem τὸ τοίνυν ἐσχάτως ἄπεπτον παρὰ ἅπαντα ταῦτ᾽ ἐστὶν. εἰ ἤδη δ᾽ ἂν ὑδατῶδες ἀκριβῶς τὸ τοιοῦτον, οὔτ᾽ ἤδη πεπτόμενον, ὡς τὸ θολερὸν οὔτε μέλλον, ὡς τὸ μετ᾽ ὀλίγον ἀναθολούμενον, ἀλλ᾽ οἷον ἀπεγνωσμένης τῆς πέψεος σύμπτωμα, τὸ τοιοῦτο τοῦ φλεβώδους γένους ὑπάρχει πάθος, οἷον ἀκριβὴς ἀπεψία γαστρός. Quod ē: Itaq; extreme cruda præter has uniuersas existit. Talis autē erit exacte aquosa, ut q̄ nec modo coquatur ut turbida, nec coquēda est, ut quæ paulo post turbatur, uerū ut desperatæ cōcoctionis accidēs. Talis uenosi generis affectus existit, qualis exacte uētris cruditas. Vrina cruda.

His vicina est. Recenset ordine crudarum differentias, quas etiam Galenus breuiter hunc in modum commemorat: χείριστον μὲν ἡ εἰς ἄκρα διαφέρουσα, μοχθηρὸν δ᾽ ἱκανῶς καὶ τὸ λεπτὸν οὕτως καὶ λευκόν.

οἷόνπερ καὶ τὸ ὕδωρ. τούτῳ δ' ἐγγύς ἐστιν ἕτερον οὖρον ἐν πολλαῖς τῶν νόσων φαινόμενον, ὡς οἴνου δοκεῖν ἱκανῶς λευκοῦ καὶ λεπτοῦ μεμιγμένην ἔχειν ἰδέαν. Quod est: Deterrima quidem in urinas profluxio. Iam uerò praua admodum est tenuis adeo & alba, qualis & aqua existit. Huic autem uicina est alia urina, quæ in multis morbis apparet: & uini albi admodum & tenuis mixtam habere speciem uideatur &c. Paulus fere eadem habet, nisi quod οἴνου hoc est, uini, nullam mentionem faciat. Tu igitur apud te considera, num Galeni scripturam malis, an intelligere ἐγγὺς ἱκανῶς τοῦ λεπτοῦ καὶ λευκοῦ, quod est: Alteram urinam esse admodum propinquam tenui & albæ urinæ, quæ aquam repræsentare dicebatur. Oroscius locum hunc nimia sua diligentia intactum præteriit.

Aduerte.

Tantum vero crassicie ipsam ab aquosa. In græco codice est τοῦ ὕδατος, hoc est, ab aqua: ubi legẽdum sit ὑδατώδους, id est, ab aquosa, nec hoc aduerterunt Aristarchi.

Castigantur græca.

IN XV. CAPVT.

SPutum subflauum, subrufum. Ex eodem Galeni loco, & Oribasij sexto libro collecta ista uidentur. Hippocrates in prognosticon secundo prius omnia est complexus.

Sputa.

Etenim præter sanguinem. Hæc periodus libro secundo prognosticon à Galeno sic scripta est: πλὴν γὰρ τοῦ αἵματος, ὅστις ἂν ἄκρατος ᾖ, μοχθηρὰν ἐνδείκνυται διάθεσιν, ἐπὶ θερμότητι φλογώδει τὴν γένεσιν ἔχων, ὁ μὲν ξανθὸς, ἐξοπτωμένης αὐτῆς τῆς ὀρρώδους ὑγρότητος, ἧς ἀναμιγνυμένης ὠχρὸς ἐφαίνετο, ὁ δὲ ἰώδης ἐξ ὑπεροπτήσεως ταύτης. ὁ δὲ μέλας, ἤτοι τῆς αὐτῆς ὑπεροπτηθείσης, ἥπερ δὴ κακίστη τε καὶ διαβρωτικωτάτη γίνεται μέλαινα χολὴ ἢ τοῦ παχέος αἵματος ὁμοίως ξηρανθέντος, ἢ λόγῳ νεκρώσεώς τε καὶ ψύξεως. Hoc est: Nam præter sanguinem, quicũque syncerus humor fuerit, prauã indicat affectionẽ, ex flammea caliditate trahẽs originẽ. Flauus sanè, serosa ipsa humiditate retorrida, qua admixta, pallidus apparebat. Erugiosus autẽ, hac nimiũ adusta. Niger, uel eadẽ supra modũ adusta, q̃ efficit atrabilis et peßima, et maxime erodẽs, uel crasso sãguine similiter resiccato, uel ratione tũ mortificationis, tũ perfrictionis.

Cruenta igitur. Galenus loco iam citato in istum modũ habet: τὰ μὲν γὰρ αἱματώδη καὶ φλεγματώδη, μέτρια, τὰ δὲ τῆς ξανθῆς ἢ μελαίνης χολῆς, χαλεπά. διαβρωτικὰ μὲν γάρ ἐστιν ἄμφω τῶν σωμάτων, καὶ τοῦτ' αὐτοῖς κοινόν. Hoc est: Etenim cructa et pituitosa moderata: Flauæ autẽ, aut nigræ bilis sputa difficilia. Quippe ambo corpora erodũt, atq; hoc ipsis est cõmune. Paulus non habet φλεγματώδη.

Nam si prompte excreentur. Hoc est ex Hippocrate: εἰ γὰρ εὐπετέως ἀναπτύοιτο. Galenus interpretatur dictionem εὐπετέως, quod nos uertimus prompte, hoc pacto. τὸ δὲ εὐπετέως ἀντὶ τοῦ ῥᾳδίως τε καὶ ἑτοίμως οἱ ἄλλως λέγουσι. Rursus: εὐπετὴς γὰρ ἀναγωγὴ πλυέλου, τουτέστιν ἑτοίμη τε καὶ ῥᾳδία γίγνεται, μήτ' ὀδύνης ἰσχυρᾶς οὔσης κατὰ τὸν θώρακα.

Valde crassum. Græcus codex habet ὑπέρπαχυ quod est subcrassum pro ὑπέρπαχυ, hoc est supra modum crassum, ex pituita nimiũ assata nimirum. Præterijt Gemusæus.

At si expuatur quidẽ Codex græcus deprauatus est, habet enim εἰ δὲ μὴ πτύοιτο μέλαν, ἀλλά; pro εἰ δὲ μὴ πτύοιτο μὲν, ἀλλὰ etc. Castigatur codex græcus. Emendantur græca.

IN XVI. CAPVT.

Diarias febres. Hoc principiũ sumptum est ex primo Galeni libro ad Glauconem circa principium. Dicuntur autem ἐφήμεροι græcis, quasi dicas ad diem durantes: ἀμφήμεροι autem, circa singulos dies infestantes, quotidianæ uno uerbo latinis appellantur. Diaria.

Opportuni sunt Ista cum sequentibus ex octauo Methodi Therapeutices huc trãslata sunt. Paulus ἐφ' ὧν αἱ ἀπὸ ἔξ οἶαι τοῦ σώματος εἰσὶν οὐκ ἀτμώδεις, ἀλλὰ δριμύ τι καὶ οἷον καπνῶδες ἔχουσιν &c. Galenus autẽ habet: ἐν οἷς ἐστι τὸ διαπνεόμενον οὐκ ἀτμῶδες, οἷόνπερ ἐν τοῖς εὐχύμοις, ἀλλὰ δακνῶδες, καὶ δριμὺ, καὶ καπνῶ παραπλήσιον ἢ λιγνύϊ &c.

Lauare quidẽ nõ subinde. Paulus græce habet λούειν μὲν μὴ πολλάκις, hoc est ut uerti. Galenus autẽ οὔτε τρίψεων, οὔτε λουτρῶν δέονται πολλῶν, quod est: Neq; frictionibus, neq; balneis multis ĩdigẽt. Conferuntur loci.

Vehementer refrigerata. Græcus codex deprauatus est. Habet enim ψυχρὸν τὰ δὲ αὐτὰ σφοδρῶν καταχεῖν &c. Vbi sit legendum ψύχοντα δὲ αὐτὰ σφοδρῶς, ut nos etiam uertimus. Græca uiciata.

Victus dulcibus. Hoc est bonis. Nam bonus in corpore succus aut sanguis, dulcis & est, & dicitur: malus autem, amaram, acidam, aliã ue qualitatem extraneam habere ostenditur. Perperam igitur nos corripuit Oroscius, quod dulcis succi γλυκύχυμος uerterim: cum idem sit dulcis & bonus improbi sanguinis significatur. Male habet græcus codex γλυμὺ ευμος. Vide Galeni octauum circa principium. Codex græcus uiciatus.

Aliquos horum nutrire. Codex græcus est deprauatus habet, τοῦτων τινὰ στέφειν, pro τούτων τινὰς τρέφειν. Vide octauum Galeni de morbis curandis. corrigenda sunt omnia exemplaria impressa.

Sed vlceri quod. Plenius in Galeno hæc sententia habetur in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Græca emendantur.

hũc modũ: ἀλλὰ τοῦ δ' ἕλκους ἐφ' ᾧπερ ἂν ὁ βουβὼν αὐτοῖς εἴη γεγονημένος, αὐτοῦ τε τοῦ βουβῶνος προνοησάμενοι λούονται κατὰ τὴν παρακμὴν τοῦ γενομένου παροξυσμοῦ. Hoc est: Sed ulceris ob quod Bubo ipsis fuerit excitatus, ipsiq; buboni prospicientes in accessionis declinatione lauant.

Cæterũ à uino. Hæc clausula ad uerbum ex 1. ad Glaucoñ sumpta est. Vbi etiã dictio πρὶν accipitur pro μεχρὶς οὗ, hoc est donec: aut sic dicẽdũ: Cæterũ priusquã inflammationes fuerint solutæ, arcẽdi à uino sunt ægroti. Atq; hoc pacto seruabit dictio communem significatum.

IN XVII. CAPVT.

PVtridæ febres. Hoc caput ex primo Galeni de febribus libro totum transcriptum est: sed uarijs ex locis. Textus autem in græco

Greca corrigenda.

Pauli codice deprauatus est. Habet enim τῶν ἤδη σύψει πυρετῶν διάγνωσις, τῷ μηδὲν τῶν προκαταρκτικῶν αἰτίων προηγήσασθαι, καὶ τὸ μὴ ἀπὸ ῥίγους δὲ ἄρξασθαι τὸν πυρετόν. Hoc est: Febriũ ex putredine cõtractarũ dignotio est, quod nulla causa primitiua præcesserit, et quod nõ à rigore febris inceperit &c. Quæ sententia plane falsa

Nota.

est. Nã propriũ plane febriũ putridarũ est à rigore inchoare. Oroscius et castigator Basiliensis, clarißimi & medici, & philosophi, ut ipsi audire uolunt, hæc opinor tanquã parua neglexerunt. Tu autem quisquis ueritatem amas in hunc modum corrigito: τῶν ἤδη σήψει πυρετῶν διάγνωσις τὸ μηδὲν προκαταρκτικῶν αἰτίων προηγήσασθαι, τὸ δὲ ἀπὸ ῥίγους ἄρξασθαι τὸν πυρετόν, οὔτ' ἐγκαύσεως &c.

Corrige græca.

Hoc enim singulariter. In codice græco superfluum est τό, post μέγιστον adde δὲ particulam, quia noua incipit oratio.

Similiter ad ipsas. Græce est ἴδιον ἐστι μάλιστα τῶν τοιούτων πυρετῶν. Galen. nabet: ἴδιοι δὲ ἐστὶ ἐν τοῖς μάλιστα. Si uoles, ita legito.

IN XVIII. CAPVT.

SI vires sint validæ. Ex Galeni undecimo Methodi sumpta sunt ad uerbum. In nono libro circa principium, ait in eundem fere modum: Nam si præcedat ciborum cruditas, tanto tempore differre uenæ sectionem iubebis, quantum satisfacere, tum ad eorum concoctionem, tum ut excrementa descendant, uidebitur.

Putrida per vrinas. Et hæc ex undecimo, sed paulo ante, mutuatus est Paulus. Oportet enim id quod putruit, omni ratione uacuare, quod reliquum est, moderatis motibus, & refrigerante perspiratu, ad exactam symmetriam reducere &c.

Si vero febris magnitudo. Galenus addit ad planiorem intel-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

lectum, ut in continuis. Hæ enim magis hominem affligunt, quàm intermittentes.

Vires inualidæ. *Græcus codex Pauli habet* καὶ τῶν δυνάμεων ἰσχυρῶν. Hoc est: *Et uires ualidæ, cum sit legendum* ϗ τὸν δυνάμεων οὐκ ἰσχυρῶν. Hoc est: *Et uires non ualidæ. Præterijt hoc Gemusæus.* Textus grecus uitiatus.

IN XIX. CAPVT.

Tertiana febris cum sit. *Ex secundo libro de crisibus, capite tertio hoc transcriptum est ijsdem plane uerbis. Cæterum Galenus post illa, in hanc quoq; sententiam habet:* τὸν οὖν ἀκριβῆ τριταῖον οὐκ ἐνδέχεται μὴ οὐ μετὰ ῥίγους σφοδροῦ γινέσθαι. *Quam orationem Leonicenus uertit. Tertianam itaque febrem, fieri contingit sine rigore uehementi &c. Cum sit dicendum:* Exactam itaque tertianam non *licet nisi cum rigore uehementi fieri.* Leoniceni error.

IN XX. CAPVT.

Exquisitam tertianam. *Ex primo ad Glauconem hæc* Paulus *transcripsit.* Nonnihil autem à Galeno *uariat, breuitate sermonis intelligo, quæ tamen sensum nonnihil obscurum reddit. Verba ad Glauconem ita habent:* προτρέπειν οὖν χρὴ τὸν μὲν εἰς τὴν γαστέρα συρρέοντα κενοῦσθαι δι᾽ ἐμέτων. τὸν δὲ κάτω ὑπιόντα ὡσαύτως διὰ τῆς κάτω ἐκκρίσεως. *Quod est:* Humorem *itaque in uentriculum cõfluentẽ, per euomitiones euacuare oportet: inferius autẽ descendentẽ similiter per internã excretionẽ. Paulus autẽ in istum modũ:* ϗ τὸ μὲν εἰς γαστέρα συρρέον, κενοῦν δι᾽ ἐμέτων τε ϗ κάτω. Hoc *est: Et quod sane in uentrem confluit, euacuare per uomitum, & inferna &c. In Galeni uerbis* γαστὴρ *pro uentriculo: apud Paulum pro toto uentre positum esse existimandum, si concordes alioqui intelligas.* Conferantur loci.

Vinis autem admodum vetustis *Lectio in codice impresso plane mutila & deprauata est. Habet enim* ἀπέχειν δὲ μέλιτος, ϗ νάπυος ϗ ταρίχους, ϗ τῶν φύσει θερμῶν ταῦτα μὲν ἤδη παλαιῶν. *Ex Galeno et Oribasio legendũ* ἀπέχειν δὲ μέλιτός τε ϗ νάπυος, καὶ ταρίχους, καὶ τῶν δριμέων ἁπάντων, ϗ οἴνων δὲ τῶν φύσει θερμῶν, καὶ παλαιῶν ἱκανῶς. *&c. Atq; sic nos reddidimus latina: In priore enim lectione nulla uel acrium, uel uini facta est mentio. Oroscius & castigator Basiliensis non aduerterunt.*

IN XXI. CAPVT.

Lauare in tertianis spurijs. *Hæc quoq; ex eodem loco sunt huc translata. Dictio autem* τὶ *in græco exemplari desideratur. Lege igitur:* ἀλλά τι ϗ τοῦ τμητικοτέρου. *Quod ceu paruum Aristar-*

chi nostri contempserunt.

IN XXII. CAPVT.

QVartana. *Ex primo etiam ad* Glauconem *& sexto* Oribasij *hæc sumpta sunt.* De rigore *autem quartanæ febris,* Galenus *cum alibi, tum in libello de tremore & palpitione inquit:* τὸ δὲ τῶν τεταρταίων οἱ πειραθέντες ἄχρι καὶ τῶν ὀστῶν φασὶ διήκειν, ὅταν ᾖ σφοδρόν. Hoc *est:* Rigorem *quartanarum qui experti sunt, etiam ad ossa usque penetrare affirmant, cum uehemens fuerit.*

Nec bilis vomitus. *Sed pituitæ intelligas, comitatur etiam lienis inflammatio, tumor, interim fastidium, intensa interim cupiditas.*

Pulsus exiguus ac rarus. *In hac febri inæqualitas pulsuum in uno ictu manifestissima deprehenditur. Multo enim uelocius principium motus finemq; inuenies quàm medium.*

IN XXIII. CAPVT.

QVartana. *Ad uerbum omnia ex* Galeni *libro iam sæpius nominato, compendiose transcripsit. Quanquam id antea fecerit* Oribasius *libro sexto.*

Castigatur codex græcus.

Qui refrigerant corpus siccantq;. *In græco codice erat* ὑγραινόντων, *hoc est, humectātium, pro* ξηραινόντων *quod est, siccantium. Miror tā apertū uitiū iudices nostros adeo oculatos non deprehendisse.*

Restitutus codex græcus.

Tum per dies aliquot. *Male est in exemplari græco* δι' ἡμερῶν τριῶν. *Quod est:* Per dies tres. *pro* δι' ἡμερῶν τινῶν. *Id est:* Per dies aliquot. *Basiliensis corrector hoc quoque neglexit.*

Quod succum Cyrenaicum. *Galenus hoc medicamentum maxime etiam commendat libello de* Tremore, *ceu ad rigorem, quartanos q; circuitus, utilissimum.*

IN XXIIII. CAPVT.

QVotidiana. Ex *quinto capite secundi libri de crisibus excerpta sunt.* At Galenus libello de Typis, latius accidentia enumerat *in hunc modum:* ἀμφημερινῷ δὲ παρέπεται ὑγρότης ἕξεως, καὶ φλεγματώδεις ἔμετοι, καὶ δίψος οὐκ ἐπιτεταμένον, καὶ βαρυσμὸς τοῦ σώματος ὅλου καὶ ὕπνος καρώδης, καὶ καταφορικὸς καὶ σφυγμὸς μέγας, καὶ ἀραιός, καὶ χαῦνος τὸ πρόσωπον ὑποπέλιδνον, καὶ χαῦνον, καὶ πεπονῶδες, καὶ πολλὴν ἐμφαῖνον τὴν τῆς ὕλης καχεξίαν, καὶ τροπὴν &c. Hoc *est, ut ignari linguarū intelligant:* Quotidianam *uero comitatur habitudinis humiditas, uomitus pituitosi, sitis nō intensa, grauitas totius corporis, somnus soporosus, ueternosusq; pulsus magnus, rarus, laxus, facies subliuida laxa, peponum mo*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

do tumida, quæ magnã materiæ prauitatem, et mutationẽ repræsentet.

Aquosiora. *Galenus addit lib. iam citato:* καὶ φλεγματικώτερα, *est, pituitosiora, quæ ipsam febris causam ostendunt.*

IN XXV. CAPVT.

QVotidianam curantes. *Ex primo ad Glauconem libr. Galeni Paulus hæc descripsit.*

Oxymelite *Simplici intelligendum, ut quod omnes meatus arctos aperiat, ne crassus alibi humor, uel glutinosus adhærescat. Conuenit autem cum ætatibus, tum naturis uniuersis.*

Primis diebus. *Græce est* κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας. *Male autem in Galeno ad Glauconem* μετὰ τὰς πρώτας ἡμέρας *habetur, quod etiam castigator Basiliensis non mutauit.* Galeni locus castigatus.

Ventriculi. *Sic uerti* γαστρὸς, *quæ dictio nunc pro uentriculo, nunc pro toto uentre accipitur. Galenus libello de typis febrium ait:* συνίσταται δὲ μάλιστα ἐπὶ στομάχῳ κακοπραγοῦντι. *Quod est: Constituitur autẽ potissimum ob stomachum male affectũ. Propterea Paulus recte dixit uentriculi, & oris ipsius rationem esse habendam, quanquam accidat interim, ut in hac febri etiam lien scyrrhum contrahat.* γαστὴρ.

Idq́; tam diu, quàm. *Græce est:* κατὰ πολὺ ἕως οὗ παυθῇ. *Hoc paulo secus sonat, quàm reddiderim. Galenus non habet:* Eoq́; *multi, à quodam alio quàm Paulo fuisse adiectum putant.* Nota.

IN XXVI. CAPVT.

SI vitrea pituita. *Ex Oribasij sexto sumptum est. Vitrea autem pituita à Galeno libro secundo, de febrium differentijs explicatur, in hunc modum:* ὑαλώδη δέ μοι δοκεῖ προσαγορεύειν ὁ πραξαγόρας τὸν χυμὸν τοιοῦτον, οἱ νεώτεροι δὲ ὧν ἐστι καὶ φίλιππος ἀμὸν ἁπλῶς. *Item in commentario de Tremore in hanc sententiam:* οὐ μόνον δι᾽ ὑπὸ τῆς ξανθῆς ἢ μελαίνης χολῆς ῥῖγος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῷ ψυχρῷ φλέγματι φιλεῖ γίνεσθαι. καλεῖ δὲ ὑαλώδη τὸν χυμὸν τοῦτον ὁ πραξαγόρας, &c. *Hoc est: Non solum autem ob flauam, aut nigram bilem rigor, sed etiam ob frigidam ualde pituitam fieri solet, uocat autem humorem hunc Praxagoras, uitreum. Subiungit autem: Verum hic rigor non adeo uehemens est: quanquam pluribus nonnunquam diebus subsequentibus perseueret.*

IN XXVII. CAPVT.

COntinentes. *Ex sexto capite libri secundi de Crisibus excerpta sunt. Interpretatus autem sum hic febres continentes, quas Græci* συνεχεῖς *appellant: continuas autem, quas* συνόχους. *In Lati-* συνεχεῖς συνόχους.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

na quoq; lingua duas uoces usurpemus. Cæterum Galenus intelligit cōtinentes, quarum materia in uasis subsistit: ubi enim ea per totum corpus delata fuerit, intermittentes appellatæ fiunt.

ὀξύτης. Acumine. Græce est ὀξύτητι. Nam ut ὀξὺς acutus morbus dicitur, ita deriuatiuum ipsius ὀξύτης, acumen, celeritas, aut præcipitantia, aut quocunq; modo libet appellare.

IN XXVIII. CAPVT.

Continuarum. Vide nonum Methodi, & sextum Oribasij. Per continuas autem hic intelligo συνόχους, qui ex sanguine potißimum constituuntur. Male in Græco codice legitur τῶν συνεχῶν pro συνόχων. Neglexit hoc Gemusæus. Nam συνεχεῖς uocabulum generale de omnibus febribus ex quocunq; humore cōtinue affligentibus, σύνοχος autem de febri ex sanguine uel putrido, uel efferuescente usurpatur. Barbari hanc fœminino genere synocham nominarunt.

Restituitur codex.

In uigesimo nono capite codex Græcus habet παχεῖα pro τραχεῖα. Non enim crassa lingua, sed aspera, uel scabra dicendum est, hoc in loco, quod castigator Basiliensis in codice suo alioqui emendato non aduertit. Cæterum caput hoc & inferius ex sexto Oribasij descriptū est. Præcipit autem ardēti febre laborantes nō sola aqua, sed mulsa aquosa nutriendos esse. Cuius rationem Galenus in commentario Hippocratis de morbis acutis: Aqua, scribens, natura frigida, tar dè penetrat, & quàm plurimo tempore in præcordijs subsistens, in acutis morbis corrumpitur: mel bilescit, ob id mulsa aquosa dari debet: ut aqua nulla in superiore uentre facta mora à melle mixto ad distributionem trahatur. Non autem aqua cruda, sed cocta esse debet.

Emendantur Græca.

διαιτᾶν. Sustinere. Ita sum interpretatus διαιτᾶν, hoc est, nutrire, alere. Celsus ait, cremore ptisanæ sustentandi sunt. Atq; hoc loco proprie dicendum est, Sustinere. Quia tantum cibi hic porrigitur, quantum uiribus sustinendis sufficit.

IN XXXII. CAPVT.

Duplex hecticarum. Galenus libro primo de febrium differētijs, Oribasius sexto eadem plane habent. Leonicenus & Laurentianus parum recte in translatione Latina se gerunt. Quid autem sibi uelit Oroscius interpretando ἢ καὶ μὴ οὔσης ἔτι συχνῆς, uel etiam si humiditatis aliquid continuum permaneat, eruditi iudicent. Cum melius dixisset, uel etiam madore adhuc copioso, aut multo permanente. Nam συχνὴ non tantum συνεχὴς significat, si Hesichio credimus, sed etiam πολὺς. Præterea sensus hunc significatum requirebat. Cæterū

Aduerte.

Hectica dicitur, quod stabilis sit, ac solutu contumax, uel quod totum corporis habitum occupet.

IN XXXIII. CAPVT.

HEctica febre. *Vide Galenum libro decimo Methodi medendi: ubi paulo manifestius curationem hecticarum persequitur.*

Moderato. *Græcus codex habet aduerbium* μεμετρημένως, *quasi dicas mensuraliter. Nam Gal. 10. magnam curam habendam esse dicit mensuræ, frigidæ febricitantibus exhibendæ.* μεμετρημένως.

IN XXXIIII. CAPVT.

QVandoquidem tertiana. *Hæc Galenus in secũdo fere de febriũ differentijs, Oribasius in sexto tradidit. Cæterum nomenclaturæ rationem in libello de Typis interpretatur. Est autem semitertiana triplex: Parua, media, & magna. Parua uiginti quatuor horas absoluit. Media triginta sex. Magna quadraginta octo, atque continuæ proxima est. Porro ætati mediæ accidit, & tempore potius autumni, cum etiam ualde periculosa est, non solum stomachum, sed etiam neruosam partem, & ut summatim dicam, media attingens.*

IN XXXV. CAPVT.

PVblicæ grassantes. *Vide Oribasij sextum, Hippocratem in commentario* περὶ ἐπιδημιῶν, *& de natura hominis. Ceterum morbos publice grassantes uoco, quos Paulus* πανδήμους *&* κοινοὺς *sua lingua appellat. Opportunum autem hic est explicare, quos nam Græci* ἐπιδήμους, ἐνδήμους, σποράδας, πανδήμους, *nominent. Galenus itaque commentario primo in primum* ἐπιδημιῶν *in hunc modum scriptum reliquit:* μεμνῆσθαι χρὴ τούτων εἰς τὰ μέλλοντα λέγεσθαι γινώσκειν, ὡς ἔνια μὲν τῶν νοσημάτων κοινῆ πολλοὺς καταλαμβάνει, ἃ δὴ λέγεται κοινά. *Hoc est: Meminisse conuenit horũ ad ea quæ post dicentur, sciendumq; nonnullos sane morbos communiter multos corripere: qui sane uocantur communes. Statim subdit:* τῶν δὲ κοινῶν τὰ μὲν ἔνδημα εἰσι, τὰ δὲ ἐπιδημάτε καὶ ἐπιδημία. τούτων δὲ τὰ χαλεπώτατα λοιμώδη καλεῖται. *Id est: Ex communibus alij uernaculi sunt, alij aliunde in populum ingruunt. Horũ periculosissimi, pestilentiales appellantur. Item* ἔνια δ' ἕκαστον ἰδίᾳ τὰ σποράδικα προσαγορευόμενα. *Nonnulli singulos priuatim inuadentes dispersi, ac erratici nuncupantur. Paulo suprà:* δῆλον οὖν ὡς ἐκ τοῦ γένους τῶν ἐπιδημίων νοσημάτων ὅσα κακοήθεστατα γίγνεται λοιμώδη καλεῖται. τὸ δὲ τῶν ἐπιδημίων ἐκ τοῦ τῶν πανδήμων τε καὶ παγκοίνων γένος ἐστὶν ὃ τοῖς σποράδεσι νόσοις ἀντιδιαιρεῖται.

ἐπίδημοι. ἔνδημοι. σποράδες. πανδήμοι.

Hoc est: Itaq; constat ex popularium morborum genere eos esse, qui malignißimi generantur, & pestilentiales dicuntur. Populares autem illorum genere comprehendi, qui undiquaq;, & communiter in omnes grassantur. Quod genus morbis priuatim, & inter se dißimilibus opponitur. Habes fere omnium appellationes explicatas: quo autem dilucidior fiat interpretatio pauca ex primo Hippocratis *de uictus ratione in morbis acutis subijciam.* Verba *sunt* Galeni *in commentario primo:* δηλοῖ δὲ διὰ τοῦ λόγου τούτου, τὰ μέν τινα πολλὰ γίνεσθαι νοσήματα καθ' ἕνα χρόνον, ἅπερ ὅταν μὲν ὀλέθρια γένηται, λοιμὸν ὀνομάζουσιν, ὅταν δὲ ἐπιεικέστερα, ἑτέρᾳ τινὶ προσηγορίᾳ δηλοῦσιν, ἐπίδημα καλοῦντες, ὥστε εἶναι τὸ μὲν ἐπίδημον νόσημα τὸ κατὰ χρόνον τινὰ πλεονάσαν ἔν τινι χωρίῳ, τὸν δὲ λοιμὸν ἐπιδημίαν ὀλέθριον. ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλο γένος νοσημάτων κοινὸν πολλοῖς ὅπερ ἐστὶ τὸ κατὰ χώραν ἐπιγινόμενον, τὰ ἔνδημα καλούμενα. τούτοις δὲ ἀντίκειται πᾶσιν αἱ σποράδες νόσοι, διαφερόντως ἐνοχλοῦσαι τοὺς νοσοῦντας οὐ κατὰ τὸν κοινὸν τρόπον συνιστάμεναι. Hoc est: I*ndicat autẽ in hac oratione, multos sane quosdã morbos uno tẽpore fieri, quos, cũ perniciosi fuerint, pestilentiã nominant: cũ mitiores, alia quadã appellatione significant populares aut uulgares nuncupantes. Vt popularis quidẽ morbus sit, qui certo tẽpore in regione quadã dominatur. Pestilentiam uero morbum popularẽ perniciosum. Iam uero aliud quoque morborũ genus est, multis commune, quod ex loci natura superuenit, uernaculum appellatur. His autẽ omnibus opponuntur, priuati morbi, diuersa ratione ægrotos infestantes, nõ communi modo cõstituti &c.* Hactenus Galenus *noster: cuius sententiam ita interpretor. Morbi qui undiquaq; populatim, nullo nõ tempore anni grassantur, nulliq; nec sexui, nec ætati, nec corporis statui parcunt,* πανδήμους, *&* παγκοίνους *appellant Græci, ex aere infecto trahunt originẽ. Qui autẽ certo tẽpore in regione quadam publicè dominantur,* ἐπιδημίους, *quasi dicas populares, aut uulgares nuncupant, similiter ex aere, aquæ uiciatæ potu, stagnorum, paludumq; graui halitu procreantur. Qui autem perpetuo in regione quadam incrudescunt,* ἐνδήμους *Græci, patrios nostri & uernaculos nominant, simili fere ex causa oriuntur. Porrò fit interdum, ut morbus regioni peculiaris, & generalis uno tempore simul inuadant, pro aeris, aliarumq; circunstantiarum ratione. At morbi priuati cuiq;, inter se dißimiles,* σποράδας *uocauit* Hippocrates, *ex uictus ratione trahunt originem.*

Cibi communes.

Cibiq; igitur communes. *Non solum aer teste* Galeno *commu-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

res morbos efficit. Siquidem qui in Aeno dum fames grassaretur, le-
guminibus uescebantur, crurum impotentes euaserunt. Item qui Eruo
genuum dolore cruciabantur. Nouimus autem nonnullos, qui etiam tri
ticum semiputridum fame coacti ederunt, in communem incidisse mor
bum ex causa communi. Et alibi exercitum totum praua usum aqua
similiter in omnibus militibus noxam sensisse.

Afflictiones corporis. Cum Hippocrates dicit alios morbos ex ui
ctu procreari, intelligit etiã uitæ studia. Nempe exercitia, otiũ, uigilias,
tristitiam, iram, perfrictionem, insolatum, balnea quoque non suo tem
pore usurpata, morbos excitare saltem ratione secundaria.

Hæc quidem non. Græcus habet: ταῦτα μὲν οὖν, quod sonat: Castigandus Græcus.
Hæc quidem igitur. Verum mea sententia legendum uidetur ταῦ-
τα μὲν ὄν, negatur, id quod tum autoritate Oribasij, tum ipsa ratio-
ne probare possum. In primis enim Oribasius sexto libro hanc lectio-
nem confirmat: deinde in eodem capite statim Paulus dicit: Si qui-
dem in alias causas nec omnes simul incidimus, neque eis toto die im-
moramur: aer autem quoniam omnibus circunfusus est, & inspira
tu attrahitur, ut animalium quoque corpora afficiat, est necesse. Non
dico quod Galenus primo commentario in Hippocrates Epidemia, un-
de ista partim sunt excerpta, in hunc modum habeat: τὰ δὲ ἀπὸ
τῶν ἐδεσμάτων καὶ πομάτων σπάνιά ἐστι. Hoc est: Qui autem
ex cibo aut potu fiunt, rari sunt &c. Gemusæus noster uituperandi stu Gemusæus natura maledicus.
dio, damnat hanc meam lectionem, nullam adferens uel autoritatem
uel rationem. Quis amabo ignorat populares morbos continenter
quidem ex aere procreari, aliunde autem rarius? Sed inquit Gemu-
sæus, ex euaporatione lacuum frequentius accidere: cui in hoc respon-
deo, nullum uel stagnum, uel paludem morbum communem generare,
nisi τῷ βλάπτειν τὸν ἀέρα, ut ait Galenus. Aer autem ipse uel
calidior, uel frigidior, humidior ue sæpe nobis circundatur. Qua-
re etiam is morbos potius, quàm Sole paludum uaporationes, ef-
ficit. Quæ ut dixi, nunquam corpora humana afficiunt, nisi prius
aerem ipsum corruperint. At rursus obijciet Gemusæus Galeni sen-
tentiam commentario secundo in libellum de natura humana, uer-
ba hæc sunt: πολλάκις μὲν γὰρ ἀναθυμιάσεις τινὲς ἐξ ἑλῶν ἢ
λιμνῶν, ἢ τελμάτων, ἢ γῆς τοιαύτης αἴτιαι γίγνονται τῶν τοιούτων
νοσημάτων. Hic dico Galenum uelle indicare non solum ex aere in-
temperato huiusmodi morbos procreari, quod Hippocrates uidetur
innuere, sed etiam ex aere, euaporationibus paludum infecto. Non

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

tamen negat ex aere frequentius contrahi. Ad hæc omnia, ex oratione Pauli opinionem meam possum astruere. Nam conferens illic aerem cũ alijs omnibus supra nominatis causis, raro nos omnes simul in eas incidere pronunciat: non autem fieri posse, ut aeris usum effugiamus. Adde quod aeris tantum remedia enumeret, ubi intemperies aliqua subesse uidetur, reliquarum causarum, non item. Vide ergo candide lector, quid faciat procliuis hominum quorundam ad maledicendum natura.

Præterea lignorum. *Galenus hoc etiam confirmat libro de Theriaca ad Pisonem in eam sententiam:* διόπερ ἐπαινῶ καὶ τὸν θαυμασιώτατον Ἱπποκράτην ὅτι τὸν λοιμὸν ἐκεῖνον τὸν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας εἰς τοὺς Ἕλληνας φθάσαντα οὐκ ἄλλως ἐθεράπευσεν, ἀλλ᾽ ἢ τρέψας τὸν ἀέρα, καὶ ἀλλοιώσας, ἵνα μηκέτι τοιοῦτος ὢν ἀναπνέηται· κελεύσας γὰρ ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην ἐξάπτεσθαι τὸ πῦρ, οὐχ ἁπλῆν τῆς ἀνάψεως τὴν ὕλην ἔχον, ἀλλὰ στεφανώματα καὶ τῶν ἀνθῶν τὰ εὐωδέστατα, τοιαῦτα συνεβούλευσεν εἶναι τοῦ πυρὸς τὴν τροφήν, καὶ ἐπισπένδειν αὐτῷ τῶν μύρων λιπαρώτατα, καὶ ἥδιστα τὴν ὀσμὴν ἔχοντα, ἵνα οὕτω καθαρὸν γενόμενον οἱ ἄνθρωποι ἀναπνεύσωσιν εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τὸν ἀέρα. Quod olim sic Latine reddidimus: *Quamobrẽ etiã Hippocratẽ illũ, multis admirãdũ laudo, qui luem illã pestilentiæ ex* Aethiopia *Græcos inuadentẽ, nõ aliter curauerit, quàm aerẽ mutãdo, alterãdoq;, ne talis amplius inspiraretur. Cũ igitur ignem p totã Athenarũ urbẽ incẽdi iussisset, nõ simplicẽ lignorũ materiã, uerũ serta, floresq; suauissimos, fomitẽ ipsius esse consuluit, unguentaq; pinguissima, & odorifera ipsis superfundi, ut aerem purum hoc modo redditum homines in mali subsidiũ inspirarent.* (margin: Nota.)

IN XXXVI. CAPVT.

NAres destillant. *Galenus in commentario* Prorrhetici Hippocratis *scriptum reliquit:* ἁπασῶν δ᾽ οὐσῶν τῶν ἀπὸ ῥινὸς στάξεων χαλεπῶν ὅταν παχεῖαι καὶ μέλαιναι ἀπόσταξις, ταύτας ὀλεθριωτάτας εὑρήσεις. *Id est: Cum autem omnes è nare stillationes sint periculosæ, cum crassæ, & nigræ fuerint, has perniciosissimas reperies.* (margin: στάξις.)

Venter colliquata. ἡ γαστὴρ τὰς συντήξεις *habet græcus codex. Est autem* σύντηξις *colliquatio, consumptioq;, nempe cum particulis quotidie aliquid decedit, nec alimentum recipiunt. Plinius libro uigesimo secundo, cap. uicesimo quinto hac uoce utitur,* Tali, *inquiens, sorbitionis genere emendantur syntexes, hinc syntectici eodem autore dicuntur. Licebit igitur interpretari hanc sententiam, uenter* Tabida, *& quæ ex ipsius substantia decesserunt, humore undiquaq; in ipsum con-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

fluente, emittit, partim uomitu, partim inferius.

Aloes partes duæ. *Hæc est descriptio pillularum communium: quæ in Nicolao illo præposito uiciosa & deprauata habetur. Nam is ponit aloes uncias duas, croci & myrrhæ utriusq; unciã unã, in peste addendum consuluit, bolum armenũ. Primum uetus scriptura croci nõ meminit, deinde thymiamatis ammoniaci, non boli armeni unciã præcipit. Id genus permulta monstra in officinis nostris pertinaciter regnant.*

Theriacen ex viperis. *Hoc etiam Galenus libro de Theriaca ad Pisonem confirmat in eum modum:* τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω καὶ τὴν θηριακὴν, ὥσπερ τι καὶ αὐτὴν οὖσαν πῦρ καθάρσιον, τοὺς μὲν προπίνοντας αὐτὴν ἐν τῇ λοιμικῇ καταστάσει, μηδ᾽ ὅλως ἐᾶν ἁλίσκεσθαι τῷ κακῷ. τοὺς δὲ ἤδη φθάσαντας παθεῖν ἐξιᾶσθαι δύνασθαι, ἀλλοιοῦσαν, καὶ τρέπουσαν τὴν τοῦ ἀναπνευσθέντος ἀέρος πονηρίαν *&c. Hoc est: Simili modo Theriacen, ceu ipsa quoq; ignis quidã purgatorius existat, præsumentes in pestifero aeris statu, neutiquam malo corripi sinere nouimus. Correptis autẽ mederi posse, aeris inspirati maliciam in alterando mutandoq;. In Galeni codice græco qui Basileæ nuper impressus est perperam legitur* ἀναπλασθέντος ἀέρος. *Quasi dicas: Aeris reformati, positũ est p* ἀναπνευσθέντος. *Quod est, inspirati. Nã qui correpti peste sunt, malũ aerem attraxerũt respiratu, non reformatũ aut refectũ, aut quomodocunq; dicere libeat.* Catapotra.

Codex græcus uiciosus.

IN XXXVII. CAPVT.

Nonnulli febricitare. *Galenus lib. 12. omnia hæc ad uerbũ habet. Variat aũt nonnihil lectio græcorũ codicum. Galeni habet* ἐν ὄγκῳ τε μείζονι τοῦ κατὰ φύσιν ὅλον τὸ σῶμα ἐστί. καὶ ὕχροιαι τοῖς μὲν *&c. Hoc est: Et totũ corpus uastiore mole quàm pro naturæ modo cernitur, & color &c. Pauli* τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, *quod est, os uẽtriculi uastiore mole cernitur. Mea sentẽtia cũ Galeno legendũ esse cẽseo.*

Nota codicum uarietatem.

Vt pote quos. *Apud Paulum impressum est* οἱ δὲ καὶ χωρὶς τούτων, *pro* εἴγε καὶ *&c. Sic etiam Galeni exemplaria omnia habent. Nam ratio datur cur missionem sanguinis, aut purgationem non sustineant. Signat igitur hoc loco, si quidem, dictio* εἴγε. *Præteryt Orosius, castigator Basiliensis neglexit.*

Corrige græca.

Sin autem robore mediocri. *Galenus, si autem pulsus mediocri robore sit, & magnitudine, paulum ad ægrotantem refert, cuius tamẽ uires ex pulsu cognoscuntur.*

Ergo si æstas. *Galenus non habet,* καὶ θερμὸς, *quod ego interpretatus sum, calidi temperamẽti. Non enim referri potest ad* θέρος,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ut Grammatista putat.

Balneum his aduersissimum Galenus addit, et aer ambiens uel nimium calidus, uel frigidus.

IN XXXVIII. CAPVT.

QVi tenuium humorum. Ex eodem loco Galeni, & 6. libro Oribasij transcripsit. Dicit autem paulatim & continue alendos huiusmodi humoribus laborantes: præterea fructus, quos ὀπώρας græci nominant, exhibendos Supra uerti poma, quod nihil refert. Nam fugaces, seu horarios, seu tempestiuos, ὡραίους græci appellant. Hoc re-

Historia. medium olim Lutetiæ in quodam adolescente continua febri laborante sum expertus salutare. Nam quoties ille uel aluum deijcere, uel urinam reddere extra lectum uolebat, aut etiam quoties pedibus tantillum consistere, aut in sella, quousq; ei lectulus sterneretur sedere, in syncopen solebat incidere: ac uidentes hoc aliquot medici, de salute minus sperare cœperunt. Ego uidens iuuenem natura biliosum, tenuiq; sanguine præditum, cogitaui illi quoquo modo uirium dissipationem impedire: ac statim quum è lecto in sedem esset collocatus, porrexi ei uuam recentem nondum exacte maturam: nam initio Augusti accidit morbus: qua assumpta, paulatim per dimidiam horam seruaui hominem extra lectũ citra animi defectionem, quod feliciter successisse animaduertens sequenti die idem facere decreui: exhibitaq; paulo maiore portione, ad unam usque horam sine ullo incommodo ut prius seruaui. Factumq; est tandem diebus insecutis, ut tuto iam extra lectum in cubiculo obambularet, daretq; occasionem reliqua auxilia exhibendi. Hoc te nolui celare lector.

IN XXXIX. CAPVT.

RElinquæ occasiones. Ex eodem Galeni loco sumpta hæc sunt ad uerbum. Enumerat autem Paulus syncopæ causas, dolorem uehementem, siue ex intemperie, siue humoribus, siue utrisque: uel etiam ex continui diuortio ortum, uigilias nocte dieq; affligentes, nam somno mediocri uires recreantur, immodica inanitio aut per uentrem, aut uomitu, aut sudoribus, aut urina, aut sanguinis profluuio. Ac in ijs qui aliena loquuntur, hoc est, qui mente non constant, qui delirant, desipiuntq;, Nam παραπαίειν uerbum signat παραφρονοῦσαι, ἀλ-

ἀλλοφάσαι. λοφάσαι, cerebro scilicet affecto, adeo ut functiones suas peculiares, nequeat edere. In ijs motus quandoque corporis fiat, uires collabi necesse est. Ad quas conseruandas, & ad syncopen uitandam singulare est præsidium, temperamenti custodia. Ante omnia uero trium princi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

piorum: mox reliquarum partium, quecunq; illa in consortium affe-
ctus principia secum ex facili trahunt.

IN XL. CAPUT.

Itaque dolor. Hæc magna ex parte Galenus in secundo de locis affectis habet. Reliqua in duodecimo Methodi medendi.

Dolor stupidus. Græce est ἡ μὲν ναρκώδης ὀδύνη διὰ ψυχρὰν γίνεται διάθεσιν. Quod interpretatus sum ad uerbum in Paulo. Galenus libro ιά citato ait. καὶ τοίνυν τὸ ναρκῶδες ἄλγημα διάθεσιν ἐργάζεται ψυχράν τε, ἅμα καὶ ὀδυνηράν, quod est. Itaq; stupidus dolor affectionem frigidam simul et dolorificam parit. Aduerte lector, Paulus hic dolorem ut affectum, Galenus ut affectus causam interpretatur. Verum sequentia in oratione Galeni eos conciliant. Nam stupor, inquit, frigiditas quædam est non exigua, eoq; membris hac occupatis difficilem & motum, & sensum parit, atq; ita stupidus dolor, non indicat doloris speciem, uerùm dolorem simul & uel affectionem frigidam, uel difficultatem sensus motusq; ab ea particulæ obortam. Cæterum non solum in neruis, sed alijs omnibus partibus accidit.

ναρκώδης. ὀδύνη.

Pulsatilis autẽ dolor. Græce dicitur σφυγμώδης, et σφυγματώδης πόνος, quasi ĩterpreteris, pulsorius, et pulsatilis labor, uel dolor: ĩsigniũ inflammationũ proprius, arteriarum quidem semper, primario affectu, aliorũ uero corporum sensilium omnium, consortij lege. Cæterũ uocem græcã πόνος Galenus sic exponit: ὁ γάρ τοι πόνος αἴσθησις ἐστὶν ἀνιαρά, καθάπερ ἡ ἡδονὴ προσηνὴς αἴσθησις. Hoc est: Siquidẽ dolor, sensus est molestus, sicut uoluptas est sensus suauis, quod Cicero eleganter dixit. Omne id quo gaudemus, uoluptas est, quo offendimur, dolor.

πόνος σφυγμώδης

Sin autem tanquam à palo. Colicorũ dolor est, qui in imo uentris ea potissimũ parte urget, qua urinarij meatus ex renibus ad uesicã ex porriguntur. Atq; hinc non ita ex facili discerni à nephritide potest.

Colicus dolor.

Punctorius autẽ. Galen. habet: ἀρξόμεθ᾽ οὖν αὖθις ἀπὸ τοῦ νυγματώδους ὀνομαζομένου συνισταμένου περὶ τοὺς ὑμένας μάλιστα, οἷον ῥίζης τοῦ πάθους κατὰ τὸ νύττεσθαι δοκοῦν ἐρηρεισμένης ἐκτεινομένης δ᾽ ἐπὶ πλέον ἐν κύκλῳ αὐτοῦ τοῦ τῆς ὀδύνης. Hoc est, ut Copus noster uertit: Igitur iterũ incipiamus à pũctorio uocato dolore, ac uidetur quidẽ ueluti ipsius affectus inter pungendũ circa mẽbranas potissimũ uerũ dolor circa locũ punctũ ad magnum spacium extenditur. Nos autẽ, pace illius dictum sit, in hunc modum uertendum putamus. Incipiemus itaq; rursus à punctorio dolore dicto, circa membranas potissimum constituto, cuius affectus ueluti radix in eo quod pun

Punctorius.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

gi uidetur defixa est, dolor autem longius orbiculatim ad id extenditur &c. In pleuritide hunc dolorem esse nemo ignorat, acri humore membranam costas succingentem pungente.

Pertundens.

Pertũdens, vehemẽtissimis. Hic dolor græcis dicitur διαΐσσων, quod idem est, ac si dicas διορμῶν, id est, cum impetu perrumpens. Copus uertit turgidus dolor, qua ratione, ignoro. Certe in Cephalæa, caluaria ipsa perrumpi, pertundi ue dolentibus uidetur. Id autem tunc accidit, quando ueluti à radice incipiens, ad uicina transit, ut ait Galenus.

Viciatum exẽplar.

Membrana quidem. In græco codice deest μὲν particula. Legendum enim ὁ μὲν ὑπὸ τῷ δέρματι, ut respondeat sequenti, ὁ δὲ, quod omnes nostri Aristarchi non aduerterunt. Nec impressum exemplar à Gemusæo castigatum habet. Cæterum membrana cuti subiecta quæ sit, audi. Continetur ea cute & corporibus subiectis per fibrarum telæ modo subtilium traductus: quam uenæ cutem nutrientes & nerui sensum communicantes permeant.

Viciosus codex.

Diuellentes cruciatus. Impressa omnia exemplaria habent οἱ ον διασπωμένης pro διασπωμένους: quanquam Oroscius hoc & castigator Basiliensis non annotarint.

Profundi sunt. Hoc est in alto delitescentes, unde quibusdam ὀστοκόποι quasi ossium dolores appellantur.

Si igitur sanguinis sit copia. Ex 12. Methodi medendi Galeni, & 6. Oribasy sequentia sunt transcripta.

Castigatur græci codicis lectio.

Auxiliantes. Miror cur Gemusæus hũc locũ deprauatũ reliquerit in suo codice, cũ plane ad sensum nihil faciat dictio προσλιπαρούντους, lege igit̃ προσβοηθοῦντες ex Galẽo, ut nos etiã antea uertimus.

καταιονεῖν. καταιόνησις. πυρίασις πυρίαμα πυρία. θέρμασμα.

Irrorationibus. Hoc est, aspersionibus. Nã καταιονεῖν est καταντλεῖν, quod signat superfundere. Linacer uertit καταιονήσεσι καὶ πυριάσεσιν, humidis & siccis fomentis. Quanquam nonparum diuersa nomina sint, uariasq; res significent. Nam καταιόνησις est aspersio irroratioq;, ut Celsi more loquar, ex oleo potissimum ad rem propositã idoneo facta, ueluti cum multa pituita in ore uentriculi hæret, oleum in quo absinthium ebullierit, id superfundimus πυρίασις quæ & πυρίαμα, & πυρία, & θέρμασμα græcis dicitur, triplex est. Nẽpe humida sicca, & mixta si Hippocrati & Galeno credimus. Humidum fomentum, spongia mollis magnaq; ex aqua calida expressa, applicataq;. Huius generis est aqua calida, aut oleum in utriculos, aut uasa ærea, fictiliaq;, aut in uesicam coniecta, partiq; dolenti admota. Siccum fomentũ est, milium, sal, harena in sacculos coniecta, aut solũ linthrum.

thrum. Item lateres & titiones panniculis inuoluti, & sic circundati. Pace cuiusdam docti uiri dixerim apud Celsum lib. 2. nõ esse uitiũ scripturæ in dictione, titionibus. Nã tertio eandem repetit, fomentisq; inquiens, protinus ualidioribus totũ corpus circundare conuenit, maximeq; inuolutis extinctis testis et titionibus. Mixtum fomentum est, hordeũ, eruumq; prius contusa, aceto & aqua macerata, uel etiam farina simili modo præparata, & in sacculis apposita. Cæterum humida fomẽta conueniunt inflammationibus ex bilioso humore suscitatis. Sicca ijs, quæ ex tenui & aquoso sanguine proueniunt. Mixta craßis, uiscosisq; humoribus incidendis, conficiendis, dißipandisq; expediunt.

Sin moles. Quidã parum uersati in medicina uertunt dictionem ὄγκον in græco codice positã, tumorẽ, nullo plane sensu, quãquã id quoq; hac uoce significetur. Voco autẽ hoc in loco molem, corpus, quod ab externo superceciderit: quod uel durum, uel magnum, uel graue, uel simul ambo fuit. In fine capitis male legit̃ ĩ codice impresso ξυροῦ pro ξηροῦ. ὄγκος.

IN XLI. CAPVT.

QVum per ventrem. De hoc accidenti Oribasius libro 6. eadem tradit. Cæterum syntexin, seu ut latine dicam, colliquationem corporis facies illa cadauerosa comitatur. Quod in marcore quẽ μαρασμὸν græci nominant, uidere est aut etiam in hectica marasmode.

Ex fonte. Huius loci castigationẽ Oroscius exemplari suo debet, & Oribasio. Nam omnia exemplaria quæ mihi uidere contigit, habent, ἀπὸ γῆς pro ἀπὸ πήγης, quanquam aqua ex terra intelligi possit, aqua ex fonte. Hoc præterijt etiam Gemusæus. Castigatur codex græcus.

IN XLII. CAPVT.

NOnnunquam palpebras aperire. Hoc Galenus confirmat lib. 1. de febribus: οὐ μὴν inquiens, οὐδ᾽ ἀνατείνειν ἐπιπλέον οἷοί τε εἰσὶ τὰ βλέφαρα, παραπλησίως τοῖς νυστάζουσιν ἀεὶ διακείμενοι, καὶ μέντοι μύουσιν ὡς τὰ πολλὰ, καθάπερ ὑπνώττοντες. ἔστι δ᾽ οὐχ ὁ ὕπνος αὐτῶν τὸ πάθος, ἀλλ᾽ ἐγρηγόρσεως ἀδυναμία. Hoc est: Nec uero palpebras diutius attollere possunt, similiter nictantibus perpetuo affecti. Quinetiam plerunq; conniuent oculis, ueluti dormitantes. At affectus ipsorum, somnus non est, uerum uigilandi impotentia &c. Hæc quidem de hectica Galenus pronunciauit: nos autem de omni febri, in qua uigiliæ urgeant.

Si conniueant. Male in græco codice ἢ μύσαι, quod est uel conniuere, legitur pro εἰ μύσαιεν, quod etiam Oroscius annotauit: Basiliensis autem corrector. eglexit. Restitue exẽplar.

Cibus quodammodo sit magis accuratus. *Ita reddi dictionem græcam* περιεργότερα. *Nā uerbū* περιεργεῖν *in bonā partē acceptū est, quod accurate. Id signat ex cura et cōsilio aliquid gerere Aliquando in malā partē sumitur, pro eo quod est* πράττειν τὰ περίεργα. *Galenus alibi* διαίτῃ ἀκριβεῖ *in codē significatu protulit, hoc est uictu accurato, exquisitoq́; non de tenui intelligens, sed ex delectu sumpto.*

περιεργεῖν.

Linctus ex papaueris. *Hanc cōpositionem etiam hodie officinæ uocant diacodyon. Dixit autem Paulus ex sapa, quia duplici modo fieri solet, scilicet ex sapa, & ex melle. Quæ sapam recipit ad somnum conciliandum utilis est. Quæ uero mel, ad sputi reiectionem.*

Diacodyon.

In quibus autem caput. *Contrario supradictis modo affectos recenset. Nam illi ob tussim ex defluxu capitis pulmones infestantem dormire non possunt, eoq́; diacodyon ex sapa assument, quod tenues humores incrasset. Hi autem quibus caput defluxionibus obnoxium non est, suffitu iuuabuntur. In sequenti sententia pro* παραγμαῖς, *legitur* παρακμαῖς. *Itē pro* λι. *quod signat librā pone* 7. *quod notat drachmā.*

Arnabo. *Recentiores quidam modo carnabum, modo carnabadiū, alij Zarnabum, & Zarnabadium Odoramentis expetitur. Vide Paulum in septimo. Sunt qui Doronicum in officinis appellatum esse pronuncient. Non salicis folia, id esse putes, ut quidam grammatista hæsitabundus exponit.*

IN XLIII. CAPVT.

SOporis noxij. *Ita sum interpretatus dictionem* καταφορὰν, *quam si penitius introspicias, & ex etymo interpretari libeat, impetus somni uehementioris merito dicetur, & inexpugnabilis pene dormiendi necessitas, ut Celsi more loquar. Dixi autem, noxij, quia sopor etiam bonus est.*

καταφορά.

Lactis modo tepenti. *Tantum ualet* γαλακτώδει, *quasi dicas, lactosa. Galenus multis in locis hac uoce utitur pro, tepido. Non autem pro eo, cui lac sit admixtum.*

γαλακτώδης.

Si vero morbus. *In codice græco deest particula* δὲ, *ac legendū est* ἐπιμενούσης δὲ τῆς νόσου. *Noua enim sententia incipit, quod miror Oroscium et Basiliensem correctorem uoluisse præterire, cum alibi etiam minora à me prætermissa ceu capitalia clamitent.*

Castigato græcum exēplar.

IN XLIIII. CAPVT.

NOnnullis etiam cum igneus sensus, Hoc est, *cum comburi uidentur nimio calore febris, pulicaris herba, quam græci psylliū nominant, conducit.*

Permulceriq́;. *Græce est* διαψηλαφητέων, ἀ διαψηλαφεῖν, quod

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Celsus latine dixit, corpus eius leuiter ex oleo ueteri permulceatur, & c. hic autē manibus tantū permulceri debēt, somni cōciliādi gratia.

IN XLV. CAPVT.

EX absinthio. Hoc est, ut Galenus ait, in quo absinthij coma sit ferue facta. Siue autem oleum, siue unguentum, dicas, nihil refert. Quanquam Oroscius olea in quæ etiam aromata coniecta sunt, unguenta dici nolit. contra ueterum sententiam.

Olei uox

Nardino. In græco codice est νάρδου, quod signat nardo: eadē nimirū locutione qua usus est Celsus, & Scribonius Largus aliiq; ueteres. Celsus lib. 3. ungi rosa debet, pro rosaceo. Vt in cōpositione 210. apud Largū. Idem rosa dilutū explet concaua uulnera. pro rosaceo dilutum.

νάρδος.

Sin autem inflammatorium quiddam. Codex græcus habet φλεγματώδες τὸ pro φλεγματῶδές τι, quod omnes castigatores Pauli, ceu momenti exigui neglexerunt.

Emēdato codicem grecum.

IN XLVI. CAPVT.

RIgori. Medici hodie dictione rigoris utuntur pro græca ῥῖγος: quanquam non ita latine Celsus Hippocratis sententiam aliquādo uertens pro ῥῖγος horrorem reddit. Verum nos φρίκην horrorem uocamus. Inopia itaq; linguæ, ῥῖγος febrium, quasi ad uerbum, rigorem interpretamur.

Concertationē naturæ. In græco codice est: οὐδ᾽ ἐκλύειν τὸν ἀγῶνα. Quod Paulus ἀγῶνα dixit, ego concertationem naturæ exposui. Nam in crisi natura certat cū morbo. Si eo fit superior, bona crisis est: si morbus uicerit, mala. Quamobrem si natura se accingit ad ea quæ offendunt, expellenda, ut in rigore accidit, moliendum nihil est. Dixi igitur concertationem naturæ dissoluere, uel certamen uel pugnam quā cum morbo habet. Naturæ quidem in græco non est, sed sententiæ clarioris gratia addidi.

ἀγών.

IN XLVII. CAPVT.

ADiutareq; calfactu. Recensit hic Paulus, quibus modis sudor per crisim erumpens, etiam adiuuari debeat, nempe fotu mediocri, quiete, calido clystere, adeoq; in quiete manere ægros uult, ut sudorem non abstergant.

Recreare. Græce est ἀναψύχειν, quod uerbum duo significat, refrigerare & recreare, seu reficere. Hesychius grammaticus dicit idem esse quod ῥιπίζειν, euentilare, & ἀναψυχὴν interpretatur παραμυθίαν, hoc est solatium. Congruit magis id hoc in loco, nempe uires sudorum copia lassas, oppressasq; recreare.

ἀναψύχειν.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

περιβόλαιον.

Tenui velamine. περιβόλαιον λεπτὸν in græco codice est. Celsus ait: Veste leui, madida, interpretatus sum ἐμβεβρεγμένον ab ἐμβρέχον quod est irrigo, madefacio.

Ambæ siquidem. Ad calcem & floces uini referuntur. In græco neutrum genus est. ἄμφω αὐαθαλπόμενα, ambo ad fouendum applicata, genuino corporis tepore siccantur: siccata meatus per quos sudores erumpunt, obstruuntur.

Qui per validam expresſionem. Græce est, κατ᾽ ἔκθλιψιν, quæ fit natura quasi necesſitate quadam oppressa. In doloribus uehementisſimis & anima sæpe deficit & sudores frigidi erumpunt. Hi dicuntur fieri per expresſionem, ualidam addidi significantiæ gratia: Quidā pro ἔκθλιψιν, legunt ἔλλιψιν, quod est animi defectum, quod non male etiam hic quadrare potest. Eruditi iudicent.

IN XLVIII. CAPUT.

ὑπογλώττια.

HYpoglottia. Formulæ quædam medicamentorum sunt, quæ in tusſi, thoracis arteriæq; uicijs assumuntur. Hodie bechicas officinæ, & penidias appellant. Fiunt autem potisſimum ex radice dulci, tragacantho, terebinthina, zaccaro, alijsq; ad rem propositam cōgruis. Cæterum Galenus uocat ὑπογλωσσίδας.

Lana sulphure imbuta. Græce est ἔριον τε θειομένον, ad uerbum sonat: Lana sulphurata. Oroscius corripiendi studio potius quàm ueritatis, uertendum clamat, sulphure suffita. Quomodo autē lanæ suffiantur, nusquam me legisse fateor, homines suffiri sulphure in tusſi lego. Lanam autem ut pice, aut alio pingui, ita sulphure imbui. Imbutas sic applicari. Nam suffitus parum in lana proficit.

Pingue. Græcus codex habet καὶ ἢ λιπ ὡς pro ἢ λιπός, accipimus pro pinguitudine, aut oleo, aut quacunque re pingui.

Permulceri. Hoc est, molliter contrectare, supra interpretatus sum διαψηλαφαν permulcere, ex Celsi more.

IN XLIX. CAPUT.

STernutamenta. Vide sextum Oribasij. quomodo autem fiant: Galenus tertio de symptomatum causis explicat. Hic autem Paulus remedia persequitur sternutationis quæ in febribus molesta esse solet.

λάγων. κενεών. Corrige græcum codicem.

Ilium intentio. Græci λαγόνα & κενεῶνα eam partem esse uolunt, quæ latinis dicitur, Ilia. Quidam uero male ὑποχόνδρια uertunt Ilia, in bonis autoribus parum uersati. In codice impresso est ἔνστασις lege ἔντασις. Neglexerunt Aristarchi.

Summarum partium. Hic Oroscius debet exemplari suo. Nam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

omnia quæ mihi uidere contigit habent, τῶν ἀκρῶν μυῶν, *quod est,* Castigato codicem.
summorum, musculorum pro τῶν ἀκρῶν μερῶν.

Mollis contrectatio. *Quod ante dixi permulcere, hoc molliter cõtrectare interpretor. Nã idem esse puto. Græca uox est* διαψηλάφησις

Spongiæ ex mari uacuæ. *Quidam in codice græco legunt pro* κενοὶ, *quod est uacuæ,* καινοὶ, *hoc est, recentes. Vtrunque instituto conuenit: quam tu malis lectionem sequere.*

IN L. CAPVT.

VEl attemperatos. *Cibi fastidiũ aliàs ex humore pituitoso, aliàs ex bilioso nasci solet. Si pituita in stomacho redundat, uomitu educenda est. si bilis supernatat, deorsum euocanda. Vbi uero totum corpus purgare uoles aliter faciendum docet* Hippocrates. *Quod si in primis uenis crudi humores, semicoctiq; habeantur, dissecandi, concoquendiq; quod* Hippocrates πεπασμὸν, *quasi mutuationem. Huius autem* πεπασμός. *seculi medici, perperam digestionem appellant. Si in extremis uenis & corporis habitu sint infixi, relaxandi ueniunt. At biliosi humores & melancholici, qui ultra sanguinis terminum processerunt, caloris uiolẽtia expelli prorsus debẽt: Si in stomacho nauseã excitẽt per inferiora: sin toto corpore biliosi, quod æstate potissimũ accidit, uomitu purgari debẽt: melancholicus aũt infra semper. Porro cũ iã educũtur, necesse est eos infrenare, coercereq; ne transitu partes afficiant. Item meliores hoc agendo in locum restituere. Quã rationẽ, seu potius, ut Galenus ait, cacochymiæ curationem græci* ἐπίκρασιν *nominant. Verba Galeni nono Methodi in hunc modũ habẽt:* χρὴ γὰρ δηλονότι κατὰ τὰς τοιαύτας ἐναντιώσεις τῶν ἐνδείξεων κατὰ βραχὺ μὲν ἐκκενοῦν τὸ μοχθηρὸν, κατὰ βραχὺ δ᾽ ἀντ᾽ αὐτοῦ τὸ χρηστὸν ἐντιθέναι. καλεῖται δ᾽ ἐπίκρασις ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, ἡ τοιαύτη θεραπεία τῆς κακοχυμίας. *Paulus igitur recte etiã dixit:* ἤτοι ἀπορρύψαντα ἐκκρίνειν, ἢ ἐπικεράσαντα, βελτίους ἐργάσεται. *Quod est: Vel abstergẽdo excernũt, uel attẽperãdo, coercendo, mitigando furorẽ illorum, obtũdendoq;, meliores in locum restituent.* Hippocrates *libro de ratione uictus in morbis acutis materiã eorũ quæ attẽperare possunt, cõmemorat. Galenus autẽ eius interpres paulo apertius in hũc modũ disserit: de torminibus orationẽ instituens:* σκοπὸς δὲ ἐστὶν αὐτοῖς, τὸ μὲν τοι καθαίρειν τῆς κακοχυμίας, τὸ δ᾽ ἐπικεράσαι, τὸ δ᾽ ἐπιξηρᾶναι, τὸ δ᾽ ἐμψύξαι. τὸ μὲν οὖν γάλα τὸ ὄνειον, καθαίρειν δύναται, καὶ ἐπικεραννύναι, τὸ δὲ τοῦ λίνου σπέρμα ξηραίνειν τε καὶ ψύχειν, τὰ δ᾽ ἐκ τῶν πυρῶν ἄλφιτα, τὸ ἐπικεραστικὸν ἔχει. καλῶς δ᾽ αὐτοῖς ἀναμέμικται καὶ τὰ κ

Nota.

ἐπίκρασις.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

θινα, ξηραίνοντα τε καὶ ψύχοντα. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι κύαμοι πετρίως ψῦξαι δύνανται. τὰ δὲ ᾠὰ καὶ ἡ σεμίδαλις, καὶ ὁ χόνδρος παχύχυμα καὶ εὔχυμα, καὶ ἐπικεραστικά. Hoc eſt: Eo ipſi ſpectant, ut uicioſum humorem partim purgent, partim attemperent, partim deſiccent, partim refrigerent. Lac itaque aſininum purgare poteſt, & attemperare. Lini uero ſemen ſiccare, & refrigerare. Triticea polenta, attẽperandi facultatẽ obtinet. Recte ipſis et ordeacea admixta eſt, quæ & ſiccat, et refrigerat. Aegyptiæ autem fabæ, mediocriter refrigerare poteſt. Oua, ſimilago, et chondrus craſſi boniq; ſucci, & attẽperatoria exiſtunt &c. Vides igitur, quomodò Galenus utatur dictionibus ἐπικεράσαι & ἐπικεραννύναι. Item ἐπικεραστικόν. & ἐπικρατικά. Galenus duodecimo methodi de uinis fuluis agẽs ſcribit ἐπικεραστικοὶ δ᾽εἰσὶ καὶ θρεπτικοί, quod poſtea interpretatur τρέφουσι δὲ μᾶλλον, καὶ κακοχυμίαν ἐπανορθοῦνται. Hoc eſt: Nutriunt magis, et prauitatem humoris corrigunt, emendantq;. Linacer ſuperiorẽ ſententiã neſcio quo modo exponit, certe dictionis uim ignoraſſe uidetur. Nã quid ſibi uult,

Aduerte.

præterea miſtibilia ſunt, et nutriẽtia? Dicere enim oportebat, attẽperatoria autẽ ſunt (intellige malorũ humorũ, bonos in locũ reponendo, & qui nondũ longius terminos cõcoctionis exceſſerũt, reducẽdo, acrimoniã ipſorũ obtundendo.) Ne autẽ putes bilem abſolutã, aut flauã, aut nigrã meliorẽ reddi poſſe: imo nec ſalſam pituitã: eoq; nemo doctus medicus hos humores alterandos, cõcoquendosq;, uel ut barbari dicunt, digerendos dixerit. Sed purgandos potius, meatibus per quos tranſibunt, adapertis, medicamẽtis in id efficacibus. Ne autẽ acrimonia ſua et roſione infeſtent, ut in torminibus docuit Hippocrates, cibi et potus ἐπικεραστικοὶ aſſumuntur. quibus potes etiam ſyrupos quoſdã mitigatorios annumerare. Cæterũ male in codicibus græcis ἀπορρίψαντα, quod eſt,

Caſtigato exẽplar græcum. Reſtitue exẽplar. Emẽdato græca.

proijciẽtes, pro ἀπορρύψαντα, quod ſignat abſtergẽtes. Prætcrierunt id Oroſcius, Gemuſæus & alij. Potiſsima vero polenta. Codices græci omnes male congruam habent lectionẽ hanc, πειρατέον ἀνακτᾶσθαι τὴν ὄρεξιν, μάλιστα δὲ ἀλφίτων, pro μάλιστα δι᾽ ἀλφίτων, aut μάλιστα δ᾽ ἐ διὰ ἀλφίτων. Nõ tamẽ ab ijs multũ. Hic quoq; deprauatus eſt codex græcus. Habet enim μὴ πόρρω μέν τοι τοῖς τῶν πυρετῶν χρείας, pro μὴ πόρρω μέν τοι τῆς τῶν πυρετῶν χρείας.

IN LI. CAPVT.

SI vero in grandẽ famen. Apud græcos una dictio grandem famẽ ſignat cõpoſita ex βοῦς et λιμός. Quicquid enim grande illi uolũt ſignificare in una dictione, per ἵππος, & βοῦς, quod eſt apud nos, ſi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

uerbum ex uerbo interpreteris, equus & bos, explicant, ut ἱπποσέλινον, βούλιμος &c. Cæterum eadem fere habes remedia bulimi apud Gal. lib. 8. de compositione medicamentorum secundũ locos. In sequentibus uerti ὀξύτητος pro sæuitia furore, ad uerbum sonat acumine.

IN LII. CAPVT.

QVoniam igitur à pituita. Galenus de symptomatum causis libro primo scriptum habet. Canina appetentia fit, cum uel ob acidi humoris uicium uentriculus infestatur, uel ubi totum corpus immodice digestum dissipatumq́;, continua nutricatione indiget &c. Cæterum in Aphorismorum libri secundi commentario, cap. 20. curationem hanc ad uerbum persequitur.

Incidant, abstergeantq́;. Superius et hic male in codice Græco ῥίπτουσι, pro ῥύπτουσι habetur, unius literæ mutatione: quod ceu nullius momenti castigatores Pauli neglexerunt. Quãquã ad sensus puritatem non parũ faciat. Quippe diuersa sunt, proÿcere, et abstergere. Aduerte

Pinguia. Galenus addit, καὶ ὡς ἄν εἴπῃς, ἐλαιώδη τῶν ἐδεσμάτων, hoc est, & ut ita dicam oleosa esculenta.

IN LIII. CAPVT.

PArticularum per quas. Hæ sunt, stomachus, os uentriculi, ipse uentriculus. Galenus commentario quarto in opus de ratione uictus in morbis acutis, partes commemorat, quæ aliquando sitim procreare soleant. Idq́; in hunc modũ: πάντων μὲν πρῶτον καὶ μάλιστα τὸ στόμα τῆς γαστρός. ἐφεξῆς δὲ ἡ γαστήρ. καὶ μετὰ ταύτην ὁ στόμαχος. εἶτα πνεύμων, εἶτα νῆστις.

Prauas autem potiones. Codex Græcus deprauatus est. Habet enim μοχθηρῶν δ᾽ ἐπιθυμοῦσι ποιοτήτων. Hoc est, prauas autem appetunt qualitates, pro πομάτων, quod est, potiones. Oroscius cum alÿs Aristarchis negligenter hoc præterÿt. Emenda codex.

Cæterũ siti pressos. Hæc apud Gal. lib. 1. de symptomatũ causis inuenies. Habet autẽ ille paulò ampliora ĩ istũ modũ: ἀπαύστοις δὲ δίψεσι καταληφθέντες, ἐξ ὧνπερ καὶ ἀποτασιόντας οἶδα, τούς γε καταφαγόντας τὴν ἔχιδναν (ἣν δ᾽ ἄρα δίψας) καὶ τοὺς ἐκ τοῦ οἴνου πιόντας ἐκ [illegible] στάσεως θεριστάς, ἐν ᾧ τοιοῦτόν τι θηρίον ἐναποτεθνήκει καὶ τὸν ἐξ οἴνου παλαιοῦ μεθυσθέντα, καὶ τὸν ἀποκαρτερεῖν ἀποθελήσαντα καὶ τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ ἐπιλιπόντος τοῦ ὕδατος ὧν οἱ τῆς θαλάσσης ἐτόλμησαν τι πιεῖν ἀμετρότερον τε διψήσαντες τῶν ἄλλων, καὶ τινες μὲν αὐτῶν ὑπαχθέντες τὴν γαστέρα καὶ διηχεέντες σφοδρῶς ὀξύτερον ἢ κατὰ τοὺς λοίπους ἀπέθανον, &c.

Vide igitur an ex hac lectione, Pauli codicem in quibusdam uelis castigare. Ego sane, aliorum iudicio, legerem δίψεσι δ' ἀπαύστοις καταληφθέντες ἐξ ὧνπερ καὶ ἀποθανόντας οἱ δὲ τούς τε φαγόντας ἐχίδνας διψάδας, καὶ τοῦ οἴνου παλαιοῦ μεθυσθέντας, καὶ τοὺς ἐν τῷ, &c.

κρουνίζειν. Rosaceo cum impetu salientis modo. Græce est μετὰ κρουνισμοῦ γινομένη, hoc est: Cum crunismo facta: à uerbo κρουνίζειν, quod est, cum impetu decidere. Galenus libro 8. Methodi utitur uerbo κατακρουνίζειν in hac sententia: εἰ δ' ὑγρὸν εἴη τὸ προσφερόμενον, ἐξ ὑψηλοτάτου βάλλοντες, καὶ οἷον κατακρουνίζοντες, id est: Sin autem id quod adfertur, liquidum fuerit, ex altiore loco deijcientes & in salientis modum fundentes. Ibidem usurpat dictionem κρουνός. ἔτι δὲ

κρουνός. μᾶλλον εἰ κρουνὸς ὕδατος ψυχροῦ καταρράττει τοῦ ἀγγείου ψύχει τὸ ὑγρόν. Hoc est: Præterea magis humorem refrigerat, si desiliens aqua frigida uas illidat, &c. Cæterum superfundimus aliquando liquores, ut in hoc symptomate, syncipiti sublata in altum manu, per mediocrem lanæ hapsum.

Dilutum. Iam dilutum. Sic uocamus humorem in quo aliquid maduerit, aut maceratum per horas aliquot sit. Recentiores medici infusionem appellant, ut infusionem rheubarbari, agarici, cotoneorum Græci

ἀπόβρεγμα. ἀπόβρεγμα dicunt.

IN LIIII. CAPVT.

Melius autem facit myxion. Myxion uel myxa, uel mysclion fructus est pruno similis. Galenus sericon appellat. forte hodie officinis dicitur sebesten.

Salem indicum. Hic sal nimirum est saccharum quod nos eandum appellamus, natura non arte, proueniens, quanquam hodie Venetijs & alibi artificio naturam imitentur. Auicenna interpretatus hunc locum Pauli, saccharum tabarzet ponit.

IN LV. CAPVT.

Textus grecus uitiatus. Imbibito. Similia apud Galenum libro 7. medendi Methodi. Eadem uero apud Oribasium sexto. Sed perperam hic in Codice impresso legitur ἀναπεμπόμενον, quod est sursum misso, pro ἀναπεπωμένον quod ualet imbibito ab ἀναπίνομαι, inde ἀναπέπωμαι. Sic habet Galenus loco supra citato, ἐνίοτε inquiens, δ' εἰς αὐτοὺς τοὺς χιτῶνας, ὡς ἂν εἴποι τις, ἀναπεπωμένον ἢ ἐμπεπλασμένον. Hoc est. Nonnunquam uero in ipsas tunicas imbibitus, ut ita dicam, uel impactus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

IN LVIII. CAPVT.

Porro ubi concoctrix facultas. *Ex hac sententia opinio quorundam de remediis spinæ applicandis in uentriculi affectionibus, satis refellitur, etsi euidentia ipsa quæ in confectionibus apparet, quid in hac re faciendum sit, aperte doceat.*

Vel manna vino macerata. *Non in dandi casu, legenda sententia est sed nominandi. Corrige igitur codicem græcum ita.* ἢ μάννη ἐν οἴνῳ φυραθεῖσα.

Agathium. *Pastillus est, qui retinendi supprimendiq́; potestatem habet. Vide septimum.*

IN LX. CAPVT.

Typhe. *Specie siligini non dissimilis, simplici culmo, grano multiplici, tunica uelato, atq; leuissimo, radice numerosa, largior eius in Asia prouentus regione, ut uult Galenus, quæ super Pergamum sita est. Hanc agricolæ, quod triti cum in oppida conuehi soleat, ad panificium usurpant. Huiusmodi igitur arista, hoc est, spica apice narium foramina pungere interim præcipit Paulus, ut irritatus sanguis largius profluat.* Typhe.

FINIS LIBRI SECVNDI COMMENTARIORVM.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

COMMENTARIORUM IN PAULUM AEGINETAM LIBER TERTIUS.

TERTIUS *hic liber de omnibus totius corporis affectibus particulatim agit: & singula unicuique particulæ conuenientia remedia complectitur. Primum autem cuiusq; morbi curandi Methodum artificiosam exponit, quæ ex causarum notitia, partis temperamento ægriq; natura, & alijs indicationibus sumitur. Deinde sic ad ea uemendum auxilia præcipit, quæ ipsis locis affectis induci debeant, Græci* τοπικὰ *nominant. Quod Galenus libro 14. Methodi pulcherrime docet. Cæterum hic liber Pauli partim ex Galeni opere de compositione medicamentorum secundum locos, partim ex octauo Oribasij transscriptus est: admixtis interim remedijs quæ Paulus ipse usu comprobarit.*

IN I. CAPUT.

QVemadmodum stirpium. *Ex primo capite Galeni de compositione medicamentorum secundum locos ad uerbum hæc sunt transcripta. In quartodecimo Methodi pene eadem habentur. asscribam autem uerba Galeni, maioris perspicuitatis gratia:* ἐδείχθη δ' ὅτι τῶν διαπνεομένων χυμῶν ὅσον ἰλυῶδές ἐστιν ἐξ ἀρχῆς τε εὐθέως, τὰς τρίχας ἐγέννησε, καὶ τοῦ λόγου καθ' ὑπόφυσιν

Pilorum origo & nutrimentum.

αὐξάνει. τοῦτ' οὖν ὅταν ἤτοι γ' ἀπόλλυται παντάπασιν ἢ μοχθηρὸν γεννηθῇ, φθείρεσθαι τὰς τρίχας ἀναγκαῖον ἐστι. καὶ γὰρ οὖν καὶ τὰ φυτὰ κατὰ διττὴν αἰτίαν ἀπόλλυται, ποτὲ μὲν ἀποροῦντα τῆς τρεφούσης ὑγρότητος, ἐστὶ δ' ὅτε οὐκ οἰκεία χρώμενα. τελέως μὲν ἀπολλυμένου τοῦ τρέφοντος χυμοῦ τὰς τρίχας ἡ φαλάκρωσις γίνεται, μοχθηροῦ δ' ἀποτελεσθέντος, αἵ τ' ὀφιάσεις καλούμεναι, καὶ αἱ ἀλώπεκες. *Hoc est, ut rudiores intelligant: Ostensum uero est ex humoribus qui per latentes meatus*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

perspirant, limosum quicquid est, id, & statim ab initio pilos producere, & reliquo sequenti tempore, ueluti materiam suggerendo augere. Hoc igitur, cum uel in totum perit, uel prauum generatum fuerit, pilos corrumpi necesse est. Quan loquidem etiam stirpes dupliciex causa pereunt, interim sanè humiditate quæ ipsas nutrit, destitutæ, interim non propria utentes. Vbi humor pilos nutriens prorsus interijt, caluicium prouenit. Cum autem uiciosus est redditus, & opiases, & alopeciæ excitantur, &c. Celsus hæc duo postrema uicia communi uocabulo Areas appellat, quod nimirum loca pilis uacua cos in capite repræsentent. Oroscius reprehendit hic me quod Celsum imitatus dixerim de areis, hoc est alopecia & opiasi. Recte facit literator, interpretandi muneris imperitus. Caluiciũ. Ophiasis. Alopecia Areæ.

Nonnullæ vero alienis. Græce est ἀλλοτρίοις ἑαυτῶν, quod ad uerbum sonat, succis alienis à seipsis. Galenus paulo clarius dixit: ὑγροῖς ἀλλοτρίοις τῆς ἑαυτῶν φύσεως, quod est: Humoribus alienis à sua ipsorum natura. Atq; ita nos reddidimus, potius iudicantes esse, dictionem sententiæ addere, quàm rem obscurare. Quemadmodum igitur quædam alimenta sunt homini, quædam sturno propria, ita herbæ quoq; idoneum, familiaremq; naturæ suæ humorem quo alantur, attrahunt, alienum respuunt.

Inter se. Deprauatus codex est Græcus, tum Venetijs, tum in Germania impressus. Habet enim διαφέρουσαι τῶν ἄλλων, pro διαφέρουσαι τῶν ἀλλήλων. Rursus hic Galenus apertius dixit: ὀνόματα δ' ἐσχηκυῖαι διαφέροντα παρὰ τὸ σχῆμα. Hoc est: Nomina autem secundum figuram diuersa habentes. Castigatur codex græcus.

Quoniam in Ophiasi. Codex Græcus hic mutilus est. Quid enim sibi uult ὅτι παραπλήσιον ὄφει τὸ βεβλαμμένον φαίνεται μόριον, nisi addatur in quo affectu. Addendum igitur necessario ex Galeno non nihil est, legendumq; in Paulo ὅτι κατὰ τὰς ὀφιάσεις παραπλήσιον, &c. Oroscius & Gemusæus non animaduerterunt, tam bonis alioquin ut ipsi gloriantur, exemplaribus usi. Græcus mutilus instauratur. Oroscius.

Deinde loco viciato. Hoc ubiq; obseruandum præcipit Galenus, ut semper totius corporis uacuatio præcedat, nisi admodum exiguus sit affectus. Dixi loco uiciato auxilia inducemus, pro τοῖς τοπικοῖς ἀποθεραπεύσαμεν βοηθήμασι, quod est, localibus persanabimus remedijs.

Si igitur color ad nigrius. Hoc est, si nigrior, albidior ue conspiciatur. Nam quod Paulus εἰ μὲν οὖν εἴη τὸ μελάντερον ἢ λευκό-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

τερον ἢ χροιὰ παραπρεπὴ dixit, Galenus in methodo in hunc modum: εἰ μὲν γὰρ λευκοτέρα τοῦ κατὰ φύσιν, καὶ εἰ μελαντέρα. Quod est, si albidior quàm pro naturæ habitu sit, & si nigrior.

Hiera dia colocynthidos.

Antidoto Hiera. *Intellige, hiera diacolocynthidos, cuius descriptionem habes lib. septimo Pauli, Archigeni ascriptam. Scribonius autem Largus eandem pene ad uerbum habet. Officinæ uocant Hieram compositam Galeni: uerum in multis adulteratam. Quæ uero ex aloe, & alijs sex rebus, nempe cinamomo, xylobalsamo, asaro, spica nardi, croco, & chiamastiche, constat, simplex dicitur. Et hæc in officinis, nõ parum ab illa Galeni discrepat. Primũ sane præter medicamenta quæ ab illo numerantur, duo insuper adiecta habet, puta xiloaloen, & cassiam, unum suppositítium carpobalsamum, loco xylobalsami. Deinde pondera etiam diuersa continet. Nam omnium partes æquales habet. Galeni autem hiera, aloes centum, aut cum præstantiorem fieri cupit, aloes drach. nonaginta, aut etiam octuaginta recipit, reliquorum uero sex: ubi de capite sollicitudo est, croci tantum quinq;.*

Catapotia ex aloe. *Hæc recipiunt cucurbitæ syluestres, quã colocynthida uocant, partem unam aloes, et scammonij singulorum partes duas. Galenus hic absinthij succi partem unam admiscere solebat: antea quoq; mastichen chiam, & bdellium. rediguntur in granula Ciceri similia. His fere respondent Pilulæ nostræ Cochiæ à Rasi descriptæ.*

Methodus curationis.

Dein ad præsidia. *Cum iam purum ex purgatione corpus fuerit, humor qui in cute continetur medicamẽtis digerentibus discuti debet: diligentia adhibita, ne adeo calida, acriaq; admoueãtur, ut cutis exulceretur. Ad hæc ne nimium siccent, prouidendum est. nam talibus non tantum uiciatus, sed etiam utilis qui confluit, absumitur. Græce erat* ἐπὶ τὴν τοπικὴν χωρεῖν ἐπὶ μέλειαν *quod ad uerbum sonat, ad localem ueniendum curationem, sed Latinius est ut reddidi.*

Primæ asperitatis. *Locutio est Varronica pro asperrimo. Græce erat* τὸ τραχύτατον.

Additum est hic ut curiosis fiat satis.

Aliud experientia prob. *Hoc medicamentum in Codice Ioannis Lascaris manu scripto, non habetur: nec compositio plane cohæret, ac peregrina plane uidetur.*

Vnciæ octo. *habebat in Græco* ℥ *pro* ∑ο *sicut alia pleraq; absurda.*

Oroscius.

Miror Orosciũ in tãta ueterũ exẽplariorũ copia hoc nõ monuisse lectorem, cũ tamẽ in sequenti medicamẽto adnotet legendũ μυὸς *pro* κυνός.

Viciata lectio Græca.

Euphorbiæ, thapsiæ, baccarum lauri. *Male in Codice Græco habetur* δαφνίνου *quod est laurim pro* δαφνίδων. *ut Galenus habet.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Nam poſtea mentio laurini fit. Præterea Galenus in eodem medicamento à Paulo ratione ponderum diſſentit. Legit enim Euphorbij, thapſiæ, & baccarũ lauri, ſingulorum drachmæ duæ, ſulphuris uiui, hierati ſingulorum drachma: ceræ drachmæ ſex, &c. Neglexerunt Ariſtarchi.

Naſturcij. Impreſſus Codex tum Venetijs, tum Baſileæ habet καρδαμώμου. Sed Galenus & ipſe ſenſus requirit καρδάμου quod impetigines & lepras diſcutit, eadem ui præditum qua ſinapi. Nec hoc à caſtigatoribus animaduerſum.

Oroſcius & corrector Baſileæ.

Recinini aut veteris. Paulo ante etiã deeſt, particula diſiunctiua in codice Græco. habet enim κικίνου παλαίου ἐλαίου: cum legendum ſit ex Galeno κικίνου ἢ παλαίου ἐλαίου. Nam ſi ricininum deeſt, etiã commune uetus oleum eadem præſtare poteſt. Omiſerunt correctores.

Oroſcius. & Gemuſæus.
Oroſcius, & Gemuſæus.

Leporum ventriculi quinque. Ex Critone hæc ſunt, citante Galeno. Verum ſcriptura illius à Paulo uariat. Galeni codex habet κοιλίας ἓξ hoc eſt uentriculos ſex. Paulus tantum habet πέντε. Vide utrum malis ſequi.

Gal. à Paulo uariat.

His adijciantur. Græci Codices omnes deprauati ſunt hoc in loco. Nam habent. πρὸς τούτοις λάμβανε τὸ τρίτον, μυρσίνης, ἀκρεμόνων, ἀκακίας καρποῦ, &c. Quid quæſo hinc colligi poſſit? Legendum igitur cum Galeno cenſeo in eum modum: πρὸς τούτοις λάμβανε μιῶν τῶν, μυρσίνης ἀκρεμόνων, ἀκακίας καρποῦ, &c. Pondere nonnihil apud Galenum uariant.

Caſtigatur codex Græcus.

Quolibet oleo aromatis imbuto. Sic interpretatus ſum ὡς θέλεις ἡδύσματι. Celſus dixiſſet, quolibet unguento. Nam Græca uox ἥδυσμα nihil aliud ſignat quàm unguentum ex oleis ſucciſue præparatum, cui ex aromatis iniectis, odor ſuauior, & gratia acceſſerit. Non autem ſum ignarus ἥδυσμα apud alios quoſdam aliter accipi, ut apud Plinium libro tertiodecimo, capite primo, ubi habet in hunc modum: Ratio faciendi duplex, ſuccus & corpus. Ille olei fere generibus conſtat, hoc odorum, hæc ſtymmata uocant, illa hedyſmata, &c. In qua oratione planè à Galeno, cæteriſq; Græcis diſſentit. Nam olea ipſa quæ in unguentis ſumuntur, hedyſmata uidetur appellare: ſtimmata uero aromata. At Galeno & Dioſcoridi ſtymata, alia medicamenta aromatica, nempe quæ ſpiſſitudinem unguento concilient, appellantur, unde etiam ſpiſſamenta poſſis nuncupare. alia uero hedyſmata, nimirum quæ gratiam odoris et ſuauitatem eis imprimant. Vide Dioſcoridem in unguento cinamomino, & Nardino alijſq; cum paucis. Galenus uoces Hippocraticas interpretans, hedyſmata, inquit, pro ipſis

ἥδυσμα.

στύμματα.

aromatis apud Hippocratem accipi.

Oroscius.

Anemonæ flos tritus. Oroscius hic in græco codice legendum censet, ἀνεμώνης τὸ ἐντὸς μέλαν τρίψας μετ' ἐλαίου μυρσίνου, hoc est: Anemonæ interior pars nigra, cum oleo myrteo trita, ut habetur apud Archigenem, citante Galeno libro primo de compositione medicamentorum secundum locos. Vide quid reprehendendi libido faciat. hunc locum adfert, de medicamentis nigrefacientibus, ab Archigene comprehensum, cum paulo superius singulare caput extet de fluidis capillis, de remediis illos conseruantibus: unde Paulus hanc orationem ad uerbum planè transcripsit. Habet enim Galenus ex sententia Heraclidis: ἀνεμώνης τὸ ἄνθος τρίψας μετ' ἐλαίου, καταχρίε. Iam flos ipse non aduersatur aliqua ex parte pilis promouendis.

Stercus caprillum. Apud Græcos proprie dicitur stercus caprillũ σφύραθος, teste Galeno libro decimo de simplici medicina, ubi habet συνεχέστατα μὲν οὖν χρώμεθα ταῖς τῶν αἰγῶν κόπροις, (σφύραθοι δ' ἰδίως ὀνομάζονται.) Quod est: Frequētissime igitur caprarũ stercoribus utimur, sphyrathi autem proprie nominantur. Oroscius nouus interpres, aliorũ autem, si diis placet, corrector filum caprillũ exponit.

σφύραθος.

Oroscius.

IN II. CAPVT.

Lixiuiorum genera.

E Cinere lixiui. Paulus libro septimo lixiuium, quod græci κονίαν appellant, cineris lotionem esse dicit: enumeratq; eius differentias. Aliud enim ex cinere fici, caprifici sarmentorum, & tithymallorum consit, quod uim abstersoriam maxime, siccantemq;, & exedentem propemodum obtinet. Si calx admisceatur urentem, πρωτόστακτος dicitur, quasi primarium lixiuium. Interim ex sola fit calce. Iam quoddam ex sapone præparatur, unde σαπωναρικὴ κονία nuncupatur. At nomen κονίας plura signat, nempe calcem ipsam, & lixiuium, cineremq;. Solet autem aliis adiũgi, quæ ipsum, qua de re intelligi debeat, interpretentur, ut pote κονία στακτή, pro lixiuio liquido, κονία ἄσβεστος, pro calce uiua accipitur, cum ἄσβεστος per se calcem non extinctam signet, ut τίτανος ἄσβεστος. Porro cum κονία ἀσβέστου ponitur, hoc est duo substantiua, alterum in nominatiuo, alterum in genitiuo, lixiuium calcis intelligendum uenit. Cæterum apud latinos scriptores lixiuii uox aliis atq; aliis dictionibus iuncta, diuersa etiam significat. Primum apud Varronem, Columellam, Plinium frequenter habetur Cineris lixiuiæ, cineris lixiuium, pro simplici lixiuio. Deinde apud Largum, unde Galenus aliquot medicamenta transcripsit, compositione. 128. Hæc terere oportet ex cinere lixiuia. In sequenti rursus:

πρωτόστακτος.

σαπωναρικὴ.

κονία.

κονία στακτή.

κονία ἄσβεστος.

Lixiuium è cinere.

Cum cinere lixiui diutius terere. Paulo post in altera: Teruntur ex cinere lixiua qua utuntur culinarij, sicut apud Paulum Aeginetam κονία πιλοποιητικὴ pro lixiuio quo pilearij utuntur. Legendum est in codice græco per simplex ι non per η, ut quidam faciunt, putantes à πήλον quod est lutum, πηλοποιητικὴν κονίαν appellari, ut sit lixiuium quo figuli utuntur: cum tamen nullum eius ut mihi uidetur usum habeant. Quare locus in sexto Methodi deprauatus Linacrum interpretem decepit: aliosq; non paucos eum citantes. Verba græca sic habent μηδὲν ἐν τῷ παραχρῆμα φάρμακον ἔχων, ἢ τήσα κονίαν στακτὴν, ἐτέρας ἐκ γειτόνων τοῦ κάμνοντος πιλοποιῶν. In qua oratione πιλοποιῶν legendum est. Galenus aliquando κονίαν πιλοποιητικὴν, Aliquando ὕδωρ πιλοποιητικὸν pro eadem re exponit: ut lib. sexto de compositione medicamētorum secundum genera in hunc modū, ἄλλη ἣ διὰ τοῦ ἀφρονίτρου, ᾗ ἐχρήσατο λάργος κηροῦ λίτραν α τερμινθίνης λίτραν α μάννης λίτραν α ἀφρονίτρου λίτραν α ἐλαίου ξέστην α, ὕδατος πιλοποιητικοῦ ξέστην α. μίσυος ἀμοῦ Γο β. συντίθει κατὰ τρόπον. Largus composit. 116. temporis iniuria nonnihil mutilus est. Verba ipsius hæc sunt. Ceræ pondo libra, resinæ terebinthinæ pondo libra, nitri rubri pōdo libra. Hæc terūtur ex cinere lixiua, postea cum olei cyathis sex liquefiunt ad ignem: quibus adijcitur thuris pollinis ʒ selibra. Vides hic ὕδωρ πιλοποιὸν nihil aliud esse quàm cinerem lixiuum, aut lixiuium, aut quomodocumque uoles appellare. Atque ita ego etiam antea sum interpretatus. Paulo post Galenus eodem in libro τὰ ξηρὰ διαλύεται πιλοποιητικῇ hoc est arida dissoluuntur lixiua, ubi simpliciter πιλοποιητικῇ dixit pro κονίᾳ πιλοποιητικῇ. Apud Plinium cineris uox simplex interim pro lixiuio usurpatur: nempe ex Dioscoride uertit dictionem κονίαν. Ruellius uir alioqui antiquæ eruditionis etiam in postrema editione libro 6. Dioscoridis κονίαν πιλοποιητικὴν uertit cum luto suo lixiuium, quàm accommodate iudicent alij, certe lutum nemo potui dabit, sed lixiuium, lacte in uentre coagulato. At Oroscius noster non tantum sensu inaccommodato, quod de me dicit, sed longe omnium absurdissime uertit, calcem qua in tectorijs, dealbandisq; parietibus tectores utuntur. Vide optime lector quàm sit quibusdam maleferiatis hominibus innatum, alios reprehendere in ijs etiam quæ ipsi non intelligant. Iam pondus uiciatum in Codice græco non aduertit Aristarchus. Nam pro, ∠, δ, quod est drachmæ quatuor, reponendum ξε δ hoc est sextarij quatuor. Idem itaque est κονία πιλοποιητικὴ

κονία πιλοποιητικὴ.

Linacer.

πιλόποιος.

ὕδωρ πιλοποιητικόν.

Ruellius.

Oroscius.

Græcus codex deprauatus.

κονία πιλοποιϊμῆ, ὕδωρ πιλοποιητικὸν, ὕδωρ πιλοποιϊκὸν & σακ-
τὴ τῶν πιλωταρίων.

IN III. CAPVT.

πιτυρίασιν. PORrigo. Sic interpretatus est Celsus πιτυρίασιν. Plinius etiam furfures secundum græcæ dictionis etymologiam appellat: quemadmodum interpres Auicennæ. Vide Galenum libro primo de compositione medicamentorum secundum locos.

Resoluūtur. Græce est: ἐστὶν ἀπότηξις, quasi dicas, esto particularum eliquatio, uel particulæ eliquantur. Celsus resoluuntur, quem imitatus sum. Nā quędā ueluti squamulæ surgunt eæq; acutæ, resoluuntur.

Melanteria. Creta sutoria. Sic interpretatur Largus μελαντηρίαν, cōpositione 218. Aluminis inquiens rotundi, melāterius quæ creta sutoria dicitur, qua ligulæ calceorū denigrantur. Diuersum est ab atramēto sutorio si Dioscoridē cōsulas, quanquā Oroscius exponat atramentū sutorium.

Oroscius. Creusæ singulorū drachmæ. In græco codice habebatur Γο.ιβ quod est Vnciæ duodecim. ego autem legendum censeo ∠. ιβ hoc est drachmæ duodecim. Itaq; etiam habet Alexander, & magis conuenit.

Viciatus codex græcus. ἰχῶρες quid. Ex quibus sanies. Græce est: ἀφ' ὧν ἰχῶρες ἀποτήκονται. Interpretes latini mirum in modum cruciantur, dum græcam uocem ἰχῶρ explicare student. alij namq; imitantes Plinium, ubiq; saniem interpretantur, alij serosos humores & acres, tenuesq;. quidā sanguinis cruorē quidam ut Celsus ipsum sanguinem. Aristoteles ἰχὼρ δέ, inquit, ἐστὶ ἄπεπτον αἷμα, hoc est Ichor autem est sanguis crudus. Ex hac tāta uarietate, certi aliquid adferre conabimur, quod in authoribus exponendis tuto sequi possis. Itaq; ἰχῶρες aquosæ serosæq; et superfluæ sanguinis humiditates existunt nunc acres & calidæ, nunc pituitosæ & frigidæ.

Calidæ. Frigidæ. Galenus lib. 6. de sanitate tuēda ita scriptum reliquit. ὅταν μὲν γὰρ ἡ μὲν ὅλου τοῦ σώματος κρᾶσις ᾖ χολωδεστέρα, τὰ δὲ κατὰ κοιλίαν ἀτονώτερα, συνίζεσθαι δεῖται διὰ τροφῆς δυσομάχου. μὴ γινομένου δὲ τούτου, καταρρέουσιν ἰχῶρες εἰς αὐτὴν, οὓς ἀθροίζει τὸ σῶμα περίττους. Paulo post, ἐὰν δὲ μὴ μόνοι ἡ κεφαλὴ θερμοῦ ἰχῶρας ἐπιπέμπει τοῖς κατὰ γαστέρα χωρίοις. Rursus de frigidis in hunc modum, ὅταν ἡ τοιγε εἰς θερμὴν γαστέρα καταρρέουσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς οἱ ψυχροὶ καὶ φλεγματώδεις ἰχῶρες &c. Hippocrates libro

Interpretatio ἰχῶρος apud Galenum. quarto de ratione uictus ī morbis acutis δριμέας καὶ χολώδεας ἰχῶρας dixit, quod Galenus interpretatur in eum modum, ὅτι δὲ ἰχῶρας ὀνομάζει τὰς λεπτὰς ὑγρότητας, εὔδηλον. Galen. autem libro secundo de elementis: ὡς οὖν ἐν τῷ γάλακτι τὸ μὲν ἐστιν ὀῤῥός. τὸ δὲ

τυρὸς

πυρὸς, οὕτω καὶ ἐν τῷ αἵματι τὸ μὲν οἷον ἰχὼρ αἵματος ἀνάλογον ὀρρῷ γάλακτος, τὸ δὲ οἷον ἔλυς τις καὶ τρύξ &c. Quādiu igitur in corpore adhuc sunt ἰχῶρες aquosæ serosæq; humiditates sanguinis, uel aquosi humores sanguinis latinè dici poterunt. Nam ipse Galenus eosdem nunc pituitosos, nunc biliosos χυμούς, quod est, humores nominat. Vbi uerò extra corpus aut uiuum, aut mortuum eruperint, sanies appellari debent. Vt apud Galenum tenue in ulceribus excrementum ἰχώρ, nobis sanies non incommode exponitur. Item in capitis uicijs quæ ἰχῶρας nūcupantur, ἰχῶρες sanies rectè dicūtur. Plinius inassati iecoris saniem appellauit: humorem, qui abs iocinore, uel pulmone, uel alia parte dum assatur, emanat. Cæterum Paulus hoc in loco apposite dixit ἀποτήκονται, hoc est, eliquātur, sicut in corporibus mortuis per solis æstum fieri solet. Atq; hæc sanies crassa uiscosaq; existit. Sanies.

Medicamentum ex charta, xerion. Huius descriptio est in septimo. Vocatur autē xerion quod aridum sit, et in puluere accommodatur.

Ad Achoras, recrementum. In impresso codice habetur πρὸς ἰχωρουῶντας hoc est, ad eos qui saniem habent, ego autem puto legendum πρὸς ἀχωρουῶντας, hoc est: Ad eos qui Achoras experiuntur. Nā titulus idem habet nempe ad Achoras, non ad ἰχῶρας. Quanquam Oroscius ἰχωρουῶντας legendum censeat. Oroscius.

IN IIII. CAPVT.

Capitis dolor. Hæc ex libro secundo Galeni de compositione medicamentorum secundum locos transcipta sunt. Paulus autem σύμπτωμα dolorem esse refert, ubi Galenus διάθεσιν ponit. Ille hunc superuenire intemperiei, hic affectum ipsum esse pronunciat. Rursus apud Galenum plures causæ commemorantur, una sane simplex intemperies citra humores, altera, horum qualitas, tertia ipsorum copia, itē obstructiones humorum, uaporumq;. Alia adhuc, quarundam capitis partium imbecillitas, interim externa quædam causa, quam græci προκαταρκτικὴν nominant: ego sæpe primariam interpretatus sum. Causæ dolorum capitis.

Nisi caliditati aut. Deest particula in codice græco impresso. Tu igitur lege μετὰ θερμότητος ἢ ψύξεως, quod est, cum caliditate, aut frigiditate. Deerat enim ἢ. Addendū græco.

Prodest fronti & temporibus. Rectè hoc dicit, nā per initia spinalis medulla dolorē nō experitur, eoq; posteriora capitis ungi nō debent.

Pastilli ad cap. Alexander medicus hunc pastillum describit. Sed pondera nonnihil in quibusdam medicamentis uariant. Commendat enim ad diuturnos dolores, omnibus alijs remedijs nihil proficientibus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Vbi Paulus, ex somniferis aliquid, dicit, Alexander opij momentum inijciendum præcipit.

At si frigus. Ad uerbum ex Alexandro hæc ut superiora mutuatus est Paulus. Facies nõ cõcidit, hoc est, nõ macrior est reddita, ut ex calore sed colorẽ decoremq́; amisit, palida effecta. Sic ἄχροιω, quod est sine colore, ex Celso interpretatus sum. Sãguis enim ob frigiditatem partes externas relinquens, intro refugit, unde pallor necessario superuenit.

ἄχροιω.

Præsertim si recrementa. Hoc est si ex craßis glutinosisq́; humoribus dolores sint excitati. Græca sunt ἢ καὶ παχύτερα γλισχρὰ περιττώματα εἴη. Quæ uerba satis obscura in hũc modũ intelligi debẽt, si humores craßi uiscosiq́; ĩ capite tenacius hærẽtes, dolorẽ excitarint.

Locus obscurior.

Si biliosus humor. Hæc & sequentia ex Galeni secũdo de cõpositione medicamentorũ secundũ locos, nullo uerbo mutato, habentur. Cæterum ambo præcipiunt, tum Galenus, tum Paulus primũ balneum temperatũ, inunctionem, cibum potumq́; refrigerantem. Deinde offerunt medicamẽta bilem educentia: quod sane Alexander medicus suo seculo clarißimus in hunc fere modum exponit. Conuenit igitur, ut superflua medicamentis bili ducendæ idoneis educantur. Verum ut hoc secundum rationem fieri poßit, corpus antea præparari humectariq́; debet, cibis temperatis, balneis & unctionibus. His enim probe contemperatus, resolutus & quasi imbecillior effectus humor, facilius expurgabitur.

Quomodo biliosus humor præparari debet.

Absinthii diloto. Hoc est, ut officinæ uocant, infusione: tunc nimirum cùm pauca bilis stomachi tunicas imbuerit, irrigaritq́;.

Vel aloe. Scammonia nunquam exhiberi debet, nisi maxima bilis copia dolorem excitarit, nec alia uiolenta medicamina. Picra autẽ prodest, ubi craßi aliqui succi bili sint permixti.

Si caput consortij lege. Græce est συμπάσχει, hoc est compatitur. Celsus lege consortij, alij per consensum patitur, exponunt συμπάθεια namq́; est, cũ pars aliqua corporis, alterius malo uel cõfinij uel cõnexus, uel cõmunicatiõis gratia cõdolescit. Huic cõtraria ἰδιοπάθεια, uel, πρωτοπάθεια cũ per se, & suo uicio tantũ afficitur: quẽ affectum primarium nominare licet, et ἰδιοπαθεῖν, primario affectu laborare.

συμπάθεια. quid.

Lege consortij. Cõsensus.

Emoliemur. Verbum græcum est ἐκμοχλεῦσαι quod de pertinaciter hærẽtibus proprie dicitur, ut de uiscosis, craßisq́; humoribus partem aliquã tenaciter obsidentibus: item de induratis affectibus. μοχλεῦσαι idẽ est quod κινῆσαι, libro septimo ait: ἢ πρὸς τὸ μοχλεῦσαι διάθεσιν δυσκληρομένην, de medicamentis efficacioribus sermonẽ habens. Propterea mihi uisum est, emoliri uerbũ non incommode hic usurpare.

ἐκμοχλεῦσαι

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

IN V. CAPVT.

VTerque hic affectus. *Ad uerbum è Galeni secundo de compositione transcripta sunt, nisi quod pro hac dictione, permanens, Paulus* παρα μόνιμος, *Galenus* χρόνιος καὶ δύσλυτος, *hoc est, diuturnus, & solutu contumax, habeat. Celsus acutum & pestiferum morbum appellat* κεφαλαίαν. παραμόνιμος.

Hiera quam exacueris. *Scammonio, aut ueratro adiecto hiera uehementior redditur. Atq; id per* ὀξύναντας *intelligitur. Nã* ὀξύνειν *idem est quod acutum reddere, intendere, uehementiorem efficere.*

Vnguenti irini. *Ad uerbum habetur hoc in Alexandro. Apud Galenum uariat nonnihil hoc modo. Vnguẽti Irini expressionis, castorei, singulorum pars una, baccarum lauri pars una, uiticis seminis pars una, rosarum siccarum, pars una, rutæ summitatum partes quatuor. Aceto resoluta excipiuntur cerato &c.*

Dum intabescerent. *Sic reddidi* ἕως τὰ κηρώσεως, *Celsum imitatus Oroscius improprie usq; ad eliquationem dici iubet.* Oroscius.

Partem affectam irrorabit. *Lege in græco* κατηόνει *pro* κατεαόνει, *quod est,* κατέβρεχε κατήντλει *superfundebat, aspergebat, non inspergebat ut uult Oroscius.* καταιονεῖν. Oroscius.

Dropax. *Huius descriptionem habes in septimo Pauli ad finem, ubi etiã sinapismus exponitur. Hæc sunt medicamẽta noxios humores in summã cutẽ euocantia,* μετασυγκριτικὰ *græci nominant. Sic etiam Celsus uerbũ hoc uidetur interpretari, ubi summã cutẽ, inquiens, relaxari, euocariq; corruptũ humorem, & habitũ corporis mutari expedit.* μετασυγκριτικά.

Malagmate, quia liquidũ est parygron. *Galenus lib. 7. de cõpo. medicamẽtorũ secundũ genera, iter malactica ponit, quod recipit adipẽ suillũ curatũ, ceram, et argenti spumã. Eoq; merito interpretatus sum dictionẽ, contra opinionem Oroscij. Male est in impressis* πανυγρῷ.

Sani. *Lege in codice græco* ὡς μετὰ λουτρῶν ὑγιεῖς γίνεσθαι παντελῶς τοὺς κάμνοντας, *ut habet Galenus libro secundo iam sæpius citato, ad calcem.* Corrigendus codex græcus.

Apophlegmatismus. *Nunc uerto medicamentũ, quod pituitam per os educat, nunc quod saliuã moueat. Vt hoc in loco, Celsum imitatus in capite de Cephalæa, cap. 4. Cæterum in græco codice habetur* Γο. ιβ. *quod est, unciæ 14. ego puto* ∠. ιβ. *legendum sicut interpretatus sum.* Nota.

IN VI. CAPVT.

AT quæ mentis alienatio. *Quia multæ in hoc caput uocula incidunt, idem propemodum significantes, non abs re fue-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

παρακόψαι. παραχθλῶσαι. παραφρονῆσαι. Phrenitis. Demētia. Delirium.

rit, eas curiosius in utraque lingua distinguere. Mentis igitur alienatio uerti pro græca dictione παρακοπή. Nam in febris uehementis statu, ut ait Galenus, accidit ægros παρακόψαι, παραχθῶσαι, παραληρῆσαι, & παραφρονῆσαι, quæ latini exponunt, mente alienari mente non constare, aliena loqui, delirare & desipere. Si autem hoc continuè accidat, phrenitis dicitur. At si in statu dementia superueniat in declinatione autem cesset, delirium, non phrenitis est appellanda. Celsus eandem ponit distinctionem libro tertio cap. 18. Phrenitis, inquiens tum demum est, cum continua dementia esse incipit.

Læmæ. Oroscius.

Vel læmis, hoc est. Oroscius male exponit λημῶντας, id est lippientes. Non enim Læmæ lippitudinem signant, alioqui omnes quibus Læmæ in oculis innatant, ut hectica uel potius marasmo confecti, lippitudine laborarent. supra dixit Plinium dictionem græcam usurpare. Celsus pituitam interpretatur.

Coma.

Coma. Galenus commentario in primum τῶν προῤῥητικῶν refert, Coma & Cataphoram apud Hippocratem idem esse. Sed Coma duplex inuenitur pro humoris ratione. Nam cum per se est, ex pituitoso generatum humore, grauis sopor, & quasi inexpugnabilis dormiendi necessitas. Quod si biliosus humor mixtus præpolleat, uigilans coma dicitur. Quo qui detinentur, nequeunt uigilantium munia subire, sed tum palpebras claudere cupiunt, tum dormire sperant.

προσφόρως.

Commodũ incident. Hoc est, opportunitate et occasione sumpta se ingerent. Hoc enim apud græcos προσφόρως ἐν τυγχάνειν significat.

Panis lotus.

Panis quoque aqua lotus. Galenus panis eluendi rationem inuentam esse scribit, ut obstructionem in cibo impedirent. Nam hic panis lotus quàm minimum habet craßicici, glutinisq; ut pote ex terrestri ac graui, aereus, leuisq; factus.

Duracina. Rhodacina.

Peponis duracini. Sunt qui non duracini legendum censeant, sed rhodacini, quanquã Palladius, Paulus, aliiq; recentiores græci ut Constantinus δωράκινα legant, quos Palladius ubiq; imitatus, duracina conuertit, quicquid sit siue rhodacina, hoc est, à Rhodo nominata, siue duracina à duritie, persica proferas, non multum interest. Plinius etiam cerasa, & uuas duracinas nuncupat. Tu utrum malis sequere.

ὠμὴ λύσις.

Hordeacea farina. Græce est ὠμὴ λύσις quasi dicas cruda solutio, uel cruda farina ordeacea, ad differentiam polentæ quæ torretur. Verum latini interpretes crudam omittunt, lectori id intelligendum relinquentes. Aliquando etiam de aliorum farina ὠμὴ λύσις dicitur, uerũ tunc apponitur frugis nomen, ut πυρίνη ὠμὴ λύσις. ἢ λινοσπέρμου. Se

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

pe ex superabundanti κρειδίνη ὠμὴ λύσις nominatur.

IN VII. CAPVT.

MVltus angor. Caput hoc ex octauo Oribasij tanscriptum est. Græce habetur πολλὴ ἄση, quod interpretantur plerique, sicut etiam Oroscius, fastidium, cum uerè hoc loco sit dicendum multus angor. Nam adeo torquentur, ut nesciant quid ipsis sit agendum. nunc lecto se erigunt, nunc rursus decumbunt, uitæ quasi pertæsi. Morbus hic intra septimum sæpe iugulat. ἄση. Oroscius

Tumore molli Sic reddidi οἴδημα, qui tumor, prementibus digitis cedit, eoq; dixi, molli. Tu si libet dicas, cum œdemate. οἴδημα.

Emissicij Hoc est, qui foras propelluntur, dolore nimio exprimente. Græcè est προπετῆ γίνονται.

Porro vtitor. Post totius corporis uacuationem deriuationemq; per propinquiores particulas ad topica uenit remedia. Primum aspergines ex hydrelæo, aut uino & oleo, ut in alijs partibus inflammatis conueniũt: deinde cataplasmata ex pane, aut farina hydrelæo subacta, quæ ad maturationem perducunt. Id enim uerbũ πεπαίνειν significat.

IN IX. CAPVT.

LEthargus. Oribasius lib. 8. omnia ad uerbum habet. Galenus commentario in primum prorrheticon, in hunc modũ scriptum reliquit: φρενῖτις μὲν γὰρ ἡ ἀκριβὴς καὶ ἄμικτος ἑτέρῳ νοσήματι γίνεται χολῆς ξανθῆς καταλαβούσης τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονοῦν ἐστι. λήθαργος δὲ τὸν αὐτὸν τόπον ὑγρῷ καὶ αὐτό σε καὶ διαβρέξαντος φλέγματος. Consentiunt hæc cum Paulo, nisi quod ipse pituitam frigidiorem habeat.

Caros. Vide Galenũ secũdo cõmentario Prorrheticorum, ubi refert tres quasi species Cari, nẽpe morbosi, quo de hic agitur, medij ut ex uino cõtracti, et boni, qui post lõgas uigilias solet accidere. Cæterũ arteriæ Carotides à caro nomẽ habẽt, quãquã si intercipiãtur, nõ statim mutũ animal, aut soporosum euadat sed omnes arteriæ quæ supra uulneratas partes habẽtur, pulsum amittunt. Interpretari licet, soporẽ ueternosum. Cari species.

Febrium accessionibus Emenda codicem græcum, ac pro παρόξυσμος lege παροξύσμοις, quod Oroscius & castigator Basiliensis studio, opinor neglexerunt. Oroscius

Membranæ custode. Sic interpretatur Celsus libro octauo, capite tertio: Quomodo os excindatur. Hæc autem sunt ipsius uerba: Factis foraminibus eodem modo media sæpe, sed multo circumspectius excidenda sunt, ne forte angulus scalpri eandem membranam uiolet, do

nec fiat aditus, per quem membranæ custos immittatur, μηνιγγοφύλακα *græci uocant &c. Nunc quid sit membranæ custos, audi.* Lamina, *inquit, ænea est, firma, paulũ resima, ab exteriore parte læuis quæ demissa est, ut exterior pars eius, cerebro propior sit subinde ei subijcitur quod scalpro discutiendum est, ac si excipit eius angulum, ultra transire non patitur, eoq; & audacius, & tutius scalprum maleolo subinde medicus ferit, donec excisum undiq; os eadem lamina leuetur, tolliq; sine ulla cerebri noxa potest &c.*

Mẽbrana custos μηνιγγοφύλαξ.

Quæ cito transeunt. *Hoc est, quæ cito per totum corporis habitum rapiuntur, quale est quod etiam* Diacalaminthes *inscribitur.* Habes *utriusq; compositionem apud* Galenum *libro quarto de sanitate tuenda. Græce est* τινὸς τῶν ὀξυπύρων. *Non intelligit hic* Paulus, *quæ per aluum cito transeunt.*

Nota.

Iis autem qui in uetustatem. *Id est, quibus morbus in uetustatem incidit, quiq; tremuli sunt. Nam postea ob diuturnitatem morbi externarumq; partium imbecillitatem, tremor accidit.*

Angusti oris uasculis. *Sic interpretatus sum* βομβύλια. Nam *Hesychius ait:* βομβυλιὸς ποτηρίου γένος κατὰ μικρὸν πότον στάζοντας, ὅθεν διὰ τὸν ἦχον οὕτω κεκλῆσθαι. *Conuenit igitur ut eiusmodi poculis dulcis aliqua potio ita affectis instilletur.*

βομβύλια

IN X. CAPVT.

INterim rubore tincta est. *Græce erat* ἔρευθος αὐτοῖς ἐπανθεῖ. *Hoc est, rubor eis efflorescit, uiuidus est. Auicenna hoc caput ut alia pleraq; in suum librum quasi transcripsit, mutato ordine tantum, uocatq; affectum* Subet asahari.

Qui vero malo uicti sunt οἱ δὲ κρατηθέντες. *Celsus uertit malo uicti. Opponuntur ijs qui mediocriter habẽt: qui morbo possũt resistere.*

In ijs autem periculum maius est. *Reddidi sic græca hæc* χαλεποὶ δὲ μᾶλλον εἰσὶν, *quod est, difficiles autem magis sunt curatu scilicet, quibus uigiliæ sunt continuæ.*

IN XI. CAPVT.

CAusam habent communem *Subintellige, mentis noxa, et memoriæ iactura. Fatuitatis causam* Galenus *commentario in libellũ* Hippocratis *de natura hominis ita memoriæ prodidit.* τὸ μὲν ὀξὺ καὶ συνετὸν ἐν τῇ ψυχῇ διὰ τὸν χολώδη χυμὸν ἔσται. τὸ δὲ ἑδραῖον καὶ βέβαιον διὰ τὸν μελαγχολικόν. τὸ δὲ ἁπλοῦν καὶ ἠλιθιώτερον διὰ τὸ αἷμα, τοῦ δὲ φλέγματος ἡ φύσις εἰς μὲν ἠθοποιΐαν ἄχρηστος. *Quæ uerba olim sic reddideram: Acumen ingenij & prudentia*

Causa prudentiæ, Stultitiæ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ex bilioso humore nascetur. Constantia uero & firmitas ex melancholico: simplicitas stoliditasq; ex sanguine: pituitæ uero natura ad mores fingendos inutilis &c. Cæterum communem causam refert Paulus & mentis noxæ, & memoriæ iacturæ. Male habebatur in græco codice κὴ νοῦ pro κοινὴν, ut annotauit Oroscius quoque. Sed hoc sane debet exemplari suo. Quod autem τὴν συστᾶσαν uerterit, illic consistentem, cum dicendum esset, constituentem, efficientem eruditioni suæ & ingenio debet. Nam si consistentem, hoc in loco Paulus dicere uoluisset, non opus erat articulo τοῦ, qui ueluti autorem & opificem demõstrat. Sic etiã Galenus intelligit lib. 3. de locis affectis, unde hæc partium descripta sunt. Vitiatus codex grecus. Oroscius

Vel vtique in humiditate inspersa. De ea nimirum dicit humiditate, quæ per totum corpus cerebri dispersa est. Galenus tertio locorũ affectorum habet sententiam eandem, sed paulo apertius.

IN XII. CAPVT.

VErtiginum affectus. Vide Galenum libro tertio de locis affectis. Alibi autem refert causam inordinatam flatuosi spiritus motionẽ, qui uel in cerebro generatur, uel ab inferioribus sursum fertur. δίνη

Rotas, vortices ve. Græce est οἷον περίχους ἢ δίνας. Galenus περίχους ἢ δίνας ἐν ποταμοῖς, hoc est, rotas uel uortices in fluminibus. Nã δίνη συστροφὴ ὕδατος. At δῖνος, ait Gal. ὀνομάζεται, ὅταν ἡ κεφαλὴ περιφέρεσθαι φαντάζεται· ὅταν δὲ σκοτώδης ἡ ὄψις ἅμα τῷ δὲ φαίνεται σκοτηδῖνος καλεῖται &c. Apud latinos uertigo alterũ nominari potest, alterũ si ad uerbũ interpreteris. Tenibricosa uertigo. δῖνος. Vertigo.

Medicamentis. quę odore mouent. Hoc est, quæ naribus odorãda adhibentur, atq; ita cerebrum commouent, græce dicuntur ὀσφραντά. Celsus, quæ odore mouent, conuertit. ὀσφραντά.

IN XIII. CAPVT.

MOrbus comitialis. Vide Galenum libro tertio de locis affectis, & Oribasium in octauo, unde Paulus hæc ad uerbũ transcripsit. Græci uocant ἐπιληψίαν, quæ dictio comprehensionem, retensionem, obturationemq; significat. Nam spiritus animales hoc in morbo detinentur, adeo ut in membra corporis distribui nequeant.

Vel certe alijs quoq;. Græce est ἤγουν καὶ ἐξ ἀναδόσεως ἑτέρων μορίων, ad uerbum sonat: Vel etiam ex aliarũ partium distributione, quod est, uel etiam alijs particulis cerebro communicantibus. στάσις.

Voluntatis & consilij expers. στάσις ἀπροαίρετος in græco codice habetur, quod est: Status qui citra uoluntatẽ & propositũ fit, ne- ἀπροαίρεσις.

luti angustia, aut tristitia. Aristoteles distinguit προαίρεσιν ab ἀκουσίου. Illa enim fit cum ratione et intelligentia, ἀκούσιον contra. Poßis itaq; dicere, inuitus corporis & animi status. Galenus libro suprà nominato ait: Dormientes spirant, quamuis nulla alia accedat actio, quæ uoluntate et consilio regatur. Item μηκέτι παρακολουθεῖν ἑαυτῷ, quod est: Non amplius constare mente & intelligentia: ad uerbum uero sonat, seipsum assequi.

παρακολουθεῖν ἑαυτῷ.

Eorum quæ perceperant. In græco duæ tantum dictiones habentur, τῶν προσεχῶν λήθη. Suidas προσέχειαν interpretatur προσοχὴν hoc est, meditationẽ, perceptionemq;. Sunt qui malint τῶν προσοχῶν λήθη exponi, propinquorum obliuionem, uel necessariorum.

Menstruis purgationibus. Græce est simpliciter κατὰ τὰς καθάρσεις. mox addit ἢ τὰς κυήσεις, hoc est cũ in utero habere cœperint Celsus apte dixit, In pueris, ueneris, in puellis menstruorum initium tollit. Paulus hoc pubertatis uocabulo comprehendit. Vide Aphorismum septimum libri quinti, eiusq; commentarium Galeni.

Si infans adhuc fuerit. Galenus exiguum quidem, sed elegantem puero comitiali commentarium dicauit: in quo morbi huius omnem curandi methodum & rationem est complexus. Reliquarum ætatum meminit etiam libro tertio de locis affectis.

Viciosus grecus codex.

Mane passũ auferetur. Codex græcus habet κεράσαντα, ῥαιράσαντα. quod Oroscius annotauit. Gemusæus ut exiguũ nimis præterijt.

Sinapismus.

Sinapismus. Nempe ut noxij humores ex alto corpore in extima euocentur. habes autem sinapis oblinendi rationem libro septimo Pauli abunde & eleganter expositum.

Iam etiam acrium ciborum esus. Græce est δριμυφαγίαι. Celsus de eodem morbo uerba faciẽs, acria, inquit, assumat. Marcellus Dioscoridis interpres, male conuertit uomitionem acrium ciborum esu concitatam.

Vidi autem quandoq; puellum. Galenus hoc commemorat libro sexto de simplici medicina, ubi de herba Glycyside disputat. uidi inquiens puerum totis octo mensibus, morbo liberum & cùm forte fortuna radix à collo cecidisset, rursus conflictatum &c.

Inuasuro quidem symptomate. Addidi ad euidentiorem intellectum, communicare morbum aliàs obscura nimis esset sententia, ἐπειδὰν αἰσθάνωνται μορίου, id est ubi senserint particulam, intelligendũ affici, uel à particula morbum excitari. Hæc dixi ne Aristarchi nostri aliquid me præter sensum Pauli assuisse clamitent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Cum autem remitti. Græce est ἐν δὲ ἀνέσεσιν ἀποθεραπεύειν. ἀποθερα-
In remissionibus autem apotherapia uti. Est autem ἀποθεραπεύειν πεύειν.
corroborare & firmare corpus. nec non uindicare à lassitudine. Sequitur autem omnium exercitationem magnam, ne corpora in lassitudinē incidant. Hic autem post accessionem corpus ante agitatum recreare nonnihil oportet, uel particulam, unde morbus excitatus est, firmare caustico medicamento, quod calorem in eo excitet, ne amplius in eam humor frigidus, aut superuacuus confluat, & inde ad cerebrū feratur.

Inconniuens è sublimi conspectus. Sic exposui καὶ τὸ ἀτενίζειν ἀτενίζειν
ἐξ ὕψους quod ad uerbum sonat inconniuenter conspicere ex alto. Celsus uertit clarè è Græcis, loci præcipitis conspectus.

IN XIIII. CAPVT.

Melancholica. Galenus de hac multa libro tertio de locis affectis. Oribasius eadem libro octauo habet. Cæterum uno omnes cōsensu dicunt insaniā, mentē ipsam occupare, nunc cerebro ipso peculiari uicio laborante, nunc totius corporis affectionē simul experiunte.

Per se ægrotante. Ita interpretatus sum Græcam dictionē, πρωτοπαθοῦντος quasi primario affecto exponas. Idem uero est, per se apud idoneos scriptores, quod nimirum, nullo alterius consensu.

Homines auersantur. Misanthropia est eiusmodi animi affectio, qua quis in solitudine uiuere cupiat, uitet hominum consortia, ut Homerus de Bellerephonte scriptum reliquit.

Qui miser in campis mœrens errabat Aleis,
Ipse suum cor edens, hominum uestigia uitans,

ut Cicero uertit. Dicimus etiam μισανθρωπεῖν, & apud Hippocra- μισαν-
tem ἀπανθρωπεύεσθαι, hominum consuetudinem auersari. θρωπεῖν.

Inane violenter tractent. Ita exposui διαχειρίσασθαι Celsum ἀπανθρω-
secutus in capite de phrenitide, ubi habet: Alij consurgunt, & uiolenter πεύεσθαι
quædam manu faciunt. Non sum ignarus διαχειρίσασθαι ab Hesychio διαχει-
exponi φονεύειν, quod est occidere, uerùm hoc non semper contingit. ρίσασθαι.
Tractant quidem uiolenter eos, tum feriendo, tum mordendo, tum alia faciendo. Neque hic debebat Oroscius nimium esse grammaticus. Oroscius.

Qui igitur ex primario. Hæc ex libro tertio de locis affectis ad finem transcripta sunt. Reddidi πρωτοπάθειαν primarium affectū, qui nō ex alterius partis dolentis consensu oritur. Cæterū omnia remedia melancholiæ Galenus loco suprà citato enumerat præter hoc, unà cum decenti animi delectatione, quæ Græcis dicitur θυμηδία. θυμηδία.

Aut gestandi grabato intra lecticam insanientibus pecu-

γύργαθον

lIarem. Celſus etiam inquit, maxime ſuſpenſi lecti motus. γύργαθοι teſte Suida, κλινὴ ἐν ᾗ τοὺς παρέτους καὶ δαιμονιώδεις στροβοῦσι.

IN XV. CAPVT.

Incubo.

EPhialten. Hunc affectum appellaui Incubonem ſecutus Scribonium compoſitione centeſima, ubi inquit: Facit hæc compoſitio ad ſuſpirium, & ad uocis abſciſionem, & ſubitas præfocationes ex qualibet cauſa ortas, & ad eos qui ſæpius exiſtimantur ab Incubone deludi. Plinius nocturna delubria nominat.

Nocturna delubria.

IN XVI. CAPVT.

QVi lycanthropia detinentur. Hic morbus apud Latinos nomen nullum habet: ſi ad uerbum interpreteris, Lycanthropi ſonat lupini homines, hoc eſt, qui lupos imitantur. Auicenna integrum caput de Cutubut hinc tranſcripſit.

Oculi ad uidendum imbecilles. Græce eſt, ὁρῶσιν ἀδρανῶς, quod ſonat, uident imbecille. Nam ἀδρανὴς idem quod ἀσθενής. Auicenna: Oculi ipſorum ſunt debiles & ſubmerſi.

ἀδρανῶς

IN XVII. CAPVT.

AMores. Barbari uocant, amor ereos, quaſi dicas, amor amoris. Nam ἔρως Græcis amor appellatur. Auicenna Iſci nuncupat, ex Paulo multa tranſcripſit. Habet autem diuerſum de oculis, & ſunt, inquiens, omnia mēbra arefacta, præter oculos. Paulus refert: Et cum reliquæ corporis partes non collabantur ſoli hi amantibus concidunt.

Nota.

Pulſus proprie nullus. Vide Galenum in libello περὶ προγινώσκειν, ubi ſe mulieris amorem ex pulſu deprehendiſſe teſtatur.

ἀλυσία.

Balnei abſtinentia. Oroſcius legit pro ἀλουσίαις, hoc eſt balneorum abſtinentiis, ἀλυσίαις, hoc eſt, uinculis ut exponit: quaſi amantes in uincula ſint conijciendi. At ſequens ſententia Pauli facit, ut ἀλουσίαις legendum cenſeam. Nam prudentiores inquit, ad balnea, compotationemq; eos ducendos præceperunt. Tu autem candide lector, utram malis ſcripturam ſequere. Nam haud ita multum refert.

IN XVIII. CAPVT.

QVando commune quidem. Ex tertio Galeni libro de locis affectis, et deinde ex octauo Oribaſij hæc collecta ſunt Galenus autem non meminit dictionis hemiplagias, quæ idem ſignat quod paralyſis. Ad uerbum ſi interpreteris ſonat hemiplexia, hoc eſt in dimidia parte percuſſio. Nam uerbum πλήττω. unde apoplexia, & hemiplagia deriuantur, ferio percutio apud nos ſignificat: unde non omnino male tali percuſſos affectu, attonitos Celſus nominat, quorum

ἡμιπλαγία.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

scilicet, & mens, & corpus stupet.

Commune neruorum principium. *Cerebrum omnium neruorũ tam sensilium, quàm mouentium fons & origo existit. Medulla uero secundario neruorum mouentium principium dicitur. Nam & ipsa à cerebro propagatur. At in hoc affectu primum anteriores uentriculi, deinde medius, postremo ij qui in cerebello habentur, obturantur adeo, ut ne pauxillum quidem spiritus animalis ad medullæ spinalis neruos deriuentur. Vnde sensus, motusq; intercidat, aboleaturq; necesse est.* Quomodo fiat apoplexia.

Ita vt pariter principis animæ. *Tres sunt secundum Platonis, Aristotelis, & Galeni sententiam in humano corpore animæ species. Vna* θυμοειδὴς, *altera* ἐπιθυμητικὴ, *tertia* ἡγεμονοῦσα, *uel in neutro genere* τὸ θυμοειδὲς, τὸ ἐπιθυμητικὸν, τὸ ἡγεμονοῦν, ἢ λογιστικὸν ἢ λογιζόμενον. *Prima in corde sedem ac domicilium habet. Secunda in iocinore. Tertia quæ aliarum dux & princeps est, in cerebro. Merito igitur ea impeditur, uentriculis omnibus obstructis, præsertim medio, ubi ratiocinatio consistere dicitur.*

Sin autem in altera. *Hoc est si alterius partis cerebri tantum, si nus, aut uentriculi, aut quomodocunq; appellare uelis, impediti, obstructiq; fuerint.*

Voce intermortua. *Græce est* ἄναυδοι, *quod ad uerbum sonat, sine uoce, ut apud Hippocratem* ἀναύδους. *At Galenus interpretatur,* ἀλόγως, *quod est sine sermone. Nam* αὐδὴ *etiam* λόγος *dicitur. Intellige igitur uoce intermortua, pro sermonem edere non ualentes, quippe omnes nerui, tum sermonis, tum aliarum actionum duces, spiritu animali sunt destituti.* ἄυδη.

Toruli eleuantur. *Hoc est, ipsæ uenæ attolluntur, quod capitis repletionem testatur. Græce est* τῶν σφαγιτίδων ἔπαρμα.

Ipsi inhærescunt. *Haud scio cur Oroscius* ἐγκείμενα *molesta uerterit.* ἐγκεῖμαι *enim ex* ἐν & κεῖμαι *uenit. Nec pituita solũ ori molesta est. Imo non adeo molesta est ijs quibus sensus omnino perijt. Rectius igitur quæ inhærent, aut eo decumbunt ex capite, auferantur.* Oroscius.

Cibus mollis, distribui facilis. *In codice Græco habetur* παραληψόμεθα τὴν ἁπαλὴν καὶ εὐδιοίκητον, καὶ χυλώδη τροφὴν, *quod est: Assumemus tenerum, & distributi facile, & succulentum nutrimentum. Celsus libro tertio de morbo comitiali inquit: Neque sorbitiones autem his, aliiq; molles, & faciles cibi, &c. At per* χυλώδη *quod nos reddidimus succulentum, intelligit cibum ex cremore, uel ptisanæ, uel chondri, uel alterius frumenti. Nam* χυλὸς *cremorem* χυλώδης τροφή.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

ſignificat, qui in ſorbitionibus dari ſolet.

Vnctioni uero accommodata. λιπάσματα τε σύγχρισα τοιαῦτα. In Græco exemplari eſt, quod Celſus expreßiſſe uidetur: Vnctione uero, inquiens, aptißimum eſt uetus oleum. Ad uerbum ſonat Græce, pinguedines quæ illini queant, huiuſmodi ſunt.

ἐνταριχεύεσθαι.

In quo ſcilla intabeſcit. Græce eſt ἐνταριχεύεσθαι uerbũ, quod ſignat propriè ægros abſtinentia immoderata exiccare. Ita ſcilla in Sole eliqueſcit, conſumiturq́;. Celſus etiam dicit: In quo ſcilla intabeſcit.

Vitiatus codex Græcus.

Oroſcius.

Attendentes. Male in codicibus Græcis legitur προέχοντας, pro προσέχοντας, hoc eſt aduertentes. Deinde in eadem ſententia: δεῖ τὸ μὴ συνανθαίνεσθαι εἰ μὴ ὑπὸρ καυθῶσιν pro δεῖ τὸ μὴ συναιθαίνεσθαι μὴ ὑπὸρ καυθῶσιν. Quo in loco dum Oroſcius alios reprehendit, nec locum Græcum emendat, & male uertit ὑπὸρ καυθῶσιν, ne uehementer urantur: cum Paulus uelit uehementer quidem, ſed non nimium, non ſupra modum, nec magis quàm conuenit.

φοινιγμοί.

Cutis ruborem. Sic interpretor τοὺς φοινιγμοὺς, Celſus habet: Prodeſt etiam torpentis membri ſummam cutem exaſperaſſe, uel urticis cæſam, uel impoſito ſinapi, ſic ut ubi rubere cœperit corpus, hæc remoueantur.

Oroſcius.

Feculæ. Græce eſt φέκλης quæ fex combuſta dicitur. Gal. lib. 1. de compoſitione medicamentorum ſecundum locos ad Achoras inquit, τρυγὸς οἴνου κεκαυμένης, ἣν ῥωμαῖοι φέκλην καλοῦσιν. Latina itaq; dictio eſt fecula, quam Græci imitantes φέκλην nominant. Largus etiam utitur pro fece uini combuſta. Hoc ignorabat Oroſcius, dum alios reprehenderet.

Canina cõuulſio.

Canum more conuelluntur. Verbum è uerbo reddidi. Largus autem interpretatur quid ſit ſpaſmus caninus, his uerbis: Facit ad κυνικὸν σπασμὸν, cum in utramlibet partem deprauata eſt facies. Celſus libro quarto habet: Circa faciem uero morbus innaſcitur, quem Græci κυνικὸν σπασμὸν nominant. Is cum acuta febri eſt, os cum motu quodam peruertitur, ideoq; nihil aliud eſt, quàm diſtentio oris.

ῥινεγχύτης.

Per narium clyſterem Græce eſt δεῖ ῥινεγχύτου, hoc eſt ad uerbum per narium infundibulum, per quod medicamenta in nares infunduntur. Quemadmodum ὠτεγχύτης, clyſter auricularius, et μητρεγχύτης uterinus. Celſus libro quarto, capite ſecundo ferè eadem.

καθετῆρ.

Oroſcius.

Per rectos ſiphones. Sic uidetur Galenus ſignificare, qui καθετῆρας libr. 5. Methodi εὐθυτρήτους, quaſi recto foramine præditos canales interpretatur. Oroſcius rem medicam ex Celio maluit diſcere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Lentisci. Male in utroq; exemplari habetur σχοίνου, quod est iunci odorati pro σχίνου nam astringentia in hoc morbo requiruntur. Codex Græcus deprauatus.

Vitulinumq; & oleum. In Græco codice deest particula καὶ. Nam habetur tantum, στέαρ ὕειον, καὶ χήνειον καὶ μολόχινον ἔλαιον. Cũ sit legendũ: καὶ ἔλαιον in fine. Nã molochinũ oleum nullũ dicitur. Corrige Græca.

Cum communi curatione. Hoc est præter communem resolutorum curationem, quæ medicamentis extrinsecus adhibitis, alijsq; absoluitur, etiam hæc quæ sequuntur, facies.

Nostra ætate. Quod Paulus suo tempore accidisse in morbo colico commemorat, nos quoque nostra ætate frequenter uidemus. Nempe ex magno, diuturnoq; colico cruciatu artuum resolutionem, præsertim brachiorum, quanquam & crurum imbecillitas summa adfuerit. Iam ex febri quæ humoribus ad intestina confluentibus, ibiq; dolorem uehementem excitantibus finita fuerit, secuta est artuum resolutio, quod nuper in Canonico quodam, sed non iuxta regulam uiuente, sum expertus.

IN XX. CAPVT.

CVm particulæ corporis in anteriora. Hoc Celsus paucis comprehendit: Cum mentum inquiens, pectori annectitur, emprosthotonos, cum scapulis opisthotonos: cum rectam & immobilem ceruicem intendit, Tetanus dicitur.

Optimum itaque præsidium. Hippocr. lib. 4. Aphorism. sectione 57. Qui conuulsione, aut distentione neruorum tenentur, febri superueniente liberantur.

Nonnunquam & risus ipsis Sardonius oboritur. Dioscorides lib. 6. sardona ranunculi genus esse testatur, quæ uescentibus mentem adimat, & quadam neruorum distentione, dehiscere in rictus ora cogat, ita ut imaginem ridentium præbeant. Risus Sardonius.

Cucurbitulas admouere cum laucinatu. Græce est μετὰ ἀμυχῶν, quod sonat cum uibicibus excitatis. Sic intelligo hoc loco lancinatum scalpelli.

Abstergere, ne imprudentes. Dum Oroscius alios reprehendere instituit, ipse corrigendus uenit, qui tam impure, & nullo sensu penitus uertit, ne perfrigerati occultentur. Videtur autem lexicarius adhuc esse interpres μὴ λάθωσιν ψύξαντες, quod ad uerbum sonat, ne lateant refrigerantes, hoc est, ne imprudentes, nescij, ac non aduertentes, refrigerent particulas. Oroscius.

Hydromeli spissius. Sic exposui ὑδρόμελι λιπαρόν, hoc est ad

uerbum, hydromel pingue. At nulla pinguetudo in eo habetur. Sit itaq; λιπαρὸν ad pinguetudinis crassiciem incoctum. Nam ad dimidias coqui præcipit.

Oroscius. Et laserpicij radicis. Nescio cur hic Oroscius succum laserpicij intelligi uelit, cum apud Galenum Dioscoridemq; ipsum, ubi liquoris mentionem facit, ὀπὸς ponitur. Adeoq; in opisthotonicis. At radicem tum in puluerem redactam tum decoctam sæpe & in his, & in alijs affe-

Male græca. ctibus dari legimus ut plane non sit, quod Oroscius in hoc loco uersionem nostram reprehendat. Quin potius in exemplari græco legendũ putet ἐμπασθέντα pro ἐμπλασθέντα & ἀφέψημα αὐτῆς pro ἀφεψήματι. ut sit decoctum ipsius radicis. Quid enim est silphij radicis cochlearia duo, aquæ mulsæ cyathis tribus inspersa, uel decocto ipsius dari? Quorsum referri debet, decocto? ad mulsam ne? quæ iam cocta est, quantum opus est. Itaq; ad radicem magis competit. Ea enim uel pulueris modo inspersa, uel decocta exhiberi potest.

Græca uitiata. Myrrhę drachma ex mulsa, hyssopiq; decocto. Hic rursus codex græcus deprauatus est, habet enim ἢ σμύρνης <. α. μελικράτῳ ὑσσώπῳ τε ἀφέψημα Cum nimirum legendum sit ἢ σμύρνης <. α.

Oroscius. σὺν μελικράτῳ, ὑσσώπου τε ἀφεψήματι, quod Oroscius & Basiliensis castigator non aduerterunt.

Nardi Dictum est pro nardini, ut apud Celsum & Scribonium aliquando Rosæ pro rosaceo, nardi pro nardino usurpantur.

IN XXI. CAPVT.

TRemoris origo. Vide libellum Galeni de Tremore, quem nos aliquando latinitate donauimus, ubi habet: τρόμος μὲν οὖν γίνεται τῆς ὀχούσης καὶ κινούσης τὸ σῶμα δυνάμεως ἀῤῥωστίᾳ. οὐ γὰρ ἐξ ἑαυτῶν δήπου τὰ μόρια τῶν ζώων οὕτως ὄντα βαρέα καὶ κάτω φέρεσθαι πεφυκότα, τὰς εἰς ἅπαντα τόπον ἔχει κινήσεις. ἀλλ᾽ ἡ διὰ τῶν νεύρων τοῖς μυσὶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιπεμπομένη δύναμις οἷον ὄχημά τι καὶ πτέρωμα τῆς κινήσεως αὐτοῖς ἐστιν, ἣν ὅταν μὲν ἀπολέσῃ τελέως ἀπόλλυσι δὲ τὰ παραλελυμένα, καταφέρεται δὲ πίπτει κάτω δίκην ὄρνιθος πτερορρυήσαντος. ὅθεν οὐδεμία κίνησις ἀπολείπεται τοῖς οὕτω παθοῦσιν. Hoc est ut linguarũ ru-

Tremor. des intelligant: Tremor itaq; fit imbecillitate, facultatis, quæ corpus uehit mouetq;. Quippe animalium particulæ, tam graues cum sint, & deorsum ferri natæ, non ex seipsis nimirum motiones, in omnem locũ habent. Verũ facultas quæ à principio per neruos musculis transmittitur ceu uehiculum quoddã, & ala motionis ipsis existit, quam cũ pror

sus perdiderint, perdunt autem resoluta, deorsum feruntur, caduntq; ani- pennis distitutæ modo, unde nullus motus ita affectis relinquitur.

In oleum descendant. Hoc est in solium oleo repletum, quo olim uti solebant, resolui, contracti arthretici tremuli. Græce est ἐμβιβα- ζέον εἰς ἔλαιον. Celsus descendant in solium, ait.

IN XXII. CAPVT.

QVanam ex affectione corporis. Hoc in omnium particularum morbis obseruandum docet Galenus, ut corporis primum affectionem, quam uulgus dispositam appellat, græci διάθεσιν, intueamur. Nam hac neglecta quicquid particulis admoueamus, sinistre accidit. Cæterum hoc te admonitum uolo candide lector, ubi in uersione mea dictionem inuenis, affectionem, pro διαθέσει positam esse, intelligas. Nam dispositio hoc in significatu apud idoneos autores non usurpatur. Affectio. διάθεσις

Perturbatio humiditas oculi est, & calor cum rubore naturæ alieno. Postrema clausula, naturæ alieno, male in codice græco habetur, παρ' τὸ κατὰ φύσιν. Vbi legendum παρὰ τὸ κατὰ φύσιν. Græca deprauata.

Membrana adnata. Intelligo membranam coniunctam siue coniunctiuam, ut barbari appellant. Græci τὸν ἐπιπεφυκότα, eo quod alijs quæ oculum ipsum constituunt, tunicis extrinsecus adnascatur, ligamentum & ipsa existens totiq; oculo ad ossi circumiacentia, ex pericranio ducens originem. Mēbrana adnata.

De defluxionis impetu.

Angiologiam, arteriotomiam, hypospatismum & periscyphismum. Omnes has rationes Paulus libro sexto complexus est. Prima est uenarum in fronte ad tempora præsectio quod in hemicranijs etiam fieri solet. Altera est arteriarū retro aures per transuersum sectio. Tertia est ab instrumēto chyrurgico appellationē sortita, quasi dicas spatæ submissio intra partes quæ à subiectis liberabūtur. Quarta ratio est, qua diuisionē in fronte à tēpore ad tēpus transuersum moliuntur, cura tamē adhibita ne temporalium musculorum motus uioletur. Angiologia. Arteriotomia. Hypospatismus. Periscyphismus.

Recte huic specularium. Hic legit Oroscius σφεκλάριον, ut significet σφέκλην, hoc est, ficulam, cupiditate magis reprehendendi, quàm ratione adductus. Diligens homo non legerat apud Galenum hoc remedium citari pro lapide speculario: nec etiam apud Paulum qui lib. 7. hunc in modum habet: σφεκλάριον, οἱ δὲ διὰ μὲν τὸ σφεκλάφιον. ὅτι τινες ἀντὶ σφεκλῶν ἐν ταῖς θύρεσι χρῶνται, διὸ καὶ διαφανὲς προσαγορεύεται γυψῶδες; ὑπάρχον τὴν οὐσίαν, δύναμιν ἔχει Oroscius. Specularium.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

παραπλήσιον τοῖς κεκαυμένοις ὀστράκοις ἤγουν ὀστρέοις. *Si uerò fex cō buſta quæ ardens eſt, natura oculis ut ille putat, adhiberi deberet, certe elotam eſſe oporteret.*

ξηροφθαλμία. Xerophthalmia. *Celſus lib.6. interpretatur aridam lippitudinem. Eſt enim, inquit genus aridæ lippitudinis,* ξηροφθαλμίαν *græci appellant, neq; tument, neq; fluunt oculi, ſed rubent tantum, & cum dolore quodam graueſcunt, & noctu præ graui pituita inareſcunt.*

Ectropiō. Ectropion. *Hoc uicium eſt inferioris palpebræ, quod parum ſurſum attollitur, ſed pendet & hiat, neq; poteſt cum ſuperiori committi. Id interdum accidit ex mala curatione, interdum ex ſenectute.*

Aegilops. Aegilops. *Eſt ueluti parua fiſtula maioris anguli, per quam pituita aſsidue diſtillat. Nonnunquam etiā exeſo oſſe uſq; ad nares penetrat.*

Lixiuio quod ex cinere & calce. *Græce habetur abſolute* πρωτοστάκτῳ, *quaſi dicas, primario lixiuio. Paulus lib.7. habet:* εἰ δὲ προσλάβοι καὶ τιτάνου ἢ τέφρα καυστικὴν ἐργάζεται τὴν κονίαν ἣν δὴ καὶ πρωτόστακτον ὀνομάζουσι.

Oroſcius. *Quæ uerba Oroſcius non uidetur intellexiſſe, dum interpretatur cinerem lixiuum, qui primus diſtillauerit, ſecutus* Hermolaum. *Recte igitur quis interpretetur lixiuium, quod per cinerem & calcem diſtillauerit.*

Cum manus opera. *Hoc remedium in exemplaribus uulgatis non eſt, ſed in Laſcaris codice manuſcripto additum inueni. Si itaque placet aſcribere, aut expungere, per me certe licebit.*

Chalazion. *Celſus ſic appellari dicit, quod mobilia, & digito huc, illuc impellantur curationem manu præſtandam docet libro ſexto.*

Encanthis. Encanthis naturalis. *Varijs de cauſis hoc uicium gigni ſolet. Interim ex ungue parum exciſo, uel ob tuberculum, quod palpebras parū diduci patitur. Quod ſi ungue caruncula nimium abſcindatur putreſcit foramen per quod poſtea humor deſcendit, ac uicium ſuperiori contrarium naſcitur, quod græci* ῥυάδα *nominant.* (ῥυάς.)

Terra ſamia duplex. Terra ſamia. *Duplex ea terra apud Dioſcoridē habetur, una ſimpliciter terra ſamia dicitꝰ, altera* γῆ ἀστὴρ, *hoc eſt, terra aſter, quaſi dicas, terra ſtellata. Celſus itaq;, ubi poſterioris mētionē facit: Terræ, inquit, ſamiæ, quæ* ἀστὴρ *dicitur.*

Oroſcius. *Nō ut Oroſcius uolebat, terræ aſteris, obſcure nimium. Cæterum ante hoc medicamentū in græco exēplari eſt* διὰ μήλου *perperam, pro* διὰ ἀμύλου, *quod etiam Oroſcius annotauit.*

De oculis purulentis. *Duæ ſunt apud Græcos dictiones, quæ fere in omnibus ſibi reſpondent, nempe* ὑπόπυος, *&* ὑπώπιον. *Prima ſignificat pus ſubeſſe membranæ corneæ. Largus & Celſus uocant ocu-* (ὑπόπιος, ὑπώπιον)

los

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

Oroscius.

los purulentos: altera dicitur, teste Galeno, quasi ὑπὸ *&* ὦπας*, hoc est, sub oculis. Ac ueteres latini hoc uicium appellant, suggillata, genere ecchymomatum comprehensa. Parum prudenter Oroscius, dum in aliorum erratis castigandis occupatur, ipse in grauissimum incidit, qui* ὑπόπυον*, quod est, purulentum, conuerterit suggillatum.*

Arida medicamēta. ξηρά.

Floris æris. *Hoc medicamentum in impressis non habetur, sed in manuscripto codice Iani Lascaris scriptum inuenitur.*

Contritis ad leuorem aridis. *Hoc est, aridis in tenuissimum puluerem redactis. Græce est* λειώνας τὰ ξηρὰ*, hoc est, læuigans arida. Celsus autem de Aridis mentionem facit libro quinto, capite uigesimo secundo in hunc modum: Quædam misturæ medicamentorum sunt, quibus aridis, neq; coactis utimur. sic ut inspergamus aut cum aliquo liquido mista illinamus. Alia medicamenta sunt his opposita, nempe, quæ liquari possunt. Hæc græcis* τηκτὰ *nominantur. Vbi itaq; Galenus aliiq; habent* τὰ τηκτὰ τήκονται, τὰ ξηρὰ δὲ λειαίνειν δεῖ ἢ λειοτρίβειν. *Latini scriptores exponunt, quæ liquari possunt, ad ignem eliquentur, arida conterantur: Celsus inquit libro quinto, arida ex eo conteruntur. Rursus arida medicamenta contrita humore non pingui coquuntur. Item arida ex aceto teruntur. Largus simili utitur locutione, & uerbum* λειαίνειν δεῖ *læuigare; oportet, interpretatur. Quæ cum ita sint, immerito Oroscius nos reprehendit, negans latine, & fideliter dictum, aridis contritis, cui magis placet, puluerib⁹ dilutis. Etsi apud nullum idoneum scriptorem huiusmodi locutio inueniatur.*

Liquida. τηκτά.

Oroscius.

Sublinimus medicamentis. *Hic quæso candide lector animum aduertas cauillationi Oroscij. Damnat me quod uerterim ex græco* τοῖς πρὸς τὰς παλαιὰς διαθέσεις*, medicamētis quæ ad ueteres affectiones inscribūtur, ipse enim mauult dici collyrijs. Quasi uero collyria nō sint medicamēta. Certe ego à præceptoribus meis olim didici, substātiā collyriorū esse et dici medicamēta: ipsum uero nomē collyrij, formā medicamēti indicare. Celsus li. 6. ita īquit: A secūdo die graui quoq; lippitudini per medicamēta recte succurritur. Itē in collyrio trygodes. Quo grauior quoque inflammatio est, eo magis leniri medicamētum debet.*

Oroscius.

IN XXIII. CAPVT.

AN ob exteriorem causam acciderit. *Ex octauo Oribasij hæc mutuatus est. Exterior autem causa, est uentus frigidior, aut lauacrum aquæ frigidæ, similiaq;. Hæc itaq; solent interrogari, an ægrotus in ambiente frigido obambulauerit, uel lauationem frigidam expertus, uel alio modo fuerit affectus. Græcus codex habet* τοῦ

ἀνάκρι-σις

καμνόντος ἀνακρίσεως, ubi ἀνάκρισις idem ualet quod ἐξέτασις. Nonnulli autem lexicarij interpretes contemperamentum uertunt.

Fomenta.

Cucurbita ex aqua calida. Idem Galenus commemorat ex Apollonio, lib. 3. de compositione medicamentorum secundum locos in hunc modũ: πυρίαις δὲ χρηστέον ταῖς διὰ τῶν σπογγῶν οἷς θερμὸν ὕδωρ ἀποβεβρεγμένων τούτων ἱκανῶς τε ἐκτεθλιμμένων, καὶ ταῖς διὰ τῆς σικύας. Hoc est: Fomentis autem utendum est, quæ per spongias fiunt, in calidam aquam intinctas, easq; abundè expressas. Item illis quæ per cucurbitam adhibentur. &c. Ego itaq; προπυρίου μὲν in Paulo, uerti fotu prius facto. Quanquã possis dicere, cucurbita prius aqua calida concalfacta.

Per specillum lana. Græce est διὰ μηλωτίδος, quasi dicas specillum auricularium, ut Celsus etiam exponit. Nam eodem capite meminit specili lana inuoluti, specilli auricularij, & clysteris auricularij, strigilisq;.

Fomentũ per arundinem.

Vel etiam arundine. Apollonius etiam fomentum recitat, uapore per arundinem perforatum elato. Erit autem alterum arundinis extremum, concauitati auriculæ accommodatum, alterum in ollam cuius operculum foramen habeat, incumbet. Decoquitur in olla absinthium, cuius uapor auditorio meatui insinuatur. At hic nullum fotum arundine adhibere præcipit. Verum exugi humorem, si quis, forte in aurem receptus sit.

Græca mutila. Oroscius. Corrector Basilie.sis

Sin autem pauca. Græcus codex mutilus est, nec Oroscius, nec Basiliensis castigator aduertit. Deest enim εἰ δὲ, ad integram sententiam explendam, quæ sic legi debet: εἰ μὲν εἴη πολὺ διὰ τοῦ στόματος, καὶ τῆς καλαμίδος αὐτὸ ἐκμυζᾶν δεῖ. εἰ δὲ ὀλίγον &c.

Cardamomi & nitri. Galenus libro iam citato legit καρδάμου ἱκανὸν, καὶ νίτρου βραχὺ σύκου σαρκὶ χωρὶς κεχραμίδων ἀναλαβὼν ποίησον κολλύριον &c. Quod est: Nasturcij quod satis, & nitri paululum fici carne sine granis exceptum, in penicillum redigito &c. Verum cardamomi & cardami quod est nasturcij, eadem fere potestas est, nisi quod nasturcium sit ualentius.

Nota.

Idq; in aurem demittendum. In græco codice hæc clausula quidem non est, uerum à me addita, ad sententiam absoluendam. Alexander etiam in hunc modum ex Galeno profert. Hoc te celare nolui.

Hyssopum medicamentum. Hyssopum & herba & medicamentum appellatur. Verum ubi herba notatur, simplici uocabulo hyssopum dicitur, ubi medicamentum additur ipsa medicamenti dictio. Quan-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

quam in eo nulla sit hyssopi herbæ mentio, sed lanarum potius succidarum. Nonnulli autem adijciunt hyssopum herbam.

Bulborum, polentę. *Admonuit Oroscius græcum codicem esse uitiosum, qui habet:* βολβῶν ἀφρεῶν *pro* βολβῶν ἀλφίτων *&c.*

Græca uitiata

IN XXIIII. CAPVT.

LInamento ex ellychniis contorto. *Varia sunt apud græcos* μοτῶν, *hoc est linamentorum genera. Aliud uocant* στρεπτὸν, *quasi dicas tortile, aliud* ξυστὸν, *hoc est, rasile, aliud* τιλτὸν, *quod est concerptum filatim, aliud* ἐλλυχνιωτὸν *ex ellychnijs præparatum, aliud* πριαπισκωτὸν *à pudendi humani similitudine nuncupatur: aliud quod cunei formam referat, aut quia cunei modo foramina obturet, aut coniuncta separet,* σφηνίσκος *dicitur. Vt Paulus sexto uocat* σφηνίσκους στρέπτους ἐκ ῥάκους, *hoc est, cuneolos intortos ex panniculo. Adhuc aliud est* λημνισκὸς *græcis dictum, implicitum in longitudinē linamentum, si Celso credimus, quod alibi uocat linamentum inuolutum & oblongum. Sicut* στρεπτὸν *linamentum implicitum, seu intortum simpliciter appellari possit.*

Linamentorum genera.
στρεπτὸν.
ξυστόν.
ἐλλιχνιωτόν.
πριαπισκωτόν.
σφήνισκος.
λημνισκός.

IN XXV. CAPVT.

PTisanæ fresę. Hoc *est confractæ. Græce est* ἴρεως ἢ πτισάνης ἐρεγμοῦ. *Vt* ἐρεγμὸς *significet omne id quod fresum est, uel ipsam confractionem, omnium scilicet, leguminum, nomine tamen ipsorum apposito, ut* κριθῆς ἐρεγμός. *Cum uerò simpliciter* ἐρεγμὸς *ponitur, de faba fresa dicitur. Quæ si molam experta sit:* ἄλευρον κυάμινον *&* ἐρέγμινον ἄλευρον *appellatur. Ferculum autem ex faba, cicere, & reliquis leguminibus fresis paratum,* ἔτνος, *ex fresorum autem farina pulmentarium,* λέκυθος *Galeno cum alibi, tum in libello de bonis malisq; succis generandis nuncupatur. Quoties autem in Paulo alijsq; græcis inuenitur* κυάμινον ἔτνος, *pro faba fresa elixata ad ferculum intelligito.* κυαμίνη λέκυθος. *pro fabæ fresæ farina elixata ponitur. Sic* πτισάνης λέκυθος, *&* ὀρόβινος λέκυθος, *aliorumq; leguminum dicitur. Vbi uerò hæc uox* λέκυθος *sola citra alterius adiectionem ponitur, Luteum oui significat apud medicos. Oroscius male* ἐρεγμὸς *pro lomento tantum usurpauit.*

ἐρεγμός.
ἄλευρον.
κυάμινον.
ἔτνος.
λέκυθος.
Oroscius.
ἐρεγμός.

Ad Ephelidem & lenticulas *Ephelis asperitas quædam et duricies mali coloris est in facie lenticula et in alia parte nonnunquā nasci solet. Celsus ineptias putat curare uaros, lenticulas, & ephelidas.*

Ephelis.
Lēticula.

Suggillata. *Græci uocant* ὑπώπια *ut antea annotaui. Sunt autem ex genere ecchymomaton, quæ & Hippocrates & alij plerique medici appellant cutis affectum, quo uenis in ca tenuibus contu-*

Suggillata.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

sis sanguis inde effunditur, qui ita excretus non uno in loco, nec subito concrescit. Temporis spacio liuescit, nigrescitq; cutis.

Cum melle admoueto. Galenus habet in eodem medicamento, ὄξει ἀναλαβὼν ἐπιτίθει μέλιτος ὀλίγον ἀνακόψας Hoc est aceto excepta, mellisq; momento subacta.

IN XXVI. CAPVT.

DEntium dolorem. Ex quinto Galeni de compositione medicamentorum secundum locos ad uerbum hoc caput est transcriptū, nisi quod ubi Paulus ad inflammationem habet, Galenus & Oribasius ad dolorem dentium medicamenta subscribunt.

Parulis. Ad parulidas. Parulis græca dictio est, a παρὰ quod est iuxta, & οὖλη hoc signat gingiuam. Celsus libro sexto, capite tertiodecimo: Solent etiam interdum iuxta dentes in gingiuis tubercula quædā oriri dolentia παρουλίδας græci uocant.

Tonsillæ. Glandulæ quædam sunt in ore utrinq; singulæ penitius si-

παρίσθμια. tæ, spongijs similes, quæ humiditates ex capite recipiant ad fauces humectandas παρίσθμια græci nominant, quæ si post inflammationem

ἀντιάδες. indurauerint, ἀντιάδες appellantur.

κιονίς. Vua. Græce est κιονὶς, quod ad uerbum sonat columella. Est autem hæc carnosa quædam particula, in summa oris parte suspensa uocis plectrum, recipit ea madorem à cerebro quo superiores palati partes humectat. Si plus iusto humiditatis recipiat, interim laxatur, ac fastigiata descendit, interim inflammationem experitur, et ne potus, nec ci-

γαργαρεών. bus deuorari possit impedit. Veteres græci γαργαρεῶνα & κίονα recentiores κιονίδα appellant. σταφυλὴν uero quasi dicas uuam, partem

σταφυλή. ipsam appellari non uult, sed affectum. Celsus alijq; latini scriptores etiam partem, uuam nominant.

Vbi ęqualiter crassa fuerit. Paulus præter Galeni morē κίονα appellandam particulam censet, ubi in æqualem crassiciem intumuerit. Nam interim tenuis, acuta, albaq; cernitur. Interim ima crassa, summa tenuis, & liuida est.

IN XXVII. CAPVT.

ANgina. Apud recentiores medicos uaria sunt anginæ nomina nunc per literam κ. nunc per σ. inchoantia. At Galenus commentario tertio in prognostica Hippocratis parum interesse dicit, modò de re ipsa constet, κυνάγχην, an συνάγχην proferas. Ibidem etiam tres anginæ species enumerat ex Hippocratis sententia: Pessimè inquiens, agunt, qui uehementer quidem dolent nullum autem in cer-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

uice & faucibus symptoma experiuntur. His succedunt, qui quidem non difficulter spirant, uerum dolent grauiter, collum ipsis intumescit, fauces apparent rubicundiores. Postremi neq; dolent, neq; ægrè spirant, ita ut suprema gutturis pars λάρυγγα græci nominant incolumis quidem ipsis permaneat, sed fluxio magna parte biliosior aut in fauces, aut in collum, aut in utraque descenderit &c. Rursus libro quarto de locis affectis quatuor species recenset. Paulus item noster quatuor enumerat, pro musculorum uel interiorum, uel externorum inflammatorum ratione. Ego sane musculos primum intelligendos puto, qui in ore circa linguam ex omni parte habentur: qui superiores palatum uersus eam mouent: qui inferiores deorsum. Laterales in latera adigunt. plurimi ex osse 8 græcam literam υ referente prodeunt. Deinde duodecim proprios, summæ arteriæ parti quam λάρυγγα uocant, octo autem communes, qui scilicet laryngem corporibus uicinis colligant: nec non eos qui ceruicē constituunt. Iam musculis qui œsophago subijciuntur, inflammatis, angina quædam oriri solet. Species anginæ.

Faucium pharinga grçci vocant. *Magna harum uocum ambiguitas apud authores inuenitur. Vnde fit, ut plerique græcorum librorum interpretes mirum in modum torqueantur & subinde etiam aberrent. Itaque φάρυγξ duo significat, nempe fauces, & asperam arteriam. Fauces dico regionem intra os, ubi tum gulæ, tum asperæ arteriæ extrema concurrunt. Grammatici genere distinctionem faciunt hoc pacto:* φάρυγξ θυληκῶς σημαίνει τὴν κυρίως φάρυγγα ἥ δὲ ἐστὶν ἡ ἀχανία ἡ μετὰ τὴν τῆς γλώττης ῥίζαν, ὅτε δὲ ἀρσενικῶς σημαίνει πολλάκις τὸν λάρυγγα. *Quæ uerba sonant ita Pharynx fœminino genere prolata, propriè dictam pharyngem, hoc est fauces significat. Hæc autem est oris ampla capacitas post linguæ radicem sita. Masculino autem genere dictus pharynx, laryngem, quod est, arteriæ asperæ summum, uel ipsam arteriam signat. Hippocrates libro prognosticon per dictionem* φάρυγγα *in fœminino genere fauces etiam intelligit, cum ait:* φάρυγξ δὲ ἑλκουμένη σὺν πυρετῷ δεινὸν *Paulus post,* αἱ δὲ κυνάγχαι δεινόταται μὲν εἰσι, καὶ τάχιστα ἀναιροῦσιν, ὁκόσαι μήτ' ἐν φάρυγγι μηδὲν ἔχδηλον ποιέουσι, *hoc est: Anginæ grauissimæ sunt, & cito interimunt, quæ neq; in faucibus, neq; in collo quippiam manifestum edunt &c. Hanc sententiam Galenus exponens inquit:* ὅτι φάρυγγα τὴν προκειμένην χῶραν στομάχου τε καὶ λάρυγγος ὀνομάζει, δῆλον ἐστί. *Hoc est: Quod pharyngem nominat regionem, gulæ & asperæ arteriæ summo præpositam, nemo ignorat.* φάρυγξ

Rursus φάρυγγα δὲ τὴν ἐν τῷ διανοῖξαι τὸ στόμα, καὶ πιλῶσαι τὴν γλῶσσαν κάτω φαινομένην εὐρυχωρίαν ἐν ᾗ τὰ δύο στόματα ἐστὶν τό τε τοῦ στομάχου, καὶ τοῦ λάρυγγος. At pro larynge, & aspera arteria positã, non solum in masculino genere, ut Suidas putat, sed etiã in fœminino inuenias: præcipue apud Galenũ, ut secundo de placitis Hippocratis & Galeni: τὸ μὲν γὰρ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ἤν περ δὴ καὶ φάρυγγα προσαγορεύομεν. Ibidem, ἤδη δὲ τούτοις ἅπασιν ἑξῆς ὑποδείξομεν σοι τὸ τῆς φωνῆς ἴδιον ὄργανον τὸν φάρυγγα, καὶ τοὺς κινοῦντας αὐτὸν μῦς. Hic ꝑ larynge accipit: de qua ita scribit, octauo de usu particularũ, καὶ τό γε πρῶτόν τε καὶ κυριώτατον ὄργανον τῆς φωνῆς ὡ λάρυγξ ὄνομα, τὸ ἄνω πέρας ἐστὶ τῆς τραχείας ἀρ-

λάρυγξ. τηρίας ἣν δὴ καὶ φάρυγγα καλοῦσιν ὁμωνύμως τῇ πρὸ τοῦ λάρυγγος, hoc est: Ac primum, principalissimumq; uocis instrumentum, quod larynga nominant, superior pars asperæ arteriæ existit, quam sanè etiã pharynga uocant, eodem nimirum uocabulo quo pharynx (id est, fauces) ante arteriæ asperæ caput, nuncupatur. Atque hic in fœminino genere ut superius in masculino positum est nomen pharyngis, contra grammaticorum opinionem. Pollux audiendus non est, qui τὸν φάρυγγα masculino genere prolatum pro gulæ extremo accipiat.

Nota. Pueris raro talis. Pueris interim uertebræ colli è loco suo excidunt propter ligamentorum quæ eas connectunt imbecillitatem, Vnde angina periculosissima oritur, quæ nullis cedit remedijs, quare ei admouenda manus non est. Intelligenda autem sunt hæc,

Pueris raro talis. Raro quidem, sed tamen interdum angina hæc accidit, idq; in pueris magis quàm adultis, ob causam superius dictam. Hippocrates huius meminit libro secundo περὶ ἐπιδημιῶν in istum fere modum: ἦν δὲ τῶν κυναγχικῶν παθήματα τοιάδε, τοῦ τραχήλου σπόνδυλοι εἴσω ἔρρεπον. τοῖς μὲν ἐπιπλέον, τοῖς δὲ ἐπ᾽ ἔλαττον.

Porrò ex strangulatis Hippocrates lib. 2. aphorismorum hanc profert sententiam τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων μήπω δὲ τεθνηκότων οὐκ ἀναφέρουσιν οἷς ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα, hoc est, Quibus strangulatis, solutisq;, nondum uero mortuis spuma circa os extiterit, non restituuntur.

Aduerte. Discussis autem colli. In græco codice est διαλυομένων δὲ τῶν περὶ τὸν τράχηλον ἐρυθημάτων, quod antea uerteram, Simulatq; uero colli impedimenta dissoluuntur, intelligens nimirum uincula quibus strangulantur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

IN XXVIII. CAPVT.

GRauedo. *Celsus libro quarto dictiones græcas eleganter exponit κορύζαν grauedinem nominans, καταστάγμους, uel ut Paulus habet, καταῤῥόους destillationes.* κόρυζα

Aquilonijs diebus. *Græce est ἐν βορείοις καταστήμασι quod est aquilonijs aeris statibus seu cōstitutionibus. Ego Celsum secutus sum.*

Tussis. *Tussis uarijs de causis excitatur, nunc ob intemperiē, nunc ob humores, uel tenues, uel crassos ex alto descendentes. Interim ob iocinoris inflammationem: interim ob pulmonis affectum.* **Tussis.**

Anaphoticos. *Interpretatus sum eos qui ægrè reijciunt, scilicet qui crassa glutinosaq́; ex pectore reijciunt, hi enim difficulter propter crassiciem educunt. Sunt qui ad sanguinem reijcientes referant, mea opinione, incommode.* **Anaphotici.**

IN XXIX. CAPVT.

QVi febris expertes. *Galenus libro septimo de cōpositione medicamētorū secundū locos copiosius hæc, Aetius itē et Oribasius ante Paulum pene eadem tradiderunt: non autem eo compendio quo Paulus, usi sunt. Cæterum ἆσθμα suspirium uerti: quod latine etiam dici possit anhelatio.* ἆσθμα

Acetum scilliticum. *Valentia hic commemorat medicamenta, purgationemq́; fortissimam, ea nimirum ratione, quòd multas numero partes pertransire oportet, antequam ad pulmonem perueniant, nempe os, gulam, stomachum, uentriculum, tenuia intestina, uenas meseraicas, uenas in sima parte iocinoris, item eas, quæ in gilba habentur, hinc uenam cauam, postremo pulmonem.*

IN XXX. CAPVT.

TVnica oculi ceratoides. *Ex octauo Oribasij hæc sunt trāscripta. Dixi autem in pinguetudinem languescit, pro modice aut leuiter pingues sunt. græce est ὑπολιπαροὶ φαίνονται, hoc est subpingues apparent. Locutio est Pliniana in pinguedinem languescit.*

Suffragantibus qui huc req. *Græce est ἐπιτρεπόντων μὲν τῶν εἰς τοῦτο ἀριθμῶν. hoc est ad uerbum, permittentibus quidem ad hoc numeris. Quæ sententia obscura quibusdam uideri possit. Hoc autem sibi uult omnibus quæ huc requiruntur, indicationibus consentientibus: nempe uiribus, morbi natura, ætate, & alijs id genus reliquis.* **Explicata sententia.**

Hydromalo. *Hoc est potione dulci ex malis Cotoneis, melle & aqua confecta.* **Hydrorosatum Aetij iunioris.**

Hydrorosato. *Huius etiam misturam Paulus libro septimo.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

exponit, ex rosis, aqua & melle. Recentiores autem græci, ut actuarius paulo delicatiore compositionẽ hydrorosatũ appellant. ea recipit aquæ libras decem, Zuccari libras quinq;, hæc feruescunt unà, donec spissitudo fiat: postea additur succi rosarum libra. Febribus conuenire dicunt.

Iridem insparsam. In Græco codice est ἴρεως ἐμπεπλασμένης. male nimirum, pro ἴρεως ἐμπεπασμένης quod Oroscius & Basiliensis castigator mutare noluerunt.

Oroscius. Castigatur codex.

Epithema. Hæc dictio quidem in Græco non est, sed intelligenda uenit. Nam Aetius eam apponit. Cæterum per resinam, intellige terebinthinam, Per medullam, ceruinam. Nam ista sunt excellentiæ uocabula, Per oesypum quod in Græco est, ὑσσώπω, intellige medicamentum liquidum in septimo descriptum. Aetius legit οἰσύπου ὑγροῦ, hoc est oesypi liquidi. Cæterum iridem siccam mandi detritam, ac in puluerem redactam.

IN XXXI. CAPVT.

CRuentum sputum. Tribus potissimum de causis sanguis per os educitur. Vel enim exesa parte aliqua uenosi generis, uel rupta, uel ore alicuius uenæ patefacto. Primã διάβρωσιν, secundam ῥῆξιν, tertiam ἀναστομωσίν Græci appellant, authore Celso libr. 4. At sanguis uel confertim uel paulatim erumpit. Vase quidem eroso sensim educitur, nisi magna adeo sit iactura, ut etiam pars aliqua pulmonis, uel eius Cartilaginis reijciatur. aut si casus ex alto, uel cõpressio uel aliud id genus superuenerit. Rupto autem cumulatim prorumpit, ut in aperto quoq; ore fieri solet. Paulus à Galeno dissentire uidetur. cum ait, εἰ δὲ κατὰ διάβρωσιν οὐκ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ τοῦ αἵματος ἀναγωγὴ γίνεται. Nam ille quarto de locis affectis libr. inquit, αἱ δ' ἐξ ἀναβρώσεως ἀθρόαι κενώσεις αἵματος ἐπί τε προηγουμέναις γίνονται βραχείαις πτύσεσι καὶ τοῖς εἰς τὸν πνεύμονα δριμέσι ῥεύμασι. Hoc est: At cumulatæ sanguinis euacuationes ex erosione post pauca fiunt sputa, & acres in pulmonẽ fluxiones &c. Quomodo igitur hæc cũ Pauli uerbis cõsentient? Aetius lib. 8. in istum modum litem dirimit: Quibus ex erosione uenarũ pulmonis, eductio sanguinis contingit, his p̃ interualla modica sigillatim expuitur. Mox subijcit. Fieri etiã potest ut ex erosione sanguis coacceruatim erumpat. Cũ enim præcedenti tẽpore paulatim quis expuerit sanguinẽ, nec diebus insecutis uel casus, uel alia quædã causa uiolẽta superuenerit, sanguinis tamẽ eruptio multa prodierit, magnã subesse erosionẽ oportet. &c. Itaq; primis diebus paulatim ex erosione sanguis reijcitur. Si acriores fluxus ĩ pulmonẽ de

διάβρωσις. ῥῆξις. ἀναστόμωσις.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

stillarint, quæ magnam erosionē pepererint, confertim prorūpit. Nō pos-sum satis hoc in capite Oroscium demirari, qui pro dictione Græca πλῆθος *multitudinem uerterit, tantus medicus, ut ipse uideri uult.* Oroscius.

Quercus mēbrana. *In Græco est* δρυὸς τὸ ἰνῶδες, καὶ τὸ ὑπὸ τῷ κελύφει τῆς βαλάνου. *In septimo tantum,* ὑμενῶδες *legitur. Dioscorides habet* τὸ μεταξὺ τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ πρέμνου ὑμενῶδες. *Prima est interior & subiecta cortici tilia quæ ligno membranacea cohæret, altera tunica putamini glandis subiecta.* ἰνῶδες *itaq; sit* ὑμενῶδες. *Vtraq; astringendi uim obtinet.*

Membranæ quercus.

Phagi autem & ilicis membranæ præstantiores sunt. *Gal. lib. 6 de simplici medicina eadem fere habet.* σφοδρότερον δ' ἔτι στύφει φηγὸς καὶ πρῖνος. *Intellige* τὸ ὑμενῶδες.

Cochleare vnum. *Exemplum Græcum Basiliense habet* κοχλιάρια. ια *hoc est cochlearia undecim. quæ mensura magna est nimis, eoq; legendum* κοχλιάριον. α. Lectionē obserua

Fructibus. *In Græco erat* ὀπώρων. *aliàs uerti poma, quod scilicet lignosi nihil habeant. uerum hic recenset etiam malum punicum extrinsecus durum. ob quam causam, fructibus, dixi, quia latius patet, fructus quàm pomum. Et differentia superius exposita nonnunquam confunditur.* ὀπώρα.

IN XXXII. CAPVT.

PVris illuuies. *Sic interpretatus sum* ἐμπύημα: *quasi dicas puris in parte aliqua collectio.* ἔμπυοι *Purulenti Plinio uocantur. alij exponunt, pectore suppurati.* ἐμπύημα.

IN XXXIII. CAPVT.

PLeuritis. *Celsus interpretatur laterum dolorem libro secundo, & quarto. Huic, inquit, accedit febris & tussis. In Græco uerbū est* συνεδρεύεται, *quod signat simul accedit, assistit, ac quasi īdiuidua est.*

Vsque ad ingulum & præcordia. *Alij dicunt usq; ad claviculam & hypochondria. Ego Celsum imitor, qui claviculam seu* κλεῖδα *iugulum exponit, &* ὑποχόνδρια, *præcordia. Distinguit autem postea, quando ad iugulum dolor, quando autem ad præcordia pertingit.* Iugulum præcordia.

Pulsumq; durum & serræ modo inęqualē. *Hæc pulsus species secūdo libro exposita est. Galenus eā aperte interpretatur libro quarto de pulsuum causis in hunc modū:* εὐλόγως οὖν σκληρότερος ἅπασι τοῖς ἐπὶ φλεγμονῇ πυρέττουσιν ὁ σφυγμὸς γίνεται. καὶ προσέτι γε διὰ τὴν δυσκρασίαν τὴν ἐν ταῖς ἀρτηρίαις ἀνώμαλος κατὰ μίαν προσβολὴν, καὶ δῆλον ὡς ἀμφοῖν συνελθόντων τὸ ἐρημέ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

νου ὑπό τινων εἶδος δύναται τῷ σφυγμῷ, τὸ οἷον ἐμπρίον τὴν ἁφήν. οὕτω γὰρ ἀνάγκη φαντασιοῦσθαι τὸν ἁπτόμενον ὀργάνου σκληροῦ τὴν προσβολὴν ἀνώμαλον ἔχοντας. Hoc eſt: Bona itaq; ratione omnibus qui ob inflammationẽ febricitant pulſus oboritur durior. Præterea ob intemperiem arterias obſidentem inæqualis in uno ictu, et nimirum ambobus coeuntibus pulſus erit ſpecies à quibuſdam dicta, ueluti ſerra tangentis manum ſecans. Ita enim neceſſe eſt imaginari eum qui tanget durum inſtrumentum quod occurſum habet inæqualẽ.

Pulſus ſerranus.

Quæ nihil emolitur. Hoc eſt, qua nihil exſpuitur. Sic Celſus loquitur libro quarto.

Atque ſi tumor purulentus. Hoc eſt ex inflammatione muſculorum externorum collectus, niſi diſsipetur, in exteriorem partem ſcalpello incidi debet. Græce eſt ὧδε τὰ ἐκτὸς ὧδε τμηθῆναι παραγίνεται, quod ad uerbũ ſonat, ad exteriora incidi commodo eſt. Nã παραγίνεσθαι ſignat βοηθεῖν, ἐπικουρεῖν, παρεῖναι Hoc Oroſcius in Albano quem ferè in ſingulis uerbis reprehendit, non adnotat.

Illa nanque niſi vel extra, vel intus. Hoc eſt, niſi per os, uel per aluum fuerit expurgata. Foras enim per cutem purgari non poteſt.

Remedium eſt ſanguis dimiſſus. Non dicit qua ex parte mitti debeat. Hippocrates ſane lib. 4 de uictus ratione in morbis acutis manifeſto docet his uerbis: ἢν μὲν ὀδύνη ἀνώ περαίνῃ πρὸς κληῖδα ἢ περὶ μαζὸν ἢ βραχίονα τέμνειν χρὴ τὴν ἐν τῷ βραχίονι φλέβα τὴν εἴσω ἐφ' ὁκότερον ἂν ᾖ τῶν μερῶν κατὰ τόδε. Hoc eſt: Siquidẽ dolor ſurſum ad iugulũ, aut circa mãmam, aut brachiũ pertingat, internam brachij uenam ſecare oportet, illa nimirũ parte, qua dolor fuerit. Galenus exponens hæc ait: Cubiti internã incidere conuenit illius partis, qua dolor fuerit. Oribaſius capite de ſanguinis miſsione habet: Pleuriticis autẽ ex ipſa parte quæ dolet auferendus eſt ſanguis. Hæc obiter poſui candide lector, ut iſti Arabũ ſectatores uideant, ueteres illos ex eadem parte per initia ſemper, non ex aduerſa ſanguinem detraxiſſe.

Pleuriticis unde mittẽdus ſanguis.

Solidiore vtetur cibo. Græce eſt καὶ τῇ ἁδροτέρᾳ. Nam λεπτότερα, hoc eſt tenuior, ſeu qui extenuet, ut eſt, mulſa ſorbitio ex ptiſana chõdro, alijsq; opponitur ἁδρότερα, qui recte dicitur ſolidior, qui uidelicet magis nutrit Gal. ĩterpretatr ἡ παραύξουσα τροφή, quod eſt adaugẽs alimẽtũ, quod Celſus dicit ualẽtis materiæ. Vt enim tenuis cibus corpori parũ adijcit, aut nihil ſed uires tantũ cõſeruat pro tantillo tẽpore: ſic ſolidior plus corpus alit. Nõ eſt quod Oroſcius alios reprehendat, uertẽtes ἁδρότερον ſolidius. Nõ nego aliquando plenius poſſe dici.

Cibus ſolidior. ἁδρότερον.

IN XXXIIII. CAPVT.

COrdis affectus. *Gal. cum in quinto de locis affectis, tum uero secundo in librum* Hippocrates *de ratione uictus in morbis acutis commentario de cordis affectibus pene eadē tractauit. Principia itaq; tria in humano corpore existunt, cor, cerebrum, hepar. Hæc autem interim per se afficiuntur, interim ex consensu tum mutuo, tum aliarum quarundam partium. Corde itaq; affecto per se præsens est periculum: secundum locum obtinet cerebrum, postremum iecur. At si ex uentriculi dolore, cor afficiatur syncope oritur si cerebrum consentiat, delirium, uel conuulsiones.*

Syncopen appellatam. *Syncope totius habitus est resolutio. Sunt autem aliquot eius species, cardiaca scilicet, quæ intemperiem cordis, uel inflammationem, uel erysipeles sequitur. Stomachica quæ ob oris uentriculi affectum, corde simul consortij lege dolente generatur. Flatuosa, ex cruditatibus constituitur.* Syncopes differentiæ.

Noui inquit. *Lib. 5. de locis affectis hanc historiam commemorat Galenus, unde etiam hæc sunt transcripta. Est autem palpitatio quam Græci uocant* πάλμον, *qui est teste Galeno* τρόμου τρόμον καὶ παλμοῦ, καὶ σπασμοῦ, καὶ ῥίγους: διάστασις καὶ συνίζησις παρὰ φύσιν, *ac omni parti accidit palpitatio, etiam immobili. Causam eodem libello Galenus ostendit his uerbis* πνεῦμα παχὺ καὶ ἀτμῶδες οὐκ ἔχον διέξοδον, *hoc est spiritum crassum, & uaporosum qui non habeat exitum. Cordis autem palpitationem humor aliquādo generat, in ambiente cor tunica quam pericardion Anatomici uocant, collectus.* παλμός. Palpitatio.

IN XXXVII. CAPVT.

NAm si sola. *Ex octauo Galeni de compositione medicamentorum secundum locos, et ex Oribasio hæc sunt translata. Paulus dixit, sola, ubi Gal. habet* ἀμίκτου τῆς τονωτικῆς δυνάμεως *hoc est, non ad mixto corroborante præsidio.*

Omphacij drachma. *Omphacium est uuæ acerbæ succus: quem Barbari agrestem uocant. Male in Codice Græco legitur* ὀμφακίνου *pro* ὀμφακίου. *Oroscius neglexit.* Oroscius. Castigatur codex.

Augendus autem. *Vitiose legitur in Græco exemplari* παράξειν *pro* παραύξειν, *quod etiam uterq; Aristarchus præterijt.* Oroscius.

Aloe trita inspargitur. *Græcus Codex perperam habet* ἐπιπλάσσεται *pro* ἐπιπάσσεται *nec hoc aduertentibus Aristarchis, sicut etiā paulo post* ἐμπλάσσας *pro* ἐμπάσσας *habet.* Deprauatus codex.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

De cibi fastidio.

Si cibus quodammodo præter voluntatem. *In Græco Codice est, εἰ βιασθέντες τι τραφῆναι τύχοιεν. Huic respondet Gal. hoc ad Glauconẽ primo: οἱ δὲ εὐθέως τὸν στόμαχον φαύλως ἴσχουσιν ὥστε ἀποστρέφεσθαι σιτία, καὶ εἰ βιασάμενοι λάβιεν, ἢ μὴ κατέχειν, ἢ μὴ πέττειν καλῶς, hoc est, quidam uero statim os uentriculi habent affectum, ut cibos auersentur, & si coacti assumpserint, aut non retineant, aut male concoquant.*

Melca. Quam Romani Melcam. *Constantinus Cæsar Melcæ præparationem lib. 18. de agricultura tradit. Est autem lac in feruentes ollas, quæ iam acetum incalescendo absorpserint, reconditum acidumq; redditum, ut species eius quod oxygala dicitur, uideri queat.*

Cõditum. Cóndito. *Constantinus Cæsar libr. 8. conditi præparationem in hunc modum tradit: πεπέρεως πεπλυμένου, καὶ ἐψυγμένου, τριβομένου ἀνθιμελῶς γράμματα δ΄. μέλιτος ἀττικοῦ ξεσ. α΄. οἴνου παλαιοῦ καὶ λευκοῦ ξέστας η΄.*

Maloplacuntion. *Hoc est placentula ex malis Cotoneis. Paulus lib. 7. latius exponit.*

Castigatur codex. Sorbitionibus ex oleo. *In Græco codice ἐκτὸς male legitur pro ἐκ τοῦ ἐλαίου. Gemusæus uitiosum reliquit exemplar.*

Aloe, masuchæ. *Masucha compositio, non simplex remedium existit. habes eius descriptionem libro septimo Pauli expressam.*

IN XXXVIII. CAPVT.

CVm tormine intestinorum. *Græca dictio est στρόφου, quæ Largo tormina intestinorum significat. quanquam & dolorem stomachi haud absurde interim interpreteris licet.*

Exigua caliditate. *In Græco est, ἀπὸ θερμότητος χλιαρᾶς, quasi dicas caliditate tepida. Aetius mediocri dixit.*

IN XXXIX. CAPVT.

CHolera est immodica. *Cholera commune stomachi et intestinorum uitiũ uideri potest. Nam simul et deiectio, & uomitus est, præterq; hæc inflatio, intestina torquentur. Bilis supra, infraq; erumpit.*

Hydromalum. *Hoc est aqua ex malis Cotoneis præparata. scripturã eius habes li. 7. Pau. sumitur autẽ et per se potui, & cũ micis panis.*

Horarios seu fugaces. *Alias exposui qui sint horarij quos Plin. uocat tẽporarios & tẽpestiuos. Sũt aũt hi qui diu asseruari nequeant.*

Suum petunculi. *Hoc est suum pedes. Celsus alibi Trunculos ui-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

detur nominare suum pedes inter ea quæ boni sunt succi.

IN XL. CAPVT.

Lienteria. *Celsus ad uerbum interpretatur hanc uocem, læuitatem intestinorum nominans. In hac cibus non continetur, & quicquid assumptum est, imperfectum protinus redditur.* Læuitas intestinorum.

Cerata ex myrteo. *In græco legitur* κηρωταὶ διὰ μυρσίνου *pro* κηρωταὶ διὰ μυρσινίνου *quod est, Cerata ex oleo myrteo. Sic etiam Aetius habet.*

IN XLI. CAPVT.

Implacabilis desidendi. *græcè erat* ἀπαραίτητος προθυμία πρὸς ἔκκρισιν. *Celsus ponit frequens desidendi cupiditas:* ἀπαραίτητος *signat ineuitabilis. Melius sonat hic implacabilis, frequens & assidua est. Quidã* τεινεσμὸν *scribendum putant à uerbo* τείνω, *quod est tẽdo.* ἀπαραίτητος.

IN XLII. CAPVT.

Latini tormina. *Celsus lib. 4. ita inquit, Proxima his inter intestinorũ mala tormina esse consueuerunt,* δυσεντερία *Græcis uocãtur. Vide Galeni librum sextum de locis affectis, Oribasij librum nonum.*

Tenesmi mutatione. *Græce est* ἐκ μεταπτώσεως τεινεσμοῦ, *quã si dicas ad uerbum ex decidentia tenesmi, cum uidelicet Tenesmus in dysenteriam degenerat, transit, mutatur.*

Deinde leniter subcruenta. *In Græco malè habetur* εἶτα πρὸς γόγον αἱματώδεις *pro* εἶτα πρὸς ὀλίγον αἱματώδεις. *Celsus etiam quodam loco interpretatur, Leuiter subcruenta. Oroscius et Gemusæus non annotarunt.* Corrigitur codex. Oroscius.

Cochlearum integro tostarum. *Græce est* κοχλιῶν ὅλων *quod sonat cochlearum totarum, quod nostri dicunt, cum toto.*

IN XLIII. CAPVT.

Colon. *Hoc intestinum apud Latinos scriptores uaria sortitur nomina, nunc intestinum crassum, nunc plenius, nunc laxius appellatur, Paulus dicit, cum pars sit intestini crassi hoc est, recti. Nam rectum octo fere digitos longum, statim colon uocatur, quod tenuibus est crassius. A sinistro rene ad dextrum super uentriculi fundum fertur, donec sæpenumero & lienem, & iecur attingat. Quid dicet aliquis, quod Paulus contra Galeni sententiam à dextra ilium regione procedere colon pronunciat. Huic respondeo, Si à tenuibus intestinis numeremus, per dextra ilia prius superuectum colon ad sinistra prodit. Sin à recto incipiamus, à sinistra parte incipit, in dexteriorem obliquum conuertitur.* Nota.

Ex cruciantur præsertim sensu. *Græce est* ἢ ὀδύνη γίνεται, μὲ

λίστα δὲ κατὰ θέσιν τοῦ κώλου τρυπανώδης συναισθήσεως γινομέ-
Dolor coli qualis. νης. quod ad uerum sonat. Color oritur, maxime uero iuxta situm Coli, terebrali (ut sic dicam) sensu excitato. Galenus hanc doloris speciem lib. 2. de locis affectis exponit his uerbis. οἶδα δὲ καὶ ἐμαυτῷ ποτὲ συμβᾶσαν ὀδύνην σφοδροτάτην, ὡς τρυπάνῳ δοκεῖν διατετρᾶσθαι κατὰ τὸ βάθος τῆς κοιλίας Rursus in eodem capite, τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα τῶν ἀλγημάτων ὑπὸ τρυπάνου φαίνεται γινόμενα

Brassicæ caule probe polito. Græce erat κράμβης καυλῷ καλῶς ἐξεσμένῳ. Oroscius intelligit per ἐξεσμένῳ, cocto, quod ἐζεσμένῳ potius significasset. Præterea Dioscorides leuiter feruefactam, si edatur, aluo idoneam: percoctam uero, aluum sistere.

Laconicū. Iubebis vt lauent, incalescantq; laconico. Ad humorem pituitosum concoquendum consulit naturales balneas, & Laconicum. Est autem Laconicum etiam hodie adhuc in usu, testudo illa thermarum, quæ igne concalfacta uaporem siccū excitat; qui deinde sudorem mouet in corporibus. Columella meminit his uerbis, quotidianam cruditatē laconicis excoquimus, & exusto sudore sitim quærimus. Græca sunt πυριᾶσθαι ἐν διαπύροις τοίχοις, quasi dicas desudare intra ignitos parietes. Nō opus erat ponere ignitos parietes, cum Laconici uox hoc comprehendat sed ut sciolis quibusdam fiat satis, apposui.

Cucurbitę quàm maxime cum flamma. Sic interpretatus sum σικύαι ὡς μέγισται διάπυροι, quasi dicas cucurbitæ quàm maximè ignitæ. Celsus cum flamma dicit, quem imitatus sum.

Tanqua in crisi, causa. Paulo pluribus uerbis reddidi hanc sententiā: ὥσπερ ἐν κρίσει μεταστάσης τῆς αἰτίας, hoc est ad uerbū, tanquā Crisi causa mutata. Is autem sensus est, Colicus hic morbus tandē ex intestinis materia tāquā per crisim expulsa in alias partes finitus est.

IN XLIIII. CAPVT.

Ileos. ILeos. Morbus hic nomenclaturā ab ipsa parte affecta, ut superius, colicus, accepit. Nam tenue intestinum, uti ieiunum etiam, dicitur. Incipit. si ab imo incipias, à cæco, & desinit in ieiunum, in uarios im-
Voluulus plicatum orbes. Quidam recentiores morbum uocant Voluulum.

Colica affectione. Hoc Paulus superius dixit ubi habet: Inter colicas affectiones hæc est grauißima, quæ in Ileū transitionem minatur.

IN XLV. CAPVT.

COlicis in dexteriore potius ilium. Quia per dextra ilia superuectum, uentriculi fundo incumbit lienem & iecur attingens: deinde ad sinistra prodit, si de superiore ipsius initio, cæco intestino,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24

dici intelligas. Nam infra sinistram magis partem occupat.

Eiusdem lateris ac c. Hoc signat græce κατ' ὀσφὺν & κατ' ἰξὺν si Galeno credimus. Hippocrates prior his dictionibus usus est. κατ' ὀσφὺν κατ' ἰξὺν.

Hoc inspergi potest. In codice græco perperam scriptum est κατάπλασον, pro καταπάσον. Nam de puluere, non emplastro mentio est. Aristarchi libenter omiserunt. Oroscius.

Phylliq; momento ex mero & melle. Hoc est, phylli modico cum mulso. Nam ἀκρατόμελι nihil aliud est quàm οἰνόμελι. Contrarium est μελίκρατον, quod uidelicet ex aqua & melle consit. In græco erat εὐκρατομέλιτος pro ἀκρατομέλιτος. Acratomeli.

Iniectione recti syphonis. Lib. 7. hanc rationem indendi canalis recti in uesicam habes expositam. Vocant καθετηρισμὸν ab instrumento καθετῆρος. Solent autē quassationes corporis simul adhiberi, ut calculus facilius excidat.

Ex vino & oleo rosaceo, vel ex aqua & oleo. Græce est ἐξ οἰνο ῥοδίνου ἢ ὑδροροδίνου. Quidā de uino rosaceo, et aqua rosacea intelligunt: malè nimirum: quia ῥοδινὸν per se oleum rosaceum significat. Hermolaus barbarus in corollario suo, pace illius dixerim, oxyrhodinum interpretatur, acetum rosaceum, pro aceto & oleo rosaceo, ut Galenus, & alij græci accipiunt. Hermolaus.

Archigenes in epistola. Idem refert Aetius sermone undecimo. Ad finē deest particula: in græco habetur enim σικύου σπέρμα κεκαθαρμένου ἀριθμῷ λ. cū legendū sit, σικύου ἡμέρου σπέρματος κεκαθαρμένου κόκκους ἀριθμῷ λ. Paulo post, amyli cochlearia duo. Perperā character ℥ qui heminā signat, ac legēdū est κοχλ. ut sit cochleare. Iterum: σικύου σπέρματος ιε pro σικύου σπέρματος κόκκους ιε. Deprauatū exemplar græcum.

Nonnihil ex vena laxant. Hoc est ut latius exponit Aetius, ex uena caua propter amplitudinem osculorum remittunt. Interim per circuitus hoc mali repetit. Per initia ægri nihil mali sentiunt, eoq; nihil tētandum. Sin autem perseueret, occurrendum, aliàs grauissima symptomata solent prouenire.

Aut lixiuium. Simplici uerbo dixit Paulus ἢ στακτὴν, quod antea quoq; annotaui.

Diabetes. Multa nomina hic affectus habet, uide Galenum de locis affectis libro sexto. Venit à uerbo διαβαίνω, quod signat, pertrāseo. Potus enim quàm primum assumptus est, statim transit. Diabetes.

Rosato. Forte legendum in græco pro ῥοσάτου ὑδροροσάτου. Nā apud Paulum in septimo nulla est mentio rosati, sed hydrorosati, ubi Nota.

etiam Rodomelon exponit.

Ex anatome constant.

Musculus qui ceruicem. *Musculus hic transuersis constat fibris, uariaq; habet officia. Primũ quidẽ uesicã claudit, licet sine illo claudi possit. Deinde post emissionẽ urinæ cõtractus undiquaq; id quod ĩ meatu est, propellit. Præterea quicquid eo exprimente in urinariũ meatum incidit, id ne diutius immoretur ibi efficit, sicut cùm urina mordax est.*

Resolutionem repræsentat. *Græcè est* παραλύσεως ἔμφασιν ἐργάζεται, *quasi dicas, resolutionis emphasim efficit.* ἔμφασις *autem est repræsentatio rei cuiusdam, aut adumbratio.*

In succum quidem conuersa. *Hoc est in chylum medici dicunt, & ut latinam dictionem per græcam interpreter. Habet autem Paulus* χυλοποιηθέντα, *quod est in succum seu chylum redacta beneficio uentriculi. Simile uerbum Galen. lib. 8. de compositione medicamentorum secundũ locos habet, ut antea quoq; annotaui: nempe* ἐκχύμωτα *quasi dicas exuccata sed hoc plus signat, chilum scilicet à iecinore attractũ ita ut liquidior pars sit distributa, siccior ueluti recrementũ relicta. Dicimus itaq; Chilum* ἐκχύμωτον *cum & uentriculus probè concoxerit, et iecur attraxerit. ubi uero ille quidem concoxerit, iecur autem attrahendi uim habeat infirmam,* αἱ ἐκχύματα *& liquida excernuntur.*

κατακορέας.

Bilis insigniter colorata. *Hoc est bilis colore suo abũde exaturata per aluum descendens uel deiectio meræ bilis. Nam Gale. apud Hippocratem interpretatur* κατακορέα, τὰ ἀκρατόχολα διαχωρήματα.

Quando iecoris substantia. *Græce est* ἤδη δὲ καὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς συντηκομένης τοῦ ἥπατος, *quod ad uerbũ sonat, Iã uerò etiã iocinoris substãtia cũ ea colliquescente: Cũ ea, intellige bile. Nã ubi humor fermè consumptus est, corpus ipsum contabescit cuiuscunq; partis.*

φλόγωσις.

Flammeus ardor. *Sic fere ubiq; sum interpretatus dictionẽ* φλόγωσιν. *Inflammationem uerò* φλεγμονὴν, *secutus Celsum.*

Chamæpyteos radicis. *Pondus apud Galenum & Alexandrum medicum uariat. Nam Chamæpyteos drachmæ octo ponuntur. Verum Aetius cum Paulo consentit.*

Troximum.

Adhæc intybum, troximum, & sonchus. *Troximum hoc est, seris per se esui aptum significat. Sereos autẽ genera tam hepatis affectibus conueniunt, ut etiam cruda comedi possint.*

Exẽplar græcũ uiciosum.

In quibus calor intenditur. *In codice græco habetur* τὰ τοῖς θερμοῖς *pro* τὰ τῆς θερμῆς. *Basiliensis Corrector hoc non castigauit.*

Corruda. *Græce est* μυάκαντα, *quæ latinis Corruda dicitur, hoc est asparagus syluestris.*

Illud

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.1.24